Kölcsönhasználatra is!

bárminemü görpálya és iparvasuti sineket; ▭
kavics-, föld-, kő- és faszállitókocsikat; ▭ ▭
forditókorongokat, forditókorongok vasgarnituráit,
és forditólemezeket; ▭ ▭ ▭ ▭ ▭
hordozható-, fix-, és iparvasuti váltókat; ▭
acélkerékpárokat minden nyomtávhoz; ▭ ▭
lokomobilokat, épitési és centrifugál-szivattyukat,
egyéb épitési szerszámokat és segédeszközöket

Kölcsönhasználatra is!

ám

ÁRSA

L

k

MMÉEÉVK

1934. 1935.

épitési

3. Járadékbiztosítások				31,451	02	2.328,2
VII. A biztositási alapok állása a számadási év végén:						
1. Díjtartalék						
a) Haláles. szóló és vegy. bizt., levonva a viszontbiztositók részét	K	239.538,509·15				
b) Eléiesi bizt., lev. a viszontb. részét	„	15.345,947·69				
c) Járadék- és nyugdijb. lev. a vb.	„	16.078,264·10		270.962,720	94	
2. Díj-átvitelek:						
a) Haláles. szóló és vegy. bizt., levonva a viszontbiztositók részét	K	11.696,448·18				
b) Eléiesi bizt., lev. a viszontb. részét	„	543,188·50				
c) Járadékbizt., „ „ „ „	„	40.344·67		12.279,981	35	
3. Tőkésitett nyereségtartalék				3.150,000	—	
4. Értékp. árfolyamingadozási tartaléka				10.006,334	51	
5. Ingatlanok tartaléka				1.266,538	48	
6. Kétes követelések tartaléka				80,000	—	
7. A biztositottak osztalékalapja a kamatokkal együtt				3.358,446	29	301.104,(
VIII. Évi üzleti nyereség						3.613
Összesen						337.502,

A Triesti általános biztositó-társul

Vagyon 1908

Folyó szám	A tétel neve	A korona	A fil	B korona	B fil	Össze koron
1	A részvények adóslevelei a tőke be nem fizetett részéről	4.410,000	—	4.410,000	—	8.820,
2	Készpénzkészlet az intézet igazgatóságai s fiókjainál	2.161,763	36	266,155	12	2.427,
3	Rendelkezésre álló pénzek hitelintézeteknél s takarékpénztáraknál	6.524,003	55	4.250,549	78	10.774,
4	Ingatlan birtok:					
	a) Várost ingatlanok	—	—	32.635,000	—	32.635,
	b) Ujonnan szerzett épület Velencében K 962,803·15					
	c) Uj épület Konstantinápolyban K 753,000·67					
	d) Uj épület Lembergben K 709,240·41	—	—	2.425,044	29	2.425,
	e) Mezőgazdasági birtokok Termények, marhaállomány, mezőgazdasági gépek és eszközök. K 434.000·—	1.866,000	—	—	—	1.866
5	*a*) Állami és más értékpapirok	18.408,763	66	198.904,345	44	217.313
	b) Folyó kamatok	557,934	—	1.231,461	70	1.789
6	Váltók a tárcában	786,489	29	—	—	786
7	Jelzálog-kölcsönök	1.128,303	17	30.368,108	28	31.496
8	Kölcsönök értékpapirokra	3.124,531	51	—	—	3.124
9	Követelések államok és országoknál	—	—	5.613,421	24	5.613
10	Kölcsönük saját életbiztositási kötvényeinkre	—	—	29.099,869	38	29.099
11	Maradvány a viszontbiztositók számláiból	744,017	82	81,164	54	82
12	Maradvány az intézet fiókjainak és ügynökségeinek számláiból	1.101,688	25	1.828,005	34	2.92
13	Maradvány az **A** mérleg folyó számlájából	—	—	2.481,967	53	2.48
14	Adósok különböző cimek alatt	341,392	42	92,334	32	43
15	Letétek kezesség és biztositék gyanánt	13.664,099	55	26.017,955	83	39.68
16	Butorzat és vasszekrények a társaság összes hivatalaiban, cégtáblák, papir és nyomtatvány az összes raktárakban	—	—	—	—	—
17	Előlegezett jutalékok és szervezési költségek	—	—	—	—	—
	1908. dec. 31-én a jövő évekre érvényben maradó **A** mérlegbeli díjkötelezv. értéke kor. 122.089,054·94	54.818,986	58	339.705,382	68	394.52

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Építők Ujsága.

1983. XI.
Bástyai Frigyes, grafikus

1021

BÁSTYAI FRIGYES RAJZA

Én mindenre el
zánva. Ha valaki beh
– a kereskedelemben
ételben kapható —
órongyot, ami megf
ni céljainknak, m
negteszünk, hogy me
oljuk.

— t —

a konyha öltözőjét.

Remélem, az Építők Ott-
ona következő számában
jabb alapszervezetek meg-
lakulásáról számolhatok be.

A közönség szervező

Romhányi Lászlóné 1976
ta dolgozik az ÉSZV-nél,
zóta egy helyen, a munkás-
szálló osztályon. Hogyan lett
özönségszervező?

— 1980. szeptemberében
ért fel a szakszervezet, lás-
el színházjegyekkel a

or ornagy, a
rendőreinek parancsnoka ki-
tüntetéseket adott át, majd
beszámolt a főváros önkén-
tes rendőri állományának
munkájáról, eredményeiről, s
értékelte az ÉSZV önkénte-
seinek tevékenységét.

— t —

Új szálló-vezető

Az ÉSZV Békásmegyeri szállójának új vezetője Hortolágyi Elemérné, 1983. október 1-től.

Hortolágyi Elemérné 1979-től dolgozik vállalatunknál, a százhalombattai kirendeltség helyettes vezetőjeként. Kereskedelmi szakközépiskolát, és a MLEE általános tagozatát elvégezte, jelenleg tanárképző főiskolára jár. 28 éves. Férjezett, két gyermeke van. A pártnak 1978 óta, a szakszervezetnek 1974. óta tagja.

II. Bászel Günther Ákos és a sokoldalúság

Uram, irígykedéssel olvastam életrajzi adatait. Mennyi mozgalmasság, mennyi élmény! Ön járt Egyiptomban, Görögországban, Franciaországban, Bulgáriában, éveket töltött Olaszországban, s majdnem többet tartózkodott Németországban, mint itthon. Tagja nem egy német művészegyesületnek, hatalmas megbízásokat kapott a Harmadik Birodalomtól, részt vett egy csomó nemzetközi kiállításon, s ezeken kitüntető arany- és ezüstérmekkel jutalmazták. Fest képeket, farag szobrokat, freskókat készít, színházi vasfüggönyöket ékít, díszleteket tervez, 3000 négyzetméteren megtervezte és „kivitelezte" a düsseldorfi Wehrmacht-kiállítást, Kairóban gyapotmúzeumot állított fel, a párizsi világkiállításon az osztrák pavilonban fotómontázsokat szerelt fel (emlékszünk, óh emlékszünk rá!), s e rengeteg tevékenység mellett még arra is ráért, hogy itthon részt vegyen az 1939-es Balaton-kiállításon, sőt nem hiányzott a „Kassai felső-magyarországi" és az 1940-es „Magyar Művészetért" kiállításról sem, – mein Herz, was willst du noch mehr?[1]

Uram, csak a reneszánsz emberei voltak ilyen sokoldalúak. Épp ezért elfogódottan közeledtem az ön mostani kiállításához. A varázs azonban gyorsan oszlott el. Mintha nem is itthon lennék, megcsapott a vaskos német levegő, amin alig tudott áttörni a kitűnő *Szobotka* Imre helyenkénti hatása. Rejtélyes, érthetetlen kapcsolat, de legalább üdítő. Ami egyébként a falakon lóg, az nem más, mint kispolgári igénytelenség. Nem volna különösebb kifogásom e kispolgári művészet ellen sem, ha legalább őszinte volna. Az ön képei azonban nem őszinték. Gyakorta úgy moderneskednek, mintha valaki a fokhagymát csokoládéporral hintené meg. Csupa egyenetlenség, csupa esetlegesség minden kép. A római iskola klasszicizáló csillámaitól a majdnem érdes naturalizmusig, az impresszionista látásmódtól kubista csapadékokig röpköd az ön festőkedve. Arcképeinek egy része bábszerűen merev, aprólékos, a többi szabadabban van festve, de éppúgy lélektelen. Csendéleteinek zsúfolt színegyvelege úgy hat, mint egy összerázott festékesdoboz. A tájak, a városképek vértelenek, lazák, vagy csak szín-hús van rajtuk, vagy csak a váz ütközik ki belőlük. Legtöbbjük átmenet a szabad festői alakítás és a szkematikus gyakorlat közt. Pasztellképei csupán az anyag tetszetős porhanyósságáról vallanak, erejéről nem. Elismerem, ön sosem ízléstelen, de azt kell szinte mondanom, hogy kár, mert amikor lagymatag színei közé merészebb foltot csördít, az ember fellélegzik. Különben is van néhány képén egy-egy szöglet, amelyet festő festett. E pár szöglet miatt foglalkoztam önnel is ilyen hosszan. S bár mostani kiállításának anyagában csak itt-ott üti fel fejét a művész, s érvényesülni hagyja az ügyeskedő mesterembert,

azt hiszem, az ön esete sem reménytelen. Egy kis magány, elmélyedés, egy kis lemondás a mutatványos taglejtésekről, több őszinteség, nagyobb igényesség, s akkor bizonyára nem kap annyi kitüntetést, mint eddig, de művész lesz. A viszontlátásra, uram!

BÁSZEL Günther Ákos

Oltványi 1991

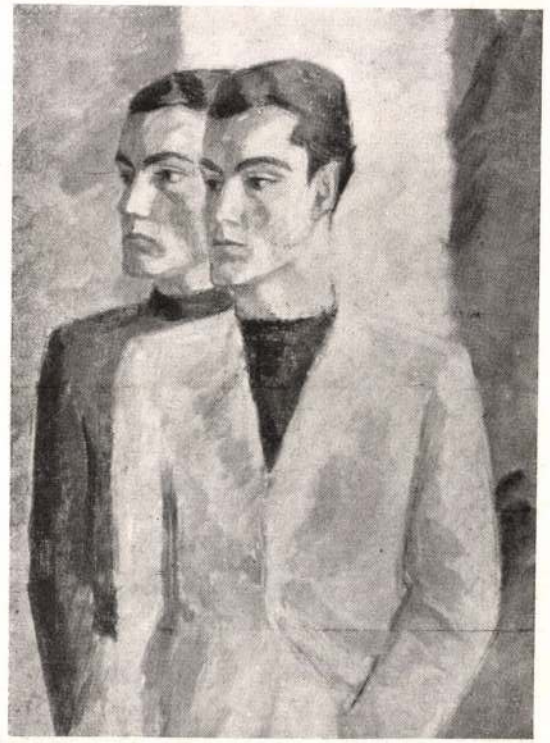

FIVÉREK

ÜLŐ NŐ

FESTMÉNYEK ÉS RAJZOK

1.	GYERMEKFEJ	szénrajz	mt.
2.	FALFESTMÉNYEK FÉNYKÉPMÁSOLATAI		
3.	ARÁCSI HÁZAK	pasztell	500.—
4.	SALZBURGI TÁJ	„	700.—
5.	KARINTIAI PARASZTHÁZ	„	500.—
6.	FALUVÉGE	„	700.—
7.	NOVEMBER	tusrajz	mt.
8.	DÁN OPERAÉNEKESNŐ	szénrajz	250.—
9.	MUZSIKUSNŐ FEJE	lithogr.	120.—
10.	TÁNCOSNŐ FEJE	„	100.—
11.	FIESOLEI TÁJ	olaj	1000.—
12.	ŐSZ ARÁCSON	pasztell	700.—
13.	BARÁTOK RÓMÁBAN	olaj	2500.—
14.	MUGNONE VÖLGYÉBEN	„	1200.—
15.	MTE. CECERI	„	1700.—
16.	JÉGVEREM	pasztell	550.—
17.	OSZTRÁK TÁJ	„	850.—
18.	PIROS RUHÁS KISLÁNY	olaj	1100.—
19.	ATTERSEEI-FÜRDŐ	„	1800.—
20.	CSENDÉLET	„	2000.—
21.	ATTERSEE FALU	„	1800.—
22.	SZEGÉNY EMBER	„	mt.
23.	REIFNITZ	pasztell	750.—
24.	ERDŐ	„	700.—
25.	AICHHORN A.	olaj	mt.
26.	TIHANYI TÁJ	„	1400.—
27.	BARÁTOK	„	eladó
28.	KILÁTÁS A BALATONRA	„	1600.—
29.	APÁM	pasztell	1000.—
30.	FÜRDŐ NŐK	olaj	mt.
31.	TOSKÁNAI DOMBOLDAL	vízf.	700.—
32.	ÖLTÖZKÖDŐ NŐ	olaj	1400.—
33.	BÉCSI ERDŐ SZÉLE	pasztell	mt.
34.	OLASZ BARÁTOM	olaj	950.—
35.	PIELACH VÖLGYE	vízf.	550.—
36.	FIVÉREK	olaj	eladó
37.	PIELACH	vízf.	300.—
38.	MAGYAR PAP RÓMÁBAN	olaj	1100.—
39.	FIESOLE KÖRNYÉKÉN	pasztell	500.—
40.	KÖDÖS TÁJ	„	1000.—
41.	KISLÁNY	vízf.	1300.—
42.	RÓMA TÉLI KÖDBEN	pasztell	850.—
43.	TOSKÁNAI HÁZ	„	550.—
44.	TÉLI VÁNDOR	tusrajz	180.—
45.	MŰTEREM ABLAK	„	150.—
46.	NŐI AKT	rézkarc	50.—
47.	NŐI AKT	„	50.—
48.	NŐI AKT	„	50.—
49.	NŐI AKT	„	50.—
50.	NŐI AKT	„	50.—
51.	NŐI AKT	„	50.—
52.	BALATON VIDÉKE ŐSSZEL	„	600.—
53.	OLAJFÁK	olaj	900.—
54.	ARÁCSI HÁZAK	„	1900.—
55.	B.-FÜREDI SÉTÁNY TÉLEN	pasztell	650.—
56.	BALATONI SZŐLŐK ŐSSZEL	„	600.—
57.	ŐSZI BALATON	„	900.—
58.	TÁNCOSNŐ	olaj	mt.
59.	NŐI KÉPMÁS	pasztell	eladó
60.	NŐI FEJ FÉNYHATÁSBAN	olaj	1000.—
61.	RÓMA TÉLEN	„	1700.—
62.	PIROS BLÚZOS NŐ	pasztell	800.—
63.	MIMÓZA	olaj	950.—
64.	MOSÓNŐ	„	1600.—
65.	RÓMA TAVASSZAL KÖDBEN	„	mt.

SZOBROK

66.	ÁLLÓ NŐI AKT, gipsz	fémben	1900.—
67.	ORVOS FEJE	bronz	2500.—
68.	FÉRFIFEJ	„	2500.—
69.	KIS FIÚ, gipsz	fémben	1700.—
70.	KIS LÁNY, gipsz	„	1800.—
71.	TÁNCOSNŐ FEJE, gipsz	„	1800.—
72.	SÍBAJNOK	terrakotta	1200.—
73.	TORZÓ, terrakotta eladó,	fémben	2500.—
74.	NŐI FEJ, gipsz	„	1000.—
75.	ÜLŐ NŐ	gipsz	eladó
76.	NŐI FEJ	terrakotta	1200.—

megírni Básel Günther Ákos festő és szobrász

A MŰBARÁT 50. KIÁLLÍTÁSA

1943 DEC. 7–17. BUDAPEST, V., MÁRIA VALÉRIA-UTCA 12

IGAZGATÓ: KRIVÁTSY-SZÜTS GYÖRGY FESTŐMŰVÉSZ, TANÁR

SZÁSZKABÁNYAI

BÁSZEL GÜNTHER ÁKOS

FESTMÉNYEI, SZOBRAI

A KATALÓGUS ÁRA 1.20 PENGŐ

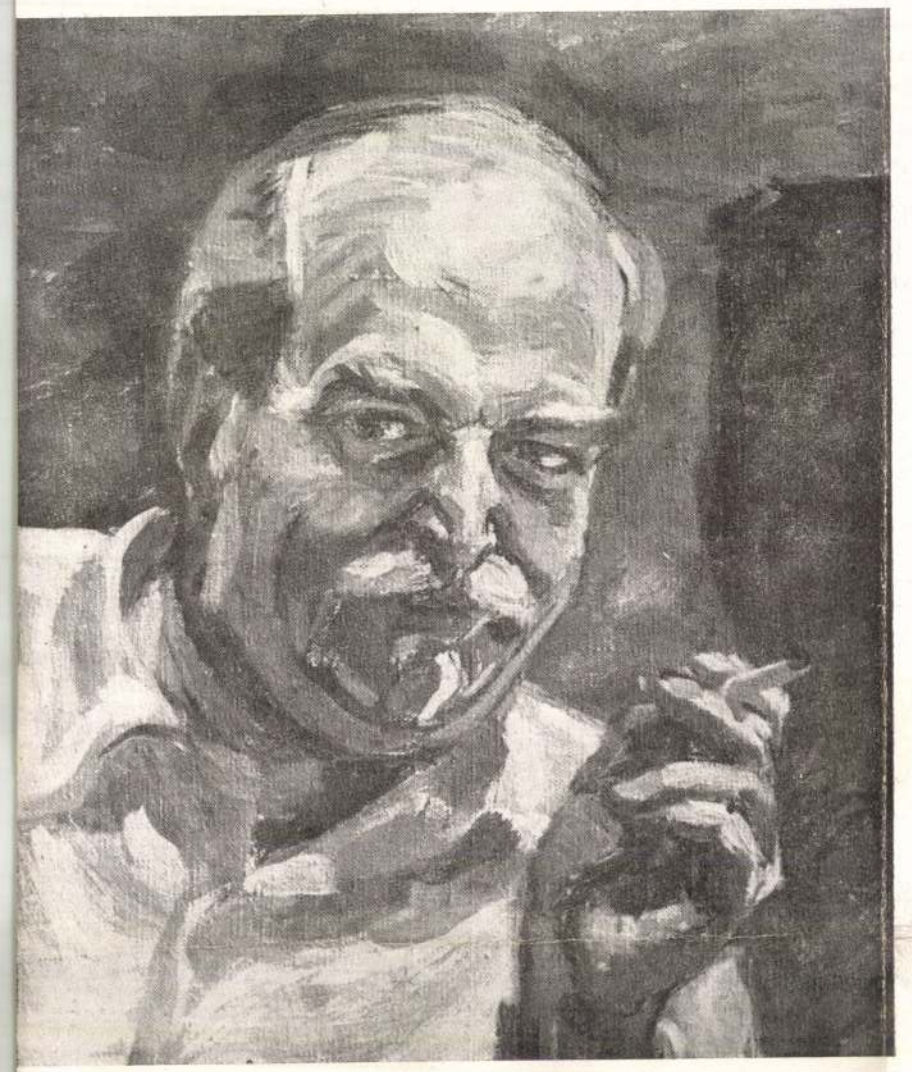

AICHHORN A. KÉPMÁSA, OLAJ (25 SZÁM)

SZÁSZKABÁNYAI BÁSZEL GÜNTHER ÁKOS FESTŐMŰVÉSZ.

Született Kassán 1902-ben. Mint katonatiszt fia, tanulmányait apja akkori állomáshelyén, Bécsben végezte. (Egyetemet 1921—1925-ig, festőakadémiát és mesteriskolát 1922—1930-ig).

A következő években tanulmányútjai Németországba, Egyiptomba (1930—1931), Görögországba (1931), Olaszországba (1934, 1935 Romai Collegium Hungaricum), Franciaországba (1937) és Bulgáriába (1939) vezették.
Mint a bécsi „Künstlerhaus" tagja portréi, tájképei és kompozíciói 1925 óta úgy ott, mint a bécsi „Hagenbund" és „Sezession" kiállításain állandóan szerepelnek.

Képfestészeten kívül freskóval, szobrászattal, valamint a festészet és a plasztika határmezsgyéjén álló sgraffitóval is foglalkozik.

Sokoldalú tevékenységének része a méreteiben és kivitelében újszerű művészi fotómontage-kompozíciók. Ezzel, az alkalmazott művészet egészen új területét képező műfajjal többek között az 1937-es párizsi világkiállításon a „Grand-Prix"-t (az osztrák pavillon fotómontage kompozíciója 30×10 m méretben), a Pavillon de la Paix művészi tervezéséért és kivitelezéséért az arany és ezüst érmet nyerte el. További tevékenysége ezen a téren az 1938-as frankfurti „Bau-u. Siedlungsausstellung", a berlini „Osztrák kiállítás" (falfestmény 16×4 m és fotómontage-kompozíció 90×3 m méretben), a düsseldorfi „Wehrmacht"-kiállítás (tervezés és kivitelezés 3000 négyzetméteren).

Résztvett ezenkívül több nagy nemzetközi kiállítás művészi tervezésén és rendezésén. (Bécsben a „Hygiene", „Reklam" és „Weekend" kiállítások, valamint Kairóban a „Gyapot-múzeum" felállítása, stb.).

1938 és 1939-ben balatoni ösztöndíjat kapott és résztvett az 1939-es „Balaton" kiállításon. Szerepelt továbbá a „Kassai Felsőmagyarországi" és az 1940-es „Magyar Művészetért" kiállításokon. A kiállított festményei egyikét a Szépművészeti Múzeum vette meg.

Az utolsó években több freskót és sgraffitót készített Németországban. További munkája a bécsi Városi Opera és a Ronacher vas függönyének festése, melyet figurális kompozíciókkal díszített. A bécsi Volkstheater több díszletének tervezése is az ő műve.

Legutóbb a bécsi Künstlerhaus rendezett képeiből gyüjteményes kiállítást. Néhány műve a bécsi Városi Képtár és az „Albertina" birtokában van.

FÉRFIFEJ, BRONZ (68 SZÁM)

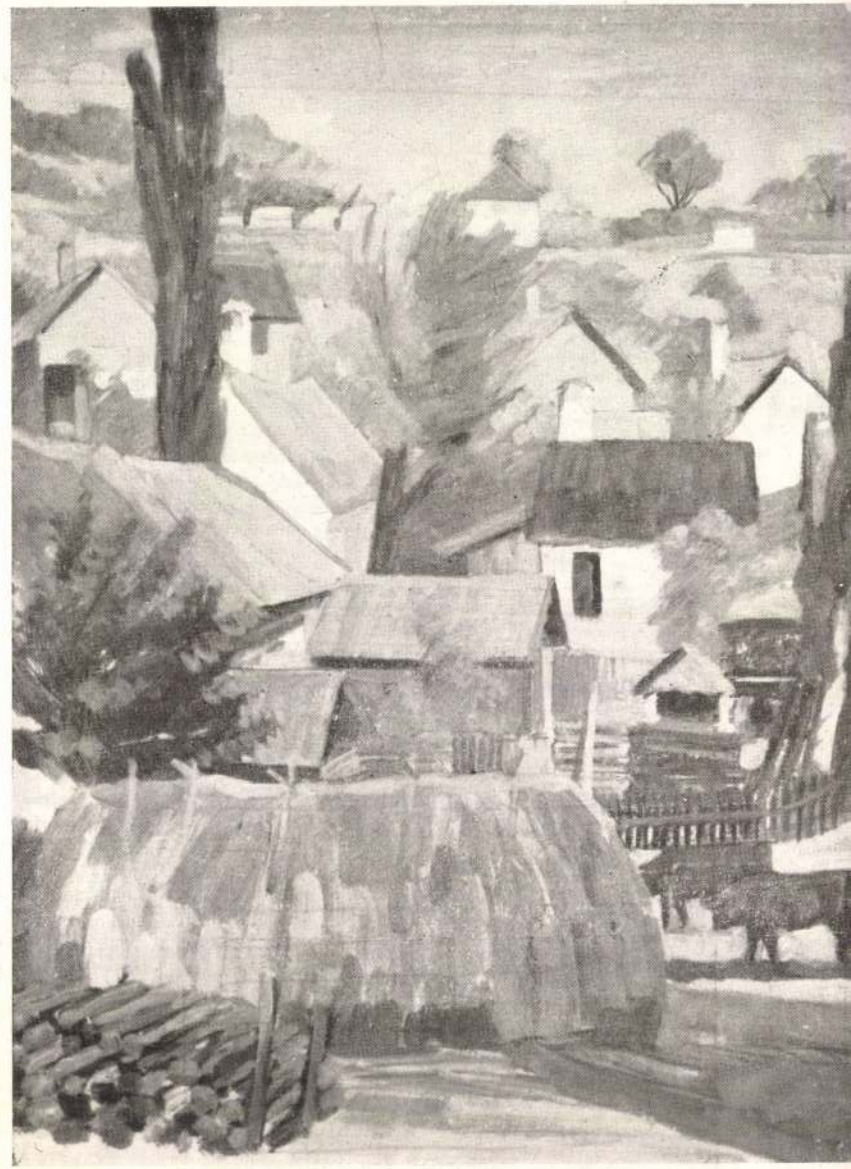

ARÁCSI HÁZAK, OLAJ (54 SZÁM)

Vagyunk mi olyan magyarok, sőt jobbak, mint azok, akik tőlünk újra és újra bizonyítékokat követelnek — állapították meg Miskolcon a Szociáldemokrata Párt megyei választmányi ülésének szónokai

A kis népeknek is joguk van az önálló, szabad és független állami életre

(Miskolc, december 13. — A Népszava kiküldött munkatársától.) Az állami költségvetés képviselőházi vitájának lezajlása után az első választmányi értekezletét tartotta vasárnap a Szociáldemokrata Párt Miskolcon. Természetes, hogy a választmányi ülés témakörét és hangját sok tekintetben a költségvetési vita hatalmas vitaanyaga, főleg a Szociáldemokrata Pártot a költségvetési vita során ért szélsőjobboldali vádak, rágalmak hangja határozta meg. A Szociáldemokrata Párt szónokai a képviselőházon kívül első alkalommal válaszolhattak ezekre a támadásokra s az első adandó alkalmat **felhasználták arra, hogy a leghatározottabban visszautasítsák ezeket a vádakat s hitet tegyenek a demokratikus pártok együttműködése mellett.** A falu gazdasági és kulturális helyzetének gyökeres rendezése különösen éles megvilágításban jelentkezett ezekben a felszólalásokban leszögezték azt is, hogy *a jogegyenlőségre nemzetközi vonatkozásban is törekedni kell.*

Sok szó esett ezekben a felszólalásokban a rend és fegyelem fenntartásáról is s a felszólalók határozottan leszegezték, hogy *olyan rendre kell törekedni, amelynek alapja a dolgozó osztályok létbiztonsága és megelégedettsége.* Az *átmenetgazdálkodás* sokat emlegetett kérdésével, valamint a *kisipar* problémáival kapcsolatban is pontosan körvonalazták pártunk szónokai állásfoglalásaikat.

Nálunk nem kell mindig felfedezni, hogy magyarok vagyunk

A miskolci nagyválasztmányi ülés a súlyos időknek megfelelően nagy érdeklődés mellett zajlott le. Borsod vármegye 50 községéből jöttek össze a kiküldöttek s természetesen igen nagy számban ott voltak Miskolc és Diósgyőr szervezett munkásságának kiküldöttei is. A nagyszámú munkás és paraszt kiküldöttekből álló vármegyei értekezletet *Rónai Sándor* elvtárs, a miskolci pártszervezet titkára nyitotta meg, hangsúlyozta, hogy ennek a választmányi ülésnek nagymértékben kell előbbrevinnie a vármegyében a szocializmus ügyét.

A megyei választmányi ülés első szónoka *Kéthly Anna* elvtárs volt. Kijelentette, hogy a háború előrehaladott szakaszába érkeztünk, az események gyorsabb tempót vettek s egyre élesebb formában jelentkezik az a kérdés, *mi lesz a háború után.*

A költségvetési vita minden szélsőjobboldali szónoka beszélt arról — folytatta *Kéthly* elvtárs — hogy a *Népszavát*, a Szociáldemokrata Pártot és a szakszervezeteket fel kell oszlatni.

A Szociáldemokrata Párt és a szakszervezetek feloszlatása mellett a szélsőjobboldaliak másik állandó témaköre volt a Független Kisgazda Párt.

Magyarország függetlensége és szabadsága nem lehet vita tárgya közöttünk, sem most, sem a háború után.

Megállapíthatjuk:

nálunk nem kell mindig felfedezni, hogy magyarok vagyunk. Vagyunk mi olyan magyarok, sőt jobbak, mint azok, akik tőlünk újra és újra bizonyítékokat követelnek erre.

Utalt a Szociáldemokrata Párt berni, stockholmi állásfoglalására, a felvidéki munkásság magatartására és a soproni népszavazásra. És föltette a kérdést: miért nem elegendők a tények azoknak, hordják a föld szeretetét. A szélsőjobboldaliaknak, persze, ezek a tények nem elegendőek.

Beszéde végén *Kéthly* elvtárs hangsúlyozta, hogy

az összefogás kiszélesítésére kell törekedni.

Mi is rendet akarunk,

Szakasits Árpád elvtárs a szélsőjobboldali támadások értékelésével kezdte felszólalását. Megállapította, hogy a szélsőjobboldaliak mindazt, *amit tömegekben veszítettek, most hanggal, gyűlölettel s bodzabélpergőtűzzel akarják pótolni.*

Az ipari munkásság ma a társadalmi osztályok demokratikus együttműködésének megteremtésére törekszik.

Mi nem akarunk a politikai taktikák szövevényébe keveredni, *a dolgozó osztályok együttműködését őszintén gondoljuk és ehhez az együttműködéshez hívunk és várunk mindenkit.* Új országot akarunk építeni egy új világban és csak a tájékozatlanság hihet abban, hogy az építés munkáját ott kell majd elkezdeni, ahol abbahagytuk.

A népek világosan kezdenek látni és érzik, hogy ami jön, annak *újnak és erkölcsösnek kell lennie. (Nagy taps.)* Mi büszkén tekinthetünk magunkra,

a munkásságban a magyarság legtisztább tulajdonságai testesültek meg.

Amíg mások gyepűztek és vérvalóságoztak, a munkásság már a háború elején felsikoltott: *„Szabadság és függetlenség!"* A szabadság és függetlenség nem politikai taktika vagy ömlengő ötlet azért, mintha politikai létünket féltenők. *Ha ennek az országnak a sorsáért kiállunk, önmagunkért állunk ki.* Mi tehát az ország és a dolgozók érdekében röppentettük fel a szabadság és függetlenség jelszavait. Emellett azonban tudjuk azt is, hogy egyetlen nép sem élhet kultúrája nélkül, ezt a kultúrát pedig a magyar falu őrizte meg a magyarság számára.

— Sok szó esik mostanában a kis nemzetekről — folytatta *Szakasits* elvtárs. — A kis népek a mai világégésben sokat szenvednek, önálló létük forog állandóan veszedelemben, márpedig tudnunk kell, hogy

a kis népeknek is joguk van az önálló, szabad és független állami életre.

A kis nemzetek szabad önrendelkezési joga alapján állunk s a szabadságot és függetlenséget követeljük nemzetközi viszonylatban is. Ez az ország a mi országunk s reméljük, teljesen a mienk is lesz. Azt akarjuk, hogy

ez az ország szabadságban, jogban és függetlenségben élhessen kifelé, de a jogegyenlőséget követeljük befelé is, követeljük nemcsak a jog, hanem a kenyér egyenlőségét is.

feltétlen biztosítékokat kell szerezni a kis nemzetek nyelvi, kulturális és nemzeti létének sértetlen megóvására. A kis nemzetek joga számunkra vitathatatlan.

Ezután az átmenet kérdéseivel foglalkozott *Szakasits* elvtárs. Kijelentette: *a jövőre való felkészülést már most el kell kezdeni.* A *Népszava* felvetette az Országos Gazdasági Tanács gondolatát, amelynek az volna a feladata, hogy felmérje: a gazdasági életet hogyan lehet átállítani a békegazdálkodásra. Sokat beszélnek a *munkaszabadság* kérdéséről is — különösen klerikális oldalon —, ennek azonban az a lényege, hogy a munkás a munkahelyén ne szervezkedhessék.

Mi úgy képzeljük a munka szabadságát, hogy a munkás szabadságban élhessen nemcsak az üzemen kívül, hanem az üzemen belül is.

Mi sem akarunk felfordulást, de vajjon minden attól függ-e, hogy mit akarunk, ha nem tudunk szólni a munkássághoz.

Ezért is szükség van a dolgozó osztályok együttműködésére s lehet, hogy egyeseknek ettől van féltenivalójuk, de az országnak nincs. *Mi is rendet akarunk, de olyan rendet, amelynek alapja a dolgozók létbiztonsága és megelégedettsége.* Meg kell valósítani a *szabad szó* és a *szabad írás* reformját.

Meg kell valósítani a földreformot és a közmegegyezés elvét.

A mulasztásokból egyszer már végzetes következmények származtak s most minden erőt latba kell vetni, hogy az átmenet szerencsésebb legyen, hiszen a megszervezés dolga az egész. A Szociáldemokrata Párt itt fog állni az ország és a nép szolgálatára s ez a párt fogja hozni a kiegyenlítődést a történelmi mult és a szocialista jövő között.

A népek szívében — fejezte be szavait *Szakasits* elvtárs — él az eltökéltség, hogy *soha meg ne ismétlődjék ez a mostani pusztítás s hogy végre megszülessék a népek és ne a profit világa. (Nagy taps és éljenzés.)*

Szeder Ferenc elvtárs

azzal kezdte beszédét, hogy a szociáldemokrata munkásság állásfoglalásának *tisztának és világosnak* kell lennie, mert csak úgy tudja az ország érdekében teljesíteni kötelességét, ha a mozgalom területéről kizár minden kétértelműséget. Utalt a miniszterelnöknek arra a megállapítására, amely szerint a nyilasok, amikor a magyar érdekekről volt szó, mélységesen hallgattak.

A képviselőházban ezek a szélsőjobboldaliak a vádak egész tömegét dobták felénk s a vádak legsarkalatosabb tétele: nem akarunk 1918-at, nem akarunk bolsevizmust. Bennünket nem lepett meg a szélsőjobboldaliaknak ez a hangos kórusa. *(Felkiáltások:* „Hattyúdal volt!")

Ennek a hangorkánnak az az oka, hogy az események nem abban a sorrendben játszódnak le, mint, amelyet ők kirajzoltak, nem azon az útvonalon haladnak, amelyet ők kijelöltek s ez befolyásolta őket felszólalásaikban. Mint mindig, most is 1918-at vágták a fejünkhöz. Súlyos történelemhamisítás mindazt a bajt, amelyet a *háború elvesztése* hozott, a Szociáldemokrata Párt nyakába varrni. Ezzel a történelemhamisítással egyszersmindenkorra le kell számolni. A Szociáldemokrata Párt 1918 előtt az ucca pártja volt, egyetlenegy képviselője sem volt a parlamentben. 1918-at *egy négyéves háború* előzte meg.

Milotay most arra figyelmezteti a középosztályt, hogy egyszer már megbocsátottak neki tévedéseiért, de mégegyszer nem fognak megbocsátani.

1918-ban az ucca népe került az államkormányzás mellé és ki csodálkozhatik azon, hogy

nem tudtak fölemelkedni az államkormányzás feladataihoz. *Mi vállaljuk a történtekért a reánk eső felelősséget, de vállalják azok is, akiknek Milotay megbocsát.* Azóta sokat tanultunk az eseményekből, megtanultuk a politikai vezetés mesterségét és ha az események felelős posztra állítanak bennünket, másként tudunk eljárni és élni is tudunk a hatalommal.

De ha mi tanultunk, tanuljon a középosztály és az uralkodóosztály is az eseményekből. A multból megtanultuk azt is, hogy erőnkön felüli feladatokra nem vállalkozhatunk.

A Pávt könyve! Időszerű!

Megjelent NÁDAS FERENC:

USA

Gazdasági és társadalompolitikai tanulmány

SZAKASITS ÁRPÁD előszavával

Egyes fejezetek: A szövetségi kormány — A bíróságok — A közvélemény — Woodrow Wison — Az USA társadalmának összetétele — Az amerikai szakszervezetek. — Roosevelt tevékenysége — A „Roosevelt-akció" — A munkajog — A NIRA — Az USA külpolitikája.

ÁRA 10 P

Könyvelőfizetőinknek kihordóink kézbesítik ki az USA-kötetet — Szervezett munkások 8 pengős kedvezményes áron kaphatják a kötetet csak a Népszava kiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Conti ucca 4).

Karácsonyra megjelenik!

Munkás-Naptár az 1944. évre

Kiadó: SZEDER FERENC

A Szociáldemokrata Párt naptára. ***Bő tartalom!*** ***128 oldal***

A TARTALOMBÓL: Naptári rész, háztartás. Cikkek, versek, novellák, tanulmányok, mesék. Mit kell tudni a munkaviszony szabályozásáról? Munkabér: drágasági pótlék, legkisebb munkabér, légiriasztás idejére járó bér, munkaidőre, gyermeknevelési pótlékra, fizetéses szabadságidőre, felmondási időre vonatkozó tudnivalók. Egyéb munkajogi jogszabályok: kik a nehéz testi munkások, fontosabb munkaügyi rendelkezések. A tanoncjogszabályok. A hadbavonult munkások, alkalmazottak, mezőgazdasági munkások, valamint hozzátartozóik segélyezése és jogainak szabályozása.

ÁRA: 1.50 PENGŐ

Kapható a pártszervezetekben, a munkásotthonokban és a központi párttitkárságban. Rendeléseket a központi párttitkárság fogad el: Budapest VIII, Conti u. 4

Megtanultuk és tudjuk azt is, hogy ez az ország nemcsak ipari munkásságból áll, hanem vannak itt olyan társadalmi osztályok is, amelyeknek az érdekei azonosak. Azok a politikai törekvések tehát, amelyek el akarnak bennünket választani szövetségeseinktől, azt mutatják, hogy *egyesek még mindig nem tanultak a történelemből.* Amikor mi a Kisgazdapárttal kezetfogtunk, beláttuk, hogy *az új Magyarország megteremtéséhez minden becsületes, jószándékú politikai csoport munkájára szükség van,* szükség van még az elvakított tömegekre is, ha vállalják azt a fegyelmet és kötelességtudást, amelyet a Szociáldemokrata Párt mindenkitől megkövetel.

A földbirtokpolitikára múlhatatlanul szükség van

— folytatta *Szeder* elvtárs —, azt akarjuk, hogy *a paraszt a föld tulajdonába jusson,* ezt akarja a Független Kisgazdapárt is.

Amikor mi ezekről a kérdésekről beszélünk, ellenfeleink azt állítják, hogy hatalomra törünk. Nem törünk hatalomra, de igenis *részesei akarunk lenni a hatalomnak.*

Nem engedhetjük meg azt sem, hogy a parasztságot, az értelmiséget és a kisiparosságot elriasszák tőlünk. *A kisiparosság problémáival* feltétlenül foglalkoznunk kell.

Ha mi okosan és bölcsen akarunk politizálni, össze kell gyüjteni azokat — mondotta beszéde végén *Szeder* elvtárs —, akik velünk egyetértenek. Erősíteni kell a párt szervezeteit s a *Népszaváért* is mindent el kell követni.

Háláját és elismerését tolmácsolta azoknak, akik a 10.000 új Népszava-előfizető megszerzésében közreműködtek.

Ezzel a *Népszava*-agitációval új értékek kerültek felszínre. Fontos, hogy minden értékkel együtt haladva fegyelmezetten álljunk az események forgatagában, hogy megerősítsük erkölcsileg és anyagilag a pártszervezeteket, mert akkor nyugodtan állhatunk az események forgatagában.

Szeder elvtárs nagy tetszésnyilvánítással fogadott beszéde után *Poprádi Pál* elnök zárószavában hangsúlyozta: milyen nagy tragédiája a magyarságnak, hogy nem jutott a negyvennyolcas jogok birtokába. A szélsőjobboldali támadásokra kijelentette: mi nem követeljük a szélsőjobboldali pártok feloszlatását.

Poprádi elvtárs zárószavaival a nagysikerű választmányi ülés lelkes hangulatban ért véget.

Szitakötők úsznak a levegőben

Lelkes kis diákok, tanárok és más hozzátartozóik társaságában, töltik meg vasárnap délelőtt a Sportcsarnok padjait. Repülőgépmodellverseny van. Pár grammnyi kis gépecskék színes szárnyaikkal mint szitakötők úsznak a levegőben. Van, amely olyan, mint a lusta ember s csak nehezen indul, majd megáll s szárnyaszegetten hull alá. Azonban van olyan is, amely hirtelen vág neki a magasnak s már ott kering közvetlen a mennyezet alatt. Hangos taps a jutalom.

Az előző este még elszánt profi bokszolók püfföltek egymást itt elkeseredetten s alig pár óra mulva kis iskolások mutatják be szép elgondolásaikat a repülés technikájával kapcsolatban.

Amelyik kis gépecske legtovább van a levegőben, az a győztes. Komoly bácsik stopperórákkal mérik az időt.

A hangszóró állandóan tájékoztatja a nézőket. A levegőben négy-öt gép is kering egymást kergetve. Egyik-másik nekimegy a falnak, nem koppan, mert pehelykönnyű s nem is hallgat el, mert hiszen gumi hajtja, de mindenesetre lezuhan és vége. Részére a verseny befejezést nyert.

— Ne tessék a gépekre ráfújni! — hallatszik a figyelmeztetés. Szót fogadunk és nem fújunk rájuk, csak nézzük, bámuljuk a kis helyes gépecskéket, amelyek mint szitakötők úsznak a levegőben.

Művészet • Irodalom Tudomány

„Világszínpad"

címmel előadást rendeztek vasárnap a vasasok magdolnauccai székházukban. A műsoron klasszikus színpadi művek egyes részleteinek színpadszerű előadása szerepelt.

Az ilyen műsoroknak az előadás természetéből származó tehertétele az, hogy sem a szereplők nem fejlődhetnek a folyamatos előadáshoz hasonlóan a színrevitt jelenet művészi feszültségéig, sem a néző nem érlelődik kellőképpen. Ebben az esetben azonban a folyamatos játék előkészítő hatásának hiányát pótolta a közönség művészetszeretete és szomjas várakozása. Ez a szépség iránt érzett szomjúság sokszor olyan mértékben nyilvánul meg, hogy a hálás közönség tetszésnyilvánításában alig tesz árnyalati különbséget az igazán értékes művészi teljesítmény és a kevésbé sikerült között.

A vasárnapi matiné-műsor legértékesebb darabja kétségkívül *Rostand* „Sasfiók"-jának egy részlete volt, *Bozóky István, Puskás Tibor* és *Mádi Szabó Gábor* előadásában. Bozóky István Metternich szerepében érett és nagyon szépen kidolgozott alakítást nyujtott, két szereplőtársa méltóan segítette. A „Romeo és Julia" erkélyjelenetét *Kertay Lili* és *Soós Lajos* adta elő. *Várkonyi Zoltán* két Hamlet-monológja. *Lendvay Andor* éneke. *Baló Elemér* Lucifer-jelenete is változatossá és értékessé tette a műsort. Nagy szeretettel fogadta a közönség *Járay József* fellépését és *Garamszegi Hilda* két áriáját is taps köszönte meg. A „Bánk bán" egyik jelenetét *Baló Elemér* és *Rónai Ferenc* adta elő.

A műsort *Hegedüs Géza* bevezetője nyitotta meg. A drámairodalom fejlődésének eddigi útját és társadalmi vonatkozásait fejtegette. e.

Kiállítás

Bászel Günther Ákos képeinek és szobrainak gyüjteményes kiállítását látjuk a *Műbarát* helyiségeiben.

A fasizmus éveinek olasz és német művészi nyelve szólal meg festményeinek túlnyomó részén és így hazai piktúránkban idegenszerüen hat. A magyar piktúrában élettel élnek *individuális* elemek mind a művész magatartásában, mind a tárgyválasztás és a művészi kifejezés dolgában. Az említett olasz és német művészi korszak viszont bizonyos *egységes magatartást* hangsúlyoz — s lévén nálunk a művészi alkotás légköre általában más, hat mindez idegenszerüen. Tájait az a nálunk hidegen ható fény jellemzi, amely az olasz földön bizonyára nem hat olyan külsőségesen, mint itt, a vérbő magyar levegőben. Színeinek és vonalainak dinamikája sem szolgálja a kompozíciónak annyira szükséges egységét. Egyik bár színpompás, impresszív csendélete valósággal az elemeire esik szét. Alakos képein nagyobbrészt Kretschmer kívülről látott atlétatipusaival találkozunk.

Amikor mindezeket a kifogásainkat elmondjuk, illusztrálni akarjuk azt a nézetünket, hogy büntetlenül senki sem támaszkodhat idegen hatásokra, annál is inkább, mert a művész nem egy darabja vall komoly művészi adottságokra. Egy kis gyermekfeje megkapóan finom és közvetlen hatású rajzával valóban értékes alkotás. Erőteljes és életteljes két olajfestésü arcmása („Apám", „Aichhorn A.") és két litografikuus arcmása („Muzsikusnő", „Táncosnő") is, finoman derüs és könnyed megoldással adja pasztellben például a fiesolei tájat.

A művész *szobrai* erőteljes, kifejező, jól mozgatott naturális alkotások, távol minden „korszerű" modorosságtól.

A kiállítás (V. Mária Valéria utca 12) megtekinthető *december 17-ig* naponta 10—3 óráig, hétfőn, szerdán, pénteken 10—½6 óráig. sz. s.

(*) **A SZÉKESFŐVÁROSI ZENEKAR** vasárnap délutáni ciklusának *hetedik* hangversenyén *Unger Ernő* karmester vezényelt. Műsorát túlságosan a külső hatás szempontjából állította össze. *Miklóssy Irén* énekművésznő *Kazacsay Tibor* és *Szendy Árpád* dalait adta elő. A hangverseny szenzációja *Cserfalvi Éliz*, a 17 éves hegedűművésznő szereplése volt, aki stílusos és amellett szenvedélyesen eleven *Mozart*-játékával elragadta a közönséget. Csak nemrég dícsérhettük meg ezt a most gyorsan előretörő fiatal tehetséget, akinek fejlődését első fellépése óta nagy figyelemmel és érdeklődéssel követjük. (—)

(*) **A PETŐFI TÁRSASÁG** vasárnap délelőtt tartotta felolvasó ülését a Tudományos Akadémián *Kornis Gyula* elnökletével, akinek megnyitója után *Gáspár Jenő* főtitkár terjesztette be jelentését és ennek kapcsán kegyelettel emlékezett meg *Harsányi Zsolt* haláláról. A főtitkári jelentés után *Komjáthy Aladár* tartotta meg székfoglalóját.

(*) **MAGYAR-BOLGÁR KULTÚRESEMÉNYEK.** A bolgár lapok Németh Antallal interjút közölnek, amely szerint a magyar-bolgár kultúregyezmény értelmében a budapesti Operaház előadja a „Salambo" című bolgár operát, a Nemzeti Színház pedig a „Boriana" című darabot. Ugyancsak beszámolnak a lapok Kodály Zoltán és Zathureczky Ede küszöbön álló bulgáriai vendégjátékáról, valamint arról, hogy Karády Katalint és Jávor Pált is Szófiába várják. A bolgár sajtóban hosszabban méltatják Darvas János magyar ujságíró „Mit láttam Bulgáriában?" című könyvét.

SZÍNHÁZI ÉS FILMKÖZLEMÉNYEK

EGY KIS OLASZ VÁROSKA rendőrségi fogdájába került a neves olasz baritonista, Gino Bechi, mert hamis pénzzel fizetett egy vendéglőben. Helyzetét még az is súlyosbítja, hogy megvádolják azzal is, hogy egy fiatal leányt megszöktetett. Miként sodródott a remekhangú énekes ebbe a kellemetlen helyzetbe és hogyan szabadul ki belőle, ezt mondja el igen sok vidámsággal és fordulattal a „Mesél az élet" című új olasz film. Az Esperia karácsonyra hozza a magyar közönség elé az énekes-zenés vígjátékot.

A „SZIAMI MACSKA" A KAMARÁBAN. *Szeleczky Zita filmje, a „Sziámi macska" óriási sikert aratott a közönség előtt. Most közkívánatra műsorra tűzi ismét a filmet egy filmszínházunk, hogy akik még nem látták volna, feltétlenül megnézhessék ezt a vígjátékot. A nagysikerű filmet csütörtöktől a Kamara Filmszínház tűzi műsorára.*

Zeneművészeti Főiskola, nagyterem

1943 december 17-én, pénteken este ½7 órakor

Ürmössy Anikó előadóestje

Ady, Babits, Karinthy, Kosztolányi, Szép Ernő, Verharen műveiből

◆

Vigadó, nagyterem

1943 december 19-én, vasárnap délelőtt ½11 órakor

művészmatiné

Fellépnek: Ladomerszky Margit, Barna Anci, Déry Sári, Delly Ferenc, Fekete Pál, Misoga László, Pártos Gusztáv stb.

◆

Zeneművészeti Főiskola, nagyterem

1943 december 29-én, szerdán este 6 órakor

dal- és előadóest

Fellegi Teri, Medgyaszay V., Olty Magda, Rácz Vali, Major Tamás, Tersánszky Józsi Jenő stb.

Jegyek kaphatók:

Kultúrpropaganda jegypénztárainknál. Erzsébet körút 35. Tel.: 222-293 és Conti utca 4. Tel.: 130-330. 31. 32

A nap legérdekesebb hireiből

A VAK SZPÍKERNŐ. *Ausztráliában a queenslandi rádióállomáson egy 18 éves bemondónő, Enid Elliott működik, aki hároméves kora óta vak. A fiatal vak leány egyike a legkedveltebb szpíkernőknek az ausztráliai rádióközönség előtt.*

*

A TÖRÖKÖK ÉS A SVÁJCIAK TEJET ADTAK A SZERB GYERMEKEKNEK. Belgrádi jelentés szerint a Nemzetközi Vöröskereszt nagyobb mennyiségű kondenzált tejet adományozott Szerbiának, melyet a gyermekek között osztanak ki. Az adomány már meg is érkezett a szerb fővárosba.

*

A FORRÓ CEFRÉBE ESETT. *Posztós István kézdivásárhelyi munkás beleesett a forró cefrébe munkaközben. Olyan súlyos égett sebeket szenvedett, hogy nemsokára meghalt.*

*

ISMÉT MŰKÖDIK EGY TŰZHÁNYÓ. Washingtonból származó jelentések szerint a Hawai szigeten kitört a Mauna Loa 4000 méter magas vulkán, amely a világ második legnagyobb tűzhányója. Több esztendő óta azt hitték róla, hogy kialudt.

*

MEGADÓZTATJÁK A TÁNCOLÓKAT STOCKHOLMBAN. *A svéd hatóságok január 1-től rendkívüli adót vetnek ki a nyilvános helyiségekben az éjfélutáni táncra. A rendelet következtében a mulatóhelyek tulajdonosai elhatározták, hogy újévtől kezdve éjfél előtt beszüntetik a táncot helyiségeikben.*

*

ÁRVÍZ ISTANBULBAN. *A tartós esőzések következtében — jelenti Istanbulból a „Transkontinent Press" — a város alacsonyabban fekvő városrészeit árvíz öntötte el.*

*

MEGÉGETT HÁROM GYERMEK. Kohániszentlőrincen ifjú Horváth János házában szobatüztől támadt füst megölte 4, 3 és 1½ éves gyermekét. A gyermekeket a szülők magukra hagyták a lakásban és amikor visszatértek, akkor vették észre, hogy a réseken füst szivárog ki. Feltörték az ajtót és a lakásban holtan találták a három kisgyermeket. A nyomozás megállapította, hogy a gyermekek tüzet gyujtottak és az ágyra pattanó szikrától támadt a szobatüz, amelynek füstje megölte őket.

*

ÚJBÓL MEGNYÍLT A ZÁLOGHÁZ SZÉKESFEHÉRVÁROTT. *Ez a dunántúli város jó néhány év óta azzal büszkélkedett, hogy nem működik határai között zálogház. A szükség most ugy kívánta, hogy újra felállítsák ezt a nemes pénzkölcsönző intézményt, amelyet a mult héten nyitottak meg ünnepélyes keretek között. Az igazgatóság az első elzálogosító férfit cigarettával, az első nőt pedig egy doboz cukorkával ajándékozta meg.*

*

BEPERELTE HÍVEIT BECSÜLETSÉRTÉSÉRT EGY PLÉBÁNOS. *Egyik pestkörnyéki városunk plébánosa becsületsértés címén pert indított híveinek egy része ellen. A város szélső telepének lakói ugyanis önálló plébánia felállítását kívánták, amelyet a város plébánosa ellenzett. A lakók ezután levelet intéztek a váci püspökhöz, amelyben anyagiasnak nevezték a plébánost és más sértő kifejezésekkel illették. A plébános a kitételek miatt indította meg a becsületsértési pert a hívek ellen.*

*

OLASZNYELVŰ FOLYÓIRATOT AD KI A SVÁJCI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT. A *Berner Tagwacht* jelenti: A svájci szociáldemokrata párt „L'Avvenire dei Lavoratori" címmel olasznyelvű, kéthetenként megjelenő folyóiratot indított el.

Básti Enikő, [ ]

L.: Gross János

—: Tárlatok 8.

Esti Hirlap, Bp. 1976. szept. 16.

M. D. K.

BASTIEN - LEPAGE

Ferenczy K. neutendrei portréiaal

kapcsolatban huliti G.

Genthon: Ferenczy 337.

M. D. K.

Bastien - Lepage festő

Avadi Törtfest. 296.

Bastien-Lepage

Gyöngyhássürke harmóniájú képein összekötötte Courbet realizmusát a plein-air ónatos megpendítésével. „Finum naturalizmus" /Lyka/, „kissé stilizált, rusztikus valeur-naturalizmus" /Rabinovszky/.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 14.1.

Bastien-Lepage

festő

MNK

hatása a Hollóssy körre

[illegible]

31-34.o.

Németh Lajos: Hollóssy Simon és kora művészete. Bp. 1956.

Bastien-Lepage Jules, francia festőművész /1848-1884/.

1880-as években a modern festményen a gyöngyházszürke, világos alaptónust követelték meg. 1885-ben a münchéni Glas Palacban a francia Bastien Lepage nagy sikert aratott, mint ennek a festői felfogásnak legjelentősebb képviselője. „Így kell festeni" – mondták.

Fejezetek a magyar képírás történetéből.

1984. nov. 8. TV-2 műsor 21.50 /S. Jué/.

Bastien - Lepage festő

MDK

„impassibilité" - jával halott a nagybányai Zolónia tagjána.

Farkas, Zoltán: The Hungarian Barbizon: Nagybánya.

Hungarian Quarterly 1940 II

Bo. c.

Bastien-Lepage, festő

Párizsi festő. Hollósy Simon, akinek Münchenben magániskolája volt, teljesen a hatása alá került. Az ő plein-air festészetében, a természeti formák művészi utánzásában felismerte a maga művészi tizparancsolatát, ami előtötte a müncheni akadémia tanaitól. 440.old

Horváth Béla: Kernstok Károly 1873-1940 437.old

Komárom Megyei Múzeumok Közleményei.1.Tata. 1968

megírva

Bastisch Ferenc

magyar ezüstműves,
20 éves, 1822. nov. 10.
emlitve az akadémia
ampakönyvében –

irod

Horvmagyóto Beésben

8. l.

MDK

Szászkabányai Básze1 G. Ákos

Balatonfüredi partrészlet, of.

Tihanyi belső tó, paszt.

Szőlők a Balaton mentén, paszt.

XC. Csopert kiáll.kat. N.Szal. 1939. máj.

sz. Bászel Günther Ákos MDK

Dunántuli faluszrészlet, pasztell

Mücsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Básel Günther Ágos, festö

Tihanyi paraszthház. Pasztell.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O. M. Szépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 16.1.

MDK

szászkabányai Básze l G. Ákos

Arácsi ház-udvar részlet, paszt.

Őszi vetés, paszt.

Tihanyi paraszthá z, paszt.

Arácsi részlet, paszt.

XC. Csopert kiáll. kat. N. Szal. 1939. máj.

MDK

Básel Ágoston

Partrészlet

Őszi vetés

Rónay K. : A Balatonfüredi Művésztelep kiáll. a N. Szalonban. Képes Krónika 1939. máj. 21.

MDK

szászkabányai Bászel Günther Akos

Dunántuli falurészlet, pasztell

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12.

23.1.

MDK

Básel Ákos

Partrészlet

Őszi vetés

Rónay K.:A Balatonfüredi Művésztelep kiáll. a N.Szalonban. Képes Krónika 1939. 21 sz.

MDK

szászkabányai Básze l G. Ágos

Esti hangulat a Balaton mentén, of.

Arács, of.

Tihanyi részlet, of.

XC. Csoport kiáll.kat. N.Szal. 1939. máj.

MDK

szászkabányai Básze1 G. Ákos

Ősz, paszt.

Arácsi részlet, ~~pt~~ paszt.

Őszi szántás, paszt.

XC. Csoport kiáll. kat. N. Szal. 1939. máj.

MDK

Básel Ákòs

Tihanyi paraszthàz, paszt.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke.

Bp. 1952.

M.D.K.

Básel Ákos

33. Tihanyi paraszthház. Pasztel, 42 x 62, papir

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 4. l.

M.D.K.

Básel Günther

"Balatonfüred" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap Petrovics Elek: "Festők a Balatonon" c. beszámolójának keretében.

Szinházi Élet. Bp. 1938. nov. 19. XXVIII. évf.48. sz. 16-19. lap

MDK

sz.Básze1 G. Ákos

Balatonarácsi udvarrészlet, p.

Magy. Művészetért kiáll. r. Mcs. 1940. febr. 16. 1.

MDK

Kászkalányai Bázel Günther Áros, festő-szobrász,
11 szobor szerepel gyűjt. kiáll.-án.

Ülő nő. Szobormű
Oroos feje. "
Sibajnok "
stb.

Azonkívül photo-montage kompoz.

Képműv: 1944. 1 sz. 25 l.: Rónay Kármér:
Műbarát - B. Günther Áros gyűjt. kiáll.

MDK.

szászkabányai Bászel Günther Ákos, festő-szobrász,
(Járt Bécsben, Egyptomban, olasz-, Francia-, Görög-
országban, Bulgariában.

Olajfák.	Of.-
Arácsi házak.	"
Őszi Balaton.	"
Tihanyi táj.	"
Női képmás.	Pasztell
Aichhorn A.	ol.-arckép.

Szépmüv. 1944. 1 sz. 25. l.: Rónay Szármér:
Műbarát. - Günther Á. gyujt. kiáll.

MDK

szászkabányai Básze1 Günther Ákos

Balatonarács, paszt.

N.Szal. 92. csop.kiáll. 194o. ápr.

MDK

Básel Günther

a Balatoni Művésztelep ösztöndiját kapta

Balatoni Művésztelep. Képzőm. Közl. 1939.
2.sz. 8 l.

MTA

Pintér Imre: A Kalocsai főszékesegyház.
Bp. 1942, 1.

MDK

Básze1 Günther Ákos

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 25 l.

A »MŰBARÁT« KIÁLLÍTÁSI INTÉZET 50. KIÁLLÍTÁSA

Bpest, V., Mária Valéria-u. 12, Dunapalota mellett, Tel.: 18-16-16. Igazgató: KRIVÁTSY-SZÜTS GYÖRGY festőművész, tanár

Baszel Günther Ákos
festő és szobrász

KÜLDI: .....

1943

MEGHÍVÓ

szászkabányai

BÁSZEL GÜNTHER ÁKOS

képeinek és szobrainak

BUDAPESTI ELSŐ GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

MEGNYITÁS: 1943 december 7-én KEDDEN D. U. 1/2 6—1/2 8 ÓRÁIG

Naponta nyitva: 10-3. Hétfő, szerda, péntek: 10-1/2 6. Ünnep, vasn. 10-2. ZÁRUL: dec. 17-én, pénteken d. u. 1/2 6-kor

Belépődij 1.60 — P. Megnyitáskor és ünnep-, vasárnap, valamint tárlatvezetésen a megcímzett meghívó felmutatójának és kísérőinek 80 f. Bármely napon munkásoknak, diákoknak stb. 30 f. A Műbarát művésztagjainak és családjuknak díjtalan

Tárlatvezetés: dec. 17-én, pénteken délután 4 órakor. Előadó: PAÁL ÁKOS a Népművelési Bizottsága részéről.

A »MŰBARÁT« KIÁLLÍTÁSI INTÉZET 50. KIÁLLÍTÁSA

Bpest, V., Mária Valéria-u. 12. Dunapalota mellett. Tel.: 18-16-16. Igazgató: KRIVÁTSY-SZŰTS GYÖRGY festőművész, tanár

MÉSZPÉRTELEM DERMENTESÍTVE
943 DEC. -1
BUDAPEST 51

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Szentványi Gyula úrnőnek
úrnak

meghívó egyéttel a címzett

BUDAPEST

Lágymányosi u. 16.

Baszel G. Akos

lásd

Magyar Művészet
Mucsarok
1940 febr

~~287. szám~~
~~VA~~
280. sz.

szászkabányai BÁSZEL GÜNTHER ÁKOS

1.	Balatonfüredi kikötőrészlet, olajf.	450.—
2.	Balatonfüredi látkép ablakból, olajf.	500.—
3.	Balatoni udvarrészlet, pasztell	300.—
4.	Balatonarács, pasztell	300.—

Nemzeti Szalon 1940.
92. csop. kiáll. ápr.-máj

E képeket, mint 1939-ben
balatoni ösztöndíjas
festette.

Bárzel Günther Ákos

festő

Kilátás.

Száz év Kassa képzőmű-
vészetéből. Tárgymutató.
Kassa, 1943.

Bárczi G. Ákos

festő

Nemzeti Szalon

százkabányai B á s z e l G. Á k o s.

92.

1940. ~~90~~ csoport kiállitás /Balaton/

Balatonfüredi kikötőrészlet,olajf,

Balatonfüredi látkép ablakból,olajf,

Balatoni udvarrészlet,pasztell

Balatonarács,pasztell

szászkabányai BÁSZEL G. ÁKOS

11.	Esti hangulat a Balaton mentén, olajf.	450.—
12.	Arács, olajf.	450.—
13.	Tihanyi részlet, olajf.	450.—
14.	Balatonfüredi partrészlet, olajf.	500.—
15.	Tihanyi belső tó, pasztell,	300.—
16.	Szőlők a Balaton mentén, pasztell,	250.—
17.	Ősz, pasztell,	300.—
18.	Arácsi részlet, pasztell,	300.—
19.	Őszi szántás, pasztell,	250.—

Nemzeti Szalon 1939. máj.

90. csop. - kiáll -

A fenti képeket mint balatoni öszböndíjas festette 1938-ban

20. Arácsi ház
21. Őszi vetés
22. Tihanyi parasztház
23. Arácsi rénl.

pasztellek

Bászel Günther

Ákos, Szászkabányai

lakik Budapest I.

Ág utca 1.

lásd

z

Győr dunántúli tárl

1944.

Balatoni táj c.

képe repr. a

kat.-ban.

Bászel Günther Ákos

Arács c. Épe
repr.

Müvészet (Kende)
1939. 30 sz.
121. l

60 x 97 cm.

60 x 85 cm.

107 x 115 cm.

77 x 89 cm.

72 x 80 cm.

Bászel Günther Ákos

Dunántúli falu-
részlet c. képe repr.

Művészet 1941. 37. sz
7. l.

Bászel Günther

a Római Coll. Hungaricum-ban

Orszöszt 1934/35

25 l.

Életrajzhoz

Tanulmányi segéllyel beutalt tag:

Szászkabányai Bászel Günther (1902, Kassa, ág. ev.), festőművész, a bécsi képzőművészeti akadémia volt növendéke, háromhavi ingyenes lakást és 500 pengő segélyt nyert. Befejezett három nagyobbméretű figurális kompozíciót, nyolc arcképet olajban, négy tájképet temperában és készített nagyobbszámú rajzot és vázlatot. Tanulmányutat tett Firenzébe és Velencébe.

Elnök: *dr. gróf Teleki Pál**

BELFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Alpár (Allbauer) Gyula, 71
Annau Ernő (400 P), 60
Bardon Alfrédné Bató Mária, 63
Barnóthy Jenő, vitéz, 63
Barta István (400 P), 64
Berky Imre, 71
Csapody Csaba, 64
Csonth László (200 P), 80
Ember Győző, 64
Ernst Jenő (400 P), 63
Fludorovits Jolán, 64
Gerő Lóránd, 74
Gombás Pál, 65
Gunda Béla, 79
Gyengő Tibor, 74
Horányi-Hechst Béla (400 P), 59
Hegedűs Lajos, 65
Huszák István, 61
Istványi Géza, 66
Ivánka Endre, 66
Máthé Imre, 70
Meznerics Iván, 57
Nagy Ferenc, 67
Olgyay Miklós (400 P), 76
Ormós Erzsébet (200 P), 71
Ortutay Gyula, 69
Papp János, 69
Péterdi Ottó, 68
Piróth Endre (400 P), 62
Putnoky Gyula (400 P), 60
Révész Zoltán (400 P), 76
Rónay Gyula, 57
Rostás László (400 P), 57
Szabó József (400 P), 58
Szabó Mihály (400 P), 59
Szabó Miklós, 77
Szabó Pál Zoltán, 71
Szabolcsi Bence (400 P), 78
Szántó Emil, 78
Szilágyi Lóránd, 68
[illegible] (400 P), 68

Baszel Günther Ákos

magyar művészetet
Kiadt
1940-41

616. szám

dr. Pogány Károly s.k.
miniszteri tanácsos

v i c h T i b o r urnak,
Országos Bizottsága Elnöke

B u d a p e s t.

Bászel G. Ákos

festő

l.

Szejsm. Muz. Erk

IX. 275. l.

Királyhágó VII. 219

választó kerület. **szavazókör.**

....., lakhelye (telepe): ..... ker. ..... utca ..... szám.

régi jogcím (1913 : XIV. t.-c. 12. §.	magasabb értelmiség (1913 : XIV. t.-c. 4. §.)	legalább 2 K egyenes állami adót fizet (1)	önálló ipáros vagy kereskedő (2)	alkalmazott	ipari üzletnél vagy vállalatnál állandóan (3a)	ösztermelésnél vezetőmunkási v. felügyelői minőségben (3b)	egyéb köz- vagy magánszolgálatban legalább 3 év óta állandóan (3c)	segítő családtag (4)	katonai vagy csendőrségi kiszolgált altiszt (5)	elemi népiskolai VI. osztály végzése (vagy ezzel egyenértékű képzettség) mellett (1913 : XIV. t.-c. 5. §. 1—5. pont), ha	A választói jogosultság alapja*	csupán irni és olvasni tudónál (1913 : XIV. t.-c. 6. §. 1—5. pont), ha	legalább 20 K egyenes állami adót fizet (1)	önálló ipáros vagy kereskedő : legalább 1 segéddel, vagy ha egy adónemből legalább 10 K, több adónemből együttvéve legalább 20 K adót fizet (2)	alkalmazott	ipari üzletnél vagy vállalatnál alkalmazott : ha iparostanonc volt, vagy 5 éven belül legalább 3 éven át egy szakmában (3a)	ösztermelésnél vezetőmunkási v. felügyelői minőségben (3b)	egyéb köz- vagy magánszolgálatban legalább 5 év óta állandóan (3c)	segítő családtag (4)	katonai vagy csendőrségi kiszolgált altiszt (5)	irni-olvasni nem tudó, ha legalább 40 K egyenes állami adót fizet (1913 : XIV. t.-c. 7. §.)	**Jegyzet** (az országos színész egyesület tagja-e, van-e, s milyen iskolai, vagy vizsga bizonyítványa? A munkakönyvének kiállítási helye, éve és száma.

Baszel György

ötvös

l. Perstel Gy.

L.

Szendrey-Szentiványi

132. l.

A FÖLD FOKOZATO

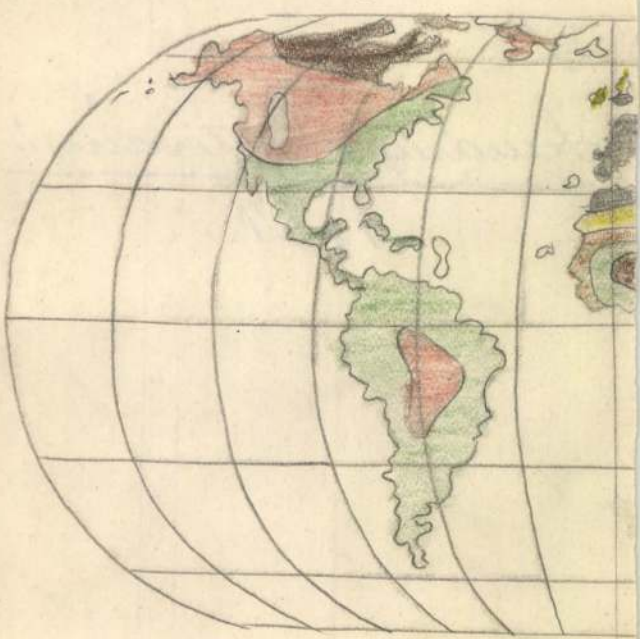

Kr. e. IV. sz - ig
Kr. e. III - II. sz - ig
XV - XVI. sz - ig
XIX század végén
XVII - XVIII sz - ig

Pásztor O.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1890.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarn 1800 bis 1945. Ungarn Jahrbuch Mainz 1970 10 1 149 1

Baszel Oszkár

festő

1902-3 téli kiáll

Nemzeti szalon

Tengeri hajó c. képe-

lása Barát (Bá

rel) Ondrás

alatt

~~Brouzvéšö, říkou VIII. 94.~~

MDK

Básler Alfréd

Deseő Lajos százados, az akadémia rajztanárának terve alapján elkészitette az alábbi szobormüvet gipszből

Az ércbeöntött uj Ludovika-szobor. Ludovikás Levente 1929. VIII. évf. 1. sz. 15.l.

BÁSZLER ALFRÉD
szobrász

Budapest

Orczy-kert

TMK 534

13 old

ok az egri középkori
n történetéhez... MűvÉrt
7.
auer, *A. 19.Jh. Fiume, tätig in

15.
tők, szobrászok, festők és
varországon 1828-ban. MűvÉrt

del, Miniator in Florenz, 15.

15.
vészet Mátyás király udvarában,
. 537.
rnitolog um 1900.
tok Chernel István
Savaria 1963.
gießer, nachweisbar 1552 in

15.
bar 1460-68 in Kassa (Košice).
15.
; Chesś, *Gio*), Bildhauer,

4 Budapest, Újpesti Gal.

T.WEHNER

megirva

Bászler Alfréd

nobrán

lásd

Bassler A.

Adolf

BUDAPEST

M.D.K.

Básztler Béla

"Ne bántsd a magyart! cimmel rövid hiradás egy hazafias jelenet bemutatásáról a Budai Szinkörben, amelyhez "az ezeréves Magyarországot" ábrázoló "irredenta" képet festett.
Fényképrepr.

Szinházi Élet. Bp. 192o. juli. 4-lo. IX. évf. 27. sz. 29. lap.

BASZRUKER FERENC, asztalossegéd

Budai asztalossegéd volt 1828-ban.- Krisztinavárosi lakos.- Helyrajzi szám: 47.- Összeirási szám: 94.- 49.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 89.old.

Az Iparműv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

BÁSZEL Günther Áron

166-167, 213

Oltványi 1991

Båt
Batar

Krónika

Megjelenik a közoktatási törvény

A Köznevelés című lap szeptember 17-én megjelenő száma adja közre a közoktatási törvény teljes szövegét. A folyóirat ezúttal dupla terjedelemben, ám változatlan áron jelenik meg. Ennek közlésére a művelődési minisztérium sajtóirodája kedden kérte az MTI-t.

Sarkad helyett Békéscsabán

Az 1992-ben Sarkadon alapított Neumann János Innovátorképző Egyetem tanévnyitó ünnepélyét az idén szeptember 18-án, szombaton tartják. Az eltelt egy esztendő alatt azonban jelentős változásokon ment keresztül az intézmény. A székhelyét Sarkadról Békéscsabára helyezték át, és a neve Neumann János Innovátorképző Intézetre változott. Az intézet a Magyar Innovációs Kamara tagja lett. A szóban forgó tanévnyitót 18-án 10 óra 30-kor tartják a békéscsabai Kőrösi Csoma Sándor Főiskola sportcsarnokában.

Négycsillagos kemping épül

Szarvas város önkormányzata legutóbbi ülésén elfogadta a Körös melletti négycsillagos kemping megvalósítására benyújtott pályázatot. A nyertes a budapesti székhelyű Viking Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. A munkálatok a közeljövőben elkezdődnek.

Képviselői fogadóórák

Kádár Péter országgyűlési képviselő fogadóórát tart szeptember 16-án, csütörtökön Gyulán 16 órakor, 17-én, pénteken Sarkadon 16, Újszalontán pedig 18 órakor.

„A SZEGÉNYSÉG SEM ALJASÍTJA LE A FENNKÖLT LELKEKET, S A GAZDAGSÁG SEM EMELI FEL AZ ALANTASOKAT."
(VAUVENARGUES)

LUX VIDEOTÉKA
Békéscsaba, Jókai u. 6.
Telefon: 322-027.
MAI AJÁNLATA.
JÓL ÁLL NEKI A HALÁL
szinkronizált amerikai vígjáték.
Fsz.: **Goldie Hawn, Bruce Willis**
Mindent a szemnek!

Ha egy kis erotikus kalandra vágyik, látogasson el hozzánk!
MINDEN SZOMBATON
INGYENES PEZSGŐPARTI
GOLD PRIVÁT SALON CLUB
Békéscsaba-Póstelek.
Telefon: 06 (66) 321-566.

A gyermekszínház jó befektetés

(Folytatás az 1. oldalról)
ez az utánpótlás nevelése, színházi nézővé ott válik a gyermek, a jövő közönsége ott formálódik. S ha a meséket, gyermekdarabokat néző gyermek később ifjúsági néző is tud maradni, akkor talán megmarad felnőtt nézőnek is. A mesedarab a színháznak befektetés, de természetesen igényesen kell csinálni, nem szabad másodrangúnak tekinteni.

— A televízióval való együttműködés évekig tartott, aztán megszakadt. Most itt láttam a bemutatón Békés József írót. Az együttműködés folytatódik?

— Így van. Szeretnénk több vonalon kapcsolatokat kötni, visszaszerezni. Az a célunk, hogy a színházhoz olyan emberek csatlakozzanak, akik a színházért tenni tudnak, tenni akarnak, akik a színház ismertségét növelni tudnák.

— Megbízása óta minden beszédében, nyilatkozatában hangsúlyozza, hogy elsődleges törekvése a Jókai Színház felemelése, szeretné kiemelni a társulatot az ismeretlenségből.

— Én azért vállalkoztam erre a feladatra, hogy megpróbáljak eléállni annak a kihívásnak, hogy ezt a színházat is azoknak a sorába emeljük, amelyek rangot vívtak ki az elmúlt években. Erre most van is lehetőség; a csillagok elég jó együttállása látszik. A színház megújult, egy 320 milliós rekonstrukció vége felé tartunk, az épület megszépült, ez ma már nem egy porfészek. A társulatban él az újrakezdési vágy, és sikerült jól szerződtetni, olyan erőket a színház mellé állítani, akik képesek ezt a felemelkedést megvalósítani.

— Ebbe a törekvésbe illeszkedik, hogy Miszlay Istvánt dramaturgként szerződtette. Miszlay idejében fénykorát élte a Jókai Színház. Megbízása most gesztus, vagy több annál?

— Mindenképp több annál. Miszlay itt valóban nagyon jelentős színházat csinált. Megmerném kockáztatni azt is, hogy a legjelentősebb korszakát képviselte a csabai színháznak, nemcsak azért, mert ő fedezte fel a környező országok magyar szerzőit, hanem azért is, mert nagyon jó társulatot alakított ki. Miszlay különösen jó színházi szakember, akinek a tudása fontos, hogy jelen legyen a színházban. Jól ismeri ezt a régiót, ennek a megyének a szülötte. A legutóbbi időkben pedig sok rendezésen keresztül megismerte a környező országok magyar színjátszását, így a kapcsolatteremtésben is sokat tud nekünk segíteni.

NIEDZIELSKY KATALIN

„A sátorba benézett a Hold"

Bot-Pásztor Gyöngyi aradi textilművész színre, formára, anyagra változatosan varrt textilképeiből nyílt kiállítás tegnap délután a békéscsabai városháza kiállítótermében. Romániában a néphagyományokhoz ragaszkodás mai szemlélettel felfrissülve gazdag textilművészetet hozott létre. Az alkotó belső teret berendező igénye hasonlatos ahhoz, mint mikor őseink sátrába benézett a Hold — mondta többek között a tárlatot megnyitó Banner Zoltán művészettörténész.

FOTÓ: FAZEKAS FERENC

„Nem miattunk van válságban..."

(Folytatás az 1. oldalról)
kéréseit. E szerint a magyar mezőgazdaság az összeomlás szélén áll. A termelők, legyenek akár egyéni vállalkozók, kistermelők vagy szövetkezeti gazdaságok, minden nap nyomasztó termelési, pénzügyi, értékesítési gondokkal küzdenek a fennmaradásért. Az agrárágazat válsága egyben a vidék válsága. A falvakban nő a munkanélküliség, az elszegényedés. A huszonnegyedik órában sikerült csak a kormányt a tárgyalóasztalhoz kényszeríteni, de annak eddigi és a kilátásba helyezett intézkedései nem elegendőek a mezőgazdaság megmentésére.

Kovács László, a vésztői Körösmenti Mezőgazdasági Szövetkezet traktorosa, akárcsak a többi Békés megyei résztvevő, bízik abban, hogy nem volt hiábavaló a demonstráció:

— Talán elgondolkodik a kormány a mezőgazdaság baján, talán csak jobb lesz ezután...

S. Á.

Az Országgyűlés elfogadta a bevándorlási törvényt

Az Országgyűlés kedden délután 210 szavazattal, két ellenszavazat és 10 tartózkodás mellett elfogadta a külföldiek beutazásáról, magyarországi tartózkodásáról és bevándorlásáról szóló törvényjavaslatot. A jogszabály megszületéséhez kétharmados többségre volt szükség. A törvény szabályozza a külföldiek, azaz a nem magyar állampolgárok magyarországi beutazásával, tartózkodásával és bevándorlásával kapcsolatos ügyekben a természetes személyek és szervezetek jogait és kötelezettségeit, a magyar hatóságok feladat- és hatáskörét, valamint az idegenrendészeti eljárások rendjét. A törvény ismertetésére visszatérünk. (MTI)

A parlament kormányoz?

***Ahhoz, hogy érdemi segítséget tudjon adni a mezőgazdaságnak, saját bevallása szerint a kormánynak sem pénze, sem hatásköre nincs. A döntés, az intézkedés lehetősége az Országgyűlés kezében van.* Ez a gondolat elhangzott tegnap a Kossuth téren is, sőt, az országgyűlési képviselőkhöz intézett felhívás szövegébe is belekerült.**

Formailag persze így igaz a dolog, hiszen az Országgyűlés alkot vagy módosít törvényeket, dönt a költségvetési pénzekről. Tudni kell azonban, hogy a parlamenti képviselők többsége kormánypárti a plenáris ülésen is és valamennyi bizottságban is. Bárhol bármiről kell szavazni, a kormány álláspontja érvényesül, ritka, apró kivételektől eltekintve. Az Országgyűlés nem is tud tárgyalni olyan témát, amely a kormánynak nem tetsző vagy nem sürgős. Minden képviselőnek joga persze, hogy önálló törvénytervezetet nyújtson be, többnyire fel is veszik a napirendre. De ezen a bizonyos napirenden lassan több törvénytervezet vár megtárgyalásra, mint ahány napja még hátravan a mostani parlamentnek. Vajon ki dönti el, hogy közülük melyek kerülnek ténylegesen a tárgysorozatba? Eltalálták, természetesen a kormány képviselő-katonái.

Mostanában már nem közvetíti a televízió a törvénytervezetek kedd esti szavazását. Elmondom hát, hogyan zajlik. Pontról pontra halad az elnök a módosító javaslatokon. *Miniszter úr egyetért? Igen!* vagy *Nem!* kiáltja jó hangosan a miniszter, s a parlament nagyobbik felét kitevő kormánypártiak — az újságolvasásból vagy keresztrejtvény-fejtésből fel sem emelve a fejüket — automatikusan nyomják meg azt a gombot, amit a miniszter kiáltott. Hát így múlnak a döntések a parlamenten, és nem a kormányon.

Gyorsan hozzáteszem, hogy ez a bizalom és együttgondolkodás a kormány és a kormánypárti képviselők között természetes, sőt kívánatos. De politikai, gazdasági koncepciók kialakítása helyett nem szép dolog az Országgyűlésre (főleg annak ellenzéki oldalára is) hárítani a felelősséget.

SIMONFFY ÁGNES

Önkormányzati show

(Folytatás az 1. oldalról)
kapott, vagyis egyikőjük sem nyerte el a szükséges bizalmat. Az eddig sem igazán csendes ülésen ekkor robbant a bomba, ugyanis a nézők között helyet foglaló Kincses Julianna arra emlékeztette a szavazáson már túlesett városatyákat, hogy a három pályázó közül Szili Gézának nincs meg a jogszabályban előírt végzettsége. Ezt a tényt Szentesi Károly jegyző elismerte, mentségére azt is elmondta, hogy a kulturális bizottság ülésén ő erre fel is hívta a figyelmet, ám a bizottság ennek ellenére mindhárom pályázatot a testület elé bocsátotta. Hidi Sándor képviselő felháborodott a testület ismételt félrevezetése miatt és a gyorsan elrendelt szünetben távozott is. Dr. Tóth Imréné képviselő megpróbálta társait arra rábeszélni, hogy a tények miatt szavazzanak újra a szerinte csak két törvényes pályázóról, de a többség ettől elzárkózott.

Miután még éppen tizenhárman voltak, elfogadták a város féléves költségvetési helyzetéről szóló beszámolót, ám a szociális törvény helyi rendeletének módosítása két ellenvélemény miatt már meghiúsult. Ezután némi perpatvar után Magyar Mihály képviselő is kirohant a teremből, így a testület pénzügyekben ismét döntésképtelenné vált. Néhány bejelentés megtárgyalása után Kovács Imre polgármester az ülés berekesztésére készült, amikor visszaérkezett Hidi Sándor és a testület ismét „akcióképes" lett. Ezután a napirend előtt tárgyalt és elutasított szervezeti és működési szabályzat módosítása került újból terítékre és ezúttal már volt eredménye az egyezkedéseknek. A tizenhárom városatya megszüntette a működését szabályozó rendeletet, egyben megalkotta az ezt rendező szabályzatát, amely kevesebb megjelent képviselő esetében is lehetővé teszi a döntéshozatalt.

GILA

Pénz(tárca)-rejtély

Különös esetről számolt be egy békéscsabai olvasónk, és hozzá bizonyítékokkal (?) is szolgált. A hölgy ép, műbőr pénztárcáját, benne két papír 100 forintossal és egy fém húszassal egy napig a lakásuk szobájának asztalán hagyta, felejtette. Amikor újra kezébe vette a tárcát, furcsa dőlgot észlelt. A pénztárcán fekete folt, valamint lyuk éktelenkedett. A bukszában lévő húszas és a százasok is sérüléseket szenvedtek — leginkább égéshez hasonlót —, de csak bizonyos helyeken. A hölgy állította, hogy a szobában rajta kívül senki nem járt, hőkibocsátó tárgy nem volt a közelben, a családban pedig egyébként sem dohányzik senki.

Az egyelőre megmagyarázhatatlan eset „főszereplőit", a bankókat és a pénztárcát elküldtük dr. Egely György kutatónak, aki megígérte, hogy megvizsgálja azokat és tapasztalatairól, véleményéről beszámol majd olvasóinknak.

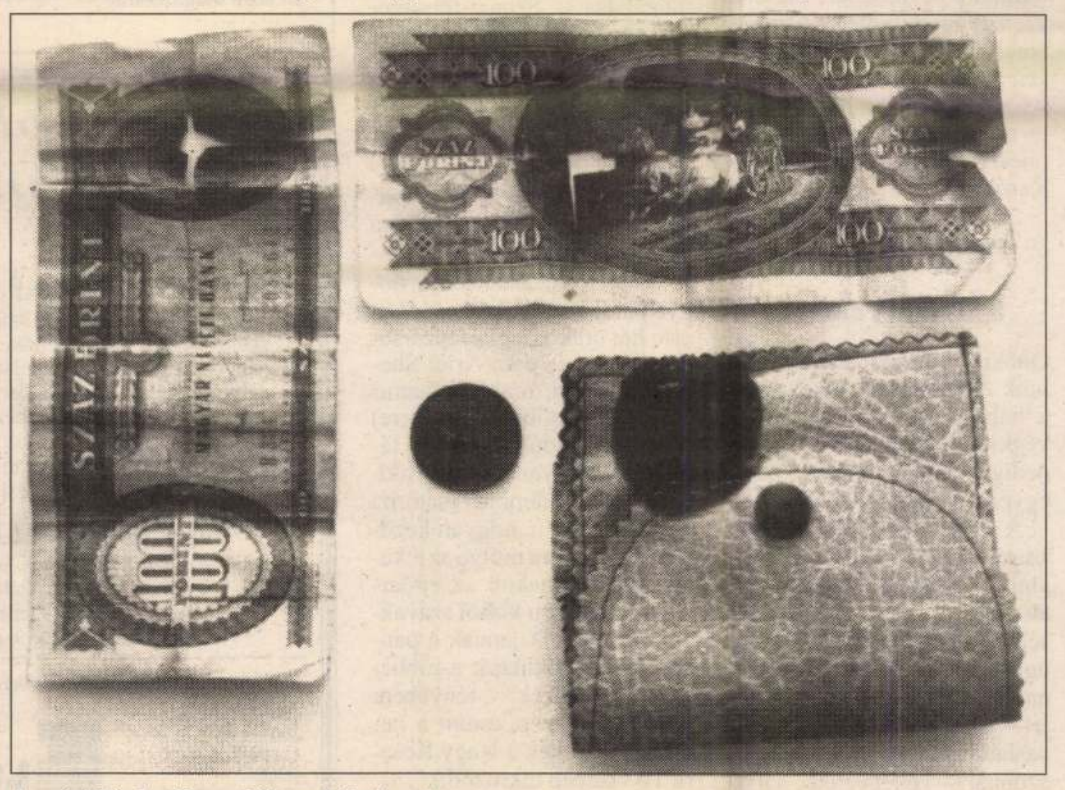

A „sérüléseket" egyelőre rejtély övezi

Sarokba szorítva

Totózunk, hogy lottózzunk-e?

Mivel az emberek többségének folyamatosan apad a pénztárcája, a kiadások „nem kötelező" oldaláról igyekszenek forintokat elvonni. Ide tartozik a lottó és a totó is, amiknek árát szeptember 1-jétől száz, illetve ötven százalékkal emelték meg. A Szerencsejáték Rt. az azóta eltelt időt tekintve mégsem panaszkodhat, mert igaz, hogy az eladott szelvények forgalma csökkent, de a bevétel — főként a lottó esetében — növekedett.

Fanyar mosollyal tehát megállapíthatjuk, hogy ez a húzásuk bejött, ők eltalálták a számokat, már ami az eladási árakat illeti. Játékos kedvű a magyar, és bár igazságtalannak tartja például a lottó ötösnél az esetenkénti 100 millió forintot meghaladó nyereményalapot — bevallva vagy sem —, mégis azért játszik. Megfordul a fejében, hogy 25 év alatt még hármasra sem futotta, de aztán kiöli a pesszimizmust a fényes jövő vágyálma: biztos, talán, esetleg ezen a héten én leszek a nyerő. A rejtett forinttartalékok előkerülnek, és már ott is találjuk magunkat a szelvény fölött gubbasztva: hová is tegyük az ikszeket?

Hiába totózunk tehát sokan, hogy lottózzunk-e, a végén a megemelt ár ellenére, mégis beadjuk a derekunkat.

NYEMCSOK LÁSZLÓ

Bot-Pásztor Gyöngyi textil

Szakmai programok

A Budapesti Nemzetközi Vásáron kedden folytatódtak a sajtótájékoztatók és a szakmai programok. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara vezetői szerint a gazdasági kamarákról szóló törvény alapvetően meg fogja változtatni a vállalkozók helyzetét.

Bár még csak három hónap telt el az Autóker privatizálása óta, a múlt évet több mint 800 millió forint veszteséggel záró cég az idei esztendő végére várhatóan nyereséget könyvelhet el. Mindezt a vállalat új tulajdonosai mondották el sajtótájékoztatójukon. A német International Spare Part erősíteni és fejleszteni kívánja a kelet-európai és nyugati alkatrész- és járműbeszerzést, illetve forgalmazást az Autóker hálózatára építve. Elmondták, hogy jól haladnak az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal tárgyalásaik is.

Lakni csak Pesten kell?

A KSH adatai szerint 1993. első felében 6821 lakás épült az országban. Ezzel megfordult az 1985 óta tartó folyamat iránya, amely szerint évről évre kevesebb új lakásba költözhettek családok. Ezenkívül további 4675 építési engedélyt is kiadtak a hatóságok az első félévben, amelyekből szintén várható további lakások születése.

Üröm az örömben, hogy az építkezések jórészt Budapesten és Pest megyében folytak. Bács-Kiskunban, Hajdú-Biharban, Nógrádban és Vas megyében megállt a lakásépítések száma. A területi megoszláson kívül aránytalanság tapasztalható a tulajdonosok körében is. A 6821 lakásból 5686 magánszemélyek tulajdona. Az önkormányzatok csupán hatvanhatot, míg gazdasági szervezetek közel ötszázat építettek. D.

Több ezer érdeklődőt várnak az országos vadásznapra

A szeptember 18-ai országos Vadásznap Békés megyei rendezvényének központja a MAVAD Rt. dobozi vadászháza (a Körös-híd lábánál), illetve annak gyönyörű környezete lesz. A megyei vadászszövetségtől tegnap megtudtuk, hogy az érdeklődés a tavalyit is meghaladja, pedig 1992-ben 1500-an vettek részt a vadásznapi rendezvényen. A versenyekre 24 vadásztársaság csapata nevezett be, közülük 20-an minden számban indítanak versenyzőt. A programok 9 órakor kezdődnek és előtte az egyéni versenyzők még leadhatják jelentkezéseiket. A tavalyi tapasztalatok birtokában a szervezők bővítették a szolgáltatások körét. Nagy Sándor megyei fővadász a következőket mondta: — Az országos vadásznap megyei rendezvényére nemcsak vadászok jönnek majd el, hanem családtagok és szép számmal érdeklődők is. A MAVAD Rt. vadászháza és a különböző szolgáltatásokat végzők fölkészültek a szép számú vendégsereg fogadására. A szervezők gondoskodtak arról, hogy a vadászok, természetbarát családok, baráti társaságok egész napra találjanak maguknak kikapcsolódást jelentő programot. S reméljuk, hogy az idő is kegyes lesz hozzánk.

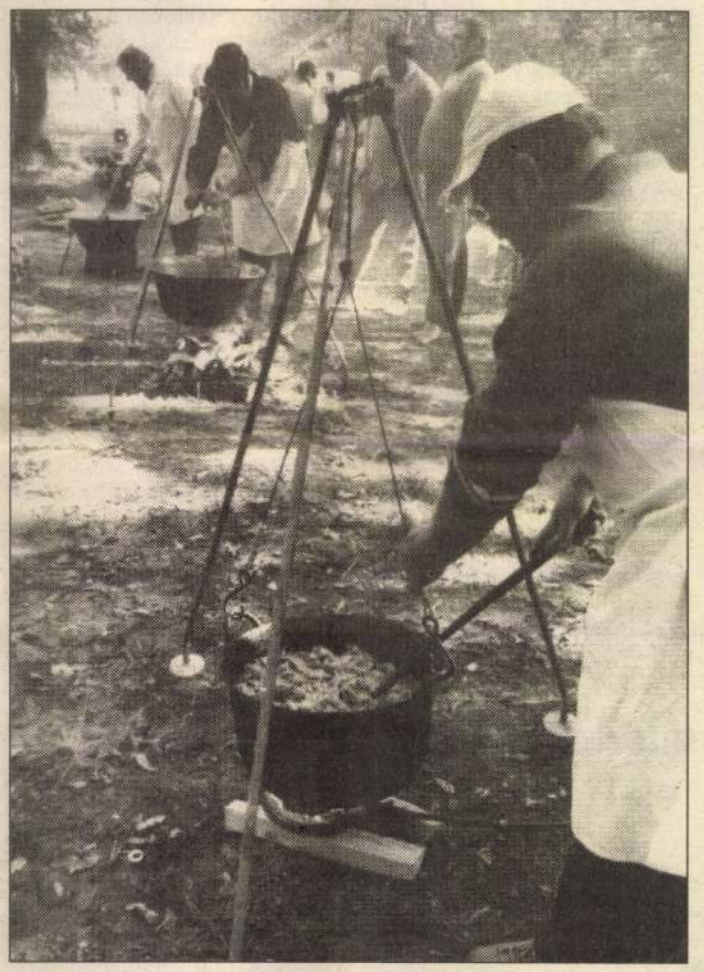

A főzőversenyre idén eddig húsz vadásztársaság nevezett be. A zsűrinek tavaly is nehéz dolga volt, amikor a jó és mégjobb vadpörköltek között kellett különbséget tenni

ARCHÍV FELVÉTELÜNKET KOVÁCS ERZSÉBET KÉSZÍTETTE

Műanyag házak európai bemutatója Hatvanban

A Canadian European Development Corporation elnevezésű kanadai cég kedden Hatvan városában mutatta be azokat a házakat, amelyeknek olyan műanyag az alapanyaga, amely semmilyen környezeti hatásra nem bomlik el. Az Európában először itt ismertetett új technológiának köszönhetően a ház rendkívül tartós, akár 260 kilométeres szelet és nyolcas erősségű földrengést is kibír. A tűzálló épület messzemenően megfelel a környezetvédelmi szempontoknak is, hiszen fát nem kell hozzá felhasználni, elsősorban hulladék műanyag újrahasznosításával készül. Rendkívüli hőszigetelő tulajdonságának köszönhetően a lakótér hőigénye csupán egyötöde a hagyományos technológiával készült épületekének, a fűtési költség pedig egynegyede, egyharmada. Megépítéséhez, a közművek beszerelésével együtt, 100 négyzetméteres alapterület esetén csupán két hét szükséges.

A kanadai cég magyarországi igazgatója, Bódi Gábor elmondta: a vállalkozás európai sikere esetén első lépésként 20 millió dollárt kívánnak beruházni Magyarországon az itthoni gyártás előkészítésére. A házak megvásárlásához rendelkezésre áll a kanadai kormány kanadai árukat támogató hitele is, amely 30 százalékos készpénzgaranciára, 11 százalékos kamattal, 5-8 éves futamidőre ad kölcsönt az érdeklődő önkormányzatoknak. Egy 100 négyzetméter alapterületű otthon ára 4 millió forint, ám a gyártók szerint a pénz megtérül, hiszen felújításra egy fillért sem kell fordítani.

Most már felügyelik

A Magyar Televízió Felügyelő Bizottsága kedden tartotta alakuló ülését. A testület elnöke Berta Bálint, a dombóvári Illyés Gyula Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium igazgatója lett. A szervezeti és működési szabályzat szerint a tizenegy fős grémium egyelőre kilenc taggal jött létre. A további két tagot a soron következő, október 5-i ülésen választják meg - közölte az MTI kérdésére Rományi Béla, a felügyelő bizottság titkára, az MTV Elnöki Hivatalának igazgatója. Az MTV általános ellenőrző testületének megalakulásával kiépült a tárgyilagos, pártatlan nemzeti közszolgálati televíziós műsorszolgáltatás intézményrendszere. A Magyar Televízió március 25-én hatályba lépett szervezeti és működési szabályzata szerint a felügyelőbizottság rendszeresen figyeli az MTV műsorait, észrevételeit legalább negyedévente eljuttatja az intézmény elnökéhez. Írásban rögzített megállapításait jogosult meg-küldeni az Országgyűlés kulturális bizottsága elnökének is.

Érdemes-e finanszírozni?

Tudomásul vette a július végén beadott csődeljárás iránti kérelmet a Ganz Danubius Hajó és Gépgyár Rt. közgyűlése. A cég tulajdonosai már második alkalommal tárgyaltak a hajógyár anyagi helyzetéről, illetve arról, érdemes-e tovább finanszírozni a termelést annak ellenére, hogy annak terhe éves szinten igen magas: a nagy tőkelekötésű, hosszú átfutású termékek finanszírozásának csak a kamata megközelíti a 100 millió forintot, ami rendkívüli teher.

Erősödik a bizalom

A kárpótlási jegyek tőzsdei árfolyamának, napi forgalmának alakulását a jegyekbe vetett bizalom folyamatos erősödése jellemezte. Míg a múlt héten a hétfői üzletmenetet a brókercégek 550 forintos nyitóáron kezdték, addig pénteken a heti üzleti forgalmat már 590 forintos záróáron fejezték be a Budapesti Értéktőzsdén.

Sok kicsi többre mehetne

A kis- és középvállalatok — 500 dolgozónál kevesebbet foglalkoztató cégek tartoznak ebbe a kategóriába — már 1989-ben az aktív keresők 25 százalékát foglalkoztatták. A nagyvállalatok összeomlásával párhuzamosan a kisvállalatok száma tovább nőtt.

Újabb lökést adott a magánvállalatok alakulásának a munkanélküliség emelkedése, hiszen az állásukat vesztett emberek jórészéből „kényszervállalkozó" lett. Az adatok is ezt a kényszerűséget igazolják: míg az egyéni vállalkozók száma 640 ezer, addig a gazdasági szervezeteké — gt, bt, kft., rt. — jóval kevesebb, mindössze 200 ezer! Az 1993. első negyedéves adatok alapján a 640 ezer egyéni vállalkozónak a fele főfoglalkozású, 40 százaléka mellékfoglalkozású, míg 10 százaléka nyugdíjasként fogott e kockázatos tevékenységbe.

A számok alapján tehát a vállalkozók országa lettünk néhány év leforgása alatt, hiszen 1000 lakosra jelenleg 42 vállalat jut. Ez többé-kevésbé megfelel a nyugat-európai átlagnak. Szám szerint. Csakhogy, ami a kis- és középvállalatok nemzetgazdaságban elfoglalt helyét, nagyságát illeti, mélyen alatta maradunk a nyugat-európai átlagnak. Ugyanis ahhoz, hogy a kisvállalatok a mamutcégekkel azonos feltételekkel vehessenek részt a gazdaságban, a közgazdasági feltételrendszeren túl jogi garanciákra is szükség van. Ezt nyújtja a jól működő piacgazdaságokban a kamarai törvény, amelyet nálunk a rendszerváltás óta még nem sikerült megalkotni.

DOMI

Randé Jenő: Nagykövet voltam Egyiptomban

Időtlen háború

30.

És még két bizalmas értesülés. Egyiptomba az első fegyverutánpótlást szállító repülőgépek Magyarországról érkeztek. Az ott állomásozó szovjet csapatok készletéből hoztak fegyvereket. Ha hinni lehetett a katonai forrásból származó híreknek, az ottani szovjet alakulatokat valósággal „levetkőztették". S ami még érdekesebb értesülésnek számított: a Magyarország felől érkező repülőgépeket a Földközi-tenger fölött tisztes távolságból amerikai gépek kísérték, nehogy izraeli támadás érje azokat.

Természetesen akkor már amerikaiak is szállítottak utánpótlást Izraelnek, de egyik nagyhatalom sem volt érdekelt az ellentétek kiszélesítésében. Abban azonban igen, hogy „védencük" a lehető legkedvezőbb helyzetben legyen akkor, amikor létrejön a tűzszünet, amelynek megvalósításán — egyelőre kulisszák mögötti megbeszéléseken — már dolgoztak New Yorkban, az Egyesült Nemzetek Szervezete székhelyén. Ennek eredménye volt, hogy 13-án, egy héttel a háború kitörése után azzal keltették fel álmából Szadatot, hogy a brit nagykövet azonnali meghallgatást kér tőle. A hálószobája mellett lévő szalonban fogadta Sir Philip Adamst. A nagykövet kormánya nevében javasolta, hogy Egyiptom fogadjon el tűzszünetet „in situ", vagyis a csapatok által elfoglalt állásokban.

Szadat válaszát csak elutasításként lehetett értelmezni: „Kész vagyok elfogadni a tűzszünetet, ha az izraeliek beleegyeznek abba, hogy kiürítenek minden megszállt területet." Pedig a javaslat, amit diszkréten Nagy-Britannia közvetítésével hoztak tudomására, igen nagy változást jelentett az amerikai (s ezzel együtt az izraeli) álláspontban. Szadat azon az éjszakán még rendkívül magabiztos volt.

Amikor azonban három nap múlva megjelent a népi gyűlésben, elmaradtak a bevezető előre megfogalmazott lelkes szavai. Üzenete hangsúlyozottan Nixon elnöknek szólt: Egyiptom kész elfogadni a tűzszünetet, ha Izrael nemzetközi ellenőrzés mellett azonnal megkezdi a visszavonulást a Hatnapos Háború előtti vonalakra. Ebben az esetben Egyiptom hajlandó részt venni az ENSZ égisze alatt megrendezendő békekonferencián, és mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy azon megjelenjenek a többi érdekelt arab ország és a palesztin nép képviselői.

A bejelentés meglepte Damaszkuszt, mert azt Szadat előzetesen nem egyeztette Aszad elnökkel. Kairót viszont Jeruzsálem reagálása lepte meg. Másnap ugyanis Golda Meir a Knesszetben elmondott beszédében dicsérte az izraeli fegyveres erőket, amelyek *a Szuezi-csatornától keletre és nyugatra* harcoltak. Az egyiptomi hadügyminiszter szerint azonban csak három „beszivárgott" izraeli páncélosról volt szó.

Már sötét volt a harctereken...

Önöknél Európában vagy nálunk Ázsiában, ha elkezdődik a háború, azt mindkét fél a végkimerülésig vívja. Ezek pedig két hét múlva megegyeznek. Hogyan? Miért?

A szokatlan kérdést Japán új kairói nagykövete tette fel, amikor bemutatkozó látogatást tett a magyar nagykövetségen. A Biztonsági Tanács ugyanis a háború tizenhetedik napján elfogadta azt a szovjet—amerikai határozati javaslatot, amely — ha nem is azonnal — véget vetett a háborúnak. Csak annyit tudtam japán kollégámnak mondani, hogy közel-keleti viszonylatban ez a mostani — gondoljunk csak az 1956-os Szuezi Háborúra vagy az 1967-es Hatnapos Háborúra — hosszúnak számít. Az igazán megfelelő választ a japán nagykövet kérdésére azonban csak jóval később Abba Eban izraeli külügyminisztertől olvastam:

„Az Egyesült Nemzetek határozatai csak akkor zárják le az ellenségeskedéseket, amikor a felek kölcsönösen érdekeltek a tűzszünetben."

A „kölcsönös érdekeltség" kialakulásában sok minden szerepet jászott.

Az egyiptomi csapatok megállása a Szuezi-félszigeten, amit később „hadműveleti szünetként" emlegettek, lehetőséget adott az izraelieknek arra, hogy fokozott védekezésre készüljenek fel. S elérkezettnek látták az időt sebtében kidolgozott tervük megvalósítására, hídfő létesítésére a csatorna nyugati partján. Mose Dajan részletesen leírja, hogyan indult meg október 15-én este hét órakor légi és tüzérségi előkészítés után Ariel Sharon (a Begin, majd a Shamir kormány későbbi minisztere) páncélos hadosztályának támadása; hogyan sikerült hídfőállást létesíteni a csatorna nyugati partján, hogyan kezdték meg egy óra múlva az átkelést gumicsónakon az ejtőernyősök. Sharon költői szavakkal ecsetelte Dajannak a páncélosok felvonulását a robbanó lövedékek fényében: „Nagyszerű kép, amint a hatalmas tűzijáték a Nagy Keserű Tó vizében tükröződik".

(Folytatjuk)

Kapcsolat a világ elektronikájához!

SZAKÜZLETEINK SZÉLES VÁLASZTÉKBAN KÍNÁLJÁK:

— hazai és külföldi típusú színes televíziók alkatrészeit (képcsöveket, sorkimenőket, sokszorozókat)
— videorekorderekhez és lejátszókhoz (fejeket, szíjkészleteket, nyomógörgőket)
— hifi- és audiokészülékekhez (fejeket, motorokat, gumiszíjakat, közlőkereket)
— integrált áramköröket, tranzisztorokat, csatlakozókat, kábeleket, antennaszerelési anyagokat.

EGYÉB SZOLGÁLTATÁSAINK:

— viszonteladóknak árkedvezmény
— postai gyorsszolgálat
— televíziók és videók javítása
— antennaszerelés, szaktanácsadás.

Üzleteink a megye 2 városában várják Önöket!

BÉKÉSCSABA, Bartók Béla út 23. (Lepény P. utca felől.) Telefon: 447-442.

ELECTRIC

BÉKÉS, Rákóczi u. 1. sz. Telefon/fax: 341-650.

Európai kulturális díjak

Magyarország volt a főszereplő azon a kétnapos zürichi rendezvénysorozaton, amelyen a nyugat-európai gazdasági szponzortársaság ez évi európai kulturális díjait adták át. A zürichi Zeneakadémián, illetve az Operaházban a díjazottak — a magyarokon kívül német, francia, olasz, svájci, amerikai, román zeneművészek — nagy sikerű hangversenyt adtak. A Fürstenberg herceg vezette kuratórium az idén mások mellett két magyar énekesnőt, Kovács Edinát és Miklósa Erikát találta érdemesnek a kitüntetésre; Csik Laura zongoraművésznő a Földes Andorról elnevezett díjat a nemrég elhunyt zeneszerző özvegyétől vehette át. A Zürichben élő Géczy Olga karmesternek, aki a műsorban a Bartók Béla Kamarazenekarral szintén fellépett, Jürg Marquard személyesen nyújtotta át az általa alapított zenei Európa-díjat. Ódor László nagykövet úgy nyilatkozott: figyelemreméltónak tartja: éppen a nem európai uniótag Svájc a helyszín és egy másik, közösségen kívüli ország — Magyarország az ünnepelt. Ez utóbbit tükrözte az esti jótékonysági gálavacsora, nemcsak mert magyaros ételeket szolgáltak fel, hanem mert a belépőjegyekből befolyó bevételt Magyarország számára utalják át, a menekültgondozás céljaira. A vacsorán sok Magyarországgal rokonszenvező ismert személyiség volt jelen, köztük Esterhazy grófnő. Közvetlenül a Gundel-palacsinta után még egy kitüntetettet köszönthettek a jelenlévők: Kalla Kálmán, a Gundel étterem főszakácsa itt vehette át az „európai szakácsdíjat".

(MTI)

HÍREK

— MAGYAR FILMSIKER München-ben. A filmfőiskolák szombaton este Münchenben véget ért 13. nemzetközi fesztiválján, amelyen 24 ország 33 főiskolája vett részt, értékes magyar siker született. A versenybe benevezett két 16 perces vizsgafilmet, Pados Gyula Hajnal és Fésős András Az eltűnt mozi című munkáit a zsűri elnöke, Wim Wenders ún. „meglepetés" különdíjával tüntette ki. Ennek értelmében a világhírű német rendező — egy később meghatározandó időpontban — egyhetes szemináriumot tart a budapesti Színház- és Filmművészeti Főiskolán.

— LEMONDOTT francia kitüntetéseiről Victor Vasarely, a Franciaországban élő világhírű, magyar származású festőművész. Mitterrand államfőhöz és Balladur kormányfőhöz intézett nyílt levelében a 88 éves művész lépését azzal indokolta, hogy az általa létrehozott Vasarely-alapítvány kezelője, az aix-marseille-i egyetem gondatlanul, hűtlenül látja el feladatát: az óriási értéket jelentő műveket saját számlájára értékesíti, s az emiatt folyó pereskedésben az illetékes minisztérium „vétkes passzivitást" tanúsít, illetve a politikai hatalom még védelmet is ad a bűnösöknek. Vasarely többek között megkapta a Becsületrend tiszti fokozatát, illetve a Nemzeti Érdemrendet is.

— AUSTRIALOTTO. A Lottó Unió Kft. tájékoztatása szerint a 47. heti AustriaLotto nyereményei a következők: A három darab hattalálatos szelvényre egyenként 4 132 648 schillinget, a 9 darab öt plusz 1 találatos szelvényre egyenként 459 182 schillinget, a 304 darab öttalálatos szelvényre egyenként 20 391 schillinget, a négytalálatos szelvényekre egyenként 498 schillinget, a hármasokra egyenként 34 schillinget fizetnek. Joker jackpot 4 628 639 schilling

— HIBAIGAZÍTÁS. Tegnap Kell-e vállalkozás a művelődésben c. tudósításukban H. Á. aláírással, a 4. oldalon felsorolják a népműevelésről folyó vitában Békéscsabán részt vevő pártokat. Szeretném, ha helyesbítenék: az öt párt között nem az MSZMP, hanem a Munkáspárt képviseletében jómagam vettem részt a vitában. Az MSZMP-nek nevezett csoportosuláshoz a Munkáspártnak semmi köze. dr. Tóth Miklós szóvivő.

— ÉLETMENTŐ-EMLÉKÉREM. Szentgyörgyvölgyi Péter fővárosi köztársasági megbízott hétfőn Életmentő-emlékérmet adott át Beri Bertalannak, aki ez év augusztusában élete kockáztatásával mentett ki egy idős fuldokló asszonyt a Dunából.

— VESZÉLYES ANYAGGAL megrakott magyar teherautó baleseteről érkezett hír Burgenlandból, Deutschkreuz körzetéből: a jármű tegnap reggel a burgenlandi Horitschon (Felsőpulya kerület) közelében, a jeges B—62-es úton megcsúszott és felborult. Az Osztrák Autóklub közlése szerint a szállítmányból egy tartály megsérült és a mérgező folyadék kiszabadult. A gépkocsivezető nem sérült meg. Az osztrák szakértők megkezdték a szállítmány tartalmának vegyi elemzését.

— A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAP (SZETA) új címe : VI., Csengery utca 63/B Telefonszáma: 1324-725. Bútor, ruha élelmiszer, háztartási gép, és pénzbeli adományokat vár a SZETA, minden hétköznapi 9-15 óráig. A segítségre szorulókat hétfő, szerda, péntek, 11—16 óra között várják. Új szolgáltatás az ingyenes jogsegély, szerdán 14—18 óráig és pénteken 9—13 óra között.

— HAT SZEMÉLY, köztük három norvég életét vesztette, további tíz pedig súlyos égési sérüléseket szenvedett tegnap a dél-koreai Ulsan kikötőjének egyik javítódokkjában, amidőn robbanás következett be a Nyhammer nevű, folyékony gázt szállító norvég tartályhajó fedélzetén. A 39 770 tonnás tankhajó kapitányát megölte a robbanás, amely szétzúzta a hajó egyik nagy nyomás alatt álló tartályát. A Nyhammer legénysége öt norvég és 23 Fülöp-szigeteki tengerészből áll. Ez utóbbiak egyike súlyos sérülést szenvedett, akárcsak két dél-koreai személy, aki szintén a fedélzeten tartózkodott. Heten könnyebben sérültek meg.

— OROSZORSZÁG távol-keleti részén, a tengermelléki területen honos szibériai tigris megtámadott és széttépett egy gazdálkodót. Az utóbbi időben ismét szaporodó, tíz éve még a kihalás által fenyegetett nagyvadak a körzetben két év alatt már harmadszor támadtak emberre.

— A GLOBÁLIS FÖLMELEGEDÉS üteme gyorsul, az elmúlt évtizedben Földünk több részén az átlagos hőmérséklet 0,2-0,3 százalékkal volt magasabb. Ezt a japán csillagászati központ állapította meg a világ meteorológiai szervezetének (WMO) adataira támaszkodva. A Földünk 416 megfigyelőállomása közül 229 az átlaghőmérséklet növekedését jelezte, 107 lehűlést mutatott, míg 80 helyen nem változott a hőmérséklet. Az északi félteke magasabban fekvő területein volt feltűnő a felmelegedés, Európa nagyvárosaiban, Stockholmtól, Madridon át Londonig egy-, illetve négytized fok körüli hőmérséklet-emelkedést állapítottak meg. Afrikában, Ázsia déli részén és Óceániában hasonló volt a helyzet, viszont a kínai mérőállomások döntő többsége lehűlést jelzett.

— FEMINAP. Jólesik-e ma nőnek lenni? — ezt firtatja ma este a Magyar Napló szerkesztősége a Klibri Pincében (Andrássy út 77.) Akik biztosan megszólalnak: B. Gáspár Judit, Bán Zsófia, Adamik Mária, Szalai Krisztina, dr. Tóth Judit és még egy sor remek nőszemély.

HÉTFŐ — TESZT • KEDD — BÍRÓSÁG • SZERDA — ROCK • CSÜTÖRTÖK — TUDOMÁNY • PÉNTEK — DIVAT • SZOMBAT — PORTRÉ

Romhányi szerint a titkosszolgálat műve az egész

Tavaly nyáron válogatott módszerekkel halálra kínoztak egy embert, aki állítólag lopott. Ezt egyebként sohasem sikerült bizonyítani, miként azt sem tudjuk: milyen értékek tűntek el, amelyekért egy ember halála sem volt túl nagy ár. A vádlottak között találjuk Romhányi Lászlót, a Magyarok Nemzeti Szövetsége akkori elnökét, a Szent Korona szerkesztőjét. Az annak idején nagy visszhangot kiváltott bűnügyben csütörtökön a Legfelsőbb Bíróság hoz majd másodfokon ítéletet.

Romhányi László tavaly július 8-án akadt össze Csapó Gyulával, aki a Népliget bokrai között csövezett. A 37 éves férfi vidékről jött Budapestre szerencsét próbálni, ám erős fizikuma, békés természete ellenére sem járt sikerrel. Így örömmel kapott Romhányi ajánlatán: a pártvezér napi ötszáz forintért kertészeti munkát ajánlott. Már másnap reggel ki is mentek a helyszínre, az Újköztemetőbe, ahol Romhányi eligazította Csapót, majd magára hagyta.

Délután a pártvezér szeretőjével, G. Sándornéval ismét kiautózott a temetőbe, hogy behozzák a férfit. Az asszony táskájában ekkor állítólag mintegy százezer forintnyi készpénz, ékszerek és bizalmas politikai dokumentumok voltak. S míg a kocsi utasai szót váltottak a közelben álló rendőrökkel, mindennek tisztázatlan körülmények között nyoma veszett. Csapónak azonban csak a J… hogy őt gyanús… férfi ugyan tilta… kapitányságra, … rendőrség szoka… őrizetbe vették. … tak, így két nap … kező intézkedés … — a nyomozás n… tott július 18-án …

Romhányiba… terv: ha a rendőr… tézkednie". Ezér… szabadulása után… ligetben. Ám els… maga elé a párt… autóba, kivitték … riasztópisztollya… Eközben beoszto… tűnjék — sfrt ás… lott", mire éjsza… sék a temetőbe. … helyen, a táska n… ségre mentek, é… mondta az egész… de személyes sza…

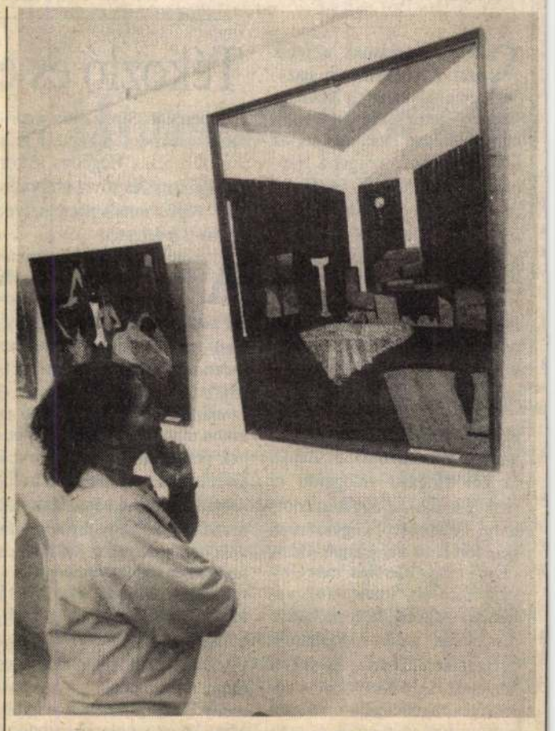

Bata Erzsébet naiv festő emlékkiállítása nyílt tegnap Budapesten a Madách Imre út 3. szám alatt lévő Naiv Galériában. A kiállított képek a helyszínen meg is vásárolhatók

FOTÓ: HABIK CSABA

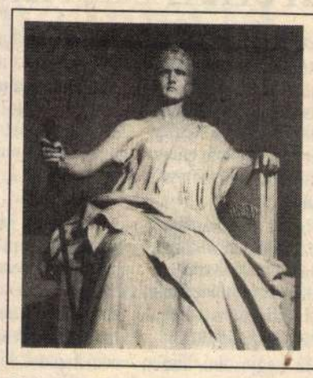

BÍRÓSÁG

felel a halált okozó testi sértésért, a pártvezért pedig felbujtóként marasztalta el a Fővárosi Bíróság. Romhányi egyébként még azt is tagadta, hogy Csapót fogva tartották volna, de társai szinte egységesen ellene vallottak. Erre újabb változattal állt elő, s azt állította: a táska ellopását és a férfi halálra verését a titkosszolgálat tervezte meg, hogy politikai karrierjét kettétörje. Ám a bíróságot ez sem győzte meg, s Romhányit első fokon négy év, társait egytől öt évig terjedő szabadságvesztésre ítélte. Az ügy a vádlottak fellebbezése folytán került a Legfelsőbb Bíróság elé.

• L. K.

Tavasztól ismét változhat a KRESZ

Hamarosan ismét változik a KRESZ: lakott területen kívül mindenütt kötelező lesz a tompított fényszóró nappali használata, a személyautók hátsó ülésein városokban is be kell kapcsolni a biztonsági övet, és egyértelműbb szabályozás születik a tiltott helyen várakozó gépjárművek elszállításáról. A tehergépkocsik a jelenlegi szabályokkal szemben nem használhatják majd folyamatos haladásra a belső forgalmi sávokat.

Túrós András, az Országos Rendőr-főkapitányság közbiztonsági főigazgatója elmondta, hogy tegnap az országos balesetmegelőzési bizottság tárgyalta a tervezett módosításokat, s a javaslatok többségében a közlekedési tárca és a rendőrség illetékesei egyetértenek. Így a tábornok szerint nem lehet akadálya annak, hogy a változások jövő tavasszal hatályba lépjenek. Az idén márciusban bevezetett KRESZ-módosítás nem volt mentes bizonyos ellentmondásoktól, s a szakemberek szinte azóta dolgoznak a közlekedési szabályok további korszerűsítésén — tudtuk meg. Így nem bizonyult szerencsésnek a fényszóró nappali használatának szabályozása, s a hátsó biztonsági öv bekapcsolásánál is szükségtelennek bizonyult a megkülönböztetés. Más okból, de nem halasztható az elszállítás szabályozása. Ezzel összefüggésben szó van egy új jelzőtábla bevezetéséről, amely egyértelműen figyelmeztetné a járművezetőket. De emellett azt is tisztázni kell, hogy más helyekről milyen feltételek esetén lehet elszállítani a tilosban parkoló gépkocsikat.

• L. K.

Kinek (nem) hisznek az angolok?

Reuter

Az angol polgárok zöme a politikusoknak és az újságíróknak hisz a legkevésbé — derül ki a The Times tegnap közzétett tanulmányából.

A tíz évvel ezelőtt végzett felméréshez képest az újságírás szavahihetősége hatalmasat zuhant, és a 15 felsorolt hivatás közül — mindössze tízszázalékos bizalommal — az utolsó helyen áll, megosztva ezt a dicstelen helyezést a miniszterekkel.

A britek leginkább az orvosokban és a tanítókban bíznak (84 százalékkal), őket követik a papok 80 százalékkal, ami ötszázalékos bizalomvesztést jelent a tíz évvel ezelőttihez képest.

Már magyar pilótákkal repülnek a MIG—29-esek

Négy MIG—29-es vadászrepülőgép túl van a technikai átvételen és magyar felségjellel ellátva, magyar pilótákkal a fedélzetén megkezdte a technikai berepülést — tájékoztatta lapunkat a Honvédelmi Minisztérium illetékese. Mint hozzáfűzte, az előzetes tervekhez képest, főként időjárási problémák miatt némileg csúszik repülőgépek technikai átvétele.

Mint ismeretes az orosz államadósság fejében felajánlott huszonnyolc MIG—29-es repülőgép az elmúlt hetekben települt Kecskemétre. Mindegyik vadonatúj, így a gyártócég szakembereinek közreműködésével folyik a gépek átvétele. Várhatóan néhány héten belül a flotta valamennyi repülője megkezdheti a berepülést, amely után már magyar tulajdonba kerülnek a gépek. Az első négy repülőgép azonban minden valószínűség szerint már napokon belül túljut az átvételi procedurán, és birtokba veheti a repülőezred. Csak ezután kezdődhet meg a Krasznodarban átképzett magyar pilóták szoktató, illetve kiképző repülése. A repülőgépvezetők várhatóan a jövő év közepére érnek el arra a kiképzési szintre, amely elég a légtérvédelmi készültség ellátásához.

• G. Z.

A MÚK levele Szabad Györgynek

OS

A Magyar Újságírók Közösségének elnöksége és etikai bizottsága csatlakozik a Magyar Rádió szerkesztőinek átvilágítási kérelméhez — erről tájékoztatta Szabad Györgyöt, az Országgyűlés elnökét Benedek István, Kósa Csaba, Stefka István, Bánó Attila, Benke Márta, Chrudinák Alajos, Fábián Gyula, Fekete Gyula, Járai Judit, Király Edit, Lakatos Ferenc, Márkus Béla, Moldoványi Ákos, Murányi László, Pálfy G. István, Vödrös Attila, Bor Ambrus, Bőzsöny Ferenc, Deregán Gábor, Illés Sándor, Kispista István, Kozma Gábor, Kővári Péter János, Müller János. Az újságíró szakma tisztessége Mécs Imre szabaddemokrata képviselő nyilatkozata után megköveteli ezt tőlünk — áll a levélben. A MÚK egyébként nyilatkozatban fordul a „magyar újságíró-társadalom tisztességes többségéhez", hogy történelmi felelősségüket átérezve támogassák a két közszolgálati intézményben a rendszerváltoztató törekvéseket.

Hét szervezet Gönczről

A Nemzeti Elkötelezettségű Társadalmi Szervezetek — TIB, Recski Szövetség, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége a többi közt — az újabb közleményt hétfőn juttatta el az MTI-hez. Ebben idézik a La Stampa című olasz lapban megjelent Göncz Árpád-interjú részeit. Nehezményezik, hogy az államfő belpolitikai ügyben a külföldhöz fordul. Szavaik szerint ezzel Göncz Árpád egy meg nem engedhető határt lépett át.

Múzeumi főigazgatóvá nevezték ki Raffay Ernőt

MTI

Raffay Ernőt, a Honvédelmi Minisztérium korábbi politikai államtitkárát, a történelemtudományok kandidátusát, egyetemi docenst nevezte ki Für Lajos december 1-jétől a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatójának. Raffay elődjét, dr. Rázsó Gyula főigazgatót tudományos és vezetői tevékenységének elismerésével — vele egyetértésben — ugyancsak december 1-jei hatállyal a honvédelmi miniszter felmentette beosztásából. Rázsó Gyulának főigazgatói és tudományos munkájának elismeréseként Für Lajos díszszablyát adományozott. A korábbi főigazgató más fontos tudományos munka végzésére kap megbízatást.

Felépült a dabas-sári nagy fal?

Mint arról lapunkban beszámoltunk, múlt hét csütörtökön Dabas-Sáriban az önkormányzat képviselő-testülete úgy döntött, hogy a Sáriban működő világnézetileg semleges iskolának két tantermet át kell adnia az ugyanabban az épületben tartózkodó oktatási intézménynek. Lapunk információi szerint hétfő reggel, mikor valószínűleg még nem érkezhetett meg a csütörtöki döntésről szóló határozat, a két tanterem és a világi iskola leszűkült területe között, a világnézetileg semleges iskola tanulói egy több szekrényből álló barikádra találtak. A világi iskola egyik tanulójának édesapja lapunk kérdésére elmondta, hogy értesülése szerint délutánra már egy komolyabb fal felhúzását tervezi az egyházi iskola.

• F. O.

Protokoll napjainkban

Hézagpótló művet mutattak be tegnap a sajtó képviselőinek. Ottlik Károly Protokoll című kötete a viselkedéskultúrában, vagy ennek egy-egy ágában járatlan olvasót segíti eligazodni e bonyolult, évezredes művészetben. A könyv azonban lényegesen többet nyújt a korábban megjelent illemtanoknál, részben a Kner Nyomda kiváló munkájának, részben Sajdik Ferenc szellemes karikatúráinak, illetve a szerző teljességre törekvésének köszönhetően. Ottlik Károly ugyanis — aki egyébként a Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Főiskola protokolltanára — nem csak a hétköznapi helyzetek illemtanát veszi számba, hanem bepillantást enged a protokoll történetébe, s a diplomáciai etikett titkaiba is.

A kötet a Protokoll '96 Kft.-nél rendelhető meg, utcai forgalomba ugyanis nem kerül.

• H. J.

Nyilatkozat

Ezúton szeretném nyilvánosságra hozni, hogy műveim rádióbeli vagy televíziós bemutatásától (illetve ismétlésétől) eltekintenék (illetve megtiltom), amíg ezekben az intézményekben a helyzet nem rendeződik számomra egyértelműen, azaz az alkotóközösségeket hagyják dolgozni és a frissen kinevezett vezetők nem beosztottjaik megfélemlítésével és erkölcsi szétzilálásával foglalkoznak éjt nappallá téve. Ebbéli szándékomról értesítem a Szerzői Jogvédő Irodát és a Magyar Rádió és a Magyar Televízió jogi osztályát is. Budapest, 1993. november 29

Forgách András író

— PÁNIK AZ AIRBUSON. Halálfélelem kerítette hatalmába szombaton egy thaiföldi Airbus—300-as utasait és személyzetét, amikor a nyomásszabályozás hirtelen megszűnése miatt betört néhány kabinablak és a gép mintegy négyezer métert zuhant. A baleset végül is szerencsésen végződött.

VISSZATEKINTŐ

Kiss József ünneplése

Nyolcvan éve, 1913. november 30-án ünnepelte a Petőfi Társaság az Akadémia palotájában a hetvenéves Kiss József születésnapját. Tele volt a díszterem, a lépcsőház, a téren is ezrek álltak. Az ünnepi ülést Herczeg Ferenc elnöki megnyitója után Pakots József, a Petőfi Társaság titkára, Rákosi Jenő főszerkesztő és Molnár Ferenc író beszélt a költőről, majd Jászai Mari szavalta el Kiss József „Ágota kisasszony" és „Simon Judit" című verseit. Ezután küldöttség ment az épületbe tartózkodó költőért. Amikor belépett a terembe, hullt a virág az útjára. A hivatalos üdvözlések Jankovich Béla kultuszminiszter beszédével kezdődtek, majd Bárczy István budapesti polgármester szólalt fel, utána Bottlik József, Mezőcsát képviselője adta át a költőnek a szülőfalu díszpolgári oklevelét. Az újságírók, az egyetemi körök, a tanulóifjúság üdvözlete után szólalt fel az ünnepelt. „Ne tapsoljatok! A taps a darab végét jelenti, de az aktor még nem kész és tovább játszani akar… Én ma vagyok először hetvenéves, és még nem tudom, mit szabad ilyenkor érezni…" — mondotta a költő.

Pontosan huszonöt évvel később, 1938 decemberének első napjaiban jelentette az „Esti Kurír": „Milotay a Táblán is elvesztette perét a Kiss József-versek ügyében". A tudósítás elmondta: Milotay István, a szélsőjobboldali „Új Magyarország" főszerkesztője, minősíthetetlenül ízléstelen, durva, antiszemita kirohanást intézett Kiss József ellen, és cikkében a költő két versét is közölte. A költő gyermekei, Kiss Jenő, Kiss Géza és Bauerné Kiss Erzsébet feljelentették Milotayt, akit a törvényszék elítélt. Milotay fellebbezett, a táblai tárgyaláson tagadta a vádat, majd kijelentette: mint országgyűlési képviselőt, őt mentelmi jog illeti meg. A Kiss család ügyvédje megismételte: Milotay kiforgatta eredeti értelmükből a verseket, gyalázta, rágalmazta Kiss Józsefet. Igazolta, hogy a költő dédapja törvényesen kapta II. József császár idején a két „s"-el írt Kiss nevet, amelyet Milotay kiforgatott.

A tábla Werner-tanácsa mindenekelőtt megállapította, hogy szerzői jogbitorlás esetében nincs mentelmi jog, majd a rágalmazás és megbélyegzés kérdésével nem foglalkozva egyszerűen helybenhagyta a törvényszék ítéletét, amely szerzőijog-bitorlás miatt ítélte el Milotay Istvánt.

Notarius

Lapunk előfizethető külföldön a Kultúra Külkereskedelmi Vállalatnál
H-1389 Budapest P. O. B. 149, vagy a Magyar Hitelbanknál (H-1133 Budapest) vezetett 202-10995 számláján, vagy külföldi partnereinél:

AUSZTRÁLIA: G. Menczer P. O. Box 219. Wantirna South 3152 Vic.
BELGIUM: „Du Monde Entier" S. A., 162 Rue du Midi, B-1000 Bruxelles
BRAZÍLIA: Livraria D. Landy Ltda., Rua 7 de Abril 252, 01044 000 Sao Paulo
DÁNIA: Munksgaard, 35 Norre Sogade, 1010 Copenhagen K
FINNORSZÁG: Akataeminen Kirjakauppa Keskuskatu 2. SF 00100 Helsinki 10.
FRANCIAORSZÁG: Société Balaton, 67 Boulevard Pasteur, 75015 Paris
HOLLANDIA: Faxon Europe B. V. Postbus 197, 1000 AD Amsterdam
IZRAEL: Gondos és Sosanna P. O. Box 44513, 31333 Haifa Hungarian Culture and Business Center, Allenby St. 38. P. O. B. 26439 Tel-Aviv 652116
JAPÁN: Nauka Ltd. 2-30-19 Minami-Ikebukuro, Toshimaku, Tokyo 171
KANADA: Hungarian Ikka and Travel Service, 1208 Granville Street, Vancouver, B. C. V6Z 1M4 Culture Hongroise, Mme Vera Bencze, 6958 Wilderton Ave, Montreal Que H3S 215.
NORVÉGIA: Narvesen Info-Center P. O. B. 6125 Etterstad, 0602 Oslo
NAGY-BRITANNIA: Hungarian Book Agency, Mrs. Klara Adams, 87 Sewardstone Road, Victoria Pa London E2 9HN; Collet's Holdings Ltd., Denington Estate, Wellingborough Northants, NN8 2QT.
NÉMETORSZÁG: Kubon und Sagner, Postfach 34018, 8000 München 34. H. und S. Katko, Musica Hungarica, Rümannstr. 4, 8000 München 40.; Zeitungsvertrieb Gebrüder Petermann GmbH und Co. KG, Kurfürstenstr. 111, 1000 Berlin 30; Translibris Zeitschriften und Buchvertrieb GmbH, Weinbergstr. 190. 5000 Köln 30.
SVÁJC: Magda Szerday, Teichweg 16, 4142 Münchenstein

A Budapesti Elektromos Művek Rt. Közép-pesti Üzletigazgatósága pályázatot hirdet

közvilágítási hálózati technikus

munkakör betöltésére.

Feladata: Budapest belterülete köz- és díszvilágítási hálózatának és berendezéseinek fejlesztésével és üzemeltetésével összefüggő műszaki feladatok végzése.

Pályázati feltétel:
felsőfokú villamosipari végzettség.

Pályázni lehet szakmai önéletrajzzal 1993. december 15-ig a munkaerő-gazdálkodási osztályon (1133 Budapest, Dráva utca 1—3.).

MH 13 548

Laurencz szerint már a középdöntő is csoda

A spanyol együttes legyőzésével női kézilabda-válogatottunk bejutott a norvégiai világbajnokság legjobb 12 csapata közé. Ma már a középdöntő mérkőzései következnek, s a mieink Oroszország ellen játszanak.

— *Eddig az elvárásoknak megfelelően szerepelt a csapat, de vajon meddig tarthat a lendület?* — kérdeztem telefonon Laurencz Lászlótól, a válogatott szövetségi kapitányától.

— Nehéz megjósolni, hiszen véleményem szerint a csapat eddig is erőn felül teljesített — válaszolta a kapitány. — Mondom ezt azok után, hogy közvélemény-kutatást végeztem az itt lévő válogatottak edzői között, és kiderült, akadnak olyan együttesek a mezőnyben, amelyek nyolcvan napot készültek a vb-re. Mi ehhez képest csupán kilenc napot tölthettünk együtt, s ugye ez rettenetesen kevés idő arra, hogy ütőképes csapat kovácsolódjon össze. Például Németh Helga és Szilágyi Kati — ők alkotják válogatottunk jobbszárnyát, s ez az együttes legerősebb csapatrésze — egy éve találkozott utoljára egymással. Kilenc nap alatt nem sok új dologra tudtam megtanítani őket.

— *Mégis a középdöntőben vannak...*

— Mert a lányok a spanyolok ellen mindent beleadtak, tudták, ha nem nyerünk, jobb lesz, ha haza se megyünk. Bár hozzá kell tennem azt is, hogy a spanyoloktól az utóbbi időben nem kaptunk ki.

— *Kinek a teljesítményével elégedett a három mérkőzés után?*

— Mindenképpen ki kell emelnem Németh Helgát, olyan jól játszik, hogy nem lehet kihagyni a csapatból. S szólnom kell Szopóczy Brigittáról is, aki véleményem szerint szenzációsan védett, főleg a spanyolok ellen.

— *Említette, hogy a spanyoloktól még sohasem kaptunk ki, az oroszok elleni statisztika viszont már közel sem ilyen jó.*

— Egy évvel ezelőtt éppen itt Norvégiában egy tornán döntetlent játszottunk velük, majd a harmadik helyért vívott mérkőzésen vereséget szenvedtünk, igaz, csupán egy góllal, s óriási bírói segédlettel. Szóval javul a mérleg. Alaposan felkészültünk a találkozóra, két videófelvétel alapján megállapíthattuk, miben erősek, de az is kiderült, vannak sebezhető pontjaik. Nem félek a mérkőzéstől, hiszen másokkal ellentétben úgy ítélem meg, az sem lesz tragédia, ha netán kikapunk. Sokan már a döntőben látják válogatottunkat, holott az is csodálatos, hogy egyáltalán a középdöntőben vagyunk.

— *Ön szerint hányadik helyen végezhetünk?*

— Csoportunkban három mérkőzés vár ránk, Oroszország, Dánia és a Koreai Köztársaság ellen, és ha egyet nyerünk, már a nyolc között vagyunk, ha viszont kettőt, akkor pedig hatodiknál rosszabbak nem lehetünk. Úgy vélem, a három meccsből egyet biztosan megnyerünk. Lehet, hogy éppen az oroszok ellen.

• Vajda György

A középdöntők állása két forduló alapján:

I. csoport

1. Norvégia	2	2	—	41—31	4
2. Dánia	2	2	—	53—46	4
3. Oroszország	2	1	1	49—49	2
4. Magyarország	2	—	1	40—43	1
5. Lengyelország	2	—	1	41—48	1
6. Koreai Közt.	2	—	2	50—57	0

II. csoport

1. Csehszl. vál.	2	2	—	39—33	4
2. Ausztria	2	1	1	40—27	2
3. Svédország	2	1	1	35—34	2
4. Románia	2	1	1	41—41	2
5. Németország	2	1	1	38—39	2
6. Egyesült Áll.	2	—	2	31—48	0

A csoportmeccsek után következnek a helyosztók, amelyeken a két csoport azonos helyezettjei mérkőznek egymással.

Őrzi veretlenségét a Houston Rockets

A tizenharmadik forduló után is őrzi veretlenségét a Houston Rockets csapata az amerikai profi-kosárlabdaligában (NBA). 1948-ban a Washington Capitals, illetve 1957-ben a Boston Celtics volt százszázalékos a bajnokság kezdetétől számítva. Előbbi 15, utóbbi 14 találkozón hagyta el győztesen a pályát. A Rocketsnek három soron következő mérkőzését kell megnyernie, hogy bekerüljön az NBA rekorderei közé.

Az elmúlt héten három mérkőzést játszottak a houstoniak. Először a tavalyi bajnok Chicago Bullst verték meg 100:93-ra, majd hosszabbítás után a Utah Jazzt győzték le 95:93-ra, végül a Los Angeles Clippers esett áldozatul (82:80).

A Dallas Mavericks viszont mindössze egyetlen mérkőzését tudta megnyerni, és tizenegyszer maradt alul. Legutóbb éppen idegenben, a San Antonio Spurstól kapott ki 80:104 arányban, s sorrendben nyolcadszor hagyta el vesztesen a pályát, így a bajnokságban az összesítésben is az utolsó helyen áll, nemcsak a csoportjában a sereghajtó.

A tavalyi idény meglepetéscsapata, a Phoenix Sun eddig nyolc mérkőzését nyerte meg, és csak kétszer kapott ki. A múlt héten két fölényes sikert aratott: a Denver Nuggets csapatát 130:107-re, míg a Utah Jazz együttesét 120:98-ra győzte le, ami mindenképpen figyelemre méltó teljesítmény.

Az észak-amerikai profi-jégkorongligában (NHL) már egy csapat sem büszkélkedhet hasonló eredménnyel, mint a Houston Rockets a kosarasoknál. Veretlenségét már korábban elvesztette a Toronto Maple Leafs, de azért így is az NHL állovasa tizenhét győzelemmel, négy döntetlennel és négy vereséggel. A legutóbbi hat mérkőzéséből ötöt megnyert, ami köszönhető nagyrészt kitűnő kapusának, Felix Potvinnak. A liga egyik legjobb kapusa a legutóbbi, Boston Bruins elleni rangadón — amely 4:2-es torontói sikerrel végződött — pontosan harminc gólba tartó lövést hárított.

Mégsem a Toronto Maple Leafs, hanem a New Yersey Devils kapta eddig a legkevesebb gólt (58) a bajnokságban. A legtöbbet viszont a Philadelphia Flyers lőtte, 115-öt. Igaz, 101-et kapott, amiből világosan látszik, hogy melyik csapatrészével van a baj. Persze, azért nem szerepel gyengén az NHL-ben: 33 ponttal összesítésben a harmadik, csoportjukban a második.

Felemás teljesítményt nyújt a tavalyi bajnok Montreal Canadiens. Tizenegy győzelme mellett kilenc vereség és három döntetlen áll. Az elmúlt héten a New York Rangerstől (4:5) és a Philadelphia Flyerstől (3:9) kikapott, és csak a Los Angeles Kingst volt képesek megverni (4:0). Emlékezetes, hogy a tavalyi Stanley Kupa döntőjében is a Los Angeles Kings ellen aratta sorra a sikereit, és Gretzkyék már ötödször kaptak ki azóta, hogy a bajnoki címért folytatott versenyben alulmaradtak.

Továbbra sem játszik döntetlent a Vancouver Canucks. Huszonhárom forduló után tizenháromszor nyert, tízszer kapott ki. A múlt héten a vereségei számát gyarapította hárommal, a Toronto Maple Leafs, a Detroit Red Wings és az Edmonton Oilers is legyőzte az együttest.

• Varga Tamás—ESMA Westel

Kép a könyvből — Barátságos mérkőzés FOTÓ: SIMON BRUTY

Bírálják Détári játékát

MTI

Lesújtó véleményt közöltek a hétfői olasz lapok Détári Lajos genovai bemutatkozásáról, az újságok szerint a magyar labdarúgó kiábrándító teljesítményt nyújtott új csapatában az első mérkőzésén, a Lazio elleni vasárnapi bajnokin. A Genoa 4—0-ás vereséget szenvedett római ellenfelétől.

A La Stampa szerint Détári szinte hozzá sem ért a labdához, s ha néha mégis megtette, máris ott termett Winter, és azonnal szerelte. Détári bizonyára elfelejtette, hogyan szokás futballozni Olaszországban — írta a La Stampa. A Corriere dello Sport semmi ötletet, kezdeményezést nem látott Détári részéről a vasárnapi összecsapáson. Ennek fényében a lap nem érti azt a nagy sietséget, amellyel a Genoa leigazolta a magyar játékost. A La Gazzetta dello Sport azon tűnődik, vajon Maselli, az edző miért hagyta pályán a meccs végéig Détárit, aki az első 15 perc után teljesen leblokkolt. Az edző egyelőre elnéző Détárival, akinek rossz teljesítményéért a csapat gyenge összjátékát hibáztatja.

— Détárinak volt néhány érthető kihagyása az első mérkőzésén — nyilatkozta Maselli. — Sajnos, ha egy csapatnak rosszul megy a játék, akkor a szólisták sem villoghatnak.

Az edző a véleményéhez még hozzátette: hiba lenne azt hinni, hogy a Genoa azzal áltatta magát, hogy a magyar labdarúgó oldja meg a csapat minden problémáját.

EREDMÉNYEK — ESEMÉNYEK

TOTÓNYEREMÉNYEK. A totó 48. játékhetén 201 darab 13+1 találatos szelvény volt, nyereményük egyenként 37 819 forint. A 259 darab 13-asra 10 722 forint, a 7170 darab 12-esre 459 forintot fizetnek. A 11-esek (46 566 db 177 forintot érnek. A 10 találatos szelvények nyereményösszege nem érte el az 50 forintot, nyereményalapjukat a 11-esek között osztották fel.

A LABDARÚGÓ VB-RE a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) kijelölte a közreműködő játékvezetőket és partjelzőket. A bírók között található Puhl Sándor, míg a partjelzők között Marton Sándor neve szerepel.

LEMONDOTT a Francia Labdarúgó-szövetség elnöke, Jean Fournet-Fayard. A sportvezető utóda a szövetség s egyben a FIFA alelnöke, a 77 éves Jacques Georges lett, akit a jövő februári közgyűlésig bíztak meg az elnöki poszt ellátásával. Jean Fournet-Fayard a lemondását a francia válogatott sikertelen vb-selejtezőbeli szereplésével s az Olympique Marseille-botránnyal indokolta.

A GYORKORCSOLYÁZÓK berlini Világ Kupa-nyitányán három magyar versenyző lépett jégre, hogy teljesítse a lillehammeri olimpia kvalifikációs szintjét. Az előírt időeredményeket sajnos sem Egyed Krisztinának, sem Madarász Csabának, sem Dolp Istvánnak nem sikerült megfutnia. Egyed 500 méteren 43,70 másodpercet, 1500 méteren pedig 2:20.23 percet ért el, Madarász 500 méteren 40,00 másodperces, Dolp 5000 méteren 7:35 perces időt korcsolyázott.

Hazajön, de nem kap szobrot

Rózsa a tévében is megígérte...

Rózsa Norbert, a magyarokkal együtt edzőtáborozó úszó a Nap-tv-ben Ausztráliából telefonon jelentette be: visszatér Magyarországra. Az adás riportere Gyárfás Tamás volt, a Magyar Úszószövetség elnöke, a Sport plusz OTP SE elnöke, aki néhány nappal korábban még úgy nyilatkozott, hogy akkor érdemes foglalkozni Rózsával, ha egy hazai versenyen elindul. Mi változott az elmúlt napokban? — kérdeztem Gyárfás Tamást.

— Több dolog is, mert tárgyalt Széchyékkel Ján Tamás, a Magyar Olimpiai Bizottság főtitkára, Gallov Rezső, a sporthivatal elnöke Rózsával is beszélt. Tudom, álságosnak tűnhet a televízióbeli interjúm, de tudatosan csináltam. Az adás előtt sok mindent megbeszéltem Rózsával, de azt akartam, az ország nyilvánossága előtt jelentse ki, hogy hazatér. Úgy éreztem, egy vezetői bejelentésnek nem lehet akkora hitele, mintha a néző Rózsától hallja, hogy visszajön.

— *Elhangzott Csányi Sándornak, az OTP elnök-vezérigazgatójának neve, mégpedig Rózsa szájából. Ez azt jelenti, hogy vele egyezett meg az úszó?*

— Még nem egyezett meg. Most beszéltem Jadovszky Tiborral, az OTP főosztályvezetőjével, ő és Török László vezérigazgató-helyettes, a Sport plusz OTP SE társelnöke egyetért azzal a javaslattal, amit faxon küldtem nekik, ezt még jóvá kell hagynia Csányi Sándornak.

— *Rózsa azt mondta, hogy nem találta meg az anyagi számításait Ausztráliában. Érthetem ezt úgy, hogy ráígértek az ottani pénzére?*

— Nem tudtunk mire ráígérni, mert tudjuk, hogy mennyi a jövedelme Ausztráliában. Ebből is látszik, hogy Rózsa nem rafinált nyilatkozó, mondhatott volna hangzatosabb dolgokat, hogy hazahúzta a szíve, magyar színekben akar versenyezni és így tovább. Számomra ez is azt mutatja, hogy őszinték a szavai. Várom Csányi Sándor döntését, és faxon elküldöm Rózsának a feltételeket, azt szeretném, ha biztosra jönne haza. Mielőtt elment volna Ausztráliába, a klub fogadta volna őt is, ugyanúgy, ahogy Czene Attilát. Ez az ajánlat most nem érvényes automatikusan, de alapjaiban nyilván tartani fogja a Sport plusz OTP SE.

— *Gallov Rezső gyanakvásról és kétségekről is beszélt...*

— Érthető, hiszen sok minden elhangzott már Rózsa-ügyben, de azt hiszem, most már valóban abszurd lenne egy újabb fordulat.

— *Nem fél attól a vádtól, hogy klubja az újabb igazolással ki akarja sajátítani a magyar úszósportot?*

— Nincs alternatíva, más egyesület ugyanis nem képes ilyen szinten biztosítani a feltételeket Rózsa Norbert felkészüléséhez. Elmondtam már, most megismétlem: jobban örültem volna, ha Rózsa más klubba jön haza. Úszószövetségi elnökként azonban érdekem, hogy a magyar úszósport számára visszaszerezzük, ha lehetőség kínálkozik rá. Az sem mellékes, hogy Széchy Tamás együtt dolgozhat, Darnyival, Czenével és így Rózsával is. Talán emlékszik, azt mondtam az adásban, hogy szobrot nem akarunk állítani Rózsának, de az vitathatatlan, hogy úszni nagyon tud.

• L. Z.

Tékozló és eltékozolt fiúk

Széchy Tamásnak a jelek szerint tehát sikerült, hazatér a „gyermek" Ausztráliából — haza a kis híján újonnan választott hazából ide, az igaziba. Tegnap reggel a Nap-tv-ben a Gallov, Széchy, Gyárfás, Rózsa négyes a nyilvánosság előtt beszélgetett telefonon, s abból csaknem bizonyosra vehető, hogy úszóvilágbajnokunk, Rózsa Norbert a jövő héten a magyar válogatottal együtt landol majd a Ferihegyen. Magyar színekben folytatja eredményes, szép pályafutását.

Nekem erről egy sok évvel ezelőtti történet jut eszembe, amikor a birkózó Sípos Árpád (a kötöttfogású válogatott új szakvezetője) az egyik svédországi versenyről egyszerűen nem tért haza a csapattal. Akkoriban ez még merőben más elbírálás alá esett, Síposra a közvélemény fejcsóválása mellett a disszidens, netán a hazaáruló bélyege került volna. Az akkori kapitány, Hegedűs Csaba — különleges engedéllyel — azonnal versenyzője után eredt, és egynapos lelkizés után végül haza is hozta.

Csupán egyetlen aprócska malőr történt az úton. Koppenhágában nagy sorban állás volt a budapesti gépnél, Hegedűs még bement, Sípos előtt azonban becsukódott a kapu, ő már nem fért fel... Hegedűs akkor visszarohant, és rövid tárgyalás után végül mindketten helyet kaptak a fedélzeten.

A „tékozló fiúk" heppienedes történetéről sok más is eszembe jut. Mindazoké, akik nem megtévedt bárányként vannak távol a magyar sporttól. Hanem azért, mert eladják őket. Eladják, mert az ő vételárukból élhetnek tovább az itthon maradók. Örömmel mennek persze maguk is, hiszen a jövedelmük odakinn jócskán felülmúlja a hazait. Így aztán azt mondhatjuk, hogy miután más választás nemigen akad, és hogy ezen az üzleten végső soron mindenki nyer, ez a lehető legjobb megoldás a magyar labdarúgásban is, amelyről persze ily módon nem láthatjuk világosan: a szegénység vagy az eredménytelenség jellemzi inkább. Mert ha az ember belegondol, hogy például a szerte Európában futballozó magyarokból negyvennyolcat itthon tudtunk volna tartani, elméletileg az NB I mind a tizenhat csapata rendelkezne három „többletkulcsjátékossal", ami egyrészt persze mindre ráférne, másrészt pedig vélhetően a mainál magasabb szinten állította volna meg immár végtelennek tűnő zuhanásunkat.

De hát ez megint más kérdés. Kiváló futballistáink, pólósaink és a sok sportágban vendégmunkáskodó magyarok ugyanis tulajdonképpen bármikor hazatérhetnek, hogy magukra húzzák a címeres mezt, netán hazai csapatban vendégeskedjenek egy ideig, mint Détári Lajos. Nem disszidensek, nem hazaárulók, nem új hazát kerestek, a közönség is örömmel tapsol nekik.

Van azonban egy réteg, amelynek tagjait szintén nem lehetne a „tékozló fiúk" közé sorolni, ha visszatérnének. Csak éppen nemigen rohannak vissza!... Edzők, kiváló szakemberek hosszú-hosszú sora dolgozik a világban. Magyar állampolgárként, magyar útlevéllel képviselik — elsősorban persze: — a magyar sikersportágakat. Külföldön nevelik a maguk Rózsa Norbertjeit, Sípos Árpádjait. S nem pusztán azért, mert odakinn jobban keresnek, hanem azért is, mert itthon már nem jut nekik fizetség. A vívásban például legalább kétszer annyi magyar mester dolgozik a nagyvilágban, mint amennyinek itthon főállása van.

Ha egy Széchy Tamás vagy egy Hegedűs Csaba a világ végére is elmegy a kedves tanítványért, az szép emberi történet nevelésről, összetartozásról, hazáról. De ki fog elmenni a világ minden részébe, hogy hazahozza a magyar sport valamennyi értékét?... Ki veszi majd magának azt a fáradságot, hogy felmérje: a nagyon szűk tömegbázisra épülő magyar sport elsősorban hatalmas szellemi bázisa, nemzedékről nemzedékre átöröklődő tudása, tapasztalata, alkotókészsége révén jutott el mindenütt megsüvegelt sikereihez?

Ki hozza haza, és ki adja meg majd itthon is az igazi árát a világba szétáramlott többi példaszerűen alkotó, iskolateremtő magyarnak?...

Költői kérdés? Lehet. De ha csak azon múlik, hogy az illető véletlenül, mondjuk Koppenhágában lemarad a repülőről, nyugodtan kérdezzék meg Hegedűs Csabát, mi is a teendő olyankor.

• Szekeres István

Tíz meccsből kilenc győzelem

Szépen búcsúzott a Tungsram

Atlantai telefonjelentésünk

Amikor megérkeztünk Clemson külterületére, erős trágyaszag csapta meg az orrunkat. Mindenütt családi házakat láttunk, így közülünk talán senki nem gondolta, hogy ebben az apró falucskának tűnő helyen, mint amilyen Clemson, komolyabb csarnokban játssza amerikai túrájának utolsó találkozóját a Tungsram női kosárlabdacsapata.

Amint aztán közelebb értünk a mérkőzés helyszínéhez, kellemes látványban volt részünk: egy gyönyörű labdarúgó-stadiont láttunk, nagy lelátókkal, gyönyörű fűvel, így ezután már nem nagyon lepődtünk meg azon, hogy a kisváros hatalmas és gyönyörű kosárlabdacsarnokkal is rendelkezik, olyannal, mely még errefelé is ritka. Ebben a csarnokban a Clemson University ellen játszotta túrájának utolsó mérkőzését a Tungsram.

A magyar csapat szépen búcsúzott. A Clemson ellen 10. mérkőzésüket játszották a mieink, és úgy nyertek, ahogy az illik: végig vezetve, magabiztosan. Otthon talán már unalmas lehet arról olvasni, hogy a magyarok már a találkozó elején elhúztak, s úgy nyertek, hogy az ellenfélnek szinte esélye sem volt a győzelemre, de a helyszínen felemelő a diadalt ételni. Azt, hogy a bemelegítést nagy csinnadrattával végzik az amerikaiak, aztán viszont...

A clemsoni mérkőzés előtt például a vendéglátók elfeledkeztek arról, hogy eljátsszák a magyar himnuszt. Így az amerikai után következett a bemutatás, majd a játék a hazaiakkal. Szó szerint. Mert hiába tartozik az erősebb amerikai csapatok közé a Clemson, a Tungsram még nála is jobb volt. A befejezéskor 74:64 volt az eredmény (a félidő 39:32-es magyar vezetéssel zárult), s ha tíz pontnál több volt a különbség a két csapat között, a bírók — akik egyébként a túra során remekül vezették a mérkőzéseket — néhány ítéletükkel megóvták a hazaikat nagyobb vereségtől.

Megnyerte tehát tizedik mérkőzését a Tungsram, így kilenc győzelemmel és csupán egyetlen vereséggel zárta amerikai túráját, s most majd három hét után végre hazaindulunk.

• Halas Zoltán

Maradona sem segít?

Az argentin Newell's Old Boys csapatában játszó Diego Maradona hiába művel varázslatos dolgokat a pályán, új együttesén egyelőre nem tud segíteni. Ahogy a képen is látható Maradona remekbe szabott mozdulattal ollózza el a labdát Carlos McAllister mellett, ám hiába minden bravúr a Newell's még így is a bajnokság utolsó előtti helyén áll, s legutóbb éppen a Boca Juniorstól kapott ki 2—0-ra

FOTÓ: MTI KÜLFÖLDI KÉPSZERKESZTŐSÉG — AP

FORD-AKCIÓ! Kárpótlási jeggyel is fizethet!

FIESTA ALBA 1.1i
20 000 Ft engedmény
metálfény, napfénytető

TRANSIT
12—15 személyes busz
100 000 Ft engedmény

TRANSIT 2.5D furgon
Öreg, használt furgonját (Barkas, ARO, ZUK...) árában, de min. 70 000 Ft-ért beszámítjuk!

Ladáját, Dáciáját 10%-kal piaci értéke felett becseréljük!

ESCORT ALBA 1.3i
40 000 Ft engedmény, metálfény, napfénytető

MONDEO 1.6i, 1.8i
50 000 Ft engedmény
alapfelszerelés, szervók, légzsák, centrálzár

Részletfizetés: 1—4 éves futamidő, 30% kezdő befizetés

Lízing * Garancia
AUTÓ-BELVÁROS,
IX., Kinizsi u.—Lónyay u. sarok
Tel.: 215-0015 12 951 MH

Fly there by swissair

1992 No.1 ÚJRA KAPHATÓ

BUDA 2 PEST

BEFEKTETÉSI JEGY

1 Biztonságos
2 Magas hozamot garantál
3 Csökkenti adóját
4 Hitelre, kárpótlási jegyért is

KAPHATÓ A BUDAPEST BANK ÉS A POLGÁRI BANK FIÓKJAIBAN '93 DECEMBER 15-IG.
BUDAPEST ALAPKEZELŐ RT.

EURO RSCG HAVASI

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1973 MÁJ 11
Kisalföld

Bata László

1021

XX. kerületi képzőművészek alkotásai Győrben

Bata László: Férfifej. Tóth Valéria: Női portré. (Nagy Éva felv.)

Budapesti képzőművészek nevével, alkotásaival ismerkedhetnek meg a győri tárlatlátogatók: május első napjaiban nyílt meg *a XX. kerületi képzőművészek* kiállítása, amelynek *a győri Xantus János Múzeum képtára* adott otthont.

Idei tárlatuk különös fontosságú maguknak a művészeknek is, hiszen *tizedik alkalommal* lépnek most közönség elé. Művészek, műalkotások egész sora mutatja be a győrieknek a kerület hétköznapjainak vidámságát, komorságát. Az alkotások azonban mondanivalójukban túlmutatnak a kerület határain: *emberi tartalmak hordozói.*

Művészileg érett alkotások éppúgy szerepelnek a kiállításon, mint újfajta, ki nem jegecesedett kísérletek. Rendkívül szép, pasztell színekben játszanak *Juris Ibolya* batik technikával készült textíliái: a Fából faragott királyfi című alkotása. *Bata László* keményfába faragott férfifeje szuggesztív, alkotója ihletettségéről vall. *Bartl József, Bakallár József* modern szerkesztéssel birkózik, *Ledniczky Gyula* akvarelljei impresszionista hangulatok hordozói. Különösen megkapó a Csónakkikötő a Dunán című képe. Mosonmagyaróvári származású *Klügl Sándor* szobrászművész, Dudás című szobra a népköltészet báját hordozza.

A megnyitón nagy volt az érdeklődés, majdnem kétszázan látták a kiállított alkotásokat. Az elmúlt napokban is számosan megfordultak a képtárban, közöttük a Zrínyi Gimnázium és a Tanítóképző Intézet önképzőkörének tagjai. Május 16-áig, a kiállítás zárásáig még sokan megnézhetik a XX. kerületi képzőművészek alkotásait. Május 20-tól 31-ig Sopronban mutatják be a tárlatot. (M.)

kézilabda

adtan

Másodszor: a rangadón az ideges játék nyomán nem láttunk úgynevezett begyakorolt támadásvezetést, figurális akciókat, helyette ötletjátékot, de ebben is volt valami utánozhatatlan, mert 9:7-es Spartacus-vezetés után Samoday csípőből lőtt gólja látványosság számba ment. És ez az akció bizonyította, hogy ötletjátékban is fejlődött a Rába ETO, nem is beszélve arról, hogy Kristofóri látványos góljai nemcsak szórakoztatósak voltak, hanem az eredmény alakulása szempontjából is döntőek. És mindezt a jelenleg legjobb formában lévő Bp. Spartacus ellen csinálták a Rába ETO kézilabdázói.

Harmadszor: Joósz Attila edző véleményét kell ide iktatnunk, aki a mérkőzés után nagyon boldog volt, és örömét így summázta:

— A majdnem egy esztendeje veretlen Bp. Spartacus ellen győzni kiváló fegyvertény.

— Miért nem játszották azokat a jól begyakorolt figurális akciókat, amelyek mindig meghozzák a kívánt eredményt?

— Azért, mert a Bp. Spartacus rendkívül képzett csapata a figurális akciók végrehajtásába mindenkor közbeavatkozott volna a szabad dobás lehetőségével, és ezzel megtörte volna csapatunk lendületét.

Harmadik helyen a Gy. Richards férfi tekecsapata

A múlt heti fordulóban ismét biztosan győzött a férfi NB I-ben megyénket képviselő Gy. Richards csapata, s ezzel a győzelemmel a harmadik helyet foglalja el a bajnoki táblázaton. Nagyszerű teljesítmény ez egy újonc együttestől! A vezető női csapatok közül a Gy. Lenszövő ért el meglepetésszerű győzelmet ebben a fordulóban. A hetedik helyre került ezzel az együttes a bajnoki táblázaton. Így mind a két győri csapatunk a középmezőnyben foglal helyet pillanatnyilag.

Gy. Richards—Szegedi Építők 6:2 (4901:4654). — NB I-es férfimérkőzés. — A pécsiek eddig jobban álltak a bajnoki táblázaton, mint a Richards, ezért meglepetés a gyenge győri teljesítményük. Egy percig sem volt vitás a hazai győzelem. — **Pontszerzők: Mohay 874 fa, Raffay 826 fa, Boros E. 824 fa és Balogh I. 811 fa.**

A BAJNOKSÁG ÉLCSOPORTJÁNAK SORRENDJE:

1. Ferencváros	9	53:19	14
2. BKV Előre	10	48:32	14
3. Gy. Richards	11	47:41	14
4. Csepel	10	47:33	12
5. Pécsi Gáz	11	48:40	12
6. Pápai Vasas	9	44:28	12

ben nyert az éllovas soproni csapat. — **Pontszerzők: Völker G. 444 fa, Tóth G. 438 fa és Tar I. 413 fa.**

Sárvári Kinizsi—S. Vasas 5:3 (2405:2283). — Gyenge formában dobtak a soproniak, így elégedettek lehetnek a három ponttal. — **Legjobb dobóik: Eső 401 fa és Horváth 390 fa.**

Sabaria—SVSE 7:1 (2622:2415). — Több fát ütött az SVSE, mint a vezető és fölényesen nyerő S. Kinizsi, de így is súlyos vereséggel vonult le a pályáról. — **Pontszerző: Nagy T. 439 fa.**

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA:

1. S. Kinizsi	6	35:13	12
2. Szh. Spartacus	6	33:15	10
3. Sabaria	6	33:15	10
4. Sárvári Kinizsi	6	28:20	8
5. Gy. Cardo	6	27:21	6
6. MÁVDAC	6	24:24	6
7. S. Vasas	6	23:25	5
8. SVSE	6	15:33	3
9. Szh. Építők	6	13:35	—
10. Sztg. Textiles	6	9:39	—

MÁR HAT PONT A RÁBA ETO ELŐNYE

Amint a Rába ETO nevezése után

sport

A mosonmagyaróvári járási labdarúgó-bajnokságról

A mosonmagyaróvári járás első-osztályú bajnokságában vasárnap játszották a hatodik fordulót. Eredmények: Ásványráró — Rajka 1:2, Mecsér — Levél 0:0, Püski — Dunasziget 3:0, Várbalog — Darnózseli 3:1, Bezenye — Kimle 1:2, Hédervár — Dunakiliti 4:0, Lipót — Lébénymiklós 2:2.

A bajnokság állása a 21. forduló után:

1. Kimle	20	52:9	34
2. Rajka	21	46:26	31
3. Püski	21	29:24	26
4. Levél	21	54:34	25
5. Dunasziget	21	41:31	25
6. Hédervár	21	49:34	22
7. Bezenye	21	50:46	22
8. Mecsér			
9. Ásványrá-			

Az 1991-es tárlaton díjat kaptak:

Bodnár Ede *grafikusművész*
Morvay László *grafikusművész*
Pánti Imre *festőművész*

A kiállításon alkotásaikkal bemutatkoznak a következő művészek:

Bata László festő
Bálványos Gabriella grafikus
Bodnár Ede festő és grafikus
Budehelyi Tibor szobrász
Bunda János István festő
Czétényi Vilmos festő és grafikus
Czina Mónika festő
Dékány Ágoston grafikus
Goda Zsuzsa festő
Gombosné B. Éva festő
Gulyás László festő
Gyeney Judit festő
Gyólai Gabriella festő
Hartung Sándor festő és grafikus
Hernádi Paula grafikus
Horkay István festő és grafikus
Kadarkuti Richárd festő
Kalmár György festő
Kemenesi Zsuzsanna grafikus
Kocsis Előd szobrász
Kováts Borbála grafikus
Lacza Márta grafikus
Ledniczky Gyula festő
Lóska Mari festő
Lukács József grafikus
Mokrai Orsolya grafikus
Morvay László grafikus
Nagy Vera grafikus
Németh Miklós festő
Orbán Nándor grafikus
Pánti Imre festő
Pleva Ilona festő
V. Pleva Margit szobrász
Rácz Edit szobrász
Szűcs Miklós grafikus
Temesi Péter grafikus
Tóth Kristóf grafikus
Tóth Orsolya grafikus
Traurig Lőrinc grafikus
Vizsolyi János szobrász
Gy. Vad Erzsébet festő
Volni Veronika festő

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája
szeretettel meghívja
Önt és barátait a

27. Tavaszi Tárlat

megnyitására

1991. március 18-án du. 16 órára

Megnyitja: **Perlaki Jenő**
Pestszenterzsébet–Soroksár
polgármestere

Megtekinthető: 1991. április 29-ig
hétfő kivételével naponta 10-18-ig

Gaál Imre Galéria
1203 Budapest, Kossuth Lajos utca 39.
Telefon: 127-8017

BATA László festő

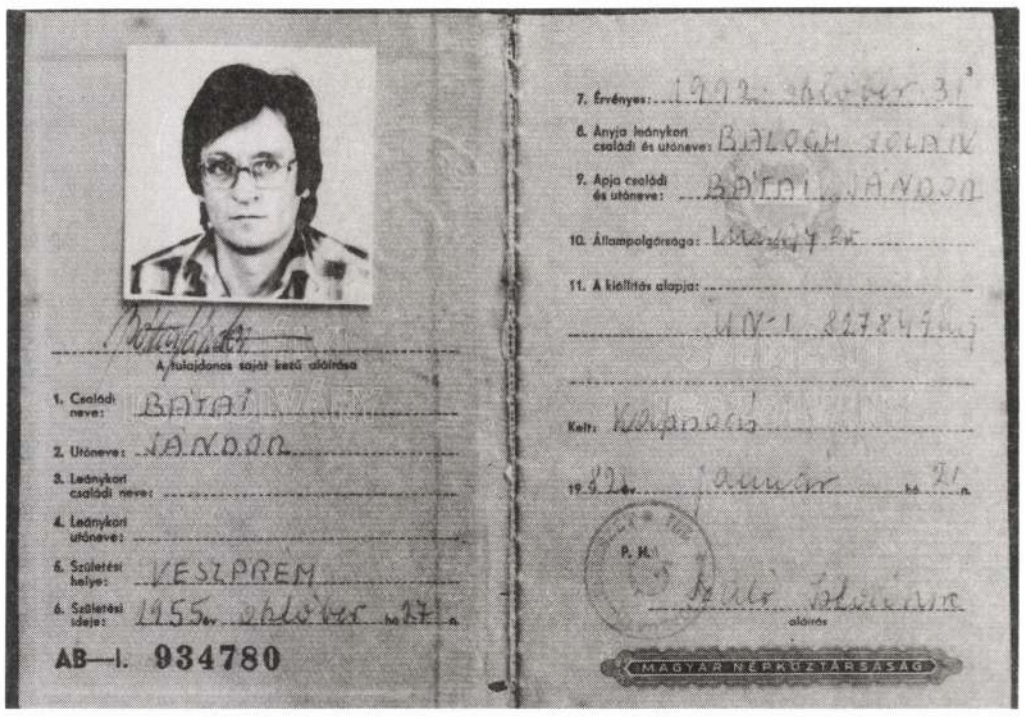

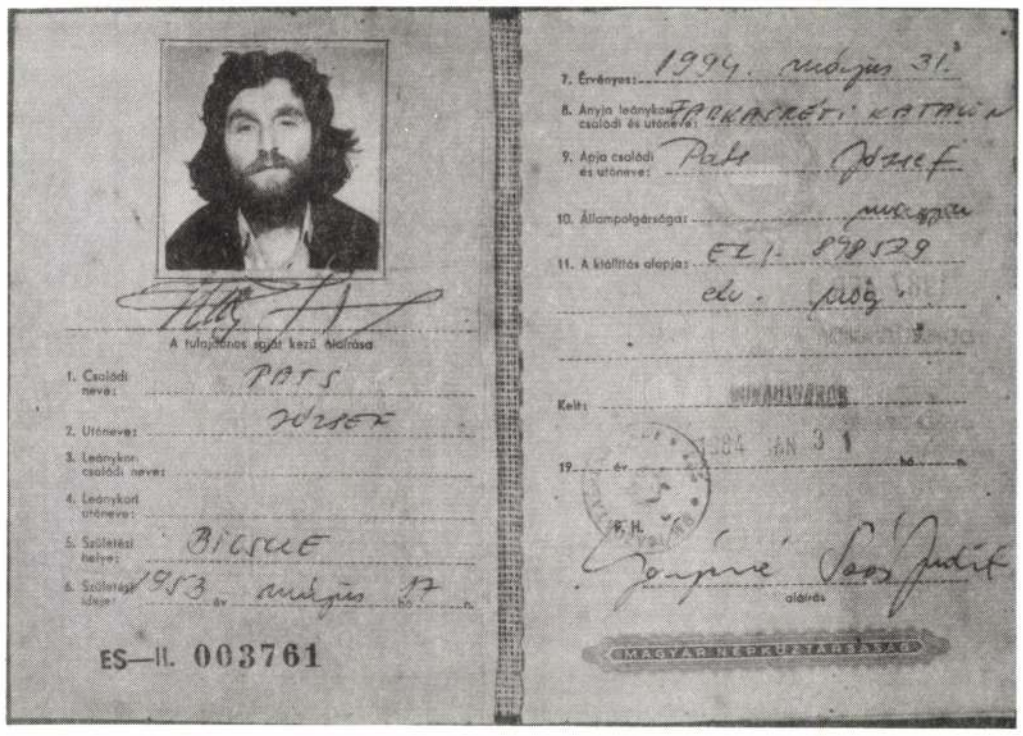

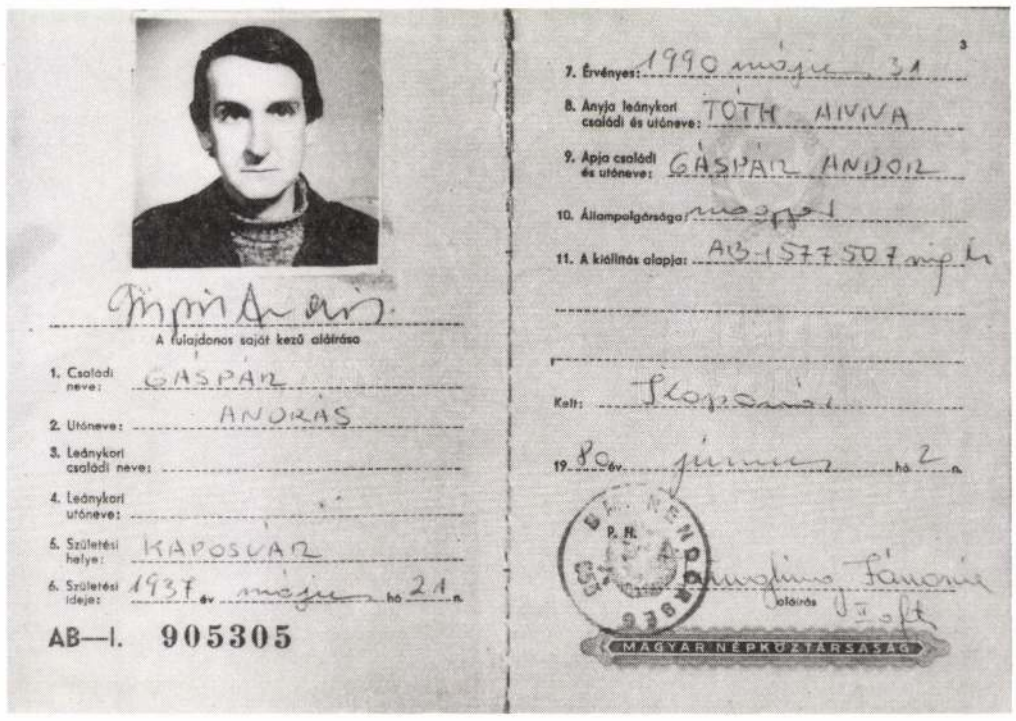

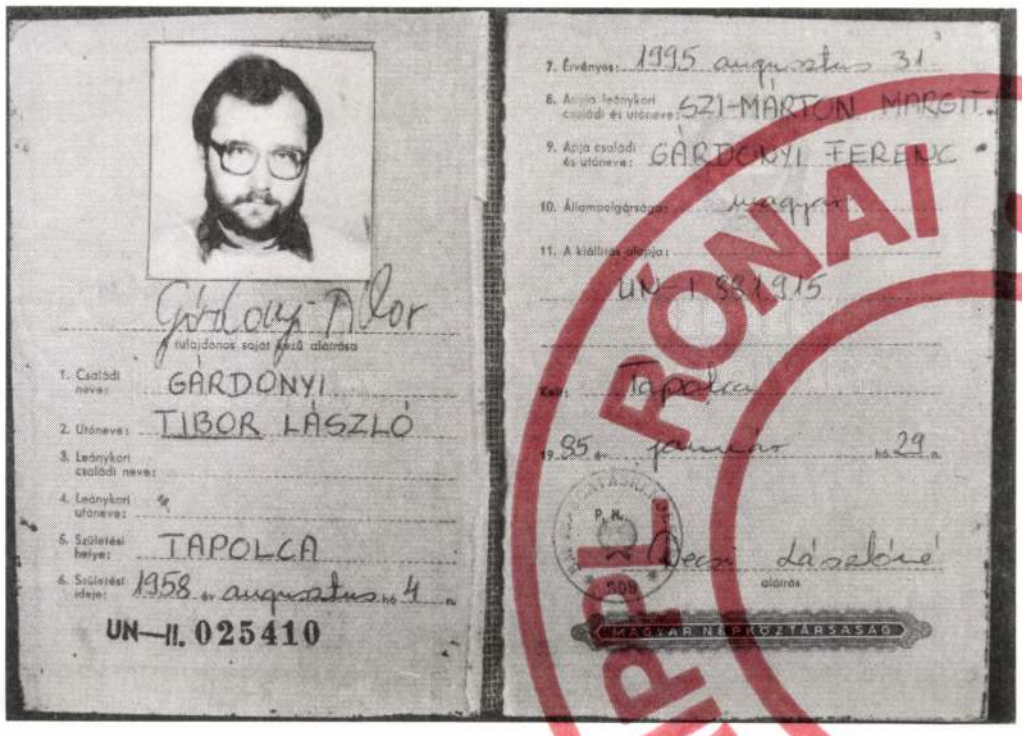

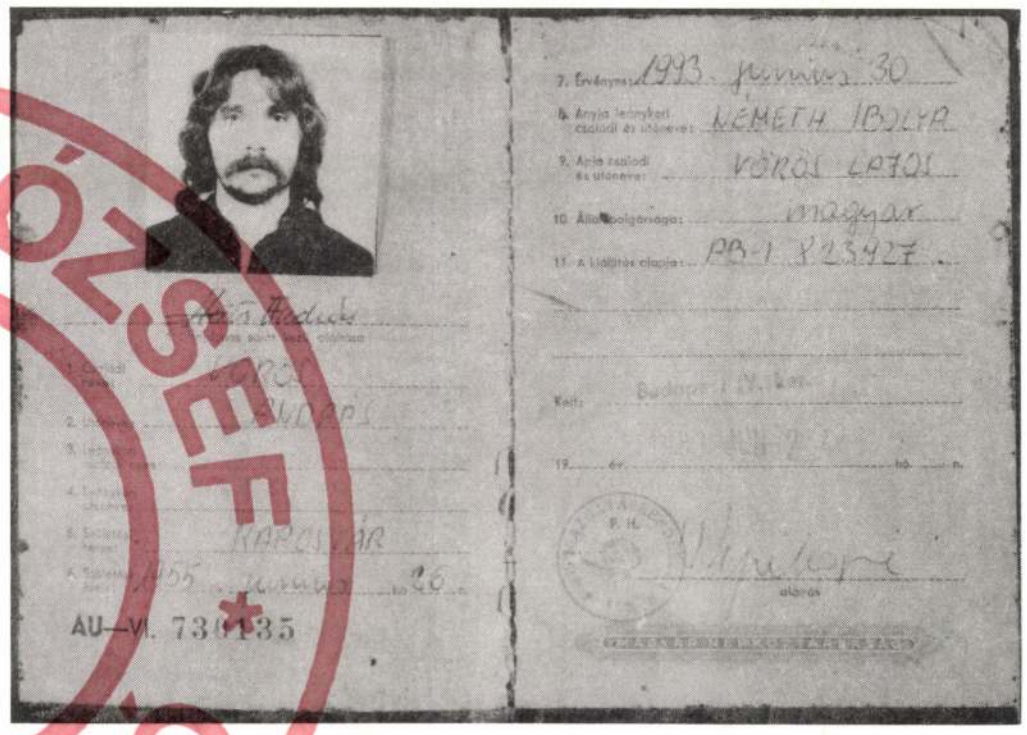

RIPPL RÓNAI JÓZSEF STÚDIÓ

RIPPL RÓNAI JÓZSEF STÚDIÓ Bátai Sándor festőművész

KIÁLLÍTÓK: BÁTAI SÁNDOR
GÁSPÁR ANDRÁS
GÁRDONYI TIBOR LÁSZLÓ
GYÖRGYDEÁK GYÖRGY
PATS JÓZSEF
TÓTH JÓZSEF
VÖRÖS ANDRÁS

KIÁLLÍTÁS HELYE: KILIÁN GYÖRGY VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
7400 KAPOSVÁR CSOKONAI ÚT 1.

KIÁLLÍTÁS IDŐPONTJA: 1988 AGUSZTUS 29.-TŐL SZEPTEMBER 9.-IG

KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJA: 1988 AGUSZTUS 29.-ÉN 17 ÓRAKOR

MK.soksz.: 131/88.

SMK

ARMY OF LAWOH
BROADCASTING

Bátai Sándor

válik el egymástól, enki sem bízik meg

ták, hogy a magyar és a nyugatnémet fiatalok között éppen ezek arányában van hatalmas különb-

A politikai kultúra fejlődése megköveteli, hogy a titkolódzás súlyos hagyományának ereje

MN 1989. 1. 13

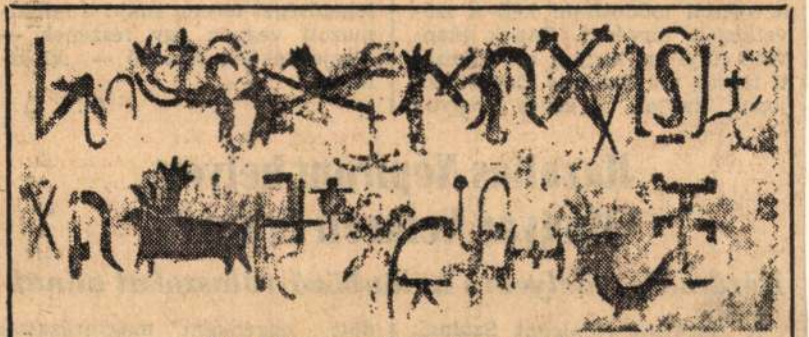

Bátai Sándor: Történelem (részlet)

Bátai Sándor, grafikus

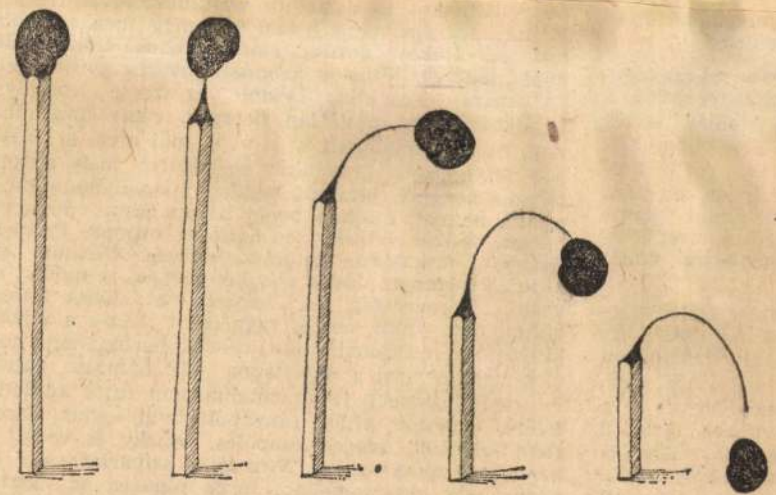

Bátai Sándor rajza

16.

XXX/9

Bátai Sándor

Somogy 2002/6

SZIGETI LAJOS

Játékszenvedély

Az emberré válás folyamatában
gyerekjáték, varázslat
e mikrokozmosz mesevilág –
benépesíti fantáziád,
homo ludens, kisded játékaid
még olyan könnyű megbocsátani.

Aztán istentől elválaszt a bűn,
nyelved hegyén ostya-lepedék
egy töredék szótag, bűvölő, ráolvasó
metaforák villannak, bölcsődalok
késleltetik az álmot, versritmus mókuskerekét
forgatja a gyerekész, jár sántaiskolát,
szerepjátékban tanul papás-mamást.

„Bújj-bújj zöld ág", ajándék
kiskocsi nyikorog, nádi hegedű,
legyezőfű bogernyős buga-virága, bogáncs
épít csutkarozinak cifra palotát;
itt elegendő a hódításhoz
fakard meg papírcsákó.

Ha majd a munka embertelenné tesz,
leszel érzelmi fogyatékos, pénzbedobós
automaták megrabolnak, farkastörvény az úr –
szemet szemért,
s mindenki megvakul.

De színjáték, tánc, zene
marad örömforrás, emberi üzenet,
kihívhat sport- és hadijáték,
s testi-lelki nyavalyákért
valami egyensúlyt terentve,
kárpótolhat a szeszélyes szerencse.

GÉGER MELINDA

Rétegek

Bátai Sándor képei

Bátai Sándor 1995-1999 közötti, merített papírból készített alkotásai a Rétegek sorozat címet kapták. Az újonnan választott technika és a megnevezésben jelzett körülhatárolás első pillanatban arra utal, hogy a művek a pálya egy önálló fejezetét képezik. A cím és technika sugallta elkülönülés azonban nem egy új problémafelvetés kísérleti terepeként használt technika meghódítását jelenti, sokkal inkább a korábbi korszakok logikus folytatásáról és kiteljesedéséről van szó. A Rétegek sorozat ugyanis a felfogást, stílust és technikát tekintve is továbbfejleszti a korábbi problémakört, amely a különböző történelmi korszakokat átívelő kulturális hordalékok, maradványok szorgalmas összegyűjtögetését és új összefüggések közé helyezett, jelszerű felmutatását célozta.

Korai természeti tanulmányai finom részletrajzok, töredékszerű leletek voltak, ahol a tónusok finom differenciáltsága a valóság érzékeny megközelítését tükrözte. 1980-ban a mártélyi művésztelepen összehasonlító tanulmányokat készített a természet különféle részleteiről. Ezek nem a szokványos, realista ábrázolás módszerével közelítettek az ábrázolt témához. Bátai Sándor sajátos mikrostruktúraként értelmezte a szikes talaj rajzolatait vagy egy fa kérgéről készített felülettanulmányt. A részletekben való naturalista elmélyedés helyett fokozatosan sommázó, általános lényegkereső törekvések jelentek meg alkotásain. E tanulmányok elmélyítéséhez hozzájárultak a színházi díszleteken alkalmazott faktúragyakorlatok is. A lényegkeresés igénye idővel az emblematikus ábrázolások felé terelte figyelmét, és időn-téren átívelő jelei egyre gyakrabban utaltak az általános érvényűségre. Bátai Sándor művészetének ekkoriban vált meghatározó alkotórészévé a geometrikus forma. A raszteres motívum, rendszerezett pontok, négyzetek vagy körkörös struktúrák a XX. század konstruktivista alapformáját képezték le a '90-es évek alkotásain. Lényegre redukált viszonyok kifejezésére törekedett, ahol a monokróm színvilág és a minimalista formaredukció alapján lefektetett vonatkozásokat határozott meg. E meditatív korszaka azonban soha nem vált szilárd, dogmatikus tézisek kinyilatkoztatásává. A konstrukció tartós értékeit a múlékonnyal, irracionális gesztusokkal, derengő tónusú szubjektív tartalmakkal ütköztette. A látszat és valóság összemosását az eredeti motívum tézisszerű kinyilatkoztatásának és jelentéstartalmának egyre intenzívebb megkérdőjelezése kísérte.

A Rétegek c. sorozat darabjait kiforrott technikai és szemléleti egység kapcsolja össze. A művek keletkezése szempontjából meghatározó előzménynek az 1995-ben a Gyermelyi Papírművészeti Alkotótelepen töltött idő tekinthető, amit később további kísérletezések sora követett. Bátai Sándor az eltelt évek során tett tanulmányútjain különféle architektúrák plasztikáiról, sírkövek felületeiről gyűjtött öntvényeket. Személyes motiváció alapján kiválasztott emléktöredékeiből egy sajátos kollekciót hozott létre: ezek vizuális nyelvezetének

alapmotívumai. A merített papír anyagából öntvényeket készített, és ezeket egymás mellé vagy egymásba komponálva, finom domborművek segítségével alkotta meg sajátos képvilágát. Ez a felület és formaleképezés nem igényli az eredeti anyag (a beton, a fa vagy a kő) kompozícióba történő beépítését: Bátai az anyagot az imitációk sokszoros áttételében szelídíti meg. E másodlagos naturalizmus személyes élményekből táplálkozó, szubjektív spiritualizmusa érvényesül a Rétegek sorozaton is. Szellemi vonatkozásuk a primitív ember barlangi élményét a humanizáló értelmű szakralitással kötik össze, és a kortárs művészet legaktuálisabb problematikáját vetik fel. Bátai műveiben az absztrakt expresszionizmus ugyanúgy jelen van, mint az újrealizmus és a lírai absztrakt. Redukált világa különösen Antoni Tapies műveinek szellemével rokon, bár az esztétikai hatás mindig fontos számára.

A különböző elemek egyes kompozíciókban vissza-visszatérnek, hol kiemelő módon felerősítve, hol az idő pusztítását beteljesítve, szépen enyésznek el. Bátai a felületet tompa, barnás és feketés színárnyalatokkal festői módon színezi. A pépessé darált és később masszaszerűen „megformált", kiöntött papírfelület a korábban alkalmazott karcolt és olajfestékkel színezett tábláknál érzékenyebb, akvarellesebb hatás elérésében segített a művésznek. Az egyes plasztikai elemek differenciáltabb tónusokkal kapcsolódhattak az alaphoz. Ahogyan a kő, beton vagy fa tömör, esetenként nehézkes karakterű anyagai az átírás során spirituálissá váltak, úgy az anyaggal, a felülettel való küzdelem feszültsége, lenyomata sem érzékelhető a felületeken. Megszűntek az éles kontúrok, és nincs plasztikai elkülönülés. A teljes kompozíció egyfajta kísérlet, artisztikus faktúrává szelídült, ahol a felületek, színek, anyagimitációk egymásba olvadtak. Bátai Sándor relief-stílusa tapintási és vizuális értékekben is dús piktúra. A roncsoltság, a foszlás, az elmosódottság vagy a finom átmenetekkel teljes kopottság érzéki illúziója kapcsolja össze és ad egységes keretet a műveknek, melyek felfogásban, stílusban és technikában is koncentráltabbakká váltak.

Bátai Sándor egyetemes érvényű motívumaiban – akárcsak a képeken megjelenített múló idő könyörtelen végzetszerűségében – archaikus időtlenség rejlik. Hogy az egész történelmet átfogó közösségi jeleket felderítse, eleinte az őskori barlangrajzokból indult ki, és napjaink jelképrendszeréig ívelő történelmi utazást tett. E folyamat konkrét állomásai a nagyszülők tárgyi környezetében megtapasztalt paraszti világ, más oldalról a tihanyi kőtár vagy Olaszországban és Görögországban tett utak voltak, ahol az egyetemes jelekben kereste ősi kultúrák nyomait. A kelet-európai művész jellegzetes attitűdjeként egyik alapélménye az elpusztult műemlékek felhalmozott tudásanyagában rejlő etikai vonatkozás, a másik e maradványok mélyen átélt szépsége volt. Az egyetemes civilizáció felépítő, majd az idő által lepusztuló képi világának számbavétele egy hatalmas körforgás részévé avatta a művészt, aki tanulságként elemzi, összehasonlítja és összegzi a különféle rekvizitumokat.

A Rétegek egymástól elkülönült lapok formájában vagy egyetlen, nagyobb képi egységgé összesítve alkotnak összefüggő sorozatot. Ez utóbbi – jobbára kis méretű – elemekből összeállított ikonosztáznak is tekinthető, amely gyakori kompozíciós modell Bátai Sándornál. A különálló lapok általában egy-egy alapmotívum jelentésvariációinak feltérképezését célozzák. Lazább egységet

alkotnak, mint az ikonosztázok, de a sorozat egyes darabjainak mérete, a vizsgált képelemek, a felületkialakítás és maga a külső forma is a művek kohézióját erősíti, még ha nincsenek is összekapcsolva. Egyes lapokon a jelképek reduktív-minimalista felfogása emlékeztet Bátai korábbi, geometrikus korszakaira. A profán megjelenéstől a megszenteltségig teljesedik ki Bátai Sándor művein például a kereszt egyetemesen értelmezhető motívuma. A véletlenszerű gyűrődés, a XX. századi dehumanizált embléma vagy az emberi vonatkozásokkal teljes Corpus szisztematikusan számba vett kollektív üzenetek együttese, ahol az idő pusztításának kiegyenlítő beavatkozásában egyenlő intenzitással szólalnak meg a különböző kultúrák. A Bátai Sándor által felhasznált motívumok között és a Rétegek sorozat egyes darabjain belül is eszmei kulcsszerepet játszik az írásjel. Bátai művészetét eredendően végigkíséri a betű szeretete. Korai művei a négyzetrácsos raszter motívumától a kinagyított geometrikus képjelen át könnyen jutott el a betűig, mint az emberi civilizáció legtökéletesebb üzenetközvetítő konstrukciójáig. Munkáinak formátuma, a függőleges és vízszintes „olvasási" metódusa is az írás történelmi előfordulásának példáit idézik. A képi átfordítás során az írások természetszerűleg elveszítik eredeti szövegértelmüket, és inkább csak kirajzolódó rendszerükkel, kalligráfiájukkal utalnak az egykori civilizációra. A latin, a héber és cirill írástöredékek szisztematikus rendszere, fakturális telítettsége a lényegre redukált forma mementószerű kivetülésévé válik. A kompozíciók alkotóelemei – akárcsak egyes művek – sebzett felületeikkel egymásra rakódva, kiegészítve „gyógyulnak" össze legújabb kori, a történelem kezdet- és végpontját összegző siratófallá.

Bátai Sándor művészete kezdetektől ellentétes világok áthidalását célozta meg. A különféle idődimenziók (múlt és jelen), a különféle érzékelési-észlelési módok (racionális rendteremtési igény és a finoman differenciált érzelem), a minimális elemre koncentráló szűkszavúság és érzéki hatásokban történő, jóleső elmélyedés – első pillanatra meghökkentő ellenpontjai művészi alakításának. A geometrikus absztrakció kereteit tágítva Bátai Sándor mégis megtalálta a különböző dolgokat összekötő szálat. Képei a XX. századi racionalizmus tartózkodó hűvössége helyett a személyesség melegét árasztják.

Bátai Sándor, grafikus

Bátai Sándor: „C"-folyamat

13

Élet és Irodalom Bn. 1966 márc 7. XXX/10

jára, pedig ő tudta a legjobb
n való ebbe a családba egy
.. elég baj volt abból is, hog
Jutka is... és közben átto
t jobbra a Síp utca felé, de n
már igazán föl kéne mennie
n volt, most sem gyakorolt ug
obb kézzel, nem ez az érdek
dekes ebben az áttekinthetet
onyha talán nincs is több a
itott asztallal s az asztalon mi
s tányérok, poharak, lábasok,
és száradt ételmaradék, pené
ág, két hete megharapott alm
olcokon számtalan koszos, fek
vasaló és tarka üvegek, mozs
körben elszórva néhány süket
att szeretett zongoraórára járn
miatt, mindig leejtett valami
ongora alá, mert a zongoratar
legalábbis neki nagyon tetszett,
utcára, onnan jobbra a
rozottan, rezzenéstelen ar

Bátai Sándor, grafikus

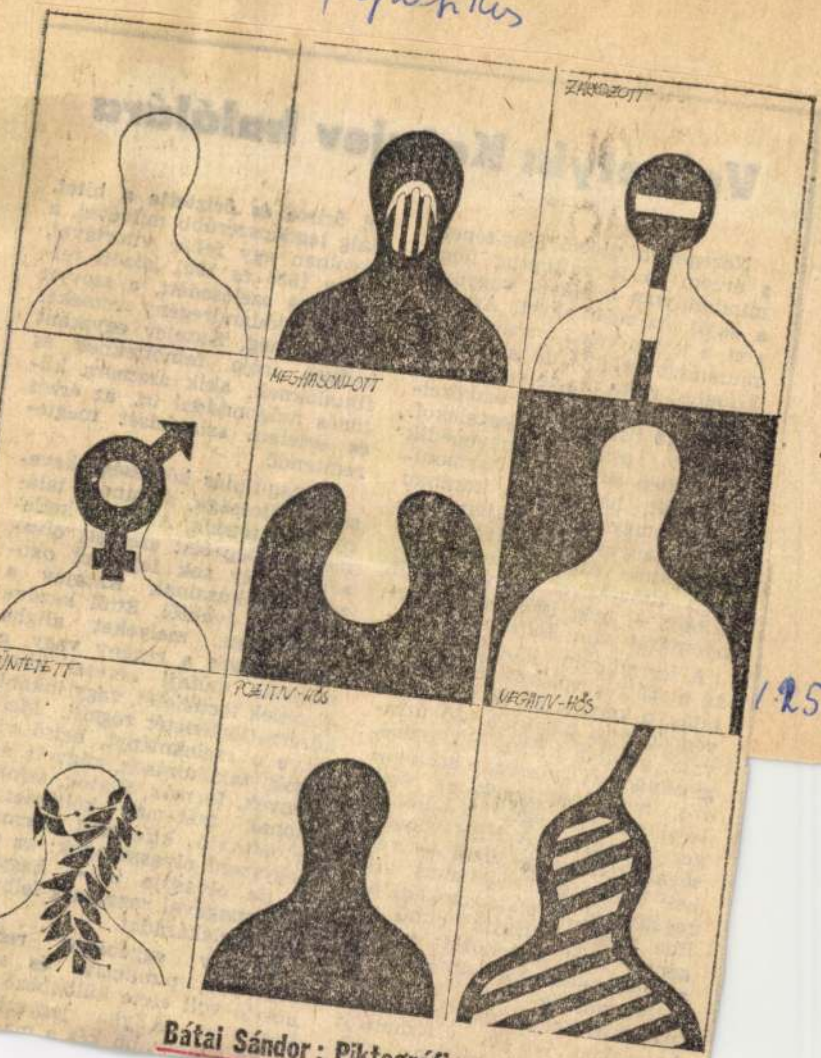

Bátai Sándor: Piktográfia

Bátai

Élet

9.

125 - XXX/17

valót adott a polgári-értelmiségi család, s Ogyessza, a szülővá-
ros, hétköznapjainak és szel-
lemi életének egészen különle-
ges zamatával. A NEP visszás-
ságait tollhegyre tűzni — vér-
beli humor szükségeltetett; kis-
regényével, A sikkasztókkal te-
libe talált. A Hajrá! című re-
génye, ahol a fokozott tempó,
a kollázstechnika alkalmazása
nyilvánvalóvá teszi a maja-
kovszkiji hatást, már az ország-
határokon túl is visszhangot
keltett; a harmincas évek egyik
nagy építkezésének a krónikáját

életének történetét, vagy inkább
közérzettörténetét rögzíti. Mel-
lőzve a cselekményt, belső vi-
lágok, találkozások, régvolt él-
mények, formák, illatok, színek
kapnak már-már költészettel
rokonítható kifejezési formát.
Nagyszerű olvasmányok: az író
— de olvasója is — hagyja,
hogy magával ragadja a felbuz-
duló emlékáradat.

Katajev egyébként remek
drámaíró, publicista és szer-
kesztő volt élete különböző sza-
kaszaiban. Aligha jegyezhette
volna avatottabb kéz a ma már

Bátai Sándor, grafikus

Bátai Sándor rajza

Bátai Élet

4.

XXX/18

zsán, a metró, az utca és a bisztrók Párizsán érződött meg a hosszan tartó válság.

Végigéltem a választási csinnadrattát, amely jórészt a tévében zajlott: a riporterek, kommentátorok, helyzetelemzők, szóvivők, hivatásos találgatók és sugalmazók — dícséretükre szóljon — mindent elkövettek, hogy megszolgálják fizetésüket és drámává fújják föl azt, amit az utca embere képtelen volt annak látni. Az utca embere ugyanis kereken kimondta: teljesen mindegy, ki győz, a következő két év aligha hozhat sok jót az országnak. Így hát, ha szomorúságról beszélek, annak semmi köze a választásokhoz.

volna a derék hazafi, azt „dératisation"-nak mondják. Ennyit a magát Nemzetinek nevező Front „nemzetmentő" buzgalmáról.

★

Másodmagammal hagyom el a metró egyik állomását. A másik egy fekete bőrű, értelmes arcú, amolyan harminc-harminckét éves, nyizege férfi. Amint észreveszi, hogy a kijárati folyosóban csupán egyetlen, fölöttébb testes fehér van mellette, lelassítja lépteit és gyosan lemarad mintegy tíz méterrel. Én változatlan tempóban folytatom utamat. Amikor a fekete észreveszi, hogy nem fenyegeti részemről veszedel

Bátai Sándor grafikus

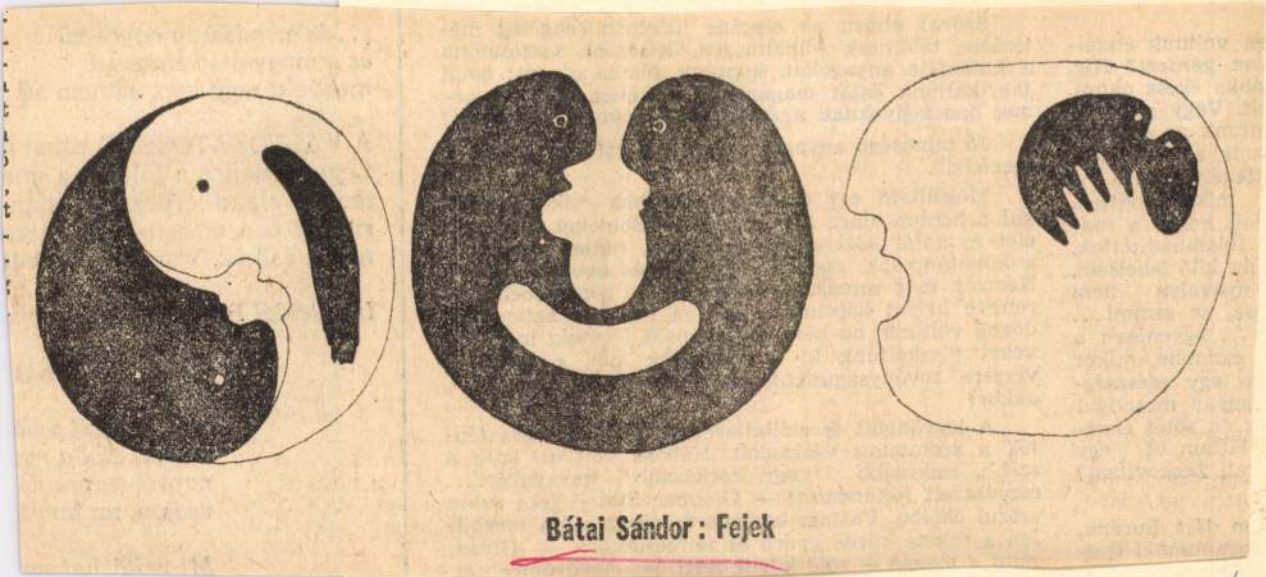

Bátai Sándor: Fejek

16

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún. 20. XXX/25

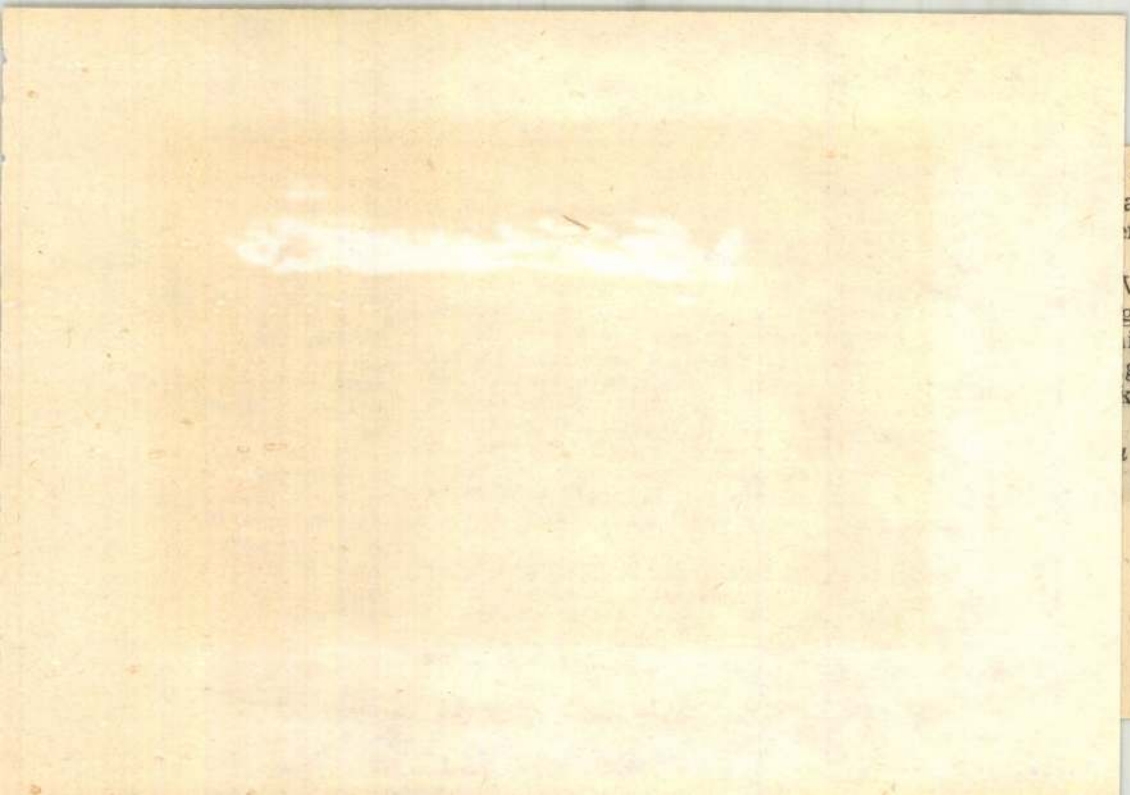

és az adósság egyre nő
a megváltás elmarad
rt aki nem kap, az nem ad

VÁLTOZATOSSÁG titkai é
gy otthonos a földön, a mir
ik valami érdekes. Aztán
gatózz a méretlenben. Arra
k a felhők, visszatérve pedi

Seidel Rosen sind besser a

FRESKO

Most készül a vé
a mész alól a ro
napról-napra új
vajjon, mi lehet

Mi rejtőzhet mé

Bátai Sándor, grafikus

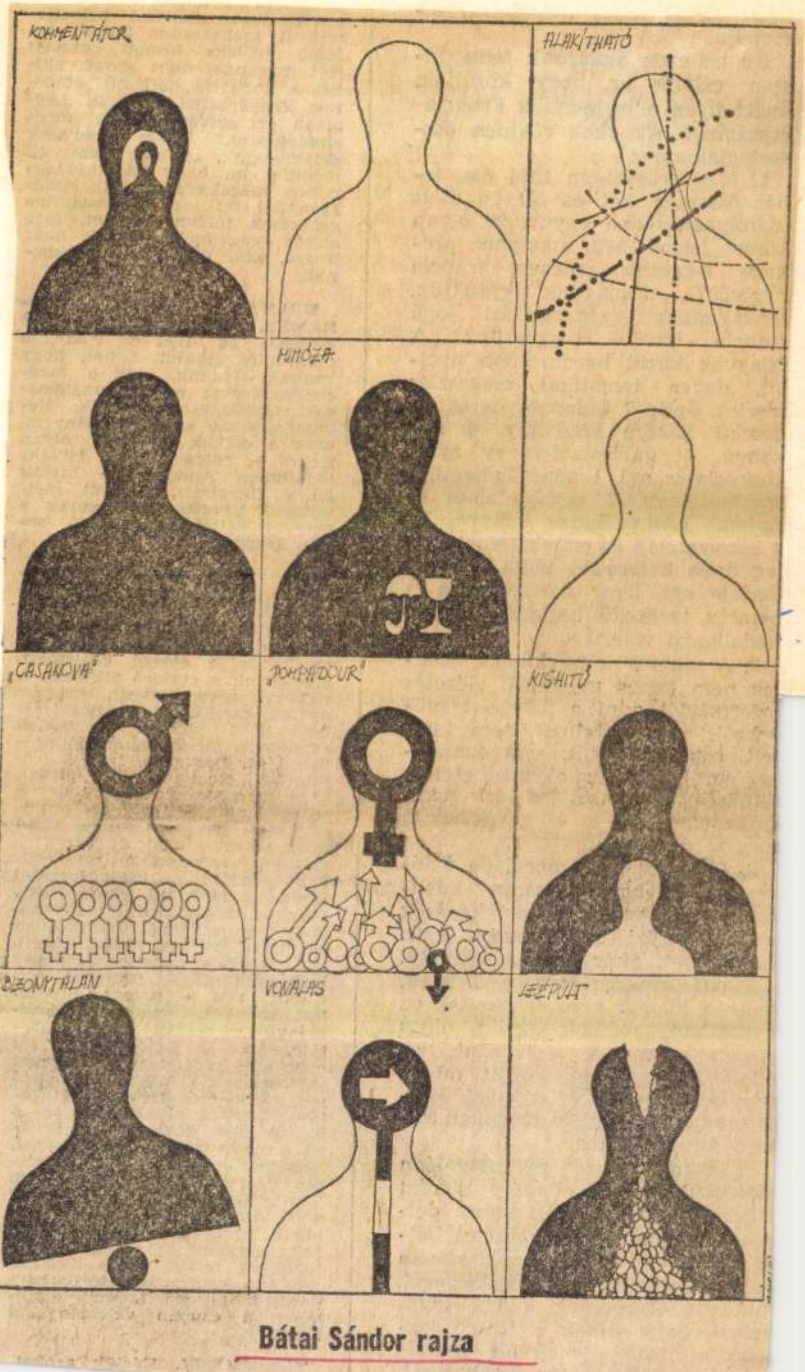

Bátai Sándor rajza

Bátai Élet

1.

T. XXX/30

információt adni a tervezett művekről, sem tartalmat, sem kivitelt, sem határidőt, sem árat illetőleg, holott ez elengedhetetlen feltétele a nemzetközi könyvkereskedelemben a könyvterjesztés megszervezésének.

3. Ugyancsak szomorú, de valóságos tény, hogy a magyar könyvek egyre kevésbé versenyképesek a nemzetközi könyvpiacon, akár kivitelüket, akár árukat tekintve.

Hozzátartozik még a képhez, hogy a kiadók nem érdekeltek az exportban, nekünk pedig nincs elegendő anyagi eszközünk az adott körülmények között mindezen nehézségek és hiányok propagandával és egyéb módokon történő áthidalásához.

A bizonyára, sőt nyilvánvalóan előforduló hibák ellenére bízvást állíthatom, hogy vállalatunk dolgozói az igen nehéz belső és külső körülmények ellenére tisztában vannak feladatuk jelentőségével, mindent elkövetnek annak érdekében, hogy annak a lehető legjobban megfeleljenek és megal-

témával kapcsolatosan magyar nyelvű publikáció is hozzáférhető (lásd például **A zsidók egyetemes története**, szerk. Szabolcsi M. Budapest, 1903. 5. kötet, 585. oldal a lap alján). Most nem akarok kitérni egyéb jellegű tevékenységére, mindenesetre egy rövid lista talán nem haszontalan: (bármely alaposabb lexikonban megtalálható adatok, a magyarországi tevékenységére ki sem térek). 1427: a nápolyi királyt ráveszi, hogy a szicíliai királyságban szüntesse meg a zsidók jogait. 1427: ő áll a pápai zsidóellenes törvények mögött (Velence Ancona). 1450 — Róma: hitvitát kezdeményez, amelynek »eredménye« a zsidók római kiűzetése. 1451—53 Bajorország: (és még más területek) a zsidók jogfosztása (megkülönböztető jelzés kötelező viselete), kiűzetése. Ezután, elsősorban az ő hatása alatt Moraviában, Sziléziában sok zsidót öltek meg, hatalmas pusztítás volt izgatásának eredménye, hatása még Lengyelországban is érezhető volt. Azt hiszem, ennyit legalább hozzá kell tenni az említett cikkhez, már csak az objektivitás miatt is." A Kapisztrán-ügy elsősorban történettudományi kérdés. Lapunk e pillanatban csupán véleményeket közöl.

TÖBBEKNEK. Kérjük azokat

Bátai Sándor, grafikus

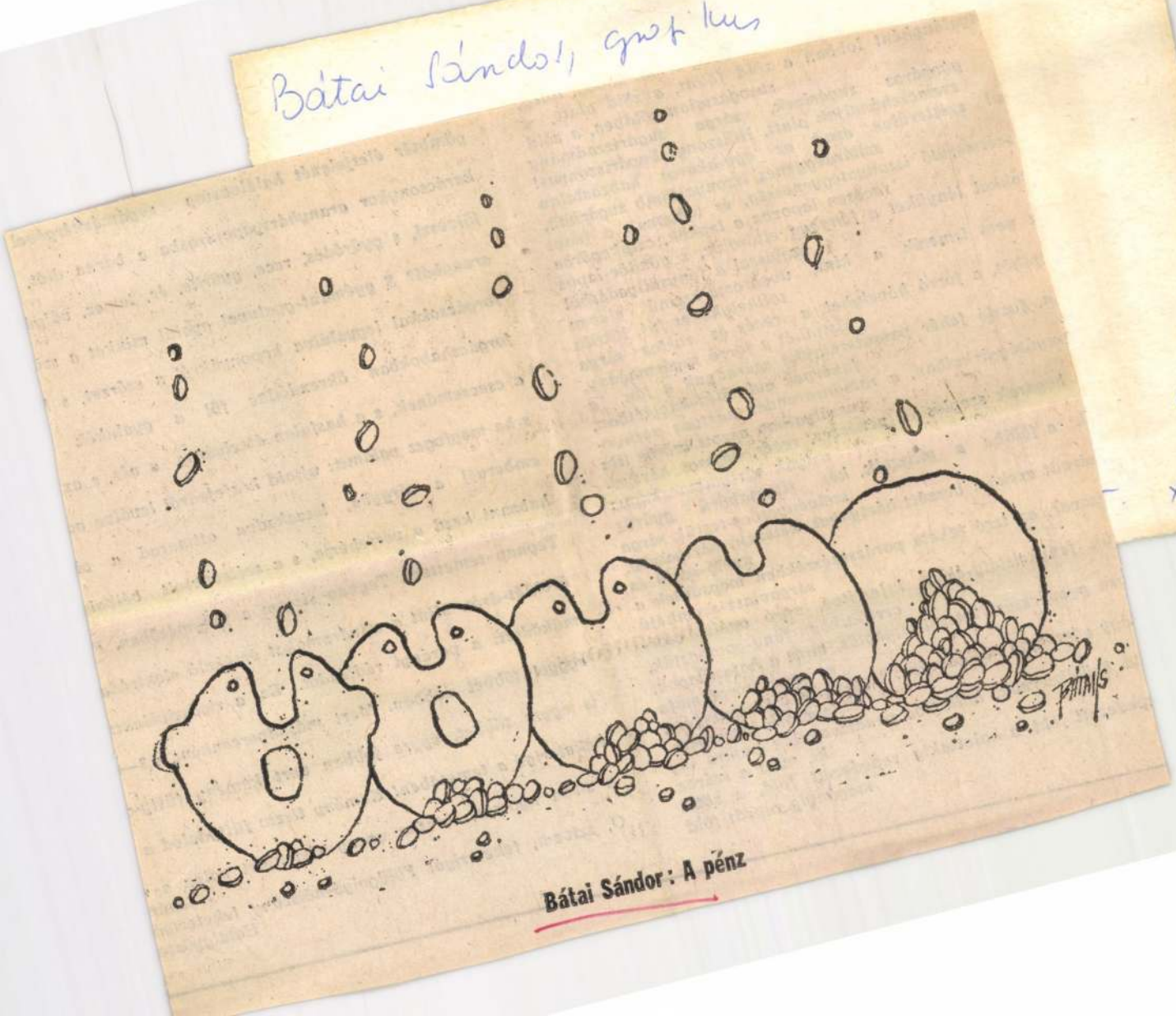

Bátai Sándor: A pénz

9

– XXX/33

álvastag sugárzáskérgével
yapapírosba a barna diót,
ce, gyürke, ér, lemez, vályú
yaluval gyalul minket a szi
koponyákról a szőrzet, s
dődve föl a gyalukék
lon átszivárog a vér, s az
ujjaid kézfejedről leválva oc
eszakadva ottmarad a tá
je, s a szétroncsolt bélbol
p sírtam a fénymezőben. F
áramokat érzékelő elektróda
ióadót. Ez a rigószivelekt
eggyel többet dobban. Mert másodpercenként 4,8—
is egyre többet, egyre jobban vert kemény fütty-
Feketerigó a temetőben! Kemény tiszta füttydalod a
a sírba nyomja, mintha arany élet-ítélet volna a
fehér
Ó, szivem, feketerigó! Földgolyó-hőiszony feketerigó
Halálgyőzte

ben gyopárszőr füstszál-vonaglás. mint a hajcsillagok,
orrlikukban fény-gombostűk,
az apró szőrpálmafa
ágy gomolygó hajladozása: légy-nyüvek füstpezsgése,
csillagcsóva-bizsergése
ld ürülékcérnák, hullámos penészvonalak csokra lóg
ki, mint a száraz
repedezett föld, a halottakig repedezett föld, a sötét
magányig repedt föld

Bátai Sándor, grafikus

Bátai Sándor : Folk

Bátai Sán

Élet é

7.
XXX/45

...kongresszuson napjainkat a nagy ...ettek idejének nevezték. Mi lehet ...most a publicisztika feladata? Er...ől beszélt *Jurij Nagibin*, a neves ...ró az APN hírügynökség tudósí...ójának, Szvetlana Tuzovszkajá...iak.

A publicisztikának segítenie kell ...a közvélemény mozgósítását — ...mondotta Nagibin. Ez különösen ...fontos ma, hiszen — fejtegette — ...mint Mihail Gorbacsov, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára ...rámutatott, az átalakítás valóságos ...forradalom a társadalom egész ...kapcsolatrendszerében, az embe...rek gondolkodásában és lelkében, ...a jelenlegi időszak és mindenek-

életben nem lesz több, elestek. És íme, azóta már eltelt több mint negyven év, de egyetlen elesettért szóló rekviem sem hozott számomra teljes megnyugvást. Sőt, amikor kortársainkról írok, a háborús visszaemlékezések akaratlanul akkor is beleszövődnek az elbeszélések, novellák szövetébe... Szörnyű elgondolni, hogy egy lélektelen komputer hibájából vagy egyszerűen emberi hanyagságból háború törhet ki. Az ember ma már sok mindent elért a tudományban, de vajon hol a határ, amely előtt meg kell állni? Egy tudós azt mondta, hogy hat percünk van a háborúig. Belegondoltam, hogy ez az időbeli távolság bizony nagyon

Bátai Sándor, grafikus

Bátai Sándor: Sziklarajz

16.

Élet és Irodalom Bp. 1986. dec. 12. XXX/50

CSANÁDY JÁNOS:

Semmim és min

enkim, semmim ez a kerek vi
sak Mindenem, nagy, nem l
em figyel a dalra, nem vigy
intha nyelvünk nem a tula

íz alatt egy nádszál köt ös
ilággal, mely fiát a nádasb
intha kinn idegen hatalo
ely szavunk a léggel a tc

örök, osztrák, zsoldos? J
tár lopakszik a kertek a
a szép gyermekdalok, áz

utai Sandor

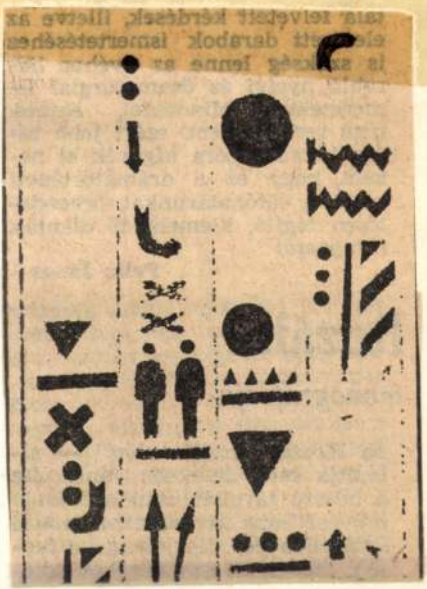

Magyar Nemzet

1987. IV. 27.

BÁTAI SÁNDOR

ÉS XXXI. évf. 44.sz. 1987 15.p.

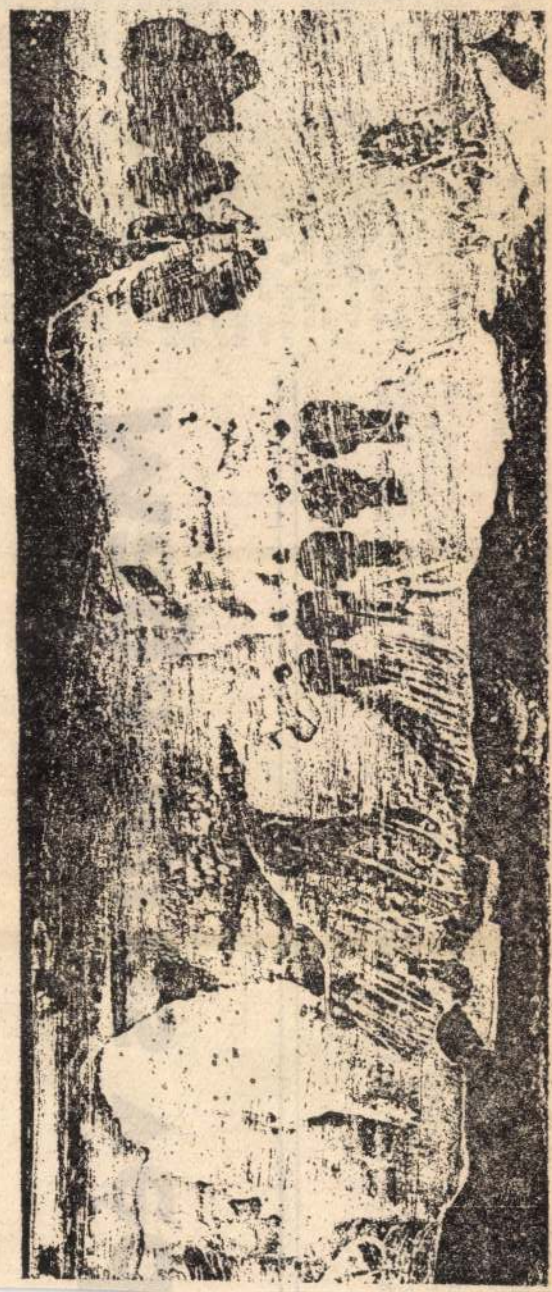

Bátai Sándor: Romantikus történet

KOVÁCS ZOLTÁN RIPORTJA:

Magánerős véd

A méhész nagy darab ember, fújtatva beszél.

— Mikor vette észre, hogy jön a víz?

— A tévé előtt ültem. Vártam a harmadik kiadást, hogy megtudjam, mi a pontos helyzet, mire számíthatunk az éjszaka. Nem mondtak semmi újat, le is akartam feküdni, de valami csörrenést hallottam. Azt hittem, a feleségem, a tévéműsor alatt mindig rámol. Csakhogy most ő kérdezett engem: te csörögtél? Mondtam neki, hogy én nem, talán a kutya. De akkor megint csörrent valami, sőt mintha puffant is volna. Elhúztam a függönyt, az ablak alatt egy kaptár himbálódzott. Szaladtam az udvarra, de akkor már emelkedett a többi is, úgy indultak meg szép sorjában, a ház felé. Akkor már itt volt a víz.

A kertben állunk, a méhészről patakzik a víz. Ebédhez keres krumplit meg sárgarépát, zellert, de a föld alatt nincs semmi, a szennyezett víz kilúgozta a földet, elsatnyult a termés. Csak a föld

vaszt alapozáshoz. — Még intettem is neki, mikor láttam, hogy visszaindul, mi lesz a mi házunkkal. Másnap már közelebb ért, két vagy három épületbe tudott bemenni, de ide még akkor sem. A lányom sírt, hogy mi lesz velünk, de mondtam neki, nyugodjon meg, az a szakértő az apadással ideér. Úgy is lett, és higgye el, jól jártunk. Épp harmadik nap roppant meg a konyha, de úgy, hogy benük! Az diktálta, mit kell tenni: amit mozdítani bírtak, behordták a szobába, mintha már eredetileg is ott állt volna. Hordókat, kiskazánt, építőanyagokat, terményt.

— Azt hitte a kárügyis, hogy eddig kamrában laktunk. De mit tudtunk volna tenni, különben kárbavész minden.

Egyedül a méhész érdeklődött, hogy megfizetik-e a kárát, de nyomban válaszoltak, hogy nem

lakosság
gátat,
megérjü
ténik m
lyozás,
vízvédel
teendők
végig é
utóbbi
Két hét
tették a
termelt

kor azt mondták a világ legmodernebb hajójának. Minden pompás lett rajta, benne. Csak egy hibája volt: nagyobbra sikerült, mint a megrendelő város kikötője. Nem passzolt Syracusába.

Érdemes itt megjegyeznünk, hogy Plutarkhosz, akitől az Arkhimédész életére vonatkozó információink többsége származik, nem ismeri ezt az épületes történetet, amelynek értelmében Arkhimédész perfekt hülye lett volna; ő éppenséggel már-már isteni tudású hadmérnökként írja le. Nem tud erről az eseményről a négykötetes Ókori Lexikon sem, megállapítható tehát, hogy a szóban forgó publicisztikai írásmű nemcsak eszmei eltökéltségünket szilárdítja tovább, de ókortörténeti műveltségünket is gazdagítja.

Persze nem elsősorban ezért örülünk neki.

Azért örülünk, mert rámutat, hogy mindenfajta jobbító szándék csakis akkor érhet célt e honban, ha olyan módszerrel társul, amely megfelel a magyarság alkati sajátosságainak. Hogy aztán ezek tulajdonképpen micsodák, azt nem könnyű definiálni, mindazonáltal megpróbáljuk leírni a kívánatos módszer általunk többé-kevésbé lényegesnek ítélt paramétereit:

— ne kerüljön semmibe;

— ne igényelje működőtőke behozatalát, népnemzeti megfogalmazással: az ország „kiárusítását";

— ne kelljen hozzá nyugati technológia, munkaszervezés, marketing, vezetéstudomány és egyáltalán semmi, ami nyugatról jön;

— működjön az értelmiség aktív közreműködése nélkül, sőt az

Bátai Sándor: Barlangrajz

BÁTAI Sándor

csonyi ajándékakció alkalmával megkerestem. Télikabát, karóra vagy új öltöny csak kitelt belőle mindig. Csupán a leglényegesebb nem telt ki, a valóban megfelelő, az igazi flastrom, amellyel az eredendő és alighanem mélyen fekvő sebet begyógyíthattuk volna. Hogy ne érezd magad megbélyegzettnek, ne érezd idegenségedet ebben az országban, amely apádat bekerítette, és kötelet hurkolt köré.

Sután fogtunk hozzá? De fel tudtuk volna oldani valaha is ezt az elidegenültséget? Meg tudtuk volna akadályozni, hogy ne tekints ellenségesen arra a hatalomra, amelyben szégyellned kellett a nevedet, amelyben hazudnod kellett, ha életrajzot írtál: hazudnod akkor, ha eltagadtad, hogy apád ítélet alatt halt meg, ugyanúgy, ha bevallottad — hiszen nem volt bűnös. Sosem tudtuk meg, mert te nem beszéltél róla, milyen lehet egy halálraítélt fiának lenni abban a közegben, amely elpusztította.

Nem tudtuk feloldani ki sem mondott szorongásaidat, csak szemléltük tétlenül, önző szeretteid, hogyan téblábolsz ebben a világban, hogyan inog lábad alatt a talaj, hogyan sodródsz a pálya szélére, s hogyan menekülsz el az első alkalommal, amikor megteheted. Nem tettünk ellene semmit — ki nem mondva talán még bíztunk is benne, hogy jó megoldást választottál, noha tudtuk tudtuk, hogy nem jó, és egyáltalán nem megoldás.

Mert talajvesztettséged oelülről fakadt, nem volt helyhez kötve, mehettél volna akár Tasmániába, Babits álomszigetére, hurcolod magaddal.

Am te végül is épp Németországban kötöttél ki, azon a földön, ahol feltehetően még éltek apád első meghurcoltatásának részesei, a haláltáborkápók, a kisnácik; és a ennek a két határtól utóbbi közé szorult férfinak a históriája, aki történetesen az apád volt. És ez talán könnyebbséget hozó történet, akárhová vessen a sors, el nem vehető tőled többé, hiszen még úti poggyász nélkül is magaddal tudod vinni a legendát, amivé rövidke három évtizedes élete átlényegült.

Ember volt ő is, de kivételes ember, abból a fajtából való, akire büszkének szabad lenni. Szeretném, ha ezt a büszkeséget megőriznéd, és veled lenne, bárhová kerülsz, és mindig tudnád, hogy egy olyan nehéz sorsú ország fia vagy, amely igazán nagy bajban önmaga fölé tud nőni, és mindig kiizzad magából férfiakat, akik életükkel, és ha kell, halálukkal erőadó példát mutatnak; olyan embereket, mint az apád.

Szeretettel ölel
András
(a hajdani Keri)

Helyesbítés

Az *Életünk* című folyóirat 1990/1—2. számában megjelent szövegközlésem (Kodolányi János levelei Zimándi P. Istvánhoz) jegyzetei közé téves adat került. Ezt helyesbítendő, olvasóim leggyorsabb tájékoztatása végett jegyzem: az 1955. március 10-ei levélben emlegetett „alak" József Jolán több férje közül nem lehet Makai Ödön; jellemzése annál inkább ráillik Bányai Lászlóra, a *Négyszemközt József Attilával* (1943) című könyv szerzőjére.

Csűrös Miklós

Hibaigazítás. Az elmúlt számunkban megjelent A szovjet—finn háború magyar önkéntesei című cikk szerzőinek neve helyesen: Ruprecht Antal—Kozáry Miklós.

pokon, több ukból sem. Barátaim egy része a Magyar Demokrata Fórummal, más része a Szabad Demokraták Szövetségével rokonszenvezik; nem engedhetem meg magamnak azt a luxust, hogy magamra haragítsam barátaim felét. Másodszor. meg azért, mert barátaim harmadik fele kárörvendve röhögne rajtam, s ezt még úgy sem engedhetem meg magamnak.

Evezzünk tehát semlegesebb vizekre, vegyük például Pozsgay Imrét. Számomra megfejthetetlen talány, hogy lett az ország nemrég még legnépszerűbb embere ilyen rövid idő alatt és ennyire kegyvesztett a *tömegek* szemében. Hogy ő, a változások egykori motorja, nem hagyta ott az MSZP-t, és nem állott át a Demokrata Fórumhoz? Nem hiszem. Ezt inkább a hűség megnyilvánulásaképp értékelte a választópolgár. Vagy hogy bizonyos politikai körök Pozsgayt tekintették az elsőszámú közellenségnek? Az egyetlen riválisnak? Ez is hírlik, de oknak ez sem elegendő. Mi történt? És itt jutunk el a lényeghez, vagyis a politikai reklámhoz, mondhatnám úgy is: a tömegkommunikációhoz.

A tömegkommunikáció ugyanis tudomány. Ezt már az egyetemen is tudtuk Antal László tanár úr jóvoltából, aki miközben a strukturalista nyelakart imponálni Pozsgay ezzel a bukósisakkal? Meg aztán a Pozsgay állítólag kocogott. (Én magam nem láttam, azon szerencsés kevesek közé tartozom, akiknek nincs tévéjük, de föntebb említett barátom mesélte.) Na, de ki kocog? Nyilván az értelmiségi, akit nem kell meggyőzni, mert régen eldöntötte már, kire szavaz. Meg aztán a kocogás — tudjuk — már Jimmy Carternek se jött be. Pozsgay, mondja a szakértő, jobban tette volna, ha kockás szalvétát gyűr az inge gallérjába, szalonnát eszik hagymával, és azt mondja: „a feleségem folyton korhol, hogy ne egyek hagymát, de én már csak nem mondok le erről a régi kedves szokásomról a politika kedvéért!".

Remélem, nem bántottam meg ezzel a kis eszmefuttatással Pozsgay Imrét. Nem az volt a célom. A politikai reklámról akartam beszélni, a szakértelemről. Mert ha a választások idején sem alkalmaznak szakembereket a reklámfőnökök, hanem dilettánsokat, mit várjunk később?

Szóval (illetékesek figyelmébe) ez a lényeg: a tömegkommunikáció *is* tudomány. Szakemberekkel kell dolgoztatni.

Kerte Tóbis

ALKOTÓK

KORTÁRS STÚDIÓJA

TISZTELETTEL
MEGHÍVJUK
BÁTAI SÁNDOR
RÉTEGEK C.
KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÓJÁRA
2001. MÁJUS 19-ÉN 17 ÓRÁRA
MEGNYITJA:
KOVÁTS ALBERT
FESTŐMŰVÉSZ
MEGTEKINTHETŐ:
2001. JÚNIUS 19-IG.

BUDAPEST

ALKOTÓK

KORTÁRS STÚDIÓJA

K.A.S. GALÉRIA
1052 BUDAPEST
VÁCI UTCA 36.
TELEFON:
1/274-4300
1/318-2084
GALÉRIAVEZETŐ
NYAKAS ILONA

BUDAPEST

ALKOTÓK

KORTÁRS STÚDIÓJA

KAS

BUDAPEST

BATAI SÁNDOR

BÁTAI SÁNDOR KÉPEI

Katain 2003/10

Ősforma (2002)

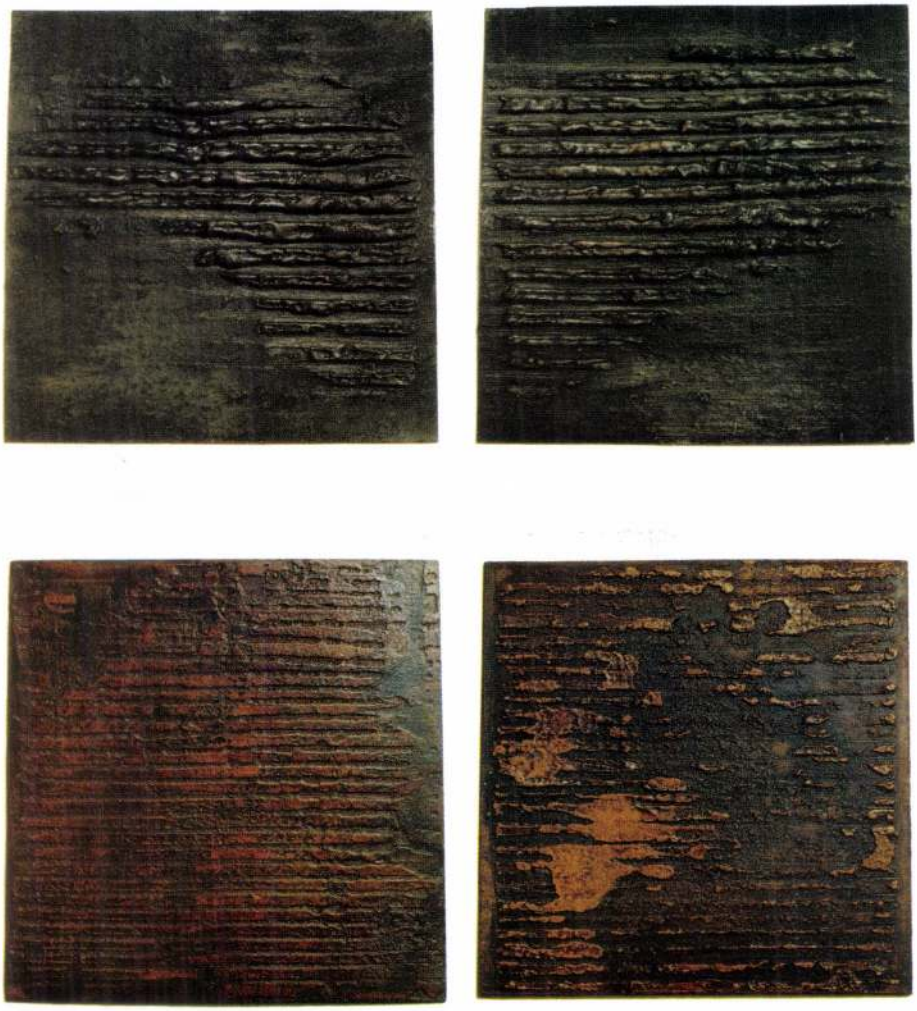

Vonal I–II. (1992)

Kör • Kereszt • Négyzet (1992–1993)

Ősforma /Sírkő/ (2000)

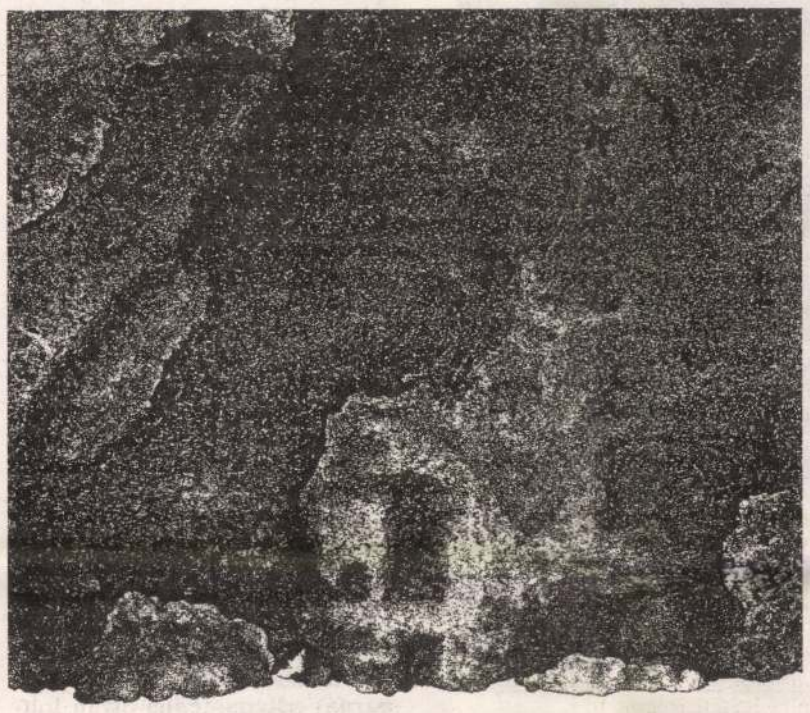

Bátai Sándor munkája

A korral szemben

– Füzi Lászlóval Zelei Miklós beszélgetett Németh Lászlóról –

Lezárt mű, amely azonban folyvást újra kinyílik: Németh Lászlónak ma is vannak aktív hívei és aktív ellenfelei; élete és munkássága ma is foglalkoztatja a tágabb irodalmi közvéleményt. Füzi László irodalomtörténész, a *Forrás* főszerkesztője, *Alkat és mű – Németh László 1901–1975* címen Némethről új, közel hétszáz oldalas, összegző könyvet írt, amely a napokban jelenik meg a Kalligram Könyvkiadónál.

– Ahogy az ünnepi szónoklatokat is kezdeni szokták: az író születésének századik évfordulója... Nem túl kerek a történet? Nem félsz attól, hogy ez az „ünnepi" alkalom a könyvet magát is ünnepivé formálja?

– Nem félek. A magyar szellemi életben annyi feszültség, előítélet rejlik mindmáig, akár Németh László gondolkodása, illetve ennek a gondolkodásnak a megítélése kapcsán is, hogy ha mindre tekintettel akartam volna lenni, egyetlen sort sem írtam volna le. Ha féltem volna, akkor a munka elkezdésekor kellett volna meghátrálnom. S nemcsak hogy Németh Lászlóról nem írtam volna, de másról sem. Az pedig, hogy „ünnepinek", netán kanonizálónak tűnhet ez a könyv, egyetlen pillanatig sem nyugtalanít. Valójában azért sem, mert amikor elkezdtem gondolkodni a könyvön – valamikor 1999 őszén, tehát a mai élet „gyorsaságát" figyelve nagyon régen –, fel sem merült bennem, hogy 2001 tavaszán Németh századik születésnapjáról emlékezünk meg. Ez a születésnap tavaly nyáron tudatosult bennem, mondtam Szigeti Lászlónak, a Kalligram igazgatójának, s ő vállalta, hogy ekkorra megjelenteti a könyvet.

– Németh László gyakran álmodozott a félrehúzódásról, de mindig a középpontban volt. Hol van ma?

– Ennek az életműnek a legfőbb jellemzője éppen a változás, a mozgás, a szüntelen átalakulás. Mindezzel együtt úgy gondolom, hogy aki nem ilyen vagy olyan prekoncepcióval közeledik Németh gondolkodásához, hanem rábízza magát az anyagra, s hagyja, hogy az előtte kibomló történet rajzolja meg önmagát, ma sem írhat Németh Lászlóról ünnepi könyvet. Miközben Németh mindig valamiféle nyugvópont felé irányította a maga gondolkodását, a világnak azt szerette volna megmutatni élete különböző, általában zárónak gondolt pontjain, hogy az elméjén keresztülengedett anyag mit változtatott rajta, s ezt általában önéletrajzi írásban foglalta össze, ám a nyugvópontot soha nem találta meg. A megbékélés alkatilag sem sikerülhetett neki, és azért sem, mert gondolkodása roppant erős módon kapcsolódott a huszadik századi történésekhez; nyugvópontra pedig ebben a történéssorozatban sem találunk. Egyébként már a *Tanú* indulásának pillanatában, 1932 őszén írt egy levelet Gulyás Pálnak, amelyikben az állt, hogy a *Tanú*ból előreláthatólag huszonöt füzetet ad ki – végül is tizenhét füzetben huszonkét szám jelent meg – ezt követően megírja önéletrajzát, s feleségével félrehúzódik egy Pest környéki házba. Ezt a félrehúzódást s a vele együtt járó megbékélést kereste, ennek ellenére az élete folytonos ütközésekben telt.

– A könyv fülszövegén azt mondod, hogy nyugodt, kiegyensúlyozott életrajzot szerettél volna írni. Íróról-gondolkodóról műelemzéseket szoktak egymás mellé kapcsolni. Az életrajz nem idejétmúlt műfaj?

– Ennek a kérdésnek a megválaszolása is több irányba vezet. Ha a különböző besorolásokat, skatulyázásokat figyelem, akkor általában arra szoktam gondolni, hogy én nem is tartom magamat irodalomtörténésznek. Leegyszerűsítve azt mondom, hogy nem az irodalom múltjának egy szelete foglalkoztat, az is persze, hanem egy-egy szellemi jelenség köt le, s arról a szellemi jelenségről, akit történetesen Németh Lászlónak hívnak, meggyőződésem szerint az általam választott módszerrel lehetett a legtöbbet elmondani. Én legalábbis így tudtam megtenni, amit akartam.

– De miért az élet, s miért nem mű?

– Ez így a szokásos leegyszerűsítések mellett sem igaz, hiszen élet is, és mű is. A könyv címében is ez áll: *Alkat és mű*, de állhatna élet és mű vagy szerep és mű is. Németh az életet önálló értékkel ruházta fel, etikai rendszert alakított ki, ahogy mondta, önmaga számára az életet akarta megnyerni. Gulyás Pállal kialakították önmaguk számára azt a teret, ahonnét figyelhették, hogy az önmagukra formált szerepet miképpen töltik be. Németh számos vonatkozásban a művet is alárendelte az életnek, miközben persze azonnal számos olyan vallomását idézhetném most is, amelyben azt mondja, hogy önmagát művésznek tartja, s számára a mű a legfontosabb, annak rendeli alá az életét. S így is történt, az egyik pillanatban – ahogyan másként is, a korábban idézett módon is történt egy másik pillanatban. Ezért tartom fontosnak az életet is, és a művet is. S hát arról se feledkezzünk meg, hogy Németh László számos történelmi vagy irodalomtörténeti súlyú történésnek volt a részese. Az élet felfokozott jelentőségét mutatja, hogy az általa leírtak hatodahetede levélként került papírra, másoknál ilyen arányt aligha figyelhetünk meg. Ne feledkezzünk meg a legfontosabbról: Németh a maga életének leglényegesebb problémáit is művekben oldotta meg – itt például az *Iszony*-motívumkörre gondolok –, pontosabban: amíg ezeket meg nem oldotta, a jelenségeket a műveiben sem tudta feloldani. A *Tanú* programja – ezzel a könyvben részletesen foglalkozom – az élet megélésének módjára vonatkozott, s csak ezután következett a minőségszocializmus s a többi, nevéhez kapcsolódó gondolat vagy éppen idea. Később pedig jöttek a hogyan éljünk? kérdését előtérbe állító munkák. De ha elolvasod Németh levelezését önmagában állóként, ezt ma már nyilván kevesen teszik meg, majd az önálló kötetben megjelent Gulyás Pál–Németh László-levelezést, vagy dr. Lakatos István életrajzi írásait, akkor magad is láthatod, hogy Németh László élete majdhogynem egy regény témájaként jelenik meg előtted.

– Eléggé tizenkilencedik századi ez így...

– Nem is véletlenül. Németh maga is sokat beszélt egész írói-gondolkodói világának „tizenkilencedikszázadiasságáról". Egyik vásárhelyi vallomásában azért tekintette magát tizenkilencedik századi írónak, mert a közösség, a magyarság kérdéseivel foglalkozott. Naplójában leírta Bori Imrének, a huszadik századi modern irodalom kutatójának látogatását s beszélgetésüket. Erre a beszélgetésre 1967-ben, tehát Németh életútjának „deklarált" lezárása után került sor, Németh ekkor is múlt századinak gondolta önmagát. Érdekes, Bori Imre a látogatást felidéző írásában Némethet nagyon is huszadik századinak láttatja... Hasonlóképpen fogalmazott akkor is, amikor életére visszatekintve Kerényi Károlynak afféle összegző levelet írt. Önmaga „tizenkilencedikszázadiasságát" leginkább abban látta, hogy pályája során az irodalomtól idegen területekre is rálépett, és íróként – akárcsak a tizenkilencedik század első felének magyar írói a nemzet születésének időszakában – a nemzeti lét kérdéseit érintette. Arról ritkábban beszélt, hogy irodalmi célkitűzéseiben, írói eszközrendszerében is őrzött múlt századi vonásokat, noha élete végén már sokszor tekintette magát a múlt jelenségének. „Régen érzem – írta például 1967-ben *Napló*jában –, hogy a kor cserbenhagy, elfolyik művemtől... Az, hogy egyelőre még olvasnak, nem változtat azon, hogy a teoretikus szemekben idejétmúlttá váltam..."

Én magam is azt hittem, hogy efféle nyugodt, a tizenkilencedik századra visszautaló életrajzot írhatok, ám ez nem történhetett meg így. Főképpen azért nem, mert becsapnánk magunkat – akár Németh által vezetve is –, ha tizenkilencedik századi jelenségnek tartanánk. Nem volt az, hiába kereste a megbékélést, a megnyugvást, hiába, hogy – mintegy Tolsztojra visszautalva – az életét akarta a saját etikai elképzelései szerint beteljesíteni.

Világába a huszadik század feszültségeit folyton bevezette, s ezek vitték mindig magukkal, új szerepek, új feladatok, új művek felé. Így talált önmagára az *Emberi színjáték*ban, így írta meg a *Tanú* számait, ennek az első két éve mélyen huszadik századi kérdéseket érint, így került összeütközésbe a történelemmel, s merült el – most megint csak azt mondom, a tizenkilencedik századra visszautaló módon – önmaga alkatában, s nézett körül a világban ismét a hatvanas években. Megbékélés, megnyugvás pillanatokra adatott csak meg számára. A cselekvés helyett, mert hiszen a *Tanú*t cselekvésként élte meg, a művek következtek, a műveket pedig ismét csak feszültségek uralták. Így aztán az a történet, amelyet a hagyományos írói életrajz eszközeivel szerettem volna elmondani, végül is elmondhatatlannak bizonyult. Mindeközben az is igaz, hogy valóban voltak tizenkilencedik századi vonásai, gondolj például arra, hogy klasszikus író volt, a hatvanas években élő klasszikusként élte az életét, akkor, amikor Borges azt mondta, hogy klasszikus írónak már nem lehet lenni.

– Németh pályájának mozgását szerinted az idők határozták meg?

– Igen, az általa megélt idő. Kiváló képességekkel megáldott vagy megvert ember volt, a legnagyobb képessége azonban az idő megéléséhez kapcsolódik. Belevettetett ő is, mint akárki más, a történésekbe, s azokkal párbeszédet folytatva megteremtette az életművét. Ha innét nézem, akkor csak pár fordulópontot találunk: az első a *Nyugat* novellapályázatának megnyeréséhez kapcsolódik, 1925 decemberében, ez az egész fiatalságát írással töltő Némethet végleg az irodalom felé fordította. 1928-as párizsi útja felfedeztette vele Proustot, önmaga felé fordult vissza, ennek hatására megírta az *Emberi színjáték*ot, majd következett a *Tanú* és a *Gyász* című regénye, a kettő együtt teljes írói-gondolkodói világának megmutatását jelentette, ezt a teljességet később már nem tudta képviselni: 1937, valójában azonban már 1935 után következett a történések sodrában való elmerülés, igaz, változó irányú mozgásokkal, de egészen az ötvenes évek végéig. S aztán a csak pillanatokra megtalált idill a hatvanas évek elején-közepén... De hát mindez bonyolultabb is annál, hogy így össze lehetne foglalni ezt az életutat és életművet.

– Mégis, ha csak néhány mondatot mondhatnál el Németh Lászlóról, akkor mit tartanál róla fontosnak?

– Pár mondatban beszélni egy olyan íróról, aki ezer ívet írt, s érintette a huszadik század legfontosabb kérdéseit, közben pedig átélte – s nem is akármilyen pozícióban! – a magyarság huszadik századi történetét, nyilvánvalóan a lehetetlenséggel határos. Ha mégis ezt kellene tennem, akkor elsőként azt mondanám, feltéve, ha a századelő virágzása után a magyar történelem megtorpanását adottságként fogadjuk el, másképpen pedig nem tehetünk, hiszen az volt, kényszerű adottság, hogy Németh László s nemzedéktársai jelentkezését, feladatvállalását majdhogynem szükségszerűnek látom, az újabb megtorpanás időszakában – ráadásul közvetlenül Trianon után – ismét csak kísérletet tettek a magyarság legfontosabb kérdéseinek megválaszolására. Amit tettek, azt íróként tették, de hát számos történelmi, politikai, társadalmi kérdést nekik kellett megválaszolniuk. Vállalásukban – annak tagadhatatlan, de hát a helyzetből következő megkésettsége miatt – hatalmas ellentmondások rejlettek, az ellentmondásokból származó feszültségeket alighanem Németh élte át a legmélyebben, egyrészt azért, mert ezek a feszültségek felerősítették alkati feszültségeit, másrészt azért, mert ő valójában minden „táborból kilógott", s gondolkodása irányát tekintve általában egyedül állt az időben (meglehet, visszafordulásait már a kezdetektől ez az önmagában állás magyarázza). Mindezzel együtt ő is, s nemzedéktársai is a reformkorral kezdődő hagyományt folytatták és gazdagították – gondolj például arra, hogy Németh mekkora örömmel írt Illyés Gyula, Tamási Áron és Veres Péter harmincas évekbeli könyveiről többek között *Emberek a nemzet alatt* címmel. A nemzetbe ők valóban új rétegeket emeltek be, a nemzet gondolkodásába pedig új kérdésköröket. A hagyományt újították tehát meg, és hagyományt is teremtettek. Abban az értelemben, ahogyan Mészöly Miklós is írta egyik nagyon fontos, s általam már többször idézett, s most is elővett levelében: „Szomorú lettem. Már csak azért is, mert azt a »másik« partot nem érzem igaznak. Ha jól értem magamat és magunkat, kimagyarázhatatlanul egy »parton« állunk. Hogy a nyelvünk és eszméink egy része más – ez éppen a ti nemzedéketek munkájának a gyümölcse is. Úgy teremteni hagyományt, hogy eleve lehetetlenné tegyük a visszafordulást (de nem az »észrevétlen«, azaz autonóm belőle-táplálkozást!), vajon nem ez a legtöbb? Ez ne sikerült volna neked? Csak múló rossz kedély mondathatja Veled, amit az életművedről mondtál. Az az olvasmány-kalandozás, amiről beszéltél, könnyen lehet, hogy a *Tanú*, a *Kisebbségben* fiatalkori kalandozásának mai mását hozza meg. S ha nemcsak esszében, hanem regényben, színdarabban is? Nagyon kívánom, hogy legyen erőd s kedved hozzá. Annak a »hagyománynak« a gazdagítása végett is, amit olyan jólesik megtagadni; s amihez olyan jólesik visszatérni... (lásd szerény vallomásomat Tolsztojról)."

Mi, akik már a történések után vagyunk, s éppen ezért látunk talán az eddigieknél többet, hajlamosak lehetünk a történések egészének súlyát alábecsülni. Ma pedig még mintha az eddigieknél is gyorsabban akarnánk valahova továbblépni. Úgy lépni, hogy közben elfelejtjük, honnét is indulunk. Ezért érzem fontosnak azt, amiről Mészöly Miklós beszélt. Akkor, amikor elszakadunk a múltunktól, így Németh Lászlótól s másoktól is, akár a nemzedéktársaitól – a hagyománytól szakadunk el, s önmagunkat tesszük szegényebbé. Tulajdonképpen – meglehet, a korral szemben haladva – a Németh Lászlóról írott könyvemmel önmagán túl erre az elszegényedésre szerettem volna felhívni a figyelmet.

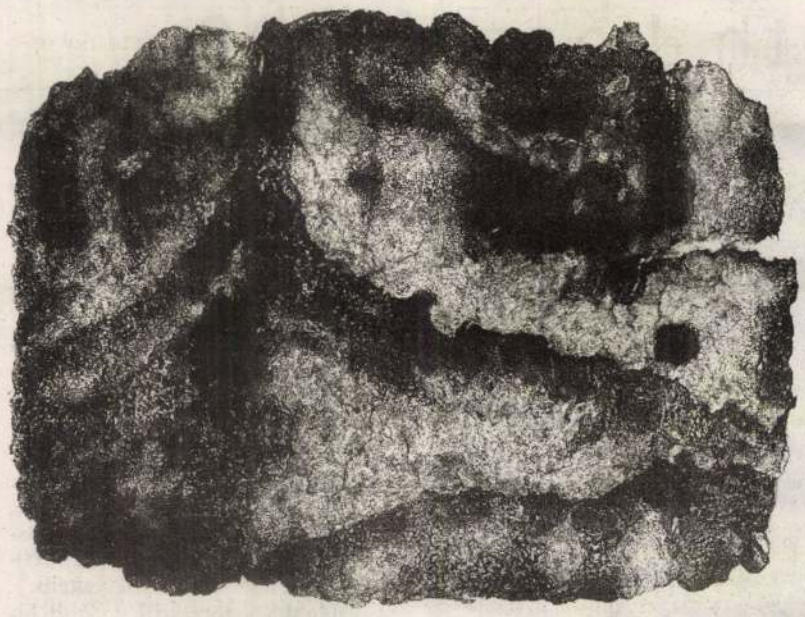

Törések/történések

– Bátai Sándor munkáiról –

Bátai Sándor munkásságának egyik aspektusát az *új közösségi művészet* metaforájának természetéhez hasonlíthatjuk. Ezt jelzi az anyag létbe ágyazottságának megmutatása, a vizuális percepció és a kommunikáció jellegzetes formakultúrája, valamint az antropológiai és kultúrkritikai mozzanatok érzékenysége: mindez együttesen érzékelteti az elitkultúra és tömegkultúra közötti terrénumban létrejövő művészeti szándékokat.

Bátai legújabb munkái (ezekhez kötődően) a *jelhagyás gesztusainak* és alakulásának visszatekintő értelmezését is lehetővé teszik. Ezzel mintegy tovább árnyalva azt a komplex alkotói programot, amely jó két évtizede formálódik műhelyében.

A nyolcvanas-kilencvenes évtized fordulóján készült *Anyagtanulmányok*-sorozata a belső kivetülésének, a gesztusok jelhagyásának dokumentumaként értelmezhetők. Azért fontos ezt az első fázist jelezni, mert ehhez viszonyítva értelmezhetjük azt a folyamatot, amelyeknek reprezentatív megjelenései legújabb, merített papírmunkái. Ahol a formák gesztusértékű színrevitele immáron nem a szubjektum kizárólagos egyediségéhez, hanem a tradícióba ágyazott jelhalmazok kombinációjához köthető. Nem véletlen, hogy a *folyamatszerűségre* helyezem a hangsúlyt, mert az anyag önmagát közvetlenül megmutató formavilága és az egyszeri megjelenítés a későbbi munkákban is kitüntetett szerephez jut.

Bátai munkáiban (elektrográfiák, vegyes technikájú festmények) mindig jelen van a *korra jellemző jelhalmazok* rögzítése. Ami testet ölthet falrészletek fotóinak átkopírozásában (fotó a fénymásoló közvetítésével), valamint a tiszta jeltartalomban és annak organikus törlésében. Azoknak a jelsoroknak (Éljen...) és tárgyszimbolikáknak (például vörös csillag) a sérülését, fokozatos átminősülését követhetjük nyomon, egybevetve saját emlékvízióinkkal, amelyek nemcsak a politikai textusokat kívánták meghatározni, de az élet legapróbb részleteire is kitörölhetetlen jelkomplexumként telepedtek rá. Annak megmutatása, hogy ezeknek a jeleknek a szándékolt és tulajdonított értelme nem esik egybe, a felszabadult individuum önértelmezésének határait tágították ki. Másrészt az ismételhetőség és közvetíthetőség irányába mutató kérdéseket is mozgásba hozta. Miként azoknak az elemeknek (például tégla, alak) az egymáshoz illeszkedése és a látszólagos azonosság ellenében kibontakozó organikus különbözőség láttatása is azon törekvéseit mutatta művészetének, ami a *jelek és törlésük közötti distanciát teszi hangsúlyossá.*

Ennek a jelkülönbözésnek egységgé formálását mutatták a *Barlangrajzok*-sorozat munkái. Az archaikus és modern jelek szimbolikus egymásra vetülése azt a *sajátos egységét* kísértették meg, ahol a jelhasználat magától értetődősége és a dekódolás automatizmusa-sematizmusa éppúgy kérdésessé válik, mint az általuk kívánt, szimbolikus alternatívaként megjelenő világ.

Az ezekhez kapcsolódó *antropológiai* dimenziók és *történeti* visszaemlékezés-ikonok sajátos tradícióértést hoztak mozgásba. A zsidókeresztény jelképrendszerek különböző változatai és azok egymásra hatása az iránykeresés mozzanatának redukciójaként is életre kelhetnek. Értelmezhetjük ezt ösvényként, letérésként a túl szélesre tárt modern ikonográfia és archaikus emblematizmus országútjáról, annak példázataként, hogy milyen esélyeket lehetséges és szükséges számba vennünk egyéni és kulturális identitásunk megőrzéséért.

S ha még egy lépést teszünk, akkor érdemes fölidézni Bátai Sándor azon munkáit, amelyek közvetlen előképei a jelen munkáknak. A kilencvenes évek elejétől már találkozhatunk a *tiszta jel és szimbólumhasználat* képi jegyeit felmutató festményekkel, elektrográfiákkal *(Kereszt, Rétegek)*. Itt annak a dinamikának és jelredukciónak a képi eseményeit láthatjuk, ahol megtalálhatóak az egyértelmű, ám mégis változó alakban előlépő jelkoncentrátumok, s a térben előálló tradíciót hordozó – elmosódottságában, kaotikusságában is tiszta – sokféleséget egybeoldó hagyományképzetek. Ezek mintegy előkészítik annak *kép-írás hermeneutikának* a változatait, amit legújabb alkotásai szemléltetnek.

A *merített papírmunkák* sorozatának darabjaiban már nem csupán egy kultúrához kapcsolódó jel kivetítését és érzékiesítését követhetjük, de a többszörös különös rétegzettség olyan erőt hoz mozgásba, ami előző munkáinál nem volt jelen. Mégpedig az *írások közvetítésének és értelmezésének* horizontját. Elsőként a *hangulati egészt* átfogó textúra egysége lehet feltűnő. A színek (fehér, szürke, vörösesbarna, barna) jelfenoménjei olyan foltként, titokdarabként vonják magukra figyelmünket, amelyek első pillantásra mozgósítják a megfejthetetlenség szépségének idiómáit. Majd ezt követően a különböző *bibliai helyekről* vett héber, latin és cirill írásjelek egymásra vetülései tűnnek föl. A hagyomány történetiségének megfejtési kísérletei éppúgy megidéződnek, miként az eltérő irányok jelenbe futó szálai, s a kibogozhatatlan, ám mégis egységbe olvadó jelentésesség.

Bátai Sándor legújabb munkáival világossá tette, hogy a jelképzés különböző mintái mindenkori aktualitással és reflexivitással vehetnek részt a *törések és történések experimentumának* nyilvánossá tételében. Ám mindezt csak az *újraalkotás folyamatában* egyszerre, egy időben tehetik, ha a mű-alkotás igényével kívánnak színre lépni.

Bohár András

Britannica
Hungarica

A 18 részből álló lexikonsorozat mintegy 80 000 szócikkét 20 000 fotó, térkép, ábra illusztrálja.
Megjelenése – zöld bőrkötés, arany élmetszés, nagyformátumú, végig négyszínyomásos, közel 800 oldal – méltó a nemes tartalomhoz.
A tudás kiemelkedő nemzetközi kincsestára 130 ország 4000 tudósának összecsiszolt, kiérlelt munkája. A 17. kötet 2001. márciusban jelent meg, a sorozat utolsó kötete pedig 2001 nyarán lát napvilágot.

Britannica
a tudás legmegbízhatóbb forrása, 230 éve a műveltség csúcsa

Kérdéseire részletes felvilágosítást adunk:
MAGYAR VILÁG KIADÓ
1137 Budapest, Szt. István krt. 22.
Telefon: 340-4376, 329-2948
Fax: 340-4380
www.britannicahungarica.hu

MEGJELENT A

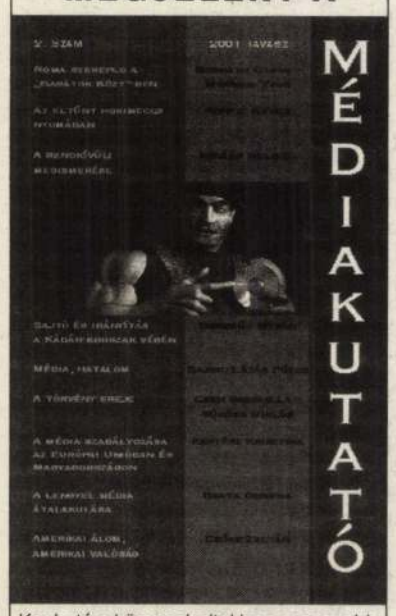

Kapható a könyvesboltokban, a nagyobb újságosoknál, vagy megrendelhető a mediak@mail.datanet.hu email-címen

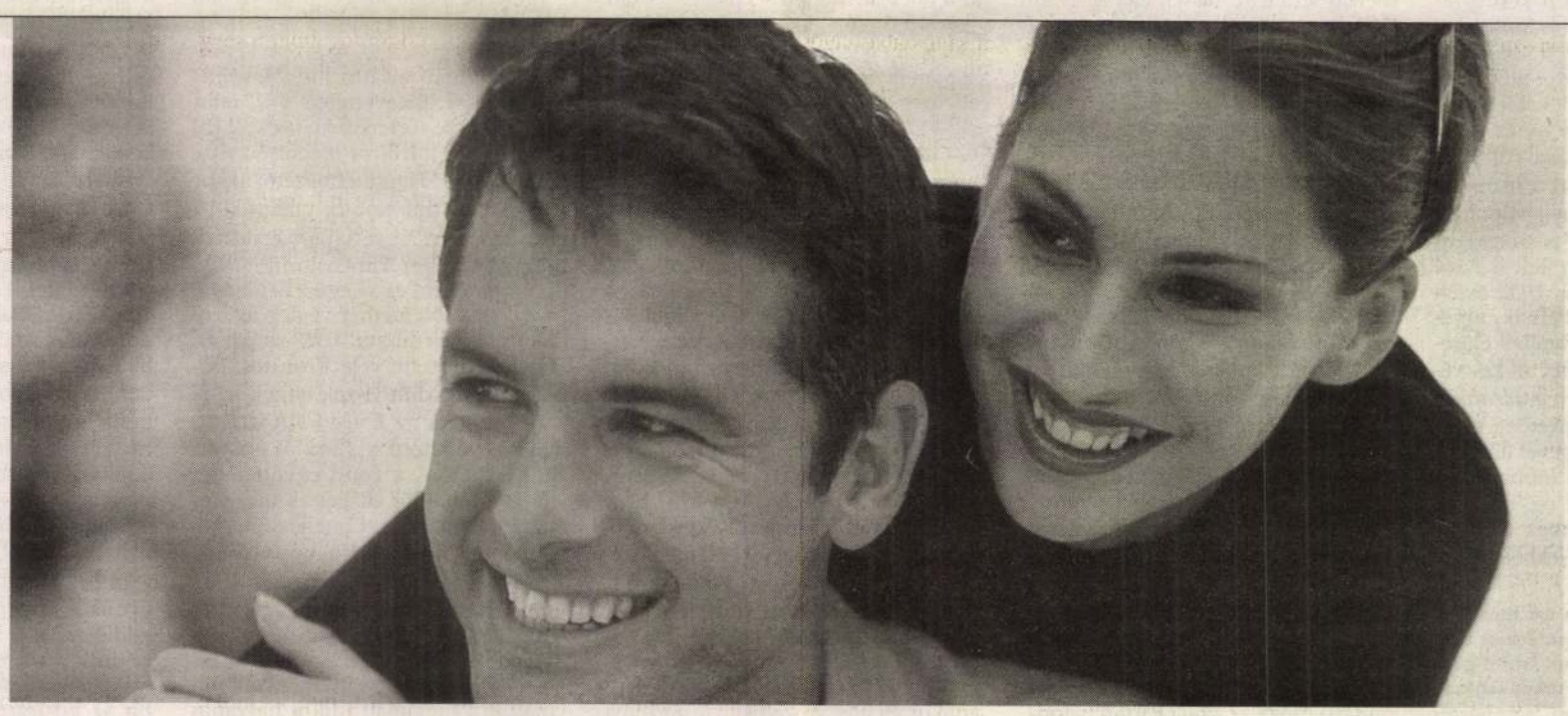

15 nap, 15 város, 15 nyertes

A Metro hírújság áprilistól országos napilappá vált. Ebből az alkalomból nagyszabású nyereményakcióra invitáljuk Önt.

Április 9-től három héten át naponta más-más város nevét találja meg a Metro hírújságban. Önnek nem kell mást tennie, mint összegyűjteni tizet a 15 különböző városnév közül, és nevének, címének feltüntetésével május 5-ig elküldeni a Metro Gratis Kft. 1475 Budapest, Pf. 386. postacímre. A borítékra írja rá: Metro játék!

A beküldők közül **15 NYERTES EGY-EGY KÉTSZEMÉLYES HÉTVÉGÉT NYER**
egy három- vagy négycsillagos szállodában, gyönyörű környezetben, teljes ellátással, uszoda-, szauna-, fitneszterem- és szoláriumhasználattal. Hogy hol? Az legyen meglepetés!

Sorsolás közjegyző jelenlétében, 2001. május 7-én. A nyerteseket postán értesítjük. A nyeremények készpénzre nem válthatók.

Gyűjtse a városneveket és utazzon – a mi számlánkra!

a városlakók lapja
metro
A MINŐSÉGI HÍRÚJSÁG

A muzulmánok és a Nyugat

Világ-Mohács

PHIL BALLA

Néhány nappal ezelőtt, Szlovákiából ismét Magyarország felé utazva, a vonatülkében három fiatal vietámival ismerkedtem eg. Drezdai és potsdami llgatók voltak. Megbeilték kedvező helyzetüNyugaton, már összeátkoztak néhány olyan net fiatallal, akik rokonenvvel fogadták őket. nek ellenére nem mondatni, hogy igazán jól érezék ott magukat. Sőt, nagyon is tartottak, féltek a skinhead bandáktól, akik Németország-szerte üldözték, verték az ázsiaiakat és az arabokat.

Az ő helyzetükön gondolkoztam éppen, amikor megérkeztem Magyarországra. Pontosan ezen a napon jelentette be Irán legfőbb szellemi és egyházi vezetője, hogy szolidaritást vállal az amerikaiak ellen harcoló Irakkal. Az ajatollah nem törődött azzal, hogy országa alig fejezte be az Irakkal folytatott nyolcéves háborút. Számukra Amerika volt a legfőbb gonosz, és ha bárki muzulmán a szent háborúban a Sátán ellen harcol, nem kell félnie a haláltól: mártírrá válik.

Amikor az iszlám hívei Amerika ellen gyűlöletüket hangoztatják, akkor szülőhazámat természetesen korántsem csak önmagáért gyűlölik, hanem mint az egész Nyugat társadalmi és kulturális meghatározóját, talán vezetőjét. Ez a gyűlölet messzire nyúlik vissza: messzebb, mint az európai országokban az arabokat és másokat üldöző fiatalok új keletű mozgalma, messzebb, mint Izrael nyugati támogatása, messzebb a középkori kereszteshadjáratoknál is. A Nyugat ugyanis alapjaiban különbözik a Kelettől. Elsőként abban, hogy nálunk hagyományosan az egyén hangsúlyos, Keleten viszont a magánember teljesen alárendelt a merev hierarchiának, az iszlám világ nem változó dogmáinak. Ahol ennyire abszolút, szöges az ellentét, ott a fokozatbeli különbségek nem számítanak. A zsidó–keresztény örökség hordozói, akármilyen országban éljenek, örökké ugyanazok a gyaur kutyák maradnak. Lehet az ország polgári, mint Svédország, feudális, mint a Mohács korabeli Magyarország, vagy akár az élet felgyorsult változásaihoz rugalmasan alkalmazkodó társadalom, mint az USA ma.

Mégis az a meggyőződésem, hogy Kelet és Nyugat tudna együtt élni, ha a bőrfejűek nem tartanák jogosnak az arabok üldözését, és ha a muzulmánok nem tartanák szentnek a Nyugat elleni háborút. Ezt nemcsak mint amerikai mondom: végül is szülőföldem most ugyanazt a szerepet vállalta magára, amit szinte teljesen egyedül az ötszáz évvel ezelőtti Magyarország.

Ha már most a mi társadalmaink Nyugaton tényleg az emberi jogok tiszteletén alapulnak, akkor sokkal többet kellene tennünk, hogy ezt nyilvánvalóvá tegyük. Más szóval, saját hagyományaink szerint kellene élnünk, nehogy képmutatással vádolhassanak. Itt vannak például oktatási rendszereink, kiváltképpen Közép-Európa egyetemei. Ezek jelenleg ugyanolyan tekintélyelv szerint működnek, mint száz évvel ezelőtt. A hallgatóknak gyakorlatilag nincsen lehetőségük arra, hogy professzoraikat megválasszák. Alig van lehetőségük szabadon választott tantárgyakat felvenni. Nincsenek rászorítva, hogy saját gondolataikat írásban is kibontakoztassák. Ha az oktatás megváltozna, és ha több dinamizmusra tanítanának az egyetemek, akkor a társadalomról sokféle új elgondolás jöhetne létre, több ember lenne szellemileg nyitott, és akkor nagyobb lenne a megértés a kulturális különbségek iránt is. A mai helyzet alapján a muzulmánok bizony joggal nézhetik le az európaiakat, különösen a közép-európaiakat. Hiszen itt a népek, nemzetiségek közötti kapcsolatra csak az intolerancia, az érdeklődés hiánya, a gátlástalan protekcionizmus jellemző. A muzulmánok alighanem jogosan tartanak bennünket képmutatóknak, mert szónokian azt követeljük: mások polgári és emberi jogait ugyanúgy tiszteletben kell tartani, mintha a sajátunkról lenne szó.

Bűnösek vagyunk másfajta képmutatásokban is, ami tovább növeli az arabok Nyugattal szembeni megvetését. Egészségünk a környezet értelmetlen szennyezésétől függ. Öregjeinket kiszolgáltatjuk az inflációnak és a szanatóriumoknak. Amerikát követve már az európaiak is alávetik magukat az autók uralmának: az aszfalt, a beton és a füstmérgezések világának.

Vessünk egy pillantást Budapestre. A belvárosban a gyalogos közlekedés szinte lehetetlen, a járdák a parkoló autók miatt járhatatlanok. A kocsik füstje a gyerekek körében gyakran okoz ólommérgezést, és eléri a veszélyességi szint tizennyolcszorosát. És ráadásul a vezetők, akik a divattal próbálnak versenyt tartani, és mást sem tudnak, mint költségvetéseket rövid távra készíteni, már megkezdték a környezetet nem szennyező villamosvonalak felszámolását, csakhogy még több út legyen a fojtogató buszok és autók számára.

Az autóközpontú világ ára persze jóval több, mint amit a benzinkutaknál kifizetünk. Az ár drágább, mint hinni szeretnénk. Magában foglalja azt is, hogy a legrosszabb fajta vezetők kerülnek hatalomra az iszlám területeken. Azok, akik fanatikusan elhiszik, hogy a Nyugat csakis a pénzsóvárság és a képmutatás hazája. Ezek az emberek jól tudják, hogyan használják ki a Nyugatot, és mire fordítsák a benzinért kapott dollárokat. Óriási fegyverraktárakat építenek belőlük; a plasztikbombákat és a tankokat Franciaországból, a vegyi fegyvereket Németországból. Gyűlöletükben felhalmozzák a géppuskákat, az aknavetőket és a nukleáris fegyverekhez tartozó alkatrészeket, mert ellenállhatatlan vágyat éreznek, hogy megszabaduljanak tőlünk, a képmutató pogányoktól.

Mohács óta kevés változott. Akkor nem az volt a probléma, hogy a magyar katonaság nem volt elég erős. Inkább az, hogy az országvezetők elhitték kulturális felsőbbrendűségük illúzióját, és azzal magyarázták félre – szokás szerint – kudarcaikat. Természetesen most már erősebbek vagyunk. Egyesített hadseregeink akár a muzulmánok százezreit is az áhított mártírságba tudnák küldeni. De ha továbbra is csak technikai fölényünkkel általtjuk magunkat, akkor a gyűlölködés még jobban elmérgesedik. Különösen, ha folytatjuk a magunk gyengítését a környezetszennyezéssel, a provinciális egyetemekkel, a hordószónok politikusokkal, mígnem mindannyian visszafordíthatatlanul annak a motorizált civilizációnak az alkatrészei leszünk, amely egy új Mohácshoz vezet.

KIS ESZTER fordítása

Történetek a Sztálin-pokolból

A kedélyes zsarnok

Az a bizonyos

Sztálin felhívta az Izvesztyija szerkesztőségét. A kagylót egy idős, zsidó származású szedőmester vette fel.

– Itt Sztálin beszél.

– Kicsoda, az a bizonyos? – habogta meglepődve az öreg, és rémületében visszaejtette a kagylót.

Városszépítők

Kaganovics hívatta Moszkva főépítészét, Baranovszkijt, és utasította, hogy bontsa le a Vaszilij Blazsennij székesegyházat. Az épület lezárja a Vörös tér bejáratát, és a díszszemléken gondot okoz a haditechnika felvonultatásában. Az építész tiltakozott: a térből így széles sugárút lesz, ráadásul lerombolnak egy nagyszerű építészeti emléket. Hozzátette: ha ezt megteszik – végez magával. Baranovszkijt lesukták. Amikor meglátogatta a börtönben, megkérdezte a feleségétől: áll-e még a székesegyház? S amikor azt hallotta, hogy a székesegyház áll, ennyit mondott:

– Akkor még van pár évem.

Egy másik, engedelmesebb építész előadást tartott a Politikai Iroda ülésén a Vörös tér átépítéséről. A jobb szemléltetés érdekében makettet használt.

– Fogjuk a GUM-ot, mely ál-orosz történeti stílusban épült, s helyére felvonulási tribünöket teszünk (egy mozdulattal levette a nagyáruház makettjét, és tribünöket tett a helyére). Fogjuk az ál-neogótikus stílusban épített Történeti Múzeumot, és egy diadalívet teszünk a helyébe (megjelent a diadalív makettje). Elvesszük a Vaszilij Blazsennij székesegyházat (az építész megragadta a templommakett kupoláját, és már emelte is volna fel).

– Teszed vissza a helyére – szólt rá Sztálin csendesen.

Az építész rémülten visszaejtette a székesegyház makettjét, és a Vörös tér épületegyüttese érintetlen maradt.

Rokon lélek

Sztálin színházban volt, az *Othellót* adták. Osztuzsev játszotta a főszerepet. Az előadás után a színház vezetősége szerette volna tudni a vezér véleményét az előadásról. Sztálin sokáig hallgatott, majd ezt mondta: „Ez a valaki... ez a Jagó – ügyes szervező".

A hokedli színvonalán

Sztálinnak bemutatták a *Bátor emberek* című filmet. Roppantul élvezte, hogy a főszereplő a lovon vágtat, és meg is dicsérte:

– Remekül lovagol ez a Gribov.

Bolsakov filmfőigazgató magyarázni kezdte:

– Sztálin elvtárs, ez trükkfelvétel.

– Micsoda?

– Gribov egy hokedlin ül és ugrál, miközben mögéje vetítjük a hátteret.

Sztálin elgondolkodott:

– Maguk ezen a hokedlin akarják utolérni Hollywoodot?

Túljátszott szerep

Kérésére Csiaureli elvitte Sztálinhoz a Sztálinnak maszkírozott színészt, Gelovanit. Eredeti és hasonmása egyforma léptekkel rótták fel s alá a szobát, egyformán beszéltek és hadonásztak. Mulatságos látvány volt. Sztálin elégedetten megjegyezte: „Jól beöltöztették". Majd néhány perc után hozzátette: „Hasonlít, csak sokkal ostobább."

Humorérzék

43-ban a főhadiszállás egyik tanácskozásán, miközben föl s alá sétált a szobában, Sztálin N. tábornokhoz fordult: „Áh, tábornok elvtárs, maga még mindig szabadlábon van?" A tábornok rémülten, kétségbeesetten tért haza. Elbúcsúzott feleségétől, készült rá, hogy letartóztatják. Ám eltelt egy nap, kettő, egy hét – senki nem bántotta.

44 elején a jelenet megismétlődött, s N. már biztos volt benne, hogy neki befellegzett. Ám ezúttal is szerencsésen megúszta a dolgot. 44 végén ismét hívatták a Főhadiszállásra. Félt, hogy Sztálin szeme elé kerül, s annak eszébe jut, mit mondott egykor neki... A tanácskozáson Sztálin ismét odalépett hozzá, és megjegyezte: „Sehogyan sem értem, hogy magát még mindig nem tartóztatták le?" A történet megismétlődött 45 elején is. A háború befejeztével a győzelmi banketten Sztálin odalépett hozzá, és kedélyesen vállon veregette: „Mi a háború legnehezebb napjaiban sem veszítettük el optimizmusunkat és humorérzékünket. Ugye, így van, tábornok elvtárs?"

Jurij Borev gyűjteményéből válogatta és fordította: FÖLDEÁK IVÁN

BÁTAI SÁNDOR: **Barlangrajz**

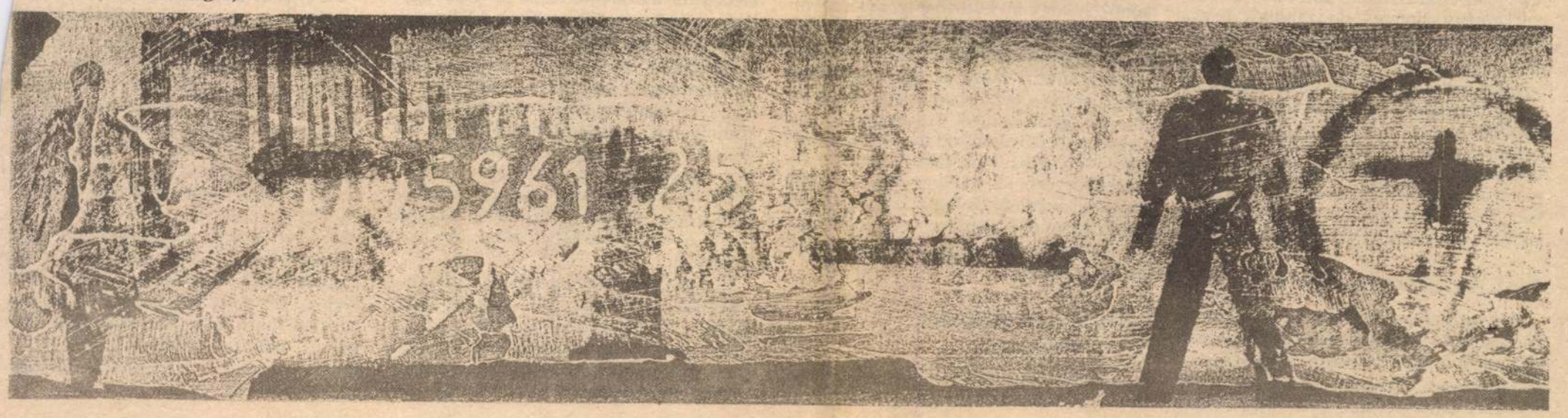

BÁTAI SÁNDOR

Válaszúton a református egyház – I. Diagnózis

Rosszkor jött rendszerváltás?

ISÉPY GÁBOR

A magyar nép történetében 1990 áprilisában lezárult egy korszak. Az elmúlt negyven évben politikailag Kelet-Európa országai – köztük Magyarország is – egy elmaradott, gyarmatosító nagyhatalom járszalagjára kerültek, gazdaságilag pedig olyan útra voltak kénytelenek lépni, melynek végén törvényszerűen kellett bekövetkeznie a teljes összeomlásnak.

Ideológiáját tekintve e rendszer ateistának és egyházellenesnek vallotta magát, a marxizmus–leninizmus sosem definiált „tanrendszerét" hirdetve. Ma a Magyar Református Egyház válságban van, teológiailag, szervezetileg és gazdaságilag felkészületlenül kell szembenéznie az új korszak kihívásaival.

1. jel: Az államhoz fűződő viszony

Az 1956-os forradalomig kíméletlen egyházüldözés folyt, az egyházon belül is korrupt és sötét emberek kerültek felszínre. A megmaradás, a túlélés volt a tét. A református egyházi vezetők között mártír vagy bátor hitvalló egy sem akadt, azok mindnyájan az alsópapságból és a laikusokból kerültek ki. A Kádár-korszakban az egyházi vezetők mozgástere megnőtt. Volt, aki az állam helyett is pusztította az egyházat, mások reálpolitikusokként megadták ugyan a császárnak azt, ami a császáré, de mindezt azért, hogy Istennek is megadhassák azt, ami az Istené.

Mindenesetre még egy éve is elhangzottak olyan hangok, hogy az Állami Egyházügyi Hivatal eltűnése nagy *vesztesége* a Magyar Református Egyháznak. „Megszűnt a védőernyő, nincs, aki megvédjen bennünket a katolikus egyházzal és a gomba módra szaporodó szektákkal szemben" – panaszolták.

A parlament februári ülésszakán kiderült, hogy az állam már nem tart igényt az egyházi vezetők jelenlétére. A püspökök parlamenti székeibe világiak vagy renitens lelkészek fognak beülni, és nem biztos, hogy tőlük várhatjuk ennek a Református Egyháznak a képviseletét. A protestáns és izraelita egyházi vezetők azt gondolták, hogy az új parlament automatikusan átveszi majd őket, és amikor kiderült, hogy mindenképpen fel kell állniuk, már nem maradt idő az új stratégia és a megfelelő új emberek kiválasztására. A pozícióátmentési kísérletek vége az lett, hogy a parlamentben nem maradt senki, aki a Magyar Református Egyházat képviselje! A katolikusok a kellő időben megtették a szükséges intézkedéseket, és két legyet ütöttek egy csapásra: megszabadultak békepapjaiktól, és a Kereszténydemokrata Néppárt általuk menedzselt képviselőivel a korábbinál nagyobb létszámú jelenlétet értek el!

Mi történt nálunk? Vezetőink az utolsó pillanatig azt hitték, hogy rájuk az új parlament is igényt tart. Hogy pozícióikat belső támadás ne veszélyeztethesse, határozatilag tiltották meg a lelkészek politikai szereplését. A döntés helyénvaló volt ugyan – nem lelkészekhez méltó porond a pártharcok kemény színtere –, de az indíték miatt a lelkészek egy része fel volt háborodva, és nem engedelmeskedett. Ahelyett, hogy az egyházi vezetés rátermett világi protestáns személyiségeket kért volna fel, és kampányukhoz minden erkölcsi és anyagi támogatást megadva, bejuttatta volna őket a parlamentbe, önjelölt lelkészek vetették be magukat a küzdelembe, és most már kizárólag Isten kegyelmén múlik, lesz-e közülük, aki egyháza érdekében fog majd szót emelni.

2. jel: A gazdaság katasztrófája

Anyagi helyzetünk egyszerűen katasztrofális. Egyre nő azoknak a gyülekezeteknek a száma, amelyek nem képesek önerőből fenntartani magukat, és a kivetett közterheket (közalap stb.) nem fogják tudni befizetni. Ez a jelenség már eddig sem volt kivételes, de méreteiről nem lehetett képet alkotni, mivel a zsinat nem volt hajlandó konkrét számadatokat közölni az egyház és a gyülekezetek anyagi helyzetéről.

A központi szervek egyre fokozódó kiadásai a felosztott közterhek növelését hozták magukkal. Mivel ez nem egységes kulcs szerint történik – nem is történhet, mert ahol nincs, honnan nem lehet többet elvenni –, az egyházkerületek és egyházmegyék saját hatáskörben osztják el, mekkora közalapi és egyéb járulék jut egy-egy gyülekezetre. Minél nagyobb és virágzóbb egy gyülekezet, annál több „haladó egyházközség" közterhét teszik az ő vállukra. Eljöhet a pillanat, amikor a közterhek további emelését a nagy gyülekezetek vagy már szintén nem fogják bírni, vagy egyszerűen nem lesznek hajlandók tovább fizetni. Sok egyházközség különböző címek mögé „bújtatja" bevételeit vagy azért, hogy a segélyezettek és kedvezményezettek kategóriájában maradhasson, vagy azért, hogy ne vessenek ki rá további közterheket.

A gazdasági csődnek lehet másik kiváltó oka is: az állami dotáció megvonása – vagy akár csökkentése – az egyház és az állam következetes szétválasztásának elve alapján. Az egyház – mint nem „termelő ágazat" és nem „nyereségorientált vállalkozás" – ingatlanai és birtokai híján, állami dotáció nélkül életképtelen. Kérdés azonban, hogy az új kormány preferálhatja-e a történelmi egyházakat a többiek rovására? Hiszen akkor a jogegyenlőségre hivatkozva bármelyik száz főt összetoborzott felekezet ugyanúgy benyújthatja a számlát... S ha netán a nagy múltú egyházak kapnának is támogatást, elképzelhető-e, hogy ezt az egyházi vezetést fogják támogatni?

3. jel: A kormányozhatatlanság

Régi igazság, hogy minden törvény annyit ér, amennyire érvényt lehet neki szerezni. Egyházi berkekben már régóta szóbeszéd tárgya, hogy amióta az állampárt végrehajtó apparátusa (ÁEH, BM) már nem segít az egyházi törvények szankcióinak érvényt szerezni, a Magyar Református Egyház kormányozhatatlanná vált, lelkészeit és híveit nem tudja szinte semmiféle törvény végrehajtására kötelezni. Az utóbbi évekből több elmérgesedett fegyelmi ügy során derült ki az egyházi vezetés teljes tehetetlensége. Félő, hogy e szomorú helyzeten egy új Egyházi Törvénykönyv sem segít, pedig ennek reformját napirendre tűzte a zsinat. Mi történik akkor, ha az alkotmány februári módosítására hivatkozva egy gyülekezet, száz egyháztagjával összebeszélve kikiáltja önnön független felekezetté nyilvánítását? Mivel telekkönyvileg az adott templom az egyházközség nevén van, jogilag sincs sok esély a kiválás megakadályozására. A nagy gyülekezeteknek ez a lépés érdekükben áll, és ettől csupán a kis gyülekezetek iránti szolidaritás tarthatja vissza őket.

Felvetődhet, hogy ha egy gyülekezet kilép a Magyar Református Egyház kötelékéből, akkor nem is tarthat igényt a Református Egyház teológiai akadémiáin kiképzett lelkipásztorokra sem. Különös módon mintha maga az egyházi vezetés sietett volna e kérdésben a netán renitenssé váló gyülekezetek segítségére; mind Debrecenben, mind Budapesten az állami tudományegyetemek fakultásává kívánják átszervezni az eddig egyházi kezelésű teológiai akadémiákat! Így aztán a végzett lelkészek elhelyezkedésébe, még ha akarna, sem tudna beleszólni a Magyar Református Egyház!

4. jel: A kontraszelekció következményei

Az ötvenes évek elejétől a lelkészképzésben tudatos színvonal-csökkentés volt érezhető. A teológiára jelentkezőknek az öt év eltelte után csak eldugott falvakban igen kis fizetésű vagy hitet-lelket nyomorító városi segédlelkészi státusban nyílt lehetőségük az életkezdésre. Kétségtelen, hogy ezáltal komoly hivatástudattal rendelkező lelkészek is kiválasztódtak, de e mostoha körülmények elsősorban a jó képességű diákokat tartották vissza a teológiára jelentkezéstől.

Jelenleg óriási a lelkészhiány, a Teológiai Akadémia képzési színvonala elmarad más egyetemek és főiskolák szintjétől. Így aztán egy-egy nagyobb felkészültséget igénylő állás betöltésénél nincs mód az igazán megfelelő személy kiválasztására, mert szinte nem akad alkalmas ember, aki el is fogadná az állást.

A lelkészképzésben a jövő mindenképpen a gyülekezetekkel szoros lelki-anyagi kapcsolatban lévő ún. „Predigerseminar" jellegű lelkészképzés volna, melyen a példás életvitelű és kiemelkedő képességű tanárok kiválasztása komoly anyagi megbecsülésükkel párosulna. Ezeknek a tanároknak kellene kiválasztaniuk a legjobb képességű diákokat, hogy a teológián ne csak jó gyülekezeti lelkészképzés, hanem szakmai elitképzés is folyjék, ami a kiemelt helyek utódlását szakmai szempontból is megoldaná.

5. jel: A teológiai egység hiánya

Ha az elmúlt évtizedeket áttekintjük, keserűen kell bevallanunk: egyházunk vezetése egyszer sem érezte azt, hogy status confessionis esete állna fenn, és hallatnia kellene szavát a világ előtt. Nem hangzott el egyházi állásfoglalás a kitelepítésekről, a deportálások miatt, nem volt egységes szavunk a magzatelhajtásról, az öngyilkosság kérdésében, a társadalmat alapjaiban bomlasztó ember- és gyermekellenes családjogi törvény megjelenésekor, s ha néhány lelkész vagy közösség szót emelt e kérdésekben, „demokratikusan" helyet kapott rögtön az ellenvélemény is.

A megosztottság azonban nem a múlt sajátja, ma érezhetőbb, mint bármikor. Nincs még egy olyan teológiailag megosztott egyházi képződmény ma Magyarországon, mint a református egyházi. A szigorú fundamentalista csoportosulásoktól a karizmatikusokon át a hitetlen racionalizmusig rendkívül sokszínű a paletta. Minden lelkész olyan teológiai nézeteket vall, amilyent jónak lát, teológiai eltévelyedésért ebben az évszázadban református lelkészt nem vontak felelősségre. Ugyanakkor a kölcsönös intolerancia is – tipikus magyar betegségként – növeli a megosztottságot. Mert ugyan más országok protestáns egyházai is megosztottak teológiailag, de tudomásul véve ezt, kevésbé támadják egymást.

6. jel: A bizonytalanság következményei

Sokaknak feltűnt, hogy amikor végre cenzúra nélkül mondhatja ki, írhatja le bárki a véleményét, a lelkészek közül éppen azok nem hallatják hangjukat, akiknek erre megvolna az erkölcsi alapjuk, és bizonyára mondanivalójuk is lenne egyházunk egésze számára. Ezek a lelkészek az elmúlt évtizedekben hitvallóhoz méltó helytállással gyülekezeti szolgálatukra koncentráltak, végezték a családlátogatást, csendben, de állhatatosan dolgoztak, komolyan készültek igehirdetéseikre, és a szószéken evangéliumot hirdettek. Bár egy részük végre már visszakerült eldugott falvakból a talentumának megfelelőbb helyre, szavuk messzebbre hangozhatna, és bizonyára látva látnak, mégsem beszélnek.

Pedig egyre többen várják már megszólalásukat. Mert amíg ők hallgatnak, addig olyanok veszik át a szót, akik bár sok igazságot mondanak, azt nem tudják elérni, hogy felsorakozzunk mögéjük, mert korábbi cselekedeteik vagy gyülekezeti munkájuk nem hitelesíti egyébként jogos követeléseiket.

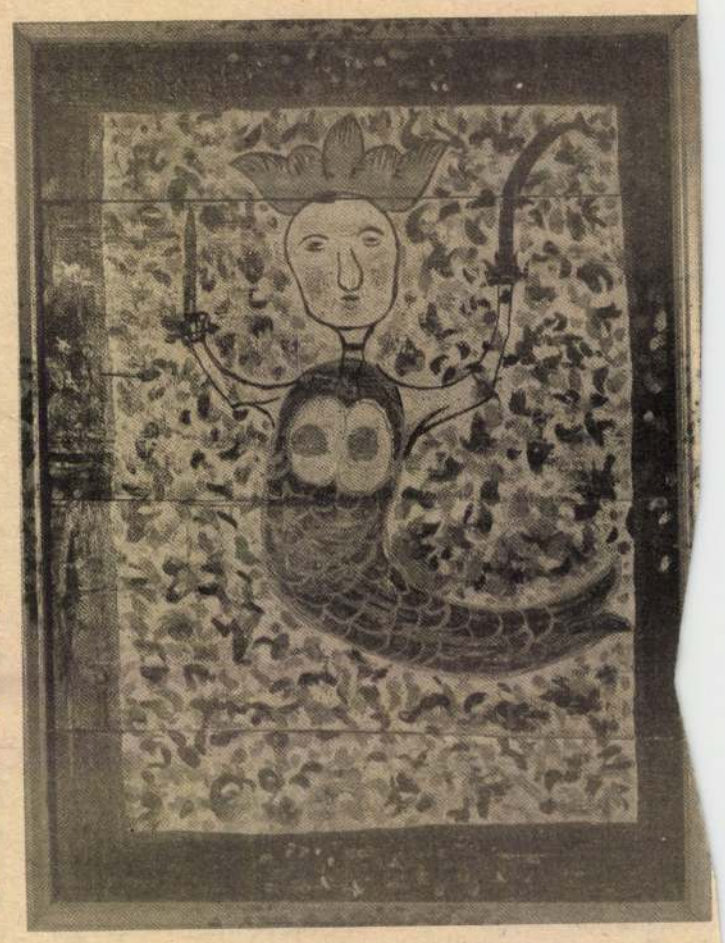

Sellőt ábrázoló kazetta a szennai templom mennyezetéről

7. jel: Az independentizmus

– Ahol az állam már nem „segíti" az egyházi vezetést a „fegyelmezésben",

– ahol a törvényeknek már nem lehet érvényt szerezni, és egyre kevesebben tartják be azokat, mert a vezetésnek nincs kellő ereje és tekintélye hozzá,

– ahol a lelkészválasztás immár gyülekezeti belügy,

– ahol a központi vezetés egyre kevesebb támogatást ad, de annál többet akar beszedni ellenőrizhetetlen célokra,

– ahol a megújulás kerékkötője éppen a központi apparátus,

– és ahol a felekezetek közötti szabad verseny kezd kialakulni,

ott az egyház feltartóztathatatlanul alkotóelemeire hullik.

Egyre többen teszik fel a kérdést: Szükségünk van-e központi irányításra? Kellenek-e püspökök? Miért fizessünk közalapot? Mit veszítünk, ha önállóak leszünk? Van-e jogi akadálya önállóságunknak? Meg tud-e bárki is minket e törekvésünkben akadályozni?

Elég, ha néhány nagyobb gyülekezet megtagadja a közterhek befizetését arra való hivatkozással, hogy nem hajlandó tovább mások helyett még többet fizetni. A kis gyülekezetek nem fogják győzni az infláció miatt az emelkedő rezsiköltségeket, és nem fogják tudni beküldeni a közalapot. Így vagy úgy, de a központi apparátus összeomlik, és a gyülekezetekből gyaníthatóan kevesen fogják siratni.

Egyházunk a zsinat-presbiteri egyház, alappillére a gyülekezet és a gyülekezetek képviselői alkotta zsinat. Ahol nem a hatalmi szó és nem a szűk grémium hozza meg felülről döntéseit, hanem a gyülekezetek többségi szavazással döntenek. Ilyen szervezeti keretben a gyülekezetek autonómiája mérhetetlenül megnő, és a zsinat végrehajtó hatalma várhatóan beszűkül. Feltehetően csak olyan kérdésekben lesz képes egységes álláspontot kialakítani, amelyik a gyülekezetek érdekeinek többségét nem sérti.

Ha egyházunk megújulása tovább vár magára, a gyülekezetek önállósági törekvésének láncreakciója óhatatlanul beindul. Eredménye egy olyan holland vagy amerikai mintájú református egyház lesz, melynek eklézsiáit csak az egyházközség nevében szereplő „református" szó köti össze, vagy még az sem. Mindez teológiai sokszínűséget hoz majd magával, továbbá azt a veszélyt, hogy a lelkészek a kenyéradó gyülekezeteknek kiszolgálóivá lesznek. Isten szolgái helyett gyülekezeti alkalmazásban álló hivatalnokokká degradálód(hat)nak. Ez erősítené ugyan a lelkészek pásztori szolgálatát, hiszen a gyülekezetét elhanyagoló lelkész könnyen állás nélkül maradna, viszont igehirdetéseikben könnyen belső megalkuvásra kényszerülhetnének.

gyar szállodaépítészet bajaira kívánja felhívni a figyelmet. Ha így van, akkor viszont sokkal alaposabban kellett volna körüljárni a témát. A képekkel éppen úgy, mint szövegben.

Már az Intercontinental és a Hilton építését is ellenérzéssel fogadta a közvélemény. Elrontják a városképet — hallatszott mindenhonnan. Ez a szállodákat övező túlérzékenység most is kísért. „Nem a Duna-korzóra való" — olvasható a Forumnál a katalógusban: „az épület bárhol állhatna" — ez a minősítés ugyanott a Novotelről.

Sok mindennel egyetértek és sok mindenben vitatkoznék Sulyok Miklóssal. Az Atrium valóban „ormótlan kockaház"; s különösen nyomasztónak érzi az ember külső megjelenését, ha meggondoljuk, hogy enteriőrje Budapest egyik leglátványosabb és leghangulatosabb belső tere. Nem hasonlíthatnám tehát — Sulyok Miklóssal ellentétben — a se nem látványos, se nem hangulatos körfolyosós munkásházakhoz. Az is tény, alighanem az építésze sem vitatná, hogy a Novotel a városba érkező turistát úgy fogadja, mint ugyanis nem Finta József életművét mutatja be, következésképp nem ez az alkalom, amikor munkásságát minősítenünk kell. Csupán egyetlen dolgot említek, az elszalasztott lehetőség illusztrálására. Szállodáiban egyszerre érzékelhetők a szuverén és erős egyéniséget mutató közös vonások, illetve — s most maradjunk ez utóbbiaknál — azok az eltérések, amelyek nem elsősorban az építész stílusfejlődéséből, formakészletének gazdagodásából adódnak, hanem a szállodák eltérő rendeltetéséből, környezetéből, a rendelkezésre álló helyből, az épület típusából. Külsődleges formai elemek minősítése mellett-helyett érdemes — illő — lett volna ezért ez utóbbiakat szemügyre venni és azokkal az épületeket szembesíteni. Akkor minden bizonnyal többet (konkrétabbat) tudunk meg akár a szállodák erényeiről, akár hibáiról. Így leginkább cikizés maradt az, ami elemző bírálat lehetett volna. S amire a mai magyar építészetnek, az építészetre figyelő, de még gyakran közhelyekben gondolkodó közvéleménynek egyaránt nagy szüksége van.

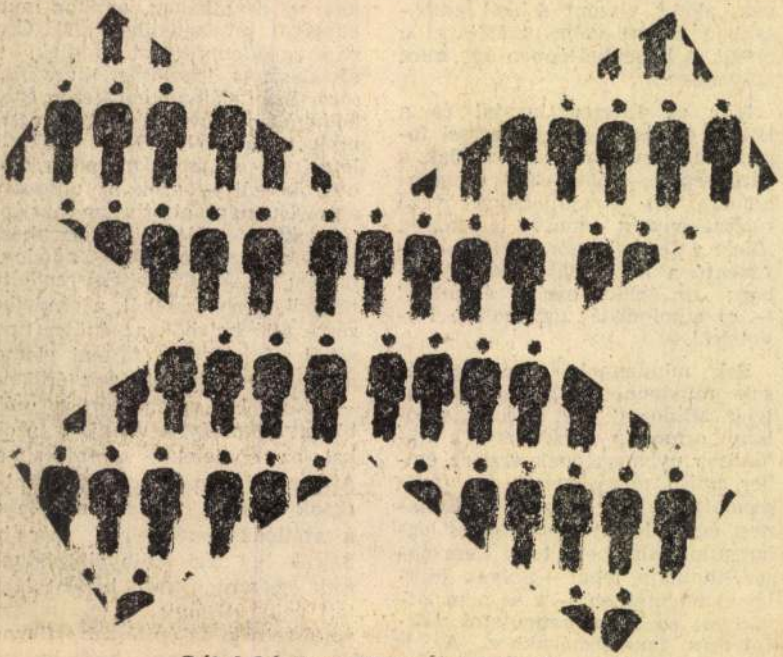

Bátai Sándor: Közösségi útjelző

ÉLET ÉS IRODALOM

14

BÁTAI SÁNDOR

ÉS XXXI. évf. 38. sz.

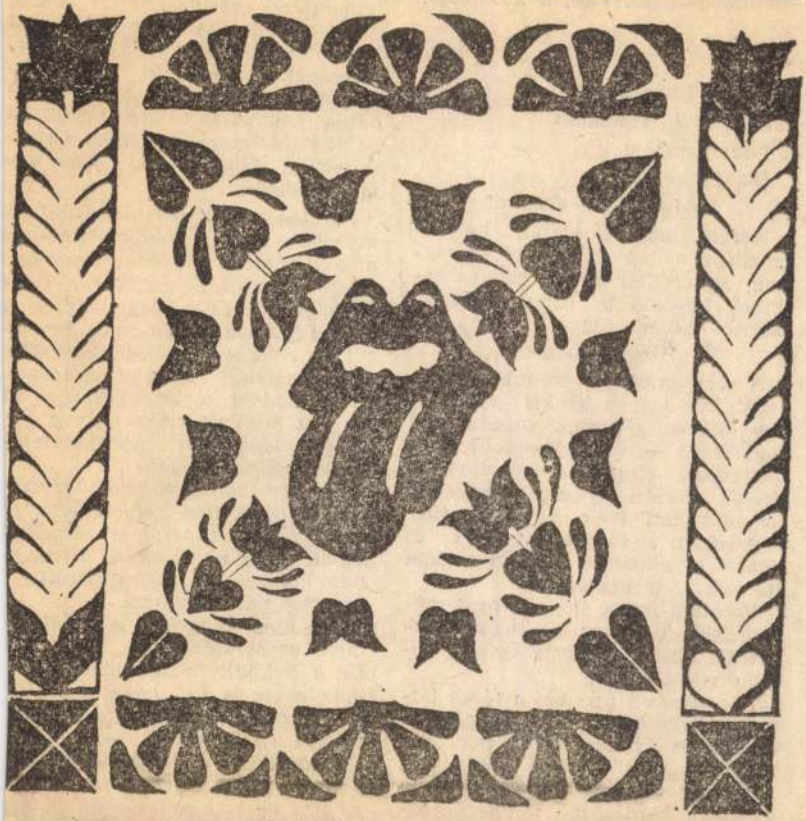

Bátai Sándor metszete

az eset körülményeinek megismerése céljából továbbítottunk a riport szerzőjének, aki a következőkben kifejti a saját álláspontját. Íme, a két levél:

1.

Bata Imre elvtárs,
az Élet és Irodalom
főszerkesztője
Budapest

Kedves Bata elvtárs!

Kérem, hogy az alábbi helyreigazítást a lap következő számában, az eredeti cikkel azonos oldalon, hasonló betűtípussal közzétenni szíveskedjék:

Helyreigazítás.

A szeptember 4-i számban megjelent *Ne legyen senkié?* című — egy ötéves gyermek megölésével foglalkozó — írás egyoldalú beállításban, eltorzítva közölte a szülők közötti gyermekelhelyezési per anyagát. Több, a döntés jogszerűségét alátámasztó tényt és adatot elhallgatott, például az apa italozását, tettlegességét.

Valótlan az is, hogy a pert másodfokon ugyanaz a bíróné tárgyalta, aki az ügyben az első fokú döntést hozta.

A pontatlan írás azt a téves látszatot keltette, mintha a gyermekelhelyezés kérdésében a per „újratárgyalására" került volna sor, holott az történt, hogy az apa a gyermek kiadására kötelező jogerős ítélet teljesítését megtagadta, és az ellene elrendelt végrehajtás alatt pert kezdeményezett a gyermekelhelyezés megváltoztatása

meglepő véleménye pontosan a riportban idézett szavakkal nyilatkozott az apa elmeállapotáról. Magam fűztem hozzá, s most is tudom, hogy a vádlott azonnali felmentése következhetett volna ebből a véleményből, melyet azonban, mint említettem, más szakvélemények is követtek.

Nem én, hanem az elítélt édesanyja fogalmazott úgy, hogy fiát „a legfájdalmasabb tragédiába taszították". Úgy vélem, joga van így vélekedni.

Minden szakmában előfordulnak műhibák is. A bontóperes eljárás annak idején minden bizonnyal hibát követett el, amikor a bizonyítékoknak és a józan észnek is fittyet hányva, tűzön-vizen keresztül a kislány átadását követelte. Ha más nem, éppen a bekövetkezett tragédia a bizonyosság rá hogy a konkrét helyzetben a kislányt megszokott környezetébe kellett volna hagyni.

Az apa válaszreakciója szorongatottságára nem helyeselhető. D talán nem árt arról is megemlékezni, hogy nemcsak ő, szorongo tott helyzete is közrejátszott gyermekgyilkosságban.

Az ilyen ügyek sajnálatosa mert emberáldozatot követelne De a belőlük fakadó tanulságok már azért is illő levonni — er az Igazságügyi Minisztérium ne látszik hajlamosnak —, hogy szaporodjék a hasonló tragik esetek száma. A bűntettek megelőzésének elve alkalomadtá az igazságügyi apparátus önvizsgálatát, önkorrekcióját is megkívánja. Amitől korántsem csökkenne, inkább emelkedne az appará

Tokaji írótábor

A tokaji írótábor — amelyet 1972-ben a Hazafias Népfront Megyei Bizottsága alapított, s szervezett meg tizenhét alkalommal, ez évtől önálló jogi személyként, az irodalom önkormányzata szellemében működik tovább. A múlt évi írótáborban megválasztott intézőbizottság áprilisban kezdeményezte Tokaji Írótábor néven egyesület alapítását, amely megtartotta alakuló ülését. Jelenleg az egyesület cégbírósági bejegyeztetése folyik. Az alapszabály kimondja, hogy a Tokaji Írótábor az egyetemes magyar irodalom fóruma, nem rendelődik alá sem politikai pártoknak, sem egy-egy folyóirat, szellemi műhely, irányzat vagy földrajzi régió igényeinek. Nemzeti kultúránk sokszínűségét akarja szolgálni az irodalom önkormányzata szellemében. A Tokaji Írótábor munkáját tizenhárom tagú kuratórium irányítja. Tagjai — a kortárs magyar irodalom független, alkotó személyiségei mellett — a Magyar Írószövetség, az Anyanyelvi Konferencia Védnöksége és az Írók Szakszervezete. Az idei tábort a parlamenti politikai pártok szakértőivel és az új szerveződésű, valamint határon túli magyar irodalmi

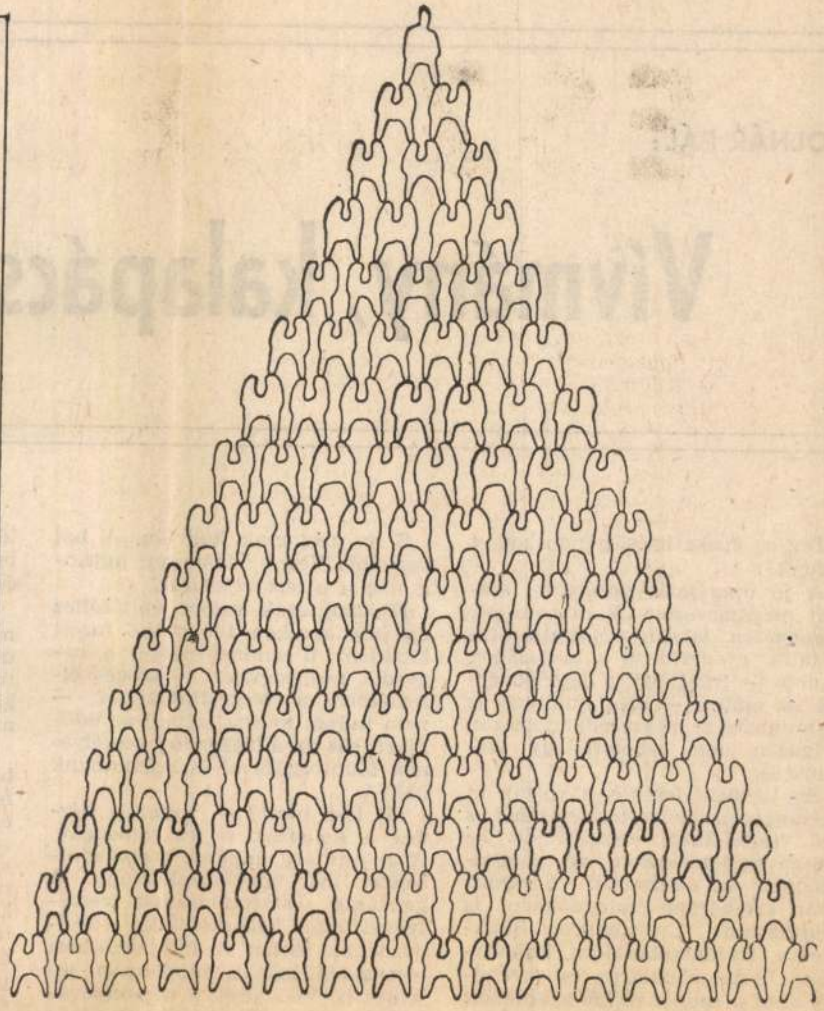

Bátai Sándor rajza

BÁTAI SÁNDOR
Élet és Irodalom XXXIV.évf. 22.sz.1990. 8.p.

MOLNÁR PÁL:

Vívmány, kalapács alatt

Bezzeg Jóska bácsi gondoskodott rólunk!

A jó öreg grúz vezérelvei szerint megszervezett állam nemcsak *ingyenesen* lakáshoz juttatta, taníttatta, gyógyíttatta a lakosságot, hanem — minthogy a legfőbb érték az ember — még üdültette is a munkában megfáradt dolgozót.

Igazán nem lehetett egy szavunk se.

Ha kellően derekasan vettük ki részünket a javak termeléséből, s illő tiszteletben részesítettük az általunk demokratikusan megválasztott szakszervezeti bizalmit: akár két-három esztendőnként is eljuthattunk Galyatetőre, Bükkszékre, Hajdúszoboszlóra, Bakonybélre, Balatonboglárra, és egyebüvé, ahol a munkavállalók érdekeit védő szerv üdülőt üzemeltet. Élményekben gazdagodhattunk, s újratermelhettük munkaerőnket, mellyel akkoriban nem értéktöbbletet termeltünk.

S ez még csak hagyján. A baj nagyobb. Veszély fenyegeti ugyanis magát a *tervteljesítést!*

Előirányzatuk valóra váltásához ugyanis kereken 100 millió forint hibádzik. E summa nélkül a negyedik negyedévben — szöges ellentétben a *tervcélkitűzéssel* — nem tudják nyitva tartani az üdülőket, sőt az állagromlás veszélyének fennforgásával is számolnunk kell.

Mi lesz most? — zuhan a kérdés a dolgozók széles tömegeire. A 21 milliárd dolláros országadóssággal már megbarátkoztunk. A gazdaság összeomlásának veszélyével már kacérkodunk. Hozzáedződünk lassan az infrastruktúra lerongyolódásának mindennapi jeleihez is. Visszaesik a népszaporulat? Istenem. Növekszik viszont a bűnözés? Na bumm. Menekül a szürkeállomány? Majd visszajön. Tömegessé válik a munkanélküliség? Ugyan, ez csak egy kifejezés.

Ám a tőkés országokban a munkanélküliség nem jelent üdülési lehetőség-csökkenést. Ott a munkanélküli nem üdülhet, mert nincs pénze. Nálunk viszont a munkanélküli üdülhet, mert van pénze. Ezért a munkanélküliek állami tulajdonként történő bejegyzését, az üdültetési szervezet ésszerűsítésének elodázását."

Így jutottunk el oda, hogy ma már *nem* tudunk *nem* szembe nézni a vakítóan elénk táruló kétellyel: „lesz-e még egyáltalán joga a magyar dolgozónak kedvezményes üdültetésben részt venni?"

Nem hunyhatjuk be szemünket, hölgyeim és uraim. Társadalmi fejlődésünknek abba a szakaszába érkeztünk, amikor meg kell válaszolnunk e talányt. Sok múlik ezen ma, amikor rajtunk a világ szeme; Nyugaton bámulnak minket, Keleten tőlünk várják az útmutatást. Nem beszélve a magyar dolgozóról, aki visszatérőben Európába, időnként megpihenni vágyik, s szakszerű, konkrét, eszmeileg is jól megalapozott feleletet vár, midőn egy nap tudni óhajtja: hol van még szabad beutaló.

KASZÁS MÁTÉ

Pirca Márton találkozásai

Hiába, a szakma elkísér, gondolta Pirca Márton, amikor a kórház kocsiportáján belebotlott egy régi vendégébe; ő volt a kapus. Sima, zsíros hajára emlékezett, és hogy a tarkóján mindig jól föl kellett stuccolni. Volt, hogy a férfi kérte a szeszes bedörzsölést, volt, hogy nem, ám fizetni mindig gavallérosan fizetett.

A borbély a kocsival nem állhatott be az udvarba, ezt tiltotta a szabályzat, így aztán a sorompótól hátra kellett tolatnia. Az ismerőse mindenesetre szívélyesen útbaigazította, amikor érdeklődött tőle, hol végzik az agyszcintigráfiás vizsgálatot. Ott a főkapun be – mutatta –, aztán végig a folyosón, és a folyosó végén jobbra. Sugárosztály, ki van írva nagy betűkkel.

Pirca megköszönte és ment.

Az egészben az a legérdekesebb: befelé nem veszi észre, hogy a lábtörlőrács labilis, gépiesen átlépi, s majd csak kifelé jövet, megbotolva benne figyel fel rá jobban. Pedig neki pont egy ilyen lábtörlőrács miatt kellett idejönnie. Négy hónapja fejjel nekiment a vasajtónak otthon. Mert – szokása szerint késve – rohant a gyerekért, és a rács közé, nem vette észre, be volt szorulva egy kő. Ahogy az ajtót futtában kilökte maga előtt, a kő hirtelen megakasztotta, azon módon visszacsapódott, ő pedig homloka bal felével teljes lendülettel neki a vas lapjának. Pillanatnyi megingást észlelt, majd – ezen lepődött meg a legjobban – a vér ízét kezdte érezni az agyában. Ahogy a vér kilöttyen kicsit, mondjuk egy abroszra, és lassan felitatódik. Pirca ezt a kilöttyenést érezte először meg, azután pedig a vér ízét, belül, az agyában. Odanyúlt, de az ujja száraz maradt. A dudor persze máris megvolt. Menjen most vissza, és nézze meg a tükörben? Nem vérzett, és remélte, a búb sem olyan nagy, hogy mindenki őt fogja bámulni ezért. Ment hát a gyerekért.

Csak sajnos nem is borogatta, utána sem. Meg aztán – mondták neki – le kellett volna feküdnie egy-két órára. Ezt elmulasztotta. Most aztán itt van.

A folyosó végén, ahol jobbra kellett fordulnia kissé elbizonytalanodott. Ott végig kórtermeket látott. Egy cigány nő ült a sárga műanyagszéken, Pirca elindult feléje, hogy megkérdezze, jó helyen jár-e; a nő már mozdult is, és a szája is széjjelnyílt, számítva rá, hogy kérdezni fogják s felelnie kell, ám ahogy haladt felé, a borbély egy pillantásra visszanézett, s mivel épp akkor jött egy nővér, tőle kérdezte inkább: a sugárosztály erre van?

Mondta a nővér, hogy itt végeznek izotópos vizsgálatot, igen, az üvegajtón túl, leghátul. Pirca a cigányasszonyt elfelejtette akkor, ám amikor hátul, a kisablakon benyújtotta az idegorvosa küldte borítékot és a kiskönyvét, hirtelen újra eszébe ötlött az apró, sötét bőrű teremtés: biztos gondolta magában, bár meg sem jelentem volna – tűnődött –, hiszen minek megyek feléje, ha közel érve meg máris elfordulok tőle!

Ahogy jobban bekukkantott a kisablakon, újabb ismerősre lelt. Ennek is nyírta nemegyszer a haját; a fickó csupa fehér szerelésben volt, lehet, hogy orvos? Amikor megismerte, emlékszik, a mára sűrű fekete bajusza még csak pelyhedzett a legénynek, viszont a tartásából ítélve most is olyan hetykének látszott, mint annak idején volt. Hűvösen köszöntek egymásnak; Pirca arra gondolt, barátságosabb is lehetne hozzá, tőle biztos megtudhatná: helyes-e, ha aláveti magát egy ilyen vizsgálatnak. Mert volt, aki egyenesen lebeszélte. Viszont a fejfájása már hosszú ideje tartós. Nem tudni az okát, s ez legalább annyira veszélyes lehet, mint most odafeküdni a kobaltágyú alá.

A folyosó falán Dürer-metszetek reprodukciói sorakoztak. A szemben lévő képről sokáig (míg föl nem kelt a székről, és meg nem nézte tüzetesebben) Pirca azt gondolta: Cervantes lovagja, s a lovag mellett a másik lovas, hűséges kísérője. Mondta is magában: jó helyre akasztották ki: azzal a nagy dárdával, ahogy nekimegy a szélmalomnak! De aztán azt gondolta: ez mégsem az a harcos. (Az vagy nem, igazából egész ottléte alatt nem tudta eldönteni: rajzolhatta-e Dürer Don Quijotét? Szégyen, de nem tudta. A páncélos lovas lova alatt egy iramodó kutyát látott, hátrasimuló füllel. Viszont Dürer sírjának feliratát iskolás kora óta betéve tudta: *Quiquid Alberti Dureri mortali fuit, sub hoc conditur tumulo.)*

Bátai Sándor: Ikon

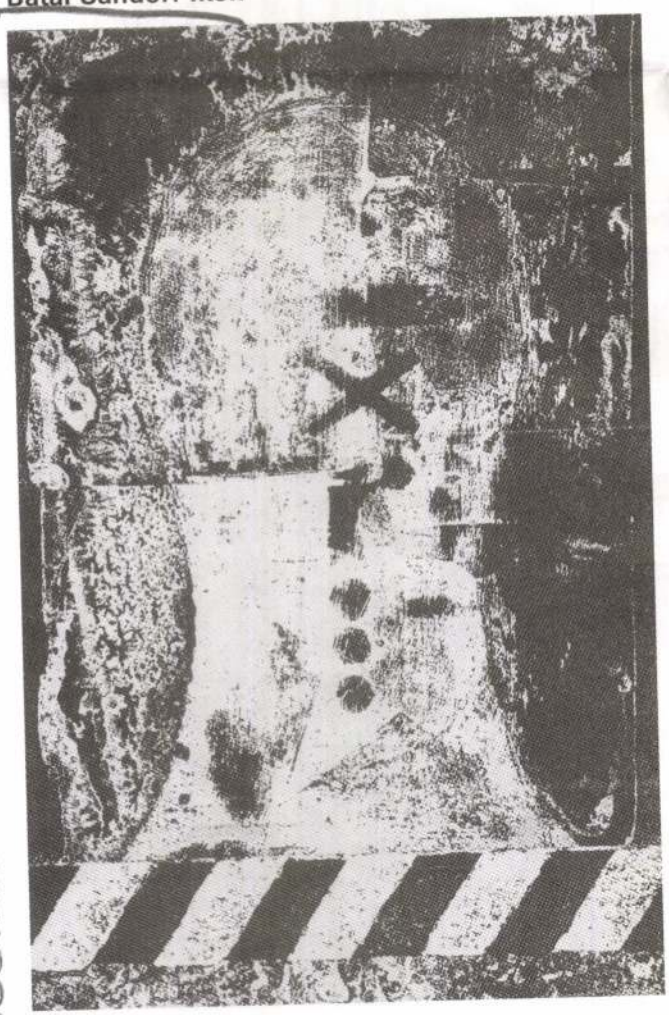

Bátai Sándor

KÁLMÁN C. GYÖRGY TEL AVIV-I LEVELE

Égés

Meg van írva, hogy Peszach, a zsidó húsvét idején ,,még az első napon takarítsátok el a kovászt házaitokból, mert valaki kovászost ejéndik az első naptól fogva a hetedik napig, az olyan lélek irtassék ki Izráelből'', ezért aztán ,,ne találtassék kovász a ti házaitokban; mert'' – a nyomaték kedvéért ismétlésbe bocsátkozik a jeles szerző – ,,valaki kovászost ejéndik, az a lélek kiirtatik Izráel gyülekezetéből, akár jövevény, akár az ország szülötte legyen''.

A *hómec*től, a kovászt tartalmazó ételneműtől történő megszabadulásnak előfeltétele a nagytakarítás, de aki igazán alapos, az adásvételi szerződést köt: csekély pénz ellenében hozzájuthat egy írásos bizonylathoz, miszerint mindaz a *hómec*, amely mégis találtatna az ő házában, nem az ő tulajdona, mert eladta. Vannak szerződő-standok a piacon, de házalók is jönnek. És égetni ugyancsak kell: a szemetet – amelyben lehet kovászos is (morzsa, például) – utcasarkokon, parkolókban gyújtják meg bizonyos környéken itt, Izraelben, a legvallásosabbak pedig ezt a megfelelő rítusokkal, imákkal is körítik.

De a *hómec*-égetés még csak hagyján. Nincs ugyan jó szaga – milyen volna a füstölgő szemétnek –, de ég itt más is. *Gumikerék*.

Nem tudom, ki hogy van vele, de szerintem a gumikerékégetés határozottan visszataszító, gusztustalan szokás. Ronda, fekete füstje van, szennyezi a környezetet, rettenetesen büdös és nehezen eloltható. Biztosan nem állok egyedül ezzel a véleményemmel, a jelek szerint a helyi rendőröket és katonákat is alaposan kihozza a sodrából a tiltakozó megmozdulásoknak ez a kísérőjelensége. Mert most erről van szó; a kiskerttulajdonosok vagy a szemétlerakók kezelői legfeljebb tehetetlenségükben és tudatlanságukban vetemednek ilyesmire, a tüntetők azonban tudatosan és elszántan égetik a kerekeket.

Hogy Izraelbe honnan érkezett ez a szokás, vagy hogy belső fejleménnyel van-e dolgunk, ennek kiderítése a tűntetések szociálantropológusainak feladata lenne. Az mindenesetre érdekes, hogy az izraeli diákok közvetlen forrása az elfoglalt területek arab lázongási hagyománya. Gázában és Hebronban, ahol a tévé képei szerint mintha más sem lenne, mint félig romos házak, kivénhedt autók, lehúzott és összefirkált pléh-rolók, dobálni való kövek halmai az utcán és égetésre váró kerekek minden sarkon – ott tehát, sajnos, mindennapos, hogy az utak közepén fekete füstöt okádó kerekek fölött fehér füstcsóvát húzó könnygázgránátok röpködnek.

Most már Tel Avivban és Jeruzsálemben is látni ilyet.

A diákok először talán a jeruzsálemi Héber Egyetem egyik épületének tetején lobbantottak lángra egy gumikereket, azóta pedig, éppen húsvét előtt, a Tel Aviv-i Egyetem kerítésénél is büdösítettek. Nagyon dühösek, nagyon elkeseredettek, egyikük még a katonakönyvét is a tűzbe tartotta. (Ez nem csekélység egy olyan országban, ahol katonának lenni dicsőség és a boldogulás előfeltétele.) Ha röviden össze akarnám foglalni, hogy miért, akkor azt kellene mondanom, hogy azért, mert az első félévük veszendőbe ment.

Ennél persze jóval bonyolultabb az ügy. Az egyetemi oktatók még tavaly szeptember elején tartottak egy rövid, szinte szimbolikus figyelmeztető munkabeszüntetést, és kérték a kormányt, hogy adjon pénzt az oktatói fizetések kiigazítására. Bizottság alakult, amely ajánlásokat fogalmazott meg, s hogy milyen eredménnyel, az lemérhető azon, hogy december legvégén, a félév befejezése előtt úgy két héttel aztán istenigazából kitört az egyetemi előadók sztrájkja, s tartott két és fél hónapig. Eleinte még bizonyos órákat megtartottak, később már a külföldieket sem tanították, végül az egyetemi előkészítő is leállt. Az oktatók legalább 40, de inkább 90 százalékos fizetésemelést követeltek (a különbség a bonyolult számítási módokból adódik, meg a különböző csoportok eltérő céljaiból), s arra hivatkoztak, hogy bárhol ,,nyugaton'' (Nyugat-Európában vagy az Egyesült Államokban) kapva kapnának utánuk, s bőven a dupláját keresnék meg annak, amit itt, Izraelben. A sztrájk egy elkeseredett fázisában körlevelet is intéztek a nemzetközi tudományos-szakmai szervezetekhez, amelyben feltárták siralmas anyagi helyzetüket – ,,kiteregették a szennyest'', bizony, ez nem lehetett kellemes a kormányzatnak.

,,Többet akarnak keresni, mint én?'' – tette fel a költőinek és szellemesnek szánt kérdést a mindig komor miniszterelnök, és sokan tényleg úgy tudják, hogy az évente járó utazási pénz, a hétévente járó fizetett szabadság, a szabbatikus év, amelyet az egyetem pénzén külföldön is el lehet tölteni, a sok konferenciára-utazás meg közalkalmazotti kedvezmény bőségesen elég az egyetemi oktatóknak. Az oktatók viszont úgy vélik, hogy különleges hivatásuk egyenesen megköveteli a szakmai utakat, azt, hogy hétévenként feltöltődjenek, és azt is, hogy a napi kenyérgondok miatt ne kelljen különmunkákat vállalniuk. Eszük ágában sincs szégyenkezni, nem lehet őket könnyedén sarokba állítani azzal, hogy egyikükmásikuk kiemelkedően jól keres, vagy hogy mennyi nyári szabadságuk van. Nem tekintik Állam bácsi jótékony ajándékának, hogy külföldre járhatnak. Egy egyetemi oktató elvárhatja, hogy teljen neki számítógépre, hogy olykor beülhessen egy étterembe, az meg egyenesen kötelessége, hogy könyveket vegyen, koncertre és kiállításra járjon, személyesen tartsa a kapcsolatot külhoni kollégáival. A határozott és öntudatos kiálláshoz persze az is kell, hogy az egyetemi előadók tisztában legyenek vele: ők valóban eladhatók bármely ,,nyugati'' országban, jól beszélnek nyelveket, tudományukat világszínvonalon űzik.

(Nem akar ez tanmese lenni, jaj, dehogy; elvégre Magyarországon sem *hómec*et, sem gumikereket nem égetnek.)

Mármost a diákok úgy a sztrájk első két hetét csendes mosollyal vet-

Bátai Sándor: Kőtábla

ték tudomásul, élvezték a hirtelen és korán jött szünetet, lehetett egy nagy lélegzetet venni a félév befejezése és a vizsgák előtt. Amikor aztán teltekmúltak a hetek, ráébredtek, hogy talán nem lesz már idő behozni az elvesztegetett heteket, veszélyben van az első, vagy a második szemeszter, márpedig nem csak az idejük, hanem az egyetem is drága. És itt már pénzről van szó, használjuk nyugodtan ezt a csúnya szót. Aki végzős, annak esetleg ősszel munkába kellene állnia, a többiek szívesen vállaltak volna alkalmi munkákat, de bármelyik nap újra kezdődhetett a tanítás. És mi lesz a tandíjjal? Ha nem fizetnek, az egyetemnek meg annyi pénze sem lesz, amennyi volt, ha igen, talán az ablakon dobják ki a felét.

A magamfajta értetlen kívülálló számára, aki csak a könyvtár csendjét és a büfék ürességét, tehát a kellemes következményeket érzékelte a sztrájkból, úgy tetszhetett, hogy a diákok nem tudják, hogyan viselkedjenek. Morogtak, itt-ott demonstráltak, ,,a szituáció'' ellen léptek fel, holott dönteniük kellett volna: tanáraik vagy a költségvetési egyensúly mellé állnak. Persze, dühösek voltak ők a kormányra is, de elsősorban magukat, az elvesztőben levő félévet sajnálták, ugyanakkor titokban remélték, hogy azt az elmaradt két hetet majd csak megússzák valahogyan, a második félév pedig valami kis ügyeskedéssel beszorítható lesz a legmelegebb nyári hónapokig hátralevő időbe. A tanácstalan kesergés először akkor csapott át az elkeseredés heves tiltakozásába, amikor kiderült: időzavarba kerültek, elképzeléseik csak akkor válhatnak valóra, ha az egyetemek igen nagy jóindulatot tanúsítanak — ekkor égettek kerekeket Jeruzsálemben. Másodszor meg akkor, amikor a sztrájk végeztével a Tel Aviv-i Egyetem megmakacsolta magát (eltérően más egyetemek eljárásától): nem csinálnak semmi más testnyílást a szájukból, nem azért sztrájkoltak, hogy most meg nem történtté nyilvánítsák mindezt — tessék viselni a következményeket, második félév nuku, a hátralevő időben az első félévet szép kényelmesen befejezzük, aztán nyomás a tengerpartra.

Ekkor jött az égetés.

Most már világossá vált a diákok számára, hogy hol lakozik a gonosz ellenség. Jó, ne legyünk igazságtalanok — nekik is megvannak a saját érdekeik, és nem várható el, hogy ezeket feláldozzák a szolidaritás oltárán. Ami azt illeti, bizonyos értelemben az egyetemek is ezekre az érdekekre játszottak; azt remélték, hogy ha a párszáz oktató szava nem is, azért kilencvenezer diáké messzebbre hangzik. Kicsit későn jött meg a hangjuk, hát istenkém.

Pénz, pénz, pénz.

Pedig az itteni egyetemek nem is olyan szorosan függenek a költségvetéstől, mint sok helyütt a világban. Bizonyos tanszékek talán még teljes pénzügyi zárlat mellett is el tudnának vegetálgatni. Gazdag cégek, igen tehetős hölgyek és urak megszámlálhatatlan alapítványt tesznek, az egyetemek szinte minden szöglete hirdeti a nevüket. Megörökíti őket: valóban az örökkévalóság számára rögzíti egy-egy előadóterem, könyvtár vagy csak kerti pad felirata vagy könyvbe ragasztott cédula, hogy ennek vagy annak az anyagilag jobban eleresztett illetőnek köszönheti itt-létét. Sőt, bizonyos professzori állások is alapítványok által léteznek; valaki valamikor letett egy nagyobb összeget, s annak a kamataiból vagy hozamából fizetik az állás boldog birtokosát.

A leggyakrabban semmi kapcsolat nincs az adományozó és a nevét viselő épület, állóeszköz vagy pozíció között. Esetleg lehet némi beleszólása abba, hogyan használják fel azt a rongyos néhány milliócskát, de az egyetem nyilván nem fog fölösleges vagy értelmetlen létesítményeknek helyet adni; elégedjen meg a nemeslelkű hölgy vagy úr azzal, hogy neve (vagy szeretteinek a neve, mert erre is sok példa van) fennmarad a tudomány csarnokában. Biztos lehet abban, hogy bár egy nagy, közös kalapba dobta a pénzét, nyoma van annak, hogy mire költötték, maga is ellenőrizheti és mások is számontartják.

Az itteni kedvencem az egyik buszmegállóban az a két-három beton virágtartó, amelyen ott feszít a büszke fémtábla, hogy ez és ez a cég (cím, telefon) állíttatta. ,,Özv. Szabó Eduárdné Terem''; ,,Kovács Pityuka Emlékkert''; ,,Szervetlen Kémiai Alapkutatások Lupis József Laboratóriuma''; ,,Ezt a könyvespolcot a Varga és Tsa vegyeskereskedés adományozta'' — azon morfondírozom hogyan festenének efféle feliratok a magyar egyetemek kerítésein belül. Meg lehetne szokni.

publikánus hazafiságnak – elvi-elméleti alapjait vázolta fel.

❷

TGM mindenek előtt azt szögezi le, hogy szerinte a magyar szabadelvűség bírálói nem alkalmasak a republikánus hazafiság megalapozására. Se a baloldali (Szabó Ervin, Ady, Bibó), se a jobboldali bírálók (Szekfű, Németh László). Ily előkészítés után a felajzott olvasó a klasszikus téma friss szempontú újragondolását várja, esetleg valamely érdemes régi szerző érdemtelenül elfeledett gondolatainak termékenyítő újrafelfedezését. Kap ehelyett egy kitaposott cúgos cipőt, a francia államnacionalizmus hírhedt politikai nemzet-koncepcióját és az ebből következő, ettől elválaszthatatlan nemzetállam-apológiát. Mégpedig „hírneves fogalom"-nak, „a magyar szabadelvűség egyik sajátos fogalmá"-nak bekonferálva. A továbbiakban pedig, azon a címen, hogy a politikai nemzet kulturálisan nem semleges, Magyarországnak egy kisebbségeit elmagyarosító politikát ajánl. Persze nem erőszakosat, hanem az érintettek meggyőzésén alapuló, demokratikusat. Ugymond.

Hálátlan feladatra vállalkozott ezúttal TGM. Elsősorban persze azon több mint hárommillió magyar miatt, akik maguk is kisebbségként élnek, idegen nemzetállamokba betagolva. De nem csak ezért. A helyzet, amelybe belecselezte magát, nem felel meg intellektuális, gondolkodói alkatának. Amit itt felvállalt, a politikai nemzet – nemzetállam koncepció, már eleve államideológiának készült, amelyet mindenhol, ahol fungál, állami intézmények (iskola, hadsereg stb.) terjesztenek és az állam tekintélye adja a súlyát. Ehhez még hozzátenném: a nemzetállam gondolatát végső soron az igazolja, hogy ilyen állam immár két évszázada létezik. És azért létezhet, mert létezése nagyhatalmi érdek. Ebből az is következik, hogy hatalmas ugyan a téma irodalma; könyvtárakat lehet megtölteni vele, de ebben az irodalomban egyrészt mindig is túltengett az apologetika, és ez nem fekszik a kri-

„természetesen"? És mi az, hogy „fordított"? És így folytathatnám. Talán még a rasszizmus az, amire mernék rábólintani, hogy – értem. Bár megeshet, hogy ebben a szövegkörnyezetben azt is félreértem... Aztán, szinonímaként egymás mellett: multikulturalisták és autonómisták. Kik ezek? Azok, akik keresik a különböző nyelvi és kulturális közösségek békés együttélése intézményes biztosításának az útját. Tamás Gáspár Miklós nem szereti őket. Corneliu Va-

mok élén Németországot és Olaszországot említi. Szerintem a nemzetállami státusz mindenekelőtt alkotmányjogi kérdés, és ha egy ország alkotmányában „egységes és oszthatatlan nemzeti állam"-nak definiálja magát, akkor bölcsebb dolog ezt komolyan venni, mert amíg erejéből telik, úgyis nemzetállamként fog funkcionálni.

Hosszas bizonykodások helyett inkább egy viszonylag rövid kérdéssel zárnám e passzust. Kérdem

bárki is hazáját a nemzetállam címkéjével sértegetné. De Olaszországra sem illik ez a címke, amikor tudnivaló, hogy éppen kifelé igyekszik a központosítás zsák-utcájából. A jelek szerint Dél-Tirol autonómiája csak egy korai stációnak bizonyul az általános decentralizáció folyamatában.

❺

TGM nemzetállam-apológiája az ismert okoknál fogva, magyar kö-

ik inkonzisztenciáját, azt rossz néven veszik, a felsorakozó érvek elől következetesen kitérnek – nem vállalják a vitát. S noha firtató kérdéseinkre a válasszal adósak maradnak, mintha mi sem történt volna, tovább dicsérik ideológiájukat, mint ügyes kupec a kehes lovát.

Pedig a gondolat nem taktikázásra való, hanem arra, hogy végiggondoljuk. Hogy a szellemi műhelyek eredményei nyomán a fórumok szelleme is megújuljon.

Barlangrajzok fénymásológéppel

– Egy új közösségi művészet metaforájának természetéről –

– Bátai Sándor barlangrajzaihoz –

A *vizuális kommunikáció* fontosságát hangsúlyozzák azok a nyolcvanas években készült urbánus természetű alkotások, amelyeknek kiindulópontját különböző fotodokumentációk képezik. Itt már az anyag szerkezetének bemutatása mellé alapvető jelentéshordozóként: az önmagát felmutató *vizuális jel* lép. A tudatos kiválasztás aktusának következményeként az *etikai-politikai* állásfoglalás reprezentációja válik a művészi tevékenység legfontosabb elemévé. A valóság mimetizálása a hétköznapi utcarészletek, plakáttöredékek fényképezésekor válik az alkotás kiindulópontjává. Ez mintegy előlegezi a szimbolikus jelentés -és továbbértelmezés befogadói aktusai felé mutató irányokat. Feltűnik az emberalak (Fej, Ajak), az ötágú csillag (Fragmentumok I.II.) és a számok, cédulák, emblémák sorozatmotívumai (Tapéta), amelyek előrevetítik és *konszenzusképző* erővel közvetítik egy közös nyelv által kinyilvánított társadalmi-politikai kritikát.

Az ontológiai és politikai-társadalmi jelentésszintek mellett a nyolcvanas évek közepétől jelentkeztek azok a Barlangrajzok (1985-92), amelyek tágítják az előző dimenziókat, s előtérbe helyezik a kulturkritikai mozzanatokat. Ezekben a munkákban is hétköznapi felületek, falrészletek, emblematikus jelképek, reklámgrafikai kiemelések átminősítésével szembesülhetünk. De itt már egységes képi világgá szerveződnek az archaikus világlátás és modern szemlélet antropológiai meghatározottságai, s *globális szinten* jelzik a vizuális kommunikáció által közvetíthető korkritikai mozzanatokat. A csomagolás tömegtársadalmat idéző mozzanatainak emblémái, a törékenység, a nedvességtől való óvás, a bomlékonyságra való figyelemfelhívás mintegy kontextualizálja az egyes ősi motívumokat. Az eredeti barlangrajzok töredékei, emberek, állatok és növények szimbolikus kivetülései szervesen illeszkednek jelenünket érzékeltető lenyomatainkhoz. A munkák prezentációs újdonságát az egészként való megjelenítés adja, ami érzékletessé teszi egzisztenciánk időbeliségét, s az egyes kultúrák folyamatos egybeolvadásának, egymás mellett élésének kívánságát: *jelezve egy új közösségi művészet metaforájának természetét.*

Bohár András

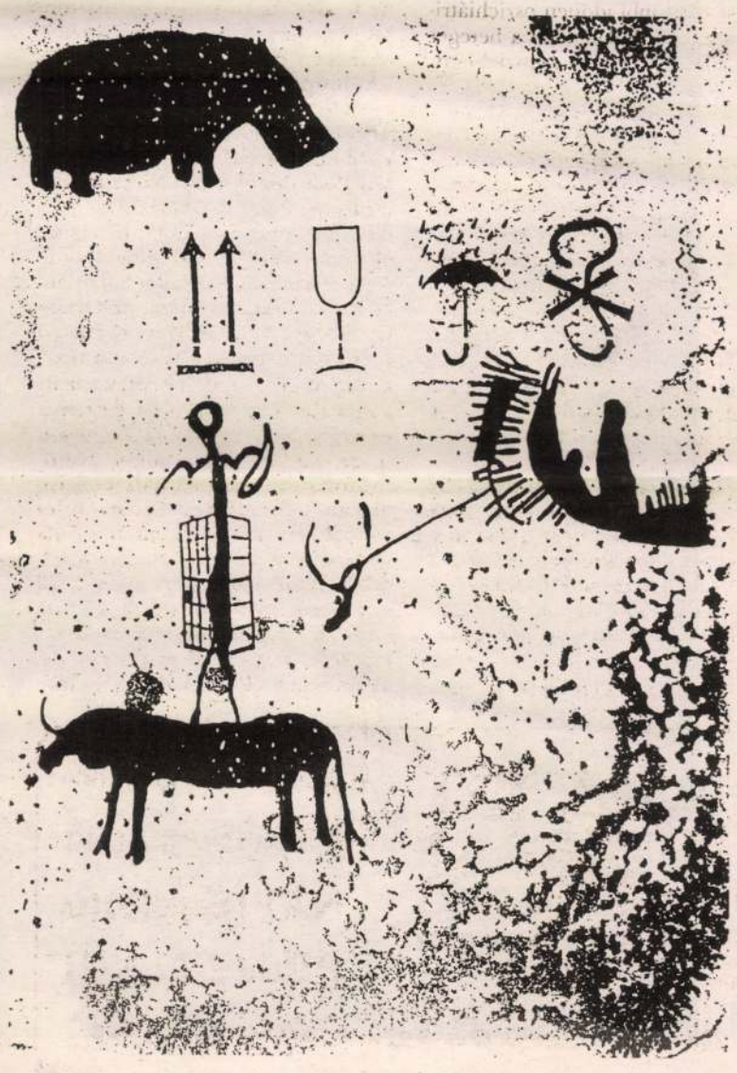

Egy mosolynál nincs jobb üzlet.

DDB

Nem kerül semmibe, mégis pénzre lehet váltani.

A hazánkba látogató külföldiek körében végzett felmérés tanúsága szerint Magyarország második legfontosabb vonzereje az ország lakóinak vendégszeretete. A kedvességet bizony nehéz volna közgazdasági fogalomként értékelni - hatása a nemzetgazdaságra mégis óriási. 1995-ben az ország turizmusból származó központilag regisztrált bevétele elérte az 1.7 milliárd dollárt, az összes devizabevétel pedig ennek több, mint a duplája. A nemzetközi és belföldi turizmus bevételei a GDP 9%-át jelentik. 1996 különösen fontos éve a Millecentenáriumot ünneplő Magyarországnak. Valószínűleg minden eddiginél nagyobb számban keresik majd fel külföldi vendégek. Legyünk e szép ország büszke és barátságos házigazdái!

'96 Magyarország!

1100 ÉV EURÓPA SZÍVÉBEN

...zenei kép az I. világháborúról, amit az... csakis alárendelt helyzetből konkretizálhat Babits verse, a *Fiatal katona*. Radnóti *Virágéneke* nem témája miatt válik megejtően idilli pillanattá, hanem a fátyolszerűen áttetsző zenei öltözete okán. A *Talán a vízözön* kántálása, az *Egy mondat...* szótagjainak óraműszerű kattogása, Pilinszky *Örökmozgó*jának kilátástalan liftezése, ez valamennyi szövegtelenül is jelentéshordozó akusztikus kép, nem megteremti, hanem felerősíti őket a beléjük foglalt textus. De valahányszor nem elsődlegesként jelentkezik a zeneszerzői ihlet, mindig fenyeget a zenei illusztrativitás, a puszta felmutatás veszélye, ami a hallgatóból nem ráhangolódást, hanem ellenállást vált ki: szeretné a verset a maga számára kihántani a zene burkából. A legproblematikusabb részlet a záróvers, a *Szeptemberi áhítat*. A táj és az idő összemosása, az elleplezett erosz és az explicit halálközeliség, emlékezés és remény összefonódása alkalmassá tehetné ugyan a végső búcsú hordozására, ám körülményesen kikényszerített megdicsőülésével inkább elnehezíti, mintsem a magasba lendíti a végkicsengést.

(Decsényi János: Búcsú egy tovatűnt évszázadtól – Meláth Andrea, Molnár András, Tóth János, MR Énekkara, Gyermekkara és Zenekara, vezényelt Kovács János, Zeneakadémia, október 21.)

Graz 2003 – Európa kulturális fővárosa
„Ismeretlen Szomszédaink"
Drámaírói verseny szlovén, magyar és olasz drámaíróknak

Graz, Európa kulturális fővárosa 2003-ban, a következő versenykiírást teszi közzé a szomszédos államok, Szlovénia, Magyarország és Olaszország drámaírói számára.

A versenyre írandó darabok témája szabadon választható. A darabok terjedelme és a szereplők száma, illetve a szerepek jellege is tetszőleges.

A benyújtandó színdarabok a következő feltételeknek kell, hogy megfeleljenek:

A díjnyertes darabokat 2003. december 31. előtt nem lehet bemutatni máshol, csak Grazban. Az ősbemutató idejét és helyszínét a grazi kurátorok határozzák meg a grazi színházak egyikében. A nyertes darab bemutatását a grazi szervezők 2003. január és 2003. december közötti időszakban garantálják.

Egy szerző több művet is beadhat a pályázatra, amely jeligés. De minden beküldött szöveget más-más jeligével kell ellátni.

A darabot elegendő egy példányban, magyarul, jeligével ellátva a grazi kurátorok címére elküldeni. A címoldalon a szerző neve helyett a jeligét kell feltüntetni. A beküldött darabhoz mellékelni kell egy lezárt borítékot, rajta a jeligével, a borítékon belül pedig fel kell tüntetni a szerző nevét, címét, telefonszámát, adott esetben az e-mail címét.

A győztes darab pénzjutalma: 70 000 ATS (azaz 10 000 DM) A győztesnek járó pénzjutalom a grazi ősbemutató időpontjában kerül átutalásra.

Beküldési cím: GRAZ 2003 – Unknown Neighbours
Norbert Hainschek/Alfred Haidacher
Graz 2003 Kulturhauptstadt Europas Organisation – GmbH, Herrengasse 28. A-8010 GRAZ

Beküldési határidő: 2002. 03. 31. (postai bélyegző dátuma). A részletesebb pályázat megtekinthető az Osztrák Kulturális Fórumban, Katona Eszternél, 10–12 és 14–16 óra között (Budapest 1068, Benczúr u. 16. Telefon: 351-1770, e-mail: **austro.cult@pronet.hu**)

SZEIFERT JUDIT:

A festészet archaikus kódjai

A kortárs (magyar) képzőművészetben széles körben megfigyelhető, hogy az alkotók a művészettörténeti múltba nyúlnak vissza. A művészek művészettörténeti, alkotói vizsgálódásainak oka különböző aszerint, hogy a művészet történetéből mit emelnek ki, mivel foglalkoznak; ezek lehetnek fogalmi, módszerbeli, műfaji kérdések, illetve kötődhetnek konkrét mesterekhez vagy művekhez. Ezen a radikális archaizmuson belül kibontakozik a műveknek egy határozottan körvonalazható csoportja, amelyek megjelenésükkel, töredékességükben, leletszerűségükben keltenek archaikus hatást. Ebbe, az általam *lírai archaizmus*nak nevezett tendenciába azon alkotók tartoznak, akiknek festészeti technikájában, munkamódszerében archaikus törekvések nyilvánulnak meg, amelyek következtében maguk a kész művek öltenek leletszerű, töredékes formát, ezáltal archaikus (s egyben archeológiai) hatást keltve. A lírai jelzőt az őket (közösen) jellemző visszafogott, természetközeli színek, és az átgondoltan formált felületek indokolják. Az ide sorolható művészek számára az idő a mester és a példa. Ahogy az idő dolgozik: lassan, számukra szinte észrevétlenül mélyíti el nyomait. Bevégzi útját a megkezdett horzsolás – vájattá mélyül. A végtelen pillanat tükrében képződik a hiány. A lírai archaizmus képviselőjének tekinthető Bátai Sándor festőművész is, aki szisztematikus munkamódszerében szintén az idő példáját követi, s hol leletszerű, töredékes képeket, hol patinás felületű, múltidéző alkotásokat hoz létre. Jelenlegi kiállítása az *Írás* címet viseli, és 1985 és 2000 között készült műveiből nyújt válogatást.

A tárlat címe indokolja, hogy néhány szót ejtsek a betűről mint (képzőművészetben is használt) jelről.

A betű jellege kettős, egyrészt egy hang képe, képi jele, másrészt egy vizuális forma, alakzat. Ugyanakkor a betű képzőművészeti alkalmazásakor nem mellékes az sem, hogy maga a betű is képből egyszerűsödött egyezményes írott jellé. A betű tágabb értelemben jel, olyan vizuális élmény, amely mindenfajta továbbgondolásra gazdag lehetőségeket biztosít. Ilyen értelemben el kell különíteni a műveken jelentéssel bíró, felirattá összeálló betűcsoportot, és az önálló jelként szereplő betűt.

Az 1980-as években készült, most kiállított Bátai-festmények többsége a betűt a képi jel irányába archaizálja, az írásjelek előtti időkbe lépve vissza általuk. Piktogramokból állít össze egész ábécéket, például a *Panel* (1985–86) vagy a *Törvénytábla* (1987) című képeken. Bátai Sándor 1990-es évekbeli alkotásain felirat- és szövegtöredékek középkori festmények részleteivel, montázsszerűen sejlenek föl az egymásra rétegzett patinás felületek alól. Faktúraképzése, festői technikája a középkori táblaképek világát idézi. Ezekkel a tényleges, vagy csak hasonlóságon alapuló idézetekkel „mesterségesen" konstruál leleteket. Erre utal a sorozat címe is: *Rétegek*. Az idő fokozatos munkájának nyomai. Ugyanakkor, ha az *írás* fogalmi megközelítése felől nézzük, ezek a képek a festő saját ábécéiként is értelmezhetők. Ha festészeti módszerét tekintjük, akkor egyértelművé válik, hogy miért éppen a sienai vagy firenzei trecento, illetve quattrocento mesterek és jellegzetes középkori ornamentális részletek szerepelnek ebben a jeltárban. A művekben rejlő, általuk megjelenített, régebbi korokból származó festészeti idézetek (például Simone Martini *Madonná*jának sziluettje) egy festészeti jelrendszer alapformái. Az alkotó, Bátai Sándor ábécéjének betűi. Letisztult jelek, a jeltár legfontosabb, legalapvetőbb darabjai. A belőlük felépített képek pedig feliratokká, olvasható szövegekké állnak össze. Üzenetekké, amelyeket a múlt, az idő és a festészet transzparens rétegei kódolnak számunkra.

(Bátai Sándor kiállítása Nagykanizsán, a Hevesi Sándor Művelődési Központban november 2-ig látható.)

A francia eredetű kód (code) szó eredeti jelentése törvénykönyv, jogszabály. *Ezen kívül használatos még* átalakító műveletek, *illetve* rejtjeles ábécé kulcsa, *valamint* jelábécé *értelemben is. A cím a kód szó minden jelentésrétegére utal.*

(A könyvcím leírásakor bajban voltam: a borítón ugyanis *The Beatles Antológia*, a fülszövegben *Beatles Antológia*, az előszóban *Beatles-antológia* szerepel... Nem érzem szerencsés fordításnak a védőborítón olvasható „The Beatles előadásában" föliratot sem: ha már a „The Beatles" bejegyzett márkanév és ilyen formában ragaszkodunk hozzá, talán jobb lett volna az eredeti „By The Beatles"-t mondjuk „Írta: The Beatles"-nek magyarítani. Bár szerintem a névelő nyugodtan lefordítható, a hátoldalon olvasható „The Beatles története első ízben a saját szavaikkal és képeikkel" mondat ilyen formában bántóan magyartalan. Jó lett volna az impresszumban olvasható „Clearances" és „Executive producer" megjelöléseket is magyarra átültetni. – De térjünk a lényegre.)

A *Beatles Antológia* története az 1980-as évek második felében kezdődött, amikor a zenekar élő tagjaiban egyszerre támadt nosztalgia közös múltjuk iránt. Fölhagytak annak a hangoztatásával, miszerint a Beatles csupán egy fejezete volt az életüknek, és ők számtalan fontos dolgot csináltak azóta; ennek szellemében Paul McCartney és George Harrison ekkoriban kiadott lemezeiken – egymástól függetlenül – a Beatles stílusában írt, illetve a Beatlesről szóló dalokat jelentettek meg. McCartney a nyolcvanas évek végén már *The Long And Winding Road* címmel olyan dokumentumfilmen gondolkozott, melyben végre ők, a saját szavaikkal és a saját szemszögükből mesélik el a zenekar történetét.

Az ötlet megvalósításához jókora lökést adott, hogy Lennon özvegye, Yoko Ono a kilencvenes évek elején egy befejezetlen Lennon-felvételeket tartalmazó magnókazettát adott át McCartneynak, aki elérkezettnek látta az időt arra, hogy a Beatles ha máshogy nem is, de legalább „virtuálisan" egyesüljön. Harrison minden fanyalgása ellenére kiválasztott a kazettáról két dalt és rábeszélte a többieket: fejezzék be, olyan formán, hogy új verzéket írnak hozzá, valamint a felvétel minőségének följavítása után Lennon énekét és zongorajátékát vokállal és hangszeres játékkal egészítik ki. Bár az ilyen formán megcsinált és új Beatles-dalként piacra dobott *Free As A Bird* és *Real Love* nem állja az eredeti Beatles-felvételekkel való összevetést, arra tökéletesen megfelelt, hogy az 1995-ben indult, a nagyközönség számára addig ismeretlen felvételeket tartalmazó, hat darabból álló, *The Beatles Anthology* című lemezsorozattal kiegészülve szerte a világban ismét kirobbantsa a Beatle-mániát.

Addigra McCartney, Harrison és Ringo Starr is kamerák elé ült, Lennon mondandóját pedig archív bejátszásokból vágták össze. Az ugyancsak *The Beatles Anthology*ként kiadott dokumentumfilm nyolcórásra sikeredett; rövidített, hatszor egyórás verzióját a földgolyó számos pontján (nálunk is) műsorukra tűzték a tévétársaságok. Forgatókönyve – kiegészülve újabb interjúkkal – képezi az alapját az immáron könyv formájában is megjelent, és 2000-ben Amerikában, illetve több nyugat-európai országban páratlan sikert elért és most magyar fordításban is napvilágot látott *Beatles Antológiá*nak.

A kötet mérete és formai kivitelezése lenyűgöző: olvasása akképp lehetséges, ha az ember fölteszi egy asztalra, elé ül és akár egy vaskos törvénytárat, lapozgatja. A könyvvel való első találkozáskor a legnagyobb élményt az eddig nem publikált, többségében a Beatles-tagok saját archívumából előkerült fotók jelenthetik, melyeket a szerkesztők igen ötletesen, többnyire montázsszerűen helyeztek el a szöveg köré. Valószínűleg nyomdatechnikai okokból a helyenként a fényképekre kopírozott eredeti levelek, faxok, újságcikkek fordítása nem történt meg – ezek igen érdekes dokumentumok (például Lennonnak a királynőhöz intézett levele, melyben megindokolja az M.B.E. érdemrend visszaadását), remélhetőleg többségben vannak a könyv tulajdonosai között azok, akik értenek angolul, hiszen ezek az afféle széljegyzetként funkcionáló szövegek fontos kiegészítői az interjúknak.

A Beatles-tagokon túl megszólal George Martin, az együttes lemezeinek producere; Neil Aspinall, egy régi barát és asszisztens Liverpoolból; Derek Taylor, az együttes azóta elhunyt sajtófőnöke; és az 1967-ben meghalt menedzser, Brian Epstein néhány interjúrészlete is bekerült a megnyilatkozások közé. Mivel Yoko Ono az indulatok felkorbácsolását kerülendő nem vállalta a nyilatkozatot, a többi egykori és jelenlegi Beatles-feleség is kimaradt, az együttes tagjainak privát élete amúgy is csak pár mondat erejéig van jelen, a hangsúly a Beatles pályafutására, történetére helyeződött.

Megszólalásaik nyomán tökéletesen kirajzolódik a négy fiú eltérő karaktere: Lennon folyamatosan lázadozik és mindenhez indulatos megjegyzéseket fűz, kijelenti: ő vérbeli rocker, akit soha nem érdekeltek a stúdiótechnikai trükkök és a nagyzenekari dolgok, a zenében is az egyszerű megoldásokat szereti (természetesen nem mond igazat); Harrison a maga fanyar iróniájával kommentálja avagy az ellenkező végletbe löki mindazt, amit McCartney részletesen és nagy hévvel, lelkesen előad; Starr többnyire anekdotázik, és azt hangsúlyozza (amit a többiek is előszeretettel emlegetnek), hogy ők csupán négy egyszerű fickó, akiket a világhír fölkapott („Mi teljesen normálisak voltunk – fogalmaz Harrison –, csak a világ bolondult meg körülöttünk").

A súrlódásokról, vitákról viszont kevés szó esik, illetve ha beszélnek is róluk, azt mostanra jócskán megszépítette az idő. (Más forrásokból tudjuk: „a négy egyszerű fickó" igenis tisztában volt saját magával: Harrison egyszer durván rászólt egy hangmérnökre, amikor az kifogásolta a gitárja hangzását, egy másik hasonló esetben pedig Lennon azzal vágott vissza, hogy: „Öregem, ez a Beatles, nem Gipsz Jakab és a Kutyaütők".) Amikor mégis muszáj a gondokat megemlíteni, igyekeznek kisebbíteni azokat, nagyjából úgy, ahogy például Starr meséli a *Fehér Album* felvétele idején támadt nehézségeket: „Szerettem, hogy benne vagyok a bandában. Azért voltak válságos pillanataim is, mivel nyáron egy időre otthagytam a többieket." Megszépültek a feloszlás emlékei is, hosszasan ecsetelik, mennyire szerették akkor is egymást, és McCartneynak eszébe se jut, hogy a felbomlás után öt évig szóba se állt Lennonnal, Harrison pedig sértő-

szót ma… hogy homoszexuális menedzserük a meleg kultúrában aktív üzletemberekre támaszkodva építgette karrierjüket.) Ellenben négy zenész, négy művészember meséli el helyenként lebilincselően és nagyon olvasmányosan pályafutásuk közös szakaszát, miközben ők se tudnak arra válaszolni: mi is a Beatles titka? Miért voltak képesek akkor és miért képesek harminc évvel a feloszlás után is emberek millióit lázba hozni? Miért van az, hogy ha most megjelenik egy új Beatles-válogatás, az szinte azonnal az eladási listák élére kerül? Miért érheti meg egy kiadónak egy ilyen kivitelű (és áru) könyvbe ma Magyarországon – vagy bárhol a világban – befektetni?

A Beatles titka továbbra is titok marad. Persze mondhatni: a válasz egyszerű. Ez az együttes nagyon jó volt. Ösztönös tehetségekből és zseniális érzékű emberekből állt, akiknek mindenféle szerencsés egybeesések révén megadatott, hogy csinálják és kibontakoztathassák azt, amire képesek. A Beatles ma már nem egy generáció avagy a hatvanas évek jelképe. Túlnőtt azon. Azt szimbolizálja: az alkotásban vagy akár az életben milyen magasra lehet szárnyalni, ha elhisszük, mi mindent tudunk megvalósítani, és hogy a problémák mindig megoldhatók. Ehhez azonban szükségeltetik az az életigenlés és az az erő, amely árad a Beatles zenéjéből. Hogy ők ezt hogyan sajátították el? Erre kellene a választ megtalálnunk a *Beatles Antológiá*ban.

(U. i.: az aggódó rajongóknak jó hír, hogy az agyműtétje után lábadozó Harrison őszre stúdióidőt foglalt, azaz folytatja új lemezének munkálatait.)

ÚJ MŰVÉSZET TARTALOM

FŐSZERKESZTŐ: SINKOVITS PÉTER
2002. DECEMBER, XIII/12. SZÁM

PINCESZER – VAJDA LAJOS STÚDIÓ

PERNECZKY GÉZA 4 **Mi van a folklór alatt?**
Szabálytalan jegyzet a Vajda Lajos Stúdió margójára

KESERŰ KATALIN 9 **A VLS és a magyar művészettörténet**
Elmaradt megnyitóbeszéd a Műcsarnokban

A KONYHAFŐNÖK AJÁNLATA – DANIEL SPOERRI

P. SZABÓ ERNŐ 12 **A tárgyak rendezője**
Budapesti beszélgetés Daniel Spoerrivel

PERNECZKY GÉZA 15 **Utolsó vacsorák**
Daniel Spoerri kiállítása elé

KITEKINTŐ

P. SZABÓ ERNŐ 18 **Next – építészet jövő és jelen időben**
Dekonstrukció után konstrukció
a 8. Velencei Nemzetközi Építészeti Biennálén

BAGYÓ ANNA 21 **Magyarok Európa fővárosában**
Art Forum Berlin 2002

CSENDES, FONTOS FORRADALOM

WEHNER TIBOR 22 **Mindig a bábu**
Deim Pál retrospektív a szentendrei MűvészetMalomban

KESERŰ KATALIN 24 **Az éjszaka tulipánjai**
Bartl József kiállítása

MEZEI OTTÓ 26 **Arccal a tengernek**
A 70 éves Orosz János kiállítása az Ernstben

KÁRPÁTI ZOLTÁN 28 **A csendes forradalom**
Váli Dezső gyűjteményes kiállítása

CENTENÁRIUM

SZEIFERT JUDIT 30 **A dekorativitás metafizikája**
100 éve született Ecsődi Ákos

KIÁLLÍTÁS

LÓSKA LAJOS 32 **Szomszédolás**
A 90-es évek művészete Szlovákiában

ERDŐSI ANIKÓ 34 **Miért nem 25?**
Révész László László XXV című kiállítása

BORDÁCS ANDREA 35 **Erőszakos erotika**
Hetesi Attila kiállítása

KÖRKÉP

37 PATAKI GÁBOR: *Vajda Lajos és Bálint Endre kiállítása* **38** RAPPAI ZSUZSA: *Háromórás Kondor-emlékkiállítás* **39** VÖRÖSVÁRY ÁKOS: *Szemadám György kiállítása* **49** RADÁK ESZTER: *Maurer Dóra és tanítványai Berlinben* **40** MULADI BRIGITTA: *Nemere Réka kiállítása* **41** SIMONFFY ZSUZSANNA: *Koszorús szobrászok bemutatkozása Zalaegerszegen* **42** WEHNER TIBOR: *8. Országos Faszobrászati Kiállítás* **43** HEMRIK LÁSZLÓ: *Felező a Cadre Rouge Galériában*

KÖNYVSZEMLE

HUDRA KLÁRA 45 **Példák könyve**
Tatai Erzsébet Művészettörténeti ismeretek című könyvéről

PANORÁMA

45 **Hazai és külföldi kiállítások**

4 *Wahorn András*

12 *D. Spoerri: Gyilkossági vizsgálatok (részlet)*

21 *Részlet a Kis Varsó berlini előadásából*

28 *Váli Dezső: Műterem ikonfal (részlet)*

30 *Ecsődi Ákos: Piros kalapos nő (részlet)*

Címlapon Deim Pál: Magőrzők, 1998-99 (részlet)

Ősformák

Bátai Sándor retrospektív kiállítása

Vaszary Képtár, Kaposvár,
2002. december 13–2003. január 11.

Bátai Sándor festőművész szisztematikus munkamódszerében az idő példáját követi, s hol leletszerű, töredékes képeket, hol patinás felületű, múltidéző alkotásokat hoz létre. Jelenlegi retrospektív kiállítása 1985 és 2000 között készült műveiből nyújt válogatást.

Az 1980-as években készült Bátai-festmények többsége a betűt a képi jel irányába archaizálja, az írásjelek előtti időkbe lépve vissza általuk. Piktogramokból állít össze egész ábécéket. Bátai Sándor 1990-es évekbeli alkotásain felirat- és szövegtöredékek, a középkori festmények részletei, montázsszerűen sejlenek föl az egymásra rétegzett patinás felületek alól. Faktúraképzése, festői technikája a középkori táblaképek világát idézi. Ezekkel a tényleges vagy csak hasonlóságon alapuló idézetekkel „mesterségesen" konstruál leleteket. Erre utal a sorozat címe is: *Rétegek*. Az idő fokozatos munkájának nyomai. Ugyanakkor, ha az írás fogalmi megközelítése felől nézzük, akkor ezek a képek a festő saját ábécéiként is értelmezhetők. Ha festészeti módszerét tekintjük, akkor egyértelművé válik, hogy miért éppen a sienai vagy firenzei trecento, illetve quattrocento mesterek és jellegzetes középkori ornamentális részletek szerepelnek ebben a jeltárban.

A művekben rejlő, általuk megjelenített, régebbi korokból származó festészeti idézetek egy festészeti jelrendszer alapformái. Az alkotó, Bátai Sándor ábécéjének betűi. Letisztult jelek, a jeltár legfontosabb, legalapvetőbb darabjai. A belőlük felépített képek pedig feliratokká, olvasható szövegekké állnak össze.

Bátai Sándor: Rétegek III. (2002)

papír,
fapác,
145x35 cm

A valósághű ábrázolás évtizedei

A szocreáltól a hiperrealizmusig

Szombathelyi Képtár, 2002. december 12 – 2003. január

Lakner László: Politechnikai szertárszekrény (1962-64)
vászon, olaj, 99x131,5 cm

A Szombathelyi Képtár tematikus tárlatán öt évtized valósághű festészetéről láthatnak áttekintést a látogatók. Az 50-es évek szocialista realista festészetének néhány emblematikus darabjával ismerkedhetünk meg, mint pl. *Czene Béla Békekölcsönjegyzés* című munkájával vagy *Ék Sándor Rákosi elvtárs a salgótarjáni fronton* című festményével. A 60-as évekből a művészi progresszió alkotói használják fel az ábrázolási technikákat műveikben. Elsősorban a szürnaturalista mozgalom művészei: *Lakner László, Gyémánt László, Szabó Ákos, Konkoly Gyula*. Míg a 60-as évek végén a II. Iparterv kiállításon *Méhes László Hétköznap*, valamint Lakner *Kötél* című képével megjelenik a hiperrealizmus. A 70-es, 80-as években folytatódik a fotórealizmus, számtalan fajtája bukkan fel *Nyári István, Kelemen Károly* műveiben, majd a 90-es években *Kósa János, Wächter Dénes, Szűcs Attila* más-más felfogású művészetében.

AUKCIÓS NAPTÁR

2002. december hónap

VARGart:	december 2.	Festmény
Polgár Galéria:	december 4-5.	Festmény-műtárgy
Kieselbach Galéria:	december 6.	Festmény
Mű-Terem:	december 9.	Festmény, Zsolnay
Nagyházi Galéria:	december 14.	Ékszer-ezüst
Mh. Líceum Alapítvány:	december 15.	Kortárs művészet
Klapka Üzletház:	december 17.	Festmény-műtárgy

BATÁR ATTILA

A láthatatlan építész

Batár Attila Budapesten nevelkedett, Párizsból New Yorkba települt építész. Nevét a szakmai körön kívül idehaza alig ismerik. Most megjelent könyvében – Láthatatlan építészet – a művek érzékelésének hátterét tárja fel. Szerinte az építészeti élményt a tapintás, a szaglás, a hallás, de a személyes emlékek is formálják. Elméletéről könyvtrilógiát tervez kiadni, második darabjának bemutatója a napokban volt Budapesten.

Először azt gondoltam: kényelmesen végigsétálunk az Andrássy úton, süt majd a nap, ő mutogatja az épületeket és mesél közben, beleveszünk a hatodik kerület hangulatába, gyerekkora színhelyébe. Nem így lett. Esett, megállás nélkül. Ekkor azt gondoltam, tegyük át a találkozót kedélyesebb időkre. De addigra elolvastam a könyvét, és rájöttem, jobb idő nem is lehetne a találkozón.

– Az eső? Fantasztikus világ! Az embernek valahogy a személyisége is jobban megmutatkozik olyankor – így kezdi, amikor egy kávézóban összefutunk.

És a víz valóban megváltoztatja a teret, lefolyik az ablakon, elpacásítja a külvilágot, összemossa a hétfőt a péntekkel, szabadidőt rendel dologidő közepén, ilyenkor semmibe sem érdemes fogni. Hallgassuk... – emeli föl az ujját *Batár Attila*. Lecsorog az ereszen, végigdobol a kerti asztalokon, az illata minden ajtónyitásnál besurran hozzánk, a kávéé meg kifelé, és idecsalogatja az átázott járókelőket. És ekkor még csak a vízről volt szó. Batár Attila azt állítja, hogy az építészeti élményt a látványon kívül egyéb hatások, hangok, hő, gőz, tapintás együttesen formálják, teszik személyessé.

– És árnyék, súrlódás, szagok, asszociációk. Sőt szagasszociációk.

Ezek szerint az építészet nem csupán fal és kötőanyag, vizuális kaland, ami a tárgyakról szól? Nem. Furcsa ez egy építész szájából, neki az anyagot kellene védenie, ehelyett szélről, zenéről, a kinetikáról, valójában a látottak fizikai élvezetéről beszél. *Goethét* idézi, *Beethovent* dúdolja, és rajong San Francisco lépcsőiért.

– A lépcső erőszakos. Sajátos ritmusa van, és ezt a lüktetést átveszik a rajta járók.

Aztán Amerikáról mesél, az acél és üveg országáról, örül, hogy újra a tégla jön divatba, melegségre vágynak a szemek arrafelé is. Viszont az új épületek nem játszhatják meg magukat, hogy ők régiek, a forma mindig a mához idomul. Nálunk még csak most kezdték el az üvegtáblák használatát. Szokatlan, ahogy incselkedik a napsugárral, torzítja a szabálytalant, kiegyenesíti a görbét, változó, élőképet formáz. A kollégák nyilván nem örülnek, ha olykor földhözragadtnak titulálják őket, mert valódi invenció helyett inkább a hagyományokat követnék. Mert úgy illik.

– Engem viszont az illik, nem érdekel – szögezi le Batár Attila.

És tényleg nem, vakokkal vitázik épületekről, csodálja, ahogy minden részletében egyben érzékelik a tárgyakat, és rájön, hogy rosszul állította fel a tézist: először látunk, és a látványt kiegészítjük a többivel. Ezért helyesbített:

– Az élmény összetett, ösztönös benyomásokon alapszik. Bár közülük valamelyik mindig befolyásosabb. Előfordul, hogy egy illat hozza elő a képet.

Meséli, hogy újabban szagokat is építenek a házakba, patinásítják a falakat, kormoznak kicsit, hogy elég vidéki legyen a miliő. Aztán a barlanglakásokról beszél. Élvezettel mutatja a képeket, Egerszalókon még mindig található néhány – nem is tudják, milyen modernek ezzel a bunkerstílussal – történet makacs öregekről, akik nem hajlandók panelbe menni a föld alól.

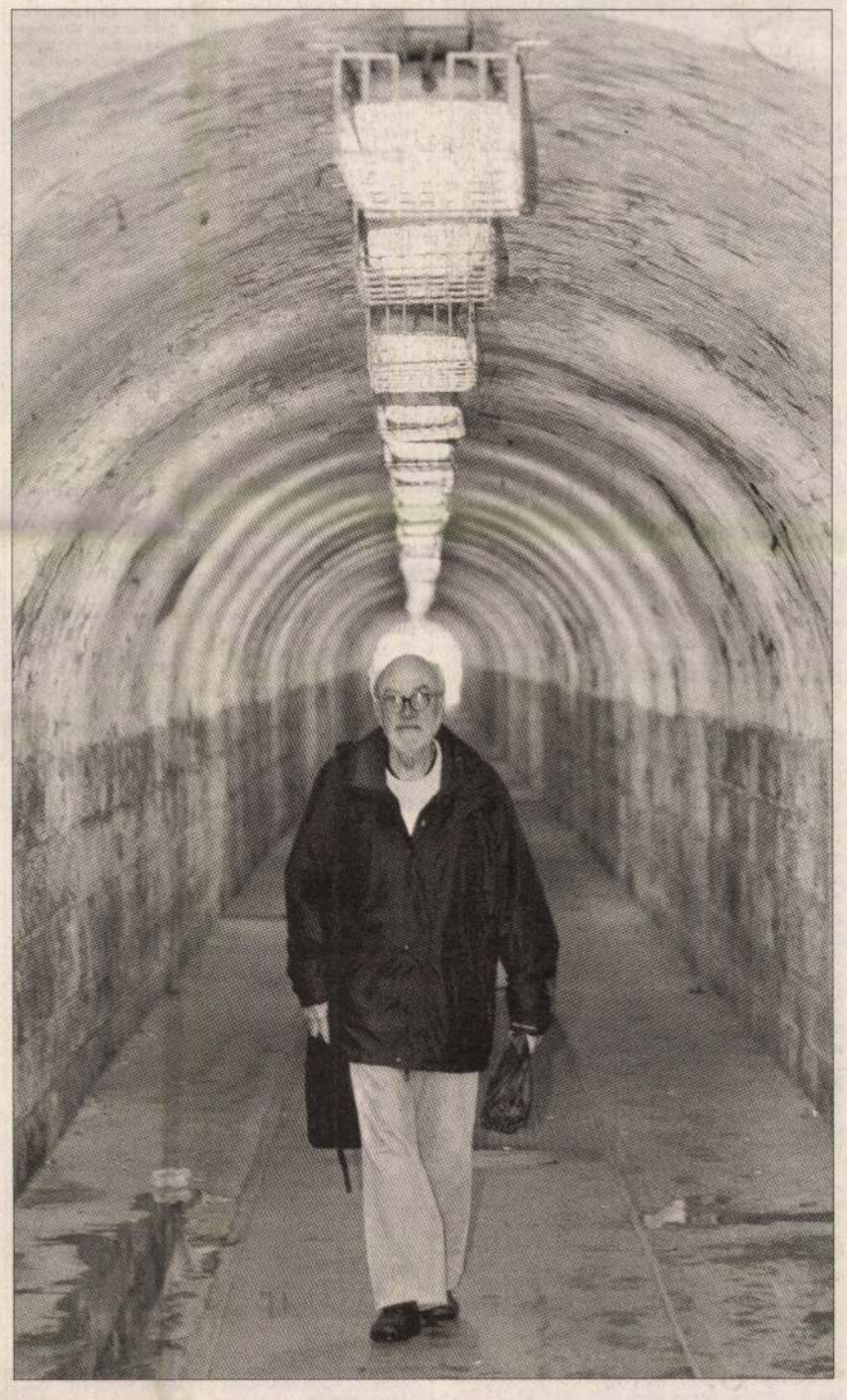

Batár Attila gyermekkorának helyszíne ez az alagút, mely a Nyugati sínjei alatt Angyalföld felé nyújtózik

FOTÓ: BAZÁNTH IVOLA

Batár Attila tudja, mi ez a Magyarország itt, annak ellenére tudja, hogy 1968-ban elment innen. Annak idején hétszer kért útlevelet, a nyolcadik kérés helyett aztán nekiindult a világnak. Ha az ember sokat olvas, Párizsban köt ki – magyarázza akkori úti célját. Habzsolta a látványosságokat, imádta a hangulatot, de másfél évvel később aztán a kíváncsiság továbbvitte Amerikába. Elölről kellett tanulnia az építészeti technikákat, lenyűgözte a bőség, ámult a méreteken, azt mondja, ott vált belőle igazi építész. Úgy látta, az akkori Magyarország húsz évvel maradt le a Nyugattól, viszont az Európa–Amerika különbség még ennél is több volt.

– Amikor hazajövök, sétálok. Ha nem kellene interjút adnom, most is sétálnék – meséli. Hát jó, induljunk, már alig kell az ernyő, máris kipróbálhatjuk a tanultakat. A Bajza utca igazán vegyes benyomást kelt. Gondozott kertek, fényes bankok, polgár-úrinak látszó házak, a bohém Epreskert, aztán minden átmenet nélkül szerényebb szereplőkkel folytatódik az utca, mintha nem is az volna, mint előtte. Keresünk régi pékbejáratot, omladozó kerítést, befalazott ablakot. Az utca végében végre találunk egy ma is eleven emléket: az alagutat, mely a Nyugati pályaudvar sínjeit kijátszva, az „alvilágon" át nyújtózik Angyalföld felé.

Batár Attila gyerekkorában úgy gondolta, az utca meghosszabbítása a lakásnak. A homlokzat a belső tér határa, a birodalom odakint folytatódik tovább. A friss kenyér illata és a penész bűze egyszerre volt jelen, amit az állandó északnyugati huzat soha nem tudott teljesen kisöpörni. Ahogyan az emlékeiből sem, és most újra itt áll igaziból, kicsit félszegen a régi házuk előtt, hogy bemenjen vagy mégsem?

– Hetven évvel ezelőtt itt laktam – magyarázza, és a kapu máris kitárva; persze fényképezzünk csak, ha annyira érdekesnek találjuk.

– Oda tetszene állni?

– Oda – vágja rá, hozzátéve, nem tetszik neki ez a tetszikezés.

– És a ház?

– Az se tetszik. – mondja erre, de már mosolyog, s arcán egyetlen felhő sincs.

HORVÁTH JÚLIA BORBÁLA

Elhalasztott trónfosztás

FOTÓ: MANUEL HARLAN

A londoni ősz legizgalmasabb színházi eseménye kétség kívül az Old Vicben a napokban bemutatott II. Richárd. Hollywoodi sztárok vendégjátékát a világot jelentő deszkákon mindig is erős kétkedés kíséri, így a címszerepet alakító *Kevin Spaceynek* is legalább annyi ellendrukkere, mint szurkolója volt a híresen elfogult brit kritikusok körében.

A felfokozott várakozásnak több oka is volt. II. Richárd a bárd egyik legösszetettebb, leghálásabb szerepe, de Spaceynek még külön bizonyítania kellett, hogy meg tud birkózni az ún. *BBC-akcentussal*, a „hivatalos" irodalmi kiejtéssel.

A negyvenhat éves színész ráadásul az egész produkcióért felelős, hiszen második éve ő az Old Vic művészeti igazgatója.

Kevin Spacey Fowler New Jerseyben született. Ki sem tudta várni a Juilliard színi tanodájának elvégzését, két év után, 1981-ben elszegődött a New York-i Shakespeare Fesztiválhoz, ahol első színpadi megjelenése a küldönc volt a VI. Henrik előadásában. Egy évvel később már a Broadwayn debütált *Ibsen* Kísértetek című drámájában, s Hollywood csábítása ellenére rendszeresen visszatér a színpadra. A kétszeres Oscar-díjas, többnyire sötét, bonyolult jellemek bőrébe bújó Spacey legismertebb filmjei a Közönséges bűnözők, a Szigorúan bizalmas, Az amerikai szépség.

Az amerikai sztár 1998-ban szeretett bele a West Endtől távol, a Waterloo pályaudvar kies környékén található épületbe. Itt korábban brit színészóriások léptek fel Shakespeare-drámákban, a hatvanas években pedig *Sir Laurence Olivier* Nemzeti Színházának adott otthont. Spacey minden létező díjat besepert *O'Neill* Eljő a jeges című drámájának itt játszott főszerepéért, majd amerikai cimborái – élükön *Bill Clinton* volt elnök – bevonásával pártoló tagságot szervezett az anyagilag megroggyant színház megsegítésére.

Első évadjában megmérettetett és rögtön nagyon könnyűnek találtatott. Két darabban lépett fel, egyet rendezett és ugyan a kíváncsi nézők megtöltötték az ezer férőhelyes színházat, egyik produkció sem keltett különösebb feltűnést.

A II. Richárd mostani bemutatója előtt sokan attól tartottak, hogy a fanyalgás és a bírálatok visszaűzi őt Hollywoodba. Shakespeare azonban meghozta számára a várva várt sikert.

A premier előtt félmillió font értékű jegy kelt el elővételben, Kevin Spacey királya kedvező fogadtatásban részesült. A sztár trónfosztása egyelőre tehát nem szerepel a napirenden.

London, 2005. október

R. HAHN VERONIKA

A Rivalda oldalt szerkeszti:
Féderer Ágnes és **Dési András**
e-mail: rivalda@nepszabadsag.hu

HIRDETÉS

INGATLAN

612 m²-es üzlet
pénzintézeti bérlővel, 60 m²-es festékbolttal, 100 m²-es cipőbolttal, 200 m²-es vendéglővel
eladó (vagy kiadó egyben)
Budapest XIV., Fogarasi úton.
(Teljesen felújítva.)
Tel.: 06 (70) 380-0281, 8.30-18.00

Kondorosi Lakónegyed
Budai lakások pesti árakon!
VALAMENNYI LAKÁSUNK ÁRÁBÓL
300 000 – 2 300 000 FT
ÁRENGEDMÉNY
ÁFA-kedvezménnyel
már ma!
10% szerződéskötéskor, 90% költözéskor
...sárolhatók!
Használtlakás-beszámítás!
Telefon: (1) 203-7876, (20) 801-2286
www.kondorosi.hu • info@csizyeslukacs.hu

Gomba Község Önkormányzata
eladásra ajánlja a tulajdonában lévő gombai

- 560/1 hrsz.-ú, 4748 m² területű,
- 560/2 hrsz.-ú, 1338 m² területű,
- 561 hrsz.-ú, 5499 m² területű

belterületi ingatlanait, melyek természetben Gomba, Rózsa utca végén találhatók. A vételre ajánlott ingatlanok építésre alkalmasak, összefüggő területet (11 585 m²) alkotnak, azokra ajánlatot tenni csak együttesen lehet.

Kérjük az érdeklődőket, hogy az ingatlan vételárára vonatkozóan írásos ajánlatot szíveskedjenek tenni.

Az írásos ajánlatot levélben vagy személyesen Gomba Község Polgármesteri Hivatalánál (2217 Gomba, Bajcsy-Zs. u. 2.) 2005. november 15-ig lehet tenni, vagy az alábbi e-mail címre lehet elküldeni: korj.gomba@monornet.hu

OTP INGATLAN RT.
AZ OTP BANKCSOPORT TAGJA

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az OTP Ingatlan Rt. Közép- és Kelet-Magyarországi Területi Igazgatósága pályázatot hirdet
a Vác, Dr. Csányi László krt. 24. sz. alatt létesítendő
lakóépület generálkivitelezési munkáira.

A lakóépület 40 db lakást, 29 db gépkocsibeállót, 22 db tárolót és 7 db üzletet foglal magában.
A pályázati anyag (kiviteliterv-dokumentáció, árazatlan költségvetés kiírás, építési engedély, ajánlati felhívás) megvásárolható előzetes bejelentkezést követően
2005. október 26-28. 8.00–11.00 óra között
100 000 Ft + áfa kifizetése ellenében az alábbi címen:
OTP Ingatlan Rt.
Közép- és Kelet-magyarországi Területi Igazgatóság,
1066 Bp., Mozsár u. 8. III./306-os szoba.
Az ajánlat beadási határideje a fenti címen: 2005. november 16-án 12.00 óra.
A dokumentáció másra át nem ruházható.
A pályázattal kapcsolatos további felvilágosítás a 06 (1) 373-3928-es vagy a 06 (30) 456-0058-as telefonszámokon kérhető.
A kiíró fenntartja jogát – sikertelen pályázat esetén – új pályázat kiírására.
Sikertelen pályázat esetén kiíró a pályázati díjat nem téríti vissza.

HALÁLOZÁS

„Az éj úgy száll le, mint ha valaki letérdel
Kik holnap halni indulnak letérdepelnek
Jámboran
A havon lágy az árnyék
Mosolytalan száll le az éj
Idők árnyéka mely követi és megelőzi az időt"

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

GYÜLVÉSZI TAMÁS ÁRON

okleveles építészmérnök,
Alpár Ignác-díjas városépítész
szakmérnök
2005. október 12-én,
életének 63. évében váratlanul elhunyt.
Felejthetetlen halottunktól
október hó 21. napján 11 órakor
veszünk búcsút
a nyíregyházi Északi temetőben.
Táviratcím: Gyülvésziné,
4481 Nyíregyháza-Sóstóhegy,
Bodóhegyi út 35.

DR. GYŐRVÁRI ISTVÁNNÉ

(a Berzsenyi Gimnázium volt tanára)
életének 82. esztendejében,
hosszan tartó betegség után,
2005. október 3-án elhunyt.
Temetése kívánságának megfelelően
szűk családi körben,
2005. október 14-én megtörtént.

DR. RADNÓTI ÉVA

2005. október 3-án,
életének 78. évében elhunyt.
Hamvasztás utáni búcsúztatása
2005. október 24-én 10 órakor lesz
a Fiumei úti sírkert szóróparcellájában.
Az MTA Közgazdaságtudományi Intézete
saját halottjának tekinti.
Emlékét szeretettel megőrizzük.

Ma öt éve, hogy gyönyörű kék szemét
drága édesanyám,

VÁLYI IVÁNNÉ (Gitta)

örökre lehunyta.
Múlhatatlan fájdalommal emlékezünk reá
s a 13 éve elhunyt felejthetetlen
édesapámra,

VÁLYI IVÁNRA.

Zsuzsanna és Cristian (Franciaország)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

DR. VINCZE LUKÁCSNÉ
szül.: Miklós Rozália

életének 76. évében elhunyt.
Búcsúztatása
2005. október 25-én, 14.15 órakor lesz
a Farkasréti temető
Makovecz-ravatalozójában.
A gyászoló család

TISZTELT HIRDETŐINK!

Halálhír feladásakor minden esetben kérjük a halotti bizonyítvány bemutatását.

Köszönjük.

INGATLAN

A Fehérvári úton eladó egy belső udvarra néző, csendes, napfényes, emeleti, otthonos kis lakás. Irányár: 11,2 millió Ft. 06 (30) 214-3886. (128679)

Árpádföldön, igényes környéken, új építésű, 72 nm-es lakás eladó. Irányár: 22,5 millió Ft. 06 (30) 951-1752. (126218)

Az idén utolsó alkalommal vehet 42,9 millió Ft-ért kétszintes, kertes családi házat Angyalföldön. 06 (20) 912-3396, 359-9137. (128449)

BALATONFÜREDEN, panorámás, klímás lakások 240 ezer Ft-tól/nm eladók. Tel.: 06 (30) 219-0772, 06 (30) 640-8483. (126867)

Balatonfüreden, Tagore sétányon, wellness apartmanházban, azonnal beköltözhető lakás (gépkocsibeállóval, uszodahasználattal) eladó. Tel.: 06 (20) 958-3381, 06 (70) 380-9186. (122991)

Balatonőszödön vízparti, 2 szintes ház áron alul eladó. 06 (20) 558-2056. (128559)

Barát utcában, 2,5 szoba-hallos, erkélyes öröklakás magánszemélytől eladó: 06 (20) 446-7711. (124223)

Biatorbágyi, új, 110 nm-es ikerházfél 29,9 millió Ft-ért eladó. 06 (20) 970-7070. (127729)

Budakeszi úton 70 nm-es, 3 szobás, erkélyes lakás eladó 23 800 000 Ft-ért. 06 (20) 566-3457, 338-1737. (127925)

Eladó Baross u. és Mária u. sarkán új, tetőtér-beépítésű 112 nm-es lakás 34,7 millió Ft-ért. 06 (30) 949-7183. (127597)

ELADÓ Baross utcában, a Kálvin térnél, új építésű, kétszintes, beköltözhető, 56 nm-es lakás 19 600 000 Ft-ért. 06 (30) 949-7183. (127624)

ELADÓ komfortos, félemeleti lakás Thököly úton, a Dózsa György útnál, 8,5 millió Ft-ért. Magas szinten felújítva, műszakilag is. 06 (30) 949-7183. (127602)

ELADÓ rendkívül elegáns, felújított, kertkapcsolatos lakás Zuglóban, a Telepes utca elején, 8,7 millió Ft-ért. 06 (30) 949-7183. (127622)

Érden új ikerház fele, 141 nm-es, igényesen épített, garázsos, 450 nm, önálló, kerített kerttel, rendezett aszfaltozott utcában, 25,9 millió Ft-os irányáron, beköltözhetően eladó. Vállalkozásra alkalmas. Hitel felvehető, ingatlant beszámítok. 06 (30) 665-3114. (127916)

GELLÉRTHEGYEN 3,5 szobás, csendes lakás 25 nm-es terasszal, pincével, garázzsal, kertrésszel 38 200 000 Ft-ért eladó. 06 (30) 973-3994. (128270)

Hajdúböszörmény belterületén, a 35. sz. főút mellett eladó egy 6500 nm-es, beépítetlen, bekerített ingatlan, mely szolgáltatói és kereskedelmi tevékenységre alkalmas. Érdeklődni lehet: 06 (70) 581-0935. (128917)

I., Attila úton, panorámás, 3,5 szobás, hallos, 109 nm-es, IV. emeleti, felújított lakás 38,9 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 961-5407. (128098)

I., Logodi utcában, háromszoba-hallos, verandás, erkélyes, 98 négyzetméteres, világos, kitűnő beosztású öröklakás eladó. Irányár: 32 millió Ft. Tel.: 06 (20) 941-4305. (126899)

Igényesnek, reprezentatív, panorámás villa, külön bejáratú két lakással + kis garzonnal, elegáns belső terekkel, szép kerttel, jó közlekedéssel, családi okok miatt, XXII. kerületben, Rózsavölgyben, eladó. 06 (30) 400-4199. (127301)

ÚJ ÉPÍTÉSŰ LAKÁSOK
alaprajzokkal, árakkal, képekkel:
www.realisingatlan.hu
279-0485, Bp. XI., Karinthy F. út 44.

II., Bem térnél csendes, emeleti, 80 nm-es, kétszobás, extrán felújított polgári lakás 29 500 000 Ft irányáron eladó. 06 (20) 946-9042. (128063)

II., Frankel Leó úton 200 nm-es, 6 + fél szobás, földszinti, utcai, napfényes, csendes, cirkós, igényesen felújított lakás, két bejárattal eladó. Irányár: 48 000 000 Ft. 06 (70) 452-0024. (127788)

II., Jurányi utcában garzon eladó 10 600 000 Ft-ért. 06 (30) 932-8155. (127981)

II. kerület, Mecset utcában, 63 nm-es, I. emeleti, erkélyes, nívós, kulcsrakész lakás garázzsal 32 000 000 Ft-ért eladó. Műemléki környezet, különleges hangulatú park szomszédsága, jó megközelíthetőség, alacsony közös költség. 06 (30) 973-7369. (126518)

II. kerületi, rózsadombi, 55 nm-es, 2 szobás, cirkofűtésű, közelmúltban felújított lakás kocsibeállóval, tárolóval, 22 000 000 Ft-os, fix áron eladó. 356-2190, 06 (30) 413-1748. (128414)

II., Lövőház utcában, szép liftes ház II. emeletén, 82 nm-es, 2 szoba-hallos, gardróbszobás, erkélyes, igényesen felújított lakás sürgősen eladó. Ár: 27 000 000 Ft. 06 (70) 452-0024. (127905)

II., Pasaréten csendes, 100 nm-es, 3 szobás, cirkós villalakás 38 900 000 Ft irányáron eladó. 06 (20) 946-9042. (128063)

II., Pasaréti úton 47 nm-es, másfél szobás, étkezős, földszinti öröklakás 20 900 000 Ft irányáron eladó. 06 (20) 946-9042. (128063)

II., Pusztaszeri úton (Daubnernél), kertes házban, I. emeleti, 68 nm-es, 2,5 szobás, felújítandó, erkélyes, panorámás lakás eladó. 19 millió Ft. 06 (20) 912-0767, 06 (30) 992-4563, www.pusztaszeriut.ini.hu (127203)

II., Teleki Károly utcában, felújított szép házban, 85 nm-es és 38 nm-es lakás, egymás mellett, 36 nm-es terasszal, együtt és külön is eladó. Irányár: 58 millió Ft. 06 (20) 433-8051. (128673)

II/A kerületben, társasházban eladó egy exkluzív kivitelű, földszinti, 54 nm-es, nappali, étkező, konyha, fürdőszoba, gardróbszobás lakás nagy terasszal, 7 nm tárolóval, teremgarázshellyel. Irányár: 19 900 000 Ft. Tel.: 06 (70) 453-2220. (128093)

III. kerületben, amfiteátrumnál, 161 nm-es, 5,5 szobás, egyedi adottságú, polgári lakás kertes társasházban eladó. 388-9412, 06 (20) 944-8855. (125799)

III., Bécsi úton, új házban (liftes), négyszobás öröklakás teremgarázshellyel eladó. 06 (30) 934-6489. (127679)

III., Folyóka utcában, 57 nm-es, panorámás, III. emeleti, kétszobás lakás 24 millió Ft-os irányáron eladó. 06 (70) 295-6215. (128134)

III., Királyok útján, négyemeletes panelház IV. emeletén, 2+2 fél szobás, erkélyes, étkezős, egyedien felújított öröklakás tulajdonostól, 15 900 000 Ft-ért sürgősen eladó. 06 (30) 282-3639. (128021)

III., Szérűskert utca 9. szám alatt, első emeleti, luxusszinten felújított, erkélyes garzonlakás bútorozva igényesnek eladó. 06 (70) 331-4063. (128535)

@ **Ingyenes** tanácsadás: www.ingatlanjog.hu (128034)

IX., Telepy utcában 35 nm-es, teljesen felújított, összkomfortos lakás eladó 8,5 millió Ft-ért. 407-3440, 06 (30) 202-8448. (128381)

IX., Üllői úton 80 nm-es, kétszobás, utcai (lift nincs), III. emeleti lakás eladó 14,3 millió Ft-ért. 06 (20) 342-7148. (127991)

Káli-medencében balatoni panorámás kőpince, présház 2400 nm-es zártkerttel eladó. Irányár: 1,6 millió Ft. 06 (20) 915-6635. (127676)

Kastély Somogyban eladó. 06 (30) 957-4149. (128738)

KELENVÖLGYBEN iker családi ház szeparált fele, két szint (80 + 26 nm), 46 nm nappali, 2 állású külön garázs, gondozott kert, 32 millió Ft irányáron eladó. Tel.: 226-5834. (128095)

Mammut mellett, II., Pengő utcában, szoba-hallos, erkélyes, 33 nm-es garzon 12 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 932-0979. (128044)

Nagykovácsi, Nagyszénáson körpanorámás, déli (összközműves), kétlakásos (2x70 nm-es) házunkat, nagy teraszokkal, (220 n.-öles) szép kerttel eladjuk. Irányár: 39 000 000 Ft. 06 (20) 533-9215. (128546)

NÉMET-OSZTRÁK ügyfeleink részére eladó ingatlanokat keresünk. 06 (1) 210-4673. (127356)

Óbudán, Árpád fejedelem útján, HÉV-megállónál, 1,5 szobás, mfsz.-i, alacsony rezsijű, csendes, összkomfortos lakás eladó. Irányár: 12,3 millió Ft. 06 (20) 468-3445, 387-0040. (127610)

Óbudán 40 nm-es, I. emeleti, felújított lakás téglaházban 11,3 millió Ft-ért eladó. Tel.: 06 (30) 982-0773. (128190)

Orczy térre néző, VIII. kerületi, egyszobás, földszinti, világos, utcai lakás, 5,5 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 576-0967. (128595)

Parlamentnél Duna-parti, négyszobás saroklakás eladó. 06 (30) 209-2131. (127641)

Parlamentnél Halászbástyára, Dunára panorámás, 120 nm-es, erkélyes lakás eladó. 06 (20) 935-7804. (128673)

Pasaréten keresek házat, telket! 06 (30) 931-0940, almasy@herminabau.hu (124968)

Pasaréti úton, zöld környezetben, részben panorámás, II. emeleti, kétszintes (90+45 nm-es), 5 szobás lakás, 49 millió Ft-ért eladó. 394-4730, 06 (30) 477-3995. (128203)

PESTERZSÉBETEN, Lajtha utcában, első emeleti, 58 nm-es, amerikai konyhás, erkélyes, felújított, világos lakás parkos környezetben, jó közlekedéssel eladó. Irányár: 10 900 000 Ft. 06 (30) 999-1204. (128175)

Pesterzsébeten, Tóthfalusi sétányon 75 nm-es, 1 +3 fél szobás, II. emeleti, felújított lakás sürgősen eladó. Irányár: 12,9 millió Ft. 06 (20) 919-1779. (127935)

Pesterzsébeti többgenerációs családi ház eladó. 06 (30) 417-4637. (128308)

Pestlőrinc csendes, zöldövezeti részén, kétgenerációs ingatlan családi okok miatt 35,8 millió Ft-ért, sürgősen eladó. 06 (30) 986-6785. (127556)

Rendkívüli ajánlat! Balatonalmádiban, első emeleti, 64 négyzetméteres, 1+2 fél szobás, erkélyes, jó elosztású, alacsony költségű, egyedi fűtésű téglalakás tulajdonostól sürgősen eladó. 11 millió Ft. 06 (20) 937-7686. (127482)

Rózsadombon, klinkertéglás, szép házban, 100 nm-es, kétszintes, I. emeleti, 3,5 szobás lakás, garázzsal, 41 000 000 Ft-os irányáron eladó. 394-4730, 06 (30) 477-3995. (128745)

Rózsadombon, 170 nm-es, kétszintes, ötszobás, panorámás luxuslakás 2 teremgarázshellyel, 79 millió Ft-ért eladó. 394-4730, 06 (30) 477-3995. (128203)

Sváb-hegyen, ősfás környezetben, 116 nm-es, 1+2 szobás, 2 fürdőszobás, teraszos, 3 szintes, társasházi lakás eladó. Ár: 44,5 millió Ft. 06 (30) 377-9281. (127242)

Százados úti, zárt lakóparkban 74 nm-es, 2,5 szobás lakás eladó. 06 (20) 376-4899. (128435)

Szentendre központjában 3 szintes családi ház 47,5 millió Ft-ért eladó. Tel.: 06 (30) 982-0773. (128189)

ÚJPALOTÁN első emeleti, 1+2 fél szobás, 55 nm-es, parkra néző lakás, világos konyhával, biztonsági ráccsal, 9 millió Ft-ért eladó. Tel.: 06 (30) 240-4265. (128905)

Újpesten, kis garzon, gázkonvektoros, szép állapotú lakás 6 300 000 Ft-ért eladó. 06 (20) 328-6747, 269-5888. (128202)

V., Aulich utcában, jó állapotban lévő, II. emeleti, kétszobás, 68 nm-es lakás, 27,5 millió Ft-os irányáron eladó. 06 (70) 295-6215. (128134)

V., Honvéd utcában IV. emeleti, liftes, utcai, 43 nm-es, egyszobás öröklakás tulajdonostól 15 millió Ft-ért eladó. Tel.: 06 (30) 944-2401. (127702)

V. kerületben dunai panorámás, 100 nm-es, jó állapotú, két és fél szobás, hallos, erkélyes, harmadik emeleti lakás szép, liftes házban, a Belgrád rakparton eladó. Irányár: 59 900 000 Ft. Tel.: 06 (20) 957-7648. (128092)

V., Magyar utcai, 80 nm-es, kétszobás, felújított lakás eladó. 06 (20) 930-8460. (127231)

V., Szemere utcában, V. emeleti, 55 nm-es, egyszobahallos, cselédszobás, belső kertre nézó öröklakás eladó. 16 500 000 Ft. www.szemere19.ini.hu, 06 (20) 9120-767. (127203)

V., Váci utcánál gyönyörűen felújított műemlék házban két új, kétszintes, 105 és 120 nm-es luxuslakás tetőterasszal, klímával eladó, együtt vagy külön. Ideális, elegáns belvárosi lakás. Érdeklődni lehet: 06 (30) 944-3865. (128605)

VÁR közelében, gyönyörű, 3 szoba + hallos lakás szép kilátással eladó. Irányár: 35 900 000 Ft. 06 (20) 555-4478. (128102)

VI., Izabella–Szófia utca sarkán 74 nm-es, két és fél szobás, felújított lakás 16,9 millió Ft-ért eladó. 06 (20) 599-6970. (128106)

VI. Izabella utcai, 34 nm-es, felújított garzon 9 800 000 Ft irányáron eladó. 06 (20) 930-8460. (127228)

VII., Almássy téren, jó állapotú házban, 53 nm-es, kétszoba-összkomfortos, csendes, napfényes lakás tulajdonostól eladó. III. emeleti, udvari, lift nincs. Ára: 12,7 millió Ft. 06 (20) 313-4494. (127943)

VII., Alsó erdősor utcában felújításra szoruló, rendkívül jó adottságú, 87 nm-es, 2,5 szobás, cselédszobás, klasszikus polgári lakás csendes, békés utcában eladó. Irányár: 16 millió Ft. Érdeklődni a 06 (30) 921-9727-es telefonszámon. (124479)

VII. kerület, Murányi út, leendő sétálóutcában, 40–56 nm-es lakások 330 000 Ft-tól/nm leköthetők. 273-1770, www.otthon-lak.hu (127270)

VII. kerületben, zsinagógánál, 68 nm-es, felújított, világos lakás, liftes házban, 16 000 000 Ft-ért eladó. 06 (30) 349-1752. (127558)

VII., Rottenbiller utcai, II. emeleti, napfényes, udvari, 93 nm-es öröklakás, nívósan berendezett fürdőszobával, konyhával, klímával, beépített gardróbbal, riasztóval, udvari parkolással, 20 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 949-5076. (128099)

VIII., Baross utcánál, Lujza utca kiváló házában, 26 nm-es, állógalériázott, szép öröklakásom 5 800 000 Ft-ért eladó. 06 (20) 345-4677. (127455)

VIII., NÉPSZÍNHÁZ utca csendes részén eladó egy 96 nm-es, 2,5 szobás, luxusszinten felújított, antik bútorokkal berendezett, nagypolgári lakás. Irányár: 19 900 000 Ft. Telefon: 06 (70) 453-2220. (128088)

VIII., Üllői és Vajda utca sarkán, II. emeleti, 93 nm-es, felújított, 3 szobás, cirkofűtéses, csendes, világos, liftes polgári házban, lakás eladó. Irányár: 23 millió Ft. 06 (30) 952-0897. (127959)

www.bastyaingatlan.com, 06 (30) 326-3400. (127295)

www.eladoingatlanok.com (101608)

XI., Bartók Béla úton 80 nm-es, 2 szobás, felújított emeleti lakás, frissen felújított házban, 22,9 millió Ft-os irányáron eladó. 06 (20) 927-7740. (127802)

XI., Beregszász úton kétszobás lakás garázzsal eladó. 06 (20) 445-2455. (121961)

XI., Fehérvári úton, IV. emeleti, 33 nm-es, csendes téglalakás 8,3 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 349-1752. (127558)

XI., Kosztolányi térnél eladó IRODÁNAK, RENDELŐNEK KIVÁLÓ, 111 nm-es, 4 szobás, kétszintes, dupla komfortos öröklakás. Irányár: 35 500 000 Ft. 06 (70) 363-2812. (128066)

XI., Kőérberki lakóparkban 1,5 szobás, új lakás eladó, vagy szegedi téglalakásra cserélhető értékegyeztetéssel. Érdeklődni: 06 (20) 429-5441, 06 (20) 966-6431. (128246)

XI., Ménesi úton eladó 100 nm-es, 3 szobás, teljeskörűen felújított öröklakás, 2 kocsibeállóval, garázslehetőséggel, Bauhaus házban. Irányár: 48 900 000 Ft. 06 (70) 363-2812. (128066)

XI., Szabolcska Mihály utcában szép, kertes ház I. emeletén 86 nm-es, 2 + félszoba-hallos + 8 nm-es erkély, napfényes, cirkofűtéses, igényesen felújított lakás sürgősen eladó. Ára: 29 000 000 Ft. 06 (70) 452-0024. (127790)

XII., Dániel úton 52 nm-es, 2 szobás, lodzsás (9 nm), emeleti, autóbeállós öröklakás 21,9 millió Ft-os irányáron eladó. 06 (20) 927-7740. (127801)

XII., Királyhágó utcában 128 nm-es, IV. emeleti, felújított lakás eladó 39 900 000 Ft-ért. 06 (20) 566-3457, 338-1737. (127925)

XII., Kútvölgyi úton panorámás, 330 n.-ölön 2 generációs, háromszintes, 180 nm-es, ötszobás ikerházfél 40 nm-es szuterénnel, dupla garázzsal, 93 millió Ft-ért eladó. Az ikerfelek egyben is eladók. 06 (30) 950-4551. (128039)

XII., Orbánhegyen, a Tusnádi utcában 500 nm-es, 6 szobás családi ház úszómedencével, fitneszteremmel, szaunával, dupla garázzsal eladó. Irányár: 140 millió Ft. Tel.: 06 (30) 680-2369. (127821)

XII., Varázs utcában 440 nm-es polgári villa 1100 nm-es, ősfás kerttel, garázzsal eladó. Irányár: 140 millió Ft. 06 (30) 680-2369. (127811)

XIII., Béke–Tatai úti lakótelepen tégla, patakra néző, 56 nm lakás eladó. Irányár: 12 700 000 Ft. 06 (20) 911-7913, 301-0413. (128206)

XIII., Lehel úton (Kikánál), 30-as években épült társasházban eladó egy III. emeleti, 117 nm-es, 4 szoba + hallos, felújítandó, nagypolgári lakás 17 200 000 Ft. 06 (70) 454-1312. (128137)

XIII., Petneházy utca 65. alatt, 40–70 nm-es lakások, 290 000 Ft-tól/nm, leköthetők. www.otthon-lak.hu, 789-8080. (127270)

XIII., Újlipótváros, Visegrádi utcai, II. emeleti, kétszobás, erkélyes, gázfűtéses, napfényes, csendes lakás tulajdonostól eladó. Irányár: 17,5 millió Ft. 06 (30) 460-6255. (127529)

XIII., Újlipótvárosban, körúthoz közel, Visegrádi utcában, I. emeleti, világos, utcai, felújított, 25 nm-es garzon eladó 9,9 millió Ft-ért. 349-3704. (127110)

XIII., Váci út 100.-ban, I. emeleti, utcai, 29 nm-es, szép öröklakásom 7 000 000 Ft-ért eladó. 06 (70) 576-3602. (127032)

XIV. kerületben új építésű, kertes, hatlakásos társasházban eladó kertkapcsolatos, kétszobás, amerikai konyhás, csendes, világos lakás, 14 nm-es terasszal és teremgarázshellyel. Irányár: 19 900 000 Ft. 06 (20) 957-7648. (128090)

XVI., Árpádföldön 300 négyszögöl parkosított, medencés telken, 270 nm-es, amerikai konyhás, nappalis, 4 hálószobás, luxus családi ház kétállású garázzsal, sok extrával eladó. Ár: 98 millió Ft. Tel.: 06 (30) 211-3643. (128149)

XVI. ker., Árpádföldön 147 n.-öles saroktelken kétszobás, betonfödémes, bővíthető, összközműves családi ház tulajdonostól eladó. Tel.: 06 (30) 251-7373. (128147)

XVI. kerület parkos környezetében 2 szobás, remek elosztású, napfényes lakás eladó. Irányár: 11 200 000 Ft. 06 (30) 336-3069, 269-5888. (128205)

XVI. kerületben, Újszász utcában, 150 n.-öles telken 80 nm-es családi ház eladó, 32 000 000 Ft-ért. Magánkézből, azonnal beköltözhető. 404-0971, 06 (30) 221-8989. (128018)

XVIII. ker., Baross u.-i, 53 nm-es, 2 szobás, felújított lakás eladó. Irányár: 9 900 000 Ft. 06 (70) 367-5654, 302-0565. (128198)

XVIII. kerület csendes, zöldövezeti részén, új építésű családi ház családi okok miatt áron alul, sürgősen eladó. Irányár: 38,5 millió Ft. 06 (30) 475-4447. (128214)

XIX., Wekerlén, kétszobás lakás garázzsal, kerttel, 11,8 millió Ft-ért eladó. 290-1298, 06 (30) 267-9602. (128042)

ZUGLÓ diplomatanegyedében, Herminamezőn, Kolumbusz utca 30.-ban elkészült új, liftes társasházban vásárolhat, 63, 93, 107 nm-es ingatlanokat most 10% engedménnyel! 422-0988, almasy@herminabau.hu, Bácskai u. 35., H–P: 8–18, Szo: 9–13 óráig. (120386)

Zuglóban, parkos környezetben, 111 nm-es, gyönyörű lakás eladó. Irányár: 26 000 000 Ft. 06 (30) 336-3071, 269-2443. (128204)

ZUGLÓBAN, ÚJ VILLÁBAN, Gödöllő utca 101.-ben hatszobás luxuslakás eladó, elcserélhető! 06 (30) 931-0940, 422-0988, almasy@herminabau.hu, Bácskai u. 35., H–P: 8–18, Szo: 9–13 óráig. (124965)

Zuglóban, Városligethez és mindenhez közel fog felépülni a Hermina Residence! 32 nm-es, másfél szobás lakás 10 000 000 Ft-ért, 46 nm-es 1+2 fél szobás lakás 13 900 000 Ft-ért megvásárolható. 422-0988, 06 (30) 639-0514, almasy@herminabau.hu, Bácskai utca 35., H–P: 8–18, Szo: 9–13 óráig. (126159)

Zuglóban, 180 nm-es családi ház 27 900 000 Ft-ért eladó. 422-0988, almasy@herminabau.hu, Bácskai utca 35., H–P: 8–18, Szo: 9–13 óráig. (126157)

Zuglói, háromszobás, 100 nm-es, jó állapotú ház eladó 150 n.-öles telekkel, különálló garázzsal, 39 000 000 Ft-ért. 06 (70) 609-0227. (127574)

1104 nm-es, rendezett telken, 90 nm-es, cirkofűtéses családi ház eladó. 18 millió Ft. Érdeklődni: 06 (30) 571-3899. (128777)

LAKÁSKIADÁS, -BÉRLÉS

Baross utcában háromszobás lakás kiadó. 06 (20) 342-7148. (127992)

II. kerületben bérelnék (vagy vennék) házat, telket! almasy@herminabau.hu, 06 (30) 931-0940. (124968)

IX., Ernő utcában új építésű, háromszobás, bútorozott, gépesített lakás teremgarázzsal kiadó. 06 (20) 943-7222. (128133)

Másfél szobás, egyedi fűtésű kertes házban lévő lakás bérbe adó a XV. kerületben. 06 (30) 954-7908. (127298)

@ **POZSONYI** út legszebb részén ötletgazdag, felújított, irodának is alkalmas garzonlakás kiadó. 06 (20) 935-9340. (128621)

Szentendrén 156 nm-es, új családi ház kiadó. 06 (30) 977-7143, 06 (20) 411-3387. (128112)

VII., Damjanich utcában kiadó 280 nm-es lakás. 06 (20) 342-7148. (127993)

TELEK

A ceglédi termálfürdőnél 1050 nm-es telek eladó. Tel.: 06 (30) 219-9297. (127329)

Balatonkenesén, 3400 nm-es telek (házzal) eladó. Irányár: 10 500 000 Ft. 06 (70) 941-8043. (123810)

Budapest XXII. kerületében panorámatelek eladó. Érdeklődni: 362-5278-as telefonszámon. (128720)

Dobogókőn, Pilisszentkereszten vagy Pilisszentléleken magánszemély keres legalább 3000 nm-es területet. 06 (30) 256-0522. (128574)

Őrségi Nemzeti Parkban, 4 hektáros beépíthető terület, egyedülálló környezetben, a sürgősség miatt olcsóbban eladó. 06 (30) 232-0964. (127291)

Sürgősen eladó Veresegyházon, horgásztavakhoz, strandhoz közel, 100 n.-öles saroktelek, faházzal. Víz, villany van, összközmű az utcában. Irányár: 6 500 000 Ft. 06 (20) 536-6404. (127040)

Törökbálinton, Tükörhegy déli lejtőnél, 844 nm-es, panorámás telek, építési engedéllyel 28 millió Ft-ért eladó. Tel.: 06 (30) 510-8900. (126847)

Veresegyházon 600 nm-es, lakóövezeti, összközműves telek faházzal, 9,9 millió Ft-ért eladó. 06 (20) 599-6970. (128106)

XII., Edvi Illés utca tetején, 1800 nm-es, kétutcás, ősfás, panorámás telek, erdei környezetben, eladó. 06 (30) 949-6925. (127552)

Zsórifürdőhöz közel, Szilhalmon 1310 nm-es építési telek közművekkel eladó. 1,1 millió Ft. Tel.: 06 (30) 982-0773. (128187)

ZUGLÓBAN telek eladó. almasy@herminabau.hu, 422-0988. (126634)

ZUGLÓBAN, 42 lakásos társasház építésére alkalmas, 2700 nm-es, ősfás telek eladó. almasy@herminabau.hu, 422-0988, Bácskai utca 35., H–P: 8–18, Szo: 9–13 óráig. (126164)

20 000 nm-es telek, természetvédelmi környezetben, festői tó partján, közműlehetőségekkel, eladó. 06 (20) 925-1381. (127689)

ÜDÜLŐK

BALATONALMÁDIBAN panorámás, 80 nm összalapterületű, gázfűtéses nyaraló, 621 nm-es telken eladó. Irányár: 17,9 millió Ft. 06 (20) 364-0178. (127960)

ÜDÜLÉSI JOG

Bükfürdői üdülési jog november 9–22-ig átadó. 251-4557. (127804)

Hajdúszoboszlói üdülőjogomat félpanzióval átadom. Ár: 15 500 Ft/fő/hét. 06 (20) 464-0631. (128638)

Hévízen november 5-től 1 hetes üdülési jog 4 fős apartmanban átadó. 06 (1) 208-4819. (128265)

Másfél szobás üdülőjogot vennék Gyulán, a Hőforrás Üdülőben november 8. és december 6. között. 06 (30) 410-0541. (128477)

ÜZLETEK, IRODÁK

@ **Csepelen,** a Szállítók útján modern, 144 nm-es iroda, 400 nm-es raktár, 450 nm-es magas raktár, külön is kiadók. Tel.: 06 (20) 944-5900. (126774)

II., Bécsi út első épületében saját belső lépcsőházzal rendelkező, földszinti, I. és II. emeleti, összesen 518 nm területű helyiségek egyben kiadók. A földszinti helyiségek a Bécsi út felől önálló bejárattal rendelkeznek. Bemutatóterem, irodák, tárgyalók, valamint hasonló funkciók rendkívül jól biztosíthatóak. Érdeklődni: 06 (30) 966-5590. (127697)

Budapesten, a Könyves Kálmán krt.
–Vajda Péter utca sarkán,
frekventált helyen, kétszintes, igényesen
kialakított, klimatizált, 160 nm-es,
önálló épület BÉRBE ADÓ.
Irodának, üzletnek is alkalmas.
Tel.: 477-7080

Újlipótvárosban, tulajdonostól 73 nm-es üzlet eladó. 06 (30) 990-8909. (127805)

@ **Váci** utcában, a Pesti Színház fölött, 50, 100 és 184 nm-es, modern, légkondicionált irodák bérelhetők. Egybenyithatóak, parkírozási lehetőség megoldható. Tel.: 06 (20) 944-5900. (126773)

ÁLLÁS

ÁLLÁST KÍNÁL

Ápolókat, gondozókat keresünk idősek felügyeletére, ápolására (ottlakással is). 801-2856. (128212)

Az Avon munkatársakat keres. 06 (20) 429-6073. (127922)

Az örkényi Pálóczi Horváth István Szakképző Iskola és Kollégium azonnali belépéssel felvesz egyetemi végzettségű történelem szakos tanárt. Tel.: 06 (29) 310-015 vagy 06 (30) 466-0367. (128675)

Az Újpest SZEI Családsegítő Szolgálata közalkalmazotti jogviszonyba csoportvezető családgondozót keres felvételre. Az alkalmazás feltétele: szakirányú szociális szakképzettség, szakmai és vezetői gyakorlat. A szakmai önéletrajzokat postai úton az Újpest SZEI, 1042 Budapest, Deák Ferenc u. 93. címre, Juhászné Bera Éva szociális igazgatóhelyettes nevére kérjük megküldeni. (127927)

BELVÁROSI üzletbe fodrászt keresünk. 06 (20) 923-9509. (128177)

Budapesti pedagógusoknak önálló, kreatív, kommunikatív munkát ajánlunk vonzó jövedelemmel, átképzéssel és karrierlehetőséggel. Jelentkezés: 06 (30) 400-4993. (127631)

Európa legnagyobb, már Magyarországon is működő iskolahálózata, értékesítési területre keres, jó kommunikációs készségű, jó megjelenésű, saját gépjárművel rendelkező, budapesti lakhelyű munkatársat. Kulturált munkakörülményeket, kiemelt jövedelmet biztosítunk. Személyes elbeszélgetésre időpont-egyeztetés 12–19 óráig a 436-0690-es telefonszámon. (128866)

Apróhirdetések felvétele
TELEFONON,
ingyenes zöldszámon:
06 (80) 388-888
FAXON: 436-4473
Információ apróhirdetés feladásáról
telefon: 436-4479, -80, -82

Heves megyei munkahelyre kontrollingos munkatársat keresünk, kommunikációképes francianyelv-tudással. Érdeklődni: 06 (20) 950-5196. (128422)

Ingatlaniroda közvetítő kollégákat keres, angolnyelv-tudás feltétel, fizetés fix + jutalék. Tel.: 479-5380. (128458)

Lakatost felveszek díszműves munkára. Fizetés megegyezés szerint. Tel.: 06 (30) 914-0717, 06 (26) 336-536. (127823)

Lízingtársaság önállóan dolgozni tudó PÉNZÜGYI MUNKATÁRSAT keres.
Feltétel: pénzügyi előképzettség, szakmai gyakorlat.
Felsőfokú képesítés előnyt jelent.
Tel.: 354-3620, 06 (30) 914-8462

Minőségi vállalati nyelvoktatáshoz keresünk számlaképes angol-, németnyelv-tanárokat. Önéletrajzokat a job@business-class.hu címre kérjük. (128182)

Munka külföldön! Feltétel: angolnyelv-tudás. 215-2882, www.insideword.hu (126721)

Nemzetközi informatikai iskolahálózat budapesti kirendeltsége keres fiatalos, lendületes telemarketinges csapatába, az oktatások érdeklődőinek felkutatására **telefonos tájékoztató** munkatársat, hosszabb távra. Munkaidő minden hétköznap három óra, fix fizetés + jutalék. Feltételek: legalább középfokú végzettség, jó kommunikációs készség. Személyes beszélgetésre időpont-egyeztetés 11– 17 óráig a 06 (1) 455-7060-as telefonszámon. (128534)

Nemzetközi wellnesscég agilis vezetőket keres. 06 (70) 506-9241. (122873)

NYELVISKOLA Budapest belvárosában keres igényes, jó nyelvtanárokat. 06 (20) 971-6777. (128176)

Pesthidegkúti nagy családi házba leinformálható, munkabíró házvezetőnőt keresek. 06 (20) 943-4532. (128169)

Portfólió kezelésére és folyamatos bővítésére keresünk 2 fő budapesti diplomást, akiknek átképzést, kiemelkedő jövedelmet és karrierlehetőséget kínálunk. Jelentkezés: 06 (30) 400-4993. (127631)

Szitanyomót felveszünk. Tel.: 350-1236. (128764)

Telefonos koordinátori munkakörbe keresünk stressztűrő, jó kommunikációs készséggel rendelkező munkatársat. Tel.: 06 (20) 984-1342, fax: 210-1735. (128809)

VÁLLALKOZÁS

Adóssággal terhelt problémás cégét külföldi ügyfeleink részére kikövetítjük! Jogi garancia, ingyenes konzultáció. CÉGÜGYEK Kft. Tel.: 06 (1) 340-3578, 06 (70) 252-6505. (123496)

Gyengén működő vállalkozás átvizsgálását, talpra állítását vállalom. 06 (70) 282-4545. (128461)

Kiskunfélegyházán, városközponthoz közeli, 880 nm-es telek 240 és 70 nm-es épülettel eladó, vagy hasznosítására megoldást keresek. A telek bővíthető. 06 (20) 207-7576. (128674)

Komplett, nagyméretű juhászati vállalkozás Bács-Kiskun megye északi részén eladó. 06 (20) 910-7525. (128210)

Nehéz az EU-ban eladósodott céget működtetni? Kikövetítjük cégét külföldi érdeklődőknek teljes jogi garanciával. Ingyenes konzultációk, ötéves nemzetközi tapasztalat. **Mc WESZLEK Kft.,** 1133 Budapest, Pannónia u.

Botár Edit ferki

KULTÚRA

Elszigetelt jelenségek

Folytatás az 1. oldalról

A kisgazdapárti politikus kérdésünkre elmondta: a főváros részéről 10 millió forinttal, és a közművállalatok által nyújtott szolgáltatással támogatott rendezvénysorozat kellemetlenséget okozott azoknak az állampolgároknak, akik a budai rakparton szerettek volna közlekedni.

Rostás Ákos szerint ennél sokkal komolyabb gond az, hogy a rendezvényre látogatók között rengeteg részeg és narkotikus mámorban levő fiatallal találkozott, amikor két ízben kilátogatott a Hajógyári szigetre. Úgy tapasztalta, idén a fiataloknak már csak fele volt diák, ami jelzi, hogy minőségi romlás következett be a közönség körében. Csökkent a kulturáltan szórakozni kívánók aránya. Mindezt saját benyomásaira, és arra alapozza, hogy fiatalok között kérdezősködött. Mint érdeklődésünkre elmondta, személyesen látott szipuzókat, s noha a kemény drogok vonatkozásában javulást tapasztalt, mégis elég sok orvosi beavatkozásra volt szükség. A kisgazda politikus úgy véli, a tömény szeszes italok fogyasztását a jövőben be kellene tiltani. A rendezvény szervezői morálisan felelősek azért, mert a vendéglátósok profitját szem előtt tartva nem biztosították a kulturált szórakozás feltételeit. A részeg fiatalok széttörték a Csatornázási Művek zuhanyzóit, WC-fülkéit, ami csakúgy a városnak jelent többletköltséget, *Vég Gábor* reagálásával kapcsolatban azonban kijelentette: „Vég téved abban, hogy a nyilatkozatom a rockzene elleni lépés. A programokat megfelelőnek, átlagos színvonalúnak tartom, csak a rendezést kifogásolom, ami miatt alkohol és narkóbódulat lepte el a szigetet."

Megkerestük a rendezvény egyik fő szervezőjét, *Gerendai Károlyt*, a Sziget Kft. ügyvezetőjét, aki a politikus nyilatkozatára így válaszolt: „Viccesnek tartom azt a helyzetet, hogy szervezünk egy kulturális rendezvényt, amely több mint százezer fiatalt vonzott ki egy hét alatt a szigetre, aztán politikusok az alkalmat megragadva egymásnak esnek miatta. 600 programot szerveztünk idén, amelyek 90 százaléka kulturális. Amikor országosan növekszik a drogfogyasztás, addig – hála a szigorú rendészeti intézkedéseinknek – az egészségügyisek jelentése szerint a szigeten kisebb volt a drogfogyasztás, mint tavaly. A drogos esetek fele elvonási tünetként jelent meg, ami jelzi, hogy a szigeten nem lehetett vásárolni kábítószert. Az alkoholfogyasztás betiltása ellentétes a szabadságjogokkal. A tiltás szerintem csak a sziget bejárata körül amúgy is megjelenő zugárusoknak kedvezne. A rendezvényt 5 millióval támogatta a főváros, ami a teljes költség 7-8 százalékát teszi ki. Ahhoz képest, hogy rendezvényünk három éve a főváros legnagyobb kulturális programja, tulajdonképpen az államnak csak ajándék.

Bertók László Attila

A három társ legendája

Szent Ferenc életéről viszonylag sokan tudnak; alighanem ő az egyik legnépszerűbb, legismertebb szentje a kereszténységnek. Hatása jócskán túlmutat a Róma primátusát elfogadó egyházakon: a keleti ortodox kultúrkörben éppúgy jelentős, de mindenesetre könnyen kimutatható a *Poverello* hatása, mint protestáns területeken. Népszerűsége ellenére azonban alig van az egyháznak még egy alakja, akinek tevékenységéről ennyire csak „harmadkézből" szerzett információk alapján tudnánk. Klasszicizáló és sokszor giccses templomi festmények és szo[illegible] életrajza előtt keletkezett műről van szó. Címével ellentétben nem is legenda ez az írás, hanem Isten és Szent Ferenc dicséretére és a követni szándékozók épülésére írott mű; nem virágoskert, hanem csak a szebb virágok csokra – ahogyan az ismeretlen szerző nevezi kísérőlevelében a tizennyolc fejezetből álló olvasmányt. A történetekben középponti helyet foglal el a napsütéses umbriai város, Assisi, s így Szent Ferenc sem annyira rendalapítóként, mint inkább a város szentjeként jelenik meg az olvasó előtt születésétől az 1228-as „plasztikus" emberi lét eredményezte, hogy annyiszor és olyan sokféleképpen próbálták meg új módon „érteni" Szent Ferencet a rend tagjain, sőt a kereszténységen kívül is; ezért van az, hogy korról korra megpróbálták a történetekből kihüvelyezni e végtelenül egyszerű embernek a „mához szóló üzenetét". Népes családja, a ferencrend számára mindig is létkérdés volt érteni és értelmezni a rendalapító szándékát, de se szeri se száma Szent Ferenc renden kívüli értelmezőinek.

Az „üzenet" keresése közben azonban sok valótlanság, érdek[illegible]

Kolozsvár az utókornak

Botár Edit – néhány éve Budapesten élő erdélyi festőművésznő – akvarelljei a szépség jegyében keletkeztek, és jószerével azt sejtetik a világról, amit magam is gondolok felőle. Botár nem szépíti meg a valóságot, de őszintén megvallja, mit érez róla; az igazság kimondása pedig – ha mégoly szubjektív, netán vélt is – a festészetben a művészi Szép formáját ölti. Botár a többek által megkérdőjelezett klasszikus szépségeszmény létjogát hirdeti, ami – valljuk be – elég merész dolog egy olyan világban, ahol mármár a vég nélküli kísérletezés vált több mint divattá – szinte állandóvá. Mindazonáltal úgy huszadik század végiek ezek a lapok, hogy a befogadó azonos hullámhosszon mozog velük, gondolom azért is, mert az emberek ízlésvilága mégiscsak lassabban változik, mint amilyen ütemet szeretnének diktálni az örökös szárnypróbálgatók.

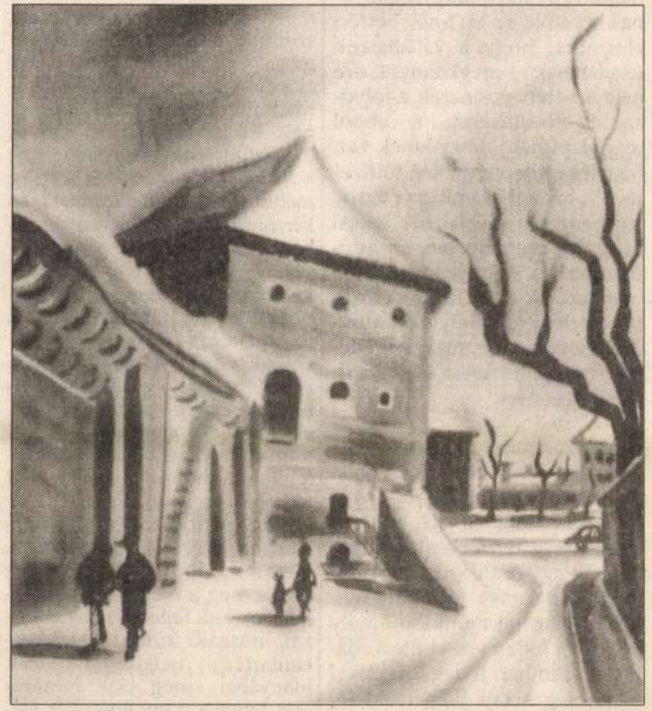

Unokáink nem fogják látni FOTÓ: ARCHÍV

Botár nem olyannak ábrázolja a tárgyul választott világdarabot, mint amilyen az a maga valódiságában, hanem olyannak, mint amilyennek ő szeretné látni, tudni. *Van Gogh* ugyanerről a következőt mondja: „Leghőbb vágyam, hogy megtanuljak olyan hibásan festeni, a valóságnak olyan átalakításával, módosításával, hogy hazugság legyen belőle, amely hazugság azonban igazabb a szó szerinti valóságnál."

Noha úgy tűnik, ismerős erdélyi tájakon bolyongunk, Botár képei olyan mélységekbe kalauzolják el a látogatót, ahova nélküle nemigen lett volna bejárása. A természet kavalkádszerű színvilága és a történelem sokszor váratlan alakváltozásai szárnyukra emelnek bennünket – akik a jelen idő rabjai vagyunk –, hogy akadálytalanul közlekedjünk tűnt idők és elképzelt világok tér- és idődimenzióiban.

A művészek általában akaratlanul, természetes módon ábrázolják azt a világot, amelyben maguk is élnek. Némelykor viszont – mint ez esetben is – tudatosan cselekszik. Botár Edit Kolozsvár című gazdag sorozata azzal a bevallott szándékkal készült, hogy a valamikor kincses város műemlék vagy műemlékszerű épületeiről a kései utódok legalább „képet alkothassanak" maguknak.

Botár akvarelljei egyértelműen természetelvű és természetközpontú alkotások, ellentétben sok-sok olajfestményével, jelesül a Zenei ciklussal. Aminek az lehet a magyarázata, hogy az olyan elvont érzelmek kifejezésére, amilyeneket csak a zenében képes szóra bírni az ember, a festészetben a figurális helyét átveszi a színek párbeszéde, a sejtelmes áttűnések és az egymásnak feszülő erők. Így válik – a vizualitás érzéki-konkrét nyelvén – megannyi gyönyörű látvánnyá *Mozart, Beethoven, Chopin, Rahmanyinov, Sosztakovics...* halhatatlan muzsikája.

(A kiállítás Leányfalu Közösségi Házában látható szeptember 10-ig.)

Aniszi Kálmán

● A Budapesten működő 110 ezer vállalkozónak szeptember 15-ig kell iparűzési adóelőlegét befizetnie. *Deli Lajos*, a Főpolgármesteri Hivatal adóügyosztályának vezetője az MTI-nek hétfőn elmondta, hogy a vállalkozók feladatának megkönnyítésére még e héten postázzák a folyószámla-értesítéseket, s ebből megállapítható, hogy kinek van hátraléka, illetve esetleg túlfizetése. A hivatal számít arra, hogy nagyszámú vállalkozó keresi majd fel személyesen az adóügyosztályt. Azok számára, akik nem tudnak most fizetni, előzetes kérelem és megfelelő indoklás esetén az adóhatóság engedélyezi a részletfizetést, illetve a fizetéshalasztást.

● Kétszázmillió forintos, az export növelését célzó fejlesztést hajtottak végre a Bábolna–Győri Baromfifeldolgozó Kft.-nél. A másfél évig tartó beruházás keretében egy óránként ötezer darabos kapacitású új hűtőberendezést állítottak munkába, amely a korábbi hideg vizes hűtési eljárással szemben hideg levegővel oldja meg a hús hőmérsékletének csökkentését. Ez a módszer higiéniailag jóval korszerűbb, s a termék eltarthatóságát is javítja. Üzembe helyeztek egy súlyosztályozó berendezést is, amely valójában a termelést szabályozza.

● Az amerikai bankvilág két óriása, a Chase Manhattan és a Chemical Banking csoport bejelentette, hogy egyesül. A „házasság" révén létrejövő, csaknem háromszázmilliárd dolláros társasági vagyonnal rendelkező mamutcég az Egyesült Államok legnagyobb bankja lesz, de világméretekben is az elsők közé tartozik majd. A két pénzintézet igazgatótanácsa vasárnap hagyta jóvá az egyesülés tervét: a végleges megállapodás 1996 első ne-

Öngyilkos költségvetés

Veszélyben az ország holnapja

A jövő évi költségvetés tervezete szerint a műszaki fejlesztést támogató, elkülönített állami pénzalapok – garanciák nélkül – minisztériumi hatáskörbe kerülnének. Ez lényegében az alapok megszüntetésével egyenlő, amit a Magyar Innovációs Szövetség mélységesen elhibázottnak és károsnak tart, sőt: az ország kibontakozásának veszélyeztetéseként értékel. A nyugati parlamentáris demokráciákban éppen ellenkező irányban hatnak a folyamatok: az iparilag fejlett országok versenyképességük növeléséért állami eszközökből finanszírozzák az olyan hosszú távú stratégiai tevékenységeket, mint amilyen az oktatás, az alapkutatás, a prekompetív műszaki fejlesztés vagy a kultúra.

A központi finanszírozás korlátozása azért is katasztrofális, mert a modernizáció nem valósulhat meg a még meglévő szellemi értékek fejlesztése, a technikai, műszaki infrastruktúra karbantartása nélkül. Mindezek hiányában még csak remény sem lehet a nagy értékeket termelő iparágak meghonosítására, az ilyen jellegű vállalkozások megtelepedésére. A fejlődés feltételeinek megteremtésében jelentős szerepe van az OTKA, a KMÜFA, a FEFA pályázati formában történő működtetésének: ám a költségvetési törvénytervezet épp a fejlődés utolsó bástyáit akarja öngyilkos módon felszámolni.

Pedig a tudomány, a felsőoktatás és a kutatás-fejlesztés területén működő elkülönített állami alapoknak igen nagy a jelentősége, hiszen ezáltal biztosítható e szféra működésének kiegyensúlyozottsága és hatékonysága és a hosszú távú stratégiai tervezés lehetősége. Nem kevésbé jelentősek a szellemi munkát segítő elkülönített pénzalapok sem, mert átalakuló gazdaságunkban az ipar még nem képes a kutatás-fejlesztés finanszírozására. Ugyanakkor az új felsőoktatási finanszírozási rendszer nem biztosít forrásokat az egyetemi alapkutatásoknak, s az akadémiai kutatóhálózat súlyos vérveszteségei szintén megtorpanásra késztették a hazai tudóstársadalmat. Hasonlóképpen leépültek az ipari kutatóintézetek is: csak maradványaik vannak, s vegetálásuk ideig-óráig tartható fenn.

Az ország jövője iránt érzett felelőssége és a modernizációba vetett hite mindezek alapján arra készteti a Magyar Innovációs Szövetséget, hogy szót emeljen a káros folyamatok ellen. Állásfoglalásában az elnökség a pénzügyminisztériumot, a kormányt s a parlamentet arra kéri, hogy a jövő évi költségvetés megalkotásakor differenciált döntést hozzon, melynek eredményeképpen fennmaradhatna a kutatás-fejlesztés független működése. Egyidejűleg a szövetség azt szeretné, ha sor kerülne az alapok reálértékének növelésére.

V. É.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint a második negyedévben élénkült a lakásépítés. Az első félévben összesen 7545 lakás épült fel, 12 százalékkal több, mint egy évvel korábban. Idén tovább növekedett a kiadott lakásépítési engedélyek száma. Az önkormányzatok az első félévben 17 378 új lakásépítési engedélyt adtak ki, 76 százalékkal többet, mint tavaly. A lakásépítés legdinamikusabban a fővárosban nőtt, a községekben lényegében az egy évvel korábbi szinten stagnált. A fővárosban 1528, az ország

Kapunyitás a debreceni Metrónál

A tervek szerint ma megnyitják a vásárlók előtt a debreceni Metro áruházat, amelyet a vám- és pénzügyőrség területi vámparancsnoksága tíz nappal ezelőtt bezáratott. Ugyanakkor a Metro Áruházak számára szerencsésen ért véget a vám- és pénzügyőrség ellenőrzése az áruházlánc budaörsi és ferencvárosi üzletében is – nyilatkozta lapunknak Jaross Tamás az áruházlánc ügyvezető igazgatója.

A magyarországi Metro Áruházakat üzemeltető cég ügyvezető igazgatója elmondta, hogy a debreceni Metrónál lefolytatott vizsgálathoz hasonló ellenőrzést végeztek a vám- és pénzügyőrség illetékesei a budaörsi és ferencvárosi áruházakban is. *Jaross Tamás* utalt rá, hogy kisebb korrekciókra kötelezték a két fővárosi áruházat. Az ellenőrzés során megvizsgálták, hogy a jövedéki törvény előírásainak megfelelően fizikailag és a számítógépes nyilvántartásokban egyaránt elkülönítik-e a jövedéki termékek kis- és nagykereskedelmi árusítását. Az eladás a vámhatóság által szükségesnek tartott korrekciók után zavartalanul folytatódhat.

A svájci tulajdonban lévő üzletlánc ügyvezetője kiemelte: a Metro debreceni kálváriája ellenére az eredeti terveknek megfelelően folytatják a hálózat bővítését. Így októberben a debrecenivel azonos méretű és választékú üzletet nyitnak meg Pécsett – ez lesz a negyedik hazai Metro áruház. Jövőre viszont Budapesten a harmadik új Metro áruház is megnyitja kapuit, emellett pedig Szegeden és Miskolcon is avatóra kerül sor. Végül Jaross Tamás aláhúzta, hogy a Metro 300 új munkahelyet teremt áruházaiban, amelyeknek megépítése fejenként 20 millió márkába kerül.

A debreceni Metro áruház bezárásáról megoszlik az áruházlánccal üzleti kapcsolatban álló kiskereskedők véleménye. *Viszkok László*, a fővárosi Visz Center igazgatója lapunknak mondta, hogy elhamarkodottnak tartja a vámhatóság intézkedését. A tulajdonos szerint elképzelhetőbb lett volna a Metróra kiszabott pénzbüntetés. Megdöbbentőnek minősítette, hogy tíz napra bezárták a debreceni áruházat, mert az intézkedéssel elsősorban a vevőhálózatra mértek súlyos csapást. Véleménye szerint a vámhatóság túlkapásaként tudható be, hogy lakat került a Metróra, mivel hátralékbefizetésre is lehetősége lett volna az áruháznak. Viszkok László egyébként elmondta: havonta 3–500 ezer forint értékben vásárol árut a Metrónál, és maradéktalanul elégedett a szolgáltatásaival. Az ellenőrzések hatására viszont azt mérlegeli, hogy a kiskereskedőket kiszolgáló más áruházláncot részesít előnyben.

A Metro Áruházakkal kapcsolatban álló kiskereskedők között akadnak olyanok is, akik a széles körű sajtónyilvánosság ellenére, nem is hallottak a debreceni hatósági fellépésről. Például *Telegdi Adrienn*, a Köles Kft. ügyvezetője lapunktól értesült a hatósági ellenőrzésről. A továbbiakban szerettük volna a közvetlen érintettektől, a debreceni kiskereskedőktől megtudni: milyen anyagi vonzatokkal járt a Metro tíznapos bezárása. Kérdésünkre azonban a debreceni Metro áruház igazgatója arra hivatkozva zárkózott el a a velük üzleti kapcsolatban álló kiskereskedők megkérdezésétől, hogy nem tartják aktuálisnak a veszteségek kérdésének taglalását.

Némiképpen másként értékelte a történteket a Metro Áruházak működésével messzemenően elégedett *Tajti János*, a Vasas Folyandár utcai sportbüféjének tulajdonosa. Kifejtette: alapfokú matematikai ismeretek is megfelelően tükrözik a vámhatóság intézkedésének rugalmatlanságát. Ennek alátámasztására idézte, hogy mintegy 120 millió forintos forgalmi adótól és 20 millió forintos társasági adótól esik el az állam az intézkedés miatt. Végül leszögezte, hogy a Metro-ügy legfőbb vesztese szerinte az adóbevételtől megfosztott állam. Másodsorban a debreceni áruház megnyitására hetek óta várakozó kiskereskedő vásárlókat érintette negatívan a hatósági bezáratás, s csak utolsó helyen említette a vesztesek között a vámhatóság ellenőrzése nyomán a tíznapos becsukás sorsára jutott Metro Áruházakat.

T. B. S.

Bát-ból kármozó ismeretlen eszak-
magyarországi festő"
müve „Szent Katalin legendája" egy
Cimabue-hoz méltó kineféssel.

-bm- jelücikk: "Who was master M-S?
Hungarian Mediaeval Painting at Esz-
tergom's Christian Gallery."
Daily News, Budapest, 1967. XI. 28.

21

Báta mester, [ ] MDL

A legrégibb magyar táblakép alkotója. (Az esztergomi Képtárban őrzik.

Zolnay László: Az esztergomi Kódex = kiállítás 25-27 VIII/1.

KÖNYVBARÁT, bp. 1958. január

Bata Albertné naiv festő

„Amatőrök meg ei tárlatán" (Ózd

díjat kapott.

Délmagyarország 1984 III 4

BATA Ibolya dinlettevari

SzL 1994. 71.

TO

ltura per l'Ungheria
proiezioni dei film della
a alla regista
rchibugi,
Cinema "Örökmozgó"
– tel.: 142-2167)
io sottoindicato:
"Mignon è partita" (1988)
,30: "Verso sera" (1990)
Il grande cocomero" (1993)
gratuito.

❄

M.D.K.

Bata Ibolya

Görgey Gábor: "Rokokó háboru" c. darabjához tervezett jelmezeit azonos cimü kritikájában kiemeli Csik István kritikus.
Kaposvári Csiky Gergely Szinház előadása.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. ápr. 21.
XI. évf. 16. sz. 4-5. lap

.

M.D.K.

Bata Ibolya

Euripidész: „Elektra" c. művének előadásához készitett kosztümterveket a kaposvári Csiky Gergely Szinház részére.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. jan. 27.
XI. évf. 4. sz. 6. lap

Bata Ibolya

Született Debrecen, 1939. január 4. jelmeztervező. 1963-ban szerzett diplomát az Iparművészeti Főiskolán, majd a győri színház szerződtette.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

51 f.

Bata Ibolya

1964-67 között Kaposvárott működött, ezután a Magyar Televízió munkatársa lett. Jelentősebb tervezései: Shakespeare: Antonius és Kleopatra, Euripidesz: Elektra, Csokonai: Dorottya.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969. 51 l.

Bata Ibolya

Jelmezterveit dicséri Csik István: "Két szék közül a pad alatt" c. kritikájában, mely a Gyulai Várszinházban bemutatott, Calderon de la Barca darabjáról szól.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. juli. 25.
XIV. évf. 3o. sz. 6. lap

Bata Ibolya TV jelmez tervező

Molnár Ferenc est /jelmez terv, repró/

Rádió és TV újság 1971 V. 9

Bata Ilona, jelmeztervező

Moreto népjátékához a
jelmezeket tervezte.
(Gyulai Várszínház.)

Koltai Tamás: Donna Diana 4.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 6.

Bata Ibolya

(Molnár Ferenc-est) jelmez
(repr.)

Televíziós jelmeztervezők munkáiból.

Rádió és TV Újság, 1971. máj. 9.

Bata Ibolya, jelmeztervező

A gyulai várban előadott Racine-ügyfiékhez a jelmezeket tervezte.

Spiró György: A pereskedők

7

Népszabadság, B[illegible] 1972. júl. 26.

Bata Ibolya

Látványos jelmezeit kiemeli a kritika, melyeket a Gyulai Várszinházban bemutatott "Donna Diana" c. spanyol komédia előadásához tervezett.
Erről számol be Csik István.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. juli. 31.
31. sz. 4. lap.

Bata Ibolya, jelmeztervezőt

Verdi Falstaffjához a jelmezeket tervezte.
(A negedi színház előadása.)

Kózsy János: Operai találkozó Debrecenben
7.

Népszabadság, Bp 1973. júl. 3.

Bata Ibolya, jelmeztervező

A jelmezeket tervezte.

Koltai Tamás: A Pathelin mester ügyvédi
7.

Népszabadság, Bp. 1973. júl. 27.

Bata Ibolya

A müvész tervezői izlését dicsérik azok a korhü jelmezek, melyeket Áprily Lajos müvéhez, "A biboros" c. előadáshoz készitett, mint a kritika megállapitja.
A Gyulai Várszinházban bemutatott történelmi drámát Geszti Pál ismerteti: "A biboros" cimmel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. juli. 29.
XVI. évf. 31. sz. 4. lap.

Bata Ibolya

Békéscsabán bemutatták Csehov: "Manó" c. drámáját, ehhez tervezett a müvész egységes hangulatu jelmezeket.
Cs. I. sign.-val "Szinházi esték vidéken" c. rovatban kiemeli Bata Ibolya kosztümjeit.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. márc. 18. XVI. évf. 12. sz. 11. lap.

Bata Ibolya

Áprily Lajos: „A biboros" c. drámájához tervezett "pompás ruháit" dicséri Bátki Mihály: "Erdély biborkora" c. kritikájában, mely a gyula vár udvarán rendezett szabdtéri szinpadon került bemutatásra.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 22.
XVI. évf. 3o. sz. 12. lap.

Bata Ibolya, jelmeztervező

A békéscsabai színház Csehov-bemutatójára a jelmezeket tervezte.

Spíró György: A Manó

7

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 8.

Bata Ibolya, jelmeztervező

A gyulai várban előadott Áprily-drámához a jelmezeket tervezte.

Spiró György: A bíboros 7.

Népszabadság, Bp. 1972. júl. 20.

M.D.K.

Bata Ibolya

A Miskolci Nemzeti Szinházban a "Viktoria" c. a kaposvári Csiky Gergely Szinházban Ábrahám Pál: "Bál a Savoyban" c. darabjának előadásához tervezett kosztümöket.

"Aktuális" c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. febr. 12. IX. évf. 7. sz. 2o. lap

M.D.K.

Bata Ipolya

A Miskolci Nemzeti Szinházban a "Viktoria" c. a Kaposvári Csiky Gergely Szinházban Abrahám Pál: "Bál a Savoyban" c. darabjának előadásához tervezett kosztümöket.

"Aktuális" c. rovat hiradása.
Film Szinhás Muzsika, Bp. 1965. febr. 12. IX. évf. 7. sz. 20. lap

M.D.K.

Bata Ibolya

"Az Antonius és Cleopatra Kaposvárott" cimmel ir kritikát a darabról Geszti Pál és kiemeli a müvész által tervezett szép jelmezeket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. jan. 8. IX.évf. 2. sz. 13. lap

M.D.K.

Bata Ibolya

Gárdonyi Géza: "Ida regénye" c. művének a kaposvári Csiky Gergely Szinházban bemutatott előadásához tervezett kosztümöket.

"Krónika" c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. nov. 26.
IX. évf. 48. sz. 22. lap

Bata Ibolya M.D.K.

Az előadás jelmezei

Gábor István: Három egyfelvonásos vigjáték a kaposvári Csiky Gergely Színházban
Magyar Nemzet 1965. január 23. 4.l.

M.D.K.

Bata Ibolya

Kaposvárott a Csiky Gergely Szinház "Bánk bán" előadásához tervezett jelmezeit a kritika kiemeli.

Demeter Imre: "Négy város - négy előadás" c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. nov. 12. IX. évf. 46. sz. 8. lap

Bata Ibolya [iparművész] 17 Dk

az Iparművészeti Főiskola hallgatója.

–: Tanulunk a jövő iparművészei 8.1
(3 fényképp – s' szöveg)

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. febr. 4.

M.D.K.

Bata Ibolya

Szirmai Albert: "Mágnás Miska" c. operettjéhez tervezett kosztümöket.
Kaposvári Csiky Gergely Szinház előadása.

"Krónika" c. rovat
Film Szinház Irodalom, Bp. 1966. ápr. 22.
X. évf. 16. sz. 23. lap

M.D.K.

Bata Ibolya

Shakespeare: "Otello" c. tragédiájának előadásához tervezett kosztümöket a kaposvári Csiky Gergely Szinház számára.

Krónika c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. nov, 11.
X. évf. 45. sz. 22. lap.

Bata Ibolya, jelmeztervező

A falstaff előadásához a
jelmezeket tervezte.

Nikolényi István: Két opera egy énekben 91-95.

Tiszatáj, Szeged, 1980. október XXXIV/10

Bata Ibolya M.D.K.

Az előadás jelmezei

Rajcsányi Károly: Stratford és Kaposvár

Antonius és Clopatra a Ciky Gergely Szinházban

Magyar Nemzet 1964. december 13. 11.1.

Pete Tolya . . .

Az elfedés jelensége

Rajeszky Károly: Stratford és Keresztúr

Antonius és Cleopatra a Cicky Berroly vezetésével

Egyre "Mesés Zoltán" 17. 11.1.

Batta László

a XX. ker.-i képzőművészkörök kiállítása a IX. ker.-i Csiliben megnyílt, melyen szerepelnek munkái, képei.

Losonci Miklós: Három nemzedék alkotásai.

Pest Megyei Hírlap, 1975. ápr. 9.

Bata László
festő

M.D.K

A tárlaton szereplő „Duna menti öreg ház" című képe romantikus hangulati elemekkel van telítve.

Ecsenyi Elemér: A XX. kerület képzőművészeinek tárlatáról
Művészet, 1969. január – 34 lap.

MDK.

Bata László

Kiállitási kritika

Csili 1967 májó

BATIZ TIBOR

Pázmáneum, a katolikus egyetem piliscsabai campusa

Országépítő 1996, 1, 2-25

Batáné Bertus Terézia

BATÁNÉ BERTUS TERÉZ naiv festő kiállítása nyílt meg szerdán Szegeden, a Technika Házában. A tárlaton látható olajfestményei alföldi tájakat, tanyákat, s ebben a környezetben élő embereket ábrázolnak. Munkáiból eddig 24 önálló kiállítást rendeztek.

ISMERETLEN BETÖRŐK megfesz-

Népszabadság, 1988. aug. 11.

A KECSKEMÉTI
MAGYAR NAIV MŰVÉSZEK MÚZEUMA

meghívja
1985. szeptember 28-án, 11 órára

BATÁNÉ BERTUS TERÉZIA
festőasszony és

KOROM PÁL (1922-1985)
szoborfaragó

kiállításának megnyitójára

Megnyitja: Tandi Lajos újságíró

A kiállítás december 15-ig
tekinthető meg.

85 53866 Petőfi Nyomda, Kecskemét — F. k : Bánszky Pál

Dr. Szabó Júlia
MTA Műv. tört. Int. Cap
Budapest
Pf: 27

1250

Batáné Bertus Terézia

BATÁNÉ BERTUS TERÉZIA naiv festő 35. önálló tárlata látható Szegeden. A most 67 esztendős Bertus Terézia 55 éves koráig varrónő volt, és csak nyugdíjazása után kezdett festeni. Munkáiból az ország minden részében rendeztek már tárlatot. Művészetének szakmai elismerését jelzi, hogy 8 festményét a kecskeméti naiv művészek múzeuma őrzi.

M. Nemet
1992. sept. 1

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

Bátai Ernő.

Az Ötv smüvészek Alkotóközösségének tagja.

Majos István kikérdezése.
kikérdező:Kéry Bertalan

Müv.Tört.Dok.

Hollósy Simon

szövarch.126

Batai Ferenc, kapitány

1602-ben esett fogságba Vicze-kapitánya, Batai Ferenc, akinek rajzán látható Székesfehérvár egy várfala. A rajz azt a jelenetet ábrázolja, mikor a törökök a manostorbástya felől belopakodva a várba, elfoglalják Székesfehérvárt.

Művészeti Magazin

1977. jún. 29. TV. 21.30 V Gné.

Batanyó Sándor MDK

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.
Tiszatáj. 1962. aug.

BATAI SANDOR

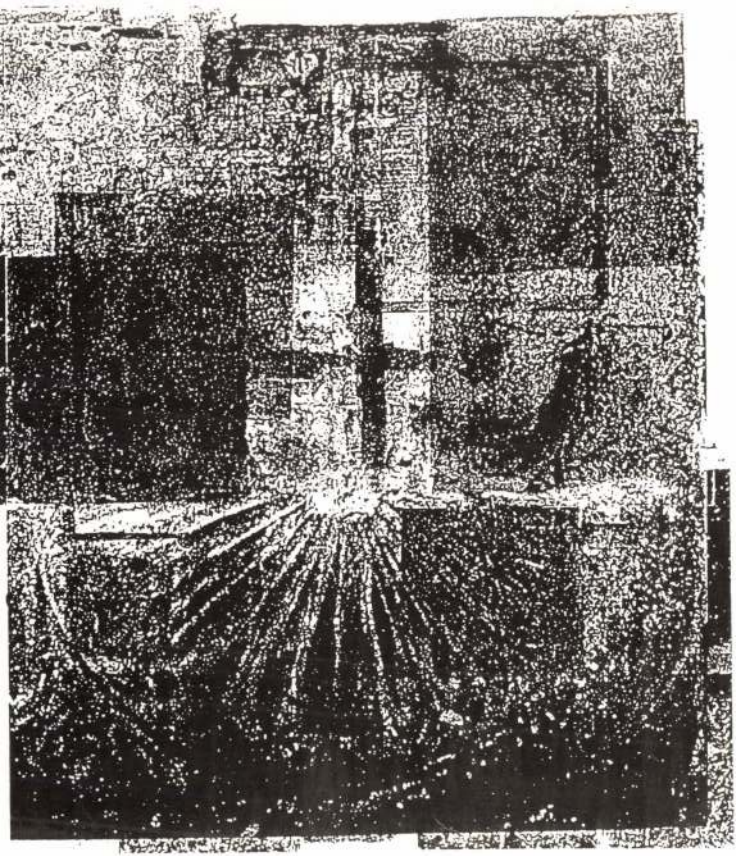

BÁTAI Sándor

91 10 60

Új Müvészet

Új Művészet

BÁTAI Sándor

POGÁNY Gábor: Dunántúli táilat, ketedner. = Somogy, XIX. évf. 1. sz. 1991
96–99. p.

97. p.

Kaposvár, Somogy Megyei Múzeum
Somogyi ~~Megyei~~ Képtár } VII. Dunántúli Táilat

10. Állampolgársága: magyar

7. Érvényes: 1994. május 31.

10. Állampolgársága: magyar

7. Érvényes: 1990 május 31

7. Érvényes: 1995 augusztus 31

7. Érvényes: 1992. március 3

7. Érvényes: 1993 június 3

Érvényes: 2001 november 32

Érvényes: 1993 március 3

RIPPL RÓNAI JÓZSEF STÚDIÓ

KIÁLLÍTÁS

MEGHÍVÓ

2. Utóneve:

3. Leánykori családi neve:

4. Leánykori utóneve:

5. Születési helye: KAPOSVÁR

6. Születés ideje: 1988 év Augusztus hó 29 n.

AB—I. 905305

Kelt: [illegible]

1988 AUGUSZTUS 29.-TÓL SZEPTEMI

Aláírás

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG

A tulajdonos saját kezű aláírása

A tulajdonos saját kezű aláírása

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG

RIPPL RÓNAI JÓZSEF STÚDIÓ

KIÁLLÍTÓK: BÁTAI SÁNDOR
GÁSPÁR ANDRÁS
GÁRDONYI TIBOR LÁSZLÓ
GYÖRGYDEÁK GYÖRGY
PATS JÓZSEF
TÓTH JÓZSEF
VÖRÖS ANDRÁS

KIÁLLÍTÁS HELYE: KILIÁN GYÖRGY VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
7400 KAPOSVÁR CSOKONAI ÚT 1.

KIÁLLÍTÁS IDŐPONTJA: 1988 AGUSZTUS 29.-TŐL SZEPTEMBER 9.-IG

KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJA: 1988 AGUSZTUS 29.-ÉN 17 ÓRAKOR

MK.soksz.: 132/88.

SMK

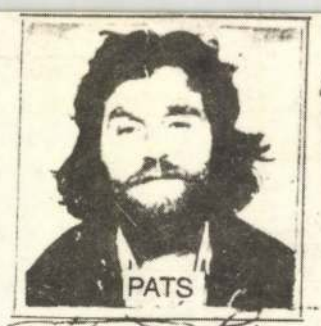

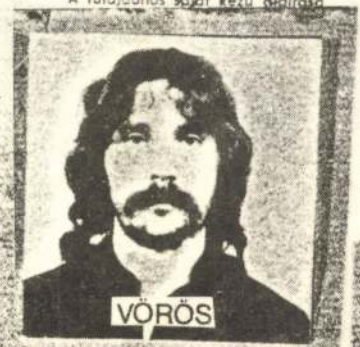

ES—II. 063761
UN—II. 025410
AU—VI. 730135
AB—I. 934780
UN—II. 001279
KÖZTÁRSASÁG
AB—II. 023614
309
MAGYAR

BÁTAI Sándor

ÉS 1991. 26. sz

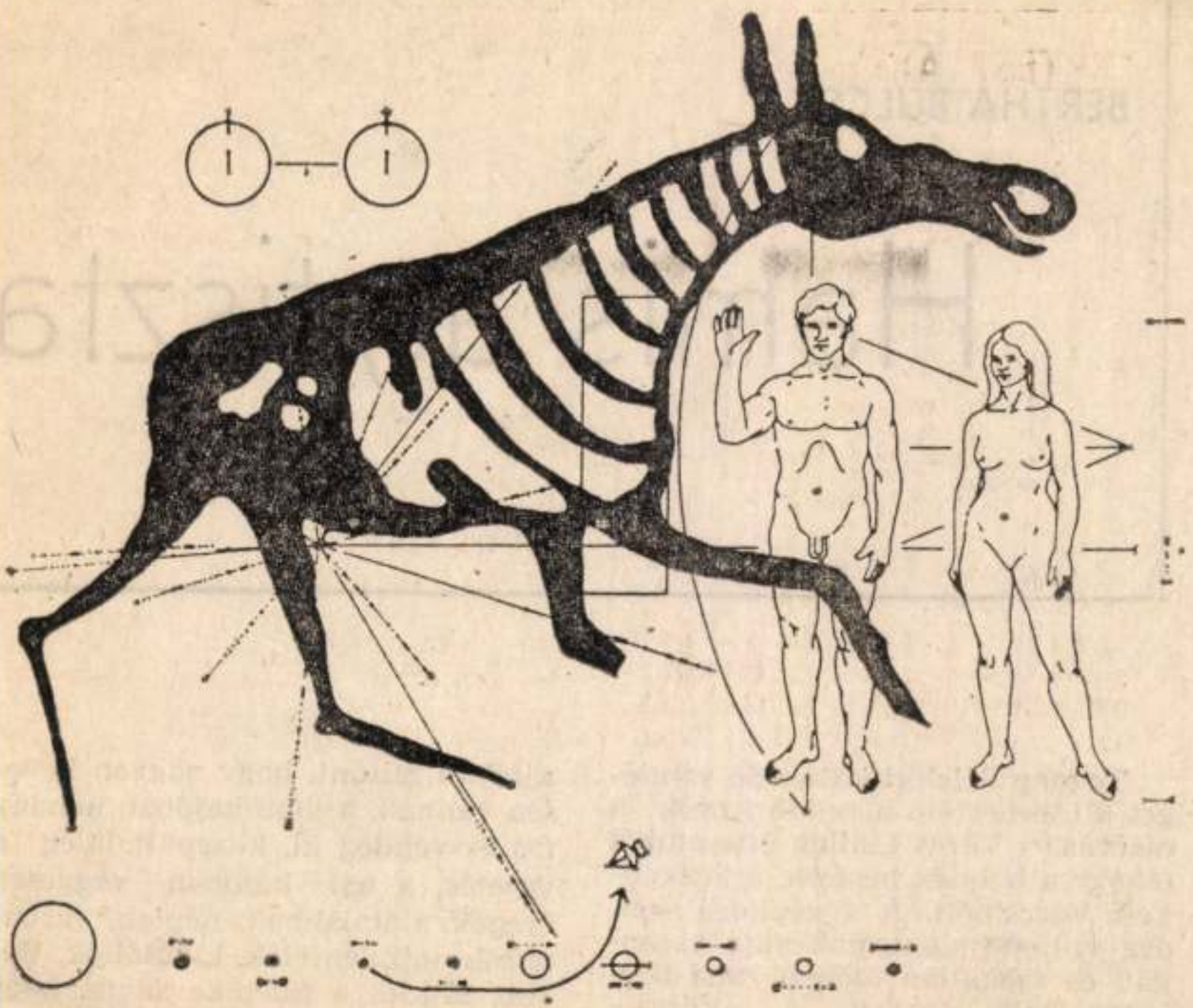

Bátai Sándor: Barlangrajz

BERTHA BULCSU:

Hamis a „tiszta

„Tegnap délelőtt kötekedő vendéget állítottak elő a rendőri erők a csérvásári Vörös Csillag étteremből (ahogy a helyiek becézik, a közkedvelt Vörcsiből). A középkorú vendég villamoskalauznak adta ki magát, és szokatlan időben zóna borjúpaprikást rendelt. A »Vörcsi« ínyencségét a pincérek felszolgálták a számára, de közben nem ke-

ajtóban feltűnt, hogy nagyon kevesen vannak, a jobb hajóban néhány író és vendég ül, középütt főleg a vezetés, a bal hajóban vegyesen öregek, fiatalabbak, népiek, urbánusok, mindenfélék, kívülállók. Veress Miklós a fülembe súgta, hogy csak látszólag vagyunk határozatképtelenek, mert többen már lesza

BÁTAI Sándor graf.

Árnyékkatál, 1992. Ziáll. Újvidék

6. 70. p.

Új Műv. 1993

lönösen támogatták a
e illusztrációkat alkotott
portrékat festett a
ött a gyermekarcképeit
csi Képzőművészeti Akadémia
ikerült megszereznie.
an tanítványai kis csoport-
Schindler (1821-1842) emel-
alkotásaival.
ében, Peter Fendi 1842
rasse 477 cím alatt (ma
vbetegségbe.

Dr. Isabella Ackerl

Kaposfüredi GALÉRIA

Tisztelettel meghívja

GRÁL ILDIKÓ

kerámikus

és

BÁTAI SÁNDOR

grafikusművész

kiállításának megnyitójára

1995. október 28-án du. 5 órai kezdettel.

A kiállítást megnyitja:

Király Zoltán

Városi Művelődési Központ

igazgatója

Közreműködik a

MOTETTA énekegyüttes

A kiállítás megtekinthető november 30-ig.

Szoborparkban

Kling József szobrászművész alkotásai láthatók.

Nyitva hétfő kivételével naponta: 14-20 óráig.

Galériatulajdonos: K. VÁRNAGY MÁRTA

Kaposvár - Kaposfüred, Kisközi u. 63.

Telefon: 82/315-670

BÁTAI Sándor

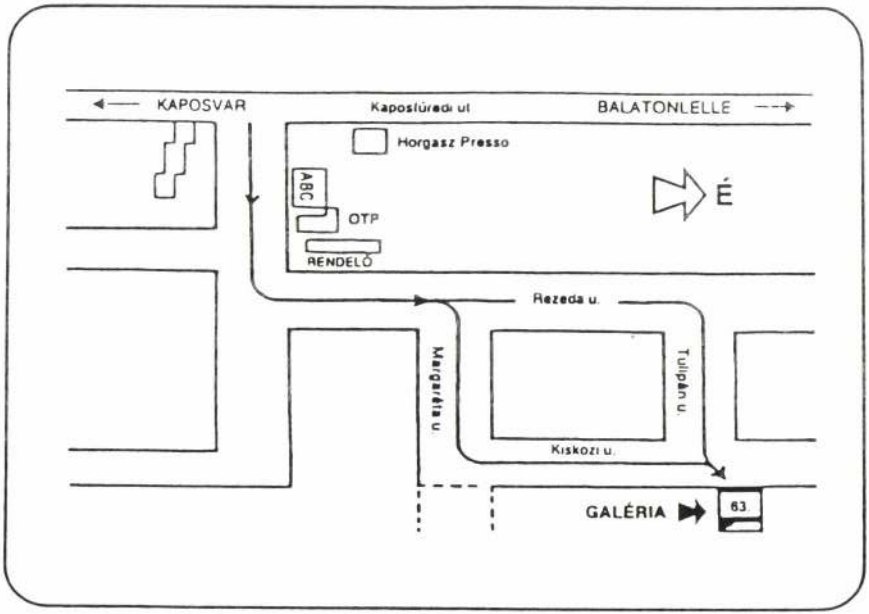
KAPOSVAR
Kaposlúredi út
BALATONLELLE
Horgasz Presso
ABC
OTP
RENDELŐ
É
Rezeda u.
Margaréta u.
Tulipán u.
Kiskozi u.
GALÉRIA
63

MVKtár 53 95

Fészek Galéria

1995. nov.

FÉNYMÁSOLATOK, MATRICÁK I.

ABAJKOVICS PÉTER
BÁTAI SÁNDOR
CSERNIK ATTILA
fenyvesi TÓTH ÁRPÁD
GÉCZI JÁNOS
SÓS EVELIN
ZSUBORI ERVIN

Megtekinthető:
november 12-ig, naponta 2-8 óra között,
szombat-vasárnap kivételével

BÁTAI / Sándor

3

péntek este 7 óra

FIATAL PÁLYAKEZDŐ ZENEMŰVÉSZEK HANGVERSENYE

A művészeket bemutatja:
NÉMETHY ATTILA

Műsor:

J.S.BACH: G-dúr szólószvit
előadja: **PUSKÁS ZSOLT** /gordonka/

BEETHOVEN: Op. Nr. 2. g-moll szonáta
előadja: **PUSKÁS ZSOLT** /gordonka/
ERTÜNGEAL ALPASLAN /zongora/

- szünet -

HAYDN: D-dúr trió Hob.: XV/16
előadja: **SÁROSI PÉTER** /hegedű/
PUSKÁS ZSOLT /gordonka/
VÁRALLYAY ÁGNES /zongora/

Meghívó igényelhető az irodában.

BÁTAI Sándor

POGÁNY Gábor: Bemutatjuk Bátai Sándor grafikáit = Élet és Irodalom, 1989. május 19. 12. 11.

XX. 12. 45. u. / Mestrek

BÁTAI Sándor, grafikus

kiállítás

kiáll. Kaposvár, Megyei Múzeum. 1989. május.

eml. = Somogyi Honismereti Híradó 20. 1989. 1. 74.

XXI. 45 n. / Mesterek

BÁTAI SÁNDOR

Somogyi Hírlap
1998. 06. 06.

Síkplasztikus lelemény a Vaszary Képtárban

A festői 3. dimenzió

Kísérletező kedvű festők egyszercsak azt vették a fejükbe, márpedig nekik nem elég a két dimenzió, irány a harmadik. Így is lett, kiléptek a síkból a térbe.

Az eredmény egy új műfaj, a festészet és a kisplasztika közé ékelődő síkplasztika, melynek keresztapja, *Kováts Albert* festőművész tegnap a Vaszary Képtárban rendezett tárlat megnyitóján is megjelent. A 3 éve alakult Magyar [illegible]stő Társaságának alelnöke [illegible] alkotó képviseletében vett részt a tárlaton, amelyet *Sümegi György* művészettörténész ajánlott – a fenyegető hőguta dacára hősiesen helytálló – közönség figyelmébe. A falakon négy somogyi alkotó, *Bátai Sándor, J. Lieber Erzsébet, Baktay Patrícia, László Levente* munkái is megtalálhatók. A síkplasztika a kortárs képzőművészet egyik legizgalmasabb műfaja, amiben a lehetőségeknek csak a képzelet korlátai szabnak határt. Persze, dehogy szabnak, a hihetetlen lelemény varázslatos hangulatokat, közérzet jelentéseket közvetít mindennapjainkról. Látszólag rég nem látott tárgyakat, egy darab falat, egy felszelelt telefonkönyvet, egy Szaratov-táblát nézünk, s mégis többet látunk. *B. T.*

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk

NYÁRI JÓZSEF

temetésén részt vettek, virágaikkal és együttérzésükkel gyászunkba osztoztak.

Gyászoló család

Ezúton köszönjük a rokonoknak, kollégáknak, ismerősöknek, hogy a drága édesanyát

KÖVESSY FERENCNÉT

● BÉRBEADÓ erre az évre a Balatonföldvári volt SióTour Iroda. Tel: 06-20-251-964. (81606)

● CSURGÓ, Zrínyi u. 2/b. családi ház szoc.pol. lehetőséggel eladó. Tel.: 82/472-327. (81430)

● ELADÓ 1.5 szobás lakás Kaposváron. Tel.: 82/422-287. (81293)

● ELADÓ 2.5 szobás, összkomfortos, igényesen felújított, ebédlős, gázkonvektoros családi ház. Kaposvár, Vikár B. u. 40. (81231)

● GARÁZS eladó Kaposváron a Füredi csomópontban. Tel.: 82/320-339. (81306)

● IGALBAN közvetlenül a fürdő mellett nyaraló igényesnek eladó. Tel.: 73/354-261. (81477)

● KAPOSVÁRON, az Ivánfahegy tetején kétszintes hétvégi ház eladó. 82/424-861, este. (80826)

Fax: (82)313-425 (81695)

● SUZUKI Sedan 1.3-as 24000 km-rel megkímélt állapotban eladó. Tel: 85/353-044. (81500)

● SAMARA 1.3-as 89-es eladó. Irányár: 490 E Ft. Tel.: 16 óra után 82/423-527. (81291)

● WARTBURG 11 éves eladó. Tel.: 85/330-796. (81599)

ÁLLÁS

● A VIDEOTON MBKE Kft. felvételre keres női munkavállalókat betanított munkás munkakörbe és kétműszakos munkarendbe, továbbá targoncavezetőt, műa technológust, üzemfe gyakorlattal rendelke karbantartó mérnökö logisztikust német ny

Fe 250

Ø

Batakavics

nobrán

Pest 1850-es évek

vvd

Haeufler 1854

I. 153. l.

Talán

Bartalicsesal

azonos.

Egyetőre nem Ell.

3 darab, disszel, egyik bársonyhuzattal.
XIX. század.

BOT,
16 darab, köztük Simor prímásé, fa, elefántcson
és egy ernyő.
XIX. század.

Batár Attila, építész

Hivatkozás ci kkére: 1967-ben jelent meg az Élet s' Tudomány ban „Mi újat ad az építésztnek az EXPO '67?" címmel.

Dr. Gerendás István: EXPO '70 Osaka

1702-1708.

Élet s' Tudomány, Sz. 1970. szept. 4. XXV/36.

Batár Attila

cikke:

Mi újat ad az építészetnek az Expo 67?
- Élet és Tudomány 1967. 22. évf. 34. sz. 1596-1602.?

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107.l./

72. l.

Batak András, grafikus

Új Mű. 2001. 02. p. 25.

külső megbízás:		
ebből kedvezményes		
egyéb dologi:		
Felhalmozási költségek		
♦TMI beszerzés		
♦KF eszközök beszerzése		
♣ÁFA összege		
Összesen:		

Igényelt OM-támogatás összesen: .....

..... forint.

..... PH.
gazdasági vezető

Megjegyzések:

♦ A Kedvezményezett nevére, címére kiállított és rés szükséges.

♣ Az ÁFA sor csak abban az esetben tartalmazhat ös nincsen. Ebbe a sorba kell beírni a külső megbízás tartozó ÁFÁ-t.

GEORGIUS BATAR, textilfestőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét talaljuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
133.- Georgius Batar, Loschontz, 1772.--152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974.

Batár Lóuló

rént vett a nagymarosi képzőművészeti kiállításon

Padányi Anna: Képzőművészeti kiállítás Nagymaroson
Pestmegyei Hírlap. 1966. júl. 29 3.o

Batári László fm

művei Ihrányi Képtárba

→ Urbán Szőrzsi

MŰVÉSZET 1985/7/62

Batàni
Batàni L., -né

Batári Ferenc

Fotó: Gelencsér Ferenc – F. K.: Dr. Fülöp Gyula

REGIA REX NYOMDA

Le Musée Szent István Király
de Székesfehérvár
a le plaisir de vous inviter
au vernissage d' une exposition de

Textiles Orientaux
(Collection privée)

le samedi 14 juin 1997
à 11.30h
Gellerie Csók István
(Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.)

L'exposition sera inaugurée par
Ferenc Batári
specialiste de l'historie de l'art

L'exposition se poursuivra
jusqu' au 7 septembre 1997
du lundi au vendredi
de 10h à 19h
samedi et dimanche
de 10h à 18h
Sauf le premier lundi du mois.

L'exposition est placée
sous le patronage de la
Fondation Nationale de la Culture.

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt a

Keleti textilek
(magángyűjteményből)
című kiállítására,

melyet
Batári Ferenc
művészettörténész
nyit meg

1997. június 14-én,
szombaton délelőtt
fél 12 órakor
a Csók István Képtárban.
(Székesfehérvár, Bartók Béla tér 1.)

A kiállítás megtekinthető:
1997. szeptember 7-ig
hétköznap 10-19 óráig,
szombat-vasárnap
10-18 óráig.
Minden hónap első hétfőjén zárva.

A kiállítás
a Nemzeti Kulturális Alap
támogatásával jött létre.

Az Iparművészeti gyűjteménye Gödöllőre költözik?

Keleti szőnyegek könyvben és múzeumban

A KORA TAVASZON adtunk tudósítást a kesztelyi *Helikon Kastélymúzeumban* megrendezett oszmán-török szőnyegbemutatóról. Annak, hogy erre a még megtekinthető kiállításra ismét visszatérünk, az adott késztetést, hogy elkészült a hozzá kapcsolódó, kivételes szépségű katalógus. Annak idején jeleztük, hogy ez a munka folyamatban van, de ezúttal olyan többletet kaptunk a két intézmény, a kölcsönző *Iparművészeti Múzeum* és a házigazda *Helikon Múzeum* jóvoltából, amely érdemes arra, hogy a szélesebb közönség figyelmét felhívjuk rá.

A most kézbe vehető katalógus legnagyobb értéke az, hogy nem válogatást nyújt lapjain a tájékozódni vágyó érdeklődőnek, hanem a teljes kiállítás, vagyis 176 szőnyeg színes képét és leírását. A két intézmény igazgatójának, *Lovag* Zsuzsának és *Czoma* Lászlónak mintaszerű együttgondolkodása egyúttal megteremtette az *Iparművészeti Múzeum* gyűjteményeit sorozatban bemutató kötetek első számát is. Tanulmányi szakkatalógus kiadása minden múzeum alapvető feladata, ezek hiányában képtelen bekapcsolódni a nemzetközi kutatás vérkeringésébe, raktáraiban őrzött kincsei a kutatók előtt ismeretlen, holt tőkévé válnak. Bár ez a tény minden múzeumi szakember előtt ismert, mégis ez a kiadvány az első, amely nagy múltú gyűjteményeink anyagáról napvilágot látott, és ez talán a többi múzeumot is megmozdítja, és belátják, hogy díszes albumok megjelentetésénél mennyivel fontosabb a hasonló szemléletű kiadvány. Pillanatnyilag úgy tűnik, hogy a gyarapításnál is fontosabb lenne ezen tanulmányi kötetek kidolgozása és megjelentetése, hiszen minden intézményünk helyszűkében van, ugyanakkor ezen összegzések révén képzelhető csak el a továbbiakban tudatos gyűjteményépítés és gyarapítás, a felismert hiányok tervszerű pótlása.

Természetesen egy ilyen kötet létrehozása végtelenül sok aprómunkát, a tárggyal szembeni alázatot igényel. No meg a tárgykör alapos ismeretét. Az *Iparművészeti Múzeum* ezen kötete sem jöhetett volna létre, ha nem olyan a munkatársuk, aki ennek a feladatnak minden részletében meg tudott felelni. *Batári* Ferenc múzeumi pályafutása során kezdetben *Borsi* Sándornéval, majd annak halála után önállóan kiállítások sorozatát rendezte meg itthon és külföldön. 1972-től, csak az oszmán-török emlékanyagból napjainkig tizennégyet. Tárgybeli publikációi, nemzetközi konferenciákon gyűjtött tapasztalatainak és részkutatásainak összefoglalásául is kívánkozott e katalógus bevezetője. Több évtized kutatómunkája számos olyan felismerést eredményezett, amelyet a nemzetközi szakembergárda is számon tart, illetve elfogad. Batári Ferenc felismerése alapján különült el a XVI. század emlékeiből az a mértani mintájú csoport, amelyet *Crivelli* (1457–1493 között tevékenykedett) alkotásán ő látott meg. Különösen jelentősek azon tanulmányai, melyek a magyar lakáskultúrában oly fontos szerepet betöltő keleti szőnyegekkel foglalkoznak. Írásaiból is megerősítést nyerünk az ügyben, hogy az egy kiállítás keretében éppen Budapesten „vendégszereplő" Nagy Szulejmán uralkodása milyen magas szintű fénykort, és egyidejűleg milyen markáns fordulópontot is jelentett a szőnyegművészet terén. A perzsiai és egyiptomi hadjáratok kísérőjelenségeként ekkor került idegen hatás az oszmán-török művészetbe. Az ekkor készült műtárgyak mutatják fel a legtöbb perzsa közvetítésű, kínai eredetű motívumot. A nálunk tömegesen előforduló úgynevezett erdélyi szőnyegek is zömükben perzsa elemeket mutatnak, és felismerhető rajtuk a nyugati piac megnyerésének szándéka is. Éppen a többféle ízlés és igény nagyvonalú elfogadása és kiszolgálása mutatja a műfaj életerejét, amely mindezek mellett és ellenére sajátságos karakterét megőrizte.

A TÖBBI SZŐNYEGCSALÁD bemutatása is szerepel a két múzeum tervei között. De bármily örvendetes is az egyes gyűjteményrészek időleges bemutatása Keszthelyen, mégis szomorúan állapíthatjuk meg, hogy ez a művészettörténeti „aranybánya" az elmúlt évtizedekben többet volt raktárban, mint közszemlén. Most úgy tűnik, valamelyes mozgás e téren is megindult. Az *Iparművészeti* és a *Nemzeti Múzeum* vezetősége, a gödöllői illetékesekkel egyetértve javaslatot tett a helyreállítás alatt álló kastély szőnyegmúzeumkénti hasznosítására. Ezt az elképzelést a *Grassalkovich-alapítvány* is támogatja. Az évtizedekig méltatlan kezelésű épületegyüttesnek nagyon kevés eredeti berendezési tárgya van, falai között egykori pompáját felidézni lehetetlen, de mintegy hat-nyolc termében lehetőség nyílna arra, hogy a maradványok és más gyűjteményekből átadható darabok felhasználásával, az ismert fényképek alapján kísérlet szülessen e rekonstrukcióra. Itt kapna helyet a gödöllői múzeumban és a *Nemzeti Múzeumban* őrzött *Erzsébet királyné-relikviák* kiállítása is. Köztük a kastély díszterme alkalmanként helyet adna zártkörű rendezvényeknek, konferenciáknak, hangversenyeknek. Az épület oldalszárnyainak teremsorai pedig méltó teret biztosítanának az *Iparművészeti Múzeum* teljes szőnyeggyűjteményének, olyképpen, hogy a földszint egyik szárnyában az oszmán-török, a másikban a közép-ázsiai szőnyegeket mutatná be, az emeletre pedig a perzsa, illetve kaukázusi gyűjtemények kerülnének. A volt fürdőépületben, illetve a narancsházban lenne a raktár, a restaurálóműhely, és ott rendeznék meg időszaki kiállításaikat is. Hogy Gödöllő mennyire ideális hely lenne e különleges látnivaló számára, azt bizonygatni felesleges. A fővárostól való, aránylag jó, gyors megközelíthetősége csak egy a létező előnyökből. De talán az sem közömbös szempont, hogy ez a városka a századfordulón a magyar iparművészet fellegvára, a szőnyeg- és gobelinszövés centruma volt. Ha nem is élvezett olyan királyi támogatást, de hazai viszonylatban szerepe *Darmstadthoz* volt hasonló. A még meglevő műteremházak ismét megtelhetnének élettel, és textilművészetünk olyan bázissal gazdagodhatna, melynek a múltja sem közömbös.

A KESZTHELYI KIÁLLÍTÁSRÓL visszatérő anyagnak nem kellene újabb negyven évre szégyenszemre raktárba vonulni, ha a gödöllői terv megvalósulna. Ezeket a kincseket a leltárkönyvek tanúsága szerint a nemzet eddig is birtokolta, de igazi tulajdonosa csak akkor lesz, ha hiánytalanul megismerheti, és korlátozás nélkül gyönyörködhet benne.

Kótai József

Kétüléses szerepek

Carlo Gozzi szarvaskirálya a Radnóti Színházban

Hátán hatalmas fekete angyalszárnnyal mint Duran arte, a varázsló köszönti *Bálint* András színigazgató a közönséget a *Radnóti Színház* új bemutatóján, *A szarvaskirály* előadásán. Oldalán hűséges kísérője, az oroszlán, akit egy kisfiú alakít, kutyaszerű kőoroszlántutánzó jelmezbe bújva. Szerepe mindössze annyi, hogy megmozdítja a fejét, mintha kíváncsian felfigyelne arra, amit gazdája a prológusban elmond.

Ezután égiesen lenge ruhát viselő lányok, majd pedig talpig feketébe öltözött, keménykalapos urak lépnek a színre, és exponálják a drabot: Deramo király (*Szakács* Tibor), miniszereinek hosszas rábeszélésére, mégiscsak hajlandó megnősülni, és most feleséget keres. Több ezer jelölt után újabbak varnak soron, szám szerint hárman, akik más-más érzelmekkel néznek a kitüntető vizit elébe, ahol a király ismerkedni óhajt velük. A varázsló súgására a király azt választja, aki egyébként is epekedik iránta, ámde ez kétségbeesésbe dönti Dadri első miniszter (*Kulka* János), mert ő magának szemelt ki a nyertes Angelát (*Kováts* Adél), kollégája, a helyettes államtitkár lányát, és sajátlányát szánta volna királyi hitvesül. Dadri ehát bosszút forral.

Carlo *Gozzi* (1720–1806), a darab szerzője *Goldoni* kortársa és vetélytársa, sőt ellensége volt. Mesejátékaiban fantasztikus és groteszk, egzotikus és szatirikus elemeket kevert a commedia dell'arte hagyományaival, és bár *Turandotja Schiller, Puccini* és *Brecht* révén közismert lett, végeredményben Goldoni nagyobbnak és maradandóbbnak bizonyult nála realista polgári vígjátékaival. Jiri *Menzel (Katona József Színház)* után azonban most *Deák* Krisztina is úgy véli, hogy érdemes Gozzit újra elővenni. *Lador* László fordítását mindenesetre átdolgoztatta *Szilágyi* Andorral és *Radnai* Annamáriával, mégpedig bizonyára már a tervezett előadás rendezői koncepciója alapján, azaz helyenként stílusparódiába hajló módon. Így lett például Pantalonéból helyettes államtitkár.

Ugyanakkor a rendező más lehetőségeket is felfedezni vélt a darabban. Ezért *Gyarmathy* Ágnes díszlet- és jelmezterve-

Kulka János a darab egyik jelenetében

zővel René *Magritte* ihlette színpadképet terveztetett. Magritte ma divatban van, gyakran idézik könyvborítókon, plakátokon, grafikákon, díszletekben. A rá való hivatkozás, amely már a színlapon is olvasható, némi gyanút kelt. A mértéktartó díszlet azonban végül is jól működik. Uralkodó eleme egy olyan trónszék, amelynek a háttámláján parányi kalitkában kis fehér madárka ugrándozik, és amelynek a széklábon kívül emberi lába is van: nadrágszárba és cipőbe bújtatva két láb foglal helyet rajta. Ez a két lábszár végül, a varázsló isteni beavatkozásának utolsó pillanatában a varázsló lábának fog bizonyulni: ügyes színpadi trükkel beléje költözik Bálint András, hogy megoldja a bonyodalmat.

A Magritte-utalásokkal feltehetőleg azt kívánta sugallni a rendező, hogy *A szarvaskirály* olyan rejtett lelki mélységekbe világíthat be, amilyeneket a szürrealizmus próbált feltárni. Dadri tudniillik, visszaélve a király bizalmával, a tőle ellesett varázsige segítségével szarvassá változtatja urát, az ő bőrébe pedig maga bújik bele. Arra számít, hogy Angela így az övé lehet. Csakhogy Angela az ösztöneivel megérzi, hogy férje képében valaki más közeledik hozzá, és a szarvaskirálynak is sikerül visszaváltoznia, igaz, egyelőre csak rozzant öregemberré (*Fülöp* Viktor). Egyszóval, Gozzi darabjában olyan figurákkal van dolgunk, akiknek az azonossága időnként kérdéses, akikben test és lélek között konfliktus van.

Külsőleg ezt is ötletesen jelzi az előadás. A felemás azonosságú szereplőt két színész játssza: egyik a külsejét, másik a bensejét. Szakács Tibor mint királyi külső mögül Kulka János kandikál elő mint benső. És Fülöp Viktor öreg teste nyomában ott sündörög a szép és nemes királyi lélek, *Szakács* Tibor. Mindez kezdetben elég mulatságos, később már nem annyira. Szürrealista mélységeket azonban nemigen sejtet. Talán többet láthattunk volna, ha jobban, érdekesebben játsszák a színészek a *„tandemüket"*. Kulkának vannak is jó pillanatai, és Fülöp Viktor megindító jelenség, de ez kevés.

A dolog azonban nemcsak a színészeken múlik. A bizarr Gozzi-mese tálalásában tudniillik a szürrealisztikus elemek inkább csak a deklarált szándék formájában vannak jelen, valóságosabbak a parodisztikusak. Néha, például Kulka játékában, mintha horrorparódiát látnánk. A szarvassá változás mint horror különben nagyon is lehetséges nézete ennek a Gozzi-játéknak, de itt szintén csak a kezdeményei vannak meg. S akkor ott van még a nagyok horrorjához csak asszisztáló fiatalok színtiszta commedia dell'artéja, amely csupán kíséret az előadáshoz, bár éppen itt, *Görög* László és *Moldvai* Kiss Andrea révén, két üdítő alakítást láthatunk. Egyszóval a sokféle stílus, sokféle közelítés nem könnyíti meg a színészek dolgát, és stiláris szempontból nem mondható sikerültnek az előadás, de az ötletek, a jól eltalált pillanatok, a derűs-ironikus alaptónus kellemesen elszórakoztatnak.

Györffy Miklós

Schiff András sorozata a londoni Barbicanben

A london *Barbican Hall* a világ legrangsabb koncerttermei közé tartozik, ezért figyelmet érdemel, hogy *Schiff* András – aki az angol zenekritikusok szerint *„korosztályának legbriliánsab és legtehetségesebb zongoraművésze"* – a jövő hét közepéig – mondhatni – „kibérelte magának".

A *Barbican Centre Intimate Letters* elnevezésű sorozatában a Londonban élő Schiff András szerkesztette hét kamarakoncert programján *Schubert* és *Janácek* szólódarabjai, szonáti, triói, vonósnégyesei és egyéb kompozíciói szerepelnek, melyek segítségével a rendező szerint *„megismerhetjük akét komponista legbelsőbb titkait"*.

A hangversenysorozaton, amely hétfőn kezdődött és október 26-áig tart, nemcsak Schiff András zongorajátékát hallhatja a közönség, hanem „barátainak" muzsikálását is, mint például Suzuko *Shiokawa* hegedű-, *Perényi* Miklós gordonka-, Bruno *Canino* zongora-, Elmar *Schmid* klarinét-, Radovan *Vlatkovic* kürt-, Kathryn *Lukas* fuvola- és Hugh *Webb* hárfamvész, valamint a *Panocha voósnégyes*, Ann *Murray* mezzo, Rufus *Müller* és Philip *Langridge* tenor énekművész.

A koncerteken három alkalommal működik közre a *New London Chamber Choir* James *Wood* vezényletével, egyszer-egyszer pedig a bécsi filharmonikusok rézfúvósegyüttese és a *Guildhall Chamber Ensemble*.

Schiff András a nyitóesten kívül még öt alkalommal, 19-én délután és este, valamint 22-én, 24-én és 26-án este lép pódiumra.

A sorozaton például Janáce hegedűszonátája, első vonósnégyese, Schubert Esz-dúr triója, Esz-dúr kvartettje (Op. 125.) és f-moll fantáziája is.

D. M.

A RÁDIÓ MELLETT

Ködszurkálás

A nagy ígéretek beteljesülésére még várnunk kell. Hiszabban a reményben fogadtuk a rádió új műsorstruktúráját, hogy megélénkül majd a program, hogy kényszer szülte zenei betétek helyett friss, napi riportokat hallhatunk, s hogy tisztulnak a műfaji határok, a politika a helyére kerül, nem óvakodik be a műsor minden területére. Leleplező riportok nincsenek, sőt, akármilyen figyelmesen is szemlélődünk, különösebb nagy koncepcióváltást sem látunk. Hiszen nem nevezhető annak, ha néhány műsor eltűnik, és a helyébe mások kerülnek. S a hétköznapi unalmat csak némileg enyhíti a hétvégi programok élénkülése. Az viszont már változásnak nevezhető, ha másképpen szólal meg a *Magyar Rádió*. Az a hangnem, amely az előző vezetés alatt meghonosult, a különféle pártállású vélemények szerint sem volt elfogultnak minősíthető, ezt tisztességgel elismerték a pártok a választások idején. Inkább mindenféle véleménytől kilúgozott érdektelenség lengte körül akkoriban a műsort. Az alelnök és csapata nem is ezzel vonta magára a politikai haragot. Neki az elbocsátásokat nem tudják majd soha megbocsátani. Most az a kérdés, mennyire tudja úgy megőrizni független szellemiségét és hangnemét a rádió, hogy közben érdekesebbé teszi műsorait, kiszolgálja a hallgatóságot (nem feltétlenül kívánság- és nótaműsorokkal, hanem pontos és korrekt hírszolgáltatással!), s főként olyan műsorokkal, amelyek segítik a polgárokat abban, hogy saját jelenükkel kerüljenek szembe, megismerjék lehetőségeiket, megtalálják a reményt a továbblépésre. Ehelyett azonban eddig csak zavar volt tapasztalható a rádióműsorban, némi koordinálatlanság, aminek következtében hetente kerül adásba egy *Faludy-portré*, amelyet aligha az agg mester jár ki magának, inkább a szerkesztői lelkesedés vagy túllelkesedés. S észlelhető ezen túl műfaji bizonytalanság is, mint ahogyan ezt a szombati

Déli krónika

mutatta, ahol hírszolgáltatás helyett a szerkesztő vezető anyagként a nyilas hatalomátvétel évfordulója kapcsán *Radnóti-verset* szavalt. Aligha illeszthető be ez a jegyzetnek kikiáltott betét, főként vezető helyen, egy hírszolgáltató műsorba, hiszen a hasonló emlékezésekre tág teret kínál a napi rádióadás egésze. S nem túl illendő az sem, hogy váratlanul témát váltson egy műsor, amint tette ezt a *Kossuth-klub* kedd esti adása, amelyben a *Jelenidőben – a kabaréról* helyett az ÁV Rt. vezetőváltásairól esett szó. Aligha érdekli ez azokat, akik a kabaré iránt érdeklődnének, arról nem is beszélve, hogy e témakör megtárgyalására kiválóan megfelelne a *Ráadás* című, kifejezetten a napi hírek és események elemzését, értelmezését szolgáló műsor.

A közérthető és arányaiban is helyes tájékoztatásra már csak azért is szükség lenne, mert úgy tűnik, sok fejben igen nagy zavar van. A sajtó ugyanis azzal, hogy lohol a szenzációk és álszenzációk után, feldob és elejt témákat, befejezetlenül, túldimenzionál különféle politikai célok érdekében eseményeket, nagyon meg tudja zavarni a fejeket. Már csak azért is, mert az olvasó hajlamos arra, hogy elhiggyen minden írott szót, magáévá tegyen minden gondolatot, és indulatai jó eredménnyel gerjeszthetők. Ez derült ki ismét *Bolgár* György újraindított műsorát, a

Beszéljük meg!

című telefonos össznépi játékot hallgatva. E műsorban lehetősége van a hallgatónak arra, hogy elmondja a véleményét bizonyos kérdésekről. Legutóbbi, vagy inkább legelső adásában Bolgár igen sok témát kínált hozzászólásra, ám hamarosan kiderült, hogy az emberek, legalábbis a telefonáló fajták, fittyet hánynak Nobel-békedíjra, világhírű magyarokra, a privatizáció körüli események foglalkoztatják legjobban őket. Persze abból sem a tények, hiszen azokról csak kevés szó esik, inkább a megszellőztetett végkielégítések, a felelősségrevonás, meg a képviselői mellékállások. Tehát leginkább az érdekli őket, kinek mennyi jut a zsebébe, hiszen nincs oly érdemdús ember e hazában, akinek hajlandó lenne a magyar milliókat osztogatni.

Bolgár Györgynek, aki kínosan igyekszik kerülni az állásfoglalást, a telefonokat hallgatván fel kellene hagynia e túlzott semlegességgel, mivel ez célra nem vezethet. Szükség lenne arra, hogy valaki elvállalja, ha már vállalta, hogy meghallgatja a véleményeket, akkor megkísérelje a kódoszlatást, akár annak terhét is magára véve, hogy megbántja egyikmásik telefonálóját. Vagy éppen megnyugtassa azzal, hogy neki is van véleménye.

Kabarészeparé

címmel indított útjára egy műsort *Fábry* Sándor, s merész témát választott elsőül: a *Nevető '56*-ot. Október 23-a közeledtén valóban furcsának tűnhet a megközelítés, a forradalom napjait és az azt követő időszakot a humor oldaláról vizsgálni. A kísérlet sikeres volt. Elsősorban azért, mert azok vállalták a részvételt, akik részesei voltak az eseményeknek: *Obersovszky* Gyula, *Mécs* Imre, *Makk* Károly, *Karácson* Gábor, *Nagy* Mihály. Elítéltek és tanúk, szenvedők és kívülállók. Olyanok, akiknek fontos, hogy '56 szelleme élő maradjon. S akik tudják, hogy a történelem nem csupán pátosz, nemcsak nagy eszme, hanem hétköznapok sokasága, amelyben jelen van a humor, a tréfa, amely nélkül lehetetlen ép lélekkel túlélni a tragédiákat.

(hanthy)

Holland filmek az Örökmozgóban

A holland filmgyártás hasonló gondokkal küzd, mint a magyar: nemzeti filmgyártást kellene teremtenie egyre szűkülő anyagi forrásokból. E vonzó ország nálunk kevéssé ismert filmművészetének hét alkotását vetítik október 22–29-ig a budapesti *Örökmozgóban*. A *holland filmnapokat* a *Magyar Filmintézet*, a *Holland Királyság Nagykövetsége* és a *Holland Film Promotion* szervezi. Szombaton este fél kilenckor Paul *Ruven Hogyan éljünk túl egy összetört szívet* című, 1991-ben készült filmjét vetítik. Vasárnap mutatják be Ian *Kerkohof A Mozart-madár* című művét, amely 1993-ban megkapta az év legjobb holland filmje díjat. A holland filmművészet legnagyobb sikereit (cannes-i nagydíj, Oscar) Bert *Haanstra* aratta. *Fanfár* című munkáját kedden vetítik. Marleen *Gorris Christine M. némasága* című feminista filmjét szerdán láthatjuk. 1990-es holland siker, a legjobb első film a csütörtökön színre kerülő *Életerő*. A filmnapokat 29-én *A három legjobb dolog az életben* című melankolikus vígjáték zárja.

Koreai–magyar néptáncgála az Operaházban

Hvakvanmu és pásztorcsárdás

A nagy múltú dél-koreai *Hanwha* vállalatcsoport, amely a távol-keleti állam tíz legnagyobb cége közé tartozik, és nemcsak az olaj- és vegyiparban, hanem a gépipar, a pénzügy, a távközlés, a turizmus, a szórakoztatóipar és a tömegtájékoztatás területén is tevékenykedik, Kecskeméten huszonharmadik külföldi vállalatát nyitja meg. Az új élelmiszer-ipari üzem a *Smack* nevű terméket fogja gyártani. Ebből az alkalomból a Hanwha őszi fesztivált rendez Magyarországon, amelynek programját hétfőn ismertették az *Operaház Székely Bertalan termében*.

A fesztivál legnagyobb érdeklődésre számot tartó eseménye koreai népi együttesek, köztük a *Zong Ze-man*, az *An Szuk-szon* és a *Li Szeng-gang*, illetve a *Magyar Állami Népi Együttes* közös műsora lesz október 24-én este az *Operaházban*. A gála első részében láthatunk és hallhatunk *hvakvanmut* (virágkoszorús táncot), *tegűmszancsot* (koreai fuvolát), *csangkocsumot* (dobos) és *szüngmut* (buddhista táncot), valamint Kalocsa vidéki, tyukodi, kalotaszegi és szatmári táncokat és parasztcsárdást. A második részben lesz *pucsecsum* (legyezős tánc), *panszori* (ősi opera), *szalpuri* (tánc a rossz szellemek elűzésére), *kangkangszolle* (ősi tánc), *szamulnori* (ütőszene), *nongak* (parasztzene), és a gála végén csattanóként a koreai és a magyar együttesek együtt lépnek pódiumra. Ugyancsak a koreai őszi fesztivál rendezvénye lesz az a háromnapos kiállítás, amely a Hanwha termékeiből nyílik meg 24-én a *Budapest Mariott Hotel Budavár termében*, és 26-án este a fővárosban az a tűzijáték, amely már a szöuli olimpia nyitó és záró ünnepségén is nagy sikert aratott.

(d. m.)

Kórkörkép

A szabad orvosválasztás és a háziorvosi rendszer bevezetése mit sem javított az ellátás minőségén – ez derül ki vidéki tudósítóink körképéből. Az önkormányzatokkal, az adminisztrációs terhekkel küszködő háziorvosok aligha törődnek többet a betegekkel, mint körzeti orvos korukban. A verseny ugyan megkezdődött a páciensekért, ennek azonban még nem alakult ki a kultúrája. Évek kellenek, amíg a munkáját gyengében végző orvos valóban jelentős anyagi hátrányba kerül. A szabályozás évente változik, így a háziorvos kényszerből mindig a mának él. Ez viszont nem serkenti beruházásokra, vagy rendelője csinosítására. Ma még egzisztenciája jelentős mértékben az önkormányzat jóindulatán múlik. Ahol a helyi képviselők megértik, hogy polgáraik életminősége nagyban függ az egészségügyi ellátás minőségétől, ott könnyebb az orvos és a beteg helyzete is. Ahol viszont csatározások, veszekedések és jogviták jellemzik a viszonyt, ott a beteg ember érzi meg leginkább az indulatok szelét.

Hálapénz helyett a telefon csörög

Zsúfoltak a debreceni rendelők

Hajdú-Bihar több településén is vita alakult ki az önkormányzatok és a háziorvosok között, ám Debrecenben mindkét fél korrektnek nevezi a viszonyt.

A törvény alapján a vállalkozó háziorvosoknak nem kell bérleti díjat fizetniük, ezenfelül Debrecenben *az önkormányzat úgy döntött, átvállalja a közüzemi díjakat, illetve a telefonszámlához havonta 1200 forinttal járul hozzá.*

Debrecenben a 83 felnőtt és a 44 gyermekkörzetből eddig 90 háziorvos élt az újfajta lehetőséggel. A háziorvosok szerint, amennyiben az önkormányzat nem vállalta volna át a rezsiköltséget a privatizáció kivitelezhetetlen lett volna. Sajnos azonban ezentúl is elkelne időnként a segítség, például a rendelők átalakításánál, hogy a beteg négyszemközt találkozhasson orvosával.

Debrecenben a vállalkozó háziorvosok a társadalombiztosítástól évente átlag kettő, kettő és fél millió forintot kapnak, amelyből fedezni kell az alkalmazottak bérét, a továbbképzést, kisebb műszerek, eszközök beszerzését, és persze a takarítószerek vásárlását is. Mint mondják, nem váltak milliomosokká. És, hogy mégis miért nem bánták meg?

Dr. Bordán László, egy lakótelep háziorvosa erről így beszél: „Potenciálisan sok lehetőséget látok az orvoslás ezen módjában, még akkor is, ha ma nehezebb orvosnak lenni, hiszen az orvostudományon kívül a jogszabályokban és az üzleti élet rejtelmeiben is el kell mélyülni. Sokkal nagyobb a szabadságérzetem, mint korábban."

Bordán doktornak régebben 3000 betege volt, most csak 2200. Ha rajta múlna, 1200 lenne, de – mint mondta – az ez után járó tb-támogatásból nem tudná fizetni a munkatársakat. *A zsúfoltság, a sorban állás tehát nem szűnt meg.* Próbálnak különböző fogadási rendek kialakításával enyhíteni ezen, de az igazi megoldás szerinte az lenne, ha növelnék a körzetek számát Debrecenben, ugyanis *az alapellátásban kevés az orvos.*

Van olyan doktor is egyébként, aki egy igazi magánrendelő, egy úgynevezett menedzserkivizsgáló központ kialakításának terveit dédelgeti.

A hálapénzről beszélve, elgondolkozva ugyan, de vallják, eltűnőben van, illetve inkább különböző kapcsolataikat kamatoztatják. Mindig időben jön a telefon, mikor, mit, hol érdemes venni, befektetni, vagy éppen hol lesz másnap leértékelés.

(kozári)

Az elbocsátott doktor esete

Csongrádban versengenek a betegekért

Az egyik Szeged melletti faluban felmondtak a házirvosnak. Azért döntött így az önkormányzat, mert úgy látta, a doktor úr egyszerre két lovat akar megülni. Nem váltott ki nagy vihart szakmai körökben az elbocsátás, hiszen a háziorvos nem követett el műhibát, lelkiismeretét nem terheli ártatlan ember halála. Kollégái arról tájékoztattak, a doktor úr belépett egy humán szolgáltató bt-be és a falun kívül, Szegeden úgy akart gyógyítani, hogy ez idő alatt *helyettessel* töltötte volna be állását. Ezt a lépést nem tűrte az önkormányzat.

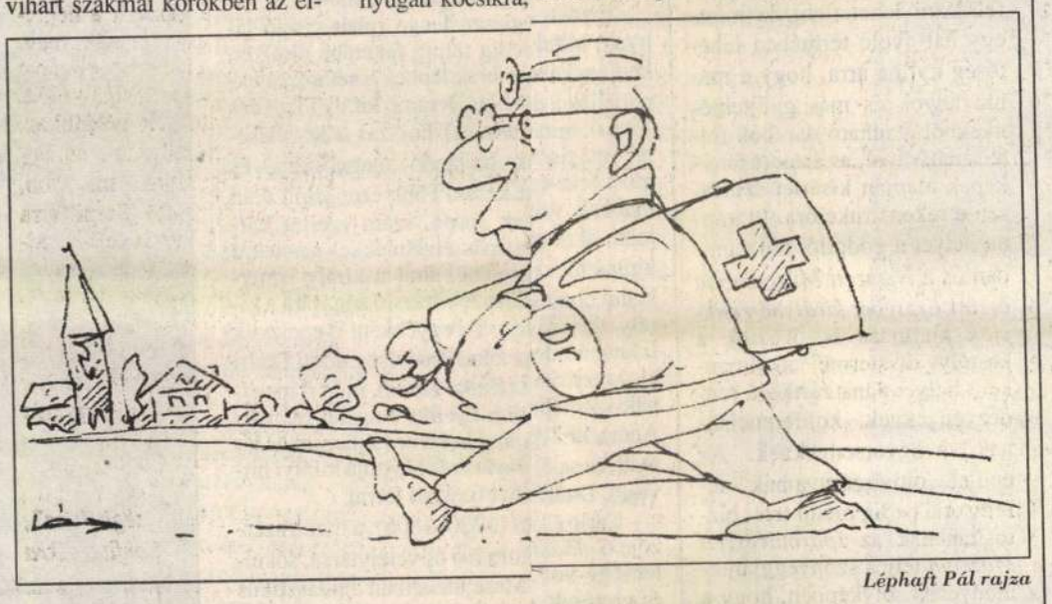

Léphaft Pál rajza

Csongrád megyében a háziorvos és a helyi önkormányzat közötti viszonyt a legkülönfélébb árnyalatok jellemzik: *a gyűlölettől kezdve a bratyizó, urambátyámozó haverságig.* Nem titkolják a gyógyítók, jól jött nekik az a törvényes lehetőség, hogy „kimehetnek" vállalkozónak és a közalkalmazotti viszony felbontásában a nagyobb szabadság megvalósulását látják.

A megye 281 háziorvosa közül 101 lett vállalkozó. Őket hallgatva – elsősorban az előnyöket sorolják – az az érzése a kívülállónak, hamarosan átbillenhet a mérleg táboruk javára. *Körülbelül 200 ezer forintot kap havonta a tb-től egy körorvos a biztosítási kártyák után.* (Járandóságuk 90 százalékát a kártyapénz teszi ki.) A vállalkozók ebből fizetik asszisztensüket, ebből fedezik a rendelők bérleti díját, a rezsiköltséget – ami külön alku leírható az adóból és a lízingelt autót három év után el lehet adni. Lépésük legfonosabb okaként azt említik: vállalkozóként hamarabb jutnak a kártyapénzhez, mert *a betegek után járó apanázsra egyes önkormányzatok hosszú heteken át ráülnek,* és a bürokrácia malomkerekeinek lassú járatai miat gyakran fordul elő, hogy öt-hat hét után kapják meg a várva várt 200 ezreket.

No persze a többség még egyelőre óvatos és a közalkalmazotti státus előnyeit hangsúlyozza, így érzi, a régi formában *biztosabb az egzisztenciája,* a vágtató infláció mellett előnyösebbnek tartja, ha az önkormányzat, és nem a vállalkozó orvos fizeti a rendelő rezsijét. A vállalkozások kiszámíthatatlanságát szem előtt tartva arra hivatkoznak, hogy az előre nem várt események a napi gyógyító munkájukba is.

A különböző státusok ellenére a kötelezettségek egyformák, és az ellenőrző főorvosok szerint *a kötelező felszerelések listája a legtöbb rendelőben nem hiánytalan.* Sok helyen nincs érfogó, gyomormosó, méregszekrény, szemhéjkanál, de van EKG, vérnyomásmérő – és a hiánycikkek alapvetően nem akadályozzák a gyógyító munkát. A felügyeletek szerint *a háziorvosok munkakultúrájának színvonala emelkedett,* s ezt nem a mundér becsülete miatt állítják. *Megindult a harc a betegekért,* az orvosok jól tudják, a betegből élnek, és ha a paciens elégedetlen, doktort cserél. Olykor a túlzó gondoskodás iskolapéldái is előfordulnak. Egy bőrgyógyász azt panaszolta, bizonyos helyekről csak hetek után küldték hozzá a beteget, miután a háziorvos négy-ötféle kenőcsöt is kipróbált. Ez a lépés azzal is magyarázható, *csökken a paraszolvencia és egyre kevesebben akarnak rajta osztozni.* No persze a para nem tűnt el, továbbra is divatban van, de a páciensek nem csúsztatnak annyit a zsebbe, mint négy-öt évvel ezelőtt. Néhány háziorvos ismerősöm bevallása szerint *a borravaló nem haladja meg a havi húszezer forintot.*

Mindenki elismeri, *a reform jót tett a betegnek is, a rendelők nem zsúfoltak, az orvosok elérhetők,* sajnos, a legfontosabb területen, a betegség megelőzésében továbbra sincs előrelépés. Nem jellemzőek a spontán családlátogatások – az orvosok túlnyomó többsége továbbra is csak hívásra megy – mert úgymond, a tb anyagilag nem ösztönzi a prevenciót. Ezt a vélekedést azzal cáfolják a tb-sek, a kártyapénzben a megelőzés is benne foglaltatik, hiszen azt akkor is kapja a doktor, ha kevés beteg várakozik a rendelőben, márpedig ez alapvető érdeke.

(halász)

Változatlan az ellátás színvonala

Pécsi magánpraxis nem mehet csődbe

Pécsett zavartalannak mondható a háziorvosok és az önkormányzat együttműködése – tudtuk meg dr. Zadravecz Györgytől, az egészségügyi bizottság elnökétől. Akik a magánpraxis mellett döntöttek, jobbára anyagilag is megtalálták számításukat.

Túl nagy jövedelmekre persze ezzel együtt sem kell gondolni, hiszen az egészségbiztosítástól kapott havi fix ellátmányból a napi költségek kifizetése után a pécsi háziorvosoknak *30–35 ezer forintjuk marad – ez azonban még mindig jóval több, mint az előző, átlagosan havi húszezer forintos fizetés.*

A megélhetéshez, s a biztonságos praxis megteremtéséhez mintegy 1500–1700 kártyát kellett összegyűjteni – ennél többet viszont gyakorlatilag nem is volt érdemes. Nem, hiszen úgynevett „sztárorvosok" a baranyai megyeszékhely háziorvosai között nem nagyon vannak – a piac a kiugrásra egyelőre nem hagy lehetőséget. A betegek többsége ugyanis úgy gondolja, mindegy, melyik körzetben iratkozik fel, hisz' *a háziorvosok többsége az alapellátáson túl plusz szolgáltatás elvégzésére ritkán vállalkozik.* Igaz, ehhez jobbára az eszközeik sincsenek meg. Komolyabb baj esetére maradt tehát a szakrendelés – a beutalót viszont bárki megírhatja, ezért felesleges lenne más körzetet választani, mint ahová az ember lakhelye szerint is tartozik – vélik a pécsiek. A háziorvosoknak juttatott hálapénzek is ennek megfelelően alakulnak – ritka, aki ad, s *még ritkább, ha 500 forinton felüli összegről van szó.*

Az ellátás színvonala nem javult, és nem romlott – olyan, amilyen volt. Sorbanállások csak influenzajárványok idején fordulnak elő, egyébként ritka, hogy a betegnek várakoznia kell. A szakrendelésekre ellenben korántsem ez a jellemző.

Az orvosok megélhetése ugyan biztosított, rendelőik fejlesztésére viszont egyelőre nemigen jut pénz. Ha az önkormányzat próbál is segíteni – évente mintegy 30 milliót különítenek el olyan új műszerek vásárlására, melyeket eleve a magánpraxist folytató orvosoknak szánnak – látványos változásra azonban még jó ideig nem számíthatnak a mecsekaljiak. Annak ellenére sem, hogy – a betegellátásra fordítható keret növelése érdekében – a közgyűlés annak idején úgy döntött, hogy a háziorvosoknak *a rendelők bérleti díját nem kell megfizetniük.*

Kilencven körüli a magánpraxist folytató pécsi háziorvosok száma – ez a körzeti rendelőkben dolgozók arányához képest mintegy 70 százalékot jelent. Példa ugyan még nem volt rá, de aki véletlenül csődbe jutna, annak sem kell a jövőjéért aggódnia: *az önkormányzatot jogszabály kötelezi arra, hogy a „befuccsolt" orvosokat, visszavegye,* ha kell, ezért aztán az érintettek számára az Egyesített Egészségügyi Intézmények biztonságos, bármikor igénybe vehető menedéket jelent.

(pauska)

Nem éri meg modernizálni

Veszprémben sok az elhanyagolt páciens

Veszprém városában az országos átlagnál lényegesen nagyobb az orvosok vállalkozó kedve. A 24 felnőtt orvosi körzetből 16 privát, a gyerekorvosi körzetekben pedig tizennégy körzetből tizenegy. Az orvosok vállalkozó kedvét azonban jónéhány dolog alaposan lehűtötte. Többen igyekeztek új „műszereket, berendezéseket beszerezni, hogy a betegnek ne kelljen a város másik részébe szaladgálni. A háziorvos plusz szolgáltatásait azonban nem fizeti a tb, a betegektől pedig alig várható el, hogy a magas járulék fizetése mellett ezt még külön megtérítse. Így aztán az orvos akár akarja, akár nem, kénytelen ingyen szolgáltatni, már csak azért is, hogy a drága műszere ne az állástól menjen tönkre.

A családi orvosi hálózat működtetése Veszprémben az Egészségügyi Alapellátási Intézmény feladata, igazgatója *dr. Kovács* György. A *Magyar Nemzet* érdeklődésére Kovács főorvos összegezte a helyi gondokat, tapasztalatokat. Ami a gondokat illeti, azok egy része éppen a betegkártyarendszer sajátosságaiból ered. Megítélése szerint ugyanis *a leadott kártyák száma önmagában még nem fejez ki semmit.* Nem feltétlenül ott dolgozik többet az ovos, ahol nagyobb a körzet lélekszáma. Konkrét példaként említette, hogy több olyan veszprémi lakótelep van, ahol a házak egyidőben épültek és az ottlakók átlagéletkora is 30 év körüli. Az ilyen körzetben, bár 2500 kártyát adtak le az orvosnak, mégsincs nagyobb teher a rendelőn, mint a veszprémi belvárosban, vagy a kertvárosban, ahol idősebbek, nagyrészt nyugdíjasok élnek. Az *egyenlőtlenségeket próbálja korrigálni Veszprém város önkormányzata,* az úgynevezett kerületi pótlékkal. Ezt főleg azok az orvosok kapják, akiknek az átlagosnál kevesebb pénz jött be a betegkártyából, viszont jóval több tennivalójuk adódik betegeik életkora miatt. Az ily módon juttatható összeg azonban igen csekély, általában alig haladja meg a havi tízezer forintot.

Dr. Kovács György igazgató szerint, a háziorvoslás bevezetésével nem javult szembetűnően az ellátás. Csökkent ugyan a táppénzes napok száma, de ez nem az új finanszírozási rendszerrel magyarázható. Veszprém, de minden bizonnyal nemcsak helyi tapasztalat, hogy az aktív keresők, nem mennek el az orvoshoz, nem íratják ki magukat táppénzre, csak a végső esetben. Így azután, bár kevesebb a táppénzes, magasabb lett a krónikus, elhanyagolt betegek aránya.

Veszprém sajátosságaiból adódik, hogy *mindeddig nehezen megoldható volt a háziorvosok továbbképzése,* holott 1998-ig meg kell szerezniük a szakvizsgát. A fő oktató helyek, az orvosi egyetemek, távol esnek ettől a dunántúli várostól, így az első ott megrendezett szakmai tanfolyamok nagyon sokba kerültek, hiszen az előadás díjához még hozzá kellett adni az utazási és szállásköltséget is. Ha minden úgy maradt volna, ahogy elkezdődött, a budapesti, debreceni vagy pécsi egyetemre kellett volna utazgatni továbbképzésre a veszprémi orvosnak, akkor *a szakvizsga legalább 1,5 millió forintba kerülne.* A *Veszprém megyei Kórház* és a *Hajnal Imre Egészségtudományi Egyetem* közös szervezésében Veszprében kezdték meg a háziorvosok szervezett továbbképzését. Nem a családi orvos utazik, és tölt hosszú napokat távol a betegeitől, hanem helyébe jönnek az előadók.

(barta)

Nógrádban rugalmas a rendelési idő

Az orvos is fizet helyi adót

Nógrád megye két legnagyobb városában, Salgótarjánban és Balassagyarmaton az önkormányzati támogatások, illetve kedvezmények növekedésével egyenesen arányosan emelkedik a vállalkozói kedv a háziorvosok körében. Annak ellenére is, hogy például a megyeszékhelyen nem mentesítették őket a helyi adó megfizetése alól.

A tarjáni helyzetről dr. *Óvári* Péter önkormányzati osztályvezető adott képet. Mint elmondta, a harminc felnőtt- és gyermekorvosi körzetből 24-ben vállalkozóként látják el feladatukat. Serkentette a vállalkozói kedvet, hogy tavaly *a költségek száz, idén az ötven százalékát átvállalta az önkormányzat.* Emellett biztosították a minimális felszereltséget is, ebben az évben mintegy ötmillió forint értékben A kedvezmények hatására mindössze hatan maradtak közalkalmazotti állományban, döntően nyugdíjhoz közel állók, gyesen lévők, illetve azok, akik a begyűjtött tb-kártya alapján nem látták biztosítottnak egzisztenciájukat.

Bár a megyeszékhelyen léteznek úgynevezett sztárorvosok, a tervezett szabályozás mégsem a kártyák száma alapján minősíti az orvosokat, hanem az elvégzett munka szerint. Ehhez az is hozzátartozik, hogy az önkormányzat által előírt heti húszórás rendelési időt be kell tartaniuk. A körzetek telepítése általában párosával történt, így a nap minden szakában találnak orvost a rászorulók. Akkor sincs probléma, ha éppen nem az rendel, akinek a kártyát leadták, hiszen a második orvos ambulánsként láthatja el őket. Természetesen ez nem vonatkozik a gyógyszerfelírásra.

A vállalkozó orvosok keserű szájízzel vették tudomásul, hogy nem mentesülnek Salgótarjánban a helyi adó megfizetése alól. Nagyságrendjében ez húszezer forintot jelent évente. A dolog annál is inkább furcsa, mivel csak „kvázi vállalkozókról" van szó, a háziorvosok ezen része nem váltotta ki az engedélyt, csupán tisztiorvosi felhatalmazással rendelkezik. *Úgy tűnik, mintha az önkormányzat az egyik kezével adna, a másikkal elvenne* – kesergett az egyik vállalkozó háziorvos.

Ennek ellenére a többség azt vallja, hogy még mindig jobban jár így, mintha közalkalmazottként dolgozna. Holott a hálapénz is visszaszorult, s nemcsak a bizalmasabb kapcsolatok miatt, hanem a közismerten magas munkanélküliségi ráta miatt is. Sok esetben csak bonbon, esetleg egy üveg ital a szakszerű kezelés „díja". A paraszolvencia inkább a kórházakban jelentkezik. Ennek ellenére a kuncsaftok jó kapcsolatban állnak orvosaikkal, még este is felhívják őket, ha panaszuk van, vagy csak csevegni óhajtanak kedvencükkel. Pedig az ügyelet is létezik, s egy hónapja egy teljesen felújított rendelőkomplexum várja a betegeket.

Balassagyarmaton hat felnőtt- és három gyermekorvosi körzetből egészen napjainkig mindössze egy szakember vállalta a piaci megmérettetést. Idén szeptembertől viszont további egy felnőtt- és két gyermekorvos kapott kedvet a vállalkozáshoz – tájékoztatta lapunkat *dr. Bartalné dr. Borszéki* Erzsébet, az önkormányzat igazgatási osztályának egészségügyi munkatársa. Segített a folyamatban, hogy a város átvállalta a rezsiköltségeket, s biztosította – igaz, minisztériumi pályázat révén – a minimális felszereltséget. A közalkalmazotti státusban maradottak elsősorban arra hivatkoztak, hogy önálló rendelő híján nem vállalhatják a független praxist.

Balassagyarmat egyedülálló talán az országban is azzal, hogy az önkormányzat megtoldja a praxispénzt, amennyiben a kötelezően ellátandó lakosság száma nagyobb a kívánatosnál, s amit a szabályozás eredetileg sújtott. Gyarmaton a vállalkozó háziorvosok nem fizetnek helyi adót sem, hiszen a város vezetése (a polgármester is orvos!) ezt méltánytalannak tartotta volna.

(németh)

Harcban a községházával

„Boldogtalan kollégák, csalatkozó képviselők"

A falusi háziorvosoknak mindössze húsz százaléka vállalkozó, s ez jóval alacsonyabb arány a városokban tapasztalhatónál – nyilatkozta lapunknak dr. Gyenes Géza, a Falusi Körzeti Orvosok Országos Szövetségének elnöke.

Az elnök szerint a kistelepülések orvosainak többsége nem gazdasági okokból vállalkozik, hanem azért, hogy megszabaduljon az önkormányzati kötöttségeitől. A községházában többnyire örömmel fogadják ezt a döntést, mert úgy vélik: a vállalkozó orvosnak nem kell ügyeleti és készenléti díjat fizetni. Sok településnek gondot okoz, hogy a falusi körzeti orvosa nyolc óra munkaidejük után további napi 16 órányi készenléti ügyeletben vannak. A tb az ügyeleti díjnak azonban csak töredékét állja, így lakosonként évi 150–200 forintot az önkormányzatoknak kell leróniuk. Ez a vállalkozó és a közalkalmazott orvosra ugyanúgy vonatkozik, ám a szerződéskötéskor általában erről egyik félnek sincs tudomása. Gyenes Géza szerint általában csak jó néhány hónap múlva szembesülnek a tényekkel, ezt követően a vállalkozó orvos hosszú harcot vív, hogy megkapja a neki járó összeget.

– A kolléga is boldogtalan, az önkormányzat is csalatkozik – így összegzi tapasztalatait az elnök. Ennek következtében többen visszamentek közalkalmazottnak, és sok vállalkozó orvos elégedetlen.

Falusi orvosok szövetsége szerint a vállalkozói kedv azért sem jellemzi tagjaikat, mert *a közalkalmazottak sokkal védettebbek, hiszen rájuk közalkalmazotti törvény vonatkozik, s nem egy rossz, az orvosokra általában hátrányos szerződés.*

Tavaly megtört az a látványos fejlődés, ami a falusi háziorvosi szolgálatokat az elmúlt években jellemezte. Az akkori eszközfejlesztési lehetőség megszűnt, s amíg az önkormányzatok az oktatásnál természetesnek tartják az állami támogatás kiegészítését, addig az egészségügy fejlesztését többnyire elhanyagolják – vélekedik Gyenes doktor.

Az elnök nem titkolta véleményét, hogy az önkormányzatok és a falusi orvosok közötti feszültség érezhetően rontja az ellátás minőségét. A vesztesek egyértelműen a beteg emberek, akiknek többnyire még az orvosválasztás lehetősége sem adott, hiszen közel, s távol mindössze egyetlen doktort találnak baj esetén.

(élő)

Az oldalt összeállította: Élő Anita

In memoriam...

Batári Ferenc (1934–2005)

A kiállítást rendezte, a műtárgyakat válogatta, feldolgozta, rendszerezte, a kötetet – katalógust, könyvet – írta, szerkesztette, gondozta... Batári Ferenc neve ilyen összefüggésben, ilyen és ehhez hasonló szavak kíséretében, e tárgyszerű rövid közlések, mondatok alanyaként jelent meg a leggyakrabban. Hozzánk, kollégáihoz hasonlóan valószínűleg így őrzi majd meg őt az utókor, a művészettörténészek kollektív emlékezete is, itthon és a nagyvilágban. Hozzátéve persze – ami számunkra közösen megélt személyes élmény, s ami a „szakma" megítélésében már ma is evidenciának minősül –, hogy kitűnő, közönséget és tudós szakembereket egyaránt vonzó kiállítások sokaságáról, különösen értékes és kiemelkedően jelentős kiadványokról van szó.

Kiállítások és kiadványok – számára ezek egyaránt fontosak voltak, mondhatni kölcsönösen feltételezték egymást. Kivételes érzéke volt a kiállítások rendezéséhez, különös örömét lelte ebben, s ha kéréssel, kérdésekkel fordultunk hozzá, szívesen szólt régi és kevésbé régi feladatairól. Közülük a legelsőről, a pápai Eszterházy kastély enteriőr-kiállításáról éppúgy, mint közelmúltbeli, jól ismert munkáiról. Arról, hogy hogyan dolgozott, miféle feladatokkal szembesült, amikor – egyebek között – Keszthelyen, Kecskeméten, Sopronban, továbbá Bécsben, Grazban, Prágában vagy Londonban rendezett kiállítást. Kérdésünkre, hogy mi az ismérve, mi a titka a sikeres tárlatnak, igen megszívlelendő választ adott. „Nem árt, ha a rendező kellő invencióval lát munkához, de ennél – s a felkészültségnél, a pallérozott ízlésnél – nem kevésbé fontos, hogy szándéka, elgondolása lehetőleg a háttérben maradjon; hogy még véletlenül sem a műtárgyak rovására csillogtassa a – meglehet – sziporkázó ötleteit." Ezt a rendezőelvet, csakúgy, mint azt az alapvető szempontot, hogy az így vagy úgy összetartozó darabok, művek magától értetődő módon „találják meg" egymást, példaadóan valósították meg az Iparművészeti Múzeum utóbbi négy évtizedének legjelentősebb, leginkább látogatott kiállításai: „Az európai iparművészet remekei" (1972), az „Art Nouveau – iparművészeti alkotások 1900-ból" (1975), „A klasszicizmustól a biedermeierig" (1990), a „Historizmus és eklektika" (1992).

Hogy sokrétű feladatai közül melyek voltak a „legkedvesebbek"; évek, évtizedek múltán melyekre emlékezik vissza a legszívesebben? E kérdésre felelve a beszélgetés előbb-utóbb, de majd minden esetben Nagytétényre terelődött. A tétényi Kastélymúzeumban megrendezett legjelentősebb kiállítások – Magyar bútorművészet a XVIII. században, illetve Európai bútorok a XV-XVII. században – megtervezésében, előkészítésében és megrendezésében, Zlinszkyné Sternegg Mária után és Szabolcsi Hedvig mellett, Batári Ferencnek meghatározó szerepe volt. Ez irányú munkásságának betetőzése az a pazarul megrendezett kiállítás, és annak katalógusa (Bútorművészet a gótikától a biedermeierig) Vadászi Erzsébettel közösen, mely a 2000. év óta várja a kastélymúzeum látogatóit.

1970-től jószerint mindvégig az Iparművészeti Múzeum Bútor Osztályának vezetője volt, eltekintve egy ötéves intervallumtól, amikor 1973 és 1978 között a Textil Osztályt vezette. A „vonzások és választások" tekintetében sajátos kettősség mutatkozik nála; kettősség műfaji és földrajzi értelemben is. A műfaj, amelyet pályája kezdetén szakterületéül választott, a bútorművesség volt – értve ezen, a különböző tárgytípusok változásán, módosulásán, a nagynevű, jeles mesterek munkásságán túl a belső terek művészi igényű kialakítását, annak feltárását, számbavételét is. Ez a kiindulópont, s az egykori hazai enteriőrök fennmaradt tárgyi emlékeinek számbavétele fordította figyelmét a textilművészet egy sajátos válfaja, a régi keleti szőnyegek felé. Az érdeklődés – fölényes szakértelemmel párosulva – kivételes vonzalommá mélyült. Publikációi komoly nemzetközi figyelmet keltettek. Rangos külföldi intézmények – múzeumok, egyetemi tanszékek, tudományos intézetek – vezetői Isztambultól Londonig, Rómától New Yorkig és Los Angeles-ig, gyakran és szívesen hívták és kérték fel előadások, szemináriumok megtartására, sokágú ismereteinek átadására. S ő nem sajnálta az időt és az energiát, ha tehette, elfogadta e kitüntető meghívásokat, elsősorban azért, hogy a hazai múzeumok anyagát bemutassa, s a szakma tudós művelőivel megismertesse.

Ha nem e szomorú esemény késztetne a tartalmas életpálya szükségképpen hézagos, töredékes áttekintésére – jó három héttel az isztambuli szállodaszobában bekövetkezett váratlan, hirtelen haláleset után –, szólnunk kellene egyéb munkáiról is. Azokról a rendhagyó feladatokról, melyek nem a múzeumok falain belül zajlottak, ám az avatott muzeológus felkészültsége, rátermettsége nélkül nem valósulhattak volna meg. Főként a különböző nagyhírű műemléképületek termeinek, teremsorainak történelmi rekonstrukciói tartoznak ide; egyebek között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kutatókönyvtára a régi Zeneakadémia épületében, vagy a köztársasági elnöki rezidencia reprezentatív termeinek kialakítása, berendezése a budai Sándor palotában. Ez utóbbi munka elismeréseként Batári Ferenc művészettörténész a Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést vehette át 2002. augusztus 20-án.

Végül, hadd búcsúzzunk most, a kollégák nevében, s immár nagyon 'személyesen' Tőled, Feri! Köszönjük a több mint négy évtizeden át folyamatosan adott példát, a tehetség, az állhatatosság és a hűség példáját. Törekedni fogunk arra, hogy követni tudjuk!

Szilágyi András

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat közleményei

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat őszi kínálatában az alábbi programok találhatóak:

Szeptemberben került sor az Archeometriai Műhely rendezésében egy nemzetközi vitaülésre a pattintott kőeszköz nyersanyag azonosítás aktuális kérdéseiről. Szeptember-októberi programjaink mellett felhívtuk a figyelmet „A fóti templom és a romantika építészete" címen október 6–7-én megrendezésre kerülő tudományos konferenciára, az Ybl Miklós tervei szerint épült templom felszentelésének 150. évfordulója alkalmából. Az előadások a hazai romantikus templomépítészet kiemelkedő alkotásának létrejöttét, az európai és hazai építészettörténetben elfoglalt helyét, művészettörténeti jelentőségét és társművészetekkel való kapcsolatát vizsgálják. Október tervezzük a komáromi Klapka György Múzeum és a Brigetioban feltárt római kori freskók, valamint a komáromi erődrendszer megtekintését. Október 24-én látogathatják meg az érdeklődök a Budapesti Történeti Múzeum új kiállítását: *Habsburg Mária, Mohács özvegye – A királyné és udvara 1521–1531*, melyen a kiállítás rendezője *Réthelyi Orsolya* tart szakvezetést.

Wollák Katalin, társulati titkár

1%

A **Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat** a személyi jövedelemadó 1%-ból származó támogatásként 49.358,- Ft bevételhez jutott 2004-ben, amelyet a társulati meghívók költségeire fordított. A tagság és a külső pártolók támogatását ezúton melegen köszönjük.

Ezúton szeretnénk az ELTE BTK Művészettörténeti Intézet alapítványának, a **Tizedik Múzsa Közhasznú Alapítvány** nevében megköszönni a 2004. évi SZJA 1%-ot azoknak az adományozóknak, akik alapítványunkat választották. A felajánlott összeget 84 475 Ft-ot, a művészettörténész szakos egyetemi és PhD-s hallgatók tanulmányi kirándulásának támogatására fordítottuk.

A **„Szórakaténusz" Európai Játékközpont Alapítvány** (Adószám: 18341670-1-03) a részére 2004-ben felajánlott 1%-ból befolyt 141.457 Ft-ot a 2005 januárjában rendezett sárkányépítő tábor és húsvéti játéknap kiadásaira fordította. Adományaikat ezúton is köszönjük!

Múzeumi könyvtárak

MNM Könyvtár

Magyar múzeumi kiadványok

Összeállította Sárközy Gabriella

Janó Ákos – Vorák József: A halasi csipke útja a gondolattól a világhírig

Kiad.: Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezete, Kecskemét, 2004. 144 p. ill.
(Cumania Könyvek 3.
Sorozatszerkesztő: Bárth János)

A XX. század magyar iparművészetének egyik büszkesége a külföldön is ismert és megbecsült halasi csipke. Tökéletes technikája, igéző szépsége, szinte anyagtalannak ható finomsága egy évszázada megszerezte szülővárosának, Kiskunhalasnak a „magyar Brüsszel" melléknevet.

A halasi csipke történetét átfogó, monografikus feldolgozás készült 1963-ban jelen kötet szerzőinek munkájával, azonban ennek kiadására idáig nem került sor. Időközben ugyanez a szerzőpáros megjelentetett egy kisebb, népszerű kiadványát a halasi csipkéről, majd a Thorma János Múzeum gondozásában reprezentatív album jelent meg a témáról.

Ezen előzmények után a mostani könyvben a korábbi, részletesebb ismereteket tartalmazó tanulmány szövegén, az ismétlések elkerülése érdekében, kisebb módosításokat végeztek. Elhagyták a csipkekészítési technikák leírását, a fennmaradt darabok „műelemzését", a tervezők munkájának értékelését, és eltekintettek az eredetileg tervezett nagyszámú fényképanyag újbóli bemutatásától is. A dolgozat szerzőtársa, *Vorák József* 1984-ben elhunyt, közös

IPARMŰVÉSZETI
MÚZEUM

Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum
Ráth György Múzeum
Nagytétényi Kastélymúzeum

Az Iparművészeti Múzeum megjelentette szakkatalógus-sorozatának első kötetét, amely a kiemelkedően gazdag szőnyeggyűjtemény 176 oszmán-török szőnyegét tartalmazza.

A kötet - amelynek szerzője Batári Ferenc - a tudományos igénnyel készült katalógus címszavakon kívül bevezető tanulmányában ismerteti az oszmán-török szőnyegművészet történetét és kutatástörténetét, az Iparművészeti Múzeum gyűjteményének kialakulását.

Az összes darabot színes képpel bemutató kötet magyar és angol nyelvű változatban jelent meg.

A katalógus megvásárolható, illetve megrendelhető az Iparművészeti Múzeumban.

Ára (ÁFÁ-val):
Magyar nyelvű fűzött 1.100.-Ft,
angol nyelvű fűzött 1.400.-Ft,
angol nyelvű vászonkötésben 1.700.-Ft.

Levélben vagy faxon feladott megrendelésüket postai úton utánvéttel teljesítjük, a számlát a csomaghoz mellékeljük.

Várjuk szíves megrendelésüket!

1091 Budapest, Üllői út 33-37. Postacím: 1450 Budapest Pf. 3. Tel.:217-5222 Fax:217-5838

Batári Ferenc mintát

Batári Ferenc

Magy. Nemz. 2001. okt. 20

Bútorok, kárpitok, szőnyegek

Kiállítás a nagytétényi kastélyban

Banovits Anna

Jelentőségéhez mérten kevesen tudják, hogy Budapest központjától alig néhány kilométerre, Nagytétényben, egy XVIII. századi barokk kastélyban található Magyarország egyetlen és Európa egyik legnagyobb bútorgyűjteménye.

A történelem során sok vihart látott műemlék épületet 1990-ben átmenetileg bezárták leromlott állapota miatt. A helyreállítás költségeit a Magyar Kulturális Örökség Minisztériuma biztosította a budafok-tétényi önkormányzat és a Nagytétényi Kastélymúzeum Alapítvány támogatásával. 2001 májusában az újjáépített kastélyban ismét megnyílhatott a nagyközönség és a szakmabeli érdeklődők számára a régen hiányolt bútorművészeti kiállítás, amely a millennium évében újabb, világviszonylatban is jelentős objektummal gyarapítja az ország kulturális kínálatát.

A romantikus Duna-part mellett, sűrű lombú ősfák idilli környezetéből bukkan elő a kastély, amelyet a római kori Campona erőd közelében „villa rustica" néven fennmaradt épület alapjaira emeltek a XVIII. században. Az idők folyamán a *Száraz-Rudnyánszky* család birtokába került építményt arányai, harmonikus megjelenése, a francia kastélykertek szép hagyományait őrző díszparkja miatt a magyarországi barokk kastélyok egyik legértékesebbjeként tartják számon.

Az Iparművészeti Múzeum válogatott anyagából, értékéhez méltó miliőben mutatják be a kastélymúzeumban A gótikától a biedermeierig című kiállítást. A huszonkilenc teremben több mint háromszáz iparművészeti értékű tárgy képviseli a különböző korszakok bútorkultúráját. Mellettük műtárgyak, falikárpitok, szőnyegek és kályhák láthatók.

– 1957 óta vagyok az Iparművészeti Múzeum munkatársa, és évtizedek óta foglalkozom a bútormúzeum ügyével – mondja *Batári Ferenc* művészettörténész, muzeológus, a kiállítás rendezője. – Háromévi munkám eredménye a hosszú szünet után újra megnyílt kastélymúzeum kiállítása. A hiteles környezet, a történelmi légkör és a kivételesen célszerű épület vonzó alkalmat teremtett a feladat elvégzésére.

A kastély alsó szintjén az európai bútortörténet XV–XIX. század közötti főbb stílusirányzatait képviselő tárgyak láthatók. Az emeleti dísztermet, amelyhez impozáns lépcsősor vezet, és amely az egykori kastély ebédlőjeként szolgált, XVII. századi falikárpitok díszítik. Ezek eredeti kartonjait *Rafaello Santi* után a tanítványai rajzolták *X. Leó* pápa megbízásából 521-ben a vatikáni palota számára. Ritka érdekesség a trencséni jezsuita kolostor refektóriumának berendezése, a rekonstruált rokokó és klasszicista falfestmények. A francia, brit, olasz bútorok sorában megállják a helyüket a magyarországi mesterek munkái, amelyek ilyen kitűnő válogatásban ritkán hozzáférhetők a nagyközönség számára. Elmondhatjuk tehát, hogy a kastélymúzeum kiállítása a millenniumhoz méltó esemény, mivel igen ritka a hasonló, történeti környezetben rendezett, több évszázad bútorművészetét bemutató rendezvény.

– Milyen lehetőségeik vannak új, értékes anyag megszerzésére a piacgazdaság körülményei között? Jut-e elég pénz, és ha igen, milyen jogosítványaik vannak a vásárlásra? – kérdeztük Batári Ferencet.

– A piacgazdasági körülmények új beszerzési formákat teremtettek. Ma főképpen adományok, felajánlások és szponzorok segítségével egészítjük ki a gyűjteményt. A lehetőségeink tehát szerényebbek, az árak napról napra hatványozódnak, követik a nyugati árakat. Különleges jogosítványaink nincsenek. Elsőbbségi, illetve elővásárlási jogunk nyilvántartásba vett műtárgyak esetében is csak akkor érvényesíthető, ha rendelkezésünkre áll a legmagasabb kínálati összeg. Ebből következően ritkán juthatunk hozzá olyan becses műtárgyakhoz, amelyekkel gyarapíthatnánk a gyűjteményt. Az Iparművészeti Múzeum 1872-ben történt alapítása óta gyűjt berendezési tárgyakat. Szerencsére a teljes múzeumi anyag átvészelte a legnehezebb történelmi időket. A háborút követő időszakban is jelentős értékek kerültek a múzeum tulajdonába. Az emberek jobban megbíztak benne, mint az alkalmi felvásárlókban, és szívesen vették, ha egy-egy értékes műtárgyuk rangos magyar intézmény tulajdonába kerül.

Rejtőzködő M

A nagyh gótikus t

Ludwig Emil

Érdekes, hogy a hazai és külföldi vendégek által igencsak szívesen látogatott villányi borvidék központjában lévő, a harkányi gyógyfürdőhöz és a siklósi várhoz egyformán közel fekvő Nagyharsány műemlék temploma mellett hogy elszaladnak az emberek. Pedig a Villányba vezető országút még kerül is egy kicsit a középkori kerítőfala miatt. De ha már valakinek megakad a szeme a feltűnően szép arányú gótikus szentélyen, igazán szánhat rá fél órácskát, hogy a szomszédos házból elkérje az öreg templomkulcsot, és megtekintse belülről is. Meglátja, megéri!

A 442 méter magas Szársomlyó-hegy déli lábánál fekvő falut már 1235–47 között említik oklevelek mint a Buda felé vezető hadi út menti települést. A „Harsan" alak a hársfa kicsinyítő képzős alakja – a templom mellett ma is tekintélyes hársak adnak hűs árnyékot a rekkenő nyári melegben. 1289-ben nevezi meg először egy irat a mindenszentek tiszteletére felszentelt templomát. Az 1332. évi tizedjegyzék tanúsága szerint papja, *Domonkos* 50 dénár dézsmát fizetett, ami az akkori viszonyok között jelentős lélekszámú településre és annak megfelelő nagyságú egyházra utal.

A XIII. század végén említett templom egyhajós volt, keletelt szentélye félköríves apszissal zárult, nyugati felén minden bizonnyal torony állt – állapította meg az 1973–75 közötti műemléki helyreállítást megelőző régészeti kutatás. Ekkor találták meg a később több ízben átépített hajó déli falában a román kori kapuzatot és a keskeny, tölcsérbélletes ablakokat. A kegyúri karzatos templomot a XIV–XV. században kelet felé bővítették, a lebontott szentély helyébe az 1400-as évek legvégén építették a ma is látható, érett gótikus szentélyt és az északról hozzá csatlakozó sekrestyét.

A templom legfőbb értéke ez a szentély. A nyolcszög három oldalával zárul, hálóboltozatát idomtéglákból egybeszerkesztett hevederek hordozzák, a falsarkokba lefutó, egymást keresztező bordák ellenében kétlépcsős külső támpillérek állnak. A három csúcsíves ablak kőrácsait finom rajzú halhólyagminták díszítik. A falkutatáskor előkerült egy középkori ülőfülke is. A diadalív

Kovács Imre Attila

Kicsi, szívós öregasszony lett belőle az Ügyetlenebb keze már nem hajlott az ízületek ba dugva melegítette naphosszat. A térdei fá nózsírral kenegettük, mert a mama is úgy cs még kislány volt. A járókeret négy botja közt araszol dezgette az aggkor könnyű tárgyait, és szálazta át hus tokat, számlákat, leveleket.

Tervei voltak. Újabb és újabb ügyeket talált, szín párosította egy képzeletbeli cél elemeit. Közben szó Bartók rádiót hallgatta az olykor műsorra tűz művekért. Meg tévézett, de nem a nagy adók távoli ban pattogó, külvilági képei érdekelték. Nem értette a csörtetés látványát és szavait. A mesefilmek volta azok közt is első helyen a Micimackó.

Egyre soványodó teste a nagy kék fotel pokrócca figyelt. A teljes alak szegeződött a képernyőre, mert közül már egyik sem volt tökéletes. Keskenyülő ko lyen még mindig a sötét hajszálak voltak többségb nyebben illeszthettem a keretet. Nem feszültek a s nyergén is csúszkált a száraz műanyag. Észrevettem bőr alatt a csont szögletességét, a „halálfej" anatóm

A szeméből költözött el először a lélek. A belőle é és akarat a pillantásában sűrűsödött össze, s ez a p el tápláló forrását, s kezdett feltöltődni szomorús mel. Azt hiszem, félt a haláltól. Felkészült rá, átgo

MAGYAR NEMZET

Batári

1957 SZEP 18.

Szerda, 1957. szeptember 18. Magyar

LÁTOGATÁS A KECSKEMÉTI MŰVÉSZTELEPEN

Kecskeméten új otthonra lelt egy tucat fiatal képzőművész. A nagybányai és a szolnoki művésztelep alapítása után harmadiknak, 1912-ben a kecskeméti művésztelep nyitotta meg kapuit. *Iványi-Grünwald Béla* vállalta a művésztelep vezetését, *Herman Lipót, Pólya Tibor* és *Iván, Olgyay Viktor* s még néhány festő csatlakozott hozzá, továbbá a nagy tehetségű, fiatalon elhunyt *Csikász Imre* szobrász. A további évek és évtizedek folyamán a nagy reményekkel indult művésztelep emeletes épületét kikezdte az idő. Előbb szükséglakások céljaira használták, a huszas évek elején pedig a gazdasági viszonyok és a művészetellenes kultúrpolitika még a kibontakozása előtt elvágta útját a művésztelep működésének. Az épület roskadozott és pusztult tovább, míg a második világháború alatt teljesen kiégett, falai kormosan, ajtó- és ablakkeretek nélkül meredtek az égnek.

Igazi művészotthon

Ma már nyoma sincs a több mint négy évtizedes pusztulásnak a kecskeméti művésztelepen. A *Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja* nagy anyagi áldozattal, másfélmilliós költséggel rendbehozatta a szeretettel és hozzáértéssel igazi művészotthonnak tervezett műteremházat, korszerűsítette s ez a tájba pompásan beilleszkedő, magas tetejű, barátságos épület nagy műteremablakaival ragyog a szeptemberi napfényben.

Julius folyamán népesült be újra a kecskeméti művésztelep. Fiatal művészek raktak itt fészket vagy tizenöten és élvezik ezt a példátlanul nagyszerű lehetőséget, hogy ideális környezetben családjukkal együtt két esztendeig gondtalanul élhetnek, dolgozhatnak, fejleszthetik képességeiket, s próbálkozhatnak művészi elképzeléseik megvalósításával. De nemcsak élvezik ezt a nagyszerű adottságot, hanem élnek is vele. Tíz alkalmas megvilágítású tágas műterem áll rendelkezésükre a fiatal művészeknek. Mindegyik műteremhez kellemes színű, kényelmes, jó bútorokkal berendezett lakószoba csatlakozik, némelyikhez kis előszoba, ahol a legifjabb generáció jelenlétéről tanúskodó játékok, babaholmik foglalnak helyet. Négy kicsi gyermek, a legkisebbik féléves lakik itt most a művészszülőkkel együtt.

A műtermekben

Elsőnek a *Batári*-házaspár műtermébe kopogtunk be. Szőnyi mester volt tanítványa sokalakos, nagy kompozíciókkal birkózik. Felesége *Séday Mária* szomjasan szívja magába, s fékezhetetlen munkakedvvel rögzíti benyomásait. A műteremben szerte-szét heverő rajzokon, akvareleken, színvázlatokon érezni, hogy ez a fiatal művész, aki hosszú ideig a háztartás és a meg nem felelő lakásviszonyok miatt nem tudott szíve szerint élni képességeivel, most az alkotás lázában ég. Öt lámpa függ műtermük mennyezetéről.

— Késő éjszakáig dolgozhatunk, annyi lámpánk van, olyan kitűnő, egyenletes szórt világításunk — mondja Batári László. — S valóban, nem egy éjszakán világítják be a messzi horizontot a művésztelepről kiáramló fények.

Két műteremben gobelinszőnek. *Prepelicza Kató* és *Pintér Éva* nagy felkészültséggel mozog a színes fonalak világában. Ők már megrendelésre dolgoznak. A várpalotai kultúrház előcsarnokába készítenek egy-egy tekintélyes méretű gobelint. Most nagy az öröme a két fiatal gobelinesnek. Mesterük, *Ferenczy Noémi* kereste fel őket, hogy segítségükre legyen, elmondja véleményét a már szövőszéken levő gobelinről. Néhány lényegtelen javítás, színárnyalat-bővítés s folyhat tovább a munka.

A háziipari szövetkezet pályázatára tervez torontáli és egyéb technikára elképzelt szőnyegeket *Kordováner János* s ugyancsak szőlő- és gyümölcsszüretet ábrázoló faliszőnyeg tervezésén dolgozik *Varga Miklós* szobrász felesége: *Nagy Gy. Margit*. Most az a gondja, hova helyezze el szövőszékét, amely már készül a helyi kisipari szövetkezetben. Sugárzó mosollyal beszél a »gondjáról«. Nemrég súlyosabb napi gondok és problémák foglalkoztatták.

Új környezetben

Alig két hónapja költözködtek Kecskemétre a fiatal művészek, de már kezdenek otthonosan mozogni az új környezetben. Már beleilleszkedtek a napfényes, új otthon tiszta levegőjébe. *Varga Miklós* kezdi megszokni, hogy műterme közepéről sínen gördítheti ki készülő szobrát a nagy teraszra, ahol tanulmányozhatja, hogyan fog az új alkotás a szabad térben érvényesülni. Nem hiszem, hogy lenne még az országban hasonló technikai felszereléssel berendezett szobrászműterem. S van itt még egyéb modern újítás, ami a munka könnyebbítését szolgálja. Ilyen például a gördülő paletta, egy kerekeken mozgó tejüveggel fedett asztalka, amelyen a tubusból kinyomott festékhalmocskák festőien sorakoznak.

A kecskeméti művésztelep olyan fiatalokkal népesült be nagyobbrészt, akiknek körülményeik miatt nem volt lehetőségük a zavartalan alkotó munkára. Olyan helyzeteken is akart a Képzőművészeti Alap segíteni, amikor lakásgondok, vagy műteremhiány voltak akadályai a munkának. Ezek a boldog fiatalok elsősorban kapták a bizalmat, azt a felmérhetetlen értékű segítséget, hogy két évig teljesen tanulmányuknak szentelhetik idejüket, munkájuknak élhetnek.

Mondja is *Veszprémi Endre*, hogy soha az életben ilyen jó dolga nem volt. S ugyanez a vélemény hangzik ki a többiekkel való beszélgetésből. Egyébként a IV. képzőművészeti kiállításon Rákóczi és Esze Tamás találkozását ábrázoló diplomamunkájával feltűnt Veszprémi egy újabb Rákóczi kompozícióval foglalkozik. Azonkívül tájképeket fest és szívesen »grafikázik«.

— A grafika a legrugalmasabb eszköz egy táj benső lényegének megismerésére — mondja a dunántúli születésű Veszprémi. — Az Alföld merőben más arculat számomra, mint Pannónia. A dunántúlon nem olyan nagy a nap tűzkorongja. Itt szinte tűzgömbszerűen nyugszik le a nap, ráül a háztetőkre s a fehérfalú tanyák villognak a fényében.

Az alföldi plain-air meglehetősen próbára teszi a fiatalok képességeit, de fáradhatatlanul ülnek kinn, figyelik a tájat, a folyton változó világítást. És sokat rajzolnak. *Váczi András*, aki most egy szépnek ígérkező női portrén dolgozik, *Szabó Lajos, Koncz Béla, Keményi Zsigmond*, az együttes Benjaminjának, a tavaly végzett *Palicz József* grafikusnak társaságában kora reggeltől kezdve munkálkodnak. Most ismerkednek a táj jellegével, gyűjtik benyomásaikat, birkóznak a sajátos alföldi levegő és megvilágítás problémájával. De ezeken a tanulmányokon, műhelygyakorlatokon kívül nem egyikőjüket foglalkoztatja a nagyobb, többalakos kompozíció kérdése.

Nem kell azonban azt képzelni, hogy ezek a fiatal művészek valamiféle összkomfortos elefántcsonttoronyban élnek. Máris bekapcsolódtak Kecskemét kulturális életébe, helyi írók, újságírók fogadták őket baráti körükbe, közös megbeszélésekre gyűlnek össze s azzal a gondolattal is foglalkoznak, hogy művészettörténeti előadásokat fognak tartani.

Bizonyos, hogy Kecskemét is sokat nyert a művésztelep[illegible]. Reméljük, hogy a fiatal képzőművészek munkássága öregbíteni fogja a »hírös« város hírnevét s gazdagítani az egész magyar művészeti életet.

(d. m.)

RÁDIÓMŰSOR

Szerda, szeptember 18.

KOSSUTH. 8.10: Népszerű operarészletek. **9.00:** A rádió nyári szabadegyeteme. **9.30:** Népi zene. **10.10:** Gyermekrádió. **10.30:** Zongoramuzsika. **11.00:** Könnyű melódiák. **11.30:** Népdalkórusok. **12.10:** Tánczene. **13.00:** Lányok, asszonyok. **13.10:** Operettrészletek. **14.00:** Népek zenéje. **14.45:** Gyermekrádió. **15.05:** Ifjúsági világhiradó. **15.30:** Válaszolunk hallgatóinknak. **15.45:** Szimfonikus könnyű zene. **16.10:** Szív küldi... **17.00:** Előadás. **17.15:** Részletek Beethoven »Fidelio« cimű operájából. **18.10:** Ljadova és Nyecsajev énekel. **18.45:** Riportmüsor. **19.00:** Franck: A-dúr szonáta (hegedül Jehudi Menuhin). **19.35:** Gershwin: Kék rapszódia. **20.20:** A belgrádi rádió tánczenekarának müsorából. **21.00:** Szabadság, szerelem — a Rádió irodalmi folyóirata. **22.25:** Közvetítés a Münchenl Nemzetközi Zenei Versenyről

PETŐFI: 6.00—8.00: Reggeli zene. **14.20:** Gyermekrádió. **14.40:** Zenekari hangverseny. **15.45:** Vidéki studiónk jelentkezik. **16.00:** Népi zenekarok müsorából. **16.35:** Rádiójáték. **17.40:** Operett- és filmzene. **18.20:** Előadás. **19.05:** Nyelvtanfolyam. **19.15:** Fúvóshangverseny. **20.00:** Francia operaest. **21.05:** Katonadalok. **21.30:** Énekszámok. **21.50:** Riportmüsor. **22.00:** Esztrádzenekarok hangversenye.

SZÍNHÁZAK MÜSORA

Operaház: Cosi fan tutte (7) — **Erkel Színház:** Tannhäuser (7) — **Nemzeti Színház:** Phaedra (7) — **Katona József Színház:** Jó embert keresünk (fél 7) — **Néphadsereg Színháza:** A hattyú (7) — **Madách Színház:** Királyasszony lovagja (7) — **Fővárosi Operettszínház:** Valahol Délen (7) — **Petőfi Színház:** Olympia (7) — **Vidám Színpad:** Osztályonfelüli kabaré (7) — **Kis Színpad:** A doktor úr (8) — **Fővárosi Nagycirkusz:** Párizsi Jégrevü (8) — **Kamara Varieté:** »Kihúzzuk a lutrit« (6 és fél 9) — **Budapest Varieté:** »Utazás a világzürben« (7).

Ismét közlekedik az „U" jelzésü autóbuszjárat

A Fővárosi Autóbuszüzem közlése szerint szeptember 20-án, pénteken üzemkezdettől — csak munkanapokon, a reggeli csúcsforgalomban — a Marx tér és Újpest — Fótl úti Cérnagyár között az »U«-jelzésü járat ismét közlekedik. Az első kocsi a Marx térről 5 óra 30 perckor, az utolsó 7 óra 07-kor, az első kocsi a Fóti úttól 5 óra 50 perckor, az utolsó pedig 7 óra 30-kor indul.

Hatezer új távbeszélőállomás

A fővárosi távbeszélőhálózat bővítésére a posta az idén tizenegy és fél millió forintot fordít. Az összegből elsősorban az új lakótelepek, a Fiastyúk utcai, a Schönherz utcai és a csepeli lakótelepek távbeszélő ellátását, illetve a hálózatba való bekapcsolását oldják meg. Ugyanakkor olyan helyeken, ahol a legnagyobb az igény, így főleg a Krisztina-központ területén bővítik a kábelhálózatot. Az új állomások felszerelését a telefonközpont jelenlegi befogadóképessége is lehetővé teszi.

A kábelépítés jelentős részét még az idén befejezik, a teljes munkával a jövő év elejére készülnek el. A hálózatépítés eredményeképpen körülbelül 6000 új távbeszélőállomást kapcsolnak majd be.

r Nemzet
Népfront lapja
s Lajos, Fogarasi Béla, Horváth Kárpáti Aurél, Martin Ferenc, Molnár Erik, Z. Nagy Ferenc, Parragi György, Péter János, Jenő (felelős szerkesztő), Bence, Vadász Elemér.
kiadó Vállalat igazgatója.
körút 9—11. Tel.: 221—285.
. Lenin körút 9—11.
. Fv.: Soproni Béla

generálvillás Csepel, Bp., Szerda- 10. Baba-

epel 125-ös motor int az úl. ker., Már- 35. fdsz. goston.

oldalkocsi- ich eladók. , IX., Lóh. Végh.

VÉTEL
szobabútor, or, ruhaályhák stb. ztás miatt tér, VIII., ca 17.

Egyszemélyes rekamié- és egy kis kis asztalkétszárnyas tó. Uj Bukfis acéltűsállvánnyal, felszerelés-

Egyedülálló 34 éves, intelligens asszony, magános, központi fűtéses lakását rendben tartaná. »Szerény szobáért« jeligére, Felszabadulás tér 1.

Bútorozott utcai szoba kiadó férfinak. — Válaszok »Boráros« jeligére, Felszabadulás tér 1.

Elcserélném csömöri (Hévvel 40 perc), Budapest határán különálló, kertes új házban, kétszobás, modern, teraszos lakásomat, magaslati levegő.. Háromévi házbér kifizetve. Pesti, lehetőleg belterületi két-háromszobás lakásért. Ráfizetek. Telefon: 186—397. — Hétköznap 5 óráig.

Bútorozott albérleti szobát keres nőtlen fiatal gépkocsivezető szeptember 25-re. »Becsületes 64 920« jeligére. Hirdetőbe,

Elcserélném 2 egymásba nyiló, I-sö emeleti, komfortos, telefonos, társbérletem 1 vagy 2 szoba komfortos főbérletire, magas ráfizetéssel. Völgyesi, VII., Thököly út 14. I. 10. 422—861. este 7 után.

Egyszobás vagy nagyobb összkomfortos lakásért adok két szobás komfortos társbérletet — Nyugatinál és »10 000 Ftig ráfizetek« jeligére Magyar Hirdetőbe, Lenin krt. Számításba jöhet magános kertes ház, megegyezéssel.

Dunaparti három szoba hallos, személyzetis, központi fűtéses, leválasztható, főbérleti, gyönyörű, csupa erkélyes, VI. emeleti lakrészemet elcserélném 1 db 1 szoba hallos és 1 db garzon, közp. fűtéses modern lakásra, város belterületén v. budai villanegyedben. Felvilágositás telefonon 380—169. de. 9—11-ig.

Beköltözhető Pest környéki kis házat adok 300-as gyümölcsössel lakásért, v. vennék 1 vagy 2 szobás komfortos budapesti lakást. Mervó, Szigetcsép.

Összeköltözők! El-

Kisalagon 600 négyszögöles telek gyümölcsfákkal, 400 tőke szőlővel, kúttal, részben tekeritve eladó. Viszkok Jenő. Újpest, Ujkisház u. 13.

Modern, 3 szobás kis villa, etage fűtéssel, lakottan, vagy cserével beköltözhetően eladó. Telefonüzenet, este: 351—505. Leveleket »Pasarét feleti 48903« jeligére Hirdetőbe, Felszabadulás tér 1.

Háromszázas telek gyümölcsös Szabadsághegyen eladó. — Telefon: 222—142.

Eladó Veresegyházán 400 négyszögöl üres telek, a tó partján. Telefon: 365—038.

Eladó 4 szobás — egyemeletes modern villa, Buda legszebb helyén, két család részére is alkalmas. Telefon: 456—672. délután 3—8-ig.

Buda legszebb helyén, 28-as autóbusz végállomásánál, 700 öles ősparkban kétlakásos, emeletes, masszív villa, azonnal beköltözhető háromszobás szabadrendelkezésü lakással eladó. 4—5-ig: 458—582.

Albertfalvánál 2×1 szobás, beköltözhető fél ház eladó.

Pest mellett fél ház eladó. 900 □-öl kert, at. rét, Rákospa- mellett, kertre is alkalmas. el. Isaszegi út 70.

Nyugdíjasok! Vidékre költözni szándékozók! Kalocsa melletti nagyközségben, főútvonal mentén levő 3 szobás családi házamat, 1000 öles kerttel, gazdasági épületekkel, tulajdonjogi átirással, elcserélem. 1 szoba összkomfortos, belvárosi öröklakásért, esetleg 2 szoba összkomfortos főbérletért, megegyezés szerint. 1 szoba konyha azonnal beköltözhető. Ajánlatokat: Tamás Gergely, Bp., V., Mérleg u. 11. címre kérem.

Eladó Vácnál 3 kat. hold, 720 öl termő szőlő, a többi szántó és szőlőföld, tizenkilencezerért, felével átvehető. VII., Nefelejts u. 28.

Fonyódi 212 négyszögöl közmüves villatelek eladó. Juhtassy István, Fonyód.

Körtérnél háromszobás, kertes családi ház, 1 szoba kivételével beköltözhetően eladó. Bocskay út 5. Az udvarban.

Vennék sürgősen szép villát, beköltözhetően (esetleg lakottan). Leveleket »Orvosprofesszor« jeligére Magyar Hirdetőbe, Lenin krt. 80.

Szobafestő-mázoló két hétig teljes ellátással üdülhet — feleségével együtt —, ha kétszobás nyaralóm festőmunkáját elvégzi. Jelentkezés: Lenin krt. 60. Fekete.

Betársulna komoly tőkével, közreműködéssel rentábilis üzletbe vagy üzembe jó munkaerő. »Korrekt társulás« jeligére. Magyar Hirdető, Felszabadulás tér.

Négyévtizedes vegyi üzemben, bevált, exportképes kisipari cikkek receptjeit átadom, betanitom. — Laboratórium: VII., Damjanich u. 23. — Délidőtől 5 óráig.

Üvegezést vállal és helyszinen elkészit, vállalatoknak bérmunkát. Telefonhívó: 222—747. Lenin krt. 23. udvarban.

ABLAK, AJTÓ
LÉGELZÁRÁS
tüzelő-megtakarítás
Melegebb otthon. Huzatmentes munkahely
Közületeknek is
BRIEGER
Katona József 39.
Telefon: 115—550

Ujra szigetelek. Régi gyakorlattal, garanciával, ajtókat, ablakokat, hideg, huzat és por ellen. Közületeknek is. Eisler, Wesselényi u. 21. Telefon: 421—364.

Sárga szinü nőstény papagájom elveszett. Beszélni nem tud. A becsületes megtaláló jutalomban részesül. Emlékek fűznek hozzá. Cim: Kelemen Andrásné, V., Gerlóczi u. 1—3. Házfelügyelőnél.

HÁZASSÁG

Fogorvos — Belvárosban, szépen berendezett lakással, rendelővel, teljesen felszerelt háztartással —, kimondottan csinos élettársat keres 35-ig. Fényképes, ha lehet telefonos választ kér: »Jó barátok leszünk« jeligére, Felszabadulás tér 1. Hirdetőbe.

32/160 intelligens vidéki legényember keresi házasság céljából 24—30 közt vidéki csinos, házias, egészséges lányt. — Pesthez közel lakót előnyben. Csak komolyaktól, lehetőleg fényképes válaszokat, »Mátra 15« jeligére. Hirdetőbe, Felszabadulas tér.

59 éves, özv. nyugdíjas, főbérleti lakással, házzal, házasság céljából megismerkedne hozzá illő nyugdíjassal v. jobb iparossal. »Korrekt 64851« jeligére Lenin krt. 80. Magyar Hirdetőbe.

HYARALÁS
badsághegyen vídszoba kiadó. T.: -013.

GYES HIRDETÉS
kos falak tisztiJászaynál, Kőutca 30. Telefon: -634.

nfelszedés, műés, zoknik gusát készitem. — nált harisnyát ek. Pilvax köz, ő szemfelszedő.

ltisztítást ólón és soron kívül
vállalunk
LAKÁSÁNAK AKARÍTÁSÁT ÓRABÉRBEN ELVÉGEZZÜK
Fővárosi karító Vállalat udapest, Egyetem u. 12

oll tisztítás rárható. Hívásérte megyünk, szállítjuk. ai Ágytollboll. Lajos u. 47/b. 362—766.

e vennék jelenleállított, de képes ostyasütemet. Ajánlatok »Sürgős 1803« ére. Felszabadis téri hirdetőbe.

SA!
Kár!
MAGAS ÁRON
KÉSZPÉNZÉRT
MEGVÁSÁROLJA
A
LTCIKK K. SZ.
lefonon 341—746, 125—438

Batári László

Batári László: Nagymaros

Pest Megyei Hírlap, 1974. jún. 29.

ból, földből, vízből, esőből, levegőből stb. A külső dozimetriai ellenőrzést még az atomerőmű üzembe helyezése előtt elkezdik — ez az úgynevezett 0-szint mérés —, hogy a későbbi mérések adatait lehessen mihez viszonyítani.

Az atomerőművek telepítésére vonatkozóan általános érvényű, nemzetközi biztonsági előírás nincs, de vannak országos érvényű előírások, követelmények, amelyeket kísérleti és tapasztalati adatok alapján határoznak meg. Az atomerőművek biztonságos üzemét, környezetellenőrzését hatósági feladatkörrel rendelkező szervek ellenőrzik minden érdekelt országban.

Fokozott figyelem!

Az atomerőművek radioaktív anyagot tartalmazó berendezéseit (a reaktort, az elgőzölögtetőket, a szivattyúkat,

Az atomerőművek biztonsági problematikájához hozzátartozik a radioaktív hulladékanyagok veszélytelen elszállításának és elraktározásának a kérdése is. Ha a radioaktív temető nem az üzem területén van, az összegyűjtött, besűrített, a radioaktivitás bizonyos fokú csökkenéséig tárolt hulladékanyagokat speciális járműveken szállítják el, hogy örök időkre biztonságba helyezzék.

Hazánkban 1960-ban létesült az első izotóptemető, *Solymár* közelében, amely időközben megtelt és korszerűtlenné vált. Az újabb biztonságos föld alatti tárolóhelyet Vác közelében, *Püspökszilágy* térségében alakították ki. A terület talajának vízzáró tulajdonsága és az alkalmazott tárolási technológia kellő biztonságot nyújt.

B. L.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 JUN 29
PEST MEGYEI HÍRLAP

Batári László
1021 festőművész

Lásd még

Alkotók Pest megyében

Batári–Séday művészházaspár

Nagymaros változatos domborzatának motorikus ereje révén több festő képzeletének felgyorsítója, így évtizede a *Batári—Séday művészházaspárnak* is.

Batári László a *Nyírség* szülötte, első élményei a dombos, csöndes *Nyírpazonyhoz* kapcsolódnak, ahol tömör fényben virágoznak az almafák. Később *Nagymaros* lett festőotthona.

Szenvedélyesen pontos. A táj hatalmas, színes szőnyeg az értelmezésében, olyan hímzett évszaköltözet, mely a természet és az ember közös produktuma, hiszen a *Dunakanyar* komor méltóságát telepített gyümölcsösök, málnások, házak szelidítik az ember tevékeny átalakításaival. Azt a folyamatot is feljegyzi minden Batári-kép, ahogy a táj a fény, a föld és az ember közös energiáival elnyeri végső arculatát. Az ősi hegyek, a milliéves folyam művészetének állandó képi jelzője, de szinte a portré elemző erejével érzékelteti az ember keze által művelt *nagymarosi, visegrádi dombok* pontos felületi karakterét.

Hosszú elemzéssel vizsgálta a természet minden egységét, ennek a szabatosságnak köszönheti, hogy az alma-, dió-, meggy-, akác- és bodzafák egyedi szín- és formaarculatukkal képeznek sajátos színfoltot, ismeri Nagymaros minden töredékét, „lelket, szívet simogató világát", ahogy műtermében számomra szóban is megfogalmazta a dűlőutakhoz, vízmosásokhoz, mandulafák virágzásához kapcsolt ragaszkodását. A természet örök szépségét a *Kapuhegy* tagozott pompájával láttatja. Batári László az a festő, aki Nagymaros ünnepi látványát leginkább megragadja a *Börzsöny* formáinak nagyvonalú méltóságával.

Megrendítő a *Don-kanyar* halálba kergetett magyar katonáiról feljegyzett rajzsorozata, mely mindegyik *vádirat a fasizmus kegyetlensége ellen.* E szenvedést jegyző szigorú rajzok püffedt lábú mezítlábasokat idéznek a hóviharból, s különösen döbbenetes a bajonettjét ajkába szúró figura, aki véresre horzsolódva könyörgi ki magától az ébrenlétet, mert az elalvás: halál. E rajzok *Nemeskürthy* könyve újabb kiadásának illusztrációi lennének, annál is inkább, mivel Batári megjárta a poklot, rajzai, jegyzetei hitelesek.

1150 megawatt

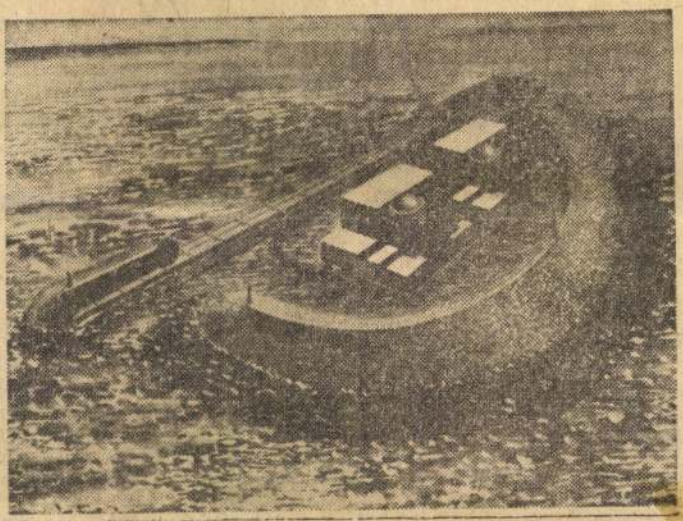

Jóllehet az atomerőművek lényegesen kisebb mértékben szennyezik a levegőt, mint a hagyományos szén-, olaj- és földgáztüzelésű társaik, mégis a lakott területektől bizonyos távolságra kell megépíteni őket, számítva az esetleges meghibásodásukra. Fontos az atomerőművek telepítésénél az is, hogy hűtővíz bőven álljon rendelkezésre.

Az elszigeteltséget és a korlátlan vízellátást amerikai szakemberek úgy tervezik megoldani, hogy az 1980-ig megépítendő két, egyenként 1150 megawatt teljesítményű atomerőművet az Atlanti-óceánban, New Yersey partjai közelében kívánják elhelyezni. Mindenekelőtt egy hatalmas hullámtörő gátat kell építeniük, amely lecsendesíti, visszatart-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 25

Zalai Hírlap

Batári László festő-
művész

— **Batári László** festőművész műveiből nyílik ma délután kiállítás a nagykanizsai Egry József teremben. A 24 olajfestményt — többségében tájképeket — felsorakoztató kiállítást november 10-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

10/21

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
László Batári
BUDAPESTER RUNDSCHAU
Acélművek
1979 APR 2
1021

László Batári: Umgebung von Fonyód

Nationalgalerie

Ausstellung ungarischer Landschaftsmalerei

Zum drittenmal wurde in der Nationalgalerie die Ausstellung „Ungarische Landschaften„ veranstaltet. Gegenüber der ersten Schau verdoppelte sich die Zahl der Teilnehmer; fast hundert Künstler sandten ihre Werke ein.

Doch nicht nur die Künstler, auch das Publikum zeigt zunehmendes Interesse für die Landschaftsmalerei. Dies ist eine neue Erscheinung, der man entnehmen kann, daß dieser vielumstrittene Kunstzweig den ihm gebührenden Platz in der gegenwärtigen bildenden Kunst einnehmen wird.

Der Kunstgeschichte zufolge schwankte das Interesse für die Landschaftsbilder zu allen Zeiten, gab diese Kunstgattung doch der Nostalgie der in überentwikkelten Zivilisationen lebenden Menschen Nahrung. Im heutigen Sinne bestellten die Bewohner der hellenistischen antiken Großstädte als erste Landschaftsbilder.

In der ungarischen Kunst spielte das Landschaftsbild stets eine besonders wichtige Rolle.

Das Interesse der an der jetzigen Ausstellung teilnehmenden Künstler beweist, daß sie sich der nationalen traditionellen Bedeutung der ungarischen Landschaftsmalerei bewußt sind. Sie kamen dem Wunsch der Veranstalter nach, dem herkömmlichen Landschaftsbild den Vorrang zu geben. Und den Eintragungen im Gästebuch zufolge findet auch das Publikum an Bildern dieses Genres Gefallen. — t —

I (1922—196
nd Journali
Leben, arb
thekergehil
akteur, Le
g, Fabrik
auch Jurastu-
ublikation in
des Schrift-
s „Csillag"
efreiung. Für
gen suchte er
n ungarischen
rosaschriftstel-
Móricz, Anre-
h wie dieser
die vielseitige
er bäuerlichen
Sein Hang

terstücke. In
seines Scha
mit dem Józs
einmal mit
preis ausgez
Werke wurder
sche, Tschec
sche, Französi
Deutsche, Russ
mänische üb
nachstehende
gen wir in le
Fassung.

sind doch Soldaten. Mit

ück in die Stube, und die
ir nach. Man sah ihr an, daß
n wollte, es sich aber nicht
e forschte in meinem Ge-
ch nicht aufhellte. Ich fing
ziehen, sie sollten mich, wenn
nkämen, nicht in Hemd und
dem Bett zerren.
t denn?", fragte ich schließ-
er, als sie um mich herum-
gab keine Antwort, meinte
doch wohl nicht so schlimm
ihnen hier Quartier gab,
hätten sie auch nicht lange
an es gestattete oder nicht.
wußte auch, daß das Militär
agt, und besonders das nicht,
Lastauto fährt. Die Mutter
issen, warum es schlimm sei,
h hier träfen.
agte ich. „Glaubt mir nur,
im wäre. Und fragt nicht so
recht möglichst nicht davon,
ause bin. Es wäre überhaupt
meine Uniform aus der Kü-
chtet."
sie schon gesehen", sagte sie.
uch, wem sie gehört. Da
sagen. Aber sie haben nichts
ur gefragt, wieviel Söhne ich
habe. Sie haben mich sogar
sagte, daß der ältere im ver-
gefallen ist."
ich, „eine schöne Besche-
h ging zurück in die Küche.

den Taschen nach Tabak, ab
hatte ich nicht an, nur Hos
ver. So wollte ich in die Stu
im Soldatenrock sah mich a
Tür öffnete, und rief mir na
gehe.
„Melde gehorsamst, ich mö
ner Rocktasche etwas heraus
Sie aßen weiter, antworte
ich ging also hinein und na
heraus. Ich wagte aber nicht
zu bleiben, da man mich in
und ging zurück in die Küch
ich mir eine Zigarette und z
„Nun, hast du es herausgeno
te der im Soldatenrock. „J
ich bereute, daß ich zu rauc
gen hatte. Ich werde nicht
mit der Zigarette, falls er m
chen sollte. Eine Zeitlang s
aber mir war nicht wohl zu
da am Tische saßen und aß
aber standen um sie herum,
Türpfosten, Margit und
Feuer. Für sie beide gab e
mehr zu tun, da sie mit d
des Essens fertig waren.
Daß die gerade jetzt komm
Als sie gegessen hatten,
was heiterer. Der im Solda
eine Flasche Branntwein a
und bot auch den anderen
erbot sich, Gläser zu bringe
winkten ab, es gehe auch so
fragte nun, ob sie auch de
vieren könne, sie wolle d
Tisch nehmen, um sie abzuw

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 AUG 9

Hajdúbihari Napló

Batáry László festő-
művész

AUGUSZTUS 6-ÁN, kedden megnyílt a balmazújvárosi képzőművészeti alkotóház. Ebben az évben öt művészt lát vendégül: Batáry László festőművész Budapestről, Bodó László Budapestről, Csohány Kálmán grafikus Budapestről, Madarász Gyula Hajdúnánásról és Surcsik János festőművész Budapestről érkezett. A Balmazújvároson készült alkotásokat a Veres Péter Művelődési Központban szeptember végén mutatják be a közönségnek egy közös kiállításon.

BATÁRI LÁSZLÓ festő
Nyirpazony, 1920

A Képzőművészeti Főiskolán 1953-ban fejezte be tanulmányait, mesterei Berényi Róbert, Domanovszky Endre és Szőnyi István voltak. 1954 óta kiállító művész, minden jelentősebb országos rendezvény résztvevője. Berlin, Prága és Varsó mellett képei több közel-keleti országban és Indiában is szerepeltek. - Leginkább az olyan természet érdekli, amely magán viseli az ember munkájának a nyomát. Tájait magas horizontra veszi, szereti a szélesre fogott, mély perspektivákat, ahol kedvére járhat a szem, s amely ugyanakkor alkalmat ad arra, hogy a ritmusok szerkesztéséhez való kedvét kiélhesse. Egyik legvonzóbb kvalitása éppen ez a nagyszabású "szimfonikus" konstrukció. Kevés színnel él, koloritja csaknem grafikus hatású, a dekorativitást és a modernséget a látványon belül értelmezi.

Művészéletrajzok 1975

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL 31
NÉPSZAVA

Batári László festő művész

1021

ALKOTÓMŰHELYBEN

A tájképfestő Batári László

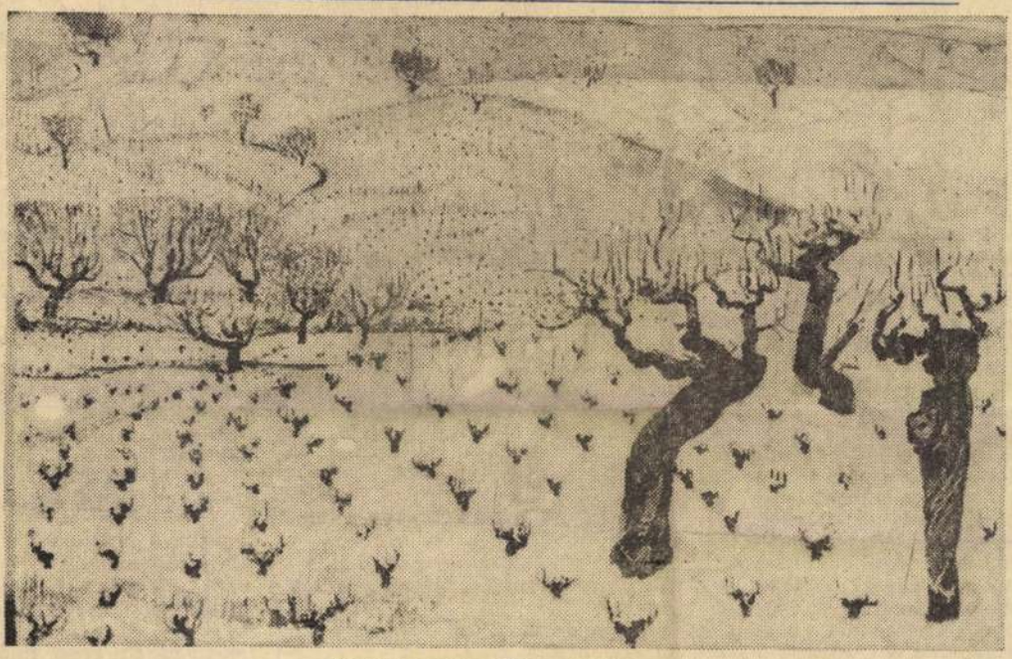

Batári László: Öreg szőlők

Kevés művészünket foglalkoztatja olyan behatóan a természeti környezet, a táj, mint *Batári Lászlót.* Húszegynéhány éves múltra visszatekintő művészi tevékenysége során úgyszólván csak tájképeket festett. „Modelljéhez" gyermekkora óta mély kapcsolatok fűzik. Falun, Nyírpazonyban született 1920-ban, itt töltötte kora ifjúságát is. Édesapja napszámos volt, kezdetben maga is summásként kereste a kenyerét. Saját, valamint a közvetlen környezetében élőknek — a nyírségi parasztságnak — szívós küzdelme a homokkal, az időjárással, mély nyomot hagytak mind emberi, mind művészi magatartásában. Bizonnyal ifjúkori életmódjának hatása formálta ki reális művészetszemléletét, a természet szín- és formajelenségeit tömören összefoglaló festői nyelvét, súlyos színeit, kompozícióinak keményveretű ritmusát.

A képzőművészettel még az elemi iskolában ismerkedett meg, ahol rendre szerepeltek rajzai, vízfestményei a kiállításokon. Később, hogy kinőtt az iskolapadból, képes levelezőlapokat másolgatott. Aztán a nagy család — heten voltak testvérek — arra késztette, hogy munkát vállaljon. Hosszabb szünet után, a háborúból visszatérve, kezdett el ismét művészkedni. A Vöröskereszt-üdülőben megismerkedik *Pleidell János* festőművésszel, az ő vezetésével kezd el modell után rajzolni, olajjal festeni. Nyíregyházán *Boros Géza,* az alföldi piktúra jeles képviselője veszi pártfogásába, majd 1946-tól a Derkovits-kollégiumban, két év múlva a Képzőművészeti Főiskolán képezi magát. Mesterei *Berény Róbert, Domanovszky Endre* és *Szőnyi István* voltak.

Gyümölcs-csendélet című diplomamunkáján (1953) tanulmányainak eredményeit összegezte. Arra törekedett, hogy kompozícióján a festészet eszközeivel hű képet adjon a beállított tárgyakról, a látványról. Hangsúlyozta a tárgyak plasztikáját, súlyt vetett az edények, a drapéria, a gyümölcsök térbeli helyzetére, valamint anyagi sajátosságaik érzékeltetésére. Az objektív vonások fokozott érvényesítése képének sajátos, rusztikus ízt kölcsönöztek. Ez — ha nem is ilyen mértékben — későbbi munkáin is megfigyelhető.

Az ötvenes évek derekán, mintegy két éven át, a Balaton mellett dolgozott. Ekkori tájképeinek fő problémája a légköri jelenségek hatására létrejött szín- és fényhatások festői kifejezése. Művészi képzeletét egyaránt foglalkoztatta a domboldalakról eléje táruló látvány, a gyümölcsösök, szőlők, présházak világa, akárcsak egy-egy bensőséges tájrészlet. A gazdagon árnyalt, egymásra fonódó színfoltokban formát öltő érzelmi-hangulati töltés csökkentik a csendéletén tapasztalt tárgyiasságot, de nem halványítják el teljesen a látvány objektív jegyeit.

Művészetének sajátos, egyéni vonásai a hatvanas évek közepén készült, főként a Dunakanyart ábrázoló munkáiban bontakoztak ki. Ekkortól lesz uralkodó jellegzetessége a nagy rálátással festett, szélesen kitárulkozó tér érzékeltetése, bár ez a motívum már balatoni tájképein is foglalkoztatta. Újabb képein azonban mind művészi magatartása, mind képeinek témaköre megváltozik. Ezeken főként a látvány hatására keletkezett benyomásait igyekszik visszaadni. Nagy gonddal számol be a kompozíció közép- és előterének — a nagy rálátással festett völgyek — gazdag helyszíni tagoltságáról, szántóiról, az utakat szegélyező fasorairól. A képek hátterét a táj jellegének megfelelően a hegyek egymásba torlódó formáival zárja le. Határozottan felrakott színfoltjai nyomán elevenen hullámzik a dombok felfokozott plasztikája, villognak a dombokra kapaszkodó szántók a fák lombjától megbontott keskeny sávjai, valamint az erdők sötét színfoltjai közé benyomuló irtások világosabb színei.

Tájképeinek tárgyilagos szemléletében fokozottan fellelhető az ember által megművelt természet képi mása, ez határozottan a *Szikrai gyümölcsös* (1969) és az *Öreg szőlők* (1971) című festményein ölt alakot. Szinte arcképszerű hűséggel rajzolja meg a gyümölcsfák törzseit, a megnyesett, termőre készített koronákat, a szőlőskert talajának sajátos formáit, a tövek mértanias egymásutánját.

Batári László tájképei tájfestészetünkben sajátos színt képviselnek. A művész a táj, a tájrészlet állandó vonásainak, karakterének festői kifejezésére törekszik. A táj gazdagon árnyalt jellemzése érdekében választja a nagy rálátást, iskolázza ki markáns, plasztikus eszközeit. „Tájarcképei" — mint általában a jó arcképek — nem a külsőséges jegyeket sorolják fel csupán, hanem a belsőket is. Azokat, melyek a folyton változó világ állandó vonásait adják.

Ujvári Béla

lambos Lajos

MIHÁLYKA

aki madárlátta juhsajtot hoz naza a hegyekig emelkedő legelőkről; s aki térdére ültetve gyermekét, nagy meséket tud mondani. A bacsó nagy meséket tudott, például ama nagy Mihályról, aki leszállt a hegyekből, amikor tizenkilencben az oroszok és a magyarok az addigi világ lerombolásáért harcoltak. Ama nagy Mihály, minden gazdagok réme lett, rezes kutyáival űzette el innen az urakat, akik a szegény nép szájából az utolsó sajtfalatot is kivették.

— Ama nagy Mihály hol van most, édesapa?

— Arkangyal, a szegények égi patrónusa. De megparancsolta még nekem, hogy téged az ő nevére kereszteljelek. Így lettél Mihályka, kislányom.

Csoda-e hát, ha, összekötő lett tizennégy éves korában ebből a gyereklányból? Sok magyar harcolt a szlovák partizán egységeknél, Mihályka pedig egyaránt beszélte a szlovák és magyar nyelvet.

De hiszen úgy tudjuk, gondolta most ismét Szelenka Sándor, hogy elfogták őt a németek és kivégezték. Miként az édesapját, a messze látó, és messzire halló bacsót. Harminckét éve már, harminckettő, s micsoda kor, micsoda idő! Ám az ember nem hajlandó arra, hogy elfeledje az első, igazi, akár ki sem mondott szerelmét. Nem. Elmegyek az üzlet megnyitására, gondolta, mindenképpen elmegyek, és ha nem ő az, nem tudom, mit teszek.

Ugyan, mit teszek? Mit tehet egy megvénhedett ember, egy hivatalnokká vált valaha volt forradalmár, akinek tulajdonképpen nyála sincs már, amivel az esetleges névbitorlót leköphetné? És mit tehet akkor, ha mégis ő az? Ha mégis az igazi Mihályka?

Akit, tudomásunk szerint, kivégeztek a németek.

Három nagy gyermekem van, békés, rendes feleségem, háromszobás lakásom, kocsim, víkendházam, ilyenformán vajon mit tehetek?

Talán nem is kellene elmenni.

Félő.

Fáj minden. Az egész élet, ahogy van. Gyanús az élet. Ámbár neki, Mihálykának, nem fájhatok én, nem tudta, hogy szeretem, olyan nagyon messziről szerettem. El kell menni, gondolta végül Szelenka. Azért kell elmenni, mert ha nem ő az, a szemébe kell mondanom az illetőnek, hogy egy szent nevet bitorol.

S elment oda Szelenka Sándor.

Megnézte az embereket, akik a friss bolt áruhalmazát felvásárolták. S nézte közben azt a nőt, meg azt a férfit, aki szolgált a vevőknek. A nő arcán mintha vércsíkokból származó pedig szigorúan ki volt szabva a porció.

— Úgy tudtuk, a németeknél — mondta Szelenka —, mivel hiába kíséreltük meg a kiszabadításodat...

— Ezért is nem akartam emlékezni, lám. Elfogtak a németek, végigmentek rajtam hatan, csak aztán kezdtek vallatni. Az egyik szemem odalett. Amikor megtámadtátok a laktanyát, mégis sikerült megszöknöm. Az édesanyámat végezték ki helyettem. Hát kell ez az emlék, mondd, Sándor, mire? Negyvenhat éves vagyok, azt hittem, begyógyult már a múlt. Mért bolygattad fel?

— Hogy lássam, élsz-e?

— Élek még, élek.

— Van családod?

Megjött Mihályka férje, Bocsev Iván bulgárkertész, a két férfi most mutatkozott be egymásnak.

— Csak a tanácstól — mondta Szelenka.

— Ó, dehogy csak a tanácstól — legyintett Iván —, tán a feleségem nem súgta meg nekem, honnan ismeritek egymást?

— Baj, hogy ismerjük egymást?

— Sőt — mosolygott Iván —, tudtommal te csak jót tettél vele. Már akkor, amikor harminckét évvel ezelőtt, Budapest alatt, a kertünk tövében összeesett, édesanyja után a te nevedet említette. Én akkor még csak tizenkét éves gyerek voltam, két évvel fiatalabb Mihálykánál. Öt évig ápoltuk a háború után. Kórházból ki, kórházba be. Az egyik szemét sikerült megmentenünk. Így maradt nálunk. Így lett a feleségem.

— Lehetett volna az enyém — mondta Szelenka.

Az ember elnézett:

— Ne bánts bennünket, kérlek, én nagyon szeretem őt.

— Ó, én és a bántás! Nem vagyunk már mi forradalmárok — nézett Szelenka az asszonyra. — Csak élők, igaz, Mihályka?

— Csak élők.

— Gyertek el vasárnap délután Gödre, a víkendházunkba.

— Vihetjük a lányunkat is? — kérdezte Mihályka. — Diploma előtt áll, magyar—bulgár—szlovák szakos az egyetemen.

— Nekem három rossz fiam van — mondta Szelenka —, az egyik már nős, a másik kettő tanul még. Szeretik azt a gitáros zenét. Gyertek csak, meglesznek, különbül tán, mint mi. Különösen, ha megismerik a mi ifjúságunkat, ők tán még lehetnek forradalmárok is.

— Ők igen — vélte Mihályka. — De mi már?

S mindketten érezték egyazon pillanatban, hogy fáj a szívük.

Apáti Miklós

NYÁR

Nyár van és egy rossz hírre várok,
és bennem nincs harag, mert oly nyár e nyár,
hogy perzsel mindene, bőröm lehabzik.
Egy rossz hírre várok, amíg
tele van mézízzel a szám, a hasonlatok
hétvégén stoppal mennek a Balatonnak,
akár a túlnőtt tinédzserek, s én köztük,
mintha autóm volna, úgy feszítek.
S bár egy rossz hírre várok,
most mégis vidám pofával járnék
keresztül-át az oroszlán hasán,
mert mit nekem, nekünk egy férj,
s az se számít, hogy én is férj vagyok,
ha most, ha ma egy rossz hírre várok,
és nem számít az sem, hogy tisztázatlanok
a legalapvetőbb emberi kapcsolataim,
hogy ki-kivel-hol-miért-minek,
hozzám növeli itt fel önmagát,
és nincs itt gondtalanság, se pusztulás,
se kezdet, se vég, csak a tenyészet maga,
itt nincs halál — a külső napsütés
falombjaink mögött annyi, mint mosoly,
egy látó mosoly, egy kézfogás, egy mondat,
„adja egy puszit", mert engem még megismer,
és azt is súgja: „elrothadok"
és csak ülhetek, kuporoghatok, nézhetek,
nézhettek, tessék: műhaját leveti,
s most üszólány-hajú, csak hát, a forradások...
nincs bennünk szégyen, nézhetem őt,
hát ez a rossz hír, barátaim.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV

Szabolcs-Szatmári Szemle

Batári László
1021

Batári László: Nyírségi táj.
(A Sóstói Nemzetközi Művésztelep anyagából.)

csak a legutóbbi időben indult meg.

(Takács Lajos: Lápi gazdálkodás és irtás a
XLVIII. 167—196. 1.)

Ha a lápi gazdálkodás kutatásának hazai eredm
döbbenten kell megállapítanunk, hogy a korabeli é
néhány dolgozat található a különböző folyóiratok
Mátyás, Takács Lajos, Morvay Péter) egyértelműe
kutatásnak még számos feladatot kell megoldania
körében, mely területileg is sokkal kiterjedtebb
egyáltalán érintettek.

Véleményünk szerint a fentiek még hatványozo
vidékének néprajzi és társadalmi, agrártörténeti tanulmányozására. Még akkor is,
ha az egyik legértékesebb korabeli leírás a Lovassyé, vagy Morvay Péter néhány
kitűnő néprajzi dolgozata erről a területről ad képet.

Természetesen igaz, hogy a lecsapolás után immár két emberöltő telt el, ennek
ellenére a népi kultúra hagyományozódásának, átadásának és átvételének ismert
törvényszerűségei szerint, még a láp lecsapolás előtti életének tanulmányozására,
kutatására is mód nyílik, ritkán közvetlenül, de közvetett úton bármikor.

A lápvidéket járva mindenütt tapasztaltam, hogy a nép tudatában, ismeret-
világában, hagyományaiban mennyire elevenen él a hajdani láp. Szinte minden
lák környéki ember, az iskolás korúaktól — a legidősebbekig tud valami eddig
smeretlent, „titkot", történetet a lápról.

Gyűjtőmunkám során, melyet 1957 óta végzek, egyre inkább meggyőződésemmé
vált, hogy a színes és romantikus leírások mellett vagy azok helyett, el kell végezni
a nép kultúrájában, ismeretében élő lápismeret, a lápról való tudás rögzítését is.
Mindezt többek között azért is, mert népünk botanikai, állattani, földrajzi, talajtani
smeretei a tudomány számára is számtalan racionális ismeretanyagot rejteget még.

A lápvidék népe mindenkor a természeti erők függvényében élt. Ha csak pilla-
natokra is, de bele kellett, hogy tudjon tekinteni ezen életét nagyban befolyásoló
erők törvényszerűségeibe. Erre viszont csak az aprólékosan figyelő, nem passzívan
szemlélődő, vagy nézelődő ember volt képes. Hisz önmaga, családja, vagy egy-egy
közösség élete, élelme, ruházata, lakóháza, vagy minden vagyona függött — ezen
ismeretektől. A természet áldásának vagy pusztításának kitett ember jobban együtt
a természettel. A láp környéki nép szerette a vízivilágot, nem fenyegette, káro-

Batár Attila tengerentúli és európai épületekről, miliőkről

Egy bécsi háztömb a történelem tükrében

Az építészet nem csupán abból áll, ami az ember szeme előtt megjelenik. Az építészeti térnek vannak olyan elemei is, amelyek ma már nem léteznek, de fennállásuk idején környezetüket maradandóan befolyásolták. A múlt hatása közvetett módon érződik azon az építészeti miliőn, azokon a tereken és utcákon, amelyek között élünk. Batár Attila, az 1970 óta az Egyesült Államokban élő építész „A történelem mint tervező" című könyvében ezt a különös hatást vizsgálta egyetlen háztömb, a bécsi Mölkersteig történetén keresztül.

Bóka B. László NÉPSZAVA

– Gyakorló építész?

– Az voltam, ma már inkább próbálom összegezni, amit az életben építészként tapasztaltam.

– Mindenféle épületet tervezett pályafutása során?

– Elsősorban lakóépületeket és családi házakat terveztem, de kaptam megbízásokat irodaépületekre is.

– Hol állnak ezek?

– Jobbára az Egyesült Államok nyugati partvidékén, Kaliforniában, ahol a legtöbb időt töltöttem, valamint Coloradóban és Washington államban, de terveztem New Yorkban és Franciaországban is.

– Igaz-e, hogy az amerikai építészetre erősen hatott, sőt hat ma is Frank Lloyd Wright?

– Nehéz kérdés, hiszen Wright sehová sem besorolható, nagy koncepciójú építész volt és még modernistának nevezett épületei is eltérnek a korabeli és az európai moderntől. Egyéni módon, grandiózus tereket komponált és minden esetben gazdagabban bánt a felületekkel, mint kortársai. Egészen sajátosan fogalmazta meg építészeti elképzeléseit. Tanítványai akadtak, hiszen iskolát is alapított, a Taliesin Fellowshipet, de az ő fantáziáját és tehetségét képtelenek voltak megközelíteni, követői másolók maradtak.

– Mi a legfontosabb a tengerentúlon, a megrendelő igényei vagy az építész saját elképzelései?

– Amerikában alapvetően az építtető igényei a meghatározóak, bár ők is csak az építészek által benyújtott tervek közül válogathatnak. Természetesen minden építész igyekszik becsempészni a maga elképzeléseit is a leendő épületbe. Kivétel azért minden értelemben akad.

– Mióta érdekli az építészettörténet?

– Mindig érdekelt, kezdetben inkább építészettörténettel szerettem volna foglalkozni, hiszen pályafutásomat történészként kezdtem. De nem lettem az, mert sokkal jobban izgatott, hogyan valósíthatja meg az építész, ha talán felemásan is, saját elképzeléseit. Később, amikor már sok épületem állt, akkor döntöttem úgy, hogy megkísérlem az összegzést. Ennek eredménye ez a könyv is. De nem építészettörténetet akartam írni, hanem inkább arról volt szó, hogy megértsem, hogyan befolyásolják a folytonosan változó történelmi tényezők egy bizonyos terület arcát, hangulatát. Nem az épületekre koncentráltam, hanem a terek és utcák fejlődésére. Fő célom az volt, hogy bemutassam, hogyan befolyásolják a város mintáját, s az utcarendek kialakulását a nem építészeti tényezők, mint például a háborúk vagy a piac, és a császári udvar fizikai közelsége.

Fő célom, hogy bemutassam, hogyan befolyásolják a város mintáját a nem építészeti tényezők

– Miért éppen ezt a bécsi negyedet választotta?

– A véletlen vezetett ide. Emigrálásom után anyámmal csak Bécsben tudtam találkozni, s bár naponta mentem el a negyed mellett, nem volt időm megállni és körülnézni. Csak tíz év múltán tértem vissza a helyszínre. Megragadott a domb, furcsállottam a létét, amint Bécs sík területén váratlanul kiemelkedik környezetéből. A domb egyik oldalán lépcsősor vezet fel, míg a másikon hosszú rámpát találunk. Kutatni kezdtem a bécsi városi levéltárban, s itt fedeztem fel, hogy a hely története 800 évre nyúlik vissza. Hallatlanul izgalmasnak tűnt a feladat.

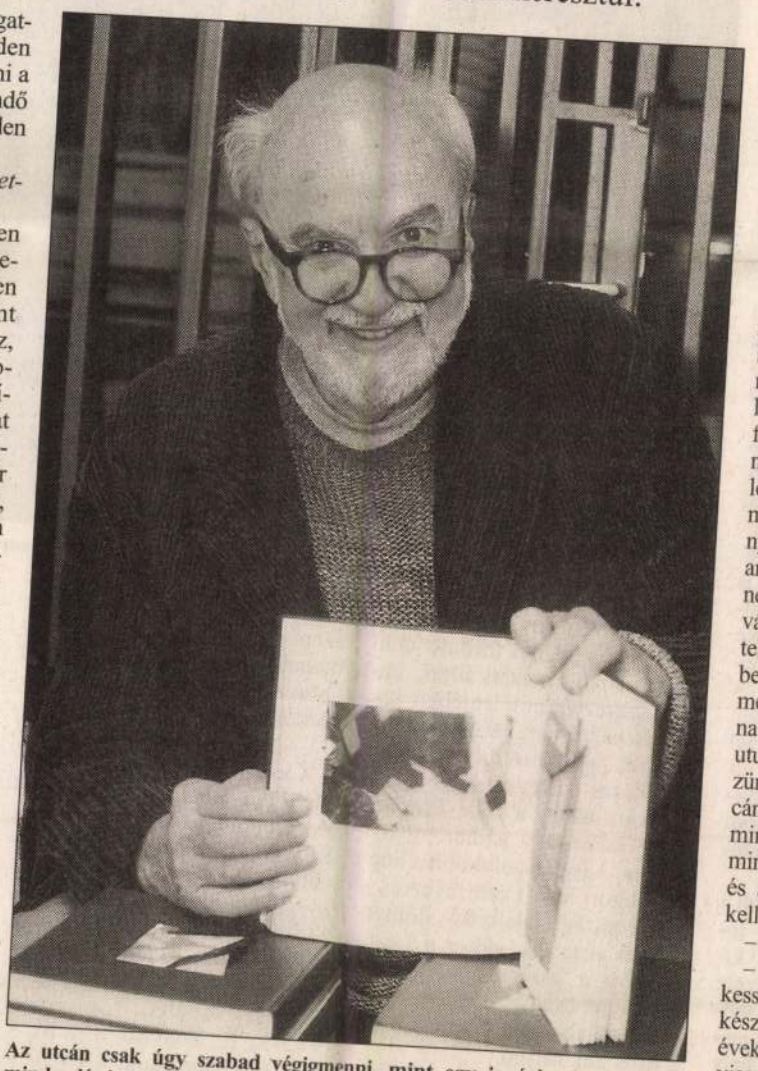

Az utcán csak úgy szabad végigmenni, mint egy japánkertben, vagyis minden lépés után meg kell állni és a legkisebb részletet is meg kell figyelni – véli Batár Attila

DEMECS ZSOLT FELVÉTELE

– Mennyi időt vett igénybe a kutatás?

– Több éven át kutattam, a kilencvenes évek közepétől kezdve.

– Mi lett a vizsgálódások vezérfonala, hiszen a könyv a különféle térélményeket dolgozza fel?

– Izgatott, vajon mitől alakult olyan zegzugosra ez a dombon átvezető út. A vizsgálódás során megértettem, hogy bár kis területről és egy rövid útról van szó, mégis az építészeti terek legjelentősebb problematikáját tálalja fel az a terület, és ezekből általánosítható következtetéseket lehet levonni. Két célom volt: egyfelől megmutatni, hogy a jelenben nyomvonalaiban az is ott van, amit már nem látunk. A ma már nem látható a múlt hatásában tovább él. Így derült ki, hogy az értelmetlennek tűnő utcavezetésben a múlt logikája nyilvánul meg. Másfelől azt szerettem volna elérni, hogy e sietős világban, utunk során figyelmesebben nézzünk. Úgy gondolom, hogy az utcán csak úgy szabad végigmenni, mint egy japánkertben, vagyis minden lépés után meg kell állni, és a legkisebb részletet is meg kell figyelni.

– Fantasztikusak a kötet fotói is.

– A könyv fotográfiáit a kerekesszékhez kötött *Lucien Hervé* készítette, akivel a kilencvenes évek közepén két nyáron át is visszatértünk a helyszínre. Hervé zseniális érzékkel fedezte fel a terek sajátosságait és betegsége ellenére is hihetetlen energiával dolgozott, például felhúzta magát még a tetőre is, hogy felülről fényképezhessen és megmutathassa ezt a különleges miliőjű bécsi negyedet. Hálás vagyok neki, mert munka közben engem is megtanított látni.

RÖVIDEN

Fitria a MU Színházban

A Fekete Zongora kiadásában jelenik meg Kerékgyártó György Fitria című regénye. A kötetet ma 18 órakor mutatja be Mányoki Endre Geltz Péter közreműködésével a MU Színházban (Bp. XI., Kőrösy József u. 19.).

Cseh képzőművészek fotói

Fiatal cseh képzőművészek fotóiból nyílik tárlat ma 19 órakor a MEO-Kortárs Művészeti Gyűjteményben (Bp. IV., József Attila u. 4–6.)

Pro Cultura Hungarica

A magyar közgyűjteményeknek tett példaértékű felajánlásaiért és a magyar kultúra érdekében kifejtett tevékenységéért Rockenbauer Zoltán, a nemzeti kulturális örökség minisztere Pro Cultura Hungarica-emlékplakettet adományozott az Egyesült Államokban élő DeKornfeld Tamás nyugalmazott orvosprofesszor-műgyűjtőnek; a kitüntetést a tárca vezetője tegnap adta át Budapesten.

Kurtág György Hölderlin-díja

Friedrich Hölderlin-díjjal tüntette ki vasárnap Tübingen városa és egyeteme Kurtág György zeneszerzőt a német nyelvnek tett szolgálataiért. A 71 éves, Párizsban élő magyar zeneszerzőnek a közelmúltban jelent meg egy 16 dalból álló ciklusa, amelyet a nagy XIX. századi német költő verseire írt.

Modern táncest

A Madách Színház Stúdió Színpadán ma este amerikai és magyar táncokat láthat a közönség. A középpontban a New York-i táncos-koreográfus, Bill Young művei állnak, s az utóbbi hetekben született, Egy új tiszta reggel című tánckölteménye világpremierként kerül színre.

Esterházy alkotói elismerése

Esterházy Péter kapta az I. Győri Könyvszalon alkotói díját: az író

Ma négy hely vár gazdára

Elképzelhető, hogy a világbajnok Franciaország csapat nélkül marad a BL-ben

Tizenegy csapat már továbbjutott, további tíz még reménykedik és küzd öt helyért, tizenegy pedig már menthetetlenül kiesett – ez az ábra a labdarúgó Bajnokok Ligája első csoportköre utolsó fordulójának mai és holnapi játéknapja előtt. Kedden a B és a D csoportban két-két, szerdán az E-ben egy továbbjutó hely talál még gazdára.

NÉPSZAVA-összeállítás

A tizenegy továbbjutóból három spanyol, kettő-kettő olasz, német és angol, egy-egy pedig görög és cseh. Mivel a Liverpool, a Dortmund és a Lazio is továbbléphet még, akár az angol, a német vagy az olasz résztvevők száma is háromra emelkedhet, a kontinens négy elitligája tehát a BL második csoportkörét is bizonyosan uralja majd. Ezzel szemben elképzelhető, hogy a világ- és Európa-bajnok Franciaországot egyetlen klub sem képviseli majd, hiszen a Lyon és a Lille már visszavonhatatlanul kiesett, és a Nantes-tal is ugyanez történhet, ha kikap a Laziótól. Kelet-Európa pedig máris kiiratkozott – Prágát azért ne soroljuk ebbe a régióba, inkább Közép-Európába –, mert mindhárom reprezentánsa, a Lokomotiv Moszkva, a Szpartak Moszkva és a Dinamo Kijev is reménytelen helyzetben van, jellemző, hogy hárman eddig összesen egy győzelmet arattak.

A spanyol, az olasz, a német és az angol liga a BL második csoportkörét is uralja majd

Nézzük a mai esélyeket! Az A csoportban a Real Madrid elsősége és a Roma második helye biztos, az UEFA-kupa-tagságot jelentő harmadik helyre a Lokomotiv Moszkva esélyesebb az Anderlechttel szemben.

A B csoportban ellenben csak a Dinamo Kijev kihullása tekinthető ténynek, az első két helyre hárman pályáznak. A Liverpool a Dortmundot fogadja, és ha otthon pontot szerez ellene, már továbbjutott, ha le is győzi, akkor a Boavistát is magával viszi. Ha a portugálok nyernek Kijevben, nincs miért izgulniuk, akkor mellettük a Liverpool–Dortmund derbi nyertese jön tovább, illetve döntetlen esetén az angolok. A 'Pool csak akkor esik ki, ha kikap, miközben a Boavista pontot szerez Kijevben.

A C csoportban már kettéoszlott a mezőny. A két továbbjutó, a Panathinaikosz és az Arsenal sorrendje az egymás elleni eredmények miatt nem is változhat, a Mallorca és a Schalke ellenben még helyet cserélhet. A németek egyetlen esélye erre és ezzel az UEFA-kupa elérésére, ha megverik az Arsenalt, a spanyolok pedig hazai pályán maradnak alul a Panathinaikosszal szemben.

A D csoportban a legcifrább a helyzet, itt még mindenki továbbléphet, mindenki kipottyanhat. A Lazio helyzete annyiban egyértelműbb a többiekénél, hogy csak akkor kaparinthatja meg az első két hely valamelyikét, ha nyer Nantesban. Amennyiben ez sikerül, a rómaiak nem kis bravúrt visznek végbe, három forduló után ugyanis nulla ponttal álltak, ehhez szereztek hirtelenjében hatot, és ha ma még hármat hozzátesznek, a BL-ben folytathatják. A Nantes döntetlennel is révbe ér, mint ahogy a PSV Eindhoven–Galatasaray párharc győztese is. A legbonyolultabb a képlet akkor, ha a Lazio nyer és a törökországi találkozó döntetlennel végződik: ekkor a Lazio mögött a három nyolcpontos gárdából az egymás elleni eredmények alapján a Nantes végez a második helyen.

Ma tehát az eddigi tizenegy után négy újabb gárda kerül a legjobb 16 közé, holnapra viszont csupán egy nyitott kérdés marad, az E csoportban hárman „brusztolnak" a Juventus mögötti második helyért.

Mendieta (balra) a Lazio–Roma mérkőzésen melegített a Nantes elleni sorsdöntő BL-meccsre MTI-TELEFOTÓ

A keddi program

A csoport: Lokomotiv Moszkva–Real Madrid 18, AS Roma–Anderlecht. Az állás: 1. Real Madrid 13 pont (már továbbjutott), 2. AS Roma 8 (már továbbjutott), 3. Lokomotiv Moszkva 4, 4. Anderlecht 2

B csoport: Liverpool–Borussia Dortmund, Dinamo Kijev–Boavista. Az állás: 1. Liverpool 9 (5-3), 2. Boavista 8 (8-6), 3. Borussia Dortmund 8 (6-5), 4. Dinamo Kijev 1

C csoport: Schalke–Arsenal, Real Mallorca–Panathinaikosz. Az állás: 1. Panathinaikosz 12 (már továbbjutott), 2. Arsenal 9 (már továbbjutott), 3. Real Mallorca 6, 4. Schalke 3

D csoport: Nantes–Lazio, Galatasaray–PSV Eindhoven. Az állás: 1. Nantes 8 (7-3), 2. PSV Eindhoven 7 (6-7), 3. Galatasaray 7 (3-4), 4. Lazio 6 (4-6).

Ahol külön nem tüntettük fel az időpontot, ott a mérkőzés 20.45-kor kezdődik. A Sport1 csatorna élőben közvetíti a Liverpool–Dortmund, majd ezt követően felvételről a Nantes–Lazio összecsapást.

Éljenek az újak – a régiek nélkül!

Ausztria még mindig az izraeli világbajnoki selejtezőn kivívott 1-1-es döntetlent és az azt elért futballistákat ünnepli, egyetértve *Otto Baric* megállapításával és döntésével, mely szerint a szedett-vedett válogatott egységes csapat, s a szövetségi kapitány nem veszi figyelembe a vb-pótselejtezőkön azt a 9 játékost, aki nem volt hajlandó elutazni a sorsdöntő szombati, tel-avivi meccsre. A Die Presse hétfői száma még sarkosabban fogalmaz: „Le a kalappal a kényszerhelyzetben összeszedett együttes előtt. Ahol az ellenféllel szembeni gyávaságot emlegették, ott a most főszerephez jutók kurázsiról tettek tanúbizonyságot, és kiérdemelték a tiszteletet. Éljenek az újak – a régiek nélkül!". Vasárnap, amikor a csapat hazaérkezett, megtörtént az, amire már régen nem volt példa: szurkolók százai ácsorogtak a repülőtéren, hogy üdvözölhessék a továbbjutókat.

Az osztrákok a pótselejtezőn a törökökkel találkoznak, akik roppant magabiztosak. „Senkinek ne legyenek kétségei, Törökország utazik a jövő évi labdarúgó-világbajnokságra – jelentette ki *Senol Günes* szövetségi kapitány. – Biztosan legyőzzük az osztrákokat, már az első találkozón, Bécsben nyerni szeretnénk." Törökország eddig egyszer, 1954-ben szerepelt világbajnokságon.

A németek is pótselejtezőre kényszerülnek, ám örülhetnek annak, hogy az ellenfél, Ukrajna az első mérkőzésén nem számíthat *Andrij Sevcsenkóra*. Az AC Milan légiósa a Bologna elleni vasárnapi bajnoki találkozó (0-0) 53. percében ugyanis ütközött *Alessandro Gamberinivel*, és orrcsonttörést szenvedett. Azonnal megműtötték, az első orvosi vélemények szerint felépülése körülbelül két hetet vesz igénybe.

EURÓPAI FUTBALLELIT

Angliában élre állt az újoncként kiválóan kezdő Bolton Wanderers otthonában nyerő Aston Villa; Németországban menetel a Bayern és a Bayer, a „magyaros" csapatok mérlege felemás; Itáliában fővárosi rangadót nyert az AS Roma, a Juventus döntetlenezett az Interrel, az újonc Chievo már négy ponttal vezet;

nek, hogy valahogy elkerülje a kiesést. Ehhez képest most, nyolc forduló után 4 pont előnnyel vezeti a mezőnyt, ennek ellenére a célkitűzés nem változott, legalábbis *Luigi di Neri* vezetőedző szerint: „A lényeg,

A Primera División állása

1. Deportivo	10	6	2	2	18-11	20
2. Barcelona	10	5	4	1	17-7	19
3. Alavés	10	5	3	2	11-5	18
4. Celta	10	4	6	0	18-8	18
5. Valencia	10	4	6	0	12-7	18
6. Betis	10	5	2	3	13-11	17
7. Villarreal	10	4	2	4	12-11	14

Hangulatváltozás követte az edzőváltást Győrben

NÉPSZAVA-információ

miért nem volt eredményes a csapat?

is sokat gondolkod-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYARORSZÁG

1021 Batári László

„Talaj és gyökér nélkül, nincs művészet..."

Batári László festőművész kiállítása Nyírpazonyban

Summás szegénylegényként indult el szülőfalujából, Nyírpazonyból éppen három évtizeddel ezelőtt. Most azért jött vissza, hogy beszámoljon községe lakóinak: mit is csinált harminc évig.

Batári László festőművész ilyen gondolatokkal adta közre önálló tárlatát szülőfalujában, s gondolataihoz a művész különös kíváncsisága társult: ismerte alkotótársai, a kritikusok, műtörténészek véleményét, szakavatott műkritikájukat. De nem ismerte — s kíváncsian várta — azoknak a nyírpazonyi embereknek a megjegyzéseit, akik közül elindult, akiknek érzésvilágát magával vitte művészpályájára.

A pazonyi tárlat megnyitásán Kohári Ferenc, a járási tanács vb elnökhelyettese mondta: „Talaj és gyökér nélkül nincs művészet. A művésznek kötődnie kell valahová..."

— Érzelmi szálakkal kötődök Szabolcs-Szatmárhoz. Életszükségletem: szorosabbra fűzni ezeket a szálakat a szülőfalummal. Számomra festői élmény e táj látványa, amelyen rajta van az ember kezenyoma. Szükségem van e festői élményekre.

Erőteljes, optimista hangulatú alkotásaival két héten át ismerkedtek a nyírpazonyiak, s a művész ismerkedett azoknak a véleményével akiknek alkot.

— Erőt adtak, újabb lendületet ezek a vélemények, s megerősödött hitet: nem igaz, hogy gícc kell a falusi embernek... sok jó alkotást kellene bemutatni a falvakban is, ismerkedjenek az értékes széppel. Egyik régi summástársam mondta valamelyik képemre: „Ilyen az élet".

Batári László realista festő. Érzésvilágának központjában a „homokország" áll. Ennek a világnak, a tájnak és embereinek élményét vitte innen útravalóul, ezt kereste és találta meg a kecskeméti művésztelepen is. Ez a téma ötvözte benne eggyé a nyírségi és a Bács megyei tájat.

Néhány évvel ezelőtt a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács ösztöndíjasaként járta megyénket, s gyűjtötte szűkebb hazájában az élményeket. Most, amikor önálló kiállításával először mutatkozott be nálunk, egyik legújabb alkotását, a „Kabalási út" című képét Nyírpazony községnek ajándékozta.

Olaj, olajtempera képei, grafikái ma már aligha hiányozhatnak nemzeti tárlatainkról, a mai magyar képzőművészet egészének részei azok. Néhány alkotása eljutott Berlin, Prága, Varsó kiállítótermeibe. A „Hosszúhegyi öreg szőlők" című Bács megyei ihletésű képe Bagdad, Uj-Delhi, Bombay után hamarosan Teheránba érkezik egyéb magyar alkotásokkal együtt.

Batári László, a Szabolcsból elszármazott festőművész ma a fővárosban él.

— Uj lendülettel, élményekkel gazdagodva megyek vissza a fővárosba, de szeretnék hamarosan újra hazajönni. A kora tavasszal hosszabb időre. Dolgozni akarok. A nyáron is többször és hosszabb időt szeretnék eltölteni itthon.

A művészt és alkotásait megismerve hamisan cseng a szó: „elszármazott"...

Szilágyi Szabolcs

zet harca
ródásokkal

olyan műtétek után, amelyek során a természetes véredényt a vérrög eltávolítása után a beteg saját szövetéből készült szilárd darabkával kibővitették (hogy később a seb hegedése miatt ne lépjen fel zsugorodás), az operált erek 83 %-a négy év múlva is átbocsátotta a véráramot. Eldugult ereken azonban csak akkor végezhetnek műtéteket, ha a beteg általános állapota megengedi.

Az érsebészet fejlődése tette lehetővé az úgynevezett szimpatektómia nevű műtét elvégzését is. Lényege az, hogy eltávolítják az erek összeszűkülését vezérlő szimpatikus idegrendszernek az operált véredénnyel összefüggő csomóit: ily módon elérhető az erek tartós kitágítása. A lábszár erezetét vezérlő idegcsomócskák a gerincoszlop ágyéki táján helyezkednek el; eltávolításuk csak nagyobb műtét segitségével lehetséges.

Az érsebészet nagy fejlődése figyelhető meg a szívbillentyűk pótlásának terén is. A korábban alkamazott műbillentyűk ugyanis sok esetben voltak gócai a vérrögképződésnek. Ujabban olyan eljárás kidolgozásán fáradoznak, — és már több mint

Zaporozsec „ZAZ—966" mintájú személygépkocsi az egyik moszkvai utcán. Az új kiskocsi kényelmes, tetszetős, modern külsejű autó. A motor négyhengeres, V-rendszerű, karburátoros és léghűtéses. Változatlanul az autó hátsó részén van. A hengerek űrtartalmát a korábbi 748 köbcentiméterről 887 köbcentiméterre növelték. Ezzel a korszerűsítéssel a motor húzóerejét 30 lóerőre tudták emelni.

Érdekességek a naptárról

A tömeglélektannal foglalkozó egyik angol tudós szerint, Európában nem az év elején, vagy év végén, hanem tavasz hivatalos kezdete előtti hetekben forgatják a legtöbben a naptárt. Egyik oka: keresik a minden évben máskorra kerülő első kettős ünnepet, a húsvétot, másik oka: enyhébb hőmérsékletre áhítoz-

azon a napon kezdődnének; január 1. mindig vasárnapra esne; a dátumok a hetek során mindig ugyanarra a napra esnének.

Miután a naptárreform csak akkor célravezető, ha egyetemes érvényű, minden államra kiterjedő, — a különböző vallási és más, helyi tradicionális okok miatt — évtizedek óta húzódik a megvalósítása. Csupán egy-

Batári László

Hóolvadás

Koroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977.szeptember - 18.oldal.

102/ BATÁRI LÁSZLÓ

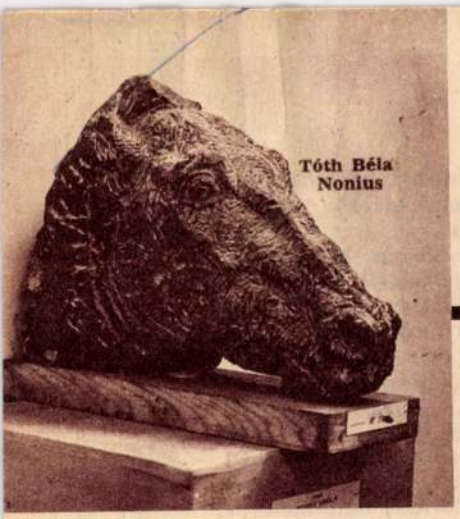

Tóth Béla
Nonius

MEZŐGAZDASÁG

a képzőművészetben

A magyar mezőgazdaság hagyományos nagy eseménye volt a Mezőgazdasági Kiállítás. Érdekes és jelentős része volt ennek a Mezőgazdasági Múzeum rendezvénye, amely a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium múlt évben meghirdetett *„Mezőgazdaság a képzőművészetben"* című pályázatának java anyagát mutatja be. A művek tanúsítják, hogy a pályázat kedvező fogadtatást talált művészeink körében és a klasszikus műfajokon kívül számos iparművészeti ágban: a textil- (falikárpit, batik, kékfestő), a kerámia-, az ötvös- (tűzzománc) munkák és a népművészeti faragások terén is szép eredményeket hozott.

Várható is volt, hiszen művészetünk egyik sajátossága: a hazai tájhoz és a néphez való kötöttség. Ez magyarázza a pályázat mennyiségi eredményét (majdnem ezer pályamű érkezett) és minőségi színvonalát. A pályázók zöme saját meghitt környezetéből választotta a témát. Művészetpolitikánk sok fiatal művésznek adott módot arra, hogy baráti-alkotó kapcsolatot teremtsenek mezőgazdasági nagyüzemekkel. Ez a kapcsolat lehetővé tette, hogy számos művésznél a korábbi ideológiai attraktivitást bennsőségesebb, meghittebb és főleg festőibb látás és kifejezés váltsa fel. Például élénken érzékeljük ezt *Batári László* két nagyméretű festményén: a „Hosszúhegyi gyümölcsös" kissé kemény és száraz panorámaszerű látlelete mellett üdítően hat egy szép gyümölcsökkel megrakott almafa. Az idősebb művészek műveiben megragadó a hosszú évtizedek egyhelyben lakása során kialakult készség a táj változó hangulatainak megörökítésére, ahogy azt *Chiovini* Ferenc szolnoki mester képén látjuk (Eső után, Lucerna vetése); *Csáki Maronnyák* József kiérlelt technikai biztonsággal idézi elénk a balatoni halászok és nádaratók munkáját. Az ember szívesen elidőzik műveik előtt, noha mindkettőjük festői törekvése inkább a múltat, mint a jelent idézi.

A fiatalabbak munkáiban izgalmas nyomon követni az újszerű festői és formai felfogásért való küzdelmet. Ha összevetjük például *Pogány Géza* díjnyertes és bizonyos vonatkozásban valóban bravúrosan megoldott „Fakitermelés a Bakonyban" című festményét a *Szelestey* László „Gépállomás" című, a mai mezőgazdaságot újszerűen érzékeltető alkotásaival, sze-

Szelestey László: Gépállomás

Gerzson Pál: Növények és madarak

Batári László: Hosszúhegyi gyümölcsös

nyesen szerkesztett sorozatok nem váltak tömegkönyvvé: a diákok és kispénzű értelmiségiek kezébe jutottak csak el. Nem volt naiv és utópista Móricz, hiszen Dickens olcsó füzetes kiadásaira gondolt, holott gondolhatott volna arra az élelmes angol fiatalemberre is (Allen Lane), aki 1935-ben olyan új típusát indította el az olcsó zsebkönyvnek, amellyel valósággal forradalmasította a világ könyvkiadását.

* * *

1945 történelmi dátum könyvkultúránk történetében is. Nincs persze gyökeres fordulat egyik napról a másikra. Nincs, mert könyvkultúránk a felszabadulást megelőzően kiterjedésében, mélységében és tartalmában nem olyan volt, hogy szervesen ráépülhettek volna a szocializmus eszményeivel mérhető értékek.

1945 előtt könyvkultúránkra meghatározóan jellemző volt — az irodalomban is, még inkább azonban a filozófiában és a tudományokban — a haladó, főképpen pedig a marxista szemlélet elszigetelése, szinte teljes kiszűrése, ugyanakkor a retrográd célzatú, tartalmú művek felkarolása, s a tömegeknek szánt kiadványok fertőző selejttel való feltöltése. (E korszaknak is voltak természetesen könyvkiadási *erényei és eredményei* — most ezekről nem szólunk.)

Szocialista könyvkultúránk alapjait a dolog természetéből következően csak *fokozatosan* rakhattuk le. Hogy mire jutottunk negyedszázados korszakunk határához érve, röviden így foglalható össze:

A számok nagyarányú változásról beszélnek. Könyvkiadóink 1938-hoz viszonyítva ma évenként két és félszer annyi művet adnak közre közel nyolcszor annyi példányban (1969-ben 4513 mű jelent meg több mint 48 millió példányban). 1969-ben csaknem kétszer akkora értékű volt a könyvkereskedelmi forgalom, mint tíz esztendővel korábban. A közművelődési könyvtárak száma, állománya, forgalma ugyanilyen imponáló arányban nőtt meg. Könyvkultúránkat ma a statisztikai mutatók alapján a nemzetközi mezőny élcsoportja után következőkhöz sorolhatjuk. Ha a nemzetközi számok *mögé* nézünk, jobb helyezést is adhatunk magunknak. Mert a számadatok vallanak ugyan arról, hogy *tömegessé* vált Magyarországon a könyv vásárlása és olvasása, de nem beszél a statisztika arról, mennyire megváltozott a tartalom, mekkora a korszerűsödés.

Egy-egy ország könyvkultúrájának korszerűségét, színvonalát nem lehet csupán egyetlen mércével mérni, osztályozni. Elsőrendű szempont az emberiség haladó kultúrájának a feltárása s az *állandó nyitottság* az új felismeréseket hordozó művek iránt. Könyvkiadásunk teljesítménye az utóbbi évtizedben ilyen szempontból igen kedvező. Akármelyik kategóriában vizsgáljuk a kiadói tevékenységet, szembeötlő a szakítás az ötvenes évek elején lábrakapó beszűküléssel, elfogultsággal, egyoldalúsággal. Az is fontos ismérve a korszerűségnek, hogy a könyvkiadás miként haladja meg a régebbi korszakokra annyira jellemző irodalomcentrikusságot. Nem a szépirodalom elhanyagolásáról van szó, hanem a régebben mellőzött kategóriák felkarolásáról. Ez a folyamat nálunk az utóbbi évtizedben figyelhető meg igazán. A szépirodalomban korábban soha nem ismert „rekordokat" javítottunk meg (Arany művei másfél millió, Móriczéi ötmilliónál is több példányban jelentek meg), a méltán nevezetes *Olcsó Könyvtár* mellé új tömegkönyvsorozatok zárkóztak fel, azonban ennél is nagyobbat léptünk előre például az ismeretterjesztő művek kiadásában. Bőségesen lehetne számokkal is igazolni a fejleményeket, de fontosabb a következtetés: könyvkultúránk változásaiban, korszerűsödésében mindennél hatékonyabb mozgató erő szocialista fejlődésünk. Vagyis szocializmust építő társadalmunk politikai, szellemi szükségletei és céljai határozták meg alapvetően könyvkultúránk tartalmi átrétegződését, szerkezeti és mennyiségi változásait.

* * *

A negyedszázados mérleg igen pozitív, különösen történelmi távlatba állítva. Óvakodjunk azonban az illúzióktól! Esztendőkkel ezelőtt *Darvas József* eszméltető, riasztó cikkekben vizsgálta: kik és menynyit is olvasnak Magyarországon. A kérdésnek visszhangja volt a lapokban is. A választ azóta szociológiai vizsgálódások árnyalták. A statisztikák szerint a könyvekben föltalálható szellem és annak „napvilága" még csak a *kisebbségé* hazánkban. Mert milliószám élnek ma még távol a könyvektől munkások is, s még többen falusiak, öregek, de ifjak is. Nem kevesen csupán *alkalmanként* keresnek szellemi táplálékot a könyvben. Akiknek valóban *rendszeres* szellemi igényük a könyv útján szétáradó kultúra, műveltség, művészet, jó ha *negyedét* teszik az olvasni tudóknak. De igaz-e, hogy minden negyedik honfitársunk az írásértők közül akár meg is mintázható a kor eszményi típusaként, könyvvel a kezében? Hajoljunk vissza a statisztikák fölé, mindenki ellenőrizheti, a statisztikák tudnak a *sikerek* íróiról is, a népszerű szerzőkről is, akik többnyire *nem* a halhatatlanságnak dolgoznak.

Tudjuk: nem vagyunk még „olvasó nép". Azonban nem kudarcról, hanem egyszerűen hátramaradottságról van szó. És arról is, hogy *korjelenség került napfényre*. Tudtommal a civilizált népek statisztikái nagyjából hasonló arányokról árulkodnak. Arról, hogy a többség nem él még a könyvvel, és akik már olvasnak, azok sem mind *tudnak* még olvasni.

Rádics József

MAGYARORSZÁGON

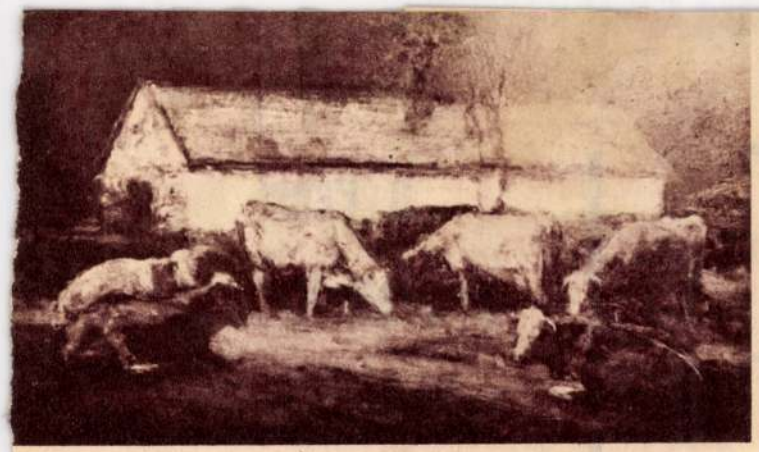

Chiovini Ferenc: Tehenek

Várady Sándor: Sebesült szarvas

Koszta Rozália: Parasztok

(Jánosi Ferenc felvételei)

rintünk az értékeléskor az utóbbi nagyobb elismerést érdemelt volna. *Koszta* Rozália a kiállítás egyedüli olyan résztvevője, aki elsősorban a *mai* parasztság emberi arcát fejezi ki puritán eszközökkel.

A díjazott és megvásárolt művek mezőgazdasági intézmények, vállalatok helyiségeibe kerülnek és így kisebb-nagyobb nyilvánosság előtt tölthetik be népművelő funkcióikat.

Nem állíthatnának össze vándorkiállításokat a többi hétszáz kép javából is? A vidéki művelődési házakban bizonyára megnéznék a képeket azok, akiknek életét, munkáját ábrázolják.

Péter Imre

ÚJ MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZET

Barcsay Jenő művészetének pillantásnyi bemutatását alkotóművészek és az érdeklődő nagyközönség számára egyaránt indokolttá teszi emberi-művészi becsületessége, humanitása, művészi és pedagógiai igényessége, kutató, az előrelépésért következetesen küzdő alkotói magatartása.

Szentendrei nagy mozaikja szimmetrikus felépítésű mű. Két szélső és középső része városkép: épületmotívumok és egy égitest. Az egész mozaik csendes, esti hangulatot áraszt. A ritmikailag ABCDE-tagolású kompozíció B és D felületét beszélgető, kisebb-nagyobb csoportokat alkotó nyúlánk asszonyok töltik ki. (Műmellékletünk a D-nek elnevezett részletet mutatja be.)

Az egész kompozíció kétdimenziós térben feszül. A síkban tartott teret arany háttér zárja le. Világosabb színűek és nyugalmasabb atmoszférájúak az architekturális részek (a szélek és a középső rész), mélyebb tűzűek és dinamikusabbak az asszonyok csoportjai. Harmónia és diszharmónia, kiegyensúlyozottság és a részletek dinamizmusa, figurális és nonfigurális megoldás egyazon műben.

Mesteri munka. Összegezése mindannak, amit Barcsay művészi pályája során kikísérletezett. Átnyújtja most nekünk az érett gyümölcsöt, élete egyik fő művét, mely jelenleg a Magyar Nemzeti Galériában tekinthető meg, később végleges helyén, az új szentendrei művelődési házban.

Bánszki Pál

Szentendrei mozaik

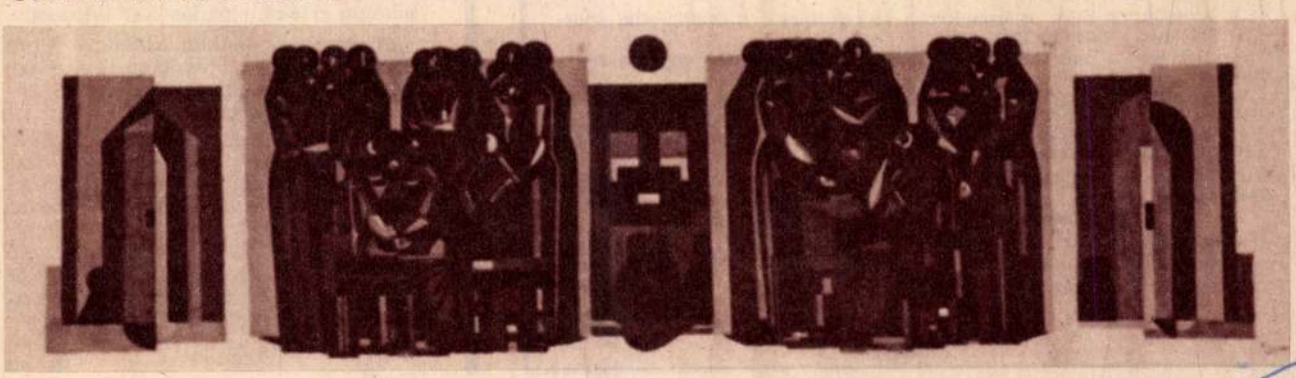

Hanglemez-tanácsadó

ÉLETÚT-ÖSSZEÁLLÍTÁS BARTÓK BÉLA MŰVEIBŐL ÉS SZÓLÓ IRODALOMBÓL

(Hungaroton LPX 13 674)

Külsejében, tartalmában egyaránt vonzó lemez jelent meg Bartók Béla halálának 25. évfordulójára. A Hanglemezgyár tudományos igényű és művészi értékű Bartók-összkiadása mellett csak dicséret illetheti ezt az összeállítást. Zenei szerkesztője, *Székely* András és irodalmi szerkesztője, *Bende* Miklós jó ízléssel válogatott a bőséges anyagból. A felhangzó zeneművek — illetve részleteik — az összkiadás felvételeiből valók; a megszólaló próza — részletek Bartók leveleiből, végrendeletéből, *Kodály* Zoltán írása, *Móra* Ferenc, *Ady* Endre, *József Attila*, *Rába* György, *Keresztury* Dezső, *Bóka* László művei — a kompozíciók szellemi hátterét emelik ki.

BEETHOVEN: V. SZIMFÓNIA, EGMONT-NYITÁNY

Hungaroton, LPX 11 457

A közeledő Beethoven-évfordulóra készült *Ferencsik János* és az *Állami Hangversenyzenekar* Beethoven-lemeze, de ez az interpretálás messze túlnő az ünnepség protokolláris kötelezettségein, és igen nagy örömet okoz a hallgatónak. Választékosságra és zenei érdekességekre törekvő lemezkiadásunk eddig kevéssé igyekezett a nagy zeneszerző műveinek publikálására nyilván azért, mert a világpiac hihetetlenül gazdag Beethoven-lemeztermésével nem tud versenyre kelni. Közönségünk azonban ritkábban juthatott hozzá a külföldi felvételekhez, s igényelte a klasszikus zeneirodalom remekműveit. Ferencsik János néhány évvel ezelőtt átütő sikerrel vezényelte egy hangversenysorozatban Beethoven valamennyi szimfóniáját, — érthető, hogy kiváló lemezfelvételét is nagy érdeklődés fogadja.

Feuer Mária

A Munka fotópályázata

A Szakszervezetek Országos Tanácsának folyóirata, a **Munka** megjelenésének 20. évfordulója alkalmából fotópályázatot hirdet.

A pályázat tárgya: munkásábrázolás 1970.

A szerkesztőség a pályázatot két témakörben írja ki:

1. Munkások munka közben, érdekes munkafolyamatok megörökítése, munkásportrék;
2. A dolgozók élete gyáron kívül: szórakozásuk, művelődésük, sportolásuk, rendezvényeik stb.

A pályázatra csak 30×40 cm-es méretű fekete-fehér képeket fogadunk el.

A képeket a Munka Szerkesztőségébe (Budapest VI., Dózsa György út 84/b.) kell beküldeni, ahol szakértőkből álló zsűri dönt.

A pályázat 5 legjobb képe 1000—1000 forintos, további 5 kép 600—600 forintos jutalomban részesül.

A Munka — a díjazottakon kívül is — átveszi közlésre a legjobb képeket.

Egy személy mindkét témakörben 4—4 képpel pályázhat.

Beküldési határidő: 1971. január 1.

Zsürizés: 1971. január 15-ig.

A képek javát 1971 tavaszán kiállításon mutatjuk be.

A MUNKA Szerkesztősége

Pécsi Színház tájékoztatója

★

A Népművelés 1970. 6. számában ismertette a színházi hálózat új koncepcióját. A vidéki színházak működési elvük szerint három csoportba sorolhatók. Az első csoport — ebbe tartozik a pécsi színház is — *országos feladatokat is* ellát.

Nógrádi Róbert, a Pécsi Nemzeti Színház igazgatója tájékoztatta a sajtót az 1970/71-es színházi évad programjáról. Beszámolójában — a többi között — a következőket mondotta:

— Évek óta olyan színházat szeretnénk, melyet a népszerűség, korszerűség, eredetiség jellemez. Tömegeknek kívánunk játszani. De ez nem jelenti, hogy kommersz színházat akarunk csinálni.

Egy 150 ezres város színháza vagyunk, olyan művészeti intézmény, melyben öt színházi forma él együtt. 75 éves jubileumát üli idén a Pécsi Nemzeti Színház. Ez alkalomból *Illyés* Gyula komédiájának eredeti bemutatójára készülünk. A bemutató — bárha nem az évforduló napján lesz —, része az ünnepségsorozatnak.

Operatársulatunk és *gyermekszínházunk* működési területe a Dunántúl, *balettegyüttesünk* országszerte tart előadásokat, prózai társulatunk vendégjátékra kész minden olyan színházzal nem rendelkező városban, ahol a technikai körülmények kedvezőek. Legjelentősebb állomásunk testvérvárosunk: Szekszárd. A szekszárdi *Babits Mihály* Művelődési Központ — a Tolna megyei Tanács V. B. jóváhagyásával — megállapodott színházunkkal az 1970/71-es évad előadásaira. 25 előadást tartunk itt. A korszerű, tágas színpad lehetővé teszi, hogy a város színházszerető közönsége a pécsi bemutatóval *azonos értékű* előadásokat láthasson.

A színház — bár kötelező terve nincs erre — a jövőben is elmegy oda, ahova meghívják, s ahol jó körülmények között játszhat.

Bükkösdi László, a színház művészeti titkára elmondotta, hogy *tszbérleteket* is adnak ki. A bérlők részint külön autóbuszokon, részint saját autójukon jönnek be a nagyszínházba, ahol a premiert követő vasárnap délután nézik meg az előadást. A sorozatban az évad valamennyi produkcióját láthatják.

(h. k.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NEPMOVELES
1970 OKT

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

GANZ-MÁVAG DOLGOZÓK LAPJA

Batári László

1971 SEP 7 4

1071

Üzemben

Batári László rajza

bizottság napirendjén

lkodás helyzete

ső, másrészt belső okok miatt az 1968—69. évi viszonylag biztosítottnak tekinthető anyagellátásban némely területen visszaesés következett be, ami nyilván kihat az igénylő gyáregységekkel való kapcsolatra is.

A termelési igazgató által kiadott utasítás alapján a főosztály valamennyi gyáregységgel havonta egyezteti a tárgyidőszak teljes termelési feladatához szükséges külső beszerzésű termékek ellátási helyzetét. A négy kiemelt gyáregységgel — vagon-, mozdony-, vízgép- és kompresszor, hídgyáregység — gyáregységvezetői és AFŐ-vezetői szinten havonta tisztázásra kerülnek az adott időszak tényleges hiányosságai és a tárgyalásokról készített feljegyzésekben rögzített termékek biztosítása a főosztályon belül kiemelten történik.

Az utóbbi időben mind gyakoribbak a határidőnaptárban előírtakhoz viszonyítva az anyagigénylések késései, ami a főosztályra rendkívüli feladatokat ró. A tervszerűtlen igények megnövekedése számos terméknél már nem teszi lehetővé a határidőben történő biztosítást.

kenéssel nem lehet számolni. *1969. június 30-hoz viszonyítva az 1971. június 30-i készlet emelkedést mutat.*

6

A vállalatunk által forgalmazott külső beszerzésű termékeknél nem nagy számban, de nagy értéket érintő termékek esetében ellátási feszültségek merülnek fel, amelyek három kategóriába sorolhatók. *Igényeink kielégítését maradéktalanul nem vállalják; szállítási szerződést igényeinknek megfelelően kötnek, de az előírt határidőre és mennyiségben nem teljesítenek; szállítási szerződést csak abban az esetben hajlandók kötni, ha a termék előállításához szükséges valamilyen terméket vállalatunk közbenső szolgáltatásként biztosít.*

A beszámoló ezt több konkrét példával is alátámasztja, majd — többek között — megállapítja: lassan olyan helyzet alakul ki, hogy az alvállalkozók nagyobb előretartást kívánnak egy-egy alkatrész legyártásához, mint amennyi vállalatunknál egy-

Báthory Júlia

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 SEP 24

SOMOGYI NÉPLAP

Öt fiatal iparművész — Báthory Júlia, Németh Éva, Gaubek Júlia, Tihanyiné H. Mária és Muharos Lajos — október 16-án nyíló kiállítását készítik elő a Képcsarnok Vállalat kaposvári Vaszary-termében.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Társadalmi Szemle

1971 ÁPR

1021

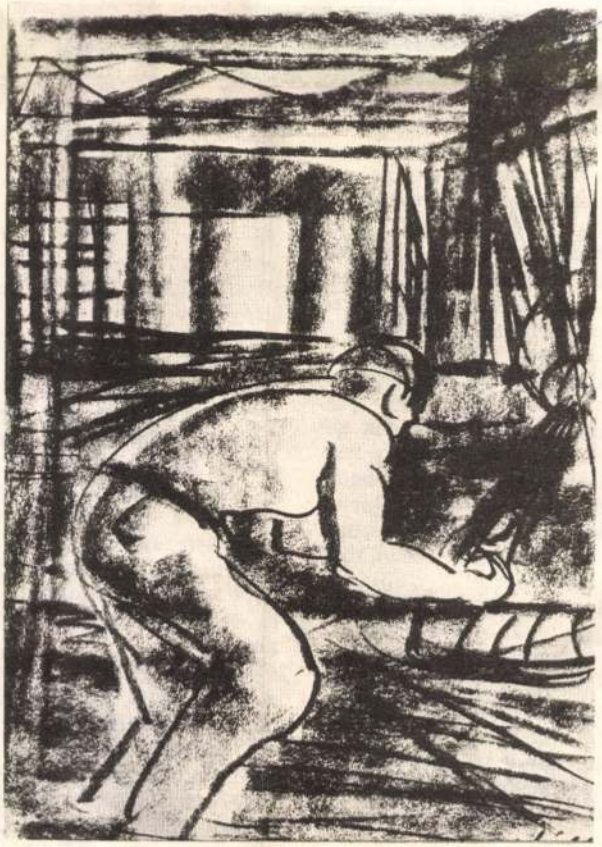

Batári László: Üzemben

Batári László

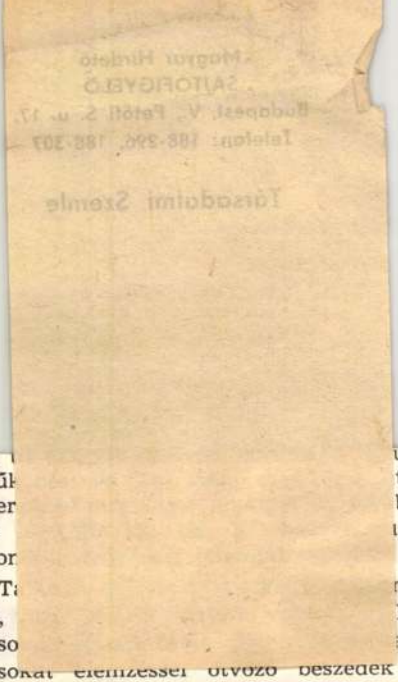

terjedelmes kötet — gyakorlatilag — az SZKP XXIII. kongresszusának előkészítésétől egészen napjainkig enged tanulságos bepillantást a szovjet politika és a kommunista építés műhelyébe; egyszersmind tehát megbízható kalauz is azon az úton, amely következetesen vezet az SZKP XXIV. kongresszusához.

A kötet címe a politikai megnyilatkozások lényegére utal. Ez valóban a lenini út. Ez teszi időállóvá még a látszólag csupán alkalomhoz kapcsolódó beszédeket, megnyilatkozásokat is. Az elvek és az eszmék ugyanis nem alkalmiak: ugyanaz a hűség és ugyanaz a lenini szellem hatja át az SZKP-t ma is, mint — hogy a kötet keretein belül maradjunk — öt évvel ezelőtt, s ez tükröződik törvényszerűen az SZKP KB főtitkárának más-más időpontban és más-más alkalomhoz fűződő beszédeiben és cikkeiben.

A kötet — mint a magyar kiadás elé írott előszavában a szerző maga is utal rá — mind a Szovjetunió, mind a nemzetközi munkásmozgalom, s általában az emberiség életében fontos időszak eseményeit fogja át. Az a beszéd nyitja meg a kötetet, amely a Győzelem Napjának huszadik évfordulóján, 1965. május 8-án hangzott el, majd az ezt követő időszakra esett a Nagy Októberi Szocialista Forradalom félévszázados jubileuma, a Lenin Centenárium, az SZKP XXIII. kongresszusa és több meghatározó jelentőségű tanácskozás, mindenekelőtt a kommunista és munkáspártok 1969-ben megtartott moszkvai nagy nemzetközi ta-

az [illegible] műk[illegible] szer[illegible] az [illegible] mor[illegible]

T[illegible] rá, [illegible] táso[illegible]

tásokat elemzéssel útvező beszédek és cikkek gyűjteményének téma- és gondolatgazdagságát; hiszen Brezsnyev elvtárs — az SZKP KB főtitkárának magas tisztségében, a Szovjetunió Kommunista Pártjának nevében és annak megbízásából — az utóbbi fél évtized minden jelentősebb eseményével összefüggésben állást foglalt. Ezért szinte reménytelen kísérlet volna, ha most a teljesség igényével fellépő keresztmetszetet akarnánk adni a kötet tartalmáról. Hadd irányítsuk tehát a figyelmet néhány, az SZKP XXIV. kongresszusához kapcsolódó és különösen időszerű mozzanatra, amely mindenekelőtt a Szovjetunió történelmi szerepére, az SZKP tevékenységére, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomra, a szocialista országok viszonyát szabályozó internacionalista elvekre, valamint az ezekre épülő magyar—szovjet viszonyra vonatkozik.

Ha most a gyűjteményes kötet kapcsán megkíséreljük röviden összegezni, hogy mit jelent számunkra és az egész haladó emberiség számára a Szovjetunió és kommunista pártja, akkor pártunk első titkárának, Kádár János elvtársnak a szavait kell idéznünk: „Gyakran hangoztatjuk — mondotta Kádár elvtárs a kommunista és munkáspártok 1969-es

* L. I. Brezsnyev: A lenini úton. Válogatott beszédek, cikkek. Kossuth Könyvkiadó, 1971.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Batári László
NAPJAINK

1965 JAN 1
1021

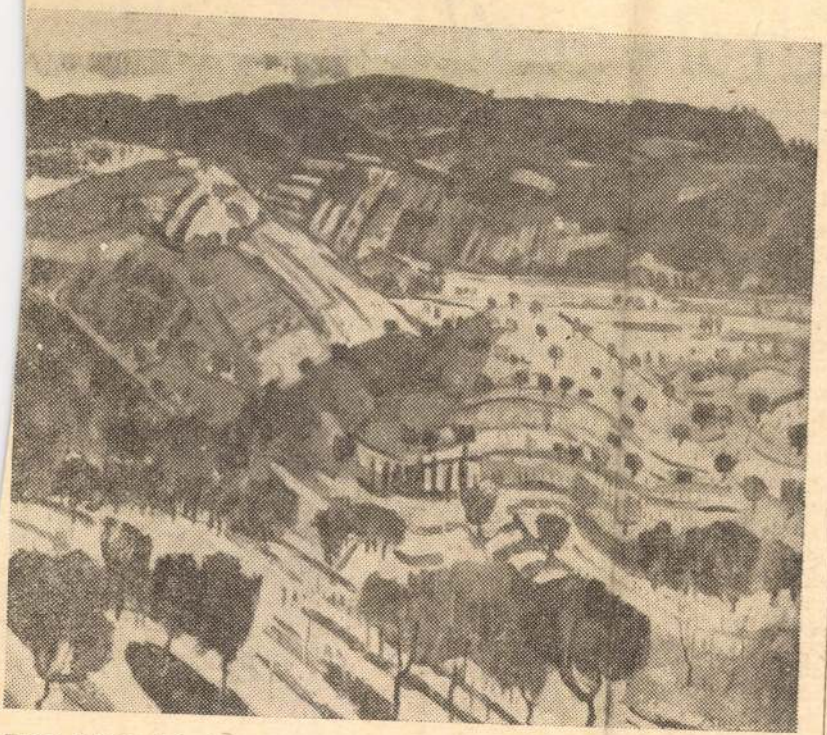

Batári László: Nógrádi hegyek.

Erről—arról

A berlini Brecht-színházban

Nemcsak tisztelem, értékelem, hanem szeretem is Brechtet, mégha ebbe a ragaszkodásba egyfelől óhatatlanul belejátszik az évek gyarapodásával együttjáró *hűvösebb intellektualizmus*, aminek nagyonis jó színpadi megfelelője az epikus dráma, másfelől az életmű fordulatot teremtő *jelentőségének ismerete*. Bár világszerte nő híveinek serege, az efféle vallomás még mindig vitát csihol, mivelhogy sokan nem szívlelik. Fenegyereket, krakélert, a színpadi szépségek durva elhervasztóját látják benne, aki elméleteket fabrikál annak palástolására, hogy alapjában véve híján van a drámateremtő fantáziának, képtelen olyan izzó atmoszférát varázsolni a színpadra, amelynek hevében, forróságában meggyullad, fellángol a néző lelke.

Hát Brecht valóban nem ezt akarja, nem ezt csinálja. Ellenkezőleg! Minden törekvése arra irányul, hogy *kiábrándítson az illúziókból, a nem létező harmóniákból*, amelyeknek szenvelgése mögött szégyenlősen elbújik az igazság. „*Az elidegenítés*" sokféle eszközével veri ki nézőit,

Bozsik István rajza.

Batári László

Batári László: Hóolvadás, olaj, farost, 74x92 cm, 1972

Nagy Sándor: Kucsmás fej, mészkő, 30 cm, 1969 (fotó Koroknay Gy.)

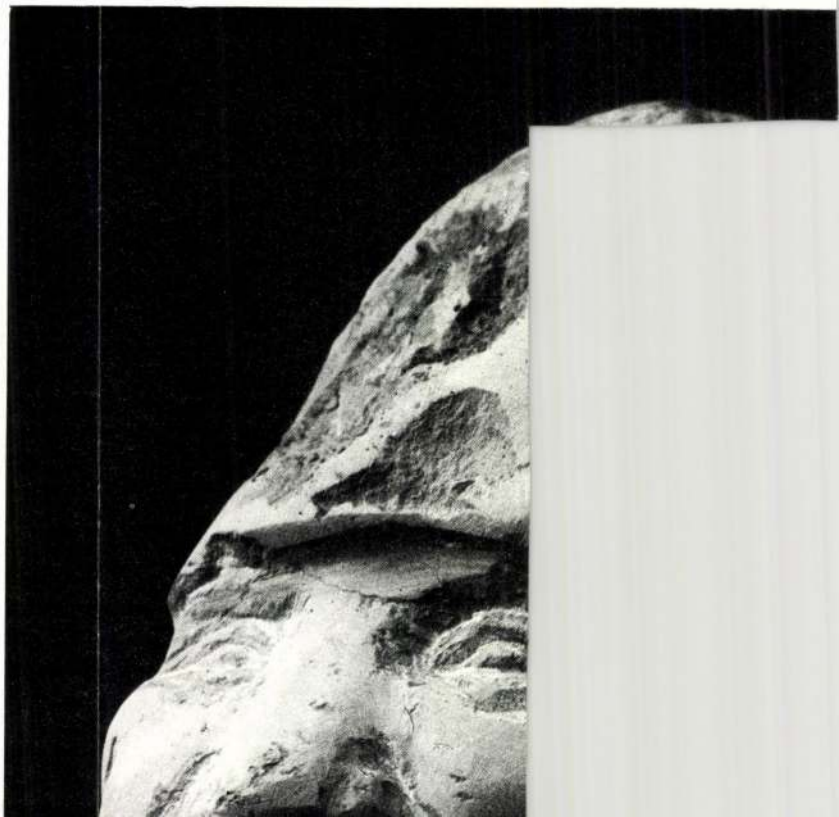

Művészet, 1977. 9. 21. old.

festőművész alapgondolata a bartóki szintézis: európai fokon magyarnak lenni. Felhasznál népi elemeket s azokat modern formatörekvésekkel társítja. Bizonyos vállalt primitívsége rokon a gyermekrajzok naivságával vagy a történelem előtti idők ábrázolásaival, előadásmódja, színharmóniái azonban az avantgarde festőkkel rokonítják.

Váci András az a művész, aki a „szülőföld édes gravitációját" a legjobban érzi. Gyakran hazalátogat, szinte sosem szakadt el szülővárosától. Művészetének alapállása, hogy a valóságba vetett bizalma sosem rendült meg. Széles vonásokkal dolgozik, tompított, összefogott színekkel. Szeret tájat, munkajeleneteket festeni, de más műfajjal is foglalkozik. Vázlatai rendkívül frissek, s legnépszerűbb dolgai közé tartoznak bátyjának, Váci Mihálynak köteteihez ké-

Batári László festőművész

A Móra Ferenc Múzeum Képtárában megnyílt a XXIII. Szegedi Nyári Tárlat. – A kiállítás szept. 20.-ig fogadja a látogatókat.

A kiállítás egyik érdekes darabja: Batári László Tiszta utca című festménye.
(MTI Fotó — Tóth Béla felv.)

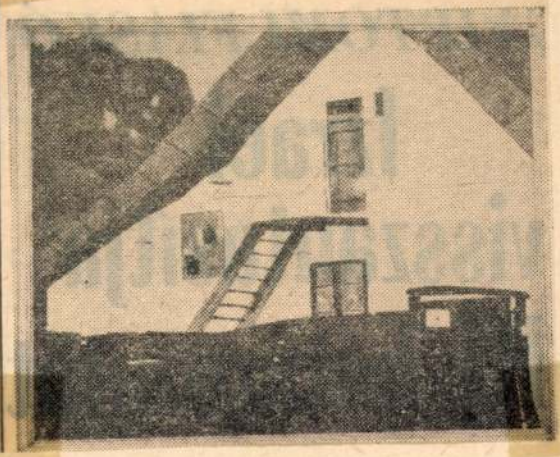

Esti Hírlap, 1982. júl. 31.

Népszabadság

1984. augusztus 24., péntek

Batári László

Festők a Tisza partján

Ha számomra új helyre vetődöm, hosszú sétákat teszek a város, a falu utcáin, mert a falak többet mondanak az elődökről, mint amennyit a mában s a holnapnak élő utódok emlékezete őriz. Tiszakécske egyik központja a Lenin tér. Itt magasodik a Luther korának építészetét idéző, az északi téglagótika stílusában a múlt század végén épült református templom; tűhegyes tornyán sokágú csillag, alatta gall kakas jelzi a szél irányát. Oldalánál kis liget, közepén a község szülötte, Szabolcska Mihály mellszobra. A szelíd szavú poéta nevét utca viseli, családi kúriáját most hozzák rendbe. A templom előtt nagy lombú vadgesztenyék árnyékában játszótér, az óvoda bejáratának dór oszlopai arra vallanak, hogy falait a reformkorban emelték.

Az Ókécskét Újkécskével összekötő hosszú, akácsoros utcákon látni még néhány nádtetős parasztházat, kéményük mellett tv-antenna, udvarukon kocsi. A sokablakos, vakolt díszű eklektikus házakat egykor gazdag kereskedők, módos parasztok építették, értelmiségiek lakták; néhány manapság öregek otthonául, óvodának szolgál. Megjárta ezeket az utcákat Móricz Zsigmond, aki elismerően írt a homokot termőföldé varázsoló kécskei parasztok szorgalmáról. Vendéglátói bizonyára fölhívták a figyelmét a késő barokk kaállításán láthatók. Halála évfordulóján a nyári tábor részvevői elzarándokolnak a temetőbe, elhelyezik sírján a kegyelet virágait, és sorra megölelik a kis padon üldögélő özvegy édesanyját. Velük tartanak Jánosi Sándor egykori barátai, Miskó István tanácselnök, aki jó szóval, eréllyel, ha kell, furfanggal fáradhatatlanul munkálkodik Tiszakécske felvirágoztatásán, és Kürti Lászó, a Remix Rádiótechnikai Vállalat helyi gyáregységének az igazgatója. Mindketten gyakran meglátogatják a művészeket, s jogos büszkeséggel kalauzolják a Kécskére látogató megyei vezetőket az alkotótáborban. Ez az idén egy ötszobás, tetőteraszos Tisza-parti épülettel gyarapodott.

Kürti „Laci bácsi" bekopog néha a Remix üdülőjébe, amelyet a művészek rendelkezésére bocsátott, s elbeszélget az ott festő Batári Lászlóval, a telep vezetőjével. Máskor meg hajnali horgászatra invitálja az arra kaphatókat. Legutóbb Würtz Ádám és Vati József tartott vele a Körös partjára. A kosárnyi hal serpenyőbe került, a vacsora utáni borozgatáshoz. Néhány kisebbet Würtz a hűtőszekrénybe tett, lévén a hal újabb szürrealista képeinek gyakori motívuma. Napokig festette aztán ezüstös alakjukat a kék alapozású lemezekre. Nem tudni, melyik lesz látható a napokban megnyílt kesztheli kiállításán, s melyik kerül

Művésztelep Tiszakécskén.

tolikus templom toronysisakján a virágszirom-koszorúvá alakított dohánylevélcsokorra, s belsejében a ión volutás pillérfőkről alácsüngő, aranyozott szőlőfürtökre. A ritka díszítmények a török kiűzése után a messzi Felvidékről, Hont megyéből jött telepesek foglalkozására utalnak.

A ligetté alakított régi piacteret az eklektikus tanácsháza épülete zárja le. A századforduló táján a község központja ide, Újkécskére helyeződött át. Ma is itt van az „üzleti negyed". A régi utcák mellé jórészt emeletes házak sokasága épült, új vásártér, modern középületek, az állomás mellett ABC-áruház. A nagy udvarú, emeletes új gimnázium igazgatója, Angyal János az iskola több tízezer kötetes könyvtárára büszke, és a kosárlabdázóira, akik második helyezést értek el az országos ifjúsági versenyen. Miután a hosszú fiúk kinőttek az iskolapadból, most tanártársaival labdarúgócsapat kinevelését tervezi.

Mintegy húsz üzem fémjelzi a városiasodó nagyközség rangját. Kenyérgyára Szolnokra is szállít, a kólaüzem pedig bőségesen ellátja üdítőitalokkal a kécskeieket és az egykori szőlők helyén mindinkább terebélyesedő nyaralótelepet. Ennek termálfürdős strandja mellé gyógyszálló építését tervezik. A folyópart árnyas fái alatt autósok táboroznak, a Tisza „szőke" vizén motorcsónak vontatja a vízisíelőket, partján kis sétahajó várja a kirándulókat. A gát innenső oldalán van a tanácsi üdülő, a nyári és őszi alkotótábor központja.

Létesítésének gondolatát a kécskei Jánosi Sándor vetette fel 1976-ban. Szőnyi ígéretes tehetségű tanítványa Csepelen volt rajztanár, a fővárosban grafikusként szerzett nevet, sajátos festészetét hazatérése után bontakoztatta ki. Az alkotóereje teljében elhunyt művész java alkotásai a helyreállított egykori zsinagógában levő könyvtár állandó kimajd a New York-i Hammer Galéria falára, ahol a művésznek már öt kiállítása volt.

A kecskeméti Bozsó János, a Munkácsy ihlette alföldi festészet utolsó mohikánja szinte naponként fest egy égő falú tanyát, Tisza-parti facsoportot, s bánatos, ha borús napon nem mehet ki társaival a tanács kisbuszán a tanyavilágba ecsetjére való témát keresni. Rendszeres vendégei az alkotótábornak romániai festők. Az idén a kolozsvári Művészeti Líceum két tanára, Bardócz Lajos, sok könyvillusztráció és expresszív erejű fametszet mestere és Kádár Farkas János festő jött el. Az utóbbinak népviseletes torockói asszonyokat ábrázoló képe szerepel az Arany János Művelődési Ház kiállításán. Itt őrzik ugyanis a művészek által a vendéglátóknak adományozott alkotásokat.

A nyolc év alatt mintegy másfél százra gyarapodott gyűjtemény anyagát időnként váltogatva a modern intézmény két emeleti termében tárják közszemlére. Az idén az említett művészek alkotásain kívül Bagó Bertalan, Séday Mária, Seres János, Szurcsik János és a fiatal Gyallai Béla munkái sorakoznak a képtár falán. A közeli tanyán tanító kécskei Gyallai Béla nemrég mutatta be groteszk hangvételű, modern kompozícióit a ferencvárosi Pince Galériában.

A nagyteremben Kunkovács László fotóinak egy sorozata hív magához. Ő hátizsákot öltve nyaranta hetekig barangol Bugactól Hortobágyig, s avatott szemmel kapja lencsevégre a régi tanyasi életforma még föllelhető motívumait, nemzedékek koptatta, múzeumba való munkaeszközöket s a velük fáradó embereket. Nap cserzette, ősz borostás, ezerráncú parasztjai Móricz írásainak a hőseit idézik emlékezetünkbe. Munkáit már több tárlaton bemutatta, legutóbb Kecskeméten.

Artner Tivadar

A BOR ÁRA

RAJÁNLOTT LEVÉL

Nem mondok vele újat — Önök éppen úgy tudják, mint mindenki —, hogy az embereknek szükségük van munkájuk ellenértékére. Az „én is a piacról élek" szólásmondás egyeseknél olykor cinikusan hangzik, de ha arról van szó, hogy a jól megszolgált pénzét várja valaki, akkor ezt jogosan teszi, és komolyan kell venni. Nem fizethetjük ki azzal — ha csak előzőleg nem adta hozzájárulását ehhez —, hogy „köszönjük, majd néhány hónap múlva kiegyenlítjük a számlát, addig várjon türelmesen".

Gyöngyösi és környékbeli háztáji szőlők gazdái márciusban Önöknek, a Mátra Kincse Termelőszövetkezet vezetőségének közvetítésével kívánták értékesíteni borukat az Eger—Mátravidéki Borgazdasági Kombinátnál. Át is vették tőlük a felajánlott mennyiséget, és tudtukra adták, hogy a nekik járó összeget májusban kapják meg. Már ez sem volt lelkesítő bejelentés, hiszen — minek ismételjem? — a dolgok rendje az, hogy adok-veszek alapon ki-ki jó előre számol a neki járó pénzzel, hisz többnyire megvan már annak a helye.

A termelők májusban nem kapták meg a pénzüket, júniusban, júliusban, augusztusban sem. Aligha csodálkozhat bárki is elkeseredettségük láttán. Ilyen helyzetben érthető, hogy sokan kifakadnak és dühösen fogadkoznak: a jövőben nem teszik ki magukat ilyen csalódásoknak, izgalmaknak, inkább annyi boruk teremjen csak, amennyit maguk megisznak.

Tájékoztatást kértünk Önöktől a késedelem okáról. A borgazdasági kombinát válaszolt. E szerint — amint levelükből kiderül — értékesítési gondok miatt jó előre megállapodtak a termelőszövetkezettel, hogy nem egy összegben fizetik ki a nagyüzemi és a háztáji termés ellenértékét, hanem egy megállapított ütem szerint, több részletben. Az év első felében erre nem nyílt lehetőségük, az átvett bort a piaci felfutás elmaradása miatt továbbra is készletezniük kellett; gazdálkodási gondjaik miatt a háztáji termelők borukért október előtt nem várhatnak pénzt.

A termelőszövetkezet az érdekelteknek májusra ígérte a bor árát. Ha a kombinát vezetői annak idején — a múlt év őszén — abban állapodtak meg a szövetkezeti vezetőséggel, hogy feltehetően csak hónapokkal később egyenlíthetik ki számlájukat, akkor hiba volt ezt elhallgatni a háztáji szőlők tulajdonosai előtt. Másrészt, nem szabadna a kisemberek érdekeit szem elől téveszteni, a fizetés időpontjának megállapításánál éppen őket hagyni utoljára, velük összehasonlíthatatlan erejű gazdálkodó egységek nehézségeit rájuk háritani. Bizonyos, hogy a borgazdasági kombinát nem alaptalanul hivatkozik nehézségeire. De ezt figyelembe véve is az lenne a méltányos, ha nem a háztáji szőlő gazdáját intenék ismételten türelemre, amikor a bor árát kéri. Ily módon lelohad a termelési kedv, elvész az érdekeltség, s megeshet, hogy mire az értékesítési lehetőség újra növekedni kezd, a háztáji borok jó része elapad. Ez pedig senkinek sem érdeke.

Nagyon rossz lenne, ha a gyöngyösihez hasonló esetek megismétlődnének.

Vadász Ferenc

Elhagyta a hazai Duna-szakaszt az olajszennyeződés

(Megyei tudósítónktól.)

Alaposan és körültekintően készültek fel a Duna magyarországi alsó szakaszának mindkét oldalán a folyón levonuló olajszennyeződés fogadására. A magyarázat: a mohácsi felszíni víznyerőket mindenképpen védeni kellett, ugyanis innen — Pécstől több mint 35 kilométerre — elégítik ki a baranyai megyeszékhely napi vízigényének tekintélyes hányadát.

Az olajszennyeződés „menetrendszerűen" érkezett, s voltak olyan időszakok, amikor Mohács térségében a folyó felületének 80, sőt 90 százalékát is elborította egy mindinkább vékonyodó, filmszerű réteg. Az idegen anyag nagy kiterjedésű megjelenésekor a vízkiemelő szivatytyúk működését felfüggesztették. Csaknem fél műszakon át tartott az üzemszünet, de a termeléskimaradást Baranya egyetlen településén sem érezték, mert időközben sikerült az üszögi vízfogadó tározóit feltölteni.

Amint azt az Alsó-dunavölgyi Vízügyi Igazgatóság főmérnökétől, *Vukovár Attilától* megtudtuk, az olajszennyeződés utolsó foltjai is elhagyták tegnap az országot. A területileg illetékes szakemberek idejében értesítették a Duna—Tisza—Duna Vállalat újvidéki központját az olajfolt kiterjedéséről, haladási sebességéről és várható érkezéséről. Mint megtudtuk, Mohács alatt a hirtelen melegnek és a felerősödő szélnek köszönhetően a szennyeződés tömege és kiterjedése számottevően mérséklődött.

A Magyar Honvédelmi Szövetség pályázata

Hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából a Magyar Honvédelmi Szövetség A haza minden előtt címmel pályázatot hirdet a szövetség életét, munkáját bemutató irodalmi, képző- és fotóművészeti alkotások elkészítésére. A pályázaton amatőr és hivatásos alkotók is részt vehetnek, de csak olyan munkákkal, amelyeket hasonló versengésre még nem neveztek. Az alkotóknak, akik novelláikat, verseiket, rézkarcaikat, linóleum- vagy fametszeteiket, akvarelljeiket, kisplasztikai munkáikat és fotóikat küldhetik el a pályázatra, az MHSZ szerteágazó honvédelmi nevelőmunkájának köréből bőségesen kínálkozik téma.

Az alkotók a pályázaton legfeljebb három munkájukkal szerepelhetnek, amelyeket a Magyar Honvédelmi Szövetség Országos Központjának címére — 1934, Budapest, Beloiannisz utca 16. — kell beküldeni 1985. január 5-ig. A pályázat jeligés, ezért kérik az alkotókat, hogy zárt borítékban mellékeljék nevüket, címüket és foglalkozásukat. A borítékra írják rá: A haza minden előtt pályázat. Az alkotásokat a Magyar Írók Szövetsége, a Képzőművészeti Alap, a Fotóművész Szövetség képviselőiből álló zsűri értékeli, az eredményhirdetés március 1-én lesz. A legsikeresebb alkotók pénzjutalmat kapnak. (MTI)

TELEVÍZIÓ MAI MŰSORÁBÓL

13.15: Éneklő Ifjúság. Szt.
13.33: Rameau: Táncszvit. Szt.
14.00: Dallamról — dallamra. Szt.
15.25: Könyvről — könyvért.
15.35: Egészségünkért!
15.45: A Madness együttes felvételeiből.
16.35: Jó utat!
17.30: Ötödik sebesség. Szt.
18.35: Popzene sztereóban.
19.15: Sportközvetítés.
19.50: Régi nóta, híres nóta. Szt.
20.35: „Többek ügye..." Látogatóban Balástyán Kiss István népművelőnél.
21.15: Könnyűzene Romániából.
21.45: Verbunkos muzsika. Szt.
22.00: Ritmus! Szt.
22.30: Igen is, nem is. Hazánk, Európa. II/1.
23.20: A tegnap slágereiből. Szt.

3. MŰSOR

9.00: Zenekari muzsika. Szt.

TELEVÍZIÓ

10.00: Tévétorna (ism.).
10.05: Pirx kalandjai. Tévéfilmsorozat. V/3. rész: Víkend a Marson (ism.).
10.55: Az utolsó padban. Tévéfilm (ism.).
11.55: Képújság.
16.45: Hírek.
16.50: A botsáskák. Lengyel rövidfilm (ism.).
17.10: Csak gyerekeknek! 1. Az állatok nyomában. Francia filmsorozat. XIII/5. rész: Ég és mocsár között. 2. Egyszer volt, hol nem volt... volt egyszer az Ember. Francia rajzfilmsorozat. XXII/21. rész: A francia forradalom.
17.50: Képújság.
17.55: Pannon krónika. A pécsi körzeti stúdió magazinműsora.
18.30: Ablak.
19.40: Tévétorna.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 343-726

KELET-MAGYARORSZÁG
Batári László
festőművész

1021

Batári László festőművész portréjához

„Nincs nap, hogy ne gondoljak haza"

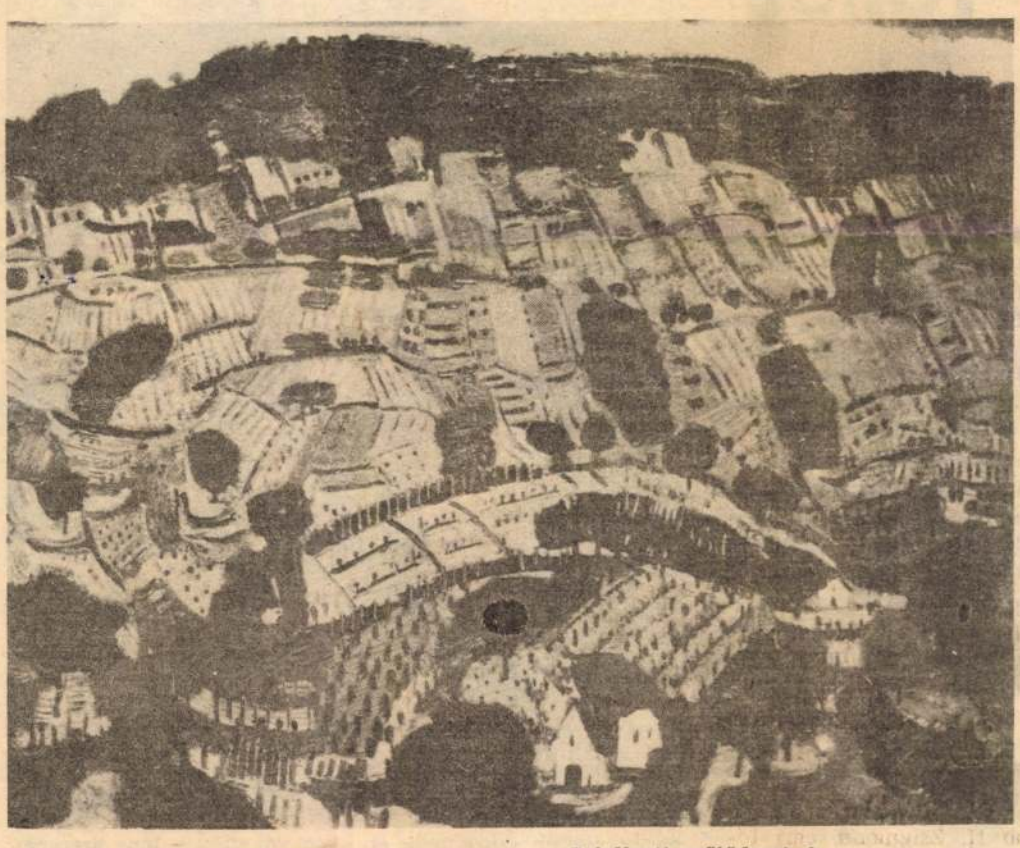

Szigligeti szőlődombok

Batári László 1920-ban született Nyírpazonyban. Apja föld nélküli földművesnapszámos... A Képzőművészeti Főiskolára 1948—53 között járt... Festményeivel rendszeresen részt vesz a hazai, valamint külföldi kiállításokon is. Így láthatók voltak munkái Berlin, Prága, Varsó, Új-Delhi, Teherán, Bagdad és Kuwait városokban is. Egyéni kiállítása Szentendrén, Óbudán, Nyírpazonyban és Nagykanizsán volt. (Életrajzi részlet Kovács Gyula Batári Lászlóról írt tanulmányából, a Művészet 1975 1. számában)

Telefonon hívtam budai lakását, a kagylót felesége, *Séday Mária* vette fel. Tőle tudtam meg, hogy férje a nyírbátori alkotóházban dolgozik. Pár nap múlva kopogtatok a bátori tuszkulánum ajtaján.

— Sokgyermekes családból származom — kezdi a beszélgetést *Batári László*. — Kilencen voltunk testvérek. Az elemi iskolában *Nánási Erzsébet* tanított a betűvetésre. Akkor már rajzolgattam. Ő és *Vincze Titusz* kántortanító megérezhették, hogy van bennem valami. Papírt, ceruzákat, festékeket vettek, állandóan össztönöztek. Hálával gondolok rájuk. Tizenhárom éves koromtól napszámos, később summás voltam a Liptay-szőlőben. A szerződés kimondta, hogy a summásnak „napfelkeltétől egész estig" kell dolgoznia. Télen meg bejártam a Majerszky Gépgyárba, ahol a „samuval", ez egy 12 kilós kalapács, egyengettem a vastag kazánlemezeket. A gépek iránti vonzalmat *Lichtblau Béla* keltette fel bennem, akinek pazonyi műhelyébe vasárnaponként be-bejártam. Örültem, ha kisebb munkákkal megbízott: cinezéssel, forrasztással. Ő nyitotta fel később a szememet!

Ma nem lehet már a régi Pazonyra ismerni. Mindenütt szőlős- és almáskertek. Nagyapáink álma vált valóra. Akkor nem volt erre pénz. A nagyüzem teremtette meg a továbblépés feltételeit. Pedig apám közében szikrázott a kasza nikor a rozst vágta.

— Úgy tudom Derkovits-kollégista volt, majd aztán került a főiskolára. Milyen fontosabb momentumok előzték meg ezt?

— A komoly elhatározás 1946-ban érlelődött meg bennem. Ekkor felkerestem Nyíregyházán *Boross Gézát* és *Ősz Dénest*, akik pártfogoltak engem. Ősz Dénes három ajánlólevelet írt, mégpedig *Barcsay Jenő*, *Szőnyi István* és *Varga Nándor Lajos* címére. Ezeket én sohasem adtam át a címzetteknek. Pesterzsébetre jártam homokot kitermelni, hogy a 30 Ft-os vizsgadíjat befizethessem. Nem vettek fel, így kerültem a Derkovits Kollégiumba, ahol többek közt *Feledy Gyula*, *Kucs Béla* és *Würtz Ádám* is tanult. *Kmetty Jánostól* és *Koffán Károlytól* tanultunk rajzolni. A művészettörténetet *Rabinovszky Máriusz* és *Pogány Ö. Gábor* tanította. Aztán a „Derkó" beolvadt a főiskolába.

— Kik voltak a mesterei a főiskolán? Kérem, elevenítse fel emberi arcukat.

— *Berény Róbert* első és harmadik, *Domanovszky Endre* második, *Szőnyi István* pedig az utolsó két évben tanított. Berény mester emberi, művészi tisztasága ma is hat reám. Felejthetetlen és jellemző, amit nekem mondott egy alkalommal: „Nem tudom megtanítani a mesterségre, de egy festői magatartást szeretnék magának sugallni: az emberséget." Szőnyi István komoly korrektúrái is sokat jelentettek számomra. Nem szerette, ha tanítványai utánozzák. Mikor ilyet látott, mindig figyelmeztette az osztályt: „Próbáljanak elcsodálkozni!" Ezzel érzékeltette, hogy a jó alkotáshoz nincs recept, mindenkinek magának kell bejárnia a művészete kibontakozásához vezető utat.

— A főiskola elvégzése után következtek az útkeresés nehéz évei. Milyen festői és egzisztenciális problémákkal kellett szembenéznie? Mikor érezte meg, hogy magára talált, tehát formanyelve letisztult, csak önre jellemző?

— A főiskola után nehéz időszak kezdődött, teljes anyagi bizonytalansággal. Akkor még nem volt meg a fiatalokat támogató Stúdió. Szerettem volna freskókat festeni, de ezekre nem kaptam megbízást. Majd 55-ben *Mihályfi Ernő* segítségével az alaptól kaptam egy „vityillót" Balatonszepezden. A műtermek világából a szabadba kerültem. Mondanom sem kell, hogy eleinte mennyit küzdöttem a plein airrel. Nem éreztem jól magamat a vízparton, mindig felmentem a hegyre. Pazonyban van egy bucka, a dús növényzetű Szelesdomb. Tetejéről ellátunk egész Tokajig. Ma is kísért ez — ebből az időből csak rálátásos képeim vannak. A motívumok keresése közben a szőlőket, a gyümölcsösöket figyeltem: a humanizálódó természetet. *Egry József* írta: *„A Balatont a szegény halászok és vincellérek tették szentté."*

Október közepén visszamentem Pestre, és elvittem Szőnyi mesterhez a Balatonon festett képeimet. Szőnyi elcsodálkozott és javasolta, hogy az általa kiválasztottakat küldjem be a közeledő országos kiállításra. Azon a tárlaton ott voltak a képeim, s ettől kezdve a Képcsarnoknak is dolgoztam. Anyagi helyzetünk lényegesen megváltozott. Talán ez volt a magára találás első stációja. Aztán következett Kecskemét, ahol feleségemmel, aki *Bernáth Aurél* tanítványa volt, két évig (1958—60) dolgoztam. Itt fél évig nem tudtam semmit sem festeni. Megint az ember alakította táj élménye lendített ki a holtpontról. A szikrai állami gazdaság gyümölcsösében festettem. Ni, mintha otthon járnék — lelkendeztem. Mindenütt homok, szőlő, gyümölcsfa. A szabadban festés összes gyötrelme és öröme szakadt rám újra.

— A nyírbátori napok alatti milyen élmények inspirálták?

— 1968-ban Svájcban jártam. Luzernhez nincs messze a Rigi, ez egy hatalmas hegy. Fenségesen szép volt, mégsem tudtam vele mit kezdeni, pedig sok vázlatot készítettem róla. Most meg kimentem a lugosi almáskertekbe és ebből az élményből már készül egy kép. Már egy másik kép van előttünk: az álmosdi Kölcsey-ház füstös konyhája.

— Hát ez nagyon megragadott! — villanyozódik fel a mester. — Feketével festeni a legnehezebb, úgy kell „felrakni", hogy bele lehessen nyúlni. Hogy tudták ezt a flamandok!

— Kevés a példa arra, hogy valakinek a munkásságát ennyire átszőjék a szülőföld gyermekkori és mai élményei.

— *Nincs nap, hogy ne gondoljak haza.* Festeni fogok egy képet, melyen a gyermekkori élményeket idézem fel. A kompozíció közepére kerül az a hatalmas bucka, mely hajdan a falu közepén állt, temető volt rajta, később homokbánya lett. Mögötte a zsindelyes, fatornyú templom látszott. Micsoda gyertyás körmeneteket tartottak előtte! Aztán ott volt Balázs bácsi tornácnélküli háza. Majd megint egy domb, rajta a görög katolikus templom, ezt követte a Pálóczi Horváth kúria. Végül a rezgőnyárfák a kanális partján. Ezeket a motívumokat összefoglalni egy kompozícióba: emléket állítani apáinknak és a régi Pazonynak.

Tarczy Péter

Batári László

Népszava
1985. IV. 4.

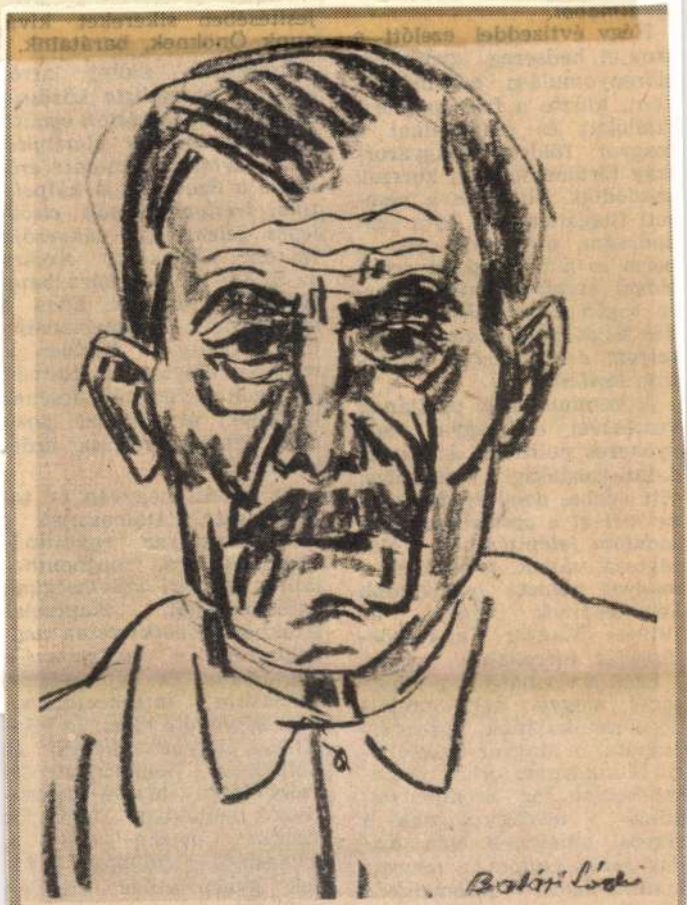

Batári László **APÁM**

dozó munkájának, harcos élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt óriási erőfeszítéseinek az eredményei; annak a tevékenységnek a sikerei, amelynek élén *Kádár János* elvtárs, a magyar kommunisták kiemelkedő vezetője, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom jelentős személyisége áll.

mus kipróbált elvei. A Baráti, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Szerződésen alapuló kapcsolatok magukban foglalják mindkét ország politikai, gazdasági és szellemi életének gyakorlatilag minden területét.

A Szovjetunió, Magyarország, a többi szocialista ország népei, az egész haladó

Batári László

Népszava

1965. VIII. 3.

Batári László KERTBEN

... elfero gyökerpipa volt, piros-barna, érdekes-cifrarajzú. Kiült a sárga tonettszékre a műhely elé, melyet északi, fénytelen fekvése miatt műteremnek hívott. Öregecske szerszámait javította, vagy kincstárát, az ...hordott-dobált elektro-

nem fejthette, pedig vonásaiban inkább rá ütött. Született Bíró Katona Mária nem szívelte a műhelyt, neki legföljebb az ideiglenes kénytelen rossz lehetett Jobb mint a semmi. Anyjuk szerint az az olajos koszfészek nem méltó a hábor

Batári László

1021

1982.XII.2. 18,30 Faragó

Esti Magazin

- Egy nem sokkal adásunk kezdete előtt nyilt tárlatra hivja Önöket Szatmári Ke- Ilona.

- Mintha szárnyaink lennének, mintha repülnénk az őszi, téli, tavaszi hagyhorizontu dombos tájak fölött, a Dunakanyarban, a Balatonfelvidéken vagy Zsennye fölött. Olykor a nagy sárga Nap a zöld mező hátterében ragyog a kék égen. Máskor vörösen izzik a havas szántóföld fölött. Batári László festőművész uj kiállitása ma délután nyilt meg a Csók István Galériában. Mi a titka, hogy ilyen magaslatokból látja, ilyen ihletetten, ezernyi apró szép séget felvillantva hozza szivünkhöz, érzelmeinkhez közel a tájat?

- Itt van ez a kép , a nyirpazonyi Szeles-domb cimü képem, én gyerekkoromban gyakran felmentem arra a buckára és onnan nagyon jó volt körülnézni. Láttam a Tokaji hegyvonulatokat, a mezőket, erdőket, szőlőket. Ugyan igy járom ma is a magaslatokat, jobban látom a táj szerkezetét, hangulatát, formáit, szinvilágát. A természet jobban kitárul az ember előtt.

- itt van, szintea fő helyen a Nagymarosi téli táj.

- Nagymaroson gyakran megfordultam, volt idő, amikor hat hónapig ott voltunk, egész télen. Ősi, több évszázados szőlő és gyümölcs kultúrája volt, ma már nem olyan intenziv, de csodálatos őszi-barackfák vannak.

- Másik képén az őszt látjuk egy erdei kis ösvényről.

- Ez is Nagymaros, a sseresznyefa levelei mikor megpirosodnak akobaltkék ég előtt és a fehér felhőkben nagyon intenziven jele nik meg előttem.

- Van itt kér-három festménye is, amelyik nem tájat ábrázol.

- Az egyik Álmosdon Külcsey Ferenc füstöskonyhája, a kúriából. Jártam tavaly Álmosdon és csodálatosan

- hatott Önre?

- Hatott rám ez a gyönyörüszép füstöskonyha fekete-fehér ellentéteivel.

- Idestova már harmine éve, hogymegszerezte a festőművész diplomát a Képzőművészeti Főiskolán. Kik voltak a tanárai?

- Berényi mester volt első és harmadéves koromban, negyedéves, ötödéveskoromban pedig Szőnyi mester volt. Berényi mester nagy szeretettel és jó emlékezettel gondolok vissza, aki azt mondta egyszer nekem, nézze Batári én nem tudom magát megtanitani festeni, de egy magatartást tudok magának adni, arra vigyázzon.

- Sikerült?

- Hitem szerint. Szőnyi mestertől pedig egy olyan csodálatos mondást hallottam, amikor nyárra készültünk vakációra megkérdeztük és én is megkérdeztem, mester mi a titka annak, hogy jó tájképet tudjunk festeni? Azt mondta, kérem én erre nem tudok Önöknek receptet mondani, próbáljanak elcsodálkozni.

Batári László

Batári László VIHAR ELŐTT

Nepszava
1985. IX. 7.

do óra mutatta az idő múlását. Az volt az alapelvük: aki ennyi időben nem tudja elmondani az érveit és a javaslatait, *az nem rendelkezik a lényegre tapintás képességével, ha pedig nincs meg ez az erénye, feltevésével sem szabad komolyan foglalkozni.*

Előfordult olyan eset, hogy valaki túllépte a rendelkezésére álló időt, de akkor percenként növekvő mértékben kellett kifizetnie *a tekintélyes büntetést* — szépen csengő velencei aranyban. Hogy miért? Mert a velencei köztársaságban *súlyos vétségnek számított a lopás, aki más idejét lopta,* az a legnagyobb vétségek egyikét követte el.

A tanácstagok azonban csak azokkal a társaikkal voltak türelmesek a 15 percen belül is, akik értelmes dolgokat vittek a városvezetők elé. S ha úgy látták, hogy a beszéd fonala *mellékvágányra* tévedt, vagy a szónok *unalmasan* adta elő gárnak joga volt jelezni, ha olyan dolgot tapasztalt, amely — megítélése szerint — a köznek ártott. Aki nem tudott írni, tollba mondhatta közölnivalóját az állandóan ott ülő írástudónak. Igen ám, de a feljelentést *alá is kellett írni, tanúkat kellett megjelölni,* s ha az eljárás során bebizonyosodott, hogy a vád *alaptalan, a feljelentő részesült ugyanabban a büntetésben, amelyben a vétkest részesítették volna,* ha rábizonyosodik az állítás.

Az idegenvezető mesélt még néhány olyan dologról is, amely sem a testnek, sem a léleknek nem volt szimpatikus, például az erényövekről, a serdülő lányok bezártságáról, a városban élő tízezer prostituáltról, az ólombörtönről —, de bennem a legmélyebb nyomot mégis a *„munkaidő optimális kihasználása"* és a *„gyors ügyintézés"* hagyta.

Salyámosy Éva

BATÁRI LÁSZLÓ festőművész

Nyírpazonyban született 1920-ban. A Képzőművészeti Főiskolán 1953-ban fejezte be tanulmányait, mesterei Berény Róbert, Domanovszky Endre és Szőnyi István voltak. 1954 óta kiállító művész, minden jelentősebb országos tárlat résztvevője. Berlin, Prága, Moszkva, Szófia, Varsó mellett képei több nyugat-európai, közel-keleti országban és Indiában is szerepeltek.

A dunántúli dombos vidékek festője. Az ember által alakított, megművelt tájak érdeklik, képeinek nagyrészén a horizontot magasra helyezi, mintegy légifelvételként, mélyrefutó perspektívával ábrázolva témáját. Kevés és egységesen kezelt színfoltot használ, s e foltokban aprólékos rajzi részletezéssel helyezi el a virágzó, vagy lombjukat vesztett fákat, bokrokat, szőlőket, szántókat.

Batári László
festő"

A szikrai szőlődombtól a történelmi emlékekig

Beszélgetés Batári László festőművésszel

Csüggedést nem ismerő, kitartó munka, rendíthetetlen akarat — *Batári* László festőművész pályafutásához hozzátartoznak ezek a fogalmak. Útját nem kísérték hangos sikerek. A hatvanharmadik életévében járó művész nemrégiben a *Csók Galériában* megrendezett kiállítását tartja első igazán jelentős, önálló budapesti bemutatkozásának.

Nagyon messziről, egy nyírségi kis faluból, Nyírpazonyból indult. A természet — a tájkép — iránti vonzalmát nyilván szülőfalujából hozta magával.

— Ha azt mondom, hogy elemi iskolás koromban már festettem, akkor azt fogják gondolni: „Ejnye, már ez is ezt mondja? Hiszen akkor majdnem mindenki festett!" Igen ám, de az elemiben is csak harman voltunk, akik *nagyon* festettünk. Nem sokkal jobban, mint a többiek, de sokkal többet. Aztán másfele vitt az élet... de 1943-ban, mint hadirokkant, eljutottam az aszódi vöröskeresztes üdülőbe. Ott kezdtem el ismét rajzolgatni. *Pleidell* János festő akkor a gazdasági hivatal egyik tisztviselője volt: meglátta a rajzaimat. Azt mondta, hallatlanul érdekes, amit csinálok. O sokat beszélt nekem festészetről, művészetről. Akkor hallottam először Beethovenről, akkor hallgattam először komoly zenét. O mutatta meg, mi az olajfestés, hogyan kell vele dolgozni. Aztán, amikor 1946-ban visszajöttem Pestre, *bekerültem a Derkovits-kollégiumba*. Helyrehoztuk az épületet, magunk építettük a műtermet is. *Beck* András volt az igazgatónk, *Kmetty* János, a festő, tanár, *Koffán* Károly pedig grafikát tanított.

— *A főiskola befejezése után mi következett?*

— Semmi. En nem kaptam ösztöndíjat, kollégáim, barátaim segítettek. Nagyon nehéz idők voltak. Aztán 1955-ben az Alap ideadott Balatonszepezden egy házikót, és ott próbálkoztam *plein air* festészettel, végső soron a magam erejéből, mert a főiskolán ilyen oktatás nem volt. Nyári művésztelepeken megfordultam ugyan, de az a néhány hét kevés ahhoz, hogy komolyan fessen az ember. Negyedév végén — mielőtt kimentünk a művésztelepre — meg is kérdeztük Szonyi mestert, mi a titka annak, hogy jó tájképet fessünk a szabadban? *„Kérem, en receptet nem tudok adni* — válaszolta. — *Talán egyet mondhatok: próbáljanak elcsodálkozni!"* Nagyon fontos volt ez az útravaló számomra. Később, 1958-ban eljutottam Kecskemétre, ahol akkor nyitották meg a művésztelepet. Ott láttam meg először a homok világát, mint festő. Akkor festettem meg az első ilyen tárgyú képemet, *A szikrai szőlődomb* címűt, amely bekerült az országos kiállításra a Műcsarnokba. A festmény azóta elveszett, méghozzá a diplomamunkámmal, egy női portréval együtt. Nem lévén ugyanis feszítőrámám, ez utóbbira húztam rá az új vásznat és festettem meg a képet. Az történt a képpel, hogy a kiállítás után a Helvéciai Állami Gazdaság igazgatója vette meg. Amikor 1980-ban arra jártam és szerettem volna megnézni, hogy hol helyezték el, nem találták.

— *Bár munkáin erősen érződik a természethez való kötődés, soha nem gondolt arra, hogy más témájú képeket is fessen?*

— En nem szoktam tervekről beszélni — kezdi —, *három nagyméretű festményt tervezek*, amelyekhez ezeket a vázlatokat már több mint tíz éve kezdtem el rajzolni. *En ott voltam negyven évvel ezelőtt a fronton.* Negyven esztendeje hurcolom magamban, amit akkor átéltem. Az valami iszonyat volt. Kiment oda egy hadsereg meghalni, amelynek pedig ott semmi keresnivalója nem volt. Nem lehet ezeket az emlékeket elfelejteni. Egyszer este hazajöttem, és rámtört, hogy ezt meg kell festeni. Olyan élmény ez, ami előbb-utóbb kikívánkozik az emberből. Most úgy érzem, a tájképfestészet számomra kitérő — hosszú kitérő — volt. Nagyon szerettem csinálni és a jövőben is fogom, csak nem annyit és nem úgy, ahogyan eddig. Most már csak a legfontosabbakat, a legjellemzőbbeket festem meg. Azt, ami a legelementárisabban kívánkozik vászonra. Ha sikerül megfestenem a képeket, azok összefoglaló címe egy Vörösmarty-verssor lesz: „Most tél van, és csend, és hó, és halál."

Szücs Katalin

A HIRLAPTERJESZTÉST ... CÍME ÉS TELEFONSZÁMA

Kerület	Hivatal neve	Postacím	Telefonszám
I.,	Budapest 114.	Budapest 1328	350-350/1678 m.
II.,	Budapest 114.	Budapest 1525	350-350/1673 m.
III.,	Budapest 3.	Budapest 1309	889-313
III.,	Csillaghegy	Budapest 1311	888-906
	Békásmegyer		
	Pünkösdfürdő		691-106
IV.,	Újpest 1.	Budapest 1325	320-464
V.,	Budapest 62.	Budapest 1376	320-464
VI.,	Budapest 62.	Budapest 1376	428-118/101 m.
VII.,	Budapest 70.	Budapest 1425	428-118/101 m.
VIII.,	Budapest 70.	Budapest 1425	270-433
IX.,	Budapest 100.	Budapest 1476	273-270
X.,	Budapest 10.	Budapest 1475	667-327
XI.,	Budapest 112.	Budapest 1502	350-350/1574 m.
XII.,	Budapest 114.	Budapest 1525	320-464
XIII.,	Budapest 62.	Budapest 1376	428-118/288 m.
XIV.,	Budapest 70.	Budapest 1425	692-572
XV.,	Rákospalota 1.	Budapest 1601	
	Pestújhely		
		Budapest 1629	832-523

Batári László műtermében. Riportunk a 6. oldalon.

sére számot tartó kérdések kerültek szóba.

A világot természetesen elsősorban a kampány finise érdekelte, azok a gyűlések, amelyeken a politikai bizottság egy-egy tagja mondott beszédet. Változatlan alapelvek mellett részletkérdésekben érzékelhetőek voltak eltérések a tavalyi megfogalmazásokhoz képest — már csak azért is, mert akkor egy irányvonal megszabása volt a központi kérdés, mára viszont *egy év távlata a számadást is lehetővé tette:* mennyire sikerült következetesen érvényesíteni az akkor vállalt politikát, helyesnek bizonyultak-e az elképzelések, és nyugtázhatóak-e eredmények.

Igaz, az is, hogy tavaly óta módosultak a körülmények — például nemzetközi színtéren: az 1984 elején szinte kilátástalannak tűnt feszült helyzetből mégiscsak sikerült kimozdulni. Ezt a fejleményt *Andrej Gromiko* külügyminiszter — egyúttal mintegy értékelve is a szovjet külpolitikát — így foglalta össze: *„A Szovjetunió békepolitikája, konkrét javaslatai nagy és pozitív hatást gyakorolnak a nemzetközi helyzetre, s ennek jelentőségét a NATO-országokban élő néptömegek is* *áterzik. Olyan tényező ez, amellyel Washingtonnak is számolnia kell. Végső soron eljutottak arra a következtetésre, hogy el kell fogadniuk a Szovjetunió által javasolt tárgyalásokat."* A külügyminiszter ugyanakkor azt is érzékeltette, hogy bár a tárgyalások megkezdődnek, nem lebecsülhető akadályok tornyosulnak az előrehaladás útjában, közöttük a világűr militarizálásának nagyszabású amerikai terve — olyan új program, amely nehezen egyeztethető össze a valóságos megegyezési (és leszerelési) szándékokkal.

Az amerikai politika e veszélyes megnyilvánulásával — és az enyhülés nélkülözhetetlenségének meggyőződésével — magyarázható, hogy az idén feltűnően nagy szerepet kapott a külpolitika a választói beszédekben, még azoknál a politikusoknál is, akiktől „reszortbesorolásuk" okán a közvélemény inkább belgazdasági elemzéseket várt. A jelöltek többsége elítélte a fegyverkezési hajszát, sokan körvonalazták a szovjet álláspontot, amelyet a legilletékesebb, Gromiko, így fogalmazott meg: *„... nincs olyan nemzetközi kérdés, amit ne lehetne megoldani tárgyalóasztalnál ... a cél pedig a nukleáris fegy-* *verek* *mindenj...* *kiküszöbölése".*

Másként építették fel be... gazdasági mondandójukat is a szónokok. Egyrészt — köztársasági választásokról lévén szó — egészen részletekbe menő elemzést adtak az érintett területek eredményeiről, — ötéves időszakot felölelve. Másrészt tavaly a központi kérdés az akkor indult gazdasági kísérlet volt. A jelöltek érveltek, felidézték az első tapasztalatokat, amelyek kivétel nélkül *a nagyobb vállalati önállóságot* jelentő, egyszersmind *megnövekedett felelősséggel járó kezdeményezések* mellett szóltak. Most magáról a kísérletről kevés szó esett — mintegy jelezvén, hogy az elfogadtatott, beindult, ebben a szakaszában nincs mit közölni róla, csinálni kell, s majd az eredmények önmagukért beszélnek.

Az első év tapasztalatait helyi és össz-szövetségi szinten egyaránt korábban kiértékelték, s a következtetést jelzi, hogy *ez év januárjától további 21 össz-szövetségi és köztársasági ipari minisztérium vállalatára terjesztették ki.* Persze közvetett módon több szovjet vezető is érintette a gazdaságirányítás új elképzeléseit; *Mihail Gorba-*

... elleni ha... ... minisztere... egyebek közö... *a munka* *melékenységének* tov... növelését szorgalmazta. ... mondotta, nem lehet be... a kezdeti eredményekke... különös tekintettel arra, ... a Szovjetunió még me... nem használja ki tartalé...

Gazdasági szakértők ... öntetű véleménye, hogy ... *1985-ös terv teljesítése* ... *emelkedő jelentőségű.* ... *kolaj Rizskov* KB-titkár ... mondta: a tét nagy, his... ez az év döntő lehet a ... záruló XI. ötéves terv ... sze, a népjólét általános ... vekedése és a XII. öté... terv startja szempontjábó...

A választási kampány ... rosan kapcsolódott az *SZ...* *XXVII. kongresszusának* ... készítéséhez. Már csak a... is, mert a párt e legma... sabb fórumán olyan na... jelentőségű kérdésekről d... tenek majd, mint *a köv...* *kező ötéves terv,* és a *n...* *gazdaság 2000-ig szóló* ... *lesztési terve.* Több KB-... kár — *Borisz Ponomarj...* *Mihail Zimjanyin, Kon...* *tantyin Ruszakov* — em... keztetett arra, hogy *az SZ...* *idejekorán magára vállalt...* *tudományos-műszaki for...*

...lás

süllyedtek el a nehéz járművek. Egyébként rettentő nehéz lett volna egyáltalán megközelíteni is ilyen gépekkel a helyszínt.

— Mindössze 18 óra telt el azóta, hogy a hibát észrevették, és február 7-én, délután újra áramot vitt a vezeték. S ez csak egy eset volt a sok közül — tette hozzá Kiss Ottó.

Igaz, a legizgalmasabb eset, amiről mi, a villanyt egyszerűen felkattintó fogyasztók eddig mit sem tudtunk.

Osváth Sarolta

sében, minden kívánságunk teljesül. Ő fáradhatatlan, mindig megszerzi nekünk azokat az előadókat, megszervezi azokat a programokat, amikre áhítozunk.

— Én nem vagyok otthon sem magányos — szólal meg *Molnár Istvánné.* — Hál' istennek, körülöttem van a család, él az uram is, de azért ez a klub... ez már éppúgy az életemhez tartozik, mint az otthonom.

— Mi nem csupán azért találkozunk — folytatja Faragó Gézáné a gondolatot —, hogy egy-egy érdekes előadást meghallgassunk közösen, de valóban azért is, mert *egymás sorsára is őszintén kíváncsiak vagyunk.* Úgy is mondhatom, kortársak vagyunk, legtöbben már nyugdíjasok. *S ez a mi kis közösségünk olykor érdekképviseletet is jelent.*

Közben meglepetten látom, hogy egyetlenegy férfitagja is van a klubnak. A bemutatkozásnál kicsit tréfásan így szabadkozik:

— *Dr. Nagy Ervin* vagyok. Csak a feleségem jogán

Pártértekezletek fővárosi kerületekben és megyeszékhelyeken

Benke Valéria látogatása Győr-Sopron megyében

Korom Mihály a mindszenti zárszámadáson

Szombaton folytatódott a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusát előkészítő munka: Budapest további kilenc városrészének — a III., a IV., az V., a VII., a VIII., a X., a XI., a XIII. és a XXI. kerületnek —, továbbá a Budapesti Rendőrfőkapitányságnak a kommunistái tartották meg pártértekezletüket.

Tizennégy megyeszékhely — Békéscsaba, Debrecen, Eger, Győr, Kaposvár, Kecskemét, Miskolc, Salgótarján, Szeged, Székesfehérvár, Szolnok, Szombathely, Tatabánya és Veszprém — kommunistáinak képviselői ugyancsak e napon vontak mérleget az írásos beszámolók és a szóbeli kiegészítések alapján a XII. kongresszus óta végzett munkáról, összegezték a kongresszusi irányelvek vitáit, s kialakították a dokumentummal kapcsolatos állásfoglalásokat.

A pártértekezleteken újjáválasztották a pártbizottságokat, a végrehajtó bizottságokat, s megválasztották a küldötteket a budapesti, illetve a megyei pártértekezletekre.

A III. kerületi pártbizottság első titkárává *Égető Lajost,* titkáraivá *Barabás Bélát, Bán Évát* és *Kalmár Györgyöt;* a IV. kerületi pártbizottság első titkárává *dr. Káder Gyulát,* titkáraivá *Nyiró Andrásnét, Kesztyüs Józsefet és Orbán Györgyöt;* az V. kerületi pártbizottság első titkárává *Szücs Istvánnét,* titkáraivá *Kalmár Lászlónét, Murányi Istvánt és Fe-Pétert;* a XXI. kerületi pártbizottság első titkárává *Ernszt Antalt,* titkáraivá *Kiss Lászlót, Kutasi Józsefet és Szer Ferencet;* a Budapesti Rendőr-főkapitányság pártbizottságának első titkárává *Forró Dezsőt,* titkáraivá *Balázs Gábort választották.*

A békéscsabai városi pártbizottság első titkárává *dr. Ábrahám Bélát,* titkáraivá *dr. Szemenyei Sándort, Zsilinszki Andrást és Tóth Jolánt;* a debreceni városi pártbizottság első titkárává *dr. Postás Sándort,* titkáraivá *dr. Bényei Miklóst, Körtvélyesi Gyulát és Olajos Ernőt;* az egri városi pártbizottság első titkárává *Németh Lászlót,* titkáraivá *Kalmár Imrét, Palcsó Pált és Pócs Jánost;* a győri városi pártbizottság első titkárává *dr. Lakatos Lászlót,* titkáraivá *dr. Elek Sándort, Kollár Tibort és Orbánné dr. Horváth Mártát;* a kaposvári városi pártbizottság első titkárává *Tolnai Sándort,* titkáraivá *Csapó Sándort, dr. Gulyás Istvánt és Kálmán Sándort;* a kecskeméti városi pártbizottság első titkárává *dr. Bodóczky Lászlót,* titkáraivá *Fekete Lászlót, Németh Ferencet és Papesch Lászlót;* a miskolci városi pártbizottság első titkárává *Dudla Józsefet,* titkáraivá *Kalóczkai Istvánnét, dr. Kovács Lászlót és Timár Vilmost;* a salgótarjáni városi pártbizottság első titkárává *Szalai Lászlót,* titkáraivá *dr. Szilágyi Tibort, Béres Istvánt és Kassainé Karácsony Évát;* a szegedi városi pártbizottság első titkárává *Csonka Zoltánt,* titkáraivá *Erős Jánost, Pinkavölgyi Attilát és Szücs Lászlót* választották.

Benke Valéria, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának elnöke látogatást tett Győr-Sopron megyében. A vendégeket pénteken Győrött, a Győr-Sopron megyei pártbizottság székházában *Háry Béla* első titkár fogadta és tájékoztatta a megye életéről, helyzetéről.

Benke Valéria még ezen a napon Mosonmagyaróvárra utazott, ahol megismerkedett a gyorsan fejlődő, 35 ezer lakosú város életével, a környező szigetközi és hansági települések fejlődésével; az eredményekkel és a gondokkal is. Minderről *Németh Károly,* a városi pártbizottság első titkára adott tájékoztatást a Politikai Bizottság tagjának, aki szombaton részt vett és felszólalt a mosonmagyaróvári *városi pártértekezleten is.*

A Csongrád megyei mindszenti Lenin Tsz szombaton tartotta zárszámadási közgyűlését, amelyen részt vett és felszólalt *Korom Mihály,* az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára is.

Marton György, a szövetkezet elnöke vezetőségi beszámolójában szólott arról, hogy az 5500 hektáros gazdaság küzdelmes, de eredményes esztendőt zárt. Az aszály okozta terméskiesésből eredő veszteséget az állattenyésztési ágazatban és

Fényes szelek nemzedéke

Batári László

Áll Budán a Csörsz utca és a Nagy Jenő utca kereszteződésében egy köztéri kompozíció, amely három egymásba karolt, éneklő fiatalembert ábrázol, egy leányt és két ifjút, akikben ruházatuk jellegzetességei alapján nem nehéz felismerni egy paraszt-, egy munkás- és egy értelmiségi fiatal típusát. A figuraegyüttes, beépítve egy kis előkert üde természeti közegébe, a főváros egyik legvonzóbb parkszobra, a címét azonban — „Fényes szelek" — csak kevesen ismerik. Pedig ez a cím nyilvánvalóvá teszi, hogy a szobor a felszabadulást követő évek országépítő fiatalságának, a népi kollégiumok neveltjeinek állít emléket; azok előtt a népi tehetségek előtt tiszteleg, akik révén plebejus, forradalmi szellemű átrétegződés kezdődött a magyar kultúrában. Az egykori kollégisták — köztük a képzőművészeti kollégiumok növendékei — ma is velünk élnek, s kortárs művészetünk derékhadát alkotják. Úgy gondoltuk, hogy felszabadulásunk 40. évfordulója kapcsán érdemes néhányukat felkeresni és egykori élményeikről, további pályafutásukról kérdezni.

Fejér Gábor felvétele

Akivel csak beszéltem, egykori Derkovits-kollégistával, *Batári László* festőművész nevét mindenki említette, mint akinek komoly része volt a Hermann Ottó utca 5. szám alatt működő képzőművész-kollégium közösségének megszervezésében. — *Igaz ez?* — kérdezem a ma 65 éves, de fiatalos tartású és kedélyű mestert Mártírok úti műtermében.

— Csak részben. Annyiban, hogy az elsők között lettem az egyébként *Nagy István* és *Kucs Béla* által alapított intézmény tagja, s 1948-ban engem választottak a kollégium titkárának. Az igazság ugyanis az, hogy a kollégium létrehozása és fenntartása közös munka volt, része volt benne mindannyiunknak, tanároknak és diákoknak egyaránt, akik falai között dolgoztunk.

— Hogy hogyan kerültem a Derkovitsba? Bizony, nagyon érdekes úton. 1946-ban egyszerű parasztgyerekként felmerészkedtem Nyírpazonyból Budapestre, hogy beiratkozzam a képzőművészeti főiskolára. Nehéz ifjúság állt mögöttem, nyomor, kilátástalanság, Don-kanyarbeli frontszolgálat... Hat elemim volt mindössze, de tudtam, éreztem, hogy ezentúl enyém a világ. A főiskolára, óriási csalódásomra, nem vettek fel, ám a portás közölte velem, hogy van Budán egy művészeti szabadiskola, ahol a magamfajta szegénylegények mégiscsak tanulhatnak. Ez volt a Derkovits-kollégium a Hermann Ottó utcában, ahová *Kmetty* és *Koffán* mesterek, megszemlélve néhány rajzomat, azonnal felvettek.

— Istenem, micsoda társaság voltunk! Egyikünk ágrólszakadtabb, mint a másik, de tele magabiztonsággal, önbizalommal. Már a második napon komoly oktatás kezdődött, olyan szigorúan beosztott napirend, amelyhez óhatatlanul, még ma is ragaszkodom. Korán reggel ébresztő, majd félórás testgyakorlat, aztán franciaoktatás és modell utáni rajz az általunk épített „műteremben"; délben ebéd, ezt követően elméleti órák, egyetemes műtörténelem *Rabinovszkytól*, magyar művészettörténet *Pogány Ö. Gábortól*, kortárs művek elemzése *Kállay Ernőtől;* este zenei vagy irodalmi rendezvények, népdaléneklés, találkozók az akkori művészeti élet jeleseivel. *Beck András*, a kollégium vezetője nemcsak szakmai, de általános műveltségünk gyarapításáról is gondoskodott; hallgattunk irodalmat, filozófiát, de tanultunk szép kiejtést, sőt színészmesterséget is. Többségünk — én magam is —, itt végeztem el középiskolai tanulmányaimat és tettem ún. szakérettségit.

— Hogy mi tetszett a legjobban? Szinte minden. Mégis: leginkább az a nyíltság, őszinteség, kollektivitás, ami közöttünk uralkodott. *Ilyen demokrácia talán csak a régi görögöknél lehetett.* Később, hogy kikerültünk a kollégiumból, az élet bizony mást mutatott. A Derkovits szabad szelleme után már a főiskola is akadémikusnak tűnt. A politikai helyzet megváltozása rányomta a bélyegét pályakezdésünkre, amit egy időben érdemünknek hittünk, az alig néhány év múltán bűnünkké lett. Hátrányok érték sokunkat és mellőzés, s nemegyszer az az érzésem, hogy ez máig is tart. Nem értem ezt, s azzal vigasztalom magam, hogy az új utat nyitóknak mindig nehéz a sorsa. Mindenesetre: generációm sokat tett az új magyar művészetért, a művészet demokratizálódásáért, s ebbeli tetteinket, ha el is lehet feledni, kitörölni nem lehet a történelemből. Nem lehet már csak azért is, mert az maga a történelem.

T. A.

Botáni László

IBAT, 1985. AUGUSZTUS 17. NÉPSZAVA

Batári László, festő

UTAK-PROGRAMOK

Az Új Tükör Képzőművészeti Körök (UTAK) kétéves gyűjtőmunkáját bemutató kiállítás a Bartók 32 Galéria nyitókiállítása után országjáró útra indult.

Február 17-től március 2-ig Nagyatádon, a Helyőrségi Művelődési Otthonban volt látható, március 13-tól április 6-ig a Szombathelyi Képtár adott otthont a tárlatnak.

Április 20-tól május 4-ig a Hajdúböszörményi Művelődési Központ a kiállítás helye, majd május 8-tól június 8-ig Tatabányán, a Népházban állítják ki az anyagot.

A Képzőművészeti Körök márciusi találkozóján a Jókai klubban Batári László festőművész kiállítását Rideg Gábor nyitotta meg. Sváby Lajos Munkácsy-díjas érdemes festőt Fekete Tamás szobrászművész mutatta be. A kamarakiállításon dr. Supka Magdolna művészettörténész mutatta be Almásy Aladár festő- és grafikusművész és Kő Pál Munkácsy-díjas érdemes művész munkásságát.

Kő Pál
Sváby Lajos (balról)
és Fekete Tamás

– Közmű

Új Tü

46

XXIII/17

hogy ezt az önvallomást hitelesnek kell tekintenünk. Pontosan Nagy Imre módszereit követi. A szocializmust hirdeti, közben érveket szolgáltat a szocializmus elleni hadjárathoz.

Mi mást jelentene az, amikor új fogalmakat dob be a köztudatba, amellyel ellenfeleink eljátszadozhatnak. Az egyik oldalon szektás konzervatívok, a másik oldalon reformszocialisták.

Az, hogy az utóbbi csoporthoz kb. kik tartozhatnak, sejthetjük. Mindenképpen odatartozik az Új Tükör főszerkesztője és egyik helyettese. Ők közel két évtizedig „szilenciumra" voltak kényszerítve (szegény árvák).

Jó lett volna felsorolni egy pár nevet ahhoz, hogy fogalmunk legyen, kik tartozhatnak a „szektás konzervatívok" kategóriájába, akiknek heves gyűlöletmegnyilvánulásai ellenére létrehozták az Új Tükör című szocialista elkötelezettségű újságot, amely nélkülözhetetlen eszköze a reformszocialistáknak.

Mert ha nincsenek nevek, nincsen fogodzó sem és akkor bizonyos

TÁBLA A BÖRT

(1986. 14. szám)

Borbély József cikké
deztetett, mert a k
ügyet" lángközelbe h
elkeseredtem, hogy a
zavarosabb lett a hel
eddigelé. Az általam
csült néhai Almásy
beszéltünk-vitáztunk
tírok neveit megörök
Almásy sem volt tel
ződve a maga igazáró

Adva van két tábl
hidai fegyházban — a
varon, egy szimbolik
a másik a fegyintézet
amelyeken téves a d
zik *egy név*. Az utób
egy név hiányzik, k
súlyozzuk, mivel ebb
névben tudtam kons
Almásy Pállal. Ez a
dig Odescalchi Mikl
január 21-én végeztek
A többi név fedi a
dátumon ennek megi
vetkező korrekciót

Batári László

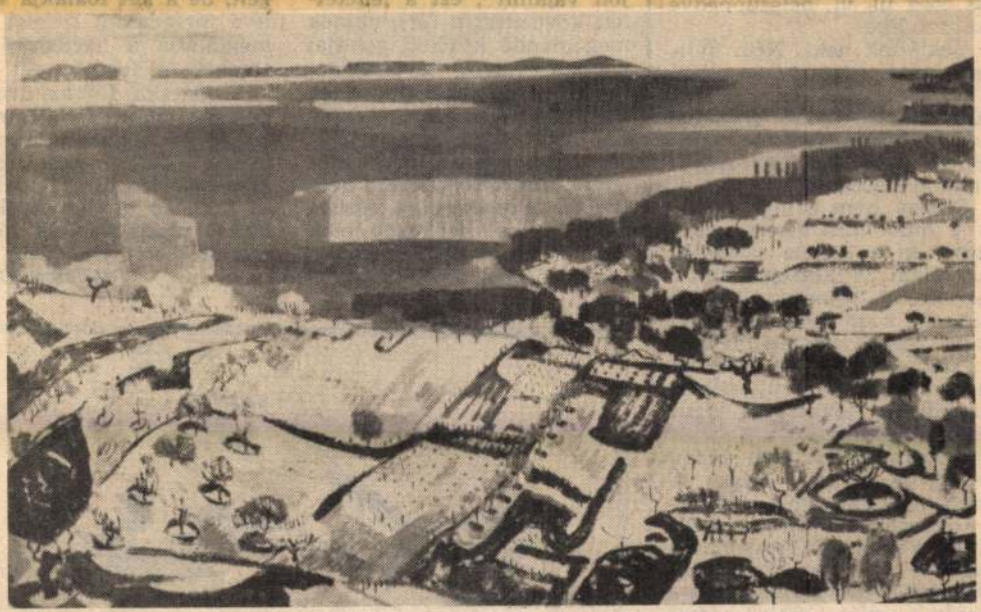

Batári László **ÉBREDŐ BALATON-PART**

bennem egyre türelmetlenebbül: már csak reggel lenne, már csak reggel lenne!

Kiss Attila

BATÁRI LÁSZLÓ

BATÁRI LÁSZLÓ FESTMÉNYEI

Batári László festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás a budapesti Csók Galériában. A gazdag anyagú tárlatot Béres Ferenc, a népszerű énekes nyitotta meg. Képünkön a sajátos világú művész egyik jellegzetes festménye az Őszibarackfák Nagymaroson.

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf. 51. sz. 43. o.

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
   A dijazásnál alapulvett munkaköri besorolás

Batári László

Elhunyt Batári László festőművész

Meghalt Batári László festő, érdemes művész. Az 1920-ban született alkotó a „fényes szelek" nemzedékének tagjaival diplomázott 1953-ban a Képzőművészeti Főiskolán. Olyan neves mesterek irányították tanulmányait, mint Berény Róbert és Szőnyi István. Képei 1954-ben szerepeltek először a nagyközönség előtt, azóta bemutatkozott szinte minden jelentősebb országos tárlaton, s számos külföldi kiállítása is volt. Idén márciusban kapta meg a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztet.

Új Magy. 1997. 03. 28.

ella Gordigiani VII. 29.-é
Papininek: Fülep ...oly
át. Most elment Romagnába
Ravenna stb. Amig itt volt
bezárkózott a szobába, irt
legkellemesebb volt. √/Fies
Archivio Papini./

3rr

»FIGYELŐ«
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

Lap: Népszava

Megjelent: 1949 MÁR 27

93

Batáry László: Abaujszántói táj

Batáry László, nyírpazonyi 9 holdas újgazda fia. 29 éves.

— Fojtott lázadás élt bennem örökké, — magyarázza indulatosan. — A saját bőrömön éreztem a letűnt úri világ embertelenségét. Tizenkilencéves koromig nyáron summás napszámos voltam egy nagybirtokon, télen meg szolgalegény. Mindenki belém rúghatott, aki akart. Aztán Pestre jöttem és itt hánykolódtam. Nekem szószerint az életet adta a népi demokrácia. 1947-ben kerültem a Derkovits-kollégiumba. Végre azt tehettem, amire örökké vágytam.

— A művészetben egyik legfontosabb feladatomnak azt tartom, hogy konkréten, világosan mutassam meg a dolgokat. Amit alkotok, az érthető legyen az apámnak is és minden dolgozónak. Érezzék és mondhassák, hogy: »Igen, ezek mi vagyunk és ilyenek vagyunk. Ilyen a mi életünk, a mi osztályunk, amelyik fenntartja és megváltoztatja a világot.« A szabad ember számára a munka szép és gyönyörű az élet, s ez ad értelmet annak, hogy ábrázoljuk.

Székely Zoltán

Batáry László
festő

E nemzeti függett
1848 tavaszától 49
ges dialektikus vá
keresztül A forrada
fokról-fokra tisztáztá
ség jelentőségét, i
Kiderült, hogy nem
kérdés, deklaráció é
dolga, hanem a mag
állapotában és szomszédaink
való viszonyunkban gyökerezik:
nem elvont, hanem nagyon is
konkrét jelenség. A márciusi fiatal-

sági és politikai betolyása ellen ön-
magában meg nem állhat. Ezért
szövetkezett a kis népek barátjával
és őrével, az akkor még fiatal Szov-
jetúnjával.

ait postafordultával ce
Tisztelettel kérem
Zólyomba. Az átutalás t
fogalmartak meg, hogy
tanaszt a hiperetések

BATÁRI LÁSZLÓ festő

BATÁRI LÁSZLÓ FESTMÉNYEI

Csók István Galéria

Nem tudom, meddig tart még a vita a posztimpresszionalista, táblakép és tájkép létjogáról; a havi fixért vászonra kent áru-tájkép a tamáskodókat látszanak igazolni. Talán valóban rossz néven kell vegyük a természettől, hogy újra és újra modellt mer állni a festőnek. Nem tudom. Azt viszont tudom, hogy Batári László tájképei — amelyek a „hagyományos" módon születnek — jók, s ebben két dolognak van szerepe: először is a táj szerkezetére koncentráló képírásnak, másodszor is annak a festői tisztességnek, amellyel a mondanivalót elhiteti a nézővel. Batári nem azért fest tájat, mert a társadalomban élő ember sokfelől manipulált tudata számára már csak a természet biztos pont. Inkább valamilyen „cserekereskedelmet" folytat a természettel, a parasztember sok régi tapasztalata és a művész belső törvénye alapján. A szélfútta márciusi ég alatt tiszta színek tűnnek elő: kékek, zöldek, vörösek, de sosem zavaróan, mindig a festői eszményhez alkalmazkodva. A művelt, parcellákra osztott táj perspektívája hatásos, következetes síkszerűséggel párosul, ebből következően a levegőtávlat elmarad, s helyét átveszi a dekorativitás. Ez a törekvés nagyobb és kisebb formátumoknál egyaránt érvényesül, igaz, nem mindig indokolja a témát.

Batári tájai nyiltak, kitárulkozók, ember nélkül sem embertelenek. Földszagúak, őszinték; az emberi ideál megsejtetése a piktúra kétségtelen érdeme.

Fecske András

82. 4.

zés:

ek megfelelő szem. alapbér: Ft.

tt munkaidő: hónap.

-tól -ig.

tes engedély kelte, száma:

ziv jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

.....

.....

megbizó

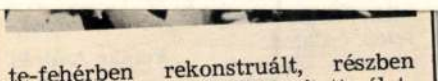

te-fehérben rekonstruált, részben

A HÓNAP MŰTÁRGYA

1991. május

BATÁRI LÁSZLÓ

Domboldal

29 x 29 cm

Batári László 1920-ban született Nyírpazonyban. Apja föld nélküli földműves-napszámos. Kilenc testvére között Batári László a legidősebb, s kora gyermekkorától maga is napszámos, részesarató, kubikos, majd Budapesten segédmunkás. 1946-ban felvételt nyert a Derkovits Gyula Népi Kollégiumba, ahol Kmetty János és Koffán Károly tanította a képzőművészeti, festészeti alapismereteket, a művészet történetéről Rabinovszky Mariusz és Pogány Ö. Gábor előadásaiból nyertek ismereteket a népi kollégisták. A Képzőművészeti Főiskolára 1948–1953 között járt, ott Berény Róbert, Domanovszky Endre és Szőnyi István voltak a mesterei.

Batári életszemlélete paraszti, amit megőrzött közel négyévtizedes festői pályája alatt, s azokat a momentumokat tette festészete tárgyaivá ebből az életszemléletből, amik a földből élő emberek számára örök értékek maradnak: a föld és az ember egymást nemesítő kapcsolatát. Festményei, rajzai ezeknek a kapcsolatoknak milyenségéről, állapotairól, mélységéről adnak jelzéseket. Ezzel a szemléletével Batári elütött főiskolás társaitól, ebből adódott 1953-ban az emlékezetes Batári-probléma: elmarasztalták, mert azt festette, amit tudott s nem azt, amit látott. Festői tevékenységében a "hogyan" fontossága mellett a "mit" tartotta mindig fontosabbnak. Ezt táplálta az az elhatározó élményt adó gyermekkori felismerés, hogy a föld alakítja az embert, de az ember is alakítja a földet. Ezért maradt festészetének mindmáig egyetlen tárgya, témája az emberformálta, az ember alakításainak nyomcit viselő táj: hegyoldalak szelid hajlata, völgyek, gyümölcsfákkal beültetve és szőlőtőkékkel telepítve. Tájai magas horizontúak, kedveli a szélesre fogott, mély perspektívát, ahol kedvére járhat a szem, s amely alkalmat ad a ritmikus képszerkesztésnek. 1954 óta szerepel a hazai és külföldi nyilvánosság előtt, így láthatók voltak munkái Berlin, Prága, Varsó, Új-Delhi, Teherán, Bagdad és Kuwait városokban is. Egyéni kiállítása 1979-ben Szombathelyen, 1982-ben Budapesten a Csók Galériában volt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Batári Sándor

EGYETEMI ÉLET

1967 APR 27.

1021

Falusi ház fával

(Batári Sándor műve)

AZ EGYETEMI ÉLET

humorol

ÖRÖK KÖRFORGÁS

Még kisiskolás koromban tanultam, hogy a természetben örök körforgás van. Ez a körforgás nagyon sokáig homályos volt előttem, még a gimnáziumban is akadtak érthetetlen részei. Igazán akkor világosodott meg előttem a dolog, amikor idekerültem a főiskolára és megismertem Józsit.

Józsi is „gólya" volt, akárcsak én. Ott ült az első padban, és szorgalmasan jegyzetelt — négy hétig. Aztán az ötödik padba ült, és figyelme már megoszlott az előadó és az ereszen hancúrozó verebek között. Ez így futott három hétig. Akkor rádöbbent: ez nem mehet tovább, hogy ott ül az előadásokon, nem figyel és csak elfecséreli az idejét. Hogy ezen változtasson, a tizedik padba ült és — olvasott. Először válogatás nélkül ami jött, szakadt újságot, képes sportot, mindent. Aztán rájött, hogy ez így nem helyes és — komolyabb olvasmányokat hordott magával az előadásokra.

És eljött a félév vége. Józsinak bizony két utóvizsgája lett. Jöttek a nagy fogadkozások: „Ez így nem mehet tovább!!!"

A következő félév Józsit az első padban találta, amint szorgalmasan jegyzetelt — négy hétig. Aztán Józsi az ötödik padba ült és figyelme megoszlott az előadó és a körülötte történő dolgok között. Majd a tizedik pad következett, aztán a vizsgaidőszak és két utóvizsga. Ismét nagy fogadkozások, és minden kezdődött elölről...

Ekkor értettem meg igazán az örök körforgás fogalmát.

n. p.

ALAMIZSNA

Ma

Napkelte: 5 óra 31 perc, napnyugta 18 óra 08 perc.

Hajnalka és ***Marót***
nevű olvasóinkat köszöntjük.

A Hajnalka magyar eredetű, jelentése: hajnalpír. Kedvelt és gyakori. Megtisztelő minden leányra nézve, akit a nap legszebb szakaszáról, a pirkadatról neveztek el.

A Marót szláv név, jelentése: Morava menti morva. A legrégibb nevek között szerepel. Mén-Marót kazár fejedelem volt, akinek népe – és még sok más nép – élt a honfoglalás idején a mai Magyarország területén.

Bár a Lídiák és a Rupertek más napokon ünnepelnek, de Szent Lídia vértanúra és a salzburgi Szent Rupert püspökre az egyház ma emlékezik.

Évforduló

Húsz évvel ezelőtt történt a személyszállító repülőgépek egyik legnagyobb katasztrófája, amikor Santa Cruzban, a kifutópályán összeütközött két Boeing–747-es. A Pan Am és a KLM repülőgépein a személyzettel együtt 644 ember tartózkodott, akik közül 585 lelte halálát a szerencsétlenségben.

– Meghalt Batári László festő, érdemes művész. Az 1920-ban született alkotó március 24-én hunyt el. A Fényes szelek nemzedékének tagjaival diplomázott 1953-ban a Képzőművészeti Főiskolán. Idén márciusban kapta meg a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztet.

– A katasztrófák tavaly 50 milliárd dollár kárt okoztak a világban, de ennek csak a negyedét fedezte biztosítás. Az elemi csapások 7,9 milliárd dollárba kerültek a biztosítóknak. A legköltségesebb katasztrófa az Egyesült Államok délkeleti partjainál tomboló orkán volt, 1,6 milliárd dolláros kárral. A katasztrófák tavaly 22 ezer ember halálát okozták. A legtöbb áldozatot követelő katasztrófa az India délkeleti partjainál történt földcsuszamlás és a kínai árvíz volt, amelyeknek 2000, illetve 3700 halottja volt.

– A világhírű spanyol tenorista, José Carreras április 7-én dalestet ad a salzburgi Grosses Festpielhausban. Carreras műsorán Scarlatti, Bononcini, Mercadante, Bizet, Massenet, Verdi, Zandonai, Leoncavallo és Puccini szerzeményei szerepelnek.

– Budapest gyógyfürdői március 30-án a vasárnapi nyitva tartásuk szerint üzemelnek. Március 31-én, húsvéthétfőn minden fürdő zárva lesz.

– A háztartási hulladékot március 29-én az egyébként is szombaton esedékes területekről gyűjtik össze, március 30-án vasárnap csak a kórházakból és a szállodákból viszik el a szemetet, március 31-én, hétfőn ugyancsak a hét első napján esedékes területekről szállítják el a háztartási hulladékot.

– A legmagasabb kitüntetését, a „diskottama" (tiszteletbeli doktor) fokozatot adományozta a Delhiben élő, de Nagykanizsán született Brunner Erzsébet festőművésznőnek a Rabindranath Tagore által alapított santiniketani Visva-Bharati Egyetem. A magyar származású művész „erősítette a nemzetek közötti megértést, és gazdagította India művészetét" – az indoklás szerint.

– Első ízben emeltek vádat CD-hamisítók ellen Bulgáriában: a szerzői jogok megsértésére hivatkozva az ügyészség vádat emelt Marko Mihajlov, az SMC hanglemezgyár vezetője ellen, akinek cége a közép-bulgáriai Veliko Tirnovo elektronikai üzemének egy részlegét használta. A lézerlemezeket Romániában, Oroszországban és Csehországban értékesítették. Ha a bíróság bűnösnek találja Mihajlovot, ötévi börtönbüntetést és félmillió levás pénzbírságot róhat ki rá (egy dollár csaknem 1600 levát ér).

– A húsvéti nyuszi nem is nyúl, hanem valójában egy Ausztráliában élő ősállat – állítja alig néhány nappal húsvét előtt egy osztrák zoológus. Heinz Jaksch szerint a legendás húsvéti nyúl ismert tulajdonságai egyértelműen az úgynevezett ősemlősökkel való rokonságra utalnak. Hiszen a húsvéti tojást, nem veszi, hanem maga tojja – s Ausztráliában és Pápua Új-Guineában ma is élnek tojást tojó emlősök.

– Letartóztattak két osztrák vámost, akik bevallották, hogy J. Anton magyar férfi segítségével soha nem létező áruk áfa-visszatérítését intézték, majd a csalással szerzett pénzeket bezsebelték. Günter K. 36 éves és Mario N. 29 éves osztrák vámőrök akkor buktak le, amikor a nyomozók átkutatták a hivatali fiókokat, és az illetők gépkocsiját, s egy csomó kitöltetlen áfanyomtatványt találtak. Az osztrák belügyminisztérium munkatársai véletlenül bukkantak az ügyre, miközben embercsempészek után nyomoztak.

– Hongkongi családok szeretnének letelepedni Debrecenben. A háromszáz família 50–50 ezer dollárt fizetne a letelepedési engedélyért. Ennek ellenére a városháza ellenzéki pártjainak egy része nem látná őket szívesen, más részük pedig úgy vélekedik, hogy a letelepedés ügyében nem a képviselőknek, hanem népszavazás útján az összes debreceni polgárnak kellene döntenie.

– A tavaszi feladatok adnak munkát a budapesti parkokban és fasorokban a Főkert Rt.-nek. A cég a kezelésében lévő 514 hektáros területnek csaknem 80 százalékán eltakarította már a tél nyomait. Megkezdték a parkok virágosítását, még a március 15-i ünnepségek előtt 2200 kankalint és 35 ezer árvácskát ültettek el. Nagy gondot fordítottak a Margitsziget megtisztítására, amit húsvétig be is fejeznek.

GOLYÓÁLLÓ MELLÉNY

A Magyar Kultúra Alapítvány karikatúraművészeti fesztiválja díjazottai közül az izraeli Shemuel Katz kapta a Miniszterelnöki Hivatal határon túli magyarok politikai államtitkárságának díját. A Várban (Szentháromság tér 6.) lévő kiállítás április 15-ig tekinthető meg, mindennap 10-től 18 óráig

Videokamerák őrzik a rendet Szombathelyen

A közbiztonságot sértő jelenségnek visszaszorítása érdekében videokamerás megfigyelőrendszert állítanak üzembe Szombathely belvárosában, ahol megszaporodtak a zsebtolvajlások, az autólopások, a valutázók összecsapásai, s általában a járókelők közbiztonságát zavaró bűncselekmények. A korszerű rendszer tizenegymillió forintba kerül, amely a tavaszi idegenforgalmi szezonban már megkezdi működését. A vasi megyeszékhely bűnmegelőzési és közbiztonsági bizottsága külön lakossági fórumokat szervez, hogy az állampolgárokat megismertesse a rendszer előnyeivel. A Magyar Nemzet úgy értesült, hogy Bükön, Sárváron és Kőszegen is tervezik hasonló videokamerás figyelőállomások kialakítását, ugyanis ezeken a településeken is gyakoriak a gépkocsilopások.

(vincze)

– Mintegy harmincezer rénszarvas pusztult el ezen a télen a legelőterületek eljegesedése miatt a szibériai Csukcsföldön. A haldokló állatokat nem egy esetben a tenyésztőknek kellett elpusztítani. Néhány esetben viszont sikerült helikopterekről takarmányt ledobni nekik, illetve speciális gépekkel legelőterületükön megtörni a jeget. Csukcsföldön összesen mintegy 150 ezer rénszarvas él.

– Egy nagyszabású razzia során tizenkét embert vettek őrizetbe tegnap a francia hatóságok Korzika déli részén. Az illetőket zsarolással, illetve pokolgépes robbantások elkövetésével gyanúsítják. A rendőri akcióra Porto-Vecchio és Levie városok környékén került sor, mégpedig egy terroristaügyekkel foglalkozó párizsi vizsgálóbíró irányítása alatt. A razziát több hónapos nyomozás előzte meg: az egész ügyet az indította el, hogy több helybeli boltos feljelentést tett, miszerint egyesek „védelmi pénzt" követeltek tőlük üzletük épségben hagyása fejében, s ha nem fizettek, be is következett a kilátásba helyezett akció.

– A tavaszi feladatok adnak munkát a budapesti parkokban és fasorokban a Főkert Rt.-nek. A cég a kezelésében lévő 514 hektáros területnek csaknem 80 százalékán eltakarította már a tél nyomait. Megkezdték a parkok virágosítását, még a március 15-i ünnepségek előtt 2200 kankalint és 35 ezer árvácskát ültettek el. Nagy gondot fordítottak a Margitsziget megtisztítására, amit húsvétig be is fejeznek.

– Ötven fillérrel emelte valamennyi benzinfajta árát tegnap a Mol Rt. A 98-as ólmozott benzin litere 147,50, a 98-as ólmozatlané 149,50 forint. A 91-es ólmozott litere 137, a 95-ös ólmozatlan 140,50 forintba kerül. A gázolaj ára nem változott.

– Örökbe fogadhatnak a gyerekek húsvéti nyuszikat is a budapesti állatkert szombaton kezdődő és húsvéthétfőn véget érőm rendezvényén. A kertben élő nyulak bármelyikét egy hónapra lehet „adoptálni"; az örökbefogadó erről oklevelet és polaroid fényképet kap emlékbe. Húsvét után a nyuszikat az állatkert visszafogadja.

– A Seat három veszteséges esztendő után 5,34 milliárd pezeta (37,3 millió dollár) nettó nyereséggel zárta a tavalyi évet. A német VW csoport spanyol tagjának teljesítményét néhány kivételes tétel javította (gyártótelepeladás, állami támogatás). A Seat reméli, hogy az idén már a gépkocsigyártásból is profitálni tud.

– Erős földrengés rázta meg tegnap reggel Izraelt és Libanont. A Richter-skála szerinti 5,5-ös erősségű rengés főleg az Izrael északi részét érintette, de Bejrútban is érezhető volt. A becslések szerint a földrengés epicentruma Ciprustól mintegy 350 kilométerre keletre lehetett.

Lóverseny

Húsvéthétfőn bécsi kapunyitó

Az osztrák fővárosban is elkezdődik a galoppszezon, s a nyitó napra hat magyar ló is indulónak van jelentkezve. Egy 2000 m-es versenyben Covey Up (Kerekes), Pan Cher (Papp), Bridzs (Mészáros) és Muraafu (Noska) áll starthoz. 1100 m-en Polish Bear (Kerekes) indul, míg 1700 m-en Spiffer (Noska) áll starthoz.

A szerdai ügetőversenyek eredményei

I. 1. Andromeda (6), 2. Zurbaran (8), 3. Árok (1). 10: 12, 10, 12, 80. Bef.: 24, 52. H. bef.: 882. II. 1. Zoltán (5), 2. Ambrus (8), 3. Vác (7). 10: 22, 14, 37, 116. Bef.: 82, 289. H. bef.: 16 621. III. 1. Tearózsa (8), 2. Zuboly (1), 3. Róna (4). 10: 45, 10, 19, 30. Bef.: 132, 396. H. bef.: 2134. IV. 1. Zelena (5), 2. Üzsa (4), 3. Czarina Hamlet (8). 10: 46, 16, 11, 16. Bef.: 150, 102. H. bef.: 1165. V. 1. Undok (3), 2. Tőzike (9), 3. Parádé (8). 10: 39, 19, 10, 10. Bef.: 118, 102. H. bef.: 486.

50 éve írtuk

A MÁV Pécsi üzletvezetősége elhatározta, hogy kívánsággyorsvonatot rendszeresít. Pártok, egyesületek, közületek, csoportok legalább 30 jelentkező esetén kérhetik az általuk megjelölt állomásra a kívánsággyorsvonat indítását. Kereskedőcsoport esetén a gyorsvonathoz teherkocsit is kapcsolnak az áruk szállítására. A kívánsággyors menetdíja a rendes gyorsvonat III. osztályának megfelelő díj.

A helyzet komikuma

Törekvés

Megkérdeztük Horn Gyulát: mire összpontosít a választásokig hátralevő időben?

– Megkísérlem egységbe kovácsolni az ellenzéket.

Felzárkózás

Kuncze Gábor:

– A hazai bűncselekmények száma még elmarad az Európai Unió átlagától, de záros határidőn belül behozzuk a lemaradást.

Érdem

Az MSZP-re hárult a feladat, hogy a talpáról a fejére állítsa Marxot.

Alku

Torgyán József különműködési megállapodást kötött Orbán Viktorral.

Összefüggéstelenség

A kiterjedt rendőri nyomozás megállapította, hogy semmi sem függ össze semmivel.

Böcz Sándor

– Bábának képezik ki a thaiföldi főváros rendőreit, mivel egyre gyakrabban fordul elő, hogy a kórházba szülni induló kismamák elakadnak a csúcsforgalomban. A Thaiföldi Vöröskereszt tervei szerint összesen 700 rendőr végzi el a tanfolyamot. Tavaly az örökös bangkoki csúcsforgalomban 47 csecsemő született a veszteglő autók hátsó ülésén.

Melegebb, változékonyabb idő

Elsősorban északon erősen megnövekszik a felhőzet, s elszórtan esőre is számítani lehet. Délen viszont a változó felhőzet mellett napsütést is remélhetünk. Élénk lesz a nyugati szél. Kora délután északon 10 fok körül, délen 15 fok közelében alakul a hőmérséklet.

Várható országos középhőmérséklet: 1 és 6 fok között.

Orvosmeteorológiai előrejelzés: melegfronti hatás várható

A Duna vízállása és hőmérséklete tegnap Budapestnél: 312 cm, 6,3 °C.

Európa időjárása

Város	Időjárás jellege	Legmagasabb hőmérséklet
Athén	esős	12 °C
Bécs	szeles	8 °C
Belgrád	vált. felhős	10 °C
Berlin	felhős	9 °C
Kijev	napos	0 °C
Koppenhága	borult	5 °C
Ljubljana	szeles	9 °C
London	borult	12 °C
Madrid	szeles	16 °C
Párizs	borult	16 °C
Pozsony	szeles	9 °C
Prága	szeles	8 °C
Róma	napos	19 °C
Stockholm	esős	1 °C
Varsó	szeles	3 °C
Zágráb	szeles	9 °C

Speciális meteorológiai tájékoztató:
Hosszú távú előrejelzés
(30 napos) tel: (06-90) 304-628
Országos előrejelzés
(12– 36 órás) (06-90) 304-611
(5 napos) (06-90) 304-631
Orvosmeteorológia (06-90) 304-612
Időjárás autósoknak (06-90) 304-613
A telefonszolgáltatás díja 88 Ft/perc

Erőszakoskodókat köröznek

A BRFK nyomozói nagy erőkkel keresik azt a 20–30 év körüli férfit, aki néhány nappal ezelőtt Kőbányán megfigyelt egy 11 éves kislányt, hazáig kísérte, majd amikor a mit sem sejtő gyermek a lakásajtót kinyitotta, a támadó belökte, és a mellékhelyiségbe zárta. Ezt követően átkutatta a lakást, és összeszedte a műszaki cikkeket. Amikor végzett a gyermeket erőszakos közösülésre próbálta kényszeríteni – sikertelenül. Az erőszakoskodó betörő végül – mivel a lakók megzavarták – a szemétledobóba dobta a közel 180 ezer forintnyi zsákmányát. A megsérült és sírógörcsöt kapott kislányt a mentők kórházba szállították.

A dunakeszi rendőrök is köröznek egy erőszakoskodó férfit, aki még március 10-én este hét órakor – Fóton a Barátság-lakótelepen – felvette a fiatalkorú P. Melindát, akinek azt ígérte, hogy hazaviszi Dunakeszire. Ehelyett a Duna-partra kanyarodott, ahol megfenyegette, majd megerőszakolta a lányt. A férfi 30 év körüli, 190 centiméter magas, nagyon kövér, rövid, barna göndör hajú. A homlokrészénél kétoldalt enyhén kopaszodó. Szeme barna, arca kerek, ajkai vastagok. A bűncselekmény elkövetésekor sötétszürke nyugati típusú személyautót használt. A Dunakeszi Rendőrkapitányság 25 ezer forint jutalmat ajánl fel a nyomravezetőnek. A bejelentéseket személyesen várják vagy a 06-27 341-055-ös telefonszámon. Az informátor adatait bizalmasan kezeli a nyomozóhatóság.

(k. z. t.)

Lopott autók

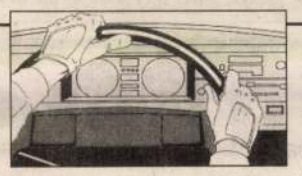

Lapunk folyamatosan közreadja a legutóbbi napokban Magyarország területén ellopott gépjárművek adatait. Kérjük olvasóinkat, akik bárhol felismerik a körözés alatt álló gépjárműveket – a közölt azonosító adatok alapján –, azonnal értesítsék a rendőrséget, vagy ha ez nem lehetséges, szerkesztőségünk belpolitikai ügyeletesét.

Szerdáig bezárólag

Budapest				
I.,	szürke	Audi	OSXM 680
	bordó	VW	EEX 685
	piros	BMW	BS93 558
II.,	kék	VW	ERN 875
	bordó	Opel	DPM 200
	fekete	Mitsubishi	GDL 253
III.,	fehér	Lada	FBL 278
	bordó	Lada	BKD 043
	szürke	Honda	BXX 753
V.,	fehér	Suzuki	ABB 670
VI.,	kék	Mercedes	HHDH 127
VII.,	sárga	Trabant	CLK 266
VIII.,	kék	Crysler	BN99 629
IX.,	kék	Renault	DHT 406
X.,	lila	Dacia	CDR 040
XI.,	sárga	Renault	AUUN 456
	bordó	Opel	EEP 832
XII.,	kék	VW	GGA 163
	fehér	Suzuki	EPK 840
	zöld	Ford	GGY 080
	zöld	Audi	DVX 356
	kék	Suzuki	GFB 438
XIII.,	szürke	Trabant	ANU 502
	piros	Polski	CCL 102
	szürke	Lada	EXH 554
	barna	Polski	BTG 164
XIV.,	fehér	Trabant	AKK 782
	szürke	Opel	FZG 983
XXII.,	fehér	Trabant	ACT 966
Csongrád megye:			
Szeged	piros	Alfa Romeo	EHA 240
Fejér megye:			
Székesfehérvár	fehér	Lada	EOB 661
Heves megye:			
Gyöngyös	kék	Trabant	DAZ 137
Komárom megye:			
Tatabánya	drapp	Mercedes	COR 927
Pest megye:			
Nagykőrös	ezüstm.	VW Golf	ESC 957
Dunakeszi	fehér	Citroen	BH-01-MMY
Szolnok megye:			
Szolnok	fehér	Trabant	AAP 268

A Postabank Nyíltvégű Értékpapír Befektetési Alap nettó eszközértéke

2 271 945 146 forint

Egy darab befektetési jegyre jutó érték

1,104087 forint

Éjszakai bárunkba keresünk fiatal, csinos
PULTOS- ÉS TÁNCOSLÁNYOKAT.
Továbbá
SZAKÁCSOT ÉS FELSZOLGÁLÓKAT
éttermünkbe.
Jel.: idegen nyelvet beszélők előnyben.
Telefon:
221-4694, 06-30-242-139,
06-20-349-594

PÁLYÁZAT

A Magyar Vöröskereszt főtitkára **PÁLYÁZATOT HIRDET** a Magyar Vöröskereszt Jász-Nagykun-Szolnok **MEGYEI TITKÁRI ÁLLÁSÁRA.**

A megyei titkár Jász-Nagykun–Szolnok megyében a Magyar Vöröskereszt megyei apparátusának vezetője, akit a Magyar Vöröskereszt Jász-Nagykun-Szolnok megyei vezetőségének egyetértésével a főtitkár nevez ki.

Pályázati feltételek:

a) magyar állampolgárság,
b) felsőfokú iskolai végzettség,
c) vezetői gyakorlat,
d) szociális érdeklődés, a Vöröskereszt munkája iránti elkötelezettség,
e) egy világnyelv tárgyalóképes ismerete, valamint költségvetési területen szerzett gyakorlat előnyt jelent.

A pályázathoz csatolandók:
1. részletes, saját kézzel írott önéletrajz,
2. érvényes erkölcsi bizonyítvány,
3. a feladatkörrel kapcsolatos koncepció.
Az állás 1997. július 1-jétől tölthető be, a kinevezés 3 hónapos próbaidőt követően, legfeljebb négyéves időtartamra szól.
Bérezés megegyezés szerint.
A pályázat benyújtásának határideje: 1997. április 30.
A pályázat elbírálásának határideje: 1997. május 30.
A pályázat benyújtható levélben vagy személyesen, a Magyar Vöröskereszt Országos Titkárságára (1051 Budapest V., Arany János utca 31.).
A pályázati anyagot bizalmasan kezeljük.

Élet a családi hajókon

A béke szigete Párizs szívében

A víz olykor az ablakpárkányig ér, de ettől senki nem jön izgalomba. Egyszerűen becsukják az ablakot, és az élet megy tovább. Párizs közepén ugyanis a Szajnán jó néhány család hajón él – bár az is igaz, nem olyan körülmények között mint a Távol-Kelet folyókon épült házainak lakói. A *Frankfurter Allgemeine Zeitung* beszámol arról, hogy egy *Saint Mars* nevű család Párizs közepén, az Eiffel-torony közelében, a Szajnán az *Essor* nevű hajón lakik. A „lakás" területe kétszáz négyzetméter, s még kert is tartozik hozzá: a fedélzeten virág, s más növények. Régen búzát szállítottak rajta. A családfő most így nyilatkozik: *„A béke szigetén élünk, a város közepén."* Időnként kissé inog ez a „sziget", de anya, apa, s a két gyerek már hozzászokott ehhez. Legföljebb arra ügyelnek, hogy a tányérokat és a csészéket csak félig töltsék meg, minden eshetőségre – a kiloccsanásra – számítva. Ezek az apró kellemetlenségek azonban megérik a sok örömet, és a szabadságot, amelyet ez az életmód nyújt. Olykor még sétahajózásra is elindulnak, néhány rövid kilométert tesznek a Szajnán, mindössze tíz kilométeres sebességgel.

Egyébként nincsenek helyszűkében: konyha, dolgozószoba, hálószoba, fürdőszoba, ebédlő minden van, vagyis *teljes a komfort*. A tulajdonos könyvkiadó, de az igazság kedvéért hozzá kell tenni, hogy amióta így élnek, szerelővé is kellett válnia, mert a berendezés – amelyet külön ezekhez a szokatlan körülményekhez igazítottak – gyakran elromlik.

A hangulat igen jó, mint mondják, a Szajna az egyetlen olyan „utca", ahol a szomszédok jól ismerik egymást, és *szükség esetén egymás segítségére is sietnek*. Ami pedig a leveleket illeti, sem utcanevet, se házszámot nem kell rájuk írni, egyszerűen ezt : Suffren kikötő. Párizsban, ahol a tágas lakások luxusnak számítanak, mind többen akarnak a folyón lakni, ezért azután a Szajna az utóbbi esztendőkben kezd szűk lenni. A Touring Club de France magánkikötőjében már egy évtizede nincs szabad hely. A párizsi kikötőfőnökség, amely a helyek többségét kezeli, évente legföljebb tíz engedélyt tud kiadni. Ilyenformán a fővárosban és környékén *mintegy ötven kilométer hosszan ezer lakóhajó tartózkodhat*. Igaz, még négyszáz illegális „családi ház" is be-besettenkedik, de ha lebuknak, „engedély nélküli parkolásért" napi ötszáz frank büntetést kell fizetniük. A legális lakóknak is drága itt az élet: az Eiffel torony közelében havonta 3500 frank a lakbér. E mellett öt-tíz évenként szárazdokkba vontatják a hajót, alapos átvizsgálásra, javításra.

Ez a divat egyébként a nyolcvanas években terjedt el, s *jobbára szabadfoglalkozásúak választják*, s engedhetik meg maguknak: orvosok, ügyvédek, művészek. Az élet a hajón vidám, de legtöbben nem akarnak túlságosan hosszú ideig így élni. Aki a zsebébe tud nyúlni, végül is lakást bérel valahol a városban, a szárazföldön, de igyekszik megtartani a hajót nyári kirándulásokhoz.

(tatár)

A **Magyar Nemzet** megkérdezte:

Mit kell tudni a lomtalanításról?

Minden évben egyszer, általában a tavasz kezdetén lomtárrá válik az utca: ilyenkor söpörjük le a padlást és ki a pincét, szabadulunk meg felesleges kacatjainktól, melyek között gyakran értékes tárgyakra is lelnek a lomhalmazokat azonnal ellepő, sokszor hivatásos guberálók. Ki szervezi a lomtalanítást, és hova kerülnek lyukas vájdlingjaink, háromlábú székeink és évszázados kofferjeink? – kérdeztük *Szegedi* Pétertől, a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat Rt. szóvivőjétől.

– Lomtalanításra 1980 óta kerül sor; jelenleg a munkát a kerületi önkormányzatokkal közös szervezésben előre egyeztetett program alapján a Közterület-fenntartó Vállalat végzi. A lomokat a szokásos tömörítés után a szemétlerakóhelyekre, illetve a szemétégetőbe szállítjuk.

– Mit nem szállítanak el?

– Százezres nagyságrendben kinyomtatott szórólapon hívtuk fel a lakók figyelmét, hogy ipari, mezőgazdasági tevékenység, lakásfelújítás, építkezés következtében keletkezett hulladékot, cserépkályhamaradványt, szénport, autóroncsot ne tegyenek ki, mert azt nem szállítjuk el, ugyanakkor arra kértük őket, a háztartási szeméttől elkülönítve helyezzék ki holmijaikat.

– Foglalkoznak-e a lomok szortírozásával, az esetleges értékes, felhasználható tárgyak kiválogatásával?

– Nem, hiszen ezt a guberálók azonnal megteszik helyettünk. Ennek sajnos az a következménye, hogy még mielőtt megérkeznének a szállító kocsik, szanaszét szórják a szemetet.

– Igényelhetünk-e soron kívüli lomtalanítást?

– Erre is van lehetőség: köbméterenként 1000–1500 forint plusz áfa ellenében, kívánság szerint rendelkezésre állunk. Ebben az esetben Budapesten a 313-4278-as telefonszámot kell hívni.

– Mi a teendő, ha olyan hulladékot akarunk elszállíttatni, amelyre a lomtalanítás nem terjed ki?

– Háztartási szerves hulladék lerakására évente többször is lehetőséget biztosítunk köbméterenként 600 forint plusz áfa, építési törmelék estében 300 forint plusz áfa áron, melyre lerakóhelyet közönségszolgálati irodánkban lehet vásárolni.

– Mennyi lomtól szabadulunk meg évente?

– Tavaly egész pontosan 242 640 köbméter lomot szállítottunk el.

(szőnyi)

Sonkaszentelés Hollókőn

Nagyszabású programfüzérrel készül a húsvéti ünnepekre a Hollókőért Közalapítvány rendezőbizottsága. Március 29-én délután tűz- és vízszenteléssel veszi kezdetét a szentmise, amely feltámadási körmenettel ér véget. Másnap ugyancsak a híres fatemplomban kezdődik a program, majd sonkaszentelés és egész napos folklórműsor várja a vendégeket az ófaluban. Eközben kemencében sült libacombot ehet, aki éhes. Tojást festhet a művesházban, aki még nem tud, s megtanítják a gyermekeknek a madárijesztő-készítést. A hölgyeket mindeközben sűrűn öntözik vödörből a helybéli legények. Húsvét hétfőn a vasárnapi programok ismétlődnek.

Húsvét vasárnap 8-tól 20 óráig megnyílik a Cered–Tajti közötti ideiglenes határátkelőhely is.

(németh)

Milliókat érő húsvéti tojás

A Christie's aukciósház árprilisban árverezi el Carl Farberge remekművét, a 3,5–4,5 millió dollárt érő ékszer húsvéti tojást
(MTI-külföldi képszolgálat – AP)

Tárcsázni sem kell

Itt a mobil hangtelefon

Tovább kényelmesedik a szingapúri mobiltelefonok használóinak élete: hordozható készülékükön immár tárcsázniuk sem kell a kívánt számot, csak a hívandó személy vagy cég nevét kell bemondaniuk. A SingTel Mobile új szolgáltatását április 1-jétől alkalmazza, attól a naptól, amikor egyébként elveszti monopolhelyzetét a szingapúri piacon, írja az *MTI*.

A hangfelismerés technológiáját alkalmazva a használónak saját hangját be kell tárolnia a készülékbe, továbbá azt a 30, számára legfontosabb személyt vagy intézményt, amelyekkel kapcsolatban áll, természetesen névvel és telefonszámmal. Ezután a rendszer képes párosítani a kimondott nevet a hozzárendelt számmal és automatikusan tárcsázza a hívott felet.

Ismétlés ötven év után

Clinton gratulált Bush ejtőernyős ugrásához

(Tudósítónktól)

WASHINGTON – A 72 éves volt elnök, George *Bush* kedd délután sikeres ejtőernyős ugrást hajtott végre Arizonában. Bő ötven évvel azután, hogy bombázógépét a második világháborúban kilőtték alóla a Csendes-óceán térségében, ismét vállalkozott a nagy feladatra, ezúttal persze gondosan előre megtervezve minden mozdulatot.

Annak idején, 1944. szeptember másodikán kényszerűen hagyta el az égő gépét a haditengerészet állományában lévő Bush, s a vészhelyzetben, meg az ugrás következtében meg is sebesült. Elhatározta, hogy életében még egyszer megkísérli az ugrást, de békés körülmények között. Kedden hivatásos ejtőernyősök segítségével ugrott ki a gépből, s földet érése is ragyogóan sikerült, igaz gyorsan elkapták a társak, nehogy a vászonba belekapaszkodó szél őt is elsodorja.

A Fehér Házban a mankóra támaszkodó Bill *Clintont* is faggatták a tudósítók, némi élcelődéssel a hangjukban, az elnök csak minden jót kívánt Bushnak.

(b. m.)

Nem követték Tony Bland példáját

Ébredezés nyolcévi kómából

A valóság ezúttal is túlszárnyalta az írói fantáziát: Stephen *King*, a horror koronázatlan uralkodója egyik legsikeresebb művében, a *Holtsávban* ötévi kómából meri csak felébreszteni főhősét a hitelesség veszélyeztetése nélkül, Nagy-Britanniában azonban most nyolcesztendei öntudatlan vegetálás után kezd magához térni egy agysérült fiatalember.

A történet 1989. április 16-án kezdődött, amikor a sheffieldi Hillsborough futballstadionban, a Liverpool-Nottingham Forest kupaelődöntő első perceiben a túlzsúfolt lelátón pánik tört ki, s a szurkolók tucatszámra taposták halálra egymást. Ott sérült meg az akkor 22 esztendős Andrew *Devine* is. Azóta csöveken át táplálták, légzését elektromos gépek segítették, de a család nem követte egy sorstárs példáját: a sheffieldi pánikban hasonló sorsra jutott Tony *Bland* rokonai nemrégiben bírósági felhatalmazást kértek és kaptak arra, hogy az élőhalott biológiai funkcióit fenntartó gépek kikapcsolását kérhessék az orvosoktól.

A Devine família türelme megalapozottnak bizonyult: a kórház közlése szerint Andrew immár tud környezetéről, s családjával – igaz, egyelőre csak egy számítógépes klaviatúra közvetítésével – érintkezik is. Az orvosok nem vállalkoztak annak megjövendölésére, hogy a kómából ébredező fiatalember valaha is képes lesz-e a beszédre, de az öntudatra térés puszta ténye enynyi idő után máris brit rekordnak számít, írja az *MTI*.

Egy pisztoly, két sebesült

Szíriaira lőttek a Halló Bárnál

Keddről szerdára virradó éjjel, a Budapest VII. kerület Király utcában található Halló Bárba egy 35 éves szíriai férfi kívánt belépni. Elmondása szerint az ajtóban álló kidobóférfi közölte vele, hogy erre a szórakozóhelyre arabok nem léphetnek be, majd kidobta. A megsértett férfi, mintha mi sem történt volna, újra megpróbált bejutni a vendéglátóhelyre, de ismét az utcán találta magát. Majd mielőtt újra próbálkozhatott volna, *eldördült egy fegyver*, amely lábon találta a szíriait.

A lövés után – néhány percen belül – a helyszínre érkeztek a rendőrök és a mentők. A forró nyomon induló akciósoknak azonban nem sikerült elfogniuk sem a pisztoly tulajdonosát, sem azt, aki használta. A sérült arabot a mentők az ügyeletes kórházba szállították, míg a BRFK akciósai sikertelenül tovább nyomoztak a hajnali órákban.

Reggel hét óra után néhány perccel a Kertészeti Vállalat két dolgozója a VI. kerületi Szófia utcán keresztül haladt a Jókai térre, amikor találtak egy pisztolyt. *T. Balázs* kezébe vette, de miután nem értett hozzá, így azt sem vette észre, hogy a fegyver csőre volt töltve. A férfi zsebre vágta a pisztolyt, ami egyszer csak elsült és bal lábon találta munkatársát, *B. Miklóst*, akit néhány perccel később már a mentők szállítottak ugyancsak az ügyeletes kórházba.

A fegyvert megvizsgáló rendőrök szerint nem kizárt, hogy a talált fegyver azonos azzal, amellyel az éjjel a Halló Bárban lábon lőtték a szíriai férfit. Mindezt kétséget kizáróan csak a fegyverszakértői vizsgálat után lehet majd bizton állítani, de a pisztoly űrmérete és egyéb körülmények elsődlegesen erre engednek következtetni. A BRFK nyomozói nagy erőkkel keresik a fegyvert használó kidobólegényt.

(k. z. t)

Receptkereső

Kanada édes ünnepe március elejétől április végéig tart. A juharfák csapolásának és a juharszirup készítésének vidám napjairól,

– az igazi sonkáról,
– tavaszi tojásos fogásokról,
– báránypecsenyékről,
– ünnepi süteményekről és ünnep utáni olcsó fogásokról,
– Kodály Zoltán reformkonyhájáról,
– Juszt Lászlóék házi fortélyairól és még számtalan érdekes gasztronómiai témáról ír

a legfrissebb Magyar KONYHA

Akik beküldik ebből a lapszámból annak a süteménynek a nevét, amely juharsziruppal készült, azok között kisorsolunk 1 db Moulinex háztartási kisgépet. A nyertest levélben értesítjük.

Címünk: P & B Média 1554 Budapest, Pf. 58.
A borítékra kérjük, írják rá: **RECEPTKERESŐ**
Beküldési határidő: 1997. április 30.

A 20 ÉVES MAGYAR KONYHA – HAVONTA

AZ INFORMÁCIÓ HÁZHOZ JÖN!

Ha előfizet a Magyar Nemzet c. napilapra,
– időt, fáradságot takarít meg
– időben és biztosan megkapja a lapot,
– nem marad le játékainkról, pályázatainkról!

ÉS MÉG EGY ELŐNY:

Április 1-jétől induló telefonos játékunkban
– naponta 100 000 Ft-ot nyerhet
– a hónap végén 1 000 000 Ft boldog tulajdonosa lehet,
– az előfizetők között további 1 000 000 Ft értékű tárgynyereményt sorsolunk ki!

NE HABOZZON, MÉG MA RENDELJE MEG!

MEGRENDELŐLAP

Igen, megrendelem a Magyar Nemzet című napilapot

☐ egy évre	9588 Ft	☐ fél évre	4794 Ft
☐ negyedévre	2397 Ft	☐ egy hónapra	799 Ft

Megrendelő neve: .....
Megrendelő címe: .....
.....
Kézbesítési cím: .....
Telefon: .....

A megrendelést kérjük a következő címre küldeni:
P & B Média Rt. Terjesztési Igazgatóság
1133 Budapest, Visegrádi u. 116.

Lapunkat megrendelheti a 344-3188-as telefonszámon is.

Előfizethető a hírlapkézbesítőknél, vidéken a postahivatalokban, Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, valamint a Hírlap-előfizetési Irodában (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.) közvetlenül, postautalványon vagy átutalással a Postabank és Takarékpénztár Rt. 11991102-02102799 pénzforgalmi jelzőszámra.

Magyar Nemzet – A hiteles polgári napilap.

A kiállítás megtekinthető: 2001. március 22-től április 8-ig, hétfő kivételével, naponta 10-18 óráig

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány, Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány,
Korzó 2000 Alapítvány, Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága, Budapesti Tavaszi Fesztivál, Magyar Nemzeti Galéria,
Magyar Aluminiumipari Múzeumért Alapítvány

FŐHAJTÁS

Batári László *(1920-1997) festőművész*

Drégely László *(1932-1990) festőművész*

Futásfalvi Márton Piroska *(1899-1996) festőművész*

Huszár Imre *(1899-1985) szobrászművész*

Nyerges Pál *(1914-1987) festőművész*

Szalai Zoltán *(1919-1995) festőművész*

Szántó Pál *(1911-1989) festőművész*

Tarjáni Simkovics Jenő *(1895-1995) grafikusművész*

Meghívó

A Vigadó Galéria
tisztelettel meghívja Önt és családját
főhajtás című kiállítására
2001. március 22-én, csütörtök 17 órára
a Vigadó Galériába
(Bp., V. Vigadó tér 2., tel: 318-7070)

A kiállítást megnyitja: Dr. Fabényi Júlia művészettörténész, a Műcsarnok főigazgatója

Közreműködik: Ferencz Éva előadóművész

A kiállítást rendezte: Ury Ibolya művészettörténész

resve földünk és az egész emberiség eredetét, a tudomány arról tájékoztat bennünket, hogy az univerzum nem úgy jött létre, ahogy azt előzőleg elképzelték. Tehát *nem* a szeretet által. Nem a sok apró rész állt össze bolygókká, amelyek egymás körül keringenek. Az univerzumot inkább egy – ma úgy mondanánk – terrorista akció hozta létre. Az ősanyag voltaképpen egy apró bomba volt, és e bomba felrobbanása, a nevezetes big bang volt létrejöttünk oka. E robbanás még ma is tart. A világ még ma is tágul. Nos, amennyiben a földünkön létezik evolúció, és az evolúció élén az ember halad, nem tudjuk elkerülni fajunk természetére vonatkozó nézeteink felülvizsgálatát. Az ominózus kérdés így hangzik: vajon az ember – természete szerint – valóban konstruktív, alkotó és nem pedig mindenekelőtt destruktív, romboló lény?

Valami hasonló robbanás történt az utóbbi évtizedek alatt az emberi társadalomban is. Ezt bátran nevezhetjük szociális big bang-nak, melynek során új képletek váltak uralkodóakká. *Francis Fukuyama* szavaival ez volt „a nagy szétbomlás". De nevezik ezt heterodoxiának, nevezik ezt posztmodernnek, mások katasztrófának és így tovább. Ma tehát egy olyan világban élünk, ahol minden további nélkül nagy magabiztosan besétálhatok szinte bárhová, bármilyen testi és lelki állapotban („szerelésben"). Minden lehetséges. Ámde nemcsak lehetséges. *Szinte kötelezővé vált eltérőnek lenni. A heterodoxia úgyszólván ortodoxiává változott, és a kanonizálatlanság kánonná. Ez messzemenően érvényes a művészetben is. A művészet alapszabálya egyre inkább a mindenféle alapszabály hiánya.*

Tegyük föl a következő kérdést: ezzel a fejleménnyel mi – és nyomunkban a művészet – valóban felszabadultunk? Talán megdöbbentőnek hangzó válaszom erre a kérdésre a *„nem"*. Ugyanis nem felszabadulás következett be a szabályok és a normák törlése révén, hanem új, még kegyetlenebb kényszerek jelentek meg. Kötelezővé vált különbözővé lenni, és ennek szomorú folyományaként – valójában – elmagányosodni. A kikényszerített különbségek mentén közöttünk permanens háború folyik. E háborút fölerősíti napjaink monetáris alapokon zajló leépítés-politikája, amely szétválasztja egymástól a financiális eszközöket és a reálfolyamatokat. Tendenciájában nemcsak értéktelen vassá és papírrá változtatva a pénzt, továbbá kilátástalanná a vállalkozói kedvet, hanem *szociális kannibállá* a személyiséget, aki indokolt pozícióféltésből legjobb társát is kész fölfalni.

Egy stanfordi professzor – *Martin Carnoy* – szerint itt egy olyan program kivitelezése folyik, mely az embereket tudatosan izolálja egymástól. Mi ez – kérdezhetnők – divide et impera a 21. században? Ahhoz viszont, hogy az embereket el tudjuk választani egymástól, mindenekelőtt le kell őket választani arról a társadalmi háttérről is, melyhez tartoznak, és amely igazából mozgatja őket. Hol egymásért, hol egymás ellen, de mindenkor csoportosan. Néhány példa! Az emberek tartoznak nemzetekhez, vallásokhoz, tartoznak antropológiai típusokhoz, tartoznak szakmákhoz, az emberek között vannak különböző típusok, az embereknek van társadalmi helyzetük stb., stb. Mindezt úgy is kifejezhetnénk, hogy *bennünket csak úgy lehet izolálni egymástól, ha először végbemegy leválasztásunk azokról a társadalmi törvényekről, amelyek megnyilvánulásai lényegében véve mi, emberek vagyunk.*

Sokan ezt úgy élik át, mint életadó szabadságot. Csakhogy ez az állapot inkább egy grandiózus kábítószerezettségre hasonlít. Ezt pedig egy olyan kábítószer idézi elő, amely magába a rendszerbe van beépítve, miként egy függöny, amely láthatatlanná teszi számunkra életünk reális alapjait. Mi tehát nem is annyira szabadok, mint inkább elveszettek vagyunk.

Ezen a módon jött létre az úgynevezett kisember, a társadalom egyszerre legkártékonyabb és legszerencsétlenebb jelensége. A kisember, akiről én beszélek, nem tartozik semmihez és senkihez. Ennek első víziója *Gogol Köpönyege* volt. Gogol novellája egy emberről szól, akitől aznap rabolták el köpenyét, amikor ő azt nem kis befektetéssel megvásárolta apró fizetéséből. Hosszan tartó spórolás eredményeként. A metafora világos. Akakij Akakijevicset, a főhőst megrabolták az őt óvóvédő – ámbár, tegyük hozzá, vele szemben követelményeket is támasztó – kontextusától. Így született meg a kisember, a kontextus nélküli ember, aki tehát nem szabad, hanem csupán védtelen.

Abban az esetben, ha az embert sikerül leválasztani társadalmi-törvényi hátteréről, akkor nincs, aki a társadalmi törvényt kivitelezze. Azonban azok a törvények bár látszatra ott lebegnek valahol – mint egy személytelen társadalmi mechanizmus részei –, világos szerkezetüket mégis meg lehet találni, a működésüket tetten lehet érni az emberek magatartásában, jóllehet a kivitelező részéről tudattalanul és elvadult illúziókkal szennyezett formákban. Valamiféle sajátos társadalmi tudattalan jött létre ezen az úton, amely éppen annyira erős és megbetegítő, mint a freudi tudattalan. És – miként az is – annál erősebb, minél tudattalanabb.

E kényszerből kifolyólag jogos az a feltételezés, miszerint korunk elkövetkezendő nagy forradalma az introverzió visszatérése lesz. Az introverzió forradalma azt jelenti, hogy az ember lassan elkezd ismét magába nézni, és keresi hovatartozását. *Minden valószínűség szerint nem az lesz a jövő kérdése, hogy hova nem tartozom, kitől különbözöm, mitől vagyok szabad, hanem az, hogy hova tartozom, kihez hasonlítok és melyek a kötöttségeim.* Mert attól kezdve, hogy ismét magamra veszem a szociális létezés terhét, még fizikailag is megerősödöm, mivel a szociális létezés alapja a fizikai létezésnek is. Amikor az indiánoktól elvették kultúrájukat, az indiánok majdnem teljesen kipusztultak. A kultúra, ugyanis, sűrű gyakorlása által kemény biológiai ténnyé válik bennünk. Azaz testi működésünket is a maga képére formálja.

Az introverziónak ebben a nagyszabású forradalmában lassan egymásra találunk, de nem holmi felszínes és őszintétlen kommunikációs trükkök által, amelyekkel ma keressük egymás igazi, ám ugyancsak szándékosan félrevezető kommunikációba bújtatott arculatát. Hanem úgy, hogy magunkba nézve meglátjuk a másik embert is. „Fortuna kereke" megfordul, és legalább egy bizonyos ésszerű mértékig egy magasabb kultúrszinten visszatérünk az eredeti tradicionális társadalomba.

Hogyan működik ebben a társadalomban a művészet és a kreativitás? Nos, nem úgy, hogy gyakorlott éceszgéberek ötletsziporkái gyújtanak pillanatokra szóló, ám éppoly meddő tűzijátékokat nekünk. Hanem úgy, hogy egészen különleges emberek válnak ki közülünk, akik képesek a tradícióval szemben is igazolni magunkat. Ez a személyiség igazi próbája: megharcolni a személyiségi lét jogáért, akár a tradíciók erejével szemben is. Egy részük alkot és eredményeket ér el, más részüknek ez nem sikerül. Ezek csöndben visszahúzódnak a közös bölcsesség védernyője alá. A teljesítményeket pedig még el is kell fogadtatni a társadalommal. Az *M. Stein*-féle kis kreativitás (small creativitiy), amivel minden ember rendelkezik, főként arra lesz jó, hogy befogadja a kevesek nagy kreativitását (big creativity), illetve annak eredményeit.

A világ egyre bonyolultabb lesz, és feltehetőleg nem egy tradíció fog működni, hanem számtalan. Ekkor az egyénnek döntően csak két útja marad. Az egyik út az introverzió forradalmán keresztül visszavezeti őt társadalmi lényege közül ahhoz, amelyet ő a maga számára a legfontosabbnak tart. Ezt én úgy nevezném, hogy fundamentalista identitás. Az identitás másik típusának én a kreatív identitás nevét adnám. Ehhez *is* az introverzió forradalma fog segíteni. Csakhogy itt az, aki az identitásformát építi ki magában, igyekszik minél többet megtartani azokból a kontextusokból, amelyekbe sikerült eljutnia, és itt elnyert szerepeinek összegezésén, szintetizálásán dolgozik.

A nagy kreativitás emberei éppen ez utóbbiakból kerülnek ki. Akik kulturális szempontból a leglényegesebb innovációkat keresik és dolgozzák föl: *a mentalitástörténeti újításokat. Az egész történelem egyetlen kérdést ismer és tart elénk. Éspedig azt, hogy mik vagyunk és mi lesz belőlünk?* Minden más probléma és megoldás – a kapálástól, a városépítészeten át az űrhajózásig – mindössze csak másodlagos melléktermékek. Koronként csak a szánalmas eltévelyedés fölöslegesen és értelmetlenül túldíszített, hiábavalóan költséges formái. Díszek vagy szemetek. Illetőleg olyan díszek, amelyekből hovatovább hulladék lesz. Tisztelet a kevés kivételnek.

MAGYARI BECK ISTVÁN
pszichológus

Batári Ferenc
(1934–2005)

A kiállítást rendezte, a műtárgyakat válogatta, feldolgozta, rendszerezte, a kötetet – katalógust, könyvet – írta, szerkesztette, gondozta…

Batári Ferenc neve ilyen összefüggésben, ilyen és ehhez hasonló szavak kíséretében, e tárgyszerű rövid közlések, mondatok alanyaként jelenik meg a leggyakrabban. Hozzánk, kollégáihoz hasonlóan valószínűleg így őrzi majd meg őt az utókor, a művészettörténészek kollektív emlékezete is, itthon és a nagyvilágban.

Hozzátéve – ami számunkra közösen megélt személyes élmény, s ami a „szakma" megítélésében már ma is evidenciának minősül –, hogy kitűnő, közönséget és tudós szakembereket egyaránt vonzó kiállítások sokaságáról, különösen értékes és kiemelkedően jelentős kiadványokról van szó.

Kiállítások és kiadványok – számára ezek egyaránt fontosak voltak, mondhatni: kölcsönösen feltételezték egymást. Kivételes érzéke volt a kiállítások rendezéséhez, különös örömét lelte ebben, s ha kéréssel, kérdésekkel fordultunk hozzá, szívesen szólt régi és kevésbé régi feladatairól. Közülük a legelsőről, a pápai Eszterházy-kastély enteriőr-kiállításáról éppúgy, mint közelmúltbeli, jól ismert munkáiról. Arról, hogy hogyan dolgozott, miféle feladatokkal szembesült, amikor, egyebek között, Keszthelyen, Kecskeméten, Sopronban, továbbá Bécsben, Grazban, Prágában vagy Londonban rendezett kiállítást.

Kérdésünkre, hogy mi az ismérve, mi a titka a sikeres tárlatnak, igen megszívlelendő választ adott. *„Nem árt, ha a rendező kellő invencióval lát munkához, de ennél – s a felkészültségnél, a pallérozott ízlésnél – nem kevésbé fontos, hogy szándéka, elgondolása lehetőleg a háttérben maradjon; hogy még véletlenül sem a műtárgyak rovására csillogtassa a – meglehet – sziporkázó ötleteit."* Ezt a rendező elvet, csakúgy, mint azt az alapvető szempontot, hogy az így vagy úgy összetartozó darabok, művek magától értetődő módon „találják meg" egymást, példaadóan valósították meg a budapesti Iparművészeti Múzeum utóbbi négy évtizedének legjelentősebb, leginkább látogatott kiállításai: *Az európai iparművészet remekei* (1972), *Art Nouveau – iparművészeti alkotások 1900-ból* (1975), *A klaszszicizmustól a biedermeierig* (1990), *Historizmus és eklektika* (1992).

Hogy sokrétű feladatai közül melyek voltak a „legkedvesebbek", évek, évtizedek múltán melyekre emlékezik vissza a legszívesebben? E kérdésre felelve a beszélgetés előbb-utóbb, de majd minden esetben Nagytétényre terelődött.

A tétényi Kastélymúzeum kapuját Batári Ferenc – miután befejezte tanulmányait a budapesti Petőfi- (korábban Verbőczy-) gimnáziumban – megnyitásának hónapjában, 1953 nyarán lépte át elő-

ször. Utóbb, amikor, egyetemi tanulmányai végeztével, 1958-tól az Iparművészeti Múzeum munkatársa lett, ezek a látogatások mind sűrűbbé, mondhatni: célirányossá váltak. Akkoriban folytak ott azok a helyreállítási munkálatok, amelyek befejeztével két új, impozáns kiállítás megnyitására kerülhetett sor 1963-ban, illetve 1966-ban *Magyar bútorművészet a XVIII. században*, illetve *Európai bútorok a XV–XVII. században* címmel. Ezek megtervezésében, előkészítésében és megrendezésében – *Zlinszkyné Sternegg Mária* után és *Szabolcsi Hedvig* mellett – Batári Ferencnek meghatározó szerepe volt.

Ottani munkássága betetőzésének tekinthető az az előzményekhez képest alaposan átformált, pazarul megrendezett kiállítás – és annak katalógusa, *Bútorművészet a gótikától a biedermeierig* címmel, *Vadászi Erzsébet*tel közösen –, amely a 2000. év óta, s jelenleg is várja a kastélymúzeum látogatóit.

Ha a munkahely, esetünkben a múzeum, a mi második otthonunk, akkor Batári Ferenc számára Tétény – ha nem is topográfiailag – valahol félúton lehetett az ő két „otthona" között. Az épületbe lépve, sőt, már a kastélykert kapuján áthaladva joggal érezhette, hogy bizonyos értelemben – hazaérkezett.

Ami a szó szerinti munkahelyet, a munkahelyi „előmenetelt" illeti, pályája – egyenes vonalú pályaíve – maga a töretlen, megtestesült állandóság. 1970-től jószerint mindvégig az Iparművészeti Múzeum bútorosztályának vezetője volt – eltekintve egy ötéves intervallumtól, amikor, 1973 és 1978 között, a múzeum textilosztályát vezette. A „vonzások és választások" tekintetében ugyanakkor sajátos kettősség mutatkozik nála; kettősség műfaji és – ezzel összefüggően – földrajzi értelemben is.

A műfaj, amelyet pályája kezdetén szakterületének választott, a bútorművesség volt – értve ezen a különböző tárgytípusok változásán, módosulásán, a nagynevű, jeles mesterek munkásságán túl, a belső terek művészi igényű kialakítását, annak feltárását, számbavételét is. Ez a kiindulópont s az egykori hazai enteriőrök fennmaradt tárgyi emlékeinek számbavétele fordította figyelmét a textilművészet egy sajátos válfaja, a régi keleti szőnyegek felé. Az érdeklődés – fölényes szakértelemmel párosulva – kivételes vonzalommá mélyült. Publikációi komoly nemzetközi figyelmet keltettek, mind szélesebb körben. Rangos külföldi intézmények – múzeumok, egyetemi tanszékek, tudományos intézetek – vezetői Isztambultól Londonig, Rómától New Yorkig és Los Angelesig, gyakran és szívesen hívták és kérték fel őt előadások, szemináriumok megtartására, sokágú ismereteinek átadására. S ő nem sajnálta az időt és az energiát – ha tehette, elfogadta e kitüntető meghívásokat; élt az alkalommal, többnyire, elsősorban azért, hogy a hazai múzeumok, gyűjtemények anyagát bemutassa, s a szakma tudós művelőivel megismertesse.

Érdekes megfigyelni, ebben a kontextusban is, hogy miképp érvényesül, hol „érhető tetten" a kutató szakember sajátos szubjektivitása. Természetesen nem a műtárgyak meghatározásában, készítési körülményeik megállapításában, hiszen az tudós elfogulatlanságot, objektivitást igényel és tételez fel mindenekelőtt. Az azonban bizonyára nem véletlen, hogy a keleti textíliák vonzó, tarka világából épp az oszmán-török csomózott szőnyegeket választotta ki – ezekről készítette az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek első, tudományos igényű szakkatalógusát 1994-ben –, mint ahogy valószínűleg az sem a véletlen műve, hogy legnagyobb sikerű, s talán a legemlékezetesebb kamarakiállítását *Brit iparművészet* címmel rendezte meg, ugyancsak az Iparművészeti Múzeumban, 1988 októberében (tegyük hozzá: „teammunkában", több, ma is tevékeny munkatárs részvételével). Törökország és Anglia – közelebbről: Isztambul és London. A hazai tájakon, a „magyar glóbuszon" túl Batári Ferenc – aki közismerten „nagy utazó" hírében állt, s csakugyan szenvedélyes utazó volt –, amint az tőle, magától tudható, e két helyszínen időzött a legszívesebben.

Az elmúlt évek, évtizedek alatt, többnyire egy-egy kiállítás előkészítése, tervezése során, másokhoz – műgyűjtőkhöz, lelkes amatőrökhöz – hasonlóan, mi, közvetlen munkatársai is többször „zaklattuk" őt ilyen-olyan kérdésekkel. Olykor nem épp szakszerűekkel. Egyebek között azzal, hogy a szinte felmérhetetlenül gazdag bútorgyűjtemény anyagából miért épp ez vagy az a darab áll közel hozzá. Például, hogy a századforduló pompás, nagyra értékelt műtárgyai közül miért épp a glasgow-i mester, *Baillie Scott* írószekrényét kedveli különösen? Talán azért, válaszolta kis szünet után, mert kedvenc angol költőim egyikének, *Alexander Pope*-nak két verssora szerepel rajta, szépen megformált, míves feliratként. S már idézte is, angolul természetesen, a költeményt, annak egy további, ugyancsak ismert részletét, amely, kissé szabad fordításban így hangzik: A szó kényes fegyver; eszmék, gondolatok ruhája, / És minél szorosb szabású, annál jobban áll.

Szívleljük meg tehát az üzenetet, s ne szaporítsuk tovább a szót.

Bár, ha idő engedné, ha nem e szomorú esemény késztetne a tartalmas életpálya szükségképp hézagos, töredékes áttekintésére – jó három héttel az isztambuli szállodaszobában bekövetkezett váratlan, hirtelen haláleset után –, szólnunk kellene egyéb munkákról, akár részletesen is. Azokról a rendhagyó feladatokról, melyek nem a múzeum (a múzeumok) falain belül zajlottak, ám az avatott muzeológus felkészültsége, rátermettsége nélkül nem valósulhattak volna meg. Főként, elsősorban különböző nagyhírű műemlék épületek termeinek, teremsorainak történelmi rekonstruk-

ciói tartoznak ide; egyebek között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kutató-könyvtára a régi Zeneakadémia épületében, vagy a köztársasági elnöki rezidencia reprezentatív termeinek kialakítása, berendezése a budai Sándor-palotában. Ez utóbbi munka elismeréseként Batári Ferenc művészettörténész a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést vehette át 2002. augusztus 20-án.

Végül, hadd búcsúzzunk most, a kollégák nevében, s immár nagyon „személyesen" Tőled, Feri! Köszönjük a több mint négy évtizeden át folyamatosan adott példát; a tehetség, az állhatatosság és a hűség példáját. Törekedni fogunk arra, hogy követni tudjuk.

SZILÁGYI ANDRÁS
művészettörténész

A Budakeszi köztemetőben, 2005. szeptember 15-én mondott búcsúbeszéd szerkesztett változata.

Batári Ferenc

Rosch Gábor: Alpár Ignác építészete

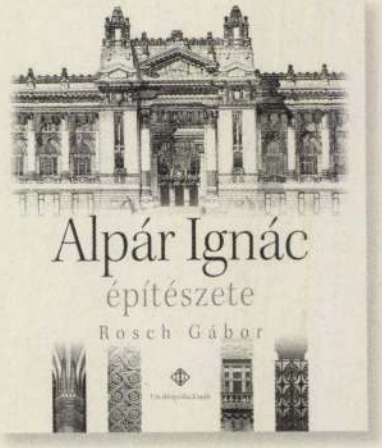

Szép könyv – állapíthatja meg, aki kézbe veszi. A hófehér védőlapon (*Sebastian Stachowski* munkája) a budapesti *Tőzsdepalota* (ma a Magyar Televízió székháza) homlokzati főbejáratának barnás tónusú tervrajza, a cím és a szerző nevének elegánsan levegős betűsorai, illetve az Enciklopédia Kiadó emblémája alatt pedig négy színes fotó-oszlop hivatott *Alpár Ignác* (1855–1928) épületdíszítési eszköztárának sokoldalúságát szemléltetni. Ezeken a városligeti *Vajdahunyadvár* neogótikus szárnyának dús aranyozású mennyezetfestésétől a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár* kőből faragott virágindájú, magyaros zsinórmintáján és az *Osztrák–Magyar Bank* (ma Magyar Nemzeti Bank) prosperitást szimbolizáló, búzaköteges erkélydekorációján át a jelenleg a pénzügyminisztérium épületeként szolgáló *Magyar Általános Hitelbank* üvegablakáig húzódik a skála. Maga a könyvborító krómzöld – fehér betűkkel, akárcsak az egyes fejezeteket egymástól elválasztó címlapok, amelyeken ráadásként a tartalomhoz illő tervek és alaprajzok, emblémák, vignetták és aláírások ékeskednek.

Hasznos könyv – vonhatja le a tanulságot, aki belelapoz, hiszen már az előszóból kiderül hézagpótló volta. Alpárról ugyanis 1928-as elhalálozása után mindössze 1935-ben jelent meg az első és utolsó összefoglaló mű – három kisalakú és vékony kötetben – a kortárs építész, *Magyar Vilmos* tollából. Pedig a szakértők szerint a múlt század fordulójának legjelentősebb építészei között van a megérdemelt helye: *Ybl Miklós* és *Hauszmann Alajos* vagy *Steindl Imre* és *Schulek Frigyes* mellett. Akiknek – természetesen – komoly konkurenciát is jelentett már életében, mivel igen nagy munkabírású és termékeny tervező volt, óriási hivatástudattal és szervezőkészséggel, irodájában pedig teljes utánpótlás-nemzedék nőtt fel. Mégsem lehet pusztán szakmai irigységgel magyarázni Alpár utólagos háttérbe szorulását, hanem ebben a mindenkori korszellem is közrejátszott.

Miközben ő sok évtizeden át a historizmus és az ezzel együtt járó, kozmopolitának ható eklektika következetes híve maradt, a *Lechner Ödön* által vezérelt, ellentábornak számító szecessziós irányzat tetszetősebb is volt és nemzetiesebbnek is tűnt. Miközben az előbbi a finnugor nyelvrokonság „házatáján", az északi paraszti építkezés és tárgykultúra körében kereste a magyar középkor rusztikus rekonstrukciójának forrását, az utóbbi a keleti végeken hátrahagyott őshonunk kései örökségében találta meg florális ornamentikájának ihletőjét. A második világégés után a Rákosi-diktatúra, majd a több évtizedes szocialista éra magától értetődő módon használta ugyan éppoly reprezentatív, mint amennyire kívül-belül „strapabíró" épületeit – ahogyan ezt teszik a rendszerváltás óta is a különféle minisztériumok vagy pénzintézetek és közintézmények –, de a kommunista eszmékkel homlokegyenest ellentétes volt a kiegyezés utáni „boldog békeévek" kapitalista prosperitásának elismerése, avagy egyáltalán emlegetése. Aztán a pusztán prakticista funkcionalizmus mindent lecsupaszító sivársága uralta a mezőnyt évtizedeken át, amelyben mindenféle dekoráció felesleges cafrangnak számított. Még szakmai berkekben is előbb a szecesszió világméretű nosztalgiahulláma kellett ahhoz, hogy a Schulek-féle „iskola" minél teljesebb feldolgozása után végre az Alpár-féle stílus újraértelmezése is elkezdődhessen. Kedvező talajt jelentett ehhez napjaink neokapitalista „építési boomja", amelynek keretében a posztmodern és az organikus architektúra ellentétpárján kívül mintha ismét érdeklődés mutatkozna egy „harmadik utas" neoeklektika iránt is. Most a másfél százados születési jubileumra jelenhetett meg végre ez a monográfia, amely a szorgos adatgyűjtésen és publikáláson túl az életmű avatott és naprakész átértékelése, illetve a szakirodalom eddigi hibáinak és tévedéseinek korrigálása is egyben.

Rosch Gábor önként vállalt feladata meglehetősen összetett volt, hiszen Alpár száznál több megvalósult épülete a fővárostól a történelmi Magyarország lehető legtávolabbi sarkaiig szóródik. A korabeli leírások eleve nem közölték mindig pontosan az épületek nevét vagy a címét. Még Budapesten is bonyolítja az azonosítást az időközbeni funkcióváltások mellett az utcanévváltozások, netán átépítések vagy lebontások sokasága (Ohrenstein Henrik néhai, Apostol utcai villájától a pécsi, egykori hadapródiskolán át a teljesen

BATÁRI LÁSZLÓ MONDJA

A Nyírségből származom. Homokbuckák, nádasok, erdők és ligetek, szőlő- és gyümölcskultúrák. Hatalmas égbolt, gyönyörűséges felhőivel, s olykor-olykor égig érő forgószéllel és tomboló homokviharaival.

Nyírpazonyban születtem 1920. május 8-án. Festészeti tanulmányaimat 1946 őszén a Derkovits Gyula Képzőművészeti Népi Kollégiumban kezdtem. Tanáraim: Beck András szobrász, Koffán Károly grafikus és Kmetty János festőművész mesterek voltak.

A Képzőművészeti Főiskolára 1948–1953 között jártam, itt utamat Berény Róbert és Szőnyi István egyengették. Hálás emlékezettel gondolok mindkettőjükre. Kiváló művészek, igaz humanisták voltak. A szabadban való festést 1953-ban Balatonszepezden kedveltem meg.

Egyéni kiállításaim 1966-ban Szentendrén, 1968-ban Nyíregyházán, Nagykanizsán, 1979-ben a budapesti Csók István Galériában, 1985-ben a kaposvári Somogyi Képtárban voltak.

Utóbb, 1987-ben, a fővárosi Hollóssy Galériában, a gyönki könyvtárban és a szárszói tanácsháza nagytermében állítottam ki. Közben megfordultam Bécsben, Münchenben, Kölnben, Amszterdamban, Párizsban, Moszkvában, Leningrádban, továbbá Taskent és Szamarkand múzeumaiban.

Befejezésként pedig engedjék idéznem Csurka Istvánt, aki szerint: „A szépség értelmileg és logikailag is támadhatatlanná, végérvényessé teszi a gondolatot. A szépség döntő érv. A szépség a legfelsőbb fórum. A szépség maga a kinyilatkoztatás és az egyetlen igazság . . . Mert szépség nélkül nincs értelem. Szépség nélkül nincs értelme az életnek . . .”

(Bp. 1988. augusztus)

DURAY-reprók: Rostálók (1. o.), Galléros önarckép (2. o.), Hellasz (3. o.) – BATÁRI-reprók: Szigligeti hegyoldal (4. o.), Körtefa októberben (5. o.), Lemegy a Hold Nagymaroson (6. o.)
Katalógusterv: Takács Imréné
A tárlatrendezés Fehér Zsolt munkája
Felelős kiadó MOLDVAY GYŐZŐ galériavezető
Készült a Borsodi Nyomdában

Hatvani Galéria, 1988

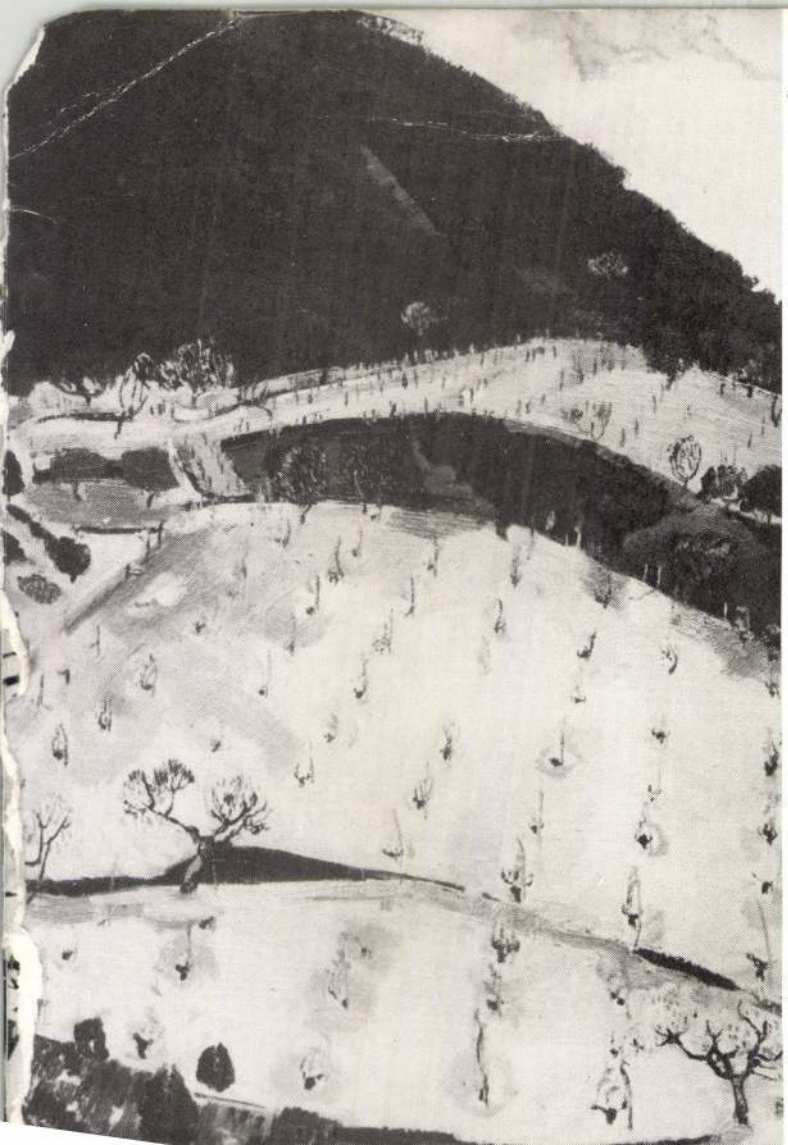

MŰTÁRGYJEGYZÉK

1.	Őszibarackfák Nagymaroson	olaj, vászon	120	x150	cm	1981
2.	A régi Nyírpazony	olaj, vászon	120,5	x150	cm	1984
3.	A Tisza Kécskénél	olaj, farost	121	x130,5	cm	1985
4.	Szigligeti Hegyoldal	olaj, vászon	120	x100	cm	1986
5.	Vadszilvába oltott barack	olaj, farost	110	x124,5	cm	1980
6.	Pazonyi Nagy-hegy	olaj, vászon	110	x200	cm	1986
7.	Vajai délután	olaj, vászon	110	x130	cm	1984
8.	Lemegy a Hold Nagymaroson	olaj, vászon	120	x100	cm	1982
9.	Füstöskonyha a Kölcsey-házban Álmosdon	olaj, farost	100	x110	cm	1984
10.	Záporeső Napfényben	olaj, farost	100	x110	cm	1984
11.	Körtefa	olaj, farost	100	x120	cm	1982
12.	Almafa	olaj, farost	110	x130	cm	1985
13.	Őszibarackos Békésmegyeren	olaj, vászon	100	x150	cm	1986
14.	Szőlő Vaján	olaj, farost	91	x 96	cm	1987
15.	Öreg ház Szigligeten	olaj, vászon	100	x120	cm	1985
16.	Alkonyat a Balatonon	olaj, vászon	100	x120	cm	1986
17.	Zöld fatörzs	olaj, farost	90	x 70	cm	1986
18.	Alkony	olaj, farost	80	x100	cm	1986
19.	Naplemente Kécskén	olaj, farost	82	x105	cm	1984
20.	Reggel	olaj, farost	82	x105	cm	1985
21.	Ősz Pesthidegkúton	olaj, vászon	80	x100	cm	1982
22.	Este Szigligeten	olaj, farost	79	x100,2	cm	1987
23.	A Nap tükre	olaj, farost	79,5	x100	cm	1988
24.	Tél	olaj, farost	70	x 90	cm	1982
25.	Balaton	olaj, farost	75	x119	cm	1984
26.	Napraforgó	olaj, farost	114	x140	cm	1988
27.	Körtefa októberben	olaj, vászon	90	x 70	cm	1987
28.	Őszi táj	olaj, farost	80	x 80	cm	1988
29.	Felhős ég	olaj, vászon	70	x 73	cm	1982
30.	Mátravidék	olaj, farost	60	x 89,8	cm	1988

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

EGYETEMI ÉLET

Batári Sándor

1967 MÁJ 11
1021

„KATZENJAMMER"
(Bata.

Birkás József:

BETEGÁGYNÁL

Segítségért sikoltó sötét szemek
és néma száj mered rám;
napégette csontos kezek,
fehérségbe markolók;
ujjaim alatt szabálytalan,
furcsa ritmusban mossa a vér
az ér falát;
elnyomott sóhajtás:
belesűrítve sok dolgos év
elfojtott bánata
— az anyák szíve is összeroppan
a gyilkos kór alatt —
a végsőkig hajlongott a földeken,
talán fiáért,
miként törékenytestű anyám
nap mint nap teszi.
Kezét szorítva bátorítón mosolygok rá,
és szégyenlem magam, mert érzem,
hogy az eltávozóknak
nem jelent túl sokat
az élők mosolya.

(Az Egyetemi Élet pályázatára érkezett mű)

Vizsguzók

Néhány perccel a vizsgák előtt, a vizsgák közben, a vizsga utáni örömben ugyanolyanok, mint minden vizsgázó diák. Még tartanak ugyan az előadások, az egyetem még csak készül a vizsgaidőszakra, de ők már vizsgáznak. Százhárman.

Május 8-án megkezdődött a levelező hallgatók államvizsgája. 78 levelező tagozaton végző és 25, az államvizsgával még adós hallgató ég vizsgalázban egy héten át, és ha „minden jól megy", veszi át május 13-án ünnepélyes keretek között az agrármérnöki diplomát.

Megjelent a DEAC-jelvény

A DEAC sajtó- és propagandabizottsága közli, hogy közel háromévtizedes szünet után újra megjelent a DEAC-jelvény. A DEAC elnöksége által elfogadott és jóváhagyott jelvény fekete—fehér mezőben a sportklub nevét — DEAC — és alapítási évét — 1919 — tartalmazza, valamint az egyetemek szimbólumaként egy nagy E betűt. A jelvényt Váczi Lajos tervezte.

17 új szakmérnök

1967. május 6., szombat: tizenhét agrármérnök ünnepélyes keretek között vette át a levelező tagozaton szerzett öntözéses szakmérnöki diplomáját a Debreceni Agrártudományi Főiskolán. Az ünnepség, amely tizenhétüknek egy életen át megőrzött élmény marad, kicsit a jövő ünnepe is volt. Rájuk, öntöző szakmérnökökre nagyon nagy és szép feladatok várnak. 1975-ig — a most megkezdett kiskörei vízilépcső megépítése után — közel félmillió katasztrális

Egy naiszarl

Nem tudom szavakkal kifejezni elragadtatásomat. Forró óhajom meghallgatásra talált. A Benczúrban, ime, kezdetét vette a korlátlan lehetőségek évszázada. Végre lophatunk nyugodtan és büntetlenül. Mert ezelőtt portyázó útjaink sötétek voltak és reménytelenek. Alig-alig tudtunk kockázat nélkül dolgozni. Azóta nagyot változott a világ: az emberek bőségben élnek, rengeteg felesleges ruhájuk, cipőjük akad, ezeket legtöbbször leteszik valahová, aztán elfeledkeznek róluk. Mondhatnám úgy is, hogy tálcán kínálják az alkalmakat. Még válogatni is van lehetőségünk. Én például imádom a külföldi cuccokat... És mondják meg, bűn-e, ha megszánjuk azokat az árva kalbátokat, cipőket, melegítőket, fehérneműket? Elítélhető-e, hogy szerető anyukájuk vagy apukájuk kívánunk lenni? És már nem kell tartani a leleplezéstől. Az emberek hallgatólagos beleegyezésével dolgozunk. Ők széthagyják a holmi-

Jó étv

Nem vagyok irigy ember. És azok sem irigyek, akik az elmúlt hetekben keserű szájízzel panaszkodtak a furcsa, sőt megdöbbentő tényről: lopnak a Benczúr úti kollégium hűtőszekrényeiből! Bevallom őszintén, nem akartam elhinni, egészen addig, amíg tőlem is el nem loptak egynémely finom hazait. Távol álljon tőlem, hogy erkölcsi prédikációt tartsak a közösségben elkövetett lopás büntetőjogi és egyéb következményeiről. Fölösleges is, hiszen a bűnös kiléte úgy sem kerül napvilágra. Az elfogyasztott élelemnek nincs nyoma. Legalábbis olyan, ami bizonyítékot képezhetne nyomozati szempontból...

Szóval: csak jó étvágyat szeretnék kívánni neked, „kedves" ismeretlen.

Alapjában véve neked van igazad. Miért is okoznál gondot szüleidnek azzal, hogy pénzt vagy csomagot kérsz tő-

BATÁRI Ferenc műveszettörténész

† aug 24. Isztambul

Temetés:
2005. szeptember 11. ~~Isztambulban~~
egy szállodában valószínű †

atok, 471/1948. (beérkezés
lenére, hogy ismert német
nélkül igazolták, nem volt
tosan támadta, s már 1946-ban
mről. Elismerték tudományos
sz fasizmus propagátorának
gyzetben i. m.) 443.; N. SZABÓ
almi harc. *Hitel*, 1993, 2.

kolera idején. Budapest,

Batári Ferenc munkát

H. K.

A titok apáról fiúra szállt
keleti nőnyegek Budapesti
kiállítótermekben

Magyar Nemzet, 1986. szept. 13. 9.

értelmezése. E kissé romantikus gondolkodásmód értelmében e régió országai (és művészei) előtt történelmi esély a harmadik út, a „megtanult" kapitalista fejlődéshez való olyan igazodás, amely már korrigált pályaívet tesz lehetővé országainknak. Az események az optimista elgondolást lassan teljesen utópisztikussá teszik.

György Péter a vitában azt az álláspontot képviselte, hogy amennyiben a regionális kultúra fogalmával mint értékteremtővel akarunk együttélni, akkor ki kell tudni alakítani a regionalizmus kritikai elméletét. Ennek hiányában vagy lehengerel bennünket az úgynevezett nyugati civilizáció, amelyben egy nagyipari, üzemi művészetfogalom él vagy bezárkózunk a nemzeti hagyományokba, akkor a nosztalgikus regionalizmus a mi régiónkat pillanatok alatt a premodern nacionalizmus szintjére süllyeszti.

Ehhez a gondolatkörhöz is kapcsolódóan beszélt Magda Cârneci arról, hogy Romániában a Ceausescu-időben létrejött egy olyan művészcsoport, amelyik az ortodox-vallásos kultúra tradíció-

Batári ferenc, festő MDK.

a kecskeméti művéntelepen dolgozó fiatalok egyike.
A monumentális táj érdekli.
Egyik műve a homokbuckák ~~[illegible]~~ közt sorakozó szőlőtőkéket ábrázolja.

Péter Imre: A kecskeméti művéntelep kiállítása az Ernst Múzeumban
Népszabadság, Bp. 1959. febr. 10. 4 l.

MDK

Batári Ferenc

Péter I.: A kecskeméti művésztelep kiáll. az Ernst Múzeumban. Népszabadság 1959. febr. 1o.

Batári Ferenc, művészettörténész

a Miskolci Galériában csomózott indiai, Kelet-turkisztáni, kínai, tibeti és európai szőnyegekből nyílt kiállítás. A kiállítást Batári Ferenc rendezte és a katalógusban írt ismertetőt.

Az Iparművészeti Múzeum 25 szőnyeget mutat be saját gyűjteményéből a kiállításon, mely aug. 24.-ig tekinthető meg.

Déli Hírlap, 1980. júl. 18.

M.D.K.

Batári festő

Almaszedője

D. Fehér Zsuzsa: „A munka dicsérete"
Művészet, 1960. november. – 32 lap.

Batári - házaspár, MDK

Bekerültek a kecskeméti művésztelepre, ahova kizárólag fiatal művészeket utaltak be.

A.T.: Ujra megnyilt a kecskeméti művésztelep.

Esti Hirlap, II.é vf.17o.sz. 1957.jul.23.kedd
2.oldal

Batári Benjámin

Csendélet, akv.

Műcsarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

MDK

Batári László

(1953-ban végezte a főiskolát, 1955-ben látott rendszeres munkához. A cikk csak általánosságban beszél műveiről, tervei-ről.)

Artner Tivadar: Kiállításra készülnek.

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 20. sz. [4. l.]

M.D.K.

Batári László

A Kecskeméti kiállításon szép sikert ért el.

d.m.: A Kecskeméti művésztelep kiállítása
Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 1. 9l.

BATÁRI LÁSZLÓ, festo

Az elszármazottakkal a szülőföld kapcsolata szinte tel
jesen megszakadt.Koroknay Gula szervezte meg később
Csiszty Mihály ,Nagy Sándor,Batári László első helyi
tarlatait.1974-ben Kisvárdán,és Nyiregyházan Cs.Nagy
Andras mutatkozott be. 63.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

BATÁRI LÁSZLÓ, festő

Sok ma országoshirü festő. került ki a Nyiregyházi Képző
müvészeti Szabadiskolaról. De emlitsük nehány nem szabad
iskolás kortársukat is:Batári László,Csisztu Mihály,
Csizmadia Zoltán.Tar László,s még korabbi:Fiedler Ferenc
Vincze Lajos,akik Nyiregyházaról indultak el. 63.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőmüvészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

BATÁRI LÁSZLÓ, festő

Az utóbbi időkig a városi költségvetésben szereplő szín
ház kamaratárlatain sok értékes művészt ismerhettek
meg a látogatók, többek között Nagy B.István, s a megye
beliek Batari László, Csiszty Mihály és Nagy Sándor mű
mészetét. 67-old.

KORONAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

Batári László festő

A vagyonárosi alkotóház művész vendégei
műveket adományoznak ezzel járulnak
hozzá a táj és a művészet egymást len-
dítő kapcsolatához. A művész festményt
adományozott a ~~x~~ községnek.

Losonci Miklós: Téli napok a vagyonárosi
alkotóházban.

Testmegyei Hírlap, 1975. jan. 9.

Nézőpont

1975. III. 22.

Batári László
festő

Batári festményeivel négy hazai, illetve külföldi kiállításokon szerepel. Láthatók voltak művei Berlin, Prága, Varsó, Bagdad, Teherán, Új-Delhi és Kuvait városokban.

Kovács Gyula: Batári László
Művészet, 1975. január - 17. oldal

Batári László
festő

Egyéni kiállítása volt Batári Lászlónak Szentendrén, Óbudán, Nyírpazonyban és Nagykanizsán.

Kovács Gyula: Batári László
Művészet, 1975. január - 17. oldal

Batári László
festő

Batári teljes határozottsággal vagaszkodik a táblakép mű-fajhoz. A művész festészete tár-gya a föld és az ember egymást nemesítő kapcsolata.

Kovács Gyula: Batári László
Művészet, 1975. január - 17. oldal

Batári László
festő

A Duna-kanyari és a Balaton-
mál készült festményeiben a lát-
ványszépségeket gazdaságosan ven-
deri.

Kovács Gyula: Batári László

Művészet, 1975. január - 17. oldal

Batári László
festő

Batári László diplomamunkája
1953-ban készült és az ő képei
szemléletéhez elítöltek a tőlti
hallgatóitól: „azt festi, amit tud,
s nem azt, amit lát". írtak.

Kovács Gyula: Batári László
Művészet, 1975. január - 17. oldal

Batári László

1974-ben sérít vett a szegedi Móra F. Múzeum nyári tárlatón.

Nénszara, 1974. aug. 14. 102. ut. 189 n. Sp.

Batári László
festő

Batári Balatonszeperden hörel
két éven át gyakorolta plein-
air festést. Megtanulta a szabad-
ban festés szabályát, amit alkal-
mar is képein.

Kovács Gyula: Batári László
Művészet, 1975. január - 17. oldal

Batári László

festő

A művészettörtinetet Batári László Rabinovszky Márius és Pogány Ö. Gábor elő adásaiból sajátította el.

Kovács Gyula : Batári László

Művészet, 1975. január 17. oldal

Batári László
festő

A Képzőművészeti Főiskolára
1948-1953 között járt Batári,
ahol Berény Róbert, Szőnyi István
és Domonovszky E. növendéke nett.

Kovács Gyula: Batári László
Müvészet,1975.január - 17.oldal

Batári László

a Képcsarnok Vállalat bpesti Csontváry-
-bremben rendezett festménybemutatót,
melyen szőlős tájképe szerepel.

Láttuk, hallottuk.
1972. VIII. 11. 20.59/11/V.

Batári László

A csontváry-teremben a Képcsarnok pályázatára beküldött festményeket mutatták be, ahol képe szerepelt: beharazott hegyet és házsort. (emlétve)

Losonci Miklós: Pályázat és bemutatkozás.
Pest m. Hírlap, 1972. aug. 6.

Batári László festőművész

A nagykanizsai Egry József-Teremben rendezett kiállitását szeptember 27.-én nyitják meg, - közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 22.
XVII. évf. 38. sz. 2. lap

Batári László
festő

Batári László festményeit Debrecen-
ben a Medgyessy Teremben mutat-
ják be IX 27-től X 13-ig.

——:Kiállítási naptár.
Művészet, 1973. október - 45.oldal

Batári László festőművész

Nagykanizsán az Egry József Teremben rendezett kiállitását okt. 25.-én nyitják meg, - közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. okt. 2o.
XVII. évf. 42. sz. 2. lap.

Batári László, festő

L. Mátis K.

Goór J.: Művészeken ... 75-89.

Forrás, Kecskemét, 1980. máj. XII/3

Batári László, festőművész

a X. nagymarosi nyári tárlaton szerepel a művész képe.

Losonci Miklós: Tárlat Nagymaroson.
Pest Megyei Hírlap, 1979. júl. 10.

Batári László, festőművész

Hatvan városa hozta létre a tájfestészet kétévenkénti bemutatóját s a harmadik tárlat anyagát látja most vendégül a Nemzeti Galéria. — A tektonika kifogyhatatlan szépségét szimbolizálja Batári László.

Horváth Teréz: Kiállítás a Nemzeti Galériában.
Népszava, 1979. ápr. 8.

Batári László, festőművész

A tiszakécskei nyári művésztelep alkotásai ból rendeztek kiállítást, a község műv.-i központ jában. I kiállításon a Tisza játssza a főszere-ket. Kilenc művész alkotásait látjuk.—
Batári László Tisza-parti tája a szinek fény lő elevenségével ragad meg. (emlitve)

Vadas Zsuzsa: Variációk a Tiszára.
Petőfi Népe, 1979. nov. 18.

Batári László

A balmazújvárosi képzőművészeti alkotóliaz tevékenységét mutatja be első gyűjteményes kiállításán, melyen szerepelnek művei. A művész Nagymaroson dolgozik.

Sosonci Miklós: Kiállítótermekben.

Pestmegyei Hírlap, 1975. okt. 5.

Batári László festő

a vasárnap megnyílt tárlat felvonultatja azon alkotókat, akik ezen a vidéken születtek, vagy véglegesen itt telepedtek meg. A művész képe szerepel a tárlaton.
„Balatoni táj". (repr.)

Sosonci Miklós: Képzőművészeti szeregszámle Nagymaroson.
Pestmegyei Hírlap, 1975. jún. 3.

Batári László festő

A batodik nagymarosi tárlat aug. 20-án nyílt meg, itt adták át a művészeti díjakat: visegrádi partszakaszt ábrázoló festményéért a Dunakanyar Intéző Bizottságtól kapott díjat. (említve)

Lasonci Miklós: Kiállítáterméknek.
Pest Megyei Hírlap, 1975. aug. 26.

Balázs László

Siklósi gyűjtőlapos, oltemp.

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Batári László

Siknai gyümölcsös, negyv.

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Batári László

a Budapesti Művészeti Hetek keretében ma nyílik meg a Csontváry-teremben „Festő kortársak Budapesttől" c. kiállítás, melyen szerepelnek művei.

Petőfi Népe, 1973. szept. 27.

Batári László

Nyíregyházán aug. 30.-án a Benczúr-teremben „a sóstói művésztelep múltja és jelené" c. kiállítás nyílik, melyen művei szerepelnek.

Keletmagyarország, 1973. aug. 30.

Batári László

Kiállít a nagykanizsai Egry József Teremben.

Műgyűjtő 1972/II.22. „Kiállítási naptár"

Batári László

A Képcsarnok Vállalat kilenc művet adományozott a ráckevei gimnázium Ady Galériájának. A művész alkotása is köztük van.

Lasonci Miklós: Kiállítóterméknek.
Pestmegyei Hírlap, 1975. dec. 2.

Batári László, festőművész

Másodszor látható az országos tájkép-festészeti biennálé a Nemzeti Galériában, melyen a művész műve szerepel. A művészt olyan természet érdekli, amely magán hordozza az ember kezé munkájának a nyomát.

Tasnádi Attila: Magyar tájak.
Népszava, 1977. febr. 20.

Batári László festő

Nagymaros a Művészeti Alap alkotóháza, de elsősorban a Dunakanyar pompája miatt vált festőrzetünk egyik mágnesévé. Az innen induló, itt dolgozó festők közül most újra Batári László a pálma, aki panorámikus mélységű képével tűnik ki, Miskolczi László bensőségével.

Lasonci Miklós: Hazai tájak.
Pest Megyei Hírlap, 1977. febr. 8.

Bátári László. Festőművész
a Magyar Nemzeti Galériában
látható a művész egy festménye.

Művészeti Magazin
1974. I. 21. TV. 21.35 (Kísé)

BATARI LÁSZLÓ, festő

BATARI LÁSZLÓ: "Hóolvadás", című műve, Sóstói művész telep. Fekete repr. 51.old

HORVÁTH MIKLÓS: A Sóstói művésztelepről 111.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1972. VII. 4.sz.

M.D.K.

Batáre László
festő

Részt vett a tárlaton

Kovács Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat
Művészet, 1968. november - 45 lap.

Batári László

MNK

olaj:

Pilisi hegyek

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

MDK

Batári László

Füz fői öböl, o.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely, Balatoni Muz. 1968.

M.D.K.

Batári László
festő

Tájképeit mutatták be a
tárlaton

Lauer Sándor: Krónika
Művészet, 1968. julius – 45 kap.

Batári László fes ő

M.D.K.

Marosi táj c.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva. A Képzőművészeti Alap vásárlása

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. 1. 1. 1. 1.

Batári László.

Április, olaj, 30 × 40 cm
Zivatos után, olaj, 100 × 135 cm

Budapest Műcsarnok kiállítása 1957.
Kat. nesk. kisdéjiné kirimi Jién.

7.

Patáki Károly
festő-

M.D.K

Méltatás.

Losonci Miklós: Három kiállítás
Művészet (1968. október - 46 kép

Botári László festő

M.D.Y.

„Marosi táj"-át az Alap vásárolta meg.

Ujvári Béla: Állami képzőművészeti vásárlások...
Művészet, 1968. október - 25 lap.

Batári Lánló festő

és Kovács Ferenc szobrán munkáiból megnyílt az 5. kamarakiállítás.

Slovényi Sándor: Megnyílt az ötödik kamarakiállítás
Pestmegyei Hírlap (Neuländer) 1966. máj. 4. 4.o.

Batári Lánló

a Derkovits kollégiumból került a Képzőmű-
vezéti Főiskolára
Berény József foglalkozott vele.
Tájélmény illette képei: Kék Duna
Szürke Duna
Kapuhegy
Dobogókő
Wagnerosi táj

Horányi Sándor: Megnyílt az ötödik kamarakiállítás
Pestmegyei Hírlap (Nentendre) 1966. máj. 4. 4.o.

Batári László festő

és Kovács Ferenc festő kiállítása megnyílt a hentendrei vázori klubban.

Pestmegyei Hírlap 1966. máj. 5. 5. o.

Batári László

kiállított festményei:

Április, olaj, 30×40 cm.

Zivatar után, olaj, 100×135 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

Z.l

Batári László

Szerepel az alábbi tárlaton

Korács Gyula: IV. Balatoni Nyári Tárlat

Művészet 1968 XI. n. 45 old.

Batári László

a nagymaros: alkotóházban
dolgozik

Bányási: Utrig Zsigmondnál a
nagymaros: alkotóházban

Pestmegyei Hirlap 1969 II. 21.

Batári László

Balaton-képe a görögalpusztai Állami Gazdaság tulajdonában.

B. Varga S.: Művészetbarátok között; Műgyűjtő, 1970. 3. sz. 53. l.

Bálázi László
festő

Hosszúhegyi gyümölcsöse a gyümölcs termelés fontosságára hívja fel a figyelmet.

Telepy Katalin: Mezőgazdaság a képzőművészetben.
Művészet, 1971.január - 26.lap

Batári László

szerepel a II. Ter. jubileumi

Répzőművészeti Kiállításon

Magyar Nemzet 1969 november 27

4. old.

Batári László festö

M.D.K.

Balatoni táj c.

Müvét a Müvelödésügyi Minisztérium 1967 -ben megvásárolta.

Müvelödésügyi Minisztérium vásárlásai 1967. I.I.

Batári László

Müveiből kiállitva a Mücsarnok 1967-es állami vásárlások kiállitásn 1968 juliusában

Vigilia 1968. szept. 638.l.

Batári László festő

Szöveg emliti, mint kecnál kiállitót.

„Sorozatos képzőművészeti kiállitások a felegházi múzeumban".

Petőfi Népe. 1966. aug. 2.

Batári László

MDK

Április, olf.

Zivatar után, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Batári László

MDK

Szikrai szőlődombok, repr.

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Batári László MDK

Balatoni táj, olf.

Almaszedő lány, olf.

Szikrai szőlődombok, olf.

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Batári László MDK

Nógrádi hegyek, repr.

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

Batári László MDK

Téli táj, olf.

Nógrádi hegyek, olf.

VIII.Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

MDK

Batári László

Fekete hegy, o.

Tátrai táj, o.

X. Magy. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1965.

Batári László MDK

Borház Balatonszepezden, olf.

Balaton, olf.

Műcsarnok 1955. VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Batási László, [ ] MD4

A nagymarosi művéntelep egyik lakója. Kiállít.

(f.f.): Nagymaros titka 2

ESTI LIPLAP

Dn. 1966. júl. 16.

MDK.

Batári László

Kiállitási kritika

Napjaink 1967 febr.1.

Bálásy László
festő

MDK

Részt vett a tárlaton.

Baranyi Judit: A IX. Miskolci Országos Művészeti, 1967. április - 38 lap

Batári Lenke

Szerepelt a IX. kerületi Radnóti Klubban rendezett kiállításon.

Magyar Nemzet 1966. ápr. 7.

Meghívó

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját
1987. április 10-én, pénteken 17 órakor

Batári László

festőművész

kiállításának ünnepélyes megnyitójára

Köszöntőt mond: KISS DÉNES költő
Közreműködik: HORVÁTH SÁNDOR színművész

A kiállítás 1987. április 10. és május 10. között
tekinthető meg vasárnap és ünnepnap kivételével 15–19 óráig

87.3565 KCsüE. – F. k.: Fecske András

HOLLÓSY

GALÉRIA

Budapest VII.,
Akácfa u. 32.
II. emelet

MTA Művészettörténeti
Kutatócsoport
Bp.
Uri u. 62.

1014

M. D. V.

BATÁRI festő

Portréja, Kovács Ferenc szobrász alkotása

Oelmacher Anna: 10 fiatal szobrász kiállítása

Magyar Nemzet 1961. júl. 23. 9. l.

Batáki László

Tájképe

szerepel a X. hagy. Kép. mův.
Kiállításon

Kostárs 1965 XII. n. 2004 okt

Batári László MDK

Uj gyümölcsös Hosszuhegyen, olf.

Mücsarnok 1960. VIII. Képzőművészeti Kiáll.

Batári László

A művészt a pazonyi homokdombok emlékei kísérik Vagymaroson vagy a Balaton mellett is. A természetet, főleg az emberi munka jelenlétét elárulós tájat szereti.

Korohnay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 16. oldal.

Batári László, festő

az idei 19. nyári tárlat megnyílt Szegeden, melyen a művész művei - fűzfái - szerepelnek. A művész a zöld színnek egy különleges árnyalatát találta meg. (említve)

Halász Miklós: Szegedi Nyári Tárlat. Pesti Műsor, 1978. júl. 19. 46. old.

Batári László

Magyar tájak futnak nerep-
hez képem.

Losonci Miklós: Magyar tájak – Biennale.
Ny Tükör, 1978. december 17 – 4. lap.

Batári László

A művész Budapesten él, és
felesége Sédray Mária festő-
művésznő.

Koroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Batári László

Méltatás

Koroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Batári László

Batári László arok köré tartozik, akik a szülőföldön kapott benyomásokat milyen megőrizték.

Koronnay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Batári László

A művész szigorúan szerkeszti
tájait, apró fák variációiból,
vagy a dombvonulatok sorá-
ból monumentálisan építkezik.

Koroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Batári László MDK

A Balaton Szepezdnél, olf.

Műcsarnok 1962 Mai festészetünk kiáll.

Batári László MDK

Szikrai szőlődombok, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

MDK.

Batári László

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1967 márc.4.

Batári

Lámpásnál c. akvarellje a DIMAVAG helyiségeiben rendezett kiállításon szerepelt.

Északmagyarország 1959. aug. 30. 4.l.

MDK

Batári László

Téli alkony, o.temp.

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

s helye: .....

M.D.K.

Batári László
festő

Tájképeit állította ki a tárlaton. —
„Dunakanyar" (repro)

Pogány Ó. Gábor: A Sárospataki Galéria
Mi részet, 1968. julius – 22 lap.

Batári László, festő

1967-ben a Képzőmüv. Alap táblaképfejlesztésből 27 festményt, kisplasztikai vásárlásból 28 szobrot adott a Pécsi Modern Magyar Képtárnak. Batári egy müvel szerepel. 225. old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

M.D.K.

Balázi László, festő

nevét említi:

Aradi Nóra: Daumier, Berkovits és utódaik

Bp. 1968. Magvető, 331. old.

Batári László festő

Szerepel az áll. kép. műv. vásárlások kiállításán.

Ujvári Béla: Az áll. kép. műv. vásárlások kiáll.

Magyar Hjusóg 1966 VIII. 27

Batári László MDK

Fekete hegy, olf.

Tátrai táj, olf.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Botári László
festő

„Almafa" – jót mutatha
be.

Vidos Zoltán: A Rádiós klubban rendezett
Mi veszet, 1970. julius – 38 kap.

Batári László

Képét „Tábrai táj" c. kiemeli

Tanulmányt a 2 millió
láblekepvárásláról, hegy. képr.
kiv. Sognár István,

1966

89 l.

MDK

Batári László

Tátrai táj, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1964. máj.

MDK.

Batári László

Kiállitási kritika

Magyar "emzet 1966 nov.12.

M.D .K.

Batári László festő

Művei a kiállításon

Tavaszi tárlat a Radnóti Klubban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 7. 7.l.

MDK.

Batári László

Nagymaros 66 -kiállitás meghivója

Bartáni László

Hajójavítók olaj, 110 × 90 cm

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Batári László

Hosszuhegyi gyümölcsös

Péter Imre:Mezőgazdaság a képzőművészetben

Népmüvelés 1970/10 40.old.

Batári László

Batári két nagyméretü festményét állitotta ki a Mezőgazdasági Kiállitáson, a "Mezőgazdaság a képzőművészetben" cimü pályázat anyagaként. Az egyik a Hosszuhegyi gyümölcsös volt.

Péter Imre: Mezőgazdaság a képzőművészetben Népmüvelés 1970/10 4o.old.

MDK.

Batári László

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 nov.12.

Batári Lászlóné

MDK

Ipari tanulók, olf.

Miccarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Batári László
festő

M.D.Y

Méltatás.

Kocsi Gyula: Mai magyar képzőművészet...
Művészet, 1966. október – 91 lap

MDK.

Batáry László

Kiállitási hiradás

Magyar Ifjuság 1966 aug.27.

MDK.

Battery Lasalle

Kialliteni hiradas

Mogyr Ifjusag 1966 aug.27.

MDK

Batári László

A Balaton Szepezdnél, of.

Mai festészetünk kiáll. Nemz. Gal. anyagából.

MDK.

Batári László

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1966 juli.16.

.

Batári László Jestő

Szövegy említi kamarakiállítását a szentendrei városi klubban

Pestmenyei Kislaro 1966. mai 5

M.D.K

Batári László
festő

„Tátrai táj" (repro)

Művészet, 1965. december - 21 kap

MDK

Batári László

Uj gyümölcsös Hosszuhegyen, of.

8. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücsarnok, 196o. ápr.

gozik.

Tudományos kuta
megmunkálásával fogla
első tanulmányai is.
felé fordult, az érdek
körből három tanulmán
kus módszer pályafutá
téren való kisérletei
lőadáson, valamint a
cikkében számolt be.
ban a megindulás óta
kenykedik. Az utóbbi é
közök és eljárások kia

Megbizatás alap
1951-1953 között, 195

M.D.K.

Batári László.

Festőművész kiállitja müveit a Felszabadulási kiállitáson.

Felszabadulási kiállitás a II.kerületben.
Magyar Nemzet 1961. ápr.19. 4.old.

Patkó László

Festő tájképei

Aradi Nóra: Húsz év képzőművészetéről

Kritika 1965 4sz. B.l.

Batári László

„Új gyümölcsön Hosszú hegyen"
c. táblképe a VIII. Magyar Képző-
művészeti Kiállításon.

aulitype.

Valóság, 1960. 8-A. 96-l.

MDK

Batári László

Szőlőnyitók, of.

Dolgozó emberek között kiáll. Brest Muz. 1961.

MIK.

Batári László

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 juli.22.

Betűrl Lászlé

Kiállítási kritika

Magyar Nemzet 1966 július 22.

Batári

Ez év augusztusában a szegedi Horváth Mihály teremben állitotta ki „Hajójovitó munkások cimü művét.

-bozóky-: „Summer art-show at Szeged."

Daily News, Budapest, 1971. aug. 23.

6 l

Batári

„Shipyard Repair Workers" (eml.)

szerepel az arabb. Táslatok

- bozóky - : Summer art show
at freyed

Daily News 1971 VIII. 23

Batári László

MDK

A II. kerületi Né front Keleti Károly utcai klubhelységének falaira több - kerületben lakó - képzőművésszel együtt illusztrációkat készitett Radnóti verseihez.

(f.f.):Radnóti-illusztrációk a Radnóti K[illegible]-klubban.
ESTI HIRLAP 1964 ápr 21.

Bartári László, festő

– Tátra c. képe az Új művek kiállításán a Műcsarnokban

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. máj. 342. l.

Batári László

festőművész kiállitása, Nyirpazony. - ↓sm:Szilágyi Szabolcs, Keletmagyarország, 1968.jan.7.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. = Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

167.l.

Baktai Lajos

neve említve, képe szerepel

a IX. Miskolci Országos Képzőművészeti

Kiállításon

Magyarok 1967 február 1

5. old

M. D. K.

BATÁRI László festő

Részvétel a kiállításon.

d. m. Felszabadulási kiállítás a Ü. kerületben

Magyar Nemzet 1961. ápr. 13. 4. l.

Batási László, festő 70k

A II. kerületi művének felszabadulási kiállításán szerepel.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 9. l

Bp. 1961. ápr. 19.

NÉPSZABADSÁG

Batári László
festő

M.D.K.

Hajógyárban c. képével vett részt
a II. her. képzőművészek kiállításán
— Hajógyárban c. képe (reprod.)

Hűvely.
Művészet, 1961. — július — 449.

MDK.

Batári László festő

"Borház Balatonszepezden" /olaj/
"Balaton" /olaj/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 13.1.

Batári László, grafikus MDK

A Π. ker.-ben lakik, s részt vesz a meghívásos kiállításon.

(f.f.): Radnóti-illusztrációk a Radnóti-klubban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. ápr. 21.

Batári László
festő

M.D.K.

Festésketének harmadik korszakából való a „Nagymaros", a „Kapuhegy" Tájképeken kívül városképeket is alkot. Grafikai művei, portréi, ismertek

széki Erzsébet: Látogatás Batári László műtermében
Művészet, 1965. junius – 17 lap

Batári László
festő

M.D.K.

Apám
Nagymaros } repro

Széki Erzsébet: Látogatás Batári László műtermében
Művészet, 1965. junius – 17 lap

Batári László
festő-

MDK

Festészetének második szakaszat
a hecsbenieti évek munkái jelentik.
Ebből az időből szarmazik a
„Szikrai szőlődombok" c. alkotása

Szíki Erzsébet: Látogatás Batári László műtermében
Művészet, 1965. junius – 17 lap

M.D.K

Batári László
festő

1946-ban került a Derkovits Kollegiumba, majd a Főiskolára. 1955-56-ot a Balaton mellett tölti. Itt készült az „Ahali", a „Szeperdi öböl" c. kép.

széki Erzsébet: Látogatás Batári László műtermében
Művészet, 1965. junius - 17 lap

Batári László
festő

M.D.K

Tátrai táj"-a szerepel a II.
"kerületi Radnóti Miklósklub-
ban rendezett tárlaton.

Péter Sarre: Kiállítási krónika
Művészet, 1965. március - 43 lap

M.D.K.

Batári László
festő

A Duna Visegrádnál" című
"képe szerepel a megyei tárlaton.

Horváth Gyula: A megyei Szegedi Nyári Tárlat
(Művészet, 1963. november - 43 lap

Batári Lóuló

résztvett az állami vásárlási kiállitáson

Oemlmacher Anna9:Jól válogatott az állami vásárló
bzottság a zsürimentesfestészeti kiállitáson
Magyar Nemzet 1968. máj. 15.4. o.

elbeszélő költemény / S, Ll, Q,/.

igt V., 2o sor.

Batási László

a nagymarosi alkotóházban dolgozik

Pestmegyei Hírlap 1969. febr. 21. 4. o. A nagymarosi alkotóházban

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

M.D.K.

Batári László
festő

„Körtefa" ja szerepel a
tárlaton

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőmüvészek..
Müvészet 1969 okt. 19.

Batári László

Szerepel az alábbi tárlatok
Nyíregyházán

Dr. Telepy Katalin: Bencsi stól
magyarokig

Kelet Magyarország 1969 V 9

MDK

Batári László

Borház Balatonszepezden.Olajf. 70x90
Balaton.Olajf. 40x50

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 13.1.

Batári László MDK

szerepelt a kiállitáson.

Szelesi Zoltán: A IV.Szegedi Nyári Tárlat.
Keletmagyarország,1963. aug. 4. 6. lap.

Batatai László
Graphics

M.D.K.

Méltatói.

—: Zürich
Művészet, 1964. június — 46 kép

Fénykép

Mislyné

Képzőművészeti Főiskola: 379 ltsz.

Batási László: Csendélet.

Diplomamunka 1952/53.

Festmény.

Negativ nincs.

Bakári László
grafikus

MDK

A II. kerületi MSzBT.-ben rendezett kiállítást. A „Vágvidéke", „A budai Vár" cimi munkáit is kiállította tárlatán.

Frank János: Kiállítási Napló
Élet és Irodalom, 1964. febr. 22. – 8 lap

MBK

Batári László, festö

Április. Olaj..7.1.
Zivatar után. " "

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat. 1957. Kat.

MDK

Batári László

Az Ernst muzeumban a kecskeméti telèp anyaga. Fenti müvész munkái is szerepelnek.

/tájkép/

Esti Hirlap 22 sz. 1959. jan. 27. 2 old.

Batári László, festő MDh

Szőlőnyitás c. kompozíciója látható az Ernst Múzeumban.

Péter Imre: Dolgozó emberek között 9. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 22.

Batárt László

MDK

"Uj gyümölcsös Hosszuhegyen"

Péter Imre: Gondolatok fiatal képző üvészeink fejlődéséről.
Valóság. 1960 / 3. 93-97.l.

Batási László, festő

7 Dk

A 37 képből álló Mai festészetünk c. tárlat egyik kiállítója.

– : festészeti kiállítás a Ganz = Mávag Vörösmarty Művelődési Házában 13. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 7.

Batáni László

Nógrádi hegyek

Rajz, reprodukció.

Napjaink, 1965 1. szám 5. l.

Bataki László, festőművész

Kortárs magyar festőművészek munkáiból nyílik kiállítás a Képcsarnok jún. 12-19-ig a Csontváry Teremben.
A kiválasztott festőművészek között van a művész is, kinek műve szerepel a tárlaton.

Tizennyolc festő alkotása a Csontváry teremben.
Pesti Műsor, 1980. jún. 11. 66. old.

Batári László
festő

Almafa" 1970.
" Nagymarosi gyümölcsös" 1972. } repro
" Szőlőben" 1969.

Kovács Gyula: Batári László.
Művészet, 1975. január – 17. oldal.

Batári László
festő

1920-ban született Batári László
Nyergesújfalun. Apja földművelő
földműves - napszámos volt, 9
gyermek atyja.

Kovács Gyula: Batári László
Művészet, 1975. január 17. oldal

Batári László
festő

Batári László kora gyermekkorától napszámos volt, részes aratló, kubikus, majd Budapesten segédmunkás.

Kovács Gyula: Batári László
Müvészet,1975.január 17.oldal

Batári László
festő

1946-ban a Derkovits Gyula Népi Kollégiumban felvételt nyert Batári László, akit Kmetty János és Hoffman Károly tanítottak a képző-művészeti alapelvekre.

Kovács Gyula : Batári László
Művészet, 1975. január 17. oldal

Batári László

1973. okt. 25 – nov. 10 ig a nagykanizsai Egry József-teremben mutatta be képeit.

Népszava, 1973. okt. 26. 101. évf. 251 sz. 6 p.

Batári László, festőművész

Öten négy éve megjelennek egy-egy hónapra Tiszakécskén és környékén: Batári László B. Sédáy Mária, Jánosi Sándor, Szurcsik János és Würtz Ádám. Összeköti őket a közös indulás. Különbözőképpen jutott ki nekik a sikerből is. – Batári Lászlóra úgy néznek ma is a többiek, mintha változatlanul a kollégiumi titkáruk lenne. Batári elmondja, hogyan hozták végre a kollégiumot, a közös műtermet és a szükséges mindennapi kenyeret. – a „Csodafa"-t festi Batári László. (repr. és említve).

Halász Ferenc: Festők Tiszakécskén.

Petőfi Népe, 1980. szept. 14.

Batári László festőművész

Réti Mátyás csak 1948. nyarán jött haza a hadifogságból. – Először Papp Gyula nagymarosi szabadiskolájában kötött ki, innen vették fel a főiskolára. – Batári László volt akkortájt Derkovits Kollégium titkára, ő közölte Réti – vel az örömhírt.

Tarczy Péter: Látogatóban Réti Mályásnál,
Kelet-Magyarország, 1982. febr. 27.

Batári László

Szuromi Pál: Díjugartesek

Művészet, 1982. november

Batási László

Tavassi földek - rgz

Neporava 1985. IV. 30.

Botári László, pstő

L. Varga Géza

–: Közművelődési klubkiradó

Új Tükör, Bp. 1986 ápr 13.

46

XXIII/15

Bolári Lóneó, kstő

L: Szily Géza

–: Hazai Tükör 43

Új Tükör Br. 1986 dec. 7. XXIII/49

Batári László.

Vásárhelyi őszi tárlat

Képszava
1986. XI. 21.

Batári László, festőművész

Ez a nyolcadik nyár, hogy képzőművészek táboroznak a kécskei Tiszaparton. Az elmúlt esztendőkhöz hasonlóan az ország más tájain élő alkotók is meghívást kaptak az idén a nőrésztelepre, sőt, ketten Romániából érkeztek a tábornyitásra. Az festő: Batári László, Bozsó János, Bagó Bertalan, Gyalai Béla, Kádár F. Tibor, Papp S. Gábor, Rausz Szilveszter, Seres János, Szurcsik János és Vati József. – Két grafikus: Bardócz Lajos és Würtz Ádám, – a szép alkotómunkára inspiráló környezetben egy hónapot tölt együtt. – Közülük kettőt most közelebbről is bemutatunk: Szurcsik Jánost és Bardócz Lajos műrészeket.

Koloh Elek: Alkotók a Tiszánál.

Petőfi Népe, 1984. aug. 15.

Bátori László
festő

M.D.K.

Részt vett a Nagymaros
tárlaton.

Fóthy János: Nagymaros 66.
Művészet, 1967. felmér – 44 kep.

Batáii Lánló

Batáii Lánló festőművész kiállítása, Kaposvár, Somogyi Képtár, 1985. ápr. 19. - május 26. Bev. Pozsány Gáborné. Kaposvár: Somogy M. Múz. Ig. 1985 [12] p. ill

BATÁRI László festő

kiáll. Somogyi Képtár, 1985. ápr. 19.-máj. 26.

ism. ARADI Nóra megnyitóbeszéde. = Múzeumi Tájékoztató, 1985. 5. 6-9. ill

Batári László

T. A.

Fényes, nelek nem-redéke
Batári László

Népszava 1985. febr. 25. 6.

1909: "And your regu
material' made me con
what I had only felt
17 'unity'."[17] Furtherm
1910, the philosophic
teig-concept was alre
basis for an art phil
at length, and contai
what this is: Bruegh
The deepest desire is
geneous as it is (tha

MDK

Bátári Lászlóné, festö

Ipari tanulók. . Olf.

Mücs.-IV.M.Képzm. Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 5.l.

Batáriné Sédey Éva

Batáriné Sédey Éva első kiállí-
tásán olajfestmények — portrék
és tájkompozíciók — szerepelnek.

-----:Kiállítási naptár.
Művészet, 1976. augusztus - 48.oldal.

Batáriné Séday Éva

Batáriné Séday Éva művészeti pályáját rajzolóként kezdte a Filmiroda hirdetési osztályán.

-----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Batáriné Séday Éva

1943-ban szerzett kőrajzolói segédlevelet ~~[illegible]~~ Iparrajz Iskolában a művésznő. 1947-től a művésznő a Derkovits kolléguimba került.

---- :Kiállitási naptár.

Müvészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Batáriné Sédey Éva

1968-tól a képzőművészeti Főiskolának
járt Batáriné, aki Bereny Róbert, Hincz
Gyula és Bernáth Aurél növendéke
volt.

---- :Kiállitási naptár.
Művészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Batáriné Séday Éva

Batáriné Séday Éva festőművész kiállítása a Fényes Adolf Teremben augusztus 12-én nyílt meg.

-----:Kiállítási naptár.
Művészet, 1976.augusztus - 48.oldal.

Fénykép. Mislegné.

Képzőművészeti Főiskola: 523 ltg.

Batári Lászlóné: Ipari Tanulóotthon.

Diplomamunka: 1952/53

Festmény.

Negatív nincs.

Megvette: Állami Vásárló Bizottság

Bátaszéki
Bat hr V.

Bátaszéki Horváth Géza festő

Szépszámu közönség jelenlétében nyitották meg szombaton Bolognában a Circolo Artistico helyiségeiben három magyar festőművész: Bátaszéki Horváth Géza, Kisfaludi Dala Béla és Mezőkövesdi Takács István kiállitását. A művészek főképen magyaros hangulatu, népies tárgyu képekkel szerepelnek, egészen uj oldalról mutatva be a magyar művészetet az olasz közönségnek. A kiállitást Pericle Ducati, a bolognai egyetem tanára, a Museo Civico igazgatója nyitotta meg. Nagyhatásu beszédében elismerő szavakkal adózott a kiállitó művészeknek és a magyar művészetnek. Ducati professzor szavaira Huszti Dénes egyetemi előadó válaszolt, a magyar-olasz művészeti kapcsolatok évezredes multját hangoztatva.

N.U. 1939. V. 3.

Bálh Lestó

8 órai hszág

1924 okt. 5. 7 l.

Batha Zsuzsa ötvös művész

- Első izben állitotta ki munkáit Batha Zsuzsa fiatal ötvösművésznő. A Fészek Klubban rendezett bemutató nagy szakmai és közönségsikert aratott. Ritka eset, hogy a müértők és a közönség véleménye ennyire találkozott. A siker titka alighanem az, hogy mindennapos használati tárgyai a magas esztétikai követelményeknek is megfelelt. Ékszereit többnyire ezüstből vagy sárgarézből készíti. Egyéb tárgyait ugyancsak rézből, bronzból, vagy más fémekből. Ebből készülnek játékai is, amelyek különleges egyszerüségükkel és leleményes praktikumukkal tünnek fel.

- Nagyon nagy örömömre szolgált, hogy észrevették és tetszett a játék-összeállitásom. Két ilyen játékot mutattam be. Ezeknek a lényege az, hogy elemeket lehet összekapcsolni, vagy elhelyezni olyan módon, hogy bizonyos szabályokat be kell tartani, de nagyon sokféle varriációs lehetőséggel és minden esetben esztétikus hatás a végeredmény.

- Most min dolgozik?

- Most egy nagyonszép tükröt szeretnék csinálni, homorú- domború tükörrel, ez a legközelebbi vágyam.

1946. Dec. 12. Petőfi 11.33 M.
Láttuk, hallottuk a kiállítóteremben.

- Készitett nagyméretü szinpadi ékszert is, sőt kiállitotta a Fészek Klubban.

- Igen készitettem. Ugy érzem, hogy a fém néha szükséges a szinpadi álkotásokhoz. Én évekkel ezelőtt láttam a Cleopatra cimü filmet. Elisabeth Taylor játszotta a főszerepet. Nekem csalódást okozott a film. Én egy olyan mesebeli gazdagságot vártam és ma már azt is tudom, hogy miért nem kaptam ezt az élményt meg. A filmben az ékszereket a képekről, teljes tökéletességgel lemásolták és a szinészek ezt viselték. Ez nem adhatott olyan hatást.

- Maga hogy csinálta volna?

- Nagyvonalu formákat használtam volna, miután a szinházi ékszer csak távolról hat. A valódi ékszer pedig akkor hat igazán, hogyha közel megy hozzá az ember és közelmenve, felfedezi azokat az értékeket, amit távolról csak a csillogás ad.

- Azt akarja mondani, hogyha jól értem, hogy acsillogás fölhivja a nézó figyelmét a tartalomra.

- Igy van, igen. A szinházi ékszer pedig egy nem részletező, nagy vonalu és világosan érthető jelt ad, ami összefüggésbe hozható azzal a belső tartalommal, amit a szindarab vagy a film kiván érzékeltetni a nézőközönséggel. Ezt kell megérezni a müvésznek és ezt kell kifejezni akkor, amikor szinházi ékszert csinál.

- És úgy gondolom, hogy nemcsak ékszereket tudna csinálni a szinpadnak, hanem talán a diszlettervezésbe is belefolyhatna.

- Én is ü úgy gondolom, hogy ahol erre szükség van, ott nagyon sokféle érdekes hatást lehetne elérni.

- Fémben. Szinpadon hiányzik a fém, nem használják föl eléggé.

- Igen, miután nagyon sokat járok szinházba és szeretem a szinházat, néhahiányoltam a fémet a szinpádról és úgy éreztem, hogy most itt lehetett volna valamit csinálni.

- Most egyedi darabokat készit, bár emlitette, hogy szériagyártásra gondol mindég, valóban igy van?

- Az én véleményem az, hogy az ötvösmüvészet olyan különleges müvészet, amelyik a sorozatgyártást eltüri, magába foglalja. Ez következik az anyagból, következik azokból a technológiákból, amelyeket föl lehet használni

- Például?

- Például mondjuk esztergapdra tervezek valamit, ez olyan szerin tem mintha egy zeneszerző brácsára vagy zongorára tervez egy da rabot.

- Igen, de azért valamelyest mégis csak más, mert azért tegyük fel, hogy mindenki ugyanazt az ékszert hordja, vagy ugyanazt a nyakláncot hordja, vagy ugyanazt abgyürüt hordja, akkor az nem furcsa?

- Azt hiszem ez nem zavaró, mert minden helyzet más amiben viselik, más a nők szemének a szine, más a hajszin, más az a ruha,amit visel és ez már más, érdekessé, újszerüvé teszi azt az ékszert Egyetlen dolog ami engem zavar, hogyha nem rendeltetésszerüen hordják az ékszert.

- Egyszóval nem félti a müvészetet a sorozatgyártástól.

- Az ötvös müvészetet nem féltem.

- Értem. Gondolja, hogy veszit a meghittségéből, hogy nem egyedi tárgy az, amit én viselek? Hogy nem csak az enyém, hanem mások is viselik?

- Ezt nem érzem, azt gondolom, hogy az egyedi tárgynál is és a sorozat gyártásra alkalmas tárgynál is, alényeges a tervezés,a gondolat.

- Most, hogy áll a kivitelezés? Van-e mód arra, hogy nagy szériában egy-egy szép tárgyat, játékot készitessen?

- Sajnos egyelőre erre nincs még mód, el kellene kezdenünk azt, hogy az ötvösmüvész megtervezné a prototipust és talán az első tárgy készitésénél ott lenne. Ez lenne a legjobb szerintem. A személyes problémám ezzel kapcsolatban pedig - bár azt hiszem, hogy ez nemcsak az én problémám, - nagyon szeretném azt, hogyha minél több emberhez közel kerülnének a tárgyaim. De ez zsüriszám nélkül lehetetlen. Itt viszont a Fészek Klubban a zsürizők nem adhattak nekem zsüriszámot. Nem értem, hogy mért kell többször zsürizni egy tárgyat ugyanazért a célért?

- Hát ugyanazt a tárgyat többször is zsürizik?

- Ha én most zsüriszámot akarok, akkor négegyszer zsürizni kell a tárgyaimat.

- Azt hiszem, hogy a közönség nem tudja, mi az a zsüriszám és hogy megy?

A zsüriszám adja meg az engédélyt tudjadonképpen arra, hogy forgalomba vihetem a tárgyamat.

- És vitt forgalomba tárgyakat, hiszen látni itt. Mit például?

- Tálcát, hamutálkat, ékszert. És azt nem értem, hogy az egyik zsüriző mért nem ismeri el a másik zsüriző munkáját, látjogosultságát? És, hogy mért bolyongunk mi ezekben az útvesztőkben, ahelyett hogy a mi munkánkkal törődnénk, az alkotás munkájával? Én csak azokat a tárgyakat csinálom, amelyeket xx egyébként is csinálnék, bármilyen kiállitásra szól az a tárgy.

- Talán még arról néhány szót, hogyhol vitelezi ki a dolgait? Nagyüzemileg nem tudja még egyelőre. Hol tart ez?

- Azokat a tárgyakat, melyeket szeretnék sokszorositani nagyobb mennyiségben is, úgy tervezem meg, hogy elő lehet állitani kézmüves módon is és nagyüzemi módon is. Tehát az a megalkuvás csak, hogy én most ezt saját kezüleg állitom elő, de ebben meg van a lehetőség arra, hogy nagyüzemi módon is előállithassuk.

- Arra nem gondolt, hogy pl. épületekre?

- Ez a szivem vágya, hogy épület, az épület munka. És minden tárgyamnál, minden használati tárgyamnál, sokszor egyáb tárgyamnál is, mindig az épitészt figyelembe veszem és tulajdonképpen mindég ott van mellettem az épület és az a tér, ahova ezek a tárgyak kerülnek.

- Kipróbálta azt már, hogy nagyobb méretben is tudna dolgozni?

- Kipróbáltam, iegn. Egy toronygömböt készitettem, ez egyméteres átmérőjü volt és úgy érzem, hogy megokdottam ezt a feladatot. Egy másik nagyobb méretü munkám is van. Egy egyházmüvészeti munka és ez is elég nagyméretü.

- Homlokzati diszitést nem tervézett, vagy belső diszitést?

- Én nagyon szivesen terveznék, de ehhez szükség van megrendelésre, megbizásra.

- Itt jegyezzük meg, hogy a Csepel Müvek Munkásotthonában, ipar müvészeti kiállitás nyilt, ahol a zsüri által 1974-76 között, dicsérettel elfogadott müvészeti alkotásokat fogadják be.

Báthori Sándra ajtón

KRIMINAL Expo

KRIMINALEXPO '94

3. Nemzetközi Biztonsági, Védelmi, Informatikai, Környezetvédelmi Szakkiállítás és Vásár

1994. június 8-11. között
a
Budapest Kongresszusi Központban
a
COMPEXPO Kft. rendezésében

Önnek keményen meg kell dolgoznia egy Mercedesért.

Mercedese még kitartóbban fog dolgozni Önért.

Minden kilométerrel gazdaságosabb.

Azoktól, akiknek nincs Mercedesük, gyakran hallani, hogy a Mercedes drága. Ez így is van, ha csak a vételárat nézzük. A döntőek azonban az üzemeltetési költségek – ezek a vételár többszörösét teszik ki. Csak a beszerzési és üzemeltetési költségek végösszege árulja el, hogy milyen drága vagy olcsó egy jármű valójában. Ilyen szemszögből nézve aligha van olcsóbb haszonjármű a Mercedesnél. Gyakran milliós kilométerteljesítménye hosszú szervizelési intervallumokkal, rövid állásidőkkel és alacsony költségekkel párosul. Beszéljen egyszer egy Mercedes-tulajdonossal.

Mercedes-Benz
Haszongépjárművek

MB-AUTO Magyarország Kft., a Mercedes-Benz AG vezérképviselete
1133 Budapest, Kárpát u. 21. Telefon: 129-9990 Fax: 149-8508

A BUDAPEST FŐVÁROS IV. KERÜLET ÚJPEST ÖNKORMÁNYZAT POLGÁRMESTERI HIVATALA

pályázatot hirdet

PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI IRODAVEZETŐI, GAZDASÁGI INTÉZMÉNY IGAZGATÓI

állásaira

Feltételek:
- közgazdaság-tudományi egyetemi vagy pénzügyi és számviteli főiskolai végzettség
- legalább 5 év szakmai gyakorlat
- magyar állampolgárság
- büntetlen előélet.

Bérezés és juttatás:
az 1992. évi XXIII., illetve XXXIII. törvényben foglaltak alapján.

Jelentkezés:
- részletes szakmai önéletrajzzal
- végzettséget igazoló okirat(ok) másolata(i)val

a Budapest IV. ker. Polgármesteri Hivatal személy- és munkaügyi irodáján
1041 Budapest, István út 14.
Telefon: 169-3333

Pályázat beadási **határideje:** 1994. június 25.

Az állás betölthető: 1994. július 10-től.

79313NP

A DÉLKER Rt.

kőbányai munkahelyre

FELVESZ

vezető állású dolgozó mellé érettségivel rendelkező, gyakorlott

titkárnőt.

JELENTKEZÉS:
önéletrajzzal
a humánpolitikai vezetőnél.
Budapest X., Maglódi út 25.
Tel.: 260-8754/236 mellék.

DÉLKER
a PORT csoport tagja

79289NP

A HUNGÁRIA-WIENERBERGER Téglaipari Részvénytársaság
(osztrák-magyar vegyes vállalat)

felvesz

mérlegképes vizsgát tett és nagy gyakorlattal rendelkező

pénzügyi-számviteli munkatársat,

valamint számítógép-kezelői gyakorlatot szerzett

képesített könyvelőt

A vállalat címe: Budapest XI., Bánk bán u. 17.

Jelentkezni lehet
- levélben, önéletrajzzal: Budapest Pf.: 384. 1502
- telefonon: 186-8120 vagy 185-2266/120.

Interdiscount Cash+Carry, Budapest IV., Károlyi István u. 10. Nyitva: 10–18, Sz.: 9–13. Áfás árak!
CD – Beatles, Hendrix, Dylan, Shadows, Creedence, Santana, Elvis, Stones, Monroe, Hair, Animals, Celentano, Doors, Beach Boys, Steppenwolf, Soul-Rock-Klasszikus-Pop-Musical- Jazz, 500 különf.: 399 Ft/db, műhoidvevő: beltéri, fej, tükör 15 999 Ft, motoros, forgathatós fej, beltéri, tükör 39 999 Ft, 2 család: 2 beltéri, twin fej, tükör 29 999 Ft, porszívó 5599 Ft, gőzölős vasaló 1699 Ft, gyümölcscentrifuga 2799 Ft, filteres kávéfőző 1499 Ft, kávédaráló 1299 Ft, mikrosütő 18 lit. 16 999 Ft, szendvicssütő 2999 Ft, friteuse 3 lit. 3999 Ft, hajszárító 599 Ft, kenyérpirító 1999 Ft, elektromos kés 1499 Ft, minigrill 4599 Ft, ventilátor 1799 Ft, mixer 1999 Ft, rádió 239 Ft, CD-videó-audiótartó 399 Ft, televízió antenna 1099 Ft, cipő 299 Ft, férfiing 399 Ft, póló 199 Ft, teniszszett 249 Ft, Pampers 499 Ft, szappan 15 Ft, Ariel 3,6 kg 799 Ft, Tomi 3,6 kg 499 Ft, öblítő 4 l 199 Ft, sampon 1 l 139 Ft, walkman 999 Ft, film: Konica SR 100/36 289 Ft/Scotch 100/36 199 Ft, Walkie-Talkie/2 db 599 Ft, farmer 399 Ft, JVC 5,25 DD 1 db 10,99 Ft/50 db/549 Ft, TDK 3,5 HD 939 Ft, Maxell 3,5 HD 949 Ft, 5,25 HD 639 Ft, 3,5 DD 679 Ft, 5,25 DD 479 Ft, Fuji 3,5 HD 879 Ft, 3,5 DD 629 Ft, White box 3,5 HD 479 Ft, 5,25 HD 299 Ft, Verbatim 3,5 HD 999 Ft, 5,25 HD 639 Ft, Polaroid 3,5 HD 859 Ft, 3,5 DD 549 Ft, Nintendo -10 százalék, Siemens 5,25/169 Ft, Basf 3,5 HD 799 Ft, 3,5 DD 549 Ft, Sony 5,25 HD 569 Ft, Floppytartó doboz 100 db 439 Ft, Samsung írógép 11 999 Ft, Joystick 299 Ft, Faxpapír 30 m 169 Ft, 50 m 269 Ft, 100 m 569 Ft/db, Adachi E–180 189 Ft, Sony E–240 399 Ft, Akai E–180 299 Ft, E–195 339 Ft, C–60 79 Ft, C–90 99 Ft, JVC E–180 299 Ft, C–60 75 Ft, C–90 85 Ft, Elekta C60 49 Ft, C 90 69 Ft divattáska 999 Ft, falióra 999 Ft, fénymásoló papír A/4 80 gr 299 Ft. TV 51 cm 27 999 Ft, 51 cm TXT 28999 Ft, 55 cm 29 999 Ft, Autórasztó 2999 Ft, kézivarrógép 699 Ft., harisnyák 44 Ft. gáztűzhely 3 égő 19 999 Ft, MTB 18 seb. kerékpár 14 999 Ft, lábpumpa 649 Ft,szerszámkészlet 1799 Ft. **Szuper árak!**

Ez a város a legjobb hely a világon

Beszélgetés Lengyel Péterrel

Az 55 éves író, nyolc kötet szerzője, Hemingway, Faulkner, Salinger, Chandler, Pirandello és mások műfordítója. Munkásságát 1965-ben a nemzetközi PEN Klub és az IWF pályázat díjával, 1983-ban József Attila-, 1986-ban Arany Meteor-, 1989-ben Év könyve és a Jövő irodalmáért, 1990-ben Pro Urbe Budapest-, 1992-ben Déry Tibor-díjjal ismerték el.

– Ízig-vérig városi ember, pesti, ahogy könyvei bizonyítják. Következésképp, ha valakinek jelent valami nagyon fontosat Budapest, akkor ön az. De mi ez a fontos?

– A rossz levegője, a zagyva embertömege, a kutyaszar a járdán, a tizenötös busz, amely leszokott a jövésről. Ez a szűkebb hazám, ennek megfelelő a helye az életemben. Azt állítani, hogy fontos, fölös szószaporítás volna. Nem fontos különösebben. Csak annyira, mint a levegő, a víz, a kenyér. A közeg. Olyan, amilyen, nem választhatok másikat. Van, aki választ, ózondús Duna-szigetet vagy kisrablós Manhattant, nem az én esetem. Megint más úgy találja: kirándulni, színházat és *happy masszázsszalont* találni, arra jó Budapest – de hogy lakni? azt nem! Igaza van, neki nem. Mindenkinek megvan a szülőfaluja, ahol otthon lehet a világban. A nagyanyámé egy Kisgéres nevű volt Zemplénben, az enyém ez, egy kicsit nagyra sikeredett, ormótlanra, zsúfoltra. Szinte másodrendű, hogy milyen város. A tegnapja és a holnapjának lehetőségei nagyszerűek. Hogyha én megszálló volnék, semmi esetre sem mondanék le róla, itt ütném fel a titkosrendőrségem és a helytartóságom székhelyét. Dúskálnék a tájakban: budai hegyek, Majestic Szálló, síksági Pest, Bajza utca.

Hogy *pesti* vagyok, azt nem mondanám. Végiglaktam a város néhány környékét, a másik parton is, s az egy Óbuda-Újlak kivételével, mellyel örökbe fogadtuk egymást, nem érzek különbséget. Kezdtem, emlékezet előtti időben, a nyolcadik kerületi Leonardo da Vinci utcában, a Kanizsaiban Budán. Nem lehettek elég zamatos utcák a jövő-menő egyenruhás turistáknak, mindkettő megtartotta a nevét az ideiglenesen hazánkban állomásozó Wehrmacht, majd a rákövetkező *Macht* idején is. Háború: Ostrom utca, Kristóf tér, Honvéd utca. Azután Kiskörút, Kmetty utca, Cserje, Elemér utca. S jött Óbuda ideje: Dereglye utca. Maga a béke volt a csöndes és nagyszerű, elfajzott Bau-házas táj, ahol öt évig lehettem zavartalanul utcagyerek. Laktam a Pasaréten, Angyalföldön, nagyanyámnál a pesti Csikágóban háromszor. Nem sorolom. Egy környéket nem szerettem, a Lágymányost, akkor minden kerület így járt volna: két év kisvárosi kitérő után azt jelentette, hogy elveszett a Dereglye utca. A város nekem *van*, az országot testesíti meg. A kisebbik gyerekemmel mentünk valahova, hároméves korában. A Virág-árokról látszott, hogy lent az ötös autóbusz kicsörtet a megállóból. „Elment a buszunk", mondtam. Ő megfordult, a kezemet el se engedte, megfordított engem is, és elindult visszafelé. „Hova mész?" „Haza", kicsit türelmetlenül a lassú felfogásom miatt. „Elment a busz." Akkor már nincs feladat. Így vagyok én is a szülőföldemmel. Mindig vágytam rá, hogy lássak más színű, ízű helyeket, embereket, halljam a más nyelvek dallamát. De minden úton eljön a pillanat: szép, szép a nagyvilág, láttuk, most már menjünk haza. Nem tudnék lakni sem Párizsban, sem Kisgéresen.

– Ember és város viszonya megannyi történetben alakul és ölt alakot. Nyilván önnek is van néhány, a viszonyukat jellemző története.

– Ezerkilencszáznegyvenöt. Túléltem konzervatív nemzeti vének kormányzását egy gyermekotthonban. (Az is a lakcímek közé tartozik: Orsó utca c/o Magyar Vörös Kereszt.) Az egyik nevelőnő talált valami gyárat, ahol ládaszám állt a krumplicukor: melléktermék. Bár kenyérnek jobban örültem volna, az a drapp, édes massza rendkívül tápláló volt. Aztán, amint véget ért a bombázás, kezdtünk kimászkálni. Találtunk egy frissen készült romházat, az emeletre tévedt homokdombban ástam, kézzel. Tudtam, hogy kincsre kell bukkannom alatta. Előkerült egy soklapú üvegprizma, csak meg kellett köpködni, lepucolni az ördögbőrnadrágomon, és szórta a visszavert napfényt. Több százat találtunk még. Nem fogok olyan kincsesházban dúskálni már életemben, mint a lebombázott ház néhai csillárja alatt. Nagyon sajnáltam azokat a gyerekeket, akiknek nincs az életében bomba, romház és kincs.

– Most a Falk Miksa utcában lakik. Hol szeretne Pesten élni?

– Hogy Pesten hol? Óbudán. Hol máshol akarna élni, akinek nem ment el az esze? Újlak határán. Keskeny földsáv a Duna és a hegyek között. Nyolcévesen átúsztam a Duna-ágat, tiszta volt a víz, és nem jött a rendőrcsizma nevű motorcsónak. A hegyekben annyi volt a fel nem robbant lőszer, hogy amikor a szomszédunkban bezárt az ócskavasas, s a telep helyén kiástuk a töltényhüvelyeket a többi Uszály utcai stricivel, fél mázsát vittünk a fémgyűjtő kampányba, kilónként öt forintot reméltünk érte. Három fillért adtak. Elvittünk még egy bakon álló Topolino autót is, annak sajnos előkerült a tulajdonosa.

Nem vitathatja senki, hogy a végletekig elfogulatlan vagyok a várossal és Óbudának az Őt Utca határolta négyszögével. Nos elmondhatom empirikus tapasztalatok alapján: ez a város a legjobb hely a világon. Itt van az élet közepe. Ha nem itthon vagyok, akkor nincs rend a világban, azt érzem, amit a postagalamb: mozdulni kell haza. Végig a gyerekkoromban piszkált a kérdés: miért férnek el az emberek a Nagykörút járdáján, hiszen nem kétséges, hogy akit nem csuknak rács mögé, az ide igyekszik, akárhonnan. Néha ma is ugyanezen csodálkozom. Regényeket mesélhetnék.

Varga Lajos Márton

A tisztánlátás hiánya

BOROS JENŐ FELVÉTELE

Budapest meghatározó utcaképi jellegét, a különféle építészeti stíluskorok formavilágát fölidéző, elegyítő eklektikán egy egész városnegyed lépett túl a két háború között. Az Újlipótváros zömmel modernista szellemben fogant építészete folytatta az egymásra merőlegesen futó tengelyes utcaszerkesztés gyakorlatát, a bennük sorakozó házakon, háztömbökön azonban mind kevesebb gipszplasztika, historizáló stilizálás fordult elő. Olyan egységes összhatás keletkezett így, amely egyszerre illeszkedett a városszerkezet korábbi kialakult formáihoz, ugyanakkor a kor európai színvonalával egyenértékű polgári lakónegyeddel váltotta föl a földszintes, egyemeletes házakból álló kültelki műhelyek és kisüzemek sorát. A Vígszínház akkoriban még a város szélén állt. Amikor a mögötte elterülő, azelőtt szinte figyelemre sem méltatott területen új, a modern építészet technológiai megújulásának lehetőségeit érvényesítő házak sora nőtt ki a földből, a polgárság újdonságok iránt nyitott rétege örömmel vette birtokába.

Itt, a mára tradicionálissá érett, saját múlttal és követésre érdemes mintákkal rendelkező városrészben épült föl 1990 március idusára a Tátra (volt Fürst S.) utca, Katona József utca sarkán az OTP épülete. Földszintjén s az első emeleten a pénzintézet kapott helyet, a fölötte sorakozó szinteken lakások jöttek létre. Intézmény és magánlakások egy épületbeni összekapcsolása nem éppen általános gyakorlat manálunk, holott külföldön rendszeresen ügyelnek arra, hogy a lakossággal együtt éljenek az őket kiszolgáló, az ő szükségleteikből fakadó intézmények. Ez a törekvés az építészetben is kifejeződik, mégpedig a lakó és a közösségi igények egy épületen belüli kialakításával. Az átalakuló korszakban lebegő, helyüket kereső értékek bizonytalansága nehézségek elé állíthatja a tervezőt, amikor egyszerre kell a ház hagyományos otthon jellegét és egy pénzintézet szükségszerű reprezentációs igényét kiszolgálnia. Az 1986–1987 során, a boldog emlékezetű Borsod megyei Ép. Ip. Váll. kebelében kivitelezett terveken *Báthori Sándor* úgy igyekezett a kettéle minőséget összehangolni, hogy a környék immár patinás építészeti karakterét hívta segítségül. Függőlegesen lehúzódó zárt erkélysorok vándormotívumának átvételével alakította ki a lakások szintjeit, míg a bankot takaró homlokzati felületeket fénylő gránitlapok fedik. Az így kialakított, emelt lábazati rész kissé magasan, az első emelet fölé húzódik fel, amely előnytelenül szabja meg a sarokház arányait. Szintén kevéssé sikeres a két minőség összehangolásának kísérlete, ugyanis a lakásokat magukba fogadó szinteken előregyártott homlokzati elemek tapadnak a falra. Sárga színük nem harmonizál a különben finoman és elegánsan tagolt lábazat vékonyan egymásra illesztett gránitmezőinek hangvételével. Két másik momentum pedig arról árulkodik, hogy hiába érvényesült itt a hagyomány formakényszere, az előregyártott elemeket elválasztó osztással olyan tagolási arány jutott szerephez a látvány egészében, amely semmivel nem alkot kapcsolatot; csupán van. A zárt erkélyeket föntről záró, a főpárkány fölötti részre ráülő apró tornyocskák pedig a biztos ízlés, a lebegő értékrenden belüli tisztánlátás hiányán sugallják. A minőségek közötti kapcsolat csak az erkélysorokat tartó konzolok formáiban és arányában lett sikeres. Apró lécekkel, barokkosan keretezett ablakok, tagolt lábazati formák bizonyítják, hogy a tervező igyekezett e részletformákra is figyelemmel lenni. Összhatásában sikerült házát úgy kialakítania, hogy az előnytelen, bizonytalanságról tanúskodó részletek s a disszonáns arányok ellenére az OTP-ház úgy simul be környezetébe, hogy egy csipetnyit jelenkoriságából is képes kifejezni.

A környék építészetében találni olyan példát, amely hasonló problémáit kedvezőtlenebbül oldotta meg, sőt Báthori épülete a legérvényesebb megközelítési módok közül való. Olyan ház, amely hiányosságaival együtt példázza a múlt és a jelen építészetének együttélési gondjait, kifejezi azt a hiányt, amely a város jelenkori és holnapi építészetében a múlt iránt egészségtelen kezdeményezőkészségben szűkölködő viszonyban fennáll.

Bojár Iván András

Gink és Kukorelly Budapestje

„Az ember a szülővárosával nem szerelmi viszonyban áll. A szerelmét mégiscsak valahogy kiválasztja vagy az választja ki az embert. Vagy egyéb megfontolások történnek. Ide azonban én beleszülettem, nyakig bele, hogy egyes szám első személyre váltsunk át. Akkor pedig már szag után megyek, anya-fiú viszony, hogy az anyának van bizonyos szaga. Levegője, illata, finomabban szólva. Hangja, formája, színei. Hibái és hiányai." A Budapest–Papírváros című album belső címlapján a kiadó helyére az van írva: Városháza. Ez már nem is az első kötete a sorozatnak (Az én Budapestem), ráadásul ez nem is az egyetlen sorozat (a másik a különböző nyelveken megjelenő Mi Budapestünk). Fogalmazhatunk úgy, hogy a Városháza urai e könyvekben akarnak emléket állítani működésüknek. Vagy úgy, hogy a Városháza urai és hölgyei fontos feladatuknak tartják, hogy e város látványát, kultúráját, hangulatát, köveit, ízeit és színeit magával vihesse, aki akarja, élvezhesse, újra élhesse, amikor csak akarja. A lényeg, hogy szépek a könyvek és hasznosak. Szeretni való az olyan könyv, amely úgy készül, hogy egy fotóművész (ezúttal Gink Károly) és egy költő (most Kukorelly Endre) összeáll és saját szemszögéből láttatja Budapestet. Az ilyen könyvet nem turistáknak nyomtatják, hanem az itt lakóknak, akiknek szeme minden nap készít hasonló képeket anélkül, hogy megkeresnék a legjobb beállítást. Nem másra jó ez a könyv, csak hogy gyönyörködjünk abban, amely mellett naponta elhaladunk.

K. K.

LELET

Demagóg étlap a Bástyában

Azt mondja a barátom, aki amúgy a kollégám is, hogy ebből csakis demagógia lehet.

Mármint a leletből. A lelet ugyanis egy étlap.

A Bástya étterem étlapja – à la carte – 1969-ből.

1969. május 8. Csütörtök.

A Bástya kedvenc helye volt a Blaha Lujza téri székházban dolgozó firkászoknak. Esténként, lapzárta után vagy a Nemzetibe, vagy a Bástyába tértek be némi harapnivalóval, fröccsel lazítani újságcsinálásban megfeszült idegeiket.

S hát aznap is elkészült a lap, mert olyan még nem volt, hogy a lap, *A Lap* el ne készült volna.

Itt is az első oldal.

Mindjárt a boldog emlékezetű vezércikk:

BÉKEHETEK

Aztán az indulló anyag:

ÖSSZECSAPÁSOK LIBANONBAN A KORMÁNYCSAPATOK ÉS A GERILLÁK KÖZÖTT

Jobb szélen:

KOSZIGIN HAZAÉRKEZETT DELHIBŐL

Alatta:

FINNORSZÁG KÉSZ AZ EURÓPAI BIZTONSÁGI ÉRTEKEZLET MEGRENDEZÉSÉRE

Alul egy kép:

ÚJ BETONGYÁR NYÍREGYHÁZÁN

A jobb alsó sarokban pedig:

Kaviáros palacsinta	17.2o
Csemege szalámi vajjal	13.6o
Hideg sonka vajjal	1o.8o
Tálonsült sonka tojással	13.7o
Hortobágyi hussopalacsinta	8.7o
Sajtos csulette	12.9o
Gomba tojással	14.1o
Svéd gomba	9.6o
1 pár virsli mustárral	9.2o
Tojás tálon Bercy módra	13.4o
HALÉTELEK	
Ponty halászlé	17.--
Rácsponty	17.9o
Ponty fatányéros körítve,tartárral	31.3o
Ponty rántva hasáb burgonya,tartár	17.8o
NAPI ÉTELAJÁNLATUNK	
Milánói sertésborda	24.1o
Szerb felséimolest	15.6o
KÉSZÉTELEK	
Újházi tyúkleves paradicsommártással	19.5o
Paprikacsirke galuskával	19.6o
Milánói sertésborda	24.1o
Kazterházy sertésszelet rizzsel	15.9o
Sertéssült hasáb burgonyával párolt káposztával	14.5o
Sertéspörkölt galuskával	13.--
Szalonsertéstűdő zsemlegombóccal	1o.7o
Pirított sertésmáj sósburgonyával	12.6o
Pacalpörkölt sósburgonyával	9.5o

MAGAS RANGÚ VIETNAMI VENDÉGEK ÉRKEZTEK BUDAPESTRE

Sportoldal is készült aznap:

KK: VESZTETT ÁLLÁSBÓL SOKAT ÍGÉRŐ DÖNTETLEN – Inter Bratislava–Vasas 2-2 (2-0).

És persze az időjárás:

TÖBBFELÉ ZÁPOR, ZIVATAR

A hőmérséklet nyugaton 18–23, máshol 25 fok közelében.

Ennyi.

Aznap este a Bástyában nem lehetett már kapni paraj- és sóskafőzeléket 3,10, illetve 4 forint. Házi túróscsuszát tepertővel 5,20. Halételeket, úgymint: Pontyhalászlé 17; Rácponty 17,90; Pontyfatányéros körítve, tartárral 31,30; Ponty rántva, hasábburgonya, tartár 17,80. Pirított sertésmájat sós burgonyával 12,60. Pacalpörköltet sós burgonyával 9,50. Pirított vesevelőt sós burgonyával 9,20. Vadas marhasültet zsemlegombóccal 14,30. Parajfőzeléket rántott bordával 10,70. Sóskafőzeléket párisi szelettel 10,30.

Minderre diszkrét x-ek hívták fel a nagyérdemű figyelmét. A Halételeknél egyetlen nagy X. Volt viszont egyebek között:

Szárazbableves 3; Tejfeles burgonyafőzelék 3,80; Rántott csirke hasábburgonyával 21,80; Sertésbordák rántva, hasábburgonyával 19,80; Hagymás rostélyos hasábburgonyával 16,10-ért.

Forintban.

No már most:

Hol vannak már azok a békehetek?

Az összecsapások a kormánycsapatok és a gerillák között.

Hol Koszigin?

Az európai biztonsági értekezlet? (Megjegyzendő: hat évvel később, 1975-ben sikerült is összehozni.)

Hol a betongyár?

Hol vannak a magas rangúak Vietnamból?

Hol az a Vasas?

Maradt az időjárás.

De kedveseim, hol itt a demagógia?

Friss Róbert

Se görcs, se mellébeszélés

Ektar: Gerle ének (GyőrFree Műhely) Két veterán (Szőke Szabolcs, Benkő Róbert) és két ifjú tehetség (Tóth Evelin, Kardos Dániel) alkotja ezt az először 2002 őszén, a GyőrFree zenei fesztiválon bemutatkozott különleges együttest. A Gerle ének már a második korongjuk. Erős, karakteres, kortárs, improvizatív kamarazenét játszanak, balkáni, távol-keleti és afrikai behatásokkal. Indiai eredetű nevüknek (az Ek-tar egy húrt jelent) megfelelően valóban eléggé egyhúron pendülnek, a megírt részeket kollektív improvizációkkal, melódia-variációkkal fűzik egybe. Szép, bensőséges, lebegős, tartalmas zene, nincs benne se görcs, se mellébeszélés.

Amorf Ördögök: Cellux-szimfónia (Mama/CLS) A zeneszerző Tövisházi Ambrus és szövegíró Tariska Szabolcs kettőse köré szerveződő, változó felállású formáció hat éve toppant be a hazai popporondra. A Cellux-szimfónia már a harmadik CD-jük, és rajta gyakorlatilag folytatják az eddig megkezdett utat: a mindennapi élet régi és új slágereiből, filmzenéiből, klasszikus dallamaiból és zenefoszlányaiból „ragasztgatják" össze vidám hangvételű szerzeményeiket. Az általuk kacatpopnak hívott, erősen esztrádszerű zenei világot Tariska Szabolcs metaforákban gazdag szövegei „súlyosbítják" vagy éppenséggel emelik meg. A korábbi alapvetően bulis albumukhoz (Betyár a holdon, Molylepke minibár) képest a Cellux-szimfónia visszafogottabb, helyenként kifejezetten andalítóbb, de az Amorf Ördögök továbbra is mókás és egyéni színe a hazai kortárs popszíntérnek.

Agostones: Ördögbomba (Etnofon) Ágoston Béla, a magyar dzsessz egyik nagy ígéretének újabb formációja az Agostones. Ráadásul három különböző irányzatot próbál benne párhuzamosan vinni: az etnodzsesszt, a népi gyökerű szabad zenét és a dudamuzsikát. Zenekara is elég sajátos felállású: hegedű és bőgő (a vonósbandából), gitár (a tamburazenekarból), szaxofon (a fúvósbandából), plusz egy dudás, mint a régi játékmód őrzője. Modern ritmusok és régi dallamok jellemzik stílárisan sokszínű számaikat, melyek – mint hangsúlyozzák – „nem lezárt zenei anyagok: az előadások, a közönség reagálása alakíthat a végső hangzáson". **B. Sz.**

HANGVADÁSZ

Mariah Carey: The Emancipation of Mimi (Universal)

1. Mi volt az első kislemezdal címe?
2. Hányadik stúdióalbuma ez az énekesnőnek?
3. Ki működik közre a Say Somethin' című számban?

A helyesen válaszolók között három új Mariah Carey-CD-t sorsolunk ki. Beküldési határidő: **2005. május 20.** Cím: Népszabadság Rt. Jövő7, 1034 Budapest, Bécsi út 122–124. **CD-rejtvény.**
Négy héttel ezelőtti rejtvényünk (Garbage) megfejtése: 1. Shirley Manson 2. James Bond: A világ nem elég 3. Why Do You Love Me. A Warner Music Hungary ajándékát **Ballabás Máté,** Dabas; **Gáspár Annamária,** Szigetszentmiklós; **György Enikő,** Budapest nyerte.

Étel a bélyegen

A tematikus bélyeggyűjtés szinte határtalan, így az sem kizárt, hogy valaki az ételábrázoló bélyegeket kutatja. Magam még nem találkoztam efféle kiállítási kerettel, az európai újdonságok iránt érdeklődők azonban az idén gyakran csipeszelhetnek ínycsiklandó finomságokat bemutató bélyegeket. Az öreg kontinens postái ugyanis a gasztronómiát jelölték meg követendő témaként a 2005. évi EUROPA-bélyegek tervezésében, és így több mint félszáz étkes újdonságra számíthatunk (a szomszédos osztrákok például május 17-én adják ki, a szlovének novemberre tervezik). A hétköznapi étkezésben nyoma sincs ugyan, a Kárpát-medence ételvariációinak bősége azonban kiismerhetetlen. Az ilyen postai kibocsátások viszont többnyire reklámhordozók is, ezért nem csodálkozhatunk, hogy hungarikumként éppen nokedlivel tálalt paprikás csirke került Baticz Barnabás kisívtervére. A négy 160 forintos bélyeg terített asztal képét idézi fel, s a május 9-én 130 ezer példányban megjelent ív szélére hagymától borig sok minden odazsúfolódott. **S. K.**

Baticz Barnabás grafikusművész

Mozgásban

Pécs–Siklós Maraton. A Siklósi Takarékszövetkezet pünkösdi futógáláját május 14-én rendezik. A 42 kilométeres maratoni futóversenyen egyéniben, illetve négyfős váltóban (10-11-11-10 kilométer), valamint 2,5 kilométeres egyéni városi futóversenyen lehet indulni. A 42 kilométerre vállalkozók 10 óra 30 perckor a pécsi Várkői stadionból (Verseny utca 1.), a városi futóverseny mezőnye 12 órakor Siklós belvárosából rajtol. Nevezés a helyszínen, a versenyen bárki elindulhat, aki rendelkezik érvényes orvosi engedéllyel, 14 éven aluliak azonban csak szülői engedéllyel, váltóban indulhatnak. 14-én egész nap programok és neves művészek szórakoztatják a kilátogatókat. Információ: 06 (20) 949-4250.

II. Garadna 40. 14-én rendezi meg a Zöldgömb Sport Klub az „Előzd meg a kisvasutat" sorozat 6. eseményét Miskolc és Garadna környékén. A kerékpártúra 8 és 10 óra között rajtol Miskolc, Kilián kisvasútállomásról, és Garadnára érkezik. A táv 40 kilométer, a célban üdítőital és zsíros kenyér várja a résztvevőket, akik oklevelet, emléklapot és kitűzőt kapnak. A 3 fős családokból 1 fő ingyen indulhat, míg a 10 fős csoportok 20%-os kedvezményt kapnak az 500 forintos nevezési díjból. Nevezés 8 és 10 óra között a rajtnál. Információ: 250-5631.

Szatmár-beregi túra. Négynapos kerékpártúrát szerveznek a Városi Biciklizés Barátai május 13-a és 16-a között az észak-alföldi régióban, Fehérgyarmat környékén. Információ: 258-5906.

Tavaszi gyalogtúra. A százhalombattai Fitness Company gyalogtúrát szervez 14-én a Pilisben. A mezőny 10 órakor a dömösi révátkelő állomásánál találkozik. Információ: 06 (23) 355-914.

II. Mátrai Csillagok Éjszakai Teljesítménytúra. A Kékes Turista Egyesület 15-én és 16-án 40, 25 és 15 kilométeres éjszakai gyalogos teljesítménytúrát szervez Gyöngyösről. A 40 és 25 kilométeres táv 20 és 21 óra között, a 15 kilométeres 19 és 21 óra között indul a gyöngyösi Felsővárosi Általános Iskola (Martinovics utca 2.) elől. Információ: 06 (30) 308-4317. **Arany-Média**

KÖNNYŰ SALÁTALEVES

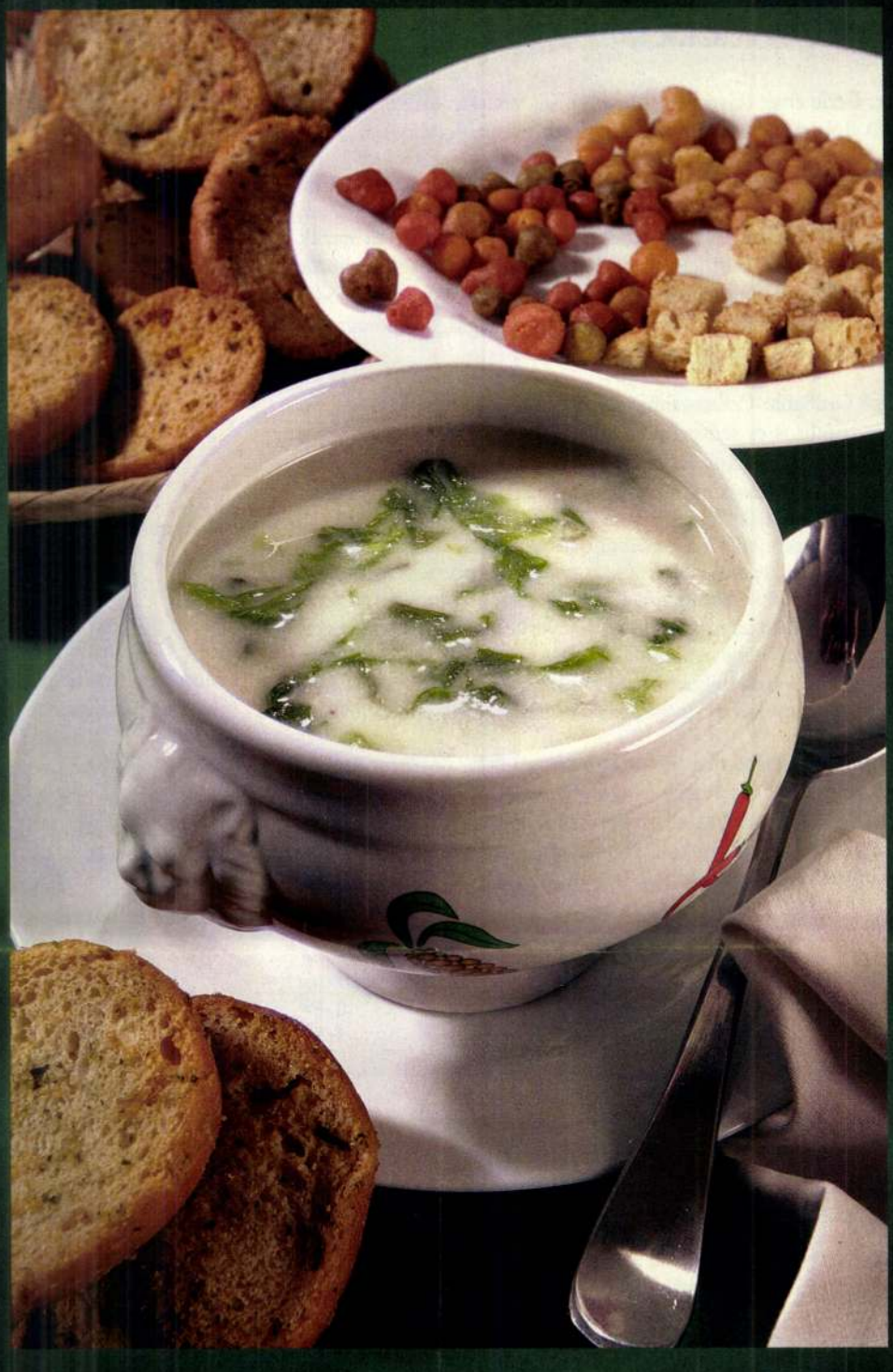

A tavaszi fejes salátának nem lehet ellenállni, ezért néha több kerül a kosarunkba, mint amit azonnal elfogyasztunk. Ha már nem olyan szép, ropogós, levesnek még nagyon megfelel, s mert a magyar konyhában a salátaleves nem igazán ismert és kedvelt, jó alkalom ez a kísérletezésre.

HOZZÁVALÓK

5 dkg vaj
2 csapott evőkanál liszt
8 dl zöldségleves
20 dkg kifliburgonya
1 nagy fej saláta
2 dl tejföl
só
cukor
A TÁLALÁSHOZ:
levesgyöngy vagy zsemlekocka

A lisztet a forró vajon halvány rózsaszínűre pirítjuk. A megforrósított levessel felengedjük, és 6-8 percig forraljuk. Ezalatt a burgonyát megtisztítjuk, megmossuk, karikákra vágjuk, és a levesbe dobjuk. A salátát folyó vízben alaposan leöblítjük, ujjnyi hosszú laskákra metéljük, és ha a burgonya már majdnem puha, ezt is hozzáadjuk. Amikor a saláta egy kissé összeesett, a tejfölt néhány kanálnyi forró levessel elhabarjuk, és állandóan kevergetve a levesbe öntjük. Egyszer felforraljuk, megsózzuk, egy kevés cukorral és ecettel pikánsra ízesítjük. Betétként levesgyöngyöt vagy pirított zsemlekockát kínálunk hozzá.

Elkészítési idő: 25 perc
Egy adag: 1797 kJ/430 kcal
Italajánlatunk: száraz fehérbor

Receptek és fotók: konyha magazin

z igazgatóságához nyujtsák be. A szállitási lek ugyanott betekinthetők.

nesvár, Arad, Nagyvárad. (Takarmány zelőanyag szállitás.) Az alábbi ásokon elhelyezett cs. és kir. katonaság e 1909. szeptember 1-től 1910. augusz-31-ig terjedő idő alatt szükséges zab, szalma, tüzifa és kőszén szállitására ár-tartatik a következő helyeken:

emesvári cs. és kir. élelmezési raktár-ulius 21-én a Temesvár, Karánsebes,

dohánygyári igazga bánatpénz az egy mely valamely m. budapesti m. kir. á nyugta az ajánlatho valók a részletes és tételekben foglaltatn tájával és a szerz debreceni kir. doh delkezésre állanak.

Zágráb. (Szén

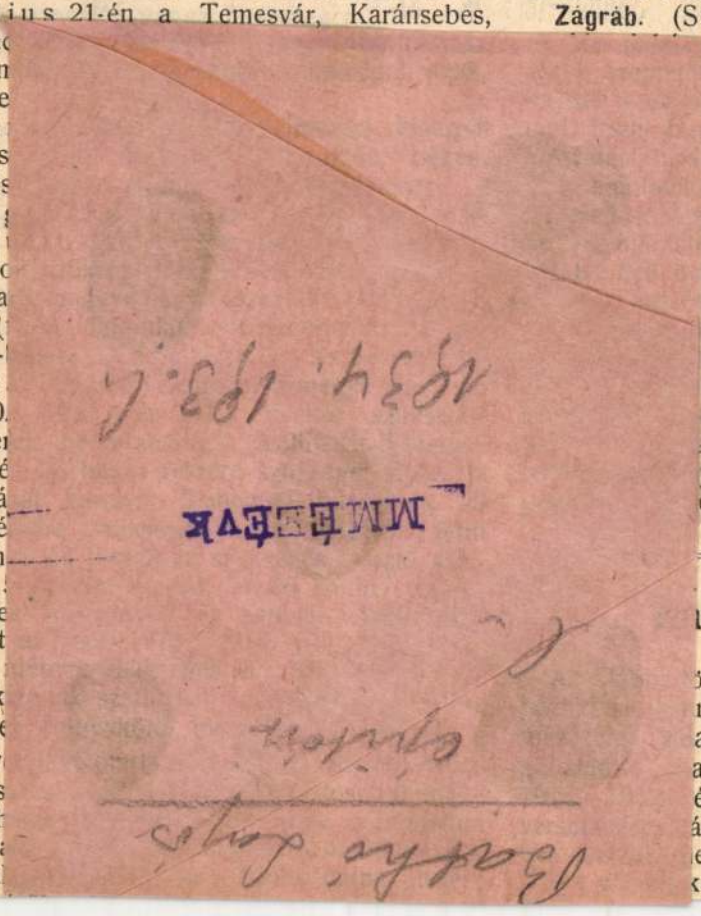

yár R.-T.

és Bokmayer

herceg Sándor-tér 4. sz.

o Gyár: Kőbánya.

ruganyos, meleg, könnyen tiszt
:: :: :: tartható. :: ::

Földfeletti jégverme
sörhütők, borpincé
tervezése.

Műszaki irod
a parafakő anyag célszerü alk
mazására vonatkozó tervezé
. . . . . kivitelére. . . .

tételek a vármegyei
nthetők, az ajánlati
hető.

lák szállitása.)
tcáinak, kerületeinek
mozásához szükséges
rb. kisebb jelző tábla
ös és fekete domboru
szállításának biztosi-
. e. 10 órakor Kapos-
i hivatalában verseny-
200 k óvadék letételét
l ellátott ajánlatok a
e. 9 óráig nyujtandók
hivatalnál. Részletes
gi előadónál betekint-

a szállitás.) A
egyintézet részére az
december 31-ig mint-
hasábos bükk, tölgy,
ifa szállitására julius
egyintézet hivatalos
tik. Árlejtező az ajánl
% bánatpénzt köteles
10 órakor Kolozsvár, Marosvásárhely és
tartozó sátortábor, valamint Beszterce
szükségletére.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5%-a
helyezendő. A szállitási feltételek füzet
élelmező raktárakban, valamint a brassó
nai élelmező fiókraktárban betekinthetők
megszerezhetők.

Erdőd. (Tüzifa szállitás.) Az
kir. járásbiróság és fogház helyiségein
séhez szükséges 100 m3 hazai, száraz
szállitásának biztositására az árlejtés az
járásbiróságnál julius 31-én d. e. 9
fog megtartatni. A szerződési tervezet
letes feltételek nevezett járásbiróság jegy
dájában betekinthetők. Bánatpénzül az
összeg 5%-a a szatmári m. kir. adóh
letétbe helyezendő és a nyugta az aj
csatolandó.

Szepesbéla. (Kőszén szállitás.) A
bélai kir. dohánygyári igazgatóság az ü
1909. szeptember 1-től 1910. augusz
terjedő 1 évi időtartam alatt szükséglen
mm. hazai I. min. kőszén szállitására
tárgyalást hirdet. Az ivenként egy k

Bathó Lajos

Kiállitások

A Műteremben érdekes művész állit ki. Már azért is figyelemreméltó, mert kiforrott, komoly egyéniség létére, nem igen ismerik a nevét. Bathó Lajos csendben dolgozott, fejlődött, nem hivta fel magára a figyelmet és talán éppen ezért érkezett el a kifinomultság és a művészet oly magas fokára, amint azt mostani kiállitásán láthatjuk.

Az akvarellfestésben tökéletesitette magát. Vaszary tanitványa volt, de ennek nincs nyoma lágy, elmosódott és mégis erőteljes pikturáján. Nem dolgozik élénk, rikitó szinekkel, gyakori nála a sötét szürkésbarnás tónus és ezek közül izzanak ki szinei (Templomablak). A szürkét sokszor a bársonyos feketéig mélyiti, még az égen is a puhán fehérlő felhők mellett, máskor pedig egészen könnyedén párás-ködös. Hallatlan finom tónusnüanszokat tud megérezni. Magábamélyedő lelkületről, benső melegségről szólnak képei. Témái elsősorban tájképek, itt is szereti az imponderabileket, a kézzelfoghatatlant ábrázolni. Kedves témája a füst, a felhők, a köd, az olvadás, amit sokszor japános módon akvarellez. De ha gyermekarcot vet papirra, akkor is tökéletes. Bátor és gyöngéd tud egyszerre lenni. Ha eddig nem ismerték és méltányolták is, most fel kell öt fedeznie a nagyközönségnek.

Uj Magyarság 1943 márc. 10.

des gobelins. En 1483, le légat du Pape parle avec admiration des trésors qu'il a vus à la cour du roi Mathias et parmi les objets d'or et d'argent qui l'ont émerveillé, il n'oublie pas de faire mention que les tapis rares faisaient aussi la gloire du trésor de Mathias.

Le tapis du trône du roi Mathias qui semble avoir été fait d'après les dessins d'Antonio Pollaiolo, est un témoin éloquent du goût de l'époque de ce grand souverain.

Par ailleurs, les deux gobelins figurant dans la collection de Richard Wallace à Londres, représentant les noces de la reine Béatrice et le cortège royal, sont d'intéressants documents de l'art du temps. Selon Müntz ces gobelins auraient été faits entre 1483 et 1515. Gaston Migeon exprime l'avis que la tenture représentant les noces de Béatrice a été faite d'après les

Bathó Lajos

Bathó Lajos vizfestményei

A vizfestés nemes technikájában dolgozó, egészen kimagasló helyet foglal el *Bathó* Lajos, a Székesfővárosi Iparrajziskola tanára, kinek több mnit félszáz vízfestménye tölti be a „Műterem" helységeit. Már előadásmódjával is elkülönül legtöbb akvarellistánktól, a legvizesebb technikának mestere, a virtuóz összefolyatások és vizesbe rajzolás előrendű művésze. A klaszszikus kimosási technkával szemben ez az előadásmód kiváló alkalmat ad brilliáns szinhatásokra és puha tónusok változatos játékára. Képei többnyire tájképek, de van köztük néhány fej is, melyek közt különösen egy lágytónusú férfifeje emelkedik ki. Előadásmódjának egyszerűsége nem egy képén egészen a japánokig viszi őt el, mint egy téli napsütése és egy őszi tája, de talán leginkább őszibarackjai. Technikájának következménye, hogy egyik-másik képének tárgya elmosódott, még ezeken is átérezzük azonban a művész komoly mondanivalóit. Képei annak kiváló illusztrációi, hogy nem mindig a nagy méret az, mely a monumentalitás lehetőségeit hordja magában, néha lehet nagyvonalú egy tenyérnyi akverell is.

K. I.

Magyarság
1943. március 13.

MAGYAR MŰVÉSZET

Tizenegy évvel ezelőtt, pár nappal Szinyei-Merse Pál halála után, alakult meg a Szinyei-Társaság, hogy ápolja a magyar művészi kultúrát. Ezt a célt akarta szolgálni azzal is, mikor a magyar művészet hiveihez fordult azzal a kéréssel: tömörüljenek köréje, hogy lehetővé tegyük egy magas szinvonalon álló ***művészeti folyóirat*** megalapitását, mely közvetitőül szolgáljon a művészek törekvései és a művészetet szerető nagyközönség azonos céljai között. A Szinyei-Társaság kéri a közönséget, lépjen vele eszmei közösségbe és csatlakozzék a

„Az Egység Útja" c. folyóirat februári száma gazdag tartalommal jelent meg. A vezető dolgozatot *Antal* István miniszter irta „Lelki egység és nemzeti ujjászületés" cim alatt. P. *Fenyvesy* O. P. Krisztusról irt; P. *Schrotty* Pál tartományfőnök Lortz történetszemléletéről, *Bálint* György a magyarok egységéről. A lap hozza P. *Pribilla* S. J. német szaktudósnak és az evangélikus Pfarrerblatt dolgozatának forditását az egységről. A szerkesztő P. *König* Kelemen összefoglaló dolgozatban ismerteti az egységről szóló eszmecseréket; *Károlyiné Fellner* Rózsa Hidépités c. elbeszélését, számos kisebb dolgozatot, könyvismertetést és külföldi hireket. A havi 32 oldalon megjelenő folyóirat évi előfizetése 6 pengő. Kiadóhivatal: Budapest, II., Margitkörut 23. Csekkszám: 41.780.

A székesfehérvári egyházmegye hitbuzgalmi élete. Shvoy Lajos székesfehérvári püspök ujévi körlevelében beszámol az egyházmegye hitbuzgalmi életének adatairól. A nehéz idők ellenére is történt több uj templomépités, oltárfülkék felállitása, templomok restaurálása, templomfelszerelési tárgyak beszerzése. Beszámol a jelentés a temetők gondozásáról, uj plebániaépületek emeléséről és a régiek restaurálásáról. Majd összefoglalja a missziókat és a triduumokat, amely utóbbiaknak száma 121 volt. Kimutatást közöl arról is, hogy az egyes plebániákról hányan vettek részt férfi és női lelkigyakorlatokon. A bérmálást az elmult évben 24 egyházközségben 9776 személynek osztotta ki a püspök. Ezenkivül meglátogatott egy csomó leányegyházat is és több helyen vett részt A. C. gyüléseken. Külön emlékszik meg a betegek napjáról, amelyet Máriaremetén és Székesfehérvárott is megtartottak. A leányegyházakban több helyen vezettek be rendszeres szentmiséket. Több uj állás is került szervezésre ugy a hitoktatás, mint a lelkipásztorkodás terén. Több helyen rendezték a kegyuri kérdést. Végül megemlékszik a püspök arról a liturgikus napról, amelyet az egyházmegye papsága és tanitói részére rendeztek és amelyen az egyházmegyei liturgikus bizottság keretében működő egyházművészeti és egyházzenei osztályok számoltak be munkájukról. Megalakult a Schola Cantorum Albaregalensis.

Honvéd imakönyvet küldünk (kemény kötés 128 old.) a HARCTÉRRE, ha a cimet és 80 fillért küld be kiadóhivatalunknak „SZENT VAGY, URAM!" Bpest XII., Fery O.-út 55

Jubiláló katolikus folyóirat. „A Hirnök" szépirodalmi és társadalmi folyóirat, amely Kolozsvárott jelenik meg, most lépett 40. évfolyamába. A folyóirat ezelőtt 40 esztendővel indult meg Szent Ferenc hirnöke cimén és első szerkesztője 29 esztendőn keresztül a ma is élő P. Trefán Leonárd O. F. M. volt, aki az akkori liberális időkben a keresztény történelmi talajra való visszavezetést, belekapcsolódást és az abból való táplálkozást jelölte meg a lap nevelési alapjául. A ferences szellemét képviselte, amelytől soha nem tért el. A meginduló lapra a nagy XIII. Leó pápa még áldását adta és annak munkatársai között ott szerepeltek Prohászka Ottokár, Bangha Béla, Hirschler József, Buttykay Antal, Uzdóczy Zadravecz István és sokan mások. Ennek a folyóiratnak a nyomán megindult a magyar nyelvterületen a ferences magyar szellem térhóditása és egész sereg uj ferences közlöny alakult. A trianoni idők megváltoztatták a lap cimét, amely azonban a régi szellemben haladt tovább. Mostani felelős szerkesztője dr. Boros Fortunát. A jubiláló szám igen gazdag tartalommal jelent meg, számos kiváló katolikus iró közreműködésével.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR CECILIA EGYESÜLET fontos és megbecsülendő munkát végez akkor, amidőn a templomi éneklésnek az egész országra szóló egységessé tételén fáradozik. Ennek az énekegységesitő mozgalomnak szép eredménye, hogy ma már a legtöbb egyházmegye elfogadta az egységes énekrendet. Ez év elején az ország tizenegy egyházmegyéjében indult meg a „Szent vagy Uram" szerint való egyöntetű egyházi népének. Az OMCE buzgólkodása nemcsak a kórusokat tisztitja meg az oda nem való énektermékektől, hanem a népet is visszavezeti a régi és virágzó magyar templomi éneklés hagyományaihoz. Ezen felül természetesen azt a célt is szolgálja a mozgalom, hogy eltünjenek a vidékek szerint divatos variánsok és a hivek az egyedüli hiteles dallamot ismerjék meg.

A Katolikus Hölgyek Országos Sajtóegyesülete március 9-én, hushagyó kedden délután 6 órától 7 óráig az Angolkisasszonyok váciutcai templomában engesztelő szentségimádási órát rendez. Az ájtatosságot dr. Hamvas Endre protonotárius kanonok, érseki általános helytartó végzi, mig az elmélkedéseket P. Erdélyi István S. J. főiskolai tanár tartja.

LELKIGYAKORLATOK A PÉCELI NŐI LELKIGYAKORLATOS HÁZBAN

Március 3—7-ig: Szent Adalbert Társulat helyi szervezetek vezetői. — Horváth Sándor igazgató.
Március 8—12-ig: Rákosszentmihályi polg. iskola.
Március 13—17-ig: Gizella királyné leánygimn.
Március 18—21. estig: Budapest V., Sziget-utcai Szöv. Nőipariskola növendékei. — P. Polgár András S. J.
Március 24—28-ig: Légoltalmi Liga Bp. VII. kerületi női csoportja. — P. Müller Lajos S. J.
Március 28. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és mások lelki megujulásának napja. — Családi nap.
Április 1—5-ig: Székesfehérvári Árpádházi Boldog Margit- és kaposvári leánygimnázium VII—VIII. oszt. növendékei. — P. Polgár András S. J.
Április 5—9-ig: Budapest-Felsőkrisztinavárosi Plebánia Oltáregyesülete. — P. Kardas József S. J.
Április 10—14-ig: M. kir. Postatisztviselőnők.
Április 14—18-ig: Zrinyi Ilona leánygimn. VII—VIII. oszt. növendékei. — P. Polgár András S. J.
Április 18—24-ig: Apostolok Királynője Urhölgyek Mária Kongregációja. 5 napos.
Április 27-től május 1-ig: Szabadkai Leánykongregáció — P. Gausz Tibor S. J.
A lelkigyakorlatok a jelzett első nap estéjén kezdődnek és az utolsó nap reggelén fejeződnek be. Ellátás 3 és fél napra egyágyas szobában 23.—, két-háromágyas szobában 20.—, közös szobában 19.— pengő. 5 napra: 30.—, 27.—, 26.— pengő. Jelentkezni 10 nappal előbb kivánatos 3.— pengő előleg beküldésével. A meghirdetett lelkigyakorlatokra bárki jelentkezhet. Cim: Pécel, Lelkigyakorlatos ház. Telefon: Pécel 10.

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

Kétszázéves a Rokoko olasz zeneköltője

Itáliában nemrégiben kegyelettel ülték meg Luigi *Boccherini* születésének 200. évfordulóját, a *Rokoko* olasz zeneköltőjének emlékezetét, akinek népszerüsége annakidején *Haydnéval* is vetekedett. *Boccherini 1743 február 19-én* született Felsőolaszországban, *Luccában*, tehát abban a városban, amely több mint száz évvel utóbb Puccini szülővárosa is volt. Eredetileg gordonkaművésznek készült és különös, tény, hogy zeneszerzéssel csak mintegy huszonöt esztendős korában kezdett foglalkozni. Munkásságának fejlődési korszakáról a legcsekélyebb adat sem áll életrajzirói rendelkezésére. Luigi Boccherini, amint utóbb nevezték, a Rokoko nagymestere már mint teljesen kiforrott egyéniség lép alkotásaival a nyilvánosság elé, azontul azonban szinte bámulatos az *alkotó termékenysége.* Fáradhatatlanul ir s a következő roppant szerzeménytömeggel ajándékozza meg ámuló kortársait: 91 vonósnégyes, 125 vonósötös, 54 trio, 20 szimfónia, 18 fafuvósok számára irt ötös, 16 zongoraötös, négy gordonkahangverseny, nem számitva a kisebb szerzemények szinte fölmérhetetlen sokaságát.

Boccherini Haydn és Mozart kortársa volt, sőt a salzburgi mestert tul is élte, megérte még Beethoven és Schubert művészetének fénykorát és a maga idejében a legnépszerübb zeneköltők közé tartozott. Két uralkodó kegye is sugárzott a kivételes tehetségü zeneszerzőre, igy IV. Károly spanyol királyé, akinek udvaránál néhány évig mint kamarazenész működött Madridban és Aranjuezben. Feljegyezték róla, hogy az egyenes lelkü Boccherini később azért veszitette el a király kegyével együtt busásan jövedelmező állását, mert egy alkalommal valamilyen művészeti kérdésben ellentmondani merészelt a hirtelen haragu uralkodónak. A spanyolok herkulesi erejü királya erre egyetlen ökölcsapással leteritette a vézna zeneszerzőt és örökre számüzte őt udvarából.

A póruljárt mestert ekkor II. Vilmos Frigyes porosz király fogadta kegyébe és 1787-ben udvari zeneszerzőjévé nevezte ki *Boccherinit*, aki azontul Berlinben és Potsdamban működött. Reichard udvari karnagy irja feljegyzéseiben, hogy a király annyira megkedvelte az olasz mester csipkefinom szerzeményeit, gondosan kidolgozott menuetteket, a Courant-eot, gavotteokat és a Rokoko rizsporos világának kifinomult légköréhez illő apró műveket, hogy azokat maga is előszeretettel játszotta.

II. Frigyes Vilmos korai halála egyuttal Boccherini fénykorának alkonyát is jelentette. Hazatért szülőföldjére, ahol visszavonultan élt néhány esztendeig, majd utóbb hangversenykörutra indult, amelynek során ujból ellátogatott Madridba is. Itt érte a halál 1805 február 28-án.

Művei iránt, amelyek már emberöltők óta a klasszikus alkotások közé számitanak, még manapság is gyakran érdeklődnek s emlékét kegyelettel őrizte meg az egyetemes művészvilág. (d. f.)

Három szinház a honvédcsaládokért

Orosz Barna szinházi vállalkozásai vitéz Bánky Róbert és Fényes Szabolcs vezetése alatt résztvettek a Főméltóságu Asszonynak a honvédcsaládokért rendezett akciójában. Az Orosz Barna szinházi müvek összesen 7772.13 pengőt juttattak a nemes célra. Ebből az összegből 3829.40 pengő a Fővárosi Operettszinházra, 2956.30 pengő az Uj Magyar Szinházra, 986.43 pengő pedig a szegedi Városi Szinházra esik.

Uj filmek

A FORUMBAN: *Lezárt ajkak.* Az *Esperia* uj filmje a törvényszéki történetek közül való. Rögtön megjegyezzük, hogy egyike a legjobb olasz filmeknek, amelyeket az utóbbi időben bemutattak. A hatalmas gépezettel mozgatott s külső hatásokban monumentális történelmi filmek után olyan filmtörténetet kapunk, amelyben a hangsuly egyes színészek kiváló teljesitményén van. Itt leplezetlenül megmutatkozik, milyen remek filmművészeik vannak az olaszoknak. Emberábrázolásban, stilusban a francia színészekhez hasonlithatók. Az érdekesen bonyolitott mese szálai egy bünügyben csomózódnak össze, amely a törvényszéki tárgyalóteremben nyer váratlan megoldást. Anette *Bach*, a legszebbnek mondott olasz filmszinésznő sugárzik, mint a nap. Gyönyörüen is fotografálták. Fosco *Giachetti* rokonszenves, férfias alakot mintáz, de a többiek, Andrea *Checchi*, Carlo *Campanini* és Vera *Carmi* szintén az előretörő olasz filmgyártás értékeinek mutatkoznak. Dicséretet érdemel a rendező, Mario *Mattoli* franciás mértéktartásáért és izléséért. A filmnek minden bizonnyal sikere lesz.

A KORZÓBAN: *Szerelmes asszonyok.* Ives *Mirande* filmregényének témája kényes, egy kissé talán kihivó is: hadbavonult katonák itthon maradt feleségeiről szól, akik közül azonban, éppen a megvetett bizonyult becsületesnek. A léha prelude megnemesedik, kitisztul és emberivé lesz; egy a látszatok s a rágalmak reflektor kévéi közé fogott lélek felsőbbrendüsége bontakozik ki a további történésben. A film mozaikszerü: csupa érdekes tipussal dolgozik, hogy vádoljon és igazoljon, felmentsen s talán épp azokat állitsa itélőszékünk elé, akik odakint a világban, a látszatok himes takarói mögött biztonságban érzik magukat és hozzáférhetetlennek minden leleplezéstől. A filmet, amelynek egyetlen férfiszereplője sincs, *Lacombe* rendezte, főbb szerepeit pedig Francoise *Rosay*, Gaby *Morlay*, Michelin *Pressle* és Bettie *Stockfield* alakitja.

— **Halmy Lujza táncmatinéja.** Március 14-én, vasárnap délelőtt fél tizenkét órakor a *Madách Szinházban* rendezi önálló táncmatinéját *Halmy* Lujza, az ismert nevü táncos mozdulatművésznő. A fiatal művésznő táncmatinéja elé nagy érdeklődéssel tekint a művészeti világ, különösen a tánc iránt érdeklődő közönség, amely igen előnyös oldaláról ismeri az uj utakat kereső és egészen egyéni stilust képviselő fiatal mozdulatművésznőt. A táncmatinén *Forrai* Miklós kamara-kórusa is közreműködik. Jegyek kaphatók Rózsavölgyinél, a Koncertnél, Halmy Lujza mozdulatművésznő iskolájában (V., Akadémia-utca 1.) és a Madách Szinház pénztáránál.

Kiállitás

Finom opálszinek között jár, aki megnézi a *Műteremben Bathó* Lajos kiállitását. Ötvennyolc képén csupa sejtelmes finom összemosódó szin, egymásba átfolyva, körvonalak nélkül, néha valósággal bravurjai a határozott szinek és körvonalak nélküli festésnek, de mégis minden szine mögött van valami fátyolos izzás. Minthogy a festésnek ez a technikája az övé: a valóságból olyan mozzanatokat választ ki, ahol a valóság ilyen szineket és körvonalakat ad. „Őszi tájakat" és „Őszi hangulatokat", ezüstös párákat, halványan barnáló és zöldelő tájak fölött, záport a magasból, a felhők távlatából festve, de alatta lenn a mélyben a tarka kockákká hasadó mezőket, füzeseket télen, téli tájakat halvány napsütésben, dunai uszályokat a zöldes-kék folyóvizen, mögöttük a gyárak kormától felleges eget, aszfaltra zuhogó őszi esőt s a zápor fényébe és fénytelenségébe beleolvadó esernyős sziluettet, barnafalu ódon templomokat, amit az alkonyatba tüzes izzással ragyog gótikus ablakrózsájuk. Ha nem a tájak és a fény tónusait ábrázolja, akkor egyéb dolgaiban van valami pedagógiai, mint például női aktjában és zsánerképein. Ezeken tul néhány elsőranguan karakterisztikus arcot vázolt fel, de belőlük sem érdekelte más, mint amit gyengéd és finom vizfestékszineivel róluk visszaadhatott. Egy meghatározott szinhangulat és szinskála érett és befejezett festője, aki utjától mostmár aligha fog eltérni. IJJAS ANTAL

— *MAGYAR NÓTA SZOVJETFÖLDÖN. Olvastunk már a messzi orosz mezőkön harcoló csapataink mellett működő tábori szinészekről. Megbecsülhetetlen szolgálatot tesznek ezek a derék magyar művészek azzal, hogy a harcok szüneteiben megérdemelt szórakozáshoz juttatják a küzdő bajtársakat. Köztük van Galambosi Sándor magyarnóta-énekes is. Tőle kaptunk levelet minap: sorai sok megható epizódról számolnak be. Elmondja, milyen nagy ajándék a magyar nóta Szovjetföldön, és különösen a kórházak sebesültjei és betegei szenvedéseit menynyire enyhitik az édes, meleg hazai dallamok. Még a legnagyobb fájdalmakat is könnyebben viseli el a magyar honvéd, ha otthoni nóták simogatják a szivét. Mindenesetre a legszebb, legnemesebb hivatást gyakorolják a frontot járó művészek és olyan dicsőséggel térhetnek majd vissza a polgári életbe, amilyet itthon talán soha nem szerezhettek volna meg.*

Ma Karády PÉCSI ÖREGDIÁKOK

EGYÜTTES ESTJE, VIGADÓ, fél 7. (HARMÓNIA rendezés.)

— **Az elhalaszfott Bartók—Kodály-hangversenyt** március 6-án, szombaton este fél 7 órakor tartja meg a BHÉV Liszt Ferenc-Kórus a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.

SPORT

JÓL SZEREPELTEK AZ ERDÉLYI JÉGKORONG CSAPATOK BUDAPESTEN

A jégkorong bajnokság döntő mérkőzéseinek első napján a BBTE a Marosvásárhelyi SE csapatával játszott és 5:4 (2:0, 3:2, 0:2) arányban győzött. Az első harmadban, valamint a második harmad felében a budaiak nagy fölényben voltak és már 5:0-ra vezettek, amikor a marosvásárhelyiek magukrataláltak, egymásután két gólt ütöttek és 5:2-re javitották az eredményt. A harmadik harmadban tovább folytatták ostromaikat a budai kapu ellen és két alkalommal be is vették azt. Igy a BBTE csak egyetlen góllal tudta ellenfelét legyőzni.

A második mérkőzésen a BKE 2:0 (0:0, 1:0, 1:0) arányban nyert a Kolozsvári KE ellen. Az első harmadban egyenlő ellenfelek küzdelmét mutatta a játék képe, csak az utolsó két harmadban kerekedtek felül a budapestiek.

A két erdélyi csapat derekasan megállta a helyét a nagy fővárosi együttesekkel szemben.

HAT VIVÓVERSENY

A teljes magyar hölgy és férfi vivógárda tagjai mérköztek azon a hat versenyen, amelyet az egyesületek rendeztek. — A *HTVK* tőr-, kard- és párbajtőr versenyzői a *Sopron VC* rendezésében lebonyolitott bemutató mérkőzéseken vettek részt. A tőrvivásban és a párbajtőrben dr. *Göszi*, a kardvivásban *Kovács* győzött. A zsufolt nézőtér előtt lefolyt mérkőzések nyerteseit a közönség meleg ünneplésben részesitette. — A *BSE I. o. kizárásos kardversenyén* az utánpótlás tagjai vivták meg harcukat. Holtverseny után *Palócz* (MAC) lett az első 7 győzelemmel *Demeter* (HTVK) előtt. 3. *Németh* (HTVK) 5 gy. — A *BEAC II. o. párbajtőrversenyét* hármas holtverseny után dr. *Szilasi* (MAC) nyerte hat győzelemmel. 2. Belo (Szolnoki HTVK) 6 gy. 3. Karácsony (HTVK) 6 gy. — *A Postásverseny a női tőrversenyzőket gyüjtötte össze.* A versenyt nagy küzdelem után *Bogáts* Erna (HTVK) nyerte 7 győzelemmel. 2. Mazvalits (PSE) 5 gy. 3. Gündisch Ingeborg (BEAC) 5 gy. — A *Kolozsvári EAC II—III. o. kardversenyét Barabás* (NSE) 5, a tőrvivást *Makcsay* (FTC) nyerte. — A Bankliga országos kardbajnokságában *Gerevich* Emil (Miskolc) 7 győzelemmel került az élre.

FUTBALLHIRADÓ

NB II. osztályu eredmények: AMOTE—CsMOVE 3:2 (2:1). KTK—Z. Danuvia 0:0. Postás—Hungária 5:2 (0:0). Makói VSE—Pécsi DVAC 3:1 (1:1). Szegedi TK—Hódmezővásárhelyi TVE 2:1 (0:1). Óbecsei Bocskai—Topolya 2:1 (0:1). Ujverbászi CSE—Zentai AK 2:1 (1:1). BLK—D. Magyarság 3:1 (1:0). Gázgyár—Pénzügy 4:3 (2:1). Goldberger SE—KáSC 4:1 (2:1). Szegedi VSE—Kaposvári RAC 0:0. BSzKRt—WSC 1:1 (1:0).

A vasárnapi NB I. o. mérkőzések és játékvezetői: Törekvés—Ferencváros, Kiss M. E. Gamma—Vasas, Harangozó. Ujpest—Szolnok, Kőhalmi. Kispest—DiMÁVAG, Kékesi. Sal. BTC—Nagyváradi AC, Szigeti. Kolozsvári AC—Haladás, Vass A. Szeged—Elektromos, Palásti. Ujvidéki AC—Csepel, Emődi.

△ **A MAGYAR—SVÁJCI ÖKÖLVIVÓ MÉRKŐZÉS RÉSZLETES EREDMÉNYE: Légsuly: Miriszlai pontozással győzött Portmann ellen. Harmatsuly: Erdei vesztett Siegfried ellen. Pehelysuly: Szilágyi pontozással győzött Lehmann ellen. Könnyüsuly: Vajda pontozással győzött Roth ellen. Váltósuly: Torma II.-öt a második menetben mélyütés miatt a vezetőbiró Weidemann ellen leléptette. Középsuly: Szalay pontozással győzött Barchetti ellen. Félnehézsuly: Jászait a második menetben Müller kiütötte. Nehézsuly: Homolya a harmadik menetben kiütötte Aldeganit. Végeredmény tehát: 10:6 a magyarok javára.**

△ **GAZDAG ÉS TARTALMAS MÜSORRAL BONYOLITOTTA LE A WMTK DISZTORNÁJÁT, amelyet nagyszámu közönség nézett végig. A MOTESz férfi válogatott csapata korlát- és nyujtóakadémiát mutatott be Péter Miklós vezetésével. A MOTESz női válogatott csapata pedig Herpich Rudolfné irányitásával gerendagyakorlatokat végzett, majd magyar táncokat mutatott be. A Testnevelési Főiskola csapata nagy labdával végzett pompás gyakorlatokat, majd Krizsanec Károlyné vezetésével énekes játékokkal szórakoztatták a közönséget. A csepeli acél- és fémmunkások levente leánykoszoruja látványos füzértáncot, a VII. ker. leventék pedig akrobatikus tornát mutatták be. A müsoron még a WMTK ökölvivói, sulyemelői, tornászai, vivói és a napközi otthon gyermektornászai szerepeltek igen nagy sikerrel.**

△ **A Gyári Szabadidő Szervezet Központjának asztali tenisz versenye a következő eredménnyel végződött: 1. WM J. 6 p, 2. Danuvia 3 p, 3. Rima 2 p, 4. Vacuum 1 p. A vidéki csapatok közül: 1. Rima, 2. Vacuum.**

△ **A Miskolci Levente Egyesület 10:8** arányban győzött az Ózdi Levente Egyesület ökölvivó csapata felett városközi mérkőzés során.

△ *A BANKLIGA ASZTALI TENISZ BAJNOKI KÜZDELMEINEK végeredménye férfi egyes: 1. Kaba (Magyar Bank). Női egyes: 1. K. Mednyánszky Mária (Magyar Olasz Bank). Férfi páros: 1. Kaba—Berend (Magyar Bank). Vegyes páros: 1. K. Mednyánszky Mária—Keinár (Magyar-Olasz B). Csapatbajnok: Postatakarék. 2. Magyar-Olasz Bank. 3. Országos Hitelintézet.*

KIKÖZÖSITETTEK

IRTA:
NYÁRY ANDOR

Nyár volt. Az akácok csüngős virágai fehéren tarkitották a fákat.

A kocsmából kiverődött a muzsika.

Kerekes András lopva osont az éjszakában. A kezében fokost szorongatott.

Az egyik mulatós legény elvette tőle a kedvesét, ezért most meg kell lakolnia. Benyugrott a kocsmába. Megállt a szoba közepén, aztán felorditott:

— Gyere elő, Tamás!

A szólitott legény szivében megdagadt a virtus. Odalépett a másik elé és a szemébe nézett:

— Mit akarsz?

A lárma megdermedt. A szemek kikerekedtek. A fokos megsuhant a levegőben.

Kerekes András kielégitett megvetéssel végignézte a fetrengő legényt, aztán hetyke szóval odavetette a megérkezett csendőröknek:

— Mehetünk!

És megindult végig a falu utcáján. Csak a bilincs csörgése jelezte, hogy merre ballag...

— — — — — — — — — — — — — —

A nap szétöntötte aranyát. A messze rétekre virágos szőnyeget teritett a tavasz.

A bimbók virággá hasadtak, a méhek dongtak s a faluban Kovács Panna volt a legszebb virág. Husz éves volt. Az élet két kézzel öntötte rá a mézét. És Panna megrészegedett tőle. Egy napon egy öregasszony rámutatott:

— Gyalázatos! — s azóta elkerülték a lányok, az asszonyok.

Kovács Panna szép arcára ráfonnyadt valami belső keserüség. Kevés holmiját batyuba kötötte, egy sötét éjszakán kinyitotta a kaput és nekivágott a bizonytalanságnak... Senki se kereste. Senki se marasztalta.

— — — — — — — — — — — — — —

Az idő orsóján lepergett harminc hosszu esztendő. Kerekes András haját deresre festette az idő, hetyke rátartiságát görbére görnyesztette a rabság, a magábaszállás, fiatalos lobogását alázatosra tompitotta a szenvedés.

Egyik éjszakán nagyon szépet álmodott. Odahaza járt a falujában...

Csunya téli nap volt akkor.

Kerekes Andrást maga elé hivatta a fogházigazgató és atyáskodó nyájassággal tudtára adta, hogy a mai nappal büntetését kitöltötte, mehet.

Kerekes András kilépett a fogház ajtaján.

Harminc esztendeje, hogy látta a falujját.

A mult idők ködéből nevek buggyantak emlékezetébe:

Fazekas Józsi, Mózes Márton, Pap Gerő. Együtt legénykedett velük.

Gondolkozott:

— Vajjon él-e még az öreg Gölöncsér Mihály? Ott lakott a falu végén a Putri soron. Gyerekkoromban sokszor vittem neki dohányt. Mindig azt mondta: Az Isten növesszen nagyra, Andris! Ha meghalok, terád hagyom a putrimat.

Elmosolyodott s az emlékek, mint tavasz kezdetén a virágok, egymásután nyiladoztak lelkében... Alig várta, hogy a falujába érjen.

— — — — — — — — — — — — — —

A gémeskut sudara nyikorgott. Suhanc gyerek itatta a tehenet.

— Ki fia vagy? — szólitotta meg András.

— Mózes Mártoné, — bámult rá a gyerek.

— Mózes Mártoné? — ismételte András s az arcára derü szállt: — Apád hol van? — kérdezte dobogó szivvel.

A gyerek kiöntötte a vödörből a vizet:

— Meghalt! — mondta szárazon.

Az utcára kihallatszott az asszony hangja, amint a tyukokat hivta.

András benézett a kapun és beköszönt:

— Itthon van a gazda?

— Miféle gazda? — fordult feléje az idős asszony.

— Pap Gerő!

Az asszony ellegyintett maga előtt:

— Elesett még a mult háboruba.

Kerekes András lehajtotta a fejét és megint tovább ment.

A nyitott kapun megrakott kocsi fordult az udvarra. András szive megdobbant:

— Fazekas Józsi! Hála Isten, csakhogy ez él! — Hozzáment: — Aggy Isten! — köszöntötte mosolyogva és várta, hogy Fazekas kezdje a szót.

Fazekas ránézett a csupaszőr, ősz emberre, aztán megszólalt:

— Mit akar?

Kerekes András levegőt szitt. Észrevette, hogy Fazekas nem ismerte meg. Furcsa gondolata támadt. Nem nevezte meg magát, hanem kerülővel terelte rá a szót önmagára:

— Azért jöttem, — kezdte a szót, aztán felvetette a fejét: — Kerekes Andrásról hoztam volna hirt.

Fazekas arcáról megvetés sirt le:

— Arról a gyilkosról! — mondta lenézéssel és hozátette: — Az is megérdemelte volna az akasztófát.

Kerekes András megszédült. Fazekas szavai belemarkoltak a szivébe s mint feltörő fény világitott bele agyába a gondolat, hogy ő itt a falujában meghalt ember, a becsülete rongy, semmi. Lehajtotta fejét, aztán megfordult és lassu lépésekkel kivánszorgott az udvarról.

Emberek jöttek, mentek, egyik sem ismerte föl. Az élet gondjai között csak halvány, csunya emlék maradt meg róla: Gyilkos volt.

És Kerekes András a falujában megtért, szabadult rab zúgó agyvelővel megindult, maga sem tudta, hova, csak ment, amerre az ut havasodott előtte...

Nagysokára felnézett. A sötét, sulyos felhők megszakadtak s a támadt nyiláson, mint jó ember szeme, ráragyogott a napsugár.

Körülhordozta tekintetét. Bútespedt arca felragyogott. A Putri soron járt s vele szemben a partba ásva, mint élő emlékezet, ott szegényeskedett az öreg Gölöncsér háza... Éppen a falu végén. Ajtaja nem volt. Régen leszedték már róla.

Kerekes András nem kérdezte, a látottakból már ugyis tudta, hogy Gölöncsér meghalt. S amint nézte az ajtó, ablak nélkül álló házat, multba néző szemei előtt megjelent az öreg koldus, a szavait is hallotta:

— Ha meghalok, rád hagyom a házamat!

András elgondolkozott. Ime, most itt van! Eljött a hagyatékért! Lassu, fáradt lépésekkel megindult a putri felé.

A falu harangja akkor jelezte a delet... Kerekes András hallgatta, magárahagyott lelkében valami soha nem érzett érzés szállott, levette fejéről a kalapot s azzal a kezével, amellyel harminc évvel ezelőtt embert ölt, keresztet vetett és imádkozott...

A putrira ajtót csinált, ablak is került rá s mikor a tüzhelyen pattogva égett a rőzse, Kerekes András elgondolkozott az életről és egyszerü agyával rájött arra, hogy az ember élete csak labda, amelyet ugy jutalmaznak, ahogyan játszott vele. A gondolat a lelke mélyéig felkavarta. Aztán megint talpra állt. Érezte, hogy kell lenni valakinek, aki az emberek szivét megvigasztalja. És hosszu, sötét, téli estéken, amikor az élet lármája elcsendesedett és a falu aludt, a putri felől halk, vontatott, áhitatos ének szürődött ki az utcára. Kerekes András munkába fáradt teste kántáló, szent énekekkel adózott a hulló falra szögezett feszület előtt.

Havas, viharos este volt.

Öreg, sir felé ballagó, fáradt koldusasszony ballagott az utcán, tülekedett a széllel. Csak egy kis kendőbe kötött batyu volt a karján.

Kovács Panna.

Hazament ő is, mert sehol sem szól a harang olyan szépen, mint a szülőfalu tornyában. Vénségére visszahuzza az embert.

Kerekes András éneke kiverődött az utra.

Panna fáradtan vonszolta testét. Nem tudta, ki énekel, csak érezte, hogy az ének szomoruan bus és mégis vigasztaló hangja átjárja a szivét-lelkét.

Benyitott az ajtón:

— Dicsértessék!

Kerekes András pillanatra ránézett. Aztán megint a keresztre emelte tekintetét és tovább énekelt.

Kovács Panna egy ideig nézte. A csendes áhitat, a langyos meleg, a pislogó mécs, a lecsüngő fejü Krisztus magához ölelték beteg lelkét. Letette kis batyuját a padra, odament az éneklő emberhez, letérdelt melléje, összetette a kezét és halk, öreg, megtört hangja eleinte bizonytalanul, majd lassan erőre kapva, párba csendült a vén ember énekével.

Ugy érezte, hogy az ének magasra emelte lelkét, oda, ahol a földi dolgok olyan nagyon kicsinyek s ahol olyan végtelen nagy a megbocsátás...

Sokáig énekeltek. Aztán Kerekes András ránézett, a megöregedett, megcsunyult, a sir felé közeledő leányra, aztán sokára csak ennyit mondott:

— Hazajöttél, te is?

Nem kérdezték egymástól, hogy hol voltál, merre jártál. Hosszan maguk elé néztek és időnként mélyet sóhajtottak. Aztán az ember a kuckóhoz ment, bemutatott az üregbe és lassan beszélt:

— Itt van a krumpli. Emitt a zsir. Ott meg a liszt. Ha ugy gondolod, ha te is megéheztél... főzzél egy kis vacsorát.

Panna nem szólt. Odament a kuckóhoz s mintha — Isten tudja, mióta cselekedte volna — kötényébe szedett pár krumplit, a tálat az asztalra tette, hámozni kezdte a krumplit és főzte a vacsorát.

Kerekes András odament a tüz mellé. Nézte a dolgos asszonyi kezet és édes, jóleső melegség áradt a lelkébe.

És attól a naptól kezdve, sötét téli estéken két kántáló, elnyujtott, áhitatos hang szürődött bele a csendességbe.

Március 3. Szerda

Napirend:

SZERDA:

Róm. kat.: Kunigunda. — Gör. kat.: Eutrop. — Prot.: Kornélia. — Középeurópai időszámitás szerint Budapesten a nap kel 6 óra 33 perckor, nyugszik 17 óra 47 perckor, a Hold kel 4 óra 39 perckor, nyugszik 14 óra 12 perckor.

Vizállás:

A földm. minisztérium vizrajzi intézete jelenti: A Duna Budapest és Paks között árad, máshol apad; alacsony vizállásu. Keddi vizállások: Schärding 210 cm 29%, Aschach 159 cm 4%, Struden 204 cm 21%, Krems 212 cm 21%, Bécs 196 cm 19%, holnap 195 cm 18%, Pozsony 244 cm 16%, Komárom 192 cm 23%, Esztergom 180 cm 21%, Budapest 224 cm 22%, holnap 222 cm 22%, Paks 208 cm 20%, Baja 274 cm 22%, Mohács 293 cm 20%, Bezdán 340 cm 19%, Gombos 259 cm 20%, Ujvidék 327 cm 15%. — Gázlómélységek a magyar Dunán: Kispatkós 1807.3 km-nél 24.5 dm, Nagybajcs 1801.6 km-nél 24.5 dm, Csicsó 1798 km-nél 23.5 dm, Csicsó 1797.3 km-nél 23.5 dm, Istenhegy 1721 km-nél 25 dm, Garamkövesd 1714 km-nél több uszállyal felfelé menet 21.5 dm, egy uszállyal felfelé menet 23.5 dm, lefelé menet 19.5 dm. — A Rába Szentgotthárdnál minusz 47 cm 6%. — A Dráva Barcsnál 44 cm 5%, Drávaszabolcsnál minusz 50 cm 1%.

A Tisza Záhony és Szolnok között árad, máshol apad; alacsony vizállásu. Keddi vizállások: Visk 80 cm 15%, Tekeháza 70 cm 12%, Tiszaujlak 112 cm 9%, Vásárosnamény 233 cm 15%, Tokaj 269 cm 19%, Tiszafüred 238 cm 22%, Szolnok 232 cm 20%, Csongrád 263 cm 20%, Szeged 338 cm 23%, holnap 330 cm 22%, Zenta 296 cm 22%, Titel 241 cm 21%. — A Szamos Désnél minusz 26 cm 10%, Szatmárnémetinél minusz 46 cm 7%. — A Bodrog Bodrogszerdahelynél 201 cm 23%. — A Sajó Bánrévénél 46 cm 18%. — A Hernád Hidasnémetinél 9 cm 10%. — A Berettyó Margittánál 14 cm 18%. — A Körösök Nagyváradnál minusz 126 cm 26%, Békésnél minusz 2 cm 12%, Gyománál 4 cm 12%. — A Maros Marosvásárhelynél minusz 53 cm 9%, Makónál 15 cm 11%. — A Balaton Siófoknál 80 cm 66%. — A Velencei-tó Agárdnál 127 cm 57%.

Szinházak műsora:

OPERAHÁZ. Szerda: Manon (6). Csütörtök: Traviata (B. — 6). Péntek: Fidelio (C. — 6). Szombat: Rigoletto (D. — 6). Vasárnap délelőtt: Hegyek alján (11). Este: Garabonciás (6).

NEMZETI SZINHÁZ. Szerda (IV), csütörtök (V), péntek (VI): Oedipus király, Oedipus Kolonosban (fél 7). Szombat: Vén gazember (bem. bérl. — 6). Vasárnap délután: A bolond Asvayné (2). Este: Vén gazember (I. — 6).

NEMZETI KAMARA SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Bolero (3, fél 7). 28-án 75-ször.

MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA. Szerda: Magyar Optikai Művek hangversenye (fél 7). Csütörtök, péntek: Nincs előadás. Szombat: Vidám farsangi est (fél 7). Vasárnap d. e.: Sebesült honvédeink farsangi matinéja (10). Délután: Operahangverseny (L. — 3). Este: Kacagó farsang (fél 7).

VIGSZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: A Manderley-ház asszonya (csüt. M. bérl. — 3, fél 7).

PESTI SZINHÁZ. Minden este, szombat és vasárnap délután is: Méreg (3, fél 7).

UJ MAGYAR SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Udvarolni felesleges (3, fél 7).

MADÁCH SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Képzelt beteg (3, fél 7).

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Mária főhadnagy (fél 3, 6).

ANDRÁSSY SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Egy nap a világ (3, fél 7).

VIDÁM SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Patyolatkisasszony (3, fél 7).

NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK. Vasárnap, szerda, csütörtök és szombat: Az ügyvéd és a férje. Hétfő, péntek: Az ember nincsen fából. Kedd: Toldi. Minden délután, péntek, szombat és vasárnap délelőtt: A róka csinálta király (11, fél 4, fél 7).

ROYAL REVÜSZINHÁZ. Mindennap: Utazás a holdba (fél 7, csütörtök, szombat fél 4, fél 7, vasárnap 11, fél 4, fél 7).

KAMARA VARIETÉ. Mindennap: Görbe tükör (fél 7, csüt., szom. fél 4, fél 7, vas. 11, fél 4, fél 7).

KOMÉDIA ORFEUM. Mindennap: Csecse-becse (fél 4, szerda szombat fél 4, fél 7, vasárnap 11, fél 4, fél 7).

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Csókos asszony (3/5, 1/8, vasárnap 3/3, 5, 1/8).

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Mit susog a fehér akác (3/5, 1/8, vasárnap 3/3, 5, 1/8).

KISFALUDY SZINHÁZ. Csütörtökig: Ma éjjel szabad vagyok (3/5, 1/8, vasárnap 3/3, 5, 1/8).

A szerkesztő üzenetei

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza!

„Tanácstalan." Bizalmával megtisztelt bennünket s most tőlünk kérdi mit tegyen? Megmondjuk: tárja fel előtte őszintén, szépitgetés nélkül a helyzetet. Ez a becsületes eljárás, amelyet későbbi megbánás soha nem követ!

„Többeknek." Igen bonyolult kérdésekre kértek többen is választ. Nevüket, pontos cimüket azonban — nem tudjuk mi okból — elfelejtették megirni. Ismételten felhivjuk a Tanácsadó Iroda munkáját igénybe venni óhajtó Kedves Kérdezősködők figyelmét, hogy csak teljes névvel és cimmel kiirt levelekre válaszolunk. Névtelen leveleket a papirkosárba teszünk.

„Fajcsirke." M. kir. Állami Baromfitenyésztő Telep, Gödöllő. A csibéket igen ügyesen csomagolt lukas dobozokban küldik szét, utánvéttel, gyorsáruként.

Élelmiszerpiac

Az élelmiszerpiacon kedden a forgalom közepes volt. A zöldség- és főzelékfélék felhozatala javult. A vermekből kikerülő zöldségfélék minősége kielégitő. A friss zöldségfélék felhozatala emelkedik. A gyümölcsfélék piacán az alma kinálata szintén fokozódott, a déligyümölcs gyengébb minősége valamivel olcsóbbodott. A baromfipiacon mérsékelt volt a felhozatal.

Az élelmiszerpiacon a következő cikkekben volt jegyzés. A feltüntetett árak nagykereskedelmi árak.

Zöldség és főzelékfélék: Fejeskáposzta 30—40, kelkáposzta 20—46, kalarábé 20—50, petrezselyem 36—54, sárgarépa 20—32, sütőtök 90—100, leveles karfiol 100—150, tisztitott karfiol 150—400, fejessaláta 20—100, sóska 500—700, paraj 120—200, csiperkegomba 700—900 fillér.

Gyümölcs: Alma nemes 130—330, alma közönséges 130—230, narancs sárgbélü 240—320, narancs vörösbélü 280—450, mandarin 380—450, gesztenye külföldi 420—500, citrom 16—28 fillér.

Rádióműsor:

A VATIKÁNI RÁDIÓ MÁRCIUSI HIRSZOLGÁLATA

Szerda 20 óra: Francia hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz. 21: Spanyol hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz.

SZERDA, MÁRCIUS 3.

5.40: Üzen az otthon. — 6.40: Ébresztő, torna, hirek, reggeli zene. — 10: Hirek. — 10.15: Rádiózenekar. — 11.10: Vizállás. — 11.15: Gigli és de Luca énekel. — 11.40: Egy kis honvédkutyáról. (Elbeszélés.) — 12: Harangszó, Fohász, Himnusz. — 12.10: Postászenekar. — Közben 12.40: Hirek. — 13.20: Időjelzés, vizállás. — 13.30: Honvédeink üzenek. — 14: Szalonzenekar. — 14.30: Hirek. — 14.45: Műsorismertetés. — 15: Árfolyamhirek. — 15.15: Hanglemezek. — 16: Közvetités a Gyárgondozó Növéri tanfolyamról. (Hangfelvétel.) — 16.20: Hirek német, román, szlovák és ruszin nyelven. — 16.45: Időjelzés, hirek. — 17: Találmányok, feltalálók, gazdasági fejlődés. (Előadás.) — 17.15: Dalok és táncok Rác Vali és Kalmár Pál közreműködésével. — 18: Honvédműsor. — 18.50: Hirek. — 19.05: A Magyar-Bulgár Társaság ünnepi estje. Közvetités a Zeneműv. Főisk. nagytermében. — 20: Előadás Pesty Frigyesről. — 20.20: Cigányzene. — 21: A csipkés kötény. (Elbeszélés.) — 21.20: Zsámboki Miklós gordonkázik. — 21.40: Hirek. — 22.10: Rádiózenekar. — 23: Zenekari művek. — 23.45: Hirek. — 17.30: Olasz nyelvoktatás. — 18: „Manon". Dalmű négy felvonásban. (Az Operaház előadásának közvetitése.) — **KASSA.** 5.40: Budapest I. — 9: Hanglemezek. — 10: Budapest I. — 11.40: Hirek magyar és szlovák nyelven. — 12: Harangszó, Rákóczi fohásza, Himnusz. — 12.10: Budapest I. — 15.15: Katonazenekar. — 16.20: Budapest I. — 17: Szlovák hallgatóinknak: Sárosi farsang. — 17.45: Fauré: Ballada, zongoraverseny. — 18: Andrássy Gyula gróf, az államférfi. (Előadás.) — 18.20: Jazzegyüttes. — 18.50-től végig: Budapest I. műsora.

Mozik műsora:

ADRIA. (T.: 353—707.) **A király bolondja.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

ALKOTÁS. (T.: 355—374.) **Házasság.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

ATRIUM. (T.: 153—034, 154—024.) **Anna Mária.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün 1/2-kor is.

BARLANG. (T.: 422—722.) **Egy asszony visszanéz.** — **Magyar hiradó** Mindennap: 1/2, 1/4, 1/6, 1/8. Első előadás mindennap mérsékelt helyárral.

BELEZNAY. (T.: 225—276.) Tizedik hétre prolongálva! **Keresztuton.** — **Hiradó.** Mindennap: 11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8.

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) **Életveszélyben a csucsig** (kulturfilm). — **Rajzos hiradó a világ magyarjairól.** — **Ej, gyukanyó!** (színes rajzfilm). — **Magyar Ufa és Luce hiradók.** Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig.

BETHLEN. (T.: 225—003.) **Alkalom.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, szo., vas és ün 1/2 kor is. Első előadás mindennap mérsékelt helyárakkal.

BUDAI APOLLO. (T.: 351—500.) **Bécsi vér.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. 1/2-kor is.

CORVIN (T.: 138—988, 339—584.) **Hajsza a tengeren. Hiradó.** Mindennap: 1/3, 3/5, 7.

CSABA. (T.: 146—040.) **Alkalom.** — **Hiradók.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. és vas. 1/2-kor is.

DAMJANICH. (T.: 425—644.) **Házasság.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, vas és ün. 11 és 1/2-kor is.

DEÁK (Décsi) (T.: 121—343, 125—952.) **Katyi.** — **Hiradók** Mindennap: 1/2, 1/4, 1/6, 1/8.

DUNA. (T.: 111—994.) **A szerelem orvosa.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is.

FORUM. (T.: 189—707, 139—543.) **Lezárt ajkak.** 3, 5, 1/8, vas. 11-kor is.

GLÓRIA. (T.: 427—521.) **Sziriusz.** — **Premier Ufa és Magyar hiradók.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (T.: 222—499.) **Életveszélyben a csucsig** (kulturfilm). — **Rajzos hiradó a világ magyarjairól.** — **Zürrapszódia** (színes rajzfilm). — **Magyar, Ufa és Luce hiradók.** Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.

HOMEROS. (T.: 496—178.) **Lidércfény.** — **Világhiradók** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-től.

JÓZSEFVÁROSI. (T.: 131—316.) **Halálos csók.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, szo., vas. és ün. 1/2-kor is.

KAMARA. (T.: 423—901.) Második hétre prolongálva! **Gyávaság.** — **Hiradó.** Mindennap: 11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8. Első két előadás olcsó, a harmadik mérsékelt helyárakkal.

KASZINÓ. (T. 185—329, 383—102.) **Katyi.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor is. vas. és ün d. e. 11-kor is.

KORZÓ. (T. 182—818.) **Szerelmes asszonyok.** (Francoise Rosay, Gaby Morley). 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. d. e. 11-kor is.

MESEVÁR. (T.. 114—502.) **Negyediziglen.** — **Hiradók.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is.

NEMZETI APOLLO. (T.: 222—002.) Második hétre prolongálva! **Fények az éjszakában.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

OMNIA. (T.: 130—123.) Prolongálva! **Anna Mária.** — **Hiradók.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor is, vas. és ün. d. e. 11 és 1/2-kor is.

OTTHON. (T.: 146—447.) **A király bolondja.** — **Hiradók.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. 1/2-kor is.

PÁTRIA. (T.: 145—673.) Harmadik hétre prolongálva! **A hegyek leánya.** — **Premier Magyar és Ufa Hiradók** 10—1 'g folytatólagos és 1/2, 1/4, 1/6, 1/8.

PEST (Palace) (T.: 221—222.) **Egy szív megáll.** — **Hiradó.** Mindennap: 11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8. Első két előadás olcsó, a harmadik mérsékelt helyárakkal.

RADIUS. (T.: 122—098, 120—564.) Negyedik hétre prolongálva! **A nőnek mindig igaza van.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2, vas. 11-kor is.

SCALA. (T.: 114—411.) **Családunk szégyene.** Bohózat (Goll, Turay, Vaszary Mály.) 1/4, 1/6, 1/8, szo., vas. és ün. 1/2-kor is.

SZÉKELY. (T.: 226—435.) **Szerelmi vihar.** — **Hiradó.** Mindennap: 11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8. Első két előadás mérsékelt helyárakkal.

TISZTI KASZINÓ ZÁRTKÖRŰ FILMSZINHÁZA. Márc. 4. és 7-én: **Négylovas hintó.** — 9-én: **Alkalom.** Előadások kezdete: 1/5 és 1/7 órakor.

UGOCSA. (T.: 145—422.) **Lidércfény.** 1/4, 1/6, 1/8, szo., vas. és ün. 1/2-kor is.

UJBUDA (T.: 268—999.) **Alkalom.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8. vas. és ün 11 és 1/2-kor is.

URÁNIA. (T.: 146—046.) **A barátnőm.** — **Hiradó.** 3, 5, 1/8, vas. és ün. 1 kor is.

XXV. ÉVF. 50. SZÁM. **NEMZETI UJSÁG** 1943 márc. 3. SZERDA

Főmunkatárs: TURI BÉLA † 1919—1936.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Honvéd-utca 10. Telefon: 119-660, 119-668 és 119-669
Budapesti és környéki cimváltozások és reklamációk 113-006.
Előfizetési pénztár: Báthory-utca 5. Hivatalos órák 8—4-ig. Telefon: 116-935.
Belvárosi kiadóhivatal: IV., Kossuth Lajos-utca 5. Telefon: 189-533 és Christophoros utazási és menetjegyiroda. Telefon: 187-502
Szinházjegyiroda a Cristophorosban. Telefon: 189-533 és 187-502.
Fiókkiadóhivatalok: (Vidéki előfizetési és árusitási osztály) V., Báthory-utca 8. Telefon 119-660 és a Pázmány könyvkereskedésben, Baross-utca 82. Telefon 135-479.
Előfizetési ára egy hóra 4.— P, negyedévre 11.60 P,
A Nemzeti Ujság postatakarékpénztári csekkszámlája 2090

Nyomatott a PALLAS IROD. és NYOMDAI R.-T. körforgógépein, Budapest, V., Honvéd-utca 10. sz. (Felelős: Győry Aladár igazgató.)

Frey András:

A nagyhatalmak érdekellentéte

Isztanbul, február

Azokkal az országokkal szemben, amelyeknek csak a külpolitikája semleges, de szívükben az egyik párton vannak, Törökországról el lehet mondani, hogy szíve mélyén tökéletes közönnyel nézi a háború részleteseményeit. Egy dolog érdekli csupán, az, hogy milyen változásokat hozhat, illetőleg csak az a feladat foglalkoztatja, hogy ott ülhessen annál az asztalnál, amely mellett határozni fognak a Törökországot környező kérdésekről. Ennek az *érzelmi* semlegességnek megfelelően a törökök a szó szoros értelmében a tribünön érzik magukat, ahonnan ugyan esetleg be is lehet szaladni az arénába, de amíg a nézők közt ülnek, nem szisszennek fel a mások által egymásnak adott csapások láttán.

Gondolatmenetük

kiindulópontja ebben a vonatkozásban is *Kemál*. Az ő nyomán mondják, hogy a tízes években a hiba az volt, hogy Törökország nem a győztesek oldalán állott s ugyancsak a török köztársaság alapítójának vonalán haladnak, amikor azt mondják: *Kemál* államférfiúi bölcsesége külpolitikai vonatkozásban abban nyilvánult meg, hogy miután Törökország a vesztesek táborában érte meg a háború végét, Kemál főleg fegyverrel, de részben azon a réven tudta megmenteni országát a legyőzetés következményeitől, hogy idejében fölfedezte *a győztes nagyhatalmak közti nézeteltérést* a Törökországot érintő régiókban.

Most tehát, ha Törökország belép a háborúba, biztosra veszi, hogy a győztesek között lesz s akár megmarad végig nem-hadviselőnek, akár nem, külpolitikáját arra fogja bazirozni, hogy kiaknázza a békeértekezlet asztalához leülő nagyhatalmak *keleteurópai érdekellentétét.*

Fegyverrel

vagy diplomáciai eszközökkel, erejük fejlesztésével és külpolitikai helyzetkedésükkel a törökök ugyánannak az egy céljuknak szolgálatára törekednek: fenntartani a hatalmi egyensúlyt a Fekete-tenger északi és déli szférái között, bár emellett természetesen arra is figyelmet fordítanak, hogy a délanatóliai partokra néző szigetvilágban se alakuljon a helyzet sem most, *sem később* úgy, hogy esetleg délről érhesse őket fenyegetés. Éppen ezért, ha a törököknek nincsenek is semilyen hódító szándékaik a Fekete-tenger keleti vagy nyugati partjain, vitális érdekűknek tekintik, hogy más se gyakorolhasson nyomást Törökország kaukázusi vagy balkáni határára és fontosnak tartják, hogy ha változás állna be a Dél-Törökországra néző szigetvilág helyzetében, akkor az semmiesetre se Törökországra nézve kedvezőtlen módon menjen végbe. Törökország tehát főleg azért akar jelen lenni az eljövendő békeértekezleten, hogy latbavethesse befolyását, ha majd döntenek a Balkán és a Földközi-tenger keleti medencéjében fekvő szigetek kérdéseiben.

Ebből a szempontból elsősorban a *Balkán háború utáni helyzetét* tartják döntőnek s bár meg vannak győződve balkáni határaik mai katonai biztonságáról, Ankara arról is gondoskodni kíván, hogy *a háború után ne nyomulhasson be a Balkánra katonailag, de még külpolitikai gyámkodás formájában se egy olyan hatalom, amely a Balkán-félszigetet hídnak tekintené a tengerszorosok felé.* Ez az oka annak, hogy Törökország a maga természetes szövetségesének tekint minden olyan hatalmat, amelynek érdekei szintén megkívánják, hogy az illető hatalom a maga külön (tehát nem-török) szempontjaiból is *távoltartani igyekezzék Moszkva befolyását a Balkántól.* Kemál is főleg azért rendezte Törökország déli kérdéseit, hogy mire az északi szomszéd megerősödhetnék, akkor Ankara figyelmét észak felé fordíthassa. Sőt ő *csak addig* barátkozott külpolitikailag a szovjetunióval, amíg a déli problémákat nem juttatta nyugvópontra.

Így például 1921 márciusában szerződést kötött Moszkvával, hogy legyőzhesse az antant-csapatokat. Az akkori főellenség Görögország volt. Az antant megcsillantotta azt a lehetőséget a görögök előtt, hogy befolyást nyerhetnek Dél-Anatóliában, sőt talán a tengerszorosokban is, de amikor Kemál az idegen seregeket kiszorította az országból, elhatározta, hogy *a katonai sikert tartós politikai béke* megteremtésére használja fel: a valóban történelminek nevezhető, régi görög-török gyűlölködés eltüntetésére, Ankara és Athén kibékülésére. Ezt szolgálta a lakosságcsere is, Törökországból másfélmillió görögöt vittek át Tráciába és Görögországból félmillió mohamedánt Anatóliába. A *moszuli* viszályt sem vitte katonai térre Kemál, pedig talán könnyű lett volna megtámadnia a támaszpontjaiktól távoleső, kicsiny brit erőket Észak-Mezopotámiában. Viszont, amint konszolidáltnak lehetett tekinteni Törökország diplomáciai helyzetét (az 1934 februárjában aláírt török-görög-jugoszláv-román Balkán-paktum és az 1935—36-os abesszín válság, az angol-olasz viszony kiéleződése után), amikor tehát Törökország már rendezettnek nyilváníthatta a maga balkáni és délanatóliai biztonságát, Ankara megkezdte az eltávolodást Moszkvától.

Ennek első látható jele

a Dardanellák

remilitarizálása volt (az 1936 júliusában megkötött montreuxi egyezmény révén), erre következett a közelkeleti antant megalakítása (az 1937 júliusában aláírt török-iraki-perzsa-afgán segélynyújtási szerződés formájában). Akkoriban az egész világsajtó úgyszólván kivétel nélkül egyetértett abban, hogy ezt a két instrumentumot azért tudta létrehozni Törökország részben az angol diplomácia támogatásával vagy legalább is passzivitásával, mert Anglia megint a saját érdekében állónak tartotta, hogy Törökország biztosan tarthassa kezében a szorosokat a feketetengeri flottáját akkor már kiépíteni kezdő szovjetunióval szemben. Úgyhogy amikor *Kemál Atatürk* 1938 novemberében meghalt és a helyére *Izmet Inönü* került, nagyjából már olyan langyos volt a török-szovjet barátság, mint amilyen most.

A török külpolitikának ezt a folytonosságát, az alapeszmék tekintetében való teljes következetességét az is biztosította, hogy az ankarai külügyminisztérium vezetése több, mint tíz éve ugyanannak az egy személyiségnek áll a közvetlen vezetése alatt. Numan *Menemencsoglu* ugyanis (aki *Szaracsoglu* miniszterelnöksége óta a külügyminiszter), már hosszú évekkel *Kemál* halála előtt a külügyminisztérium főtitkára lett s ebben a hatáskörben ugyanolyan következetességgel itatta át az egész török diplomáciát a Kemáli hagyományokkal, mint ahogy a magyar külpolitika bázisának lefektetésében Kányának volt oroszlánrésze ugyanilyen szerepben, amikor a külügyminiszter állandó helyettese volt.

A tíz év előtti török külpolitikai feladat és a mai között azonban az a különbség, hogy ha Ankara célja és elgondolása ma is ugyanaz, a helyzet most annyiban nehezebb, hogy a háború után a balkáni kérdés rendezésre vár és Törökország ezen a ponton is és talán főleg ebben a vonatkozásban érvényesíteni akarja a maga szempontjait.

A főcél:

minél távolabb tartani Moszkva befolyását a török tengerszorosok szárazföldi, tehát balkáni előterétől. Az eszköz pedig: fölfedezni és *kiaknázni azokat az érdekellentéteket, amelyek a nagyhatalmak közt nyiltan vagy lappangva, de változatlan földrajzi szükségszerűségekből kifolyóan uralkodnak a Balkánt illetően.*

Egyébként, hogy éppen a délkeleteurópai kérdés kapcsán is milyen éberséggel tartja szemmel a török sajtó Moszkvát, arra jellemző a következő szószerinti idézet a *Tasviri Efkar* vezércikkéből:

„Nagyotmondás tekintetében az amerikai ujságok tartják a világrekordot. Helyt adnak a legképtelenebb híreknek s olyan furcsa módon írnak, hogy az *Verne* fantasztikus regényeire emlékezteti az embert. Így például egy jenki orgánum nagy orosz hódítási tervekről beszél Európában és Ázsiában. Már most a *Pravda,* annak ellenére, hogy fölemeli szavát az amerikai ujsággal szemben, *mégis elismeri,* hogy *Moszkva a balti országok annexiójára számít.* A Londonnal való szövetség tehát nem akadályozza meg Moszkvát abban, hogy területi törekvései legyenek, ebből pedig az következik, hogy a háború után *nehézségek támadhatnak* a demokráciák és Oroszország között s ez *akadályozhatja* egy tartós béke kialakulását."

Meg kell azonban jegyezni, ha Törökország tisztában van is azzal, hogy kivétel nélkül minden egyes jelenlegi európai nagyhatalomnak eminens érdeke, hogy Moszkvát ne engedjék be se Közép-Európába, se pedig Közép-Európa közvetlen előszobáiba, azért Törökország abban is Kemál hagyományait kívánja követni, hogy e cél érdekében a mások érdekei mellett főleg a maga sulyát s ha kell erejét is kész latbavetni. Ankarában nagyon jól tudják, hogy a sült galamb rendszerint csak olyan irányba repül, ahová kényszerítik, vagy amerre érdemes repülnie, ez egyik oka annak, hogy a törökök a mások erejének és érdekeinek szemmeltartása mellett oly nagy súlyt vetnek a saját készültségük fejlesztésére, s a kellő figyelemben részesítik azokat az angolszász hangokat is, amelyek éppen nem barátságosak Törökország irányában. Így a török lapok gondosan beszámoltak arról, hogy a *Collier* című amerikai folyóiratban egy egyetemi tanár cikkét olyan térkép kísérte, amely *„Isztanbul-t felajánlotta az oroszoknak"*. Persze az ilyen cikkekről nem lehet tudni, hogy mi az eredetük, illetéktelen magánelmélkedés-e, véletlen elszólás, vagy pedig *szándékosan* megrendezett elszólás?

Bárhogy legyen is,

Ankara minden eshetőséget gondosan mérlegel s el van szánva arra, hogy nem mások fogják őt felhasználni, hanem ő fogja a mások érdekeit a maga javára mozgósítani s hogy csak olyanokkal fog így vagy úgy együtt menetelni, akik elég erősek és elég bölcsek lesznek ahhoz, hogy segítsenek távoltartani minden veszélyt a Törökországot környező előterektől.

Ennek biztosítása céljából azonban a török diplomácia nemcsak a nagyhatalmakat tartja szemmel, hanem azzal is számot vet, hogy az előbb említett, s valóban általános európai érdekű elgondolással mennyire értenek egyet maguk a helyszínen élő népek? Törökország ugyanis, ha politikáját elsősorban a saját érdekei vezetik is, súlyt vet rá, hogy a török elgondolás megfeleljen mindig egy általánosabb érdekkörnek is.

Világos, hogy akik szintén érdeküknek tartják Moszkva távoltartását a Balkántól és annak északi előterétől, a Dunamedencétől, rokonszenvvel kísérhetik a török diplomáciának ezt az elgondolását. Főleg azok, akik nemcsak általános európai vagy a saját *közvetett* érdekeik szempontjából, hanem, akik a maguk *közvetlen létérdekeiből* kifolyóan is szükségesnek tartják azt.

Ismeri?

Batthyány Lajos

Nem pont a nevére gondoltunk — hanem küzdelmeire, müveire, korára! Ügye megkopott emlékezetében, pedig valamikor betéve fújta. Frissítse fel ismereteit történelmi regények segítségével. A mult ismerete a jövőre tanit. Ime néhány remek történelmi regény:

Graves: Én, Claudius	10.—
Kosztolányi D.: Néró	7.50
H. Lamb.: Dzsingisz khán	7.20
Esszad bej: A görbe kard	10.50
Benson: Drake admirális	8.40
Nagy I.: Rettenetes Iván	13.—
Tolstoj: Nagy Péter	*11.—
Szolovejcsik: Potemkin	6.—
Belloc: XIV. Lajos	7.50
O. Aubry: Napoleon magánélete	12.—
S. Zweig: Mária Antoinette	7.80
O. Aubry: Bismarck III. Napoleon ellen	18.—
Vághidi: Wellington	14.—
Waltson: Medici Katalin	7.—
S. Zweig: Stuart Mária	9.—
Hackett: Boleyn Anna	8.—
Juhász V.: Nagy Hódítók	24.80
G. Ellert: Attila	8.—
Gárdonyi: Láthatatlan ember	8.50
Herczeg F.: Pogányok	*7.80
Gulácsy: Nagy Lajos	22.—
Harsányi: Mathias Rex	24.—
Voinovich: György barát	9.40
Benda: Bocskai István	7.20
Zolnai: II. Rákóczi Ferenc	6.40
Németh L.: Széchenyi	6.—
J. v. Kürenberg: Schratt Katalin	8.80
W. Richter: Rudolf trónörökös	7.60
Papini: Krisztus története	9.—

Bármelyik mű megrendelhető könyvosztályunkon. Kérje díjtalan árjegyzékünket.
A csillaggal jelölt árak füzött, a többiek kötött példányokra vonatkoznak.

Könyvosztályunk

BUDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 70-76

Magyarország kormányzóját ünnepelte Pest vármegye kisgyűlése

Pest vármegye törvényhatósága kedden délelőtt a vármegyeházán tartotta márciusi kisgyűlését.

A kisgyűlésen dr. *Viczián* István főispán elnökölt és megnyitóbeszédében a kisgyűlés tagjainak viharos lelkesedésétől kísérve a következőket mondotta:

— Az évforduló alkalmából emlékezzünk meg — mondotta — arról a történelmi napról, amelyen az ország törvényhozása azóta dicsőségesen országló Kormányzó Urunkat az ország élére állította. Ez a választás is azt bizonyítja, hogy nemzetünket sorsdöntő időkben nem hagyja cserben az államalkotó bölcsesség, mert ez a választás a nemzetet és annak fejét olyan lelki egységbe fűzte, ami egyedül tette lehetővé, hogy a nemzet erkölcsiekben és anyagiakban, sőt területben is a legnehezebb időkben erős és céltudatos fejlődésnek indulhatott.

— Az évforduló alkalmával adjunk hálát Istennek, hogy nekünk kiválasztott vezért adott és kérjük Isten áldását az ő dicsőséges munkájára, s arra, hogy ezt a munkáját nemzeti függetlenségünk, szabadságunk és felvirágzásunk végleges biztosításával sikeresen befejezhesse. Isten áldása kísérje Főméltóságú Kormányzó Urunkat és az ő családját a további sorsdöntő időkben is.

A kisgyülés tagjai helyükről felállva, hosszasan ünnepelték Magyarország kormányzóját.

Ezután a napirendet tárgyalták.

Egyedülálló idősebb hölgy butorozott

szobát bérelne

esetleg teljes ellátással. Ajánlatokat „Csendes lakó 1950" jel. **Blockner J.** hirdetőjébe, Városház-utca 10.

A házasság válsága az orvosok szexuáletikai előadássorozatán

A *Magyar Katolikus Orvosok Szent Lukács Egyesülete* és a *Magyar Evangéliumi Orvosszövetség „A nemi erkölcs és a magyar jövő"* címmel szexuáletikai előadássorozatot rendez, amelyet hétfőn este nyitott meg dr. *Gyürky* Tibor tisztifőorvos-helyettes az egyetem központjának kupolatermében. Gyürky Tibor megnyitójában hangsúlyozta, hogy a nemzet életének felvirágozása az eszményien keresztény családi életen nyugszik. Az első előadó dr. *Bárány Hermann* János egyetemi magántanár volt. *A házasság válsága és az ifjúság nemi tévedései* című előadásában kifejtette, hogy a házasság válsága nem a házasság intézményének, hanem *a modern kor emberének erkölcsi és szellemi válsága.* A házasság valódi célját elhomályosították a fajfenntartás másodrendű tényezői: a szerelem és a nemi kielégülés. Az orvostudomány igazolta, hogy a nemi élet terén való megtartóztatás szellemi és lelki emelkedéssel jár, míg a helytelen nemi élet pusztítja a családot és gyengíti a nemzetet. *Ellenségei a házasságnak, akik nem vállalják a családalapítás felelősségét.* Az előadáshoz dr. *Reök* Iván főorvos, majd dr. *Balogh* Zoltán h. osztályvezető-főorvos szóltak hozzá. Dr. Balogh Zoltán adatokkal bizonyította, hogy népszaporodási indexünk lényeges emelkedése nélkül életterünket a Kárpát-medencében nem tudjuk megtartani. Dr. *Lesskó* Jenő, az Irgalmasrend kórházának főorvosa az ifjúság erkölcsi eszményeit veszélyeztető tényezőkről beszélt és rámutatott, hogy erkölcsvédő szervezet létesítésével offenzivát kell indítani az ifjúság erkölcseit és egészségét veszélyeztető erotikus tényezők támadásai ellen. Az előadáshoz dr. *Bilkei Papp* Zoltán iskolaorvos és dr. *Polónyi* Béla főorvos szóltak hozzá.

Ezt írja az Olvasó

Oroszhegyi Józsáról

Tekintetes Szerkesztőség!

Bizonyára sokan olvasták velem együtt az ismertetést, a *Jancsó* Elemér gondozásában kiadott *„Erdélyi Titkaságok“* legújabb kötetéről, a hányatott életű márciusi ifjúnak, Petőfi és Jókai bajtársának, *Oroszhegyi* Józsának életrajzáról. Azzal az adattal végződik a beszámoló, erről a minden biographie romancée-nál regényesebb életpályáról, hogy amikor a kiegyezés hírére Ciprusról hazafelé indul, útközben szélütés éri és még hozzá mindenéből kifosztják. Súlyos betegen érkezik Budapestre s további adat nincsen róla.

Sajátságos játéka a véletlennek, hogy épp aznap, amikor a *Magyar Nemzet*-nek ezt a cikkét olvastam, keresgéltem bizonyos történeti adatokat egy kiegyezés utáni vidéki ujságban. Ott akadt meg a szemem egy rövid híren, amely így szólt:

„Dr. *Oroszhegyi* Józsa, tevékeny ujságíró, a forradalom után törökhoni gyakorló orvos, február 19-én (az 1869. évben) halt meg a budai Rudasfürdőben. A miniszterelnökség temetésére 60 forintot utalványozott.“

A tudós Jancsó Elemérnek, akit Párizsban volt szerencsém megismerni s akinek értékes irodalomtörténeti munkásságát azóta figyelemmel kísérem, ezúton szabadjon üzennem, hogy az 1868. és 1869. évi budapesti lapok átlapozása talán még több és részletesebb felvilágositást is nyujthat hőse utolsó esztendejéről.

Lukács Károly
12365. sz. előfizető.

Késői husvét

Tekintetes Szerkesztőség!

Akármilyen sóká tartott, mégis csak végére érkeztünk a farsangnak. Ámbár hiszen az idei esztendőben nem is vettük észre, hogy farsang volt. A húshagyó kedd is feltünés nélkül múlik el felettünk, hiszen régen elbúcsúztunk már a húsételtől... És hamvazó szerdán sem kell hamut hintenünk a fejünkre, mert ebben a korai zárórás világban valóban nem estünk a túlzott mulatozások bűnébe... Nincsen szerencséje a bálozó ifjúságnak; éppen akkor nem farsangolhat, amikor ilyen hosszú a farsangi időszak.

A rendkívüli hosszú farsang pedig azért állt elő az idei esztendőben, mert az idén az az egészen ritka eset következett be, amikor a húsvét olyan késői időpontra esik, aminél későbbi helyet nem is foglalhat el a naptárban. A húsvét ünnepe tudvalevőleg bizonyos ingadozásnak van kitéve és így egyik esztendőben korábban, másik esztendőben később mutatkozik a kalendáriumban. Vegyük szemügyre ennek az ingadozásnak az okát.

A húsvét idejét a niceai zsinat határozta meg 325-ben Krisztus után olymódon, hogy a húsvét mindig az első *tavaszi* holdtöltét követő vasárnapra esik. A naptári tavasz első napja tudvalevően március 21-e és ha ezen a napon véletlenül éppen holdtölte van, akkor már március 22-én lehet húsvét, föltéve természetesen, hogy ez a nap éppen vasárnapra esik. Ez tehát a *lehető legkorábbi* napja húsvét ünnepének.

A húsvétnak *lehető legkésőbbi* napja viszont április 25-én van, amint az az idei esztendőben történik. Ez egészen rendkívüli eset, amely a keresztény időszámítás kezdete óta eddig mindössze tizenhatszor fordult elő; az idei a tizenhetedik. Ennek a kései húsvétnak kü'önös érdekessége abban áll, hogy ilyenkor Szent György napja (április 23.) Nagypéntekre esik. Erre a rendkívüli esetre vonatkozik az a szólás, hogy ilyenkor Szent György feszíti keresztre Krisztust.

Ezen a legkésőbbi húsvét napján született fiúgyermeknek hiábavaló rögeszméi lesznek, a beszédét embertársai nem értik meg. Nők miatt sok baj hárul rá. Atyafiai elszakadnak tőle, bajba döntik s elvándorol közülük. Mások szolgálatába szegődik s idegenek házában hal meg. Kicsi fejű lesz, fekete szemű, nagyorrú, az állán, vállán vagy tomporán jegy lesz. Hetven évet él.

Az ezen a napon született leány szép lesz, nagyszemű. Ifjúságában betegséget szenved, de mikor megeszesül, egészsége is helyreáll. Akkor gonosz lesz, fogcsikorgató. Az ura örül, ha tágulhat a háztól. Jól kitanult, tiszta kevély. Fiatalon hal meg.

Vén Táltos

A Bolyaiak

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Pár nappal ezelőtt halt meg Marosvásárhelyen Bolyai Katica varróleány 32 esztendős korában, a szerencsétlen leány marólúgot ivott és rövid szenvedés után meghalt.

Halálhírével kapcsolatosan a magyar sajtóban ismét feleleventették az ősöket, a két Bolyait, a *Tentamen* s az *Appendix szerzőit*. Egy-egy közlemény annyira összekavarta a tényeket, hogy a két kitűnő ősre való tekintettel kegyeletes dolognak érzem a pontos leszármazást ismertetni.

Véletlen műve, hogy Bolyai János, a híres Appendix szerzőjének dédunokái még a Bolyai nevet viselik. Bolyai János puszta szeszélyén múlt, hogy a Bólyai név nem tűnt el az ismeretlenségben.

Bólyai János ugyanis azon a napon, amikor látta, hogy Gauss, Lobatschewsky, Ettingshausen, Littrow mind elfojtják, letagadják az Appendix dicsőségét, a város területén magas deszkafallal körülvétetett egy elhagyott területet s amikor a hatóságok ezért felelősségre vonták, kijelentette, hogy reá nem kötelezőek az emberi törvények. S úgy is élt ebben a házban feleségével, Kibédi Orbán Rozáliával, hogy az utcára csak az örökös marakodás zaja, lármája hallatszott ki. Itt próbálta nevelni Dénes fiát s majdnem hogy beleőrült dühébe, mikor azt látta, hogy fia kezében, ötesztendős korában nem áll a hegedű. (Ő maga hegedűvirtuoz volt!) Sőt, mi több: nem tudja azt sem, hogy menynyi hatszor nyolc! Ez nem lehet az ő fia, kezdette magát emészteni belülről, ez valami idegennek gyermeke. S rohant is nyomban az anyakönyvvezetőhöz megváltoztatni az eredeti szöveget.

Mert az eredeti szöveg ez volt: *„1837 október 19-én kereszteltetett cs. és kir. kapitány Bolyai Bolyai János úrnak Kibédi Orbán Rozáliától született fia, Dénes. Keresztapa: Magyardellői Jármi Dániel úr, kükülővármegyei szolgabiró. Keresztanya: Márkus Eszter kisasszony.“*

S a javított szöveg három év múlva:

„2. Martius Pensionatus kapitány Bolyai János úr következendő protestációját kívánta matriculába iktatni. 1837-ben, október 19-én kereszteltetvén a Mvásárhelyi Reformata ecclésiában Kibédi Orbán Rosaliának törvényes házasságon kívül született Dénes fia. Az adatott fel a keresztelő Tiszteletes Papnak, hogy én lettem volna a gyermek attyja és ez ekként be is iktattatott a matriculába, de én ezen beiktatott azon szónak, miszerint én írattam be a gyermek attyának, *most ünnepélyesen ellent mondok; azt ezen protestációval megsemmisitem.* Ugyanis kiváltképpen visszagondolván Orbán Rozáliának a gyermek születése utáni magaviseletére, ki egy alkalommal az emberrel az igazat kimondani szokott hevült indulatban lévén, *önmaga elismerte Áts Sámuel és Kakasi Gergely Itégiusok előtt, miként neki más férfiakkal egyben elegyedése volt.* Visszagondolva a gyermek fogantatása körüli időben gyanús helyekre tett gyakori kijárásaira s onnan felhevült állapotbani visszatéréseire s ezen körülményekkel összevetve főként azt, hogy egykor felhevült állapotjában önmaga egyenesen és tisztán kimondotta, hogy azon gyermek teljességgel nem tőlem van — ezeket elgondolva és fontolóra véve, *azon gyermeket semmikép magaméinak lenni el nem ismérhetem és sohasem is ismérem és ezen cum protestatione tett nyilatkozatomat az érintett matriculába a Tisztelendő Pap úr által szóról szóra beiktatni kérem és meg is kívánom.* Marosvásárhely, 1840. Március 2. Bolyai János m. k. pensionatus kapitány.“

Dehát a *„sohasem ismérem“* is eltelik. Csak hét év kellett hozzá s hét év múlva ki tudja, micsoda családi és belső csatáktól hajtva ismét megjelenik a református egyház anyakönyvi hivatalában és újból diktál a papnak: „1840-ben Március 2-án ezen keresztelés jegyzőkönyvben az 54 és 55 lapokon beiktatott 20 sorban és azon kívül egy szóból álló protestációs jegyzetemet, miszerint Kibédi Orbán Rosaliától született Dénes nevű fiú nem tőlem való lett volna, *miután ezen jegyzetemet okozó gyanúm merőben elenyészett, ezennel teljesleg megsemmisitem.* következőleg kivonatni kérem és az irott Dénes fiút *minden kétségen kivül saját fiamnak ismérem és nyilvánitom.* Mvásárhely 18. 1847. Bolyai Bólyai János s. k. nyugalmazott inginer kapitány.“

Így tehát Dénes mégis Bolyai Dénes lett. Igaz, hogy semmi több. A sasfiókának nem nőttek szárnyai. Gyulafehérvárra vetődött, először kalaposmesterséget tanult, azután irodaltiszt lett, a saját erejéből kellett megmaradnia, Bolyai János után egyetlen fillér sem maradt.

És Bolyai Dénes fia, Bolyai Farkas 1916-ban tűnt fel ismét Marosvásárhelyen. Az öreg pincér itt vonszolta magát sokszor azon az utcán, melyet nagyapjáról neveztek el. Beteg test és beteg lélek csoszogott az asztalok között s ha valaki nagyobb borravalót nyomott a markába, tudta, hogy ezt a nagyapjának köszönheti, a Bolyai névnek.

1930-ban halt meg bolyai Bolyai Farkas öreg pincér s az özvegy itt maradt Katica leányával és három fiával.

Ez tehát a tényállás a Bolyaiak leszármazását illetően egészen pontosan. Különben, ami már nem tartozik a leszármazási táblázathoz, de azért szükségesnek tartom megemlíteni, hogy Bolyai János unokájának özvegye Marosvásárhelyen, Rákóczi-út 45. szám alatti egyszoba-konyhás lakásban a legnagyobb nyomorban él. Két fia elment a világba, egyetlen Gáspár fia él csak vele.

Mintha a Bolyai-ősök zsenijéért még mindig fizetni kellene!

Kolozsvári Gábor

A Szlovák Gazdasági Bank Rt. igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselőkara mélységes fájdalommal jelenti, hogy

MAXOŇ MILÁN

az intézet alelnöke a Slovenská Banka vezérigazgatója

folyó évi március hó 1-én Bratislavában elhunyt.

Intézetünk ujjászervezőjét vesztettük el és gyászoljuk. Az Ő elgondolása és munkája indította el és alapozta meg intézetünk eredményes fejlődését.

Emlékét szeretettel, jóságos lelke áldásos emlékét hálás kegyelettel őrizzük.

A bánáti magyarság példaadó munkája

Zombori tudósítónk jelenti: Mint Kikindáról érkezett értesülés közli, a DMKSZ ottani szervezete rendkívül jelentős szociális tevékenységet fejt ki a bánáti magyarság szegényeinek érdekében. A DMKSZ népjóléti bizottsága a 130 segítségre szoruló kikindai magyar család mindegyikének 200 négyszögöles veteményeskertet bérelt, amivel lehetővé tették, hogy a szegénysorsúak megtermeljék maguknak a legszükségesebb konyhai veteményeket. A népjóléti bizottság a „Magyar a magyarért“ női táborral karöltve naponta átlag háromszáz ebédet oszt ki az ottani magyar szegényeknek.

Művészeti hírek

Bathó Lajos képei a „Műterem“-ben

Csupa vízfestmény. Az akvarellnek *Bathó* Lajos különleges rátermett tehetségű és tudású művésze, teljesen nekiadta magát, mint egy-egy szaktudós a maga tudományszakjának. Felfedező is a maga területén Bathó: a vizes papiroson a higított festékeket teljesen fegyelmezett ügyességgel úgy árasztja, egymásbá árnyalja, vegyíti, hogy az áttetsző ködnek, a füstnek, tragikus viharfelhőnek kifejezője legyen sokkal hatásosabban, mint amennyire a szokványos ecsetkezelés eszköze meggyőzni képes. Ámde nem csupán mesterségi ügyessége ez Bathónak: művészetének lelkéből nőtt ki ez a megtalálás, a maga kifejezési igényének megvalósítására. Változatos szín-világ, a pára-gyöngédségű sejtelmektől a vad és tragikus erejű sötétségekig, kellem és erő társulása legtöbb képén. Igen sok képének tárgyát nem tudnók megnevezni, de a kép hatása mégis biztos és egyértelmű. Sokszor ugyanaz a képe megdöbbent s ugyanakkor elbájol. Kedvelt tárgyai: téli ködös tájak, jégzajlás, hóba vagy vízárba süppedett fűzek komor megadásban, majd viharban vágtató felhők, vonatfüst, komor sötétségbe vigasztalón, felmentő erővel behulló napfény-nyalábok, egy-egy karácsonyéji hideg sötétben feléneklő gót kápolnaablak meleg színzsolozsmája.

De nem csupán ez a tárgykör és eszköz, meg stílus áll rendelkezésére Bathónak, hanem jónéhány műve megmutatja reális, majdnem naturalista eszközlésű jellemző erejét: 52., 24. számú arcképei Veresegyházra emlékeztető jellemlátó, parancsoló erejű emberábrázolások. 34. sz. *Megy a vonat* című képe, 27. számú *Fűzek* csupa líra.

Érdekes kiállítás; a látogató úgy élvezi, mint aki felfedezés bemutatásának szemlanaja.

B. A.

Európa önellátása

A bolgár kormány zárolt minden kereskedésben levő fémet és a fémkereskedelmet állami engedélyhez köti. (Nyilván Bulgáriában is *komoly* célokra szükséges az ország meglevő fémkészlete.) *(Kölnische Zeitung.)*

*

Az olasz dohánytermelés az 1919-es 8000 hektárról 1942-re 48.000 hektárra nőtt és 550.000 mázsát adott. (Az olasz dohánytermelés kiterjedésének ez a nagy kiugrása a mult világháborút befejező esztendőről a mostani szezonig bizonyítja legjobban, hogy *mennyire el lehet látni* a szükséges termékekkel *Európából az európai lakosságot.*) *(Popolo d'Italia.)*

*

A német birodalmi ellátásügyi miniszter utasítást adott, hogy a vasutak megterhelésének, mely a szükségesnél nagyobb, olyan módon vessenek véget, hogy azokat az árukat, melyeket vízi úton lehet szállítani, *feltétlenül* vízen vigyék. Kivételt csupán a hadifontosságú szállítmányokra engedélyez. Ez mind a belső, mind pedig a külkereskedelmi forgalomra vonatkozik. Kivitelre és bevitelre egyformán. Különösen a bekebelezett *keleti területek* víziútjait kell a *legszélsőségesebben* kihasználni. *(Der Neue Tag.)*

*

Szlovákiában a pénzügyminiszter rendelete szerint kicserélik a fémpénzeket papirpénzekre (Európa fémszükségletét, mely nemcsak a hadiipar igényei szerint használódik, hanem egyéb fogyasztási tárgyaknál is szükség van rá, *ilyen módon* is biztosítani kell.) *(Donauzeitung.)*

*

A finn kormány 15 millió finn márka prémiumot nyujt a faszéngyártás fejlesztésére. Egészen bizonyos emellett, hogy a mótoroknál szükséges szén árát emelni fogják, tekintettel arra, hogy a szállítások *faszén nélkül* nem bonyolíthatók le. (Érdemes egybevetni a finn kormánynak ezt az intézkedését azzal az olajmegtakarító munkával, amelyet legutóbb ismertetett ez a rovat a német birodalmi *fáradt olajbeváltás prémiumának emelésével* és a magyar kormány legutóbbi intézkedésével, mely *lecsökkenti a motalkóadagokat.* Mind a három intézkedés nagy mértékben *elősegíti az európai motoros közlekedés biztosítását.* (Deutsche Zeitung in Norwegen.)

*

Besszarábiában, ahol eddig 150 hektár volt a gyapottermő terület, ebben az évben 4000 hektárt kívánnak bevetni. (Nem lehet *tökéletesen* helyettesíteni a műrostos áruval a gyapotból készült árukat, ezért természetesen Európa önellátását intéző köröknek az a törekvése, hogy ne pótanyagot, hanem eredeti nyersanyagot termeltessenek, még akkor is, ha ez bizonyos *áldozattal*, több munkával és több költséggel jár, mint a gyapot esetében is, *amely növény nem érleli be gubóinak csak egy hányadát Besszarábia klímája alatt.* (Donauzeitung.)

Új helyiségbe költözött a harminc éves nagyváradi nyilvános könyvtár

A nagymultú bihari főváros, Nagyvárad a magyar kultúrának mindig egyik legerősebb őrhelye volt. A magyar íróvilág szívesen jött össze találkozóra Szigligeti és Ady városába. Temérdek iskola, a nagyváradi jogakadémia és a püspöki rezidencia is a magyar kultúra fellegvárai voltak. Híres volt a nagyváradi színészet, de számos egyéb művészi tehetség szülővárosa is. Hiába próbálkoztak a megszállók több mint két évtizeden keresztül, hogy az itteni magyar kultúrát háttérbe szorítsák, ez sehogyan sem sikerült. A magyar kultúra a nehéz időkben talán kevesebb könyvet jelentetett meg Nagyváradon, talán nem hangzott el annyi előadás Váradon, mint a multban, de az emberek olvasták a magyar könyveket és ennek legjobb bizonyítéka, hogy Nagyvárad nyilvános könyvtára állandó fejlődést mutatott. Helyiségei már régebben szűknek bizonyultak. A felszabadulás után a város vezetőségét állandóan foglalkoztatta az a kérdés, hogy hol tudna megfelelő szállást adni a városi könyvtárnak. A könyvállomány jelentős gyarapodása az utóbbi két esztendőben, az olvasók számának állandó növekedése és a nagyközönség könyvszomja, különösen az anyaországból beözönlő könyvek iránt arra késztette a várost, hogy megoldja a helyiségkérdést. A múlt esztendőben sikerült a könyvtárat régi helyéről átköltöztetni a Mezey Mihály-utca 10. szám alatti városi közüzemi székházba, mely divatos épület földszinti helyiségeiből kilenc szobát bocsátottak a könyvtár rendelkezésére. A könyvtár 50.000 kötetnyi állományát a legtökéletesebb rendben szállították át az új helyiségekbe, úgyhogy egy hónap leforgása alatt ismét megnyithatták a nagyközönségnek a modernül elhelyezett és berendezett nyilvános könyvtárat. A kölcsönzést egészen külön helyiségben bonyolítják le, úgyhogy az olvasókat ne zavarja. Külön ifjúsági olvasószoba van 36—40 személy részére, a felnőtteknek pedig 16—20 személyt befogadó helyiséget biztosítottak. A helyiségek nagy ablakokkal igen világosak és egészségesek, az esti órákban pedig gondoskodtak, hogy megfelelő villanyégőkkel nappali világosságot varázsoljanak a szobákba. A ritkábban használt és múzeális jelleggel bíró könyveket üzléses üvegszekrényekben helyezték el. A könyvtári jelentésből megtudhatjuk, hogy a mult esztendőben 1480 könyvet szereztek be, melynek legnagyobb része vásárlás útján került a könyvtárhoz. A felszabadulás után az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ 258 darab könyvet adományozott a könyvtárnak. A városi könyvtár 1942-ben nyomtatott betűrendes katalógust adott ki. A forgalom évről-évre növekszik, de 1942-ben olyan rohamos volt, hogy megállapítást nyert: az 1941-es esztendő tízszeresére emelkedett az olvasók száma. A könyvtár beszerezte mindazon műveket, melyeket a román megszállás idejében nem volt módjában vagy nem lehetett beszerezni. A forgalmat az is növelte jelentékenyen, hogy a kötelező ifjúsági olvasmányokat, Jókait, Mikszáthot, Gárdonyit, Herczeget, Madáchot, stb. több példányban is megvásárolta a könyvtár és így a legnagyobb követelményeknek is leget tud tenni. A román megszállás alatt az újabb magyar könyvek vagy hiányoztak vagy erősen megritkulva kerültek a könyvtárhoz. Ezt a mulasztást is pótolni kellett a könyvtárnak. A nagyváradi sajtó is igen sokat foglalkozott a nyilvános könyvtárral, melynek következményeképpen még nagyobb érdeklődéssel fordultak a könyvtár felé. *Soós* András, a könyvtár vezetője 1918 óta állott a város szolgálatában, így tehát 25 esztendeje irányítja a könyvtárat és a nehéz időkben is igaz magyarsággal védte és vezette a magyarságnak e fontos őrhelyét.

1942-ben a magyar kultuszkormány rendelettel *közgyüjteménynek* nyilvánította a nagyváradi városi nyilvános könyvtárat. A könyvtár vezetősége a magyar könyv diadalmas előnyomulásának propagálására elhatározta, hogy egy könyvkiállítást rendez Nagyváradon és erre felkérte a magános könyvbarátokat is, hogy minél nagyobb sikerrel rendezhesse meg a kiállítást. A könyvtár jövő fejlesztésének egyik alapkelléke, hogy külön önálló palotában nyerjen elhelyezést. Vagy legalább egy közművelődési ház épüljön, melynek jelentős része a könyvtár részére legyen fenntartva. A magyar kultúra fejlesztéséért nem szabad semmiféle áldozattól megrettennünk. A könyvtár mai elhelyezése jó, ízléses és átmenetileg meg is felel rendeltetésének. A magyar kultúra azonban fejlődik, Várad lakói követelik a könyvtáruk állandó fejlesztését, ha pedig a könyvállomány gyarapodása csak a mai mértékben fejlődik is, akkor szerencsére ismét szűknek bizonyul a mostani elhelyezés is. Nagyvárad nem akar elmaradni Kolozsvár mögött, fejleszti a magyar kultúrát, de meg is követeli érte az ellenszolgáltatást.

Dr. Kertész János

TELEFONSZÁMAINK:
Szerkesztőség 128-428
Kiadóhivatal 126-726
Nyilttéri hirdetésosztály 120-150

Halálos ítéletek a Németbirodalomban

(Béca, február 27.) A „Neues Wiener Tagblatt" jelenti: A gráci néptörvényszék

nyolc knittelfeldi férfit halálra ítélt.

További vádlottakat 15 évig terjedő fegyházbüntetéssel sujtottak.

Halle város különbírósága előtt vádlottként állt *Richard Kuhn* delitzschi mészáros, aki 100 disznót, 51 marhát, 155 borjút és 48 birkát vágott le feketén.

A vádlottat halálra és 6000 márka pénzbüntetésre ítélték,

továbbá 42.000 márka kártérítés fizetésére kötelezték. Az ítéletet végrehajtották.

A néptörvényszék mellett működő sajtószolgálat közli, hogy

négy korneuburgi férfit a néptörvényszék halálra ítélt

hazaáruló tevékenység miatt, továbbá, mert az ellenségnek szolgálatokat tettek. Az ítéleteket február 22-én végrehajtották.

A boszniai és horvátországi harcok

(Zágráb, február 27. — „M. T. I.") Hivatalos jelentés szerint az olasz-horvát és német-horvát katonai alakulatok tovább folytatják

Bosznia nyugati és északnyugati részének a partizánoktól való megtisztítását.

A legnehezebb munkájuk a csapatoknak a Goszpictól mintegy 30 kilométerre keletre, illetőleg Bihácstól délre elterülő Plocsa—Udbina- és Bruvno-Gornji—Lapac-Kulen—Vakuf-vonalon volt. Ezeken az akciókon kívül

újabban Horvátország északnyugati részeiben is folyik a tisztogatás.

Itt a meglehetősen erős partizáncsapatoknak sok automatafegyverük, sőt még ágyújuk is volt. Sikerült azonban őket heves küzdelemben szétszórni és megsemmisíteni.

Halálra ítéltek két bolgár kommunistát

(Szófia, február 27. — „N. S. T.") Három bolgár kommunista az elmúlt év októberében megölt egy rendőrt. A grabovói katonai törvényszék pénteken *két vádlottat halálra, egyet pedig életfogytiglani fegyházra* ítélt.

Mi fehérlik ott a falon távolban...

Mikről beszélnek a fali cédulácskák?

Megfogyatkoztak az uccai hirdetések

Minden időknek megvan a maguk sajátos kereslete és kínálata. A lakásbőség idején a házak kapuira ragasztott cédulácskák, sőt táblák, a kiadó lakásokat hirdették. Ennek azonban ma már vége. Nagyon jószemű embernek kellene annak lennie, aki ma ilyen cédulácskát fedezne fel milliós városunk valamelyik kapuján. Esetleg április elsején — de az ilyen játékoskedvű alig úszná meg élve a rossz tréfát, egészen biztos, meg is lincselnék érte.

A főváros lakosságának ma kevés a hirdetnivalója. Ma még időnk sincs sok, ebben sem vagyunk milliomosok. Arra azonban talán mégis jut idő, hogy rövid körsétát végezzünk a pesti uccákon s megnézzük, miről beszélnek a *fali cédulácskák.*

Ni csak, ni csak, mi fehérlik ott a falon távolban?

Elvesztettem a retikülömet, benne voltak az összes élelmiszerjegyeim. Nagyon kérem a becsületes megtalálót, juttassa hozzám vissza. A nevem nem volt ráírva egyikre sem. Címem: N. Erzsébet Ucca, szám.

Nézzük meg a peches Erzsikét, vajjon valóban becsületes volt-e a megtaláló. Kopogtatásunkra egy mérgestekintetű néni dugta ki a fejét. Azonban a haragos külső mégis galamblelket takart, mert így szólt hozzánk:

— Mit tetszik akarni?

— Erzsike retikülje ügyében jöttünk.

— Csak nem találta meg?

— Nem.

— Hát akkor mit akar?

— Csak érdeklődni, hogy vajjon becsületes volt-e a megtaláló.

— Attól még lehetett becsületes, de volt eszébe visszahozni — mondta a néni, majd így folytatta:

— Mondtam neki, hogy arra már keresztet vethet, drágám, de ő csak akaratoskodott, hogy mégis megpróbálja, hátha.

— Szóval, nem hozták vissza — mondtuk a néninek, aki kérdésünkre kérdéssel felelt:

— Maga talán visszavitte volna?

— Vissza.

— Nem hiszem — rázta a néni a fejét olyan határozottan, hogy itt már az sem használt volna, ha esküvel bizonyítjuk igazmondásunkat. Ajánlottuk magunkat és folytattuk körsétánkat a pesti uccákon.

Ni csak, ni csak, ott is fehérlik valami!

Estélyiruha eladó! Ucca, házszám.

— Az estélyiruhát szeretnénk megnézni — köszöntöttünk a bácsira, aki kopogásunkra ajtót nyitott.

— Ószeres az úr? — tapogatódzott a bácsi.

— Nem, nem, a világért sem — tiltakoztunk ijedten.

— Aztán milyen a hölgy, akinek kellene? — puhatolódzott tovább a bácsi. Nagyon kíváncsi ember volt.

— Szőke — mondtuk neki.

— Nem úgy értem — felelte —, hanem alacsony-e, vagy magas?

— Magas — mondtuk elszántan.

— Akkor kár a benzinért, mert az én leányom egész alacsony — felelte a bácsi és finoman bevágta az orrunk előtt az ajtót. Nem sikerült a vásár, pedig már mindenünk van, csak egy estélyiruha hiányzik a boldogságunkhoz.

Női kerékpár... eladó. Ucca, V. emelet.

Ezt egy lámpaoszlopról olvastuk le. Kissé magas ugyan az ötödik emelet, de ha valaki vásárolni akar, akkor ne legyen tériszonya. Csengetésünkre egy fiatalasszony nyitott ajtót. Amikor elmondjuk jövetelünk okát, mosolyogva világosít fel:

— Jé, mi nem női kerékpárt hirdettünk, hanem női kerékpárra való dzsempert, de a dzsempert, úgylátszik, lemosta az eső a céduláról.

— Az lehet — mondottuk —, de az eső utoljára az ösz-szel esett. A fiatal asszonyka meg akart bennünket vigasztalni és a mellette álló meseautóból egy 6—8 hónapos édes kisbabát tartott elénk.

— Ezt tessék megvenni.

— Hogy adja?

A'
TERMÉSZET
csodálatosan fínom összetételű
s rendkívül kiváló gyógyhatású
ORVOSSÁGAI
a
Juventus, Attila, Hungária
GYÓGYFORRÁSOK
nemes vegyianyagokat tartalmazó
gyógyvizei a
RUDAS-PARKBAN!
Ivókúrát csak orvos engedelmével tartson!

— Nem volna annyi kincs a világon — mondta és szeretettel ölelte magához a csöppséget. Tekintettel arra, hogy minden anya ilyen, nem is alkudoztunk, hanem mentünk tovább a dolgunk után.

Erős lányok könnyű munkára felvétetnek.

olvastuk egy ház falán. Fölötte gyanúsnak találtuk a hirdetést és elmentünk a megjelölt címre.

— Mi leányokat keresünk és nem férfiakat — mondta a sötétarcú munkavezetőféle.

— A hozzátartozónkról volna szó — feleltük.

— Küldje el a hozzátartozóját, majd neki megmondjuk, hogy milyen munkáról volna szó — válaszolt nyersen. Az udvaron keresztül két leány egy nagy kosárban valami rongyhulladékot cipelt. Elég lett volna két gyenge fának is.

Ni csak, ni csak, ott is fehérlik valami!

Bejáróné felvétetik, lehet férfi is.

Nézzük meg. Csengetésünkre egy koros hölgy nyitott ajtót.

— Egyszer egy férfi is takarított már nálunk — mondotta jelentkezésünkre, majd így folytatta —, különben végezte a dolgát, mint sok nő. Úgy vikszelt, hogy az csoda. Ma nem lehet takarítónőt kapni, mind elmennek a Beszkárthoz, meg a postához. Gondoltam, megpróbálkozom ezzel az uccai hirdetéssel. Reggel 9-től délután 1-ig lenne elfoglalva, ebéd, persze, nincs, havi 45 pengő és persze mosogatni is kell. Vállalja?

Ezt mind, egy szuszra mondta el a hölgy és amikor felvilágosítottuk, hogy nem vállaljuk, akkor valami olyasmit mondott, hogy mi a fenének raboljuk az idejét. Csak már amikor egy emelettel lejjebb voltunk, akkor jutott eszünkbe: azt kellett volna mondanunk, hogy csak azért kerestük fel, hogy ránk ne számítson.

Nagybőgő eladó.

Feketeruhás nő fogad. „A nagybőgő ügyében jöttünk" — mondottuk.

— Szintén zenész? — kérdezi a feketeruhás.

— Most akarunk zenekart alakítani és kellene egy nagybőgő is — füllentettük.

— Hát ez nagyszerű — örvendezett a nő. — Ugyanis a párom azért akarja eladni a bőgőt, mert nem akad banda, amelyik bevegye.

— Talán rosszul játszik a kedves párja? — kozkáztattuk meg a kérdést.

Kár volt. A nő majd kikaparta a szemünket. Még az emeletről is lekiabált utánunk, amiért művészi mivoltában sértettük meg a kedves férjét.

Mi fehérlik ott a síkon távolban? Olvassuk csak:

Egy kétlámpás rádió eladó.

Igaz, hogy a cím kicsit messze volt, de mit lehet itt tenni, ha az emberek olyan szemérmesek, hogy nem a saját kerületükben ragasztják ki a hirdetőcédulát, hanem két kerülettel arrébb.

— Eladtuk már két héttel ezelőtt 80 pengőért — mondja kérdésünkre az álmosképű néni.

— Ez rendben van — mondottuk —, de akkor miért nem veszik le a cédulát.

— Azért, mert Bálint katona lett — vágta rá a néni hirtelen, majd haragosan csapta be előttünk az ajtót. Még ő volt megsértve.

Angóranyúl eladó. Párosításhoz kiválóan alkalmas.

Hát ezzel mit csináljunk? Meg sem néztük. De ni csak, ni csak, azon a kapun is fehérlik valami. „Az ajtót tegye be maga után!" — olvastuk. Azért is kinyitottuk és úgy hagytuk. Ez volt nemes Loszszunk a sok hiábavaló mászkálásért. T.

Felrobbant egy spanyol gőzös

(Buenos Aires, február 27. — „N. S. T.") A „Monte Igueldo" nevű 3453 tonnás spanyol gőzös az Atlanti óceán déli részén felrobbant. A hajó rádióállomása még néhány S. O. S.-hívást adott le, majd a legénység mentőcsónakba szállt. Recife brazil kikötőből azonnal hajót indítottak a szerencsétlenül járt spanyol hajó legénységének megmentésére. Még nem ismeretes, hogy a mentőhajó megtalálta-e a spanyol matrózokat.

Művészet * Irodalom Tudomány

Walter Gieseking

Az évad legszebb zongoraestjét köszönhetjük neki! Másfél esztendő előtt járt Budapesten utoljára. Előzőleg éveken át hiányzott hangversenyéletünkből. Zenebarátaink fiatal nemzedéke alig ismerhette — vagy éppen csak grammofónlemezeiről. Utóbbiak persze csak ízelítőt adhatnak művészetéből, amelyhez hozzátartozik a személyes benyomás. Nála különösen. S ezért kell vele bővebben foglalkoznunk. Szinte be kell őt mutatnunk, mert ez a szemléltető leírás nélkülözhetetlenné válik esetében.

Tagbaszakadt, hatalmas férfi. Hajlott a tartása. Súlyos a lépése. Kopasz homloka kupolaszerüen ívelt, akárcsak Pablo Casalsé. De koponyája zömökebben húzódik vállai közé. *Meunier* munkásszobrai jutnak róla eszünkbe. Vastagnyakú, földszagú parasztok. Szinte magunk előtt látjuk, ahogy szája szögletébe nyomott pipával megfontoltan ballag lovai mögött az eke után. Tekintetünk idegenkedve siklik végig hosszú fekete frakkján s képzeletünkben holmi egyszerüen színes falusi gúnyába öltöztetjük be munkabírásról tanuskodó izmos alakját.

S ez az őszi szántóföldekre illő, dereshalántékú férfi — a lehelletszerü árnyalatok végtelenül kifinomult előadóművésze! Külső megjelenésben és a kedélyvilág benső halk megrezdüléseiben ritkán egyesültek végletesebb ellentétek.

Lyonban született 1895 november 5-én. Német fürdőorvos fia. Gyermekéveit szülei oldalán a francia és olasz Riviera legszebb pontjain töltötte el. Ez a pompázatos délszaki környezet csillogó-ragyogó színfoltjaival kétségtelenül döntő kihatással volt serdülő képzeletvilágára. Aminthogy — másfelől — ugyancsak maradandó hatást gyakorolt fejlődő ízlésére első környezetének, a latin népeknek erős formaérzéke, magasrendü formakultúrája is.

Valóban: a környezet-elméletet közel tökéletesnek mondható iskolapéldával támasztja alá Walter Gieseking esete. Előadóművészetének két alapténvezője — pazar színbősége és világos tagozottsága — alig vonatkoztatható el ifjúkori életkörülményeitől s ha nem is vezethető le egyoldalúan és kizárólagosan belőlük (mert ilyesmi újból túlzásokba sodorna), mégis csak közbeiktatásukkal magyarázható meg.

Emil Sauer halála után ő korunk legkomplettebb zongoraművésze. S ha játékában nélkülözzük is a romantikus hevületek kirobbanó erejét, csodáljuk viszont a klasszikus mértéktartás szépségeit, az önfegyelem gyönyörü harmóniáját... Technikája eszményien fejlett. S ne feledjük el soha, hogy a művész technikája nem külső sallang, sem tetszőleg elsajátítható jutalma a pusztán csak ernyedetlen szorgalomnak, hanem több annál: egyéni adottság a született tényezők minden megkötöttségével és személyes lehetőségével!

Walter Gieseking a szerzőket és műveiket szólaltatja meg oly hitelességre törekvő alázattal, hogy majdnem eltünik mögöttük. Személytelenné válik tökéleteset nyujtó szerénységében. Vannak, akik ezt a többletet keveselik nála. De ők magukban keressék a hibát, mert korszakunk hiperindividuális egyénieskedése megrontotta ítéletüket. Mi sem könnyebb, mint a teljes felkészültség követelményei elől holmi különfelfogások mentsvárába menekülni. Könnyü megtévesztés ez, de csak ideig-óráig ható megtévesztés, mert az efféle mesterfogás előbb-utóbb mindig kitudódik. Az önkéntelen szinvallás hosszabb nyilvános szereplés mellett el nem kerülhető.

Ész és szív, fantázia és szigor párosul Walter Gieseking zongoraművészetében. Alázatos művészet ez. Ő eltünik benne — hogy tökéleteset nyujtson! S ezzel nagyobb egyéniséget bizonyít, mint holmi fürgén kitenyésztett apró egyéni trükkökkel. **Jemnitz Sándor**

Balhó Lajos festőművész

akvarelljeit látjuk a *Műteremben*. Ismert képzőművészeti pedagógus, aki ezen a gyüjteményes kiállításán is kiforrott szemléletéről, sajátos szín- és fényelképzeléseiről ad számot. Gyöngéd liraiság, de helyenként erő is jellemzi ezeket a színes alkotásokat, amelyek jobbára sokszínüen világos tónusokban, helyenként sötétebbekben jelentkeznek. Nem annyira a képszerüségre törekszik, mint inkább arra, hogy sejtelmesen, ködösen egymásbaolvadó és egymáson hullámzóan áthatoló színek által képzeletünkre és hangulatunkra hasson. A táj lelkét keresi, aminthogy jól jellemzett tanulmányfejei is vázlatos tömörséggel a lényeg kifejezésére törekesznek. Eme tanulmányfejei mellett kiemeljük a „Kikötő", a „Vonat a télben" cimü táját, amelyet komor realitás jellemez. A többi tájaiban van valami elvontság a mese felé. A kiállítás (IV. Kossuth Lajos ucca 12) *március 10-ig* naponta 9 órától ½6 óráig, vasárnap 10—2 óráig tekinthető meg. sz. s.

(*) **MÁRCIUS 14-ÉN RENDEZI A PETŐFI TÁRSASÁG NAGYGYÜLÉSÉT.** A Petőfi Társaság 67. nagygyülését március 14-én, vasárnap délelőtt 11 órakor rendezi a Pesti Vigadóban. A nagygyülésen *Kornis Gyula* mond elnöki megnyitót, *T. Mátray Erzsi*, a Nemzeti Színház örökös tagja Petőfi-verseket szaval, *Palló Imre*, az Operaház örökös tagja Petőfi-dalokat énekel, majd *Herczeg Ferenc*, a társaság tiszteleti elnöke mond ünnepi beszédet. Az ünnepi beszéd után *Kiss Ferenc*, a Nemzeti Színház örökös tagja Petőfi költeményeiből ad elő, *Némethy Ella*, az Operaház örökös tagja ugyancsak Petőfi-dalokat énekel, végül *Gáspár Jenő* főtitkár mond zárószavakat. A zongorakiséretet *Laurisin Miklós*, a Zeneművészeti Főiskola tanára látja el.

(*) **A KALEVALA MEGJELENÉSÉNEK ÉVFORDULÓJA.** Helsinkiből jelentik: 1835 február 28-án jelent meg a Kalevala első kiadása. A nevezetes kulturális eseményre ezen a napon minden évben nemzeti ünnep keretében emlékeznek Finnországban. Az ezévi ünnepségen beszédet mond *Kukkonen* közoktatásügyi miniszter is.

(*) **„A KELET SZEREPE A NYUGAT MŰVELTSÉGÉBEN"** cimmel a Magyar Keleti Társaság és a Szabad Egyetem rendezett előadássorozatában *március 2-án*, kedden délután 6 órakor a Pázmány Péter Tudományegyetem (Pázmány Péter tér 1—3) előadótermében dr *Suga Hiroo* egyetemi lektor „A modern japán irodalom és a Nyugat" cimmel németnyelvü előadást tart.

KACAGÓ FARSANG 7-én, vasárnap ½7-kor **Magy. Művelődés Házában**

Karády, Fellegi, Kiss M., Baksa K., Rózsahegyi K., Latabár K., Bilicsi, Feleky K.,

Rátonyi, Misoga, Barna Anci, **Pokker és Iby, Németh** Judit, **Kazal** L., **Szamossy** testv., **Szigeti** Sándor, **Kerekes János jazzquartettel, Mursi** Elek cigányzenekara.

Jegyek 1.50-től **Toborzónál** Kossuth P. u. 12. félem., tel.: 189—554. **Magy. Művelődés Háza** és **jegyirodákban.** (X)

(*) **MAJOR TAMÁS ELŐADÓMATINÉT RENDEZ** *március 7-én* a Zeneakadémia nagytermében. A matinén *Basilides Mária, Gobbi Hilda, Simonffy Margot, Baló Elemér, Brassai Viktor, Kőmüves Sándor, Pásztor János* és *Várkonyi Zoltán* szerepel nagy magyar költők müveivel. Arany, Petőfi, Vörösmarty, Ady, Babits és József Attila verseivel állnak a közönség elé.

(*) **MEGALAKUL A SZENTELEKY IRODALMI TÁRSASÁG.** Zomborból jelentik: A délvidéki írók „Szenteleky Kornél Irodalmi Társasága" március 14-én tartja alakuló közgyülését Zomborban. Ugyanaz nap a zombori Városi Színházban irodalmi estet rendeznek. Az irodalmi esten *Bisztray Gyula* méltatja Szentelekynek, a délvidéki irodalom megteremtőjének életét és munkásságát, majd délvidéki írók elbeszéléseit és költeményeit mutatják be.

(*) **BOLGÁR KIÁLLÍTÁS NYÍLIK MEG BUDAPESTEN.** Szófiából jelentik: A bolgár művészeti akadémián pénteken ülést tartottak. Ezen az ülésen azok a bolgár festőművészek vettek részt, akik a budapesti kiállításon szerepelnek. Összesen 80 képet állítanak ki. A kiállítás Budapesten *március 7-én* nyílik meg.

(*) **MAROSVASÁRHELYI MŰVÉSZETI HETEK.** Májay Ferenc marosvásárhelyi polgármester meghívta a székelyföldi városok polgármestereit és a székely megyék alispánjait értekezletre, amelyen megvitatják a Marosvásárhelyen és a Székelyföldön tervbevett „Művészeti Hetek"-kel kapcsolatos kérdéseket. Az az óhaj, hogy a „Marosvásárhelyi Művészeti Hetek" seregszemléje legyen a Székelyföld tudósainak, íróinak és művészeinek. A polgármester kérésére a „Művészeti Hetek" kiállításait és egyéb eseményeit a többi székely városban is bemutatják. A „Művészeti Hetek" müsortervezete már elkészült.

(*) **A MAGYAR KULTÚRTÖRTÉNETI TÁRSASÁG** Balkán-Bizottsága *március 4-én*, csütörtökön délután 6 órakor a Parlamenti Múzeum előadótermében (Országháza, XVII. kapubejárat) felolvasóülést tart, amelyen *Nemeskéri-Kiss Sándor* nyugalmazott követ és meghatalmazott miniszter „A Balkán ezredéves politikája" és dr *Polónyi Nóra* egyetemi tanársegéd „Budapest szerepe a román szellemi életben" cimmel tart előadást.

Idézetgyüjtemény

minden nemzet irodalmában van és talán nem is nagyon túlozna az az állítás, amely a hazai irodalom szintjét és az olvasók nívóját azzal is méréi: hány és milyen terjedelmü és milyen összeválogatottságú az idézetek ama gyüjteménye, amely az olvasók számára kínálkozik. Nincs oka a nagy szégyenkezésre a magyar könyvkiadásnak: a legutóbbi egy-két évtized a *breviáriumok* egész sorával szolgált nemcsak hazai szerzők müveiből való gondos kivonatozással és szemezgetéssel (gondolunk, a többi között, Benedek Marcel Ady-breviáriumára, Niklai Péter „Kossuth Lajos tanitásá"-ra), hanem a világirodalom nagyjai munkálkodása köréből vett idézetgyüjteményekkel (a többi között: Alexander Bernát Shakespeare-je, Hevesi Sándor Shaw-ja, Trócsányi Merezskovszki-ja). A német irodalom, persze, összehasonlíthatatlanul gazdagabb az ilyen idézetgyüjteményekben és a Bodenstedt kiegészítette Coutelle-gyüjtemény („Pharus am Meere des Lebens") több mint 800 oldalával, vagy 3200 idézetével, már négy évtizeddel ezelőtt a 26. kiadásával tizezerszámra forgott az olvasók kezén. A magyar irodalomban a legismertebb a Radó Antal szerkesztésében megjelent „Vezércsillagok" (ugyancsak négy évtizeddel ezelőtt már negyedik kiadásban) több mint félezer oldalon, közel másfélezer citátummal. A *Franklin-társulat* adta ki azt is és a legújabb ilyen természetü könyvet is, *Siklóssy László* szerkesztésében *„Szellemi kincsesház, Idézetek gyüjteménye"* cimmel. És az első, amit a nagy örömmel fogadott könyvről föl kell jegyeznünk, az, hogy kissé mostohább a kiállítása, mint az ugyancsak Franklin-kiadásban kikerült „Vezércsillagok"-é (bár, persze, arra is kell gondolnunk, hogy *az* nem háborús időben jelent meg).

Szerkesztőt, úgy véljük, jól választott a kiadó: Siklóssy művelődéstörténeti munkálkodása régóta közismert már az érdeklődők soraiban. A régi fürdőéletről, a magyar műkincsek vándorlásáról írt munkái, „Az országgyülési beszéd útja" cimü müve és hírlapi cikkei kiváló forrásul szolgálnak a magyar művelődéstörténet bizonyos területein munkálkodók számára. Emlékszünk olyanirányú tevékenykedésére is, amelylyel Tóth Béla „Szállóigék lexikoná"-t igyekezett folytatni. Az ilyen mü szerkesztéséhez nem elég a nagy nyelvismeret, sőt: az irodalmak ismerése sem elég, — kell hozzá a *korok* és leginkább *napjaink* ismerete, az olvasóközönség *rétegeinek* az ismerete és értékelése is, az ilyen mü igazán *mindenki* számára készül, nemcsak az ínyencek, a kiválasztottak számára!

Csak dicsérhetjük a kiadónak és a szerkesztőnek azt az elhatározottságát, hogy — különösen ami a magyar irodalmat illeti — a válogatásban a legújabb évekig elmentek. Persze: ha van mü, amellyel szemben a kifogások tömege okoskodhatik, az ilyen mü az. Belekapaszkodhatik a kritika, legelsőnek, a címszavak, a vezérszavak megválasztásába: *Adósság, Agglegénység, Ajándék* a három első idézet-csoport címe és *Vigasz, Világ, világnézet, Zene* a három utolsóé. (A szerzőkről van mutató, kár, hogy a vezérszavakról nincs!) Miért nincs *ez* a csoport, kérdheti a kritika, miért van más összefoglalócsoportban *az* az idézet, Maeterlincknak ugyanaz az idézete miért van két helyütt is, nem is messze egymástól?

Kifogás ezer akadhat az idézett szerzők körül is. *Magyar* szellemi kincsesház, amelyben 49 Wilde-kijegyzés van (H. G. Wells, igaz, csak kettő!), de Molnár Ferenc-idézet egyetlenegy sem, — Mécs László 10-zel is szerepel, Heltai Jenő egyetleneggyel, Szép Ernő eggyel sem, Krúdy Gyula eggyel, Kassák egyetleneggyel sem, Goethe, a legnagyobb, 53-mal, de Walt Whitman, aki azért nem volt a legeslegkisebb, hárommal, Karinthy is hárommal. Vigyázzunk: napok múlnak, korok is múlnak, — az ilyen munkák nem a mának, hanem nagyon hosszú időnek készülnek. Tamási Áron is leírt egy-két szép magyar sort, Móra Ferenc is többet annál az egyetlenegy idézetnél, amelyet Siklóssy Kincsesházában üdvözölhetünk. Madáchcsal, Adyval, Babitscsal, Máraival szeretettel bánt a szerkesztő és örömmel köszöntöttünk a könyvben sok szép Kossuth-, Széchenyi-, Eötvös-, Shakespeare- és Lin Yutang-idézetet is.

Ismételjük: ilyen mű olvastakor ezer meg ezer kifogás hozható föl, számtalan kérdés támadhat. Nem egyöntetű az idézett helyek megjelölése sem, — a könyv tipografizálása egyébként sem teljesen kifogástalan. Jelentéktelennek látszó nyomdai hiba is akad itt-ott, sok helyütt a fordító megjelölésével sem találkozunk. Ez az *első* kiadása az új Szellemi Kincsesháznak. Az ilyen művek nagyon népszerüek, nemcsak könyvtárak polcaira kerülnek, hanem gyüjtők és olvasgatók könyvei közé is. Bizonyosan hamarosan kell jönnie a második és következő kiadásnak. A szerkesztőnek sokat kell forgatnia a müve lapjait és meg kell találnia a hiányosságokat, faragnia kell a fölöslegeseken. Nagyjában így is nyereségnek tartjuk Siklóssy gyüjteményét, ha van is rajta javítanivaló, sok is. Minden kiadás, amely következik majd, legyen bővített. De különösen *javított:* legyen ambiciója, becsvágya, nemes törekvése a Franklinnak, hogy a magyar „Zitatenschatz" minél tökéletesebbé váljék! Nagyon-nagyon szeretjük a klasszikusokat, de kortársaink is vannak. És, főképpen, vannak olyan gondolatok, amelyek mindenha kincsei az embereknek! **M.-G. A.**

RÁDIÓKÖZLEMÉNY

Magyar-bolgár ünnepi est a rádióban

A Magyar-Bolgár Társaság *március 3-án* a Zeneművészeti Főiskola nagytermében ünnepi estet rendez, amelyet a rádió is közvetít 19 óra 05 perces kezdettel. A hangversenyen közreműködik az Egyetemi Énekkar, a Budapesti Bolgár Egyetemi Énekkar, valamint egy szimfónikus zenekar is. Az est ünnepi beszédét *Ullein-Reviczky Antal* rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter, sajtófőnök, a Magyar-Bolgár Társaság díszelnöke mondja. A müsoron magyar és bolgár müvek szerepelnek Jancsin Ferenc, Járay József, Dorita Bonewa, Bordy Bella, Csányi László, a két énekkar, valamint a zenekar előadásában.

Budapest, 1945 március 7, vasárnap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy hónapra . . . . . 4,— pengő
Negyedévre . . . . . 11,60 pengő
Egész évre . . . . . 46,40 pengő

Egyes szám ára Budapesten, vidéken és a pályaudvarokon hétköznap . . . . . 16 fillér
Vasárnap . . . . . 30 fillér

Megjelenik vasárnap és ünnepnap utáni napok kivételével minden nap.

UJSÁG

XIX. évfolyam, 54. szám

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
VI., Aradi-utca 8.
TELEFON:
120-757, 120-756, 120-755, 120-754
Budapest 62., postafiók 282.

FIÓKKIADÓHIVATAL:
KÖLCSÖNKÖNYVTÁR (Telefon: 180-674.)
UJSÁG UTAZÁSI IRODÁJA.
V. kerület, Gróf Tisza István-utca 6. szám.
Telefon: 181-004 és 180-674

SZABADELVŰ NAPILAP

FŐSZERKESZTŐ: MAKAY-PETROVICS GYÖRGY dr.

A JUBILÁLÓ GYŐR

IRTA SPÄTH GYULA
GYŐR SZAB. KIR. VÁROS NYUG. POLGÁRMESTERE

Népek öldöklő harcában, világot átalakító eszmék egymásrarontása idején, történelmi multjához illő keretben ülte meg rangemelési emlékünnepét Győr.

Kétszáz esztendeje, 1743 március 6-án adta ki *Mária Terézia* azt a kiváltságlevelet, mely *Győr szabadalmas mezővárost a szabad királyi városok rangjára emelte, de hosszu századok küzdelme és munkája tanusitja, hogy ezt a kitüntetést meg kellett érdemelnie.*

A honfoglaláskori törzseknek Győr és vidéke nem kellett. A Duna—Rába—Rábca folyók egybefolyásától nyugatra huzódott az a széles védő gyepü, melynek mocsár és lápvilágán át ellenség nehezen férkőzhetett a magyarhoz. Viszont a megélhetést biztositó legelőterületek is hiányoztak. Ezért került Győr, a három folyó városa a fejedelmi törzs érdekkörébe és igy épült meg Győr közelében a magyar kereszténység bölcsője, *Pannonhalma* és lett Szent István alatt Győr püspöki székhely és várispánság középpontja. Ezzel megindult Győr a fejlődés utján: *A védőgyepü nyugati végvárrá, a kereszténység szellemi irányitóvá, a várispánság kereskedelmi gócponttá avatta. Még a rómaiak épitette utakon nyugatról jövő kereskedők itt találtak először piacot.*

Győr jelentősége az Árpádkor végéig állandóan emelkedett és már 1271-ben *a királyi városok* soraiban találjuk.

A XV. és XVI. század történelmének vágtató szekere megtapodta Győr testét, 1739-ben huszita zsoldosok szállják meg, majd zálogba, innen pedig III. Frigyes német-római császár kezébe kerül, akitől Salánky Ágoston győri püspök 3000 forinton megváltja.

Igy szünt meg a királyi városi jelleg és igy lett a szabad győri polgár a püspök és a székeskáptalan jobbágya.

A magyarság bajait Mohács tetőzi be. Az ozmán már Győr alatt áll és Bécs megdöbbenéssel eszmél Győr katonai fontosságára. Várfalak emelkednek és a *győri polgár Európa egyik legerősebb várának falai mögé vonul.*

A várat árulás juttatta ozmán kézre és a befészkelődött *Ali pasa* a monda szerint gőgösen jelentette ki, hogy akkor kerül vissza keresztény kézre a vár, ha a vizi kapu felett a vaskakas megszólal. *1598 március 27-én megszólalt a vaskakas.* A Pálffy-huszárok petárdája bedöntötte a vár kapuját és a keresztény seregek nyomán uj korszak, uj eszmevilág, a barokképitészet teremtő és a barokkmüveltség átalakitó ereje nyomult be a városba.

Szorgalmával, kézügyi ügyességével, kereskedelmi rátermettségével egyre módosabbá vált a győri polgár, öntudata megerősödött és a jobbágysorba belenyugodni nem tudott. A királyi háznak adott kölcsönpénzek uj meg uj kiváltságokat kamatoztak, s ugy ezek, mint a káptalan ellen meg-megujuló perek lassankint kikezdték a káptalan földesuri jogait. A sok huza-vonára az a megegyezés tett pontot, melyet a székeskáptalan a várossal a földesuri jogok megváltásáról 1743. január 30-án megkötött.

Az ősi jogok visszavivásának diadalutján végre 1743. március 6-án megérkezett Mária Terézia kiváltságlevele. *Hatalmas lendületet nyer az ipar és kereskedelem, a város lakossága szaporodik és vagyonosodik, a polgári erő nő, a katonai jelleg akkordjai halkulnak és hattyudalához Napoleon ágyui szolgáltatják a kisérőzenét 1809-ben.*

1820-ban megkezdik a várfalak lebontását és megindul a városrendezés hatalmas munkája.

A győri polgár, aki Napoleon katonáival egy levegőt szivott, lelkesen állott a reformtörekvések szolgálatába és gróf *Széchenyi* Istvánt, a város tiszteletbeli polgárát választotta vezérének. *Magyar lett ismét a város közigazgatásának nyelve.* 1838-ban megteremtik a Kaszinót, majd egymásután alapitják a részvénytársaságokat: a Győri Gőzmalmot, a Győri Első Takarékpénztárt, kiharcolják a vasutat és beékelődnek a dunai gőzhajózásba. *A szabadságharc bukása után a város életét a gabona- és marhakereskedelem virágzása teszi lüktetővé.* Sürü hajószállitmányok mennek Bécs, meg Pest felé, a „burcsellások" pedig nemcsak a Kis-Alföld, hanem Bácska—Bánát gabonájával tömik meg a győri kereskedők magtárait.

A kalmárvárosban otthonos volt az iró, a művész, a tudomány művelője is, 1780—1790-ig innen küzd *Révai* Miklós a Magyar Tudós Társaságért. A reformkorszakban *Czuczor* Gergely lelkesit, majd 1847—49-ben *Kovács Pál szerkeszti az első vidéki napilapot,* a győri Hazánkat, melynek munkatársai *Petőfi, Arany* és a többi nagyság. Az abszolutizmus éveiben *Ráth* Károly inditja el vidéki tudományos folyóirataink ősét, a Győri Történelmi és Régészeti Lapokat, *a győri gimnázium laboratóriumában pedig korszakalkotó találmányain dolgozik Jedlik Ányos.*

A hetvenes évek gazdasági válságai megrenditették Győr kereskedelmi életét, de *Zechmeister* Károly, a város nagy polgármestere a gyáripar megalapozásával és nagyranöveléséve megtalálta a válságból kivezető utat. *Ma már Győr az ország egyik legfontosabb ipari középpontja.*

A küzdelmes mult jó fundamentuma a mai győri polgár érzéseinek, tettrekészségének és munkabirásának.

Az ősök mindenkori célkitüzése magyarságuknak minden idegen behatástól mentes maradéktalan megóvása. És *Győr ma színmagyar város.* Felső-Dunántúl szellemi középpontja. *Két nivós irodalmi társasága működik és a zenei élet terén nem marad el a magyar városok versenyében. A régi tradiciót ápolta a város, midőn most az emlékünnepéllyel kapcsolatban a magyar irodalom, művészet és tudomány ápolására jelentős összeggel jubileumi alapot létesitett, melyet évről-évre gyarapitani kiván.*

Győrt bátran nevezhetjük iskolavárosnak. Annyi tanintézete van, hogy ezekkel egész országrész kulturájáról és müvelődéséről gondoskodott.

És a kalmárváros Győr, mely *iparosodás terén Budapest után az első helyen áll, szociális téren is megtett mindent, amit az uj eszmék egy virágzó várostól megkövetelhetnek.* A napközi otthonok munkájáról, a csecsemőotthonról, a csecsemővédő intézetről, a Szent István-Szeretetotthonról, a szegény gyermekek nyári nyaraltatásáról, a nyomorék kicsinyek intézeti neveléséről, az iskolás gyermekek felruházásáról, fürösztéséről, játszótereken foglalkoztatásáról, a gyógypedagógiai intézetről, a világháboru rokkantjai számára épült Kertvárosról, a Népház-épitésről és a sokgyermekes családok elhelyezésére szolgáló szobakonyhás lakások folyamatban levő épitkezéseiről megelégedéssel, dicsérettel és büszkeséggel emlékezhetünk meg.

Küzdelmes volt a mult, nehéz a jelen, de biztató a jövő! A győri polgár minden időkben megállotta a helyét és megérdemelte *Mária Terézia* szabadalomlevelét, mert mindenben rászolgált a nagy királynő itéletére, melyet megokolásként a szabadalomlevélhez füzött: — *„mert magukat a haza nagyon is hasznos polgárainak s a közönséges jólét buzgó előmozditóinak mutatták és tanusitották.*

Magyar szivek pápája

A pápa trónralépése után címert és jelszót választ. A jelszó mintegy kifejezője uralkodása legfőbb törekvésének. XII. Pius pápa trónralépése után címeréül az olajágat tartó békegalambot választotta, uralkodása jelszavául pedig ezt a mondatot: Opus justitiae pax. Az igazságosság gyümölcse a béke. A pápa jelszavát Izaiás próféta jövendöléseiből meritette.

Már Pacelli biboros neve szinte öntudatlanul kifejezte ezt a gondolatot. Mintha egy magasabbrendü törvényszerüség már évszázadokkal ezelőtt az előkelő umbriai patricius családot arra jelölte volna ki, hogy már nevében is hordozója legyen a békegondolatnak. A Pacelli név ugyanis valóban a pace — béke szóból ered. A XIII. században, amikor Szent Ferenc a késő lovagkor véres harcai között a békét hirdette, számos család vette fel nevébe a béke szónak valamilyen változatát. A pápa, aki a békegalambot választotta címeréül és a békeeszmét jelszavául, első szózatában, amelyet a világ katolikusaihoz intézett, a béke utjára igyekezett téritenj az uj világháboru felé rohanó emberiséget. „Minden embert felszólitunk a béke érdekében... a nemzetek közötti békére, a kölcsönös testvéri megsegités, a baráti együttmüködés és szivélyes egyetértés utján a nagy emberi család magasabb érdekeinek jegyében." Beszéde további során a békeideál fényével ellentétben a pápa nagyon komor képet festett a valóságról. „Óriási bajok látomása tárul szemünk elé" — mondta XII. Pius pápa, aki közelről látta és a legközvetlenebbül átélte az első világháboru és az ezt követő békék minden szenvedését, tökéletlenségét és nyomoruságát.

Már a krizis felé közeledett az első világháboru, amikor 1917-ben XV. Benedek pápa Eugenio Pacellit, a rendkívül ügyes kongregációjának titkárát müncheni pápai nunciussá nevezte ki. A müncheni nunciatura azonos volt a Vatikán németbirodalmi képviseletével, mert Berlinben a római kuriának nem volt képviselete. A pápa Pacelli nunciust bizta meg azzal, hogy békeközvetitő javaslatát átadja II. Vilmos császárnak. A pápa békeakciójával kapcsolatban Eugenio Pacelli sokszor járt ebben az időben Berlinben és a császári főhadiszálláson. Ludendorff később megjelent emlékirataiban nagy jelentőséget tulajdonitott Pacelli nuncius a kreuznachi főhadiszálláson tett látogatásainak. Az összeomlás után Pacelli nuncius átvette a berlini nunciatura vezetését s németországi tartózkodásának több mint egy évtizede alatt változatlanul a nemzetek közti megegyezés ügyét szolgálta. 1929-ben XI. Pius pápa, aki legteljesebb bizalmával tüntette ki, visszahivta, biboros lett, majd a következő évben Gasparri biboros távozása után a római kuria államtitkára. 1939 március 4-én választotta meg a konkláve a római katolikus egyház 262-ik pápájának s március 12-én foglalta el a hagyományos ősi szertartások között a pápai trónt.

Alig tiz nappal megkoronázása után, XII. Pius pápa már egy magyar hódoló zarándokküldöttséget fogadott. „Kivánom — mondta a pápa a váci egyházmegye zarándokainak —, hogy megerősödjön és megnagyobbodjon országotokban a felebaráti szeretet, különösen azokkal szemben, akik szenvednek anyagi gondtól, szegénységtől, nyomortól." Minden nemzet egyformán közel áll a szentatya szivéhez és minden nemzet katolikusait a lélek és az ima benső szálai füzik az egyház fejéhez. Mégis a magyar nemzet és a pápa közti lelki kapcsolat különösen meleg és bensőséges — és mintha ez a benső kapcsolat felidézné a nyugati történelemnek azokat a nagy korszakait, amikor a magárahagyott hatalmas ellenfelekkel küzdő és önállóságához ragaszkodó Magyarország a pápaságnak különösen kedvelt és védett gyermeke volt. II. Szilveszter pápa, amikor koronát küldött Szent István országalapitó királyunknak, ezzel kifejezte az egész világ előtt, hogy Magyarországot egyenrangunak tekinti Európa többi keresztény nemzetével s hogy a magyar király nem a német-római császárság hübérese, hanem a nagy keresztény kulturközösség teljesen egyenrangu tagja. VII. Gergely pápa, ama Hildebrand, aki egyike volt a legnagyobbaknak, még a középkor nagy pápái között is, keményen megrótta Salamon királyt, amiért Magyarországot hübérül ajánlotta fel a császárnak.

Jöttek a török idők, a magyarság európai magányossága és elhagyatottsága csak növekedett. A pápaság volt az egyetlen európai hatalom, amely anyagi és erkölcsi segélyforrásait teljesen a török túlhatalom ellen küzdő magyarság szolgálatába állitotta. Hunyadi János hadjárataiban résztvettek pápai zsoldoscsapatok, V. Miklós pápa a kereszténység legmagasabbk itüntetését, az Arany Rózsát küldte el a nagy törökverőnek. És a pápa küldte Hunyadi segitségére azt a Kapisztránt, akinek olyan nagy része volt a nándorfehérvári küzdelemben s a török inváziő feltartóztatásában. Mátyás, legnagyobb királyunk is megválasztását nagymértékben Carvajal pápai követ támogatásának köszönhette. Elkövetkeztek a belső összeomlás tragikus évei, amikor a török erő egy belsőleg meghasonlott és züllött országot talált magával szemben. Ekkor is VII. Kelemen pápa és követe, Burgio igyekezett lelket önteni a magyarságba és egységet létrehozni az egymást a töröknél jobban gyülölő pártok és osztályok között. Mohácsnál négyezer pápai zsoldos harcolt. A következő pápák, különösen III. Pál és VIII. Kelemen állandóan nagy összegekkel és csapatokkal támogatták a magyarság török elleni küzdelmét. Bármennyire is idegen uralom alatt vergődött akkor az ország, a pápának továbbra is édes gyermeke volt, akiért nem riadt vissza a legnagyobb áldozatoktól. A nagy felszabaditó háborut gl. Ince pápa és nunciusa, Buonvisi kezdeményezte. A pápa, hogy a felszabaditó háborut anyagilag is támogassa, súlyos adót vetett ki az egyházi államra, a biborosok beolvasztották ezüst készleteiket. A pápa költségén állitották fel az összes tábori kórházakat, XI. Ince pápa

Ára 30 fillér

Évtizedek óta megbizható szaküzlet
Libál és März TEREZ-KÖRUT NYUGATINÁL 54

közel 5 millió forintot áldozott a felszabaditó háborura, jóval többet, mint a bécsi uralom, amely egy gazdag, hatalmas tartománnyal gyarapodott. A pápák számára Magyarország azonban sohasem volt „tartomány", hanem mindig a Habsburg-ház uralma alatt álló, egyenrangú ország. A kettős monarchia idején is a pápaság megkülönböztetett figyelemben részesitette Magyarországot, amely többnyire három biborossal volt képviselve a kardinálisok gyülekezetében.

A személyes szálak, amelyek XII. Pius pápát még biboros államtitkár korában Magyarországhoz füzték, még jobban megpecsételték ezt a mély történelmi szükségszerüségen alapuló bensőséges viszonyt, az egyház és Magyarország között. Pacelli biboros XI. Pius pápa legátusaként 1938 május 24-én érkezett meg Budapestre az eucharisztikus világkongresszusra. Az alatt az egy hét alatt, amelyet magyar földön töltött, az ország minden rétege a szivébe zárta s úgy tekintette, mint az egyház győzhetetlen szellemi erejének és fensőbbségének eleven példaképét. Nagy gondolatáról, a magyarság körében sem feledkezett meg. „Nemcsak a békének nyugalmasságát esdjük az Istentől számotokra, magyar gyermekeim — mondotta a rádió studiójából a magyar nemzethez intézett szózatában —, hanem a béke méltóságát, ami a magyar nemzetet megilleti." Résztvett azokban a szertartásokban, amelyek a világkereszténység nagy eszméje mellett különösképen a magyar kereszténység szivéhez és áhitatához szóltak. Végigkisérte a Szent Jobbot az ünnepi körmeneten és felajánlotta az országot Jézus irgalmas, szeretetteljes szivének. Pacelli biboros budapesti tartózkodásának talán legmeghatóbb, leginkább az ország szivéhez szóló epizódja az volt, amikor annak az óhajának adott kifejezést hogy szeretné a magyar nemzeti királyság ősi jelképeit, a Szent Koronát és a koronázási jelvényeket megtekinteni. A királyi palota egy termében Teleki Tibor gróf és Perényi Zsigmond báró koronaőrök a koronát és a koronázási jelvényeket a pápa legátusa elé helyezték, a biboros pedig térdreborult a Szent Korona előtt, arcát kezébe temetve, hosszani mádkozott. Bizonyára imájába foglalta ennek a bátor és szabad kis országnak a sorsát, multját és jövőjét, amely bizonyára kristályos tisztasággal bontakozott ki ennek a nagy szellemnek a lelki szemei előtt. „Felejthetetlen emlékem marad a biboros lelki nagysága és utánozhatatlan gesztusai" — mondotta később a Kormányzó hitvese, visszaemlékezve a pápai legátus budapesti tartózkodására.

Az első husvéti ünnepen a Szent Péter-bazilikában celebrált husvétvasárnapi szentmisén evangélium után a pápa megrendítő békeszózatot intézett a világ népeihez. Abban az üzenetben pedig, amelyet pápasága első évének karácsonyán küldött a háboruskodó emberiséghez, ezt üzente: „Biztositani kell minden népnek a függetlenséghez és az élethez való jogot". Öt pontban foglalta össze a nemzetek közti megértésnek és a világ megujulásának előfeltételeit és megállapitotta, hogy „a legjobb szabály is tökéletlen, ha a népeket nem hatja át az egyetemes szeretet". Rádióbeszédében, amelyet a háboru első évében az emberiséghez intézett, figyelmeztette azokat, akik a világot kormányozzák, hogy „a békében nem vész el semmi, de minden elvész a háboruban". Első enciklikájában is mintegy felajánlotta az egyház segitségét a béke érdekében. A következő év karácsonyán, amikor a háboru már ugyszólván egész Európára kiterjedt, a gyülölet és a bizalmatlanság feletti győzelemről beszélt. Intelmeit megismételte a következő év karácsonyán is, amikor már valóban az emberiség egyeteme az első világháborunál is szélesebbkörü uj világháboruba sodródott. „Valamennyi népnek joga van ahhoz — mondotta —, hogy tiszteletben tartsák szabadságát, megvédjék semlegességét és gazdasági fejlődését." A mult év májusában elhangzott rádiószózatában a béke munkálására hivta fel a világ államférfiait. Legutóbbi karácsonyi szózatában pedig megállapitotta, hogy „aki azt akarja, hogy a béke csillaga feltünjék és ragyogjon az emberi közösség felett, az működjék közre abban, hogy az államról oly felfogás keletkezzék, amely emberiességen és keresztény felfogáson alapszik". A pápa szózatainak idézett mondataiból nemcsak az egyház fejének törhetetlen békevágya csendül ki, hanem különösképen a kis nemzetek jogai, méltósága, szabadsága és önállósága iránti mélységes együttérzése. Bármennyire is tudjuk, hogy ez az együttérzés a világ minden népének szólt, a magyarság mégis úgy érzi, hogy a drámai események felett virrasztó és a mennyei közbenjáráshoz folyamodó pápa nem egyszer foglalta imáiba ezt a nemzetet, amelyet megértett és megszeretett és érezzük, hogy a pápa imája és lelki közbenjárása nagy erősitőnk és védelmünk lesz még az események várható fordulataiban.

GYŐR 200 ÉVES JUBILEUMA

Győr város közönsége március 6-án ünnepelte 200 éves jubileumát annak, hogy Mária Terézia királynő 1743 március 6-án aláirt kiváltságlevelével a várost szabad királyi rangra emelte és ezzel nagyarányu fejlődésének utat nyitott. Az ünnepségre pénteken este Győrbe érkezett *Szinyei* Merse Jenő m. kir. titkos tanácsos, vallás- és közoktatásügyi miniszter, akit a vasutállomáson *Polniczky* Lipót főispán fogadott. A miniszter a főispán kiséretében a Püspökvárba ment, ahol *Apor* Vilmos báró megyéspüspök látta vendégül. Megjelentek az ünnepségen *Fáy* István m. kir. titkos tanácsos, vallás- és közoktatásügyi, *Zsindely* Ferenc miniszterelnökségi, *Horváth* Béla belügyi, *Ghyczy* Dénes igazságügyi államtitkár, vitéz *Haász* Aladár és *Sass* Elemér miniszteri osztályfőnök, *Bódy* László székesfővárosi alpolgármester, több vidéki város polgármestere, a városok szövetségének képviselői, valamint a katonai, egyházi és polgári hatóságok vezetői.

Szombat reggel a székesegyházban ünnepi hálaadó nagymise volt, amelyet *Apor* Vilmos báró megyéspüspök mutatott be. Ugyanekkor ünnepi istentisztelet volt az evangélikus és református templomokban is. Délelőtt 11 órakor rendezte a törvényhatósági bizottság diszközgyülését a városháza közgyülési termében. *Polniczky* Lipót főispán elnöki megnyitójában rámutatott arra, hogy az elmult két évszázad története bebizonyitotta, hogy a nagy magyar királynő kegyét nem pazarolta méltatlanra. Ezután *Apor* Vilmos báró megyéspüspök, a törvényhatósági bizottság örökös tagja mondotta el ünnepi beszédét. Történelmi visszapillantást vetett a honfoglalástól kezdve Győr történetére, majd azt a rohamos fejlődést vázolta, amely a város szabad királyi rangra emelésével meg indult.

Valló István dr. helyettes polgármester előterjesztésére egyhangu lelkesedéssel elhatározta a diszközgyülés, hogy a 200 éves jubileum emlékét maradandó alkotásokkal, a haza és a város javát szolgáló intézményekkel örökiti meg.

Ezután *Szinyei Merse* Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter a kormány üdvözletét tolmácsolta. — Ez a mai ünnep — mondotta a miniszter — nemcsak a történelmi multu nemes Győr városának az ünnepe, hanem ünnepe az egész magyar nemzetnek és az egyetemes magyarságnak is. *A történelem folyamán ez a város egyaránt útközőpontja volt Keletnek és Nyugatnak. Egyaránt védte Nyugatnak és Keletnek érdekeit.* De védte önmagát is, harcolt önmagáért is és elsősorban azért, hogy *magyar tudjon maradni.* Dicsőséges multjának és hősies küzdelmének köszönheti ez a város, hogy 200 évvel ezelőtt, 1743 március 6-án Mária Terézia királynőnk Győr városát a szabad és királyi városok rangjára emelte. Boldog vagyok, hogy ma én is együtt ünnepelhetek az ünneplőkkel. A magyar királyi kormány nevében lelkesen köszöntöm Győr szabad királyi várost és annak érdemes közönségét.

A nagy lelkesedéssel fogadott beszéd után *Saly* László prelátus-kanonok a győri székeskáptalan, *Bódy* László, Budapest alpolgármestere a székesfővaros és a Magyar Városok Szövetsége, *Telbisz* Miklós alispán Győr-Moson-Pozsony vármegye közönsége nevében üdvözölte Győr városát. Az üdvözlésekért *Koller* Jenő polgármester mondott köszönetet. A diszközgyülés *Polniczky* Lipót főispán inditványára hódoló táviratot intézett a Kormányzó Ur ő főméltóságához országlásának 23. évfordulója alkalmából. *(MTI)*

A kultuszminiszter nyitotta meg Győr város kiállitását

Győr város szabad királyi városi rangra emelésének 200-ik érfordulója alkalmából történeti kiállitást rendezett, amelyet szombat délben nyitott meg *Szinyei Merse* Jenő kultuszminiszter. *Koller* Jenő polgármester üdvözlő szavai után a kultuszminiszter hosszabb megnyitó beszédet mondott, amelyben rámutatott arra, hogy a mai sorsdöntő időkben jólesik az ősök szellemében menekülni. Multunkban és őseinkben — mondotta — sohasem csalódhatunk. Idézte ezután Győr város történelmi és kulturális emlékeit, majd azt hangoztatta, hogy az elmult 200 esztendő alatti Győr megmutatta, hogy méltó volt a királyi kegyre. Ez a város a történelem folyamán mindig ütközőpontja volt a Nyugatnak és a Keletnek. A magyar nép mindenkor megállta a helyét és nem akart mást, mint nemzeti létét saját biológiai és etikai törvényei alapján biztositani. Mikor a Keletet védtük, akkor egyuttal önmagunkat is védtük, mert minden életforma idegen volt előttünk, ami nem a magyarság ősi hagyományai és ezer esztendős európai történelmünk emlékein nyugodott.

— Győr mindent elkövetett — mondotta a kultuszminiszter — hogy Nyugaton is tisztelettel nézzenek rá és ugy tartsák nyilván, mint a kereszténység egyik legszámottevőbb bástyáját. A miniszter végül köszöntötte a várost és közönségét, majd a kiállitást megnyitotta.

Márciusi napsütésben üdüljön, gyógyuljon hazánk legszebb vidékein:
Mátraháza, Mátrafüred, Sopron-Lövér, Lillafüred
Szobafoglalás, pontos, gyors elintézés
Ujság Utazási Irodájában V., Gróf Tisza István-utca 6. Telefon 181-004.

Budapesten március 17-én és 18-án osztják ki az uj élelmiszerjegyeket

Pestkörnyékén a kiosztás március 16 22 között történik

Szendy Károly polgármester Budapesten és a közellátásilag a székesfővároshoz csatolt megyei városokban és községekben elrendelte az *április, május és junius* hónapokra szóló élelmiszerjegyek, petróleum-, szappanutalványok stb. kiosztását.

A háztulajdonosok, illetve megbizottaik (gondnok, házfelügyelő) tartoznak *Budapesten, március 17-én és 18-án* az illetékes körzeti jegyfiókban jelentkezni a lakók könyvének bemutatása mellett, átvenni a házanként becsomagolt uj kibocsátásu élelmiszerjegyeket és azokat a lakók között lakásról-lakásra járva, 24 óra alatt szétosztani. Az aláirt kiosztási jegyzéket, valamint a bármely okból ki nem kézbesithető jegyeket (elköltözés, katonai szolgálatra való bevonulás, stb.) köteles a háztulajdonos, illetve megbizottja március 19-én és 20-án az illetékes körzeti jegyfióknak a hivatalos órák alatt visszaszolgáltatni.

A közellátásilag *Budapesthez csatolt megyei városokban és községekben az élelmiszerjegy kiosztása március 16-tól 22-ig történik* községenként külön-külön megállapitott utca- és házbeosztás szerint, a kiadott értesitésekben előirt napokon. A kiosztási jegyzékeket és az indokolatlan ki nem osztható élelmiszerjegyeket, stb. a háztulajdonos vagy megbizottja március 23-án és 24-én az illetékes körzeti jegyfióknak köteles visszaszolgáltatni.

Ugy Budapesten, valamint közellátásilag a székesfővároshoz csatolt megyei városokban és községekben azok, *kik 1943 január 1. óta lakást változtattak* és ezt a körülményt a régi lakásuk szerint illetékes körzeti jegyfiókban elmulasztották bejelenteni, a háztulajdonos, illetve megbizottja utján nem kapják kézhez élelmiszerjegyeiket, hanem *március 2-tól rendőrségi bejelentőlapjukkal a régi lakásuk szerinti jegyfióknál tartoznak jelentkezni.*

A cukorjegyekért a cukorjegy tulajdonosa darabonként 10 fillért tartozik a jegyek átvétele alkalmával kifizetni a háztulajdonosoknak, vagy megbizottaiknak, akik büntetőjogi felelősség terhe alatt kötelesek ugyanannyiszor 10 fillért az illetékes körzeti jegyfiókba befizetni, ahány cukorjegyet szétosztottak.

Szendy Károly polgármester nyomatékosan felhivja a közönség figyelmét arra, hogy élelmiszerjegyeit, illetve közellátási szelvényeit mindenki saját érdekében *jól őrizze meg,* mert elveszett, ellopott, elégett, vagy bármilyen módon megsemmisült jegyek és szelvények *semmi körülmények között nem pótolhatók.*

Közli a polgármester, hogy a hivatalos óra az összes körzeti jegyfiókokban március 16-tól kezdve reggel 8-tól déli 2 óráig, és délután 4-től 7 óráig tart. *(MOT)*

Bathó Lajos festőművész kiállitása a Műteremben

Alan Edgar Poe irta le egyszer: „bizonyosság csak az álmokban van". S a realitások olykor kinző világából menekedvén, — miért ne léphetnénk be az álmok kapuján? Művészünk kreálta, konstruálta itt tárulkozó világ ilyenszerü s megragadóan szép. Keleten, ahol a bölcselet, művészet, költészet szervesen kapcsolódik egybe, ott nyilnak és virágzanak ilyen kontemplativ jellegü művészeti csodák. Gondolhatsz mindenre, ami álom, vagy ilyesszerü. Madárszárny-suhogásra, vagy akarod? Ezüsthalak kristálylépcsőire akár. Felhők selyemgomolyagára, amit végigguritotak épp szmaragdzöld hegyoldalon. Olvadt aranyra, fátyolosan szakadozó ködre, ág hegyén hintáló egyetlen gyémánt vizcsöppre Szövedékes világ, de átlátszó, akár a csipke szövedéke. Bonyolultan ékes, mint nyirott bársonyalapban bujkáló sodrott fémszál csillanó felvetése.

És mindezt megfestették neked! Megfestették zápornak, kiköltőnek, őszi hangulatnak. Hajónak a Dunán, s kivilágitott templomablaknak. Egyetlen ágnyi őszibaracknak, napsütésnek, fellegnek, füzesnek, jégnek. És igen, akár a kritikus, nézd meg a katalógust kétszer magad is!

„Füst." A 41-es és az 53-as cime is ez. „Füst" megint! Az esztétikai értékeket ennyire elvonatkoztatottan kifejezni képes egyéni lélek művészete előtt nincsen lehetetlen. Ez rácsap a füstre is, az anyagtalan semmire magára. Füst! Körülöleli még egy pillanatra az alig hamvadt rózsaszin parázscsomót, majd felszökik az ég felé, s fent párává foszlik, mint az elátkozott királykisasszonykák a tündérmesékben. A művész olykor formát felbontó, oldó, atmoszferikus felfogása különös kolorizmussal van szoros kapcsolatban. Sötétzöld eső, lila gyárfalak. Motivumai lehetetlenszerüsége megfoghatatlan. Mindazonáltal hallod, ha van füled, s ha van szemed, láthatsz mindeneket. Bensősége, költőisége, üdeséggel párosult finomsága a magaszabta artisztikus törvényszerüségek betartásával a művészi formának azt a fokát éri el, mint a szinte irásként ható japáni ábrázolás. Művészetének spiritualitásában nem is az anyag, a téma, de a benne megnyilatkozó erő nyügöz le. Havas sziklája például. Szikla? Nem biztos, hogy az tulajdonképpen. Ő korántsem biztos! Karcsu őzek láthatatlan lábanyomának őrizője, vagy táguló szemhogaru, prédára leső kigyászölyv tanyája? És önkéntelenül hátralépnél előtte. Alaktalan, ugrásrakész, hatalmas szörny lapul a Semmiben, s rettegve nézed. Szimbólum? Jelentősége lenne? Mint ahogy ősrégi kinai és japán ábrázolások szerint fenyőfa jelenti a hosszu életet, bambusz a férfiasságot, szilvafa virága a bájt, s a szemvillanás alatt eluszó fürge, kiszámithatatlan halak az állhatatosságot.

A szikla, az mindig jelbeszéd!

Viszont nem kell semmit kérdezned a szelid kis tájról a télben. Mezejét hó lepi ugyan, de alatta ott a tavalyi fü kopottan, titokban. Szegény nyári fü, amit még lábad érintett, az ott van. Hiszed és érzed, hiszen álmodban „láttad". S a békés, lapos tájon lassan gurul át egy kicsi vonat.

Néked ez az Alföld egy része valahol Szeged és Szatymaz között. S a görbe füzekről is tudod, hogy „ők azok", mert itt előttük álldogálván, tulajdonképpen otthon jártál. Ő ez a tökéletes, csak a te számodra készült otthon, szived partján mindent betakarón elterülő! Mint ahogy kivétel nélkül igy jár a földi halandók gyermeke mind. Két tájat viselünk, s ezek egymásra kopirozódva alusznak a mélyben mindenkinél. Nálad a füzek Tápén és a holland széleken, s — apádtól, anyádtól jussolván őket — néha megtérsz hozzájuk, barangolván boldogtalanul. Lehelet, leheletnyi az élet, suttogják a fák, mesélik a képek, s szinesen felkavargó örvényeik közepén mibe kapaszkodsz, Lélek?

„Bizonyosság csak az álmokban van", csititod magad a költő és messzi kedvesed hiányzó szavával. — Csak az álmokban!, sóhajtod, s most végül megérted.

T. Sz. G.

Szabadalmazott
boka-gyógyfüző
fáradt, tulerőltetett izomszegény, dagadásra, bicsaklásra hajlamos lábakra. Álló munkát végzőknek, terhes nőknek, sportolóknak nélkülözhetetlen. A láb teherbirását lényegesen fokozza. Cipőben lényegtelen helyet foglal el. Hölgyeknek, uraknak mérték szerint készül. Fenyő fűzőszalon V. Szt. István-körut 9. II. 6. Telefon: 121—598. 1043

BATHÓ LAJOS:

12/a. Áradás, vízf.	120.—
12/b. Arckép, vízf.	100.—
12/c. Ködben, vízf.	100.—

Nemzeti Szalon
1941. jan.
Magyar Képírók
Kiáll.
Előszó.

Viharos körösképül a látóhatár. Azt a tenyérny
nézzük reménnyteljesen — amelyik még derült a mag
fölött... És megfeszített erővel dolgozunk. Dolgozunk
kultúrjövőért. Egy szebb és igaz magyar művészi jövő
nek eljövetele soha időszerűbb nem volt, mint a mai
zürzavaros világban.

Nemzeti vágyak kiteljesedése nem képzelhető e
fáradozók egyéni sorsának fellendülése nélkül.

Mi Magyar Képírók egy évtizede állunk ennek a tudatosító munkának szolgálatában. Éljük a tanyák, falvak életét, tanulmányozzuk sajátosan turáni szellemű művészetét és építünk erre az ősi fajtaerőre. Ebbéli hitünk és törekvésünk rendíthetetlen.

Ezt a gondolatot nem kell mesterségesen erőszakolni a magyar köztudatba... csupán biztosítani kell ennek a gondolatnak szabad fejlődési és érvényesülési lehetőségét. Minden mással szemben.

Abból a tenyérnyi kék égből, ami még fejünk fölött ragyog, egyszer csak kisugárzik a nap, aminek fényessége el fogja oszlatni a mai zavaros ködösséget.

Ismét itt állunk kiállítási anyagunkkal, miként az előző években, a nyilvánosság megítélése előtt. Meggyőződésünk, hogy a mai lehetetlenül nehéz körülmények között becsülettel, lelkiismerettel végeztük kötelességünket.

Budapest, 1941. január.

Magyar Képírók.

Bathó Lajos

6 PEST Csütörtök, 1943 március 4

(Három kiállítás.)

A *Műterem* most megnyílt kiállításán *Bathó* Lajos festőművész mutatja be félszáz darabot meghaladó, értékes akvarell-sorozatát. Bathó rendkívül kulturált, finom színérzékű, alaposan felkészült s egyéni hangú művész. Különösen gyöngyszürke tónusba hangolt, szinte tématlanul »japános« tájképei *(Téli napsütés, Vonat a télben, Havas szikla, Kikötő, Füzesek télen, Jégzajlás a Dunán)* és kifejező erejű, pompásan jellemzett tanulmányfejei ragadják meg a néző érdeklődését. Az utóbbiak közt nem egy meglepően tömör előadású, döbbenetesen groteszk darab akad.

Babó Lajos

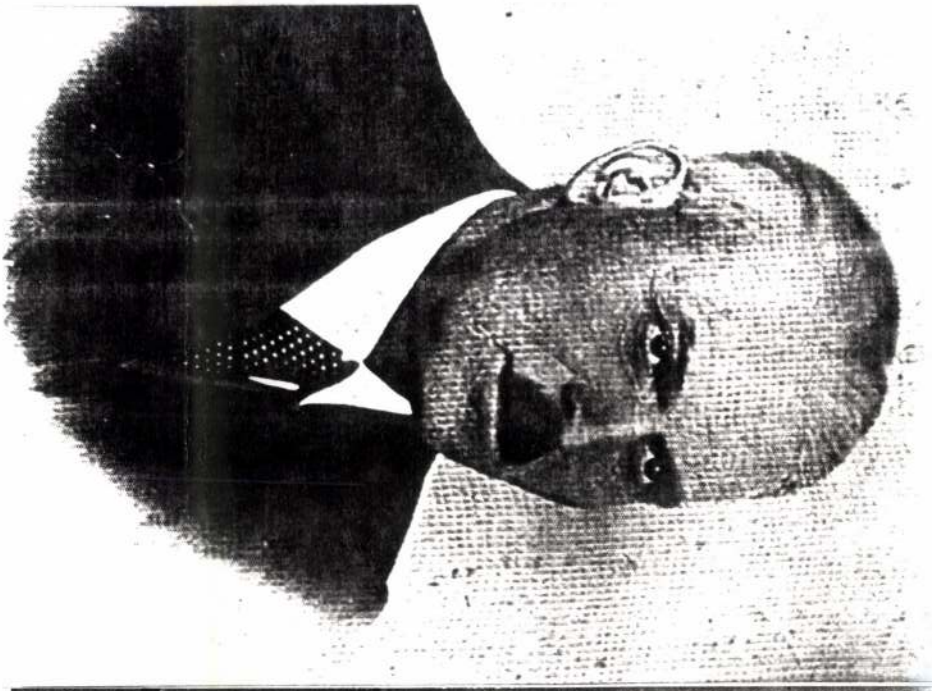

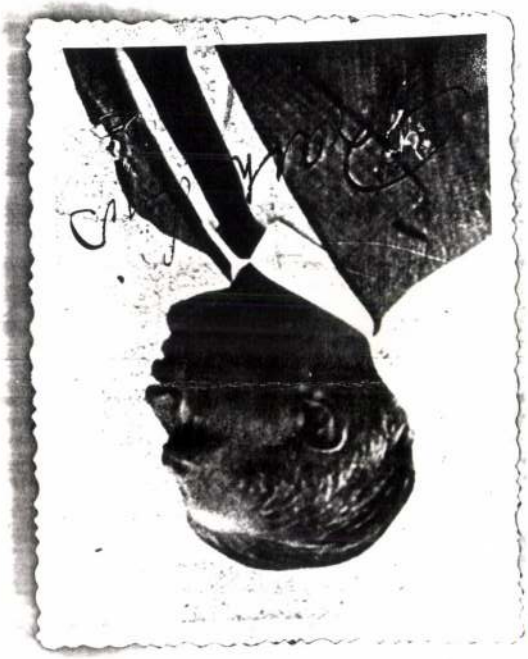

① Jasztenény, Vasárhuvatal (rendőrség)

①

② Budafok, temető, ravatalná

itt is van eltemetve

BATHÓ Laja épitém

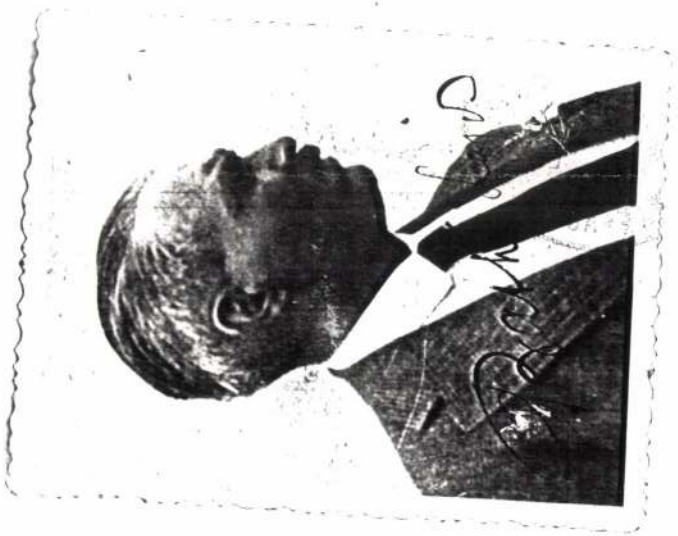

Utlevél ügyben igazolom megya tul oldali fényképe.

Batkó Lajos

jászberényi 1887 évi szül. rk. nős fővárosi tanár.

Budafok, Rákóczyi 45. sz. alatti lakost ébrázolja.

Budafok 1939 julius 28

Kövágó Péter
rfl.

BATHÓ Lajos

ti kifejlődésére figyelemmel kísértelek, de valaha Galíciában egy magyar újság jutott a kezembe és nagy örömmel olvastam benne, hogy a bécsi filharmonikusok élén játszott nagy sikerrel. Örültem, mert addig jutott a tehetség is, nem csalódtam.

Így vagyok Veled is, kedves Barátom! Mert-bár a művészeted alakulásának idején nem volt előttem tökéletesen - de észrevettem az oroszlánkörmöket és láttam mikor jön elő maga az oroszlán! - és nem is tűnik el magyarázat az oroszlán folytonos növekvő erővel és energiával.

Bizonyára Magad is jól emlékszel arra az időre, amikor még a Szép-utcai műtermedben olykor-olykor találkoztunk s amikor Te a hiperszenzitív kirakatokra emlékeztető festészeti irányban kísérletezgettek plasztikus, regmentesen, karéjosan kiképzésében kerested a művészi képet - s bizonyos formanélkülien mániákusan próbáltad megtalálni Magad. Azután bizonyára azt is jól emlékszel, amikor egyszer találkoztam Veled és elhívtál vacsorára a Delicatesz környékén lévő kis vendéglőbe, hogy nézzem meg a három asztal árnyékoló festményedet, amelynek a festése engem a legnagyobb bámulatba ejtett, mert csupa levegő volt s a három alak mintegy lebegően, keresztül-kasul-átcsapva a mondanivaló végletbe - volt ábrázolva. E festményben még minden nem maga az oroszlán jelentkezett csak annak karmai után pillantást, bontakozni ki mindenestül a maga nagyságában és kifejezésében. A régi festménygyűjtőkről nem hiszem el: hogy Te vagy, de az utána következőkről különösen az utóbbi években alakított művészedről állítom, hogy - bár valószínűleg a művészi irány a művészeted lett, de - sikerült megtalálnod önmagad és önmagad tökéletes kifejezési formáját.

Ezt akartam Neked elmondani és talán nem is egészen felesleges az, amit Tőled írtam illetve festői noteidről írtam.

A kérésem pedig az, hogy, ha tudsz, szakíts magadnak egy kis időt arra, hogy az én műveimben megtekintsed. Igaz, hogy én pedagógus vagyok - az Iparrajziskolában - és nem sok időm van a művészi gyakorlásra - csak a művészi eszközök magasrendűségének a rajznak tanítására - és hogy bár ezen művészi ágban dolgozom: az érvekben, még nem foglal el ezen el-

BATHÓ Lajos eszéből

kelő hefet, mint a Te műveneted: neretnem, nagy örömet okoznál nekem, ha – egy kis családiak vacsorával egylekötve – eljönnél hozzám és megnézné az én műveimet: hátha ~~ha nem is oronlán~~ valamilyen körmöket – ha nem is oronlán ~~de emberi~~ körmöket feltalálsz bennünk.

Vasárnap estét találnám erre a legalkalmasabbnak, ha Te erre kapható volnál?

Szeretettel üdvözöl igaz hived.

Rathó Lajos
szik. för. Sparrajütk. tanár

Aba Novák
festőművén

Budapest

Kedves Barátom!

A nemzeti szalonban tartott érdekes vitán jelenvoltam a Almak lezajlása után volt szerencsém akkor, hogy üdvözölhesselek és pár szót válthatt veled; de nem volt alkalmam arra, hogy elmondjam Neked azt, amit szeretnem volna elmondani és azt amire kérni akartalak. Én, csendes, de állandó figyelője voltam művészi pályafutásodnak – amai napig – de ezután, az akarok lemmaradig élek. Figyelője voltam akkor, amikor még nem trónoltál a Parnassus csúcsán, amikor még műveneted folytonos kísérletezés volt s amikor még – megvallom – műveneted nem tetszett nekem, de belle az Őserőnek a megnyilatkozását láttam – várva: mikor nyilatkozik meg ez az őserő a maga teljességében. Úgy voltam Veled, mint egy kiváló hegedűművésnel, bold. Konek Jánossal, akivel együtt tanultam hegedülni Ballassa mestertől. Tudtam róla, hogy nagy művésben, de a háborúra megakadályozott abban, hogy művé

189 554

Magyar ügyet támogat, ha terjeszti a magyar zenét.

Hivja fel rokonai és barátai figyelmét előnyös előfizetési feltételeinkre és hasson rájuk, hogy

LÉPJENEK BE A

„MAGYAR MUZSIKABARÁTOK TÁBORÁBA"

és fizessenek sürgősen elő a kiadásunkban megjelenő

ZONGORA vagy HARMONIKA

kottákra melyeket a példányonkénti 2.—, 4.— pengő helyett ***féláron*** kap, mert

20 példány zongora

vagy

12 füzet harmonika

legujabb sláger és dal

(film, operett, tánczene és magyarnóta)

előfizetési ára évi 24.— pengő,

mely havi 2.— pengős részletekben is törleszthető. Az előfizetés egy évre kötelez.

ZONGORA

kiadványainkat negyedévenként (március, junius, szeptember, december)

HARMONIKA

kiadványainkat pedig havonta a befizetés arányában küldjük költségmentesen. A kiadásra kerülő művek ifj. Jáhn Antal zeneszerző, harmonikaművész könnyen játszható átiratai. A basszushangok és akkordok hangjegyábrázolásain kivül még betűkkel is jelezve vannak, tehát a művek lejátszásához a basszuskulcs ismerete sem feltétlenül szükséges. Az átiratok kisharmonikán is előadhatók.

Ha a „MAGYAR MUZSIKABARÁTOK" táborába belépni óhajt, ugy fizessen be 4.— pengőt (Az első és utolsó havi részlet fedezésére) a 49.455 számu postacsekkszámlánkra, hivatkozzon ezen felhivásra, közölje pontos cimét és azt, hogy milyen kottákra (zongora vagy harmonika) vonatkozik előfizetése.

TOBORZÓ
ZENEMŰ-KÖNYV
SZÍNPADI KIADÓ
és
HANGVERSENYRENDEZŐ

F. k.: ómoroviczai Szalmássy Zsigmond Dr. Berkes és Gerő Merkur) nyomda

105.

BATHÓ LAJOS

FESTŐMŰVÉSZ

FESTMÉNYEIBŐL RENDEZETT GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

MŰTEREM
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI
KUNSTAUSSTELLUNGEN
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-U. 12.
FÉLEMELET • TELEFON: 189-554

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1943. ÉVI FEBRUÁR 28-TÓL MÁRCIUS HÓ 10-IG 9—1/2 6 ÓRÁIG, VASÁR- ÉS ÜNNEPNAP 10—2 ÓRÁIG.

KATALÓGUS ÁRA 50 FILL.

		Pengő
1.	Tájkép	150.—
2.	„	300.—
3.	„	200.—
4.	Őszi táj	500.—
5.	Őszibarack	200.—
6.	Kivilágitott templom	500.—
7.	Őszi hangulat	150.—
8.	Tanulmányfej	150.—
9.	Zápor	150.—
10.	Kikötő	500.—
11.	Tájkép	250.—
12.	Jégzajlás a Dunán	300.—
13.	Téli táj	200.—
14.	Tanulmányfej	250 —
15.	„	300.—
16.	Hajó a Dunán	150.—
17.	Napsütés télen	300.—
18.	Falu végén	200.—
19.	Őszi hangulat	200.—
20.	Felhős táj	200.—
21.	Gyár	200.—
22.	Tájkép	200.—
23.	Tanulmányfej	300.—
24.	„	300.—
25.	„	300.—
26.	„	150.—
27.	Füzesek télen	300.—
28.	Tanulmányfej	200.—
29.	Sötét felhők	250.—
30.	Téli táj napsütésben	350.—
31.	Esti hangulat	400.—
32.	Jégzajlás a Dunán	600.—
33.	Havas szikla	500.—
34.	Vonat a télben	600 —
35.	Őszi táj	150.—
36.	Dunai uszályok	300.—
37.	Felhő a hegyek között	200.—
38.	Téli táj	500.—
39.	Esti hangulat	200.—
40.	Esernyő alatt	200.—
41.	Füst	250.—
42.	Templom kivilágitva	350.—
43.	Cséplés	150.—
44.	Koldus asszony	150.—
45.	Gyermekfej	150.—
46.	„	200.—
47.	Nő kalappal	150.—
48.	Tanulmányfej	150.—
49.	„	200.—
50.	„	300.—
51.	Női fej	600.—
52.	Tanulmányfej	250.—
53.	Füst	250.—
54.	Őszi táj	300.—
55.	Női akt	400.—
56.	Tanulmányfej	300.—
57.	Őszi táj	500.—
58.	„ „	300.—
59.	Menyegzés	150

A kiállitást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN

festőművész

a „MŰTEREM“ művészeti vezetője.

Ha kiállitásaink érdeklik, kérjük nevét a pontos cimmel olvashatóan a látogató könyvbe beirni, hogy a jövőben állandóan küldhessük meghivóinkat nb. cimére.

Bathó Lajos
festőművész

Nemzeti Ujság
1935 XII. 21.

A Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesületének jubiláris kiállítása

Az anyag mindig magában hordja a kifejezési lehetőséget és rányomja a bélyegét a müalkotásra. A pasztell és az akvarell külön technikát kiván, gyors és könnyü kezet, amely puhán végigsimtja a kép felületét. A részletezés, aprólékos elmélyedés meghazudtolja ennek a két technikának a lényegét. A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításán a *Nemzeti Szalonban* nem egy festőt találunk, aki még mindig a mult századi részletező naturalizmusnak a hive. De sokan vannak, akik igazi virtuózai a vizfestésnek. Kellemesen hatnak *Bathó* Lajos japános finomságu tájai, *Diósy* Antal impresszionisztikus „Kertrészlete". *Edvi-Illés* Aladár mélytónusu „Parasztudvara", *Gallé* Tibor szürkéskék „Cséplése", *Hessky* Iván áhitatos „Imádkozó nője", *Horváth* József puha szinekkel előadott „Soproni Szentlélek-temploma". *Istókovics* Kálmán egyéni felfogásu „Balatonja", *Jaschik* Álmos dekorativ „Szent Ferenc prédikálása", *Kirchner* Jenő üde „Dunamenti tája", *Komjáti* Gyula hangulatos „Favágója", *Nádler* Róbert zamatos „Bodrogpartja", R. *Barabás* Gizella odaadással festett „Balatoni képe" és *Szügyi* Elemér költői elmélyedéssel átérzett „Öreg kapuja". *(B. P. L.)*

•

A kiállitás megnyitásán igen nagyszámu előkelő közönsg jelent meg, köztük a magyar müvészeti és társadalmi élet több kiválósága. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről *Tasnádi-Nagy* András és dr. br. ifj. *Wlassics* Gyula államtitkárok, dr. *Haász* Aladár és dr. *Tihamér* Lajos min. tanácsosok vettek részt. A Budapest Székesfőváros részéről *Némethy* Károly tanácsnok és *Horváth* Henrik főigazgató jelentek meg. A megjelent előkelőségeket *Hubay* Andor, a Nemzeti Szalon Müvészeti Egyesület igazgatója és *Kézdi Kovács* Elemér főtitkár a Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete részéről *Nádler* Róbert elnök és *Baranski* E. László titkár fogadták. *Tasnádi-Nagy* András államtitkár a legnagyobb elismerésének adott kifejezést. A kiállitás a karácsonyi és ujévi ünnepek alatt nyitva van 9—3 óráig. Naponta nyitva 9—5 óráig. A kiállitás nyitva van december 20—január 6-ig.

— **(Finn vendégek Magyarországon.)** Hiv
talos statisztikai adatok szerint az 1935. é
ben hatalmas mértékben emelkedett a *Finno
országból Magyarországba irányuló idegenfo
galom.* A helsinki magyar követség 1935 á
rilis 1. és szeptember 30-ika között *439 fin
útlevelet láttamozott.* Ebben a számban ne
foglaltatnak benne a különböző kedvezm
nyek révén vizummentesen, vagy utólagc
vízum beszerzésének kötelezettsége mellett B
dapestre érkezett finn állampolgárok. A ke
vezményezettek figyelembevételével az 193
év folyamán Budapestre érkezett finnek szán
mintegy 600-ra tehető. A helsinki magyar k
vetség ezzel szemben 1934. évben 152, 19
évben 135, 1832. évben pedig csak 46 finn u
levelet láttamozott. A folyó évben Magya
országra érkezett finnek tulnyomó része tö
hétig tartózkodott Budapesten gyógykeze

MDK

Bátaszéki Horváth Géza

Bolognai Müvészi Kör. Magyar Nemzeti Müvészet.
1939. 3.sz. 72 73. l.

Bátaszéki Horváth Géza MDK

Pipázó öreg

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Bátaszéki Horváth Géza

festőművész

Müterem kiállitásán - képével szerepel.
Lelki elmélyedéssel festett önarcképe.

Nemzeti Ujság
1935.VII.12.

MDK

Bátaszéki Horváth Géza, festö

Pipázó öreg.

OMKT.-Kücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
MP.1937.ápr.29.-jun.20. Kat. 21.1.

Bátaszéki Horváth Géza MDK

Kisbiró

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Bátaszéki Horváth Géza MDK

Kisbiró

Műcsarnok 1939. téli tárlat

mogjem

Bátaszéki Horváth
Géza
festő

l.

Horváth Géza
bátaszéki

M. D. K.

BATAY asztalosmester

Vogel Sebestyén mesterremekének „látómestere"

(Bátay, Fischer, Reinhold et Comp.

Z. S Vogel 154, 199.

MDK

Bátay E.,ötvös,ip.m.

36. Ezüst serleg.
49. Ezüst bonbonniere.

OMIP. Társ.kp.-Művészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiállitás. Kat. 27.1.

Báter János Szekszáid
nyomdája

MDK

Melléklet. Egyszerű eszközökkel
jól zedett meghívó. Az alkalom-
nak megfelelő díszbe öltöztetve.

— Vegyesek: A mai számunkhoz csatolt mellékletek
Grafikai Szemle 1892. 9 z. 148 l.

Bater

MDK

Báter János (Szekszárd)

— nyomdász nyomdatulajdonos

Címes kiállítási könyvéről is annak
modern címlapjáról bírálat.

—: Vegyesek Báter János
Grafikai Szemle 1892. 11 sz. 184 l.

BATHA LÁSZLÓ

emlitve ld.Felvégi Andrea

Gera Mihály: Lakótelep.Budapesti Müszaki Egyetem "R" Klub

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.21.sz.4.o.

SZERZŐDÉS

ıkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

gyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri
zről

elye:

az alábbi feltételekkel:

ő feladat részletesen: . . . . . .

Báthné Nagy Irén MDK

Csendélet, vizf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Bathó Lajos

festő

Műcs. kiáll. 1931 tól
Pipics 110. l.

Mape

1931 ősz (Mincs)

Női fej
Tan. fej I.
Csiglés
} verf

1935 dec (N. tal.)

Esős idő
Fejvárlat
Dunarészlet
} verf

~~1936. (k.o.)~~

~~Portrait, verf~~

1938 (k.o)

Portrait II. verf

60

...yzék

...sága Hivatálabol történt hivatalos
...ségek megterétese

		▪ Hivatalos utakat Igazolom
Közokt Ministerium	8.500	
XII ügyosztaftoz	8.500	
...sz ügyirat vétele	8.500	
...1926 sz iratok vétele	8.500	
1926 sz irat vétele	8.500	
iratok vétele	8.500	
3. 32/1926 iratvétele	8.500	
...1926 sz. iratok vétele	8.500	

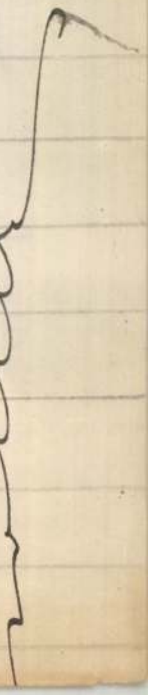

Kepřem. Föisk. Sfi Zlák.

1923 (Ernst)

Exotikus madár virf.

Brag amber

Madár fejek

Vadhaese

1924 (H.O)

Kecskék virf

Elismer

18.000 K, azaz: Tizennyolcz
hivatalos utam (febr. 13. a fe
a Mátyás-templom vizsgálata. fe
vzonti Költségei fejében a M
pénztárából felvettem.

Budapest, 1926. februa

Bathó Lajos

festő Budapest
Műcsarnok

1931. őszi kiáll. XI. 166,
XII. 223, 224

Batthó Lajos

3 vízf.

Nemzeti Szalon

MAPE 20-ik jub. kiáll.

Kat.

1935 dec. 20 —

1936. jan. 6.

Ph szám.

937 FEB. 15 15

5

Műemlékek orsz. Bizotts. tér. Elv.

BUDAPEST.

IX. Rákos u 10

ıtalból.
lati ügyben.
lányozva.

tovább

Bathó Lajos

Csavlek András

Dudás Jenő

Paulovits Pál

Zsille Kálmán

az alábbi tanévben katonai szolgálatot teljesítettek

Budiparrajzisk

1940-41-5.l

Római vaslaindrsa VIII. 126.

Bathó Lajos

vajtunás

l

Rajzoktatás

1937. 9-10. sz. 132 l.

Bathó Sajós

festő

l.

Rónay Kázmér: Mü-

Szépmüvèszet]

1943. 74. l

Batthó Lajos
festő

Nemzeti Szalon

B a t h ó L a j o s.

1935. Aquar és past.festők kiáll.

Ős idő,vizf.
Fejvázlat,vizf.
Dunarészlet,vizf.

1936 A Magy.Akv.és Pasztell festők Egy.kiáll.

Portrait.vizf.

Bathó Lajos

Jessö

gyűjt. kiáll-

lásd

Rajzoktatás.

1943. IV. évf. 3. sz.

borítek

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
274 /1928 szám
Érk.: 1928. év jun. hó 21. n.

Bathó Lajos

a bpesti iparrajz iskola tanára

lásd

Rajzoktatás

1937. 9–10. n.

127. l.

132. l.

azem volt

jelen a kon-

gresszuson.

Hozzátolását

írásban küldte be

Másolat

döiv

nok, állami hivatalok, birósáyok, önkor-
biztósító futézet, közüzemek, egyéb
ésciről, magánfelek részére.

bet / tehát nem iktatószám / kézbesi-
Rözigazgatási területén lakó magán-
en?

lk a / posta utján - b / más Rözigazga-
aját kézbesitőjük utján?
ités saját kézbesitőjük utján történik,
lt állásban levő és hány ideiglenes
azoknak évi összávadalmazása, -
fel 1930-ban és 1931-ben a kéz-
villamosköltség - megtérítés villamosbér

Ellekt Bathó Lajos

1931 ~~ősi~~ : (Mape)

~~Női fej (virf)~~
~~Tan. fej I.~~
~~csiplés~~

1936 okt (Nő a művben)

Tanfej II. / virf

1937 tan téli :

Tanfej III. / ~~virf~~

1938 ősi : I.
Téli táj

1939 téli : II.
Téli táj virf

1939 dec : Téli táj a nap fa

KUNOSSY R. T.
NYOMÁSA

M. Képírók kiáll.

1941 jan. (N. bal.)

Áradás
Arckép | verf
Kölben

(59)

...ony

...ev Koronáról, mely összegezi három
...renciek tanulmának vizsgálata; febr. 17.
...br. 25. a kultuszminisztériumban) villamos
...küemlékek Ospajos Bizottsága

...r 26-án.

Dr. Szőnyi Otto
alkadt

1940-41 (2) [illegible]

(M. Mův.-ért)

Téli táj IV/vírf

1944 (N. Kiprm. Mád)

Vicinális Jelen, vírf

Elnökhelyettes megbízásából:

titkár.

szövege.)

mlékek Országos Bizottsága által ren-
..... vetitett képekkel kisért előa-
ámap d.e. 11 órakor a Mérnök és É-
-15.sz.) disztermében .....

Bathó Lajos
festő
koll. kiáll. kat.
Müterem 105. sz
1943. febr
könyvtáramban.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

BATHÓ LAJOS
épületei

Budafok
Városháza
TKM 477

chweisbar 1521 in Körmöcbánya

dschmied, *um 1550 Tarcal, ab
+1599 ebd.
.
dschmiedekunst in der Slowakei,
.
nachweisbar 1825-50 in Eger.

A.GROTTE
nweisbar 1474 in Eperjes

.
dschmiedekunst in der Slowakei,
.
achweisbar 1720 in Hermannstadt

dschmied, nachweisbar 1657 in

.

dschmied, nachweisbar 1424-50 in

lagyarországi városok régi
Bp. 1885, 131-142.
dschmiedekunst in der Slowakei,
.

Baté Lajos (1888-)

Merengés.
Vizf.39x25 papir.Ltsz:6853.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Bathó

Baranski E.L: Főiskolánk a párisi 8. nemz.közi
. . . kongresszuson. Képzőmüv. Főisk. Évk.
1936/37. 1.

MDK

Bathó Lajos

A nagy fa, of.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec.

26. 1.

Bathó L.
Kecskék, vizf.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 14 l.

MDK

Bathó Lajos festő

KMTárs őszi tárl. 1938. nov. Műcs. 32 l.

MDK

Ferenczy Károly, 1862-1917.

Árv. Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 18.1.

Bathó Lajos MDK

Téli táj

Műcsarnok 1939. téli tárlat

MDK

Bathó Lajos, festö

Esös idö.	Vizf.
Fejvázlat.	"
Dunarészlet.	"

Nemzeti Szalon.-MAPE XX.Jub.Kiáll.1935.dec.2o.-1936. jan.6. Kat.

Bathó Lajos MDK

Tanulmányfej, vizf.

Műcsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben kiáll.

MDK

Bathó Lajos

Magy. Képirók Társ. kiáll. Szépművészet, 1941. 47-48 l.

MDK

Bathó Lajos, festő

Nőifej. Vízfestin.

Képrőmův. Társ. - 1931 őszi kiáll. - Kat. 33. l.

MDK

Bathó Lajos

Téli táj, vf.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec. 15. 1.

MDK

Bathó Lajos, festö

Portrait. Vizf.

Nemzeti Szalon.-1930 XXIII.kiáll. 1930.nov.20.-dec.6.
Kat.

M.D.K.

Bató Lajos /1888-

33. Merengés. Vizf. 39x25 papir.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 3. l.

Bathó Lajos

MDK

Téli táj

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Pablo Lajos

1611 tel

Bathó Lajos MDK

Téli táj, vizf.

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

MDK

Bathó L.

Kecskék, vf.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

14. 1.

Bathó Lajos MDK

Vicinális télen, vizf.

Mücsarnok 1944.VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Bathó Lajos

téli táj, vizf.

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Bathó Lajos

Jeiss impressziót mutatta be a MAFE kiállításán.

Körösi Slovács L.: A Műcs. őszi tárlata.

P.H. 931. X. 18.

Bathó Lajos

Alkotásával szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H. 931.X.16.

Bathó Lajos

festőművész

Magyar Akvarell-és Pasztellfestők Egyesületének kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1935.VII.28.

Bathó Lajos

festőművész

Nagyon akvarell-és Pasztellfestők Egyesületének jubileumi kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Ujság
1930.XII.21.

Bathó Lajos MDK

Tanulmányfej, vizf.

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben c. kiáll.

Bathó Lajos MDK

Tanulmányfej

Mücsarnok 193 7 Téli kiállitás

MDK

Bathó Lajos,

Vaszary János tanár növendéke, rajzokkal szerepelt a kiállitáson.

Az OMKK Főisk N-öv. Munk. kiáll. 1923 márc.18-25. Kat. 19.1.
Ernst Muz.

MDK

Bathó Lajos

Vicinális télen, vf.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. 11ics.

M.D.K.

Bathó Lajos

budafoki építés

200 p-ös harmadik dijat nyert a budafoki kislakásos telep terv-pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

máj. 25. sz. 11. old.

MDK

Bathó Lajos, épitész
/budafoki/

a budafoki elemi iskola, óvoda és napközi otthonra kiirt zártkürü tervpályázaton a II. dijat naerte.

A mü- és középitési szakosztályok üléseinek jegyzőkönyve. 1929 ápr. 22.-i ülése. MMME Közlönye. LXIII.kötet 21-22.sz. 135.l.

MD K

Bathó Lajos, ép.

Az Orsz. Lakásepitö Tanács hat áll. berház epitésére
hat csoportban jelölte ki az épitészeket.
Fenti a II. csoportba tartozik.

,: Az állami lakásépitö akcio.
MÉM 1925. XXV. évf. 1-3.sz. 30.l.

MDK

Bathó Lajos

Portrait,vizf.

A Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII.kiáll.kat.1938.nov.20-tól dec.4-ig.

MDK

Bathó Lajos Komárom

Uj tagok a M.Ipm.Társ. Magyar Iparmüvészet, 19o1.
291. l.

Bathó Lajos MDK

Tanulmányfej, vizf.

Csépelés, vizf.

Műcsarnok 1931 őszi tárlat

Bathó Lajos MDK

Női fej, vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

MNK

Bathó Lajos

Vicinális télen. Vizf.

VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. Kat.
Műcsarnok. 1944. jun. 1-18-ig. 32.1.

Bathó Lajos festőművész

Tanulmányfej

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Batho Lajos

terverte a jászberényi m. kir adóhivatal épületét magyar stílusban

Blényessy János

Jászberény történelmi emlékei. Jászberény, 1933. 50. l.

NYOMTATVÁNY

Budapest

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Bathó Lajos

festő

ivód

Művészet. 1943. 50. sz

38. l. (A Műterem kiállitásai.)

Magyary Béla:

Bathó Lajos

építész

Szül. Tászaberény 1887.

Oklevelet nyert 1911.

Képzőművészeti Főiskola 3. l.

a munka és a tőke. 7. A természet mju

az emberi munka teszi őket termékonny

az emberi munkát.

Die Erzeugung.

1. Der Grundlage unser ganze (Leben) vo

Erzeugung und (die) der Verbrauch ist.

(neuei) neue Güter ~~fr~~ herstellen, dann

unterscheiden (wirtschafte Güter und

wirtschaftliche Güter (Dikv) dienende

ist die Befriedugung

3 c

Batho Lajos

l.

Szépművészet

1941. 48. l.

(yz: M. Képzők Tár-
sasága.)

Bathó Lajos

1919/20 – 1922/23

Ferkéjszámfőiskérk

65. l.

időre kinyúló művészi élet volt a buddhizmus korát megelőzőleg is. De ismerünk kőkorszaki emlékeket is (festett cserepeket a Dekkánból), melyek azt bizonyítják, hogy az újabb kőkorszaki keramikának a keleti stílusa, melyről idekerült (l. *Keletázsiai művé-*

Bathó Sajós

tervei szerint épült
1928-ban a jászberényi
m. kir. adóhivatal
épülete magyar sti-
lusban.

Bleizgászberény 50. l.

Vh. 1239. szám.

Műemlékek orsz. bizottsága,

Rákosmo

Bpest.

VI. ker., Ánatherti utca 1.

Hivatalból.

Díj átalányozva.

1029/1935.

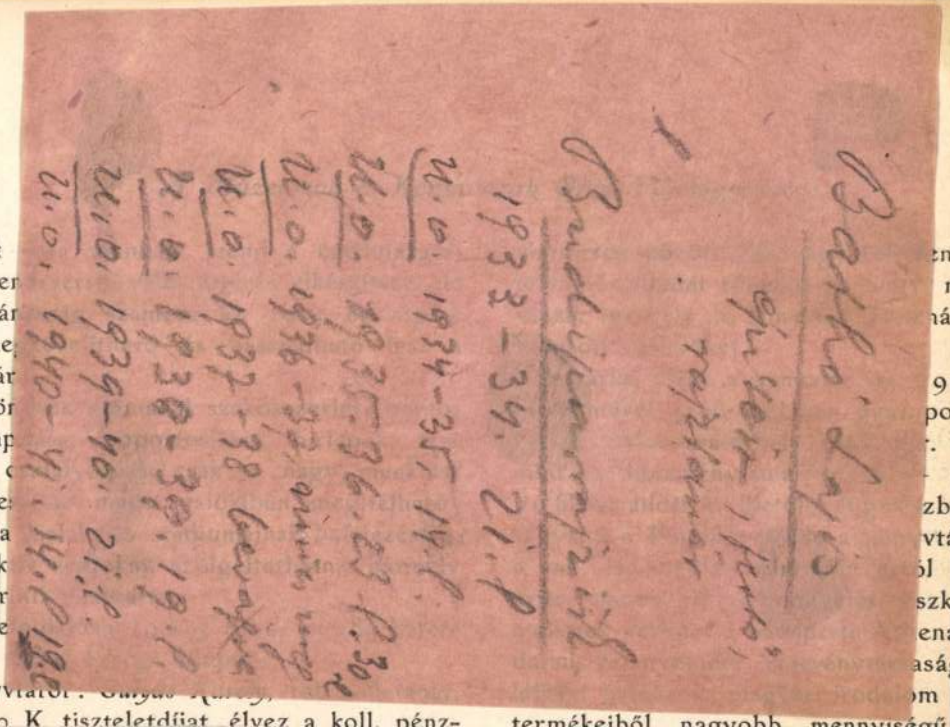

Bathó Lajos

építész, festő, rajzlanár

l

Budiparrajzisk

1933-34. 21. l

U.o. 1934-35. 14. l.

U.o. 1935-36. 23 l. 30 l

U.o. 1936-37. nincs meg

U.o. 1937-38 bevágva

U.o. 1938-39. 19. l.

U.o. 1939-40. 21. l.

U.o. 1940-41. 14. l 19. l

U.o. 1941-42. 13, 17. l.

zeumot az 1914. évben a háború
g sokan látogatták, a látogatók száma
az ellenőrzési eszközök hiányossága
tében nem volt pontosan megállapít-

zeum folyamatban levő leltározása a
itörése miatt befejezhető nem volt.
zeum csekély törzsanyaga az 1914.
a következőkből állott: *könyvtár*
régiségtár 215 db; *képzőművészeti*
y 1 db. Együtt: 230 db.
ttes múzeumi őr: *Raisz György*, vár-
násodfőjegyző. (Tiszteletdíja a Sze-
zi Törtt. Társulattól 200 K.)
AGYARÓVÁR. A *Mosonmegyei Mú-*
4-ről szóló jelentését márczius hó

katerv szerint már az őszszel a programm megvalósításához foghassanak, ami annál üdvösebb lett volna, mert azóta határozatba ment, hogy a magyaróvári akadémia a pozsonyi egyetem gyakorlati mezőgazdasági szemináriumává fog átalakíttatni, amikor a létesítendő mezőgazdaság-történeti gyüjtemény egyúttal a pozsonyi egyetemi hallgatóság czéljait is szolgálja. A háborús idők miatt e programm egyelőre függőben maradt.

41. MAROSVÁSÁRHELY. I. A marosvásárhelyi *ref. kollégiumi könyvtár* részére megállapított 10.000 koronás felszerelési államsegélynek 4000 koronás részlete csak 1914. június 27-én érkezvén meg, legelső sorban a könyvtárnak 1913-ban megrendelt, a nyerendő se-

Bathó Lajos

l.

Szépmüvészet

1943.94. l.

(Vásárlások)

Kultusz m. Zápor

l. vizf. és Tanul-

mányfej szépm. Mur

vizf. vezpre

< Bakó Lajos >

okl. rajztanár, okl. építész

cikke

< > A városrendezés művészetéről

Rajzoktatás

1941. II. évf. 4. f.

32 – 34. l.

dijtöbblet kamat nélkül visszatéritttetik.

A helyes dijtétel alapjául a biztositottnak az a kora szolgál, mely a biztositás megkötésének idejéhez közelebb áll. **Helyes kor.**

15. §. A biztositási esemény (lejárat, haláleset) bekövetkezését a kedvezményezett a társaságnak haladéktalanul bejelenteni tartozik, felelvén az elmulasztásból eredhető hátrányokért. **A biztositás esedékessége.**

A biztositott személynek a biztositás tartamán belül történő elhalálozásával beszolgáltatandó a kötvény, a beváltott legutóbb esedékes volt dij- és esetleg a kamatnyugta, a halotti anyakönyvi kivonat és a kezelő orvos bizonyitványa, vagy ha a biztositott baleset következtében halt el, a balesetet igazoló hatósági bizonyitvány, továbbá bemutatandó a biztositott kereszt- vagy születési levele, ha ez már korábban nem mutattatott volna be. **Haláleset.**

Ha a felsorolt okmányok rendben levőknek találtattak, s a fennforgó esethez képest kiegészitésre nem szorulnak, a társaság a kedvezményezetti jogosultság felett az utolsó okmány vételétől számitott legkésőbb 1 hónap alatt határoz.

16. §. A biztositott tőke, a törvényes kellékeknek megfelelő nyugta ellenében, a jogosultság megállapitása után azonnal, a társaság igazgatósága által Budapesten, vagy egyik meghatalmazott ügynöke által fizettetik ki, még pedig az esetleges kiegészitő dijon (3. §), a felvett kölcsönön, esetleges kamathátralékon és a törvényes bélyegilletéken kivül minden levonás nélkül. **Kifizetés.**

Ha a biztositott a kötvény szerint kikötött tartamot eléri, a kötvény, utolsó lejárt dij- és esetleg a kamatnyugta és születési bizonyitvány beterjesztése ellen a biztositott tőke fele része kerül kifizetésre, mig a másik feléről egy dijmentes kötvény állittatik ki, melynek összege a biztositottnak bármikor később bekövetkező elhalálozásával válik esedékessé. **Lejárat.**

17. §. Ha az eredeti kötvény elvész, az illető fél tartozik azokat személyes birósága vagy a budapesti kir. törvényszék utján saját költségén megsemmisittetni. Másodlatra vagy a biztositott összeg kifizetésére a fél csak a megsemmisitési eljárás teljes befejezése után támaszthat igényt. **Kötvény elvesztése.**

18. §. Az összes illeték és bélyeg, melyek a biztositási szerződésből folyólag akár a társaság, akár a fél által teljesitendő fizetések után, a fennálló vagy később hozandó törvények és rendeletek értelmében lerovandók, a szerződőt, a kedvezményezettet vagy azok jogutódait terhelik. **Illetékek.**

19. §. Minden per, mely a társaság és a biztositott, szerződő, kedvezmé- **Vitás esetek.**

Magyarva

Batho Lajos

épitész és festő

A városrendezés vizsgálságai vidéki városainkban c-tartott előadást a MMÉE-gyletben 1941. apr. 21-

Ezenkívül

Értekezések, beszámolott a műszaki és gazdaságtudományok köréből-

1941. IV. f. 30-l.

FÉNYKÉP, RAJZ

shely

cepes

1

az

SZAKCSOPORT

Templom berendezés

KOR

1654

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

msag oltára

GMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

BATHÓ LAJOS

Tanulmányfej.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Bathó Lajos

épitész

terverte a budafoki városházát -

Lázár Jenő: Budafok

városközpontja.

Magyar Épitőművészet.

1944. 64. l. képpel.

Bathó Lajos, festö

Baránski E.László tanár növendéke.

Exotikus madár.	v/izf.
Oreg ember.	"
Madárfejek.	"
Vadkacsa.	"

Az OMKK Föisk.Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat. 23.
Ernst Muz.

BATHÓ LAJOS

Perkai 1995, 256 (501. sz.)

BATHÓ Lajos építész

Bp. XXII. Városkár tér 11. Nagytétényi vásárhely
1927-1928

Dány 1995 180

Bathó Viola.

Kiállitotta müveit a Belvedere 1923-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Báthory András szobrász

cel: Mátyás és a magyarországi reneszánsz

Művészet, 1983. február

Báthory
Báthory Sitáš

Thoma Frigyes I. II.
Thoma József II.
Tibay Sándor I. II.
Tompa Sándor I. II.
Torjai Béla I. II.
Tószögy Iván I.
Tóth Árpád I.
Tóth Tibor I.
Tóth Zsigmond I.
Törőcsik Gyula I. II.
Török Béla I. II.
Traviczky Antal I.
Turcsányi Pál I. II.
Udvardi László I. II.
Udvarhelyi Béla I.
Ujpál Kálmán I. II.
Ujszászi Emil I. II.
Vajnai Imre I. II.
Varga András I. II.
Varga György I. II.
Varga Márton I. II.
gözsönyi Vargha László I. II.
Várhelyi Jenő I. II.
Vári Béla II.
Vásárhelyi István I. II.
Vásárhelyi László I. II.
Vásárhelyi Mihály I. II.
Vasek László I.
Végh Zoltán I. II.
Vejvoda Kálmán II.
Vereb József I.
Veress Andor I. II.
Veress Gábor I. II.
budafalvi Vermes Miklós I. II.
Vidacs László I. II.
Vidovszky István I. II.
Villányi Valerián I.
Vincze Ödön I. II.
Vinczlér József I. II.
Vő József I.
Völgyes Frigyes I. II.
Vörös József I. II.
Wasilyevics Mihály I. II.
Weber István I. II.
Wehner Ivor I. II.
Wisolith Sándor I.
Zágon Iván I. II.
Zahariev Zahari I. II.
Zalai József I. II.
Zalánffy László I. II.
Zámolyi Ferenc I. II.
Zimonyi Zoltán I. II.
Zoller József II.
Zombori József I. II.
Zsiga Kiss Endre I. II.

b) *Rendkívüli hallgatók:*

Aknai Károly I.
Bakó László I.
Benke István I.
Bicsikóvszky József I.
Bozsoky Albert I.
Kádár Károly I.
Langmár József I.
Szabó Zsolt I.
Vejvoda Kálmán I.
Zoller József I.

B) **Építészmérnöki Osztály:**

a) *Rendes hallgatók:*

Ábrahám Ferenc I. II.
Aczél Viktor I. II.
Adleff Ervin I. II.
Albert I. II.
Attl Adolf I. II.
Avramov Lüben I. II.
Azbej Sándor I. II.
Bajó Gyula I. II.
Balogh Ottó I. II.
Balogh Péter I. II.
Bánhelyi Ferenc I. II.
Bánóczi Ferenc I. II.
Bánóczki Zoltán I. II.
markosfalvi Barabás Márton I. II.
Bartha Sándor I. II.
vitéz Bátory Győző I. II.
Békássy Ádám I. II.
Bernárdt Géza I. II.
Biczó Tamás I. II.
Bihóy Imre I.
Biró Ferenc I.
Biró Gábor I. II.
Boér László I. II.
Bojin Sextil I. II.
Bokor István I. II.
Borosnyay Pál I. II.
Bretz László I. II.
Buna László I. II.
Csefko Tibor I. II.
Cseh Béla I.
Darvas Olivér I. II.
Dezső György I.
Dimoff Vladimir I. II.

Dobrovits Attila I.
Ebner György I. II.
Eichner Pál II.
Eidenpencz József I. II.
thurzóbányai Elischer Gyula I. II.
Erdélyi Tibor I. II.
Fábián István I. II.
Faigl Ferenc I. II.
Farkas Tibor I. II.
Fejes András I.
Filkorn Gyula I. II.
Floriánsics Jenő I. II.
Folly Irén I.
Fröschl Károly I. II.
Fülep Sándor I.
Gankov Ganko I.
Gilyén Jenő I. II.
Girardi Kornél I.
Gonosz István I. II.
Grantcharoff Boris I. II.
Guoth Kálmán I. II.
Győrfi Endre I. II.
Györgyfi Gábor II.
Györgyi Zsolt I.
dabasi Halász Ervin I. II.
Harka János I. II.
Helmeczy Lajos I.
Hénel Miklós I. II.
Herbacsek Mihály I. II.
Hercegh György I. II.
Horky Oszkár II.
Hudák Aurél I. II.
Imecs Márton I. II.
Iwanowicz Tádé II.
Jancsó Gyula I.
pribéri Jankovich István I. II.
Jókuthy Gyula I. II.
Juhász Jenő I.
Kacziba Ferenc I.
vitéz Kántor Tibor I. II.
Kemény László I. II.
Keresztes Gyula II.
Kesselbauer Lajos II.
Kindler Frigyes I. II.
Király Andor I. II.
Kiss Ferenc I.
Kiss János I. II.
Klasz Andor I. II.
Klärmann Ferenc I. II.
Klein Sándor I. II.
Klenovits Pál I.
Knop Vencel I. II.
Kordik László I. II.
Kotsis Iván I. II.
Kotsis Lajos I. II.
Kovács András I.
Kovács János I. II.
Kovács Ödön I. II.
Körmendy István I. II.
Kurunczi Sándor I. II.
Kürthy Gyula I. II.
Kürtösi Endre I. II.
László Károly II.
Laurenszky Gusztáv I.
Lechner Gyula I. II.
Lipták P. János I. II.
Lovrics János I. II.
Löb Ernő I. II.
Löke Endre I. II.
Lőrincz István I.
Lupták Béla I. II.
Magas Kázmér I. II.
Majoros Ferenc I.
Makk Károly I. II.
Makranski László I. II.
Malczyk Tivadar II.
Mandoff Vanjo I. II.
Mangel Gyula I. II.
Marek Ervin I. II.
Marossy Ferenc I. II.
Martosi Zoltán I. II.
Messinger Géza I. II.
Mészáros László II.
Mina Mária I. II.
Mohácsy Oszkár I. II.
Müller Róbert I. II.
Nádor Miklós I. II.
Nagy Dezső II.
Nagy Ferenc I. II.
Nagy József I. II.
Nagy Sándor I. II.
vitéz Nagy-Megyeri Nagy Károly I. II.
Németh László I.
Novottny Jenő I.
Obermayer Tibor I. II.
Oberth Erik I. II.
Oláh Imre I. II.
Pál Balázs I. II.
Paldauf István I. II.
Pálinkás Tivadar I. II.
Papp Béla I. II.
Pászti Károly I.
vitéz Paulinyi Zoltán I. II.
Pécsi Miklós II.
Péntek Viktor I. II.
Pfannl Egon I. II.
Piros Árpád I. I.
Pongor Gábor I. II.
Pruscha József I. II.
Rácz Jenő I. II.
Reinitz Tibor I. II.
Szörényi Reicchl Péter I.
Riedlmayer Gyula I. II.
Rohringer László I.
Rónaszéki Andor I. II.
Sallay Imre I.

Sándor Balázs I. II.
Schádli László I. II.
Scheitz Viktor I. II.
Schmidt György I. II.
Schmitterer Jenő I. II.
Schwáb Gyula I. II.
székelyhidasi Sebestyén György I. II.
székelyhidasi Sebestyén Gyula I. II.
Sebestyén István I. II.
Semsey Lajos I. II.
Sipos Albin I. II.
Sipos Tibor II.
Snopper Tibor I. II.
Soltay Sándor I. II.
Solti Géza I.
Stauder Béla II.
Steczowicz Marian II.
Steiner György I. II.
Stofko László I. II.
Stojanov Stefan I. II.
Strba Lajos II.
Sturm Gyula I. II.
Szabeva Donka I. II.
Szabó Tibor I.
Szarbinszky Stefan I. II.
Szénerth Aladár I. II.
Szentirmay Árpád I. II.
Szentpály Árpád I. II.
Sztrapkovics Mátyás I. II.
Takács Gyula I.
Takács Lajos I. II.
Takács Zoltán I. II.
Tarjányi Endre I. II.
Thier-Szabó Felicia I.
Thoma Levente I. II.
Tóth Elemér I. II.
B. Tóth István I. II.
Tóth Kálmán I.
Tóth Sándor I.
Turjánszky Antal I. II.
Vágó Imre I. II.
Varga Ferenc I.
Vas Béla I.
Vass Endre I. II.
Vidéki János I. II.
Visy Béla I. II.
Vladova Ivanova Anasztázia I. II.
Wenetsek Antal I. II.
westersheimbi Wettstein János I. II.
Wiesinger Frigyes I. II.
Windt László I. II.
Winter Ottó I. II.
Wirth Tibor I.
Wolski László I. II.
Zavaros Jenő I. II.
Zbuskó Nándor I. II.
Zilahy István I. II.
Zoltán László I. II.
Zoltán Sándor I. II.

b) *Rendkívüli hallgatók:*

Fejes András I.
Horky Oszkár I.
Keresztes Gyula I.
László Károly I.
Nagy Dezső I.
Pécsi Miklós I.
Stauder Béla I.

Gépész- és Vegyészmérnöki kar.

A) Gépészmérnöki osztály.

a) *Rendes hallgatók:*

Aczél Zoltán I. II.
Agner Zoltán I.
Ágoston Károly I. II.
Ajkay József I. II.
Albert László I.
Albrecht Károly I. II.
Alemann Frigyes I. II.
Almási László I.
Almássy György I. II.
Altenthaler Endre I. II.
Ambrus György I.
Andics Endre I. II.
András Sándor I. II.
Androsits Vilmos I. II.
Ángeli Jenő I. II.
Antoss Levente II.
Argay Géza I. II.
Árvay László I. II.
Auerswald János I. II.
Avar Tibor I. II.
Babics Pál
Babinszki Imre I. II.
Bacsák Nándor I.
Bajnok Béla I. II.

Baka Zoltán I. II.
Bakk Zoltán I. II.
Balázs Lajos I. II.
Balassa Oszkár I. II.
Balaton Sándor I. II.
Balázs Andor I.
Balázs Ferenc I.
Balázs József I. II.
Balázs Lajos I. II.
Balázs László I. II.
Balázs Zoltán I. II.
Bali János I. II.
Baliga István II.
Bálint György I. II.
Bálint János I.
Bálint-Szabó Zoltán I. II.
Balogh András I. II.
Balogh József I. II.
Baltás László I.
Bánhalmi Gyula I. II.
Bánhegyi Ferenc I. II.
Bánóczy György I. II.
Bánréti Károly I. II.
Bárány István I. II.
Baranyai Loránt I. II.
Barcsi János I. II.
Barcza Gyula I. II.
Bárdos Lajos I. II.
vitéz Barkay Ferenc I.
Barkóczy György I.
Barna Jenő I. II.
Báró Gyula I. II.
Bartelt Lajos I. II.
Bartha Zoltán I. II.
Baumann Sándor I. II.
Bay Zoltán I. II.
Bedecs István I .II.
Bedő Gábor I. II.
Békési László I. II.
Beljov Georgiev Alexi II.
Béltelky Lajos I. II.
vitéz Bene László I. II.
Bendesi András I. II.
Benedek György I. II.
Benedek István I. II.
Beniczky Lajos I. II.
Benkő Béla I. II.
Benkő Sándor I. II.
Benkő Tibor I. II.
Benyik Gyula I. II.
Benyó Sándor II.
Beran Lajos I.
Bérczi István I. II.
Berczik László I. II.
Bereczky László I. II.
Berei Gusztáv I. II.
Berényi Endre I. II.
Berényi Ödön I.
Berke Lajos II.
Berkes Gyula I.
Berkó László I. II.
Beszédes Károly I. II.
Bertalan György I. II.
Bethlendy György I.
Bezdek Károly I. II.
Bierbauer Mihály I. II.
Bikszády Lajos I. II.
Bilkei Kővesdy Imre II.
Birkner Tihamér I. II.
Biró Antal I. II.
Biró László II.
Bisztray Dénes I. II.
Blahó Miklós I. II.
Bluszt Ernő I. II.
Bodó Zalán I. II.
Bogányi Vilmos I. II.
Bogdán Emil I.
Bogó Pál I. II.
Bolla Lajos I. II.
Bonkáló Tamás I. II.
Borbás Nándor I. II.
Borbély Béla I. II.
Borbély Mihály I. II.
Borbély Tibor I. II.
Boross Árpád I. II.
Bozsák Ferenc I. II.
Bory László I. II.
Bory Mihály I. II.
Both Attila I. II.
Bózsa György II.
Bősze József I.
Brendusa Sebestyén I. II.
Brückner György II.
Buchholcz János I. II.
Budaházy Miklós I. II.
Buday Zoltán I. II.
Bukovszky Jenő I. II.
Bulkai Lajos I. II.
Bundy János I. II.
Bundy János I. II.
vitéz Buray Zoltán I. II.
Chikán János I. II
Chrisztoff Aniszin I.
Csajka Dezső I.
Csajkás Mihály II.
Csáki Lőrinc I. II.
Csákvári János I. II.
Csanády Vince I. II.
Cseh Károly I.
Cseh Pál I. II.
Cseh Sándor I. II.
Csekő Miklós I.
Csépes Ferenc I. II.
Csepreghi Ferenc I. II.
Cserháti István I.
Cserkuti János I. II.
Csermely László I. II.
Csernai Pál I. II.

B) **Építészmérnöki Osztály.**

a) *Rendes hallgatók:*

Abos Imre I.
Ábrahám Ferenc
Aczél Viktor
Alapi Gábor I.
Albert Ferenc
Anderkó István I.
Angelova Radka
Antal Jenő
Ascherl Pál
Athanaszova Mária I.
Attl Adolf
Avramov Lüben
Azbey Sándor I.

Bajó Gyula
Balasevits János
Balogh Ottó I.
Balogh Péter
Bánhelyi Ferenc
Bánóczi Ferenc
Bánóczki Zoltán
Barabás Márton
Bartha Sándor
Baticz Dezső
vitéz Bátory Győző
Becságh Géza
Békássy Ádám
Belkó Cirill
Bernárdt Géza
Biczó Tamás
Bierbauer Tamás
Biró Gábor
Blanár György
Boárov Vitályos I.
Boér László
Bojin Sextil
Bokor István
Borosnyay Pál
Botár Attila I.
Börtsök László
Bretz László
Buligovits János II.
Buna László

Capala Stanislav II.

Császár Ferenc
Csefkó Tibor
Cserhalmy József
Csillag József

Dajcsev Zdrasko II.
vitéz Dániel Ferenc
Darvan Olivér
Dénesi Ödön
Dimoff Vladimir
Dobrovits Attila II.

Ebner György
Eichner Pál
Eidenpencz József
thurzóbányai Elischer Gyula I.
Elmer Iván
Erdélyi Tibor

Fábián István
Faigl Ferenc
Farkas Tibor
Farkasdy Zoltán
fegyverneki Fegyverneki Sándor
lovag Fehrentheil Ilona
Fejes András I.
Fekete Kázmér
Felcsiki Ervin
Félix Vilmos
Feuerbach Jakab I.
Filkorn Gyula
Fiszter Gusztáv I.
Floriánsics Jenő I.
Frász József
Fröschl Károly
Fudulaki Anasztaszova Anzsela II.

Gilyén Jenő
Glasz Gábor
Glavaski Bogdán
Goczev Mihov Boris II.
Gonosz István
Gönczy Gábor
Grantcharoff Boris
Gudzsunov Sztefan
Guoth Kálmán
Gyalinacz Katica II.
Györgyfi Gábor
Györgyi Zsolt I.

Halasi Béla
dabasi Halász Ervin I.
Hambardzsieff Malcsó
Harka János
Harmath László
Harmos Károly
Hegedüs Péter
Hegyi György
Hénel Miklós
Herbacsek Mihály
nemes Herczegh György
Hévézi Endre
vitéz Hidalmási Miklós
Holitska György
Horky Oszkár I.
Hortay Géza
Horváth Iván
Hottovi Tibor
Hrisztova Ivánka
Hudák Aurél I.
Hudák Tibor I.

Imecs Márton
Iwanowicz Tádé
Izsák Béla

Jancsó Gyula
pribéri Jankovich István
Jánossy György
Jászai Zoltán

v. Kántor Tibor
Karlavarisz Vojiszláv
Kecskés Ferenc
Kelemen László
Kemény László
Keresztes Gyula
Keresztes János
Kereszturi (Wenetsek) Antal
Király Andor
Kiss János I.
Kiss László
Klasz Andor
Klärmann Ferenc
Klein Sándor I.
Knop Vencel I.
Kókay György
Kordik László
Korontai Miklós
Kossányi Károly
Kotsis Iván I.
Kotsis Lajos
Kovács Ferenc
Kovács Ildiko
Kovács János
Kovács Lajos
Kovács László II.
Kovács Ödön
Kovács Sándor
Körmendy István
Köves Emil
Krizanits Ferenc I.
Krizsán Pál
Kupán Károly
Kurunczi Sándor
Kürthy Gyula
Kürtösi Endre

Lakos János
László Károly
Lázár László

Lechner Gyula I.
Leszev Jaroszláv
Lipták P. János
Lovrics János
Lőb Ernő
Löke Endre
Lőrincz István
Lukács István
Lupták Béla
Lux Lajos

Magas Kázmér
Majlend Ferenc
Majsa László
Makk Károly
Makranski László
Malczyk Tivadar
Mandof Vanjo
Mangel Gyula I.
Marek Ervin
Márkus György
Marossy Ferenc I.
Martosi Zoltán
Máté Pál
Merkl Piroska
Messinger Géza
Mészáros László I.
Mikuleczky István
Miliczky József
Mina Mária
Mohácsy Oszkár
Molnár Andrea
Molnár László
Molnár Rudolf
Molnár Sándor
Müller Éva
Müller György
Müller Róbert

Nagy Arisztid
Nagy-Ágoston Margit
Nagy Dezső
Nagy Ferenc
Nagy József
Nagy Sándor
vitéz Nagy-Megyeri Nagy Károly
Nemes Gyula I.
Németh János
Niman Lajos
Novotny Jenő II.

Obermayer Tibor
Oberth Erik
Oláh Imre I.
Oplustil Jerzy

Pál Balázs
S. Pálinkás Tivadar
Páll István
Papp Béla
Pauer József
vitéz Paulinyi Zoltán
Pécseli István
Pécsi Miklós
Péntek Viktor
Petrova Ludmilla
Pfanl Egon
Pintér Béla
Piros Árpád
Polyák Tivadar
Pongor Gábor
Pop Crisztova Dafina
Pődör Sándor I.
Pruscha József I.

Rácz Jenő
Rajki István
Reinitz Tibor I.
Resatkó Endre
Resch Márta
Riedlmayer Gyula
Rohrböck József
Rónaszéki Andor

Sasady László
Scheitz Viktor
Schmidt György
Schmitterer Jenő I.
Schönauer Norbert
csíkszentmihályi Schreiber Endre
Schreyer Béla
Schutz Iván
Schwáb Gyula
Sebeő József
székelyhidasi Sebestyén György
székelyhidasi Sebestyén Gyula
Sebestyén István
Sipos Albin
Siuda László
Snopper Tibor
Semsey Lajos
Soltay Sándor
Stauder Béla
Steczowicz Marian
Steiner György
Stofko László I.
Storno Ferenc I.
Straubinger József
Strba Lajos
Sturm Gyula I.
Szabev Petko II.
Szabeva Donka
Szabó Péter
Szarbinszky Sztefan II.
Szávuly Lajos
Szebeny Dénes I.
Szénerth Aladár I.
Szentirmay Árpád I.
Szentpály Árpád
Szohor Miklós
Szolga Ferenc
Szőnyi László
Sztojanov Sztefan
Sztrapkovics Mátyás I.

Takáts Zoltán
Tarjányi Endre
Tavaszy József
Thoma Levente
Thurszky Béla
Tóth Elemér I.
B. Tóth János
Tóth János
Tóth Miklós
Tőkés Tibor
Turjánszky Antal

Ujcz István

Vágó Imre Péter I.
Vajda Mária
Valentiny Károly I.
Varga Alfréd
Varga László
Varga Zoltán
Vas Zoltán
Vass Endre I.
Visy Béla
Vladova Anasztázia
Vörös Imre

Wettstein János
Wiesinger Frigyes
Windt László
Winter Ottó
Wolski László

Zarándy Nándor
Zavaros Jenő I.
Zbusko Nándor
Zilahy István
Zoltán László
Zoltán Sándor I.
Zombory-Moldován Pál I.
Zsilnik Pál

Összesen 309 hallgató.

b) *Rendkívüli hallgatók:*

Stephanus Rex

Báthory István arczképe és névaláírása.

Festője ismeretlen

Om I.

A régi erdélyi alkotmánynak második sarkpontja: a négy bevett vallás rendszere is e korban született meg. A szászok már a mohácsi ütközet előtt megkezdték a reformatiót Luther tanítása értelmében. Meg is honosították azt már János király életében és hívek maradtak hozzá napjainkig. A megyékben és székely székekben s a magyarországi részeken eleve szintén Luther tana terjedt el. Majd a helvét hitvallás, Zwingli és Calvin tana lett uralkodóvá. János király buzgó katholikus volt, Fráter György még buzgóbb; de nem volt módjukban az új eszmék terjedésének gátat vetni. Szabadon fejlődtek azok és természetüknél fogva mind tovább mentek. János Zsigmond udvarába behatottak Socinusék tanai, melyek már Krisztus istenségét, a Szentháromság dogmáját is tagadták. Dávid Ferencz, megmagyarosodott szász, volt e tan fő hirdetője. Pályája hű tükre az akkori forrongó vallásos életnek: katholikusból lutheranus, lutheranusból Calvin híve, majd Socinus tanítványa, mint ilyen Erdély nagy részét János Zsigmonddal az unitarius vallásra térítette, de maga még azon is túl ment, és saját hitfelei által vádolva, börtönben végezte életét. A hivatalos unitarismus helyet foglalt a többi vallások közt, de egyes hajtásai, mint a zsidózók, kik egész a kereszténység külső megtagadásáig mentek, még kihívták időnként az állam repressiv intézkedéseit. A magyarországi részeken azonban e tan mélyebb gyökeret nem verhetett. Hajótörést szenvedett a református orthodoxián, melynek feje, lelke akkor Debreczenben a „zordon izlésű író és hatalmaskodó pártfő“ *Melius (Juhász)* Péter volt. E részeken ő mentette meg a calvinismust, a „magyar vallást“.

Legkevesebb tekintet volt az erdélyi részek e vallási mozgalmaiban a régi hitre, a katholicismusra. Elméletileg egyenjogú volt a többi vallásokkal; de gyakorlatban lefoglalták egyházi vagyonát, kiűzték püspökeit és káptalanait — az erdélyit, a nagyváradit — az országból. Híveinek száma csekély is volt. Csak a székelység keleti része és néhány úri ember, mint a biharvármegyei Toldiak, a híres Toldi Miklósnak, a magyar Herkulesnek vérei, és a két Somlyai Báthory: Kristóf és István maradtak hozzá hívek. Azonban János Zsigmond kora halála után (1571 márczius 13) ép ez a *Báthory* István lett erdélyi fejedelemmé s erős karja nem hagyta teljesen elbukni hanyatló vallását. Férfi-kora delén — 38 éves volt, — méltó ivadéka hírneves családjának, melynek legjobb tulajdonságai megvoltak benne, az önálló Erdély legkiválóbb fejedelmei közé tartozott. Négy év múlva (1575) a lengyel „respublica“ hívta meg trónjára, s ott is egyik legkimagaslóbb

Báthory István

ikonográfiája

Művészi Ipar

1891. 157. l.

3. ábra. S

igyekszem ezt a Tolnavármegyei Múzeum néprajzi osztályában keresztülvinni.

Az osztály gyüjteményei a múzeum fennállása óta sok viszontagságon mentek át, a mi miatt azután a szakszerű rendezést sem lehetett teljes mértékben keresztülvinni. Csak mintegy másfél év óta jutott az osztály abba a kedvező helyzetbe, hogy az értékes gyüjteményt kedvem és kívánságom szerint legjobb tudásommal rendezhessem. Miután az okok melyek a teljes és alapos rendezést hátráltatták, a dolog lényegére nem tartoznak, — ezeket mellőzve — egyenesen reá térek a mult évbe

Báthori István

ikonografiája

Stephanus Rex

A történetíró Báthori István király.

Irta

Dr. Veress Endre.

SOMLYAI Báthori István király történelmet csinált. Ezt ország-világ tudja. Hadi meg egyéb tetteiről egy rakás érdekelt nép krónikái emlékeznek meg. De hogy történelmet *írt* is légyen, az eddig ismeretlen volt vagy legalább is nincs a köztudatban. Pedig hadi rendeleteinek, beszédeinek és egyéb kiadványainak egyéni hangja messzi túlhaladja a kancelláriai irály szokott formalizmusát. Ettől eltekintve, azok jellegzetessége a szerzőséget neki annyival inkább biztosítja, hogy maga Zamoyski János kancellár tanúságtétele s más adatok is bizonyitják, hogy — szokása szerint — mindegyiküket gondosan átnézte és javítgatá kibocsátásuk előtt. Ha tehát ez írások őt méltán történetírói magaslatra emelik, históríkussá avatják azok a magyar vonatkozású latin történeti feljegyzései, amelyeket egy olaszországi kézirati kötetben találtam s magamnak lefényképeztem. Ennek immár harminc esztendeje mult, de mivel ez ereklyeszerű történelmi emlék rendkívüli értékét felismertem, gondosan megőríztem, hogy az most, a nagy király születése négyszázados évfordulóján, láthasson napvilágot: hódolatául szülőföldje e régi tisztes folyóiratának, amely azt illő köntösben bemutatja, és áldozata jeléül e sorok írójának, aki a Báthoriak korával — a Gondviselés különös kegyelméből — negyvenkét esztendeje foglalkozik szünetlen levéltári kutatásai kapcsán s azt eddig huszonkét kötettel, meg számos értekezéssel gyarapítá.

I.

Báthori István király feljegyzéseire második olaszországi tanulmányútamon, 1903 nyarán, bukkantam a firenzei állami levéltár 4293 számú kötetében. Ez a Polonia osztály egyik vastag bekötött fasciculusa, amely 1576—1598 közti lengyelországi vegyes jelentéseket tartalmaz. Ezek rendetlenül összefűzve, a legnagyobb össze-visszaságban hevernek egymás mellett. Tartalommutató híján, lapról-lapra kellett a közel 700 levélnyi kolligátumot átnéznem. Első kétszáz lapja nem érdekelt, az utána következő részből sok becses erdélyi vonatkozású jelentést írtam le másolatgyűjteményem kiegészítéseül. De mily nagy volt meglepetésem, amikor az 587-ik levél írásában felismertem Báthori István lengyel király kezeírását. Reszkettem az örömtől, mikor észrevettem és átnéztem az egyfolytában haladó tizenegy lapnyi azonos írású művet. Hisz István király sajátkezű írása felette ritka, de kutatásaim során mégis elég gyakran került szemem elé s az különben is annyira tiszta és jellegzetes, hogy rögtön felismerhető akármennyi írás között. Igy nem csalódhattam. De a munka szerzőségét, illetve azt, hogy az csakugyan Báthori István király kezeírása, kétségtelenné teszi az a sor rájegyzés az első (tehát 587-ik) levél baloldali szélén, alulról felfelé menőleg, mely így szól: A Stephano Rege, me praesente pernicissima manu scripta, vagyis magyarul: István király által jelenlétemben sietős kézzel írva.

Ez a reszketős, öreges írás Brutus János Mihálynak, Báthori István udvari történetírójának, kezevonása, melyet leveleiből, meg kéziratairól szintén jól ismertem. E szerint a magyar tárgyú emlékirat úgy keletkezett, hogy midőn Brutus a király előtt egy ízben megjelent, hogy — kívánsága szerint — Magyar históriája elkészült fejezeteit neki felolvassa, István király észrevette, hogy a Szatmár körüli 1562—1567 közti harcok története kiegészítésre szorul, s miután azokban maga is résztvett, tollat ragadott s egyfolytában — ex abrupto — a szerző szemeláttára s nyilván csodálkozására tizenegy lapnyi papirost írt teli számára emlékezetből, hogy ez elsőrangú fontosságú, mert az egyik legfőbb szereplő kezéből vett adalékokat készülő munkájában felhasználja, illetőleg illő helyükre beszúrja. Ezért is írta e visszaemlékezéseit harmadik személyben, mert tudatosan történelmet írt és háta mögött leste, várta kéziratát a történetíró Brutus. A váratlanul kapott becses pótlékot bizonyára fel is használta illő helyén, de művének ez a része elveszett vagy lappang, — mert annak harmadik kötete csupán 1552-ig halad, — s így az elpusztult rész e fennmaradt nehány lapja

halála után bizonyosan azon a réven jutott a firenzei udvarba, hogy Brutus ifjúkorában a Mediciekről könyvet írt s velük szoros összeköttetésben állott.

A függelékül egész terjedelmében bemutatott munka a XVI. századi történeti forrásainknak sorozatát gazdagítja, ami nagy jelentőségű dolog, ha tudjuk, mily nehéz már abból az időből összefüggő leíró kútfőt találni. Jelentőségét emeli az is, hogy az egy koronás fő munkája, ami koráig úgyszólván egyedülálló az egész világtörténelemben, egy-két római császár írásától eltekintve. A munkának azonban nem csupán ez a körülmény ad fontosságot, hanem elsősorban tartalma, amennyiben azokról a hadi tényekről nyújt számos új adalékot, amelyeket eddigi egykorú forrásainkból kevésbbé bőven ismertünk. Ám hogy e krónikás adalékoknak jó hasznát vehessük s azokat helyes időrendben olvashassuk, helyre kelle állítanunk a beírt lapok eredeti sorrendjét, amelyben azokat István király írta, de Brutus hanyagságból avagy izgatottságában megzavart. Ezt a zavart az okozta, hogy elsőnek tévedésből az 1564-i eseményekről szóló ívlapot vette kezébe s arra írta reá oldalt azt, hogy e feljegyzéseket a király az ő jelenlétében vetette papírra, holott ezt vagy az 1552-i eseményekből kiinduló leírás első lapjára, vagy pedig a legutolsóra kellett volna rájegyeznie.

Mivel a hat levélnyi feljegyzés egyik levele (az 590-es lapszámú) hátul üres, beíratlan és ezen van a legkorábbi — 1552-es — keltü feljegyzés, bizonyos, hogy a király ezt a lapot írta elsőül s arra következtek a többiek, úgy amint Brutus műve kéziratát követve tollára tolultak a leírandó események. A hibásan összefogott 587—592 számozásu ívlapot tehát ekként az alábbi sorrendbe szedtem: 590, 591—592,^{v} 588 és 588,^{v} 589 és 589^{v} s végül 587—587 verso, mert csupán így van folyamatos értelme az egymást követő feljegyzéseknek, melyek a kötetbe téves sorrendbe köttettek. A most már így rekonstruált kézirat az alábbi eseményekről szól.

A koronás szerző feljegyzéseit az 1552-i nyár gyászos eseményeihez kapcsolja: Temesvár és Szolnok elestéhez, hisz e várak alatt, mint serdülő ifjú, maga is harcolt; így lépvén be a vitézi életbe, Balassa János oktatása mellett, miként maga is jelzi.[1] Ez eseményekhez csatlakozott — erdélyi szempontból — Balassa Menyhárt árulása, vagyis elpártolása János Zsigmond fejedelemtől. Ez a nevezetes esemény nagy zavart idézett elő az erdélyiek között, akik közül, István király előadása sze-

[1] Báthori Istvánnal egybehangzóan ír erről Szamosközy István is, *Történeti maradványai* I. k. (Budapest, 1876) 124. l.

rint, némelyek főleg azért pártoltak át Ferdinánd magyar királyhoz, mert nem bíztak az ország sorsában, kivált hogy János Zsigmondtól semmit kapni nem birtak. Ezért a kétkedők és nyugtalankodók titokban Baksa Györgyöt küldték át Balassa Menyhárthoz alkudozni. Az áruló három fő erdélyi nemes, Serédi István, Valkai Miklós és Forró Miklós volt, kik közül az első Ferdinándhoz szaladt, a másik kettő meg Báthori István közbenjárására nyert kegyelmet.

Balassa másodszori árulása megbosszulására János Zsigmond rögtön megtette az előkészületeket, amint arról 1561 telén tudomást szerzett. Hadai főkapitányává a kipróbált Némethi Ferencet nevezte ki, aki aztán a váradi kapitányt, az ifjú Báthori Istvánt, vette maga mellé. A hadjárat eleinte jól is indult, mert az erdélyiek elfoglalták Balassa két erdélyi várát, meg a hadadi várat, amely a Sulyok Györgyé volt. De időközben a királypártiak serege megnövekedett és Zay Ferenc vezetésével az alig megvett Hadad alatt gyülekezett. Némethi türelmetlenül vágyott a diadalra és 1562 március 4-én, bár Báthori István ellenezte, csatát rendelt, de serege Balassa és Zay jobb felszerelésü hadával szemben hátrálni kényszerült. A balsikerü rohamot Báthori István sem volt képes megállítani, még szász darabantjaival sem, de, bár megsebesült, Kereszturi Kristóf segítségével feltartóztatá az üldözést.

Nagyjában így írja le a történteket az egykorú Forgách Ferenc.[2] Istvánfi Miklóstól azt is tudjuk, hogy az erdélyi foglyokat, fegyvereik átadása után, a győzők szabadon bocsátották, mivel nem bírták őket élelmezni.[3] Megemlékezik ez eseményekről Szamosközy István is.[4] De a hadadi csata lefolyásáról bővebb részletek napjainkban kerültek elő dálnoki Székely Antal kisvárdai kapitánynak közvetlenül az összecsapás után azon hevenyében írt leveléből, amely az erdélyi 7000 főre becsült sereg hadállásáról is tájékoztat. E szerint a hegyoldalban Csáky Pál, Telegdy Miklós és Mihály, meg Bornemissza János vájta be magát embereivel, míg alatta, a „cseres völgyben" Némethi Ferenc, Báthori István, meg Radák László álltak puskásaikkal és lovasaikkal. A támadást a hegyen állók kezdték ágyuik és tarackjaik tüzével, de mialatt a völgyben lévők a Ferdinánd-pártiakat hátba készültek öklelni, az egri Rácz Farkas idejében észrevevé e hadicselt, mire Székely Antal támadást parancsolt a németekkel, meg a várdai gyalogosokkal és

[2] *Ghymesi Forgách Ferenc magyar históriája* XII. könyve elején, legújabb (1866-i) kiadása 230—231. l.

[3] *Nicolai Istvánfi Historiarum de rebus Ungaricis libris XXXIV* (Coloniae, Agrippinae, 1622) XXI. könyvében.

[4] *Szamosközy* id. m. I. k. 13—15. és 126. l.

sikerült őket visszaszorítani. A támadásból közelharc is lett, annyira, hogy Báthori István két társával kopjával rontott Székely kapitányra, sőt „hegyes tőrrel is igen kezdték szurkálni" s csak fegyvertársai közbevetésének köszönhette, hogy sebesülten megszabadult, miután saját hegyes tőre is rajtuk eltörék. Balassa Menyhárt csapata a viadalban két „öreg" faltörő ágyút, két lövető ágyút, öt tarackot, meg egy seregbontót nyert;[5] amit azért jó tudnunk, mivel Istvánfi szerint az elfoglalt ágyúk száma huszonnégy volt.

Egy morzsányival járul a hadadi csata lefolyásáról való ismeretünkhöz Verancsics Antal egri püspök jelentése is, mely szerint Zay serege alig volt négyezernyi, a fogságba jutottak száma 1600 s a táborban hátrahagyott zsákmány igen gazdag, a nagy számú sátrakon kívül, amelyek felszedésére a futó seregnek már ideje sem maradt.[6]

Egykorú forrásból merített a szebeni Miles Mátyás is, akitől még ezeket tudjuk: hogy Báthori István 500 jeles lovassal vonult a csatába Váradról, amelyben maga kezével ragadta el az ellenfél fő zászlaját. Látva, miként küzködik vele, segítségére sietett egyik hű szolgája, de levágták. Hogy megmentse, utána lovagolt, de lovát leszúrták s ő maga a földre roskadt nyergéből. Ezt észrevevén egy másik embere, hirtelen átadta neki a lovát; másként nem birt volna menekülni üldözői karmaiból. Ezt a szolgáját Báthori mindig életmentőjeként emlegette, s midőn trónra jutott, tordai kamaraispánná tette. A szászok közül különösen a brassai Schmidt Simon tünt ki, aki sok sebet kapott, összevissza vagdalt páncélját pedig a brassai tanácsterem falára akasztották örök emlékezet jeléül.[7]

Ha e hat kortárs leírásával összevetjük az István királyét a maga érdekes adalékaival, azonnal rájövünk, hogy az nemcsak terjedelmesebb, hanem egyben szebb is azoknál. Forrásértékét az adatok bősége és megbízhatósága biztosítja, szépségét az előadás keresetlen közvetlensége, meg irályának egyszerüsége és választékossága. Fontos, hogy benne az 1562-i hadjárat, illetve a hadadi csata előzményeit is gondosan előadja, Szatmár ostromával, Erdőd, Kővár, Nagybánya, meg Zsáka elfoglalásával és Szatmár új ostromával együtt.

Igen világos István király művében a hadadi csatarend leírása mindkét részről, valamint annak előadása, hogy mennyire ellenezte Némethi fővezér haditervét, amelybe azonban bele kelle nyugodnia,

[5] Székely Antal magyar levele Ex bello Hadadiensi, 4. Martii 1562, a Történelmi Tár 1900. évf. 142—144. l.

[6] *Verancsics Antal összes munkái* VIII. k. (Pest, 1868) 331—334. l.

[7] Mathias Miles: *Siebenbürgischer Würg-Engel* (Hermannstadt, 1670) 83—85. l.

mivel nála idősebbnek és tapasztaltabbnak ismerte. Végül majdnem drámai, amiként Némethi kudarcát ismerteti, tervének összeomlását, s azt, hogy mint tartott ki Báthori István mellett az a kevés hadinépe és hadnagya, aki hangját és parancsát a nagy csatazajban meghallotta, hogy aztán a túlerő elől, kezén sebet kapván, két nagybátyja (Szénási Silvester és Boldizsár) segítségével elmenekülhessen, miután fegyverrel vágtak maguknak útat az ellenségen keresztül.

A vesztett csata híre az ifjú János Zsigmondot annyira elkeseríté, hogy drágaságait szekérre rakatva, már menekülni készült. Báthori István érdeme, hogy e szándékától eltéríté, levélben jelentvén neki, hogy a vereséget az erdélyi sereg nem annyira az ellenség virtusa folytán, mint inkább saját vezére (Némethi) ügyetlensége miatt szenvedte. Érdekes különben, hogy Báthori Istvánnak benne tanusított vitézségét a kortársak annyira becsülték, hogy utána egyik híve megjósolta, hogy még nagy uralomra fog jutni.[8]

A továbbiakban István király a budai basa segítségével elért eredmények, Balassa ecsedi kudarca, majd az 1564 február havában újra éledt erdélyi támadás részleteihez nyújt újabb adalékokat. Ilyen például az is, hogy János Zsigmond seregének sikerült Erdődöt visszafoglalnia. Ez év eseményeiről a király azonban csupán egy lapnyit ír, nyilván, mert azok elég bőven meg voltak Brutus munkájában. De miután annak ezt a részét nem ismerjük, Báthori Istvánnak ez év eseményeiben való részvételét a teljesség kedvéért az alábbiakban összegezzük.

Zay Ferenc és Balassa Menyhárt augusztus végén másfélezernyi sereggel indult Báthori István és Hagymási Kristóf ellen. De ezek szeptember elseje éjjelén körülvették Szatmár várát, ami őrségét úgy meglepte, hogy a huszárok, mintegy ötszázan elszaladtak, a 200 főnyi német gyalogság nagy részét pedig lemészárolták. Foglyul esett Balassa felesége és gyermeke is, kiket Báthori csak úgy volt hajlandó kiadni, ha Balassától cserében megkapja Kővár várát, meg Szinyérváralját.[9] Sikerükön felbátorodva, Báthori István most Nagybányát fogta ostrom alá. Ostroma majdnem négy hétig tartott. De október végén mégis sikerült.

[8] Erről Warszewicki alábbi soraiból értesülünk: Ad Hadadum contra Germanicas et Hungaricas Caesaris copias infeliciter pugnavit, et vulnera pene lethalia aliquot accepit, qua ipse die, aut Stephanum in acie casurum, aut eo superato malo, magnum aliquando Principem futurum, quidam eius familiarium forte praedixerat. (Cristophori Varsevicii *In obitum Stephani primi, Regis Poloniae oratio* — Cracoviae, 1587 — pag. 6.)

[9] Egykorú, 1564 szeptember 21-i tudosítás alapján, Történelmi Tár 1878. évf. 474. l. Egyezik vele Gyalui Torda Zsigmond feljegyzése (Kovachich: *Scriptores minores* I. k. 121. l.) valamint a Nagy Szabó Ferencé; Mikó: *Erdélyi Történelmi Adatok* I. k. (Kolozsvár, 1855) 22. l.

Most már az ecsedi vár ellen indult Némethi Ferenccel s onnan Kisvárda alá. Ezt három napig lőtték, amig bevehették; hanem a fertő közepén fekvő Ecsed alól kénytelenek voltak elvonulni Báthor felé. Ide maga János Zsigmond is megjött a temesvári basa hadával, s miután a vár ura, ecsedi Báthori György, kíméletet kért, két roham után, október közepén elfoglalta Báthori István. Az erdélyiek innen a Büdyek Atyavára elé vonultak s pár nap alatt falait földig rombolták. A hirtelen beállott hideg elől aztán Szatmár várába húzódtak, melynek őrsége szívesen emlékezett Báthori István kapitánysága idejére.

A bekövetkezett 1565-ik év elején a császáriak azonban Tokajt kezdték szorongatni, mégpedig Schwendi Lázár személyes vezérlete alatt. Ennek eredménye az lett, hogy február 10-én a vár egyik bástyáját aláásta, habár az ellene irányított rohamot Némethi visszaverte, a második után a császáriak elfoglalták s a közelharcban maga Némethi is golyótól találva elesett. Ez lett sorsa Szatmárnak is, február 26-án, melynek ágyúit Báthori Istvánnak még idejében sikerült elhurcolnia Somlyóra. De mivel ennek vára sokáig nem tarthatá magát s a mellett elesett a szép erdődi vár is, sőt meghódolt Nagybánya, Báthori István március elején Schwendihez ment fegyverszünetért. Ez hosszas alkudozás után létre is jött s maga Báthori István is meghódolt, avval a feltétellel, hogy a végleges béke megkötése végett Bécsbe megy a császárhoz. Hanem útközben Tokaj előtt beteg lett s ezt Schwendi hajlandó volt tettetésnek magyarázni, holott nem az volt. Báthori így végre is április 25-én este felérkezett a császári udvarba s harmadnapra Miksa fogadta is.[10]

Ismeretes, hogy az alkudozásoknak nem volt kívánt eredménye. A János Zsigmondtól várt s végre június elején megjött válasz sem vala kedvező. Ezért a király Báthorit álnoksággal vádolva elfogatta s több mint két esztendeig csendes fogságban tartotta. Ezidőből így neki nem is lehettek közvetlen tapasztalatokon alapuló értesülései s ez az oka, hogy a közbe eső eseményekről hallgat a feljegyzéseiben. Ezt a hiányt tehát egy „Ac non multo post" kitétellel hídalja át, hogy aztán az 1567-i eseményekről, így Kővár és Nagybánya szerencsés elfoglalásáról szólhasson. A hadjárat további szakában nevezetes volt a Várad közelében feküdt zsákai kastély elfoglalása, melynek német őrsége félelmében a parancsnokot, Bay Mihály uramat, a hely feladására szólítá fel, de mivel ő esküjéhez ragaszkodva kívánságukat nem teljesíté, rátámadtak és sebeibe bele is halt az erdélyiek sorai közt. Ez merőben

[10] Egykorú német ujsághírek alapján, a Történelmi Tár id. 1878. évfolyama 475—481. l. Meg Miles id. krónikája 98. l.

új adalék, épúgy mint e feljegyzések utolsója Bánfi István kastélyáról, melyet Balassa megtámadván, felgyújtott és elpusztított.

E vázlatos tartalmi kivonat csak halványan adja vissza István király feljegyzéseinek jelességeit. S ha tekintetbe vesszük azt a körülményt, hogy feljegyzéseit Báthori István a Temesvár és Eger ostroma alatti események előadásával kezdi és 1567-ig vezeti, azok úgyszólván valami „curriculum vitae" benyomását keltik, amelybe majdnem a fejedelemmé választása idejéig terjedő életét vázolja egyszerű, szerény módon. Hogy aztán most ez a műve közkinccsé válik és szépségeiben gyönyörködhetünk, önkéntelenül felvetődik a kérdés: hol és kinek tanítása révén vált Báthori István király ily jeles elbeszélővé és kiváló latin stilisztává?

Rég figyelgetem, hogy a XVI. századi Báthori-fiúk igen kitűnő nevelésben részesültek. Ez kétségtelenül András, a király legidősb bátyjának érdeme, mivel atyjuk halálakor István félesztendős csecsemő volt s így nevelése reá hárult. Ez küldhette külföldre Kristófot, aki évekig szolgált Flandriában V. Károly császár udvarában, később meg Párisban is járt követségben s hamar felismerte a külföldön való járás és tanulás előnyét. Andrásnak köszönhette István is, hogy Páduába s később Ferdinánd császár udvarába jutott. Míveltségét fejleszthette azonban Izabella királyné fényes olasz udvara és környezete is, amelyből az ifjú István első nevelői is előkerülhettek. Ezekközt lehetett Fabius György kolozsvári apát is, aki egyházi javak híján egy Gyulafejérvárhoz közeli faluban húzódott meg, ahová Báthori István titokban hozzá gyónásra kijárogatott. Evvel a dalmát származású tudós pappal való társalgása folytán gyakorolta magát a latinban, amelynek finomságait már a páduai egyetemen ismerhette meg, midőn arra 1549 őszén kiment s azon közel négy esztendeig tanult.[11] Ennek, illetve itt szerzett olasz tudásának hatása látszik meg művén, illetőleg latin helyesírásán is, amennyiben a *prae*-szócskát következetesen *pre*-nek írja olaszosan. Épígy az *ae*-t meg *oe*-t egyszerűen *e*-vel, például qu*e*, h*e*c, *e*tate, C*e*saris, c*e*lo, c*e*pit, m*e*nia; még a szavak végén is, mint fug*e*, Turc*e*, Hungari*e*. Az is jellemző, hogy *h*-val írja a Turca szót (Turc*h*a) és ejté is, mint a felsőolaszországiak, a Forgách nevet meg Forgaci-nak, amik a' mellett szólnak, hogy latinul olasz diák-embertől tanulhatott, akikben nemesi udvarházaink a XVI. században bővelkedtek. Viszont azt meg magyar származásának kell tulajdonítani, hogy a latinos ti *ci* hangzót magyarosan c-vel írja, így parcium, tercio, dedicione, suppecias... amit így tanult írni talán a nuncius szó példájára, melyet helyesen írt.

[11] Veress Endre: *A paduai egyetem magyarországi tanulóinak anyakönyve és iratai* (Budapest, 1915) 48—49. l. (A „Fontes Rerum Hungaricarum" I. k.)

II.

István király történeti jelentőségű kiadványai közt öt van olyan, amelyeket az oroszok elleni hadjárataiban a harctereken adott ki, katonáihoz vagy a lengyel rendekhez intézve, e hadjáratok okairól és jogosultságáról. Ezek tábori nyomdájában készültek s még magyarul is megjelentek,[1] bár magyar kiadásuk, sajnos, egyetlen példányban sem ismeretes, még másolatban sem. Első ezek között az úgynevezett Edictum Svirense 1579 július 12-éről. Ennek különösen bevezetése szép, amelyben a király elmondja, hogy midőn Lengyelországba jutott s annak trónjára ült, erről a moszkvai nagyfejedelmet is sietett értesíteni s őt békés indulatáról biztosítani. Üzenetét ő ugyan szívesen fogadta, de midőn a fegyverszünet megkötése végett előkelő követséget menesztett hozzá, adott szava ellenére, fia vezetése alatt nagy sereget indított Livoniába s azt tűzzel-vassal elpusztítá.[2] Ezt a kiadványt követte pár hét mulva a Polock elfoglalása utáni napon (1579 augusztus 31-én) kibocsátott edictum s rá egy évre a Welikie Luki bevételéről szóló (1580 szeptember 5-i) nevezetes manifestum, amelyek a király személyes vezetése alatt lefolyt két ostrom részleteiről tájékoztatták hiteles alakban az eseményeket figyelemmel kísérő világot, amiért azok idegen országokban más nyelveken is megjelentek s utánnyomattak. Ezek közt legszebb talán a polocki, annyira, hogy midőn azt a lengyelországi nuncius Rómába küldte, azt jegyezte meg róla, hogy elegáns és hű története a hadjáratnak.[3] A folytatólagos hadi eseményekről, 1580 végéig, két további edictum számol be, úgyhogy ez az öt együttesen adja az első két esztendei hadjárat rövid, de hű, hivatalos történetét.[4]

Az orosz hadjárat utolsó — harmadik — évéből nincs edictumunk, mert annak eredményeiről nem igen akadnak oly meglepő és kedvező

[1] Ezekről legbővebben írt Richard Hausmann, *Studien zur Geschichte des Königs Stephan von Polen* c. tanulmányában a „Verhandlungen der gelehrten Estnischen Gesellschaft zu Dorpat" 1880-i X. kötete 1. füzetében.

[2] Rövid magyar kivonata a Hadtörténelmi Közlemények 1888. évf. 224—231. l.

[3] Caligari János András püspök nuncius Borromeo Károly érsekhez (Vilnában, 1579 szeptember 9-én keltezett) levelében írja: L'historia di tutta questa guerra è compresa elegantemente e veracemente in una longa epistola che la Maestà Sua scrive alli senatori del regno. (A milanói Ambrosiana-könyvtár Correspondenza del Santo 95. kötete 506. l.)

[4] Ez edictumok utolsója, az 1580 szeptember 5-inek, ritka példánya megvan a Magyar Nemzeti Múzeumi Apponyi-könyvtár 479. sz. a. Ugyanott található (496 sz. a.) az a még ritkább 1582-i római nyomtatvány, amelyben a két első edictumot, Gyulai Pál commentariusával együtt, Flaminius Nobilius újra kiadta, aki nem más, mint Brutus János Mihály, amivel a könyv ottani Apponyi-féle leírását kiegészítjük. Egyébként a három első edictum együttes kiadásban megjelent a Ioannis Pistorii Nidani-féle *Polonicae historiae corpus* (Basileae, 1582) 114-128. l. A két első edictum első, ritka kiadása megvan egybekötve a M. Tud. Akadémia könyvtára R. M. Ir. III. 215. sz. a.

közleni valók, mint az előző évekből. De kárpótlásul ismerjük István királynak 1581 nyarán Iván cárhoz küldött üzenetét, ezt a remekbe készült gyönyörű emlékiratot,[5] melynél alig van nevezetesebb a XVI. század világirodalmában. Fontosságát nem annyira tartalma, mint irodalmi jelentősége biztosítja. Nemcsak az, hogy benne a király előadja támadása ez utóbbi részének indító okait, hanem főleg a levél öntudatos hangja és metsző gúnyja, amellyel az önhitt muszka fejedelem levelének sértéseit visszaveri. Ez iratban Iván cár mint valami Kain és Nero van bemutatva, nem kimélvén még magánéletét sem. Igy szemére veti azt a hencegését, hogy római származású, holott az áruló Glinski hercegnő gyermeke. De hogy semmi se hiányozzék a sötét képből, sátánhoz, a sötétség hercegéhez hasonlítják, aki felkelvén Isten ellen, hogy uralkodjék a világon, a helyett, hogy maga járna elől a szent kereszttel, miként levelében írja, megbízza vele nyomorult alattvalóit.[6] Az irat avval végződik, hogy István király Ivánt párbajra hívja ki az alábbi szavakkal: Fogj hát fegyvert és szállj nyeregbe. Helyet és időt jelölünk ki, ahol megmutathatod, férfi vagy-e, s hogy mennyire bízol ügyed igazságában, arról mi ketten fegyveres kézzel fogunk dönteni, miáltal kevesebb keresztény vér fog elfolyni. Ha ebbe belemégysz, tudasd velünk s mi szívesen szembeszállunk veled. Isten, a bírák legigazságosabbja, fogja aztán megmutatni, kinek oldalán áll a jobb igazság. Ha azonban ajánlatunkat nem fogadod el, úgy magad felett magad mondasz ítéletet, megmutatván, hogy benned sem igazságosság nincs, sem pedig királyi érzés, hanem rajtad férfiatlan asszonyszellem uralkodik. Ám bármit határozol: kiállsz-e velem vagy megugrasz, az Isten velünk lészen, hogy az igazság és igazságosság maradjon győztes a küzdelem terén, te pedig a pusztulás útjára jutsz.[7]

Ezt az 1581 augusztus 2-án (vagy tán 12-én) átnyújtott levelet állítólag a litván származású Giese titkár írta, mások szerint Zamoyski.[8] De eltekintve attól, hogy Heidenstein ezt nem említi, a dolog csak úgy

[5] Latin szövege mai napig sincs kiadva. Bő, de igen nehézkes latin kivonata *Reinoldi Heidensteinii secr. regii, De bello moscovitico Commentariorum lib: sex* (Cracoviae, 1584) 163—166. l. Magyar kivonata Budai Esaiás *Magyarország polgári históriájára való lexicona* I. kötete (Nagy-Várad, 1804) 255—256. lapján; a Világkrónika 1883 i 50. sz. 398 - 399. lapján, meg a Századok 1884. évf. 512—517. l.

[6] Az irat tartalmát szándékosan ismertetem mások szavaival, hogy lássék, miként ítélik meg azt még más irók is. E részt itt P. Pierling *Un nonce du pape en Moscovie* c. jeles műve (Paris, 1884) 103-ik lapjár l vettem.

[7] Német fordítása után, Ch. Schiemann: *Russland, Polen und Livland bis ins 17. Jahrhundert* (Berlin, 1887) 379. l. Ő említi Gieset is, aki azonos Tilemann Giese udvari titkárral.

[8] Erről Pierling jezsuita id. m. 102. lapján igy ír; Zamoyski qui se piquait d'éloquence en fut chargé, et il trempa sa plume dans de bonne encre.

képzelhető el, hogy a király előadása nyomán és első fogalmazványa alapján készült végleges szövege. Hisz a gúnynak ily erősségét nélkülözik a lengyel kancellár írásai, a nevezetes irat szóvirágai és ritka hasonlatokban áradozó irálya, meg választékos előadásmódja pedig, mely meglepőleg hat, elárulja az erdélyi embert, akinek beszéde és írása, századok örökségeképen, mind a mai napig azonos maradt; csak olvassuk ily szempontból az erdélyi krónikásokat, avagy hallgassuk meg valami törzsökös székely-ember mai beszédét. Ezenfelül Báthori István e műve páratlan bő olvasottságról és történeti tudásról tanuskodik, hisz például hasonlataiban az alábbiak nevéhez folyamodik: V. Károly, Ferenc francia király, Vladimir cár, Senacharib, Amelechus, Maxentius, Zsigmond király, Kain, Falaris, Farao, Nero, Herodes és Antiochus. De ettől eltekintve, a munka mind a szerkezeténél, mind irályánál fogva a neo-latin irodalom egyik gyöngyszeme, s mint ilyen megérdemelné, hogy azt minden nemzet ismerje és az iskolákban olvassák, magyarázzák.

Épígy megérdemelnék a fáradságot összegyűjteni beszédeit, ezeket a történetírói művészettel fogalmazott hatalmas orációkat, amelyek valóságos retorikai művek, telve pompás történeti vonatkozásokkal, messzi felülmulva a kortársakét. Ezekben Báthori István királyi méltósága teljes súlyával és öntudatos akarással lép fel a gyakran engedetlen, avagy kicsinyes főnemesekkel szemben. Ez imponált s egyúttal megfélemlítőleg hatott. A király valósággal megszégyeníté velük a rendeket, ha azt szükségesnek látta, olyan válogatott szavakkal és velőkig ható hasonlatokkal, amilyenekhez ők szokva nem igen voltak.

Erről az oldaláról az erdélyiek már rég ismerték a királyt, még fejedelemsége idejéből, amikor az országgyűléseken világos érveléseivel hamarosan lefegyverzé ellenfeleit. Az öregebbek pedig még jól emlékeztek arra az első remek beszédére, amellyel mint alig huszonhárom éves ifjú a Lengyelországból hazahozott Izabella királynét fogadta Kolozsvárt — 1556 október 22-én — a nemesség nevében. Ez súlyosabb volt az alkalmi üdvözletek mértékénél s midőn benne arra hivatkozott, hogy az ország megvetvén ő Felsége nyugodt kormányát, idegen uralkodót ismert el, aki alatt hihetetlen sokat szenvedett, de hogy vétkeztek, megmutatta az Isten a György barát nyomorult végével, valósággal történetírói szemlélet műve. Az sem mindennapi szónoki fordulat, hogy a távozása után bekövetkezett rettenetes döghaláltól az Isten megóvta a királynét és fiát, hogy most őket, mint Lótot Sodomából, egészséges állapotban ide vezérelje ismét Erdélybe, ahol szenvedésük örömre, számüzetésük keserűsége boldogsággá fog

változni a hívek odaadása folytán, mert eléggé megtapasztalta ez a szegény hazánk — úgymond — mily veszedelmes és káros idegennek nyujtani a kormánypálcát.[9]

Hogy miként tud beszélni, arról Báthori már útközben meggyőzte a lengyeleket, midőn 1576 április közepén Przemysl alá jutván, a nemesség szónoka, Orzechowski Bálint, beszédére ily szavakkal felelt: Nem az uralomvágy vezetett engem Lengyelországba, hanem a praedestinatio, a mindenható Isten akarata, hogy nektek annyi zavar és egyenetlenség között segélyetekre legyek. Elhagytam testvéreimet, barátaimat, szeretett hazámat, s amilyen gyorsan csak lehetett, siettem tihozzátok. A szeretetet, amellyel fogadtok, hálás szívvel veszem s kérem Istent, tartsa meg azt számomra mindvégig. Jól tudom, hogy sokkal tartozom a lengyel nemességnek, főkép a kisoroszinak, s midőn ezért köszönetet mondok, egyszersmind kérni és inteni akarlak, hogy vessetek véget minden egyenetlenségnek és egymásiránti gyűlöletnek, egyesüljetek a testvéri szeretetben mindannyian.[10]

Midőn Krakóba érve, a koronázás kérdésében nézeteltérés támad a két párt közt, úgyhogy az egyik azon meg sem jelent, így nyilatkozott az ország főrendei előtt: Én ezerszer inkább a közbékét óhajtom, mint a koronázást. Kész volnék a béke kedvéért akár tíz évig várni a koronázásra. Emlékezzetek csak vissza, mit ígértetek nekem, hogy itt lesznek a litvánok, poroszok, az érsek, a nagymarsall, akik közül senkit sem látok itt. Gondoskodjatok tehát koronázás előtt a kiegyezésről, mert ha egyszer meg vagyok koronázva, nem bánhatok enyhén az ellenszegülőkkel. Kérdeznétek aztán talán, miért bánok velük oly szigorúan? De királyi méltóságomat meg kell oltalmaznom s ellenségeimet törekedni fogok eltiporni.[11]

Fenyegetéseit István király pár hónappal a koronáztatása után az alábbi szavakkal ismételte meg a thorni országgyülésen: Nem juhakolban, hanem palotában, szabad emberként születtem és nevelkedtem. Sem a szegénység nem hozott ebbe az országba, mert mindig volt mit ennem és magamra öltenem. Ezért szeretem és megvédem szabadságomat. Isten akaratával ti választottatok királyotokká. Kéréstekre és sürgetéstekre jöttem ide. Ti tettetek fejemre koronát. Igy hát királyotok vagyok, nem faragott és festett báb. Uralkodni és parancsolni akarok,

[9] A beszéd bő kivonatban Miles id. krónikájában maradt reánk, annak 63. lapján. V. ö. Veress Endre: *Izabella királyné* (Budapest, 1901) 422. l.

[10] Szádeczky Lajos: *Báthory István lengyel királylyá választása* (Budapest, 1887) 296—7. l. Maga a beszéd latin szövege a 398. lapon.

[11] Ugyanott, a 301. lapon.

s nem tűröm, hogy tanítóim és tanácsuraim tanítói legyetek. Inkább őrizzétek meg szabadságtokat, nehogy azokkal visszaéljetek.

Szenátorok! Vagy tartsátok magatokat a jogrendhez, vagy oldjátok fel kezemet, amelyet törvényeitekkel megkötétek s megvédelmezem azt majd magam![12]

Erre kardját megcsörtette, éreztetni kívánván, hogy e metsző kifejezéssel mire céloz.

Beszédeinek némely szóvirága, mint például az, hogy ő nem festett báb, meg hogy kezeit nem engedi megkötni holmi elavult dolgokkal, szójárásává vált és ismételten előfordul István király beszédeiben, valahányszor keserűségét kívánta kiönteni. Így használja azokat az 1585 legelején tartott varsói híres országgyűlésen is, amelyen ekként korholta a lengyel főurakat: Engem nem festett vagy képzelt jóságtok tett királyotokká, óh lengyelek. Nekem azért adatott a királyság részetekről, hogy ne csak szabadságtokat védelmezzem, de királyi méltóságomat és felségjogaimat is... Döglött kutya nem szokott marni... Megkötétek kezeimet, nem kötéllel, hanem törvényeitekkel... Cselekedni akarok... Vagy talán remegtek, óh lengyelek? Erősökhez nem illik a remegés. Féltek? Hisz a félelem nem veri le az ellenséget, de megerősíti azt. Reszkettek? Ám ki fogja a lengyelek reszketését dicsőíteni? Én emberek, nem Istenek királya vagyok. Nekem uralkodnom adatott, nem jósolgatnom.[13]

A hat hétig tartott nevezetes országgyűlésen végig résztvett s gyakran felszólalt minden fontosabb tárgyban. Igen szép volt mindjárt a január 17-i első érdemleges ülésen mondott beszéde is, melyet a Szentírás e szavaival kezdett: Senki ne fogadja hiába az Úr kegyét. Az Úr kegye, hogy békében élünk, de vigyázzunk, hogy azt helytelen cselekedetekkel meg ne rontsuk, mert sok jeles ország pusztult már el az emberek nyugtalansága és gonoszsága miatt. Ott van reá példaként hazám, — úgymond, — a szomszédos Magyarország, amely virágzó bő volt, bővelkedvén katonákban és szabadságokban egyaránt, de mivel ott az emberek saját érdekeiket ápolták, nem az államét, szolgaságra jutott... Törekedjetek tehát úgy az én dicsőségemre, mint a sajátotokra, mert az én dicsőségem a tietek is!

[12] E beszéd két helyen maradt reánk: Henning Salamon „Lifflendische, Churlendische Chronica" c. műve (Leipzig, 1594) 59. levelén, ahonnan az elejét vettük; továbbá egy krakói kézíratban (Szádeczky id. m. 312. l.), ahonnan utolsó bekezdését kölcsönöztük.

[13] A beszéd teljes latin szövege kiadva Jo. Burchard Menckenius: *Sigismundi Augusti Poloniarum regis epistolae... Nec non Stephani Batorii regis Pol. epistolarum decas et oratio ad Ordines Poloniae* (Lipsiae, 1703) p. 551—557.

A január 28-i ülésen a király Czarnkowski lengyel beszédét mosolyogva hallgatta végig és érvelésére rögtön így felelt: Az igazságot és törvényt tőlem nem tagadhatjátok meg, mert ha igen: oldjátok meg kezeimet, hogy igazságomat magam védhessem meg, injuriámat Isten segítségével magam bosszulhassam meg. Nyilvános, nem magán ülésen választottatok meg Isten akaratával, meg a tietekkel királyotokká. De mit fog rólam a jövő gondolni, mint fognak utódaim rólam ítélni, ha ők utánam lábbal tiport királyi tekintélyt fognak örökölni? Sőt, ami fontosabb, mit fognak rólam a külföldi fejedelmek és nemzetek szólni, ha látják, hogy nincs annyi erőm, hogy királyi tekintélyemet megvédjem... Emlékeztetem a rendeket, hogy a vallásbéke megtartására is esküt tevék, de a béke csak úgy tartható fenn, ha igazságosan cselekedünk és mindenki megtartja s megtarthatja, ami az övé![14]

Külön tanulmányt igényelne e beszédek bővebb ismertetése és annak bemutatása, mily hatást tettek azok a lengyelekre és idegen államok követeire, akik azokról részletesen beszámoltak. Ez azonban most nem lehet célunk. De azt meg kell állapítanunk, hogy Báthori István király született szónok. Bizonyítja ezt, hogy mindig rögtönözve, kapásból beszélt, mint a nagy szónokok, meg hogy minden beszédét valami hatásos kijelentéssel fejezi be. Már fentebb felsorolt példáinkon kívül igen szépen megfigyelhetjük ezt az 1581-i varsói országgyűlésen való szerepléséből. Ezen február hó folyamán négy ízben szólalt fel, beszédeiben ilyes kijelentéseket téve hallgatói nagy ámulatára: Mindenki tudja, hogy a háborúnak pénz az eszköze, de hozzáteszem, hogy az idő is az, mert a siker attól függ, hogy a pénzt idejében megkapjuk. Ezért intlek, hogy sürgősen határozzatok, mit tegyünk s engem a gondoktól mielőbb mentesítsetek... További segélyt kívánok a háború folytatására, mert tolvajok módjára falvakra rácsapni s a szegény lakósokat rabszíjra fűzve foglyokként elhurcolni, mily dicsősége lenne az országnak és nekem... Holott ha a kért adót állandósítjátok, tudom Istenem, hogy több nemes, több paraszt nem jut szegénységre... Különben is bármit tettem, Isten segedelmének tartom, az ő végtelen jóságának és kegyességének tulajdonítom... Nem magamért s magam kényelmeért szólok, hanem a ti hasznotokért, meg az országéért, amely nekem drágább az életemnél.[15]

Aki így beszélt s minden készülés nélkül ily hatalmas kijelentésekkel tudott érvelni, az született szónok, aki előtt még az ellenfeleknek is meg kell hajolniok!

[14] Báthori István e hosszú latin beszédei kiadva Alexander Czuczynski: *Diaria comitiorum Poloniae anni 1585* (Cracoviae, 1901) 35., 58., 120. és 240. lapján.

[15] István király négy latin beszéde kiadva X. Ignacy Polkowski: *Acta Stephani Regis* (Cracoviae, 1887) pag. 303—329.

III.

Az oroszok elleni hároméves hadjáratnak anyagi célja Kur- és Livland, vagyis a Keleti-tenger ama partvidékének visszaszerzése volt, melyet Rettenetes Iván cár Zsigmond Ágost királytól, majd Báthori Istvántól, jóformán szeme láttára foglalt el. Igazi iránya pedig végeredményben az orosz birodalom gyengítése, hogy annak nyugat felé való terjeszkedése hosszú időre lehetetlenné váljék.[1] István király e nagy elgondolásaihoz csatlakozott még másik három magyar tárgyú, amelyekről azokból az intő leveleiből értesülünk, amelyeket — mint egyúttal erdélyi fejedelem — az úgynevezett hármastanács tagjaihoz intézve küldözgetett be Erdélybe.[2]

Az egyik mindjárt uralkodása legelején, hogy Lengyel- és Erdélyországot egyesítse, a török megbántása nélkül.[3] Ezt a tervét akként vélte megvalósítani, hogy a még kiskorú Báthori Zsigmondot magyar királlyá választatja, helyébe pedig tegyék fejedelmükké az erdélyi rendek Zamoyski Jánost. Erre való tekintettel adta hozzá nőül a nagy korkülönbség ellenére unokahúgát, Grizeldist, viszont Géczi János erdélyi gubernátortól esküt vett ki, hogy e tervét akkor is keresztülviszi, ha magát István királyt valami hirtelen halál érné. Így esett meg, hogy midőn Báthori István váratlanul elhunyt, Géczi segítséget küldött Erdélyből a lengyel kancellárnak Miksa főherceg ellen, annak hírére, hogy őt a lengyel rendek egy része királlyá választá s hogy Zamoyski éveken át reménykedett, hogy elnyerheti a maga vagy fia számára az erdélyi fejedelmi széket, valahányszor arról az állhatatlan Zsigmond lemondott Rudolf magyar király javára.[4] E tervnek Báthori Zsigmondra vonatkozó része azonban nem volt komoly, s úgy látszik, hogy azt István király csupán annak leplezésére terjesztgette, hogy ő maga vágyott a magyar trónra, segítve e törekvésében Bekes Gáspár által, aki az erdélyi vagy esetleg a havasalföldi vajdaságot kapta volna, miként erről egyidőben sok szóbeszéd esett.[5]

[1] Az oroszok elleni hadjáratok történetét, tekintettel erdélyi vonatkozásaira, megírtam *Berzeviczy Márton* életrajzában (Budapest, 1911) 127—148. l.

[2] Ezek egy részét kiadtam *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei şi Ţării-Româneşti* című nagy oklevélpublikációm II—III. kötetében, Bukarest, 1930—1931-ben, nagyobbik része kiadatlan, másolatgyűjteményemben.

[3] István király Krakóban, 1576 május 6 án Kendi Sándorhoz írt levelében, a Magyar Történelmi Tár VIII. kötete (Pest, 1861) 211. l. Kivonatosan jelezve a Történelmi Tár 1895. évf. 254. l.

[4] Szádeczky Lajos: *Báthori István király titkos terve a magyar királyságot és erdélyi fejedelemséget illetőleg,* a Századok 1882. évf. 497—498. l.

[5] Laureo püspök, lengyelországi nuncius 1577 február 17-i titkos jelentésében; Wierzbowski: *Vincent Laureo* (Varsovie, 1887) 505. l.

István király második nagy gondolata Magyarország függetlenítése volt. Ennek megvalósítását atyjafiaival s nehány felsőmagyarországi bizalmasával még erdélyi fejedelemsége végén kitervelte, s most úgy látszik, azok türelmetlensége folytán vetette papirra. Abból a tényből indult ki, hogy „Magyarország eleitől fogva az két, avagy inkább három felé húzás-vonás miatt veszett, mert az német és magyar veszett össze, osztán az török végezte el az játékot." Ezért mindenek előtt az egyenetlenséget kell eltávoztatni, várva a jó alkalomra, amikor valamit a haza javára és megmaradására indíthatunk. Ezernyi gondja közepette is szüntelenül ezen jártatta eszét, mert halálával is kész volna megpecsételni — úgymond — a hazájához való szerelmét. Tehetetlenségével Báthori István eleinte a beteges Miksa király halálától remélt segítséget, midőn a magyarok megszabadulnának a némettől „és minden zenebona nélkül szabad választásuk lenne" a királykérdésben s így még „a világ" sem rágalmazhatná őket, sem azt, aki őket oltalma alá venné. Nincs semmi szerénytelenség benne, hogy ebben az oltalmazóban István király nyiltan magára gondolt, bár arra, sajnos, sor nem kerülhetett, mert kesernyésen jegyzi meg, hogy a magyarok nem érték be Miksával, hanem fiát is megkoronázván, két királyt uralnak, holott ha azt nem teszik, most nem kellene amannak halálát várniok. Ezért „az magyar soha ne is vessen az Istenre, ki mindenkor jelen volt volna neki, csak ű magok ne keresték volna az elveszett útat." Igy mást nem lehetne tenni, mint megkérni a szultánt, „hogy ez második nyomorult földet (vagyis a királyi Magyarországot) ne üldözné, sőt oltalma alá venné, határt mutatván a maga terjeszkedésének;" bár e könyörgésnek nincs most alkalmas ideje, kivált hogy azt valami hadi ténnyel, a muszka háborgatása miatt, támogatni nem lehet.

Mivel a német-osztrák birodalom viszonyait István király személyes tapasztalatai alapján is jól ismerte, e gyónás-jellegű nyilatkozatában — miként maga nevezte — még azt is kijelenté, hogy bár a német császár ismételten megkísérelte nála a békességet nemcsak a közrendek és hercegek, de főképen a pápa által, ő miérthogy soha fejébe nem fért, mint lehetne meg a békesség a magyar nemzet nyomorúsága nélkül, nem hallgatott reá, s azt ezentúl sem „míveli," mert az efféle tettetett és képmutató békélés haszontalan, félbékesség és állandó sem lehetne. Mindezek ellenére megnyugtatja Mágóchy Gáspárt, akihez e gyönyörű levelét intézte, hogyha „a német" közvetlenül vagy egyenként a magyarra támadna és haddal bántaná, minden tehetségével oltalmára fog lenni.[6]

[6] István király kelet nélküli, de 1576 nyarán írt sajátkezű levele, a Magyar Tört. Tár id. VIII. kötete 213—219. l. Nem 1578-ból való, miként a levél kiadója hibásan vélte.

Ebben a tőle várt oltalomban volt a magyar nemzet minden bizakodása, hogy felszabaduljon a német járom alól. Ezt 1577 őszén nyiltan kifejezte levelében egy erdélyi katolikus pap.[7] Mikor pedig négy év mulva hirtelen híre terjedt, hogy II. Rudolf nagy beteg, a magyarok titokban arról tárgyaltak, hogy Báthori Istvánt válasszák utódjául. Erről a tervről ő fenntartás nélkül társalgott a nunciussal, erősen bízván abban, hogy akkor majd sikerülni fog eredményesen fellépni a törökkel szemben. A nunciustól értesült arról is, mit neki Cyrus osztrák követ mondott, hogy t. i. Rudolf halála esetére a csehek Rosenberg Vilmost választják királyukká, a magyarok meg Báthorit. Ez a hír annyira tartotta magát, hogy István király hirtelen emberét küldte Prágába puhatolózni, hogy a cseh főurakkal egyetértőleg léphessen fel. Egyidejüleg pedig egy jó magyar csapatot inditott a magyar határra.[8] Társalgása során mondá el egyébként Báthori azt is, — amit eddig nem tudtunk, — hogy a lepantói tengeri csata alkalmával a szultán neki ajánlatot tett, hogy legyen királya a Habsburgok által birt Magyarországnak; ő azonban nem merte még a nagy terhet vállalni, minthogy előbb a lengyel királyságra vágyott és megelégedett a Porta az iránt tett ígéretével, hogy lengyel trónra jutása esetén is ő vezethesse Erdély ügyeit.[9]

István király harmadik nagy eszménye volt, hogy a törököt kiszorítsa Európából. Ezt Possevino Antal jezsuitával is megüzente a pápának, s midőn az a terv részletei iránt érdeklődött, kijelenté, hogy ahhoz elegendőnek tart egy 90.000 főnyi válogatott hadat, amellyel Konstantinápolyig lehetne diadalmasan előhaladni, meghódítván útközben Moldva-Havasalföldet és Bulgária földjét is, hogy aztán felszabadító seregét azok népével és erejével egyesítse.[10] E támadó hadjárat költségére a pápa minden hóra négyszázezer aranyat ígért, mire István király már a vezéreket is kijelölte.[11] Ám csakhamar kiderült, hogy akkora összeget csupán a keresztények együttes áldozatával lehet előteremteni. Nem is volt a világon drágább vágya, mint hogy a ke-

[7] Laureo nuncius 1577 szeptember 23-i jelentésében, id. h. 606. l.

[8] Caligari nuncius 1581 februá' 21-i jelentése nyomán, Hans Uebersberger: *Österreich und Russland seit dem Ende des 15. Jahrhunderts.* I. k. (Wien, 1906) 482. l.

[9] Caligari nuncius 1581 február 26-i jelentésében, I. A. Caligarii epistolae et acta (Cracoviae, 1915.) 569. l.

[10] Ld. erről dr. Ludwik Boratynski: *Stefan Batory i plan ligi przeciw Turkom.* (1576–1584) W Krakowie, 1903. Valamint a „Parere del Re Stefano di Polonia per far guerra contra il Turco" cimű egykoru iratot, a római vatikáni könyvtár Urbinate 1492 p. 34.

[11] Szamosközy id. m. IV. k. 17–18. l.

resztény fejedelmek közt igazi, szent béke legyen, mert, felfogása szerint, ez lenne az egyetlen mód a szegény keresztény világ megvédésére a közös ellenséggel szemben, amelyet lelkéből gyűlölt. E meggyőződésében annyira ment, hogy miként Laureo nunciusnak mondá: egyszerű kapitányul jelentkeznék Rudolf császárnál, ha látná, hogy komolyan lép fel a törökkel szemben, pedig neki elég sok keserűséget okozott életében miniszterеinek kétszínűsége.[12] Igen érdekes, hogy ez a fontos kijelentése Erdélybe már ily változatban jutott át: Valamely fejedelem egy ű maga erejével megveri az török császárt, lovászul szolgálom én azt.[13]

Sokat beszélgetett e tervről Laureo utódjával, Caligari nunciussal is, kinek egyszer azt mondá, hogy a szultánnak jóformán csak 60.000 főnyi használható veterán gyaloghada van.[14] Gyakran tárgyalt erről a Caligarit követő Bolognetti nunciussal is, sőt annyira ment, hogy a megalakítandó nagy török-ellenes ligába hajlandó volt még Rettenetes Ivánt is bevenni. A nagy terv megvalósításához Lengyelország részéről 30.000 főnyi hadat, Erdély részéről húszezret ígért, ha annak zsoldjára és felszerelésére kellő pénzsegélyről biztosítják; mégpedig hat esztendőn keresztül rendszeresen és pontosan küldve s a mellett belevonva a ligába a német birodalmi hercegeket is.[15]

Az európai fontosságú kérdést legelőbb Possevino jezsuita-atya látogatásakor vetette fel, de később Báthori András bíborost 1586 őszén külön megbízta, hogy a pápával határozott formában beszélje meg a dolgot és a Vatikántól remélt rendes évi hadi segély részleteit.

Korai halála meg Lengyelország belügyei miatt való lekötöttsége István királyt, sajnos, megakadályozta magasztos tervei megvalósításában, holott azok nemcsak hazánk, hanem egész Európa fejlődését más irányba térítették volna. Ennek ellenére neki mégis sikerült a területileg megnövelt Lengyelország erejével és személyes hatalmával gátat vetnie a Habsburg-terjeszkedésnek s ekként életének fő jelentősége kétségkívül abban nyilvánult meg, hogy „a maga életmunkájával irányt szabott egy évszázadra egész Középeurópa történetének“[16] s vált azáltal hosszú időre nyugalmi helyzetének megalapítójává.

[12] Laureo nuncius 1577 május 10-i jelentésében, id. h. 549 és 554. l.

[13] Szamosközy id. h. 19. l.

[14] Caligari 1581 március 13-i jelentésében, id. h. 583. l.

[15] Smolka Szaniszló tanulmánya alapján, a Századok 1890. évf. 613. l.

[16] Asztalos Miklós pompás megállapítása *Báthori István és Középeurópa* című tanulmánya elején; Erdélyi Helikon 1933 évf. 537. l.

IV.

Aki csak István királlyal társalgott, mindenkit meglepett, mily könnyedén és választékosan beszél latinul. Erről egybehangzóan emlékezik mind a nuncius,[1] mind a modenai követ,[2] meg Heidenstein, a király titkára, aki hadjárataiban is mellette volt, hogy azok történetét híven, közvetlen megfigyelések alapján írhassa meg.[3] Latinságát a tanult Lengnich porosz történikus a római szónokokéval veti össze,[4] míg a jeles Sarnickit a Terentiuséra emlékezteti.[5]

Igy ír róla más kortársa is. Midőn a varsói királyválasztó gyűlésben egy lengyel főúr ajánlta, különösen hangsúlyozta nyelvtudását.[6] Kiemeli azt Warszewicki Kristóf is a halála után írt beszédében.

A könyvek s kivált történeti művek szeretete még olaszországi tartózkodása idejében fejlődött ki Báthori Istvánban s még inkább bécsi fogságában, melynek két esztendejét régi klasszikusok és új írók olvasásával tölté. Ez a szeretet nála később valóságos kultusszá nemesedett. Ezért már Erdélyben is sokat áldoz könyvre és tudományra. Így midőn 1574 nyarán Bécsbe küldött követei jelentéséből arról értesült, hogy valami históriás könyvre akadtak, amit 18 talléron tartanak, meghagyja nekik, hogy azt neki megvegyék.[7] Mikor pedig megtudja, hogy Rómában magyar gyóntató, Szántó István, működik, megbízza, hogy a vatikáni könyvtárban a magyar és lengyel királyoknak a Szentszékkel folytatott levelezéséből négyszáz évre visszamenőleg írjon és

[1] Caligari püspök, lengyelországi nuncius írja Krakóban kelt 1578 november 3-i jelentésében a többek közt István királyról: parla latino non solo bene, ma elegante et facondo, et è grave, et pesato, et di meraviglia vide, mostra ne discorsi di havere peritia di tutte le cose, et massime del governo de stati, et del modo di maneggiar le guerre importanti; Caligari id. levelezése 71. l.

[2] Ascanio Geraldini modenai követ Krakóban írt 1576 április 28-i jelentésében olvasom: Ciascuno confessa che questo Bathori è pronto et elegante molto nella lingua latina. (A modenai állami levéltár Dispacci di Polonia 3. csomagjában.)

[3] Heidenstein: *Commentarius de bello moscovitico* (Francofurti, 1600) 342. l.

[4] Gottfried Lengnich, a *Historia interregni* 6. könyvében: Rex cunctis terrarum orbis monarchis superior, latina oratione priscis prorsus oratoribus exaequandus.

[5] Stanislaus Sarnicius: *Annales Poloniae libri* 8 p. 1231: Fuit eruditione insigniter tinctus, sermonis latini valde studiosus et prorsus Terentianus. Mindkettő idézve Ritter von Salignacs: *Geschichte von Polen* (Halle, 1763) 660. l.

[6] Latina vero lingua perpolite et exacte eum tam fari, quam scribere omnes perhibent. Germanicam etiam bene novit, Italicam quoque tenet; Stephani Katona *Historia regum Hungariae* tom. XXV (Budae, 1793) 591. l.

[7] Báthori István Gyulafehérvárt 1574 július 15-én rendeli Sulyok Imre protonotarius és Sombori László causarum director bécsi követeinek: Kegyelmetek talált volt egy históriát, kit tizennyolcz talléron tartanak volt, az mint Thamás uram mondá. Azért vegyétek meg én nekem, és egy Hieronymus Zanchust De tribus Elohim etc. (Az Erdélyi Múzeum-Egyesület levéltára Oklevelek törzsanyagában.)

írasson ki minden nevezetesebb adatot.[8] Erre később, király-korában, a fegyverek zajában is gondja van, mert titkárát, levelekkel a pápához küldve, megkérte, engedné meg a kívánt oklevelek lemásoltatását, mivel a magyar és lengyel történelem megírásával tanult embereket bízott meg.[9] Ez a gondolkozásmódja magában véve is meglepő, ha tudjuk, hogy István király korában még nagyon kevés történetíró használt munkájához okleveleket. De hogy mennyire tisztában volt az oknyomozó történetírás eszközeivel, mutatja az a további levele, amelyben a konstantinápolyi patriarchiától könyveinek jegyzékét kérte, hogy abból kiválasztva magának a neki tetszőket, azokat leírattathassa; megjegyezvén azt is, hogy különösen a bulgárok, horvátok, szerbek, rácok, illyrek és görögök régi történetéről szóló munkák érdeklik.[10]

Rómába induló titkárát, Zamoyski János Grzymalát, még avval is megbízta, hogy a pápától újabb kiváltságlevelet kérjen a krakói egyetem számára s annak egyúttal jeles tanárokat szerezzen Bolognában, Páduában, meg ahol olyat talál, aki szívesen élne Lengyelországban.[11]

Drága könyveit, ha útban volt, a fegyvertárban őriztette s azokból onnan szobájába csak külön rendeletére volt szabad valamit kiadni. Igy kívánta 1576 nyarán egyízben a lengyelekről, litvánokról meg Erdélyről szóló könyveket, egy török krónika kíséretében.[12] Ha pedig valami becses munkát kínáltak fel neki, azt azonnal megvette. Igy például 1576-ban egyik krakói könyvárusnak 29 forintot fizetett városképeket tartalmazó két kötetért, két év mulva meg Ilyvóban köttet be három forintért egy akkor elibe került művet.[13] Más alkalommal (1583

[8] Szántó István Báthori Istvánhoz (Romae, Pridie Idus Maii 1575) írt leveléből; másolata a budapesti egyetemi könyvtár Hevenesi-gyűjteménye 69. kötete 332. l. Római példányáról kiadva *Caligari* id. levelei 11. l.

[9] Báthori István király XIII. Gergely pápához irt leveléből: Supplico praeterea Sanctitati Vestrae ut eodem secretario meo potestatem faciat describendarum ex actis Curiae Romanae nonnullarum rerum, quae ad explendas historias Polonicam et Hungaricam pertineant. Etenim earum conscribendarum negotium quibusdam doctis viris dedi. Datum ex castris ad Gedanum, die 23. mensis Iunii. Anno Domini 1577. (Archivum Moscoviae. Liber legationum XXI fol. 90.)

[10] Stephanus rex Poloniae ad patriarcham Constantinopolitanum ut Regiae Maiestati indicem omnium librorum ex bibliotheca sua mittat... Inprimis cuperemus reperiri aliquas vetercs historias Bulgarorum, Croatarum, Serviorum, Rasciorum, Illyricorum ac ipsorum Graecorum. Datum Marienburgi, 15. Decembris 1577. (Ibidem, fol. 270.) Magyar kivonata Óvári Lipót: *A Magyar Tud. Akadémia oklevélmásolatai* II. füzete (Budapest, 1894) 966. száma.

[11] Laureo nuncius 1577 julius 12 iki jelentése, id. h. 585. l.

[12] Ex Tykoczin, 19. Iulii 1576, in Rationes curiae Stephani Báthori regis Poloniae historiam Hungariae et Transylvaniae illustrantes (Budapest, 1918) p. 28. Vol. III. publicationis *Fontes Rerum Hungaricarum,* editae per Andream Veress.

[13] Ibidem, pag. 19 et 51.

augusztus elején) Szent Ágoston műveiért 8 forintot fizetett, egy másik munkának meg csupán kötéseért tizenegyet.[14]

Egy-egy szép könyvvel olykor másnak is kedveskedett. Igy például Eck János Postilla catholica című ismert híres műve ingolstadti 1583-i ívrétű kiadását beküldte Erdélybe Hut (Süveg) Albert szász grófnak, Koch Joachim medgyesi polgármesternek, meg a brassói Hirscher Lukácsnak, ami époly jól esett a szászoknak, mint az a türelmessége és nemes gondolkodásmódja, amellyel őket vallásuk szabad gyakorlatában megerősítette.[15]

Ilyen s ehhez hasonló feljegyzésünk egyéb is van. Igy például midőn Sokolowski Szaniszló Báthori Istvánnak ajánlott De verae et falsae ecclesiae discrimine című munkájából megjelentekor (1583 elején) a királynak 12 példányt küldött, a fiúnak, aki azokat neki meghozta, örömében tíz aranyat, azaz 18 forintot adatott, holott kötésükért a könyvkötő csak négyet kapott.[16] Még fontosabb tudnunk, hogy István király jeles könyvek kinyomatására is készséggel áldozott.

Igy 1582-ben házi prédikátorával, Sokolowski Szaniszlóval, lefordíttatta görögből a keleti egyház intézményeit, ami aztán 1582-ben vaskos kötetben jelent meg. A rákövetkező évben pedig kiadatta udvari orvosa, Simoni Simon, Disputatio de putredine című testes könyvét,[17] három év mulva meg Bellarmin Róbert jezsuita-atya egyik munkájának 200 példányban való kinyomatását rendelte el.[18] Egyébként se szeri, se száma a neki ajánlott vagy költségén kiadott egyházi és világi műveknek, amelyekben örömét és lelki gyönyörűségét lelte.

Midőn az Erdélyből kihozott unokaöccse, Báthori András, a pultuski jezsuita-szemináriumban tanult, a szorgalmas ifjú könyvtára gyarapítására 1580 elején maga összeírt egy csomó fontosabb művet, amit Brutus útján juttatott hozzá. Az összevásárolt könyvek közt volt Plu-

[14] Pro libro Dodonei „De stirpibus" a compactione eiusdem, ad cedulam domini Doctoris Simoni die 2. Augusti 1583 fl. 11. In solutionem librorum per dominum Laternam coemptorum, in usum Suae M-tis Regiae summa operum Augustini, die 12. Augusti fl. 8. (Ibidem, p. 206.)

[15] Iulius Gross: *Katalog der Kronstädter Gymnasialbibliothek ... aus dem Reformationszeitalter* (Kronstadt, 1883) 24. l.

[16] *Rationes curiae Stephani regis Poloniae,* p. 198–199. Ennek egyik példányát rokonának, Báthori Miklósnak, küldte, említve a Századok 1876. évf. 508. l. Bővebben ismertette Kisfaludy A. Béla a Magyar Könyvszemle 1884. évf. 30. l.

[17] Ibidem, p. 199.

[18] Teodor Wierzbowski: *Materialy do dziejów Pismienictwa Polskiego,* tom. I. (Warszava, 1900) p. 268.

tarchos díszkötésü Ethica-ja is, melynek belső táblájára István király e három soros vallásos ajánlást írta be öccse számára:

Omnia si perdas famam servire memento.
Si Christum nescis, nihil est quod cetera discis.
Si Christum discis, nihil est quod cetera nescis.

A gyönyörű könyvajándék húsvétra jutott András kezéhez, s mivel gazdag könytárának jegyzéke ránk maradt,[19] az a benyomásom, hogy István király könyvei is abba jutottak, miután egyik végrendeletében úgy intézkedik, hogy minden ingóságát a Báthori-fiúk öröklik.[20]

István király előszeretettel olvasgatott maga okulására állampolitikai és hadászati műveket is. Igy nyoma van, hogy jól ismerte Macchiavelli Principe-jét, meg Schwendi Lázár osztrák hadvezér De bello Turcico és Tarnowski Szaniszló Consilium rationis bellici című híres művét.[21] Schvendit személyesen ismerte még Magyarországból, mikor vele hadakozott s nehányszor tárgyalnia is kellett. Róla egy ízben a nuncius előtt elismerőleg nyilatkozott is, kiemelvén, hogy körültekintő, szerény, derék ember, míg Ruber János felsőmagyarországi kapitány kormányzási módját a király nem helyeselte.[22]

Ami könyvet ajándékul kapott, mind végig olvasta s külön megdícsérte Osorius Jeromos írályát, azt mondván, hogy az élő papi emberek közül senkiét sem szereti annyira, mint ezét.[23]

V.

Azok az íróemberek, akikre Rómába küldött levelében István király célzott, az alábbiak voltak.

A valószínüleg magyarországi származású német Heidenstein Reinhold, akire hadjáratai történetének megírását bízta. Ez meg is jelent 1584-ben Krakóban s a király bizonyára gyönyörködött is benne, mivel elejétől végig sajátkezüleg javítgatott kéziratán.

[19] Veress Endre: *Báthori András b. püspök könyvtára* (Budapest, 1905) 5—6. l.

[20] Utolsó (negyedik) végrendelete szövegében, az *Acta historica Poloniae* XI. k. (Cracoviae, 1887) 411—2. l.

[21] Boratynski, op. c. pag. 139—151.

[22] Wierzbowski: *Laureo*, p. 635. (Varsoviae, 13 Gennaro 1578.)

[23] Caligari nuncius 1578 december 9-i levelében; id. levelezése 92. l.

Forgách Ferenc váradi püspök, aki évek óta dolgozott korának történetén, amihez Báthori Istvántól még Erdélyben számos oklevelet kapott kölcsön.[1]

A harmadik a velencei származású Bruto (Brutus) János Mihály, akit azzal bízott meg, hogy Magyarország történetét írja meg Bonfini Antal nagy műve folytatásaképen, attól az évtől, ahol ő elhagyta. Munkájához Brutus még Erdélyben hozzáfogott, mikor Báthori István hívására, mint már jóhírű történetíró, 1574 elején Kolozsvárra érkezett, s azt később Lengyelországban folytatta, ahová a király kíséretében két év mulva átment. Itt Brutus előbb évi 450 tallérnyi fizetést húzott, amelyet 1578 nyarán a király további százzal növelt,[2] ami ezidőben jelentékeny évjáradék volt. A király annyira érdeklődött a munka előhaladása iránt, hogy írójának majdnem állandóan mellette kellett tartózkodnia, még hadjáratai alatt is, hogy az elkészült részeket neki bemutathassa. Ez nem volt üres formaság, mert István király folytonosan javítgatott a kéziraton. Ám midőn 1584 nyarán a jóformán kész munkát Brutustól megkapta, azt túlságosan bőbeszédűnek tartván, visszaadta neki átdolgozásra. Ebbe az átdolgozásba jó másfél esztendő telt bele, de 1586 tavaszán Brutus végre elkészült az 1571-ig terjedő 25 fejezetre tagolt munkával, melyet a grodnói várban mutatott be a királynak. Csakhogy mikor a szerző azt remélhette, hogy műve végre nyomdába juthat, a király az év végén hirtelen meghalt s így vágya nem teljesülhetett.

A mecenás nélkül maradt árva író most császári szolgálatra Bécsbe ment s ott dolgozott tovább a kapott „magyar történetíró" rangja mellett. Pár év mulva azonban arról értesülvén, hogy munkája kéziratát Báthori Zsigmond Lengyelországból hazavitette s azt ki is akarja nyomtatni, 1592 elején, a nagy télben, hirtelen Gyulafehérvárra utazott, hogy azt gondosan átnézhesse s a császáriakat netán sértő részein enyhítsen. A fáradt öreg ember azonban váratlanul beteg lett és 1592 május 16-án 75 éves korában meghalt. Hátrahagyott munkája így sok viszontagság után csak 1876-ban jelenhetett meg három kötetben, s bár csonka,

[1] Ezek visszaszerzése volt egyik fő megbizatása a Rómába küldött Zamoyski titkárnak, amihez István király a danzigi táborban 1577 június 23-án írt levelében kérte a velencei doge támogatását, levele bevezetésében ekként írván: Mortuus est Patavii Magnificus Franciscus Forcas, qui res gestas Hungariae describebat, habuitque a nobis multa scripta eius rei causa illi data. (A Századok 1869. évf. 137. l.) Magyar kivonata Óváry Lipót id. h. 953 és 955. sz.

[2] Bibliothecae Ossolinianae Leopoliensis Ms. 180 fol. 182 et 193.

egyik fő kútforrásunk a XVI. század történelme részleteire és eseményeire nézve.[3]

Hasonló sorsa lett a másik olasz, Possevino Antal, Erdélyről, ugyancsak István király megbizásából, 1584-ben írt nagyszerű munkájának, melynek sajátkezű kéziratát nekem sikerült megtalálnom és kiadnom 1913-ban hozzá méltó díszes kiállításban.[4]

VI.

Báthori István király közel tizenegy esztendei uralkodása Lengyelország történetének egyik legragyogóbb korszaka. A sokaktól bizalmatlanul fogadott „választott" király bölcs intézkedéseivel, igazságos kormányzásával, bátor, öntudatos fellépésével új, egészséges alapokra fektette a hanyatló országot. Győzedelmes hadjárataival megnövelte a birodalom területét és megfenyíté annak ellenfeleit. Kitűnő szervezőképességével újjáalakítá az igazságszolgáltatást, a hadsereget és honvédelmet. Erélyével s olykor kíméletlen magatartásával, amely nehány engedetlen főnemes kivégeztetésétől sem riadt vissza, megrendszabályozta a duzzogó nemességet és helyreállítá a királyi tekintélyt. Mély vallásosságával a természettől is ájtatos lengyel nép szeretetét nyerte meg. Külpolitikája tiszteletet szerzett neki meg az országnak, amelyet életében, a poroszok és oroszok leveretése után, semmiféle ellenség megtámadni nem merészelt. A hadtudományban nevét a vetőbomba feltalálásával örökíté meg, melyet legelőször Dancka ostrománál alkalmazott. A tudomány és irodalom bőkezű pártfogójaként számtalan munkát adott ki vagy segélyezett, s a mellett két egyetemet alapít: Vilnában meg Kolozsvárt, Varsóban pedig nyomdát.[1] Halálát őszinte, mély gyász siratta. A krakói Wawelen épült székesegyházban lévő díszes síremlékére hűséges kancellárja, Zamoyski János, vésetett megható epitafiumot, amelyen igen találóan a „terror hostium" jelzővel ékesíté.

[3] Brutus e művének sorsát bőven megirtam *Il veneziano Giovanni Michele Bruto e la sua storia d'Ungheria* címen a velencei Akadémiában tartott felolvasásomban; Venezia, 1929. (Estratto dall'Ateneo Veneto vol. VI di 1929.)

[4] Antonio Possevino della Compagnia di Giesù: Transilvania. Budapest, 1913. (*Fontes Rerum Transylvanicarum*, tomus III.)

[1] Ennek történetét megirtam *A kolozsvári Báthory-egyetem története lerombolásáig, 1603-ig* című tanulmányomban, folyóiratunk 1905-ik évi kötetében. (Különnyomatban, 4-rétű 83 lapon; Kolozsvár, 1905.)

IN MEMORIAM

STEPHANI BÁTHORI REGIS POLONIAE

(Natus Anno Domini 1533. Mortuus 1586)

IN TEMPLO PLUS QUAM SACERDOS
(Templomban több mint pap)

IN REPUBLICA PLUS QUAM REX
(Az államban több mint király)

IN SENTENTIA DICENDA PLUS QUAM SENATOR
(Tanácsadásban több mint tanácsúr)

IN IUDICIO PLUS QUAM IURISCONSULTUS
(Itélethozásban több mint jogtudós)

IN EXERCITU PLUS QUAM IMPERATOR
(Hadban több mint császár)

IN ACIE PLUS QUAM MILES
(Csatában több mint katona)

IN ADVERSIS PERFERENDIS INIURIISQUE CONDONANDIS PLUS QUAM VIR
(Bántalmak elviselésében és jogtalanságok megbocsátásában több mint férfi)

IN PUBLICA LIBERTATE TUENDA PLUS QUAM CIVIS
(Közszabadságok védelmében több mint polgár)

IN AMICITIA COLENDA PLUS QUAM AMICUS
(Barátság ápolásában több mint barát)

IN CONVICTU PLUS QUAM FAMILIARIS
(Társaságban több mint családias)

IN VENATIONE FORISQUE DOMANDIS PLUS QUAM LEO
(Vadászatban és vadak legyőzésében oroszlánnál erősebb)

IN TOTA RELIQUA VITA PLUS QUAM PHILOSOPHUS
(Az élet minden egyéb jelenségében több mint bölcs)

MARTINUS CROMERUS
Episcopus Varmiensis

Emlékét kegyelettel ápolták az egykorú lengyel írók. Igy például Karnkowski Szaniszló kujáviai püspök azt írta, hogy nem tudja, volt-e a lengyel királyok közt csak egy is, akivel őt össze lehetne mérni,[2] és erényeiről úgy nyilatkozott, amint szebben nem is lehet.[3] Górski Jakab meg nyiltan kimondja, hogy nála szentebb és kegyesebb királya nem volt Lengyelországnak. A lengyelek különben is két dolgot becsültek benne nagyra: szigorúságát és nyájasságát.

Első audienciája alkalmával Caligari nuncius is hasonló elragadtatással szólt István királyról, leírván termetét, ruházatát és szokásait is. Nehogy azonban ez egyházi férfiakat elfogultaknak gondoljuk, utalunk Blandrata ama leírására is, amellyel Báthori Istvánt a királyválasztó ülésen bemutatta. Ennek az ad különös jelentőséget, hogy az tudtával és jóváhagyásával készült és jutott be útasítása szövegébe, ha ugyan nem tőle magától származott, ami több mint valószínű.

Halála alkalmával a krakói jezsuita-kollégium házi krónikájába ritka szép megemlékezést vezettek be, amely életrajz-jellegű. Különösen becses benne, hogy a királyban annyira megtestesülve lát mindenféle katonai és polgári erényt, hogy valósággal Atillával méri össze. Mégis erényeiről legméltóbban Kromer Márton vármiai püspök, híres történetíró-kortársa, emlékezett meg gyönyörű elogiumában, amilyet soha még uralkodó nem kapott, tizenkét remek hasonlatban mutatván be egész lényét.[4] Ezért illesztjük mi is ide megemlékezésünk táblájára: hadd okuljon belőle aki olvassa!

E ritkaszép pár-sor még csupán egy erényéről feledkezett el megemlékezni: nemeslelkűségéről. Erről legméltóbban tanúskodik két dolog: kibékülése halálos ellenfelével, Bekes Gáspárral,[5] meg az az emberies érzése, amely a hadaiban szolgáló magyar huszárok számára írt rendeletén ömlik el, amelyben egyebek közt ily magasztos gondolkodásra való tilalmakat olvashatunk:

Semmiféle vetemint senki lovával, barmával ne taposson, hanem az mennyire szüksége vagyon, kaszáljon és arasson benne . . . vagy

[2] *Stanislai Carncovii Epistolae Illustrium Virorum in tres libros digestae* (Cracoviae, 1578) epistola 26.

[3] Úgy ezt, mint egyéb nehány kortársa nyilatkozatát István királyról máskor mutatjuk be, más kapcsolatban.

[4] Megjelent Kromer Márton krónikája kölni 1589-i kiadásában, irodalmunkban Wolffgangii de Bethlen: *Historia de rebus Transsylvanicis*, ed. II, tomus II. (Cibinii, 1782) p. 528. Innen lenyomatva (forrás-idézés nélkül) Budai Ésaiás id. lexikona I. kötete 276. l. és a kolozsvári Hon és Külföld 1847. évf. 226. l. Magyarra szépségeért tartottam szükségesnek lefordítani.

pedig: Senki házat, falut, templomot ne égessen, parasztságot, muszka gyermeket, papot, asszonyállatot meg ne öljön, se rabbá ne tegyen.[6]

Micsoda világító gyöngyszemek ezek a letünt világháború borzalmaihoz képest, amelyben ilyen emberiességet alig tapasztaltunk!

De mit szóljunk arról az eddig ismeretlenül lappangott nemes törekvéséről, hogy magyar könyveket akart kiadni? Elsőnek Canisius Péter híres katekizmusát, amelyet annyira szeretett, hogy megkérte Bolognetti nunciust, fordíttatná le magyar nyelvre.[7] Mily gazdagodását jelentette volna irodalmunknak, ha ez a ritka sokoldalú ember oly korán el nem pusztul, tudva, hogy a magyar katekizmus csak később (majdnem húsz esztendő mulva) jelenhetett meg!

Ime nehány ragyogó vonás azokból, amelyekkel ez a katonaember tündöklött, örök dicsősége maradván a magyar és lengyel nemzetnek egyaránt az idők végeiglen. Ezt korunk lengyel történetírói is elismerik. Különösen jellemző Szujski József nyilatkozata, amellyel valósággal emlékoszlopot emel neki, midőn azt mondja: Báthori István korszakalkotó munkája úgy áll a történelemben, mint egy be nem fejezett monumentális épületnek óriási alapja. A halál elvitte a művészt, gondolatát senki felvenni és követni nem tudta, senki se bírt a

[5] Ezúttal is reá kell újra mutatnom arra, hogy e román eredetű híres erdélyi tanácsúr nevének egyetlen helyes írása ez: Bekes és nem Békés, sem Békes, amint néhol látjuk. Igazolja ezt: 1. hogy kortársai közül az olasz pápai nunciusok Becches-nek, a lengyelek Bekiesz-nek azaz Bekiesnek, írták következetesen, miként sőt Birkesnek hallották, a románok Bechieş kiejtés szerint; 2. hogy neki semmi köze Békéssel nem volt, amiért Karácsonyi János még csak nem is említi Békés monográfiájában, annyival kevésbbé, hogy a Bekes Gáspár előnevéül használt Kornyát község nincs és nem is volt soha Békésmegyében!

[6] Kiadta Barabás Samu, a Hadtörténelmi Közlemények 1890. évf. 667—674. l. V. ö. a polocki nemesekhez intézett és 1580 május 7-én kelt példányával; kivonatolva K. Waliszewski: *Ivan le terrible* (Paris, 1904) 415. l.

[7] Erről Bolognetti Albert nuncius Krakóból, 1583 julius 16-i jelentésében így ír: Mi comandò il Re ‚ch' io procurassi che si traducesse il cathechismo romano in lingua ungarica, lodandolo grandemente come quel dove sono i principii de la nostra fede miranilmente et gravemente dichiarati, et tam consentanee — per usar della sua parola — a la ragione et dignità de la religione christiana. (A római vatikáni levéltár *Nunziatura di Polonia* 20. kötete 375. l.)

szükséges energiával... Igy Báthori István munkája úgy maradt, mint az óriás botja, melyet a gazda halála után senki felemelni nem birtt.[8]

[8] Zsirkó János fordításábnn, *Báthory István lengyel király külpolitikája* c. értekezése (Nyitra, 1909) utolsó soraiban, az 58. lapon.

Képmagyarázatul: 1. Báthori István király arcképét először mutatjuk be arról az egykorú, fára festett olajfestményről kicsinyítve, amelyet a Szépművészeti Múzeum őriz (1888 óta) 10559. sz. a. Ezen a király aranygombos vörös palástban van ábrázolva és nézetem szerint, talán legjellegzetesebb képe és egész beállítása nagyon emlékeztet egyik nagy-érme rajzára. 2. István király aláírását Varsóban kelt 1581 március 18-i címeresleveléről vettük; az Erdélyi Múzeumi levéltárban. 3. Fejlécünk István király Grodnón 1584-ben kelt díszes pergamen-okleveléről készült, kicsinyitve K. Sebestyén József rajzáról: a M. Tud. Akadémia oklevélgyűjteménye 19. dobozában. 4. Tanulmányunk S kezdőbetüjét István király Thornban 1576 október 26-i pergamen-okleveléről reprodukáltuk; a M. Nemz. Múzeumi levéltár törzsanyagában. 5. István király sajátkezű írását, mellékletül kiadott latin műve első lapjáról mutatjuk be. 6. István király nagy állampecsétjét Tóth István rajzolta. Varsóban kelt 1585 január 30-i okleveléről, a krakói Jagiello-egyetemi könyvtár 1136. számú kötetében lévő eredetiről vett fényképemről. 7. Báthori István király hordszéke. (A Szépművészeti Múzeumban őrzött rajza után, amely Kimnach László műve.)

REMINISCENTIAE REGIS STEPHANI BATHORI

DE REBUS BELLICIS CIRCA ARCEM SZATMÁR GESTIS.

A Stephano Rege, me praesente, pernicissima manu scripta.

[Grodno, 1586.] [I. M. Brutus.]

Quo tempore Themesvarum[1] et Zolnok capta sunt,[2] Agriaque obsideretur,[3] et Erasmus Taifel[4] ab Ali bassa Budensi profligabatur: Melchior Balassa a rege Ferdinando capitaneus[5] generalis inferiorum partium Hungariae est declaratus. Qui coactu exercitu, nobilitatisque mediocri manu, ad Rokomaz[6] pagum castra posuit, sed viribus impar, ne tamen sine aliquo fructu delitescere videretur, fratrem suum, Ioannem Balassa, cum delecta manu militum misit, eo consilio, ut cum constaret vastato longe, lateque agro, longius iam pabulatores turchas se se effundere, eos adoriretur. Venerat eo Stephanus Bathori adolescens ad famam, quae vulgo iactabatur, ut quamprimum exercitus, quem Erasmus Taifel ductabat, advenisset, coniunctis una viribus obsessis opem ferrent; sed illo exercitu iam a Turcis deleto hanc, quae prima offerebatur, occasionem nactus Balassio se adiungit.

Post defectionem[7] Melchioris Balassa ad Ferdinandum, Ioannes[8] tantam iniuriam ulciscendam statuit, Franciscum Nemethi[9] capitaneum generalem facit, ei copias bombardasque attribuit. Mandat Stephano Bathori, qui tum Varadiensem praefecturam agebat, ut cum copiis, quas secum habebat, in subsidium veniat; occurrebat arx Hadad Jakchiorum, quorum matre Georgius Suliok in matrimonium ducta, ipsis minorennibus, arcique praeerat, iis cum magnam cum Balassa[10] familiaritatem habuisset, partes eius secutus erat. Hanc igitur arcem, quae prima, Transsilvaniaeque vicina erat, Nemethi aggrediendam putavit, quam et tertio obsidionis die deditione coepit, ipso Swliok, aliisque libere abire permissis.[11] Interea Franciscus Zay,[12] gene-

[1] Ez 1552 július 25-én jutott török kézre. Sietségből írva így: Themasvarum.
[2] Szolnok meg 1552 szeptember 4-én.
[3] Eger vára alól a török 1552 október 18-án volt kénytelen elvonulni.
[4] Helyesen: Teufel.
[5] E szóban az *us* végzést régiesen egy 9 számmal irta.
[6] Mai neve: Rakamaz, Szabolcs megyében.
[7] Sietve nagy D betűvel irva.
[8] János Zsigmond erdélyi fejedelem 1559 őszétől közjogilag helyes címe szerint II. János király, miként sokan nevezték is.
[9] Irva így: Némethij.
[10] Sietségből k s b betűvel irva.
[11] Ez 1562 január elején történt.
[12] Itt nevét csupán i-vel, később y-nal irja.

ralis capitaneus Caesaris Ferdinandi, collectis undique copiis, iunctisque cum Balassa viribus, magnis itineribus contendet, arcique suppetias ferre satagit, et iam ad unum miliare aberat, cum deditionis factae nuncius ad eum perfertur; quo audito anxius et dubius, quid deinceps faceret, castra castris opposuit. Nemethi[13] consilium convocat et de summa rei sententias exquirit. Deliberatum fuit, ut castris se continerent, nec dubiam aliam fortunae subirent partim, quia arcem ab dextra, leva autem densas vepres pro munimentis, victualium autem omnium in castris magnam copiam haberent, et propediem Volfangus Bornemyza ad passam Budensem missus cum auxiliaribus Turcarum copiis adesse credebatur.[14]

Ne tamen[15] impune hostis pro castris insultaret, aut tumultuaretur adventu eorum in castris, datum est Stephano Bathori hoc munus, ut ipse cum delectis equitibus pro castris esset, atque e re nata levioribus proeliis hostem removeret. Discessum est hoc modo et consilio, et ut quisque locum suum vallo aut lignis interiectis muniret iniunctum. Inalbescente iam coelo Stephanus Bathori equum conscenderat, militesque descriptos educebat, cum Franciscus Nemethi, mutato priori consilio, eum retardat ac simul significat totis viribus obviam hosti eundum esse. Miratus hanc mutationem quaerit, quorum consilio? Respondet non esse spiritus addendos hosti alioqui superbo; addit eam esse castrorum[16] opportunitatem, ut, si id necessitas requirat, tutissimus receptus in castro semper sit futurus. Non placuit hoc consilium Stephano Bathori,[17] cum non saltem tutissimum receptum, sed prorsus inhonestum, funestum et ob id impossibilem receptum futurum, imminentibus iam hostibus; morem tamen, ut par erat, capitaneo generali, aetate et experientia, ut credebatur, probato gerit. At ubi exercitum eduxit, in colle supra castra in longum deduxit et expandet, dextrumque latus sibi curandum sumpsit, ad bombardas in levo Stephanum Bathori esse iussit. Antesignanis copiis Paulum Chiaki praefecit. Inconditam autem turbam peditum, quam ex Saxonibus collectam habuit, medio quodam loco constituit. Zay suas copias ita distribuit, ut antesignanis Balassam praeficeret, in subsidio Simonem Forgach[18] collocaret, ipse membrum universum regeret. Balassa in antesignanos incurrit, qui neque tentato certamine fugam capessunt: instat a tergo Balassa, quem cum subsidiariis impigre subsequitur Forgach, nec spatium ullum se se recolligendi semel profligatis patiuntur, in dextrum cornu, ubi Nemethi curabat, palantes propellunt, unde mox initium fugae factum est, quod ex tironibus potius, quam militibus tota illa acies constaret. Mox Zay in peditatum Saxonum vexilla aliquot dirigit, qui nullo negotio profliguntur. Stephanus Bathori, dum in tanto periculo laborantes acies

[13] Itt már csak i-vel irva.
[14] Kihúzva: nuncia(tur) amint előbb írni akarta.
[15] Ezt a fejezetet előbb így kezdé: At cum hoc modo.
[16] Eleinte így akarta írni: locorum.
[17] Sietségből irva: batori.
[18] Irva így: Forgaci, miként fentebb meg Jakci, Ciaki.

cernit, cum iis,[19] quibus praeerat, [se] in adversos hostes dirigit, sperans occupatos iam hostes impellendo cornu dextro iam profligato, ceteros, qui relinquebantur, detergi, et si non pugnam restitui, saltem aequo Marte recedi posse. Advolavit Nemethius, et iam memor pristini consilii magna voce clamare atque hortari coepit, ut in castra se referrent:[20] qua intempestiva sua vociferatione totum corrupit negotium, nam et qui cum Stephano Bathori erant, capitanei generalis praesentia et clamore, praesentique periculo facile permoti pedem retulerunt, praeter paucos, qui Stephano Bathori propinque stabant et vocem illius exaudire in tanto strepitu poterant. Qui, pauci licet numero, praesenti tamen animo, advenientes excoeperunt; victi tamen a multitudine, varias, qua quis poterat partes petebant.

Interea Stephanus Bathori circumventus et aliquot hastis petitus vulneribus in manu, et equo acceptus pene capiebatur, cum duo fratres patrueles: Silvester et Balthasar Zenas laborantem conspicati opportune adfuerunt, atque ita, rebus perditis, ferro viam aperuerunt.

Clade[21] hac ad Ioannem relata, illius consiliarios, animumque iuvenilem vehementer percellunt, et iam supellectili pretiosiore in currus posito, prope erat, ut fugam capesseret. Sed Stephanus Bathori ex fuga quamprimum licuit, litteras scripserat ad principem, quibus ostendebat non tam virtute hostium, quam casu aut potius ducis imperitia esse profligatos; non esse hostes numerosos, nec ausuros in Transsilvaniam ingredi, cum audiant Turchas iam non longe a ditionibus abesse; recolligeret modo palantes et fusas copias alacritate et liberalitate erigeret animos: nihil esse, quod magnopere[22] ab hoc infelici successu exitum rerum suarum metiretur. Scripserat et ad fratres suos: Andream et Cristoferum, quorum unus Magister curiae, alter Cubiculi praefectus erat, principem confirmarent, animum eius erigerent, neque aliquid indignum se cogitarent.

Acceptis litteris princeps[23] in spem erectus est,[24] Stephanumque Bathori mox ad se venire iubet. Is, licet ex vulneribus aeger, nullam tamen moram passus, ad eum accurrit.

Interea bassa Budensis[25] accepta fama huius cladis maiori contentione nitebatur, praemissisque Zolnokum duobus millibus equitum, ipse maioribus copiis[26] brevi collectis, Danubioque et Tibisco transmisso, recta in hostes contendere coepit. Verebatur enim ne, si a Ioanne apud imperatorem Turcarum tarditatis accusaretur, indignationem gravem incurreret. Erant tunc

[19] Így irva: hiis.
[20] Áthúzva; confer(rent.)
[21] E mondatot megint *Interea* szóval kezdvén, áthúzta, amint a szóismétlést észrevette írásközben.
[22] E szó helyett előbb ezt írta: gravius.
[23] Áthúzva: et senatores quodammodo.
[24] A fentebbi áthúzott szerkezetnek megfelelőleg, előbb így írta volt: sunt.
[25] Ibrahim basa, ki mellett még a temesvári Malkocs pasa is ott volt.
[26] Utána áthúzva: opera.

Ferdinandi copiae in oppido Daroch,[27] ibique spolia, quae bello superiori quaesiverant, pro corona vendebant. At ubi duces de adventu Thurcarum certiora cognoverunt, Zathmarium se protinus contulerunt, ibique vires turcicas sustinere proposuerunt. Erat passa insigni equitatu fortis, sed peditatu, bombardisque maioribus carebat; neque enim in tanta festinatione, distantiaque locorum adduxerat: obsidet tamen Zathmarium, et vado per fluvium Zamos reperto utraque ex parte grassabatur. Sed et castellum nobilium Kun, Rosali dictum, duobus ultra fluvium, Zathmariumque miliaribus distans, subita oppugnatione tentarunt. Sed virtute militum Agriensium, qui fortuito illuc venerant, repulsi sunt. Interea Zathmarii incendio exorto non solum praedam omnem, sed et victualia, domosque consumpsit; quo tempore, si Turcae solide rem gessissent, prope erat, ut civitate potirentur.

Dum haec in istis partibus geruntur, Ferdinandus ad creberrimas sollicitationes manum militum Germanorum equitum, peditum circiter sex millium cogit, iubet Georgio Bebek,[28] Ladislaoque Kerecieni, qui tum Giwlae praeerat,[29] ut se se illis adiungant, Zathmarioque opem ferant; qui cum ad arcem Echied pervenissent, quinque a Zathmar miliaribus distantem, non ultra progrediendum rati, castra ad arcem ponunt et muniunt. Zay eorum adventu recreatus Melchiorem Balassa per navem piscatoriam emittit, et ad eos venire ac cum authoritate praeesse iubet. Quod cum Turca comperisset, ne utrinque hostem sustineret, proposuit celeritate praevenire venientes, motis igitur castris ad eos contendit, sed cum eos elicere ad pugnam non posset et castra munita sine peditatu sub ipsa arce capere desperaret, pedem retulit et ad sua rediit.[30]

Sub idem tempus Balassa in castellum Stephani Banfi[31] non satis bene custoditum irreps[erat,] quam vallo, folla, sepimentisque muniverat et praesidium equitum, peditumque ibi posuerat; quod castellum inter paterna bona Stephani Bathori positum, adeoque miliari uno ab Somlio[32] distans, miserorum rusticorum exitium erat; redintegratis igitur viribus eo contendit et obsidet, admotisque cuniculis, strueque lignorum ad incendium comparata, deditione capit et diruit.[33]

Erant quidam Transilvani, qui Balassae favebant, tum quia ex perpetua inter Ferdinandum et Ioannem contentione periculum aliquando regno imminere praevidebant, magis autem, quod a Ioanne nihil se obtinere[34]

[27] Olvasandó: Darócz.
[28] Áthúzva, utána: vir.
[29] Kerecsenyi László gyulai várkapitány, István király nővérének, Báthori Erzsébetnek ura.
[30] Ez új adalék, amelyről eddig nem tudtunk.
[31] Utána kihúzva; minus.
[32] Szilágysomlyó, a Báthoriak ősi fészke.
[33] Ismeretlen érdekes adalék.
[34] Hibásan írva: optinere, amit itt hallgatólag javítunk, miként az egyéb feltűnő helyesíráshibákat is, melyeknek szolgai módon való reprodukálása nem jogosult és nem is tanúlságos, mert ezidőben majdnem általános, úgy könyv-, mint levélíróknál.

posse desperaverant, novisque rebus meliorem conditionem suam futuram existimabant. Isti igitur secreto Balassam de omnibus rebus consulebant, proditionemque moliebantur; eo potissimum tempore, quo, cum Ioannes letaliter aegrotaret, non difficile quidvis eo e vivis sublato, victoris exercitus adiuti opera, se effecturos crederent. Igitur hominem fidelem deligunt, nomine Georgium Baxa; per hunc crebras litteras ad Balassam mittunt, in quo statu res sint, edocent, atque rem factu non difficilem, si veniant, ostendunt. Sed Ferdinandus expertus, quanti momenti foret Transilvaniam contra vires turcicas retinere, eos ab eo proposito retardat,[35] et bassa Budensi Zathmarium obsidente, Ioanneque ab ea infirmitate restituto,[36] consilium malorum elanguerat et mox secuta pacificatione inter Ferdinandum et Ioannem,[37] conscientia stimulando sollicitos[38] reddiderat, ne nefarie eorum consilium in apertum proferretur. Placuit illis, ut tabellarium, cuius suspectam fidem habere coeperant, in perpetuum carcerem redigerent. Haec enim unica via erat ad tegendum latrocinium. At ille, dum nullum miseriarum suarum finem videt, carceris repagula tentare coepit, seque in libertatem asserit; persequuntur fugientem, et in quodam pago nequicquam evadere valentem consequuntur, retrahereque volunt, sed villae eius administrator utrosque comprehendit et ad Stephanum Bathori retraxit; qui, ubi primum certior factus est, ad se pertinere putavit tantum facinus principi significare. Erant autem Stephanus Seredi, Nicolaus Valkai et Nicolaus Forro huius nefarii consilii authores. Venit ad eum Nicolaus Valkai, orat, obsecratque, ne rem[39] ad principem deferat. Sed cum non obtineret, admonitus a Bathori, si rem totam nude et simpliciter detegeret, nec in iudicium descenderet, melius rebus suis consulturam esse fassus est, et ad misericordiam confugiens rogat, ut apud principem se se interponat. Seredi ad partes Ferdinandi una cum castello suo se contulit, Nicolaus Forro pertinacius in sui defensione perstitit; igitur die a principe dicta Forro convincitur, et ad locum supplicii ducitur. Princeps[40] precibus flectitur, gratiamque facit capitis et bonorum[41] Valkaium ad intercessionem Stephani B[athori] privatim in camera auditum et increpatim dimisit.

Svendius[42] Zathmarum occupat,[43] Erdeodum obsidet,[44] deditione capit, Stephanus Bathori pro paciscendis induciis ad Svendium mittitur, induciae

[35] Itt a szerző *Interim* szóval új mondatba fogott, de aztán áthúzta és mondatát folytatta.
[36] Utána: *omnis* kitörülve.
[37] Áthúzva utána: pena peccati. [38] Hibásan írva: solicitos.
[39] Ezt előbb így fogalmazta: Vocat igitur ad se Nicolaum Valkai, remt otam.
[40] Utána kihúzva: familiae et.
[41] Összeesküvésükről és csodás megmenekedésükről bőven írt Zay Ferenc Nagyszöllősön, 1564 julius 1-én kelt levelében, *Erdélyi országgyűlési emlékek* 2. k. 235. l.
[42] Az elzászi származású Schwendi Lázár osztrák jeles hadvezér, írva következetesen így: Suendius.
[43] Ez 1564 február havában történt, miután a várat Báthori István az elmult ősszel, október havában Balassa Menyhárttól megvevén, most kénytelen volt belőle kivonulni. [44] Ugyanekkor; Báthori Györgyé volt.

fiunt. Bathori[45] ad confirmandas conditiones aut amplificandas ad Caesarem[46] venit. Bekesius,[47] legatus in Porta, principem Transsilvaniae summa spe replet; terret vero, si cum Germanis pacem faciat, Georgium Bebek per Solimanum traditum, defensionem amplissimam oblatam, mandata severa ad bassas Budenses et Themesienses[48] data, ut ad arbitrium principis Transsilvaniae facerent obtenta. Sed et in persona sua futuro anno Solimanum advenire et causam Joannis ulcisci sancte promisisse.[49] His rebus senatores[50] principis animum[51] natura sua varium immutatum, exercitum conscriptum atque Turcarum viribus auctum, Zathmarium duxisse, atque tentato assaltu monticuli, qui proxime ad portam civitatis erat, a Svendio reiectus, desperata oppugnatione Zathmarii, Erdewdum revertitur et obsidet. Svendius elabendi tempus nactus, relictis praesidiariis, se versus Tibiscum proripuit. Quod si Ioannes perstitisset in oppugnatione Zathmarii, prae inopia annonae cogebatur Svendius extrema tentare, et aut turpem fugam, aut imparem et exitiosam aleam belli subire; tanto igitur discrimine liberatus ad Tibiscum castra posuit et munivit. Ioannes sequitur totis copiis, levia certamina intercesserunt, sed postea bassa Budensis, sive corruptus pecunia, sive ab imperatore Turcarum de pace composita praemonitus, discessit.

Ioannes per se impar persequendo Svendio, Erdewdum revertitur, deditione capit,[52] sed Turcha omnes occidit aut rapit. Ioannes domum[53] revertitur. Ac non multo post[54] iterum recollectis viribus Kewwarum[55] arcem, unam ex illis, quas Georgius Bathori dediderat, obsidet et vi capit. Mox Rivulum Dominarum,[56] ubi Svendius arcem cum valido praesidio firmaverat, obsidet, vi capit et ad unum miles furens trucidat.[57] Aegrotat Ioannes in castris graviter, redit in Transilvaniam, tanta autem celeritate rem perfecerat, ut Svendius subsidium ferre nequiverit. Imminente bruma utrinque arma quievere.

Ineunte autem vere adventantis Solimani fama percrebuit. Ioannes arma capit, Varadinum venit; inde castellum vicinum Saaka, per[58] Nobi-

[45] Sietségből írva így: Bathor.
[46] Miksa magyar király, 1564 július 25-ikétől.
[47] Kornyáti Bekes Gáspár.
[48] Temesvarienses helyett, a magyar temesi basának megfelelőleg ragozva.
[49] Irva igy: promississe.
[50] Előbb így írta volt: senatorum, a mondat utolsó szavát (esse) pedig áthúzta.
[51] E szó után *per* szócska áthúzva.
[52] Ezt eddigelé nem tudtuk.
[53] Ezt a szót már feljebb az *impar* szó után beírta, de kitörülte, mikor az utána következő mondatot beszúrta.
[54] Ez bizony majdnem három évre reá, 1567 telén, történt.
[55] Olvasandó: Kővárum.
[56] Magyarul: Nagybánya.
[57] E két vár ostroma és szerencsés elfoglalása 1567 február havában ment végbe.
[58] Utána áthúzva: deditionem cuiusdam.

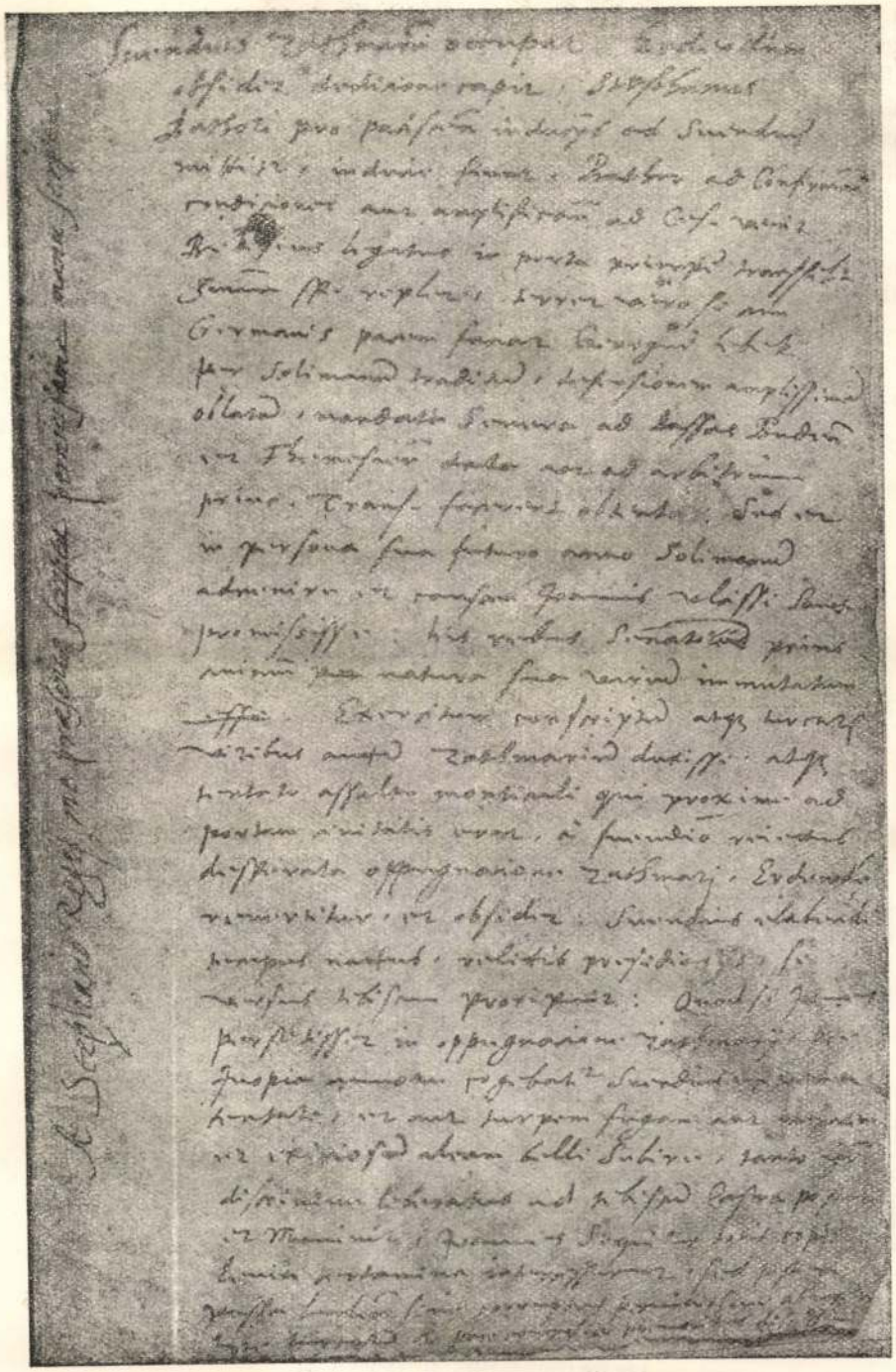

AUTOGRAPHUS REGIS STEPHANI BATHORI.
(Grodno, 1586.)

lem Sakai in potestatem Germanorum traditam, obsidet.[59] Erat[60] in praesidio Ungarus praefectus Andreas Bay,[61] cuius cum fides probata esset, Svendius peditum Germanorum cohortem imperatori subiecerat. Territi Germani eum de deditione facienda admonent; quod nisi statim facerent, extrema illi minantur, sed ille, memor fidei suae, eos increpat, quosdam castigat, reiicit; at illi globo facto invadunt, vulneribus prostratum ligant, et ligno oblongo suspensum supra moenia ponunt, deditionem clamant, temeritatis causam in eum retorquent: turpissimeque dediderunt. Ioannes rex nullum humanitatis officium in illo curando praetermisit, sed frustra, mortuus enim est ex vulneribus.[62]

(R. Archivio di Stato. Firenze. Filza 4293 fol. 587—592.)

[59] Zsáka ostromáról eddig nem volt tudomásunk, sem a kastély birtokosát nem ismertük.

[60] Eleinte többesszámban írta így: Erant, de aztán áthúzta a mondatnak megfelelően.

[61] E helyen előbb N betű állott s a várnagy nevét akkor írta a sor szélére, amikor az, úgy látszik, utólag, írásközben eszébe jutott.

[62] Az utolsó három szó a lap baloldalára írva, mivel másként nem fért ki.

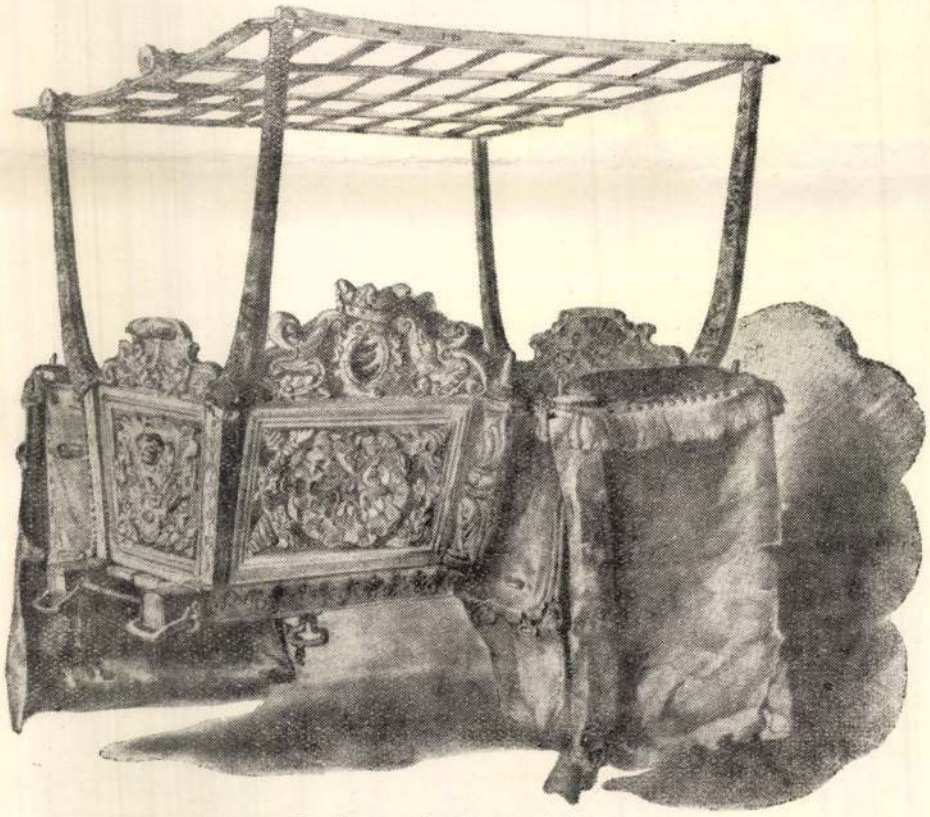

Lectica regis Stephani Báthori.

Szombathely város fejlődésének története.

(1895—1910.) (Folytatás.)

IV. Utcák rendezése és útburkolatok.

Az 1898-ik évben Szombathelynek még csak egyetlen egy utcája, a Berzsenyi-Dániel-utca volt kövezettel ellátva. Az utcák kavicsolva voltak és lovakkal vontatott úthengerlővel lehengerelve. A járdák túlnyomóan kemény cerithium-mészkőkockákkal és részben gránitkockákkal voltak burkolva, az előbbiek már erősen megviselt állapotban.

Az első aszfaltjárdák dr. *Szabó* Ernő polgármester idejében az 1891-ik évben létesültek.

A város az 1899-ik évben a kormánytól közúti vámszedési jogot nyervén, az eziránt benyujtott tervezet alapján *Éhen* Gyula polgármester az 1899-ik évben megindította az utcák rendezése és szilárd anyaggal való burkolása iránti munkálatokat.

Éhen Gyula a városrendező munkálatokat úgy osztotta be, hogy az utcarendezést és útburkolást megelőzte a város átalános csatornázása, valamint a vízvezeték lerakása, nehogy a munkálatok következtében az új burkolatok megbolygattassanak. Csak akkor, amidőn a talaj már megülepedett, kezdődtek meg a burkoló munkálatok.

A városnak nem lévén oly térképe, amely a tervezéshez felhasználható lett volna, *Szilárd* Emil főmérnöknek első teendője volt a város 1:1000 mértékű *térképének* elkészítése. *A város színtezését* a csatornázó tervek készítése alkalmából a földmívelésügyi miniszter engedélyével *Gerő* Ferenc műszaki tanácsos vezetése alatt a kir. kulturmérnökség hajtotta végre.

A színtezés a vasúti pályaudvarban levő 213.633 *m* Adria feletti magassági fixpontból indult ki.

A házsorok vonalai a felrakás után a kiszögelések megszüntetése céljából a helyszínrajzon szabályoztattak. A kocsiutat akként tervezték, hogy irányát minél kevesebbszer változtassa és lehetőség szerint az utca közepén legyen.

Az irányváltozásokat szépészeti szempontból ívek közvetítik.

Az útburkolások módjának megállapításakor szem előtt voltak tartandók:

1. Az illető utca forgalmának élénksége.

2. A város vidékén gazdaságosan megszerezhető útépítő anyagok.

3. A város mérsékelt pénzügyi viszonyai.

E fontos tényezők kellő mérlegelése, nemkülönben az évtizedek tartamára nagy költséggel teljesítendő munkálatok sikeres megoldása céljából a város egy szakbizottságot tanulmányútra küldött ki Németországba, melynek tagjai voltak: *Szilárd* Emil főmérnök, *Trummer* János és *Wälder* Alajos építőbizottsági tagok.

Előzőleg *Brenner* Tóbiás első tanácsnok (most polgármester), *Brenner* János építész és *Brenner* Vilmos m. k. kerületi felügyelő külföldi utazásaik alkalmával saját költségükön hasonló tanulmányútat tettek.

Tekintettel arra, hogy Szombathely közvetetlen közelében nem található alkalmas útépítő anyag és legolcsóbban kapható anyag a Celldömölk mellett fekvő sághhegyi, továbbá a sümegi (zalamegyei) bazaltkő, — a bizottság különös tanulmány tárgyává tette a Rajna melletti bazaltmakadam-utakat, a rajnaparti Linz város melletti bazalt-

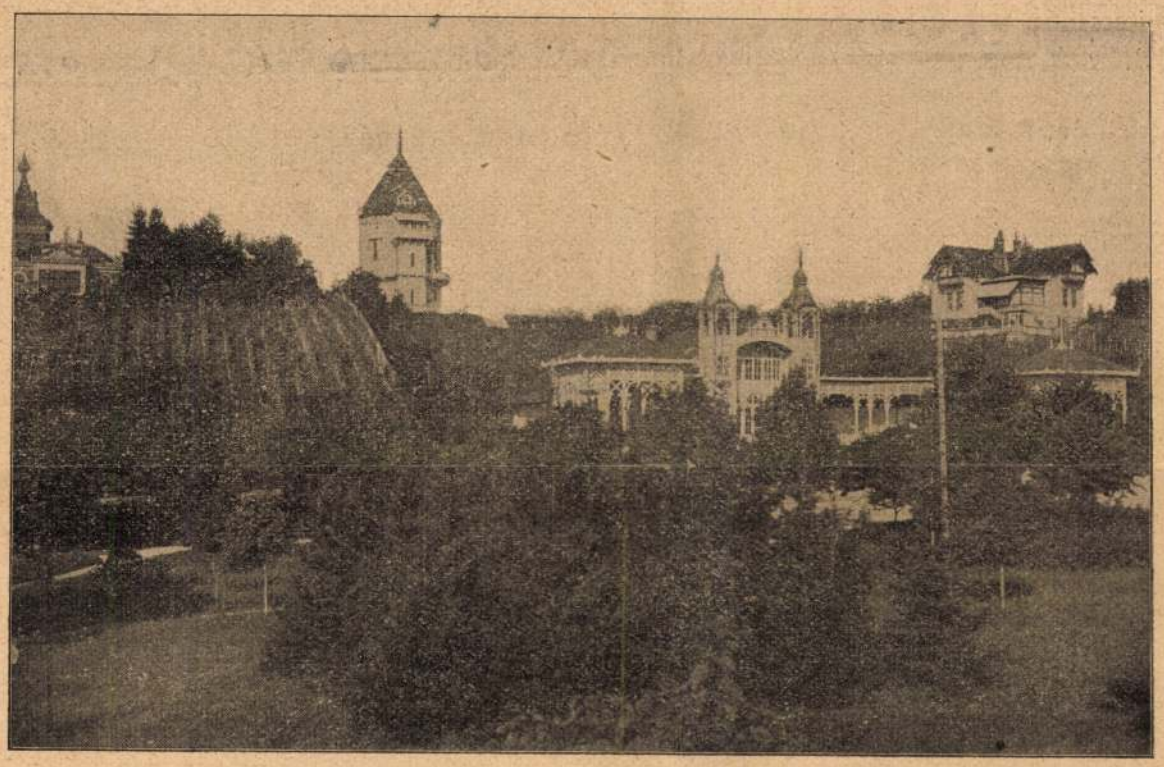

14. ábra. Szent-István-park. A víztorony, a kioszk és a Wälder-villa.

bányákat, valamint Hannoverben a bazalt-makadam- és *kiskőburkolatokat.*

A bizottság azt a tapasztalatot szerezte, hogy a Rajna mentén, különösen csapadékban gazdag vidékeken a bazaltmakadam-utak kitűnően beváltak. Ennélfogva tekintettel arra, hogy Szombathely éghajlata is erősen csapadékos, továbbá a város mérsékelt pénzügyi viszonyaira, valamint a jövendőt szemelőtt tartva, mivel *kiskőburkolat* célszerűen csak makadam-alapon készíthető és a jövendő időben a makadam-burkolatokon kiskőburkolat lesz létesítendő, a bizottság a bazalt-makadam-útak létesítését a város képviselőtestületének különös figyelmébe ajánlotta.

Éhen Gyula ezek után Márkus Józsefnek, Budapest főpolgármesterének ajánlatára felkérte *Mihályfi* József székesfővárosi műszaki tanácsost, hogy bőséges tapasztalataival és gazdag ismereteivel a nagy és fontos kérdésben a várost támogatni szíveskedjék.

Mihályfi József Szombathelyre utazván, a hely színén tett tanulmányok alapján az építő bizottsággal együtt *az utcarendezés és útburkolás programmját* következőképpen állapította meg:

1. A vasuti teherpályaudvarra vezető és legnagyobb forgalmú Szentmártoni-utca a legszilárdabb és legjobb

minőségű, vagyis gránit- vagy bazaltkockaburkolattal látandó el.

2. A város belső részében, ahol üzletek, hivatalok és iskolák vannak, vagyis tizenhat utcában és téren aszfalt-couléeburkolat alkalmazandó.

3. A városon keresztirányban átmenő teherforgalom az aszfaltburkolatú utcákról elterelendő és a város belső részét körülvevő utcákra irányítandó, amelyek mészkőalapozásra fektetett bazaltkőmakadammal burkolandók, és pedig 25 utca.

4. A külső kisebb forgalmú 32 utca közönséges folyamkavicscsal és úti gőzhengerelő géppel előállítandó makadamburkolattal borítandó.

Megállapíttatott továbbá az egyes utcák forgalmához képest a kocsiutak szélessége, vagyis az utcák keresztmetszete.

16. ábra. Zrinyi-Ilona-utcai elemi iskola. Tervezte *Báthory István.*

Az újonnan nyitandó utcák normális szélessége 14·0—16·0—20·0 és 24·0 *m*-ben, a kocsiutak szélessége pedig járdaszegélytől járdaszegélyig mérve 6·0—8·0 és 10·0 *m*-ben határoztatott meg.

A jobbról-balról fennmaradó területek csak egy-két utcában burkolandók egész szélességükben mint gyalogjárók. A többi utcákban a gyalogjárók egyelőre csak 2·0—2·5 *m* szélességben készítendők. A járdák és útszegély közötti területek egyelőre járdabővítések maradnak és fák ültetésére, valamint az utcai lámpások és villamos áramú vezetékek oszlopainak elhelyezésére fognak szolgálni.

Ezek voltak azon alapelvek, amelyeket *Mihályfi* József műszaki tanácsossal együttesen a bizottság megállapított és amely alapelvek szigorú megtartásával rendezték és burkolták a város utcáit.

Továbbá megállapíttatott a Széll-Kálmán- és Szentmártoni-utcában a *Gyöngyös*-patakon egy-egy, az utcák egész szélességét átfogó és a Kisfaludy-Sándor-utcában ugyancsak a Gyöngyösön egy keskenyebb új vasbétonhíd építése. A Szentmártoni-utcában az utca színe és az új híd 50 centiméterrel mélyebben helyeztessék, mint a régi híd színe, mert a Gyöngyös medre és a vízlefolyási viszonyok ezt megengedik. A Gyöngyös *árapasztócsatorna* a Kisfaludy-Sándor-utca és Szentmártoni-utca között, valamint annak egész szélességében az utcák színe alatt beboltoztassék. Az 1897-ik évben a Perintpatakon 48.000 korona költséggel épített bétonhíd a kövezetvám tárgyak közé vétetett fel.

Mindezek a munkálatok az 1899., 1900. és 1901. években e sorok írójának műszaki vezetése alatt hajtattak végre.

(Folyt. köv.) *Bodányi Ödön.*

15. ábra. Erdei iskola.

A műegyetem megnyitása.

(K. *Jónás* Ödön beszéde szept. 19-én.)

(Folytatás.)

A tanszemélyzethez tartozó segéderők tovább képzése céljából, Lechner Loránd okl. építészt, műegyetemi tanársegédet külföldre küldöttük ki. Lechner Loránd, aki a nyári hónapokban az olaszországi műemlékeket és a nyugatibb országok modern építkezéseit tanulmányozta, 1000 korona támogatásban részesült.

Külföldi laboratoriumi munkálatainak befejezhetése céljából a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Kármán Tivadar műegyetemi tanársegédnek az idén is 1000 korona úti segítséget engedélyezett.

Az állami 2000 koronás külföldi utazási ösztöndíjak egyikét dr. Szathmáry László okl. vegyészmérnök, műegyetemi tanársegéd, másikát pedig Schrodt István okl. gépészmérnök élvezte.

Szathmáry, akinek az előző tanévben is volt egy ilyen ösztöndíja, folytatta az organikus chemiai és az organikus festékgyártásra vonatkozó tanulmányait; Schrodt ellenben a kalorikus gépek terén bővítette ismereteit.

Rosinger Arthur és Schuller Aladár okl. vegyészmérnökök pedig, akik a kereskedelemügyi miniszter úrtól kaptak egy-egy 1500—1500 koronás külföldi utazási ösztöndíjat, a színes fényképezést tanulmányozták.

A hallgatóság különféle tanulmányi kirándulásairól, nemkülönben a tanári karra és a hallgatóságra, valamint

Báthory István, építész; szül. 1873 okt. 30-án Budapesten. Középiskoláinak végeztével a m. kir. József-műegyetemen folytatta tanulmányait, hol Czigler, Hauszmann, Steindl, Petz és Tandor voltak tanárai. Ismereteinek tökéletesbítése czéljából Olaszországban és Németországban is megfordult. Építészi oklevelének megszerzése után egy ideig Czigler Győző műegyetemi tanár assistense és alkalmazottja volt, s mint ilyen több építkezését vezette. Pályadíjakat nyert a Magyar Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetének árúháza, a Marosvásárhelyi Takarékpénztár R.-T. palotája és a zágrábi erdészeti palota tervpályázatán, a budapesti postatakarékpénztár palotájának tervpályázatára beküldött tervét pedig megvétellel tüntették ki. Tervei alapján épültek: Báthory Istvánné Budapest, IX., Lónyay-utcza 54. sz. bérháza (1907), Pisztóry Mór Budapest, I., Árok-utcza 53. sz. bérháza (1906), dr. Becker József hűvösvölgyi villája (1900), Varjassy N. leányfalvi villája (1902) stb. Az irodalommal is foglakozik s a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kiadásában megjelent »Az építőművészet története az ó-korban« cz. nagyszabású műben a kisázsiai, főnicziai és izraelita építészet történetét írta meg.

Építő Ipar. 1907. 489. l. (Lakóház a budapesti Lónyay-utczában.) — *Művészet.* 1904. 61. l. — 1906. 212. l. és a művész közlése nyomán.

52-52 148-l.

Báthory István

Báthory István

Lemondott az építőmesterek ipartestületének egész elnöksége. A Budapesti Építőmesterek Ipartestületében válság támadt, aminek következményeképpen *Báthory* István elnök, továbbá *Havas* Sándor és *Molnár* Sándor alelnökök lemondtak tisztségükről. A lemondást Báthory István elnök nyilt levélben hozta az ipartestület tagjainak tudomására. Ebben kifejti, hogy az ipartestület elnökségének az volt a meggyőződése, hogy az építőiparosság anyagi boldogulásának feltételeit sajátmagának kell keresnie és *közös elhatározással kell megakadályoznia az árrombolás lehetőségét is.* Az építőmesteri kar anyagi boldogulása gazdasági kérdés, tehát csakis gazdasági eszközökkel oldható meg. Ezért Báthory István olyan *gazdasági szerv megalkotását* tűzte ki feladatául, amely minden önállóan dolgozó építőmester anyagi boldogulását biztosíthatja. Ez a célkitűzése nem valósulhatott meg s ez az oka lemondásának is.

Pesti Napló 1938. aug. 26

NAGYMÉLTÓSÁGÚ
MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

Szentiváng Miklós

URNAK
URNŐNEK

II

VI. Lájymángosi u 16

Bathory István

Műcsarnok 1900.

271 l. (A postatakarék palotájának terv.)

45. évi október hó 22.-én.

A miniszter rendeletéből:
dr. Szalai Béla s.k.
miniszteri osztálytanácsos.

ága Elnökének,

Budapest.-

A festmény,

helyesebben a kép, csaknem semmitmondó és ami még lehangolóbb, a tetejében még ismerősnek is tetszik: „Mezitlábas leány libával" vagy „Paraszt a mezőn", igazítana útba udvariasan a katalógus, hogy tapintatosan előre megkíméljen az esetleges tévedéstől. Valóban: a kép alföldi tájat ábrázol. Az ég kék, a föld zöld és e két szelíden túltengő színtenger közepén a kis libapásztorleány piros szoknyája mintha kissé kirívó merészséggel figyelmeztetné a szemlélődőt az ébredező márciusra. Mert köröskörül csakugyan a tavasz ólálkodik. Az ég kékjében, a föld zöldjében, a ráncba futó piros szoknyácska ártatlan kérkedésében a zsendülés alattomos és irtózatos ereje feszül. A vizecskék, amelyek az olvadás nyomán gyülekeznek, még bátortalanul csillognak a ragyogva áradó napfényben; a vetés reszket a hófoltok között; a levegő még éppen csakhogy áttetsző és még menekülő párákat rejteget; — a libák azonban már szilaj örömmel fröcskölik magukra a vizet, a leány bogarat tart a tenyerében, az ember pedig odébb már kezdi próbálgatni az ekét. A képen, amelyet szemlélsz, nincs egyéb. A világ csupán, amelyet a körbe futó láthatár zár magába. Nem nagy terület, de világnak elégséges birodalom. Ott állsz a közepén és ahogy elmerülsz az igézetben, amellyel a természet elbűvöl, ébredő eszméleted fölérzi az egyszerű dolgok mélységes értelmét. A kép, amelynek keretét átlépted és betévedtél a közepébe, nem festmény. Nem emberi ecset munkája, hanem isteni kézé. Tájrészlet, mint már oktató célzattal említettük. Megadtuk a közelebbi tájékoztatást is: a libák fürdenek, a leány katicabogárral játszik, a paraszt a fagyos rögöt töri, az idő pedig március eleje.

Nagyjában már most tudod, amit tudnod illik és amit tudnod kell. Ne mozdulj tehát, ne szólj, ne gondolkozz harsogó hangon: maradj veszteg, ne zavard a tájat. Állj mozdulatlanul és némán figyeld a neszt, amely e zajtalan és mégis viharos lobogású, lassan induló tenyészet mélyéről árad és amely, miután feltámadt, egyszerre betölti a maga félelmesen fenséges akaratával az egész tájat. Állj, ne szólj, ne mozdulj, különben a holt keret életre kap, a vászon burjánzani kezd, a kép kérlelhetetlenül átváltozik festménnyé és a művészet felfal, mielőtt a természet végleg magához ölelt volna. Tartsd vissza hát a lélekzetedet: a vakondtúrás, amelyen állsz, a levegő, amelyet magadba szívsz, — a táj minden teremtett dolgával egyetemben él és a fájdalommal ébredő föld hangtalan, boldog kiáltásával görgeti át magán márciust.

Micsoda? Mozdulni és szólni akarsz? Azt akarod mondani, hogy ötvenezer tonna hajótérrel megint kevesebb a tengereken? Hogy százötven tank indult pontosan ebben a percben rohamra? Kérlek szépen, imhol harmadszor figyelmeztetlek, a kép amelybe beleléptél, nem festmény, hanem egyszerű, közönséges tájrészlet. Egyetlen, meggondolatlanul kimondott szó, egyetlen elhamarkodott mozdulat, egyetlen kicsinyes gondolat csupán és máris meggyaláztad az isteni remeket. Máris legázoltad a vetést és agyontapostad a legkedvesebb kis libát. Maradj nyugton és halk szívveréseddel segíts inkább a kis libapásztorleánynak. Nézd, máris feléd fordította fejét. Tenyere üres, a bogár elröpült belőle. Nézd meg jól a leányt: már tizenöt éves. Erős és dús, akár a televény, rejtett szépsége most ütközik. Nézd meg jól, piros szoknyájában az egyetlen igazi, élő vércsöpp a föld végtelen zöldje s az ég végtelen kékje között.

Cibó Lajos

Ma délután minisztertanács

A képviselőház egyesített bizottságai ma délelőtt tíz órakor báró *Vay* Miklós elnöklésével megkezdték a felsőház által módosított földbirtokpolitikai javaslat részleteinek megvitatását. A kormány részéről gróf *Teleki* Mihály földmívelésügyi miniszter és *Lukáts* Béla államtitkár vett részt a bizottság tanácskozásán.

Már tíz órakor az egyesített bizottságok tagjai majdnem teljes számban megjelentek és nagy érdeklődéssel hallgatták meg *Máriássy* Mihály előadó jelentését. A Magyar Élet Pártjának földmívelésügyi bizottsága, — mint már jelentettük — kedden már letárgyalta a módosított földbirtokpolitikai javaslatot és bizonyos változtatásokkal fogadta el a felsőház módosításait.

Az előadó ismertetése után széles mederben indult meg a bizottsági vita. Igen sokan hozzászólnak a javaslathoz, úgyhogy az előjelekből ítélve, egy ülésnap alatt nem végeznek. Valószínűleg jövő hét keddjén folytatják a földbirtokjavaslat bizottsági tárgyalását.

Ma délután öt órakor a kormány tagjai gróf Teleki Pál miniszterelnök elnöklésével *szokásos heti minisztertanácsra ülnek össze.* Időszerű kormányzati kérdéseket vitatnak meg.

Csak egy hét mulva válaszol az angol kormány az olasz jegyzékre

Róma, március 8.
(Magyar Távirati Iroda.)

A Popolo di Roma londoni jelentése szerint az angol kormány valószínűleg csak egy hét mulva válaszol az olasz tiltakozó jegyzékre. Közben tanulmányozza azt a kérdést, milyen módon lehetne megakadályozni, hogy a jelenlegi angol intézkedések súlyos kárt okozzanak az olasz iparnak és kereskedelemnek. Remélik, hogy ebben a gyakorlati kérdésben már néhány nap mulva megoldás jön létre. Az elvi kérdésben Anglia hír szerint teljesen hajthatatlan lesz.

Nagyfontosságú határozatokat fogadott el a harmadik falu-kongresszus

Kiépítik a téli gazdasági iskolák rendszerét

A magyar községek harmadik országos kongresszusának záróülését ma délelőtt tíz órakor nyitotta meg *Schandl* Károly ny. államtitkár. Beszédében hangoztatta, hogy a kongresszus szakbizottságai tegnap egész délután a késő esti órákig tanácskoztak, alapos és mélyreható vitával tisztázták a falvakat legközelebbről érintő kérdéseket és igen értékes határozati javaslatokat hoztak.

A kongresszusi határozatokat *Teölgyes* István, a Faluszövetség ügyvezető-igazgatója ismertette. *Koncz* János javaslatára a kongresszus megsürgeti a községi közigazgatásnak az adóvégrehajtási teendőktől való mentesítését és a községi közigazgatás személyzetének szaporítását. *Vámos* Ferenc előterjesztése alapján a kongresszus új községháztartási törvény megalkotását kívánja. *Gesztelyi Nagy* László országgyülési képviselő a tanyai lakosság helyzetének javítására dolgozott ki fontos javaslatot. *Both* Dezső javaslata alapján a kongresszus a földbérlő szövetkezeti rendszer kiépítését szorgalmazza. *Wünscher* Frigyes javaslatára a kongreszsus a gazdatársadalom érdekében a szövetkezeti értékesítés mellett foglalt állást és megállapította, hogy

a szövetkezetek nem kérnek monopóliumot, csupán annyit, hogy mint egyenrangú felek vehessenek részt a kereskedelem mellett az értékesítés lebonyolításában.

Förhéncz Sándor előterjesztésére a gazdatársadalom sürgeti a szekérfuvarozási rendelet eltörlését és állást foglalt fontos út- és vásárügyben.

Teölgyes István javaslatára a téli gazdasági iskolai hálózat gyorsütemű kiépítése mellett foglalt állást a kongresszus. *Novágh* Gyula olyan népmüvelési szerv létrehozását sürgeti, amely a törvényhatósági népmüvelési bizottságok összefogó szerve lenne. *Szekeres* László új népházak építésére és a meglevők nagyobb támogatására tett javaslatot. *Kánya* Terézia és *Mátéffy* Viktor a falusi iskolásgyermekek tejellátásának kiszélesitését sürgeti. *Czermann* Antal a borfogyasztási adó eltörlésére, az adózás megkönnyítésére, az ipari és katonai decentralizációra tett előterjesztést.

Az egészségügyi problémák sorába a kongresszus *Barla Szabó* József indítványára kimondta, hogy

megsürgeti a zöldkeresztes mozgalom kiszélesítését,

Keleti József javaslatára pedig kimondották, hogy új szervezet felállítását tartják szükségesnek a mezőgazdaság hivatási ártalmainak leküzdésére. *Ágoston* Béla az országos építésügyi szabályrendelet megalkotására tett előterjesztést, megsürgették *a falusi kutak vizének és a földmívelő nép táplálkozásának megjavitását törvényhozási úton.*

A kongresszus egyhangúlag elfogadta a nagyfontosságú határozati javaslatokat.

OSTENDE HEINEMANN JAZZ-ZENEKARA

HERCZEG FERENC, BÓKAY JÁNOS, HUNYADI SÁNDOR, EGYED ZOLTÁN szenzációs irásai a SZINHÁZ FILM IRODALOM MA megjelent legujabb számában Ára csak 30 fillér

A kormányzó felgyógyult betegségéből

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Kormányzó Ur Őfőméltósága az éjszakát kitűnően töltötte. Teljesen láztalan, úgy hogy előreláthatólag pénteken felkelhet és szombaton szobáit elhagyhatja.

Több jelentés kiadására szükség nincs.

Budapest, 1940 március 7-én délben.

Szöllősy Lajos dr.
egészségügyi főtanácsos,
kórházi főorvos.

Előázsiai szövetség tervéről ir a Times

London, március 8.

A *Times* ismét fölveti azt a régi tervet, hogy *Sziriából, Palesztinából* és a *Keletpalesztinában* alakított *Transzjordániából*

előázsiai szövetséges államot kell létesiteni.

Az alsóházi *Palesztina-vita* kapcsán a lap annak a véleményének ad kifejeést, hogy *Palesztina* kérdései csak nagyvonalú szövetség keretében oldhatók meg. Érdemes volna megfontolni, nem lehetne-e a ma *Nagybritannia és Franciaország közt fennálló szoros együttmüködést a gyarmatok és mandátum-területek tekintetében is gyümölcsöztetni.*

Naponta sóval hintette be sebeit, hogy ne gyógyuljon és táppénzt kapjon az OTI-tól

Frigy József hómunkás állott ma délelőtt csalással vádoltan a törvényszék előtt. Az ügyészség azért emelt vádat ellene, mert két évvel ezelőtt Frigy az OTI-nál jelentkezett kezelésre és megmutatta az orvosnak, hogy lábán és karján sebek vannak. Az OTI attól a pillanattól kezdve táppénzt fizetett, hiába volt azonban minden gondos orvosi kezelés,

a munkás testén levő sebek nem akartak begyógyulni.

Kiderült aztán, hogy a munkás *két esztendőn keresztül a sebre állandóan sót hintett s ezzel megakadályozta a gyógyulást.* Frigy a törvényszék előtt tagadta bünösségét és azzal védekezett, hogy amikor jobban érezte magát, természetesen dolgozott és igy történhetett meg, hogy munkaközben a gézen keresztül is belepte sebét a só finom pora. A kihallgatott orvosszakértő azonban megcáfolta a munkás állitását azzal, hogy a seb gyógyulását előre megfontolt szándékkal és rendszeres sóval való behintéssel akadályozták meg. A törvényszék Frigy Józsefet végülis héthónapi börtönre ítélte. Az ítélet nem jogerős.

Kitüntetett tábornokok

Mint a Magyar Távirati Iroda jelenti, a Kormányzó vitéz nagybaconi *Nagy* Vilmos, vitéz *Littay* András és vitéz *Jány* Gusztáv altábornagyoknak a haza és a honvédség szolgálatában szerzett kiváló érdemeik elismeréséül a *magyar királyi titkos tanácsosi méltóságot adományozta.*

— Halálragázolt a vonat egy virtuskodó fiút. Szombathelyről jelentik: Balázs Imre 14 éves zarkaházi fiú az egyik vasúti átjárónál vituskodásból át akart szaladni a körmendi motoros előtt, a vonat azonban elkapta és a fiú koponyaalapi törést, valamint súlyos belső és külső sérüléseket szenvedett. A motoros bevitte Szombathelyre, ahol a kórház műtőasztalán meghalt.

Meghülés? BAYER ASPIRIN TABLETTA

Rádió

Az Esti Ujság teljes rádióműsora

márc. 8. déltől — márc. 9. délig

Péntek, március 8

12 óra

Budapest I.: 12 Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés. — 12.10 A rádió szalonzenekara. 12.40 Hírek.
Kassa: 12—15.25 Budapest I.
Belgrád: 12 Népdalok.
Bukarest: 12.30 Mandolin.

13 óra

Budapest I.: 13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. — 13.30 Rendőrzenekar.

14 óra

Budapest I.: 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés.

15 óra

Budapest I.: 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
Kassa: 15.25 Hanglemezek. 15.50 Fiatalságöröm. Előadás.

16 óra

Budapest I.: 16.10 Diákfélóra. 16.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hírek.
Kassa: 16.10—0.15 Budapest I.
Bécs: 16 Könnyű zene.
Köln: 16 Rádiózenekar.

17 óra

Budapest I.: 17 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 Sportközlemények. 17.25 Részletek a Broadway szerenád című film zenéjéből. 17.55 A bontásztó propaganda elleni védekezés. Felolvasás.
Bécs: 17.10 Lemezek.
Hamburg: 17.10 Szimfónikus zene.
Köln: 17 Hírek, rádiózenekar.

18 óra

Budapest I.: 18.20 Branca Mussulin zongorázik a magyar-jugoszláv művészcsere keretében. 18.50 A magyar térkép. Előadás.
Budapest II.: 18.20 Gyorsírótanfolyam. — 18.50 Farkas Jenő cigányzenekara.
Belgrád: 18.30 Tánczene.
Boroszló: 18 Katonadalok.
Bukarest: 18.17 Lemezek, hírek.
Hamburg: 18.30 Berlin.
Köln: 18 Hangverseny.
Lipcse: 18.30 Berlin.

19 óra

Budapest I.: 19.15 Hírek. 19.25 Farkas Jenő cigányzenekara.
Budapest II.: 19.30 Barbizon és a magyarok. Előadás.
Belgrád: 19.40 Népzene.
Bécs: 19.15 Lemezek.
Bukarest: 19.20 Vonósnégyes.
Milano: 19.55 Magyar h.

20 óra

Budapest I.: 20 Hangverseny ismertetés. — 20.10 A filharmóniai társaság hangversenye az Operaházból.
Budapest II.: 20 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. — 20.25 Hanglemezek.
Ankara: 20.30 Rádiózenekar.
Belgrád: 20.30 Rádiózenekar.
Bécs: 20.15 Harctéren lévő zeneszerzők művei.
Berlin: 20.15 Tarka est.
Boroszló: 20.20 Klasszikus zene.
Droitwich: 20 Angol h.
Köln: 20 Hírek, lemezek.
Milano: 20 Hírek, lemezek.
Pozsony: 20 Hangverseny.
Róma: 20 Hírek, lemezek.
Stuttgart: 20.15 Operettekből.
R. Szófia: 20.00 Opera, utána tánczene.
Toulouse: 20 Szalonzene.
Zágráb: 20.30 Hangverseny.

21 óra

Budapest I.: 21 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven.
Budapest II.: 21.45 Időjárásjelentés.
Berom.: 21.15 Hangverseny.
Bécs: 21.00 Szimfónikusok.
Berlin: 21 Lemezek.
Brüsszel: 21 Szimfónikus hangverseny.
Köln: 21 Berlin.
London: 21.45 Magyar h.
Milano: 21.10 Szimfónikus hangverseny.
Pozsony: 21.35 Zongorahangverseny.
Prága I.: 21 Rádiózenekar.
Róma: 21.10 Színmű.
Toulouse: 21.20 Exotikus zene.
Zágráb: 21.30 Jazz.

22 óra

Budapest I.: 22 Hírek, időjárásjelentés. 22.20 Angol dalok. Hangfelvétel.
Belgrád: 22.00 Hangverseny.
Berlin: 22 Hírek. 22.30 Szalonötös.
Berom.: 22.10 Klasszikus zene.
Bécs: 22 Hírek, lemezek. 22.45 Berlin.
Boroszló: 22 Hírek, lemezek.
Brüsszel: 22 Hírek, lemezek.
Milano: 22.15 Tánczene.
North Regional: 22.00 Francia és angol hírek. 22.15 Német hírek.
Paris PTT.: 22.15 Dalok, hírek.
Post Parisien: 22 Hangverseny.
Pozsony: 22.00 Hírek, tánczene.
Prága I.: 22.00 Hírek. könnyű zene.
Róma: 22.30 Vonósnégyes, hírek.
Toulouse: 22.20 Szórakoztató zene.
Zágráb: 22 Hírek. 22.20 Tánczene.

23 óra

Budapest I.: 23 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.20 Közvetítés a Barosskávéházból. 0.45 Hírek.
Berlin: 23 Szórakoztató zene. 24 Hírek, hangverseny.
Milano: 23.15 Könnyű zene.
Paris PTT.: 23 Hanglemezek. 0.45 Berlioz emlékhangverseny.
R. Paris: 23 Hírek, dalok. 0.35 Könnyű zene.
Post Parisien: 23 Tánczene.
Prága I.: 23 Operákból.
Róma: 23 Hírek, tánczene.
Toulouse: 23 Tánczene. 23.15 Híres énekesek. 23.30 Tangók.

Szombat, március 9

Budapest I.: 6.45 Torna, hírek, közlemények, hanglemezek. Étrend. 10 Hírek. 10.15 Ifjúsági rádió. 10.45 Mit nézzünk meg? 11.10 Nemzethőzi vízjelzőszolgálat.
Kassa: 10 Budapest I. 11.05 Szent István koronája az Ipoly völgyében. Előadás. 11.20 Hanglemezek. — 11.40 Hírek magyar és szlovák nyelven, műsorismertetés.

— A nyári hasmenés — az úgynevezett cholera nostras — gyógykezelése rendszerint azzal kezdődik, hogy a beteg 1—2 pohár természetes „Ferenc József" keserűvizet kap, miáltal a gyomor és a hélcsatorna gyorsan és biztosan megszabadittatnak a kórokozó tartalmuktól. Kérdezze meg orvosát!

OSZTÁLYTÁRSAK

Irta: Ujhelyi József

A behavazott kassai pályaudvar „resti"-jéből magas, ősz úr lépett a peronra. Órák óta várt már a pesti gyorsra, most mondta egy vasutas, hogy nemsokára jön... Bent türhetetlen volt a füst és a meleg, hát kijött a csikorgó hidegbe és fel-alá sétált. Egyszerre csak hátbavágta valaki. Jó erősen. Úgy, hogy megtántorodott. Mérgesen, méltatlankodva fordult meg, alacsony, keszeg emberke vigyorgott felé. Ki se nézné belőle az ember azt a nagy ütést.

— Sanyikám!... — lelkendezett a merénylő. — Megismersz?

A magas úr rövidlátón, összehúzott szemmel mustrálta hátbavágóját, aztán széles mosollyal ölelésre tárta karjait.

— Karcsi! No nézd már! Karcsikám! Érettségi óta nem találkoztunk...

— Pedig annak már harminchét... mit is mondok, harmincnyolc esztendeje... — Szólt ölelkezés közben a kis ember.

— Hová utazol ebben a nagy zimankóban Sanyikám?

— Pestre komám. Hát te?

— Én csak ide Miskolcra. Hivatalos kiszálláson voltam... Tudod Miskolcon vagyok a pénzügyigazgatóságon. — És nem csekély büszkeséggel tette hozzá: — Már a VII-ik fizetési osztályban! Irodaigazgató!...

Most újra hátbavágta „Sanyikát" és bizonyos gőgös jóindulattal, amit nyilván a VII-ik fizetési osztály sugalmazott neki, leereszkedően érdeklődött:

— És te mit csinálsz, vén lókötő?

A „vén lókötő" mosolygott és nem felelt. Visszagondolt a multba. Megjelent előtte a kalocsai gimnázium vén épülete, a faggyúbüzös konviktus, a petroleumszagú közös hálóterem, a mozgékony, élelmes kis Karcsi, a főjegyző fia, aki előtte, a szegény falusi özvegyasszony fia előtt, a városi előkelőséget képviselte.

— Emlékszel Karcsi? — szólt az emlékek hatása alatt ellágyulva, — amikor szedret lóptunk a Pityóék fájáról?...

Karcsiban most hirtelen, — ki tudja miért? — felébredt az „irodaigazgató" és a VII-ik fizetési osztály merevségével azt mondta, hogy nem emlékszik. Egyáltalán már bánta is egy kicsit, hogy leereszkedett a szegény özvegy tandíjmentes fiához, akiből ki tudja mi lett harmincnyolc év alatt? A kalapja, kabátja, cipője jó szabású, de hát azt Pesten olcsón kapni a Teleki-téren.

— Nem mondta meg, mi lett belőle... — morfondirozott magában, — biztosan elzüllött. Pesti csibész... Vén pesti csibész...

És most már majdnem éles hangon kérdezte:

— Te mivel foglalkozol?

Megcsendült a jelzőharang. Nyüzsgés, lótás-futás támadt, a fagyos, kihalt perron megelevenedett. Feltűnt a jégesapos, havas mozdony két világító bagolyszeme. A vonat szuszogva „bejárt". Karcsi és az „obskurus" Sanyi előtt olyan kocsi állt meg, amelyiknek fele I., másik fele pedig II. osztályú volt. Karcsi, — most már végleg irodaigazgató úr — megindult a második osztály ajtaja felé.

— No szervusz! — szólt mereven.

Sanyi hirtelen megérezte a merevség okát. Mosolygott, de most már nem ellágyulva, hanem keserűen. Karcsi bizalmatlan hidegsége jobban fájt, sokkal jobban, mint az őszinte meleg hátbavágás. Hirtelen, fölényes hangon megszólalt:

— Azt kérdezted, úgy-e, mivel foglalkozom? Hát, kérlek, én is az államnál vagyok. Sőt a pénzügynél! Csak nem Miskolcon, hanem Pesten. A minisztériumban. És ha nem veszed zokon: V-ik fizetési osztály... Tavácsos... — és elindult az első osztály ajtaja felé.

Karcsi térde megroggyant. Villámgyorsan eszébe jutott, hogy csakugyan... hát persze... hogy ez nem jutott rögtön az eszébe... az az ismerős név... Nagyot nyelt, mert érezte, hogy szörnyű hibát követett el. Érezte, hogy bűnös, csak azt nem tudta, hogy miben. És érezte, hogy valamiért bocsánatot kell kérnie. Lelkendezve szaladt a felszálló Sanyi után, a lépcső előtt feszes vigyázzba merevedett és VII. fizetési osztályba sorozott irodaigazgatói alázattal csak ennyit mondott:

— Méltóságos uram! Alázatos tisztelettel bocsánatot kérek a — hátbavágásért...

Báthory Istvánt választották az Építőmesteri Ipartestületi Szék elnökévé

A Budapesti Építőmesterek Ipartestülete most tartotta 55. évi rendes közgyűlését, amelyen előterjesztett tiszti jelentés behatóan világította meg az építőipar mult évi helyzetét.

A mult év elején megbénította az építőipar megindulását egyrészt a külpolitikai helyzet, másrészt a belpolitikai izgalmas események.

Az építési tevékenység az év második felében indult meg,

a kormány által elhatározott adómentességek, főként az OTI és a fővárosi kislakásos építkezések hatása alatt. Akadályozta azonban ennek kifejlődését az őszszel elrendelt fegyvergyakorlatok folytán fellépett fuvar- és építőanyaghiány.

Az elmúlt évben 3164 lakás létesült évi 7—8000 normális szaporulattal szemben,

úgy hogy a lakásépítés a már előzőleg is erős hanyatlás ellenére, a mult évben tovább 40%-kal esett vissza. Ennek következménye, hogy addig, amíg 1938. utolsó negyedében az üres lakások száma 4097 volt, 1939. novemberében *ez a szám már 2212-re szállott le.* Ily módon

az üres lakások száma a normális 2½—3% helyett mindössze 0.7%-át adja az összes lakásoknak.

Budapesten tehát katasztrofális lakásinséghez jutott el.

Az Ipartestületnek az építőszakma minden vonatkozására kiterjedő működéséről szóló tiszti jelentés tudomásul vétele után a közgyűlés a következő

három évre elnöknek Radó Sándort,

alelnököknek *Kappéter* Béla, vitéz *Márton* Ferenc és *Wohl* Józsefet választotta meg.

Megválasztotta továbbá Báthory Istvánt az Ipartestületi Szék elnökévé, *Paulheim* Istvánt Szék-alelnökké, végül pedig dr. *Brózik* Félix fővárosi bizottsági tagot az Ipartestület ügyészévé.

Erős fagy, gyenge nappali olvadás

A METEOROLÓGIAI INTÉZET HIVATALOS ELŐZETES JELENTÉSE. VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS A KÖVETKEZŐ HUSZONNÉGY ÓRÁRA:

Mérsékelt északi-északkeleti szél. Változó felhőzet. Keleten egy-két helyen még kevés havazás. Erős éjszakai fagy, gyenge nappali olvadás.

BUDAPESTEN ma délben

0 fok

KÖZGAZDASÁG

Közepes élelmiszerforgalom a hétvégi nagypiacon

A pénteki nagypiac forgalma nem érte el a hét végén megszokott méreteket, a várakozással ellentétben a kereslet minden vonalon a megszokott alatt maradt. Igy a tojáspiacon az élénk exporttevékenység ellenére gyengén tartott árak alakultak ki. Baromfiban a húsnélküli nap miatt nem volt üzlet.

A zöldségfélék piacán aránylag jó keresletnek örvendett a csiperkegomba és a káposztaféle,

Hasonló a helyzet *a burgonyapiacon, ahol a mérsékelt kínálat mellett még a fagyos áru is vevőre talált.*

A primőrökről nsem érkeznek biztató jelentések. Többizben előfordult, hogy a jelzett friss zöldségféle-szállítmányok elmaradnak a piacról, ami az elmúlt hetek rendkívüli időjárásának következménye. A gyümölcspiacon jóminőségű gesztenyét nehéz beszerezni, mivel jelenleg nem kerül nápolyi maróni a piacra. A Róma környékéről érkező gesztenyefajták pedig túlnyomórészben fergesek.

Felhozatal: 45 vagón, darabáru 16, burgonya 26, kelkáposzta 1, dióbél 1, hagyma 2, zöldség 5, alma 3, narancs 7. Rendelt áru kocsi 26, autó 14, kertészkocsi 12. Előbaromfi 44 ketrec, vágott 67 mázsa. Tojás 342 láda.

Nagyvásártelepi árak: Baromfi: élőcsirke 180—230, tyúk 150—160, kacsa 200, lúd 200, pulyka 150, vágott csirke 135—240, vágott tyúk 150—175, lúd 180—210, ruca 200—220, pulyka 100—220.

Tojás: 170—175.

Zöldség: burgonya, Ella 11—11.5, Krüger, Voltmann 9.8, makói hagyma 14—15, fejeskáposzta 40—55, kelkáposzta 50—68, vegyeszöldség 50—60, kalarábé 20—34, csiperkegomba 280—360, fokhagyma 14—30 fillér.

Gyümölcs: alma, nemes 40—120, közönséges 38—65, dió 90—110, gesztenye, külföldi 65—90, narancs 64—105, mandarin 70—100 fillér.

Jelentős külső megbízások szilárdítják az értéktőzsdén

Az *értéktőzsde* tartott irányzattal indult. *A hangulat* általában *kedvezőbb*, mint az elmult hét első felében volt. A felszínre került alacsonyabb árfolyamokon ismét megindultak a véleményes vásárlások, amelyeknek kedvező hatását alátámasztják a külső megbízások is. Az érdeklődés középpontjában a *bánya-* és a *téglagyári* értékek állanak és ezeket már a tegnapi üzletidő második felében vásárolni kezdte a spekuláció. Különösen a *Bauxit, Kőszén* és a *Salgó-részvény* iránt mutatkozott nagyobb érdeklődés, de *a tegnapi legmagasabb árakat szívesen megfizetik a kisebb bányapapirokért is. A vasértékek* és a *cukorgyári* részvények piacán jól tartott árfolyamok mutatkoztak az üzletidő első felében. A többi értékcsoportban azonban alig néhány kötés történt, csak az Izzó, Dréher és a Vasuti Forgalmi részvényben fejlödött ki kisebb forgalom. *A fixértékek piacán megcsappant a kereslet,* ami kisebb árfolyamlemorzsolódással járt.

A gabonatőzsdén továbbra is élénk a kereslet a kukoricában

A *gabonapiacon* a forgalom javarésze ma is *kukoricára* szorítkozott. *Búzában, rozsban* és *zabban* kínálat nincsen és igy a fogyasztás hiába igéri az elérhető legmagasabb árakat, *áruhoz nem jut.* Tőzsdei hirek szerint tárgyalások folynak, hogy *a budapesti nagymalmok,* miként a közelmultban, úgy most ismét egy *nagyobb tétel Budapesten tároló búzát vehessenek át,* mert csak ez esetben tudják üzemük folyamatosságát biztositani. *Kukoricában a kereslet van túlsúlyban,* mert a felhozatal, különösen azonnali szállításra, néhány nap óta erősen megcsappant. Ezért tiszavidéki tengerért 21.50, dunántúliért 21.30 pengő lehet ismét elérni budapesti paritásban. *Májusi szállitásra dunántúli tengerit 23.10ö tiszavidékit pedg 23.30—23.40 pengővel kötöttek. Sörárpából* egy-két vagón érkezett felsőmagyarországi állomásokról, amely minőség szerint 22.60—22.85 pengővel kelt el. A *magpiacon a repcét* 15—16 pengővel keresik, a többi cikkben lényeges árváltozás nem történt.

Megjelentek a pesti utcán a MÉP-plakátok

A tavaszi napsütésben büszkélkedő pesti utcákat új színfolt díszíti: megjelentek a Magyar Élet Pártjának művészi plakátjai. Ma reggel csoportok nézegették a színdús, szép gondolatokat szimbolizáló plakátokat — és talán nagyon soknak eszébe jutottak azok a fertelmes, emlékezetes plakátok, amelyek húsz évvel ezelőtt terrort, kegyetlenséget, a vörös rémuralom lelkiségét hirdették a megdermedt városban.

A Magyar Élet Pártja plakátjairól magyar színek sugároznak, a feliratok összhangban vannak a magyar közhangulattal, bittel és reménységgel. Ezek a plakátok nem agitálnak, — hanem: kifejezik azt, amit a magyar tömegek éreznek, gondolnak és óhajtanak. Ezért van máris nagy sikerük és népszerűségük. Nem ígérnek hosszadalmas és soha meg nem valósítható programot, hanem hirdetik azt a magyar egységet, amelynek segítségével minden reform meg fog valósulni, mert így kívánja azt a: Magyar Élet.

— **Vitéz Teleki Mihály gróf zászlóbontása Kiskunhalason.** Kiskunhalasról jelentik: A Magyar Élet Pártja május 8-án, vasárnap Kiskunhalason tart nagyszabású zászlóbontó gyűlést a Városi Szinház termében. A nagygyűlés egyik szónoka, vitéz *Teleki* Mihály gróf földmívelésügyi miniszter, a kiskunhalasi kerület képviselője lesz. Hír szerint *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter is résztvesz a gyűlésen, s kívüle még a MÉP országos vezetőségéből mintegy 10—15 képviselő. A gyűlés iránt az egész Délpestmegyében igen nagy érdeklődés nyilvánul meg s az eddigi bejelentések szerint 18 környékbeli községből jönnek hatalmas küldöttségekkel a kiskunsági gazdák.

— **Báthory István építészmérnök arcképének leleplezése.** Benőséges ünnepély keretében leplezte le a budapesti építőmesterek ipartestülete volt elnöke, *Báthory* István építészmérnök arcképét. *Radó* Sándor elnök menyitója után *Piazza* Győző méltatta Báthory Istvánnak több, mint három évtizedes ipari működését, melyet az utolsó öt gazdaságilag válságos esztentőben mint elnök töltött be az Építőmesterek Ipartestületében. Az arckép leleplezése után az ipartestület örökös tiszteletbeli elnökévé választotta Báthory Istvánt.

— **Csütörtökön este tartják meg az iparos nagygyűlést.** Az IPOSz május 4-én este félhét órakor rendezi meg a pesti Vigadóban az országos iparos-nagygyűlést, amely egyúttal az iparos-társadalom seregszemléje lesz. A nagygyűlést megrendező IPOSz a magyar kézművesipari társadalom legteljesebb bevonásával és minden kézműves-iparos kívánságára a nyilvánosság elé lép, hogy hangot adjon mindazoknak a kívánságoknak, amelyeknek orvoslása nélkül a kézművesipar menthetetlenül elpusztul.

— **Békéscsaba testvérközségévé fogadja Havasalját.** Békéscsaba képviselőtestülete egyhangu lelkesedéssel elhatározta, hogy Kárpátalja községei közül Havasaljáta fogadja testvérközségének. Békéscsabáról a közeli napokban küldöttség utazik Havasaljára, hogy személyesen a helyszínen győződjenek meg arról, hogy milyen módon kapcsolódjanak bele a község megsegítésébe.

— **Kóstolja meg a Nemzetközi Vásáron** (7-es élelmiszerpavillonban) *Kajof Hokobol növénylikőrt.* Ezt fogja inni. Gyártja: Karl József és fia likőrgyár, Székesfehérvár.

— **A „Szikra" Magyar Gyujtógyárak Rt.** igazgatósága a társaság ezévi rendes közgyűlését folyó évi május 12-ére hívta egybe. A mérleg 355.681.01 P tiszta nyereséggel zárult, amely összegből az „A" sorozatú részvények után 11 (tizenegy) pengő osztalék kerül kifizetésre. Ugyanaz nap tartja rendes közgyűlését a *Magyar Általános Gyufaipari Rt.* is. E társaság tiszta nyeresége 101.831.40 P, melyből részvényenként 9 (kilenc) pengő osztalék fizettetik.

— **Rozgonyi műtermeiben** Váci-utca 11/b és Calvin-tér 5., az árakat leszállította.

Pariani tábornok, az olasz vezérkar főnöke szemlét tart az új albán testőrség fölött

— **Bajtársi találkozó.** A volt munkácsi 11. honvéd és népfelkelő gyalogezredbeli tiszti és legénységi állományú bajtársak e hó 7-én, vasárnap délután 3 órától kezdve összejövetelt tartanak ezredbeli bajtársuk Kovalszky Kálmán vendéglőjében, Budapesten, Erzsébet királyné-út 41. sz. alatt, (a Keleti p. u.-tól induló 67-es villamos megállónál.) Megbeszélésre kerül a Pünkösdkor Munkácson rendezendő országos találkozó és az ezredemlékmű felállítása.

—o—

— Kérek egy gyerekjegyet.

— Neked már nem jár gyerekjegy, mert 10 éves múltál.

— Jó. Akkor adjon egy átszállót, viszont ne tegezzen ...

—o—

— **Ráomlott a ház fala.** Táncos József kiskunmajsai kőműves *Kakas* Lázár gazda házát bontotta s mikor a félig lebontott épületben dolgozott, feje fölött a menyezet beszakadt, egy darab fal kidőlt s Táncost a leomló romok eltemették. Még élve sikerült kimenteni a romok alól, de olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy reménytelen állapotban szállították a kórházba. A baleset ügyében a nyomozás megindult.

— **ELFOGADTA AZ ANGOL ALSÓHÁZ AZ ADÓEMELÉSEKET.** Londonból jelentik: A képviselőház ma éjszaka hosszú vita után elfogadta az adóemelések (cukor-, dohány-, gépkocsiadó) emeléséről szóló javaslatot.

— **Titokzatos betörőbanda garázdálkodik a fővárosban.** Az utóbbi napokban több falbontásos betörés és kasszafurás történt a fővárosban. A rendőrség feltevése szerint a betöréseket ugyanannak a bandának a tagjai követték el. Az éjszaka ismét életjelt adott magáról a titokzatos társaság. Felsőerdősor-utca 16. számú házban álkulccsal felnyitottak egy borbélyüzletet, majd onnan falbontás útján átjutottak a szomszédos dohánytőzsdébe, ahonnan ezer pengő értékű bélyeget és nyolcszáz pengő készpénzt vittek el. A rendőrség keresi a vakmerő betörőket.

— **Bácsbodrog megye magyaros talárt javasol a bíráknak és ügyészeknek.** Bajáról jelentik: Bácsbodrog vármegye közigazgatási bizottsági ülésén *Medveczky* Károly gazdasági főtanácsos indítványozta: tegyen javaslatot a közigazgatási bizottság az igazságügyminiszternek, hogy rendszeresítse bírák és ügyészek számára a magyaros talárt. Az elnöklő *Kászonyi* Richárd főispán a közigazgatási bizottság egyhangú határozatát a közeli napokban személyesen nyujtja át *Tasnádi Nagy* András igazságügyminiszternek.

— **Rablótámadás egy özvegyasszony ellen.** Özv. Faragó Józsefné kelenyéri lakos szobájába az éjszaka folyamán betört két férfi, akik Faragónát fojtogatni kezdték és pénzt követeltek tőle. A támadók nem találtak pénzt a lakásban, erre magukkal vittek különböző ingóságokat és régi iratokat. A nyomozás során az iratokat megtalálta a csendőrség az Ipolyfödémes felé vezető úton. A rablótámadókat keresik.

— *KIESETT A HAJÓBÓL ÉS NÉGY ÓRAIG ÚSZKÁLT A CÁPÁKTÓL HEMZSEGŐ TENGEREN. Rómából jelentik: Csodával határos életmentést végzett a közelmultban Singapur közelében a Conte Verde, a Lloyd Triestino olasz hajóstársaság óceánjárója. Reggel 6 óra 45 perckor, miközben a hajó útban volt Manillából Singapur felé, egyik pincére, Antonio Cebular, a hajóablakon keresztül a tengerbe zuhant, anélkül, hogy ezt bárki is észrevette volna. Egy óra mulva a pincért keresni kezdték és miután nem találták, az esetet jelentették a hajó parancsnokának. A parancsnok elrendelte, hogy a hajó azonnal forduljon vissza azon az útvonalon, amelyen jött. Már féltiz óra volt, amikor a hajó elérte azt a helyet, ahol a pincér a valószínű feltevés szerint a tengerbe esett. Körülbelül egyórás kutatás után sikerült megtalálni a pincért, aki a tengerben úszva tartotta fenn magát és már teljesen ereje fogytán volt. Cebular négy óra hosszat úszkált egy olyan tengeren, amely valósággal hemzseg a cápáktól. Megmenekülését a csodás szerencsének és a hajóparancsnok példás lelkiismeretességének köszönhette.*

— **A VOLT ALBÁN KIRÁLYI PÁR TÖRÖKORSZÁGBA ÉRKEZETT.** Isztanbulból jelentik: Zog volt albán király és felesége kíséretükkel kedden este vonaton Isztanbulba érkeztek.

— **Háromévi dologházra ítélték a bajai trafikrablót.** A bajai törvényszék Linzertanácsa tegnap vonta felelősségre ifjú *Baranyai* Sándor pécsi villanyszerelőt és *Schein* Istvánné, ugyancsak pécsi lakost, akik Pécsett és Baján a betörések egész sorozatát követték el. *Baranyai* Sándor Pécsett detektívnek adta ki magát és így zsarolta meg áldozatait, Baján pedig kirabolta társnőjével *Malcsiner* Emilné dohánytőzsdéjét, *Orlovácz* Sándor cipőüzletét és *Tomasits* Sándor órás- és ékszerüzletét. A tolvajpár a lopott holmival egy bérelt autón Szegedre menekült, de ott még aznap elfogták őket. A tövényszék a bizonyitási eljárás lefolytatása után ifjú *Baranyai* Sándort háromévi szigoritott dologházra, *Schein* Istvánnét pedig egyévi és hathónapi börtönre ítélte. Az ítélet nem jogerős.

Jó tudni,

hogy már vágott állapotban is kapható idei liba a nagypiacon. Ráütni való csirke, kacsa és liba az élőpiacon pedig már hosszabb ideje beszerezhető. A liba és a kacsa ára alacsony, a csirke azonban még mindig igen drága. Valószínű azonban, hogy a hét végén az erősebb felhozatal következtében a csirke árát is mérsékli;

hogy késről, villáról a hagymaszagot és a halszagot el lehet távolitani régi ujságpapirossal. Az evőeszközöket először szárazon, utána pedig vizes ujságpapirral ledörzsöljük, majd a szokásos módon tiszta vízzel lemossuk.

— **Elindult Németországba az első nagykőrösi salátaszállítmány.** Nagykőrösről jelentik: A hét elején indultak el Nagykőrösről Németországba az első idei salátaszállítmányok. Az első napokban 4—6 vagón salátát indítottak útnak. Budapestre naponta 10—12 vagón salátát szállítanak.

— **A legszebb vásárfiát** László és **Fekete** (IV., Petőfi Sándor-utca 14—16.) cégnél vásárolhatja meg, mert a párisi divatházak által elfogadott nyári selyem-, mosókelme- és szövetujdonságok hatalmas választéka és olcsó árai lehetővé teszik, hogy szépet, célszerűt ajándékozhasson.

— **Öngyilkos lett egy szerencsi postatisztviselő.** Gyulai Sándor szerencsi postatiszt a hivatal vendégszobájában revolverrel főbelőtte magát és azonnal meghalt. Kisvárdán és Sátoraljaujhelyben teljesitett szolgálatot, Szerencsre csak néhány nappal ezelőtt helyezték át, úgyhogy még lakást sem volt ideje bérelni, hanem egyelőre a hivatal vendégszobájában kapott szállást. Mindig mértékletes, rendkívül munkabíró és rendezett anyagi körülmények között élő tisztviselőnek ismerték. Semmi búcsúlevelet nem hagyott hátra, így szülei és ismerősei teljesen érthetetlenül fogadták a megdöbbentő hírt.

— **Az agy, a tüdő vagy a szív felé irányuló vértódulások** sok esetben elháríthatók, ha reggelenként éhgyomorra egy kis pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvizet iszunk. Kérdezze meg orvosát.

— **A Nemzetközi Vásár** látogatóinak szives figyelmét felhívjuk arra, hogy az Elektromos Művek pavillonjában, mivel a háziasszonyok részéről nagy érdeklődés tapasztalható a villanysütők üzeme iránt, naponta délelőtt 10—12 óra és délután 4—6 óra között a következő sütési bemutatókat tartják: Kedden turósbéles, szerdán vajastáska, csütörtökön bürkifli sütését mutatják be. Ezenkívül egész nap különböző házisüteményeket sütnek.

Horthy Miklós-üdülőházat építenek a Magyar gálya nagy nemzeti film jövedelméből

A Hunnia filmgyárban dr. Bingert János igazgató vezetése mellett már nagyban folynak az előkészületek a június hó első felében forgatásra kerülő Magyar gálya című nagy nemzeti film felvételeire. A trianoni korszak névtelen hőséről szóló film, a magyar cavalcade rendkivül nagyszabásúnak igérkezik és olyan anyagi felkészültséggel is indul meg a munka, amelyre magyar filmnél még nem volt példa.

Tegnap este a film „vezérkara": Orbók Attila, a Magyar gálya írója, dr. Bingert János, akinek a gondolata volt a film megteremtése és aki a művészi részt irányítja, valamint dr. Bajusz Péter és Szalontai Kiss Miklós, a felvételek vezetői értekezletet tartottak. Ez a szükebbkörű értekezlet a film megteremtésében részt vállaló összes érdekeltségek nevében kimondotta, hogy a film tiszta jövedelméből Kárpátalján vagy a Balaton mellett Horthy Miklós Kormányzó Urunk nevéről elnevezett üdülőházat építenek, amelyet a magyar kultúra munkásainak ajánlanak fel. A filmet előállító érdekeltségek az üdülőházat, amikor az teljes berendezésével együtt elkészül, a kultuszkormány rendelkezésére bocsátják és így a kultuszminiszter döntésétől függ majd, hogy melyik kultúrintézményünk tagjainak üdülését fogja szolgálni.

25 ÉV UTÁN elköltözünk Budapest, Visegrádi-u. 8-ból KLOTILD-U. 10/c-be (Ibusz-palota)

LÁSZLÓ VACUUM cianozó, takarító és bútor-beraktározó

Cochet-val „feljavitott" BEAC teniszverseny

A BEAC teniszversenye már lendületben van. A verseny nagy érdekessége, hogy a diszpályán tartja edzéseit Cochet a kerettel. A „szabad" játékosok és a közönség tanulhatnak, illetve élvezhetnek is közben.

A verseny mai műsorának érdekesebb számai:

2.45 ó: *Szentpétery*—Szász, *Majoros*— Novák (A), Maszlay—Khloyber, Patak—Lőrinczky.

4 ó: Milassin—Czivin, Stolpa II.—Weller, Delladonna—Winter, vitéz Attinay—Fülöp, Szentpétery—Csepeli, Kanta—Szabolcs, Payer—Szász.

5 ó: Straub J.—Szabó, Mihalovics—Reinhardt, Patak—Hubert, dr. Binder—Károlyi, Csányi—Tanai, Czékus—Engelsmann, Tihanyiné—Lám.

6 ó: Adamski—Soós, Haraszthy Elemér—Csányi dr., Kanta—Németh Péter, Khloyber—Alberti.

Az „évszázad mérföldje"

Woodersonnak, az angol mérföldes világbajnoknak az amerikai portyáját élénk sajtó- és szakvita előzte meg. Eredetileg *Woodersonn* nem akart az USA-ban másutt indulni, mint a „Princeton mérföldben". Itt ugyanis találkozik az egész amerikai élgárdával: *Cunningham, Fencke, Venzke* és *San Romanival.* Négy ilyen kitünő amerikai „ágyu" mellé jük *Wooderson!* Hát nem valódi világbajnoki verseny, nem igazán az „évszázad mérföldje" lesz ez, amely után már nem is érdemes másutt futni. Itt győzni és a dicsőséget hazavinni Angliába — gondolta bizonyára *Wooderson.*

Az amerikai szövetség azonban nem igy gondolkozott. Csak azzal a feltétellel küldte el Woodersonnak a meghivót a pincetoni versenyre, ha a világrekorder hajlandó elindulni Lincolnban, Nebraska államban is, még pedig 1500 méteren az USA bajnokságban. Wooderson sokáig ellenállt, de végül is beadta a derekát. Elindul az amerikai bajnokságban is Nebraskában.

Nehéz munka volt *Woodersont* rábeszélni. Hiszen az angol atlétikai szövetség közbenjárása csak hátráltatta az ügyet, hiszen *Wooderson* és az angol szövetség között igazán nem áll fenn valami jó viszony. Amerika azonban győzött és az USA-bajnokság ez évben egyike lesz az eddig futott legérdekesebb 1500 méteres versenynek.

Népszerű kerékpárverseny

A Magyar Kerékpáros Szövetség idei első kerékpáros és motorvezetéses versenyét vasárnap rendezi a Millenáris versenypályán. Az elmúlt évek kapkodó versenyrendezésének tulajdonitható, hogy a kerékpáros és motorvezetéses versenyekért rajongó közönség száma erősen megcsappant. A MKSz újra vissza akarja hódítani közönségét és azért úgy döntött, hogy a május 7-iki versenyt a népszerüsités szolgálatába állitja. Ezen a versenynapon minden férfilátogató kiséretében egy hölgy és egy gyermek ingyen nézheti végig a versenyt. Az amúgy is nagyon olcsó, 50 filléres jegy tehát egy egész család belépésére jogosit.

ÉRDEKES...

A Magyar Labdarúgók Szövetségének elnöksége kedd esti ülésén határozott: A május 18-iki Irország—Magyarország mérkőzést a Hungária-úti MTK-pályán tartják. Előmérkőzés a Déli Alszövetség—BLASz ifjúsági válogatottak közötti serlegmérkőzés lesz. Az ir csapat vendéglátásával kapcsolatos teendők ellátására Bertha Sándor vezetésével bizottságot küldtek ki. A bizottság tagjai: Minder Frigyes, Führer László, Nagy Marcell és Kenyeres Árpád. A sajtószolgálatot Minder Frigyes vezetésével külön bizottság végzi. Megállapodtak az ir szövetséggel, hogy a mérkőzés első félideje végéig egy mezőnyjátékos kicserélhető, a kapus sérülése esetén a mérkőzés végéig. Hozzájárultak, hogy a rádió az irmagyar mérkőzés második félidejét közvetitse.

*

Köszönettel vette tudomásul az elnökség az OTT-nak a bécsi Ferencváros—Wacker mérkőzésen keletkezett botrány ügyében való gyors és sikeres közbelépését, amely a magyar labdarúgósportnak teljes elégtételt szerzett. Ezzel kapcsolatban elhatározták, hogy a szövetség hivatalos lapja útján felhivják az összes magyar játékosok és egyesületek figyelmét, hogy a nemzetközi mérkőzéseken a sportszerüségre fokozottan örködjenek, mert a szövetség a legkisebb kilengést is a legszigorúbban megtorolja.

Az MLSz szervezze meg a Felvidéki nap mérkőzéseit!

Az Esti Ujság tegnapi számában felemeltük tiltakozó szavunkat az MLSz és a ligaegyesületek nemtörődömsége és halogatása ellen a Felvidéki nappal szemben. Örömmel értesültünk, hogy az MLSz elnöki ülése már tegnap este foglalkozott a Felvidéki nap kérdésével és

kötelezte az egyesületeket,

hogy május 6-ig jelentsék be, hogy ki kivel és hol játszik május 18-án.

Ezt a megoldást is elégtelennek találjuk. Az MLSz megint csak adminisztrál és nem intézkedik. Ha az MLSz elnöke sokoldalú politikai és választási elfoglaltsága miatt nem is érne rá az üggyel foglalkozni, ha az MLSz elnöksége nem ismerné a helyzetet, akkor megmondjuk neki a sanda gyanúnkat:

a ligaegyesületek nagy része nem törődik a Felvidéki nap eszméjével.

Őket az „ilyen" mérkőzés nem érdekli. Majd ha felelősségre vonják őket, könnyedén fogják válaszolni:

— *Hja, nem hivott bennünket senki.*

Az MLSz néhány vezetője nagyon jól tudja ezt. Tud még bensőbb részleteket és kulisszatitkokat is. Ezúttal hivjuk fel a figyelmét: ha nem veszi erélyesen a kezébe a Felvidéki nap megszervezését, akkor kudarcba és gúnyos kacajba fog fulladni az egész eszme.

Végül: a ligaegyesületeket — különösen azokat, amelyek dicséretes törekvéssel igyekeztek az ügy szolgálatába állni, — nem akartuk megbántani. Csak fel akarjuk rázni a feltünő közönyt.

DC csapatunk Bukarestben

Gábori

(balról)

Dallos dr.

(jobbró)

a valószinü bukaresti magyar páros

A magyar válogatott teniszcsapat erős munka és világhirü edző utmutatásai, előkészitése után indult el Bukarestbe, hogy a román csapattal a Davis Cup-ban való továbbjutásért felvegye a küzdelmet. A magyar csapatban feltétlenül bizunk még akkor is, ha a románok az elmúlt években olyan nagyon megtanultak volna teniszezni. A fiatal magyar tenisz utánpótlásban minden bizalmunk.

Grosschmid szövetségi kapitány, aki a csapattal együtt utazott, még nem döntött a csapatösszeállitást illetőleg. Attól tette függővé, hogy az első nap két egyes számában hogyan végez a két kezdő singlistánk: Gábori és Asbóth. A páros összeállitása mégis valószinüleg a Gábori—Dallos tapasztalt, összeszokott harcosokból fog állni. A harmadik napon kerülhet sor Csikós egyesjátékára is.

MAGYAR LOVAGIASSAG AZ OLAH MULASZTASRA

A román teniszszövetségnek a szabályok értelmében már tiz nappal ezelőtt közölnie kelletet volna a román válogatott csapat összeállitását. Ezt a román teniszszövetség elmulasztotta. A magyaroknak most joguk lenne óvást emleni, illetve a mérkőzést már a zöld asztalnál megnyerni. A magyarok azonban lovagiasak voltak és elálltak ettől a joguktól.

A magyar szövetség lovagias. Erejének sportbeli és erkölcsi fölényének tudatában és birtokában meg is teheti ezt az oláhokkal szemben.

Június 18 án lesz az első budapesti esti futballmérkőzés

Az Elektromos Latorca-utcai sporttelepén most szerelik a négy darab 25 méter magas acéloszlopot, amely a pálya esti világitásának fényforrásait fogja tartani.

Az Elektromos vezetősége az MLSz felhatalmazása és engedélye alapján június 18-án nyitja meg az esti világitásos mérkőzések nyári sorozatát. Az első meccs valószinüleg Budapest válogatottja és Zágráb, vagy Belgrád válogatott csapata között lesz.

Budapest csapatát természetesen *Dietz* dr. szövetségi kapitány fogja összeállitani.

Reszkess, európai atlétika!

Amerikában a szabadtéri atlétikai versenyidény már mindenütt megkezdődött. A versenyzők kitünő formában vannak. A versenyek jobb eredményei:

Long Beachben. Gerelyvetés: 1. Peoples 71.37 m amerikai rekord! Rúdugrás, diszkoszdobás: 1. Levy 49.92 m. Súlydobás: 1. Anderson 15.77 m. 110 yardos gátfutás: 1. Humprey 14.8 mp.

Berkeleyben: 200 m: Morris 21 mp.

Los Angelesben: 400 m: 1. Miller 48.5 mp, 800 m: 1. Zemperini 1:54.4 p, 110 m-es gátfutás: 1. Stanley 14.6 mp.

San Josében: 110 yardos gátfutás: 1. Moore 14.8 mp, magasugrás: 1. Steers 201 cm.

Sarynsosban: 400 m: 1. Watts 48.2 mp. Távolugrás: 1. Kiso 730 cm.

A Hungária 10 gólt akar lőni a SSE-nek

A Hungária—SSE mérkőzés előzményeiről tegnap irtunk. A vidéki amatőrök vezetősége ügyesebb volt a szabályok kitanulmányozásában és sikerült neki a Hungária rutinos prókátorát is „bedüteni", ami végeredményben a SSE-nek 500 pengőt hozott a konyhára. A Hungária ezt az ötszáz pengőt szeretné ma délután fél 5 órakor „leverni" a salgótarjániakon. A kék-fehérek a mérkőzés után jugoszláviai portyára indulnak. A Hungária csapatösszeállitása ugyanaz a „téltucatos" gólrúgó, mint volt az utolsó három mérkőzésen és a csatársor szeretné behozni a Fradi vasárnapi tizes szériáját is.

Csalafinta nyerte a Nemzetközi-versenyt, Faccetta Nera a Májusi-hendikepet

Régen látott sorozatos favoritgyőzelmek szinhelye volt kedden az ügetőpálya. Amire hosszú idők óta nem volt példa, egy futam kivételével az összes futamokban az esélyes lovak végeztek elől. Mindössze Csipkerózsa nyert, mint fogadásokban mellőzött ló, ez a meglepetés azonban kiadós volt, mert a győztes szólóban, közel hetvenkilencszeres pénzt fizetett.

A Nemzetközi verseny állott az érdeklődés előterében, melyet Csalafinta nyert meg végigvezetve, nagy stilusban. Ugyancsak mint régi esedékesség, nyerte Faccetta Nera (első helyre jelöltük!) a Májusi hendikepet, — izgalmas küzdelem után K. L. és Sirocco ellen. Itt Marschall brillirozott a győztes sulkyában.

A Mechanikus-hendikepben Doba váltotta pénzre jó esélyét, Gin és Orgona foglalták el a helyeket. A Jászhalom-dijban Dávid mindent elsöprő stilusban sétált be. A 31-es alapú Hendikepet Azdaja nyerte változatos küzdelem után Léha és Czinka Panna előtt.

A 33-as alapú hendikepben ugyancsak változatos küzdelem után nyert Willy, Marschall szépen beosztott hajtása után. Az Inflátio-mén sokat fejlődött pihenője alatt és nagy javulás előtt áll.

Meglepő és kinos eset történt az utolsó futamban. A bukmékerek mindjárt az első kirásnál 25:100-hoz adták a jóesélyü Marczit. A közönség természetesen roppant felháborodott a könyvesek kapzsiságán, mert aki játszott volna, aligha kapta volna vissza a pénzét.

Kedden a rendezés kifogástalan volt, a startok is mintaszerüen sikerültek s amire ugyancsak régen volt példa, a versenyek hét óra után már befejeződtek.

*

Legközelebbi versenynap: Május 4. (csütörtök). Ügető.

*

Vasárnap, május 7-én az Egyesitett Nemzeti és Hazafi-dij kerül lefutásra a lovaregyleti pályán. A háromévesek e klasszikus erőpróbáján a derbyévjárat legjobbjai vesznek részt s a nagy dij iránt szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul meg.

*

A Lovaregylet szombat és vasárnapi versenyeire szokatlanul nagyszámú nevezést adtak le, miután a kedvező időjárás következtében a telivérek már megfelelő munkával rendelkeznek.

IPARTESTÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Szerkeszti: FRIDRICH F. GÉZA 1934 november 22

Előljárósági ülés

November 16-án tartotta az Ipartestület előljárósága e havi ülését, *Báthory István* elnöklete alatt. Az ülés lefolyását alábbiakban ismertetjük:

Az új átalakítási adókedvezmények. Az előljáróság napirend előtt az átalakítási és tatarozási kedvezményekről szóló új rendeleteket tárgyalta. *Báthory István* elnök beszámolt a Kereskedelmi és Iparkamarában a délelőtt folyamán tartott értekezletről, amelyen Éber Antal szavaiból nem meríthettünk biztatást, mindamellett az építőmesteri kar nem engedheti magán száradni a rendelet által létesített sérelmet. Ezután bejelentette, hogy az Egyesület a tegnapi nap folyamán rendkívüli taggyűlést tartott és határozati javaslatot fogadott el.

Pintér Oszkár ismerteti a rendelet sérelmes intézkedéseit, melyekkel lapunk más helyén bővebben foglalkozunk. Ezután felolvassa az Egyesület által hozott határozati javaslatot.

Dr. Kálmán László aggályosnak tartja a határozatot és ezért az előljáróság felkéri őt, hogy azt szövegezze át. Ennek megtörténte után az előljáróság a módosított szöveget elfogadta és annak azonnali elküldését elhatározta.

Molnár Sándor, *Mann* Mihály, *Kosály* Ödön, *Havas* Ernő felszólalása után az előljáróság felkérte *Pintér* Oszkárt és dr. *Kálmán* Lászlót a felirat elkészítésére és megbízta az elnökséget, hogy a rendelet sérelmes intézkedéseit a pénzügyminiszter előtt küldöttségileg tárja fel.

Ezután az előljáróság a napirend tárgyalására tért át.

A Kormányzó köszönete. A Kormányzó Úr Őfőméltóságát Budapestre bevonulásának 15 éves évfordulója alkalmából az Ipartestület hódoló felirattal üdvözölte. A Kormányzó az üdvözlést kabinetirodája útján megköszönte.

Halálozások. Kegyelettel emlékezett meg elnök *Dávid Jánosnak* november 2-án, *Flamm Miksának* október 16-án bekövetkezett haláláról, amelyről az elnökség utólag kapott értesítést. Az elhaltak emlékét az előljáróság jegyzőkönyvileg megörökítette.

Felkay Ferenc tanácsnokká választása. Az ipartestületek felügyeletét ellátó XV. ügyosztály élére *dr. Felkay Ferenc* került, akit a közgyűlés most választott meg tanácsnokká. Ebből az alkalomból az Ipartestület meleghangú üdvözlő levelet intézett hozzá, amelyért Felkay Ferenc köszönetét fejezte ki.

A közgyűlés határozata ellen benyujtott fellebbezés elutasítása. *Bajor* Hugó, *vitéz Kapuváry* Gusztáv, *Horesnyi* József, *vitéz Marton* Ferenc, *Szeitz* Richárd, *Fischer* Alajos, *Liebhardt* Béla és *Sógor* József az Ipartestület február 27-i közgyűlésének határozatai ellen fellebbezést nyujtottak be a főváros polgármesteréhez, amelyet II. fokon elutasítottak. A II. fokú végzés ellen a fellebbezők felfolyamodással éltek, amely felfolyamodást a kereskedelmi miniszter 37.717—1934. XVIII. sz. a. hozott III. fokú végzésével elutasított.

(Folytatjuk.)

Báthory István elnök ünneplése

Egyéves évfordulója volt annak, hogy *Báthory Istvánt* az építőmesteri kar egyhangú bizalommal az Ipartestület elnökévé választotta. Az építőmesteri kar most, az első évfordulón, ki akarta fejezni őszinte háláját és ragaszkodását vezére iránt és november hó 15-én ünnepi vacsorára sereglett egybe, amelyre az Ipartestület felettes hatóságainak egyes kiváló személyiségeit is meghívta vendégül.

Ennek az ünnepi vacsorának gyönyörű lefolyása, a résztvevők nagy száma, az a lelkes, meleg, szeretettel teljes ünneplés, amelyben *Báthory* Istvánt az építőmesteri kar részesítette, méltó jutalma volt az ő önzetlen, fáradozást kívánó munkásságának és megnyugtathatta őt az iránt, hogy eddig jól végezte azt, amire vállalkozott.

Másfélszáz építőmester gyült össze az Ipartestület székházának elsőemeleti nagytermében erre az ünnepi vacsorára. A meghívott vendégek közül *báró Kruchina Károly dr.* osztályvezető kereskedelmi miniszteri tanácsos, *dr. Duday Alajos* székesfővárosi tanácsnok, XI. kerületi előljáró, az előljárók értekezletének elnöke és *Bierbauer István*, továbbá *dr. Halla Aurél* osztályvezető, ker. miniszteri tanácsos, *dr. Felkay Ferenc* szfvárosi tanácsnok, a polgármesteri XV. ügyosztály vezetője és *dr. Fáth Ferenc* székesfővárosi tan. fogalmazó jelentek meg.

A vacsorán egész sora volt a köszöntőknek. Legelőször *báró Kruchina Károly dr.* emelkedett szólásra. Nem mint a kereskedelmi miniszter képviselője, hanem mint barátunk jött el ma közénk. Rosszul esik neki, hogy ennek az ipartestületnek megy a sora aránylag talán a legrosszabbul, amelyet elit ipartestületnek, az ipartestületek legelőkelőbbjének kell tekinteni. — Az aranyrudak csak akkor képeznek igazi értéket, ha kikerülnek a gazdasági élet forgalmába. Ilyen aranyrudak az építőmesterek, akik csak akkor értékek, ha kikerülnek az építkezések terére, ahol sok ezer munkásnak is adhatnak kenyeret és az állam adóit is gyarapíthatják. Ennek az értéknek a kibányászása a kormány komoly feladatát képezi s ha ez nem megy a kellő tempóban, ez nem a kormány hibája, hanem a még mindig súlyos gazdasági viszonyok következménye. Az állam, bármennyire szeretné is, nem tud egyre munkát adni; a magángazdaságoknak kell itt segíteniök, és bízik abban, hogy már most, az ország gazdasági viszonyainak javulásával lépést tartva, fognak is segíteni. Ebben a reményben, hogy jobb világra fogunk ébredni, üdvözli az ipartestületet és annak elnökét.

Kálmán László dr., az építőmesteri testületek ügyésze, illusztris vendégeinket köszönti: báró *Kruchina Károlyt*, akihez sohasem fordultunk anélkül, hogy nála megértő jóindulatra ne találtunk volna, dr. *Duday* Alajost, aki az építőipar nagyérdekű kérdéseiben mindig a kezünkre jár és *Bierbauer* Istvánt, aki minden örömünkben résztvesz. Ezután vázolja az építőmesterség mai igen súlyos helyzetét, amelyben fokozottabb mértékben van szükség az állam és a főváros támogatására.

Ezután *Ziegler* Géza magasszárnyalású beszédben ünnepelte *Báthory* Istvánt, aki már több évtizede áll az építőmesteri testületek élén, amelyek hozzá bizalommal és szeretettel ragaszkodnak és akinek a vállai elég erősek arra, hogy azt a súlyos kötelezettséget, amelyet közkívánatra vállalt, közmegelégedettségre viselni is tudja. Örömmel látja, hogy az építőmesteri karból az összetartozás magasztos szelleme még nem halt ki és ígéretet tesz a kar nevében, hogy az továbbra is változatlan bizalommal ragaszkodik *Báthory* Istvánhoz és kéri őt és el is várja tőle, hogy továbbra is az építőmesteri kar vezére maradjon.

Pintér Oszkár az építőmesterek „szentháromságának", az Ipartestületnek, a Szövetségnek és az Egyesületnek jelentőségét méltatta, amely testületek minden jelentősebb momentumban egybeforrnak és egységes frontban szállnak síkra az építőmesteri kar érdekeiért. Erre az egységre és *Báthory* Istvánra, aki ennek az egységnek inkarnációja s aki ennek a hivatásának meg is tud felelni, üríti poharát.

Duday Alajos dr., mint az elsőfokú építésrendőri hatóság képviselője, hangsúlyozza annak nagy fontosságát, hogy ez a hatóság a nehéz kérdésekben harmonikus egyetértésben legyen az ipartestülettel. Ezért kereste a szoros kapcsolatot az ipartestülettel és hiszi, hogy mindig sikerülni fog, közös jóakarattal megelégedésre szolgáló megoldást találni. Visszaemlékszik fiatal éveire, amikor a III. ügyosztályban alkalma volt az építőmesteri kart megismernie és nagyra becsülnie. Örömmel tölti el a karnak egységre való törekvése. Üdvözli *Báthory* Istvánt és fölhívja a figyelmét arra, hogy ma nem lehet a közélet terén működni anélkül, hogy gáncs ne érje az embert. De azért ne veszítse el a kedvét és őrizze meg az energiáját.

Mann Mihály a Szövetség nevében beszélt és ünnepelte *Báthory* Istvánt, aki a Szövetségnek hosszú időn át elnöke volt. A munka, a tudás, a puritánság és a becsület avatják őt vezérré, aki a nehéz harcok között megedződött és akire bátran rá lehet bízni az egész építőmesterség vezetését, sőt ma egyedül ő tudja egyesíteni a három testület által képviselt erőket.

Farkas Elek mint a testületi sajtó élén álló lapvezért köszöntötte *Báthory* Istvánt, aki hivatott arra, hogy az egységes építőmesteri szellemet újra teljes mértékben életre keltse és lehetővé teszi a szakmai sajtó számára azt, hogy ennek az egységes szellemnek az alapjára állva, az egész kar érdekeit eredménnyel szolgálhassa.

Ezután *Kosály* Ödön felolvasta azoknak a levelét, akik különböző okokból nem tudtak megjelenni és ezért írásban üdvözölték *Báthory* Istvánt, közülük többen hosszan méltatva az érdemeit és valamennyien meleg ragaszkodásukról biztosítva őt.

Mindez üdvözlések után *Báthory* István állott fel, hogy megköszönje az ünneplésnek ezt a gyönyörű megnyilatkozását. Ha hiú ember volna, úgy igazán büszke lehetne erre. De ő tudja, hogy ez az ünneplés tulajdonképpen nem is neki szól, mert ő csak szimboluma azoknak az eszméknek, melyeket az építőmesteri kar a magáénak vall. Ezek az eszmék súlyos támadásoknak voltak és vannak kitéve, minél rosszabbak a viszonyok, annál fokozottabb mértékben. Ma mindenki el van keseredve és az elkeseredett ember mindenre és mindenkire haragszik, amit bizonyos fokig meg is lehet neki bocsátani. Bevallja, hogy ezek a támadások kellemetlenek neki, amikor ő az egész építőmesteri kar érdekeit akarja előmozdítani. Azt is bevallja, hogy a támadások egyrészében van valami igazság, de — sajnos, — ezeket a kívánságokat nem képes teljesíteni. Itt van pl. a kartellkérdés. Elismeri, hogy magasak az árak, de viszont a támadóknak is el kell ismerniök, hogy egyetlen munkaadó testület sem tett ebben a kérdésben annyit, mint a mi Ipartestületünk. Egy kötetre való tanulmányt készítettünk és azt a kereskedelmi minisztérium elé terjesztettük és hetekig vitáztunk az igazunk érdekében, sajnos, eddig eredménytelenül. Most ezt a kísérletünket megismételjük, remélhetőleg több sikerrel. Egyéb eljárás nem áll módunkban ebben a kérdésben. — Ezután aposztrofálja közvetlen elődeit az elnökségben, *Pucher* Istvánt, *Bloch* Leót és *Sorg* Antalt és méltatja az érdemeiket. *A lobogót most az építőmesteri kar az ő kezébe adta, ő azt erősen tartja és nem engedi a kezéből és viszi azt előre Istenbe vetett hittel, a haza és az építőmesteri kar érdekében.* (Ez a kijelentése percekig tartó viharos tapsot váltott ki.) Kívánja, hogy a kar egysége mielőbb kialakuljon, erre emeli poharát.

Ezután *György* Jenő szólt: a mérnök-építőmesterek nevében üdvözölve az elnököt, aki büszke lehet rá, hogy hivatott arra, hogy az építőmesteri kar vezére legyen. Tréfásan beszél arról, hogy mielőtt még építőmesterré lett és erélyesen képviselte a mérnökök érdekeit, több ízben összeütközésbe került Fridrich főjegyzővel, aki viszont hasonló erélyel képviselte az építőmesterek érdekeit. Vannak ellentétek a mérnökök és az építőmesterek között, de ezeket főleg a mai rettenetes gazdasági viszonyok élezik ki. A két kar egységében van az erő. Nem az a hiba, hogy az építőmesterek dolgozni akarnak, hanem az, hogy nincs elég munkájuk. Itt pedig az államnak kell segítségül jönnie, az államnak *kell* ehhez pénzének lennie. Utal Amerika és Anglia példájára. — Azután arról beszél, hogy nem árt, ha az építőmesteri karnak egy kisebbsége nem ért mindenben egyet az elnökkel, aki viszont nyugodtan támaszkodhatik a túlnyomó nagy többségre, amely az ő tiszta és ragyogó egyéniségében és az ő erős kezében bízik.

Fridrich F. Géza főjegyző válaszol még néhány szóval György Jenőnek. Ő sohasem volt ellensége a mérnököknek csak hivatásból ellenfele. Ennek sem ő az oka, hanem a törvények. Az építőmesterség hatalmas, évezredes multja mellett a mérnöki kar mostoha gyermek volt és ma is az, nem egy hatáskörében szabad préda tárgya. Ezt az építőmesteri kar sem helyesli, de viszont azt kívánja, hogy a mérnökség maradjon meg a saját hatásköreiben és respektálja az építőipari törvényeket. Azokat a mérnököket, akik építőmesterrekké lettek, az építőmesteri kar testvéri szeretettel fogadja; az ő boldogulásukra emeli poharát.

Erről a gyönyörű ünneplésről mindenki azzal a meggyőződéssel távozhatott, hogy *Báthory* Istvánban, mint vezérében, az építőmesteri karnak törhetetlen a bizalma.

KRAYER
LAKKOK
FESTÉKEK
Krayer E. és Tsa Budapest, V.,
Váci-út 34. sz. Telefon: 905-73+

Megjegyzések Fischer Alajos cikkére

Az „Építőmester" című nyomtatvány 4-ik számában rövid nyilatkozat jelent meg *Fischer* Alajos tollából, az Építőmesteri Szék előtt és éppen *Fischer* Alajos ügyében lefolyt tárgyalásra vonatkozóan, amelyre — bár az Ipartestületi Széknek alelnöke vagyok — ezúttal nem az Ipartestületi Szék nevében, hanem saját személyemben kívánok válaszolni. Az Ipartestületi Széknek a tárgyaláson részvett tagjai ugyanis a köteles diszkréció alapjan meg a leglehetetlenebb nyilatkozatra sem reflektálhatnak, én azonban a tárgyalásban nem vettem részt, csak mint megfigyelő voltam jelen a tárgyalás kezdetétől annak befejezéséig és még ebben a minőségemben is csak azért nyilatkozom, mert *Fischer* Alajos cikke erre egyenesen provokál.

Fischer Alajos cikke saját befejezett fegyelmi ügyében vagy tudatlanság, vagy különös rosszindulatnak a jele. Ha tudatlanság, úgy felvilágosításához különb formát ajánlhatnék neki, mint a közzétett zavaros nyilatkozat; ha pedig rosszindulatú, úgy megállapíthatjuk, hogy ismét a legrosszabb szolgálatot tette a kari egységnek, a kari érdeknek és a kari szolidaritásnak.

Fischer Alajosnak egyik panasza, hogy az Ipartestületi Szék tárgyalásán az ipartestületi főjegyző van jelen; valamint a másik panasza, hogy a gépírási munkát a Ipartestület tisztviselőnője végzi, meglepő tudatlanságra vall, mert ha Fischer Alajos előbb elolvassa az ipartestületi alapszabályokat, akkor felvilágosítást nyerhet arról, miszerint az Ipartestületi Szék működésével kapcsolatos irásos munkát az alapszabályok szerint az ipartestületi irodai személyzet látja el. Az Ipartestület főjegyzője egyébként is az Ipartestület beválasztott jegyzője és mint ilyennek már hivatalból is ott kell lenni. (Munkaadó 38. sz.)

Kifogás tárgyává teszi Fischer Alajos azt is, hogy a vádat képviselő ipartestületi szék ügyésze az ő ügyében az enyhítő körülményeket is figyelembe ajánlotta az ügy elbírálásánál az Ipartestületi Széknek és nemcsak vádolt, de tárgyilagosan védett is. Ezt a különös panaszt mint csodabogarat bocsátom közkézre és ítéljék meg mások, hogy mi ez: tudatlanság, vagy rosszindulat?

Az ipartestületi szék ügyésze kötelességét Fischer Alajos ügyében mintaszerűen teljesítette. Megállapította a vádbeli cselekményt, de nem a megtorlás vágya vezette, hanem megelégedett a tanusított meghatódottság hatása alatt illő elégtétellel. *Fischer* Alajos mostani nyilatkozatával bebizonyította, hogy az Ipartestületi Széknek és ügyészének ebben az ügyben tanusított magatartását nem érdemelte meg.

Radó Sándor.

Nedves fal,
gombás padló „LÉGSZIGETELÉSE"
Legmodernebb eljárás. Padló alatt pincét pótol. Díjtalan költségvetéssel szolgál: WEISZ L. okl. mérnök, ép. váll., VI., Izabella-u. 66 Tel.: 20-8-64

Közönseges tömör faltéglakat árusító részvénytársaság
Budapest, V., Nádor-utca 2. ● Telefonszám: *80-8-99.

Magyar Építőmesterek Egyesülete

Rendkivüli taggyűlés

A Magyar Építőmesterek Egyesülete 1934. évi november hó 15-én csütörtökön *rendkivüli* taggyűlést tartott. *Pintér* Oszkár elnöklete alatt, melyen az Ipartestület és Szövetség vezetősége is jelen volt.

A rendkivüli taggyülés összehivását az átalakitási és tatarozási adómentességekre vonatkozó egészen váratlan hirtelenséggel megjelent két rendelet, illetve az abban foglalt káros és sérelmes rendelkezések tette szükségessé. Hogy mennyire életbevágóan káros ez a 9760—1934. M. E. számú *miniszterelnökségi* s a másik, 167.000—1934. VII—a. számú *pénzügyminiszteri* rendelet, s hogy mily sürgősen kell ellene szavunkat felemelnünk, már az a körülmény is mutatja, hogy az Egyesület vezetősége meg sem várva a rendes keddi ülésnapot már összehivta a tagokat és érdekelt vendégeket, hogy a tárgy fontosságára tekintettel az ügy minél szélesebb alapon megtárgyaltassék.

Mivel a rendeletek súlyosan érintik a háztulajdonosokat is, s ezért a Háztulajdonosok Országos Szövetsége már megbeszélést tartott s azon *Báthory* István ipartestületi elnökkel résztvett az Egyesület vezetősége s az elhangzottakból és a mi kívánalmainkból kialakult, hogy ebben a kérdésben a Háztulajdonosokkal teljesen egyenlő érdekeink lévén, együttesen indítjuk meg eljárásainkat. Ennek következményeképpen jelen volt dr. *Németh* Béla a H. O. Sz. elnöke és dr. *Krausz* Béla, a H. O. Sz. igazgatósági tagja, ügyésze.

De nemcsak ez mutatja az általános elégületlenséget a rendeletekkel szemben, s az interveniálás sürgős voltát, hanem az is, hogy a pénteki országos ünnep ellenére is a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara ez ügyben déli fél 1 órára ülést hivott egybe.

Az elnöklő a rendeleteknek legpregnánsabb hátrányos intézkedéseit ismertette, majd *Németh* Béla a H. O. Sz. elnöke jelentette, hogy a Szövetség ülést tartva ezen ügyekben dr. *Krausz* Béla jogtanácsos ismertette a helyzetet s felterjesztéssel fordulnak a kormányhoz ők is, kijelentve, hogy a háztulajdonosok a rendelkezéseket elfogadhatatlanoknak találták, mert megkérdeztetésük nélkül készült, s ilyen rendelkezéseket a munkaadók tudomása nélkül kiadni a polgári önérzetet is sérti. Felajánlotta, hogy miután a háztulajdonosok és az építőmesterek közös sérelméről és káráról van szó, együttes lépésekben tiltakozzunk.

Dr. *Krausz* Béla és többek hozzászólása után elnöklő megköszönve a hozzászólásokat, köszönetet mond a Háztulajdonosok Országos Szövetsége megjelent vezetőségének is, összegezi az elhangzottakat és felhatalmazást kér, hogy az elhangzottak alapján tárgyaljanak tovább — amihez a taggyülés helyesléssel járul hozzá. A rendeleteket így nem fogadhatják el. Felolvasta a határozatot, amelyet a taggyülés nagy helyesléssel fogadott és jóváhagyott.

Taggyülés

A Magyar Építőmesterek Egyesülete 1934. évi november hó 20-iki taggyülése *Pintér* Oszkár elnöklete alatt folyt le. Az ülés tárgyát *Pintér* Oszkárnak az újonnan megjelent átalakitási és tatarozási rendeletek sérelmessége ügyében tett lépésekről szóló jelentese, képezte, amelyhez felszólalások kapcsolódtak. Az 1934. évi november hó 15-én, csütörtökön, az Egyesület által sürgősen összehivott taggyülés után — amelyen az Ipartestületünk elnöksége is részt vett — a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara a f. hó 16-án péntek déli fél 9 órára hivott volt össze ugyanezen tárgyban egy értekezletet, amely *Éber* Antal iparkamarai elnök vezetése alatt ülésezett s az Iparkamara magáévá tette kiküldöttjeinknek a csütörtöki taggyülésen kialakult érveléseit, s amelyeket a többi építőiparosok és a háztulajdonosok képviseletében megjelent H. O. Sz. vezetősége is alátámasztott és közös érdeknek ismerte el a rendeletek tarthatatlanságai ellen fellépést és azok módositásai érdekében a kívánalmak előterjesztését. Ezen okból kifolyólag egy bizottságot küldtek ki abból a célból, hogy a kívánalmakat előterjesztésbe foglalva adja át a Kamarának, amely azt majd továbbitani fogja. A bizottság kérelmére *Pintér* Oszkár összefoglalta a kérelmeket. Ezt az összefoglalást hétfőn már ismertették a *Duday* előljáró által összehivott kerületi mérnökök ülésén. Ott is kivihetetlennek tartották a rendeletnek a számlák és nyugták bemutatására vonatkozó intézkedések végrehajtását. Hétfőn délután pedig már a kerületi előljárók értekezletén — amelyen *Csilléry Béla* dr. pénzügyigazgató is részt vett — került ismertetésre az összefoglalás. Hétfőn, tegnap este az Iparkamarában az előterjesztett kivánalmakat az összes jelenlévők helyeslésével elfogadták. Ma délelőtt az Ipartestület elnöke, *Báthory* István, érintkezésbe lépett az Iparkamara elnökével *Éber* Antallal, aki most már teljesen átérzi kivánalmainkat és tudatában van annak a nagy veszélynek, amely az ipart érheti, ha nem történik sürgős intézkedés s a rendeleteken változtatás. Ezért megkísérli a pénzügyminiszterrel a tárgyalás fonalának felvételét s talán holnap már fogadja a miniszter a kiküldötteket. Még megemlitette az elnöklő, hogy értesülése szerint a H. O. Sz.-hez nagymennyiségü nyomtatvány érkezett azzal a célzattal, hogy azok az amnesztiát hangoztatva küldessenek szét a háztulajdonosokhoz abból a célból, hogy jelentsék fel önmagukat azok, akik a tényeknek meg nem felelő magasabb költségeket jelentettek be. — Ezekután az elnöklő felolvastatja az iparkamarai bizottság készitette előterjesztést, — amelyet a taggyülés nagy helyesléssel tudomásul vett s amelynek szövegét bő kivonatban lapunk más helyén közöljük. A taggyülés felhatalmazta a vezetőséget arra, hogy továbbra is ily irányban folytassa ténykedését. A hozzászólások során az egyik felszólaló úgy vélte, hogy ha az adóügyi hatóságok nem bíznak meg saját hivatalnokaiban, akik hivatva vannak s tényleg felül is vizsgálják a benyujtott számadásokat, igy pl.: a ker. mérnökök, a most speciálisan alkalmazott mérnökök, az adóhatóságok — és miniszteriumok hivatalnokaiban, akiknek kezén végig megy minden egyes akta, — készitsen maga az adóhatóság is költségvetéseket, az egyes munkákhoz, mint irányárakkal, ha 60%-ban érdekelt félnek tartja magát. Ezt azonban lévén minden tatarozási alkalom más és más körülményektől függő, kivihetetlennek és célra nem vezetőnek tartotta a taggyülés.

A másik hozzászólás szerint nem fogja célját elérni a rendelet már azért sem, mert, ha meg is kivánja a számlák és nyugták bemutatását, csak arra fogja kényszeriteni a nem igaz úton járókat, hogy további irreális számlákat és nyugtákat gyártsanak. Az állam maga károsítja saját magát, ha a tatarozást és átalakitást hátráltatja, mert a régi házak rosszabb lakásai után kevesebb az adóalap. *Fridrich F.* Géza bejelentette, hogy az Ipartestülethez is több száz röpiv érkezett, amely olyan céllal küldetett, mint a H. O. Sz. érkezettek. Felolvassa az egyiknek a tartalmát s egyben ismertette, hogy az Ipartestület bejelentette, hogy lapunkban közöltük tagjainkkal a rendeletet. Ugyancsak felolvassa a főjegyző egy ipartestületi tag levelét, amelynek irója hozzászól a rendeletekhez. Felolvasásra kerültek továbbá *Dános* László kormányfőtanácsosnak a miniszterelnöki rendeletre vonatkozó, pontokba foglalt megjegyzései is, — amelyek megokolásait a továbbiakban fel fogjuk használni. — A számláknak és nyugtáknak a rendelet szerint kivánt korrekt benyujtását keresztülvihetetlennek tartja a taggyülés, éppen a munkák széttagoltsága miatt s ezért legfontosabbnak tartja, — addig is, amíg a miniszter változtatni fog a rendeleten — s a hangsúlyt ama kérelem előterjesztésére helyezi, hogy a november hó 26-iki lejárati dátum tolassék ki. — Az elhangzott kívánságokra elnöklő *csütörtök este ½9 órára a Testület összülésének összehivását* mondta ki, abban a reményben, hogy akkorra küldöttségünk már beszélhetett a pénzügyminiszter úrral.

A legközelebbi rendes taggyülés f. évi november hó 27-én esti 6 és fél órakor lesz, mellyel kapcsolatban *Hajós* Alfréd építészmérnök, m. kir. kormányfőtanácsos tartja meg A Stadion építésével kapcsolatos munkaalkalmak cimü (vetített képes) előadását, — amely nagy érdekességünek igérkezik s ezért felhivjuk arra a figyelmet.

Felhivjuk tagjaink és barátaink figyelmét arra, hogy minden kedden este taggyüléseink és szakmai előadásaink után szerény *társasvacsorákon* fehér asztal mellett is és utána is folytatjuk szakmai és napi kérdések megbeszéléseit, amelyekre, valamint társasvacsoránkra vendégek megjelenését szivesen látjuk.

ELŐJEGYZETT ELŐADÁSOK AZ EGYESÜLETBEN:

November 27-én: A Stadion építésével kapcsolatos munkaalkalmak. (Vetített képekkel.) Előadó: *Hajós* Alfréd építészmérnök, m. kir. kormányfőtanácsos.

December 4-én: Építési balesetek elhárítása. (Vetített képekkel.) Előadó: *Steiner* Ferenc OTI mérnök.

December 11-én: A Magyar építőmester a multban, jelen- és jövőben. Előadó: *Székely* Marcell építőmester.

December 18-án: Az OTI közgyülés után. Előadó: *Farkas* Elek igazgató.

Az Iparkamara az árrombolás ellen. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara *e hó 23-án, pénteken* kamarakerületi ipartestületi értekezletet tart, amelynek képesitési és egyéb kérdésein kivül legfőbb tárgya az árrontás elleni védekezés a kézművesiparban, áregyezmények, irányárak a verseny tisztessége és az Ipartestületi Szék vagy egyéb alkalmas eljárás útján.

Hibaigazitás. Az átalakitási adórendeletek ismertetésénél lapunk legutóbbi számában a miniszterelnöki rendelet 6. §-ával kapcsolatban sajtóhiba csúszott be. Ez a szakasz ugyanis elrendeli, hogy a háztulajdonos az ellenőrzési költségek fedezésére a bejelentett átalakitási költségek 2‰-ét (kettő ezrelékét) tartozik befizetni. Eredeti szövegünkben 2% volt irva, amit ezennel helyesbitünk.

Falburkoló lapokat
(csempéket)
fehér és szines kivitelben konyhák, fürdők, mühelyek hentesüzletek, lépcsőházak stb. részere.
Szállitja és kivánatra fekteti is a
Budapesti Zsolnay-féle Porcellán-Fayencegyar R.-T.
VII., Öv-utca 153. sz.
Telefonszám: A. 97-2-19. A. 97-2-18
Költségvetések díjtalanul.

Strasser Miksa halála. A Magánmérnökök Országos Szövetségének már hosszú idők óta fáradhatatlan és kitünő főtitkára Strasser Miksa a hét végén meghalt. Érdemes ember volt, aki ha sokszor kénytelen volt is az építőmesterekkel személy szerint munkaköréből kifolyólag ellentétes álláspontot elfoglalni, azt mindenkor olyan formában tette, amely tiszteletet és elismerést érdemel. Temetése nagy részvét mellett folyt le, a kartársak és a MOSz részéről Schiffer Miksa és György Jenő építőmester-mérnök búcsúztatta.

Az önhordó válaszfal engedélyének módositása.

Budapest székesfőváros polgármestere 169.137—1934. III. ü.-o. számú rendeletével *Bloch* Leó kérelmére az ő újrendszerü önhordó válaszfalakra megadott 93.639—1934. pm. számú elvi engedélyét módositotta, kimondva, hogy az 1934. évi julius hó 5-én hozott 93.639—1934. pm. számú végházatározattal *Bloch* Leó részére találmányát képező önhordó válaszfalnak Budapest székesfőváros területén való alkalmazására az elvi engedélyt többek között azzal a kikötéssel adta meg, hogy a fal felső részén lévő vizszintes vasbetét mérete és távolsága a mennyezettől akkora legyen, amennyire a vasbetétes téglagerendára szokásos számitási mód mellett (n. = 25) kiadódik, a vasbeton-szabályzatban megadott megengedhető feszültségek betartásával. *Bloch* Leó ezzel kapcsolatban azt a kérelmet terjesztette elő, hogy ebben a kikötésben szereplő n = 25 rugalmassági arányszámot n = 15-re módositsa. A polgármesteri III. ügyosztály javaslata és a Fővárosi Közmunkák Tanácsa 3652—1934—2. számú átirata alapján *Bloch* Leó ezen kérelmének a polgármester helyt adott és ehhezképest a 93.639—1934. pm. számú végházatározat második pontjában meghatározott n = 25 rugalmassági arányszámot n = 15-re módositotta. Ezen végházatározat ellen a kézbesitést követő 15 napon belül a Fővárosi Közmunkák Tanácsához intézendő és a polgármesternél benyujtandó fellebbezést lehet előterjeszteni.

57 millió kg. hazai barnaszenet tüzelnek el,
210.000 millió kg. kalória hasznos meleget termelnek,
3·5 millió P értékü külföldi tüzelőanyag behozatalát teszik fölöslegessé,
1·5 millió pengőt takaritanak meg tulajdonosaiknak évenkint a
MARABU darószéntüzelésü kazánok és kályhák saját érdekében kérjen díjtalan árajánlatot!
MAGYAR RADIÁTORGYÁR R.-T.
Budapest, X, Gyömrői-út 76-78. Tel.: 48-4-72

Központi fütések kályhák aloriferek andallók
Krauda Károly és Fia
VI., Forgács-utca 20. sz.
Telefon: Automata 917-89
egészségügyi berendezések. 45 éves gyakorlat

ISOLOR
hő- és hangszigetelő
könnyü építőlemez
Posnansky és Streitz
Budapest, V, Sólyom-u. 13
Telefon: 22-8-29, 28-2-85.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

HADVISELT MÉRNÖKÖK, ÉPÍTÉSZEK ÉS MŰSZAKI TISZTEK NEMZETI SZÖVETSÉGE.

Újévi üdvözlés. Szövetségünk választmányi tagjai dr. *Neuschloss* Kornél alelnökünk vezetése mellett felkeresték szeretett elnökünket, *Czeglédy* Endre mérnök, nemzetgyűlési képviselőt, hogy kifejezést adjanak bizalmukról, hűségükről és szeretetükről az újév első napján. Dr. *Neuschloss* Kornél gyönyörű beszédben méltatta kiváló elnökünk érdemeit, melyet úgy szövetségünk tagjai érdekében, mint az ország érdekében kifejtett az elmult esztendőben és a szövetség egyöntetű bizalmáról, hűségéről és odaadó szeretetéről biztosította. *Czeglédy* Endre elnökünk mélyen meghatva mondott köszönetet, vázolta az ország helyzetét, a közmunkák állapotát és igéretet tett, hogy szövetségünk ügyeit ezentúl is mindig szívén fogja viselni.

MAGYAR ÉPÍTŐIPAROSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Az építőiparosok és a munkásügy rendezése. A Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége *Báthory* István építész elnöklete alatt legutóbbi ülésén foglalkozott azokkal a szociálpolitikai kérdésekkel, melyek a miniszterelnökségen tárgyalás alatt állanak s jelesül azokkal az intézkedésekkel, melyeket elterjedt hirek szerint a kormány a munkaviszony rendezése céljából tervez. Az Építőiparosok Országos Szövetsége megütközéssel vette tudomásul, hogy a kormány részéről a munkásszervezettel olyan tárgyalásokat folytattak, melyek legközvetlenebbül érintik a munkaadókat is anélkül, hogy ezeket a tárgyalások anyagáról tájékoznák. Az Építőiparosok Országos Szövetsége határozottan állást foglal olyan hatósági színezetű bizottság felállítása ellen, mely arra volna hivatva, hogy a munkabér kérdésében s a munkaadók s munkások közötti surlódások eseteiben döntsön. A munkaadó és a munkás közöti viszony rendezésébe egy, a termelésen kívül álló harmadik tényezőnek beavatkozását olyan serelmesnek tekintené a szövetség, mellyel szemben mindent el kellene követnie. Állást foglalt az országos szövetség a munkabérek kötelező (törvényes) erejű megállapításának tervével szemben, mert az nemcsak nem volna jogosult, de odavezetne, ahová az árúk árának maximálása vezetett és a surlódásokat inkább szaporítaná, semmint megszüntetné, sőt végeredményben lehetetlenné tenné az építőipari termelést. Másfélévtizedes tapasztalásaira és a Németországban most uralkodó állapotok egészségtelen voltára támaszkodva megállapította az országos szövetség, hogy a kollektív szerződéseknek semmiféle előfeltételei nincsenek meg; az ilyen szerződéseket a munkások sohase tartották be, azokat végrehajtani nem lehetett és ma, mikor a viszonyok még nem eléggé konszolidáltak és a munkásság nevében szerződéskötésre jogosult szervezetek jogköre sincs tisztázva, még kevésbbé volnának megszerezhetők a biztosítékok arra, hogy ezek a szerződések a munkásság részéről kötelezőleg be is fognak tartatni. Elhatározta az országos szövetség, hogy mindezekről a kérdésekről tüzetesen fogja a miniszterelnököt felterjesztésben tájékoztatni s mindent elkövet arra, hogy a munkásügyi kérdések csakis egyenlő elbánás elvének s a munkaadók természetes jogainak épségben tartása mellett jussanak megoldáshoz.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Szives tudomásvétel végett értesítem, hogy a nagyméltóságú keresk. m. kir. miniszter úr 1921. évi dec. hó 31-én kelt 98739/21—1921. sz. rendeletével az 1884. évi okt. hó 30-án 46188. sz. alatt kiadott rendelet 21. §-át, az építőmesteri vizsgálatért szedendő vizsgadíjat 1921. dec. hó 31-étől kezdve a következőleg módosította:

„E díj az építőmesteri vizsgálatra 1000 (egyezer) koronában állapíttatik meg, melyből díjképpen a vizsgáló-bizottság elnökét 200 K, egy-egy tagot 100—100 K, a jegyzőt 50 K és az államkincstárt 150 K illeti meg.

Az elővizsgálatért 600 (hatszáz) K fizetendő, ebből 100 K az elnököt, 50—50 K a bizottság tagjait, 30 K a jegyzőt és 120 K az államkincstárt illeti meg."

Továbbá értesítem, hogy az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság *Béla* Gézának, született Érténven, Tolna megyében, az 1921. évi november hó 15-én, *Pavlik* Ágoston okl. mérnöknek, született Eger, Heves megyében, az 1921. évi november hó 22-én letett szakvizsgálat alapján az építőmesteri képesítő bizonyítványokat 146/1921. és 147/1921. szám alatt kiadta. Budapest, 1922. évi január hó 5-én. Kiváló tisztelettel: *Schoditsch Lajos*, bizottsági elnök.

VERSENYTÁRGYALÁSI HÍREK.

Jászalsószentgyörgy elöljárósága versenytárgyalást hirdet a község tulajdonát képező vízimalomnak üzembehelyezése iránt. Az ajánlatok 1922. évi január 30-áig adandók be az elöljárósághoz.

A SZÉKESFŐVÁROS MAGÁNÉPITÉSI BIZOTTSÁGA.

Magánépítési engedélyek.

A magánépítési albizottság 1922. január 2-án tartott ülésében (elnök *Bárdi* István tanácsnok, jegyző *Haris* Sándor igazgató) a következő engedélyek kiadását tárgyalta:

Nagyobb és kisebb építkezésekre:

Belvárosi takarékpénztár r.-t. VI., Apponyi-tér 582. hrsz. emeletráépítés. — Bartos Ármin II., Levél-u. 2. autogarage, ép. Szehr Péter. — Montanit építő r.-t. I., Albert-u. 13767. hrsz. villaépület, ép. László Richárd. — Bálint Zsigmond VI., Takács-u. 1506. hrsz. fészer és kerítés. — Fuchs Leó II., Törökvész 6817. hrsz autógarage, ép. Hanatschek Emil. — Concordia gőzmalom r.-t. IX., Soroksári-út 24. V. em. toldalék, ép. Havel Lipót. — Békési r.-t. VI., Alsórákosi-rétek 1959. hrsz. földsz. ház, ép. Szabó József. — Hickl József VII., Alsórákosi-rétek 1997. hrsz. lakóház, ép. Szabó József. — özv. Wollner Józsefné VII., Wesselényi.-u. 35. boltkapuzat építésére vonatkozó tervei.

14523/921. ikt. sz.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Békéscsaba r. t. város külön épületekben elhelyezendő 8 darab egyszobás, 16 darab kétszobás és 4 darab háromszobás kislakás építésének vállalatba adására pályázatot hirdet.

Az építésre vonatkozó tájékoztató tervek, részletes feltételek, előméret a városi mérnöki hivatalban megtekinthetők. Ajánlat tehető a pályázók által készítendő terv alapján és az általuk ajánlott anyag vagy építési mód szerint is, amikor azonban a pontos tervrajz bemutatásával úgy az anyag, mint az építési mód részletesen körülírandó.

Ajánlat tehető egyes épületekre, épületcsoportokra és ezek egyes vagy összes munkálataira, továbbá önállóan a szükséges tégla, cserép és épületfa anyag szállítására is.

Bánatpénzül 250.000 korona vállalati összegig ennek 5%-a, ezen felüli összeg után 2% teendő le a város főpénztárba és az összeg letételeiről szóló elismervény az ajánlathoz csatolandó.

A szabályszerűen kiállított, felbélyegzett, felszerelt és pecséttel lezárt borítékba elhelyezett ajánlatok **1922. évi február hó 11-ik napjának** déli 12 óráig nyujtandók be a városi iktatóhivatalba, „Ajánlat kislakás építésére" felirattal.

Később vagy távirati úton érkező, úgyszintén hiányos ajánlatok figyelembe nem vehetők. Az ajánlatok felett a városi hatóság véleménye alapján az Országos Lakásépítési Miniszteri Biztosság szabadon dönt.

Békéscsaba, 1922. január hó 3-án.

Dr. Berthóty István
polgármester.

SZEILI és LENGYEL építési vállalkozók
BUDAPEST, VII., CSENGERY-U. 20.
TELEFON: József 130-20
Háztatarozások, átalakítások, új építkezések

KAJTÁR LAJOS
épület-, műlakatos és vasszerkezeti gyára,
Budapest, IX. ker., Liliom-utca 26. szám.
TELEFON: József 45—21.

Pogány, vízvezeték- berendezések, javítások.
Budapest, VIII., Rökk-Szilárd-utca 30. Telefon: József 1—48.

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI
BUDAPEST, KÖZPONTI IRODÁK: IV., FERENC-JÓZSEF-RP. 21. GYÁRTELEP: IX. KER., MÁRTON-UTCA 15. SZ.
TELEFON: JÓZSEF 54—17 és 54—18.
SODRONYFONATÚ KERÍTÉSEK, RÁCSMUNKÁK, LYUKASZTOTT LEMEZEK, ÁTHÁNYÓROSTÁK, STB. TÖMEGCIKKEK GYÁRTÁSA.

TÓTH IMRE és TÁRSA
Egészségügyi műszaki berendezések gyára, épületbádogos, Központi fűtés, derítőtelep, vízvezeték és csatornázási berendezések, Kereskedelmi és mezőgazdasági tömegcikkek
Budapest, VI. ker., Próféta-utca 7. Telefon 23—93.

Fénymásolást legolcsóbb áron villanyfénnyel eszközöl negatív, pozitív kivitelben. Ferrografia (aluminium)
MAGYAR VEGYKÉSZÍTMÉNYŰ PAPÍRGYÁR
BUDAPEST, Ó-UTCA 49. SZÁM. :: Telefon 38—90.
FÉNYMÁSOLÓ PAPÍROK.

CÉMENTET darabos és oltott **meszet**, gipszet, gömbvasat, téglát, épületfát stb., anyagot **telepemről: VI., Üteg-utca 11. és Kartács-utca 12.** azonnal szállítok
KELEMEN JENŐ rabitztáblagyár és építésanyagnagykereskedő, Budapest, iroda: VII., Nagydiófa-utca 5. Telep: TELEFON 171-98. Iroda: TEL. Józs. 66-68.

Loksay Jenő
vízműberendező.
Egészségügyi osztály:
Központi fűtés-, szellőztetés- és fürdő-, gyógyintézeti berendezések, valamint légszesz, vízvezeték, csatornázás és szivattyú-telepek.
Műszaki iroda és telep: Budapest-Rákosfalva, X., Méhes-utca 4. sz.
Telefon: József 11—89.

A "DANUBIA"
Erdőipar Részvénytársaság
szállít leggyorsabban és legjutányosabban budapesti telepéről, vagy Cseh-Szlovákiából közvetlenül saját termelésű **luc- és jegenyefenyőfűrészárút, lécet, zárlécet, méretre rendelt fűrészelt és faragott épületfát, gömbfát, fenyőrudat, fazsindelyt** stb. Központ: Pozsony, budapesti fiókja: Budapest, I., Fehérvári-ut 64/b. Telefon: József 82—28.

VULKAN
GÉPGYAR R.-TARS.
Budapest, V., Váci-út 66.
FIÓKTELEPEK:
WIEN ÉS BERLIN

KÉSZÍT MINDENNEMŰ
SZERSZÁMGÉPEKET
fém- és famegmunkálásra, a legújabb szerkezetben, elismert preciz kivitelben. NYERSÖNTVÉNYEKET saját vagy idegen minták után. Teljes vasúti, gépgyári, bútorgyári és egyéb műhelyi berendezéseket. Külön osztály közlőművek (Transzmissziók) gyártására. Precziós fogas- kerekek marása

DUNAHARASZTII CEMENTÁRÚ- ÉS MÉSZHOMOKTÉGLAGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG. Központi iroda: Budapest, V., Bálvány-utca 22. Telefonsz.: 159-80.
Üzemek: DUNAHARASZTI és ERZSÉBETFALVA.
Prompt szállít: nagyméretű mészhomoktéglát, hornyolt **betoncserepet, válaszfallapot, burkoló lapot, csatornacsöveket és egyéb betonárúkat.**
DUNAKAVICS- és HOMOKELADÁS saját bányáiból.

Hirsch Mihály út-, vasútépítő vállalkozó és aszfaltgyár r.-t.
Budapest, Damjanich-utca 3. Telefon József 44—36.
Elvállal mindennemű útburkolást és útépítést, vasút, villamosvasút, erdei, gazdasági vagy iparvasútépítést és betonmunkákat.

KNUTH K. MÉRNÖK ÉS GYÁROS
BUDAPEST, VII., GARAY-UTCA 10. SZ.
TELEFON: József 10—75.
VÍZVEZETÉK, KÖZPONTI FŰTÉS, EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZÉSEK.

FIAT
a vezető világmárka
FIAT üzemben a legolcsóbb kocsi, eredeti turini gyártmány azonnal szállítható **teherkocsik, traktorok.**
MAGYAR FIAT-MŰVEK
részvénytársaság eladási osztálya
Budapest, V., Szabadság-tér 18.
Telefonszám 124-53. Gyár: I., Fehérvári-út 100
Telefon: J. 81-68.

TETŐFEDÉST és JAVÍTÁST
PALÁVAL CSERÉPPEL KÁTRÁNYLEMEZZEL FACEMENTTEL
Olcsón és jól jótállással Készít az
ÁLTALÁNOS TETŐFEDŐ BURKOLÓ VÁLLALAT, Újpest, István-út 11. Telefon: 92—17.

BARTA KÁROLY ELEKTROTECHNIKAI VÁLLALATA
BUDAPEST, VIII., FŐHERCEG-SÁNDOR-UTCA 13.
TELEFON: JÓZSEF 11—98. TELEFON: JÓZSEF 11—98.

Valent, Rikta és Güntert mérnökök, központi fűtés, szellőztetés, vízvezetékcsatornázás és díszmű bádogos munkák vállalata. Telefon: 6-40.
Budapest, V., Szabadság-tér 5. sz.

Központi fűtések
szellőztető- és melegvízkészítőberendezések.
Tüzelőberendezések
silányabb minőségű tüzelőanyag részére.
Fáradtgőzkihasználás
vízvezeték, csatornázás és fürdőberendezések.
Strebel-kazánok
és alkatrészek állandóan raktáron.
Magyar Fűtési és Szellőztetési Berendezési Vállalat
ADAMY ARNOLD, Budapest, IX., Márton-u. 35/a.

Német világszabadalom!
„DOMO"
masszív, gyorsrendszerű üreges betonfalak, a **legjobb, legolcsóbb** és leggyorsabb építési módszer.
Gazdasági épületek, villák, családi házak
stb. építésére a legjobban megfelel. **100%-al olcsóbb a téglafalazásnál!**
Gyártja kizárólagos joggal:
Bleier és Társa
építési vállalkozók cementárúgyára,
Budapest, X., Szállás-u. 7.
Telefon: József 9—41.

Kiadó: a laptulajdonosok képviseletében GERSTER KÁLMÁN. "Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. Budapest, IX. Üllői-út 25.

575. **A Nemzeti Színház** vígjátéksorozatának színlapjai 1912 ápr. 19—jún. 3-ig egy kötetben.

Dr. Tóth László.

576. **Báthory István.** A Nemzeti Színház építésének és lebontásának története 1914. Nyitva a 19. ábránál, mely a Skalniczky féle homlokzatot mutatja.

Hekler szeminárium.

577. **A Nemzeti Színház** tervpályázata. Különlenyomat az Építőipar 37. évfolyamából, 1913. Nyitva az első ábránál, mely az első díjjal jutalmazott Medgyaszai István tervének távlati képét mutatja.

Hollós Oszkár.

578. **A Nemzeti Színház** és bérházának Skalniczky Antal által tervezett teljes homlokzata. Fényképfelvétel.

Hollós Oszkár.

579. **Levelezőlap** a Nemzeti Színház színes képével.

Hollós Oszkár.

580. **A lebontott Nemzeti Színház színpad padlójának egy darabja.**

Nemzeti Színház Múzeuma.

581. **Pajzsok,** sárgarézből öntött domborművek a lebontott Nemzeti Színház lépcsőjének kötélkorlátjáról. 2 darab.

Kéméndy Jenőné.

582. **A várszínház képe,** színes levelezőlap. A várszínház, mely hajdan templom volt. 1788—1790. német színház. Kelemen László az első magyar színigazgató 1790 okt. 25-én itt adatja elő Simay Kristóf „Igazházi" című darabját, azután fölváltva játszottak benne magyar és német színtársulatok. 1870-től a Nemzeti Színház veszi át és működik benne 1925-ig.

Hollós Oszkár.

583. **Sugár Károly** mint Don Quijote. Fénykép, keretben.

Vízvári Mariska.

584. **Halmi Ferenc** (1850—1883) mellszobra, márvány.
Nemzeti Színház.

VIII. FÜLKE : AZ ÚJJÁÉPITENDŐ NEMZETI SZINHÁZ.
(585—603. sz.)

Tervezők : **Tőry Emil** és **Pogány Móric.**

Pályázatok és megbízás : 1912-ben kiírt két pályázat eredményeként nyerték el a szerződéses megbízatást 1913 júniusában Tőry és Pogány építészek. Az építkezés anyagi alapjait, valamint a Grassalkovich telken való elhelyezés kérdését az 1914 július 9-i törvény szabályozta.

585. **Az első pályázati terv** homlokzata 1912.

586. **A második pályázat** megbizatást nyert homlokzata 1913.

587. **A kivitelre elfogadott terv** távlati képe 1913.

588. **Nézőtér** alternatívája, 1917—18.

589. **Nézőtér** alternatívája, 1917—18.

590. **Kivitelre elfogadott terv** gipszmodellje, 1917—18. Külső megjelenésében a magyar néplélek és kultúra drámai erejét juttatja kifejezésre. Vezérmotívuma a Múzeum-körúti hatalmas oszlopcsarnokon végigvonuló fríz, mely Madách „Ember tragédiáját" juttatná szimbolikusan kifejezésre.

591. **Távlati kép** a Rákóczi-út és Múzeum-körút kereszteződésénél, 1914.

592. **Helyszínrajz,** 1914. A Múzeum-körútra merőlegesen van elhelyezve a színház. Ennek előnye, hogy a színház főbejárata a kevésbbé forgalmas útvonalra nyílik. A kocsik a színházat megkerülve a Pannonia- és Egyetem melletti nyitandó utcákon jutnak el a kocsifelhajtókhoz. A kocsik parkozása a színházat körülfogó 160 fm utcákban történik. A szabadon álló színház építési költsége 5 millió pengő.

Báthory István
épitész

MMÉÉÉvk

1914.59.l

letek
gazd
esité
esen
ezése
án v
jtók f
ak ko
d. e
-ának
bovári
ól szó
ndó.
felté
dombo
etők é
bható.
d. (A b
elyemgo
ből kés
feltét
ánál é
felügy
ta ablak a fonódában megtekinthető.
k á p r i l i s 25-ig 5% bánatpénz-
küldendők be a szekszárdi m. kir.
elyemtenyésztési felügyelőséghez.
P é n z ü g y ő r i l a k t a n y a é p i-
Herkulesfürdőn létesitendő emeletes
laktanya és melléképületei épitésé-
tása céljából á p r i l i s 26-án d. e.
lugosi m. kir. pénzügyigazgatóságnál
ersenytárgyalás hirdettetik. Az aján-

eny
tes
az
k E
yan
z a
val
fél
be
n-S
ség
tói
ta
k
rész
n
hata
ája.
a, r
ra
á t c
nvé
sátor helyreállítása körül
91 fill. költségü nagyobb
natositására versenytárgy
ajánlatok á p r i l i s 21-
marosvásárhelyi 22. honvé
bizottságának Marosvásárh
Az ajánlatokhoz az ajánl
bánatpénz gyanánt valam
tént letételéről szóló nyug
ződés-tervezet, az általáno
leges feltételek, költségvet

expertiseket.

Telefon 44—73. Telefon 44—7

Felszerelések gőz-, viz és légszeszvezetékhez, rézcsapok, réz, érc- és horganyöntvények, felirattáblák minden :: :: :: :: célra és méretben. :: :: :: ::

s, bérbeadásra.

anyagok eladása.) nelyezett alábbi posta-, anyagok eladásának biz- szágos posta- és távirda X., Gyáli-ut 18) ápri- kor versenytárgyalás fog az ajánlati összeg 5%- a- és távirdaigazgatósági postapalota) letétbe helye- atolandó. Eladásra kerül: vas, 2.) 3892 kg. öntött- vörösréz, 4) 4246·5 kg. 2 kg. sárgaréz, 6.) 5742·5 97·2 kg. horganybádog, , 9.) 575 kg. szegecselt zsineg, 11.) 234 kg. g. vászon és rongy, 13.) 2625 kg. bőr, 15.) 1080 460 kg. vegyes fém- zám szerinti tárgyak. A országos posta- és távirda negtekinthetők.

si jog bérbeadása.) bányai áll. közuton lévő nidon a vámszedési jog az 15. junius 4-ig terjedő 6 s utján bérbe adatik. Az -án d. e. 11 órakor tar- kir. államépitészeti hiva- egy évi bérösszeg 9650 mint bánatpénz leteendő, y m. kir. állampénztárnál ló nyugta az ajánlathoz

adására vonatkozó szabályok a m. ügyigazgatóságnál megtekinthetők.

Jaád. [Beszterce-Naszód m.] (Fa Jaád község tulajdonát képező erdők osztály 11 vágássorozatának 5. tag 13. és 14. osztagjaiban 105·45 kat. használandó 17.102 kor. becsértékü célokra alkalmas 20.120 köbm.-re be fatömegnek szó- és irásbeli ajánla leendő eladására a versenytárgyalás 28-án d. e. 9 órakor Jaád községh megtartatni. Az ajánlathoz a becsérték bánatpénzül csatolandó. Az árverési dési feltételek Jaád községházánál m. kir. erdőgondnokságnál megtekin

Jód. [Máramaros m.] (Faelac község határában fekvő és a jódi k ság tulajdonát képező fenyő erdőb hold területen található fenyőfa készl 6-án d. e. 10 órakor Jód községház beli ajánlatokkal egybekötött szóbel el fog adatni. Az eladás alá kerülő van 1453 drb. fenyőtörzs 3007 m³ szonfa tartalommal. Kikiáltási ár 11.3 melynek 10%-át 1134 koronát bánat letenni az árverést vezető kezéhez. A k határidő 1911. április 30-ika. Szer eladási feltételek dr. Mihályi J birtokossági elnöknél M.-Szigeten és erdőgondnokságnál Rozálián megteki

WOHANKA FÉLE
NYERSOLAJ MOTOROK
HONI GY

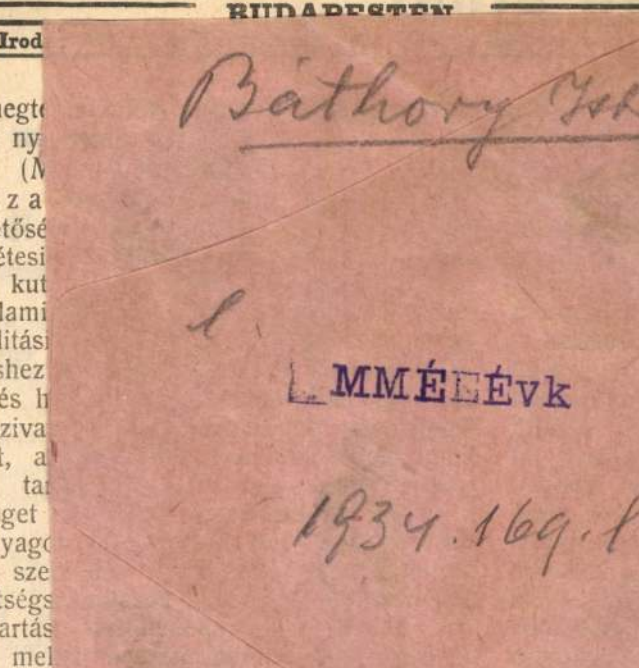
Báthory István
L
LMMÉLÉvk
1934.169.l.

Tellen kívül :: :: ajánljuk ::

arketgyár r.-t

áky-utca 3. sz. ◇ Telefon 79-

rencs község főjegy-
ugyanott a részlet-
zaki leirás, ajánlati
s árlejtési feltételek
rt megszerezhetők.

őri laktanya
tesitendő pénzügyőri
sitására a makói m.
l április 20-án
senytárgyalás hirdet-
jánlati összeg 5%-át
nakói m. kir. adó-
gazoló nyugta csato-
épitkezésre, vagy az
hető és pedig:
nél és tartozékoknál
és elhelyező munka,
orász-, ács-, tetőfedő

nél szükséges vas-,
s-, mázoló-, üveges-,
asürgöny-, vizvezeték

ka.
akói m. kir. állam-
kinthető, az ajánlati
fillérért, az ajánlati
érért ugyanott meg-

skola épités.)
ros tanácsa a Petőfi-
letes ipariskola épü-

d. e. 10 órakor ujabbi árlejtést tart. Aj
csakis az összes munkanemekre egy
tehetők. Bánatpénzül az ajánlati összeg
az állampénztárnál kell letenni. Az
minta és az ajánlati költségvetés iven
f.-ért a soproni államépitészeti hivatalba
rezhető meg és ott a terv és feltételek
tekinthetők.

Baja. (Épület helyreállitás.) A
Casinó épületében szándékolt épitési és
lési munkálatokra pályázat hirdettetik. Fe
nak a pályázni óhajtók, hogy ajánlataika
rilis 8-án d. e. 11 óráig Kolozs
Sándorhoz Baján adják be. A terv és k
vetés a Casinóban megtekinthető.

Zombor. (Kő- és homok száll
Zombor város tanácsa árlejtést hirdet
évben végrehajtandó kövezési munkála
szükséges 6000 drb. 18|18|18 cm.-es
drb. 18|18|27 cm.-es szobi kékes vagy
bogdányi kékesszürke trachyt kockakő
köbm. hasitott kő, és 450 köbm. dunai h
szállitásának biztositására. Az ajánlat
vállalati összeg 10%-ának csatolása
Zombor sz. kir. város tanácsi iktatójába á p
17-én d. e. 10 óráig adandók be. A felt
a városi mérnöki hivatalnál megszerezhet

Ujvidék. (Törvényszéki ép
átalakitása.) Az ujvidéki törvénysz
fogházépületen szükséges javitási és átala
munkálatoknak biztositása céljából ver
tárgyalás hirdettetik. Az ajánlatok az

Báthory István
MMÉÉvk
1934.145.

munkák elvállalására vonatkozó ajánfugyivásárhelyi ref. lelkészi hivatalhoz ius 25-ig nyujtandók be, hol a közeldatok is beszerezhetők.

ota. [Baranya m.] (Korcsma épi-Csarnota község elöljárósága 3428 k. 73 ltségelőirányzat keretében korcsma épüittet. Felhivatnak vállalkozni szándékogy ajánlataikat a gyüdi körjegyzői hivamárcius 23 án déli 12 óráig adják

ségvetések példányonk

Szered. [Pozsony épitész) Szered k 16 fill. költséggel eg építése engedélyeztetvé céljából április 5 községházán tartandó tetik. Az ajánlathoz megfelelő bánatpénzn hivatalnál történt l

k és lemásolhatók. Az 19-én d. u. 5 óráig egyzői hivatalhoz be- az ajánlati érték 5%-a ánál letétbe helyezendő z csatolandó.

s z á l l i t á s.) Ujvidék tjain 1909. és 1910. 650 köbm. fedanyag lás hirdettetik. Bánat- déli 12 óráig a városi ell letenni Az ajánlatok . 10 óráig a városi an nyujtandók be. A ás, vállalati feltételek, ta a mérnöki hivatal- ető.

V i l l a m o s m ű é p i- étesitendő villamos köz- int az erőátviteli áram- iós alapon leendő biz- i s 15-én d. e. 9 óra- an Barcson versenytár- lkozó a központi tele- saját költségén tartozik rtani, ennek ellenében ny összegért a község gitását eszközölheti és meghatározott egység- világitási és erőátviteli ni. Közvilágitásra 150 ivlámpa, melyből 75 zólámpa és 4 db. 12 e, s ugyancsak 75 db. pa egész éjjeli világi- magánvilágitást illető- erelt izzólámpára van tama, áramszolgáltatás edése és az üzem foly- stb. szerződésileg álla-

S z a b o l c s Ferenc tervező épité (Budapest, VI., Szondy-utca 92.) megtekir

Arad. (M a g a s é p i t k e z é s e k P z s é n y b a n.) A máv. aradi üzletvez árlejtést hirdet a Petrozsény tárolón léte földszintes kettős altiszti laképület és h helyiség, valamint az előbbitől mintegy méter távolságra létesitendő földszintes őrház és az ezen épitményekhez tartozó épületek előállitására. Az ajánlatokat m á 31-én déli 12 óráig kell beadni az arad vezetőség általános osztálya főnökénél, a koronában megállapitott bánatpénzt m á r c i u s 30-án déli 12 órára kell let üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál. Az müszaki iratok és feltételek az üzletve pályafentartási osztályában tudhatók me

Pacsér. [Bács-Bodrog m.] (Ó v o d a t é s.) Pacsér község előljárósága a óvoda és melléképületei épitésének biz céljából versenytárgyalást hirdet Az ép összes költségei 13676 kor. 34 fillérbe nyoztattak elő. Az ajánlatok Pacsér közsé járóságánál m á r c i u s 30-án d. e. 12 adandók be. Bánatpénzül 5% m á r c i u déli 12 óráig a községi közpénztárnál tee A feltételek, tervek, részlettervek és az minta a községi jegyzői hivatalban megtekir

Debrecen. (M a g a s é p i t m é n y e k á l l o m á s o n) A máv. debreceni üzlet sége a Csap állomáson tervezett uj fütő pen létesitendő magasépitmények, u. m. emeletes fütőházi iroda raktár és laképü egy földszintes szertárépület ; 3. egy nyc köralaku mozdonyszin ; 4. két drb tiszti és daruakna ; 5. egy 15.5 m. átmérőjü m fordító korong alapzata és 6. egy Intze-torony, munkáinak előállitására pályázato melyre az ajánlatok á p r i l i s 6 án óráig az üzletvezetőség titkárságánál

Báthory István

és Klenovits

épitész

lásd

Ambrus és Hajnaly

alatt.

1934-ben vegezte Lechner Jenő dr. tervei alapján a kerek. minisztérium megbízásából a Központi egyetem diszterméneck átalakítási munkálatait

Saját megjegyzésem.

A diszterembe való képeket t. i. én restauráltam.

REFORM FÜZET

Báthory József

[illegible]

— **Felségfolyamodvány rajzokban — Jókai regénye nyomán.** Marosvásárhelyről jelentik: Özv. Báthory Józsefné, akinek férje a marosvásárhelyi református kollégium rajztanára volt, de a háboruban elesett, nemrég ujból férjhez ment. A hadiözvegy nyugdiját emiatt megvonták, dacára annak, hogy annakidején királyi dekrétumban biztositották neki, hogy özvegyi nyugdiját férjhezmenetele után is folyósitják. Az özvegy a minisztérium határozatát, amellyel a nyugdijat megvonta, megfellebbezte. Az ügy a semmitőszéket is megjárta, de ott is elutasitással végződött. Özv. *Báthorynénak* ekkor eszébe jutott *Jókai Mór:* „Az élet komédiása" cimű műve, amelyben egy falusi ember szerepel, akinek sehol sem adtak igazat. Ez az ember végül *képekben lerajzolta esetét* és elküldte Buda várába. Az asszony Jókainak ezt a regénytémáját leplagizálta és megbizta 18 éves fiát, aki apja tehetségét örökölte és szintén kitünően rajzol, hogy rajzolja meg nyugdijelvesztésének történetét. A rajzok kitünően sikerültek. Az első rajz a mozgósitást ábrázolja, a másodikon *Báthory József* hadnagy elesik a csatamezőn. A következő rajz egy postautalványt mutat, amelylyel kézbesitik az özvegynek a nyugdijat. Ezután azok a képek következnek, amelyek a királyi dekrétumot és az esketési szertartást ábrázolják, az ezutániak pedig a birósági eljárást. Az egyik képen a törvényszéki elnök eltépi a beadott keresetet, a másikon a tábla lesöpri az asztalról a fellebbezést, a harmadikon pedig a semmitőszék kedvezőtlenül billenti a mérleget. Az utolsó kép ismét mérleget ábrázol, amelynek egyik tányérjában a hadiözvegy iratai vannak, a másik tányérja előtt pedig a király áll. A mérleg még féloldalra billen. Az özvegy ezeket a képeket albumba kötve elküldte a királynak. Néhány nap mulva értesitést kapott, hogy iratait küldje el a minisztériumba és *azóta a hadiözvegyi nyugdiját már meg is kapta.*

— **Véletlenül feibelőtték a robogó villamos kalauzát**

Pesti Hirlap 1938. aug. 24.

„Két nemzet van egyesülve bennünk"

Isaszeg a lengyel hősökre emlékezik

„Ezek vagy őrültek, vagy lengyelek..." – mondta a megrökönyödött Regelsberg alezredes a mellette álló osztrák tisztnek 1849. március 5-én, látván, mint ront neki egy kicsiny lengyel csapat eszeveszett bátorsággal az ő dragonyos ezredének. Ez volt a lengyel légió lovasszázadának legnagyobb bravúrja, mely a szolnoki csatában esett meg, hol százhúsz jó lengyel indított lovasrohamot nyolcszáz osztrák dragonyos ellen. Az alezredes szemét vesztette az ütközetben, a lengyelek vállalkozása pedig mégsem bizonyult oly őrültségnek, mert látván az öngyilkos rohamot, nyomukba eredt a Ferdinánd huszárezred, és végül is kimentette szorult helyzetükből *Poninski* híres lovasait.

Ki tudja, hány ilyen jelenetet őriz még az élő és írott emlékezet az egykori híres lengyel légió leszármazottainak körében. Illendő tehát, hogy saját honfitársaink emlékezetébe idézzük a nálunk oly kevéssé számon tartott lengyel légió tevékenységét, amelynek létszáma az erdélyi lengyel csapatokkal együtt meghaladta a 3300 főt. Szervezője és parancsnoka József *Wysocki* tábornok 1849 végén, törökországi emigrációja kezdetén írta meg emlékiratait, a légió történetét. A kötet a *Zrínyi Kiadónál* jelent meg, a lengyel–magyar kapcsolatokat rendületlen hűséggel ápoló, kiváló történész-író-műfordító *Kovács* István fordításában, aki immár varsói nagykövetségünk kultúrtanácsosaként, a lengyelek szeretetétől övezve folytatja misszióját. Wysocki tábornok emlékiratait az isaszegi csata 144. évfordulóján mutatták be a falu fölött őrködő, román kori *Öregtemplomban* a történelmi emlékülés résztvevői. Az ünnepség *Gulyka* József esperes áhitatával kezdődött az isaszegi csatában elesett lengyel, magyar és osztrák katonák emlékére, majd *Katona* Tamás államtitkár beszélt a tavaszi hadjárat jelentőségéről. *Hermann* Róbert történész az isaszegi csata menetét elevenítette fel, majd *Kovács* István idézte fel az ütközetet a lengyel légionisták emlékiratai tükrében. *Pelyach* István *Damjanich* és a lengyel légió kapcsolatát elemezte, *Dürr* Sándor pedig az isaszegi lengyel emlékekről beszélt. A *Szatmáry* Zoltán által alapított *Falumúzeumban* kiállítás nyílt meg *Magyar–lengyel kapcsolatok Isaszegen* címmel, amely megrendítő képet nyújt az isaszegiek – bármily hihetetlen – csaknem ezeresztendős lengyel–magyar barátságáról. Az egykori középkori falu: Ilsvazug, Ilsaszeg egykori lengyel, sváb, szlovák telepeseinek nevét mai családnevek őrzik: *Csajkovszki, Petruska, Sitzenhofer, Hrustinszki*. Az első lengyel letelepedők Szent István király idejében érkeztek a faluba, a király ugyanis csehektől vásárolt lengyel hadifoglyokat telepített ide. Később a török ellen harcoló *Sobieski* lengyel király Isaszegig jött seregével. Az 1730-as években pedig *Grassalkovich* Antal kérelmére *Mária Terézia* királynő lengyel családok betelepedését engedélyezte. 1765-ben *Albert* lengyel király is itt vadászott. Feljegyezték, hogy a lengyel urak igen jól érezték magukat Isaszegen, hiszen beszélni tudtak a helybéli lakosokkal. A falu legismertebb történelmi eseménye azonban, mely fényes betűkkel írta be magát – hála a lengyel légióknak – mind a magyar, mind pedig a lengyel nép történelmébe: a híres isaszegi csata maradt. 1849. április 6-án Windischgrätz negyvenezer fős osztrák seregével szemben a huszonnégyezer főt számláló magyar csapat többórás viadalban győzött *Damjanich, Görgey, Aulich, Klapka, Gáspár, Kmetty* vezetésével és Wysocki József három lengyel légiójának segítségével. A híres csata emlékét őrzi a *Szoborhegyi emlékmű*, amelyet *Radnai* Béla készített 1899-ben, valamint a honvédsírok az isaszegi erdőben és Szentgyörgypusztán. Így válik érthetővé az a különösnek tűnő tény, hogy miért is ünneplik meg Isaszegen a csata kereknek igazán nem mondható 144. évfordulóját ekkora szeretettel a helybéliek, minden alkalommal konokul emlékeztetve a ritka kincsként őrzött és ápolt „millenáris" lengyel–magyar barátságra.

A történelmi emlékülést követően Kovács Istvánnal beszélgettünk Wysocki tábornok *Együtt a szabadságért* című emlékirata megjelenésének körülményeiről.

– A könyv fordításával régen készen voltam – kezdi Kovács István –, megjelenhetett volna már 1986-ban, ha nem kerül válságba az *Európa Kiadó*. A *Zrínyi Kiadó* szerkesztőivel úgy gondoltuk, hogy a március 15-ére elkészült könyv bemutatójára a legalkalmasabb, a legméltóbb hely Isaszeg, ahol az ütközet eldöntésében a lengyel zászlóaljak játszották a legmeghatározóbb szerepet. Az emlékirat értékes névsort tartalmaz a szabadságharc után Törökországba került lengyel légionisták névsorával. A tábornok ír *Dembinszkyhez* fűződő kapcsolatáról, a *Kossuth* Lajossal folytatott huzavonákról. Kossuth ugyanis nem akart beleegyezni (*Bem* tábornok tanácsára), hogy a lengyel egységeket egyetlen egységes légióba vonják össze.

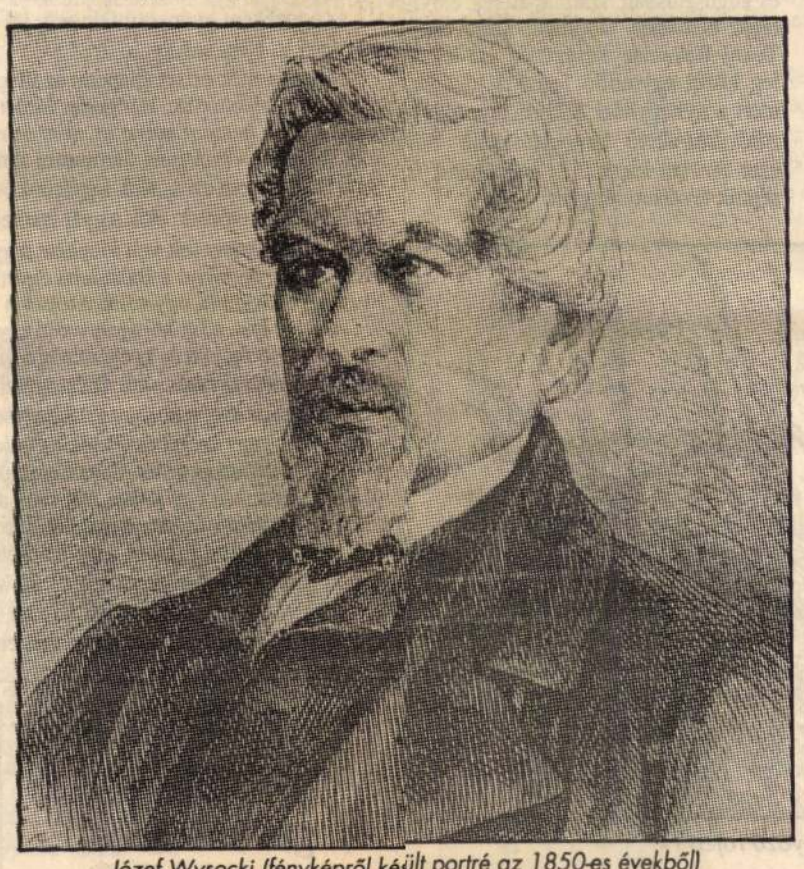

Józef Wysocki (fényképről készült portré az 1850-es évekből)

– Vajon mi indította a tábornokot az emlékirat megírására?

– Megható, hogy mekkora felelősséget érzett a lengyel légióért. 1849 májusában a légió egy része osztrák hadifoglyokból állt, tehát galíciai sorozású lengyel és ukrán katonákból. A légió magja azonban lengyel diákokból tevődött össze, akik „féltudatosan" jöttek Magyarországra 1848 őszén, hogy csatarendbe álljanak. A tábornok pontosan tudta, hogy micsoda értéket képvisel ez az értelmiségi ifjúság, amelynek egy része elhullott a magyarországi hadszintereken. Meg akarta őket menteni a lengyel emigráció számára, a nagy eszme érdekében, amely szerint Lengyelországért folyamatos harcot kell vívni. Úgy tartotta, állandóan készenlétben kell állnia a lengyel haderőnek, amely, számítva az európai konfliktusokra, tevékeny fegyveres erőként tud majdan beavatkozni a közép-európai küzdelmekbe. Wysocki még Törökországban is minden emberért megküzdött, a légionisták nagy részének rangját is megemelte. Erre azért volt szükség, mert a tisztek kétszer annyi zsoldot kaptak a törököktől, mint a közkatonák, így jobban táplálkozhattak, öltözködhettek. Átmenthették magukat arra az időszakra, amikor a törökök visszaengedték őket Európába. Wysocki az isaszegi csata idején már a harmadik hadtest hadosztályparancsnokaként nagyon jól tudta, hogy övé a szabadságharc legdicsőbb hadosztálya. Ebben harcolt a lengyel légión kívül a híres *9. vörössipkás zászlóalj* és a 3. szegedi *fehértollas zászlóalj* is. A lengyel gyalogság első nagy erőpróbája Isaszeg volt. A lengyel zászlóalj itt mintegy ötszáz főt számlált, a csatában negyven halottat veszítettek, csaknem tíz százalékukat, amely óriási veszteségnek számított.

– E negyven halott emlékére kértek a lengyelek a hősök panteonja számára isaszegi földet 1948-ban.

– A tábornok emlékirataiból pontosan tudjuk minden elesett lengyel tiszt nevét, Isaszegen elhunyt tisztről azonban nem tesz említést. Ennek ellenére a mai napig nagy szeretettel gondoznak itt a falu határában egy sírt, melynek fejfáján az áll, hogy egy ismeretlen lengyel kapitány nyugszik itt. A légió történetét tanulmányozva megható, hogy a lengyelek a vég kezdetén is csapatostul szökdöstek át Magyarországra. Az orosz csapatok bevonulásával egyidejűleg. Magyarországra jött *Matejkónak*, a híres festőnek két testvére is. Egyikük, Zygmunt *Matejko* közvetlenül érettségi után érkezett hozzánk, tizennyolc évesen esett el Turócszentmártonnál. Testvére, Edmund *Matejko* Bem táborába kerülve a tábornok egyik segédtisztje lett.

– Hogyan élnek ezek az emlékek, hagyományok tovább Lengyelországban?

A lengyelek az 1863–64-es szabadságharcban elesett magyarok emlékét őrzik. Ez a szabadságharc volt az első modern, európai partizánháború. A lengyelek elképesztő földalatti államot, hadsereget szerveztek, és a maguk húszezer fős partizán hadseregével le tudták kötni a háromszázezer fős orosz haderőt. A partizánok között mintegy ötszáz-hatszáz magyar önkéntes volt, ami meglehetősen magas százalékos arány. Sokkal kegyetlenebb volt ez a hadszíntér, mint az 1848-as magyar szabadságharc idején. Az oroszok, főleg a kozákok nem ismerték ugyanis a fogoly fogalmát, azonnal felakasztották az elfogott partizánokat, főleg ha azok tisztek voltak. Ha netán kiderült, hogy csak közlegény, akkor Szibériába száműzték. Az isaszegi ismeretlen lengyel kapitány sírjához hasonlóan Lengyelországban szintén gondoznak egy sírt, amelyről úgy tartják, hogy *Nyáry* Eduárd huszár őrnagy nyugszik ott. Álljon itt örök mementóul az isaszegi községháza falán lévő emléktábla *Petőfi*-idézete: *„Két nemzet van egyesülve bennünk / S mily két nemzet! a lengyel s magyar! / Van-e sors, amely hatalmasabb, mint / E két nemzet, ha egy célt akar?"*

Kövesdy Zsuzsanna

NAPLÓ

A LENGYEL KULTÚRA áprilisban kulturális rendezvényekkel emlékezik meg arról, hogy fél évszázaddal ezelőtt, 1943. április 19-én robbant ki a varsói gettóban a fegyveres felkelés. A program nyitányaként A varsói zsidóság 1919–1939 között címmel ma dokumentumkiállítás nyílik meg a Nagymező utcai intézményben. A tárlatot követően Jerzy Kawalerowicz Fogadó című játékfilmjét tekinthetik meg az érdeklődők. Dialógus a lengyel és a magyar zsidóság sorsáról a XX. században, illetve A közép-európai zsidóság – A közfelfogás sztereotípiái és a valóság címmel két tudományos tanácskozást rendeznek 26-án, illetőleg 27-én, ahol ismert lengyel és magyar történészek tartanak előadást. A Lengyel Kultúrában látható 19-én Jan Lomnicki Még csak egy erdő..., 22-én Andrzej Zulawski Az éj utolsó harmada, 26-án Wojciech Zóltowski A gyűlölet árnyékában című filmje. A vetítéssorozatot 29-én Andrzej Wajda Korczak című, 1990-ben forgatott alkotása zárja.

SZEPESI ATTILA költői estjét rendezi meg a Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság a Rátkai Márton Klubban (Budapest, Városligeti fasor 38.) ma este hat órakor. Az est házigazdája Szakolczay Lajos irodalomtörténész.

AZ UDMURT NÉPMŰVÉSZET című, az izsevszki Udmurt Állami Művészeti Múzeum gyűjteményéből válogatott kiállítás április 22-ig tekinthető meg az Orosz Kulturális Központban (Budapest V., Semmelweis u. 1–3.).

ZELK ZOLTÁN emléktáblájának ünnepélyes avatása április 16-án, délután négy órakor lesz a XI. kerület, Menyecske u. 1. szám alatt. Zelk Zoltánra Gyurkovics Tibor emlékezik.

HENRY MOORE kiállításának megnyitója április 16-án, délután négy órakor lesz a Szépművészeti Múzeumban. A kiállítást, amelyet május 30-ig tekinthetik meg az érdeklődők, John Birch, Nagy-Britannia és Északírország nagykövete nyitja meg.

Összefogtak a magyar és az amerikai filmesek

Megalakult a *Magyar–Amerikai Filmszövetség* magyar szekciója – jelentették be a magyar szekció szervezői, *Illés* György, *Zsombolyai* János és *Sántha* László. A szövetség ez év januárjában jött létre Los Angelesben, az ottani magyar konzulátus kezdeményezésére *Hungarian-American Film Association (HAFA)* néven a filmszakma olyan jeles képviselőinek részvételével, mint *Zsigmond* Vilmos *Oscar-díjas* operatőr és *Vajna* András, a *Cinergi cég* tulajdonosa, a *Rambo-filmek* producere. A magyar szekció alapító tagjai között van *Jancsó* Miklós, *Makk* Károly, *Gothár* Péter, *Kézdi-Kovács* Zsolt, *Mészáros* Márta, az operatőrök közül *Ragályi* Elemér és *Kende* János.

A magyar szekció támogatja a magyar filmek terjesztését az Egyesült Államokban és a független amerikai filmek hazai forgalmazását. Előkészíti a magyar–amerikai koprodukciós alap létrehozását, amely a Magyarországon forgatandó magyar–amerikai koprodukciókat részesítené támogatásban, és igyekszik megszerezni ehhez a tervhez a *Magyar Mozgókép Alapítvány, a Duna tv* és a *Magyar Televízió* támogatását. Kezdeményezi egy amerikai–magyar államközi koprodukciós szerződés tető alá hozását, továbbá egy forgatókönyv-kidolgozási alap létrehozását is. Ennek az alapnak a segítségével magyar filmrendezők és forgatókönyvírók tanulmányúton ismerkedhetnének meg a forgatókönyvírás amerikai módszereivel és gyakorlatával.

A HAFA létrehozásának ötlete *Márton* András Los Angeles-i magyar főkonzultól származik, aki nagy lehetőségeket lát abban, hogy Hollywoodban a filmipar kezdetétől fogva dolgoznak magyarok, és közülük sokan ma is köztiszteletben álló, befolyásos tagjai az amerikai filmszakmának. Az amerikai szekció tagjai egyebek között azt a célt tűzték ki, hogy segítsék a nehéz anyagi helyzetben lévő magyar filmgyártást, dialógust hozzanak létre Hollywood és Budapest között, ösztönözzék nemzetközi produkciók magyarországi forgatását, filmfőiskolások cseréjét, s általában a két ország filmeseinek közeledését egymáshoz.

Az első hazai üvegművész: Báhory Júlia

Párizstól Budapestig

Ezüst hajú, kedves mosolyú, idős hölgy: a történelmi nevet viselő *Báthory* Júlia fogad könyvekkel, képekkel teli otthonában. Századunkkal szinte egyidős. Nyugodtan leírhatom, mert ma is fiatal és szép. Mindenre pontosan emlékszik, de a sikereiről alig beszél. Olykor-olykor a menye, *Kovács* Júlia jön segítségemre, és „elpletykál" olyasmit is, amit Báthory Júlia soha nem mondana el. Eszébe sem jut, hogy arról beszéljen például, hogy ő kezdte alkalmazni művészi célokra Párizsban a homokfúvás technikáját, amit előtte évtizedekig csak ipari célokra használtak. Ő az üveg első igazi hazai művésze. A párizsi, New York-i és a brüsszeli világkiállításon elismerő oklevelet, a milánói triennálén ezüstérmet kapott, a negyvenes évek elején többször is kitüntették. A háború után, itthon már csak ritkán adódott lehetősége arra, hogy alkotó művészként is dolgozzék. (A Rákóczi úti gyógyszertárban, a budai *Zöldfa* éttermben láthatjuk pannóit.) 1949-ben kidolgozta az *Iparművészeti Főiskola* számára az üvegtervezés képzési és oktatási tantervét, de ezt a tantervet soha nem vezették be. 1952-ben ő hozta létre a *Képző- és Iparművészeti Gimnázium* üvegszakát. Ő képezte az oktatókat is.

A „Szélkakas"

Akkoriban a tanítás töltötte ki az életét. 1963-ig tartott, míg kiharcolta, hogy felszereljenek az iskolában egy kis üveghutát. Kapott ugyan több kitüntetést később is, de „évtizedeken át hallgatott és hallgattak róla". A hallgatás talán most megtörik. Nemrégiben választotta tagjai közé a *Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia*. Az *Iparművészeti Múzeum* dísztermében ma végre megnyílik az az életműkiállítás (*Varga* Vera rendezésében), amely három évig tartó elszánt munka eredménye. A tárlókban csiszolt, plasztikus hatású, sejtelmesen csillogó, finom növényi motívumokkal és állatfigurákkal díszített tárgyak: tálak, poharak, dobozok, tükrök, keresztek. A bejárattal szemben hatalmas csiszolt és homokfúvott síküveg pannók. Egy részük eredeti, a harmincas években készült, a múzeum tulajdona. Más részüket a művésznő fia, *Szilágyi* András üvegművész készítette el újra, a megmaradt tervrajzok alapján.

– Édesapám orvos volt Debrecenben, egy környékbeli faluban töltöttem nyolc évet a gyerekkoromból, egy hatalmas kertben. Mindig szerettem a szép üvegeket – meséli, amikor arról kérdezem, mikor kezdte érdekelni igazán az üveg. – Münchenben végeztem el a főiskolát, először rajzot tanultam, *Niemeyer* festőművész volt a tanárom. Ő vezette a kerámia-, az üveg- és a textilszakot. De mindig szerettem a szép üvegeket. Dessauban bejártam a *Bauhausba*. Azután hazajöttem, ekkor volt a bemutatkozó kiállításom. A *Magyar Iparművészet* rendszeresen közölte a munkáimról készült képeket, érdekesnek, újszerűnek találták őket, mert addig itthon csak gyári üveget ismertek. A főiskolának Németországban volt külön szakiskolája. Itt készítették el a gyerekek által megtervezett tárgyakat, az enyémeket is. Ezek közül sokat hazahoztam. Azt hittem, könnyen boldogulok majd, de egy év alatt kiderült, hogy nem kapok üveget a gyáraktól, nem csinálják meg a formákat. Nem tudtam mihez kezdeni. A fivérem akkoriban ment át Németországból Franciaországba, repülőgép-tervező volt. Párizsban megismerkedett *Huszár* Imrével, aki akkor már jó nevű szobrász volt. Felajánlotta, hogy rendezzünk közös kiállítást. Olyan sok megrendelést kaptam, hogy elutaztam Párizsba. Két nap alatt csomagoltam össze. Érdemes volt elmenni. Sokat dolgoztam. Először a fivérem fürdőszobájában, azután egy önálló kis helyiségben, majd később, az 1937-es világkiállítás évében, a Panthéon mellett berendeztem a *La Girouette* (Szélkakas) nevű stúdiót. Itt már ki is tudtam állítani.

A tervrajzok

– *Kikkel dolgozott Párizsban?*

– Szinte teljesen egyedül, ezt a fajta munkát senki sem csinálta rajtam kívül. Az volt a szerencsém, hogy sok megrendelést kaptam. Szállítottam egy ezüstgyárnak, keretbe foglalták a műveimet. Az egyik legnagyobb dekorációs üzlettel csereberéltem. Nagyszerű lámpákat, bútorokat kaptam tőlük az üvegtárgyaimért, amik nagyon egyszerűek voltak. Azért tetszettek... André *Kertésszel* egy házban laktunk, sokat fényképezett nekem, de más társaságom nem nagyon vo A fivérem látogatott meg majdnem mindenap...

– André Kertész fotóit megtaláltuk itt a lakásban – veszi át a szót Kovács Júlia –, mamika soha nem mutta őket. Szerencsére sok rajz

Báthy Júlia Párizsban

és fénykép is ekerült, főleg a tervek voltak fontosak, mert ek alapján tudtuk újra elkészíteni a tárgyakat.

– *Nagyobb egrendeléseket is kapott Párizsban...*

– A *Printers* áruház oszlopait burkoltam be figurális díszű üveglapokkal. *Falus* Elek, aki ismert berendező volt, a zürichi *Goldberger*-gyár bemutatótermének díszítését rendelte meg tőlem. Az oszlokra készítettem fátyolba öltöztetett női figúkat. Ezeknek a rajzai is megmaradtak. A Pzsban kiállított, plasztikus figurákkal díszített üvegasztalom meg egy bárszekrény tükörajtaja most az *Iparművészeti Múzeumban* is látható. Nagy anyagot hoztam haza, de a háború alatt sok minden tönkrement...

– *1939-ben, amikor Magyarországról rengetegen elmentek, Báthory Júlia hazajött. Miért?*

– Nem akartam a szüleimet egyedül hagyni... Haza kellett jönnöm.

A múzeumért

– *Férjét, Szilágyi János festőművészt, akinek freskóit számtalan templom őrzi, a háború után, a Középület-tervező Intézetben ismerte meg, ahol mindketten dolgoztak...*

– Rajzolók voltunk... Az ő életművét nagyon szeretnénk bemutatni, de még rengeteg munka vár ránk. Le kellene fényképezni a freskókat...

– Szilágyi János is olyan műfajban dolgozott, amelyben nem szabad tévedni – veszi át újra a szót Kovács Júlia. – Az üvegművészet műveléséhez is tökéletes rajztudás kell, és azt még valakinek le kell vetíteni az üvegre. Az üveget nem lehet radírozni, a csiszológéphez ülve mindent el lehet rontani. Ezt a műfajt ma szinte senki sem műveli, megijedtünk, hogy süllyesztőben marad. Ezért kezdtük el a harcot ezért a kiállításért, amely a *Kereskedelmi Bank Rt.* segítsége nélkül nem jöhetett volna létre. Felfedeztük a csiszolás kézművességének szépségeit. Ekkor jöttem rá, hogy az ólomkristály, amit egyáltalán nem szerettem, csodálatos lehet, ha úgy csiszolják, ahogy Báthory Júlia. A síküvegen, az általa használt technikával képzőművészeti ihletésű, kihalóban lévő, de nélkülözhetetlen műfajú szobrászmunkát végzett. Úgy éreztük, ezt az életművet, amelyben együtt van a fúvott-, a hutaüveg, a csiszolt ólomkristályüveg, a szobrászati felfogású pannók sora, hatalmas méretekben, mindenképpen tovább kell vinni, meg kell ismertetni. Szeretnénk létrehozni egy múzeumot, ahol a teljes anyag együtt maradhat. Dömsödön, ahol lakunk, ígéretet kaptunk arra, hogy megvásárolhatjuk a harmincas években épült hajdani kaszinót. Itt minden elférne. Az üvegszakma a maga teljességében jelenhetne meg. A múzeum mellé iskolát is szeretnénk telepíteni, ahol jó mesterembereket képeznénk. Sokat tanultunk a kiállítás előkészítése közben, és szeretnénk, ha mások is tanulnának.

Ferch Magda

Néhány belvárosi „szalon-környezetvédőnek" nyújtanak csak szereplési lehetőséget a hangjukat egyre inkább hallató zöld mozgalmak, vagy pedig megvan az esélye annak, hogy a polgárok országszerte fellépnek a környezetüket szennyező-romboló beavatkozások ellen? Mindenesetre nincs könnyű dolguk azoknak, akik effajta közéleti fellépésre vállalkoznak. Hiszen országszerte széles rétegeket fenyeget a – rövidebb vagy hosszabb távú – létbizonytalanság, és ebben a helyzetben minden újabb helyi beruházás „áldásként" érkezik; a káros hatások firtatása nem örvend nagy népszerűségnek. Ennek ellenére – mint az a tudósítóink által nyújtott körképből kiderül – egyre több helyen találkozhatunk biztató kezdeményezésekkel.

Szabolcsban a természet gazdagságát próbálják átmenteni

Nem demonstrálnak, hanem tanítanak

Természeti és tájképi értékekben igazi ritka kincset őriz Szabolcs-Szatmár-Bereg. Tájai gyönyörűek, a növény- és állatvilág szinte érintetlen, több helyütt majdnem őseredeti állapotában maradt meg a flóra és a fauna. Az itteni természetvédőknek tehát nem azt a keveset kell megóvniuk, amit még nem tett tönkre a szennyezés, hanem ezt a különleges gazdagságot átmenteni a múltból a jövőbe.

Bár a természetvédelmi egyesületek a megyében szétszórtan alakultak, az összefogás és a jó kapcsolat jellemző rájuk, nem szélsőségesek és mindig nyitottak érvelő vitára. Az *E-Misszió Természetvédelmi Egyesület* 1988-ban alakult harminc taggal, ma kétszáznál többen vannak, nagy részük diák. Nevüket a káros anyagok kibocsátását jelentő, ma is használatos görög kifejezésből alkották. Céljuk a megye természetvédelmi értékeinek megőrzése és a környezet védelme. E kettő ugyanis nem választható külön, csakis együtt kezelhető. Öt szekciójuk van.

A természetvédelmi szekció tagjai túrákon, táborozásokon felmérik az értékes területeket és védetté nyilváníttatják, illetve a már védett területek állapotát folyamatosan figyelik. A környezetvédelmi szekció a lakosság tudatformálását végzi, figyelemfelkeltő rendezvényekkel, érdekes ismeretterjesztő előadásokkal. Tavaly más szervezetekkel közösen rendezték meg Nyíregyházán a levegőtisztaság-védelmi napot, decemberben pedig a norvég kormány kezdeményezésére a környezetvédelmi panasznapot. Az oktatási szekció főiskolákon és általános iskolákban ingyen előadásokat tart a környezet természetvédelemről; a Sóstóerdei szabadidőparkkal közösen indított egy országos természetvédelmi vetélkedőt. Az egyesületnek van állatmenhelyprogramja is, és születőben a környezetvédő lakossági energiatermelés lehetőségeit feltáró Alternatív Energiaklub. A föld napjára szemétből földgömböt építenek, és *környezetvédelmi labirintust*, amely a környezetszennyezés „zsákutcáit" mutatja be.

A megyei egyesületek nem demonstrálnak, hanem tanítják az embereket, viszont mindenütt ott vannak, ahol veszélybe kerül valamilyen természeti érték, és azért keményen harcolnak is a saját eszközeikkel. A Felső-Tisza Alapítványt tavaly januárban tette a Nyíregyházi Papírgyár százezer forint alaptőkével, hogy védjék a környezetet és a természetet. Munkájuk sokrétű: a Felső-Tisza-vidék természeti állapotának feltárása; a táj eredeti arculatának megőrzése; figyelemfelhívás a térséget veszélyeztető környezeti ártalmakra, a várható beruházások hatásainak elemzése; a környezeti nevelés támogatása; a Felső-Tisza önkormányzatai környezetvédelmi terveinek segítése.

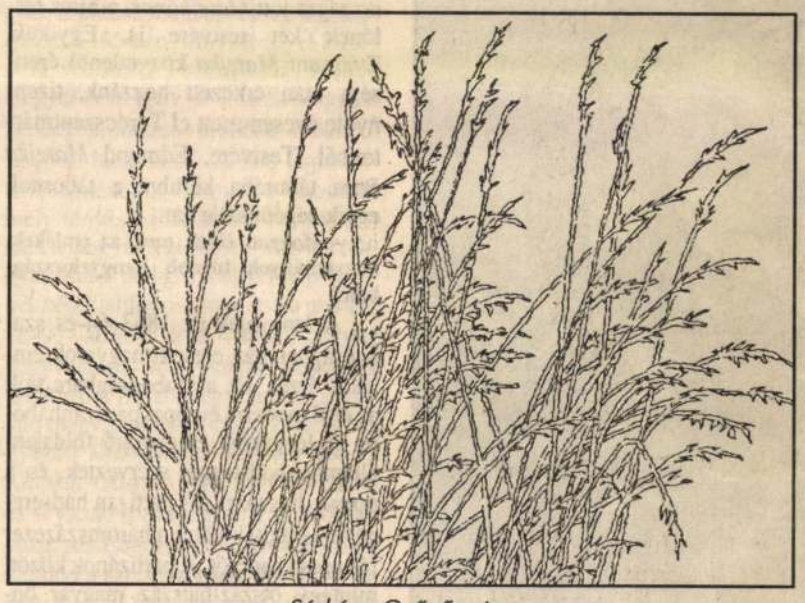

Sárkány Győző rajza

Már létrehozták az információs irodát a zöld telefonnal, amin éjjelnappal fogadják a környezetvédelemmel kapcsolatos felvetéseket; finanszírozzák az egyik nyíregyházi óvoda csoportjának természetbarát szellemben való nevelését; nagy sikerrel szervezték meg a szárazelem-gyűjtési akciót, és a lakossági veszélyes hulladék gyűjtését. Harmincperces zenés videofilmet forgattak a Felső-Tiszáról, bemutatva a páratlan tiszavirágzást, a csak itt fészkelő parti fecskéket, amelyeknek megmentését is szolgálja az alapítvány. Emblémájuknak is ezt a törékeny madarat választották.

Beadták a tervet a Nyíregyháza melletti Igrice-mocsár teljes rekonstrukciójára, és a Primom Alapítvánnyal közösen dolgoznak a felső-tiszai falusi és ökoturizmus lehetőségének feltérképezésén. Más terveik mellett júniusban és augusztusban Szatmár-Bereg élővilágát bemutató táborokat szerveznek Tokaj–Rakamaz térségében is. Jelenleg közel egymillió forint a tőkéjük, mert a nyíregyházi önkormányzattól a zöldváros-akció támogatásaként 800 ezer forintot kaptak, és már mások is segítik tevékenységüket.

A Magyar Madártani Egyesület 36. számú helyi csoportja, a mátészalkai Tridea Természetvédelmi Egyesület és kisebb természetvédő csoportosulások mellett értékes munkát végez a vásárosnaményi gimnázium természetbarát diákköre, amely 1985-ben alakult, elsősorban a fiatalok természetszemléleti nevelésére, ismertterjesztésre. Az elméleti foglalkozások mellett a Beregben természetvédő túrákat tartanak, évek óta megrendezik Barabásban a beregi természetvédelmi tábort s pályázatokat is készítenek. Most huszonhat taguk van, de jóval több diákot mozgatnak.

Az E-Misszió Egyesület, valamint a természetvédők megyei szövetsége támogatja őket. Szeretnék a közeljövőben megalakítani a felnőttekből álló Beregi Tájegység Természet- és Környezetvédelmi Egyesületét. Szabolcs-Szatmár-Beregben örvendetesen gyarapodik a zöld mozgalom, egyre többen ismerik fel, hogy ezt a kincset nem szabad elprédálni, és a természet egészsége az ember jövendőjének záloga.

Tóth M. Ildikó

Szolnokon a kerekasztalé a főszerep

Ki a Tisza vizét issza...

A Közép-Alföld környezetvédelmi gondjainak döntő része a vizek – a folyóvizek, a csatornák, a holtágak, a talajvíz és a mélyebb rétegek vize – szennyezettsége, szennyeződése.

A Tisza vízgyűjtőjébe a Szamos szállítja a legtöbb szennyeződést, amelynek hatása – igaz, kis mennyiségben, elsősorban mikroszennyezők, szerves vegyületek formájában – a folyó középső szakaszán, Szolnok környékén is bemutatható.

Ugyancsak sok szennyező anyag érkezik a Tiszába a Maroson, s csupán e két folyó említésekor nyilvánvalóvá válik: a Tisza vízgyűjtőjének környezetvédelmi problémái csak széles körű hazai és nemzetközi összefogás eredményeképpen oldhatók meg!

Külön fejezetet érdemel e tekintetben Szolnok városa, mert ivóvizét teljes egészében a Tiszából nyeri. Jogos és érthető követelése hivatalos szervnek és állampolgárnak a Tisza – mint ivóvízbázis – védelme, ugyanakkor erkölcsileg nehezen magyarázható, védhető a jogos követelés annak tudatában, hogy a nyolcvanezres Szolnok kommunális szennyvize gyakorlatilag tisztítatlanul – mechanikai szűrést, ülepítést követően –, igazi szennyvize részben tisztítatlanul ömlik a Tiszába. A festői Tiszaliget szabadstrandján a fürdés például *bőrgyógyászati utókezeléssel együtt* ajánlatos.

A Szolnoknál a Tiszába torkolló Zagyva halai a természet hihetetlen alkalmazkodóképességének ékes bizonyítékai: csoda, hogy még léteznek! A Hatvani Cukorgyár és Konzervgyár, a jászberényi üzemek mind a kis vízhozamú Zagyvát terhelik. E sorok írója még emlékezik, hogy a szolnoki szovjet katonai kórházból bűzös patakként csorgott a Művésztelep fölött a kórházi szenny – összetételének részletezése elhagyható – a Zagyvába.

A kilenc kilométeres kanyart leíró szolnoki Holt-Tisza bőségesen kínál csemegét – nemcsak a kajak-kenusoknak, a horgászoknak és a merészebb fürdőzőknek, hanem – a környezetvédőknek is.

Mezőtúr immár több évtizede megoldatlan gondja a Berettyó hihetetlen mértékű szennyezettsége, amelynek okozója Debrecen kommunális és ipari szennyvize. Az Alföld talajvizeire és mélyebben található rétegvizeire kifejezetten károsan hatott az urbanizáció, pontosabban a közműolló szélesre nyitása: a vezetékes vízellátás mögött oly mértékben maradt el a szennyvizeket összegyűjtő csatornázás, hogy mára – különösen vidéken – a települések jó része alatt kifejezett szennyvízkúp keletkezett, amely komolyan hozzájárul a talajvíz és a rétegvizek szennyezéséhez.

Ugyanezen talaj- és rétegvizeknek nem használt a mezőgazdaság kemizálása, a nagyarányú műtrágyázás, de a nagy állattartó telepek hígtrágya-kezelésének megoldatlansága sem.

A botrányokat mégsem csak a „velünk élő" problémák okozzák, hanem a helyi ügyek: a nyolcvanas évek végén az akkori környezetvédelmi minisztérium hulladéktároló építési terve váltott ki elemi erejű tiltakozást az érintett települések – Kétpó és Kuncsorba – lakosságából, majd a Jászberényi Hűtőgépgyár környezetszennyezési ügyét kapta föl a sajtó. A kétpói hulladéktároló tervét – úgy tűnik – magával sodorta a rendszerváltás, a hűtőgépgyárat pedig megvette a svéd Elektrolux, vállalva az évtizedek alatt fölhalmozódott környezetvédelmi problémák orvoslását.

A volt szovjet katonai bázisok és üzemanyag-tárolók okozta környezeti gondok országos méretűek, legutóbb egy kapott közülük parlamenti nyilvánosságot: aggodalommal tölti el a helyieket, a környékbelieket, de egész Jász-Nagykun-Szolnok megyét is a kunmadarasi volt szovjet katonai repülőtér talaja megtisztításának abbamaradása, annál inkább, mivel a repülőtér és a hozzá tartozó lakótelep hasznosításakor nemzetközi tranzitreptér javaslata is szóba került.

Bőven akadna témájuk, tennivalójuk a helyi környezetvédőknek az Alföld közepén, ám a kisebb környezet- és természetvédelmi egyesületek, klubok, körök – elsősorban az általános és a középiskolákban, némely cserkészcsapatban működnek ilyenek – között az egyetlen, komolyan számításba vehető környezet- és természetvédő egyesület a *Tisza Klub*.

Az alföldi környezet- és természetvédő mozgalom csírája a civil kezdeményezésekben keresendő; mégpedig a mozgalmi aktivisták és a szakemberek szerencsés találkozásának eredménye. Így érthető, hogy *a harcos fellépés helyett a kerekasztalé a főszerep*. A települések önkormányzatai általában örömmel fogadják a zöld kezdeményezéseket, s ma már a hivatalos szervek, a szakemberek is partnerként viszonyulnak; nem zárják le „ez csupán laikus vélemény" fölkiáltással a föltáruló problémákat.

Egri Sándor

Környezetvédő lobbyk a Balaton északi partján

„Szagos" bor és keszegdömping

Csendesedett az össztűz, amelyet a Balaton-parti környezetvédők a fűzfői Nitrokémiára zúdítottak. Nem azért lettek halkabbak az egyesületek, mert belefáradtak az érvelésbe, hanem mert látják és méltányolják a gyár erőfeszítéseit. Az elmúlt három-négy évben igencsak sarokba szorították a műszakiakat a környezetvédők, nemcsak a hivatásosak, hanem az amatőrök is. A környezetvédelmi laboratóriumba hoztak be a panaszosok vegyszertől szagló bort, lekvárt, állítólag még kacsasültet is. A rossz széljárás idején ugyanis kellemetlen szag áradt a szőlőskertek, veteményesek felé. Ezt szagolták az egyébként gyönyörű fekvésű, jól ellátott fűzfői strand vendégei is. Nem sokáig…

Megelégelték ezt az állapotot az idegenforgalom hívei, és egyesületet alapítottak. Hangosan hirdették, hogy *a vendégfogadás több hasznot hozna itt, mint az egész gyár*, és foglalkoztathatná a Nitrokémia háromezer dolgozóját is. Nem így gondolták viszont azok, akik a gyárhoz és az idegenforgalomhoz egyaránt kötődtek, akik a gyár lakótelepén élnek. Nem vitatják, hogy bizony sok volt időnként a gyárból származó kellemetlenség, de mivel a Balatonba egyetlen gramm szennyező anyag nem kerül, úgy vélik, a többi is megoldható.

A két csapat, a két környezetvédő egyesület, ha össze nem is csapott, de majdnem kenyértörésre vitte a dolgot. Tavaly áprilisban népszavazás volt Balatonfűzfőn, arról döntöttek, hogy maradjon-e egy közigazgatási egység a régi település és a gyártelep, vagy összebékíthetők az érdekek. A népszavazáson 71 százalékban a válás ellen voksoltak. Így egyben maradt a község, és sokan úgy látják, hogy ma már társadalmi ügy a környezetvédelem, és ennek megítélésében nincs különbség a gyár dolgozója és a panziós vagy a szobakiadó között. Annál inkább igaz ez, mert gyakran *a kettő ugyanaz a személy*.

A nagy csatározásnak több haszna is lett: a gyár megszervezte és lehetővé tette, hogy szakemberek segítségével bárki betekintsen korábbi titkaikba. Rendszeresen úgynevezett monitoring-napokat szerveznek, ezeken szakértők, kertészek, vegyészek, geológusok, biológusok elemzik a gyár környékét, a vizet, a levegőt és az ott termett növényeket egyaránt. A mérések eredményeiről bárkinek beszámolnak, aki a nyílt napon felkeresi őket.

A gyár vezetői nem ígérhetik, hogy egy csapásra eltüntetik az elmúlt évtizedek nyomait, felelőtlenségeit, azokat bizony még jó ideig hordozza a föld, ott marad a fákban, bokrokban. A környezetterhelést viszont sikerült jelentősen csökkenteni, és ez növeli a bizalmat a környék lakóiban is.

A Balaton-parton nem a fűzfői az egyetlen környezetvédelmi lobby, *a tó állapotát szakértő szemmel figyelik a horgászok is*. A horgászegyesület rendszeresen hallatja is hangját, hiszen ami a horogra akad, egyértelműen jelez, és nem csak azt, hogy ügyes-e, aki a bot végét fogta. Ha túl sok az alga, a táplálkozási lánc a keszegnek kedvez, nem pedig a nemesebb halaknak, mondjuk a fogassüllőnek. Most pedig *keszegdömping van a Balatonban*. Az angolna-utánpótlás már megszűnt, most másra figyeltek fel a horgászok. Óriásra nőtt a busa a Balatonban, egy-egy például eléri a 20–30 kilót is.

A busaóriásokra még nincs tudományos magyarázat, mint ahogy nincs a balatoni nádpusztulásra sem. Az MTA Tihanyi Limnológiai Kutatóintézetében az alaposabb kutatásokhoz egyszerűen nincs elég pénz. Ezért hozták létre a Balaton kutatásáért elnevezésű alapítványt, hogy erre fizethesse be mindenki azt a pénzt, amit a tó tisztaságának védelmére, illetve ennek a kutatására szánt. Egyelőre nem tolonganak a tóparti vállalkozók, hogy támogassák a kutatást, az intézet vezetői viszont abban bíznak, hogy előbb-utóbb felismerik: csak a tiszta Balaton mellett lehet sikeres a vendéglő és szálloda. Ehhez pedig kutatni is kell.

Barta Éva

Komárom-Esztergom megye

Ne épüljön garázsváros

Kimondottan a zöld mozgalmakhoz tartozó szervezet csak egy működik Komárom-Esztergom megyében, mégpedig az oroszlányi székhelyű *Preventív Humán Misszió*, azaz a Megelőző Emberi Küldetés Egyesület. A környezetvédelmi jellegű feladatok, teendők száma viszont szinte végtelen, noha ez az országrész a legkisebb területű megyéje a hazának.

Az egészség- és környezetvédelmi egyesületet az 1991-es év elején, elsősorban a megyében élő, illetve dolgozó értelmiségiek – orvosok, jogászok, környezetvédelmi szakemberek, pedagógusok, erdészek – hozták létre.

Az egyesület – nevének megfelelően – az urbanizációs károkat kívánja mérsékelni, illetve megelőzni. Emiatt törekszik együttműködésre az önkormányzatokkal. Ha ez azonban valamilyen ok miatt akadályba ütközik, akkor mind az írott, mind az íratlan szabályok megsértése esetén felemeli a szavát. Az eddigi legnagyobb megmozdulásra, egy tiltakozó gyűlésre éppen Oroszlányban került sor. Az egyesület azért emelte fel a szavát, hogy az egyik ottani lakótelep közelében ne épüljön „garázsváros" és ne alakítsanak ki annak közelében kamionparkolót. Az akció után abban állapodtak meg az egyesület és az önkormányzat vezetői, hogy az érintett térségben a tervezettnél jóval kevesebb garázs épül, a kamionparkolónak pedig a város külterületén keresnek helyet. Az egyesület feladatának tekinti a tudatformálást is, ezért időnként egy-egy, egészség- és környezetvédelemmel kapcsolatos tudományos konferenciát is szervez.

K. Pintér Lajos

Hajdú-Biharban örök téma a hulladék

Divatba jönnek a tüntetések

Alföldi megye lévén, a *talajvízszennyezés* okozza az egyik legnagyobb gondot a környezetvédőknek Hajdú-Biharban, ugyanis a nem megfelelő módon és mértékben kezelt szennyvíz félő, hogy a magas talajvízbe kerül. Sőt egyesek tudni vélik, hogy már van ily módon szennyezett talajvíz a Hajdúságban, ahol pedig a folyó híján a talajvízből nyerik az ivóvizet. A Tiszántúli Környezetvédelmi Felügyelőség (IKF) igazgatóhelyettese, *Demeter* Antalné szerint a csak félig-meddig megoldott szennyvízkezelésnek komoly következményei lehetnek, és lassan túljutunk a huszonnegyedik órán is. Terv ugyan már készült ezzel kapcsolatban, de önerőből az alföldi települések nem képesek a kivitelezésre.

Debrecenben a hétköznapokon az egészségügyi szabvány által megengedett mértéknél magasabb a légszennyezettség, amit a környezetvédelmi felügyelőség szakemberei szerint csökkenteni lehetne, ha a tranzitforgalmat egy elvezető útra terelné át a város. Pénz híján körgyűrű helyett azonban az utakat szélesítik Debrecenben.

A környezetvédelmi teendők sorát gyarapítja a szovjet hadsereg ideiglenesen Debrecenben állomásozó alakulatától (vissza)kapott, kerozinnal szennyezett reptér is. A kifutópályák, üzemanyag-tárolók, szerelőcsarnokok mentén néhány hónapja kezdték meg a szénhidrogén-mentesítést, és eddig már hétszázezer köbméter földet tisztítottak meg. Az ötvenmillió forintba kerülő földcserét várhatóan június végére fejezik be.

Bár Hajdú-Bihar nem kimondottan ipari település, akadnak azért veszélyes hulladékot is „termelő" gyárak. Ilyen például a Biogal Gyógyszerárugyár, amely ugyan már rengeteg pénzt költött a hulladék kezelésére, de a környezetszennyezés a gyár körül még mindig élő probléma, hiszen egy része a zöldövezeti részbe, a debreceni Nagyerdőbe nyúlik. A Tiszántúli Környezetvédelmi Felügyelőségtől megtudtuk, hogy az új vállalkozások – használtgumi-lerakatok, maszek vágóhidak – számtalan környezetvédelmi problémát okoznak, és a szabályokat, előírásokat megszegők számát e kirótt bírságok sem csökkentik.

Örök téma a szemét, amelynek korszerű kezelése éppúgy elengedhetetlen lenne, mint a veszélyes hulladéké és a szennyvízé. Jó néhány helyi önkormányzatnak van korszerű hulladéktároló telepe, de számuk még mindig kevesebb az elegendőnél.

A tüntetések, tiltakozások mostanában kezdenek divatossá válni Hajdú-Biharban. Az odódiak nemrégiben sikeresen tiltakoztak a faluban felépített veszélyes hulladékégető ellen, amely ma már ugyan nem üzemel, de az egyik falubeli *éhségsztrájkot helyezett kilátásba*, amennyiben az égetőt nem telepítik máshova.

Demeter Antalné, a TKF igazgatóhelyettese az odódi kálváriával kapcsolatban kifejtette: sajnos az emberek nem akarják megérteni, hogy egy jól megépített égetőmű kevesebb veszélyt rejt magában, mint a határon szétszórt hulladék.

Az eldobható habosított tálkák és poharak használata ellen is tüntettek már a debreceniek. Az ózont károsító, klórozott szénhidrogént tartalmazó étkészlet helyett a McDonald's már papíredénykéket használ, a Civis gyorsétkező azonban maradt a műanyag mellett, így a tiszántúli zöldek újabb kivonulásra készülnek.

Kozári Réka

Angol segítséget kap Székesfehérvár

Talán megmenthető a Sóstó

Eggyel kevesebb környezetvédelmi gond lesz rövidesen Fejér megyében: a nyár elején megkezdik a Velencei-tó vízpótlását, s ezzel remélhetően elejét veszik az alacsony vízállás következményeként kialakuló súlyos ökológiai károsodásnak.

Nemzetközi összefogással, angol segítséggel sikerül viszont csak megmenteni Székesfehérvár hajdan népszerű kirándulóhelyét, a Sóstót és környékét. A terület ugyanis az utóbbi évtizedekben szinte teljesen elmocsarasodott, s az ipari üzemek szennyvíztárolója lett. A város önkormányzata most angliai testvérvárosával, Clorley-val összefogva próbálja megmenteni. Tervet dolgoznak ki a víz megtisztítására, a különleges flóra és fauna még meglevő egyedeinek a megmentésére, a természet hajdani állapotának a visszaállítására. Mindenesetre nagyon sok idő s nem kevés pénz kell, de az eredmény megéri. A zöld területekben meglehetősen szegény város rendkívül szép kirándulóhelyet nyerne a helyreállítással. Addig is, amíg megindulnak a helyreállítási munkálatok, a helybeli Városszépítő és Védő Egyesület próbálja menteni a még menthetőt. Minden nyáron városvédő diáktábort szervez, amelynek résztvevői összegyűjtik a Sóstón szétszórt szemetet, hulladékot.

Mint *Balogh* Istvántól, a Középdunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség veszprémi területi központjának vezetőjétől megtudtuk, a három megye – Fejér, Veszprém, Tolna – környezetvédelmi feladatainak megoldásáért felelős intézmény területén a legnagyobb környezetszennyezők az ipari üzemek. Szerencsére tevékenységük figyelemmel kísérhető, s szinte valamennyi igyekszik partner is lenni a környezetvédelmi tennivalókban. Többségük az utóbbi években jelentős összegeket költött a környezetvédelemre, de sajnos, még mindig jelentős az általuk okozott víz- és levegőszennyezés. A térségben egyébként nincs népes és kiterjedt „zöld mozgalom", 10-12, környezetvédelemmel foglalkozó baráti kört, szervezetet tartanak számon. A Velencei-tónál például a Velencei-tó Barátok Szövetsége, valamint a gárdonyi önkormányzati képviselő-testület egy-két tagja vállalkozott arra, hogy „motorja" legyen a vízpótlás mielőbbi megkezdéséért indított mozgalomnak. A székesfehérvári Gerhardt Münsch Alapítvány a környezet állapotát nagymértékben befolyásoló biztonságos közlekedésért indított mozgalmat, a Polgárdi Nagyközségért Alapítvány a település szellemi, kulturális, néprajzi értékeinek megmentésére alakult. A székesfehérvári Környezetvédelmi Oktatóközpont a József Attila Gimnázium nyújtotta lehetőségekkel élve oktatással, terepgyakorlatokkal, bázisszakkörök működtetésével, vetélkedők, kiállítások szervezésével, a Föld napja, a madarak és fák napja, a környezetvédelmi világnap megszervezésével, nyári környezetvédelmi táborok rendezésével igyekszik erősíteni a környezetvédelmi szemléletet, elsősorban a fiatalok között.

Dávid Erzsébet

valamelyik mestere helyett VIII. Eduard bélyegénél (7.) Hugh Cecil fényképét vették igénybe. Az édeskésen elretusált fej, levágott nyakával, a panoptikum viaszának s az olcsó Magazinok napi hírességeinek sorozatába illik leginkább. A fölös díszek ki vannak ugyan belőle füstölve, de egészében és részleteiben a Viktória-bélyegek műbecsétől igen messze esik.

Érdekes, hogy azon az úton, melyet az érmészek készítettek elő, milyen szívesen járnak a jobb bélyegtervezők a legrégibb időktől kezdve mindmáig. Nagyszerű bokrétára való telik ki belőlük. A Jóreménység-fokának háromszögű fametszetben készült lapja (12.) valóságos timpanon, figurája pedig klasszikusan lehiggadt szobor. Legünnepeltebb idetartozó alkotás Oscar Roty sugártestű Magvetője (10.). Ez egyenesen az egyfrankos érmepénzek reliefjéről lépett át a bélyegekre. A mozgalmas jelenség valóban elragadó gráciával emelkedik ki a sötét háttérből. Rajzának részletező vonalkái s a kellemetlenül elhelyezett feliratai azonban ártanak az összbenyomás egységének.

Cissarz majdnem ugyanezt a világhíres nemtőt szerepelteti a müncheni jótékonysági bélyegén (11.), aki térdelve ültet fát s ugyanakkor a reménység csillagára is szegezi tekintetét. Ez az irodalmi ízű eszmei kettősség nagy példányszámban sokszorosítva nem meggyőző erejű. Imponálóbb a Helvetia statikája (13.), mintha csak mintázó művész műve lenne. Még a kis Tell-fiú is, bár szívesen kacérkodik a plakátszerűséggel, kifogástalan egyensúllyal és merőleges határozottsággal áll a két talpán. A művészet- történelem ezt a Lange-féle frontalitas törvényszerűségének nevezi (14.).

A németek szívesen gondolnak régi fametszetbeli dicsőségeikre s gyakran megkísérlik átmenteni a gépi többszörözés számára legalább annak külsőségeit (20.), sőt egyenesen nemzeti sajátosságuk hirdetőjéül szeretnék lefoglalni (21.). A nagyszerű dekoratív erejű multból sokat újraélesztenek ilyenformán programmszerű tudatossággal (24.), de természetesen a régi angol fametszetű bélyegek csodálatos szépségét (23.) épp a tudatosság és a keresettség folytán nem képesek elérni.

A régi mesterek dekoratív törekvései ott érik el a legszebb megoldásaikat, ahol minden mellékteklntet nélkül csakis feladatuk rendeltetésére, célirányosságára összpontosítják figyelmüket. Témák tekintetében nem kalandoznak messze, formailag pedig sem a szobrászat, sem a festészet nem igázza le teljesen őket és közvetlen lelki megnyilatkozásaikba nem gázol bele a gép se, semmi el nem sikkad a tervezetből a kivitelezés folyamán.

Amikor a bélyeg csak arra szolgál, hogy a levél díjmentességét s az azt garantáló hatóságot igazolja, akkor elég az olyan pecsételő kifejezési módja is, mint aminőt a pápai állam vésnökei csináltak 1852-ben (15.). Takarékos és takaros rajzolat, de inkább bélyegző, mint bélyeg. Ott, hol a pénzérték kifejezése fontosabb, előtérbe nyomul a számjegy (16.). A zürichi számjegyes bélyeg szépsége e téren minden kétségen felül áll, sőt a magyar példa is (17.) méltán sorakozik melléje.

Hogy a művészi vallomás mennyire és milyen jól elfér a tisztán dekoratív felfogás keretében, arra a legkisebb modern államok bélyegei közt igen kitűnő példákra akadunk. Levonják a gyakorlati rendeltetésnek s a piciny méretnek összes következményeit. Majdnem egészében a fegyelmezett kalligrafia veszi át a vezetést, akárcsak a „zürichi 6-oson“ s a tervező összes elhatározásait az irányítja, hogy miként fejezze ki minden mondanivalóját legvilágosabban a megszabott papírnagyság kétdimenziós síkján.

Meg kell néznünk a dán (18.), még inkább az észt (19.), továbbá a finn, sőt a vonatkozó bolgár alkotásokat, hogy meggyőződjünk a felirat, a számjegy, a címerutalások értelmi és művészi emelkedettségű mestermegoldások lehetőségeiről. Ezeket nem kell sem közelről, sem nagyító üveggel nézni s mégis teljes érvényességgel felvilágosítanak mindarról, amire kötelezve vannak. Emellett annyira egyszerűek, hogy rögtön megfognak s nem lehet elfelejteni őket. Mondanivalóiknak szabatos feltüntetése olyan, mint az elismert stilisztáké. Egyszerű előadási módjuk pedig rokon azokkal az igen nagy írókkal, kik kevés szóval igen sokat tudnak kifejezni.

Rendesen a bélyegtervező akkor nem tud egyszerű maradni, s akkor nyúl csak idegen segítség felé, ha feladata közepette önmagát nem tudja megtalálni. Ilyenkor hasonlítanak a bélyegek a freszkóhoz, az ex-libriszhez (l. Lengyelország 1915), a könyvillusztrációhoz (26.), a koffercímkékhez, a plakáthoz vagy általában a fényképekhez. Pedig ezekkel egyikkel sem lehet megnyugvással összeházasítani, mert mindegyiknek más a rendeltetése.

Megvesztegetően szép a Nova Scotia szőnyegszerűsége (22.). Remek bordűrt adó felirata vetekszik a keleti szőnyegek Koránidézeteivel. Sarokra állított formája, színes anyagú papírja az újdonság ingerével hat 1851 óta, különösen a mai bánatos szobaszínek világában. Mégis ne tévesszük össze a szőnyeget a bélyeggel. De ne tévesszük a freszkóval sem.

A híres amerikai jubiláris bélyeg (25.), amellyel Amerika felfedezésének 400 éves fordulóját ünnepelték, egy nagyméretű történelmi falikép vagy operaházi végjelenet kicsinyített másaként hat, esetleg fordított látcsővel nézve. Bármilyen kitűnő vésetű is az acélmetszet, azon a kis helyen a tucatnyi emberalak nem fejezheti ki annak a históriai esetnek a jellegzetességét. Hirtelen nem tudja az ember, hogy nem-e vonatkozik Habsburgi Rudolf és Ottokár találkozására, avagy valamelyik svéd herceg utazására éppen olyan joggal.

A jellegzetesség szempontjából a tájképes s az egyéb látképes bélyegek körül is baj van. Kolo Moser feldícsért bosnyák bélyegei se jelentenek sokat. Tájképei közül (27.) nem tudunk ráismerni teszem fel a vízparti részletre, mert olyan részletet látni a Balatonon, az Aldunán, sőt a luxemburgi Our s az andorrai vidék vedutái közt is. Ugyanígy találunk a Nemzeti Múzeumunk testvérére Guatemala és Buenos-Ayres korinthusi oszlopokkal, timpanonnal díszített középületei közt. Bélyegen tehát lekicsinyített valóság üres formalizmusig sülyedhet.

Éppen a legújabb művészeti irányoktól várhattunk volna egy kis felfrissülést: az impresszionizmustól színbelileg, az expreszszionizmustól pedig a testiség látszatát illetően. A bélyeg azonban olyan „alkalmazott művészet“, melynél a művé-

szetnek kell alkalmazkodni a bélyeghez és nem fordítva. A világos formai alakítást semmi „l'art pour l'art" elvekért nem lehet fel- áldozni.

A grafikusok közül Goyáék epikusok voltak, a mai művészek inkább a saját lelkükön lírizálnak. Nem azt mutatják, amit látnak, hanem amit éreznek. Ez lehet sok is, de mindenesetre kevés bizonyos vonatkozásban. Az osztrák népviseleti bélyegen (1934) például a modernség ártott a tárgyi hitelességnek.

Az expresszionista német bélyeggel viszont (29.) a nagyközönség nem fog megbarátkozni. A szántó alakjának széles a válla, kicsi a feje, a ló valószínűtlen, nehéz kitalálni, hogy ketten vannak. Hiába mondjuk, hogy itt a fizikai világ érzékeltetésén túl a művész a saját lelkiségéről kíván beszámolni. A bélyegek vásárlója és gyüjtője még sokáig nem tud örülni annak, ha a lábszárból oszlopot, a törzsből hengert s a fejből gömböt formálnak afrikai bálványok módjára.

Az bizonyos, hogy a bélyeg kicsi területén nem fér el a valóság formájának minden részlete. Szükségszerűen összevonást, sommázást kell tehát alkalmazni, melynek stilizációjához nagy adagot a szemlélő ád hozzá kiegészítésül. Szerepet kaphat ennek folytán az az izgalom is, melyet a nézőnek a saját képzeletébdn való gyönyörködés okoz.

Ami pedig azt illeti, mennyire lehet menni a naturalizmus vagy a stilizáltság felé, annak mértéke felől Szinnyei-Merse Pál akként nyilatkozott billiárdozgató barátí társasága előtt:

— Felemelkedhetünk a természet fölé, de végleg el ne hagyjuk azt. Mert a művészetben, mikép a billiárdjátékban is, csak az a lökés számít, amelyiknél legalább is az egyik láb a földet éri...

CZAKÓ ELEMÉR

Richter Aladár:

BÁTHORY JÚLIA

Iparművészeinknek egy kis kiállításán 1932-ben szemembe ötlött néhány üvegholmi. Artisztikus formák s jó érzékű összhangban ezekkel stílusos, modernízű, vonalas gravürök. Figurális, ornamentális egyaránt. Látszott ezeken a munkákon, hogy alkotójuk keze mintha nem egyszer meg is simogatta volna a „megkarmolt" kristályfinom üvegedényeket — tárgyakat, vagy talán titokban meg is csókolta egyiket-másikat — a legjobbakat... Ha jól emlékszem vissza — különösen a figurális díszítéseknél — valósággal bosszantott a vonalas gravür rajzi egyszerűsége, mert konstruktív szerkezetével olyan figurális formákat határolt ki a térből, amelyeknek lüktető artisztikuma valóban többet érdemelt volna a „vonalas üvegbe-rajzolásnál".

Egy év mulva egy kiállítással kapcsolatban kerestem ezeket az üvegeket. Már nem találtam. Üveg nem volt — alkotójuk pedig, mint mondották — külföldre ment szerencsét próbálni. Báthory Júlia Párizsba költözött...

*

Nem érdekesebb és nem érdektelenebb ennek a fiatal művésznőnek az indulása, mint sok másé, akik ma már a művészeti kultúra nagy nevei. Középiskoláit Debrecenben és Budapesten végezte. A józan családi tanács orvosnak szánta, hogy édesapjának jó prakszisát folytatva, egykor hasznos tagja legyen a társadalomnak. Mint ő maga mondja, azonban: „Édesapám hallatlan kézügyességét és találékonyságát örököltem és talán ezért vonzódtam mindig az iparművészet felé..."

Mielőtt nekivág a gyönyörű bizonytalannak, különbözeti vizsgával mégis tanítónői oklevelet szerez. Fiatal életének erről a korszakáról megemlíti azt, hogy ebben az időben apáca akart lenni. 1926-ban Münchenbe megy és iparművészeti studiumait Niemeyer professzor mellett, a kerámiai szakon kezdi el. Itt azonban bizonyos csalódást hozott neki a „fazekasság". Rövidesen át is nyergelt a rajztanárképzőbe s mellékesen textilt tanult.

A studiumoknak ezen idejéről jellemzésül megemlíti, hogy Dasio professzor szigorú korrektúrája miatt nem egy vonalat „radirozott lukasra" a rajzpapíron. Szép tanulmányi eredményei mellett a tanári oklevél neki — mint „idegennek" — nem adott volna módot a kenyérkeresetre s éppen ezért visszatért a szabad művészetek studiumához. Bár textilt és bútortervezést mellékesen továbbtanult, igazi új szakmájául az üveget választja s rövidesen beigazolódik, hogy „jó keze" van hozzá. 1930-ban kezd önállóan dolgozni Dessauban. 1932-ben néhány hónapig itthon próbálkozik. A hazai gyárak azonban nem vállalták üvegformáinak elkészítését s a külföldi nyersanyag beszerzése körülményes és aránytalanul költséges volta lehetetlenné tették számára azt, hogy itthon bontsa ki szárnyait. Ő maga siralmasnak jellemzi életének ezt a kis korszakát — amiből egy párizsi vásár ragadta ki. Kiküldötte ide összes kész anyagát s nemcsak mindent eladott, hanem jelentős megrendeléseket kapott, amelyek rövidesen lehetővé tették kiköltözködését. Azóta állandóan Párizsban dolgozik — önállóan. Öröme a munkája és az az eredmény, amit a jól végzett szorgalmas munka az önerejéből dolgozó embernek szerez. De öröme az az eredmény is, amit művészi tökéletesülése a kitartó munka következtében folytonosan gyümölcsözik. Őt sem kímélik azért a csalódások. Mint maga mondja: „Rengeteg alkalmam van saját káromon okulni..." Ma mégis odáig jutott, hogy üvegei karakterisztikusan egyéniek. Úgy technikában, mint kvalitásban jóformán konkurrencia felett áll ma Párizsban.

*

Báthory Júlia művészete valóban túl van az első nagy forrásponton. Elérte azt a nívót, amit egy határozott eredménynek, egy jelentős etappnak könyvelhetünk el.

Technikájának alapja kétségkívül az üvegvésés (gravür). Azok a kezdő munkái, amelyeket bevezető soraimban általánosságban felemlítettem, valóban nem egyebek artisztikus gravüröknél s ha ennél

MAGYAR IPARMŰVESZET
1937.

többek, talán csak abban, hogy már akkor elárulták a jövőt. Megsejtették velem azt a „Báthory-üveget“, amelynek nem egy pompás példányát élvezheti ma Párizs.

A finomkodó gravür csak megszerettette az üveget Báthory Júliával, de díszítéseinek kompozíciós vonalritmusa és lendülete már akkor elárulták, hogy a kicsi tárgyak kisfelületei nyujtotta aprólékosság nem az ő igazi világa. Temperamentuma nem elégedett meg a szeretetteljes „üvegkarmolással“, mint ezt a korszakát maga jellemzi. Megérezte az anyagot — ráeszmélt arra, hogy mi az üveg — és szerelmesévé lett ennek a sokszor hideg és vértelennek deklarált anyagnak. Üvegbe álmodó szenvedélye szakítja s tépi ezt az anyagot, ami olyan frisseséget, olyan őszinte anyagszerűséget és olyan bravuros nyiltságot tesz művészi sajátosságává, amik egy férfi alkotó temperamentumának is méltán becsületére lehetnének. Mai munkái nem is egyszerű gravürök már, hanem plasztikus hatásuknál fogva inkább reliefeknek (relief sur verre) nevezhetők. Műveinek méretei ma már az anyagszabta lehetőségek között nem ismernek határt.

A strassburgi egyházművészeti kiállításra készített házi oltárának főleg középkompozíciójánál („Sírbatétel“) anyagszerűen leegyszerűsödött figurái bizonyos klasszicizáló naturalizmust éreztetnek még, de már a kristálylapból vágott feszületének természetszerűen archaizáló figuralitása a románós ritmus ellenére is teljesen összevont.

Kompozíciójának tömör nyugalmát a keresztút szenvedése alatt elbukó Krisztus-alak aszimetriája bontja meg. A dekorativitásnak jól iskolázott művészi érzékével ad ebben finom hangsúlyt a főtémának.

„Musique légére“ kettős figurája 50 cm átmérető kristály körlapon mai figuralitásának egyik legjellemző darabja. Formáit az anyag és az eszköz stilizálják már, s a homorú „tépések“ és „szakítások“ fényjátéka adja alakjainak üvegben anyagszerű plasztikáját. Kompozíciójában a témának megfelelően a mozgás ritmusa uralkodik, amelynek játékát fokozza a drapéria, hajfürtök dekoratív vonalvezetése és a mellékdísz. Az alakokat a merészen adott spontán nagytömegűség jellemzi és az a nagyszerűvé fejlődött anyagszerű dekorativitás, amelyet az eszköznek bátor és leplezetlenül egészséges használata teremt.

45 cm átmérető hajlított kristálytükörlapba vágta azt a stilizált ló-figurát, amelynek a 40×37 cm méretű falburkolatnak készült madárfigurája mellett erősen egyéni technikája talán a legjellemzőbb példái Báthory Júlia feltétlen anyaguralmának.

70×37 cm méretben ugyancsak kristályüvegbe vágta a „Paradicsom“-ot szimbolizáló kompozícióját, mely alkotása egyik legszebb példája annak, hogy játékos tömörsége mellett milyen ornamentális dallamot teremthet egy művész a nagy- és kistömegek variálásának ritmusával.

Egy 90×120 cm-es tükörlapon kazettás beosztásban dolgozta fel szignet-szerű tömör kompozíciókban a 12 hónap figurális ábrázolásait. Ez a munkája egy asztal lapjául készült. Toilette-készlete bármely luxus-budoirnak díszére lehetne. Ez darabjainak

Szignet.
Fery Antal terve.

anyagszerűen egyszerű tömegét éppúgy, mint a díszítés arányosságát, a nemes ízlés és a kiegyensúlyozott dekoratívitás jellemzik. Szívesen foglalkozik még mindig az edényformákkal és azok díszítésével is. Kezdő alkotásaitól eltérően azokban a helyes és egyszerű tömegarányok mellett díszítésének a vonalas gravurát messze túlhaladó szélesfoltú kompozíciói jellemzik már.

Igazi világa azonban a nagyméretű üveg, amelynek bizonyos alkalmazhatósági lehetősége az úgynevezett „Baukeramik“-hoz hasonlatos teret jelent. Falburkolatok, bútordekorációk — különösen asztallapok, üvegajtók, díszablakok stb. az a világ, ahol Báthory Júlia legszebb művészi álmait nemcsak megálmodni — de megvalósítani is tudja. Hatásait ezen a téren érdekes technikai fogásokkal fokozza. Szinte üveganyagot használ, vagy ezüstözést — ó-ezüstöt — s gyakran fokozza véseteinek plasztikai muzsikáját azzal, hogy valódi ezüstlappal fedi az üveg hátoldalát. Miután jelentékeny lehet a világítás effektusa is, ezt a lehetőséget valósággal belekomponálja műveibe akkor, amikor azok valahol fix beépítésre készülnek.

Az itt illusztrálásra bemutatott néhány jellemző művén nekünk — magyaroknak — kétség kívül érzik egy idegen íz — a Nyugat. Ez azonban érthető. Báthory Júlia üvegei mégsem francia, sem német és nem svéd üvegek...

*

Mintegy 10—12 esztendeje annak, hogy jobb időkben néhány remek orreforsi üveget vásároltam, — csak úgy, a magam gyönyörűségére. A svéd mestereknek egy-egy remekdarabját, amelyet azóta is, ha itt-ott elővettem féltveőrzött vitrinjeim polcairól, elgyönyörködve benne, mindig elrévedeztem azon, hogy ez a „harangozó-csilingelő“ kristályüveg egy rajongó művész kezében olyan csodálatos anyag, amelyért vagy amelyre érdemes egy nagy életet áldozni...

Ma — 12 év után — ismét elővettem egy ilyen svéd üvegemet. Megkoppintottam a peremét és örültem... Nem kell szégyenkezni! Nekünk is van egy „üvegesünk“... csak még nincs itthon... Egy magyar művészünk él odakint Párizsban, aki imákat és szerelmi vallomásokat „tép“ és „hasít“ az üvegbe olyan művészettel, amelyet a magyar vér temperamentuma tüzel. Vajjon, miért kell neki az idegen kultúrát gyarapítania? Nálunk nem volna tere? S nem volna-e jobb, ha „Julia de Báthory“ ismét Báthory Júlia lehetne?...

Ifj. RICHTER ALADÁR

•KRÓNIKA•

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1936. ÉVI 1. SZÁMA TELJESEN KIFOGYOTT! Ezúton értesítjük tehát igen tisztelt Tagtársainkat és Előfizetőinket, hogy a Magyar Iparművészet tavalyi 1. számát darabonkint 1.50 pengőért visszavásároljuk, ha azok teljesek és kifogástalan állapotban vannak. A füzeteket a hivatalos órák alatt a társulat irodájában vesszük át.

KORMÁNYZÓI TELJES ELISMERÉS. A magyar irodalmi és művészi életnek két kimagasló egyéniségét részesítette teljes elismerésben a Kormányzó Úr Őfőméltósága. Dr. Ugron Gábort közel egy évtizedes nagyszabású kulturális ténykedéséért jutalmazta meg a kormányzó, kiemelve érdemeit, melyeket a Képzőművészeti Tanácsban, majd az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács elnöki tisztében szerzett. Alig van a magyar irodalmi és művészeti életnek olyan terrénuma, melyen ez a finom szellemű és nemes szívű kultúrpolitikus híveket ne szerzett volna magának. A képzőművészet népszerűsítésétől az írók gazdasági helyzetét szolgáló társadalmi egyesületekig mindenütt tevékenykedik, a szó igazi értelmében mecénáskodik. Társulatunk ünnepein is mindig emelkedett szellemben hirdeti a hazai iparművészet szeretetét. Ugyancsak jóleső visszhangot keltett mindenfelé dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök hasonló kitüntetése. Itt is a kulturális cselekedetek hosszú sorozatát jutalmazta a legfelsőbb kegy. Ismeretesek a kiváló egyházfő érdemei, melyeket a szegedi dóm megalkotása körül szerzett s az a bölcs és nyugodt mérséklet, mellyel a Képzőművészeti Társulat annyira kényes ügyeit közmegelégedésre irányítja. Az iparművészeti társadalom a maga részéről is a legjobb szerencsekívánatokkal köszönti a magyar közművelődés e két kiváló nagy értékét.

MŰVÉSZETI KITÜNTETÉSEK. Két kormányfőtanácsosi kinevezés hírét közölték a lapok s mindkettő bizonyosan mindenkit kellemesen érintett, aki értékelni tudja a művészet rögös útjain járók erkölcsi elismerésének jelentőségét: Márkus László pedig oly kiváló nevet szerzett magának a magyar zenei élet fejlesztése, a mai színházi rendezés, a drámairodalom és a műkritika terén, hogy egészen felesleges volna ebbeli érdemeire itt kiterjeszkedni. Mint lapunknak hosszú időn át volt illusztris munkatársa és a színpadi díszítőművészet legagilisabb irányítója pedig olyan közel áll iparművészetünk ügyéhez, hogy csak a legőszintébb melegséggel tudunk e kitüntetéshez gratulálni. Paur Géza, a Műcsarnok kiállításainak s általában a képzőművészek egyesületi és társulati ügyeinek intézője immár hosszú évtizedek óta. Áldatlan viszonyok közt is fenn tudta tartani a kapcsolatot mindig a művészek és a nagyközönség közt s ez biztosítja népszerűségét mindkét részen.

RAJZ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁSI KONGRESSZUS. Ez év nyarán nyolcadszor rendezik meg azt a nemzetközi komgresszust, amelyen valamennyi ország rajztanítói, iparművészeti tanárai s általában a művészi nevelés barátai szokták a legfontosabb pedagógiai kérdéseiket tárgyalni. Két évvel ezelőtt Brüsszelben tartották az utolsó kongresszust s ekkor határozatba ment, hogy a legközelebbi kongresszus helye Párizs lesz, a világkiállítás városa. Ennek megfelelően a nemzetközi rendezőbizottság az idei kongresszust ez év június 30-tól augusztus 5-ikéig terjedő időre már össze is hívta. A kongresszus gazdag tárgysorán a rajztanítás, a kézügyességi hajlamok, a modern rajzteremberendezés, az írásreform és díszítőírás, valamint a rajztanárképzés rendezésének szükségessége szerepelnek mint főtárgyak. Ki akarják mondatni a kongresszuson azt is, hogy a művészettörténet tanítását csakis rajztanár végezhesse. A kongresszussal kapcsolatban nemzetközi tanulói rajzverseny is lesz különböző fokú iskolák növendékei részére. Az elnöki tisztséget Louis Hourticqu, akadémikus, a modern művészeti nevelésnek egyik úttörője fogja betölteni. N.

ORSZÁGOS REKLÁMSZÖVETSÉG ALAKULT. Egy díszes ülés keretében, mely a reklámszakma összes érdekelt tényezőit egyesítette, megalakult ez intézménynek csúcsszerveként a Reklámszövetség. Elnökévé Halla Aurél dr. államtitkárt választotta, míg a szövetség társelnöke dr. Dubszky Alfréd h. államtitkár lett. Társulatunk ügyvezető alelnökét. Szablya János kormányfőtanácsost a a Szövetség tiszteletbeli elnökévé választotta meg. Ugyancsak társelnökké választották Ranschburg Pált, míg a szövetség igazgatójává Szász Lajost tették meg. Az első ülést a Kereskedelmi Kamara épületében tartották s azt Éber Antal, a kamara elnöke nyitotta meg. A szövetség elsősorban arra törekszik, hogy a magyar reklám nagy fontosságára való tekintettel közel hozza egymáshoz a reklám valamennyi tényezőjét: vállalati vezetőket, reklámfőnököket, grafikusokat, sőt lehetőleg a képzőművészeket is megnyerje a kereskedelmi propagandában való részvétel gondolatának. Erről a kérdésről tartott az alakuló ülésen előadást Szász Lajos igazgató s előadásának lényegét az itt adott részlet fejezi ki leghívebben:

„Függetleníteni kell a művészi minősítést attól, hogy a produktum használati rendeltetéssel bír-e, vagy sem. Egy görög vázában is lehet valami olyan megindító, mint egy Beethoven-szimfóniában.

Az első tulajdonság, esetleg a másik is megvan pl. a hivatásos reklámrajzolóban, a harmadik csak az igazi művészben. Mégpedig aszerint nagyobb vagy kisebb a művész, amily mértékben megvan műveiben a harmadik tulajdonságnak említett impulzust keltő kisugárzás.

De hiszen a reklámnak éppen ez a megragadó hatás kell! A reklámnak is az a feladata, hogy hatást gyakoroljon, mennél erősebb, maradandóbb hatást.

A hivatásos reklámrajzolókra, a specialista grafikusokra szükségünk van. Egy ipari produktum csomagolásának, nyomtatványainak, hirdetéseinek ízlésességét, finomságát, nívóját a közönség tudatosan, vagy tudat alatt asszociálja az áruval és annak minőségével. A jó iparos és kereskedő úgy vigyáz az áru csomagolására, de minden darabka papírra

BÁTHORY JULIA

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Üvegen innen, kerámián túl

Panelokat használunk nemcsak az épületekben, az érintkezésben is. Ha azt mondjuk: festészet, színekre gondolunk; ha szobrászat, akkor a formák jutnak először eszünkbe. Holott a piktúra gyakran monokróm, a plasztika pedig domború rajz. De lapozzunk tovább a közhelyszótárban. Ha azt mondjuk: üveg, akkor áttetsző csillogás következik; ha kerámia, a világosbarnára égetett agyag vagy a színes máz ötlik fel. Holott más az üveg, más a kerámia. Ez is, az is mindent elkövet azért, hogy túllépjen önmagán.

Erről a metamorfózisról szól két kiállítás.

★

A *Vigadó Galériá*ban *Az üveg* címmel nyílt *nagyszabású* tárlat. A jelző nemcsak elkoptatott, hanem kissé dagályos is. De talán éppen ezért helyénvaló: minősíti, nemcsak jelzi a rendezők szándékát.

A technikáról egy üveghutát ábrázoló metszet és az elébe helyezett szerszámok tudósítanak a helyszínen, a katalógusban pedig kislexikon a legfontosabb szakkifejezések tömör magyarázatával. A történelmi múltat két vitrinnyi válogatás idézi fel; közte régi velencei tál és osztrák pohár. Az Iparművészeti Múzeum nevezetes gyűjteményéből a szecesszió s vele a század kiemelkedő nagyságai vonulnak fel — *Tiffany, Lalique, Gallé* révén. A félmúltról a két háború között indult *Báthory Júlia* és *Mánczos József* munkái számolnak be. Aztán következik a jelen: elkedvetlenítő részletességgel.

Üvegtervezőket a hatvanas évek közepétől képeznek az Iparművészeti Főiskolán. Így még feltűnőbb, milyen nagyra sikeredett a kiállítás, és milyen heterogén lett. Az alkotók egy része szobrokat készít (*Mészáros Mária* számára az üveg olyan, mint másnak a kő vagy a bronz), másik felük használati tárgyakat tervez — edényeket, vázákat, tálakat, ablakokat. *Sigmond Géza*, ha plasztikát csinál, a szertelenül amorf formákat kedveli, *Rénes György* inkább az egzakt alakzatokat; akad művész, aki az anyag tulajdonságait akarja érvényre juttatni (ebben *Bohus Zoltán* a legnagyobb), megint más olyannyira manipulálja anyagát, hogy nem is látszik üvegnek (*Gonzálesz Gábor* munkáit kőnek véljük). *Kovács Júlia* edényei szikáran puritánok, *Horányi Ágnes* viszont öblös formákat, erős színeket használ. Hogy csak stílus, szemlélet és módszer néhány jellemző végletét említsem.

A kiállítás számvetésnek készült, egyveleg lett. Nem ad történelmi áttekintést (ehhez aránytalan és esetleges) és nem seregszemle (annál többet markol). Ami azonban sokkal nagyobb baj: nem meggyőző. Sok az irritáló szín, az esetlenül szétomló forma, az öncélú technikai trükk, a fantáziátlan kompozíció. Az üveg, szinte minden formájában, szép; ez az eredendő szépség nagy kísértés arra, hogy aki vele dolgozik, azt higgye: másra nincs már szükség az üdvösséghez. Nem kell se kompozíció, se műgond, se forma, mindent megengedhetek magamnak, mert esztétikus anyaggal van dolgom.

Ez az illúzió táplálja a hermetikus szimplifikációt (*Buczkó György*) és a negédes mozgalmasságot (*Németh Magda*). Ezzel a tévhittel számol le *Bohus Zoltán*, aki az üveg átlátszó természetét messzemenően érvényesítve teremt gyönyörű látványt, illetve *Horváth Márton*, aki viszont olyan festőiséget varázsol edényei felületére, hogy elfelejtjük: üveget látunk.

★

Benkő Ilona kerámiái a *Dorotytya utcai kiállítóhelyiség*ben sorakoznak, a szó szoros értelmében, mert három sorozatból áll a tárlat. A legkorábbi a *Kötözött hasáb*, ezt követi a *Csipkés plasztika*, majd a *Hasított plasztika*. Mint a címek jelzik, formai kísérletekről van szó. Nem használati edényeket, még csak nem is egyszerűen szobrokat látunk, hanem műtárgyakat, melyek különböző anyagok viselkedését mutatják. Azt, amint egy zizegő háló ráterül egy fészes hengerpalástra, vagy ahogy egy vékony zsineg a húsos agyagmasszába hatol.

Nem folytatom: nemcsak azért, mert szóban aligha közvetíthető a látvány, hanem azért is, mert egyszerre ugyanaz a forma több gesztus nyomát örökíti meg. Olyanok ezek a szobrok, mint valami őstani leletek. A részleteket egyenként megfejtve lehet csak feltárni titkukat.

Sajátos paradoxon élteti ezt a művészetet. Miközben Benkő az anyaghoz — ez többnyire a samott — fordul, s ezt manipulálva teremt szobrot, olyan darabokat hoz létre, melyekben az anyag döntő átalakuláson megy át. Vagy legyünk csak pontosak: olyan rétegeit mutatja meg, amelyekről eddig nem volt tudomásunk. Új struktúrákat, új faktúrákat. Főként ez utóbbiak jelentősek. A forma, mely nem mindig érett és meggyőző, ezért gyakran háttérbe szorul és a festőien szivárványos felület válik uralkodóvá. Nem a plasztikában, a színekben gyönyörködhetünk.

Elcsépelt publicisztikai fordulat volna most felháborodni és megkérdezni: miért nem áll már az üveges Bohusnak vagy a keramikus Benkőnek egy-egy műve köztéren? Amilyen könnyű, olyan veszélyes azt javasolni, hogy nagyítsák fel e szép kisplasztikákat. A méretváltozás — esetleg — szétrombolja a művet. Különben is: ezek nem monumentális szobrok vázlatai, hanem elsősorban műhelymunkák. Nekünk csak szépek; legfőbb tanulságuk abban rejlik, hogy a szépséget ugyanúgy kutatni kell, mint bármi mást. Mások számára azonban mindenekelőtt tanulságosak; arra hívják fel a figyelmet, hogy a szépség nem önnemzéssel születik a világra. Emberi lelemény és bátorság kell hozzá. Szembeszállás a beidegzésekkel.

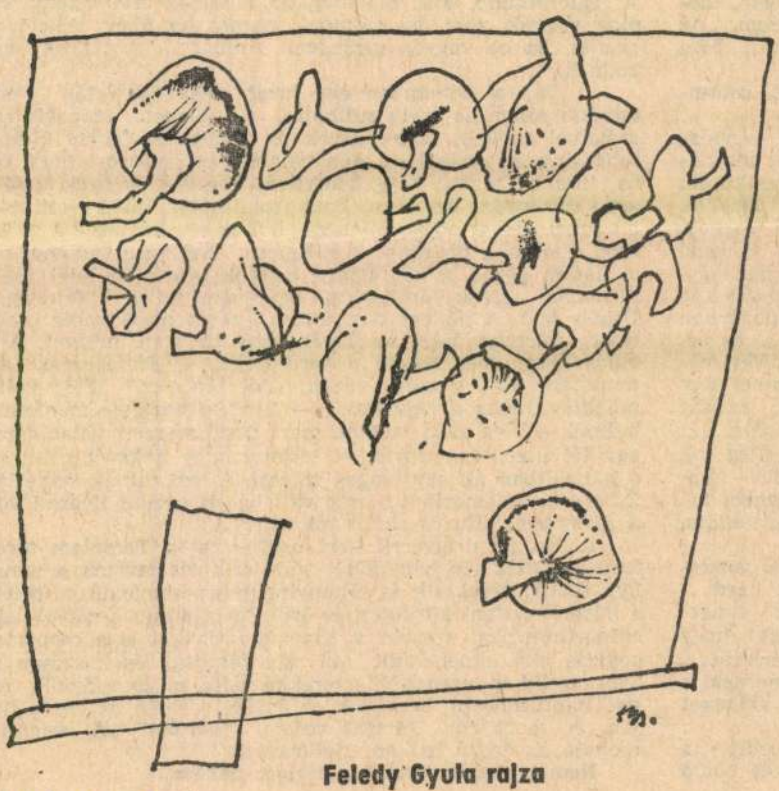

Feledy Gyula rajza

Élet és Irodalom
1982. MÁJUS 7.

Fél hét felé szálltam le a busz-

Fél héttől háromnegyed hé-

Beértem, bélyegeztem, felmen-
az öltözőbe, átöltöztem, hall-
m a többieket.
Háromnegyed héttől hétig?
Lementem az üzembe, elővet-
a gépet, aztán beálltam a sor-
őcserére.
Héttől negyed nyolcig?
Vártuk a Rachler bácsit, az-
negjött, de megint be volt rúg-
zért nagyon keservesen ment
og.
Negyed nyolctól fél nyolcig?
Lehetett fél nyolc is, amikor
ltam kezdeni. A C2-es tartály
varratát kellett köszörülni.
Fél nyolctól háromnegyed
ig?
Köszörültem.
Háromnegyed nyolctól nyol-

Köszörültem.
Nyolctól negyed kilencig?
Köszörültem. Egészen fél tí-
kkor kimásztam a C2-esből,
gettem a tízóraimat, bár nem
n éhes, de ilyenkor szoktam
ni. Utána folytattam.
Negyed kilenctől fél kilencig?
Köszörültem.
Fél kilenctől háromnegyed ki-
?
Köszörültem.
És közben?
És közben? Nem tudom. Mon-
tam, hogy „aludni kellene".
er eszembe jutott a feleségem,
ő meg biztos köszörülni sze-
mert a feleségem már fél éve
betegállományban.
Háromnegyed kilenctől kilen-

Akkor is köszörültem és utá-
. Én mindig köszörülök.
Nem szólt közben valakihez,
valaki önhöz?
A tartályban? Szikrában és
jban?
Szóval csak köszörült?
Ebédig. Negyed egyig. Abban
rnusban vagyok.
Ezek szerint negyed egytől fél
g ebédelt?
Nem. Tegnap nem.
Miért?
Mert ahogy leültem, magam-
öntöttem a levest. A cérname-
a hasamon meg az ölemben.
ögtek, én meg odavágtam a tá-
t, a széket meg fellöktem, és
antam.

— Fél egytől háromnegyed egyig?
— Köszörültem.
— Mint délelőtt?
— Nem. Izzadtam, és azt mondogattam, „csöndet akarok", de csak azért, hogy a csöndben egy nagyot ordíthassak, nem is nagyot, hanem valami fontosat.
— Háromnegyed egytől egyig?
— Köszörültem. Csak köszörültem.
— Egytől negyed kettőig?
— Csak köszörültem. Most már csak köszörültem négyig.
— Négytől negyed ötig?
— Köszörültem még egy negyed órát. Nem tudom miért. Nem akaródzott onnan kijönni, pedig már nagyon izzadtam.
— Talán valami eszébe jutott?
— Csak köszörültem. Azért hagytam abba negyed ötkor, mert semmi sem jutott az eszembe.
— Negyed öttől fél ötig?
— Felöltöztem. Nem mosakodtam, mert fáztam. Siettem haza. Ötre otthon voltam.
— Öttől negyed hatig?
— Ültem és fáztam. Aztán izzadtam. A feleségem aludt, vártam, hogy felébredjen.
— Negyed hattól fél hatig?
— Nem emlékszem. Ott ültem és ...köszörültem. Aztán rájöttem, nem köszörülhetek, mert otthon ülök, de ez már fél hét felé lehetett. A főiskolás lányom még nem jött haza, a fiam katona volt, a feleségemnek meg sikerült jól elaludnia. Éjszaka nem szokott neki sikerülni.
— Fél hattól fél hétig?
— Loholtam. Megláttam magamat, és loholtam utánam, azt hittem valami verseny, de nem akartam nyerni, csak az arcát akartam látni, hogy tényleg én vagyok-e, és milyen vagyok.
— Meddig tartott ez?
— Nem sokáig, mert sajnos, megbotlott, és elesett.
— Fél héttől háromnegyed hétig?
— Már nem sok, mert fél hét után öt perccel meghaltam.

A fehér ruhás egy furcsa jelet tett a százharmincharmadik hasábba, majd intett, hogy végeztek, mehet tovább. Máris leült helyére a következő, egy szikkatag asszony, talán Indiából. Tőle már nem kérdeztek semmit. Fehér ruhát adtak rá, és szépen elvezették.

ok!" — Nagy
yere, haver",
lakásunk felé
nyesek ezek a
em is hittem
tak ott, mint
g le lett ütve,
e több, végül
eztem a srá-
ol", mondta.
m."

os, majdnem
ull-lapot meg

noll

zte a kiskra-
, „Miért, mit
, szexezünk",
kérdezte, és

„Kösz", mo-
eredtem. „Az
séged... Meg

volt, szeren-

érre — vala-
thon marad-
ízéves korom
-m. Mayám,
rek" vagyok,
kis Klauzál
. Apám egy-
következő kép
teáspohárban
nlé... És én,
ött. „Mit csi-
A német úgy
ater, amióta
lja apám, „és
iam. Még sok
iment. — Le-
majdnem ki-
n, de tudtam,

étlődő gondo-
ozák kard...
retek ismer-
elyett, hogy
ok nélkül...
ha mernék, s
n, a székeket

ha ordít az
állított hozzá

egy beosztott orvosa, riadt, szemüveges ürge, én nyitottam ajtót neki, „jó napot", mondta, „doktor Szekeres, a főorvos urat..." „Jobbra, aztán balra", mondtam.

Néhány perccel később a fater üvölteni kezdett (nem hallgatóztam, jól hallottam anélkül is): „Szekeres kolléga, maga megizélte a Hédi nővért, pénzt kért tőle, és még csodálkozik, hogy nem teljesíti az utasításait! Én se teljesítném. Azt hiszem, kolléga úr, hamarosan elbúcsúzunk egymástól, jelenléte nem kívánatos az osztályon."

...Ilyen a faterom. És még én vagyok az ideges. Egyébként erről is ordítozott egy verset a szomszédban; ezúttal anyám volt a hallgatóság: „Egyszer s mindenkorra vedd tudomásul, hogy a Lacika egy szenzibilis, neurotikus alkat..." „Az mi?", gondoltam. „...És még rengeteg problémája lesz az életben, mindenki hülyét fog csinálni belőle, a nők főleg. Legszívesebben papnak adnám, de ahhoz meg túl agresszív."

„No", gondoltam, és bambán ültem a szobámban, „szépeket mond rólam a faterom... Szenzitív, agresszív, neurotikus... Jó, hogy nem buzizott le."

„...Főként a nők", mondta apám. Főként ők fognak hülyét csinálni belőlem. Lehet. Az első lépcsőfokot már megtették. Vagy röhögnek, vagy sírnak a méregtől, ha rámnéznek. Pedig... Nem is vagyok csúnya. Szerintem. Barna, tömött a hajam; magas a homlokom (mögötte a rengeteg ész); az orrom kissé ferde, ez igaz; a szájam vastag (főleg az alsó ajkam, ez az érzékiség jele, nem? Ámbár a csajok még nem szóltak semmit csókolózás közben); az állam szegletes (ott lakik a szükséges eröszakosság)... Ja, a szemem. A legfontosabb. Nos, ő váltogatja a színét. Istenbizony. Ha pipa vagyok, zöld, ha szomorú, barna; ha félek, fekete, és szürke, ha be vagyok gerjedve. Ámbár... A tükrök hazudnak.

...Van a fiókomban egy tucat fénykép (fotó). Dodó csinálta rólam az egyik sulibulin. A jelenet: táncolok egy csókával (nővel), szép vagyok és kívánatos, fekete öltöny, fehér ing, nyakkendő, a nőn valamilyen csillogó-villogó ruha, tűsarkú topán; haja kontyban. Pergünk-forgunk, szól a zene (bizonyára egy lassú Paul Anka-nóta). Dodó csettintget a géppel. Hol a nő arca látszik, hol az enyém; keze a vállamon, kezem a derekán. S a fotók... Szomorú látvány, no. A hátam görbe, a nő füléhez hajolok; arcomon ijedt jópofáskodás, félénk erőlködés; ugye-nem-utálsz kifejezés... Újabb fotó. A nő egyenes, mintha karót nyelt volna. Arca unott, fölényes. Rám se figyel, vagy ha igen, megvet. Alig várja, hogy vége legyen a perdülőnek. — Emlékszem, azt mondtam neki a szám végén: „Jól táncolsz." „Elég volt", mondta, „kísérj a helyemre". — Amikor hazafelé mentem a buliból — elég svéd voltam, mert Dodó szerzett valahonnan egy fél liter cseresznyét —, láttam, hogy a karót nyelt nő a kapualjban áll egy magas sráccal, és smárolnak veszettül. Észrevett, belemarkolt a srác vállába, és valami ilyesmi volt a szemében: „Na és akkor mi van?"...

...Én, az úrigyerek. Aki naphosszat a Templom téren focizik, cigizik (és hány tőle); sört iszik (és levizeli a templom falát); verekszik és többnyire győz; felmászik a fociért a háztetőre (fent körülnéz, és örül, hogy alatta a város); aki csoportbunyókat szervez a Klauzál téri ekkel (s a csoportos kokizás elől elmenekül); aki este fáradtan és koszosan ér haza, szelíd és „szenzitív" gyerekké válik, megmosakodik (fenyő habfürdőben), bemászik az ágyba, s aztán az anyja bejön, és megkérdi, „történt valami kisfiam?" „Á, semmi", mondja az úrifiú halkan, „jól vagyok."

Nem hazudok, Zsuzska, hihetsz nekem.

• LA GIROUETTE •
RELIEFS SUR CRISTAL
DÉCORATION ARTISTIQUE

BÁTHORY JÚLIA
PÁRIZS - BUDAPEST

Báthory Júliát,
a Széchenyi Irodalmi
és Művészeti Akadémia
rendes tagját
köszönti
és a kiállítást megnyitja
Fekete György
helyettes államtitkár

Az Iparművészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt
1993. április 15-én
három órakor
a
BÁTHORY JÚLIA,
Párizs - Budapest
című kiállítás megnyitójára.

Iparművészeti Múzeum
Budapest, Üllői út 33-37.

Báthory Júlia üvegtervező

Díszüveg 1929 körül, München-Dessau

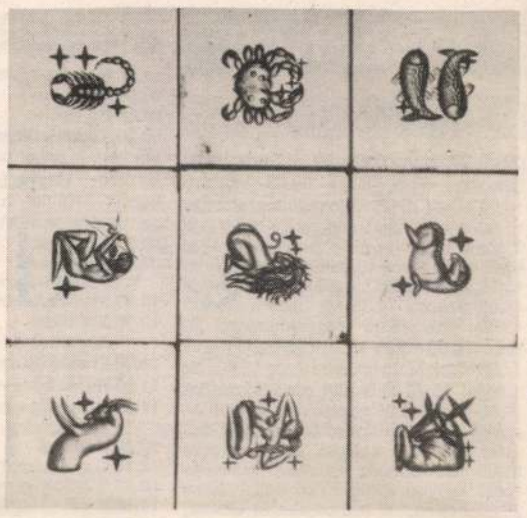

Asztallap zodiákus jegyekkel (1937, Párizs)

Báthory Júlia életműkiállítása

EGY ÉVSZÁZAD — ÜVEGBEN

A minap egy fiatalos külsejű, sugárzó szellemiségű fehérhajú asszony ült az Iparművészeti Múzeum dísztermében, életmű kiállítása megnyitásán. Ült, s egyedül ez jelezte, hogy a művész elmúlt már 91 éves. Ez az alkalom volt az, amikor átadták Báthory Júliának a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagságát igazoló dokumentumot is.

A *Báthory Júlia életműve* című kiállításon százhuszonöt kis és nagyméretű üvegmunka, sok eredeti, s néhány újrakivitelezett tárgy, rajzok, vázlatok jelzik az utat, amelynek két fókusza Párizs és Budapest. És ez a századunkkal csaknem egyidős művész aktívan részt vett kiállítása előkészítésében. Az eredeti vázlatok alapján az újrakivitelezéséhez kivétel nélkül maga készítette el a nagyméretű rajzokat. Igaz, volt gyakorlata benne, hiszen azon kevesek közé tartozott, aki nemcsak maga rajzolta, tervezte, de ki is vitelezte üvegmunkáit.

Báthory Júlia előbb Párizsban dolgozott, aztán amikor mindenki menekült, 1939-ben hazajött Magyarországra. Mint mondja, családi okok miatt. Nem akarta a szüleit egyedül hagyni...

Tanulmányai Münchenhez és Dessauhoz kötötték. Eredetileg rajzot tanult, de érdeklődése már a Képzőművészeti Akadémián az üveg felé fordult. 1929-től már üvegtervezéssel foglalkozott, miközben Dessauban a Bauhaus műhelyét látogatta. 1932-től 39-ig Párizsban élt, az Őszi Szalon tagja és kiállítója, majd 1938-ban Párizs város meghívott kiállító művésze volt.

„A harmincas évek munkái nemcsak Báthory Júlia életművében, de az üvegművészet történetében is megkülönböztetett helyet foglalnak el — vélekedik Varga Vera, a kiállítás rendezője. — A művész ekkor lépi át először műfaja, illetve anyaga addig felfedezett lehetőségeinek határait. Csiszolókoronggal rajzol, fest, egyesíti a plasztikus kialakítást és a rajzosságot."

Stilizált, az Art Deco jegyeit is felismerhetően magukon viselő korai tárgyai dekoratívak, később az eredetien egyéni stílus szerkesztés és a sokféle technika alkalmazása teszi változatossá alkotásait. Terveit a csiszolás, a homokfúvás, a vésés technikáinak teljes mélységű ismeretében maga kivitelezte. Ő volt az első, aki a homokfúvást művészi célból alkalmazta már a húszas-harmincas években.

Eltökélt szándéka volt a magyar művészi üveg megteremtése. Ezért hozta létre 1952-ben a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban az üveg tanszakot, maga képezte az oktatókat is. Oktatói munkájával kapcsolatban foglalkozik a hatvanas években intenzíven a fúvott üveggel. De nem lett hűtlen a csiszolt és homokfúvott technikákhoz sem, így készülnek használati és építészeti üvegei, üvegpannói.

A kiállításon a különböző használati és dísztárgyak mellett — vázák, tálak, üvegedények — mellett ott vannak a különböző méretű pannók és plakettek. Ott az a zodiákus jegyekkel díszített asztallap, amely Báthory Júlia legelső homokfúvásos munkája. A párizsi világkiállítás magyar pavilonjában kiállított Ádám és Évás, állatfigurás, csodaszarvasos pannók. Láthatjuk egyházi témájú plasztikáit, egy keresztet, egy golgotát, egy piétát, egy Krisztus-ábrázolást. A Goldberger cég zürichi bemutatóterme számára készült nyolc pannó újrakivitelezett változatát. A Rákóczi úti gyógyszertár kölcsönözte a Növénygyűjtő, az Egyiptom és a Betegség című pannókat. És megnézhetjük azt a két csodálatosan szép vázát is, amelyet Báthory Júlia erre a kiállításra tervezett.

Három nemzet templomi kincsei

Európai orgonák — Erdélyben

Erdélyben ezerötszáz megmentésre érdemes orgona található, köztük legalább ötven hangversenyre alkalmas minőségű hangszer. Dávid István orgonaművész még kolozsvári tanárként kezdte el feltérképezni, összegyűteni, rendszerezni Erdély orgonáinak történetét. S ő lett — immár magyarországi művészként és nagykőrösi kántorként — az Erdélyi Orgonákért Alapítvány egyik létrehozója, a kuratórium elnöke.

Dávid István melletti művészek, kántorok, orgonaépítőmesterek — így a kolozsvári Geréd Vilmos, a nagyszebeni Hermann Binder és a két orgonaművész: a szász Ursula Philippi és a román Maria Abrudan — munkássága nyomán tudhatjuk: az orgona az erdélyi három nemzet közös történelmi kincse.

Szász mesterek építették koruk európai színvonalú, nagy orgonáit Brassóban, Nagyszebenben, Medgyesen. Utóbbi három város templomának hangszere ma is európai értékű műkincs. Az orgonák részben a református, részben a katolikus egyház kezén őrződtek meg napjainkig, lévén, hogy az ortodox liturgiának nem része az orgona. A történelem folyamán gyakran a reformátusok örökölték a katolikusok „levetett" orgonáit, s így a szegényebb eklézsia még kevesebbet tudott törődni a hangszerek állapotával.

Az erdélyi orgonák nagyrésze ma sürgős felújításra vár. Csakhogy jószerivel kihalt az orgonaépítő szakma: a nagyszebeni Hermann Binderen kívül nincs mester Erdélyben. Az Alapítvány éppen az új orgonaépítő szakembergárda kinevelését vállalta. Így tanulnak fiatal erdélyi orgonaépítők Franciaországban és Luxemburgban az Alapítvány pénzén. Albert Miklós győri mester pedig — az Alapítvány javára tett felajánlásaként — vállalta egy kezdő szakember oktatását: Bors László, újtasnádi orgonaépítő otthon kívánja folytatni mesterségét.

Az Organa Transilvanica Alapítvány javára ma már neves művészek adnak hangversenyt szerte Európában. Az Alapítvány nagy hazai eseménye a májusi orgonahangverseny, a Mátyás-templomban. A műsorban Virágh András, Hock Bertalan és Dávid István orgonál.

Az Alapítvány javára tett felajánlásként készítette el filmjét a Gyöngyszem Produkció. A többrészes sorozatra tervezett munka rövid összegzése az a 13 perc, amely bemutatja az erdélyi orgonák gyöngyszemei közül a kolozsvári Farkas utcai hangszert; a nagyszebeni, a medgyesi, a kisdisznódi és a magyarbikali orgonát.

Major Árvácska

SZÁZADUNK HUMORA

Szép Ernő

„Mindig pénzt kellett keresnem, tárcát írtam, cikket írtam, kuplét írtam, színdarabot, regényt írtam és filmeket írtam" — vallja magáról. Melyik volt az igazi Szép Ernő? Az ihletett, szép hangzású versek költője, vagy a szalonok, a mulatók, az orfeumok hölgyeinek kedvence, a híres kártyacsaták hőse? Vagy talán az a fáradt, megört öregembert, aki 1953-ban a dühöngő személyi kultusz idején már csak így mutatkozott be: „Szép Ernő voltam." Életfelfogására jellemző adat: az első világháború idején hadba vonuló Szép Ernő a kardjára vésetett németül egy jelmondatot: Magyar fordítása így hangzik: „Élni és élni hagyni!"

Hol is van az a Quebec?

Van valami szép álma minden ember életének.

Igen, az én szegény öreg Lőrinc barátom lelkében is ragyogott egy szépséges álom, akár csillárt akasztottak volna fel valami rongyos kis szoba mennyezetére.

Az én öreg Lőrincem londíner itt Pesten, egy nagy szállodában, ott laktam egynéhány esztendeig, mindig azon a harmadik emeleten, amelyet Lőrinc gondozott.

Londínernek tiszteltem Lőrincet, amint ő tiszteli magát: nem is tudnám a londínert illendően fordítani, hacsak azt a régi magyar hetes nevet nem adom a mesterségének.

Nem tudnám bizony a Lőrinc családi nevét se megmondani. Cigánynak, pincérnek keresztneve van, a személyzet is csak Tercsi meg Juliska, vagy Pista meg Gyuri, meg Lőrinc.

De vakon él az ember itt, de hanyagul! Lehet, a másvilágon szemrehányást kapok majd azért, hogy soha eszembe nem jutott Lőrincet megkérdezni, hol született, vannake testvérei, miért van egyedül, és mikor és hogy szánta rá magát a londíner pályára, az egész világ inasának lenni, minden reggel pucolni sohase látott idegenek cipőit.

Pucolni a cipőket, kikefélni a ruhákat, felköltögetni sorba a vendégeket, kit-kit a maga órája, perce szerint, kipakolni a bőröndjeit, mikor érkeznek, és bepakolni, mikor elutaznak. Megismerni napról-napra, évről-évre mindig új pofákat, s válni tőlük mindig, mindörökre.

Rám nemcsak cipőt pucolt meg ruhát kefélt ez a Lőrinc, s nem csak életre támasztott reggel, vagy inkább délfelé, hanem kesztyűt mosott rám, a nyakkendőimet is megvarrta, ha fölfeslettek, az órámat is felhúzta, mert ezt mindig elmulasztottam, ápolt, ha infulenzás voltam, sőt ápolt akkor is, ha zseblázam volt, azaz apró kölcsönöket adott merő barátságból. (Ez az adat csak előkelőbbé tesz az olvasó szemében, hiszen a könnyelmű gróffiak szoktak a komornyiktól kölcsönkérni.) A magam részéről színházjegyet szereztem itt-ott Lőrincnek a szabad estéire, azután nagylelkűen átengedtem neki felvágatlanul azokat a könyveket, amelyek tiszteletpéldányok gyanánt érkeztek a címemre. Egynéhány kalapot, felöltőt is örökölt tőlem Lőrinc, azok alatt az évek alatt, míg egy szállodában éltünk. Az öltönyöm, cipőm már kicsi volt néki.

Az én hűséges Lőrincem afféle magának való, csendes ember volt: nem tapasztaltam, hogy szobalánnyal fecseg és nevetgél a folyosón, nem hallottam halkan fütyörészni, dudorászni, mint más londínert vagy pincért, amikor az emeleteken közlekednek. Amilyen jóindulatú, olyan tartózkodó is volt Lőrinc, sohase pletykált, meg nem szólalt, ha nem szólt hozzá az ember, elmondhatom Lőrincről, hogy tökéletes londíner-karakter volt.

Mégis akadtak napok, mikor ez a csendes és egykedvű Lőrinc elevenebb volt, lelkesebb. Mosoly ömlött a szeméből, érezhetően jó hangulatban volt, mintha kedves levelet kap valaki, vagy tavasz lett odakint, és az öröm felragyog az ember arcán, mint a szálloda ablakán.

Hát egyszer, egy reggel, eszembe jutott megkérdezni:

— Minek örül úgy, Lőrinc?

— Minek, kedves nagyságos uram? Annak, hogy holnapután megint húzás lesz. Én már három nappal előre kezdek örülni a szerencsének nagyságos uram.

— Szóval sorsjegye van?

— Van, mégpedig egész sorsjegyem. Itt van, nagyságos uram, ez az én életem nagy reménysége.

Kivette egy rongyos öreg bőrtárcából a zöld sorsjegyet. Olyan szerelmesen nézett rá, mint vőlegény a menyasszony arcképére.

— Hát adja az Isten, hogy nyerjen, kedves Lőrinc.

— Nyerni fogok, nagyságos uram, megálmodtam egyszer, hogy nyerek. Főnyereményt. Tizenhárom esztendeje tartom a sorsjegyem, egy kis vagyonom fekszik már, kérem, benne. Semmi baj, nagyságos uram, ha egyszer azt a hatszázezer koronát leolvassák elébem. Csak ki kell tartani az embernek. Már egypárszor olyan közel jártam a nyerőszámhoz, csak az a legutolsó, vagy az utolsó előtti két számjegy hibázott. Főnyeremény lett volna, nagyságos uram. Meglesz kérem, egyszer, hiszem, hogy meglesz.

Néztem az én lelkes Lőrincemet, amint dugja vissza vigyázattal a sorsjegyét a tárcába, a bizalmas kis papírjai közé, néztem, megsajnáltam. Szegény ember, ha ez megtalálja ütni a főnyereményt! Mi lesz akkor evvel a szegény Lőrinccel? Lehet már negyvenöt esztendős. Ilyen szegény londíner negyvenöt éves korára félig-meddig öreg ember már. Elmegy majd úrnak, kiöltözik a jöttment cselédember, szeretőket bérel és pezsgőzik, vesz egy szép villát, fogatot tart, ott feszít majd a kocsikorzón, a Stefánián, úr akar lenni öregségére, mikor úgy elkopott már, mint az öreg kefe? Én, tudom, megbolondulnék a fájdalomtól, ha negyvenöt éves koromban egyszerre gazdag ember lennék. Nincs is felesége, gyereke ennek a szegény Lőrincnek, hogy a családnak álmodna valami gyönyörű boldogságot, és örök virágzást a távoli utódainak.

Beleszól az én kis merengésembe Lőrinc, azt mondja:

— Kedves nagyságos uram, biztosan tetszik tudni, hol is van Kvebek? Annyit tudok, amerikai város, fel is írtam magamnak az államot, de az már eltörlődött azóta: éppen az este nézegettem a címeket, amiket felírogattam.

— Miféle címeket? És minek az a Quebec magának?

— Minek, majd megmondom, nagyságos uram.

— Kanadában van. Van ott valakije?

— Van, kérem van! Van ott egy ronda miszter, valami gyáros, az engem egyszer, kérem hasbarúgott.

— Hol?

— Itt, nagyságos uram, az első emeleten, mikor oda voltam beosztva. Valami tizenhét esztendeje.

— Miért rúgta hasba?

— Mert leöntöttem egy pohár vízzel. Az ő maga parancsára. Tetszik tudni, vadászatra ment, fél hatkor kellett néki kelni. Megparancsolta németül, előtte való nap, hogy ha nem akarna mozdulni, mikor költöm, öntsem le egy pohár vízzel. Csakugyan, hiába ráncigáltam reggel, fogtam a vizet, a pofájába öntöttem nekije. Akkor, kérem, mint a vadállat, ordít rám angolul, az ágyból úgy hasba rúgott, hogy ott állottam előtte, hátra-estem, kérem, az asztallábába vágtam a fejemet. Csuda volt, hogy belső betegséget nem kaptam, csak éppen el voltam egy kicsit ájulva.

— Szegény Lőrinc.

— Na hát, kedves nagyságos uram, most már tudhassa, minek írtam fel annak a miszternek a címét.

— Ejnye, hová a fityfirittybe esett az inggombom?

Lőrinc négykézlábra ereszkedett, mint más alkalommal is, mikor a nyakbavaló inggomb megugrott, elkezdett asztal alá, ágy alá bújni, úgy magyarázta tovább a dolgot:

— Ezért kell, kérem, a főnyeremény, elmenni Kvebekbe, kérem, hova is, nagyságos uram, Kanadába: igen: odaállok a miszter elé, na te gazember, felvirradt az én napom, avval hasba rúgni, kérem, még két pofont is odapászítani arra a kövér veres pofájára, majd fizetek a törvény előtt száz dollárt, ott is csak pénzbírság jár, ha becsületsértést követnek el.

Az inggomb nem akart jelentkezni, bágyadtan hallgattam Lőrincet, neki is olyan bágyadt volt a szava, mert lefelé nyújtogatta folyton a nyakát:

— Mindnek jár a két pofon, kérem, aki csak megsértett életemben, mind az uraknak. Mindnek fel van a címe jegyezve, rögtön kiírtam a portán a vendégkönyvből azon éjszaka, mikor a sérelmet elkövette. Aki hozzámvágta a cipőt, hogy én szakítottam el nekije a cipőzsinórját. Aki lepiszkolt, mert a nadrágjába pecsét volt, mikor hoztam a vasalásból, pedig a szabó vasalta, de neki én voltam a disznó, én tettem azt a pecsétet a nadrágjába. Jajj, nagyságos uram, aki rám hazudja, hogy nem költöttem, mikor elalszik a költésem után, aki lemarházza, meglökdösi az embert, letolvajozza, mikor elveszett valamije, aki azt követeli tőlem, hogy levelet adjak át annak a hölgynek, aki ott lakik magányosan az emeleten, aki olyan aljas mocsoknak néz egy becsületes szegény embert, na de várjál csak, fel van írva a címed, megvagy, bitang!

— Hála istennek, adja ide hamar.

Szórakozott voltam, azt hittem, az inggombot találta meg.

(Különben le sem esett, ott fedezte fel aztán Lőrinc az inggombot, az aprópénz közt, az éjjeliszekrényen.)

— Afrikában is van egy kuncsaftom, Alexandriában. Szőnyegkereskedő. Utazni fogok, kérem, a hatszázezer koronából, elmegyek Londonba, Párizsba, kérem, Hamburgba, Svájcba, végigpofozom a világot, kérem, azután nem bánom, meg is dögölhetek.

Minap az előtt a szálloda előtt léptem el, odakint látom Lőrincet, másodmagával ölelget egy nagy feket lakkos ládát, teszik föl a targoncára. „Érkezés" van.

— Hogy van, Lőrinc? Megismer még?

— Hogyne, kedves nagyságos uram, de régen nem láttam.

— Bizony, régen, van vagy tizenöt esztendeje.

Szegény öreg Lőrincem, most már igazán öreg ember.Ottmaradtam a targonca mellett egy percnyi barátkozásra. Elpanaszolta Lőrinc, hogy őrá is milyen nehéz világ szakadt. Hol vannak azok a boldog idők, mikor én még ott laktam. Ma feleannyi a személyzet, a londínernek kell a poggyászt is hurcolni, éjjel a portán szolgálni, fizetés nincs, csak az a rongyos percent, ez a mai vendég nem gavallér már, siralom az ember élete igazán. Eszember jutott a Lőrinc ábrándja.

— Hát a sorsjegy, Lőrinc, még mindig akarják kihúzni?

— Nincs sorsjegy, nagyságos uram, nincs már, régen nincsen már sorsjegy, kérem. Ki tudna már sorsjegyre is költeni ebben a nyomorúságban.

Sóhajtott Lőrinc. És aztán:

— Rábízom a sorsra, kérem, hogy bosszút álljon rajtam. Mindig utaznak ezek az urak. Kisiklik a vonat az egyikkel, másikat megölik egy éjjel hálókocsiban, harmadik elhízik, megüti a guta. Mind megkapja kérem a magáét.

SZOMBAT

KOSSUTH

04.30 Reggeli Krónika 08.25 Kopogtató 09.00 Hírek 09.05 Családi tükör 09.35 A Magyar Rádió énekkara énekel 10.00 Hírek 10.05 Ismét a javából! 12.00 Déli Krónika 12.30 Faluról falura 13.00 Hírek 13.05 Népdalkörök pódiuma 13.40 Tetten ért szavak 14.00 Hírek 14.05 Oxigén 15.00 Hírek 15.05 Csavargások Hunniában 15.35 Delibes: Sylvia Balettzene 16.00 168 óra 17.30 Visszhang 18.00 Esti Krónika 18.25 Szemle Tallózás folyóiratokban 19.00 Hírek 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Miska bácsi levelesládája 20.00 Hírek 20.07 Rádiószínház Federico V. Ratti: Júdás Színmű 1-2. rész 22.00 Késő esti Krónika 22.20 Nem vicc! 23.00 Hírek 23.05 Emlékek szárnyain

PETŐFI

05.00 Nyújtózkodó 08.05 Ó, ó, ó, Nagymami! 09.00 Hírek 09.05 Pályázható sáv 10.00 Mese-zene gyerekeknek 10.30 Hírvidék 11.00 Hírek 11.03 Tor-túra Gasztronómiai kalandozások Magyarországon 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.10 Tükörben Portréműsor 14.00 Örökzöld filmslágerek 14.30 Daráló 15.00 Hírek 15.03 Magunkat ajánljuk 17.00 Hírek 17.00 Körkapcsolás bajnoki labdarúgó mérkőzésekről 19.00 Hírek 19.05 Talpalávaló Együttesek és szólisták népzenei hangversenye 20.00 Sport 20.05 Nemzetközi slágerlista 20.55 Tudósítás az FTC-Vasas labdarúgó-mérkőzésről 21.00 Hírpercek 21.10 Híres történetek 22.00 Louis Armstrong a párizsi Sport Palotában 1965-ös hangfelvétel 23.03 Sporthíradó 23.10 Éjszakai póttarisznya

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.00 Műsorajánlat 09.05 Szabad sáv 10.00 Hírek 10.05 Hangfelvételek felsőfokon 11.20 Operaegyüttesek 12.00 Hírek 12.05 Zenei szabad sáv 14.00 Hírek 14.05 Fúvós kamarazene 14.20 Bakics Imre: A széthajtogatott fekete doboz 6. rész: Európa 14.40 Muzsikus házak 15.00 Opera-művészlemezek 16.00 Hírek 16.05 Zeneház /élő/ Kapcsoljuk a budai Társaskört 17.30 A Brüsszeli Rádió jazzfelvételeiből 18.00 Hírek 18.05 Quintesszencia 19.05 Ettore Bastianini a közönség kedvence 19.55 Hírek 20.00 A hét költőjének verse 20.15 A BBC szimfonikus zenekarának hangversenye 22.00 Hírek 22.05 Összkiadás Beethoven kvartettjei 23.07 Barokk muzsika 24.00 Hírek 00.05 Komolyzenei zsákbamacska 02.00 Hírek 02.03 Szózat

JUVENTUS RÁDIÓ

08.00 Hírek, információk, rendőrségi hírek, sport 10.00 Fanky, rap, klasszikusok 11.00 Juventus délelőtt 12.00 Hat húron pendülünk 13.00 Délidőben 14.00 Nap vendége 15.00 Juventus slágerlista 16.00 Délutáni magazin 17.00 Nem vagy egyedül 18.00 Hírek

GYŐRI RÁDIÓ

09.00-11.00 Hírek, tudósítások, lapszemle. Szombati magazin, zenei kívánságok. 10.50: Reklám, sport, programajánlat.

MTV 1

06.10 Falutévé faludoktorral
06.30 A Reggel
08.15 Közjáték
08.20 Baptista gyermekműsor
08.30-11.55 Korhatár nélkül
08.30 Egyszer volt, hol nem volt volt egyszer Amerika
Francia rajzfilmsorozat
08.55 Cimbória
09.05 Marian kisasszony és az ő vidám cimborái — filmsorozat
09.30 Micimackó-klub
10.00 Harc a tóért
Angol film gyerekeknek
10.55 Szezám utca
11.55 Képújság
12.00 Tévémagiszter
13.30 Blues
14.05 Marie Curie: egy tiszteletre méltó asszony
Francia-lengyel-olasz tévéfilmsorozat, III/1. rész
15.30 Tájak, városok, emberek
16.00 Légibusz
Utazási vetélkedő
16.45 Arthur C. Clarke titokzatos világa
Angol ismeretterj.filmsor. XIII/6.: **A tavak szörnyei**
17.20 Burda varróverseny
17.50 Médiamix
18.15 Az Elvis dosszié
Amerikai dokumentumfilm
19.10 Szerencsekerék
19.40 Jó éjszakát kíván a Disney!
20.00 Híradó
20.30 Telesport
20.35 Uborka — Politikai saláta
21.00 És igazságot mindenkinek
Amerikai film
23.05 Forgatás közben
Baló Júlia műsora
23.40 Monty Python Repülő Cirkusza
Angol tv-filmsorozat
00.15 Közjáték
00.20 A The New Orleans Connection, 2. rész
01.00 Híradó

MTV 2

06.00-08.00 NAP-KELTE
08.05 Gazdaképző
08.35 Frici, a vállalkozó szellem (ism.)
09.00 Patrin Üzenet Vorba
09.25 Nas ekran
09.50 Unser Bildschirm
10.15 Az elfelejtett Holocaust
10.45 Ecranul nostru
11.10 Slovenski Utrinki
11.35 Nasa obrazovka
12.00 Sorstársak
12.15 Família Kft. 79. rész (ism.)
12.45 Útkereső
13.10 Sakkiskola
13.25 Azok a csodálatos állatok
13.40 Öt gyerek és a homokmanó
Angol filmsorozat, VI/1.
14.15 Szökés Cézárral
Csehszlovák ifjúsági film
15.40 Én táncolnék veled...
Akrobatikus rock'n roll
16.00 Ki miben tudós?
Történelem döntő
17.00 Autó 2
A TV2 Autós magazinja
17.25 Gyerekeknek
Hupikék törpikék
Belga rajzfilmsorozat
18.00 Knight Rider
Amerikai akciófilm-sorozat
A robotok királya
19.00 Csodagyerekek
EBU koncert, II/1. rész
19.55 Telesport
20.30 A TV archívumából:
Házasodj, Ausztria!
Zenés történelmi komédia (1970 85' ism.)
22.00 Esti egyenleg
22.25 Csak nézünk, mint a moziban...
Az 50-es évek mozija
Benne: **1951.**
23.00 Gyarmat a föld alatt
Magyar film

DUNA TV

16.00 Hírek, műsorismertetés
16.05 Évforduló
16.10 Nils Holgersson Német rajzfilmsorozat
16.35 Kánon — Vallás és kultúra **Az imádság**
17.05 A Dunánál II. — Beszélő házak
17.35 Hogyan kerül Eszter az asztalra? — animációs film
17.55 A labdarúgás története
A kezdettől napjainkig IX/4.
19.00 Házibuli I. — Mb. francia vígjáték (105')
20.45 Könnyűzene
21.00 Polip — olasz bűnügyi tévéfilmsorozat, VI/5.
22.00 Évforduló

RTL

06.00 Rajzfilmek 08.00 Egér, törj ki! 08.15 Pinocchio Rajzfilmsor. 10.25 Planet kapitány Rajzfilmsor. 10.55 A hatalmas Thor Rajzfilmsor. 11.15 A fantasztikus sárkányok országában Rajzfilmsor. 11.40 A hős teknőcök Rajzfilmsor. 12.05 Winspector Sci-fi sorozat 12.30 Harry és Hendersonék Tévéfilmsorozat 12.55 Telt ház Vígjátéksor. 13.25 Bel Air hercege Vígjátéksor. 13.50 Ultraman Titkos énem Filmsorozat 14.15 Rendőri jelentés Amerikai krimisorozat 14.40 Knight Rider Amerikai akciófilm-sorozat 15.35 Az A-csapat Amerikai kalandfilmsorozat 16.40 Jump Street 21 Színhely: az osztályterem Amerikai krimisorozat 17.45 Melrose Place Amerikai filmsorozat 18.45 Hírek 19.15 Beverly Hills, 90210 Amerikai filmsorozat 20.15 A karalabe-apostol Bohózat 22.00 Veszett a világ Amerikai játékfilm 00.30 Rambo III. Amerikai akciófilm 02.20 M Férfiak magazinja 02.45 Veszett a világ (ism.) 05.00 Knight Rider (ism.)

SUPER

14.00 Élből élőben 16.30 Vad Amerika — term.film 17.00 Eco record 17.30 Videodivat 18.30 Imágó bank 19.45 Háborúban a hadsereggel Amerikai vígjáték 21.30 Európai mozimagazin 22.30 Aspirációk 23.00 Zenei magazin 24.00 Terror éjjel Amerikai bűnügyi film (1946 85') 01.25 Videogenerátor

SAT 1

08.25 Ezüsthéjak Am. rajzfilmsorozat 08.55 Peter Pan és a kalózok Amerikai rajzfilmsorozat 09.25 Superboy Amerikai kalandfilmsorozat 09.55 Drops! Akciókvíz kicsiknek és nagyoknak 10.25 Gazdasági fórum 10.55 Szerencsekerék (ism.) 11.30 A halál döreje (ism.) 13.30 Monte Christo kardja Amerikai kalandfilm 14.55 Egészen görbe utakon Olasz filmvígjáték 16.45 Kockáztass! — trükkös kvíz 17.20 Menj az egészre! 18.00 A Bundesliga labdarúgó mérkőzései — 32. forduló 19.20 Hírek 19.30 Szerencsekerék 20.15 A tizedik ember Amerikai tv-film 22.00 Jux és Dallerei Karl Dall és vendégei 23.00 Ars Amandi A szerelem művészete Francia-olasz erotikus film 00.35 Egy szenvedélyes nyár (ism.) 01.40 Ars Amandi — A szerelem művészete (ism.) 03.10 A szív az adu (ism.) 03.35 Kockáztass! (ism.) 04.00 Menj az egészre!

MTV

11.30 Rapmagazin New Yorkból 17.00 Táncparti 18.00 A filmvilág újdonságai 18.30 Hírhétvége 19.00 20-as európai slágerlista 21.00 Szombat éji élet 21.30 Beavis és Butthead 22.00 Hadd souljon! 23.00 A legfrissebb klipek 23.30 Cannes-i hétvége 01.00 Marijne klipműsora

PRO 7

08.05 Elveszve a világűrben Am. sci-fi sorozat 09.05 Simba (ism.) 11.00 Láthatatlan ellenfelek Amerikai western 12.40 M.A.S.H. Am. vígjátéksorozat 13.10 Booker (ism.) 14.10 A vadállatok birodalmában Am. dokumentumfilm (ism.) 15.00 Csillagember Am. fantáziafilm-sorozat (ism.) 15.55 Életben maradni Amerikai musical 17.35 Áldott team Amerikai krimisorozat 18.25 Gyémántbarlang Francia-német-olasz kalandfilm 20.00 Hírek 20.15 A kis szemtanú Amerikai krimi 22.30 Az első számú célpont Amerikai krimi 00.05 A rettenthetetlen ötök Am. akciófilm-sorozat 01.00 Hírek 01.10 Az acélkezű (ism.) 02.40 Ezer mérföld por (ism.) 03.30 Hírek 03.40 M.A.S.H. (ism.) 04.05 Barátom, Ben (ism.) 04.30 A bajnokok Angol akciófilm-sorozat 05.20 Szabad nevetni Amerikai burleszksorozat

DSF

08.45 Reggeli start 11.30 Sport a javából! Sport a világ minden tájáról 12.00 Fitness magazin 14.30 Motorok és legendák (ism.) 18.05 Tessék mosolyogni! Amatőr videósok mókás felvételei 19.00 Kötelező és szabadon választott 20.05 Röplabda vb Németország — Brazília 22.05 Sport a javából! Sport a világ minden tájáról 22.55 Hírek 23.00 Szabad a ring Profi ökölvívás az Egyesült Államokból 24.00 Bikini Open

NAPI AJÁNLAT

TV1 17.50 Médiamix

A Reuter név naponta többezer újságban és komputerképernyőn tűnik fel. A név világhírnévre tett szert, szinte bevonult a történelembe. Több mint száz éve, 1852-ben alapították Londonban. Mintegy másfél évszázados siker bizonyítja azt, amit az alapító már régóta tudott: a híreknek hatalmuk van, információs, figyelemfelkeltő és motivációs hatalmuk.

TV2 19.00 Csodagyerekek — EBU koncert

A nemzeti műsorsugárzó szervezetek legnagyobb európai szövetsége az EBU, amelynek gyermek- és ifjúsági csoportja foglalkozik az ifjú zenei tehetségek bemutatásával. A Magyar Televízió is tagja az EBU-nak, s ennek nyitányaként a TV 2 elvállalta, hogy megrendezi és rögzíti a munkacsoport hangversenyét. Május 2-án a Vigadóban adtak koncertet a „csodagyerekek".

DUNA TV 21.00 Polip

Olasz bűnügyi tévéfilmsorozat, VI/5.
Az előző rész tartalmából: Anna, a meggyilkolt Leo de Maria volt menyasszonya elárulja Cattani felügyelőnek, hogy bátyja beszélni akar vele. A beszélgetés meghiúsul, a férfit cellájában meggyilkolják. Cattani a feletteséhez fordul engedélyért, hogy ellenőrizhesse néhány köztiszteletben álló ember bankszámláját.

HBO Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Állati élet: A kipusztulás szélén — mb. angol természetfilm
18.30 Dallas: Ahogy kezdődött — mb. amerikai filmdráma
20.50 Atomjátékok — mb. amerikai film
22.45 Hegylakó — mb. amerikai film
00.40 Erotikukucs (10. rész)

VASÁRNAP

KOSSUTH

06.00 Vasárnap újság 08.30 Sárospataki diákdalok 09.00 Hírek 09.05 Világóra 10.00 Hírek 10.05 Református szentmise 11.00 Hírek 11.05 Gondolat-jel 12.00 Déli Krónika 12.20 Harminc perc alatt a Föld körül 13.00 Hírek 13.05 Énekeljük együtt! 13.15 A szülőföld muzsikája 14.00 Hírek 14.05 Szonda 14.35 Mit üzen a Rádió? 15.00 Hírek 15.05 Magyarországról jövök... 16.00 Hírek 16.10 Művészlemezek 17.00 Hírek 17.05 Irodalmi újság 18.00 Esti Krónika 18.20 Örökzöld operettdallamok 19.00 Hírek 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Színes népi muzsika 20.00 Hírek 20.05 Zene-archívum 21.05 Rádiószínház Platonov: Tizennégy vörös kunyhó 22.00 Késő esti Krónika 22.20 Kapcsoljuk a 6-os stúdiót Onczay Csaba Bach -szviteket gordonkázik

PETŐFI

06.03 Holnap hétfő 08.05 Andersen meséje: Fajankó 08.46 Mese-zene gyerekeknek 09.00 Hírek 09.03 Western filmmelódiák 10.00 A Magyar Rádió Karinthy Színpada A meztelen ember Klasszikus kabaré 11.00 Hírek 11.06 Vasárnapi koktél 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.10 Szívrádió 14.00 Érintkezés 15.00 Hírek 15.03 Nyomozó 16.00 Poptarisznya 19.55 Keletnyugati huszárpróba Túlélők szárazon és vízen Géher István kritikai visszhangjátéka 21.00 Hírpercek 21.10 A Rádió Dalszínháza Kálmán Imre: A montmartre-i ibolya Kálmán Imre operettjének rádióváltozata 22.39 Jazz 23.00 Hírek 23.03 Sporthíradó 23.10 Máról holnapra — éjfél előtt 00.15 Magyar és idegen nyelvű vízjelző szolgálat (Csak középhullámon) 00.15 - 04.00 Máról holnapra -éjfél után A Magyar Rádió éjszakai műsora

BARTÓK

06.03 Népszerű muzsika korán kelőknek 08.05 Dupré orgonaműveiből 09.05 Híres operakarmesterek 10.05 Új Zenei újság 10.50 A Muzsikás együttes felvételeiből 11.05 A Prágai Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye 12.47 A Magyar Rádió Gyermekkórusa Lendvay Kamilló műveiből énekel 13.00 Hangok és visszhangok 13.10 Magyar művészek operafelvételeiből 14.05 Jubilate Deo! 15.00 Új lemezeinkből 16.05 Társalgó 16.55 Muzsikáló természet A szavanna hangja 17.00 BWM 11. Lobel Gott int seinen Reichen 11.kantáta 18.05 Vendégségben Hollós Máté zeneszerzőnél 19.00 Szemle 20.05 Tetten ért szavak 20.20 Hangverseny különlegességek 22.05 100 éve született Bajor Gizi Közvetítés a Magyar Színyházból Schiller: Ármány és szerelem 00.33 Világhírű zenekarok felvételeiből 02.00 Hírek

JUVENTUS RÁDIÓ

08.00 Hírek, információk, rendőrségi hírek. 10.00 A 70-es évek slágerei. 11.00 Juventus délelőtt 12.00 Lemezböngészde. 13.00 Ebédidőben 14.00 Nap vendége 15.00 Zenés kívánságműsor. 16.00 Krónika. 17.00 Zenés kívánságműsor. 18.00 Hírek, információk, sport.

GYŐRI RÁDIÓ

08.30-10.00 Jó reggelt! 08.40 Hitek-utak. 09.35-10.00 Szlovén nemzetiségi műsor. 15.00-15.30 Hírek 15.30-17.00 Kereskedelmi és szolgáltató műsor.

MTV 1

06.40 Falutévé magazin
07.25 Boldi, bolygónk fia
Francia rajzfilmsorozat
07.55 Így szól az Úr!
A Biblia üzenete
08.05 Közjáték
08.10 Muzzy in Gondoland
XX/20. rész
08.15 This is the Way — 20. rész
08.35 Vasárnapi turmix
10.55 Telesport
kb. 13.00 Nóta-tévé
13.40 Zürichi páncélterem
NSZK tévéfilmsorozat
Blues New Orleansban
Fsz.: Carlo Staufer
14.30 Leg... leg... leg...
Rózsa György műsora
15.00 „Olyan szép, olyan emberi..."
Portréfilm Kubinyi Anna textilművészről
15.20 Forma—1
Monacoi Nagydíj
Közvetítés Monte Carlo-ból
16.30 Az Arany Könyvklub ajánlja...
16.35 Örömhír — A Református Egyház műsora
17.00 Walt Disney bemutatja: Balu kapitány kalandjai
Amerikai rajzfilmsorozat
Wildside — Amerikai film
Gumimacik
Amerikai rajzfilmsorozat
18.45 Szerencsekerék
19.20 A HÉT
20.00 Híradó
20.20 Telesport
20.25 Góóól...
Labdarúgó összefoglaló
21.00 Wim Wenders-sorozat: Az amerikai barát
NSZK film (1977 121')
23.00 Vízöntő
New Age Magazin
23.45 Közjáték
23.50 Mesterségem címere
Beszélgetés Teleki Pállal

MTV 2

07.00 NAPRA-FORGÓ
08.05 Gólyahír
08.35 PC abc
09.00 Gyerekeknek Töpszli malac kalandjai — Angol bábfilmsorozat * **Mekk Mester** — Magyar bábfilmsorozat * **Ric, a holló** — Német rajzfilmsorozat * **Varjúdombi mesék** — Magyar mesefilm
09.30 Telejáték
09.40 Találkozás
Kányádi Sándorral
10.25 Elektor kalandor
10.30 Showzás
Angol komédia-sorozat
11.00 Éneklő ifjúság
11.20 Róma könyve 2. rész
11.50 Ameddig a harang szól...
Kőszegfalva
12.00 Nótaszó
12.15 Gazdaképző
12.45 SOrSok — magazin
13.25 K + P — Szolgáltatóműsor
14.00 Telelovas — Közvetítés a budapesti Galopp-pályáról
15.40 ...és még egymillió lépés (ism.)
16.30 Forma—1
Monacoi Nagydíj
kb. 17.30 Nézze meg az ember!
17.35 Delta — Tudományos híradó
18.00 Körzeti tévéstúdiók műsora
18.30 Kedves versem
Heltai Jenő: A színésznő
Előadja: Rák Kati
18.37 Tipplista
Kulturális ajánlatok
18.47 Vízipók csodapók
Magyar rajzfilmsorozat
19.00 Família Kft. 80. rész
19.35 Lucky Luke
Francia-amerikai rajzfilm
21.00 Nahát?! — Piac és piac
21.05 Telesport
21.35 Geopolis — A France 2 világpolitikai sorozata
22.20 Segélykoncert Boszniáért

DUNA TV

16.00 Hírek, műsorismertetés
16.05 Évforduló
16.10 A locsolókocsi Magyar film (1974, 90')
17.40 Fekete Villám kalandjai — Am. filmsor.
18.05 Magyar évszázadok
Pragmatica Sanctio
18.25 Mesesarok
19.00 Boldog születésnapot, Török!
Német film (109')
20.30 Vasárnap esti muzsika
Beethoven: II. szimfónia
21.25 Dunasport
21.45 Évforduló

RTL

06.15 Beverly Hills Teens (ism.) 06.40 Lucky Luke (ism.) 07.10 A hatmillió dolláros család (ism.) 08.00 Mó-Ka-Maci 08.30 A dinoszauruszok völgye 09.00 Hanna Barbera-party 09.30 Scooby Doo 10.00 Művészet és küldetés 10.05 Wonder Woman Fantáziafilm-sorozat 11.00 Vissza a múltba! Sci-fi sorozat 12.00 Tequila és Bonetti Krimisorozat 13.00 A-pám földönkívüli Családsorozat 13.30 A Munster család Családsorozat 14.00 A villám — amerikai fantáziafilm-sorozat 15.00 Forma-1 — Monacoi Nagydíj 17.45 Gyilkosság a hobbija Amerikai krimisorozat 18.45 Hírek 19.10 Egy nap, mely más, mint a többi 20.15 Indul a bakterház 21.50 A Spiegel Tv-magazinja 22.40 Prime Time 23.00 A Playboy szerelem- és szextesztje 23.30 Késő esti Playboy 24.00 A 4. csatorna „Z" 00.35 Forma-1 — Összefoglaló 01.10 Egy rém rendes család Családsorozat 01.40 Ki a főnök? Vígjátéksorozat 02.10 A villám (ism.) 03.05 Hans Meiser (ism.)

SUPER

12.00 Super bevásárlás 15.30 Bonanza Westernsorozat 17.30 A mi kezünkben Környezetvédelmi magazin 19.30 Európai magazin 20.00 A terület Amerikai film 22.00 ITN-hírek 22.30 Moszkvától Nyugatra Politikai magazin 23.00 Jazz-magazin 24.00 Aspirációk — Fiatalok kulturális magazinja

SAT 1

08.15 Egészen görbe utakon (ism.) 10.10 Monte Christo kardja (ism.) 11.45 Reinhold Messner — Ég és Föld között 12.15 Légy egészséges! 12.45 Black — A fekete villám Francia-kanadai kalandfilmsorozat 13.15 Westernek ideje: Az utolsó út Santa Cruzba Német-osztrák western 14.55 Louis de Funes sorozat: Az ügyefogyott Francia filmvígjáték (1963 125') Fsz.: Louis de Funes, André Bourvil 17.00 Keresztül a Galaxison és aztán balra 17.30 Baywatch A malibui vízimentők Amerikai akciófilm-sorozat 18.30 Híradó 18.35 Majomvágy Az állatok magánélete 3. rész 19.05 Szerencsekerék 19.55 Kabaré Amerikai zenés film (1972 135') Fsz.: Liza Minelli, Michael York 22.10 Talk-show a toronyban Erich Böhme műsora 23.35 Az aktuális riport — 24 óra 00.05 Nézőpont Időszerű gondolatok 00.10 Az utolsó út Santa Cruzba (ism.)

MTV

11.30 20-as európai slágerlista 13.30 A legfrissebb klipek 15.00 Cannes-i hétvége 18.00 Le a hangerővel! 19.00 20-as amerikai slágerlista 21.00 Paul King klipválogatása 23.00 Beavis és Butthead 23.30 Headbangers Ball A heavy metal kedvelőinek 02.00 Marijne klipműsora

PRO 7

07.35 Elveszve a világűrben Amerikai sci-fi sorozat 08.35 A démon átka Angol fantasztikus film 10.10 Párbaj hajnalban Amerikai western 11.55 M.A.S.H. Amerikai vígjátéksorozat 12.25 Bill Cosby-show (ism.) 12.55 Áldott team (ism.) 13.50 Állatian előkelő Sztárok és háziállataik 14.00 World Safari Ausztrál dokumentum- kalandfilmsorozat (ism.) 14.55 Földreszállt angyal Amerikai filmsorozat R.: Michael Landon Fsz.: Michael Landon, Victor French 16.50 Angélique Francia-német-olasz kalandfilm 2. rész (1964 105') R.: Bernard Borderie Fsz.: Michéle Mercier, Jean-Louis Trintignant 18.35 Matlock Amerikai krimisorozat 19.30 A riporterek Nyomozók hírmagazinja 20.00 Hírek 20.15 Cadillac Man Amerikai vígjáték 22.05 Callgirl 500-ért Amerikai játékfilm 00.15 A rettenthetetlen ötök Amerikai akciófilmsorozat 01.05 Hírek 01.15 Vad parti Amerikai játékfilm 02.50 Hírek 03.00 Bret Maverick (ism.) 03.50 Hírek

DSF

08.45 Reggeli start: Benne: DST-edzés 09.00 Vadvilág 11.45 Magazin mozgássérülteknek 15.30 Furcsaságok és mókás dolgok a sport világából 17.00 Kötelező és szabadon választott 18.05 Gólok és diadalok A labdarúgó világbajnokságok története 19.00 Vakmerő emberek 19.30 DSF-stúdió 20.05 Tessék mosolyogni! 21.00 Nemzetközi labdarúgás 23.00 Szabad a ring Profi ökölvívás az Egyesült Államokból 24.00 DSF-stúdió (ism.)

NAPI AJÁNLAT

TV 1 13.40 Zürichi páncélterem

NSZK tévéfilmsorozat — Blues New Orleansban
A kedvelt sorozatban ezentúl Carlo Staufer képviseli a Helvetia Bank bérlőinek érdekeit. Egy elmaradt bérleti díj miatt a szélben talált kultikus tárgyak és egy ritka feketejazz-felvétel nyomán New Orleansba utazik.

TV2 22.20 Segélykoncert Boszniáért

1993. április 11-én, Salzburgban rendezték meg neves művészek közreműködésével azt a nagyszabású hangversenyt, amelynek bevételét jótékonysági célokra fordítják. A háború elől, Boszniából elmenekültek megsegítésére és az ott maradt lakosságnak juttatott segélyszállítmányok támogatására.

DUNA TV 19.00 Boldog születésnapot, Török!

Német film (109')
Semmivel sem németebb a Németországban született, törökül nem beszélő török magándetektív, mint bevándorló török honfitársai. Kemal Kayankaya, a sehová sem tartozó, szabályokat felrugó detektív egymaga próbál megbirkózni a török alvilággal.

HBO Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 A legjobb szándékok — fel. amerikai filmdráma
20.35 Visszakézből — mb. amerikai bűnügyi akciófilm
22.20 Szerelem első harapásra — mb. amerikai filmvígjáték
00.00 Testőr kereszttűzben — mb. amerikai bűnügyi film
Fsz.: Scott Glenn

Coppola, a limbó-király

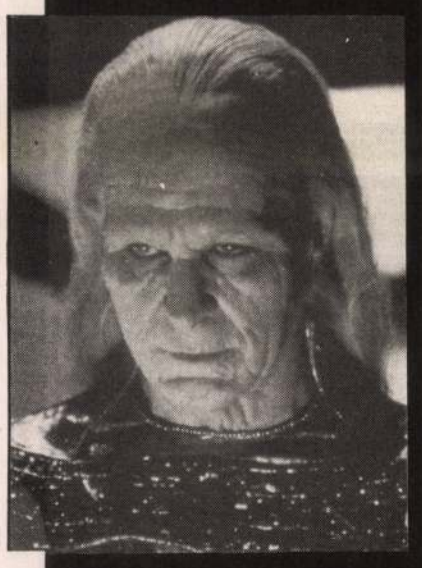

Cilinderes fiatalember sétál a XIX. század végi londoni utcán. Hosszú hajával kitűnik a jól ápolt úriemberek közül. Egy asszonyt bámul. A lényéből áradó különös áramok rabul ejtik a nőt. A férfi megszólítja, betérnek egy bárba, ahol mozgóképek villódznak a falon. A felhevült férfi letámadja a nőt, közben hallani a mozivetítő surrogását. A cilinderes férfi szemei vörösen izzanak, szájából éles szemfogak merednek. Drakula gróf mégsem harapja a halhatatlanságba szerelmesét. Vár.

Az iménti mese Francis Ford Coppola legújabb opuszából való. Drakula gróf, Nosferatu, a vérszívó vámpírok legendája a mozgókép feltalálása óta izgatja a filmrendezőket. Fritz Lang, Roman Polanski és a többiek mellé Coppola is letette – hogy stílusos legyek – fognyomait. Sem az amerikai, sem a hazai kritika nem fogadta kitörő örömmel Drakula gróf vérfürdőjét. Coppola Bram Stoker regényét álmodta filmre. Legenda, történelem, megfejthetetlen energiák szárnyán hívja mágikus, misztikus túrára nézőit. Isten, fokhagyma, kereszt az éjjeli szekrényen. Ártatlan lánykák vérében keletkező bugyborékolás. Szépen meszelve fekvő vámpírok, a sátán kurvái. A ördög a kerti labirintusba csalja a Chanell fátylakba bugyolált szépséget. Szőrös teste alá gyűrve harapja. A néző egyszer az ördög, másszor a megkörnyékezett vámpírnak való szemével szemléli az eseményeket. A látvány nem hagy kívül a történeten. A széken fészkelődve döbbenten észleljük, a harapásra, a halhatatlanságra áhítozunk.

Coppola filmje amellett, hogy a Lucas trükkgyár kiváló terméke, a limbólécet alacsonyra állította. A csinosan ősző Francis, a gengszter, a háborús és a vámpírfilmek léctartója kajánul vigyorog a markába: mássz át alattam, ha tudsz...

– mándli –

Bajor Gizi emlékezete

Száz évvel ezelőtt született, május 19-én. *Beyer Gizellának* hívták, így járt a Színiakadémiára, és a pályát is így kezdte. Aztán felcserélt néhány betűt a nevében, és *Bajor Gizi* néven vált minden idők egyik legnagyobb primadonnájává. Az előtte a Nemzeti Színházban egyeduralkodó *Jászai Mari* képletesen neki adta át a stafétabotot. Aztán évtizedeken át Bajort tartották a magyar színészet királynőjének, a közönség bálványozta, a hatalom megbecsülte, minden rendszerben a legmagasabb kitüntetésekkel halmozta el.

A stafétabot-szindrómát erősíti az a dedikáció, amelyet Jászai egy cintányéros zenebohócot ábrázoló porcelánfigurára írt, s azt Bajornak ajándékozta: "Küldöm Neked emlékül kis pajtásodat a Te nagy jóságodért és megható hűségedért. Szívből ölel szerető Jászaid. – 1926. febr. 9." A figura és felirata ma is megcsodálható Budán, a Bajor egykori villájában *Gobbi Hilda* által alapított *Színészmúzeumban*, amelyet ki másról nevezhettek volna el, mint Bajor Giziről.

A Szentivánéji álom Titániájától Rómeo Júliáján át A makrancos hölgyig, a Kék róka Ceciljétől az Amerikai Elektra Laviniáján át A néma levente Ziliájáig, Nórától Kleopátrán át A kaméliás hölgyig és – utolsó szerepként – az Ármány és szerelem Lady Milfordjáig a világ drámairodalmának szinte minden álomszerepét eljátszotta. Pályatársak csakúgy, mint kritikusok sokszor próbálták megfejteni a

Bajor Gizi nevű tünemény titkát. Persze akárhány próbálkozás vázlatos marad, néhányat hadd idézzek mégis.

"Sugárzó intelligenciájával, élénk szellemével és elmélyült drámaiságával a legvarázsosabb emberi jelenségek egyike. Csupa természetes báj és kedvesség, az életben éppúgy, mint a színpadon. Valójában ott a színpadon élt ő igazán, olyan intenzíven, hogy nemegyszer úgy tetszett, az életben is inkább csak játszott" – ezt a kor egyik legjelesebb színikritikusa, *Kárpáti Aurél* fogalmazta róla.

Klabund német író, a *Krétakör* szerzője ezt mondta *Hevesi Sándornak* Pesten, darabja itteni premierje után: "Berlinben Elisabeth Bergnert láttam, Bécsben Sonik Rainert. Bergner megrendítő volt, Rainer elragadó, de az önök színésznőjére nincs szavam!"

Fiatal festőknek volt mecénása, vallási üldözötteknek pártfogója és bújtatója, színészgenerációknak mestere. Tragikus körülmények között halt meg. Férje, *dr. Germán Tibor* fül-orr-gége professzor rajongásig imádta, és téves diagnózis alapján azt hitte, Gizinek rákja van, szenvedve hamarosan elpusztul. Ezért megölte, majd magával végzett. A boncolás kiderítette: a művésznő nem volt beteg, viszont a professzor szenvedett olyan kórtól, amely az agyát, elméjét támadta meg.

Bajor Gizit a temetésén rajongó közönségének hatalmas tábora, negyvenezer ember kísérte el utolsó útjára.

Barabás Tamás

Egy évszázad – üvegben

Báthory Júlia életmű-kiállítása

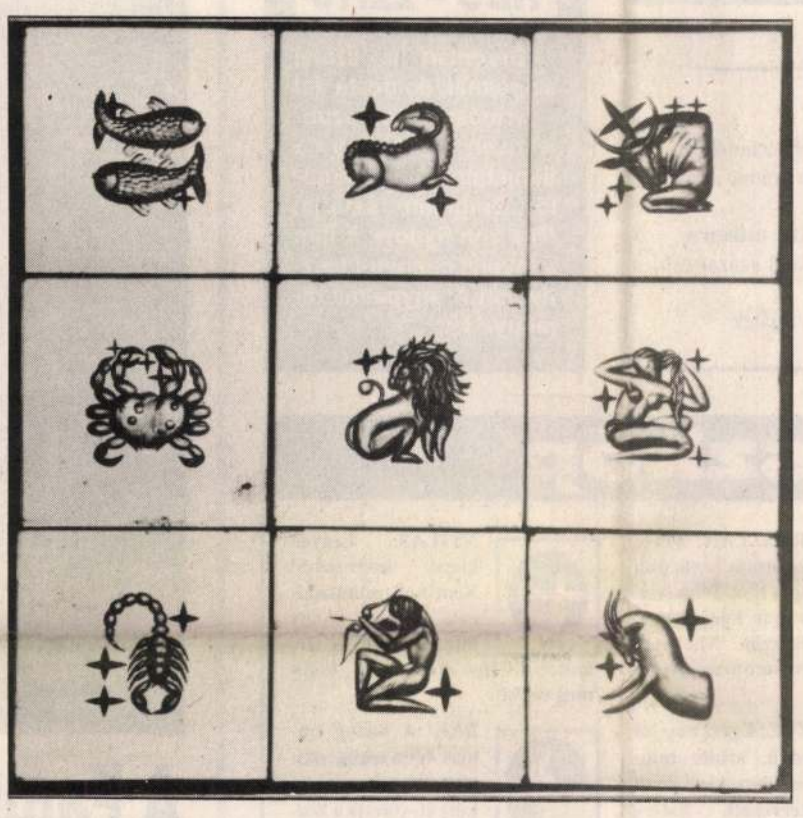

A minap egy fiatalos külsejű, sugárzó szellemiségű fehér hajú asszony ült az Iparművészeti Múzeum dísztermében, életmű-kiállítása megnyitásán. Ült, s egyedül ez jelezte, hogy a művész elmúlt már 91 éves. Ez az alkalom volt az, amikor átadták Báthory Júliának a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagságát igazoló dokumentumot is.

A *Báthory Júlia életműve* című kiállításon százhuszonöt kis- és nagyméretű üvegmunka, sok eredeti, s néhány újrakivitelezett tárgy, rajzok, vázlatok jelzik az utat, amelynek két fókusza Párizs és Budapest. És ez a századunkkal csaknem egy idős művész aktívan részt vett kiállítása előkészítésében. Az eredeti vázlatok alapján az újrakivitelezéshez kivétel nélkül maga készítette el a nagyméretű rajzokat. Igaz, volt gyakorlata benne, hiszen azon kevesek közé tartozott, aki nemcsak maga rajzolta, tervezte, de ki is vitelezte üvegmunkáit.

Báthory Júlia előbb Párizsban dolgozott, aztán amikor mindenki menekült, 1939-ben hazajött Magyarországra. Mint mondja, családi okok miatt. Nem akarta a szüleit egyedül hagyni...

Eltökélt szándéka volt a magyar művészi üveg megteremtése. Ezért hozta létre 1952-ben a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban az üveg tanszakot, maga képezte az oktatókat is. Oktatói munkájával kapcsolatban foglalkozik a hatvanas években intenzíven a fúvott üveggel. De nem lett hűtlen a csiszolt és homokfúvott technikákhoz sem, így készülnek használati és építészeti üvegei, üvegpannói.

A kiállításon a különböző használati és dísztárgyak – vázák, tálak, üvegedények – mellett ott vannak a különböző méretű pannók és plakettek. Ott az a zodiákus jegyekkel díszített asztallap, amely Báthory Júlia legelső homokfúvásos munkája. A párizsi világkiállítás magyar pavilonjában kiállított Ádám és Évá-s, állatfigurás, csodaszarvasos pannók. Láthatjuk egyházti témájú plasztikáit, egy keresztet, egy golgotát, egy piétát, egy Krisztus-ábrázolást. A Goldberger cég zürichi bemutatóterme számára készült nyolc pannó újrakivitelezett változatát. A Rákóczi úti gyógyszertár kölcsönözte a Növénygyűjtő, az Egyiptom és a Betegség című pannókat. És megnézhetjük azt a két csodálatosan szép vázát is, amelyet Báthory Júlia erre a kiállításra tervezett.

Díszüveg 1929 körül, München-Dessau.

Felső képünkön: Assztallap zodiákus jegyekkel (1937, Párizs)

Báthory Júlia üvegben

TV1

5.40 Falutévé – géptippel, munkaügyi tippel, növénydoktorral
6.00 A Reggel
8.30 Közjáték
8.35–
12.05 Napközi
Benne:
9.00 Kedves Celine
Francia tévéfilmsorozata (ism.)
10.00 Degas
Kanadai dokumentumfilm (ism.)
11.00 Játék
11.15 Baba-ház
12.00 Hírek
12.05 Képújság
16.00 Délutáni egyenleg
16.10 Mentőöv
Konferencia a munkanélküliekért
16.30 Képújság
16.35 Parnasszus
16.50 Northwood
Kanadai tévéfilmsor.
17.20 IS
Budapest Anno
Kisjátékfilm
17.45 KultúrFelelős
18.05 Pénzvilág
18.15 Napközi
18.35 Jó éjszakát kíván a Disney!
Önkéntes dekoratőr (ism.)
18.45 Sztáro(c)k
19.20 Ön választ!
20.00 Híradó
20.30 Magyarország–Horvátország
férfi vízilabda-mérkőzés
Közvetítés a Komjádi uszodából, felvételről
21.40 Telesport
22.10 Új világ
22.55 AKTuális
23.10 Mint Makó Jeruzsálemtől
Dokumentumfilm-sorozat
24.00 Híradó
0.05 Közjáték (ism.)
0.10 BBC-híradó

-2-

6.00–
9.00 Napkelte
15.15 Műsorismertetés
15.20 Testestül, lelkestül
NSZK-tévéfilmsor.
Szerelemre éhes lányok (ism.)
16.05 Betűpárbaj
16.25 Fekete Villám kalandjai
Amerikai tévéfilmsor.
A szeretet ereje
16.51 Műsorajánlat
17.00 Híradó – Időjárás
17.06 Együtt a Földért
17.26 Denver, az utolsó dinoszaurusz
Amerikai rajzfilmsorozat (ism.)
Nincs új a nap alatt
17.50 Elektor kalandor
18.00 Híradó
18.10 Regionális híradó
18.25 Telesport
19.00 Biztos, holtbiztos, sőt...
Olasz film
20.51 Műsorajánlat – Időjárás
21.00 A tudomány határain
21.20 Útmutató
21.50 Műsorajánlat
22.00 Esti egyenleg
22.20 Időjárás
22.25 Napzárta előtt...
22.45 Carlos Saura-sorozat
Nevelj hollót!
Spanyol film

OSZTRÁK 1

9.00: Hírek / Család minden mennyiségben (ism.) – **9.30**: Dokumentumfilm – **10.15**: Tudományos magazin – **10.30**: Gerard kalandjai – **12.00**: Zenedoboz – **12.10**: Külföldi tudósítások – **13.00**: Hírek – **13.10**: Rólunk van szó (ism.) – **13.35**: Sinha Moca – **14.00**: Testestül, lelkestül – **14.45**: A Meier család – **15.05**: Ewoks – **15.30**: Bábjáték – **15.50**: Szupernagyi – **16.20**: Egyszer volt... – **16.30**: Ding-dong – **17.00**: Minihírek / Wurlitzer – **18.00**: Hírek / Rólunk vann szó – **18.30**: Malibu vízi mentői – **19.30**: Híradó – **20.00**: Kulturális magazin – **20.15**: Halászlány a Bodeni tónál (német film) – **22.00**: Minden lében két kanál (krimisor.) – **22.50**: Elveszettek sikolya (film) – **0.15**: Minden, amit tudni akarsz a szexről... (film)

OSZTRÁK 2

16.50: 1000 mesterműv – **17.00**: Pályaválasztás – **17.30**: Országok és emberek – **18.00**: Család minden mennyiségben (sor.) Szomszédok 2. – **18.30**: Tartományi élet – **18.55**: Sport – **20.50**: Vidám történetek – **21.15**: Beszélgetés – **22.00**: Híradó – **22.30**: Sport – **0.30**: Bob Berg & Mike Stern – **1.20**: Hírek – **1.25**: Ex libris

RTL PLUS

6.00: Híradó – **7.00**: Halló, Európa – jó reggelt, Németország! – **9.00**: A Főnök – **10.00**: Forró nyeremény – **11.00**: Rizikó – **11.30**: Családi párbaj – **12.00**: Magazin – **12.30**: A Springfield-sztori – **13.20**: Kalifornia klán (sor.) – **14.10**: Baleseti osztály – **15.00**: Gyilkosság a hobbija (sor.) – **16.00**: Beszélgetés – **17.00**: Ki itt a főnök? (sor.) – **17.30**: Borzasztó kedves család (sor.) – **18.00**: Fiatalok magazinja – **18.45**: Híradó – **19.15**: Robbanékony – **19.45**: Jó idők, rossz idők (német sor.) – **20.15**: Ördögi szomszédok (am. filmvígjáték) – **22.15**: Tévétükör – **23.15**: Halálos hatalom – **24.00**: Karateharcos (japán akciófilm) – **1.45**: Ördögi szomszédok (ism.) – **3.30**: Karateharcos (ism.) – **5.50**: Kaliforniai nap alatt (ism.)

SAT 1

5.30: Kockáztass! (ism.) – **6.00**: Jó reggelt a SAT 1-gyel! – **9.10**: Kaliforniai nap alatt (ism.) – **10.00**: Kívánságkoncert (film) – **11.35**: Szomszédok (ism.) – **12.00**: Szerencsekerék – **12.40**: Népzenei slágerek (ism.) – **13.30**: Fiatal és nyugtalan (sor.) – **14.20**: Szomszédok (ausztrál sor.) – **14.50**: Kaliforniai nap alatt (am. sor.) – **15.45**: A bosszúállók (am. sor.) – **16.45**: Kockáztass! – **17.20**: Mindent vagy semmit – **18.30**: Hírek – **18.50**: Sport – **19.00**: Szív az adu – **19.30**: Szerencsekerék – **20.15**: Nincs hulla Lily nélkül (szính. közv.) – **22.00**: Beszélgetés – **23.30**: A profik (angol sor.) – **0.30**: A bosszúállók (ism.) – **1.30**: Akut (ism.)

EUROSPORT

10.00: Tenisz – **12.00**: Labdarúgás – **13.00**: Kosárlabda – **14.00**: Tenisz – **17.00**: Ritmikus sportgimnasztika – **19.00**: Autor-motor sport – **19.30**: Hírek – **20.00**: Kosárlabda – **22.00**: Kickboksz – **23.00**: Labdarúgás

Győri Kábeltévé

HBO MOZI A TÉVÉBEN

17.30 Állati élet: Új-Zéland fjordjai
Angol természetfilm
18.30 Clara szíve
Amerikai dráma
20.20 Éjszakai műszak
Amerikai vígjáték
22.10 A legjobb szándékok
Amerikai dráma
HTV '30 Kft. műsora
21.00 Egy bolond százat csinál
Magyar vígjáték

Horoszkóp

KOS: Ma nehézségei adódhatnak a munkahelyén és a magánéletében is. Mintha kicsit túlköltekezett volna az utóbbi időben...

BIKA: Ma mindent befejez, amibe mostanság belekezdett, sőt minden feladatot sikerrel megold. A kedvesét sem sérti ma vérig, sőt majd meglátja!

IKREK: Ma minden kicsit nehezen, vontatottan megy. Gondolatai el-el kalandoznak a munkájáról, csak az esti randevúra gondol.

RÁK: Külföldi út előtt áll, de nem akar belevágni. Miért halogatja már megint? Végre itt lenne a nagy esemény, amit már régóta vár.

OROSZLÁN: Ma a szokottnál is sűrűbb napja lesz. Jobb lesz, ha már kora reggel felkészül. Ma sem enni, sem a kedvesére nem jut ideje.

SZŰZ: Egész nap jókedvű, szinte minden összejön, amit eltervezett. Estére kicsit romlik a hangulata, mert lefújták a vacsorameghívást.

MÉRLEG: Ne legyen anyámasszony katonája! Miért kell mindig fogni az ön kezét. Álljon a sarkára és intézze el egyedül saját maga az ügyeit.

SKORPIÓ: Igazán nem panaszkodhat a sorsára. A munkahelyén szeretik, megbecsülik, a magánéletben is éppen egy felfelé ívelő szakasz következik.

NYILAS: Legyen kicsit kedvesebb! Nem kell mindenkinek tudnia, hogy milyen morózus természetű. Így soha nem hódít meg senkit.

BAK: A hazug embert hamarabb utolérik, mint a sánta kutyát – tartja a közmondás. Jó lesz, ha ön ezt a mondást mindig szem előtt tartja.

VÍZÖNTŐ: Ma ne dolgozzon! Csapjon a kedvessel egy görbe napot. Egyszer élünk! A pénz sem számít, csak a szerelem, az hogy Vele lehet!

HALAK: Ma minden és mindenki magába zárkózik. Ez hol dühíti, hol meg nevetésre ingerli. Szárazságát némi jófajta száraz vörösbor oldhatja.

MAI AJÁNLATUNK

BALETT

Győri Nemzeti Színház (312-044), 19 óra: Egy, kettő, három, négy... – a Győri Balett előadása.

SZÍNHÁZ

Sopron, *Liszt Ferenc Művelődési Ház (314-170)*, 19 óra: Mese az állatkertről – a Komédium Színház előadása. Főszereplők: Eperjes Károly és Gáspár Sándor.

BÁBSZÍNHÁZ

Mosonmagyaróvár, Városi Művelődési Központ, 14 és 16 óra: A rút kiskacsa – A Győri Városi Bábszínház előadása.

KONCERT

Petőfi Sándor Ifjúsági Ház (327-466), 19 óra: Ossian-koncert.

FILMKLUB

Sopron, *Liszt Ferenc Művelődési Ház* (314-170) Liszt Filmklub 19 óra: Szédülés – magyar film.

Biztos, holtbiztos, sőt...

TV2 – 19.00

Martha és Nanda közös lakásban lakik és kényszerűségből még az udvarlóikat is megosztják. Egyszer aztán Martha életében megjelenik az igazi.

Az egyik főszerepet Claudia Cardinale (képünkön) alakítja. Az immár ötvenkettedik évébe lépett olasz filmcsillag egyre ritkábban forgat, legfontosabb feladatának kislánya nevelését tartja. Claudia Cardinale egyébként nemrég fejezte be Párizsban a Mayrig című filmet.

Nevelj hollót!

TV2 – 22.45

Carlos Saura híres filmjében a kilencéves Ana árván marad kistestvéreivel. A nagy ház egykor zajos volt a sok embertől, most csendes és komor minden. A kislány álmain keresztül megismerhetjük a család régi, boldog életét. Geraldine Chaplin (képünkön) élete egyik legjobb alakítását nyújtotta ebben a filmben.

A legjobb szándékok

HBO – 22.10

Bergman a szülei szerelmét dolgozta fel – természetesen szubjektíven – ebben a filmjében. A főszereplő Bergman sztárja, Max von Sydow. A film a tavalyi cannes-i fesztiválon Aranypálma díjat nyert.

A Família Tunéziában

A népszerű tévésorozat szereplői, a tavalyi rodoszi kirándulás után most a napfényes Tunéziába utaznak. Az Acorn utazásszervező iroda Tee Time programja keretében meghívta a stábot május végére és június elejére: forgassanak egy epizódot a tengerparton vagy a sivatagban, tevékkel a háttérben.

Az út érdekessége, hogy bárki a Szép családdal tarthat, és részt vehet a forgatáson. A Malév ugyanis biztosított e célra egy repülőgépet.

Van más újdonság is a Família háza táján. Augusztus 14-én az Operett Színházban musicalpremierjük lesz. Az *Eddig vagyok* című háromfelvonásos, táncbetétekkel tarkított mű zenéjét Döme Zsolt szerezte, a forgatókönyvet a Vajda nővérek írták. A darabot Szurdi Miklós rendezte.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1963 NOV 2

MAGYAR NEMZET

1021

Báthory Júlia

Egy nagyon szép üvegkiállításról

Nagyon szép, igen elismerésre és érdeklődésre méltó kiállításra szeretném felhívni minél több ember figyelmét. A Guszev utca 11-ben nyílt meg a *„Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola" üvegosztályának* bemutatója. Ha belép az ember az Építésügyi Minisztériumnak ebbe a kulturált hangulatú helyiségébe, rögtön — még az alapos nézegetés előtt — megfogja valami jóleső harmónia. Ezt a harmóniát a tárlókban elhelyezett szép formájú tárgyak sugallják. Szinte hihetetlen, hogy ezek a finom, mértéktartó, nemes formájú edények középiskolai fiatalok munkái. Változatos anyag. Hol minden díszítésnélküli, csak nemes formájukkal és lágy színükkel ható vázák, tálak, lámpák, poharak, hol díszítettek, de ez a dísz együtt született a formával, szerves része annak.

Mindez a sok szép tárgy — amely az ízlés ébresztőjéül szolgál majd lakásokban —, sok munkát, kísérletet, fáradtságot rejt. De a fiatalok munkája mögött — szinte észrevétlenül, elrejtve még nagyobb munka, áldozatkészség, hivatásszeretet, lelkesség húzódik meg. A tanár — a „Kiváló tanár" — *Báthory Júlia.* Tizenöt éve tanít az iskolán. Ez alatt az idő alatt egy új művészeti ágat teremtett az országban és új, tehetséges fiatalokat nevelt, átadva nekik szeretettel, felelősséggel minden tudást a szép útra. Növendékei között van Munkácsy-díjas, csehszlovákiai ösztöndíjas és nagyon sok üzemben dolgozó, aki szinte mind elnyerte munkahelyén alkotásával az *„Év legszebb terméke"* elismerést. A „Kiváló tanár" jelzés ebben az esetben valóban fedi a tanári munka minőségét. Nem lehetne jobb. Egy jó művész, jó pedagógus, tiszta ember ad tudást, jó példát, hivatásszeretetet, mesterséget egy csomó fiatalnak, formakultúrára nevelést a népnek. Szeretném, ha jutna ideje arra Báthory Júliának, hogy a maga munkájának szép gyümölcsével is megörvendeztessen bennünket egy kiállításon. Addig is nézzük meg neveltjeit.

Kovács Margit
keramikus,
Kossuth-díjas, Kiváló művész

aratott sikereink — [illegible]
— *megtestesítik azoka*
óriási társadalmi, gazd
kulturális és tudományo
alakulásokat, amelyeke
szovjet nép hajtott vé
Nagy Októberi Szoci
Forradalom után.

Mindaz, amit a szovje
berek végrehajtanak a
és a világűrben, *a béke*
tossá tételét, az emberiség
haladását szolgálja. A kozmosznak a tudományos kutatások és a nemzetközi együttműködés színterévé, nem pedig az ellenséges összeütközések porondjává kell válnia.

Brezsnyev ezután *elismeréssel adózott az amerikai űrha-*

[illegible] ennek az űrrepülésnek *a legnehezebb szakasza tulajdonképpen az ötéves felkészülés volt*, legörömtelibb része pedig a Szojuz—3 földetérésének helyén történt találkozások, s a pénteki moszkvai fogadtatás, a legkönnyebb pedig az volt, amikor a repülés közben a súlytalanság állapotába került.

A nagy manőver

Blagonravov akadémikus kommentárja

A Szojuz—3 űrhajó Beregovoj ezredes vezetésével sikerrel oldotta meg a Szojuz—2 pilóta nélküli űrhajó megközelítésének bonyolult feladatát. B. Koltovoj, az APN tudósítója e tény kommentálására kérte fel *A. Blagonravov* akadémikust.

— *A Szojuz—3 útjának az a legfőbb jelentősége, hogy Beregovoj végrehajtotta a kozmoszban keringő másik űrhajó megközelítésének bonyolult feladatát* — kezdte nyilatkozatát az akadémikus. — Az űr-

— E célok megvalósítása érdekében az űrhajónak *kézi irányítóberendezés* segítségével kell megközelítenie az űrállomást. A legutóbbi kísérlet során, amelyet Beregovoj hajtott végre, az űrhajónak ezt a kézi irányítású rendszerét dolgozták ki.

— *Hogyan folyt le ez a kísérlet?*

— A Szojuz—3 *rádióberendezése segítségével felkutatta az űrben a Szojuz—2-t*, és miután megtalálta, megkezdődött az űrhajó automatikus megközelítése. Amikor a két űrhajó

Báthory Julia

HANGVERSENY

BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) 17-én 18 órától Kóté László (hegedű) és Schmidt Nóra (zongora) hangversenye. Műsoron Mozart, Bartók, Brahms művei.

MAGYAR KULTÚRA ALAPÍTVÁNY SZÉKHÁZA (I., Szentháromság tér 6.) 19-én 19.30-tól a Bartos trió koncertje.

MŰVÉSZ KÁVÉHÁZ (XX., Kossuth L. u. 39.) 19-én 18 órától népszerű operaáriák, operettdalok és olasz dalok. Kincses Veronika (szoprán) és Csák József (tenor) a Magyar Állami Operaház magánénekeseinek estje. Zongorán kísér: Péter Szabó Anikó.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 17-én 19 órától Jordi Querol és Monoki Balázs (zongora) koncertje. Műsoron Galles, Clementi, Schubert, Chopin, I. Albénzi, de Falla, Rachmaninov, Bartók művei. 18-án 18 órától Zeneóra: Lantos István (zongora) és vendégei: Perényi Eszter (hegedű), Perényi Miklós (gordonka), Kováts Kolos (ének). Műsorvezető: Sebestyén János. 20-án 19 órától Szentpéteri Csilla zongoraestje. Közreműködik: Gyurkovics Tibor. Műsoron Liszt és Chopin művei.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 18-án 19.30-tól a Magyar Állami Hangversenyzenekar koncertje. Vezényel: Fischer Ádám. Műsoron Mahler és Haydn művei.

TÁRLATOLGATÓ

„010" GALÉRIA (IX., Közraktár u. 22/A) Szemadám György festőművész kiállítása.

ADY EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4–6.) Ady Endre otthona.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ART–X GALÉRIA (II., Pasaréti út 65.) Kovács Tamás Vilmos festőművész olajfestményei.

BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUM (XII., Stromfeld u. 16.) 100 éves a Vígszínház.

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BÉKÁSMEGYERI KÖZÖSSÉGI HÁZ (III., Csobánka tér 5.) Rozsnyói Éva Halak jegyében című képeinek bemutatása.

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) Magyarország és a világ postabélyegei. Cziglényi Ádám grafikusművész bélyeggrafikai kiállítása.

BOCSKAI GALÉRIA (XI., Bocskai út 47–49.) Archaikus ösztön – Csizmadia Alexa és Z. Réti Kamilla kiállítása.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál állandó kiállítása. Szalai Zoltán festőművész emlékkiállítása. Barbara Kowalczyk (Poznan) Derengés című kiállítása. Teremtés és átváltozás – a századforduló budapesti építészete.

BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREM (V., Szabadsajtó út 5.) Nagybányai festészet magángyűjteményekben című kiállítás a Budapest Galéria és a MissionArt Galéria rendezésében.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti leletek Budapesten. Budapest a középkorban. Budapest az újkorban. Az utolsó magyar királykoronázás képei. Középkori ribillió – Kiszely Melinda kiállítása. Gyermekek az épített környezet védelméért

BUDATÉTÉNYI GALÉRIA (XXII., Nagytétényi út 35.) P.-né Tornallyay Andrea és Höltzl Pál Budafokiak Budafokról című kiállítása.

CONTRA AQUINCUM (V., Március 15. tér) A Pannonia limes védelmére épített Aquincum ellenerődje a Duna ősi átkelőhelye mellett.

CORVIN MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVI., Thököly u. 13.) A Corvin Képzőművészeti Stúdió növendékeinek Gyermekalkotások című kiállítása.

CSEPELI VENDÉGLŐGALÉRIA (XXI., Hollandi út 141.) Kaszás István Viktor festőművész kiállítása.

CSILLAGHEGYI PINCEGALÉRIA (III., Mátyás király út 13–15.) Szegedi Péter festőművész kiállítása

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Daidalosz/Ikarosz – Helényi Tibor kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) A Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület új tagjainak kiállítása.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthory u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár dioráma. Bodor Zoltán festőművész kiállítása.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Moholy-Nagy László a Georges Pompidou Központ gyűjteményéből összeállított Fotogramok című kiállítása. Az én múzeumom – válogatás a Vass László-gyűjteményből.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT (IX., Mester u. 5.) Kaubek Péter képzőművész kiállítása.

FLAMENCO SZÁLLODA MINIGALÉRIÁJA (IX., Tas vezér u. 7.) Bak Péter Róbert festőművész kiállítása.

FORTUNA 11 GALÉRIA (I., Fortuna u. 11.) Képzőművészeti alkotások, a herendi majolika bemutatása.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Transeurope című fotókiállítás. Lorand Gaspar fotókiállítása.

GAÁL IMRE GALÉRIA (XX., Kossuth L. u. 39.) Az érzelmek üzenete című kiállítás.

GALÉRIA 56 (V., Falk Miksa u. 7.) Kenny Scharf kiállítása.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.–november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. Buda vára a miénk – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére.

HOTEL LIGET (VI., Dózsa György út 106.) Erdély krétával és bronzban – Ghyczy György festő, grafikus és Czirfusz György szobrász kiállítása.

IDEA-S BEMUTATÓTEREM (VI., Lázár u. 7.) Varga Gábor szobrászművész kiállítása.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. P. Szabó Éva életmű-kiállítása.

IPARTESTÜLETEK BUDAPESTI SZÖVETSÉGE – DÍSZTEREM (VII., Wesselényi u. 73.) XXX. Ifjú Alkotók-kiállítás.

JÁTÉKSZÍN (VI., Teréz krt. 48.) Szurcsik József festőművész Olló és a többiek című kiállítása.

JÓKAI EMLÉKMÚZEUM (XII., Költő u. 21.) Jókai Mór-emlékszoba.

JÓZSEF ATTILA-EMLÉKSZOBA (IX., Gát u. 3.) József Attila-emlékkiállítás.

JÓZSEFVÁROSI KIÁLLÍTÓTEREM (VIII., József krt. 70.) Tinka von Hasselbach német festőművész kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága. A Mentor könyvesbolt és galéria, 1922–1930.

KÁROLYI-PALOTA (V., Károlyi M. u. 16.) Kiállítás Herczeg Klára irodalmi ihletésű kisplasztikáiból és plakettjeiből.

KEMPINSKI GALÉRIA (V., Erzsébet tér 7–8.) Pap János György kiállítása.

KERENGŐ (Jáki-kápolna, XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A galériához tartozó képzőművészek alkotásai.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli u. 108.) Válogatás a Fővárosi Képtár gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Fővárosi nyomdák a XVIII–XIX. században. Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Barokk szoborcsarnok. Az ezredéves kiállítás százéves fényképei.

ELSŐ LÁTÁSRA

Rémes korunk hősei

Első látásra nem is érti az ember ezeket az amerikaiakat.

A *Las Vegas, végállomás* (Leaving Las Vegas) című filmet ünneplik odakinn, négy Oscarra jelölték. A főhőst, Bent játszó *Nicolas Cage* meg is kapta a legjobb férfialakításért a szobrocskát. (Pedig nem olyan jó, mint a Veszett a világban.) Szóval ünneplik, holott valami szoftpornó is lehetne. A sztori rém egyszerű: adott egy sikertelen hollywoodi forgatókönyvíró, aki pénzzé teszi mindenét, hogy Las Vegasban halálra igya magát. 250 dollár jut egy napra, ha úgy számol, hogy ennek négy hét alatt sikerülnie kell. Hatalmas italkészletet halmoz fel. Vedel rendületlenül. Az utcán megismerkedik Seraval (*Elisabeth Shue*), a kurvával. Összejönnek, de Ben képtelen bármiféle kapcsolatra. Szexuálisra pláne nem. Mégis összeköltöznek, mert elfogadják egymást olyannak, amilyenek. Sera soha nem kéri Bentől, hogy ne igyon, ő se tőle, hogy ne kurválkodjon. Már azt hinné a néző, hogy a szokásos hollywoodi dramaturgiának megfelelően, majd a szerelem ereje megmenti őket. De nem. Tart a mélyrepülés. Értse meg, aki tudja, hogy micsoda lelkifurdalás szülhet és díjazhat egy ilyen filmet, amelyben a nők feje előbb vagy utóbb sliccek körül köt ki. Dől a szószex. Vesse mindezt össze a tengerentúlról érkező újabb szexuális zaklatási perek, a prüdéria, az elfojtottság hírei vel.(*Budapest Film*)

Itt van a mozikban korunk hőse, a sorozatgyilkos is. A *Tökéletes másolaton* (Copycat) retteghet, aki tud és szeret, mert az ezekre a szörnyetegekre szakosodott kriminálpszichológus (*Segourney Weaver*) nagyon meggyőzően magyarázza el: te is lehetsz sorozatgyilkos. Őt is utoléri egy elmebeteg, s mint tudjuk az Alien három epizódja óta, a színésznő nagyon tud rettegni. Egy szigorú és gyorskezű nyomozónak (*Holly Hunter*) kell segítenie az agorafóbiás doktornőnek, mert a frissiben feltűnt rém elképesztőbb minden korábbinál: régi sorozatgyilkosok rémtetteit másolja. Sorozatban. És tökéletesen.

Rémálom. (*InterCom*)

S. B. P.

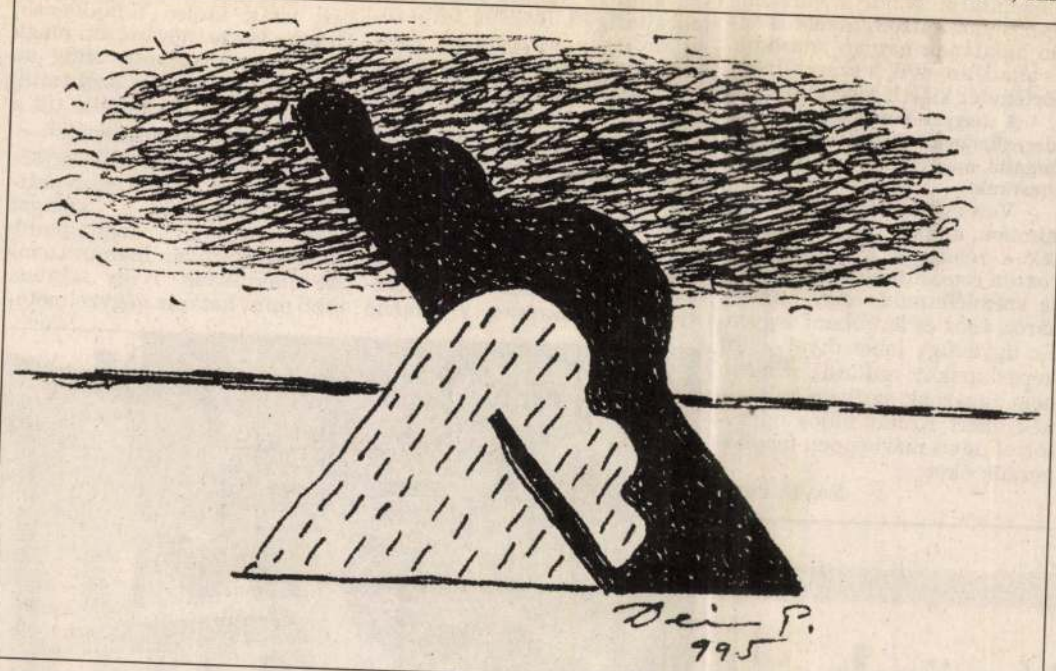

Deim Pál festőművész kiállítása a Csepel Galériában (XXI., Szent Imre tér 3.) május 26-ig látogatható

KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKMÚZEUM ÉS ARCHÍVUM (VI., Kodály körönd 1.) Pillantás az alkotóműhelybe. Emlékszobák.

KORINTHOSZI TEREM (Műjégpálya, XIV., Olof Palme sétány 5.) Kagyló-, csiga- és korallkiállítás.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) A közúti közlekedés története. A városi közlekedés története. 100 éves a magyar állami hajózás. 100 éves a magyar autóközlekedés. A magyar autópálya-építés 35 éves története. Szellemi tulajdon – nemzetközi kiállítás.

KRESZ GÉZA MENTŐMÚZEUM (V., Markó u. 22.) A magyar mentésügy 100 éve. A világ legnagyobb mentőszervezetei 1244-től napjainkig. Titanic-emléksarok.

LÁNCHÍD GALÉRIA (I., Lánchíd u. 5.) Szabó Nóra textiltervező iparművész kézzel festett selyemkendői.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) Kis Varsó – Gálik András és Havas Bálint kiállítása.

LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM ÉS KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc egykori berendezett lakása a Zeneakadémián. Liszt Ferenc és orosz zeneszerző kortársai.

LUDWIG MÚZEUM (Budavári Palota, A épület) Nemzetközi kortárs művészet.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Kornis-, Keserű-, Deim-grafikák.

MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET TUDOMÁNYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XIV., Stefánia út 14.) Ősállatok lábnyomai. A hazai földtan története. Lechner-emlékkiállítás.

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ VÖRÖS SZALONJA (VI., Andrássy út 22.) Abstract Virtualy – Juerg da Vaz akrilfestményei lenvásznon.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4.) A magyar kereskedelem századunk első felében.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon (a kiállítás csütörtöki napokon 9–14 óráig látogatható).

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Középkori faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. Késő reneszánsz és barokk művészet. XIX. századi festészet, szobrászat. XX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. Habsburg nádori kripta. Nagybánya művészete – a nagybányai művésztelep alapításának 100. évfordulója alkalmából rendezett kiállítás.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) A koronázási jelvények. „Őseinket felhozád..." A honfoglaló magyarság.

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MARTON GALÉRIA (I., Tigris u. 55.) Marton László szobrászművész kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentésre látogatható (telefon: 175-0985).

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér) Egyházművészeti gyűjtemény.

MEDICINA ART GALÉRIA (VII., Városligeti fasor 9.) Kass János grafikusművész állandó kiállítása.

MEGA DESIGN STÚDIÓ (VI., Andrássy út 97.) Paizs Péter festőművész kiállítása.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A Magyar Mezőgazdasági Múzeum 16 állandó kiállítás keretében bemutatja a magyar mezőgazdaság történetét az őskortól napjainkig. A növénytermesztés és állattenyésztés történetét bemutató kiállítások mellett erdészeti, vadászati, halászati, valamint természetvédelmi kiállítások várják a látogatókat. 100 éves a Magyar Mezőgazdasági Múzeum. „Fradi volt, Fradi lesz..." – kiállítás a Ferencvárosi Torna Club relikviáiból. Genius '96: Növénynemesítés, fajtakísérletek. Élő agrártörténet – Kunkovács László fotóművész kiállítása.

MISSIONART & HAAS GALÉRIA (V., Falk Miksa u. 13., fszt. 2.) Nagybánya centenáriuma – válogatás a művésztelep alkotóinak műveiből.

MOBIL GALÉRIA (I., Úri u. 40.) Haraszty István mobiljai. Pauer Gyula Szépségminták szoborcsoportja.

MOLNÁR C. PÁL MŰTEREMGALÉRIA (XI., Ménesi út 65.) Nyitva: kedd–csütörtök 15–18 óráig, vasárnap 10–13 óráig.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. Bartók műhelyében.

MŰVÉSZETBARÁTOK GALÉRIÁJA (VII., István u. 42.) Kreivich Gyula festményeiből rendezett kiállítás.

NAGY BALOGH JÁNOS KIÁLLÍTÓTEREM (XIX., Templom tér) Klimaj György festményeiből rendezett kiállítás.

NEOGRÁDY ANTAL MŰTERME Látogatható előzetes telefonbejelentés alapján: 274-2923.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. Totonákok, a három szív népe – Pataki Zsolt fotókiállítása. Rokon népek és őshazák – A finnugor népek hagyományos kultúrája. Mexikó az utazó fotósok szemével – Hugo Brehme és Rosti Pál kiállítása. A múzeum 17-én zárva tart.

NO. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Kisiparosok és kereskedők. Az óbudai polgárok életmódja a 19. században. Óbuda a 20. században. Az Óbudai Társaskör története.

RÉKAI GALÉRIA (V., Galamb u. 5.) Darabos Anita üvegtervező iparművész munkái.

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Dusa Gábor '90–'95 című kiállítása.

SCH-GALÉRIA (XII., Böszörményi út 3/D) Kortárs művészek alkotásai (Szász Endre, Deák B. Ferenc, Szegvári Péter, Radnai József, Mág Tamás), régi képek, Morvay Zsuzsa-kerámiák, ajándéktárgyak, képkeretezés.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából.

SPIRITUSZ GALÉRIA (I., Várfok u. 14. fszt. 3.) Várady Róbert festőművész kiállítása.

STÚDIÓ 1900 GALÉRIA (XIII., Balzac u. 30.) Ősi László Metafizikus groteszkek című kiállítása.

SZANTHOFFER IMRE MŰTERME (XII., Tamási Áron u. 42.) Olajfestmények, grafikák, szobrok. A műterem előzetes telefonbejelentésre látogatható [185-8297, (06-88) 381-648].

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Flamand kiállítás. Régi spanyol festészet.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út–Szabadkai utca sarok) A többtonnás szocializmus.

TÁNCSICS MIHÁLY MŰVELŐDÉSI HÁZ (XXIII., Grassalkovich u. 122.) Csillagné Lőrincz Zsuzsa kiállítása.

TÁRHÁZ GALÉRIA (I., Ostrom u. 21.) Kis-Kéry Csilla Selyemsövény című kiállítása.

TECHNIKATÖRTÉNETI MTV-GYŰJTEMÉNY (IX., Lenhossék u. 35.) A televízió négy évtizede képekben és gépekben.

TELEFÓNIAMÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTMÚZEUM (XIV., Dózsa Gy. út 3.) 100 éves a magyar olimpiai mozgalom.

THERMÁL GALÉRIA (Margitsziget) Miroljuba Gendova festőművész kiállítása.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUBGALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) Gőgös Ferenc festőművész kiállítása.

ÚJPEST GALÉRIA (IV., Árpád út 66.) Jobbágy Dezső festőművész kiállítása. Műhely '95 – sokszorosított grafikai kiállítás.

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (Petzval J. u. 42.) A kerület régészeti, építészeti és repüléstörténeti emlékei.

V. A. M. DESIGN GALÉRIA (V., Váci u. 62.) XX. századi nemzetközi design gyűjteményes kollekció kortárs magyar képzőművészek alkotásaival.

VÁRFOK 14 GALÉRIA (I., Várfok u. 14.) Szirtes János festőművész kiállítása.

VÁR GALÉRIA (I., Táncsics M. u. 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Chesslay György Sziriat oszlopai című kiállítása. Moholy-Nagy László emlékére rendezett Nemzetközi Művészkönyv Kiállítás.

ZÁSZLÓMÚZEUM (VIII., Szigony u. 39.) Földünk országainak címerei, zászlói, jelképei (előzetes bejelentkezés: 113-9883).

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. e. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgaléria. Látogatható előzetes telefonbejelentkezéssel [118-3880, (06-20) 347-160].

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegytárgyai. A második világháború magyar zsidótörténete. Herzl Tivadar „Judenstaatja". Roman Vishniac, az emlékezés poétája – szociofotó-kiállítás.

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 18-án 19 órától Szombat esti smúzparty: Gordon István vendége Ungár Anikó. 20-án 16 órától Sohonyai Ödön előadása: Divináció – a jövendőmondás eszközei, módszerei Jósolj magadnak címmel. 18 órától Alternatív pedagógiai irányzatok a mai magyar iskolarendszerben: Montessori-módszer. Házigazda: Honti Istvánné.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) 20-án 19 órakor Pascal Bruckner: Fel kell-e szabadítani a szexet című előadása.

GELLÉRT HOTEL (XI., Gellért tér) 17-én 5 megjelent könyve alapján ismerkedés Marina Vladyval. Közreműködik: Torday Teri, Mikes Lilla, Csete Katalin, Oláh Ferenc (francia–magyar nyelvű előadás).

JÓZSEFVÁROSI PÓDIUM (VIII., Somogyi B. u. 13.) 17-én és 18-án 20 órától Michel de Ghelderode: Escurial. Rendező: Kováts Kristóf.

MERLIN KLUB (V., Gerlóczy u. 4.) 17-én 19 órától Az élő Beszélő. Korniss Mihály: Kádár című magyar drámájának ősbemutatója. 18-án és 19-én 19.30-tól Csak itt, csak most... különleges művek, különleges bemutatók. 20-án 17–21 óráig Sakk-klub. 22 órától Haljatok meg csendesen – századfordulók halálnemei 1500–2000-ig. Vándorkoncert hárfára, fuvolára, hegedűre és emberi beszédre.

MERLIN SZÍNHÁZ (V., Gerlóczy u. 4.) 17–19-ig 19.30-tól Csak itt, csak most – különleges színház, különleges bemutatók. 20-án 17 órától Ifjú szívekben él(n)ek.

PINCESZÍNHÁZ (IX., Török Pál u. 3.) 19-én 22 óráról Halljatok meg csendesen – századfordulók halálnemei 1500–2000-ig. Vándorkoncert hárfára, fuvolára, hegedűre és emberi beszédre.

R. S. 9. STÚDIÓSZÍNHÁZ (VII., Rumbach Sebestyén u. 9.) 18-án 22 órától Halljatok meg csendesen – századfordulók halálnemei 1500–2000-ig. Vándorkoncert hárfára, fuvolára, hegedűre és emberi beszédre.

STÚDIÓ K SZÍNHÁZ ÉS TEAHÁZ (IX., Mátyás u. 9.) 17-én 20 órától Zách Klára (tragikomédia). 18-án 10.30-tól Flandriai csínytevések – kalandszínház tizenéveseknek. 20 órától Házimuzsika – Sebő Ferenc: Énekelt versek. 19-én 10 órától Képbújócska: Paul Klee.

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XII., Szarvas Gábor u. 8.) 17-én 19.30-tól J. M. Synge: A nyugati világ bajnoka – tradicionális ír színjáték angolul – a The Foxy Divils Színtársulat bemutatója.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 17-én és 18-án Budapest élő cigány folklórja – évadzáró. 19-én gyermeknapi előmulatságok a 100 Folk Celsius együttessel, Sirtos – görög táncház. 20-án Rece-fice táncház.

BENCZÚR KLUB (VI., Benczúr u. 27.) 17–19-ig I. Benczúr Jazz Fesztivál.

BUDAVÁRI LABIRINTUS (I., Úri u. 9.) 17-én Comethebe, 18-án Phlebotomia, Roy?!, Diarrhota.

E-KLUB (X., Népliget) 17-én kisterem: Arizona-, Snake Heart-koncertek, nagyterem: Sing Sing-koncert. 18-án kis- és nagyterem: diszkó & rockcirkusz.

ELSŐ KERÜLETI MŰVELŐDÉSI HÁZ (I., Bem rkp. 6.) 17-én Téka táncház, 18-án blues-rockkoncert: Török Ádám és a R.A.B.B.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 17-én Kiru Gotta Humble-koncert, Baby Snufkin (USA) koncert. 18-án X-lab house party. 20-án Takács Tamás Dirty Blues Band klub.

FONÓ BUDAI ZENEHÁZ (XI., Sztregova u. 3.) 17-én Vajolai zenekar (Erdély), 18-án Dresch–Benkő–Baló Trió, 19-én Tim Hodgkinson-Cris Cutler duó (GB).

HARLEY CAFÉ SÖRÖZŐ, ÉTTEREM (VII., Dohány u. 22.) 17-én Ferenczi György és a Herfly Davidson. 18-án Jim Beam party. Remek nemzetközi konyha déltől reggelig.

JÓKAI KLUB (XII., Holló út 5.) 17-én Moment music bemutatkozó koncert. 18-án Ladánybene 27-koncert.

KŐBÁNYAI SZABADIDŐ KÖZPONT (X., Előd u. 1.) 17-én Vörös István és a Prognózis-koncert.

MADE INN KLUB (VI., Andrássy út 112.) 17-én Rockdiszkó, 18-án SNF Party, 19-én „Görög tűz".

MÁJUSKERT ROKKKOCSMA (XXI., Táncsics M. u. 126.) 17-én Nyers.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 19-én gyermektáncház a Tartos együttessel. 20-án Indiai zeneklub a Calcutta trióval.

PATKÁNYLYUK ROCK-RING (XIV., Mexikói út 5.) 17-én Dawn Core- és S.F.A.-koncertek. 18-án Bocs, hogy élünk.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. út 14.) 18-án nagy nap a Happy Ganggel. 20-án Old Boys házibuli.

PESTÚJHELYI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XV., Szűcs I. u. 45.) 17-én a '60-as '70-es évek zenéiből Lovasi Gábor válogat.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

SZAKSZERVEZETEK FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZA (XI., Fehérvári út 47.) 19-én Nosztalgiaklub.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUBGALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) 17-én Trio Midnight Jazzklub.

VÍGHAJÓS JOHN BULL PUB (XI., Budaörsi út 7.) 17-én Kentucky Home Boys, 19-én Happy end Band.

VÖRÖSMARTY MŰVELŐDÉSI HÁZ (VIII., Golgota u. 3.) 17-én The Brain of Morbius (GB, punk), C.A.F.B. 18-án Dzsihad, 19-én Dark klub.

Film a túlélés városáról

Budapest a témája Szabó István legújabb alkotásának

A gellérthegyi forgatás egy jelenete

Szabó István Oscar-díjas filmrendezőt a BBC felkérte, készítsen egy filmet a Director's Place című sorozatuk részére. A rendező Budapestet választotta filmje témájául és helyszínéül, mert ez a város az, amit szeret. A túlélés városa.

– A BBC sorozatában azt a lehetőséget adja meg a felkért rendezőknek, hogy arról a helyről csináljanak filmet, ahol otthon érzik magukat. Láttam néhányat az eddig elkészült részekből: John Boorman gyönyörű filmet csinált arról a vidékről, ahol él, a házáról, az erdejéről, a taváról, ahol filmjeinek gondolata megszületik. Sellőkkel, manókkal népesítette be ezt a tájat. Oshima Nagisza arról a kis japán városról emlékezett meg, ahol született és a fiatalságát töltötte. Főhősei a két nagynénje. Almadovár az éjszakai Madridot mutatta be egy statisztalány szemével, aki egy Almadovár-film forgatását keresi.

Szabó István 1938-ban született Budapesten. Máriássy Félix tanítványa volt a Színház és Filmművészeti Főiskolán. Rövidjátékfilmek készítése után 1964-ben mutatták be első nagyjátékfilmjét, az Álmodozások korát, amely az ifjú hősök felnőtté válásának nehézségeiről mesél. A művet a francia újhullám ábrázolásmódjának a meghonosításaként tartják számon. További filmjei: Apa, Szerelmesfilm, Tűzoltó utca 25., Budapesti mesék, Várostérkép, Bizalom, Mephisto, Redl ezredes, Hanussen, Találkozások Vénusszal, Édes Emma, drága Böbe. A legnagyobb sikert és nemzetközi ismertséget a Klaus Mann regényéből készített Mephisto hozta meg számára. A Klaus Maria Brandauer játszotta Hendrik Höfgen becsvágyó színész, aki fényes karriert fut be a nácik hatalma alatt. A Mephisto megkapta a legjobb külföldi film Oscárját, a díjjal az Amerikai Filmakadémia elsőként és azóta is egyedülállóan ismert el magyar nagyjátékfilmet.

– Ön mit szeretne filmjében megmutatni?

– Budapestet választottam, mert ez az a város, amelyet szeretek. Ide köt egy életmód, amit az enyémnek tekintek és az emberek, akik között jól érzem magam. Budapest, ez a különös közép-európai képződmény szeretetreméltó a számomra, és munkáimban eddig is inspirált. Ebben a században történelmi és politikai traumák tömegét élte végig, de megpróbált mindent túlélni. Erről a túlélésről szól ez a Budapest-film. Megpróbáltam nyomon követni a budapesti szellemiségnek a gyökereit. Hogyan vált itt szinte örökletessé a túlélés készsége, az a magatartás, amely minden helyzetben azt tudja mondani: hoplá – és gyerünk tovább.

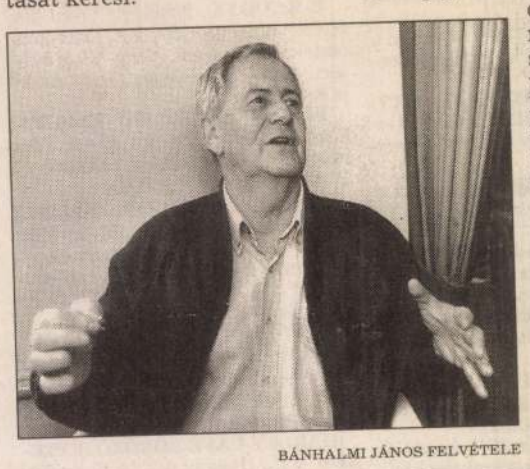

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

– Már első filmje – az Álmodozások kora –, a főhősök hatalmas sétáival, kész Budapest-katalógus. Most milyen helyszíneken forgatott?

– Nehéz lenne felsorolni: ez a film is egy Budapest-katalógus. Dolgoztunk a Várban, a Gellérthegyen, a Duna-parton, a Nyugati pályaudvarnál, az Erzsébet hídon. Mindenütt. Apró epizódokat készítettünk, amelyek megpróbálnak valamit megmutatni ebből a városból. Van olyan epizód, amely Sztálin halálának napján játszódik, és akad, amelyik a század teljes történetét kísérli meg átfogni.

– A magyar rendezők általában idegenkednek olyan helyszíneken forgatni, amelyeket a képeslapokról ismerünk.

– Volt egy időszaka a magyar filmnek, amikor nagyon szerették a rendezők a romok és a rozsda romantikáját. Ez egyfajta szemléletmód, hogy minden sáros, esős és lerobbant legyen. Ez ugyanúgy lehet divat, mint képeslapokat mutatni. Engem nem zavarnak az ilyen helyszínek, mert Koltai Lajos operatőrrel úgyis másképpen fényképezzük őket.

Sós B. Péter

Helytörténet, patikában elbeszélve

Szecessziós, századelejei bérház, a bejárat felett Lotz Károly freskói ragyognak. Az ötvenes évek drasztikus modorában kialakított árkád oszlopai szorítják hátra a jellegtelen portált, helyet adva az aluljáró lépcsőinek. Lógó lámpatest, fekete, málló vakolatú falak kétes értékű szimbólumokkal telefirkálva. Budapest közepén járunk, a József körút és a Rákóczi út sarkán. Ebben a múltat és jelent egyaránt reprezentáló házban működik a főváros egyik legrégibb és legnagyobb patikája.

Csillag volt az eredeti neve. Nevezték később, egyik tulajdonosáról, Örkény-patikának, jellegzetes szolgáltatásáról éjjel-nappalinak, központi, mamutgyógyszertárnak, bürokratikus egyszerűséggel 801-esnek is. Mai vezetője, *dr. Várkonyi Lászlóné* közel harminc éve dolgozik itt. Egy lokálpatrióta rajongásával gyűjti a patika múltjának tárgyi emlékeit, adatait, mutatja be történetét.

1868-ban Pest Város Tanácsa pályázatot hirdetett egy terézvárosi gyógyszertár felállítására. Vezetésére a Budapesti Gyógyszerész Testület az MTA támogatásával Molnár Jánost jelölte mint a legérdemesebb, legképzettebb gyógyszerészt, aki a Rókus Kórházban Semmelweis Ignác közvetlen munkatársa volt. Változatos kutatási témáihoz tartozott például az ásványvizek analízise – ő határozta meg először a budai gyógyvizek összetételét is. A mérgezéses esetek szaktekintélye volt, megkapta a „Pest Város Vegyésze" címet is. A patikára mégis várnia kellett: akadt ugyanis egy jelölt, aki ötezer forintot ajánlott fel Pest szegényeinek, ha a gyógyszertár alapító jogát ő kapja meg. Hogy, hogy nem, a városatyák döntése neki kedvezett... Csak négy év múlva diadalmaskodott Molnár János szakmai fölénye: a Rákóczi út és a Csokonai utca sarkán megnyithatta a Csillag gyógyszertárat. Tőle fia, Molnár Nándor mérnök (a margitszigeti lóvasút tervezője) örökölte az üzletet. Apja mellett gyakornokoskodva kitanulta a gyógyszerészetet, sőt doktori címet is szerzett.

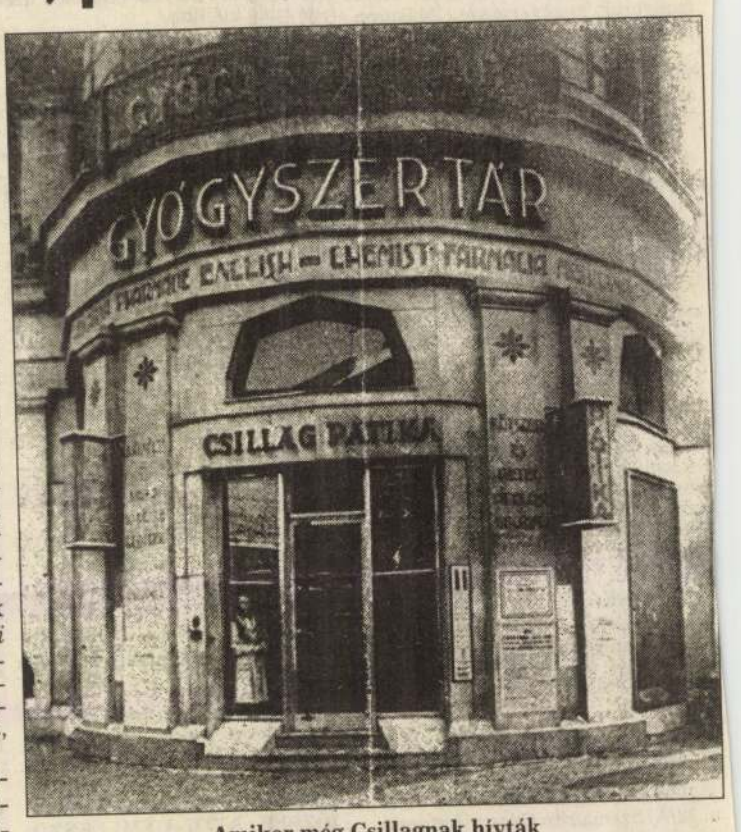

Amikor még Csillagnak hívták

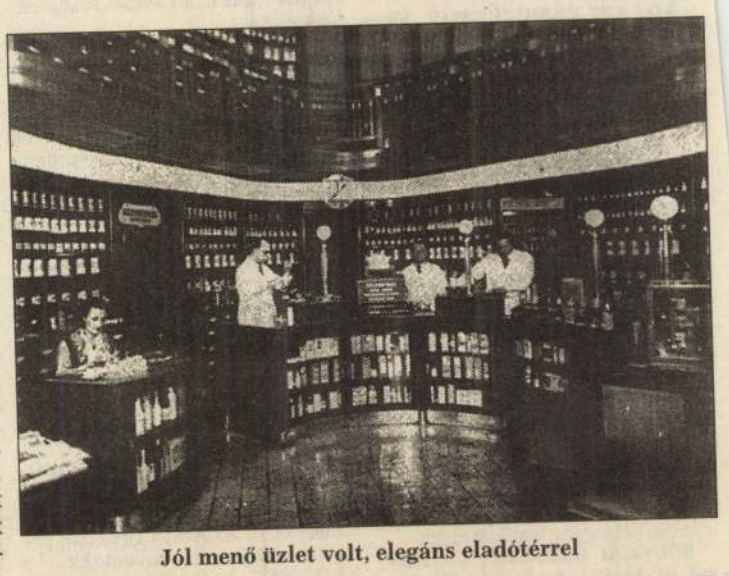

Jól menő üzlet volt, elegáns eladótérrel

1907-ben, Rosenberg Sándor vezetése alatt költözött a Csillag a mai, végleges helyére, a Rákóczi út–Nagykörút sarkára, a László-féle házba. A bejárat fehér márványborítással készült, a századfordulói igényességet tükrözte. Jól menő üzlet volt, elegáns eladótérrel, félkör alakú kiképzéssel.

1927-ben került a patika az Örkény család birtokába. 1947-ben írták utolsó tulajdonosa, Örkény István nevére, aki maga is gyógyszerész volt, amíg az írói hivatás el nem szólította. Édesapja nem sokkal élte túl a családi üzlet államosítását.

1950 után a nagyobb egységek kora jött el: öt kisebb patika bezárása után a Csillagot Magyarország legnagyobb gyógyszertárává, mamutüzemmé alakították. Négy szinten, több mint hatszáz négyzetméteren, 106 dolgozóval (köztük 36 gyógyszerésszel) működött. Forgalma – havi hatvan-hetvenezer recept – elérte egy kisebb megyéjét. Laboratóriumában készítették a kis szériás injekciókat vidékre is. Csúcsidejében az úgynevezett szemészeti alapoldatból például egy-másfél tonna készült havonta.

Az 1956-os harcok során teljesen tönkrement a gyógyszertár és a laboratórium. Két és fél év után újjáépítve indult meg újra: a metróhoz vezető árkádok miatt ekkor szűnt meg a sarki portál, került beljebb a vevőtér. A berendezés sima, dísztelen lett, a régi bútort egy szentesi patikába vitték. Gazdagodott viszont egy, a korstílust meghazudtolóan értékes műalkotással is: a laboratóriumot az árkádok járókelőitől hat csodálatos ornamentikájú üvegtábla választotta el. Megalkotója az iparművészeti középiskola üvegtanszakának vezető tanárnője, *Báthory Júlia*. A metszett opálüvegfalakon a gyógyszerészet történetének alakjait láthatjuk. A történelem előtti idők növénygyűjtögetőjét, Isist, az egyiptomiak gyógyító istennőjét. A középkori orvos-vegyész-alkimista alakját. Az újkori, tényeket mérlegelő tudóst. A magyar felfedezőt, Kabay Jánost. A hatodik kép pedig azt ábrázolja, akiért mindez történik: a mentő gyógyszert átvevő hálás beteget.

Ma húszan dolgoznak itt. A laboratórium csak a szokásos készítményeket állítja elő, az ampullagyártást, a steril oldat készítését néhány éve a gyógyszertári központ laboratóriuma vette át. A korábbi folyamatos nyitva tartás helyett éjszakai ügyeletet tartanak, ablakon keresztül adják ki a kért gyógyszereket. A patika vezetője kis sóhajjal említi, hogy az éjszakai nyitva tartásra manapság már veszélyes is lenne vállalkozniuk. Az 1980-as felújításkor az üvegképeket is jobbnak látták az utcafrontról bevéve biztonságba helyezni. Most a gyógyszerkiadó fölött gyönyörködhet bennük mindenki, akinek a lesújtó gyógyszerárak böngészése közben még van ereje felemelni a fejét. Ez azonban már a XX. század végi patika- és várostörténet része.

Cs. Kiss Éva

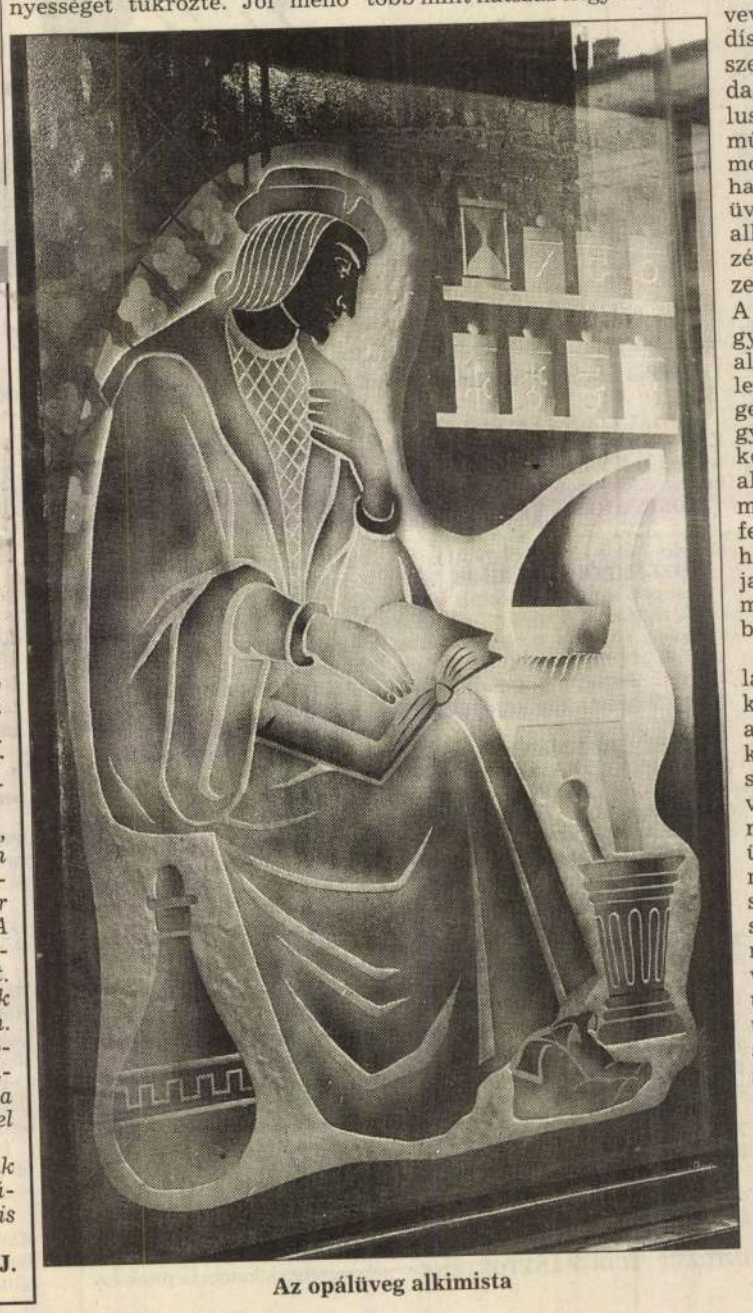

Az opálüveg alkimista

LELŐHELY

Sínzeppelin és világító gömb

Horváth Elemér városismereti füzetkéi jó kalauzul szolgálhattak mindazoknak, akik Budapest utcáit rótták. A jeles szerzőnek a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda által kiadott kisalakú, fűzött műveiből megtudhatták, hogyan festett a város a kuruc időkben, milyen volt a hajdani Aquincum, miként épült a Mátyás-templom, hogyan nyerte el végsőnek is mondható formáját a pesti Belváros.

De nem is ez az igazán érdekes. Horváth Elemér ugyanis nem állt meg a városfejlődés ezeréves folyamatának bemutatásánál, hanem merész lendülettel tovább is lépett. Karcok Budapest múltjából című kötete utolsó lapjain felvázolta, őszerinte hogyan fog festeni Magyarország fővárosa nem kevesebb mint ezer év múlva – s lássuk be, a fantázia szárnyalását illetően ezzel messze leköröz még Jókait is.

Horváth Elemér megjósolja a televíziót („A rádióra mint elavult ócskaságra emlékeznek vissza. Távolbalátó gépekkel szórakoznak."), s meglehetősen pontosak a Magyar Televízióval kapcsolatos sejtései is. („Akinek nem tetszik Budapest, csavar néhányat a készülék kerekén és megjelenik a nagyvilág.") Úgy véli, ezer év múlva Budapest tízszer akkora lesz, mint az ő korában, s az éjszakai városra egy hatalmas gömb fog nappali fényt sugározni. Nem is lesz több betörés, rablás, s – érthető módon – kevesebb lesz a rendőr. Magyar találmánynak köszönhetően legyőzik a rákot és a tüdőbajt, a beteg munkások távoli vidékekre utazhatnak gyógyulni – s helyükbe tengerentúli munkások jönnek ide –, a gyermek külföldön tanul nyelveket, az asszony pedig visszatér a házi tűzhelyhez: „Magyaros ruhákat készít, minden gondja a gyermeknevelés; becsületes, jószívű munkásokat adni a hazának". A társadalom két részre szakad, hasznos és káros polgárokra; a nem dolgozókat összegyűjtik egy helyen, ahol mindent maguknak kell elkészíteniük.

A tanulmány olvasásakor persze rögtön feltűnik, hogy Horváth Elemérnél mindez csak körítés. Neki a közlekedés a szívügye: a városon belül föld alatti járatokban közlekedő villámvonatok, s az utasokat a világ bármely pontjára repítő, alagutakból kilőhető sínzeppelinek. Optimizmusa azonban nem határtalan. Meggyőződése ugyanis, hogy az űrrepülés ezer év múltán is az emberiség megoldatlan problémája lesz.

Sínzeppelin ide, rákellenes gyógyszer oda, azért nem lesz olyan jó ezer év múlva élni ebben a városban. És nemcsak azért, mert elfogy a kőszén és fával kell ismét fűteni; Horváth Elemér nagyobb bajjal is fenyeget. Mint mondja, „A haditudományok rohamos fejlődése következtében Budapest föld alatti várossá alakul át. Süllyeszthető házak épülnek, csak így tudnak majd védekezni az ellenség gáztámadása ellen. Az épületek tetejét vastag páncéllemezekkel borítják, melyeken levegő és robbanóanyag áthatolni nem tud. Az emberekben az életet, míg a mérgező gáz hatását veszti, gyógyszerekkel tartják fenn."

Hogy így lesz-e, aligha ellenőrizhetjük. Csak remélni lehet, hogy a jeles szerzőből nem a vátesz szólott, hanem a kor: a kis füzetet ugyanis 1936-ban írta.

N. K. J.

leményesség, a vállalkozókedv és a műveltség. A dzsentrit idealizáló látta, s a harmincas években ezért hirdette meg a lemondást, az erkölcsi újméltósága ellen tör".

Rónay László

Üvegtárgyak – az eldugott galériában

M. Nemet 1991. nov. 2. 11. p

Ha szelíden akarok fogalmazni, azt mondom, *szerények*. Olyan szerények, hogy amikor végre kiállítási alkalomhoz jutnak, az alig tíz napig nyitva tartó tárlat elhal, bezár, eltűnik anélkül, hogy a sajtó hírül adta, a kritikusok érdemben méltatták volna, és azok a tárlatlátogatók, akik pedig szívesen gyönyörködnek a ritkán látható üvegtárgyakban, véletlenül és csak kis számban szereztek tudomást arról, hogy az Árkád Galériában (az egykori Fényes Adolf Teremben) üvegtervezőink munkáit megnézhetik. Elsősorban a galéria gazdáinak a dolga volna, hogy kellőképpen közzétegyék, mikor milyen tárlatot rendeznek helyiségükben, ezzel – vagy ezzel is – bizonyítva szervezőkészségüket, s ha nem teszik, azt már nem lehet szerénységnek nevezni, mint a művészek esetében. Az már hiba. Az Árkád Galéria a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének saját kiállítóterme, így ez a hiba még kínosabb, hiszen nem csupán arról van szó, hogy a szövetség a legeldugodtabb helyen lévő galériát mondhatja magáénak – az első emeleti gangról nyíló kiállítótermet *véletlenül* nem lehet megtalálni –, de jogosan kérdezhetjük: *vajon megfelelően menedzseli, képviseli-e a saját galériáját a művészek szövetsége?* Így azután senki se csodálkozhat azon, hogy Londonban nagyobb a magyar üvegtervezők híre és megbecsülése, mint idehaza. *Nagyobb visszhangot is kelt, ha kiállítanak.* Rangos galériák szívesen vállalkoznak arra, hogy munkáikat bemutassák, s név szerint ismerik, emlegetik a legjobb üvegtervezőinket. Pedig hát maguk a művészek ott sem képviselik magukat nagyobb hírveréssel.

A kiállítás rendezésénél maradva csak sajnálhatjuk azt a másik szerénységet – ügyetlenséget? –, hogy a tárlaton két művész is képviselteti magát üvegablakokkal, de a fotók, illetve a terv alá nem írták oda, melyik épületet és hol díszítik ezek a – feltehetően nagy méretű – munkák. Így sem a kritikus, sem az érdeklődő látogató nem tudja beazonosítani ezeket az ablakokat és nem nézheti meg őket a valóságban. Fotók, papírtervek alapján pedig nem lehet megítélni és megcsodálni üvegablakokat.

Amit viszont látni lehet ezen a tárlaton is, meggyőzhet bennünket arról: *joggal váltak ismertté* a magyar üvegművészek egy olyan, művészetekben, kortárs kiállításokban csöppet sem szűkölködő világvárosban, amilyen London. A bemutatkozás korántsem teljes. Hiányoznak a részvevők közül a szakma olyan elismert művészei, mint *Bohus* Zoltán, *Lugossy* Mária, *Szabó* Erzsébet vagy az üvegművészet nagy öregje, *Báthory* Júlia, akinek a keze alatt nemzedékek tanultak. Ám ennek ellenére is igen sokféle útját, lehetőségét vonultatja föl a szakmának ez a tárlat. *Buczkó* György „félelmetesen" szép üvegbaltái a pécsi kisplasztikai biennálé után most végre Pesten is láthatók voltak. Amíg Buczkó az üvegnek ezt a rusztikus, barbár erejét, vad szépségét mutatja föl nekünk, addig más tervezők az anyag dekorativitására hívják föl a figyelmet. *Horváth* Márton az eozinmázas felületekkel, a romantikus, lágy formákkal a század eleji szecesszió hangulatát idézi föl. Ezt az utat követi *Szmetana* Ágnes is, aki nőiesebb világot teremt ugyanezekkel a formaeszközökkel. Mélyebbre hatol az üveg falában az a megmunkálás, amellyel *Vida* Zsuzsa készítette el több színű, többször kiégetett üvegjét. A bonyolult technikai megmunkáláshoz szerencsésen olyan egyszerű testet választott, amilyen a henger: s így egyszerre láthattuk kívülről és belülről is az egymásra égetett színeket, plasztikus rétegeket.

Bohus Zoltán egymásra ragasztott síküvegjeinek a világát többen is eszünkbe juttatják, de igazán megújítani *Lukács* László tudta, aki hallatlan pontossággal és fegyelemmel építkezik az üveglapokból: egymásra halmozza, legyezőszerűen szétteríti őket. Lapokat ragasztott ösze *Sigmond* Géza is, csakhogy ezekre a lapokra előbb játékos, színes ábrákat rajzolt és így a hűvös-elegáns hatás helyett a mesék tiszta világát, derűjét teremtette meg velük.

Megint más technikát képvisel *Kiss* Miklós, aki szürke hutakész üvegplasztikáival – éppúgy, mint *Fábry* János – egyszerre érzékelteti az üveg plasztikai lehetőségeit és a forró megmunkálás technikai szépségeit. Ugyanezt a képlékenységet emeli ki *Kertészfy* Ágnes is, csakhogy itt a megmunkált üveg simaságát az anyag rusztikusságával állítja szembe. Két különböző anyag: a kő és az üveg viszonya izgatja *Polyák* Jánost, és ezen a téren még bizonyára több érdekeset fog föltárni, bemutatni, mint amire itt e kis tárlat lehetőséget nyújtott. Az öntött üveg rücskös felületét, lágyságát érzékelteti a művészházaspár, *Melchner* Mihály és *Tóth* Margit egy-egy élő figurával: a kaméleonnal és a madárral. Az élőlények puhaságát, törékenységét itt a képlékenyen kezelt üveg jelképezi: ezt hozzák hol összhangba (mint az öreg, málladozó falon ülő kaméleonnal) – hol ellentétbe az építészeti elemekkel (mint a kemény, mértanivá szigorított épületelemek közé szorult madárral). S ezzel a szimbólummal, túl az anyag mondandóján, egy életérzést, egy korunkra jellemző gondolatot is sikerült nekik megfogalmazniuk.

(fekete)

BATHORY Julia

Pünkösd: A szentlélek eljövetele

Ezen a napon háromezer ember keresztelkedett meg, s vált az egyház tagjává

Dr. Csonkaréti Károly

Budapest (MTI – Press) — Pünkösd a katolikus egyházi év harmadik legnagyobb ünnepe. A Szentlélek Isten eljövetelének emléknapja. Pünkösd vasárnapja jelenti egyúttal az egyház tanítói működésének kezdetét. Erre utal a pünkösdi szentmise olvasmánya az Apostolok Cselekedeteiből: „Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna, és egészen betöltötte a házat, ahol (a tanítványok) egybegyűltek. Majd lángnyelvek lobbantak és szétoszolva leereszkedtek mindegyikükre. Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és különböző nyelveken kezdtek beszélni úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket... Amikor ez a zúgás támadt, nagy tömeg verődött össze. Nagy volt a megdöbbenés, mert mindenki a saját nyelvén hallotta, amit beszéltek."

Szent Péter odaállt a tömeg elé, és beszélni kezdett Jézusról, amit mindenki megértett, pedig voltak ott Kis-Ázsia minden tájékáról: pártusok, médek, elamiták, rómaiak, zsidók, arabok, krétaiak, és még ki tudná felsorolni, hogy hány nyelvet beszélők Egyiptomból, Ázsiából, a Római Birodalom hatalmas területéről a Jeruzsálembe érkezett zarándokok közül. Azért ez a napja az egyház tanítói működése kezdetének, mert ezen a napon háromezer ember keresztelkedett meg, s vált az egyház tagjává.

Szentháromság-ábrázolás

A középkorban a szentlélek, azaz a tanító harmadik isteni személy eljövetelét jelző széllzúgás jelképezésére az evangélium előtt kürtöket és harsonákat fújtak meg. A lángnyelvek emlékére pedig égő kócot, később e veszélyessé válható szimbólum helyett rózsákat és ostyát dobáltak a nép közé. Néhol fehér galambokat eresztettek szét a templomban, hiszen a Szentlelket leggyakrabban fehér galambnak ábrázolják.

Pünkösdkor csendül fel mindig a nagyszerű Veni sancte Spiritus, azaz *Jöjj el Szentlélek* kezdetű himnusz, amelynek szerzője vagy Hermann reichenaui szerzetes (1054), vagy Szent Róbert francia király (1033), esetleg III. Ince pápa (1179).

Maga a pünkösd név magyar elnevezése a görög pentekoste szóból ered, ami ötvenediket jelent, s jelzi azt a húsvét utáni ötvenedik napot, amikor az Egyiptomból kiszabadult zsidók a Sinai-hegyhez érkeztek, ahol az Isten két kőtáblán nekik a tízparancsolatot adta.

Pünkösd történetét egy közel kétszáz esztendeje írt könyvecske így adja elő: „pünkösd napján a szent lélek fölöttök égő nyelv alakban megjelent; és reászállván mindenikre, őket erővel és bölcsességgel eltöltötte, úgy, hogy kik előbb mind hitökben és tudományokban, mint bátorságukban és lelki erejökben igen is gyöngék voltak, most félretevén minden emberi tekintetet, a világ elibe bátran kiállottak, az akkor Jeruzsálemben találkozott különféle nemzetek előtt nyilván hirdetvén: hogy... Jézus önnön erejéből föltámadott... Pünkösd napján a bérmálás szentségét szokta föladni a püspök, hogy valamint az apostolokra pünkösdkor szállott a szent Lélek, úgy a hívek is akkor teljenek be kegyelemmel, és erősödjenek a hitben."

Egy évszázad üvegben elmesélve

Budapest (MTI – Press) — **A minap egy fiatalos külsejű, sugárzó szellemiségű fehérhajú asszony ült az Iparművészeti Múzeum dísztermében, életmű kiállítása megnyitásán. Ült, s egyedül ez jelezte, hogy a művész elmúlt már 91 éves. Ez az alkalom volt az, amikor átadták Báthory Júliának a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagságát igazoló dokumentumot is.**

A *Báthory Júlia életműve* című kiállításon százhuszonöt kis és nagyméretű üvegmunka, sok eredeti, s néhány újrakivitelezett tárgy, rajzok, vázlatok jelzik az utat, amelynek két fókusza Párizs és Budapest. És ez a századunkkal csaknem egyidős művész aktívan részt vett kiállítása előkészítésében.

Az eredeti vázlatok alapján az újrakivitelezéshez kivétel nélkül maga készítette el a nagyméretű rajzokat. Igaz, volt gyakorlata benne, hiszen azon kevesek közé tartozott, aki nemcsak maga rajzolta, tervezte, de ki is vitelezte üvegmunkáit. Báthory Júlia előbb Párizsban dolgozott, aztán amikor mindenki menekült, 1939-ben hazajött Magyarországra. Mint mondja, családi okok miatt. Nem akarta a szüleit egyedül hagyni...

Tanulmányai Münchenhez és Dessauhoz kötötték. Eredetileg rajzot tanult, de érdeklődése már a Képzőművészeti akadémián az üveg felé fordult. 1929-től már üvegtervezéssel foglalkozott, miközben Dessauban a Bauhaus műhelyét látogatta. 1932-től 39-ig Párizsban élt, az Őszi Szalon tagja és kiállítója, majd 1938-ban Párizs város meghívott kiállító művésze volt.

„A harmincas évek munkái nemcsak Báthory Júlia életművében, de az üvegművészet történetében is megkülönböztetett helyet foglalnak el — vélekedik Varga Vera, a kiállítás rendezője. — A művész ekkor lépi át először műfaja, illetve anyaga addig felfedezett lehetőségeinek határait. Csiszolókoronggal rajzol, fest, egyesíti a plasztikus kialakítást és a rajzosságot."

Stilizált, az Art Deco jegyeit is felismerhetően magukon viselő korai tárgyai dekoratívak, később az eredetien egyéni stílusszerkesztés és a sokféle technika alkalmazása teszi változatossá alkotásait. Terveit a csiszolás, a homokfúvás, a vésés technikáinak teljes mélységű ismeretében maga kivitelezte. Ő volt az első, aki a homokfúvást művészi célból alkalmazta már a huszasharmincas években.

Eltökélt szándéka volt a magyar művészi üveg megteremtése. Ezért hozta létre 1952-ben a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban az üveg tanszakot, maga képezte az oktatókat is. Oktatói munkájával kapcsolatban foglalkozik a hatvanas években intenzíven a fúvott üveggel. De nem lett hűtlen a csiszolt és homokfúvott technikákhoz sem, így készülnek használati és építészeti üvegei, üvegpannói.

A kiállításon a különböző használati és dísztárgyak mellett — vázák, tálak, üvegedények — ott vannak a különböző méretű pannók és plakettek. Ott az a zodiákus jegyekkel díszített asztallap, amely Báthory Júlia legelső homokfúvásos munkája. A párizsi világkiállítás magyar pavilonjában kiállított Ádám és Évás, állatfigurás, csodaszarvasos pannók. Láthatjuk egyházi témájú plasztikáit, egy keresztet, egy golgotát, egy piétát, egy Krisztus-ábrázolást.

A Goldberger cég zürichi bemutatóterem számára készült nyolc pannó újrakivitelezett változatát. A Rákóczi úti gyógyszertár kölcsönözte a Növénygyűjtő, az Egyiptom és a Betegség című pannókat. És megnézhetjük azt a két csodálatosan szép vázát is, amelyet Báthory Júlia erre a kiállításra tervezett.

Díszüveg 1929 körül, München-Dessau

Bisztray Ádám:

Boldogfalvi keresztapám

Elek apóval — korán őszült, hát kijárt neki ez a megszólítás — még születésem előtt kezdődött a családi barátság. Nemcsak a szájhagyomány, de a bukaresti bejegyzés szerint is az én református keresztapám állott fejemnél, gyertyaláng felett a templomban, hogy helyettem mondjon hangos szóval ellent az ördögnek, s minden cselvetéseinek. Mivel testben és lélekben ő volt tanúja, miféle nevet kapok, s ezzel sorsot is, ahogy a latinok vallották, nomen est omen, máig azt hiszem, neki tartozom számadással. Mire vittem, mit akartam, mi a termés, és mennyi az adósságom. A Szent József védszentű bukaresti parókia bejegyzése törvényszegő is lehetne. Református gyalogszékely tartson keresztvíz alá katolikus szülöttet?! igen, bibliai pogány nevemnél egy időben jobban szerettem a keresztényt. A szódligeti népiskola diákjaként kibújtam volna az Ádám nevezetből, mint nem-szeretem és szoros ruhából. ÁDÁM BÁTYÁM PÁVÁT LÁTVÁN PÁVÁVÁ VÁLT. Az ember nehezen szokik önmagához, a különcnek ható név kiközösítő is lehet. A Duna vonalát követő s hosszú Tinódi utcában, ahová kiköltöztünk a szőnyegbombázások elöl, s az asztalosékkal szemben, a homokdomb oldalában óvóhely épült, jó néhány osztálytársam hallgatott a József valamelyik becézett változatára. Közéjük tartoztam, tehát még a lányok kántálta csúfolót is elviseltem. JÓSKA, JÓSKA, KESERŰ A SÓSKA.

Ím, nincs hová tenni, ha lehetne is az emléktáblát, itt élt és gyógyított Hiprokrátész székely utódja. A Homoród felé kanyargó utcában azt a földszintes, hosszú tornácos házat a valószínűtlen mély mormogású Liberátor is megkímélte, a béke míniumpiros földgyaluja — nem. Ha létezik a fenti világ, keresztapám a szél fehér és mészillatú portölcsérei felett lakozik, havas feje ma is városunk fölé hajlik védőn-aggódón és örök kíváncsian.

Azon a délután, amikor kulcsom fordítására a gyászjelentés kihullott a levelesládából, gyanútlanul s a hírre készületlenül ugráltunk lefelé a lépcsőn feleségemmel. Lányosan előrefutott, de nálam volt a kulcs. Keresztapám 1972. január havának 21. napján költözött el. Míg a villamos végigcsusszant a jégtáblákat úsztató Duna-ív mentén, az járt fejemben, nem lehet igaz, hogy akit én halhatatlannak hittem, elmúljon a világból. 74 éves volt, de mintha semmit se változott volna, mióta az eszemet tudom. Mindenkoron havas fejű, mackóforma székely, kinek töprengő lassú beszédén, de tájszólásán se fogott az idő, amit három-négy fővárosban töltött. Az orvos életművéből persze legtöbb rész az udvarhelyi kórházra jutott. Megkísértett a sovány vigasz is, alig néhány hónapja, ősszel, mindketten tudtuk keresztapámmal, utolszor találkoztunk. Vidámságunk, örömünk az ördög bosszantása lehetett. Kifogtunk rajta, hisz ő szeret elválasztani egymáshoz valókat hirtelen véggel. Kint eső lógott, a felhők alig engedtek kevéske fényt a lefüggönyözött szobába, de a tornác is árnyékolt.

Emlékszem, kireteszelte az ajtót, hogy ne kelljen kikászálódni az ágyból. — No, gyere, gyere csak, lelkem! — hallottam , hallom semmit se tompuló hangját. Lehámoztam magamról az esőkabátot, lassan, szokjék szemem az erős homályhoz. Az ágy végébe állítottam az asztalkára, sűrűtömött írásos terítőre a tokajit. S az ölelés előtt már felülve nyúlt mohón a könyvért, Németh Lászlóért.

Üres volt a ház, és múzeumtiszta. Keresztapám kérdezetlenül mondta, amit mondott kicsit a maga mentségére.

— Fiam, vártunk, de Sáráék kora reggel indultak szekérrel a Madarasra. Rajzot is adtam velük, Áronnak keresnek valami alkalmas sziklát, hogy kívánsága szerint hargitai kő alatt aludjon Farkaslakán. Jenőke faragja meg, ha vésőkkel s türelemmel bírja, ki a fához szokott. Kemény dió lesz, riolit! (Elek apónak is kéne egyszer igaz s méltó emléket állítani. Talán a kórház felé vivő utcát róla elnevezni. Ahol gyógyított, ahol nagyebéddel s jó szóval várta a betérőt, ahol családot nevelt, és ezüst üstökét a párnára visszaejtette.) Házi főzet szilvórium kristálylott az üvegben, az a fajta ital, amiből a harmadik kupica fejbe üt. Kint a Kossuthban ért tudatomig, TEGEZZÉL, FIAM! Aztán ebédem után a Fényesben a világosságba húzódva utolsó cikkét böngésztem a Szejke gyógyvízéről.

Megírásra való sors az övé. Első emlékem, egyetlen, ami Bukaresthez köt, térdére ültet, kanállal etet, s mesél hozzá. Égszakadás, földindulás, a fejemen egy koppanás, szaladj te is, pajtás!...

Egyszer kivitt minket öcsémmel, legényfiúkat, falujába, Boldogfalvára. Vénségesvén s szürke ázott korhadt székelykapun bújtunk át lehúzva fejünket. Édesanyja és öregebbik nénje jött elénk, kezét hamarjában köténybe törölve. Szíjasbarna és nevetősen ráncolt arcuk kendő árnyékába bújt, fehér vonás mutatta beljebb, meddig ért a mezőn perzselő Nap. Keresztapa a nagyobbik öccsével ebből a puliszkás szegénységből nőtt ki, a kicsit már ők ketten taníttatták. Elek apó a harmincas években intézmény lehetett. Ahol megfordult, orvosi rendelőjében szegény diákok húzódtak meg éjszakára. Két-három nemzedék székely honoráciorai végeztek magasabb iskolát általa. Kollégium volt. Maga erről sose szólt, mástól tudom. A boldogfalvi sétán ballagóra fogva kísérte lépteit a bot. Balra, a vizenyős réten két-három gólya állt féllábon, a káprázatos forróságban a békák is elbújtak. A költészetről okított, a maga kárán. Aranyt, Ady Endrét szerette citálni. Neki köszönhetem, hogy megismerkedtem, s kezet fogtam Kányádi Sándorral. 1956 Nagyboldogasszony-napján együtt voltunk hivatalosak a vasárnapi ebédre. Déli harangszókor.

Galambfalvi fiú, és nagy költő lesz, meglásd! Bort töltött magának s nekem, mivel leves előtt jár a negyven csepp az emberfiának. Sándor, a fővendég csak késett, vitték is a levest vissza a konyhába. Keresztapám a nagy és fehér aragonit hamutartónak támasztott egy könyvecskét. Virágzik a cseresznyefa — olvastam hangosan , némán a címet, aztán az első verset, ahol magától kinyílt a kötet. A Küküllőről. Magasak voltak a nyár és a remény oszlopai felettünk.

A KM vendége

A szólótáncos

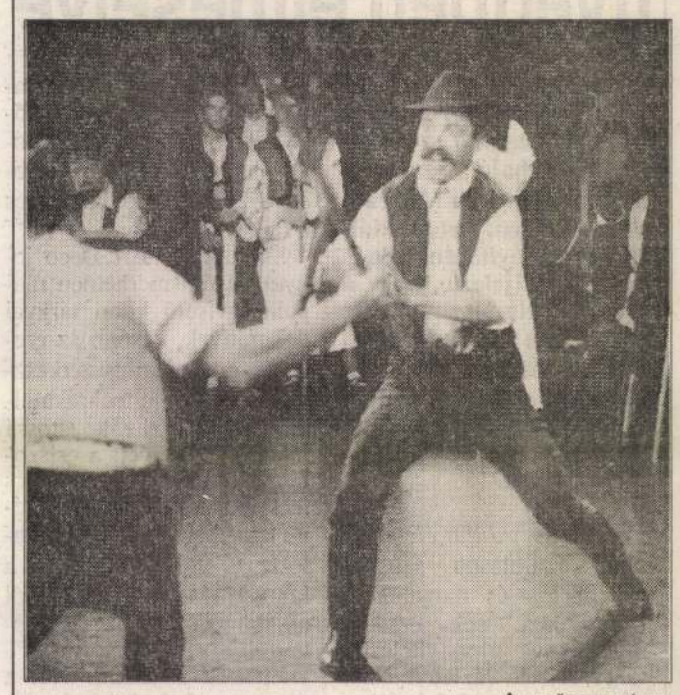

AMATŐR FELVÉTEL

Marik Sándor

Nyíregyháza *(KM)* — *Végső Miklóst* első találkozásunkkor éppen olyannak találtam, mint ahogy elképzeltem: harmincas éveinek elején jár, 180 vagy egy kicsit magasabb, fekete, bajuszos, könnyű, laza mozgású, mindig jókedvűnek látszik, szája szegletében kis mosoly bujkál. Szóval éppen olyan, mint egy *szólótáncos*.

Nevetünk is egyet a sikeres „fantomkép" örömére, s mindjárt hozzá is teszi: nem mindig volt így, hiszen, amikor felvételire jelentkezett az Állami Balett Intézetbe, minden centiméterére szükség volt, mert egy centivel alacsonyabb jelöltekkel szóba sem álltak. Később pedig a hirtelen növés okozott gondot — emlékezik —, második osztály után egyszerűen nem találtam a kezemet, lábamat, annyira megnyúltam. Aztán helyreállt minden. Immár évek óta a Magyar Állami Népi Együttes egyik vezető szólótáncosa, örökös aranysarkantyús, a Harangozó Gyula-díj első kitüntetettje. *(E díjat tavaly adományozták először. Korábban a táncosok is a Liszt-díjat kaphatták, újabban a neves balettáncos és koreográfus nevét viselő elismerést a többi művészeti díjjal együtt adják át a Parlamentben, nemzeti ünnepünkön, csak éppen nem olyan ismert még... A szerk.)*

— Mondhatnám, hogy véletlenül kerültem a táncos pályára, de véletlenek végül is nincsenek — folytatja. — *Demcsák Ottóné* volt az osztályfőnököm, az ő javaslatára pályáztunk hárman Budapestre, mivel a nyírkarászi iskolai kis tánccsoportunkkal már helyi sikereket arattunk. Akkor nekem sikerült egyedül (később Demcsák Ottó is sikerrel vette az akadályokat, ma már ő is az Állami Népi Együttes Harangozó-díjas szólótáncosa). A hetvenes évek eleje a néptánc nagy reneszánsza volt — *Rábai Miklósnak* köszönhetően. Az Állami Balett Intézetben is akkor — '71-ben — indult először néptáncos évfolyam, majd azt követően négyévenként, kimondottan azzal a céllal, hogy legyen *hivatásos táncos* utánpótlás. Az első hónapok nagyon keservesek voltak számomra. Nemcsak azért, mert kis faluról tizennégy évesen a nagyvárosba kerülni önmagában borzasztóan nagy változás volt, hanem a tanulás miatt. Mert egy dolog *passzióból* táncolni, viszont egészen más, ha naponta több órán át *kell*.

S a nyírségi kisdiák délelőttönként a gimnáziumi tananyagot gyúrta, délután pedig következett a balett, néptánc, akrobatika. Fél év alatt el is jutott odáig, hogy hagyja az egészet, megy haza, Nyírkarászra, s többet be sem teszi a lábát a nagy, pesti iskolába. Szüleinek kellett noszogatni, hogy azért legyen még egy kis kitartása.

Mindez már a múlté, de érezhetően jólesik Végső Miklósnak az emlékezés. Hiszen hamarosan befutott táncos lett. Az érettségi mellé kapta a táncosi oklevelet, s négy profi együttes közül lehetett választani, hol kezdi pályáját. Az Állami Népi Együttes már iskolás korában tetszett, megpályázta, s azóta is ez a munkahelye. Az Ecseri lakodalmas volt az első nagyszabású program, amelyben részt vett, s azóta mindegyikben, amely az együttes repertorárjába kerül. Később részt vett a gyűjtésekben is, koreografálást tanult, maga is tanított.

— Szerencsés időben kezdődött a táncos pályám, hiszen akkor lendült fel a táncházmozgalom, rengeteg turné, program volt, egyszerűen élveztük az együttes minden napját. Jó mesterre is leltünk, *Tímár Sándor* személyében, aki mindent tud a táncról, amit egyáltalán lehet. Számomra különösen érdekesek voltak a *szatmári gyűjtőutak*, hiszen szűkebb pátriámba jöttünk, de az is tetszik, hogy máig nagyon sok kiváló táncost ismerhetek Nyíregyházáról, de a megye más részéről is — úgy tűnik, jó talaja van a népi táncnak a mi megyénkben.

Nem bánta meg a pályaválasztást — summázza —, hiszen jó hivatásra, munkára lelt, az együttes énekkarában találta meg élete párját. Táncosként bejárta a világot, otthon két szép gyermeket nevelnek, akik közül az egyik talán a táncos pályát választja...

— Azt tanácsolom neki, ne a papája után akarjon táncos lenni — mondja. — Táncolni csak úgy lehet szépen, ha *belülről jön*.. Végső Miklós június első napjaiban Kárpátaljára és Erdélybe készül az Állami Népi Együttessel. Előbbi helyen még nem járt, utóbbin tavaly vendégszerepelhettek először a magyar táncosok.

Tenni a magyar film érdekében

Illés György operatőr véleménye a Magyar–Amerikai Filmszövetség szerepéről

Bernáth László

Budapest (MTI – Press) — Mint már nyilvánosan is bejelentették: áprilisban megalakult a Magyar–Amerikai Filmszövetség. Angolul persze jobban hangzik a név, és jobban is rövidíthető: HAFA, azaz Hungarian-American Film Association. Vezetői: Zsombolyai János, Sántha László és Illyés György. Az alapító tagok között olyan rendezők nevével találkozunk, mint Jancsó Miklós, Makk Károly, Gothár Péter, Kézdi Kovács Zsolt, Mészáros Márta, Rózsa János, az operatőrök között Ragályi Elemér és Kende János. (Különös viszont egy név hiánya, aki pedig manapság a hazai operatőrök közül a legtöbbet dolgozik — például ezekben a hónapokban is — Amerikában: Koltai Lajos. Mint ahogy a rendezők között sem találjuk Szabó István nevét.)

❒ *Tulajdonképpen mi a HAFA, és mi célból hozták létre?* — kérdezem Illés Györgyöt.

— Az ötlet Márton Andrástól, a színésztől származik, aki most konzul Los Angelesben. Ő beszélt az amerikai filmgyártásban most is fontos szerepet játszó magyarokkal egy ilyen szövetség létrehozásáról. Természetesen azért, hogy amennyire ez lehetséges, segítsék a súlyos gondokkal küzdő hazai filmgyártást.

❒ *Kik azok az amerikai magyar filmesek?*

— Elsősorban Zsigmond Vilmos és Kovács László, a két operatőr, és Vajna András, az ismert producer, aki ugyancsak csatlakozott ehhez a szövetséghez.

❒ *Valaha, a „nagyok" között is sok magyar volt, de közülük sokan sajnos már nem élnek.*

— A maguk nemében nagyok, igazán elismertek Zsigmond is, Kovács is, Vajna is. Amikor a tengeren túl jártam, találkoztam Zukor Györggyel, és más híres magyarokkal. Valóban sokan nem élnek már a régiek közül, de részben nekik, részben már a maiaknak köszönhetően ma is tekintélye van a magyaroknak az amerikai filmszakmában. Éppen ezért remélhetünk segítséget a kint élőktől.

❒ *Miféle segítségről lehet szó?*

— A tervek szerint például segítik filmjeink amerikai forgalmazását. Ha nem is a legnagyobb mozikban, de egyetemi és egyéb forgalmazási hálózatokban, amelyek még az ottani méretekben is jelentős, méghozzá a közvéleményt formáló rétegekhez juttathatja el a magyar filmeket.

— Nagyon fontosnak tartom azt a javaslatot is, hogy fiatal forgatókönyvírók számára ösztöndíjas tanulási lehetőségeket biztosítanának odakinn. Aki látta, ismeri az elmúlt évek hazai termését, az tudja, hogy mennyire ráfér filmkészítőinkre az ilyen irányú tanulás. Szóba került koprodukciós alap létrehozása is, amely segítséget tudna adni közös filmtervek megvalósításához. Szeretnénk, ha a májusban újjá alakuló MAFILM Kft. bérmunka-megrendeléseket kapna amerikai gyártóktól.

❒ *Mi az, amit a viszonosság alapján — esetleg — mi tudnánk adni az amerikai filmeseknek?*

— A tervek között elsősorban az szerepel, hogy segítjük a független amerikai filmek bemutatkozását, és esetleg a forgalmazását is. Mint talán közismert, a nagy stúdiók és producerek árnyékában is létrejönnek független művek. Ezek lazítani igyekeznek azokon a szigorú piaci korlátokon, amelyek között a most Európát, s közötte Magyarországot is, elárasztó munkák születnek. Ezek a független filmek természetesen nagyon különböző színvonalúak, de vannak közöttük a közönség szélesebb köreit is érdeklők. Ezeknek a hazai bemutatkozását szeretnénk elősegíteni.

❒ *Milyen esélye van annak, hogy ezek a szép tervek valóra válnak?*

— Sántha László éppen most van Amerikában, hogy a részleteket és a lehetőségeket tisztázza. Reméljük, hogy jók az esélyeink. Egyébként én is, a többiek is éppen azért csatlakoztunk ehhez a szövetséghez — amely idehaza a filmművész szövetség keretein belül működik —, mert nem szeretnénk a sült galambra várni. Úgy érezzük, minden lehetőséget meg kell ragadni, ahol tenni lehet valamit a magyar film érdekében.

❒ *A lehetőséget, nem utolsó sorban, Ön és világhíres tanítványai teremtették meg. Mi a helyzet most a főiskolán, ahol rektorhelyettes?*

— Indult tíz (válogatott) fővel egy producerosztály, amelynek előadói gárdájában kitűnő angol — és reméljük majd, amerikai — szakemberek is szerepelnek. A mi főiskolánk is tagja — méghozzá elismert, tekintélyes tagja — a filmfőiskolák nemzetközi szervezetének. Ez a szervezet kétévenként közös továbbképzéseket tart. Két évvel ezelőtt is mi voltunk a házigazdái (akkor a rendezők) nemzetközi találkozójának, most augusztus 29-től az ifjú operatőröket várjuk. Lesznek meghívott vendégek, és lesznek, akik a saját költségükön vehetnek részt ezen a találkozón. Most készítjük elő a pontos programot, s nagyon reméljük, hogy olyan — közöttük itthon és külföldön élő — magyar operatőr-előadókat üdvözölhetünk, akik kedvéért szívesen idejönnek majd a világ legkülönbözőbb tájairól is.

(Azt már mi tehetjük hozzá: az egyik fő vonzereje ennek a találkozónak bizonyára Illés György személye lehet.)

Magyarosan

Svábbogár

Mizser Lajos

Nyíregyháza — Aligha tartozik a legkedveltebb állatok közé. Ám nem erről kívánunk szólni, hanem arról, hogy ez a kártevő ízeltlábú miért éppen sváb. Az angol, a francia és a spanyol egyértelműen a németekre keni. Az orosz már kissé árnyaltabb, nevezi ezt az állatfajt pruszáknak (azaz poroszoknak) és németnek. Mivel két fajról van szó (tudományos nevükön: Battella germanica, illetve orientalis), a magyar nyelvben is több elnevezés él: svábbogár, németcsótány, muszkabogár (-csótány). Így bizony a németeknek és az oroszoknak annyi közük van az említett bogárhoz, mint pl. az angoloknak a kórhoz vagy éppen a spanyoloknak a náthához. Így szoktuk meg, s a szó kialakulásán már nemigen törjük a fejünket.

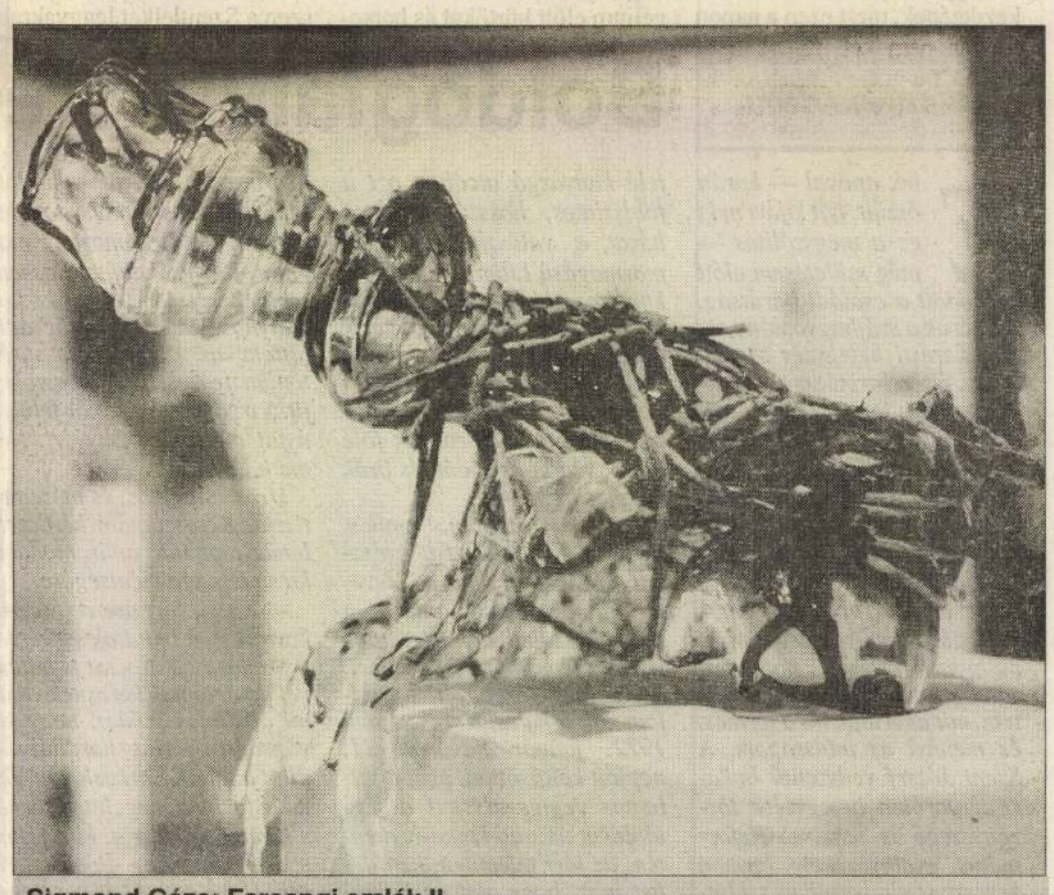

Sigmond Géza: Farsangi emlék II.

Könyvespolcunk

Az emberi vágy titoktalan tárgya

Nagy Zsuzsanna

Nyíregyháza — A Liget Kiadó kötetei egy új irányzatot képviselnek, mert felvállalták a környezetvédelem irodalmi aspektusú megközelítését. Ennek egy esszéisztikus változata *Szilágyi Ákos* könyve, melynek alapgondolata így hangzik: A katasztrófa ma még történik, de bármikor bekövetkezhet. Nyilvánvaló a kérdés, hogyan viszonyul ehhez a mai ember, aki úgy tűnik, a dolgot a Descartes-i: Gondolkodom, tehát vagyok tézise alapján úgy fogja fel, hogy amíg történik velünk a világ, addig létezünk, azaz: Történek, tehát létezem. Szilágyi Ákos azonban filozófiai vizsgálódás tárgyává teszi ezt az embert, és végkövetkeztetése teljesen logikus: Ha a modern világállapot végállapot, melynek hőse az énlény, akkor az észlény, azaz maga az ember nem más, mint véglény. Ezt természetesen bizonyítani is kell, de sajnos ez egyáltalán nem okoz nehézséget a szerzőnek. A történelem irányából nézve a nemzetállamok léte értelmetlen, az égbolt egyszerre és mindenki feje fölött lukadt ki.

A közösség szelleme halott, a személyiség mutatvánnyá válik.

Mindegy hogyan — palacsintaevéssel vagy relativitáselmélettel —, a lényeg az eltérés, a másság.

A háborús számadatoknál a végösszeg fölött folyik a vita, és nem az a kérdés, mi történt, hogyan történhetett meg.

Az evolúció iránya az eleven embertől a szimulált ember felé halad. A tökéletes megoldás keresése nem erkölcsi úton folyik, a tisztaság nem szentség, hanem higiénia, sterilitás. A test és a tudat különválik. A test csak egy burok, melyben a szupertest izompáncélja mögött az Én elrejtőzhet. A modern tudat, az Én-floppy kicserélhetővé válik, nem foghúzásra járunk majd, hanem énhúzásra.

A halál marad az egyetlen titok, de ez is előidézhető, felfogható az ölés módozatainak vizuális elkövetésével, átélésével. A krematóriumok modern, higiénikus, tisztító tüze egyszerre iktatja ki ezt a testet és vele a tudatot.

A végső tisztítás, a neutronbomba pedig magát az embert tisztogatná el. Ezután már nem az életet, hanem a halált kellene konstatálni. De kinek?

(Liget Kiadó, 1993)

BÁTHORY JÚLIA

Magyar művészet
1945-49

Iparművészet

100.

BÁTHORY JÚLIA
(1902–)
100. Váza 1948
színtelen üveg, köszörült dísszel
m: 26 cm
szájátmérő: 16 cm
Iparművészeti Múzeum, ltsz: 20.380

Báthory Júlia üvegtervező

Báthory Júlia életműve

Tiszta, mint az üveg

A művész elmúlt már 91 éves. Az *Iparművészeti Múzeumban*, kiállításán átadták *Báthory Júliának* a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagságát igazoló dokumentumot is.

A Báthory Júlia életműve című kiállításon százhuszonöt kis- és nagyméretű üvegmunka, sok eredeti, s néhány újrakivitelezett tárgy, rajzok, vázlatok jelzik az utat, amelynek két fókusza Párizs és Budapest. És ez a századunkkal csaknem egyidős művész aktívan részt vett kiállítása előkészítésében. Az eredeti vázlatok alapján az újrakivitelezéshez kivétel nélkül maga készítette el a nagyméretű rajzokat. Igaz, volt gyakorlata benne, hiszen azon kevesek közé tartozott, aki nemcsak maga rajzolta, tervezte, de ki is vitelezte üvegmunkáit.

Báthory Júlia előbb Párizsban dolgozott, aztán amikor mindenki menekült, 1939-ben hazajött Magyarországra. Mint mondja, családi okok miatt. Nem akarta a szüleit egyedül hagyni...

Tanulmányai Münchenhez és Dessauhoz kötötték. Eredetileg rajzot tanult, de érdeklődése már a Képzőművészeti Akadémián az üveg felé fordult. 1929-től már üvegtervezéssel foglalkozott, miközben

Díszüveg 1929 körül, München–Dessau.

Dessauban a Bauhaus műhelyét látogatta. 1932-től 39-ig Párizsban élt, az Őszi Szalon tagja és kiállítója, majd 1938-ban Párizs város meghívott kiállító művésze.

Eltökélt szándéka volt a magyar művészi üveg megteremtése. Ezért hozta létre 1952-ben a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban az üveg tanszakot, maga képezte az oktatókat is. Oktatói munkájával kapcsolatban foglalkozik a hatvanas években intenzíven a fúvott üveggel. De nem lett hűtlen a csiszolt és homokfúvott technikákhoz sem, így készülnek használati és építészeti üvegei, üvegpannói.

A kiállításon a különböző *használati és dísztárgyak* mellett – vázák, tálak, üvegedények – mellett ott vannak a különböző méretű *pannók és plakettek*. Ott az a zodiákus jegyekkel díszített asztallap, amely Báthory Júlia legelső homokfúvásos munkája. A párizsi világkiállítás magyar pavilonjában kiállított ádámévás, állatfigurás, csodaszarvasos pannók. Láthatjuk egyházi témájú plasztikáit, egy keresztet, egy golgotát, egy pietát, egy Krisztus-ábrázolást. A Goldberger cég zürichi bemutatóterme számára készült nyolc pannó újrakivitelezett változatát. A Rákóczi úti gyógyszertár kölcsönözte a Növénygyűjtő, az Egyiptom és a Betegség című pannókat. És megnézhetjük azt a két csodálatosan szép vázát is, amelyet Báthory Júlia erre a kiállításra tervezett.

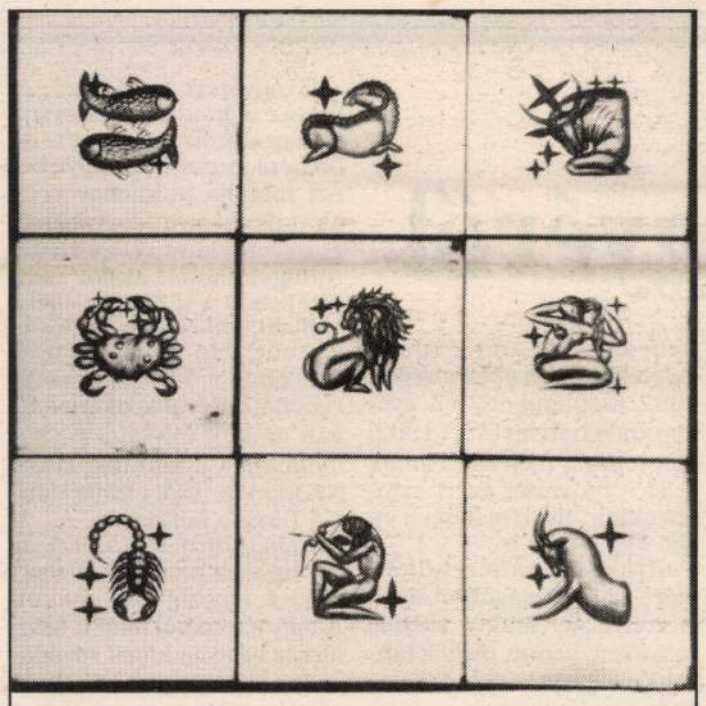

Asztallap zodiákus jegyekkel (1937, Párizs).

Az idei évadban 43 fellépés volt

Kortárs zene győri szereplőkkel

Bonthatjuk a pezsgőt!

Persze csak úgy jelképesen, mert van-e méltóbb alkalom az ünneplésre egy zenei műhelyben, mint az első lemez megjelenése? *Szabó András* klarinétművésszel beszélgetünk ennek ürügyén, aki a többi között a győri klarinétegyüttes művészeti vezetője, s elnöke a *Zenei Műhely Egyesületnek*, tanára a főiskolának és az akadémiának.

Az együttes lényegében 1988-tól létezik, de a jelenlegi felállásban két éve alakult. Mivel a klarinét zenekari hangszer, mindig is a legjobb zenenövendékek váltak egyúttal tagjaivá az együttesnek, ama' nem titkolt pedagógiai szándékkal is, hogy a társas játékot idővel minél magasabb színvonalon művelhessék. A produktumról annyit, hogy ebben a hangversenyévadban 43 fellépésről szólhatunk, ezt gazdagítja tv-felvétel, két alkalommal rádiófelvétel, szereplés a Kortárs Zenei Fesztiválon, s szereplések a Nemzeti Filharmónia rendezvényein. Aztán a lemezfelvétel, hamarosan a boltokban lesz az együttes első CD-lemeze, amelyen Bach-, Mozart-műveket játszanak, s nem utolsósorban említendő, hogy Reményi Attila győri zeneszerző külön az együttesnek írt klarinétkvintettje is a lemezre került. Egyébként Reményi több hangszerelést is készít az együttes számára, amikor átiratokat játszanak különböző zenei korszakokból, s a műhelymunka tevékeny részese.

– *Mitől jó ez a zenekar?* – kérdezzük a művészt, aki sok munkáról, a hangszer, a zene, a játék szenvedélyes szeretetéről beszél. Egyébként a színvonal bizonyítására említeni érdemes, hogy tavaly, az országos Mozart-versenyen az együttes kimagasló értékelést kapott.

– A rengeteg gyakorlás is tesz-i, minimum hetente háromszor három óra, de a koncertek előtt ennél sokkal több.

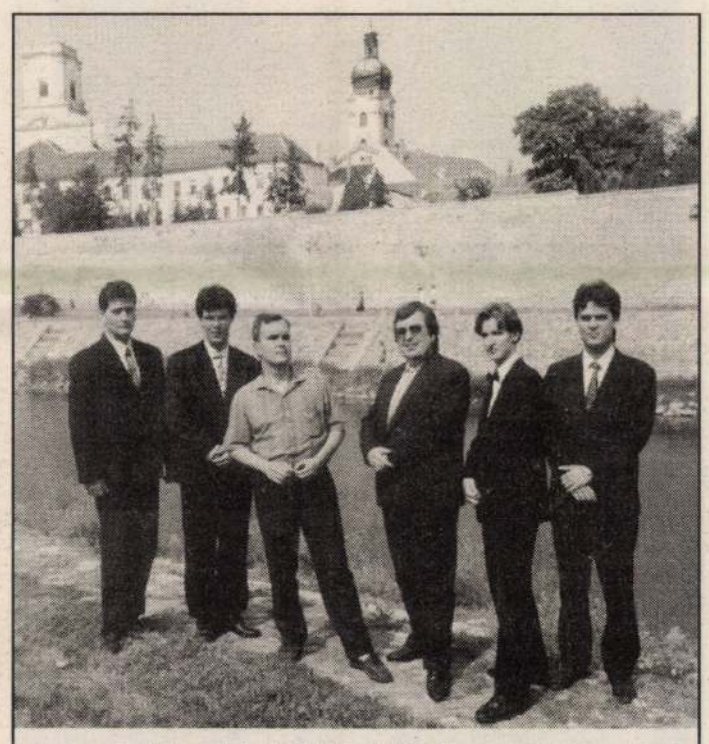

Az együttes, középütt balról a harmadik Reményi Attila, mellette Szabó András.

S ugyancsak az első lemez ürügyén, egyenként a tagokról: *Burkali Teodor*, több országos verseny nyertese, harmadik osztályosa a zenei szakközépiskolának, jelenleg döntős a Ki mit tud? vetélkedőn. *Szabó Ferenc*, a zeneművészeti főiskola harmadik évfolyamos hallgatója. *Molnár Péter* harmadéves, több helyütt és több alkalomból bemutatkoztak már az együttesen kívül. *Füke Géza*, a Zeneakadémia győri tagozatának harmadéves hallgatója, a Mozart-verseny győztes csapatának tagja. Így, s ezek után nem kérdés, miért jó az együttes. Az viszont annál inkább kérdés lehet, hogy meddig lesz jó az együttes, azaz meddig maradnak így együtt? Ugyanis az első lemez megjelenése lehet akár kezdete egy olyan művészeti tevékenységnek, ami fokozatosan beépülne a város és vonzáskörzete zenei életébe, gazdagítva azt hosszú távon is. S ezúttal sok minden mellett akár az Expo-ra is gondolhatnók.

– *Mik a tervek?* – újra csak Szabó Andrástól.

– Szeretnénk állandósítani az együttest, ami részben szponzorálás kérdése. Mi igyekszünk úgy muzsikálni, hogy akár a támogatásra, akár az Expo győri eseményeire méltóak legyünk, hiszen a lemez is kötelez bennünket erre, de leginkább az a művészi hitvallás, amit megfogalmaztunk önmagunknak.

G. Szabó M.
Fotó: *Szük Ödön*

Sokarcú téma: ipari formatervezés

Az ízlés halad a korral

Minden terméket azért vásárolunk meg, hogy az számunkra valamiért hasznos legyen, szolgáljon bennünket. Ám éppen ennyire fontos az is: milyen az a tárgy, vagyis *a forma és a funkció összhangja*. Ugyanis a bennünket körülvevő tárgyakban gyönyörködni is szeretnénk. Az elmúlt jó néhány évtizedben a piacgazdaság hiánya leszoktatott e „differenciált" szemléletről. Ott, ahol hónapokig kellett sorban állni például egy mélyhűtőért és azt sem tudtuk mi a mikrosütő, a design fogalma a legutolsó helyre szorult. A kereskedő széles mosollyal hárította el a speciális kéréseket, imigyen: *„Formatervezettet szeretne? Hál' istennek nincs!"*

Hamu alatt izzott a parázs a *design* háza táján az elmúlt esztendőkben. A piacgazdaságnak igazán csupán a híre jutott el hozzánk, de a tervezők gyakorta hangoztatták a formatervezés szükségességét. „Fel kell fedeznünk magunknak a termék s az áruk szeretetét. Hiszen ezen áll vagy bukik életünk, boldogságunk, gazdaságunk". *Dr. Hegedüs József, az Országos Műszaki és Fejlesztési Bizottság (OMFB) Ipari Formatervezési és Ergonómiai Tanács Irodájának* vezetője mindennapjaink alappillérének tekinti a formatervezést. Nem véletlen, hogy még az iparilag fejlett országokban is – a recesszió ellenére még jobban – előtérbe kerül a design. Az sem utolsó szempont, szerte a világon az emberek ízlése is halad a korral. Tehát a fogyasztói társadalmakban is fontos az igényszintek differenciáltabb kiszolgálása.

Hazánkban is mind több területen nélkülözhetetlen a formatervezés. A privatizáció révén most indulnak be a kis- és középvállalatok. A vállalkozói szféra e területén fejlődhet a legdinamikusabban a design. A választékbővítés igénye, a hazai termékek versenyképessége egyaránt a formatervezők munkájáért kiált.

Nem véletlen, hogy éppen *ez év júniusában rendezik meg Budapesten a harmadik Ipariforma Tervezési Konferenciát*. Menedzserek, kis- és középvállalkozók, formatervezők, ergonómusok, marketing szakemberek, szociológusok, technológusok, banki szakemberek, vállalati vezetők tanácskozhatnak e sokarcú témáról.

Az OMFB rendezvényén a legfontosabb kérdések: hogyan segítheti a design a vállalkozásokat? Mi a szerepe a piaci versenyben, a termékpozíciók javításában? Hogyan javítható a termékek minősége, miként biztosítható a magyar termékek védelme? Az oktatás, a számítógépes tervezés, az értékelemzés, a sikeres formatervezés, a design szerepe az életvitelben, a környezetfejlesztésben, – ezek a kulcsszavai a nem csupán a szakemberek érdeklődésére számító tanácskozásnak.

E. K.

Egy arc a képernyőről

Jó reggelt!

Angolul folyékonyan, minden akcentus nélkül beszélő fiatal női hang köszöntötte az óceán túlsó feléről jelentkezőt, és készített telefoninterjút Gregory Peck-kel öt esztendeje. Később Arthur Millerrel. Joseph Hellernek, A 22-es csapdája írójának elmondta: „Maga vizsgatételem volt az egyetemen", s az író megkérdezte: „Átment belőlem vagy megbukott?".

Így tűnt fel először rádióriporterként *Albert Györgyi*. Azt mondja, Forró Tamás „találta ki" őt, aki akkoriban hétfőnként szerkesztette a Reggeli krónikát, és bízta meg Györgyit ezekkel a telefonriportokkal. Így azután rövidesen megtudta a magyar telekommunikáció berkeiben mindenki, akit illet, hogy van itt egy tehetséges és kiváló angolságú ifjú riporternő, akit ilyen jellegű feladatokra lehet használni.

Sokat tanult az évek során, már nincs meg benne az egykori hályogkovács, a kezdő magabiztossága, komolyabban és felelősebben foglalkozik riportjaival és riportalanyaival.

Ha a rádióban Forró, akkor a televízióban Sárközy Erika „találta ki" Albert Györgyit, akiből a két éve futó A reggel című műsor egyik állandó műsorvezetője lett. Emellett sűrűn hallhatják riportjait, műsorvezetéseit nem csak a Petőfi adón, de a Calypso rádió hallgatói is.

Nemrég Berlinben járt, a nemzetközi filmfesztiválon. Itt végre személyesen találkozhatott Gregory Peck-kel, aki öntudatlanul bár, de karrierjének elindítója volt. A minden sztárallűrtől mentes, roppant kedves, 77 éves nagy színész, miként annak idején telefonon át, most személyesen ugyanolyan barátságos volt az ezúttal tévériporterként előtte megjelenő Albert Györgyivel. Öt perccel túl is lépték az előre megbeszélt időt, a Györgyi után következő spanyol televíziósok már türelmetlenül topogtak az előszobában.

Jóval innen van még a harmincon Albert Györgyi, és már ismert személyisége a rádiónak és a képernyőnek. Szülei diplomaták, gyermekkorában több országban angol nyelvű iskolákba járt, ott szerezte elsőrangú nyelvtudását.

A Váradyné-féle öltés

Fürge ujjak

Nem is tudom már, hogyan kezdődött.

Aki Ovidiusból még oldalakat mond fel latinul, aki még arra is emlékszik, hogy Kosztolányitól ajándék könyvet kapott, annak a lelke sose öregszik meg.

– Megírhatom a korod?

– Írd, ha jónak látod. Hetvenhét.

Várady Lajosné volt egykoron a Fürge ujjak, évtizedekkel ezelőtt tele a nevével a neves kézimunka-folyóirat, s e cím alatt három könyv is megjelent, nagyrészt Elvira munkáival. Aztán kiállítás Komáromban, Szőnyben, Tatán, leheletnyi csipkék elegáns ekrüből, az önmegvalósítás egyik példázataként. Mert valamikor indult valamerre, szénrajzokat csinált, ki tudja, ehhez túl korán született-e, vagy a szép lánysága eresztett sorompót, de a dolgok más irányt vettek.

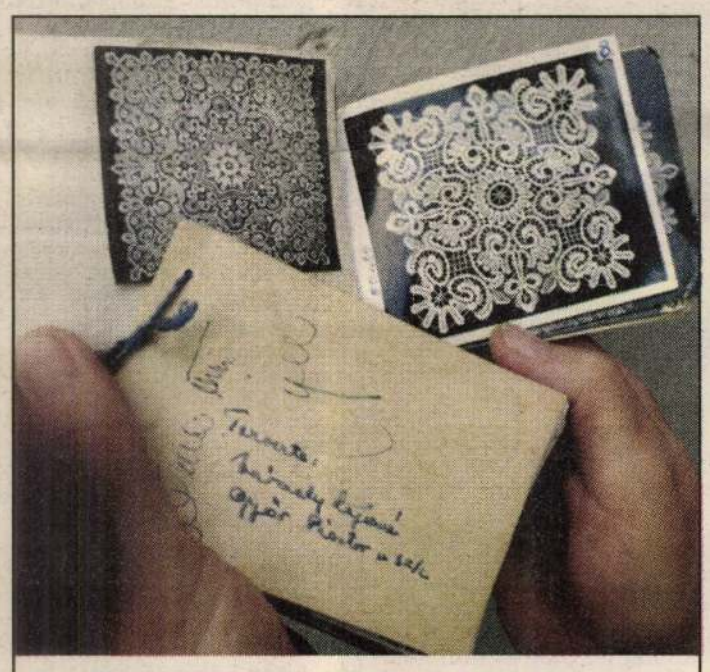

Tervezetek a mintákra.

– Hogyan kezdődött?

– Jaj, édesem, nem is tudom. Talán úgy, hogy kellett egy terítő a kisasztalra, s született egy új horgolástechnika.

Mert Elvirát nem is a horgolás tette naggyá, hanem mintákat tervezett, új technikát dolgozott ki, s a fent említett szaklap, a megjelent könyvek sorban így jelezték a fényképen közölt munkát: tervezte Várady Lajosné.

– Hogyan kerültél a Fürge ujjak-ba? De fogalmazhatnók úgy is, hogyan indultál a siker útján?

– Hát látod, erre sem emlékszem már olyan pontosan, azt tudom, hogy Pesten jártam, vittem a kézimunkám, valaki meglátta, s már hívta is a lap szerkesztőségét.

– Mire vagy a legbüszkébb?

– Talán a klöpli horgolásra, az én találmányom, itthon megünnepeltük.

– Ez az, ami a vert csipke mintájára készül?

– Igen, a vert csipkét horgolom át a szalaghorgolás ismert technikájával.

Mit mondjak, a terítők csodálatosak, kézbe kell őket venni, hogy gyönyörködtessenek. Egy fióknyi levelezés, segítséget, tanácsot kérnek tőle, akik művészi szinten művelik a csipke készítését.

– Hogyan terveztél, hiszen szinte nincs két egyforma mintád?

– Tusrajzot csináltam pauszpapírra.

– A könyvek Várady Lajosné név alatt később nemcsak csipkéket közöltek.

– Nem bizony, kirukkoltam a Váradyné-féle torontál öltéssel.

– Ezt a technikát hogyan értsem?

– A száröltés mozdulataival készül, faliszőnyeget, párnát csináltam.

Sikert hozott a figurális szálbehúzású lakberendezési kellék, mivel illik a modern bútorhoz, a színes fonalból készült faliszőnyeg, párna díszíti a lakást.

– Most már a kötés foglal el. Miért?

– Mert ez olyan kézimunka, ami mellett tudok tévézni.

Pávamintás gyönyörű pulóverek az unokáknak, így múltak el az évek, s csak az ujjak maradtak fürgék.

A kézimunka-sztár megpihen. De ez nem ok, hogy felejtsük, hogy néha meg ne emlegessük...

G. Szabó M.
Fotó: Szük Ö.

Három diploma egy napon

Bogyók az olajfák hegyéről

A kilencvenedik tavaszán jázmint szedett, meg pünkösdi rózsát, ott illatozik a sublóton álló antik vázában. Nehéz tölgyfa bútorok között, a mesterség művészi remeke minden egyes darab, emlékidéző órákat pergetünk. *Hebenstreit Nándor* győri polgár alig egy hónap múlva lesz kilencvenéves. Ez is ürügy, de inkább az, hogy egyszerre kapott három diplomát a közeli múltban: aranyat, gyémántot, vasat. Van még körülötte néhány furcsaság, s hogy nem egy hétköznapi ember, arra példa leginkább: hetvennek nézik kilencven helyett.

Az ország legrégibb cserkésze, még 1914. július 5-i keltezésű a cserkészőrszemigazolványa, szép szőke fejű kisgyerek ragyog a világra a benne lévő fényképen. Különben 1927-ben diplomázott a mosonmagyaróvári mezőgazdasági akadémián, gyakorlatát a felső-dunántúli mezőgazdasági kamaránál töltötte, tervezte a Vichtrich gróf birtokain, hecsei, ölbői településeken a mezőgazdasági termelés teljes villamosítását, amihez nagy segítséget kapott a bencés apátságtól.

Az élet sokszor közbeszól. Ükszülők fényképe a falon, aztán a család, az anyós Eperjes első óvónője, színjeles diplomával, az após a lengyel Doczlik Jenő, tanító, aki könyvet írt a szemléltető énektanításról és zeneelméletről. Az ükapa szemorvos volt, s a szegényeket ingyen operálta, így maradt fenn az emléke. Nagyanyjától egy lánc maradt kereszttel, a bogyók amiből a láncot fűzték, az olajfák hegyéről valók. Zárt vitrinben őrzi. Apja a győri szeszgyár főgépészeként dolgozott, ma azt mondanák, a gyár főmérnöke, 1902-ben nősült, s a házasságából született Hebenstreit Nándor.

A kilencvenedik évhez közelítve.

– Hogy volt még egy testvérem is, de az halva született, én is felnőtten tudtam meg, ebből – meséli, miközben jókora vászonkötésű könyvet rak az asztalra, ami nem más, mint a hajdani polgári család pontos kettős könyvelése. Könyv, amibe a családfő, mivel mindent bejegyzett, még a koldusnak adott két fillért is, elárulja, hogyan élt akkortájt egy jól szituált polgári család.

Egy levél Habsburg Ottótól a legnagyobb üdvözlettel, s az elemi iskolás füzetei ceruzás zsinórírással, mindkettőnek helye van a tárgyi emlékek között, amelynek gazdagsága szinte felbecsülhetetlen.

Akkor először a diplomákról.

– Hogyan, hogy egyszerre kapott hármat?

– Mert amikor időszerű lett volna, egyet se kaptam meg.

Tavaly érkezett a levél az egyetem tanácsától a hivatalos ünnepségre, jóllehet, ők, az öreg gazdászok egymást ugyancsak számon tartották, s találkozókat szerveztek, például nyolcvanháromban a Gellért sörözőben, s még sorolhatnók. Így esett meg hát az a furcsaság, hogy Hebenstreit Nándor arany oklevelet kapott az ötven évért 1992. szeptember 7-én, gyémántot a hatvan évért 1992. szeptember 7-én és vasoklevelet a hatvanöt évért szintén ekkor. Ilyen is lehet a világ! Meg olyan is.

Elrakta a táncrendjeit, mert az ő ifjúságában ilyen is volt, szép alakú, zsebbe való füzet, benne, melyik táncot kivel járja majd, csak az övén egy lány nevét se találom. Nem szeretett táncolni? Táncoltatta az élet.

Két fiút, egy lányt nevelt föl, harmincnyolc évet élt a párjával mély szeretetben, ő mondja így, négy éve, hogy elbúcsúztak egymástól.

– Milyen a magány?

– Eltelik a nap.

Gyógyszert nem szed, él benne a hajdani háziorvos tanácsa: írok gyógyszert, de ha nem muszáj, ne vegye be. Azt mondja, a kilencven év alatt tíz aszpirint fogyasztott el, egyszer kapta el a vírusos tüdőgyulladás, akkor nem tiltakozott a tabletták ellen.

Ilyen ember. Ma grillcsirkét süt, van amikor rétest, van amikor kiszedi a szekrényből a Révai lexikonokat, van amikor folytatja a családfájának a kimunkálását. Azt mondja, már eljutott Mária Terézia koráig.

Nem tudtuk lebeszélni, az utcáig kísér bennünket, mert neki a lépcsőjárás semmi. Ahogy a fotelből fölállt, igen, akkor mintha kicsit rozsdásodnának a tagjai... s nekem ebből a kilencven évből ez a legcsodálatosabb: a szellem frissessége, meg a tevékenység folytonossága.

A diplomaosztáskor készült tablón 84-en vannak. Ma már hárman élnek közülük.

– GSZM –
Fotó: Sz. Ö.

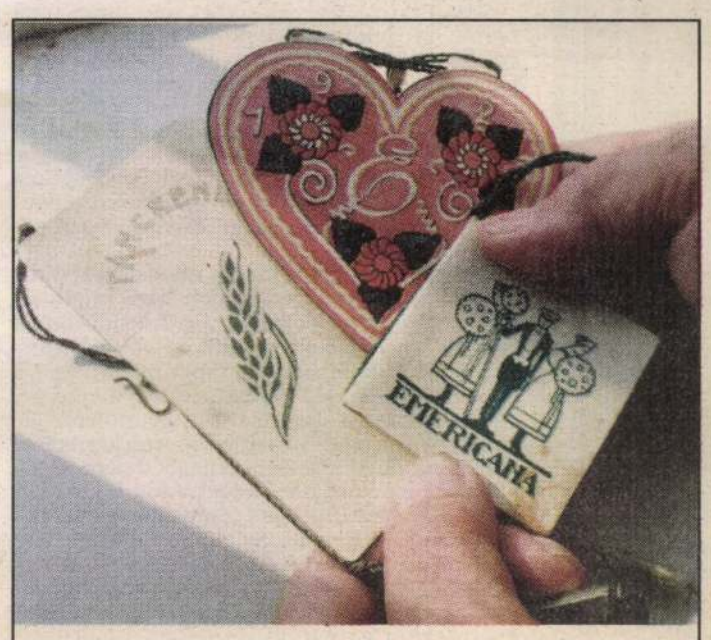

Táncrendek, az ifjúság szele...

Diplomák sora.

Uj Művészet 1991.12.

BÁTHORY JÚLIA

Varga Vera

1901. december 31-én Budapesten született. Középiskolai tanulmányait Debrecenben és Budapesten végezte, majd Münchenben a Képzőművészeti Akadémián folytatta, ahol eredetileg rajzot tanult. Érdeklődése már tanulmányai alatt szinte teljesen az üveg felé fordult, s az akadémia befejeztével, 1929-től üvegtervezéssel foglalkozik. München után Dessauba költözött, ahol az önálló üvegtervezői munka mellett a Bauhaus előadásait is látogatta. 1932-től 1939-ig Párizsban élt, majd a háború kitörése miatt hazaköltözött. Párizsi tartózkodásának évei alatt tanulmányutakat tett Francia-, Olasz- és Németországban, Svájcban és Belgiumban.

Palackot formázó váza, 1971, fúvott, hutakész üveg, M 41,5 cm

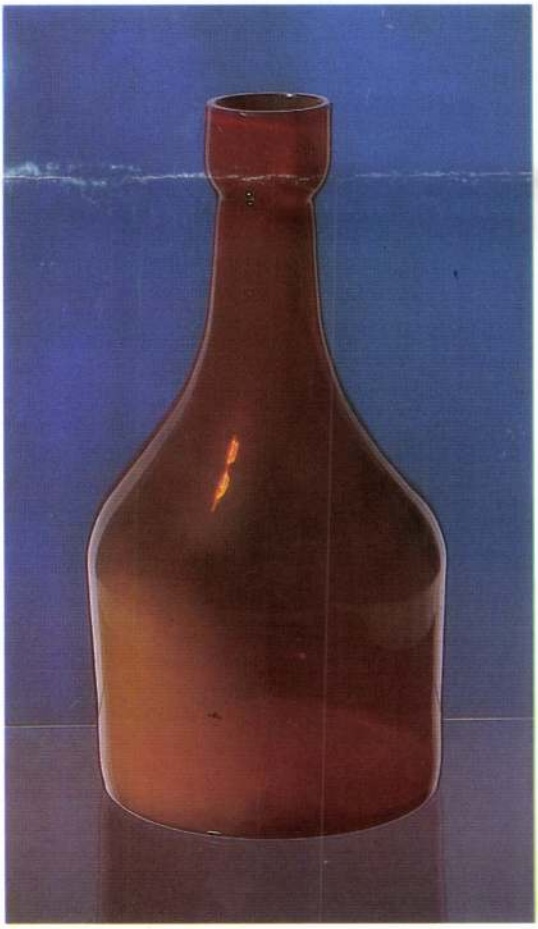

A párizsi „Őszi szalon" tagja és állandó kiállítója, majd 1938-ban Párizs város meghívott kiállító művésze volt. Ez alkalomból vásárolta meg a város *Vadászat* című reliefjét és egy vésett díszítésű edényét.

A negyvenes évek munkái nemcsak Báthory Júlia oeuvre-jében, de az üvegművészet történetében is megkülönböztetett helyet foglalnak el, a művész ekkor lépi át először „műfaja", illetve anyaga eddig felfedezett lehetőségeinek határait, csiszolókoronggal rajzol, fest, egyesíti a plasztikus kialakítást és a rajzosságot. Figurái, ábrázolásai néhány csiszolt vonallal történeteket mondanak el, élnek meg, alkotójuk sajátos humorát árasztják, a tánc és a zene örömét, méltóságát fejezik ki. Vonalai szinte minden technikai kötöttségnek ellentmondanak, ábrázolásai mintha könnyedén papírra vetett szénrajzok volnának. Világa minden merevségtől mentes, méltóságteljes, néha fájdalmas, de inkább jókedvű világ, ez Báthory Júlia „örömteli korszaka".

Hazai munkásságának célja a magyar művészi üveg megteremtése volt. Az ehhez vezető utat egy képzett tervezői gárda létrehozásában látta, s az üvegtervezők képzésének kérdésével kezdett el – elméletben és gyakorlatban egyaránt – foglalkozni. 1949-ben kidolgozta egy iparművészeti főiskola üvegtervező- és tanárképzésének oktatási koncepcióját. 1952-ben a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban létrehozta az üveg tanszakot. Tanári pályafutásának vezérlő elve az a konkrét természeti motívumokból és az üveganyag lehetőségeiből kiinduló rendszer, melyhez a történeti formaadó és díszítő technikák gyakorlati megismerése társul. Mindezekből következően, a szakrajz fontosságát, a tervezői készségek optimális módon történő kialakítását véve alapul, egy „ornamentika abc"-t fejlesztett ki.

Báthory Júlia oktatói munkásságának – mely elválaszthatatlanul egybefonódik tervezői tevékenységével – kulcsproblémája a funkció, az anyagszerűség, az üveganyag mind sokrétűbb felhasználásának problémája. A legnagyobb nehézséget – a nehéz gazdasági viszonyok, a megfelelő anyag és felszerelés hiánya mellett – a „légüres tér", a partner nélküliség jelentette, de ez a kedvezőtlen helyzet a művészre inkább pozitívan hatott, alkotói és oktatói munkássága teljesen egyéni irányba fejlődött.

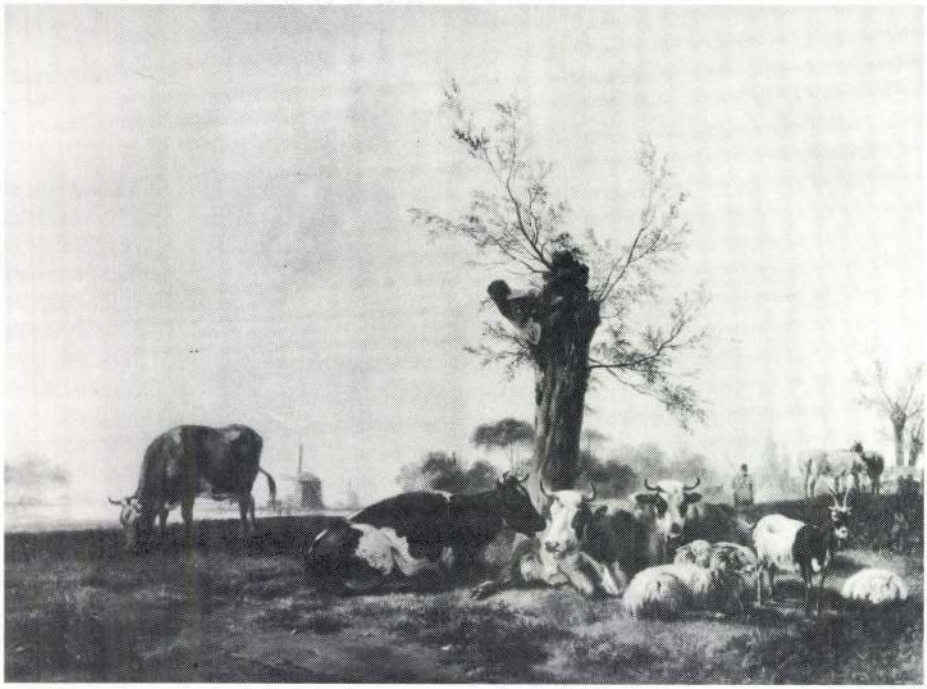

Os, P. G. van: Tájék állatokkal, 1837, olaj, fa, 51,5x67 cm

P.A. Bergh: Holland tájkép (Fotók Józsa Dénes)

üvegművész pályaképe

Munkáin is kevéssé követhetők nyomon az esetleges hatások, néhány tárgyon – például az Iparművészeti Múzem gyűjteményének egy talpas poharán – a svéd Orrefors gyár vésett díszítéseinek hatása érezhető, de Báthory Júlia munkái sajátos, líraian robusztus, gótizáló stílusúak, vésett motívumaik – ellentmondva szinte a finom, aprólékos technikának – monumentálisak, nagyvonalúak.

A plasztikus kialakítás iránti igény – párhuzamosan a festői, rajzos felfogással – már az 1937–1938-as évek tárgyain is erősen érezhető, ezek ábrázolásai relief-szerűek, a sík üvegfelület megtöréséből származó plasztikai, illetve optikai hatásokra, fény-árnyék kontrasztokra építettek.

Műfajukat tekintve e művek – a magyar üvegművészet történetében útmutató elsőként – átlépik az iparművészet határait, mint képzőművészeti alkotások funkcionálnak. Ilyen például a strasbourgi egyházművészeti kiállításra készített házioltár, melynek centrális jelenete, a *Sírbatétel*, kompozíciójának klasszicizáló egyszerűségével, s az ehhez párosuló, az üveg anyagából következő, adekvát technikai megformálással – viszonylag korai készítési ideje ellenére – Báthory Júlia munkásságán belül a plasztikai irányulás, az „üvegrelief" (relief sur verre) szintézisének tekinthető. Bár egyházi tematikájú munkáival több kiállításon is együtt szerepel a római iskola tagjaival – e bemutatók

Talpas díszpohár, 1929, fúvott, színtelen, átlátszó üveg, csiszolt és vésett díszítéssel, M 12 cm

legjelentősebbike az 1941-es egyházművészeti kiállítás –, azok újklasszicista iránya Báthory Júliánál legfeljebb csak nyomokban lelhető fel, sokkal inkább jelen van – az egyes művek kapcsán már említett – monumentalitás-igény. Bár szintén bibliai témát jelenít meg, egészen más hangulatú az Ádámot és Évát ábrázoló relief, vonalai játékosak, a témát oldottá, játékossá teszik, a két ősszülő alakját átszövi a csiszolt irónia.

E tendencia jegyében születtek az ólomüvegbe csiszolt, majd foncsorozott, így a tükörfelület révén fokozottabban a – paradox módon – plasztikus fényjátékra épülő alakok, a „könnyűzene" (Musique légère) párosa – e körlap funkciója szerint rádió előlapja – és a bútorlapokon is szereplő, stilizált állatfigurák. Ezen az úton továbbhaladva jut el a művész a monumentális, „murális" üvegig, mely külső és belső alkalmazást egyaránt jelenthet. Ezt az ilyen értelemben vett építészeti üveget („Bauglas") bútorok kialakításához, díszítéséhez éppúgy alkalmazza, mint falburkolatok, térelválasztók, ajtók, díszablakok megformálásához. Egyik első s egyben reprezentatív példája ennek a felfogásnak egy asztallap, mely kazettás osztásban a csillagképek jelképes ábrázolásával díszített.

Nemcsak Báthory Júlia munkásságát, de az üveg megmunkálásának történetét tekintve is döntő jelentőségű a homokfúvás technikájának művészi célú alkalmazása, mely az ő nevéhez fűződik. A homokfúvás ma sem közismert üveg-felületmegmunkáló, díszítő technika, lényege homokszemcséknek, korundnak vagy finom vaspornak speciális eszközzel – géppel, nagy nyomású levegővel – nagy sebességgel az üveg felületére való fúvása. A szemcsék az üvegfelszínt kagylósan feltörik, s így a felület matt fehér színűvé válik. A meg nem munkálandó részeket védőanyaggal takarják le. A különböző szemcsék minőségének, a fúvás erejének és időtartamának módosításával igen változatos, a felület mélységét variáló, plasztikai hatások érhetők el.

A technikát *Benjamin Tilghman* kémikus kísérletezte ki 1870-ben. Évtizedekig kizárólag ipari célokra alkalmazták – üveg esetében például nagy táblák mattitására –, művészi célú dekorok kialakításához való felhasználása a húszas-harmincas években elsőként Báthory Júlia nevéhez fűződik. Báthory Júlia egy másik, eladdig főként öblösüvegen alkalmazott technikát, a csiszolást viszi át – a homokfúváshoz hasonló módon, gyakran azzal együtt alkalmazva – monumentális síküvegre. Bátyja különleges gépet szerkesztett a nagyméretű üvegtáblák mélycsiszoláshoz való tartására, mozgatására. A csiszolt, illetve homokfúvott díszítés a monumentális síküveg mellett használati- és díszedényeken is megjelenik, érzékenyen mutatva a művész stílusának változásait.

A negyvenes évek munkáin a motívumok stilizáltak, még részben az Art Deco stílusjegyeit mutatók, fokozottabb dekorativitás-igényükben is erősen különböznek az ötvenes-hatvanas évek kevésbé játékos, szigorúbb szerkezetű alkotásaitól.

A hatvanas évek elejétől – részben oktatói munkássága folytán – Báthory Júlia fúvott üveggel kísérletezik. Formái egyszerűek, funkcionálisak, alapformák, díszítésük a meleg üvegben rejlő lehetőségeket alapul vevő, melegen felcsavart, részben beágyazott, színes vagy opak fehér üvegfonal, pecséttel formára nyomott vagy szabadon alakított üvegcseppek és beágyazott levegőbuborékok. Döntő szerepe a színnek van – az általa megadott receptek szerint –, uralkodók az élénkvörös, a szürke, a kék és a zöld különböző árnyalatai. Egyes formákon és díszítéseken a kortárs muránói üvegművészet, a Rajna vidéki „Waldglas" (erdőüveg) és a magyar hutaüveg tradíciók tudatosan, az Iparművészeti Múzeum történeti anyagának tanulmányozása után átvett hatása érezhető, ez utóbbiak az üveg falára melegen feltett üvegcseppekben, a melegen felcsavart üvegfonalas díszítésben és a bokályforma felhasználásában jelentkeznek. E hatások a művész oktatói munkájához kapcsolódó elméleti és gyakorlati üvegtörténeti stúdiumainak is köszönhetőek, egy-egy tárgyon egy-egy történeti stílus jellegzetességeit mutatja be. A kivitelezés lehetőségét a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban biztosította, megteremtve annak – Európában ekkor ilyen felszereltséggel egyedülálló – műhelyét, melyben kis huta és homokfúvógép is működött.

Az alapvető szempont a fúvott tárgyak kialakításánál a funkciónak való mind pontosabb megfelelés, reprezentatív példa erre a szekfűváza-sorozat – hasonló terveket készített a művész más virágfajtákhoz is –, melynek formái a virág jellegéhez, szükségleteihez alalmazkodnak, a kekszstartó doboz, melynek fedele egyúttal kínáló tálként is használható. A természeti formából kiinduló, funkcionális tárgykialakítás frappáns példája az azóta oly gyakran és oly gyengén utánzott *Levél-tálka* sorozat, melyben a művész a harmincas évek „örömteli" csiszolt vonalkultuszát éleszti fel újra.

Ezekkel, a meleg üveg formálhatóságából adódó lehetőségeket felhasználó tárgyakkal párhuzamosan Báthory Júlia folytatja a már Párizsban megkezdett utat: csiszolt és homokfúvott használati- és építészeti üvegeinek kialakítását. Ezeknél – fokozottabb mértékben, mint a harmincas-negyvenes évek munkáinál – a relief- díszítés, a bemélyített és kiemelkedő motívumok kontrasztja kerül előtér-

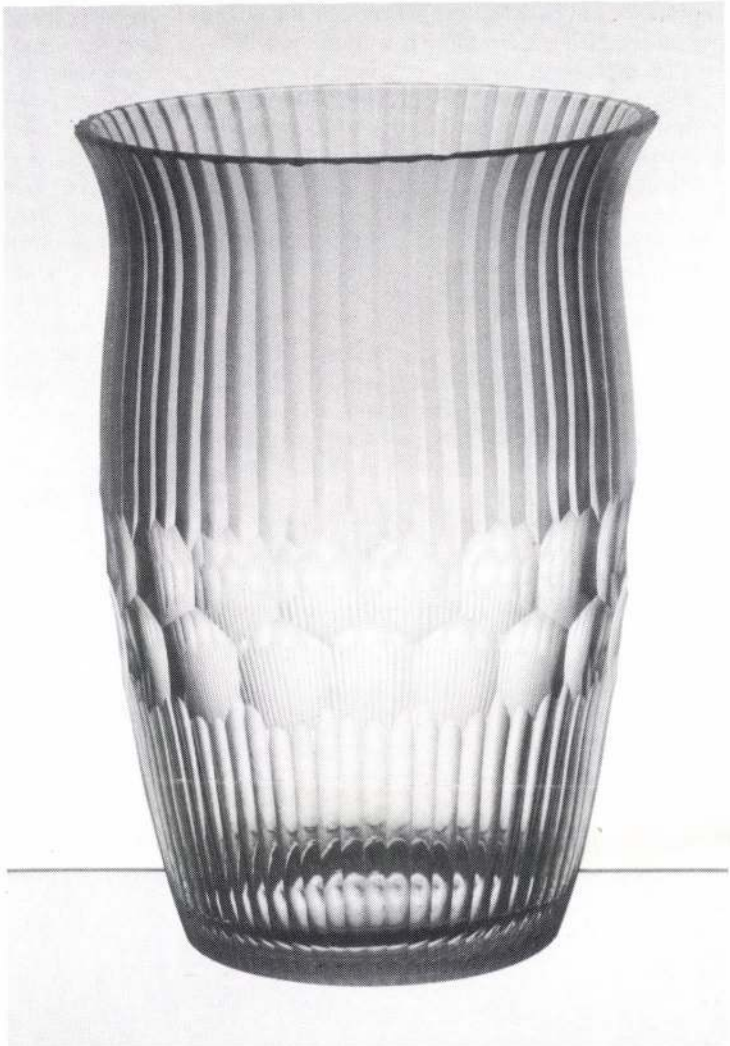

Váza, 1955, (1940–1941-es dekorterv nyomán), fúvott, színtelen, átlátszó üveg, matt és fényezett fuvola- és méhsejt-csiszolással díszített, M 17,5 cm

be, az ábrázolás rusztikus, merőben új a színtelen, átlátszó üveg matt és fényes felületi kontrasztjának ilyen jellegű kiemelése. Ugyanerre az alapkoncepcióra épül a művész e periódusában készült monumentális munkáinak hatásmechanizmusa.

Az 1960-ban készült, a gyógyszerészet történetét ábrázoló, már méreteiket tekintve is monumentális (120x160 cm) üvegpannók, reliefek ismét tematikus ábrázolásúak, a gyógyszerészeti tárgyú egyiptomi hieroglifákkal magyarázott „egészség istentől" kezdve, a középkori „alkémistán", „gyógynövényszedőn" és a „gyógyszervegyész" figuráján keresztül a tudomány fejlődésének minden jelentős fázisát, az azt jelképező, az egyes korok mélyreható tanulmányozására, illetve ismeretére utaló alakokkal beszélik el. Funkciójukban e reliefek a középkori templomok üvegfestményeinek leszármazottai, egy történet – jelen esetben egy tudományág profán története – elbeszélői. Műfajukat tekintve a pannók a párizsi munkák folytatásai, a magabiztos rajztudásról árulkodó tervek kivitelező technikája a téri többtónusos átfedést eredményező homokfúvás. Az ábrázolásokon átsugárzó fény – összhangban az egyes alakok megformálásával, s részben a technikai kivitel által pontosan kiszolgált funkcióból következően – egyfajta misztikus, szakrális jelleget kölcsönöz az ábrázolásnak, ami a patikában dolgozó gyógyszerészek megfogalmazása szerint, „a templomi áhítat" érzését kelti bennük. Hasonló, narratív szerepet töltenek be a budai Zöldfa étterem emeleti mellvédjének reliefjei (1966), melyek a társas étkezés és az ehhez kapcsolódó szórakozás kellékeinek ábrázolásával, a „fehér asztal intim örömeinek" jelképeivel díszítettek.

Báthory Júlia munkásságán végigtekintve a különböző stílus- és „üvegstílus"-hatások gazdag, egy különlegesen erős művészegyéniségen átszűrve érvényre jutó, sajátos szintézise áll előttünk. Külföldi tanulmányai után Párizsban a Bauhaus funkcionalista elveinek és a nemzetközi Art Deco egyes tendenciáinak ötvözésével egyéni stílust alakít ki. Ennek jellemzői a színtelen, átlátszó, illetve foncsorozott síküveg alkalmazása, és a csiszolás által megbontott, fény-árnyék, matt és fényes felületek kontrasztjára építő, mozgalmas felületkezelés. Az ábrázolások erősen stilizáltak, lineárisak, kontúrjuk a mély csiszolás következtében erőteljes. A tárgyak – bár többségükben enteriőr darabok – használati- és díszüvegek, bútorok, illetve az azokat díszítő dekoratív lapok már mutatják Báthory Júlia művészetének alapvető jellemzőjét; a pontos részletkidolgozást eszközként használó, de abban el nem vesző

monumentalitást. Főként ez jellemzi tematikus ábrázolású reliefjeit is, nem zárva ki a figuráknál, illetve az ábrázolásokban a humor, az irónia lehetőségét.

A hazai, meglehetősen mostoha körülmények, a technikai lehetőségek szűkössége, a „légüres tér" meglepő módon pozitívan hatott. A legkevésbé sem a „kvázi műtárgy" a „kistárgy"-kultúra irányába – ami felé a csábítás a fejletlen, illetve a tervezőművész tevékenységét szinte teljes értetlenséggel fogadó ipari háttér miatt még erősebb volt –, hanem más kiindulási pont, hosszú távon más „üvegstílus" felé.

A művész maga teremtette technikai lehetőségeivel élve – a Képző- és Iparművészeti Gimnázium (ma szakközépiskola) a fentiekben már említett műhelye – nemcsak saját üvegtervezői pályafutásának adott más irányt, hanem a fúvott üveg hagyományokra támaszkodva „újraélte" az üveg történetének egyes fázisait. A fúvott, színes üvegek és az „üvegtörmelékek" mellett készülnek a franciaországi periódus töretlen ívének folytatói, a hatvanas-hetvenes évek már említett, monumentális építészeti üvegei, reliefjei, melyeken alkotójuk az üvegfelület különböző technikákkal – savmaratás, csiszolás-vésés, homokfúvás – való megbontásában rejlő lehetőségeket kutatja tovább. A „stílus" azóta is változatlan, komor vagy iróniával átszőtt, monumentális, funkcionális, stilizált, vonalas – technikailag főleg csiszolt-maratott, homokfúvott sík- és öblösüveg –, egy karakterisztikus, markáns művészegyéniség „üvegstílusa".

Báthory Júlia képzőművészeti stúdiumok után, akarattal, elkötelezetten lett üveg(terező)művésszé, ez számára nem egy másodlagos, „alkalmazott" területre való kirándulást, hanem kreatív, újító-alkotó munkát jelentett. Báthory Júlia nem művészkedő mesterember, hanem mesterként is a legminőségibb szinten dolgozó művész. Funkcionális és murális üvegeivel egyaránt egy nagyvonalú polgári kultúra tradícióit örökíti tovább – vékony erecskeként még a hatvanas években is –, mindenkor egységben, tárgyegyüttesben, enteriőrben gondolkodva.

E kis írás Báthory Júlia munkásságának tényszerű áttekintésével kezdődött, a befejezése lehet talán szubjektív, bár e művész pályafutásából, egyéniségéből logikusan következő. Báthory Júlia évtizedeken át hallgatott és hallgattak róla. Célunk nem az ehhez vezető okok vizsgálata, hanem műveinek értékelő elhelyezése a nemzetközi és a magyar művészet, művészettörténet folyamatában, abban a meggyőződésben, hogy ez a kortárs magyar üvegművészet értékelését sokban megváltoztatja, reálisabbá, a nemzetközi tudományos és nem kizárólag „galériás", műkereskedői szempontok szerintivé teszi.

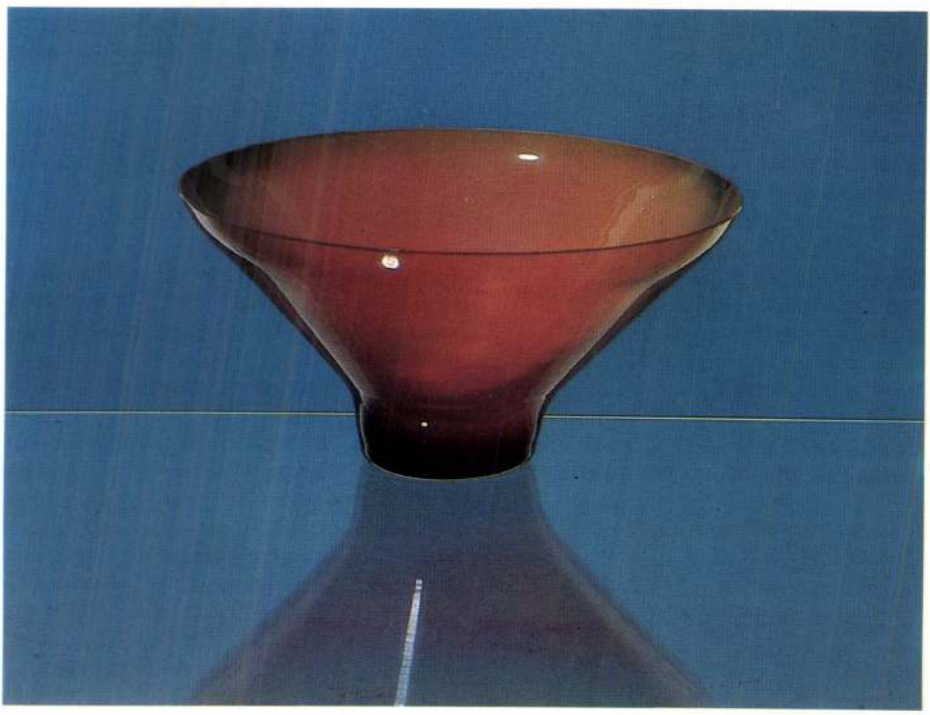

Tál, 1971,
M 11 cm,
(Fotó Tahin Gyula)

MEGHÍVÓ

KOVÁCS JÚLIA ÉS
SZILÁGYI ANDRÁS
ÜVEGMŰVÉSZEK,

A SCHOLA
MANUFACTURA
ALAPÍTVÁNY,

A SZÉCHENYI
IRODALMI ÉS
MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

tisztelettel meghívja Önt

BÁTHORY JÚLIA
(1901-2000)
ÜVEGMŰVÉSZ
emlékére alapított
ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNY,
MÚZEUM
ünnepélyes megnyitására,

A múzeumot felavatja,
a kiállítást megnyitja

DR. HÁMORI JÓZSEF
akadémikus

2000. szeptember 15-én,
pénteken 13 órakor.
Dömsöd, Szabadság u. 85.

A gyűjtemény
szeptember hónapban
megtekinthető
naponta 10-16 óra között,
október 1-től bejelentés
alapján a 06-20 9443212
telefonszámon.

Megközelíthető:
Budapesről az 51-es
(bajai) főúton, Dömsöd
nagyközség főutcáján,
(Kossuth utca),
a jobboldalon lévő
CBA Áruháznál
jobbra fordulva,
a katolikus templomnál
balra, a táblával jelzett
helyen.

•LA GIROUETTE•

RELIEFS SUR CRISTAL
DÉCORATION ARTISTIQUE

BÁTHORY JÚLIA

(1901-2000)

ÜVEGMŰVÉSZ

ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNY, MÚZEUM

MEGHÍVÓ

KOVÁCS JÚLIA ÉS
SZILÁGYI ANDRÁS
ÜVEGMŰVÉSZEK,

A SCHOLA
MANUFACTURA
ALAPÍTVÁNY,

A SZÉCHENYI
IRODALMI ÉS
MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

tisztelettel meghívja Önt

BÁTHORY JÚLIA

(1901-2000)
ÜVEGMŰVÉSZ
emlékére alapított
ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNY,
MÚZEUM
ünnepélyes megnyitására,

A múzeumot felavatja,
a kiállítást megnyitja

DR. HÁMORI JÓZSEF
akadémikus

2000. szeptember 15-én,
pénteken 13 órakor.
Dömsöd, Szabadság u. 85.

A gyűjtemény
szeptember hónapban
megtekinthető
naponta 10-16 óra között,
október 1-től bejelentés
alapján a 06-20 9443212
telefonszámon.

Megközelíthető:
Budapesről az 51-es
(bajai) főúton, Dömsöd
nagyközség főutcáján,
(Kossuth utca),
a jobboldalon lévő
CBA Áruháznál
jobbra fordulva,
a katolikus templomnál
balra, a táblával jelzett
helyen.

•LA GIROUETTE•
RELIEFS SUR CRISTAL
DÉCORATION ARTISTIQUE

BÁTHORY JÚLIA

(1901-2000)

ÜVEGMŰVÉSZ

ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNY, MÚZEUM

A gyűjtemény
szeptember hónapban
megtekinthető
naponta 10-16 óra között,
október 1-től bejelentés
alapján a 06-20 9443212
telefonszámon.

Megközelíthető:
Budapesről az 51-es
(bajai) főúton, Dömsöd
nagyközség főutcáján,
(Kossuth utca),
a jobboldalon lévő
CBA Áruháznál
jobbra fordulva,
a katolikus templomnál
balra, a táblával jelzett
helyen.

•LA GIROUETTE•

RELIEFS SUR CRISTAL
DÉCORATION ARTISTIQUE

BÁTHORY JÚLIA

(1901-2000)

ÜVEGMŰVÉSZ

ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNY, MÚZEUM

MEGHÍVÓ

KOVÁCS JÚLIA ÉS
SZILÁGYI ANDRÁS
ÜVEGMŰVÉSZEK,

A SCHOLA
MANUFACTURA
ALAPÍTVÁNY,

A SZÉCHENYI
IRODALMI ÉS
MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

tisztelettel meghívja Önt

BÁTHORY JÚLIA

(1901-2000)
ÜVEGMŰVÉSZ
emlékére alapított
ÁLLANDÓ GYŰJTEMÉNY,
MÚZEUM
ünnepélyes megnyitására.

A múzeumot felavatja,
a kiállítást megnyitja

DR. HÁMORI JÓZSEF
akadémikus

2000. szeptember 15-én,
pénteken 13 órakor.
Dömsöd, Szabadság u. 85.

NEMZETI UJSÁG 13
1938 november 5. Szombat

Báthory Julia.

Nemzeti Ujság 1938 XI 5

Iparművészeti Tárlat

Az *I. Magyar Országos Iparművészeti Tárlat* — szögezzük le mindenekelőtt — azonfelül, hogy igen sok meglepetést tartogat a művészi izlésü közönség számára, elsősorban a mindennapi élet igényeinek kielégitését kivánja szolgálni. Ez a seregszemle *sokkal több szemkápráztató kiállitásnál:* mélyebbre nyuló célja van, mégpedig az, hogy a nagyközönségnek bemutasson olyan *szinvonalat,* amelyen még a legapróbb bagatellekből is a művészet lehelete sugárzik; a cél bemutatni, mit tud produkálni az üzleti szempontok megkötöttségétől ment iparművészet. A cél tehát bizonyos *reveláció,* de ugyanakkor a tárlat fejlesztőleg is akar hatni a közizlésre.

Általános és részletes, s tegyük hozzá, *örvendetes képét* kapjuk ezen a kiállitáson a mai magyar iparművészet teljesitőképességének. Már maga a kiállitási helyiség konstrukciója is roppant szellemes megoldásokkal szolgál. A rendezés kitünő munkát végzett. Csupa válogatott és többszörös szigoru kontrollon keresztülment, mintegy *máris fémjelzett* darab szerepel. Még egy, szerintünk mellőzhetetlen értéke a kiállitásnak, hogy általában *minden egészségtelen tulzástól mentes* és abszolut korszerüségében is bizonyos diszkrét, *uri zamatot* sikerült megőriznie. Az egyes kiállitóművészekről nehéz külön-külön megemlékezni, mert valamennyien dicséretesen tartják magukat a tárlat nivójához. Talán az iparművészeti ujdonságokról emlékezzünk meg először. A nálunk még kevésbé ismert *üveggravurák* a Párisból hazatért *Báthory Julia* igen figyelemreméltó tehetséget dicsérik. Ujszerü és sok hálás lehetőséget nyujtó technika. A *kerámiát,* amely az utóbbi időben erőteljes fejlődésnek indult, gyönyörü darabok képviselik. Attrakciónak szánták *Kovács* Margit magyaros stilusu kályháját. Ez a darab valóban nagy feltünést fog kelteni. De a kerámikus és üvegtechnikusok valamennyien méltó módon képviselik a „szakmát", igy *Arkayné Sztehló* Lili, a komoly tehetségü *Gádor* István, *Márkus* Lili, *Sinkó* András. Pompás darabokkal szerepel a *herendi porcellángyár* és a *pécsi Zsolnay-gyár.* Igen érdekes az iparművészetnek az az uj irányzata, amelyet *épitőiparművészetnek* neveznek. Ennek az a célja, hogy belülről, a lakásból kiindulva komponálja meg a lakóházat. Sok artisztikus tervezettel találkozunk itt. A kész formában kapott lakberendezések interieurjai közül külön meg kell emliteni *Rákos* Pál magyaros hangulatu női szobáját. Az *egyházművészet* uj irányai tökéletes kifejezést nyernek *Arkayné Sztehló* Lili, *Kovács* Margit, *Márkus Lili* alkotásaiban. Nagy értéke a tárlatnak *Ohmann* Béla, akinek zárt kompozicióju fából készült Szent Antal szobra *egyike a kiállitás legszebb darabjainak.* De többi diszitő szoborművei is csupa elsőrangu értéket reprezentálnak. A *kisplasztikában Lux* Elek, Borbereki *Kovács* Zoltán, *Lux* Alice, *Zölley* Gyula tünnek ki. Az ötvösség, a grafika, a könyvművészet, a szinpadművészet, a textil- és szőnyegipar is olyan elsőrendü művelőikkel szerepel, mint *Jaschik* Álmos, *Végh* Gusztáv, *Zsedényi* Margit, *Tálos* Gyula, *Nagyajtai* Teréz, *Zsindelyné Tüdős* Klára. A fotókiállitáson is szép felvételek szerepelnek. *Hollósné Mattioni* Eszter figyelmet érdemlő *műkőmozaikjait* mutatja be. *Kontuly* Béláné nagyméretü szines faliszőnyegjét külön dicséret illeti.

A kiállitásnak, melynek megrendezése körül *Szablya* János, ifj. *Richter* Aladár, *Tálos* Gyula és ifj. *Payer* József végeztek minden elismerést megérdemlő munkát, *nagy sikert jósolunk.* Sz. I.

•

Az *Iparművészeti Tárlatot* november 5-én. szombaton délután nyitja meg *József Ferenc* főherceg, az Iparművészeti Társulat örökös elnöke. A tárlattal kapcsolatban iparművész társadalmunk első izben rendez *Országos magyar iparművész-kongresszust,* amelynek elnöke *Ugron* Gábor, alelnökei *Kratochwil* Károly és *Szablya-Frischauf* Ferenc. A kongresszus előadója ifj. *Richter* Aladár. Az iparművészkongresszus tárgyalja a magyar iparművésztársadalom aktuális problémáit.

igen nagy jelentőségü, hiszen a bekötőut épitési program befejezésével 858 község, 93 tanyaközpont, 350 tanyavidék jut közuti közlekedéshez és ezzel kereken 900 ezer ember közlekedési viszonyait javitják meg.

FONTOS

rendelet készül a hentesáru gyártásának és forgalombahozatalának szabályozásáról. A rendelettervezet mindenekelőtt a hentesáru különféle elnevezésének megszüntetéséről kiván intézkedni. Meghatározza, hogy bizonyos elnevezés alatt milyen összetételü áru hozható forgalomba. A minőségjelzéseket is megállapitja. Rendelkezik az alapanyagok és a segédanyagok felhasználásáról. Szabályozza, hogy egyes hentesárukat a jövőben milyen eljárással szabad csak készitteni, de ismerteti azokat az eljárásokat, amelyek már az áruhamisitás sikján mozognak. Felsorolja mindazokat az anyagokat is, amelyek alkalmazásával a hamisitás elkövethető. A rendelet az exportra szánt áruk jellegzetességeit is meghatározza és részletezi majd az áruk összetételét. Magában foglalja a diétás hentesárugyártmányok követelményeit, körvonalazza a műbél felhasználásának módozatait, a továbbiakban pedig az üzemi és az áruhelyiségek tisztaságára, az üzemek és árusitóhelyek személyzetének egészségi vizsgálatára vonatkozó előirásokat tartalmazza. Olyan nagy jelentőségü tehát ez a készülő rendelet, amely alkalmas arra, hogy a fogyasztóközönség minden tekintetben jó és kifogástalan hentesárut kaphasson, de kiválóan alkalmas lehet arra is, hogy a magyar hentesáruk külföldi exportját előmozditsa és fokozza. Kétségtelen, hogy bizonyos vonatkozásokban a magyar hentesárunak már eddig is jóhire van a külföldön, az uj rendelet azonban ezt a hirnevet csak öregbitheti. Nálunk, ahol a nyersanyag bőven és nagy választékban áll rendelkezésre, elsőrendü érdek, hogy a készáru is kifogástalan legyen.

AZ AMERIKAI

értéktőzsde a világháborus feszültség elmulása után hatalmas hosszal reagált a kedvező fordulatra. Most érdekes adatok állnak rendelkezésre a hosszmozgalomról. Októberben a newyorki értéktőzsdén 41.6 millió darab részvény cserélt gazdát és ez a nagy forgalom már bizonyitja, hogy milyen nagy élénkülés következett be. Augusztusban csak közel 24 millió rész-

Báthory Julia

l.

Magy Iparm

1938. 254 l

256 l.

Kepek

aránkimondó, ügyvéd, sebész, gyermekrontó
geskedő, botránycsináló, ellenszónok"
ást nyilazó"

dő nyápic!
sért börtönzött,
ért megfeszitett,
romlandó, romlott,
vigyori,
tt és

ist észbehozó!!!!
lyettes!
pokol,
lló,
égjavitó!

TALÓC

zétrepülő, őrjöngő expansio!

Báthory Julia

— **A székesfőváros vásárlása az első Magyar Országos Iparművészeti Tárlaton.** Nagy örömet keltett a magyar iparművészek körében, hogy a székesfőváros a nagysikerű *Első Magyar Országos Iparművészeti Tárlaton* számos műtárgyat megvásárolt. A magyar művészetnek a székesfőváros mindenkor bőkezű támogatója volt és a magyar iparművészek külön megbecsülését jelenti, hogy karácsonyukat a székesfőváros is igyekezett örömteljessé tenni azzal, hogy muzeuma részére a következő iparművészek által készített műtárgyakat vásárolta meg: *Ohmann Béla, Okrutzky Erzsébet, Méhely Mária, K. Holéczy Etus, Hiesz Géza, Báthory Julia, Herendi Porcellángyár, Zsolnay Porcellángyár, Gorka Géza, B. Cser Jolán, Deleviczényi László, Kozák József.*

Pesti Hírlap

1938. dec. 22

Báthory Julia

Céd.

Az Orsz. Egyházművészeti Tanács által a Nemzeti Szalonban rendezett *Egyházművészeti Kiállítás*ról a m. kir. *vallás- és közoktatásügyi miniszter* az alábbi műveket vásárolta meg: *Okrutzky* Erzsébet: Rebeg (aranyozott ezüst, erdélyi zománccal), *Báthory* Julia: Hármas oltár (csiszolt üveg), *Deéd* Ferenc: Boldogasszony Anyánk (tempera- és kovácsolt vas), *Molnár C.* Pál: Menekülés-Egyptomba (olajfestmény), *Boldogfai Farkas* Sándor: Feszület (bronz), *Illyefalvi Lőte* Éva: Golgota (hársfa).

Szépművészet

1941. 107. l.

Báthory Julia

Magyar Iparművészet

1931. 133. l. (A Társulat nyári kiállításairól.)

Báthory Júlia üvegtárgyain érződik az áhítatosan művészi lélek. Maiak, artisztikusak, megvesztegetők. Ornamentikájuk szinte észrevétlenül simul mindig az üveghez és sohasem bontja meg az anyagszerűséget. Nagy érdem akkor, amikor ezt a hibát kevesen tudják kikerülni. Ő is megpróbálkozott azzal a nehéz feladattal, hogy a népies iparművészetet motívumaiban modernizálja; megoldásai ilyenkor is szépek és bizonyítják, hogy a probléma megoldásához nem okos elmélet, hanem tiszta művészi ösztön kell.

PÓSA KÁROLY
könyv-, papír-, író- és rajzeszköz
Budapest, XI. Horthy M
Telefon 69-3-87

Báthory Julia

ürcgmetsző

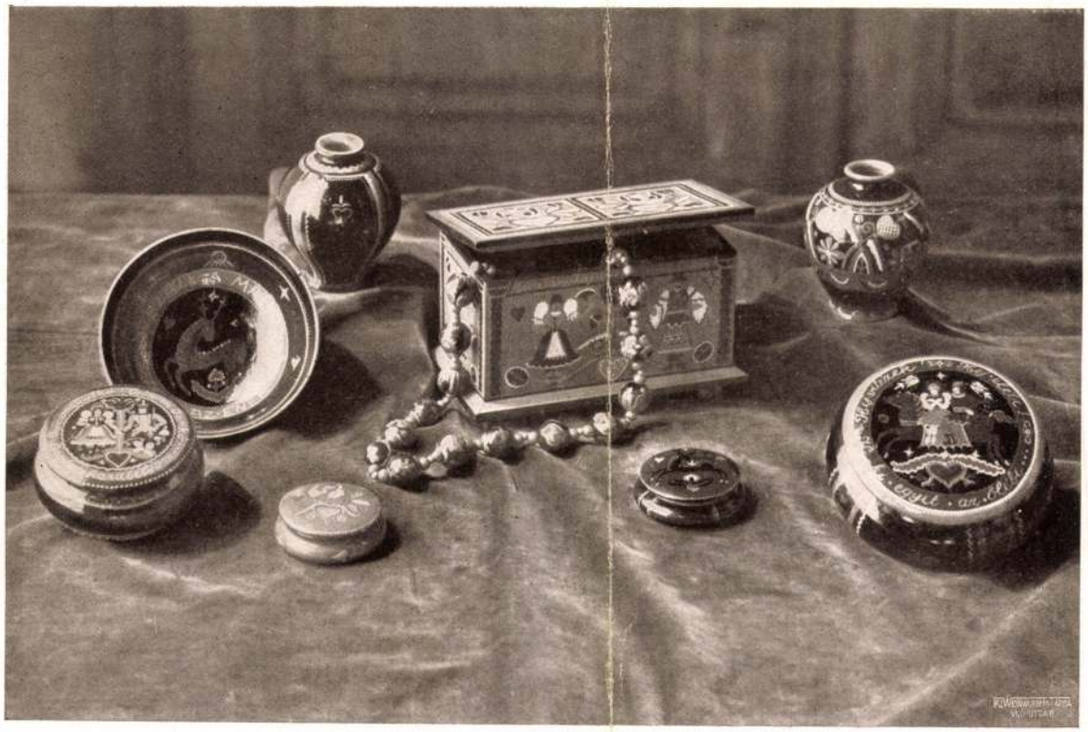

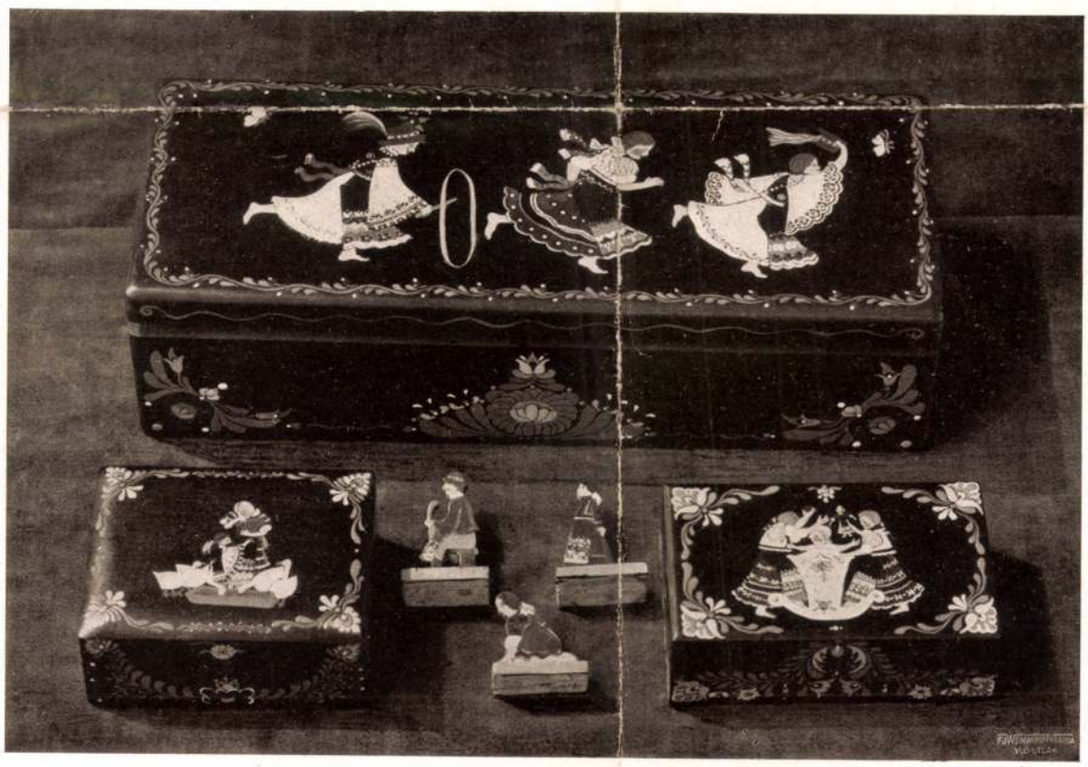

Deli Anna (fönt) és Nagy Lászlóné (lent): Lakkos festékkel díszített dobozok, fagyöngyök és alakok. — Mit Lackfarben bemalte Schachteln, Dosen, hölzerne Halskette und Figuren. — Laques.

Báthory Júlia: Vésett díszüvegek. — Gravierte Ziergläser. — Cristaux gravés.

Magyar Iparművészet
1929.

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat nyári kiállításairól. Báthory Júlia: Csiszolt üvegek.
— Aus den Sommer-Ausstellungen der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe. Julia v. Báthory: Geschliffene Glasgeschirre. — From the Summer-Exhibitions of the Hungarian Society for Applied Art. Glassware by J. Báthory.

Magyar Iparművészet
1931.

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat nyári kiállításairól. Kerámiák. Fent: F. Kovács Erzsébet és Varga Béla. Lent: Művészek agyagipari és majolikatelepéről (Hódmezővásárhely) és Kántor Sándor (Karcag). — Aus den Sommer-Ausstellungen der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe. Keramik. Oben von Frau E. F. Kovács und Béla Varga. Unten Majolikafabrik der Künstler in Hódmezővásárhely und Sándor Kántor. — From the Summer-Exhibitions of the Hungarian Society for Applied Art. Ceramics. Above by E. F. Kovács and Béla Varga. Below: from the Pottery of Artists, Hódmezővásárhely and S. Kántor.

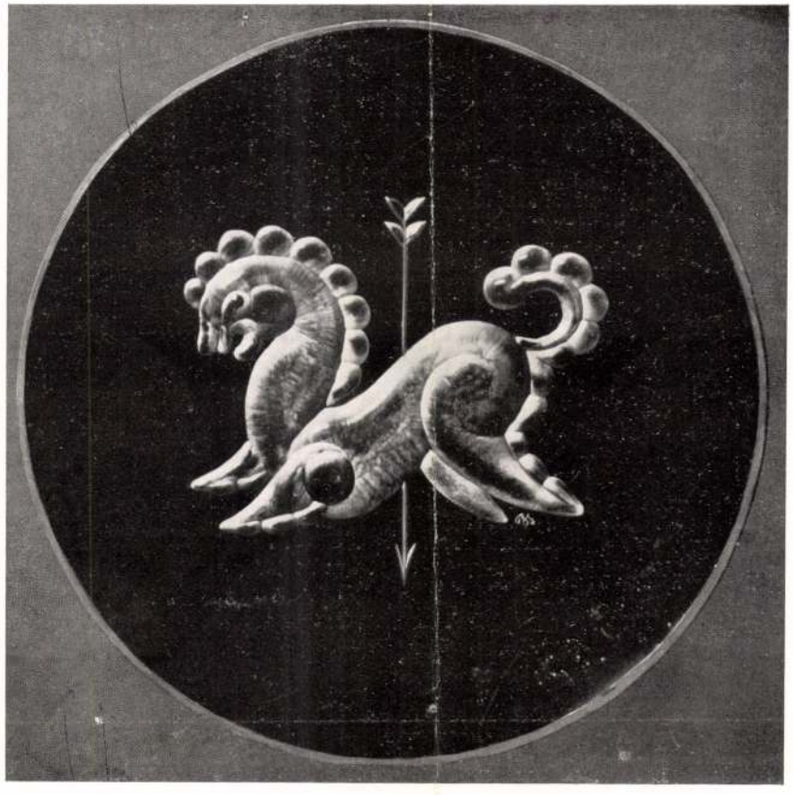

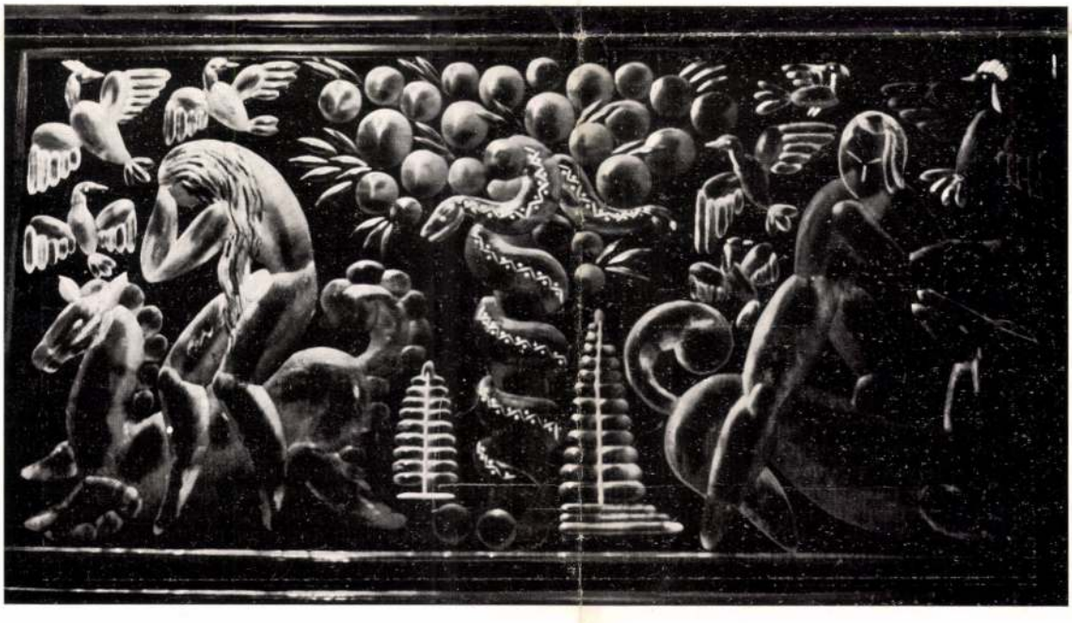

Báthory Júlia üvegszobrász-munkái. — Glasskulpturen von Julia Báthory. — Glass sculptures by Julia Báthory.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1937

Márkus Lili kerámiái. — Keramiken von Lili Márkus. — Ceramics by Lili Márkus.

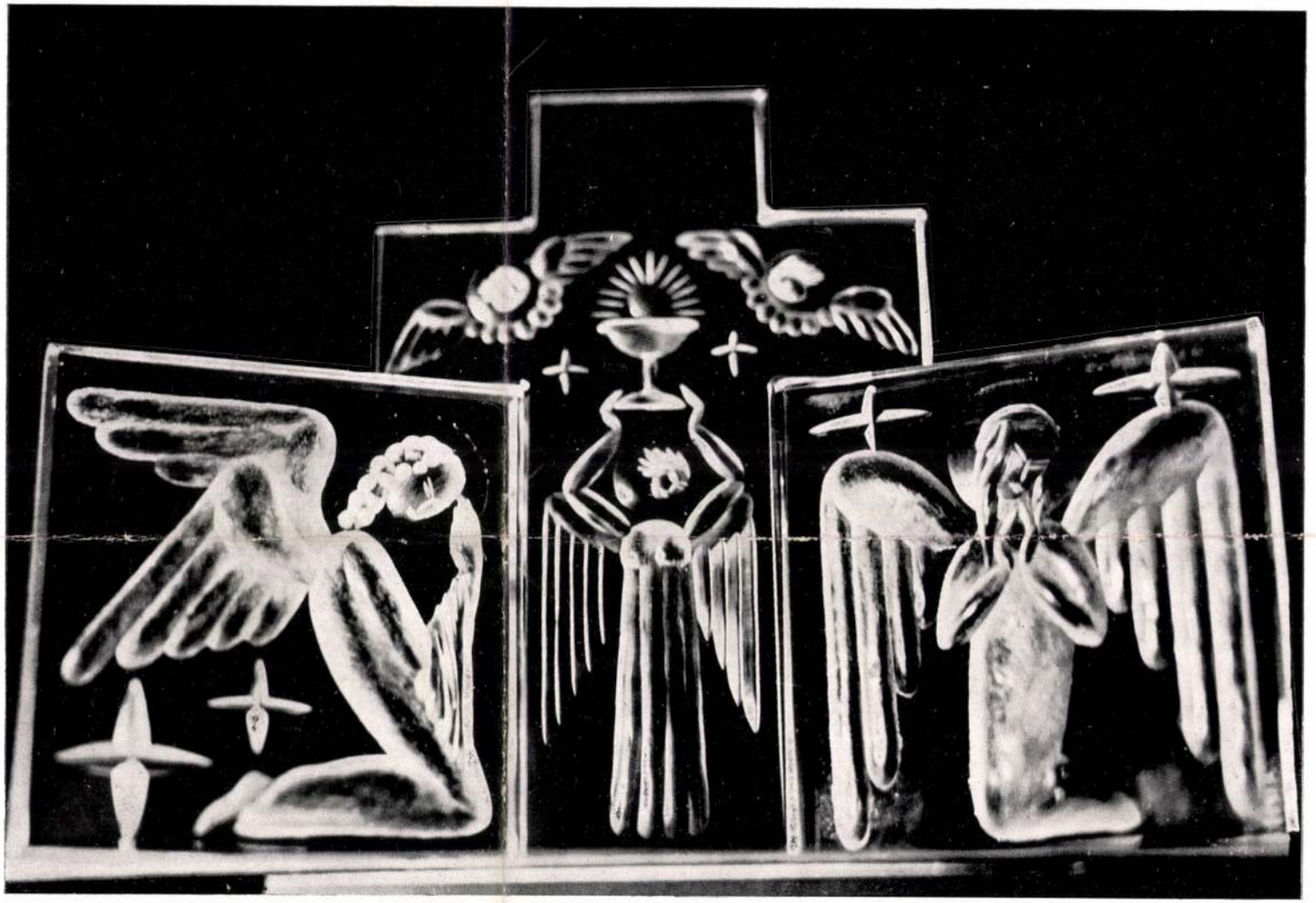

Báthory Júlia üvegszobrászati művei. — Glasbildwerke von Julie Báthory. — Sculptured glass works by Miss Juliet Báthory.

Báthory Júlia üvegszobrászati művei. — Glasbildwerke von Julie Báthory. — Sculptured glass works by Miss Juliet Báthory.

Báthory Julia

15. *Vésnöki munka.* A pápai állam póstajegye. (1852)

16 *A számjegy hangsúlyozása.* Zürich. (1843)

17. *Gyakorlati célszerűség* M. K. Államnyomda. (1936)

18. *Dekoratív törekvés* Dániában. (1905)

15–24. IPARMŰVÉSZETI IRÁNYZAT.

20. *A fametszet nyelve.* Németország. (1919)

21. *Népies és nemzeti formák.* Német. (1919)

19. *Utalás a címerre* Észtország. (1928)

25. *Történelmi falikép kicsinyítve.* Kolumbus-jubileum. Acélmetszet. (1902)

22. *Szőnyegszerű síkdísztítmény.* Nova-Scotia. (1851)

26. *Könyvillusztráció.* Axeli Gallen-Kalela a Kalevala-jubileumára. (1935)

23. *A bélyeg egyik legszebb példája.* British-Guiana. (1860)

24. *Újraéledt fametszet.* Weimar. (1919)

27. *A naturalizmus túlhajtása.* Kolo Moser: bosnyák tájkép. (1906)

28. *Olajfestmény a bélyeg börtönében.* Dürernek a bécsi múzeumban lévő 1512-iki Máriája után. (1936)

29. *Az expresszionizmus vergődése.* Edwin Scharff szántója. München (1921)

Illusztrációk dr. Czakó Elemér „A bélyegek művészete" c. cikkéhez. — Illustrations to the article of dr. Elemér Czakó: „The Art of Stamps". — Illustrationen zum Artikel von Dr. Elemér v. Czakó: „Marken-Kunst".

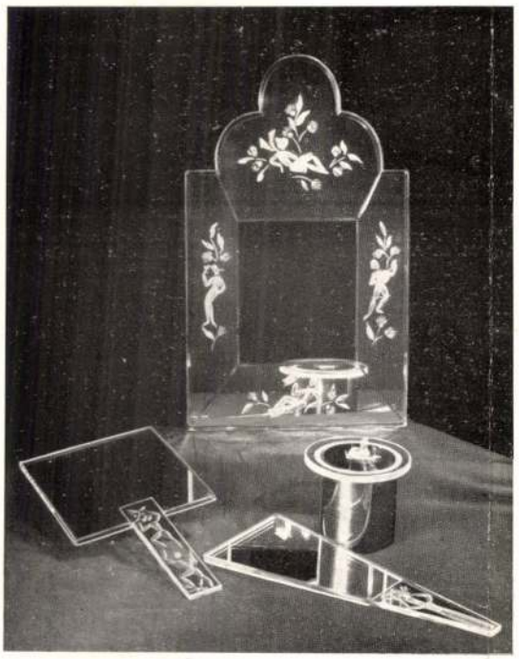

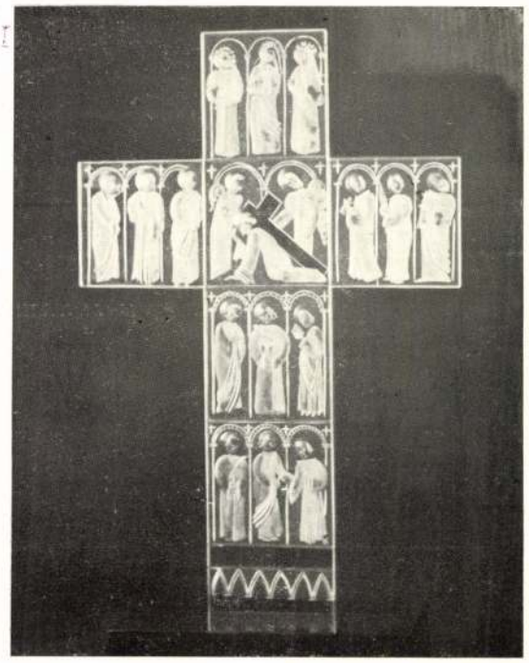

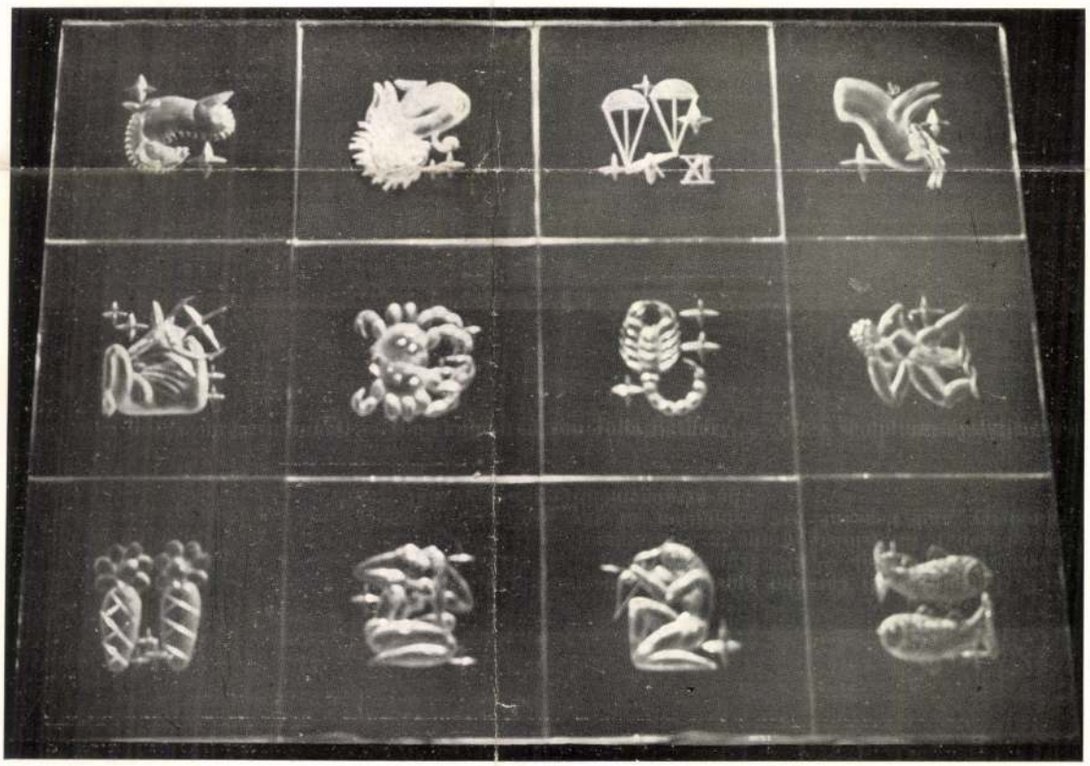

Báthory Júlia üvegszobrász-munkái. — Glasskulpturen von Julia Báthory. — Glass sculptures by Julia Báthory.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1937.

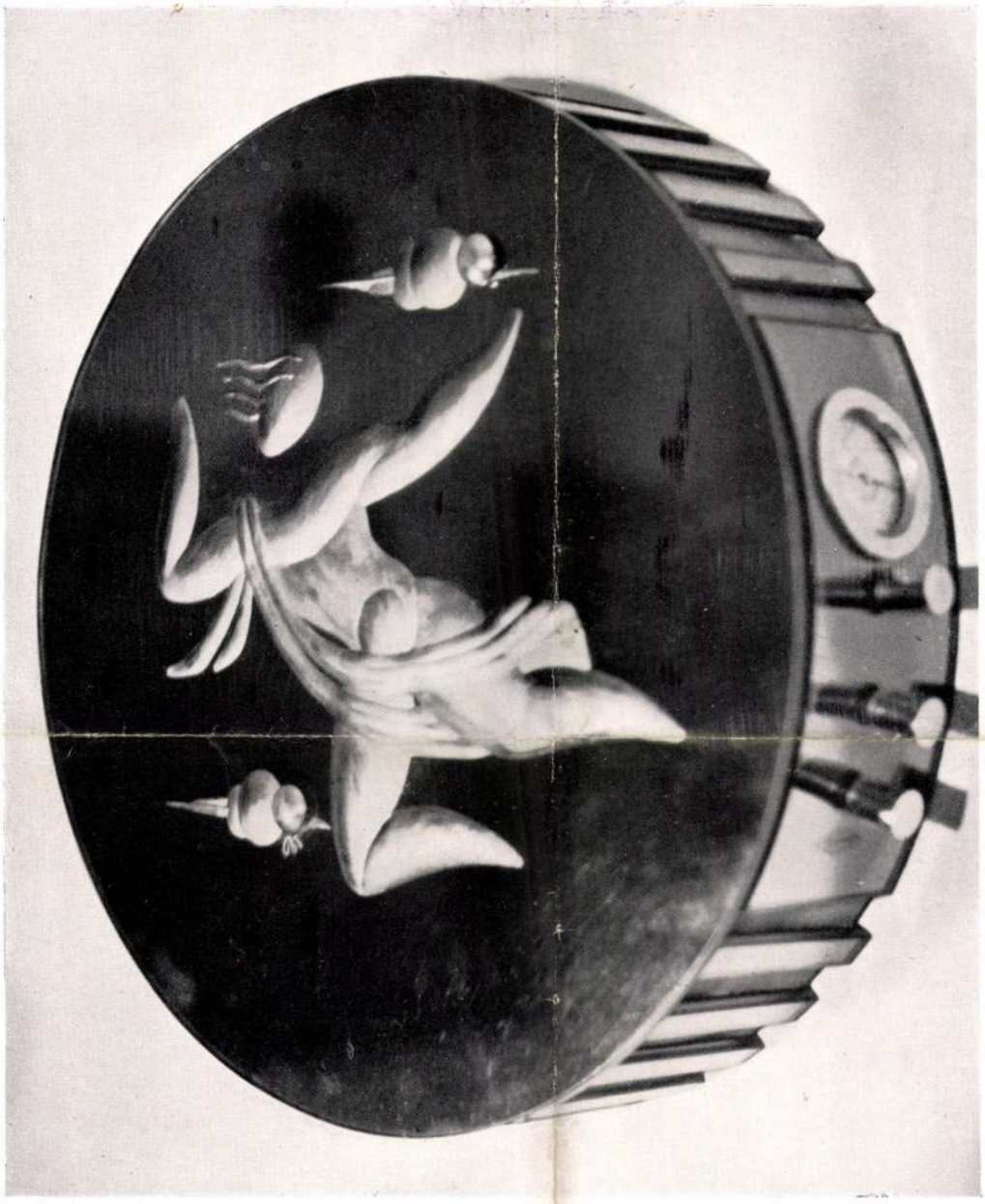

Báthory Júlia üvegszobrászati művei. — Glasbildwerke von Julie Báthory. — Sculptured glass works by Miss Juliet Báthory.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1940.8.1

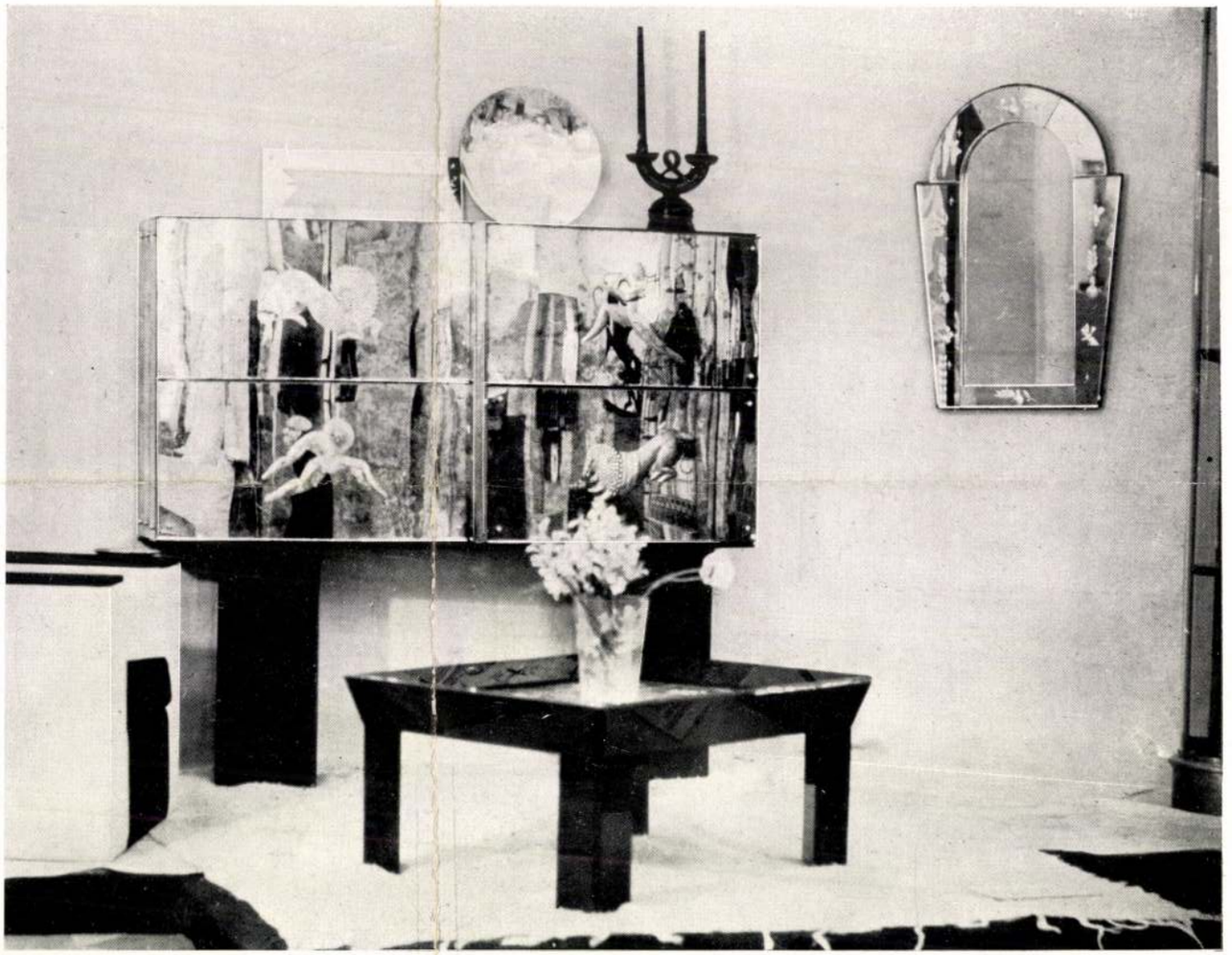

Báthory Júlia üvegszobrászati művei. — Glasbildwerke von Julie Báthory. — Seulptured glass works by Miss Juliet Báthory.

Báthory Julia

Vas. Ujs. az Uj Magyarság
képes mell. 1938. dec. 4.
Tükörtál madarral-

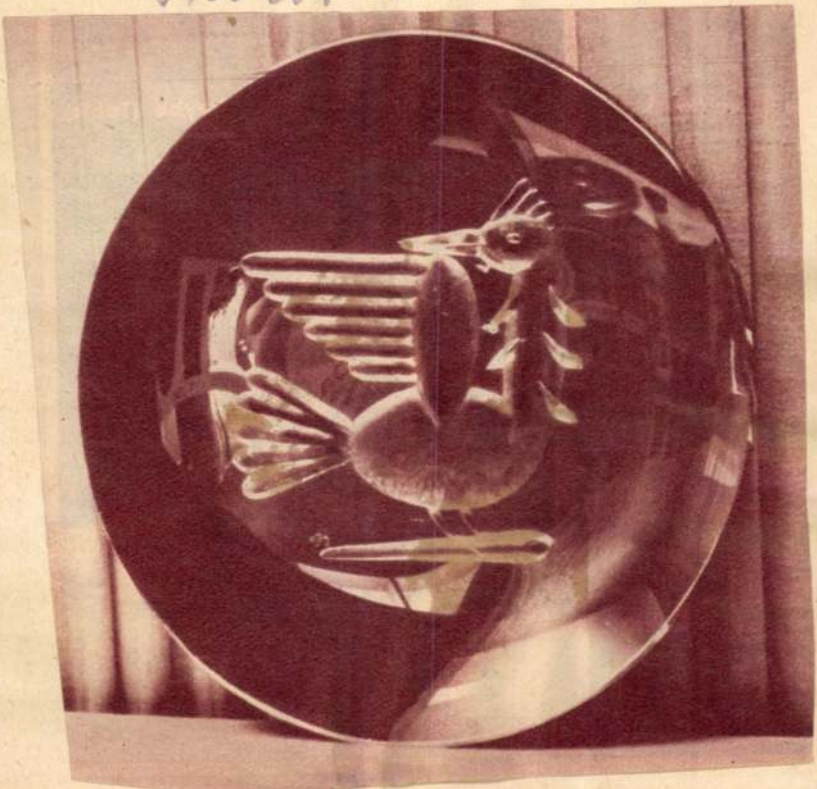

Báthory Júlia

Karácsonyi koncert

Ünnep előtt

Immár hagyomány, hogy karácsony előtt ünnepi hangversenyt adnak a Bartók Kamaraszínház és Művészetek Házában a dunaújvárosi iskolai énekkarok és zenei egyesületek közreműködésével — az idén sem történik másként.

A koncertre december 20-án, hétfőn este várják az érdeklődőket — az ünnepi hangverseny 19 órakor kezdődik a Bartók színháztermében.

Tisztújítás a Bartókban

Komédia

A Téli Esték bérleti sorozat következő darabja Nagy Ignác „választási komédiája", a Tisztújítás lesz a Bartókban. A darabot a Kaposvári Csiky Gergely Színház társulata mutatja be: „valahol" Magyarországon, a múlt század harmincas éveiben játszódik a történet — a vármegyék jellegzetes figuráinak szerelmi és politikai intrikáin mulathat a dunaújvárosi közönség. A komédiát *Bezerédi Zoltán* rendezte, a főbb szerepeket *Pogány Judit*, *Börcsök Enikő* és *Hunyadkürti György* alakítja.

Az előadás december 21-én, kedden 19 órakor kezdődik a színházteremben.

Egy helyett kettő

Betlehem

Műsoros karácsonyestet szervez december 20-án, hétfőn 18 órától a Pentele Baráti Kör és a Kézimunka Szakkör a Pentelei Klubban: a vendégek betlehemes játékot láthatnak, amit — előzetes híreinkkel ellentétben — az újtelepi Radnóti általános iskola negyedik osztályos tanulói adnak elő. A Lorántffy középiskola diákjai kedden délután a régi, szerdán az új szociális otthonban betlehemeznek.

Tavaszi Fesztivál Dunaújvárosban?

A terv gyönyörű

Kérném a nyájas olvasót, a felcím végén lelhető kérdőjelet képzeletének segedelmével nagyítsa fel körülbelül ezerszeresére — ekkora jel nem férne rá e lapra, bár a következő téma szerény sejtésem szerint ennyit érdemelne. Ha a jelesei: lenne — a terv sorrendjében, sértődés ne essék — performance, videoművészet, film, koncert, költészet, színház, kiállítás, fényművészet. Ötnapos, monstre rendezvény, mégpedig jövőre, pontosabban tavasszal, egészen tárgyszerűen április

Jövőre, tavasszal még többen látják? Vagy mindez marad szép álom? Még semmi sem biztos fesztivál-ügyben

nagy kérdőjel sikerült, folytathatja az olvasást. Köszönöm.

A terv gyönyörű, hatalmas, impozáns, ilyen még nem volt a városban és talán nem túlzás, az országban sem. Jövőre kulturális intézmények, a város, művészek és szponzorok példaértékű összefogásának eredményeként megvalósulhat egy — régóta dédelgetett — álom: „FÉNY — HANG — SZÍN — TÉR" címmel egy komplex kortárs művészeti fesztivál. Első alkalommal adhatnának randevút — éppen viszonylag fiatal városunkban, hagyományteremtő célzattal — az országos és nemzetközi művészeti élet 15-től 19-ig, sőt, valójában május 15-ig, hiszen a kiállítások a terv szerint eddig fogadnák az érdeklődőket. A tervről még egy kicsinykét: a fesztivál nem egyszeri találkozás lenne, olyannyira nem, hogy kedvező csillagállás esetén már 1995-ben bekapcsolódna a Budapesti Tavaszi Fesztivál rendezvénysorozatába (annak *quasi* „kortárs programcsomagjává" válva), '96-ban pedig — tudjuk, tudjuk — itt az Expo: a szervezők alig titkoltan már arrafelé kacsingatnak.

Az ám, a szervezők: bár a csütörtöki tájékoztatón szó esett egy koordinációs feladatokat vállaló szervezőbizottság felállításáról, ám ezeddig ketten bizonyultak a rendezvény „motorjának" — az említett tájékoztatót is *Lak Gyöngyi* gimnáziumi énektanár és *Móder Rezső* „festő-, szobrászművész és performer főszervező" tartotta.

A rendezvény sikerességének három fontos feltétele van, és itt kezdődnek a gondok, innen szaporodnak a kérdőjelek.

Elsőként — intézményi összefogás: sejthető, hogy a város kulturális intézményeinek tetszik a terv, hiszen a fesztivál kiváló alkalmat biztosíthat eleddig — sajnos Magyarországon is — periferiális törekvések megvalósítására, megvalósíthatóságára. Mégis: a csütörtöki beszámolóról — egyeztetőről az intézmények képviselői többségében távol maradtak. Miért?

Másodszor: a kívánatos anyagi háttér. Az önkormányzat kulturális bizottsága elvi támogatásáról már többször biztosította a tervet és a szervezőket, ám ennél többre — jövő évi költségvetés híján — nem futotta ezidáig. Az önkormányzati szerepvállalás jelenlegi bizonytalansága azonban — megkockáztatom — kétségessé teheti a megvalósítást. Móder Rezső ugyan említett potenciális szponzorokat, ám mivel a támogatók sem tolongtak a csütörtöki tanácskozáson, ha nem is kétséges, mindenképpen bizonytalan a szponzorálás ténye is. Újabb kérdés, meddig tart a vázolt felállás (ígéret van — pénz nincs). Meddig tarthat úgy, hogy nem veszélyezteti alapjaiban a fesztivált?

Utoljára — a már említett (profi) szervezőbizottság: április közepéig nagy jóindulattal is csupán négy hónap áll rendelkezésre, a koordinálás emberfeletti feladatnak ígérkezik. „Az idő halad, gyorsan szalad..." Most még csak a bizonytalanság biztos... **Ny.Zs.**

Táncház, fordított nap, karácsonyi ünnep

Mező-örömök

A téli szünet előtt tartják hagyományukhoz híven az iskolahetet a Mező Imre Táncművészeti Tagozatos Általános Iskolában. A programokat a diákönkormányzat állítja össze a tanulók kívánságait is figyelembe véve. A felsősöknél a gyerekek kérésére mindig szerepel tanulmányi verseny. Ez csak első hallásra tűnik meglepőnek, hiszen a megmérettetés nem a lexikális tudás jegyében folyik, hanem a játékra épülnek a gondolkodást, kreativitást igénylő feladatok. Néhány évi szünet után idén újra megmérkőztek a tanárok és a diákok a kosárlabdázásban. Szülők is részt vettek a szerdai táncházi mulatságban, ahol *Farkas Anikó* táncpedagógus irányításával rophatták a táncot. Az intézmény zeneiskolás növendékei léptek fel a hangversenyen, ahol az énekkarosok is bemutatták azokat a dalokat, amelyekkel a megyei népdaléneklési versenyen szerepeltek sikerrel. Teltház volt délutánonként a számítástechnikai teremben, amely most minden diák előtt nyitva állt. Nagy élvezettel nézték a gyerekek az előző napokon róluk készített videofelvételeket a délelőtti szünetekben. A csütörtöki fordított napon a diáktanárok feleltettek a rövidített órákon. Az alsó tagozatosok szépírásban és szövegmásolásban is versenyeztek, a Ki mit tudon pedig különböző kategóriákban — vers- és prózamondás, ének, tánc, hangszer, bűvész — indulhattak, és sportversenyeken is szurkolhattak társaiknak. Az iskolahét karácsonyi ünnepséggel zárult.

Vallási és etnikai kisebbségek Dunapentelén

Sikeres pályázat

Először ebben az esztendőben írta ki pályázatát a város középiskolásainak az önkormányzat ifjúsági, vallási és kisebbségügyi bizottsága: a „Vallási és etnikai kisebbségek együttélése Dunapentelén" című kiírásra két pályamunka érkezett.

Mivel ezeddig feldolgozatlan témakört érintett a pályázat, s a feladat nehézsége sem lebecsülendő (alig-alig hozzáférhetők a források — nem egyedi példa), a pályázat sikeresnek mondható, a két dolgozat mindenképpen figyelemre méltó.

A bizottság tegnap — szerény ünnepség keretében — adta át a pályázatok díjait. *Nagy Rita*, a Kereskedelmi Szakközépiskola diákja harmadik díjat kapott a „Dunapentelei etnikumok és vallások megjelenése" című dolgozatára: a bírálók a munka alaposságát, tényszerűségét és összefoglaló jellegét emelték ki.

A Rudas László Közgazdasági és Kereskedelmi Szakközépiskola két diákja, *Horváth Beáta* és *Mudra Gabriella* közös pályázati anyaggal jelentkezett. „A görögkatolikusok helyzete Dunaújvárosban" című munkájuk szintén harmadik díjat érdemelt. Indoklásként kiemelték, hogy a diákok önálló kutatómunkát végeztek és dolgozatuknak figyelemreméltó sajátossága a megalapozott — vallásszociológiai vonatkozású, kérdőíves — felmérés.

A díjakat *Izsák Gyula*, a bizottság elnöke adta át. Megköszönte a pályázók munkáját és elmondta, jövőre — reménye szerint a mostaninál több munkát elbírálva — folytatják a pentelei vallási és etnikai kisebbségek együttélését feldolgozó pályázatot.

Szóval ezek a buzás-hajók az Alföldről meg Bácskából szállították a gabonát Bécsbe.

Felfelé több pár ló vontatta a hajókat a parton e célra készült úton, lefele meg maguk ereszkedtek, épp úgy, mint a „talpas" tótok, a tutajosok. Még én is láttam számos ilyen tutajt a vecsei szigeteknél gyerekkoromban.

Pici kalyiba volt rajtuk a kísérő emberek menedékeként. Így szállították a legolcsóbb úton az épületfát, deszkát a Dunán.

Még mondta is édesapám, hogy ha bekiabálta: „Sztari, dajtyeme bunko balini!", akkor, ha a tótnak jó szíve és kedve is volt, kihajított egy derék, bunkós pásztorbotot.

Ajándékként. Na, aztán volt is marakodás érte a parti kis pásztorok között!

Azt persze nem állítom, hogy a fenti szöveg hibátlan, vagy akár csak remekül érthető „tótsággal" mondatott, de azt igen, hogy édesapám szájából pontosan így hallottam.

De térjünk már vissza!

Egy alkalommal ősöm (aki egy Seregély nevű gazdag, győri úr hajóján szolgált — róla majd később meg kell emlékezni! —) hajójával az áradó vízben egy fatörzsre futott, amely a rakott hajó oldalát kiszakította, ráadásul a hajó a tönkre „felült".

Ömlött be a víz!

Mindenki zavarodottan szaladgált, végül hívták ősapámat.

Ő aztán röviden szemrevételezte a beszakadt „likat", és megállapította, hogy azt bizony nem lehet egy jó széles deszkával csak úgy közönségesen lefödni, mert a tönk egy része is belefúródott a hajóba.

— Eriggy a kamrába, és hozd ide a legnagyobb és legvastagabb tábla szalonnát! — rendelkezett a hajósinasnak.

A gyerek elinalt, és pillanatokmúlva cipelte a hatalmas tábla füstölt szalonnát.

Ősapám egy kicsit szomorú szívvel illesztette a likra a drága elemózsiát, de aztán a négy sarkát cigányszeggel odaszögelte a hajó oldalához, majd csizmáját lekapva a kapcákkal betömködte a nagyobbaknak látszó likakat.

— Na, most gyorsan a táblát!— mondta.

Így hívták akkoriban az ilyen foltozáshoz már előre kifűrészelt és megfaragott fél-asztalnyi keményfa lapot. Ezt aztán rászögelte a szalonnára, és intézkedett, hogy a hajó jobb oldaláról kezdjék átlapátolni balra a gabonát.

Így aztán lassan a hajó lebillent a tönkről, és a készenlétben álló lovak már le is tudták vontatni a tuskóról.

Így mentett meg egy hajónyi gabonát Seregély Jánosnak, aki gazdag birtokos volt Enesén, és több hajója is átjárt a Dunán .

De komisz egy ember volt, mint hajótulajdonos, ugyanis ez a

P. FEKETE ISTVÁN

ÚGY, AHOGY TÖRTÉNT

6. rész

Seregély egy igen kapzsi, vagyonszerző hírében állt. Alaposan körmére nézett embereinek, és nem tűrt meg semmiféle pocsékolást, sőt, gyakran vont el igazságos járandóságokat is valamilyen kitalált címeken.

Történt egyszer — úgy 1760 körül — hogy egyik hajója télen belefagyott Pentelénél a Dunába. El is jött hát ellenőrizni, hogy nem történik-e valami rendetlenség a hajó körül a hosszú télben.

A fogadóban nyert szállást és ott megismerkedett egy Sperber nevű csapossal, aki jó emberismerő lévén hamar meglátta Seregély vagyonéhes természetét, és még emberismereténél is nagyobb szélhámos lévén, elkezdte olyan történetekkel traktálni, amelyben a rabul ejtett ördög, gazdájának minden parancsát teljesíti a kiszabadulásáért.

Seregély Győrbe visszatérve barátaival egy társaságot alapított, amelynek az ördög fogságbaejtése és megzsarolása lett a célja.

(Ugy-e csodálkozol mindezen, kedves olvasóm, pedig majd a történet végén kiderül, hogy ez nem is csak mese, vagy csupán mesés történet!)

Hát ennek a társaságnak lett a megbízottja a már említett Sperber, aki közvetítőként szerepelt az ördög és a társaság között, azzal, hogy három feltételért eladta az öregnek a lelkét.

Mindenféle varázslattal foglalkoztak, fekete misét akartak tartani, de mivel erre vállalkozó pap nem jelentkezett, így elhatározták, hogy ezt maguk rendezik meg és az ördögöt egy konszekrált ostyát tartalmazó kehelybe zárják — vélvén —, hogy ettől az anynyira megrémül, hogy mindent megtesz, hogy kiszabaduljon a paténa alól.

Hogy legyen kelyhük, miseruhájuk, és konszekrált ostyájuk, ezért betörtek egy kápolnába és kirabolták.

A hatóság ekkor közbelépett, a banda lelepleződött és Seregélynek többszáz aranyat kellett fizetnie, és még szobrot is emeltetnie szent Mihály arkangyal tiszteletére, aki — mint köztudomású — az ördög legnagyobb ellenfele!

Ez a történet — mint a butaság, a kapzsiság és a bűnhődés históriája — számomra mindig hihetetlen marad. Különösen az ide tartozó, de általam a rövidség kedvéért le nem írt cifrázatokkal.

Legnagyobb meglepetésemre később — a pentelei elsüllyedt kolostor történetét kutatva — a győri levéltárban találtam meg e történet hiteles leírását, amelyet mindenki elolvashat, ha van türelme a 2029/1971. sz. ügyirat kötegben.

De most már befejezem a múlt emlegetését, legalábbis a távoli múltét.

Kezdődjék a történet édesapám életének ismertetésével, nem azért, mintha édesanyámat nem engedném az első helyre, hanem inkább azért, mert édesanyámról és családjáról hosszabban kell beszélnem.

Apám, akit mindig édesapámnak szólítottam, de most a rövidség kedvéért csak apámnak fogom emlegetni, a múlt század nyolcvanas éveinek végén született Dunapentelén, a Janicsáry-pusztán. Apja István, béres; anyja Nyuli Ágnes. Még keresztapja is béres volt: Ringl György.

Apám gyerekkoráról nem tudok semmit, inkább legénykorának elmesélt történeteit jegyeztem meg.

Alacsony termetű, izmos, pörgebajszú emberke volt az én apám és fiatal emberként ő is a Boronkay uradalomban szolgált, és az uraság „jobb emberének" számított. Szerette a természetet, a vizet, a vadakat. Ez utóbbiakat annyira, hogy még puskája is volt, amelynek legális megszerzését nem állítom.

Hát ezekről a jövő-menő vízparti történetekről többet tudok...

(Folytatjuk)

Báthory Júlia életműve

Egy évszázad — üvegben

A minap egy fiatalos külsejű, sugárzó szellemiséghű, fehér hajú asszony ült az Iparművészeti Múzeum dísztermében, életmű-kiállítása megnyitásán. Ült, s egyedül ez jelezte, hogy a művész elmúlt már 91 éves. Ez az alkalom volt az, amikor átadták Báthory Júliának az Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagságát igazoló dokumentumot is.

A *Báthory Júlia életműve* című kiállításon százhuszonöt kis- és nagyméretű üvegmunka, sok eredeti, s néhány újra kivitelezett tárgy, rajzok, vázlatok jelzik az utat, amelynek két fókusza Párizs és Budapest. És ez a századunkkal csaknem egyidős művész aktívan részt vett kiállítása előkészítésében. Az eredeti vázlatok alapján az újra kivitelezéshez kivétel nélkül maga készítette el a nagyméretű rajzokat.

Igaz, volt gyakortlata benne, hiszen azon kevesek közé tartozott, aki nem csak maga rajzolta, tervezte, de ki is vitelezte üvegmunkáit.

Báthory Júlia előbb Párizsban dolgozott, aztán amikor mindenki menekült, 1939-ben hazajött Magyarországra. Mint mondja, családi okok miatt. Nem akarta a szüleit egyedül hagyni...

Tanulmányai Münchenhez és Dessauhoz kötötték. Eredetileg rajzot tanult, de érdeklődése már a Képzőművészeti Akadémián az üveg felé fordult. 1929-től már üvegtervezéssel foglalkozott, miközben Dessauban a Bauhaus műhelyeit látogatta. 1932-től Párizsban élt, az Őszi Szalon tagja és kiállítója, majd 1938-ban Párizs város meghívott kiállítóművésze volt.

„A harmincas évek munkái nemcsak Báthory Júlia életművében, de az üvegművészet történetében is megkülönböztetett helyet foglalnak el — vélekedik *Varga Vera*, a kiállítás rendezője — A művész ekkor lépi át először műfaja, illetve anyaga addig felfedezett lehetőségeinek határait. Csiszolókoronggal rajzol, fest, egyesíti a plasztikus kialakítást és a rajzosságot."

Stilizált, az Art Deco jegyeit is felismerhetően magukon viselő korai tárgyai dekoratívak, később az eredetien egyéni stílus-szerkesztés és a sokféle technika alkalmazása teszi változatossá alkotásait. Terveit a csiszolás, a homokfúvás, a vésés technikáinak teljes mélységű ismeretében maga kivitelezte. Ő volt az első, aki a homokfúvást művészi célból alkalmazta már a huszas-harmincas években.

Eltökélt szándéka volt a magyar művészi üveg megteremtése. Ezért hozta létre 1952-ben a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban az üveg tanszakot, maga képezte az oktatókat is. Oktatói munkájával kapcsolatban foglalkozik a hatvanas években intenzíven a fuvott üveggel. De nem lett hűtlen a csiszolt és homokfúvott technikákhoz sem, így készülnek használati és építészeti üvegei, üvegpannói.

A kiállításon a különböző használati és dísztárgyak mellett — vázák, tálak, üvegedények — ott vannak a különböző méretű pannók és plakettek. Ott az azodiákus jegyekkel díszített asztallap, amely Báthory Júlia legelső homokfúvásos munkája.

A párizsi világkiállítás magyar pavilonjában kiállított Ádám és Évás, állatfigurás, csodaszarvasos pannók.

Láthatjuk egyházi témájú plasztikáit, egy keresztet, egy golgotát, egy piétát, egy Krisztus-ábrázolást.

Egy kiállításra való válogatás

Japán felfedezése

Japánról hírt hozni népszerű vállalkozás. Hiszen a távoli szigetország még mindig a titokzatosság, a különlegességek földjeként él tudatunkban.

Két évet töltött Japánban a fiatal fotóriporter, Nagy Z. László, s eleve azzal a céllal utazott, hogy „felfedezze" a japán tájat, a japán embereket. S természetesen a csodás épületeket, felhőkarcolókat és pagodákat, szertartás-helyeket és egyszerű lakásokat, a japán kertet és tűzhányókat, a rízsföldeket és a technika csodáit, gyárakat, üzemeket.

Ottléte alatt harmicötezer felvételt készített. Ebből válogatott most egy kiállításra valót, pontosan százhatvan képet, amelyet *Japán — Nagy Z. László fotókiállítása* címmel mutat be. A Néprajzi Múzeumban december végéig látogatható tárlatnak olyan támogatói vannak, mint a budapesti Japán alapítvány, a budapesti Japán Nagykövetség, A Fujifilm Hungary, a tokiói japán-magyar művészeti klub és mások. Ezért aztán abban is bízik Nagy Z, László, hogy sikerül könyvben is kiadnia gazdag fényképanyagának legalább egy részét.

Amikor bizonyossá vált, hogy felesége két éves akadémiai ösztöndíjjal Japánba utazik, s férje is elkísérheti, Nagy Z. bevetette magát a könyvtárakba, s mindent elolvasott, megtanult, amit a régi és mai Japánról lehet. Konzultált a keletázsiai kultúrák magyarországi szakértőivel (a műtörténész Miklós Pállal) a távoli ország iránt elkötelezett szervezetekkel, társaságokkal. Kint aztán sikerült megszereznie a tokioi japán-magyar baráti társaság ösztöndíját is.

Az előzetes felkészülés után Japánban a nyelvet kezdte tanulni, hogy amikor vidékre indul, anyanyelvükön tudja megszólítani riportalanyait. Előbb Tokióban és környékén dolgozott. Aztán bejárta a négy nagy sziget — Hokkaido, Honshu, Shikoku, Kyusu — nevezetes és kevésbé ismert településeit. Városokat, falvakat, nemzeti parkokat keresett fel. Magával ragadta a táj, a természet szépsége. Megörökítette a sokféle kézműves különös munkáját. Elhozta vallási és más ünnepek hangulatát, virágfüzéres, kivilágított utcák képét, vallási zarándokhelyek, óriás és aranyozott Buddhák látványát. No- és kabuki színházak előadásairól, teaceremóniákról. Nagy Z. László kiállítása idején a Néprajzi Múzeumban a Japán Nagykövetség video-show-t szervez japán tájakról, ünnepekről.

Tanulságos impressziók

Szigetközi veszedelem

Egyik képen idilli táj, csendes folyópart, a másikon a feltöltött meder. Az egyiken az élő természet, a másikon a szárazra került gyökerek, az elhalt fák, a csontvázként meredező elhalt faágak. S a a helyszínek: Cikolasziget, Tejfalusziget, Ásványráró, Doborasziget, Serfenyősziget. Azaz a hajdan volt és a mai Szigetköz.

Még 1982-83-ban egy fiatal fizika-szakos egyetemista kajak-kenuval végigjárta és fényképezte az érintetlen természetet.

Aztán ez év májusában visszatért ugyanazokra a helyszínekre, és újból lefényképezte az immár alaposan megváltozott tájat.

Ebből, és a tíz évvel ezelőtti anyagból állt össze nemrégiben *Bárdos Deák Péter Szigetköz* című fotókiállítása a Néprajzi Múzeumban.

A száztíz kép azonban nem egyszerű fotókiállítás, sokkal több annál: közvetíti a szomorúságukat, előre vetíti Szigetköz tragédiáját, amely a kiállítás tervezése óta sajnos valósággá vált.

Mintahogy a Duna megváltozott járása beláthatatlan következményekkel fenyeget. S egyben figyelmeztetés is volt e kiállítás, ne legyen több hasonló, százezrek életkörülményeit károsan megváltoztató intézkedés. S hogy a gazdaság oltárán nem áldozható fel a természeti környezet. Szigetköz csak jelkép, jelzés. Példája ijesztő, de tanulságos. A táj szépsége, a természet gazdagsága áll a mérleg egyik oldalán, a másikon a forintok és megavattok.

Bárdos Deák Péterről, az alkotóról azt kell tudni, hogy a fényképező egyetemista időközben jelentős természetfotóssá nőtte ki magát. S nemzetközi színtereken — tavaly éppen Angliában — nyert rangos díjat természetfotóival. Mint elmondta, Szigetköz, amikor először fedezte fel, neki a tökéletességet, az ősi érintetlen természetet jelentette.

Amikor 1985-ben elhelyezték a beton-lábazatot, már hiába kereste a régi tájat. Szigetköznek még az illúziója is elveszett.

És ahogy teltek az évek, ahogy beavatkozott az ember a természet rendjébe, egyre tragikusabb kép bontakozott ki. A kiállításon száztíz kép fért el. Bárdos Deák Péter otthon ezernél többet őriz. Ám szándékosan kihagyta a tárlatról az embert, az állatvilágot. Nincs kiállítva az evezős, mint ahogy nincsenek itt az új gát, vagy a Kamaz teherautók sem. Zsánerképek sorakoznak a falon, életteli, szép képek az élő természetről, és ugyanazok a helyszínek, a haldokló növényzettel, eltűnő mederrel, pusztuló élővilággal.

A Néprajzi Múzeumban bemutatott kiállítás hamarosan Győrben és Sopronban, az egyetemen tekinthető meg. S ha lesz fogadókészség, tovább utaztatja az anyagot az alkotó az ország más részeibe is.

Az ifjú fotós szeretné albumban is megjelentetni szigetközi impresszióit.

Felettébb tanulságos lenne, ha e kiállítás városunkban is látható volna. *(kádár)*

Karrierje „zsebpénzszerzésként" kezdődött

Az ismert arc a képernyőről, férjével forgat

— Kis időbe beletelt, amíg rájöttem, mégsem akarok én az ország Juditkája lenni — mondja *Endrei Judit*, és magyarázatul hozzáfűzi:

— Nincs olyan ember ugyanis, akit mindenki egyformán szeretne. Ahogy nekem is vannak különböző vonzásaim, vagy választásaim, s akit én különösen szeretek például a képernyőn a kollégáim közül, azt másvalaki éppenséggel nem kedveli, vagy fordítva. Ugyanúgy, nyilvánvalóan akadnak nekem is hűséges nézőim, szinte „előfizetőim", de feltehetően olyanok is találhatók a nézők között, akik azonnal más csatornára váltják át készülékeiket, ha engem látnak feltűnni a tévében.

A magyarázat logikus és tárgyszerű, de nem igazán hiszek benne.

Abban hiszek, hogy ha kevesen is, de vannak általános népszerűségnek örvendő, úgyszólván mindenkinek tetsző tévés személyiségek.

Meggyőződésem, hogy Endrei Judit eme kevesek közé tartozik.

Pedig soha nem készült tévésnek, mint a képernyőn láthatók közül oly sokan.

Már kezdő felnőtt korában is más pályát képzelt el magának, amikor francia-orosz szakos hallgatója volt a szegedi Juhász Gyula tanárképző főiskolán.

Csupán mellékkereset szerzése céljából (az ösztöndíj mindig kevés) vállalta el, hogy bemondója legyen a szegedi körzeti stúdiónak, amikor az tizen

hét esztendővel ezelőtt megalakult.

„Nem önálló tévéstúdió az olyan, amelynek nincs saját bemondója" — ezt a felfogást vallották akkor a szegedi vezetők. Az utóbbi években viszont éppen a tévé berkeiben uralkodik sok helyütt el az a felfogás, hogy nincs is szükség főállású televíziós bemondóra, hiszen a nagy példaképnél, a BBC-nél sincs.

Még nem oldódott meg a dilemma, a Magyar Televízió továbbra is bemondókkal dolgozik, bár közülük az idők során jónéhányan váltottak át más területre. Köztük Endrei Judit is, aki olyannyira megszerette az — eleinte csak zsebpénz-szerző foglalatosságnak tekintett — mikrofont és kamerát, hogy 1977-től már valóságos, belső munkatársa lett a Magyar Televíziónak.

És a „csak" bemondói munkakörben eltelt időszak is régen elmúlt, Judit immár részlegesen sem az.

Önálló műsorai vannak.

— A Homokórával kezdődött, abban a negyven perces élő adásban próbáltak ki először, és próbáltam, ki magamat én is, mint önálló műsorvezetőt — meséli.

Aztán jött a Hétvége, közös maratoni műsorvezetés Horvát Jánossal, amikor — mondja — csakugyan egy teljes, negyvennyolc órás hétvégét csináltunk végig a stúdióban. Csak azt sajnáltam, hogy csupán ketten csináltuk Jancsival, izgalmasabb, érdekesebb és változatosabb lett volna, ha kívülünk legalább még jónéhányan hétvégéztek volna, a maguk stílusában, a maguk koncepciója szerint.

A Paraván című műsor két esztendeje indult, Endrei Judit első és mindmáig rendkívül sikeres, önállóan szerkesztett műsoraként.

Ő szerkeszti, ő csinálja benne az érdekes riportokat, izgalmas beszélgetéseket, sokoldalú portrérajzolással felérő interjúkat, különböző híres emberekkel, eredeti személyiségekkel, akik valamilyen okból aktuálisak is éppen.

A műsor rendezője Judit férje, *Sütő Péter*. Közös forgatásuk után szentendrei otthonukban a másfél élves Nóra vár rájuk, aki később majd — ki tudja — műsoraik részese, vagy fő kritikusa lesz.

Barabás Tamás

MDK

Báthory

építész

Magyar Építőművészet, 1911. 12. sz. 25-30. l.

képek.

MDK

Báthory épitész-épitőmester

Elkészült az OTI ... bérházcsop. Uj Magyarság, 1935. máj. 26. 27.l.

Báthori

"A Fehér Hajó telkének rendezésekor az üresen maradt keskeny házhelyen 1874-ben Láng és Koch épitett háromemeletes házat; ezt 1913-ban Báthori és Klenovits szállodának épitette át." /Bécsi u.2./

Barkóczi Péter: A Martinelli tér.
Budapest. 1972.1o.ss.3o-34.1.

MDK

Báthory és Klemovits épitészek

Magánépitési eng. Bpesten. Vállalkozók Közlönye,
1909. márc. 10. 4. l.

MDK

Báthory, épitész

ki Klenovits épitésszel közösen hajtotta végre

a Szent-Miklós torony helyreállitási munkálatait.

Sikerült megtartani a köfelületek patináját s a kiegészitéseket csak a gyakorlott szem veheti észre.

dr. Lux Kálmán: A budavári Szent-Miklós torony.
MMÉE Közlöny.havi füzetei. 1925.II.évf. 4-6 sz.
46-51.l.

MDK

Báthory és Klenovits okl.építészek

Pasaréti-ut 42. bérvilla

Modern építőművészet. Pesti Hirlap nagy naptára, 1930. 99 l. és képek

MDK

Báthory Építőmester

Kossuth-mauzóleum. Építő Ipar, 45.sz. 1909. nov. 7. 411-13 l. képekkel.

Báthory Ferdinánd

Arabeszk festvényeiért és tájképeiért kapott jutalmat a Marastoni festészakadémia növendékeként a biráló bizottság javaslatára, -közli az Iró és Müvészélet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1853. okt. 13.
56. sz. 1125-1127. lap

Báthory Ferdinánd

"Intézetek" c. rovat felsorolja a Marastoni festészeti akadémiában végzett növendékek neveit, s kiállitott tanulmány müveikre kiosztott dijakat ismerteti. A müvész első foku kitüntetést és oklevelet kapott.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. félév.
5. sz. 235. lap.

Báthory Júlia

Az Iparművészeti Múzeum kiállítást rendezett az 1971. évi állami vásárlások iparművészeti anyagából, melyen szerepel munkája: narancsvörös dísztál és áttetsző üvegváza. (repr.)

Ez a Divat, Budapest, 1972. febr. 7.

Báthory Nándor

Festészakadémiai növendék III-ad foku oklevelet nyert, -közli a Müvészet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1855. szept. 10.
5o. sz. looo. lap.

Báthory Nándor

III. foku oklevelet nyert gipsz utáni krétarajzával a festész akadémiai növendékek kiállitásán.

Családi Lapok, Pest. 1855. II. félév.
5. sz. 231. lap.

M. D. U

BÁTHORI Gábor ésítenhallgató

Rudabánya 200 lakásos sorház
(diplomatérv)

Gárdonyi Jenő: Egyetemi kiállítás nyílik Dverdabán

Magyar Nemzet 1961. júl. 25. 5. l

magiza

Báthori Gábor

nurszabó Debrecen

1872

Györffyszur

136. C.

Báthori Gábor

cikke: A városrendezés egyes kérdései Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. – Magyar Építőipar, 1966. 15. köt. 11.sz. 673-675. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 25o.l.

megírva

Báthory Gábor

Szül. Debrecenben 1889. jan. 27. Ref. Rajztanári oklevél 1913/14. I. elsőosztályban művésznőr. Ferenczy Károly a. o. 1913/14. II. elsőoszt. Kimaradt.

IIII

Mammutcsontok VI. 34

Báthory Gábor

1909/10 – 1913/14

Ferkéjszómfőiskévk

66. l.

Báthory Gábor

ikonograf

Arcképe a (Khevenhüller:) Conterfeit

Kupferstich c. nuove rézmet-
nete után

Repr.

Mika Sándor

Weiss Mihály:
M. Tört. Élet.
Bp. 1893.
92. l. után

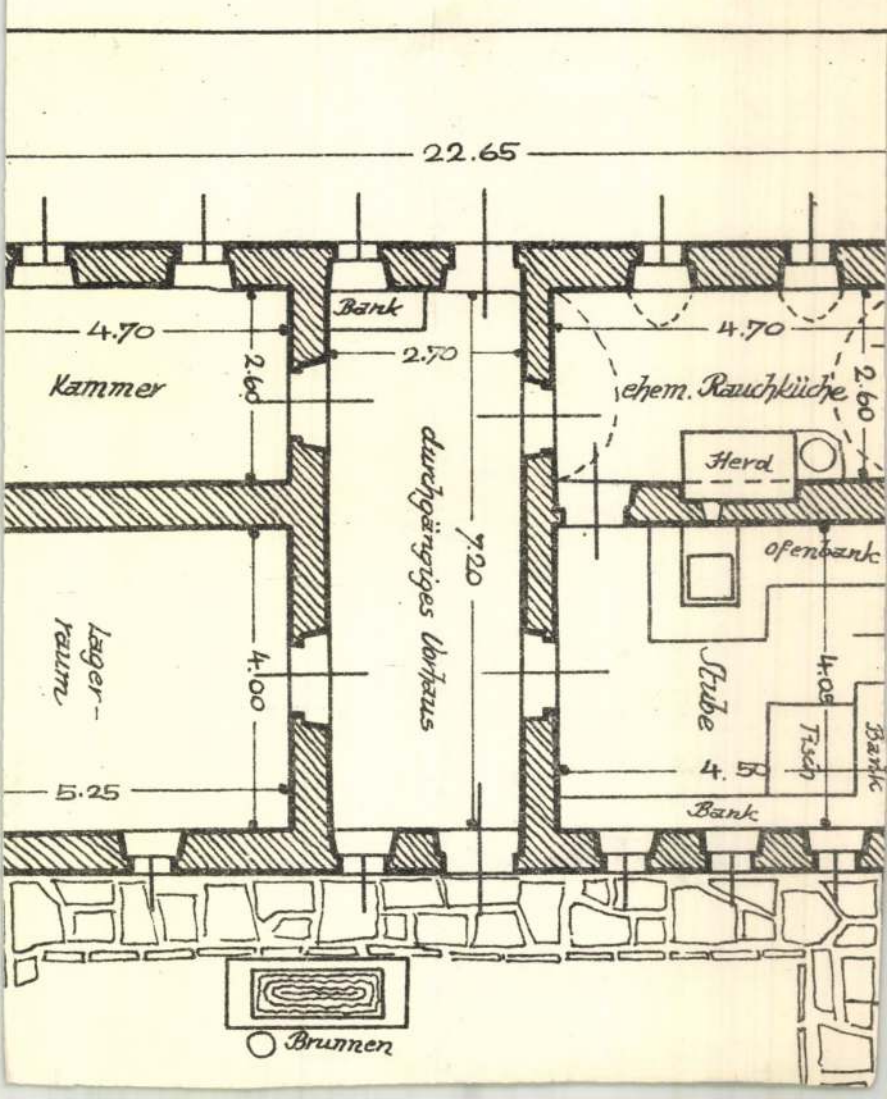
22.65
Bank
4.70
2.70
4.70
Kammer
2.60
ehem. Rauchküche
2.60
Herd
durchgängiges Vorhaus
7.20
Ofenbank
Lager-
raum
4.00
Stube
4.05
Tisch
Bank
4.50
5.25
Bank
Brunnen

Báthori Gábor fejedelem
ikonograf

l.

Asztfördt
208. l.

M. N. Muzeum
tört. ant.

Báthory Gábor

az alábbi tervpályázaton 3. helyezést elért 5. számú pályaterv munkatársa volt.
(épületek)

Borosnyay Pál: Alagútzsaluzattal kivitelezhető lakó- és szállásjellegü épületek tervpályázata, 1970.
Magyar Epitőművészet, 1971.5.sz. 2-12.l.

megírva

Bithory Imre

debreceni könyvkötő

l.

Gulyás könyvkötés

451. l.

Bálthory Imre

debreceni könyvtár

XIX. sz.

l.

Romhányi

102. l.

103. l.

106. l.

23. 21.

Báthory ~~István~~ Imre

debreceni Könyvkötő

l.

Szabad művészet

1949. 255. l.

Meghivó

A IX. KER. M. N. D. Sz. (Üllői-út 11-13) ZRINYI ILONA CSOPORTJA

műsoros estet

rendez az

Úttörők ráckevei nyaraltatása javára

július hó 6-án (szerdán) este 7 órakor a IX. ker. Elöljáróság kerthelyiségében (Ráday-u. 46.)

Belépőjegy ára 1 forint *A meghivó belépőjegyül szolgál*

*

493397 Pátria

Báthori ~~Istvan~~ Imre

debreceni könyvkötő

1870

l.

Könyvkiáll. emlék

230. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

Báthory Imre

debreceni Ecsegyi-
Kötő
1870–80.

l. Sörégi.
Vezető a Debrecen
város Déri Mu-
zeumában –
Debrecen, 1939
221 l.

Báthory Imre

könyvkötő Debrecenben
1870-80

l.

Sör Vezető 22 i. l.

— Miért? . . . dehogy . . .

— Pedig az vagyok, mondhatom magának. De a sors nagyon ért z, mikép büntessen meg és soha, de soha annál kegyetlenebb biró senki ehet.

Szavai, de még inkább a hangjában nyilvánuló mély keserűség meg- bentették a leányt. Szólni akart, de mintha valami láthatatlan sötét árny ogatta volna.

Oda értek a parkhoz. A hosszan kigyódzó utakon színes ruhák villantak , néhol gyermekek kergetődztek. Távolról cigányzene elmosódott hangjait ta a szellő.

A mély, öblös utak egyikéből rikítóan piros ruhás hölgy terjedelmes ja bontakozott ki. Narancssárga napernyőjével feléjük intett s lihegve ledett.

— Nini, a Barátos ! — kiáltott mély meglepetéssel Eta. — Hát ez hogy il ide s kinek integet? Csak nincsenek mély barátságban?

— A feleségem.

Báthory Imre

debreceni "Könyvkötő"

1870

l.

M. Bibl. Szemle

1924. 46. l.

Varga

PIANTA TOPOGRAFI

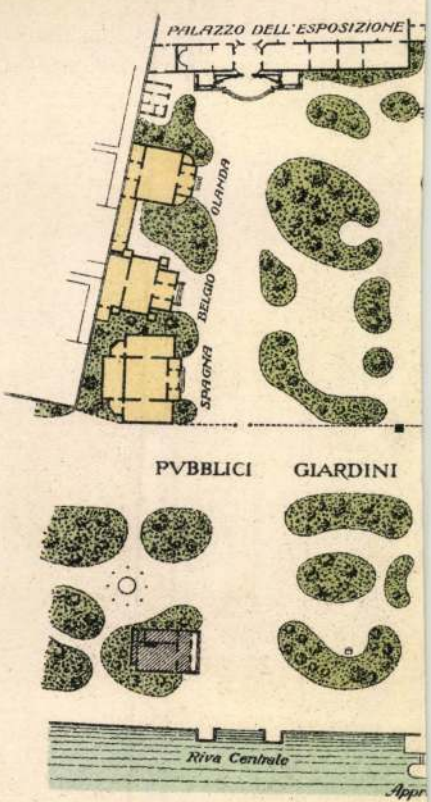

BÁTHORI ISTVÁN, városi mérnök

Szombathelyen, a Múzeumot Közmüvelődési házzá akarják kibővíteni. Báthori, városi mérnökkel készittetnek terveket 1909-ben. 306.old

S. PAVEL JUDIT: A Szombathelyi Savaria Múzeum Története
Szombathely első archeológiai gyüjteménye 293.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963. I. kötet
Szombathely, 1963

Benezér

M.D.K.

Báthory István, epitéz

Terveci szerint épült a miskolci járvány-kórház (két fenykép), és a Soltész-utcai elemi iskola

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

dec. 12. sz. II old. + V. old.

BÁTHORY István építész

1928, „Szent István" járványzáhai

Dobrossy István: Miskolc vára írásban és képekben 3. Miskolc, 1996 251. i ill

MDK

Báthory István, épitész/?/

a Nemzeti Szánház épitésének történetéről és az épület lebontásáról elöadást tartott.

A mü- és középitési szakosztályok ülése III.23-án. MMHE Közlönye. Bp.1914 III.29. 256.l.

Báthory István
ikonográfiája

T-örök Árpád: Das
älteste Bildnis
Stephan Báthory und
des ungarischen
Königs Ludwig
des Zweiten im Ber-
liner Museum
8-r, 1 kép 12 l
Bpi 1884.

Gyan (2226)

ILLUSZTRÁCIÓK.

(Báthory István) ikonograf.

L (síremlékea krakói
dóinban, a' királt ábrazoló
relieffel.

Repr.
Épitő Ipar – Épitő Mü-
vészet. 1914. 239. l.

Lechner jenő cikke:
A krakói Wawel és
renaissance műemlékei.

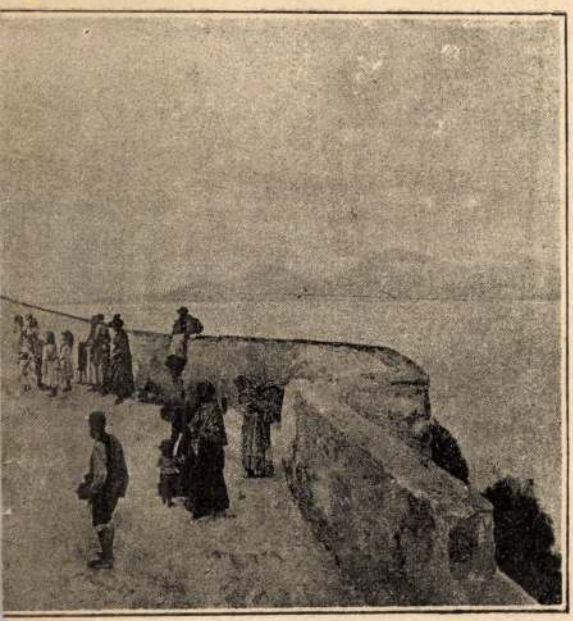

BUCSÚJÁRÁS CAPRI SZIGETÉN.

Báthory István

ikonográfiája.

Madejko: Báthory

István fogadja az

orosz követet.

Repr

Művészet (Kende)

1939. 28. k. 92. l.

D'Arcangelo Giovanni

Szivárványos kupa. Kerámia.

Serleg. Kerámia.

Olajos korsó. Kerámia.

Nemzeti Kristálygyár

Nagy váza. Gyémántcsiszolással.

AVEM - murano

Aranyozott üveg-angyal.

Báthori István fejedelem

ikonograf

l

Asztrost Erd

192.1.

M. N. Muzeum

tört. ort.

Báthory István

sirenlike Krakó

Repr.

MMEE Kozl

1913. 414 l.

Báthory István ikonograf.

Amman Jodok rezin. 1576-ból

Török, Árpád: Das älteste Bildniss Stephan Báthory's und des Ludwig des Zweiten im Berliner Museum.

Bp. 1884.

Báthory István
ikonografiája
lásd.
Etienne Báthory
roi de Pologne
prince de Transyl-
vanie
Cracovie 1935.
425—572. l.

Szamos Báthory
arczép reproduk-
tiójával és lotrá-
sával.

Jiánsentlés G

Báthory István

lengyel király (1575-86)

festménye a krakói

székesegyházban.

Gucci, Santi művei

Repr.

Magyar Művészet

1928. 220 l.

Báthory István

erdélyi fejedelem

pancélja 1565 Körn

Gerevich – Genthon

A magy. tört. Képes Könyve

Bpest. 1935. 111 l –

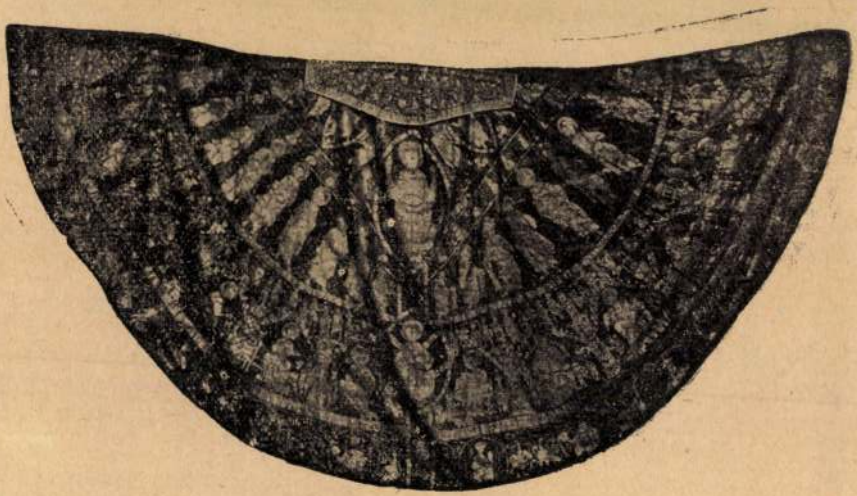

Művészi díj: Kontisztoiselők Toggasztási
Következete áruhán terepályázata
Báthory István

Művészet V. évf 1906. 212. l.

Bátori István munkásfestő.

Mejer Nemzet.

1946. VII. 23., 2. old.

(: Beszámoló :)

Bálhory J. építész

Tér és Forma, 1932

V. évf. 125. o.
könyvekről. /F. Sz./

Báthori István

Kalapárus néni.

Rajz, reprodukció.

Napjaink, 1962 6. szám, 6. lap.

M.

Báthory István, építés

és Klenovits tervei alapján herül hivitelre az Állat orvosi Főiskola nagméretű hibővitése.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

jun. 16. sz. 9. old.

M.D.X.

Báthory István

szombathelyi városi mérnök

készíti a Szombathelyen épitendő járvány kórház terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

okt. 14. sz. 11. old.

MDK

Báthory István muépitész

1897 dmmmmmmmmmm -ben lett a m.iparm. társulat rendes tagja.

Cikk:Hiv.tudósitások

Magy.Iparmüvészet,1897/ 98 416 l.

M.D.K.

Báthory István, építész

Klenovics Pállal körösen készített terve a váci rokkanttelepre kiírt pályázaton második díjat nyert

Építőipar - Építőművészet, Bp.1917.évf. 44. sz.
271. old.

Báthory István

Mücsarnok 19oo. 19.sz. 271 l.

néhány sor

Báthori István

építész.

Szül. Debrecen 1869.

Oklevelet nyert 1900.

Műegyetem 3. l.

Meghalt Miskolcon
1929. febr. 1.

MMÉE Közl. 1929.
253 l.

jtja a nyirsanyagokat,

é „a tőke pedig megkönyite

irtschaftliche Leben ist die

2.) Wenn wir angestellten oder Güter

wir erzeugen. 3.) Wir

d geistiger Gütern. 4. Die wirtschaftlicher

der 2 3 5

körperliche Benützung

Báthori István

épitesz

terverte a mis-
kolci jarvány kor-
házat, és festöt-
lenitö intézetet.

Váljubal
489 l.

Báthori István,
építész; sz. 1869. Debrecen-
ben, mh. 1929 febr. 1.
Miskolcon. ~~Tbol évekig~~
működött s egyebekközt
tervezte a járványkor-
házat és a fertőtlenítő intézetet.

A bpesti műegye-
temen 1900. nyert
építészmérnöki
Oklevelet. Évekig
Miskolcon

Báthory István

épiten

l.

Valpubal

489. l.

águ Minisztériumnak f. évi junius
sz. rendeletére, a m. kir. iparügyi
ezésről és épitkezésről készitett
mi szempontból a Müemlékek Orszá-
lásokat hozza tiszteletteljesen

t harmadik sorában a megjelölt
e betoldandó: "a fenntartandó

-ik pontjaképen a következőképen
zitendő: "/6/ A városrendezéssel
ki kérdések a Müemlékek Országos
oznak".
6. junius hó 24.-én

Báthory István

épitész.

Élett. arch.

Szefelslex 452. l.

Báthory Istvan

építész

vill. Bpest 1873 okt. 30

lásd

Gulyás: Magyar írók

II. 690. h.

Báthory István

épitész

ívód

MMEEKözl

1934. 84. l.

(Orszagos épitésügyi nagygyűlés.)

NYOMTATVÁNY

Báthory Ilkovár

épitész

l. Ki-Kiscela?

64. l.

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután $^1/_2$6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Báthory István

építész

életrajz

lásd

V.

Karczagmagyállam

344, 345 h.

A magy. állam élete

Bp. 1932

Báthory István

építőmester

Lásd

=

Farkas Elek. Az építőmesterség ötven éve. Vállalkozók Lapja, az 50 éves, jubileumi albuma. 1879–1929. 71. l. 72, 73. l.

Megh

T.c. Müemlékek Orsz.Biz

Felkérem, hogy

székesfőváros hatósága által ta

illetve megbizottját feltétlenü

Tárgy: A közvilágitás

Találkozó: délben 12

előtt.

Budapest, 1937. márci

Báthory és Klenovits

mines
ced

l.

Biedposta

22. l.

Tisztel

Tisztelettel küldjük
kat is b. címére. Ugy érezzük r
igen tisztelt Olvasónkat, hogy
bianchó csekklapon (3 fillér) h

A mai háborus körülmé
punkat is sulyos feladatok elé
áldozatok árán is - igyekszünk
dégforgalmának fejlesztésére. M
ni, mint a katona, aki a legnag
el őrhelyét.

Egyben legyen szabad
Olvasónkhoz. Lapunkat már rövid
vasó b. címére. Feltesszük, hog
tartalma és külső megjelenési f
szését és igényeit kielégiti, -
zolja - és szivesen olvasná la

Báthory és Klenovits

nincs
léd
z
vied
z

Bierbrosta

16. l.

Báthory és Klenovics

nincs cíd

építészek és építőmesterek

cíd

Bierbposta

3. l.

1925-ben a főposta első emeletének átalakítása a posta vezérigazgatóság magas építési osztályának tervei alapján

Báthory és Klenovits
építészek

l.

A szent Margitszigeti
premontrei templom.
Bp. 1932. 26. l.

Báthory István

épitész

vod

z

Az idszinház

135. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^1/_2$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Báthory és Klenovits

Báthory és Klenovits okl. építészek és építőmesterek, iroda és lakás, II. Volkmann-u. 14/18. **164-205**

Csak irodai órák alatt **364-125**

Építkezése, XI. Hamzsabégi-út B.Sz.K.R.T. Autóbuszgarage építkezés **269-293**

Tschügi-féle bérház építkezés, II. Városmajor-u. 50/a. **150-643**

Bptárb. 1940. sept.

" 1942. jan

Bartha A. Dezsőné [illegible] hányhiszt. VIII. Örömvölgy-u. [illegible] Rozgonyi-u. szerb 134-5[illegible]

Bartha Andor dr. [illegible] orvos, szülész-nőgyógyász és [illegible] [illegible]kerves. VIII. [illegible] 140-2[illegible]

Bartha Béla [illegible] Pesthszentérzsébet, [illegible] [illegible] 147-867

Bartha Béla m. kir. [illegible]

Báthory István

építész

Szül. Budapest. 1873.

Oklevelet nyert ~~1895~~ 1895.

Műegyetem 4. l.

müvészeti zenemüvek,

1. ein.

2. welche man auch noch heute

3. Solche sind: die Gewürze, der

4. Manufakturwarenhandel. 5. Zu
Kleidung nötige fertige Artikel.

6. Eine Gruppe die Kito) Liter

7. Solche sind: die Bücher, Ger

Báthory István
építész

L.
Szendrey-Szentiványi
148. l.

(aláírás.)

..... pengő fényüzési

tt a ..... m. kir. vám-

. kell megjelölni, ahová, kivitel esetében pedig azt, ahonnan

elnevezéssel és ugy kell megjelölni, illetve körülírni, hogy az hassák. Mellőzendők ennélfogva ugy az általánosságban tartott vezések.

sorolására a bejelentő ivben elegendő hely nincs, ugy azok

lő, amelyért a tárgy belföldi tulajdonosa azt külföldre eladta, gszerezte.

élnek a behozott vagy a kivinni szándékolt fényüzési tárgyak bevallani.

pján — a vámhivatal jegyzi be a bejelentési ivbe. A bejegyzés tel igazolja.

, Szeged.

< Bathory István >

cikke

[?] A tervező és vállalkozó véleménye a mai bérházépítkezésről.

Magyar Építőművészet

1941. 212 – 214. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Báthory István

épitett Bp.

Bud Épitom.

V. Evk. 11. l.

1934-ben az ipar-
testület elnöke.

AZ IGAZGATÓVÁLASZTMÁNYBÓL KILÉPŐ TAGOK:

1 Döry Ferenc dr.

2 Horváth Jenő dr.

3 Illés József dr.

4 Iványi-Grünwald Béla dr.

5 Mályusz Elemér dr.

6 Miskolczy Gyula dr.

7 Bártfai Szabó László dr.

8 Varju Elemér dr.

9 .....

Báthory István

építész könyve

A Nemzeti Színház építésének és lebontásának története.

Bp. 1914.

Könyvtárban

< Báthory István >

< > cikke

A Nemzeti Bánhár
építésének és lebontá-
sának története.

MMÉE közl.

XLVIII. k. 23. sz.

Képekkel.

Az előatlasa a Mér-
nök Egylet 1913-14 évi
Czigler érmét nyerte el.

e.

vetkeztében a műemlékek-ben

Báthory István

épitész

vásárlata bontotta le

a bpesti Nemzeti Szín-

ház épületét. Az

alábbi tanulmány

ebből az alkalomból

jelent meg.

Báth Nemzszínház

〈Báthory István〉

〈 〉 A Nemzeti Színház építésének és lebontásának története Budapest 1914.

MŰVÉSZEK NÉVSORA

Báthory István

Báthory István. Az építőművészet története az ó-korban. Lásd: Kabdebó Gyula.

ságot, hanem annak optikai elemekből sűrített összbenyomását adják, de a képelemek rendezése, a fehér színbe ültetett üdén színes foltok elrendezése merőben dekoratív célzatú. Idővel mindinkább az utóbbi elem vált fontosabbá, a képek reális terüket vesztve a síkdíszítmény felé közeledtek, Fényes stilizáló hajlama egyre erősödött.

Ez a magyarázata annak, hogy művészete a legutóbbi időben, a világháború óta sajátságos változáson ment át. Megtartotta a dekoratív elemeket, stilizáló, valóságtól elvonatkoztató jellegét, de elhagyta a paraszti csendéletek józan tárgykörét s a mesevilágba lendült át. Fantasztikus rege-tájak, kicsiny várak, templomok tünedeznek fel a mesék délibábjában, vagy útonállók, középkori harcosok, gyermekmesévé szelidült bibliai jelenetek. Élénken ágáló kis figurák töltik be a tájképet. Amit Markó komolyan vett, itt viszontlátható az ábránd határán, bölcs derűvel és széles elbeszélő-kedvvel fűszerezve. A Behavazott város (Budapest, özv.

Báthory István

Báthory István: A Nemzeti Színház építésének és lebontásának története.

o, K, L, Bp. 1914.

Báthory és Klenovits

építészi és építő-
mesterek.

Szepessy Sándor levei
alapján építették
báró Lukachich Géza
budai birtokát

MAGYAR·EPITOMUVESZET
1930. 10-11. f.
24, 25, 31. l.

ÖZLEKEDESI RESZVENYTARSASA

Budapest 8
7322

rek Orsz. Bizottságának

BÁTHORY (BÁTORI) ISTVÁN építész
(1872–1949)

Szilágyi 2005 133.

A „honi" és a „nemzeti" az ipar
nationis praesidio. Tanulmányok
kérdésköréből Németh Lajos 60.
Művészettörténet Tanszék, 1989.

1991

Az ancien régime édességétől a
Klasszicizmus és biedermeier. U
ill.

A főúritól a polgári stílusig.
262.

Gondolatok a biedermeier lakás
1/2. 220-230., ill.

Interieurs. Wiener Künstlerwohn
[rec.] *Helikon*, 37, 1991, 1/2.

1992

Az ipar(i)művész magányossága.
textiltervező portréjához. *Új M*
ill.

MDK

Bátori István festő

FAE: A csepeli dolgozók képzm.kiáll. Szabad Nép 1949. jan. 11.

MDK

Báthory István építész

Kinevezték az O.Középitési Tanács tagjait.
ÉIÉM 1927.jul.1. 99 l.

MDK

Báthory István

Alpár Ignác Társaság megalakulása. Magyarság, 1936. márc. 1.

MDK

Báthory István építész

A győri takarékpénztár tervpályázatának zsürije...
Vállalk. Közl. 1909. márc. 3.
3. 1.
4.1.

MDK

Báthori István épitészmérnök
miskolci lakos, + 1929. febr. 1.

MMÉEKözl. 1929. 255. l.

MDK

Báthory István építész

M. Építőmesterek...szövetkezete. Építő Ipar, 1909. nov.14 428. l.

E.D.K.

Báthory István, építész

a Magy. Mérn. és Ép. Egyletben tartott szép előadásáért (a Nemzeti Színház építéstörténetéről) – Ziegler-érmet nyert.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1921 évf. 41-42sz.
148. old.

M.D.K.

Báthory István építész

Klauvits Pállal közösen készített tervével, a vaci kohászat-telepre kiírt pályázaton első díjat nyert.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 19 17 évf. 29. sz.
180. old.

M.D.K.

Báthory István, építész

Goo koronás harmadik díjat nyert a hagyar Körtíszt-viselők fogasztási Szövetkezete áruházának pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

jun. 6. sz. 7. old.

M.D.K.

Báthory István, építész

Kabdebó Gyulával közösen készített tervét 200 koronás tiszteletdíjjal megvettér a zágrábi erdőigazgatósági épületre kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.

Jul. 6. sz. 5. old.

BATHORY ISTVÁN

Ferkai 1995, 168 (303. sz.)

MDK

Klenovits Pál,építömester, okl.építész

Báthory és Klenovits-cég Bpest.1914-ben

Báthory? és Klenovits-cég.Bpest.1914.

M.D.K.

Báthori József, asztalos m.

Xxmax Veszprémi mester. Remekrajz: oltár 1835-ből.
Fekete repr. 249.o. 265. kép.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok.
249.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém.
1963

M.D.K.

Báthori józsef,asztalos m.

Veszprémi mester,/1858/.1849-ben portio tartozása 2.03 Ft. +1858-ban 56 éves korában.Rx Remekrajza a Bakonyi Múz.-ban.Oltár,tusrajz.256.kép.249.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei.I.Veszprém, 1963

Batári Ferenc:XIX.századi veszprémi asztalosok. 249.o.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

a magyar üvegmüvesség egy ideig Párisban élt tehetséges tagja, négyféle technikával dolgozik. Véséssel, maratással, homokolással és csiszolással. Ujszerü üvegedényeket készit. Még a szodásüveg is müvészi tartalommal telik meg keze nyomán. A kiáll. kiemelkedő egyénisége.

Dr.Ruzicska Ilona:"Müvészet az iparban". Ip.müv. Társ. karácsonyi kiállitása. 1941. dec.- M.Ip.Müv.12.sz. 133-135.l. 1941.

Bathory Julia
iparművész

M.D.K

Munkáit a Liège-i kiállításon
bemutatta, ahol nagy sikere volt.

Tasnádiné Marik Klára: Magyar üvegek a Liège-i
Musée des Verre kiállításon

Művészet, 1964. június — 33 lap

M.D.K.

Báthory Julia

"Fiatalok" c. cikk-sorozat során nyilatkozik Szokolay Béla, az "Iparművészet" szerkesztője Báthory Juliáról, aki az üvegmunkákban a legtehetségesebb iparművészek közé tartozik.

Szinházi Élet. Bp. 1931. juni 14-2o. XXI. évf. 25. sz. 39-41. lap.

MDK

Báthory Julia

Diplome d'honneur kitüntetése az 1937-évi paris
nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiallitás magy.pavillonja
kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.1.

Báthory Júlia üvegtesvező iparművész

Szöveg említi kiállítását a

~~Ba~~ székesfehérvári István Király

Múzeumban

Szilvágyi Szen:

Mai magyar üvegek

Fejér Megyei Hírlap 1966. más 15

Báthory Julia iparmüvész

Ernst Muzeum csoportkiállitása - "Alkotó iparmüvészek" kiállitása. Finom üvegjeivel vesz részt.

Pesti Hirlap 1931.XII.13.

MDK

Báthory Julia

Metszett és csiszolt üvegek, repr.

Magyar Iparművészet 1930. 7-8. sz. 21.1.

Bölthory Júlia

Született Budapesten 1902 december 31-én. "Üvegmetsző". Tanulmányai: München /1925-29/, Dessau /Bauhaus, 1930/ 1952-: Az Iparművészeti Főiskolán. - Lehete Mórton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334/325.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Bóthony Julia

Az üvegművészet tandra. Munkácsy díj kitüntettje.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München. 1966. 325 l. 334 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Báthory Julia

Báthory Júlia (1902–): üvegművész. Münchenben, a dessaui Bauhausban, majd Párizsban tanult. 1952-től tanár volt a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban. Művészete külföldön is rangot biztosított a hazai üvegművességnek.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim
Bp.Corvina 1977

Báthory Julia iparmüvész

Csoportkiállitás az Ernst Muzeumban - iparmüvészek kiállitása.

Üvegmunkáival vesz részt

Esti Kurir 1931.XII.15.

M.D.K.

Báthory Julia

Vésett diszüvegek. Repr.

Az Orsz. M. Iparm. Társ., a Baross Szövets... iparm
és háziipari kiállit. emlékalbuma. Bp. 1929.
Szerk. :Györgyi Kálmán. 32. l.

MDK

Báthory Julia, ip.műm.

a nemrég Párisból visszatért művész ujszerü
vésett üvegjei egészen rendkivüli munkák.

/f.j./: A magy.iparmüv. első ért.tárlata.
Pesti Hirlap. 1938 nov. 6. 11.l. /a volt Alcy
palotában/.

Báthory Julia,ip.müv. MDK

az Első Magyar Orsz.Iparmüv. Tárlaton az állam 13 művésztöl eszközölt vásárlást. A kitüntetettek közé tartozik.

Állami vásárlás az iparmüvészeti tárlaton.
Magyarság. 1939. jan.19.

Báthory Julia

iparművész

Az Iparművészeti Társulat háziipari és iparművészeti kiállításának albumában munkáival szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.VII.31.

Báthory Julia

iparművész

Az Iparművészeti Társulat házi ipari és iparművészeti kiállításának albumában szerepel.

Magyarság
1930. VII. 31.

Báthory Júlia

Iparművészeti Társulat iparművészeti vásár-kiállításain vészet üvegeivel szerepelt.

PH. 930. XII. 6.

Bálhory Júlia

Ernst-múzeum csoportkiállításán neve szerepelt.

PN.932.T.10.

Báthory Julia

Ernst-múzeum csoportkiállításán üvegeivel szerepelt.

PH.932.T.10.

Bálhory Júlia

Ernst-múzeum csoportkiállításain
neve szerepelt.

EK-932-T.10

Báthory Zsiga

iparművész

Iparművészeti Társulat kiállitása - Iparművészeti Muzeumban - iparművészeti munkáival szerepel.

Ujság
1929.VII.14.

Báthory Julia
ipaművész

Báthory Julia hutahész kiszinumkával
elő állított üvegei sok hivet toborozták
a modern magyar üvegművészetnek.

Brestyánszky Ilona: Tárgy és alkotója
NÉK Lapja, 1975. okt. 25 - 14 oldal

Bathory Júlia

Méltatás

Vadas József: Üvegcsigák.
Művészet, 1977. február - 16. oldal.

Béthory, Júlia üvege

erengés
elkeket
ember.
ük so-
, jobb
a ka-

senyző,

néterek
gyetlen
kiter-
el cim-

sszetett
nyer-
tük a
kat. De
jelen-
orskor-
s. Az-

feltétlenül ott lesz Innsbruckban.

Negyvenhat éves...

JÉGKORONG

Mi jellemzi e pillanatban a magyar jégkorongozást, a tízezrek által méltán imádott téli focit?

1. Nincs válogatott keret.
2. Nincs válogatott edző.
3. Nincs válogatott program.

De hát akkor mi van?

A sportág vezetői egyetlen pozitívumot tudtak említeni. Az is olyan soványka, hogy negatívumnak is elmegy. Nevezetesen, hogy tavaly óta nem csökkent to-

noki B-csoportot sem sikerült elérniök. Végül a Fradi néhány válogatott játékosa — párját ritkítóan hátba támadva — fellázadt az edző ellen.

— Minek feszítsük magunkat keresztre? A C-csoport a legalsó szintet jelenti, onnét már ki sem lehet esni! Gdanskban öt csapat verekszik majd alapszinten. Rajtunk kívül Anglia, Ausztria, Dánia és Franciaország. Az első két helyezett kerül a B-csoportba. Angliát, Dániát és Franciaországot az elmúlt években többször is biztosan vertük.

Most tehát — éppen most! — fel lehet jutni.

A sors olykor ronnant fur-

Báthory Júlia iparművésa

Bajár I. ván: kitüntetett iparművésnek kiállítása.

Tükör, Budapest, 19 fr. nov. 11.

Báthory Júlia

Báthory Júlia iparművészeti tárgyai párizsi exteriőrökben találtak otthonra.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.
Művészet, 1976. május - 28.oldal.

Báthory Júlia, [ ]

L.: Gorka S.

Bodri J.: Művészeti ... 819-822

JELENKCR, Pécs, 1975. sept.

XVIII
9.

BÁTHORY JULIA

üvegmüvész, részt vett az Iparmüvészeti Muzeum uj szerzeményeiből rendezett kiállitáson. Kiállitott müve: aranyhalas üvegmedence.

Ujvári Béla: Az Iparmüvészeti Muzeum uj szerzeményei. - Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 36. l.

Báthory Júlia
iparművész

MDK

A Képcsarnok Vállalat pécsi bolt-
jában megnyílt kiállításon ciszolt
üvegpoharai és vázái arattak sikert.

—: „Iparművészeti kiállítás a Képcsarnokban"
Napló, 1959. dec. 19. 3 lap

Báthori Júlia

Kákesiné Sipos Judit a nővendékeként végzett.

D.N.: K. Sipos Judit kiállítása, Ipari Művészet, 1971. 5. sz. 12. l.

Bóthori Júlia

A 60-as évek végén kialakult formatervezői gár-
dának az ő alkotásai mutattak utat.

Dárday Nikolett: A kazai üvegipar; Ipari Művészet 1971.5.sz. 7.l.

Báthory Júlia

Az 1939-es New-Yorki világ-
ki állításon részt vett a mű-
vész.

Ernyey Gyula: Tiffanytól Moholy Nagyig.
Művészet, 1978. október - 38. lap.

Bátory Julia

1945 után az üveg, öltözködési tárgyak, tipog ráfia és alkalmazott grafika ter letén uj szkagárda jött létre, melynek tarja a fenti művész i

Ernyei Gyuls:az ipari forma t rténete Magyarországon Akadémiai Kiadó 1974 46.o.

Báthory Júlia ipaminvész üvegfestő

művei külföldi múzeumokban felsorolás

→ Z. Gyárs György festő

(Művészet 1985/3/27. old
28. old

MDK

Báthory Julia,ip.müv.

Cimeres plakett /Báthoryak cimere/.

3b. Vésett váza.

Kettös levél-hamutál.
Csiszolt tál.
Kis hálós váza.
Napos tál.
Leveles tálka.

...IP.Társ. Ip. -müvészet az Iparban. 1943. Üveg és Fém-kiáll. Kat. 18...

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

"Táncolók", figurális váza.
Csikos csésze, csiszolt.
Levels tál, maratott.
Csiszolt MKK pohár.
Néger figurás tálka.
Nagy level-tál.
"Aquárium", csiszolt.

MIP.Tára. Bp. "Müvészet az iparban. 1943.
Uveg- és Fémkiáll. Kat. 18.1.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

Üvegkep, maratott.
Talpas tál.
Likötkeszlet, vésett.
Tálka, csiszolt.
Négyszegletes váza.
Hamutál.
21. Csiszolt váza.

OMIP.Társ. Bp. -müvészet az Iparban. 1943. Üveg és Fem-
[illegible]. Ka t. 18.l.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

Magas talpas váza.
Lovasplakett,vésett.
Vésett váza.
Levél hamutál.
Próféta ábrázolás, részlet.
Doboz.
Kigyóvonalas váza.

OMIP.Társ. Ip. -Müvészet az Iparban. 1943. Üveg és Fémkiáll. Kat. 18.l.

MDK

Báthory Julia , ip.müv.

/egyházmüvészet/

Feltámadás.
13. Üvegfestület. Vaskeret: Hodina Mihály.
19. Üvegfestület.

OMIP Társ. Bp.-Müveszet az iparban. 1943. Üveg- es Femkiállitás. Kat. 32.l.

MDK

Báthory Julia

I-s A-l: A m. üveg és fémipari müv. kiállitása.
Nemzeti Ujság, 1943. nov. 7.

MDK

~~Orsy Gábor: Alig ér rá ünnepelni a 40 éves szolá-
noki műv.telep. Uj Magyarság, 1940. aug. 18.~~

Báthori Jália

Üveglárgyakkal kerepel

Bútor és lakásmisszeneti kiállítás

Bp. 1956.

Báthory Julia MDK

Az Iparművészeti Társulat öveg- és fémkiállitása.
Pest, 1943. nov.5.

MDK

Báthory Julia iparművész

Üveg munkái a kiállitason.

Tamás Galéria Kiállitásai. XLII.Kiáll.

MDK

Báthory Julia

Dutka M.: Képzőművésznők kiállitása a Mücsarnokban.
Magyar Nemzet 1959. márc. 11. 7.l.

MDK

Báthory Júlia

Művei, a társulat üveg- és fémkiállitásán.

Cikk: Művészet az iparban

Az Ország, 1943. nov. 2o.

Báthory Julia
ipa rmüvész

„Várák" (repro)

Brestyánszky Ilona: Tárgyes alkotója.
Nők Lapja, 1975. okt. 25 - 14 oldal.

Báthory Julia, ip.müv. MDK

/egyházművészet/

27. Ereklyetartó.
Stációrészlet.
Keresztt.
38. Ereklytartó. Rézfoglalat:Mátyássy Nándor.

OMIP.Társ.Dp.-Művészet az iparban.1943. Üveg- és Fémkiállitás. Kat. 33.l.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

egyházművészeti üvegvégzeteivel tünik ki.

Dr.Ruzicska Erzsébet:"Művészet az iparban". Iparmüv. Társ.karácsonyi kiállitása. 1941.dec.Magyarművészet 12.sz. 133-36.l.

Báthory Julia üveg

A Széchenyi Akadémia tagja lett. 1993.ápr.6.

MDK

Báthory Julia

M.iparm. sikere... Pesti Hirlap, 1940. ápr. 13.

Bódhory Júlia

Iparművész, a Képző- és Iparművészeti Gimnázium tanára. A felszabadulás után az ő vezetésével indul meg az ipar-oktatás és a Gimnáziumból kikerült fiatal tervezők bekapcsolódása a magyar ipartervezésbe.

"Fiatal iparterveznek kiállítása" – Iparművészet, 1967. 1. sz., 58. l.

BATTHORY JÚLIA

ÜVEGMŰVÉSZ. MŰVEI VÁNDORKIÁLLÍTÁSON SZEREPELNEK.

H.B. IPARMŰVÉSZEK A VASZARY-TEREMBEN.

SOMOGYI NÉPLAP, 1970. OKT. 18.

Bálthory Júlia

Markáns egyéni stílusú, klassikus feliratos vázája példamutató alkotás. (A$_2$ 1970. évi miskolci kiállításon szerepelt.)

T. Marik Klára: Mai magyar üvegművészet, 1971. I. sz. 5. l.

Bálthory Júlia

Üvegmunkái párizsi intérieuröket díszítenek

T. Manik Klára: Mai magyar üvegművészet; Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 3. l.

Báthory Júlia

A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola Munkácsy-díjas szakosztályvezetője. Szem előtt tartja a régi magyar üvegművészet tradícióit; igen finom színárnyalatokat kísérletez ki.

D. N.: Növendék üvegtervezők kiállítása; Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 56. l.

Báthory Júlia

iparművész

üvegművész.

A magyarországi műv. tört. I. 532.
Corvina 1971.

Báthory Julia

műve szerepel a „Mai magyar üvegművészet" kiállításon Miskolcon

Magyar Nemzet 1970 december 6
11. old.

Báthory Julia

Szerepel a miskolci
üvegművészeti kiállításon

Fekete Judit: Kiállítás és
ankét

Magyar Nemzet 1970 XII. 6

Báthory Júlia

Fegyelmezett formákba zárt, gazdag érzelmi színvilága a mai magyar üveg egyik útját jelzi. Üvegtárgyai a kiállítás kiemelkedő darabjai (vázái pl.).

Horizont Ákos hozzászólása; Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 11. l.

Báthory Julia
üvegtervező

M.D.K.

Méttatás.

Lanár Sándor: Az üvegművesek
Élet és Irodalom, 1961. okt 7 – 112.

MDK

Báthory Julia

Megnyitották Kassán az ... iparm tárlatot. Uj Magyarság, 1943. máj. 11.

Báthory Julia MDK

iparművésztől vásárlás

Az Est 1939. január 18.

MDK

Báthory Julia

Bp.szfv. vásárlása az Ipm. tárlaton. Az Est, 1938, dec. 22.

MDK

Báthory Julia iparmüvész

A főv. vásárlása az Ipm. Tárlatpn. Pesti Napló, 1938, dec. 22.

MDK

Báthory Julia iparm.

Ruzicska I. cikke, Müvészet az iparban a Képzőm. Társ. karácsonyi kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1941. képek: 138 l.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

XXXXXXXXXX üvegvésetei tüntek fel.

Schalk-ház.Kassa .-/?/:A kassai iparművészeti kiállitás
Népszava. 1943.május.9. le.1.

Báthory Julia MDK

Feszület, csiszolt üveg
Plakett, " "
Kereszt " "

Magyar Egyházművészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr.-márc.

Báthory Julia MDK

Angyalok, csiszolt üveg
Örök mécses, csiszolt üveg, fém foglalattal

Magyar Egyházművészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr.-márc.

MDK

Báthory Julia, ipmüv.

Váza, vésett.
Halas tálka, csiszolt és vésett.
Angyal, részlet.
Doboz.
Monogrammos étkészlet.

OMIP.Társ. Bp.-Művészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiáll. Kat. 18.1.

MDK

Báthory Julia, iparmüv.

Angyalfej.
Madaras váza, csiszolt.
Halas váza, vésett.
Nagy oxidált tál.
Gyóntatófülke ablaka.
Csésze.
Doboz.

Bud.Székf.év. aranyérme.

OMIP.Tára Bp. "Müvészet az iparban. 1943.
Üveg- és Fémkiáll. Kat. 18.1.

MDK

Báthory Julia iparm.

a Munkácsy-dij II. fokozatát kapta

Kiosztották a müvészeti dijakat. Népakarat, 1957, ápr. 4.

Báthory Julia MDK

Kereszt, csiszolt üveg
Feszület " "
Angyal " "

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr.-márc.

Báthory Julia MDK

Kereszt, Csiszolt üveg, repr.

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr.-márc.

Báthory Julia , ip.müv.

a kultuszminisztérium elismerő oklevelét kapta.

Kik nyerték az iparmüvészeti dijakat. -Magyarság.
1938.nov.15.

MDK

Báthory Julia

Kassa város oklevele

Iparmüvészeti aranyérem

Az Iparm.Társ. és az Iparm. Egyes. ünnepi ülése.
Magyarország 1943. dec. 11.

le. D. K

1

BÁTHORY Júlia iparművész

Üvegművés

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1[illegible]-1945
Bp. 1962. 467,

MDK

Báthory Julia

Dutka M: A m. iparm. első seregszemléje. Magy. Nemz. 1952. aug. 12. 4.l.

MDK

Báthory Julia, ip.műv.

az iparművészeti részben értékes munkával vett részt

-r-: Egyházművészeti kiáll
Nemz. Szal. -Magyarország. 1941. febr.15.

MDK

Báthory Julia iparművész

Elismerő okl.nyert a II.Magy.Orszg.Iparm. Tárlaton.

Cikk: Horvath Endre kapta az állami iparművészeti aranyérmet.

Esti Magyarorszag 1943 maj.25.

BÁTHORY JULIA

A kultuszminisztérium elismerő oklevelét kapta

Pesti Napló 1938. nov. 15.

MDK

Báthory Julia okl.iparművész

Elismerő okl. nyert a II.magy.Orszagos Iparművészeti Tárlaton.

Cikk: A kassai iparművészeti tárlat dijnyertesei.

Pest, 1943 máj.25.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

a kultuszminiszterium elismerő oklevelét ka pta.

Az Iparmüvészeti Tárlaton.- Magy.Nemz. Müvészet. 1938. 4.sz. 81.l.

MDK

Báthory Julia keramikus

Az Iparm. Muz. uj szerzeményeinek II. kiáll.

Iparm.Társ. Körirata. 1948.XI.26. 2371.sz.

3. l.

MDK

Báthory Julia

Csizsolt üvegei a magyar képzőművésznők Műcsarnokbeli kiállitásán.

Havas Julia: Magyar képzőművésznők kiáll.-a.

Népszava 1958.márc. 12. 6.o.

MDK

Báthory Julia iparmüvész

Üvegtárgyai a Müvészet az Iparban c.kiállitáson.

Cikk: Az Iparmüvészeti Társulat üveg- és fém-
kiállitása.

Esti Magyarország, 1943. nov.5.

M.D.K

Báthory Julia
üvegtervező

1957-ben kapott Munkácsy
díjat.

Domanovszky György: Négy Munkácsy-díjas iparművész
Művészet, 1966. február - 31 kap

MDK

Báthory Julia

Szakrényajtó, hajlitott üveg.

Váza, üveg

9o művész kiáll. N.Szal. 1948.jun.

Báthory Júlia.

I. Iparművészeti kiállításon szerepel, Erdei forágó jelenetet ábrázoló üvegablakkal és több üvegtárggyal. (anlítne.)

Magyar Nemzet, 1952. aug. 3.

MDK

Báthory Julia

360- Ft vásárlási előlegben részesült

9o müvész kiáll. N.Szal. 1948. jun.

Bátkory Julia üvegművész-tanár

neve említve

„Egy napyon szép üvegtiallitásról"

Magyar Nemzet 1968 nov. 2

Báthory Julia ügyterverő

emlitve

„Ügy az iparban és művészetben"
Magyar Nemzet 1968 szept. 19

MDK

Báthory Julia

Somogyi A.: Modern egyházművészet Győrött.
Szépművészet 1943. 155.l.

Báthory Julia iparművész
(keramikus)

Magyar Csillag, 1943 XII. 1.

III. évf. 23. sz. 694. o.
Farkas Zoltán: kiállítások.

Báthory Julia csizolt üvegtárgyai

karácsonyi Spárnüvészeti Kiállitás

Szabad Nép 1947. dec. 17.-40. -

MDK

Báthory Julia iparmüvész

M. egyházmüv. kiáll. N.Szal. 1941. II.

M.D.K.

Báthory Julia szobrászmüvész

"Üvegbe csiszolt kompozicióí"-ról beszél a kiállitásra vonatkozó beszámoló és bemutatja egyik üvegmunkájának repr.-ját.

"Uj képzőmüvészeti szalon nyilt meg a Belvárosban " c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. aug. 13-19
VI. évf. 33. sz.

Báthory Júlia, iparművész

L: Fadrusz J.

–: Az ember környezete 76-81

Alföld, Debrecen, 1980 máj XXXI/5.

Báthory Julia
üvegmüves

A Munka Érdemrend ezüst
fokozata kitüntetést nyerte el.

—: Kitüntetések
Müvészet, 1970 március - 24 lap

Báthory Julia

Szerepelt a modern protestáns művészet kiállításán.

MO. 1939. X. 21.

M. P. K

BÁTHORY Júlia

Figurális üvegfarak

Putra Mária: Az üveg művészete
Kiállítás az Iparmüv. Múzeumban
Magyar Nemzet 1961. szept. 28. 4. l.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

12. Szekrényajtó. Hajlitott üveg.

13. Váza. Üveg.

Nemz.Szalon.-Kilencven müvész kiállitása.1948.jun. 12.-27. Kat.

M. D. K.

BÁTHORY Júlia

A Vörös Csillag gyógyszertár árkádjának üvegtola

Dutka-Teknős: Szebb lett Budapest

városkéje

Magyar Nemzet 1961 (XVII.) jan. 3. 4. e.

Báthory Júlia, iparművész MDk

Kiváló üvegművész.

"Díszedénye"

Repr

P. J.: Az üveg művészete 8. l

NÉPSZABADSÁG bp. 1961. szept. 24.

M.D.K.

Báthory Julia
iparmüvész

Üvegmüvészeti munkái.

Haits: Üvegmüvészet
Nők Lapja, 1961. okt. 21.

MD K

Báthory Julia, ip.müv.

ezüstérmet nyert.

"39 dijat nyertek a magyar iparmüvészek."
Nemzeti Ujság, 1940 jun.29. 13.1.

Báthory Julia tanár

Az üveg művészete kiáll. Iparm. Muz. 1961.

Báthori Julia
iparművési

M.D.V

A Képző és Iparművészeti Gimnázium-ban tanít, az üvegművesség elsajátításában.

Hegedűs Éva: Üvegművészképzésünk jelene és holnapja
Művészet, 1967. január – 16 lap

Báthory Julia

Üvegkereszt — Angyal
Üvegkereszt — Angyalfej
Üvegkereszt
Üvegkereszt
Üvegkereszt
Üvegplakett

Egyházművészet a Lakásban kiállitás, Budapest 1944. február

Báthory Júlia, iparművész ΠΔk

A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban a Munkácsy-díjas iparművésznő az üvegdíszítő osztályon növendékei munkáját ellenőrzi

-: A százmyolcvanadik évzáró előtt

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 4. 1. l

Báthory Júlia, iparművész MDK.

A pedagógusnapon kitüntetett pedagógusok között van Báthory Júlia iparművész, a Képző- és Iparművészeti Gimnázium tanára.

Münchenben és Párisban tanulta az üvegdíszítés művészetét. Hosszú ideig önálló művész volt. Hét esztendeje tanít.

—: Három kitüntetett pedagógus

Népszabadság, Bp. 1959. jún. 9. 4. l

MDK

Báthory Julia

Gerevich T: Magy.müvészet és "Hirünk a világban".
Szépmüv. 1944. ~~19x21cic~~ 1.sz. 2o l.

MDK

Asztalos S: Megjegyzések a képzőműv. vitához.
Magy.Nemz. 1952. máj. 25. 5 l.

MDK

Báthory Julia, üvegip.müv.

A kiáll.-t rendezte:OMIT és a Magy.Ip.Müv.Orsz.Egyes.

"Magyarország" 1910 márc.16. 8.l.
Mária Valéria u.,helye.:"Ujmagyar Otthon" kiáll.

MDK

Bátosi Julia, iparművész

üveg csiszolásai nagy fejlődést mutatnak.

(finom cernaszál karcolásokkal, az üveg homosításával meg a legprimitivebb üveg tárgyat is művészivé teszi.)

Mária Valéria u. i. termek „Művészet az iparban." kar. kiáll.

Uj Magyarság, 1941 XII. 5.

Báthory Julia
ipanművész

M.D.K.

A Rákóczi úti gyógyszertár
falát üvegdombormüvei
díszítik.

Feladatok, eredmények. – 40 lap.
Művészet, 1960. szeptember.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

a textil-müvészet anyagát gazdagitotta.

Dr. Ujlaky Andor: A magyar müvészet nagy bemutatkozása Milanóban. -Milano.VII. nagy Nemzetközi Iparmüvészeti kiáll. Nemzeti Ujság. 1906. III. 24.

Báthory Julia
Lámpa /Ernyő: Milch Blanka/

Ipar Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
16 l.

jabb feltámadt Krisztu
régi főoltár maradványa
páncélos király, Szt.Lá
17oo körül. Rokoko stil
stilusa hasonlit a cere

R.kat.plébánialak.

Jellege: Barokk, épült
bániaház.

Külseje: A templommal s
dombon. Mellette szép o
Hosszu téglányalaku, fö
kiugró középrizalittal,
kus ablakkal. A két old
az nyugati oldalon két
fekvő, mellvédes előcsa
zépbejáratán eredeti ba
ilyen keret vizszintes
középrizalitja egykori
nyeregtető.

Báthory Julia

Favágók, üvegkép
2 db virágtartó, üveg

:rnst Museum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
16 l.

MDK

Báthory Julia

F.J: Az üveg és fém művészete. Pesti Hirlap, 1943. nov. 9. 4 l.

MDK

Báthory Julia

Üveg és fémipari kiáll. Uj Magyarság,
1943. nov. 7. 13 l.

MDK

Báthory Julia

O.M. Iparmüv. Társ. Kerámia Kiáll. 1947. dec.

Báthory Julia
iparmüvész

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. Budapest.
katalogusa 14. lap

Báthory Julia
iparmüvész

Ernst Muzeum Kiállitásai, CXXIII. Csoportkiállitás katalogusa 14 lap, 1931.

Báthony Júlia

Két üvegedényének reprója.

Ipari Művészet, 1971. 1.sz. 12.1.

MDK

Báthory Julia, iparm.

Molnár E: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1941. 3.sz. 30.l.

Báthory Júlia

VARGA Vera: Báthory Júlia üvegművész pályaképe. = 1991. 12. 26- 30.

Új Művészet

BÁTHORY Julia

FERCH Magda: Párizstól Budapestig [beszélgetés Báthory Juliával]. = Magyar Nemzet, 1993. április 15. 11. ill.

BÁTHORY JULIA

Palackot formázó váza, 1971, fúvott, huatkész üveg,
M 41,5 - 91,12, 26.

Talpas díszpohár, 1929, fúvott,szintelen,átlátszó
üveg,csiszolt és vésezz diszitésse, M. 12 cm -
91.12. 27

Váza, 1955, 1940-1941-es dekorterv nyomán) fúvott, szintelen
átlátszó üveg, matt és fényezett fuvola és méhsejt csiszolás
sal díszített - 91. 12. 29. M. 17,5 cm.

Tál, 1971, M 11 cm - 91.12. 3o.

Új Művészet

BATHORY Júlia

1990 2. 33
91. 5. 32, 33
12. 26-30

Új Művészet

Báthory Julia

üvegmundái bizonyítják a magy. ip. műv. erejét

(Tamás Galéria)

Két karácsonyi kiállítás.

Est, 931. XII. 6.

Báttory Julia, iparművész
szintelen üvegedényei igen tetszetősek.
(Képzőm. Főisk. helyiségeiben van a kiáll.)

A magyar iparművészet két kiállítása.
EsL. 931. X. 10

Báthory Julia ip-m

ůvogci első naugnak.

m. v.: A Tamás Galériában...

N. U. XII. 6.

Báthory Julia, ip.müv. MDK

Az orsz. M.Iparm.Táre. és a Magy. Iparm. Orsz.Egyesülete által rendezett nagysikerü Első Magyar Orsz. Iparmüv.Tárlaton tizenhárom művésztöl vásárolt az állam részére gr.Teleki Pál kult.min.

A kultuszminiszter az iparmüvészetért.
Pesti Hirlap. 1939. jan.18.

MDK

Báthory Julia, ip.müv.

Párisból hazaérkezett üveglasztikus nagyszerü és nálunk ujszerü p üveg- és tükörcsiszolásai.

?

Iparmüvészeti kiállitás. ?.

Müvészet. 1938.III.évf. 22.sz.160.l.

MDK

Báthory Julia, ip.mův.

Párishól hazaérkezett üvegmlasztikus nagyszerű és
nálunk ujszerű üveg- és tükörcsiszolásai.

?

Iparmüvészeti Kiállitás. ?.

Müvészet. 1938.III.évf. 22.sz.160.1.

MDK

Báthory Julia, Debrecen

O. Iparm. és Héziipari kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1929, 133. l.

Bárthory Julia

iparművész

Iparművészeti Társulat kiállítása - Iparművészeti Muzeumban - üvegcsiszolói finom munkával szerepel.

Magyarság
1929.VII.14.

Báthory Júlia

Szerepelt a Nemzeti Szalon ipar-művészeti kiállításán.

M. H. 1932. XI. 10.

Báthory Julia

Iparművész

Iparművészeti Társulat kiállítása - Iparművészeti Muzeumban - a metszett kristályüveg mesteri vésnike.

Pesti Hirlap
1929.VII.14.

Báthory Júlia

1.

Magy. Ipam

1938. 250. l.

(Kép)

MAGYAR FESTŐ, XIX. század

Scitovszky prímás arcképe
Vászon, olaj, 136×101 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 471. szám.

PACZKA FERENC (1856—1925)

Simor prímás arcképe
Balezve lent jobbra: Paczka Ferenc, 1881.
Vászon, olaj, 112×75 cm. (Folyosó.)
Simor prímás rendelte.
Esztergom, I., 1874., 16. szám. — Maszlaghy II., 116. szám. — Gerevich PA, 253. l.

XIII. Leo arcképe
Vászon, olaj, 135×100 cm. (Lépcsőház.)
Simor prímás rendelte.
Maszlaghy II., 465. szám.

SZOLDATITS FERENC (1820—1916)

Simor, mint győri püspök
Vászon, olaj, 91×61 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 481. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — Gerevich PA, 253. l.

Báthory Julia

Diszhaltartó gömb
alak edény, köszönt
diszítésel

Ipam. Muz.-uj
szerzem. kiáll.

1948. nov.

Egyben értesitem Nagyságodat, hogy a visegrádi Salamon-torony helyreállitási munkálataira, Nagyságod kézéhez elszámolás kötelezettsége mellett kiutalványozott 34.167 pengő felhasználásáról szóló elszámolását elfogadhatónak találtam s ennek eredményeként 114 P 26 f pénztári maradványnak az 1930. évi uj számlára való átvitelét tudomásul vettem.- Budapest

helyett: Kertész K. Róbert s.k. h. á

A hivatalos más

miniszte

megírva

Báthory Julia

iparművész

rezit vett. üvegmű-
vekkel az Alkotó
Iparművészeknek
az Ernst Muzeumban
1932. januárjaban
rendezett kiállításai

Ernst Muzeum kiállí-
tásai. 124. sz. Bp. 1932

87.887/1925.szám.-

III.a.

Folyó évi novemb
tésére értesitem a t. Országo
foglalt indokok alapján hozzá
zett épitész-hallgatónak a Mű
ményeinek végleges rendezése
évi október november és decem

Nevezettnek havi

Báthory Julia

üvegszobrász

megtudni, hol la-
kik? Iparmu-
vészeti Muzeumban
okvetlenül tudják.
Telefonon, ha
van neki adato-
kat kérni tőle.
Hol és mukor
stul. ~~hol samult~~
~~sikereiről stb.~~

Középülettervező tut. ben dolg.
10 hónapja
tul. Bp. 1903 dec. 31

M. kir. Központi Illetményhivatal, Budapest (I., Vár, Szenth

1	2		3	
Az alkalmazottnak törzsszáma és neve	Összes járandóság		nyugdíj-járulék	
1746/b.	P	f	P	f
Vk. Magyar Nemzeti Muzeum Csekkszámla sz.112753. Műemlékek orsz.bizottsága. Budapest. IX.Rákos u.1.				
Vk.2279. Dr.Szentiványi Gyula	755,46		7,49	
Vk.13444 Dr.Lux Kálmán	619,72		6,65	
Vk.1243. Saláth Ferenc	224,23		1,51	

Báthory Julia

l. Iparom. kiáll

Bp (1930)

21. tábla

Az 1931.-es

Iparm. Tass kiáll

1930-ra

javítandó

addig folyósítva le
nincsen, azért tisz
intézkedni, hogy a
mielőbb megkaph
Teljes tisz
Mezőtelegd

Báthory Julia

Kereszt, csiszolt üveg

Jajmaiegylun

96. Ép.

A Műemlékek Országos Bizo

tekintetes Elnökségének

Báthory Julia

lásd okv.

Magy. Iparm.

1938. 325. l.

elismerő oklevél
a kultuszmi-
nisztertől

70. kép. *Botticelli követője: Madonna.*

Báthory Julia

Cédula

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat „Művészet az iparban" c. karácsonyi kiállításán a kultuszminisztérium *Gorka* Géza kerámiái közül egy vázát, egy dísztálat és egy íróasztallámpát, *Báthory* Júliától egy csiszolt üvegcsészét és *Eschenbach* Jenő: „Levétel a keresztről" kerámia-kompozícióját vásárolta meg.

Szépmüvészet
1942. 45. l.

Báthory Julia

b

G 1

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 5 i 1.

Részt vett a
milanói
Triennalen

Báthory Julia

lásd

Szépművészet
1943. 155. l.

Somogyi Antal
Modern egyházmű-
vészet Győrött

Unsere landnehmende Vorfahren haben sich mit Vorliebe an den Plätzen angesiedelt wo früher die Römer lebten und so haben sie auch Győr sofort in Besitz genommen. Der Heilige Stefan gründete hier ein Bistum und machte sie zur Residenz des Burggespanes. Im Jahre 1242 vernichteten die Tataren die Stadt, sie wurde aber bald neu aufgebaut. Während der Türkenkriege war sie der ständige Schauplatz der Stürme und Gegenstürme, die Stadt hat viel gelitten und ihre aus dem Mittelalter stammenden Baudenkmäler wurden fast ausnahmslos vernichtet. Im 17-ten Jahrhundert begann der Neubau der Stadt. Der Autor bespricht dann ausführlich und eingehend die mittelalterlichen, renaissance, barock und neuzeitlichen Dankmäler der Bau-Malerei und Bildhauerkunst.

ANTON SOMOGYI: Moderne Kirchenkunst in Győr. Die im Jahre 1929 in Győr eingeweihte Győr-Fabrikstadt-Kirche, beansprucht nicht nur durch seinen zeitlichen Vorrang eine besondere Stelle in unserer Kirchenkunst, sondern auch darum, weil mit dieser Schöpfung Aladár Árkay einen solchen Typus zu schaffen gelungen ist, dessen Wirkung in dem modernen ungarischen Kirchenbau entscheidend zur Geltung gekommen ist. Nicht nur in seiner bauliches Wirkung, sondern auch in seiner inneren Ausbildung Schmuck und Ausstattung ist diese Kirche ein Musterbeispiel. In seiner inneren Ausstattung sind die Glasfenster der Frau Lilly Árkay geb. Sztehló aus bedeutsamsten. Die zweite hochbedeutsame Kirchenkunstschöpfung ist die Sankt Emericus Kirche in Győr-Palatinstadt, von Nándor Körmendy, welche zehn Jahre nach der Ersteren gebaut wurde. Die trennende Zeitspanne im Bau der zwei Kirchen genügte, dass die zeitgemässe Lösung der

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Martay Ödön dr. — 43.468. — Ki

Báthory Júlia

iparművésznő

a Kassai iparművészeti kiállítás alkalmából a kultuszminiszter elismerő oklevelét kapta.

Pest. 1943. május 25.

Esti Magyarország

1943. máj. 25.

Budapest 5. Póstafiók 118.

50.334/1943. szám.
III.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek. Elnökségének,

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.

Budapest, IX., Hőgyes E

Báthory Júlia

az 1940. évi milanói
Triannalen erüst
gem

MAGYAR IPARMÜVESZET

1940. 81. l.

Báthory Julia

l.

Hungary 1937

96. l.

1937 évi
magyar király.

szternek jelen kelet és ügyszám alatt
zett rendeletének másolata:

ős kápola alsó részében észlelhető
zükséges munkálatokra Egyezer /1.000/
az állampénztárt, hogy ez összeget
elnökének hivatalos nyugtatványára,
tt, fizesse ki s tárcám terhére a
ként számolja el.-

másolat hiteléül:

Báthory Julia

l.

Magy. Iparm.

1938. 221

150. kép. *Osztrák festő, 1450 körül: Evagat*
spiritus.

287.

ig van ábrázolva s kissé balra néz. Haja,
bajusza s szakálla barna. Atillája s prém-
arnavörös. Felirata alól

amicum bonum
Darij aurum.

ranczki de Turisz Praesidij Putnokiensis
Capitaneus 1622.

18·6 : 14·7 cm.
ló ajándéka 1824.

Báthory Julia

mestrett és csúszolt üveges.

Repr.

Nádai Pál

Ház, Kert, napfény.

Bp. é. n. 93. l.

Képpel.

Báthory Julia

cród

Pesti Hirlap

1940. ápr. 13.

(Magyar iparművészek sikere a milanói Triennalen.)

Báthory Julia

iparmüvész

l.

Szépmüveszet

1943. 115. l.

Elismerő oklevél

a kassai I. orsz.

iparmüvészeti

sárlatban

536

KARDOS GÁBOR KÉPKERET- ÉS LÉCGYÁR

UJPEST, CSENGERI-UTCA 3. — TELEFON: 942-12.

Lerakatok: **Ujpesten, Árpád-ut 98.** — Telefon: 956—81.
Budapesten, VIII., Rökk Szilárd-u. 6. Telefon: 370—05. **VII., Wesselényi-u. 50.** Telefon: 344—58.
V., Báthory-utca 15. Telefon: 113—40. **V., Csáky-utca 31.** **II., Margit-körut 48.** Telefon: 579—94.

Buda pest, 193 6.IV.8.

ELISMERVÉNY

Ngs ifj. Szentiványi urnak

Ujpest

mely szerint a mai napon fizetett 8.- P fill.,

azaz — Nyolcpengőt — pengőt

b. számlája javára köszönettel felvettem.

Kiváló tisztelettel

KARDOS GÁBOR.

felvevő.

„Attila"-nyomda, Ujpest.

Báthory Julia

Ünegedenyek,

vad ünegyobrány munkák

Nádailakásb.

61, 62, 63. sz. tabla

Báthory Julia

l.

Magy. Iparm.

1942. 92. l.

v.-p.: Zj. ostaly az
Iparm. Muzeumban

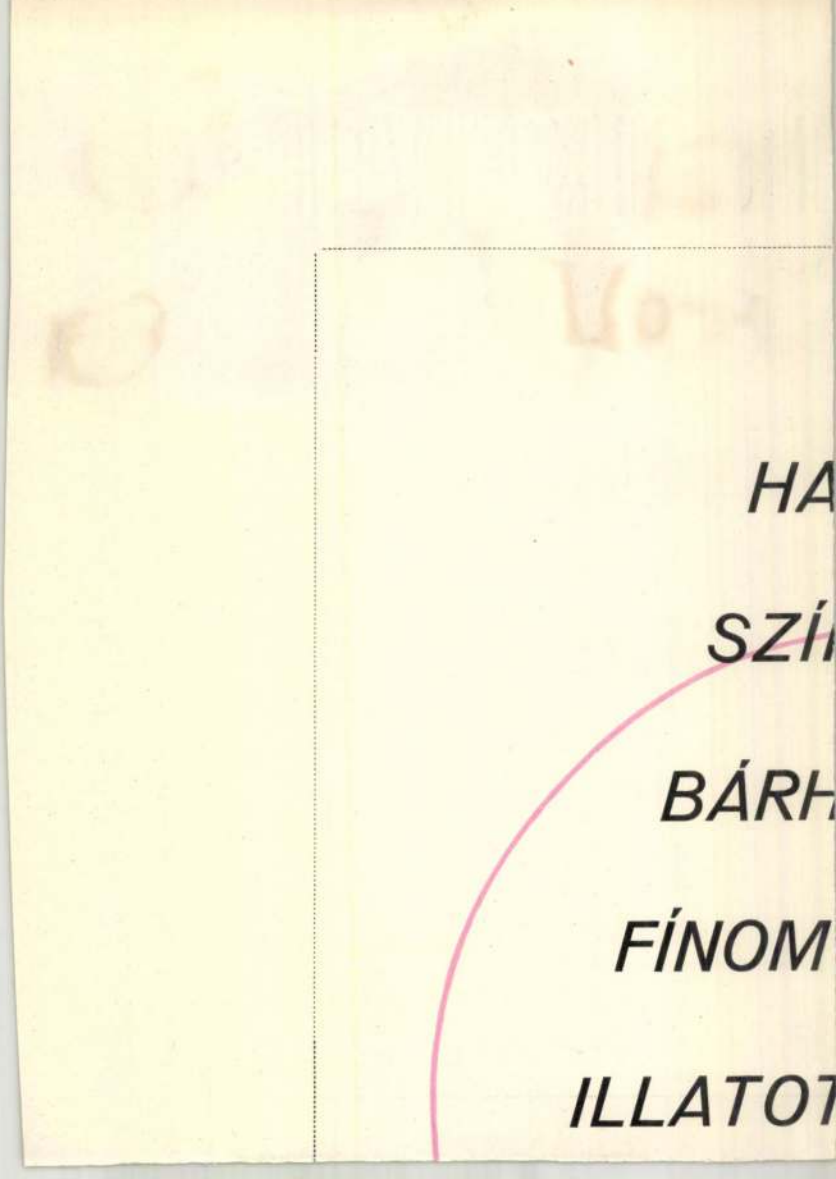
HA
SZÍ
BÁRH
FÍNOM
ILLATOT

MDK

Báthory Julia iparmüv.

Uj Magy.Otthon kiáll. Iparm.Társ. 1940.
14.1.

Báthory Julia

l.

u

MAGYAR IPARMUVÉSZET

1940-39. l.

(Az ej magyar
Olthon kiállítói)

CSISZOLT ÜVEG AQUARIUM. (Modell Christofle ezüstárúgyárnak.) Báthory Julia (Paris). Foto Kertész, Paris.

Báthory Júlia

VÁNDI Vera: Kortárs magyar [illegible]művészet.
= Magyar Iparművészet, 1993, 46-47.

Bathory Júlia

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003

117.l.
134.l.

Nagyságos

Dr. Fülep Lajos urnak

Ze

Kedves Lajos,

nagyon köszönöm az

örülök a jó hireknek, az egészsé

Én a folyóirat gondolatnál

csomó külföldi revue elsőnek meh

nösen devisa [illegible] miatt nem tuds

Báthory Júlia

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

716.1.

Báthory Kateřina
Báthory Zuzana

Bátkori Júlia
tüzpuhben

k ellenőröknek

maszkodik a BKV-sokra

években a társaságot, ezért az utóbbi időben különös gonddal válogatnak a jelentkezők között. A bejutottakat külső cég segítségével készítik fel a munkára, az udvarias viselkedésre, a kulturált megjelenésre. A cég jelenleg négyszáznyolcvan ellenőrt foglalkoztat – soha nem volt ilyen sok –, s megítélésük szerint többségük megfelel az elvárásoknak. Vagyis: kulturáltak, udvariasak, jó megjelenésűek. Bár az utasoknak néha merőben más a véleményük.

Legalább ennyire kritikusan figyelik a járművezetők munkáját és viselkedését is, s nem rejtik véka alá a – főként az elmarasztaló – véleményeket – mondta *Mészáros Mátyás,* a budai autóbusz-igazgatóság vezetője. A sofőröknek a megfelelő viselkedés és öltözködés mellett fontos – tán fontosabb is – a higgadtság, a megfelelő vezetői tudás, a KRESZ hiánytalan ismerete és tájékozottság a közlekedéssel kapcsolatos új jogszabályokban. Mindezt rendszeresen, negyedévente oktatják, illetve a már meglévő ismereteket frissítik. Egy ilyen alkalommal ismertették az etikai kódex tartalmát, és alapos tanulmányozásra kapott mindenki egy-egy példányt az új szabályzatból is.

Tapasztalatok szerint a buszvezetők többsége nem vét ez ellen, bár viselkedésükre, vezetői stílusukra évente több tucat panasz érkezik. Mindet kivizsgálják, s azt, akinek a munkáját már többször okkal kifogásolták az utasok, más munkakörbe helyezik, végső esetben eltanácsolják a pályáról. Az utóbbi években udvariatlanság, durva viselkedés miatt azonban senkit nem kellett elküldeni.

Írnak az utasok akkor is, igaz, ritkábban, ha valami kedvező változást tapasztalnak. Ilyen lehet például az, ha egy járművezető, azért, hogy kellemesebbé tegye az utazást, szórakoztatja, a látnivalókról tájékoztatja utasait. Igaz, ez sem tetszik mindenkinek, de legalább nem ellenkezik a BKV etikai és viselkedési kódexében foglaltakkal.

M. O.–N. H. E.

Részlet a kódexből

„A jegy- és bérletellenőrzéssel megbízott munkatársak feladataikat határozottan és kulturáltan, a társaság érdekeit figyelembe véve végezzék. Az ellenőr a jegy- és bérletellenőrzés megkezdése előtt tegye fel karszalagját és fényképes azonosító kitűzőjét, hogy az utasok azt jól lássák. Menetjegy-ellenőrzés során az ellenőrzést végző udvariasan és jól érthetően hívja fel az utasok figyelmét az ellenőrzésre. A konfliktusokat a lehető leggyorsabban, hosszabb és hangosabb vitákat kerülve rendezze, úgy, hogy az az utas, aki csak feledékenységből vagy sietség miatt nem kezelte jegyét, ne érezze magát megszégyenítve a többiek előtt. Az utasok esetleges sértő megjegyzései-

PALETTA

A III. HOLLAND–MAGYAR RÉGIZENE-FESZTIVÁL keretében holnap este fél nyolctól *Petőfi Erika, Kertész István* (hegedű), *Kántor Balázs* (cselló), *Bernard Winsemius* (orgona) és *Ensemble Philippe* (korhű hangszerek) ad hangversenyt a Szent Anna-templomban (I. kerület, Batthyány tér 7.). Az ingyenes koncerten J. S. Bach és Vivaldi műveit hallhatja a közönség.

ZENÉS PÉNTEK DÉLUTÁNRA várják a közönséget holnap négy órától a XII. kerületi polgármesteri hivatal melletti kis térre (XII. kerület, Böszörményi út 23–25.). A rendezvényen fellép a Téka együttes, lesz táncház, a gyerekek pedig gyurmázhatnak.

BUDDHA GYERMEKEI címmel nyílt fotókiállítás Tibet, Nepál és India lakóiról tegnap a Sambhala Tibet Központban (VIII. kerület, Lőrinc pap tér 2.). A képeket *Normantas Paulius* litván fotóművész készítette. Az ötvenkét esztendős fotográfust több magyar díjjal is kitüntették, többször is rendezett kiállítást Budapesten 1989 óta szervezett ázsiai fotóexpedícióinak anyagából. A Himalája fotográfusának is nevezik, hiszen annyit járt e területen, hogy tízparancsolatot is felállított magának.

Népszabadság 2000. szept. 21.

BÁTHORY JÚLIA ÜVEGMŰVÉSZ (1901–2000) emlékére állandó gyűjteményt és múzeumot avattak Dömsödön, a Szabadság utca 85. szám alatt. A gyűjtemény szeptemberben naponta 10-től 16 óráig tekinthető meg, októbertől előzetes telefonbejelentés alapján látogatható.

A III. ÁLLAMI MŰVÉSZETI DÍJAZOTTAK munkáit bemutató kiállítást *Kőrösi Orsolya,* a Nemzeti Kulturális örökség Minisztériumának helyettes államtitkára nyitja meg ma délután fél ötkor az Olof Palme Házban (XIV. kerület, Olof Palme sétány 1.).

Báthory Katalin,
Gomor Tibor: Folyóiratszemle.

BÁTHORY KATALIN: **A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET MINŐSÉGÉNEK ELVI ÉS MÓDSZERTANI ALAPJAI c. írása** *(19-27. l.)* a környezet állapotát kifejező adatok tartalmával, rendszerével, összefüggéseivel foglalkozik. Meghatározza az ökoszféra (a természeti környezet), az urbanoszféra (a településszerkezeti környezet) és a szocioszféra (társadalmi környezet) főbb jelenségeit és minőségi tényezőit, az adatok rendszerének alaptéziseit, a településeken az életminőséget alapvetően meghatározó lakóhelyi körülményeket jellemző adatokat, majd a települési környezet minőségének minősítő módszerét, elvi és gyakorlati kérdéseit ismerteti.

Budapest folyóirat,
1988., 4., 47-old.

Bálthory Katalin Sertő

Német divatcégeknek szállítanak

Jó évet zár a Ciklámen

A női felsőruhákat gyártó Ciklámen Rt. az idén is nyereséges évet zár – tudtuk meg az igazgatótanács tagjaitól. Mivel cégük már az elmúlt szocialista rendszerben is nyugati piacra dolgozott, a keleti piac összeomlása kevéssé érintette a 300 nőt foglalkoztató üzemet. Úgy tűnik, most hozza meg gyümölcsét a több mint tíz évvel ezelőtt bevezetett üzletpolitika, amely az akkori tőkés piacra építette tartópilléreit. Akkor sokan háborogtak a szigorú németországi minőségi követelmények miatt. A pártszervek félre akarták állítani a dinamikusan fejlődő szövetkezet elnökét. A politikai hecckampány azonban visszafelé sült el, mert a tagság többszöri rábeszélésre sem a pártbizottság elnökjelöltjére szavazott, hanem arra a *Nagy Kálmánra*, aki mögött csak az eredmények álltak. A céget ma is ő vezeti igazgatóként. Ebben az évben már több mint nyolcvanszázalékos a nyugati exporttermelés részaránya.

A soproni Ciklámen Rt.-től ma is szívesen rendelnek a neves nyugati divatcégek. Annak ellenére, hogy például több német cég alulmaradt a nemzetközi versenyben. A helyükbe lépő új divatcégek azonban ugyancsak a Ciklámen választják partnernek. Így a rendelésállomány visszaesés helyett inkább növekszik. Sőt, újabban a hazai kereslet is élénkülést mutat a Ciklámen termékei iránt. Készül már a jövő évi üzleti terv, amelynek alapja változatlanul a piac – minőség- és nyereségorientált termelés.

A támogatások nyomában

Amint arról tegnapi számunkban hírt adtunk, a Sopron-Kőszeghegyaljai Intézőbizottság legutóbbi ülésén a pályázók között szétosztották az ez évi Idegenforgalmi Alap 28 millió forintját.

Kapuvár városa 3 millió forintban részesült. *Papp Imre*, Kapuvár városfejlesztési és építési osztályvezetője elmondta, az elnyert összegből az autóspihenő karbantartására, felújítására 200 ezer forintot költenek. A Kapuvár és Vitnyéd közötti szakasz négy kilométerén pedig kerékpárutat tervezését, valamint – pályázati úton történő – létesítését is szeretnék elindítani. A város belterületén, a Kossuth utcában szintén készül kerékpár-út. A közel fél kilométer hosszú szakasz munkálatai a tervek szerint decemberben már befejeződnek.

Hegykő kemping építésére kapott támogatást. Mint *Bellovits Pál* polgármester elmondta, ezáltal biztosítani tudják a termálfürdő területének jobb kihasználását, s egyúttal az ilyen jellegű igényeket is ki tudják elégíteni. A beruházási költségek felét, 1,8 millió forintot pályáztak meg sikerrel az Idegenforgalmi Alaptól. A 250 férőhelyes létesítmény építését márciusban kezdik el. A kemping a tervek szerint júniusban nyit, s az itt képződött nyereséget visszaforgatják a termálfürdő fejlesztésére.

Hírsorok

Elmarad a fogadóóra. *Ágota Gábor* alpolgármester pénteken esedékes fogadóórája szabadság miatt elmarad.

❐

Képviselői fogadóóra. Holnap 16 órától *Kóczán Zoltán* (SZDSZ) önkormányzati képviselő fogadóórát tart a balfi polgármesteri hivatalban.

❐

Beszéljük meg közös dolgainkat! *Dr. Magas László*, az MDF soproni szervezetének alapító tagja beszélgetésre hívja mindazokat, akik öt évvel ezelőtt megalakították az MDF helyi szervezetét. A találkozóra holnap 18 órakor a MTESZ székházában kerül sor.

❐

Fogadóóra. *Dr. Kertész Zoltán* (SZDSZ) országgyűlési képviselő holnap 15–17 óra között fogadóórát tart Kópházán, a polgármesteri hivatalban.

Az SZDSZ soproni irodájában (Előkapu 5.) minden munkanapon ügyeletet tartanak 9–17 óra között, telefon: 312-791.

❐

Vetített képes előadás. A Scarbantia Társaság következő összejövetelére holnap 18 órakor kerül sor a MTESZ Széchenyi téri székházában. Az érdeklődők *Szakál Ernő* szobrászművész-restaurátor vetített képekkel illusztrált előadását hallgathatják meg a száz éve megtalált, II. századi scarbantiai capitoliumi istenszobrok rekonstrukciójáról.

❐

Politikai kabaré. Holnap 20 órától a soproni Civitas Pinceszínház társulata a „Csonkán vagy Csurkán, de élünk" című politikai kabarét adja elő. A darab rendezője *Kövesi György*, zeneszerzői: *Magyar Attila* és *ifj. Kövesi György*, szereplői: *Ulrich Judit, Horváth Jolán, Kövesi György, Magyar Attila, ifj. Kövesi György, Crincz János* és *Lentavits Éva*.

❐

Fórum az iskolaszékekről. Holnap 14 óra 30 perctől a soproni városháza nagytermében *Szilágyiné dr. Szemkeő Judit*, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium helyettes államtitkára „Fórum az iskolaszékekkel kapcsolatos kérdésekről" címmel tart előadást. A szervező – a Pedagógus Kamara – szeretettel várja a téma iránt érdeklődőket.

❐

Egyetemi programok. Holnap 18 órától a soproni Egyetemi Ifjúsági Ház nagytermében folytatódik a steptánctanfolyam. 20 órai kezdettel a „Banya csak egy van" című színes, amerikai filmvígjátékot vetítik az Erdészeti és Faipari Egyetem „F" épületének 14-es előadójában. A film rendezője: *Alan Spencer*, főszereplői: *Arye Bross* és *Claudia Christian*. Az Egyetemi Ifjúsági Házban 20 órától hajnali 1-ig tart a diszkó.

A leghűségesebb sportoló

Scheidl Soproni II. József, az olimpikon

A városi labdarúgó-szövetség javaslatára a képviselő-testület szavazata alapján *Scheidl Soproni II. József* „Sopron Sportjáért" kitüntetést kapott. Városunk sporttörténetébe mint leghűségesebb sportoló írta be nevét.

– Nem is számítottam rá, hogy eszükbe jutok, jó kis meglepetést szereztek nekem – mondta a 80 éves kitüntetett, akit ma is a sportszerű magatartás példaképének tartanak. – Nem mondom, megérdemeltem, eleget tettem érte. Örülök, hogy egy régi öregre is gondolnak még.

– Mire a legbüszkébb?

– 50 éves koromig aktívan sportoltam. Később mint edző, majd mint szakvezető voltam részese a soproni labdarúgásnak. Sorolhatnám a sikeres tanítványok nevét, akikre ma is büszke vagyok. Persze a legnagyobb elismerést az 1936-os berlini olimpián való részvételem jelentette, ahol mint a magyar labdarúgó-válogatott tagja rúghattam labdába. Én vagyok a város egyetlen élő olimpikonja.

– Kijár még a pályákra?

– Többnyire a tévében nézem meg a sportműsorokat, de azért a közeli pálya még sokszor kicsalogat.

– Jó egészségét is a sportnak köszönheti?

– Azt igen. Eredményeimet viszont a feleségemnek köszönhetem, aki a csaknem 50 éve tartó boldog házasságunk alatt mindig biztosította számomra a nyugodt életet. Egyszer sem mondta, hogy sokat vagyok távol, edzés helyett maradjak csak otthon... Csak így lehettem sikeres sportoló.

NAGY MÁRTA

Óvakodj a neppertől!

Az idegenforgalom visszaesése miatt az idén csökkent a soproni pénzintézetek valutaforgalma. A külföldi turisták a forint többszöri leértékelése ellenére a bőrükön érezhették magyarországi üdülésük, nyaralásuk költségeinek növekedését. A korábbi években virágzó üzletág volt a valutaváltás, az idén mérséklődött a haszon. Ez a megállapítás azonban csak a pénzintézetekre, bankokra, a takarékszövetkezetekre és más hivatalos valutabeváltó helyekre érvényes. A nepperek forgalma viszont dinamikusan növekszik, milliós nagyságrendű forint és deviza forog a kezükön. A vám és pénzügyőrség, a rendőrség akciói során milliók kerülnek elő. Egy-egy komolyabb razzia után a nepperek eltűnnek megszokott standjukról, aztán egy-két nap múlva visszaáll a régi forgalom. Ha nincs konkrét bizonyíték ellenük, egy-két órán belül elengedik őket, és pénzüket is visszaadják. A magyar törvények ugyanis nem tiltják, hogy a nepper zsebében néhány százezer schillinggel és forinttal egy áruház vagy bolt előtt álljon. A vásárolni készülő külföldinek nem kell bankba mennie, a bolt ajtaja előtt átválthatja valutáját, a legtöbb esetben kedvezőbb feltételekkel.

A hivatalos pénzváltóhelyek alkalmazottai viszont nem tehetik meg, hogy a boltok ajtajánál ácsorogjanak. Ráadásul nekik valutaváltó és pénztárosi tanfolyamot kell elvégezniük és vizsgán kérik tőlük számon a tanultakat. Ezenkívül elektromos árammal működő pénzvizsgáló automata gépet kell használniuk az előírások szerint. Csak így tudják kiszűrni a hamis bankjegyeket. A pénzvizsgáló gépek utcai használata körülményes lenne. Vagyis nem egyenlőek a valutabeváltók feltételei. Az utóbbiak megspórolják a tanfolyamot, a vizsgát és a pénzvizsgáló gépet. Csakhogy, mint a legutóbbi razziánál is kiderült, éppen ez a veszélyes az ő tevékenységükben, mert hamis bankókat sóznak rá szerencsétlen ügyfeleikre. Sok esetben nem is tudnak erről, éppen a pénzvizsgáló gép hiánya miatt. A hazánkba érkező külföldi turistákat már a határon figyelmeztetni kellene a nepperek veszélyes tevékenységére. Mi, belföldiek úgysem vesszük igénybe ezt a kéretlen „szolgáltatást". Hiszen éppen a hivatalos valutabeváltóhelyeken tudják a legjobban, hogy az idén a már megemelt lakossági valutakeretet sem tudjuk kiváltani, mert nincs rá keretünk.

K. T.

Az idegenforgalmi szakma összefogása

Az ágazat megújításáért

Megalakult a MATUR soproni csoportja

Sopronban az Erdészeti és Faipari Egyetem rektori tanácstermében alakult meg a Magyar Turisztikai Egyesület Sopron és környéki tagozata.

Elsőként *dr. Winkler András* rektor köszöntötte a megjelenteket, majd *dr. Lengyel Márton*, a MATUR elnöke adott tájékoztatót a turizmus mai helyzetéről, az egyesület céljairól és tevékenységéről.

Dr. Lengyel Márton elmondta, hogy a MATUR, amely idén júliusban alakult, a turisztikai szektor önszerveződése. Célként a turizmus sokoldalú szerepének, a többi nemzetgazdasági tevékenységgel egyenrangú fontosságának elismertetését nevezte meg. Feladata még, a szakma összefogásával, a turizmus normális működési feltételeinek kialakítása és javítása. „Mindezen célok megvalósításához szakmai megújulásra, a politikai hatalom befolyásolására van szükség" – jelentette ki.

A MATUR megállapodásra törekszik valamennyi progresszív párttal, hogy az országgyűlési és a helyhatósági programokban a turizmus megfelelő helyet kapjon. A területi és a szakmai tagozatok kialakításával a szektorban dolgozóknak lehetősége lesz beleszólni a célok kialakításába.

A Sopron és környéki tagozat, amelynek jelenleg húsz tagja van, önálló és együttműködik a térségben megalakuló többi csoporttal.

N. M.

A KÖGEL
Építő-Tervező és Szolgáltató Kft.

a Közép-Európai Népi Akadémia építkezéshez felvesz munkatársakat az alábbi munkakörökbe kiemelt bérezéssel:

- 5 fő kőműves,
- 5 fő ács,
- 1 fő épületgépész-építésvezetőt szakirányú végzettséggel.

Jelentkezés a kft. irodájában (Sopron, Martinovics u. 6. sz.) Horváth László ügyvezető igazgatónál, vagy a 99/318-064-es telefonon.

(85093/1/1F)

ÓRA-ÉKSZER 1950 OREX KERESKEDŐHÁZ Rt.

ERZSÉBET- ÉS KATALIN-NAPI ENGEDMÉNYES VÁSÁR AZ OREXNÉL!

November 18–25-ig *minden arany ékszerre* 10% kedvezményt adunk!

OREX Ékszerbolt Sopron, Várkerület 60.
Jön a karácsony!
Ne feledje!
Az OREX-üzletet keresse!

(85108/1/1F)

Emlékfát ültetnek a holnapi avatón

Ünnepség a Jókai utcában

A mosonmagyaróvári polgármesteri hivatal megbízása alapján a Városüzemeltető és Fenntartó Kft. elvégeztette a Jókai utca teljes rekonstrukcióját. Az átmenő forgalom elől lezárt utca díszburkolatot és korszerű közvilágítást kapott. A történelmi belváros újabb sétálóutcáját holnap délelőtt 11 órakor egy ünnepség keretében adják át. Ez alkalomból *Plutzer István* polgármester, valamint a belvárosban lakók egy képviselője emlékfát ültet a Jókai utcai parkban. Az ünnepi programban közreműködik a Kislaptáros zenekar, s a résztvevőket forró, citromos teával is megvendégelik a Kulacs kocsma alkalmi standjánál.

Élj a fényben!

Kik a fény hordozói? Hogyan vehetjük át az erőt a „világosságban járáshoz" a fény mesterétől?! Minderre választ kaphatnak az érdeklődők, ha ellátogatnak a mosonmagyaróvári Városi Művelődési Központba holnap 17 óra 30 perckor a Keresztény Misszió rendezvényére. Az előadás címe: „Világban világítók". A belépés díjtalan.

A gyermekrajzpályázat díjazottjai

A mosonmagyaróvári polgármesteri hivatal, a Karolina Kórház egészségnevelési csoportja és a Vöröskereszt városi bizottsága írta ki hagyományossá vált egészségnevelési programja keretében „Az egészség érték" című pályázatát a város és környéke általános iskolai tanulói részére. A felhívásra mintegy negyven pályamunka érkezett.

A díjkiosztó ünnepélyre szombaton a „Játék az egészségért" című játszóház keretében a mosonmagyaróvári Városi Művelődési Központban került sor. A díjakat *dr. Südi Zoltánné* egészségnevelő, a Vöröskereszt képviseletében *Horváthné Piller Edit*, valamint *Makkos József* sportfelügyelő adta át az arra érdemeseknek. I. helyezettek: *Czina Ferenc* III/b (Móra-iskola), *Tóth Tamás* III/b (Móra-iskola), *Horváth Marika* VIII. (Bolyai-iskola). II. helyezettek: *Zsár Viktória* III. (Fekete-iskola), *Zombó István* IV. (Lébény), *Czirák Linda* VII. (Móra-iskola). III. helyezettek: *Nagy Esztella* III. (Fekete-iskola), *Csáki Hilda* IV. (Széchenyi-iskola), *Kovács Melinda* VIII. (Bolyai-iskola).

A különdíjat a Győrsági Általános Iskola V. osztályos tanulóinak közös munkája érdemelte ki.

Kiss M.

Költői est – később

Mára hirdette meg a mosonmagyaróvári Városi Művelődési Központ Vojtech Kondrót szlovák költő estjét. A költő egyéb elfoglaltsága miatt nem tud ezen a napon Magyarországra jönni. A rendezvényre november 24-én, szerdán 18 órakor kerül sor.

Licit előtt...

A dunaszigeti földrendező bizottság értesíti a kárpótlásban érdekelteket, hogy a november 19-re meghirdetett árverést megelőző egyeztetést holnap 18 órakor tartják a cikolai kultúrházban.

Vetélytársak nélkül

Az ifjú „művésznő", Dömötör Tibor (balra) és Botos Gábor klubtagok társaságában mutatta be alkotását.

Az elmúlt héten tudósítottunk a Lions-klub „Ki mit tud Mosonmagyaróvárról?" című többfordulós vetélkedőjének díjkiosztó ünnepségéről, ám azon az estén nem csak a dobogós helyezettek vehettek át értékes nyereményeket a Malom étteremben. Itt jelentették be azt is, hogy – mivel csak a helyi egyesület reagált az országos felhívásra – minden valószínűség szerint a 13 éves *Molnár Judit* rajza fogja képviselni hazánkat a Lions-klub nemzetközi szervezete által meghirdetett „Út a békéhez" elnevezésű plakátversenyen.

Nem volt könnyű dolga a klubtagokból álló zsűrinek, ennek igazolására bemutatták a többi, színvonalas alkotást is. Hosszú tanakodás után esett választásuk a Móra Ferenc Általános Iskola tanulójának munkájára, s bíznak benne, hogy méltó társa lesz a jövő évi döntő különböző országokból érkező plakátterveinek.

R. M.

Koncert

Holnap este 7 órakor „Ez nem én vagyok" címmel *Dinnyés József* zeneszerző-daltulajdonos koncertjét hallgathatják meg az érdeklődők a mosonmagyaróvári Városi Művelődési Központban.

Piróka táncház

A Piróka népzenekar ma 18 órától tartja a következő táncházát a Gyermekek házában (Mosonmagyaróvár, Fő út 26.). A program első részében *Nagyné Molnár Katalin* dunántúli, *Kocsis Attila* mezőségi táncokat tanít, majd szabad tánc következik. A résztvevők igényeik szerint dunántúli, szatmári, széki vagy mezőségi táncrendek közül választhatnak. A program egyben a Mosonmagyaróvári Kulturális Egyesület havi klubestje is, melyen a Piróka népzenekar tölti be a házigazda szerepét. A rendezvény nyitásaként kerül sor az egyesület 1993/94. évi művészeti ösztöndíjainak ünnepélyes átadására, s tájékoztató hangzik el a nyáron meghirdetett meseírópályázat eredményességéről, az egyesület előtt álló feladatokról. A rendezvény nyitott, a belépés ingyenes. A szervezők szeretettel várnak minden, az egyesület tevékenysége, a népzene és a néptánc iránt érdeklődőt.

Bezenye revansot vett...

Sportbarátság

A Bezenye és Rajka közötti jószomszédi viszonyt fejezi ki a hétvégén, a bezenyei Old boy's Egyesület által megrendezett, immár hagyományosnak számító asztalitenisz-bajnokság is.

A vidám esemény gyökerei az elmúlt évre vezethetők vissza: akkor Rajka aratta le a babérokat, most azonban 5:4 arányban Bezenye bizonyult jobbnak. *Varga Kálmán* és *Schmatovich Mátyás*, a két község polgármestere is aktívan részt vett a sportos programban. A fizikai igénybevételt kötetlen beszélgetés követte, az energiaveszteség pótlására pedig szarvasból készült vacsorát fogyaszthattak. A rendezvény sikerességét a jövő évi találkozás tervezése bizonyítja.

B. E.

Kiállítás Levélen

Báthory Katalin bemutatkozása

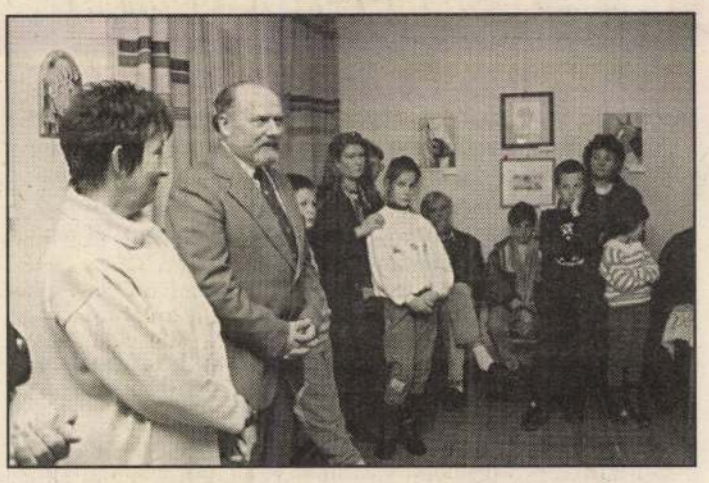

A levéli kultúrház nem először ad otthont jánossomorjai művész kiállításának. Ezúttal *Báthory Katalin* festményeiben gyönyörködhetnek a szép iránt fogékony helybéliek. A művésznő első, levéli önálló kiállítását *Karácsony Géza*, a jánossomorjai művelődési ház igazgatója nyitotta meg, aki meleg szavakkal köszöntötte és mutatta be a művésznőt.

Báthory Katalin már tanárként kezdte a festést, mestere Prohászka István volt. Műveiben a természet tisztaságát, szépségét próbálja megörökíteni. A jánossomorjai művésznő első levéli kiállítása ellenére sem ismeretlen a községben. Nyáron az iskolásgyermekeket tanította a tűzzománckészítés fogásaira. Ezért örül, hogy most kiállításon is megismerhetik művészetét a helybéliek.

Báthory Katalin kiállítása a levéli kultúrházban november 26-ig tekinthető meg.

Kiss
Fotó: *Végh*

Folytatás Veronában

Nemzetközi egyetemi együttműködés

Ez év márciusában négy ország – Olaszország, Belgium, Franciaország és Magyarország – küldötteinek részvételével kétnapos egyetemi szimpóziumot tartottak a Velence tartományi Motta Di Livensa nevű olasz városkában. A téma egy olyan európai szinten összehangolt metodika kidolgozása volt, amelynek segítségével az európai falusi lakosság folyamatos képzésének lehetőségét kívánják megteremteni. Arról kérdeztük *dr. Tenk Antalt*, a Pannon Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Karának oktatási-nevelési dékánhelyettesét, hogy az akkori megbeszéléseknek milyen folytatása lett?

– Az első értekezleten részt vevő négy ország képviselői úgy határoztak, kísérletet tesznek arra, hogy minél több európai országot megnyerjenek e nemes célkitűzés számára. Azt is elhatározták, hogy az Európai Gazdasági Közösség (EGK) brüsszeli központja számára tervezetet készítenek egy összeurópai szimpózium tematikájának és költségvetésének támogatása céljából.

– *Mi valósult meg ebből az elhatározásból?*

– Mindenekelőtt az, hogy időközben további öt ország – Horvátország, Szlovénia, Ausztria, Németország és Dánia – jelezte csatlakozási szándékát a kezdeményezéshez. Ugyancsak megvalósult az is, hogy elkészült a jövő év márciusában Veronában sorra kerülő ötnapos összeurópai szimpózium költségvetése, melynek témája: „A falusi világ integrált fejlesztése európai szinten".

– *Milyen feladatok várnak ebből adódóan a mosonmagyaróvári karra?* Az a megtiszteltetés ért bennünket, hogy a márciusban Veronába utazó magyar delegáció tagjaira javaslatokat tegyünk. Legfőképpen arra vagyok büszke, hogy Crispolti professzorral, a római egyetem tanárával mi kaptuk azt a feladatot, hogy a falusi lakosság képzésébe és továbbképzésébe az egyetemek jelenlegi és jövőbeni szerepét feltárjuk, és arra egységes módszereket dolgozzunk ki.

– *Milyen területre terjednek ki ezek a módszerek?*

– Egységes kérdőívet szerkesztünk valamennyi ország számára, amelynek segítségével megpróbáljuk felmérni az egyes országok jelenlegi falusi környezetét, és erre építve e réteg folyamatos képzésének, továbbképzésének tartalmi és formai követelményeit, eszközeit is szeretnénk felvázolni. Mindezt abban a tudatban, hogy a jelenlegi, igen heterogén kiindulási bázis tökéletes egységesítése szinte elképzelhetetlen. De meg vagyunk győződve arról, hogyha komolyan gondoljuk az egységes Európát, akkor minden oda vezető lehetőséget két kézzel kell megragadnunk. Az pedig, hogy egyetemi karunk kezdeményezője lehetett ennek a mozgalomnak, külön öröm és nagy megtiszteltetés.

László László

A mosonmagyaróvári evangélikus templom előtti kavicsos téren egy-egy kiadós eső után tengernyi víz gyűlt össze, szinte megközelíthetetlenné téve az épület bejáratát. Ennek most vége. A polgármesteri hivatal százhatvanezer forintos költséggel a sétálóutcához hasonló díszburkolattal látja el a templom előtti területet. Ez az összeg csak az anyagárat fedezi. A munkát a PE-ZO Pflaster Építő Kft. alkalmazottjai ingyen végzik el. **Fotó: K. M.**

Az eddigi szokás szerint tehát az építő ipariskolai tanulóknak gyakorlati oktatása úgy történik, hogy *az iskola kötelékétől függetlenül* a szünidők alatt az ifjaknak kötelességévé tétetik, hogy menjenek szabad választásuk szerint megfelelő munkával biró építőmesterekhez gyakorlattételre.

Az ily gyakorlati foglalkozás ellenőrzése igen bajos; mert nem lehet egy vállalkozót sem utasítani arra, hogy az általa felfogadott és fizetett munkaerőt mily irányban foglalkoztassa, még kevésbbé, hogy őt az ipar minden ágában kitanítsa. Igen sokszor és természetszerüleg maguk az ily munkaadók a helyett, hogy gyakorlatias működést, az épületen való dolgozást adnának az iskolában már némi rajzbeli ügyességre szert tett némely ifjúnak, őt mint *rajzoló* munka-erőt irodai foglalkozással látják el; ily módon a tanuló önkéntelenül terelődik oly szellemi foglalkozás felé, mely által nem egészítődik ki iskolai tanulmánya gyakorlati foglalkozással. Egyes tanulók egészségi állapotukra való hivatkozással, sokszor oly ürügyek alatt töltik gyakorlati idejüket irodai foglalkozással vagy üdüléssel, hogy épületen való foglalkozást munkahiány miatt nem kaphattak.

Meggondolandónak tartja ezeknél fogja a bizottság azt, hogy nem kellene-e az építő ipar terén is hasonlóan, mint a többi ipariskolán a gyakorlati foglalkozást az élethez hasonló módon *tanárok vezetése alatt* vinni keresztül? Ami azonban csak úgy képzelhető el, ha alkalom adatnék épületeknek az iskola vagy szaktanárai vezetése alatt részben ipariskolai tanulók által való megépítésére.

Tekintettel arra, hogy az állam évenkint számos középítkezést hajtat végre, ezek közül folytonosan egynek — talán egyelőre kisérletképpen való foganatosítását ipariskolai tanárok művezetésére kellene bízni, kik között több gyakorlatban működő építész van, kiknek amúgy is szükséges, hogy folytonos érintkezésben álljanak a tanításukhoz szükséges gyakorlati foglalkozással.

Az ily épület megfelelő praktikus tanerő szerződtetésével és egy szerződött vállalkozó *segédkezésével* házi kezelésben (ú. n. regieben) építtetnék megfelelő ellenőrzéssel *nagyrészt ipariskolai tanulók munkájának felhasználásával.*

Az ily építkezés részletkérdéseinek és financirozásának megoldására a felső építő ipariskola igazgatósága volna hivatva javaslatot tenni, de véleményünk az, hogy az ily jobbfajta épület építésekor előforduló számos és tanulságos munkakör végzése adhatná meg szakavatott és oktató vezetés mellett a legmegfelelőbb gyakorlati kiképzést és ez felelne meg leginkább a többi ipariskola keretében fennálló műhelymunkának és a Nagyméltóságú Miniszter úr leiratában foglalt azon határozott kivánságnak, mely szerint „az ipariskolai tanulóknak gyakorlatias oktatása, műhelyi vagy hasonló gyakorlatok fokozása kivánatos arra, hogy a végzett tanulók gyakorlati képzettsége növeltessék".

Természetszerű dolog, hogy az ily épület végrehajtása valamivel többe kerülne és tovább tartana, mintha ugyanazt a munkát az állam árlejtés útján adná ki vállalkozóknak, de a csekély költségtöbblet az *iparoktatás fejlesztésének* lapjára irható, ami az ily helyes gyakorlati működés és annyi tanulónak a gyakorlati életbe való bevezetése útján, kik ezáltal tényleg saját szakmakörükbe iktatódnak, igen bőségesen hozza meg kamatait.

Építő ipariskolánk pedig az ily leghelyesebb elméleti és gyakorlati oktatással a lehető legtökéletesebb színvonalra emelkedik és feleslegessé fog válni az, hogy a felső ipariskolát végzett tanulók ismereteiket szélesebb alapra fektetett akadémiai tanulmányokkal egészítsék ki, aminek megkönnyítése csakis akképp történhetnék, ha úgy a felső építő ipariskola, mint a műegyetem elméleti tanítási rendje alaposan átalakíttatnék, ami viszont a rendes tanuló és hallgató ifjúság hátrányára válnék.

Budapest, 1905 november hóban.

VEGYESEK.

Kitüntetések. Ő felsége az iparművészeti oktatás terén szerzett érdemeik elismeréseül *Fittler* Kamill, országos magyar iparművészeti iskolai igazgatónak a magyar királyi udvari tanácsosi címet, *Morelli* Gusztáv tanárnak az igazgatói címet, *Mátrai* Lajos György tanárnak pedig a Ferenc-József-rend lovagkeresztjét adományozta.

† **Báthory Nándor**, a budapesti belvárosi reáliskola igazgatója f. hó 19-én 67 éves korában elhunyt. 16 évig volt az iskola igazgatója és tanára és e minőségében a műszaki tudományos és gyakorlati téren működő újabb nemzedék nagy részének ő vetette meg jövendő pályájának alapját; hogy tanítványai mily érzelmet tápláltak irányában, legjobban bizonyította az a zajos ovatio, amely az intézet tavalyi 50 éves jubileumi ünnepén oly sokszorosan megnyilatkozott, a mikor a mai és régi tanítványok szeretetüknek és tiszteletüknek megható módon adtak kifejezést. Nyugodjék a szeretett tanár békében! —*i.*

Szinházi tűzpróba. Alsó Ausztria helytartó tanácsa és az osztrák mérnök- és építész-egylet költségén ötödnagyságú próbaszinház épült Bécsben vasbétonból (szinpad és nézőtér), és az ebben foganatosítandó kisérleteket a *Helmer* vezetése alatt álló bizottság intézi. Múlt szerdán is volt egy próbatűz, amelyen Budapestről is több szakember vett részt. Az eredményről értesíteni fogjuk T. Olvalsóinkat.

Ingyenes előadások ipari munkások és családtagjaik számára. Az ipari munkások számára a következő vasárnapokon ú. m. 1905. november 26., december 3., 10., 17. és 26-án, továbbá 1906. január 7., 14., 21. és 28., február 4., 11., 18. és 25., március 4. és 11-én szórakoztató előadások fognak tartatni a magyar történelem, irodalom, földrajz, természettudományok és az egészségtan köréből: II. ker. budapesti iparossegédek egyesületében, Iskola-utca 18., V. ker. munkás-kaszinóban, Balaton-utca 8., VII. ker. kath. legényegyletben, Rottenbiller-u. 20., VII. ker. az Erzsébet Népakadémiában, Akácfa-utca 32., VIII. ker. áll. felső ipariskolában (d. u. fél 3 óra), Népszinház-utca 8., VIII. ker. általános népnevelő egyesületben, Bezerédy-utca 11., X. ker. Kőbányán, a Kada-utcai elemi iskolában. Ezenkívül nyitva tartatnak az ipari munkások számára minden vasárnapon délután 2—4 óráig a Nemzeti Múzeum, a Technológiai Iparmúzeum (József-körút 6.) és Iparművészeti Múzeum (Üllői-út), a hol a látogatóknak a gyűjteménytárgyakról magyarázatok és előadások tartatnak. A kath. legényegyletben (Rottenbiller-utca 20.) ingyenes rajzoktatás tartatik.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET.

A nov. 18-iki **egyetemes szaklülésen** *Alpár* Ignác az új börze-palota építését ismertette. Előbb azonban *Hieronymi* Károly elnök szép szavakkal emlékezett meg a budapesti Sz.-István-templom befejezéséről, a templom tervezőiről *Hild* Józsefről, a nagy mű igazi Mesteréről *Ybl* Miklósról, az egyesületnek évtizedekig volt alelnökéről, — végre *Kauser* Józsefről, Ybl utódáról, a templom belső díszítésének és fölszerelésének megalkotójáról; indítványára az egyesület koszorút helyez Ybl szobrára, Kausert pedig jegyzőkönyvileg üdvözli. *Alpár* a börze építésének ismertetését a mű- és középítési szakosztályok f. hó 27-iki ülésén folytatja, azért csak azt említjük meg, hogy az előadó az elismerés meleg hangján köszönte meg műterme egyik elsőrendű tagjának *Haber* Károlynak, a palota művezetőjének lelkiismeretes közreműködését. Örömünkre szolgál tudatni, hogy a hatalmas alkotást rövid időn részletesen bemutathatjuk T. Olvasóinknak.

A mű- és középítési szakosztályok ülése nov. 20-án. Elnök *Pucher* István, majd *Hauszmann* Alajos, jegyző *Hültl* Dezső; jelen volt 42 tag. Először *Sándy* Gyula olvasta föl az *állami fölső épitő ipariskola* szervezetének esetleges módosítása dolgában a kereskedelemügyi miniszter kérdésére adandó bizottsági jelentést, melyet lapunk mai számában egész terjedelmében közlünk. Többek fölszólalása után a szakosztályok kimondták, hogy a jelentést tárgyalni

fogják a jövő ülésen; addig is kinyomandó. Azután a jegyző a működő bizottság nevében a kis-pályázat tárgyául propeller-állomást, ivócsarnokot, vidéki kaszinót és vidéki fürdő vasúti állomásépületét ajánlja; az *Ybl-pályázatra* pedig országút támfalában forrásfoglalatot, egy terem két főfalának architektonikus díszítését, egy terem homlokfalában kandalló-megoldást, és egy vidéki templom külső falán feszület és térdeplő elhelyezését; a szakosztályok mindkettőre az utolsó helyen említett tárgyakat fogadták el; a pályázatok programmját a működő bizottság jövőre terjeszti elő. *Schulek* János indítványára fölkérik a szakosztályok a választmányt, hogy jövőre az Évkönyvekben állíttassa össze az egyesület volt tisztviselőinek, az egyes pályázatokon győzteseknek stb. névsorát. *Töry* Emil fölszólalására a tervpályázati szabályok revisiója dolgában alakított bizottságot fölkérik a szakosztályok, hogy munkálatát január hó közepéig terjeszsze elő. *Sándy* Gyula javaslatára a szakosztályok kegyelettel emlékeznek meg *Hild* Józsefről és *Ybl* Miklós Mesterről a Szent-István-templom építőiről; *Kauser* Józsefet a templom belsejének tervezőjét a fölszentelés alkalmából üdvözlik. — *Jablonszky* Ferenc indítványára fölkérik a szakosztályok a budapesti szerb egyházközséget, hogy a Szerb-utca föltöltésekor óvja meg a templomkerités gyönyörű művű kapuját; *Sándy* Gyula indítványára pedig fölkérik Alpár Ignácot, hogy a börze építkezésének részleteit, szerkezeteit stb a szakosztályok ülésén ismertesse. Ezt a jelen volt tervező készségesen meg is igérte. A jegyző jelentette még, hogy a választmány a Kopeczek-féle *iparpártoló* indítvány dolgában részletes javaslatot kidolgozni E. *Illés* Aladárt kérte föl.

A választmány nov. 21-iki népes ülésén az egyesületi titkár, igazgató és a közlöny-szerkesztő szóvá tették 4 választmányi tagnak azt az eljárását, hogy az ő értesítésük és közreműködésük nélkül bizalmas értekezletet hívtak össze oly kérdésekben (műszaki kamara, a lapok reformja, az egyesületi új ház, az alapszabályok módosítása), melyekkel a választmány is, a tisztviselők is állandóan foglalkoznak; a választmány Hültl Dezső, Lázár L. Pál, Kajlinger Mihály, Forbát Imre, Hoor Mór, Stromszky Sándor, Kabdebó Gyula, Nagy Virgil, Bolla Mihály és Rácskay Gyula fölszólalása után egyhangúlag elfogadta Lázár L. Pál indítványát: „Mondja ki a választmány, hogy teljes bizalommal viseltetik az egyesület tisztikara iránt, de e mellett szívesen látja, ha az egyesület tagjai az egyesületet eminenter érdeklő kérdéseket tárgyalják és megvalósítás végett a választmány elé hozzák".

HIVATALOS.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Major Ferenc-nek (Nagy-Váradon) az 1905. évi november hó 21-én letett szakvizsgálat alapján, a képesítő bizonyítványt kiadta.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ÁCSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

Mozgalom az ácsiparban. A keresztfejsze használatának megszüntetése végett az ácssegédek által indított mozgalom, melyről lapunk utolsó száma megemlékezett, egyelőre nem tudott nyugvóra jutni. Az ácsszakosztály elnöke a szakosztály határozatát közölte az ácssegédek szakegyesületével, melynek elnöke felkérte *Horváth* József ácsmestert, mint az ácsszakosztály elnökét, hogy a keresztfejsze használata tárgyában hívja össze a munkaadók és segédek vegyes bizottságát. Az elnök annak eleget téve, f. hó 10 én tartatott meg a vegyes bizottsági ülés *Horváth* József elnöklésével ifj. *Fanda* János, *Friedrich* Jakab, *Lux* János, *Sramo* Lajos, *Zsuzsánszky* Péter, *Tőke* György ácsmesterek, *Balog* Miklós, *Beke* Miklós, *Bárdos* János, *Sterbinszky* Lipót és *Tóth* István ácssegédek résztvétele mellett. Az ácssegédek bizalmi férfiai előadták, hogy a keresztfejsze a külföldön teljesen ki van küszöbölve, helyette a vésőt használják, hogy az egy veszedelmes szerszám, mely minduntalan sérüléseket okoz s hogy a munkaadó nem jogosult azt keresni, hogy a segéd mily szerszámmal dolgozik. Ez kizárólag a segédek dolga, miért is az ácssegédek elhatározták, hogy keresztfejszével többé nem dolgoznak. A munkaadók viszont azzal érveltek, hogy a külföldön nem fordul elő oly ácsmunka, mint nálunk s hogy a nálunk használt vastag fákba a lyukat vésővel vésni jóval tovább tart, mint a keresztfejszével, tehát a munkát lassítja s hogy a segédek nincsenek jogosítva a munka menetét egyoldalúlag a mesterek hozzájárulása nélkül megváltoztatni. Végül a segédek kijelentették, hogy ők a mai vegyes gyülés összehívását nem azért kérték, hogy a munkaadókkal tárgyaljanak, hanem azért, hogy velük tudassák a segédek megmásíthatatlan határozatát, hogy ők a keresztfejszét az ácsmunka köréből kiküszöbölik. Mire elnök a gyülést, mint eredménytelent, berekesztette s az ácsszakosztály teljes ülését f. hó 12-ére összehívta.

Az *ácsszakosztály* f. hó 12-én tartott ülésében foglalkozott az ácssegédek nyilatkozata által teremtett helyzettel és beható eszmecsere után elhatározta, hogy ragaszkodik október 20-iki ülésében kimondott határozatához, mely szerint azon munkákra, melyekhez a keresztfejsze használata kivántatik meg, ezt fogja követelni. Amely segéd ennek használatát megtagadná, az a legközelebbi szombaton a munkából elbocsátandó s jövőben csak oly segédeket fognak az ácsmesterek alkalmazni, kik keresztfejszét is hoznak magukkal. Végül rosszalását fejezte ki a szakosztály a felett, hogy ily fontos kerdés tárgyalásától a tagok közül oly sokan elmaradtak.

A munkavezetőket képesítő bizottság f. hó 13-án tartott ülést *Jakabffy* Ferenc elnöklése mellett. Kiosztotta a képesítő bizonyítványt a következő munkavezetőknek:

Krebs Frigyes és *Haschek* János vizsgáló-bizottsági tagoknak; *Jakly* Vince, *Boross* Ágoston, *Ráth* Ferenc, *Murárik* Pál Ferenc, *Nagelreiter* Károly, *Németh* Ferenc, *Roob* István, *Meixner* Antal, *Grandits* Ferenc, *Hettlinger* Alajos, *Császár* János, *Kanyaurek* Miklós, *Bernthaler* Gusztáv, *Herke* József, *Röhrling* József, *Kühnel* János, *Kovács* János, *Müller* János, *Takáts* István és *Pichler* Adolf építőmunkavezetőknek, *Mukus Kikirits* István ácsmunkavezetőnek.

Ezután 10 építő- és 3 ácsmunkavezetőnek határozta el a képesítő bizonyítvány kiadását.

Elnök bejelentette, hogy a pallérok képesítéséhez az ipartestületi közgyűlés által elhatározott tanfolyamok nagyobb sikere érdekében a tanfolyamokon résztvevő munkavezetőjelöltek számára népies nyelven irott, teljesen gyakorlati irányú tankönyveket szándékozik kiadni, melyek megírására néhány szakférfiut már meg is nyert. A kiadás költségeiről előadta elnök, hogy erre nézve a fedezet megvan. Részben az iskolaalapnak 700 koronát meghaladó kamatjövedelmében, részint a munkavezetői bizonyítványokért befolyó díjakból a költség fedezése után fenmaradó fölöslegben. Kifejtette továbbá, hogy az ezen tankönyvekbe fektetendő kiadás különben is csak átmeneti természetű; mert az a könyvek eladása révén az ipartestületnek meg fog térülni. Amit a bizottság tudomásúl vett.

Bejelentette továbbá az elnök, hogy a bizottságnak egyik közelebb tartandó ülésén elő fogja terjeszteni a munkavezetői tanfolyamok tantervét. Egyben pedig felhívta a tagokat, hogy amennyiben valamelyik hivatást érez magában a pallér-tanfolyamon előadást tartani, az jelentkezék s a bizottság munkavezető tagjait is felkérte, hogy társaikat szólítsák fel, buzdítsák, hogy a társak számára tartandó tanfolyamok, előadások tartására vállalkozzanak.

Uj iparengedély. *Villinger* Vilmos kisebb kőműves iparos, VIII., Kisfuvaros-utca 10.

Megszünt iparengedélyek. *Drag* József és *Schweger* János kisebb kőműves iparosok.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Báthory Sándor

ESTI HIRLAP

1965 JUL 28.

1021

Magyar építész-sikerek Párizsban

ÉPÍTÉSZETI VILÁGKONGRESSZUS 1965
SAJTÓFOGADÁS AZ ÉPÍTŐMŰVÉSZEKNÉL

Ma délelőtt az Építőművész Szövetségben sajtófogadáson ismertették az idei párizsi építészeti világkongresszus eseményeit. *Dr. Reischl Antal*, a szövetség elnöke, s a kongresszus magyar küldöttségének többi tagja elmondta, hogy az *UIA* (Építészek Nemzetközi Szövetsége) július 5. és 9. között tartotta Párizsban VIII. kongresszusát. A kongresszus témája az *építészképzés*, és az építészoktatás volt.

A párizsi Academie des Beaux Arts művészeti főiskola termeiben kiállítást is rendeztek, amely bemutatta az építészoktatás módszereit a különböző országokban. A kongresszussal egy időben bírálták el az építészhallgatók részére az Athéni-díjért (egyéves görögországi ösztöndíj) kiírt nemzetközi pályázatot. A száz terv közül elismerő oklevéllel tüntették ki *Báthory Sándor* iparművészeti főiskolai belsőépítész-hallgató pályaművét. Az építészeti filmfesztiválon szép sikert aratott *Takács Gábor Aranymetszés* című filmje.

Még egy magyar siker: az idei Abercrombie-díjat *Farkas Tibor* építésznek ítélték a balatoni regionális tervek elkészítéséért és a kivitelezés szervezéséért.

S

nehéz feladat előtt az

MA: TIZENÖT CSOPORTBAN VÍVNAK CSERE NÉL

A *Vasas* NSZK-beli túrája miatt ma estig csak 15 csoportban dől el a *Magyar Népköztársasági Kupa* élmezőnyének sorsa. Pénteken a piros-kékek is lejátsszák mérkőzésüket — az esztergomi pálya használhatatlansága miatt — a *Fáy utcában* —, s

ekkor már kialakul a nagy érdeklődéssel kísért MNK tizenhatos mezőnye.

A mai találkozók sorában az NB I-es csapatok közül a *Győri Vasas ETO* a *Soproni Textiles*, a *Dorog* a *Székesfehérvári Honvéd*, a *Szenem játszhat Nagy István* és *Varga* sem. *Kuti* nősülési szabadságot kapott, s sérült a fiatal *Major* is.

Ilyen körülmények között az eddigi fiatal csapatnál is fiatalabb együttes veszi fel a harcot a DVTK ellen: *Lanczkor — Keszei, Dunai, Jenei — Szücs A., Somogyi — Török, Laczkó, Takács, Karsai, Héger* lesz az összeállítás.

Ebben a fordulóban egyébként már nem lesz csere.

„Ha csapatunk kiharcolná a továbbjutást, nagy bravúrnak számítana..." — ez a vélemény az MTK-nál.

Sokkal kedvezőbb hely

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1958 AUG - 3

610

Báthory Sándor:

AVASI PINCÉK

(Rézkarc)

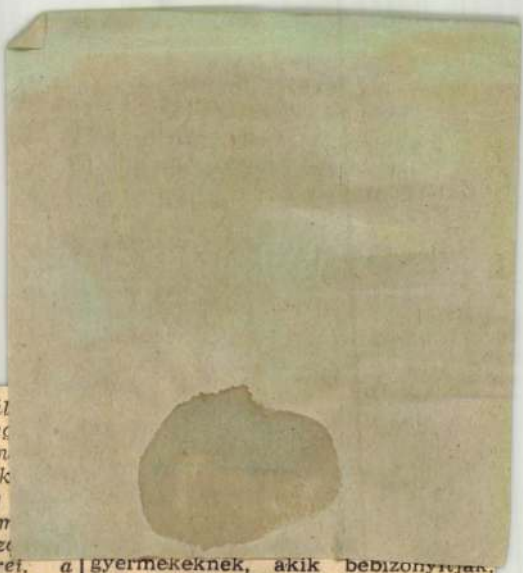

A kazahsztáni olajfúrásoknál gondot okozott, hogy meg mennyiségű ivóvizet találjan száraz sztyeppén. A kutatások sok eredménnyel jártak: vagy vizet találtak, vagy pedig nem iható. A Szovjetunió mezőgaz minisztériumának szakemberei, a kutatás meggyorsítása és olcsóbbá tétele végett, villanyáram felhasználásával kezdték a vizet kutatni. Közismert tény, hogy a száraz kőzetnek igen magasfokú ellenállása van. A nedvesség fokozásával az ellenállás csökken. A villanyáram könnyen felfedezi az ásványtartalmú vizeket. Minél több só van ilyen vízben, annál kisebb a részleges elektromos ellenállás.

A folyamat a következő: néhány szárazelem egyenáramát fém elektródákkal a földbe vezetik. Az elektródák láncolatában műszer méri az áramerősséget és grafikonra rögzíti. Ezáltal a szakemberek megállapítják a víz helyét és összetételét. Egyes helyeken az édesvíz a különböző kerű és sós vizek rétegei alatt nagy mélységben található. A villanyáram könnyen felfedezi az édesvizet.

A főigazgatóság dolgozói megkezdték az édesvízkutatásokat a kazahsztáni szűzföldeken létesült állami gazdaságok részére. A vízben szegény, sőt víztelen sztyeppés vidékeken hamarosan artézikutak adják az üdítő vizet a dolgozóknak.

HOL A LOGIKA?

Szajna megye kitüntette a tisztasági verseny győzteseit. Az iskolákban rendezett verseny első tíz helyezettje tekintélyes mennyiségű mosdószappant kapott.

Kérdés: miért nem a legpiszkosabbnak adták?

gyermekeknek, akik bebizonyítják, hogy kellőképpen hajlandók gondozni az állatokat. A kölcsönvehető kedvencek között szerepelnek siklók, mókusok, teknősbékák, nyuszik és mindenféle más állat is. Bármily hihetetlennek hangzik, a legnépszerűbb »házikedvenc« a szkunksz, amelyet, úgylátszik irónikusan, »Virágnak« becéznek.

NYULAK, NYULAK...

Röviddel ezelőtt az egyik amerikai alapítvány azzal a kéréssel fordult a nyilvánossághoz, hogy az általa gondozott vak gyermekek számára küldjenek háziállatokat. Nem számított arra, hogy ezzel a felhívással egész lavinát indít meg. Már a következő nap 4000 apró állat érkezett postán és az áradat, — különösen a nyulaké, — a következő napokban annyira megnőtt, hogy az alapítvány kénytelen volt sürgősen rádión keresztül felkérni a közönséget, hogy hagyja abba a nyuszik küldését.

RÉSZEG CSIMPÁNZOK

A kaliforniai Ocean Park városában az egész rendőrséget mozgósították, hogy kézrekerítse a ketrecéből megszökött csimpánz-párt. A két majom, Rob Roy és Tonga, kiszökött a ketrecéből és megivott négy liter kölnivizet, amitől teljesen berúgott.

SZAGLÁS-EDZÉS

Londonban társaságot alapítottak a szaglás fejlesztésének előmozdítására. Az alapítók szerint az orr a legelhanyagoltabb érzékszerv; az emberek legnagyobb részénél eltompuló-

1965 OKT 11
1021

LE CORBUSIER halálára

Augusztus 27-én a rádió gyászhírt közölt: meghalt Le Corbusier. Idős kora ellenére első hallásra hihetetlennek hangzott a hír. Nehéz volt elképzelni, hogy egy olyan embert, aki egész életében minden művéért kemény, és nem egyszer eredménytelen harcot kellett vívjon, akkor ragadjon el a halál, amikor az egész világon végre az Őt megillető tisztelettel emlegették nevét és műveit. Külföldön művészete elismeréséül építészeti díjjal tisztelték meg, hazájában pedig élő építésznek kijáró legnagyobb megbecsülésben részesítették, amikor a francia kormány műemlékké nyilvánította Marseillében épült Unite d'Habitation-ját. Építészetének ez az elismerése elsősorban helyeslést vált ki az emberben, még ha nem is olyan lelkes híve Corbusier művészetének, ugyanakkor azonban önkéntelenül azt az érzést is kelti, mintha valamiféle engesztelés volna hazája részéről a sok elszenvedett kudarcért, melyek közül nem egynek éppen a francia hivatalok voltak az okai. Szinte hihetetlen és érthetetlen az az ellenállás, amivel minden egyes tervét fogadták, és így még inkább meg tudjuk érteni műveiben az Új Szellemet, melyet az építészetben ő indított el.

Az Új Szellem, a gépi esztétika Corbusiert már korán elvezette a méretszabványosítás gondolatához. Elemezte az aranymetszést és

új arányossági rendszert alakított ki.

Tisztában volt azzal, hogy az azonos méretű egységek ismétlődésén alapuló arányossági rendszer egyhangú. Hogy ezt elkerülje, az összefüggő arányok rendszerét választotta.

Húsz évig tartott, amíg kifejlesztette a Modulort. A Modulor arányos skálájával végtelen számú variációt tesz lehetővé a szerkezeten belül. A Modulor-ról írta: *Einstein: „Ez egy összhangzatos skála, mely a jót könnyűvé, a rosszat pedig nehézzé teszi.* „És egymás után készítette épületeit ez összhangzatos skála alapján melyeknek egyik legjelentősebbje, későbbi hasonló lakóegységek prototípusa *a Marseille-i Unite d'Habitation.* Ez összegezése mindannak, amit Corbusier a várossal kapcsolatban támogatott. *A 450 láb hosszú, 66 láb széles és 200 láb magas épület 340 lakást tartalmaz 1600 emberre. Az épület 15 emeletes tömbjét két sor oszlop emeli a föld fölé.* Magasságának alsó harmadában kétszintes vásárlóutca fut végig, tetején pedig hatalmas tetőterasz van kiképezve játszótérrel, úszómedencével, futópályával, óvodával és még számtalan, a lakók kényelmét és szórakozását szolgáló létesítménnyel. „Fel kell menni a tetőre és meg kell nézni az ott játszó gyermekeket, hogy milyen boldogok" — írja Corbusier. *Az épület átadásakor is itt a tetőn volt az ünnepség, melyre a világ minden részéről jöttek építészek.* A vendégek közt volt *Walter Gropius* is. *„Az építész, aki nem találja szépnek ezt az épületet* — mondta ezen az ünnepségen Gropius — *jobban teszi, ha leteszi a ceruzát.*" Az egész épület egyszerűen Corbusier alapvető hitének a kikristályosodása, a legcsiszolatlanabb, legnyersebb for-

Chandigarh: titkárság

májú beton. Az épület teljesen időtlennek tűnik, és úgy látszik, hogy ez a tömör beton bármennyi időt kibírna. Corbusier érezte, hogy a vasbeton lehetőségei még alig lettek felderítve: az anyag önmagában alkalmas nagy textura és színvariációkra és minden befejező munka szükségtelen. Zsaluzatnak durván megmunkált deszkát használt, hogy a vonalak és a farostok lenyomatai is ottmaradjanak a megkeményedő felületen. A Marseillei épületen tisztán jelentkezik Corbusiernek az építészetről vallott elve, melyet

a híres öt pontjában

rögzített. Ez az öt pont: *a pilléreit, melyek a felemelt épület alatt átengedik a kertet, a tetőkert, a kötetlen alaprajz, a szalagablakok és a szabad homlokzatalakítás.* Ezt az öt pontot még a húszas évek elején megalkotta, és többé kevésbé minden későbbi épületén fellelhető.

Még egy ilyen teljességre egyáltalán nem törekedhető írásban is *meg kell említeni Corbusiert, a festőt.* Többnyire a háborúk alatt rákényszerített pihenőt használta fel festésre és ötletei továbbfejlesztésére. *„7 évig képes voltam csak szombat délután és vasárnap festeni. Aztán a háború alatt csak reggel 8—1-ig."* Ezt írta visszaemékezéseiben és valószínű, hogy a menetrend szerint festő művész az órakészítő Svájc legérdekesebb találmánya. Corbusier minden esetre festett, és *bár purista festményei nem voltak remekművek, belőlük fejlődött ki későbbi plasztikus építészeti stílusa,* melynek egyik legkitűnőbb és *legtöbbet vitatott darabja a Ronchamps-i kápolna.* A kápolna tele van gazdag szobrászati részletekkel, a híres falban keskeny ablakok feszülnek, a fény és árnyék absztrakt mintáját adják. Jellemző Corbusierre, hogy még egy ilyen szobrászati nyilatkozatban is kísérletezett bizonyos matematikai szabályokkal. Azonban a Modulor használata sokkal nyilvánvalóbb Corbusier egyik utolsó és legnagyobb szabású munkájában a *Chandigarh-i épületegyüttesben.* Régi álmát valósíthatta meg *itt a Himalája lábánál: egyedül tervezett egy városközpontot.* A Gyülésterem, a Parlament, a Titkárság a Kormányzói Palota ,az Igazságügyi Palota és a Nyitott kéz emlékműve nyers durvaságukkal úgy illeszkednek a tájba, mint évezredek alatt kiformált sziklák. *Itt Corbusier még jobban elérte az időtlenséget, mint Marseille-ben.* Az épületek a Moduloron keresztül általános harmóniába olvadnak, *a Nyitott Kéz emlékműve pedig jelkép, Corbusier személyes szimbóluma, az emberé a természettel szemben. A Modulor-figura felemelt keze* — egyfajta atlasz figura, *mely alátámasztja az ember legnemesebb alkotását, az építészetet.*

1951-ben Corbusier néhány építész társaságában jeepen keresztülment Chandigarh még beépítetlen területén. *„Az első feladatunk végén voltunk, megalkottuk a várost. Észrevettem hogy elvesztettem a Modulor szalagot, mely 6 éve egyszer sem hagyta el zsebemet."* Kiesett a mező göröngyei közé, és most már mélyen a talajban van, hogy virágozzon a világ azon első városának összes méretében, mely teljesen ez összhangzatos skála szerint épült.

Bár épületei nem márványból, bronzból, kristályból, vagy mozaikból készültek, hanem csak homokból, cementből és vasból, de birtokukban volt az az egyetlen alkotórész, mely végül minden jelentős civilizáció építészetét alakította: és ez a szenvedély. Corbusier néhány korai épületének még a „romjai" is birtokolják ezt az alkotórészt. És mert így van, épületei még akkor is élni fognak, amikor a cement elporlad.

Imre Kálmán
V. éves ép. hallg.

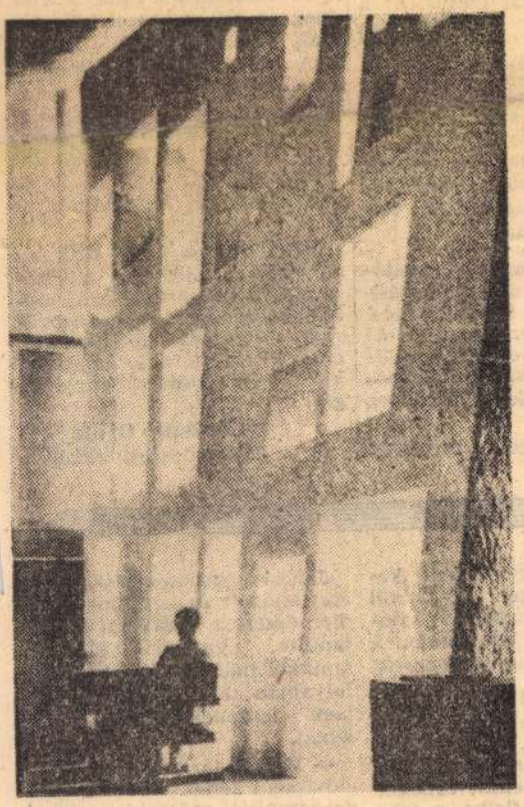

Ronchamps-i fal

EIHK

*építész és iparművész hallgatók klubja

Az EIHK idei első programjaként az UIA által hirdetett pályázaton részt vett magyar tervek kerültek bemutatásra. *A kiállítást Reischl Antal professzor úr nyitotta meg.*

A professzor úr — aki maga is vezetőségi tagja a szervezetnek — ismertette az UIA (Union Internationale des Architectes) szervezeti felépítését és működési szabályait. *A szövetség irányítója és egyben főtitkára a magyar származású Pierre Vágó.* A szövetség székhelye Párizs, ahol azonban állandó székházuk még nincs. Olyannyira, hogy már az a hír járta, hogy Londonba fogja áttenni székhelyét. Mint később kiderült, a hírt maga Pierre Vágó találta ki, hogy minél előbb kikényszerítse a kormánytól a székház építésére ajánlott pénzösszeget.

A szövetség kongresszusait más és más országokban kétévente tartja. Ezeken az üléseken többek között 4 évre előre meghatározzák a kongresszusok tematikáját. *Az idei párizsi ülés témája az építész oktatás volt.*

Érdeklődéssel figyeli a klub tagsága Reischl professzor úr megnyitó beszédét

Az építészoktatás története alig 100 évre tekinthet vissza. *Az oktatás módszere szerint két típus fejlődött ki.* A latin forma a hangsúlyt a *művészi* tárgyakra fekteti, míg a nálunk is meglevő német formát az erős *műszaki* képzés jellemzi. Az építészetben a funkció, szerkezet és a forma művészi megjelenítés kapcsolata — mint az irodalomban a forma és a tartalom — egyenrangú. Ha a kettő egyensúlya megbomlik, a művészet (vagy irodalom) öncélúvá válik, elhajlások jönnek létre.

Az elmúlt évtizedek építészete — világviszonylatban — azt bizonyította, hogy *az elhajlás mind a két irányban megvan. Ezért látta szükségesnek az UIA az építészképzés felülvizsgálását. A 4 évvel ezelőtti kongresszus a franciákat bízta meg e témakör előkészítésével és feldolgozásával.*

A tavaly szétküldött kérdőívek alapján több szempont szerint végzett felmérést a bizottság. Időbeli felbontás alapján vizsgálta az oktatást: *előtte:* milyen előképzettség szükséges egy építészhallgató felvételéhez; *alatta:* mit kell a hallgatóknak elsajátítaniuk; és *utána:* milyen lehetőségek vannak a végzett hallgatók továbbképzésére.

Külön csoportosítást jelentett annak felmérése, hogy milyen *kulturális, műszaki* és *formai* követelményekkel lépnek fel az egyes egyetemek hallgatóikkal szemben. Végül feldolgozásra kerültek még az oktatási reformjavaslatok is.

A szocialista országok közül Magyarország és a Szovjetunió a felmérésekben végzett alapos és pontos munkájáért külön dicséretet kapott.

Néhány érdekes adat a felmérésekből: Tokióban 4 egyetem van. Mindegyik egyetemen megtalálható a bölcsészettől az orvoskarig valamennyi fakultás. *Egyedül Tokióban annyi építész van, mint ahány egyetemi hallgató összesen Magyarországon.* A japán építészek csak egy félévig hallgatnak matematikát, fizikát nem tanulnak, viszont foglalkoznak tollfestéssel. *A francia kollégák 10 évig járnak egyetemre, s valamennyi művészeti ág studiumuk.*

Az előkészületek közé tartozott még az építészegyetem tervezésére végzős hallgatók számára kiírt pályázat is. E kiírás alapját az UIA végrehajtó bizottsága 1964. május 27—június 1-ig tartó, budapesti ülésről kiadott zárójelentés XV. pontja képezte.

„Az Athéni Technológiai Főiskola által alapított „Athéni-díjat" a végrehajtó bizottság formalizmustól a jellegtelen, vagy éppen ordenáre terveken keresztül a tömény, fáradt ízléstelenségig minden.

Hazánk színeit *Báthory Sándor* (Iparművészeti Főiskola), *Locsmándi Gábor* és *Péterhegyi Tamás* (ÉKME) tervei képviselték. A beküldött *600 pályaműből a bizottság — reálisan — csak 7 tervet emelt ki. Díjazásban részesült két — egy koppenhágai és egy bázeli — diák, öten pedig dicséretet kaptak. A megdicsértek között szerepelt* — a francia, angol, szovjet és nyugatnémet terv mellett — *Báthory Sándor terve is.* A másik két magyar mű is jó benyomást tett, s őket is joggal számíthatjuk az élvonalba.

A három magyar terv a klubban is bemutatásra került. *Báthory Sándor tervét a gazdag formaképzés jellemzi,* amit jól tudott igazolni funkcionálisan is. A terv színvonalát erősen emelte az igényes grafikai előadásmód. Locsmándi Gábor terve kialakításakor az oktató—hallgató, valamint az ember és a természet kapcsolatának szorosabbra fűzését tartotta szem előtt. Péterhegyi Tamás pályázatát a jól összefogott alaprajz és egyszerű tömegkialakítás jellemzi.

Reischl Antal professzor úr végül hazai építészetoktatásunk és építészetünk problémáit elemezte. Építészképzésünk jónak mondható, bár *még mindig túlteng a műszaki tárgyak oktatása a művészeti tárgyak rovására.* Hazai építészetünk méltán váltja ki a külföldi szakemberek elismerését. Kevésbé fejlett iparunk ellenére merész és modern épületek állnak és épülnek országszerte. Kár, hogy a szép alkotások színvonalát helyenként kivitelezési hibák csúnyítják.

A kötetlen formában indult megnyitó 3 órás előadássá kerekedett, s a színvonalas kiállítással együtt maradandó élményt jelentett a népes hallgatóság számára.

☆

A klub legközelebbi programjából: Perneczky Géza: Bauhaus (III.), Mezei Árpád: A XX. század magyar képzőművészete (II.) előadások, fotókiállítás és Le Corbusier-emlékest megrendezése. Ezek pontos idejét és címét a helyiségproblémák bizonytalanná teszik, s így egyelőre az érdeklődőket az egyetemen kitett plakátok útján tudjuk csak értesíteni.

Krikovszky Péter

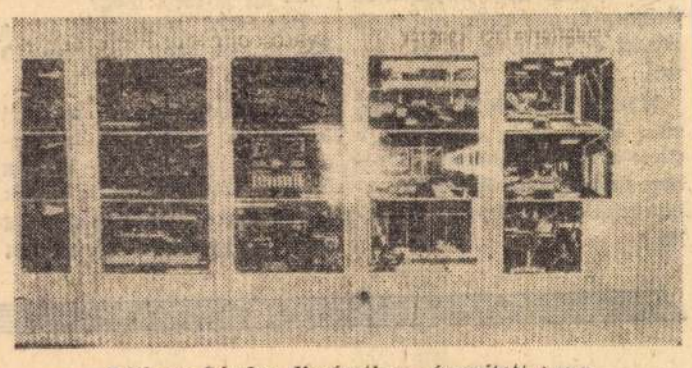

Báthory Sándor dicséretben részesített terve

MEGJEGYZÉS:

Legutóbbi számunkban az Építész és iparművész hallgatók klubjáról írott cikkben Istvánfi Gyula tanársegéd nyilatkozata félreértésre adhatott okot. Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem KISZ-bizottság véleménye szerint az a megkülönböztetés, hogy az EIHK feladata az építész-iparművész hallgatók szakmai érdeklődésének a kielégítése és fejlesztése, nem zárja ki azt, hogy a kollégiumok klubjai saját hallgatóik szórakoztatása mellett, nívós és szakmailag is jelentős műsort adjanak.

Hét fiú, két lány Moszkvából

Reggeltől estig örök „mozgásban" vannak mind a kilencen. Állandóan együtt, mint a testvérek. Többször láttuk őket egyetemünk falai között, könyvtárban, tanszékeken. Vagy komoly beszélgetésbe merülve körözött ez a kis csapat, vagy egymást ugratva jókedvűen, tréfálkozás közepette. Láttuk őket a Gellérthegy sétányain olvasva és a Duna-part lépcsőin is napfürdőzve. Kockás sárga-kék ingben vagy feketén ünneplőben. Hét fiú, két lány messziről hozták társaik üzenetét Budapestre. Át is adták jelvénycserék, baráti beszélgetések, kemény kézszorítások közepette. Most búcsúzik a vidám tekintetű Pável, Anton, Mása, Iván és a többiek, mint a kilencen. Az V. épület harmadik emeletén filmvetítés előtt találkozunk utoljára velük. A Moszkvai Energetikai Főiskola ötödéves hallgatói szinte búcsúzóra jöttek össze a villamosgépek tanszékén. A felröppenő kérdések nyomán kedves magyarországi élmények, emlékek kergetik egymást. Élmény bőven akad, hiszen már szeptember 3-a óta tartózkodnak hazánkban. Miről beszélnek legszívesebben? Mindenekelőtt pesti „munkaadójuk", a Ganz-gyár szívélyességéről, a kijelölt feladatot, mint termelési gyakorlatot, ott végezték el közel egy hónapig baráti, elvtársi közösségben.

— Nagyon tetszett — mondják — az, hogy kérés nélkül mindent megmagyaráztak, munkánkban állandóan segítettek. Először voltunk olyan gyárban, ahol különleges exportgépek gyártása folyik. A fejlesztési munkák sorát itt ismertük meg. A Ganz-gyár gépeinek minősége kiváló. Legnagyobb érdeklődéssel talán a transzformátorgyártást figyeltük meg. Nagyon jó benyomást keltett, hogy ebben a gyárban kitűnően szervezik meg a gyártási folyamatot. Öröm volt a magyar dolgozók között eltölteni ézt a pár hetet...

Miután köszönettel nyugtázzuk ezt a sok dicséretet a Ganz-gyári szaktársak nevében, ezután megkérdezzük, találkoztak-e a magyar fiatalokkal?

— Több ízben. Bár, amikor megérkeztünk, még tartott a nyári szabadság. De azért alkalmunk volt nem csupán hivatalosan, hanem magánbeszélgetések során kialakítani véleményünket. Megállapítottuk, hogy a magyar fiatalok igen helyesen, jól kialakult kollektivákkal, tanulókörökkel segítik át egymást a tanulás nehézségein. Sajnos, ezideig csupán négy vezető KISZ-es fiatallal futott időnkből arra, hogy a KISZ-munkák iránt érdeklődjünk. Megállapítottuk, hogy a KISZ-munka is helyes irányban halad.

— Mit láttak hazánkból Budapesten kívül?

Nyelvfacsaróan nehezen szótagolják: Vészprém, Miszkolc, Báláton... Ocsin karaso... Áradnak a dicsérő jelzők a miskolci vendéglátásról, a felejthetetlen estékről, melyet a veszprémi egyetem fiataljaival töltöttek. A diákszállóban este az orosz és magyar dalok szinte megreszkették a veszprémi eget. Budapesti szórakozásaikról őszinte nyíltsággal beszél a többiek nevében a szamojlovás szépségű „kultúrfelelőssé" kinevezett Natasa:

— Háromszor voltunk színházban. Operában is. Az operettszínházi előadás mulatságos volt. Az operaházi Hattyúk tava előadása zenei és koreográfiai élményt nyújtott. A rendezés is tetszett. Viszont a jelmezek mintha nem fedték volna mindenben talán Csajkovszkij elképzeléseit... De lehet, hogy túl szigorú kritikus vagyok, a Hattyúk tavát Moszkvában sokat láttam, kedvenc balettem. Látogatásaink a Nemzeti Galériában, Szépművészeti Múzeumban felejthetetlen emlékek. A múlt század mesterei kiállítása mindannyiunkat megragadott. Sokat beszéltünk és vitáztunk a kiállítások szépségeiről, napközben a Ganz-gyár munkapadjai mellett is...

— Mi tetszett még?

Egyszerre mozog mind a kilenc kéz, száj. Jegyezni is alig lehet.

— Mindenekelőtt a vári kollégium vezetőinek kedvessége, előzékenysége. — És még valami, amire külön felhívják figyelmünket, hallgassuk meg mi is, nagyszerű szórakozást

A moszkvai diákok egy csoportja

nyújt a Várban az egyetemi tánczenekar, a Futuráma műsora. — Kulturált dzsesszt játszanak. Biztosan nagy sikerük lenne Moszkvában is.

Egyszerre panaszolják viszont, hogy nemsokára búcsút kell venni a Ganz-gyártól, a vári kollégiumtól és a szép Budapesttől. Pedig csak most kezdték valójában megismerni a várost. Van egy régi orosz közmondás: — „A bikát a szarvánál kell megfogni..." Legközelebb, ha jövünk, tüzetesen, pontról pontra még szervezettebben akarunk megismerkedni a szép Budapesttel. Bár így is megteltek a jegyzetfüzetek és a fényképezőgépek, oly sok mindent örökítettek meg, egy évig lesz mesélni valónk. Jövőre tovább folytatjuk. Sokan jönnének Budapestre diplomatervezésre. Reméljük — folytatják — rövidesen újból találkozunk, de addig sem felejtjük el Tőke Gyula, Molnár István és Halász Sándor barátaink gondoskodását, akik oly sokat segítettek és tettek azért, hogy kitűnően érezhettük magunkat a szép Budapesten.

Búcsúzóul megkérnek, hogy az alábbi pár soros dedikált megemlékezést juttassuk el az egyetem hallgatóinak. Kívánságuknak örömmel teszünk eleget. Tessék.

★

Мы ряды государственных архитекторов студентов Будапештского технического университета и в их лице молодежь Венгерской Народной Республики

Желаем студенческой молодежи университета творческих успехов.

27 сентября 1965 года

A szöveg fordítása:

„Örülünk annak a lehetőségnek, hogy alkalmunk van üdvözölni a BME és az ÉKME hallgatóit és az ő képviseletükben a Magyar Népköztársaság fiataljait. Kívánunk az egyetemi ifjúságnak sikereket a munkában és az életben egyaránt..."

Barátaink, viszontlátásra jövőre! Doszvidanja.

— Abai —

Cik...

Múlt heti számunkban megjelent

„Lehet valamivel jobb?"

című cikkünk nyomán a Pest-Budai Vendéglátóipari Vállalat diákélelmezési csoportja a menzák üzletvezetőinek és a menzabizottságok tagjainak közreműködésével október 5-én értekezletet tartott.

A Jövő Mérnöke cikkét elemezve, Jurányi elvtársnő, a diákélelmezési csoport vezetője az alábbiakat mondotta:

„A cikkel kapcsolatban felvetett problémák egy része megoldást nyert. Az étel szállítására nagyobb gondot fordítunk, azóta időben megérkezik, időben tudjuk a kiosztást megkezdeni. Szeptember 24-én megnyílt a harmadik Modul is. A reggeli elosztását igyekszünk munkaerő átirányítással megoldani, meggyorsítani. Azonban kérjük azokat a hallgatókat, akik már megkapták a reggelit, igyekezzenek, hiszen igen sokan akarnak rövid idő alatt reggelizni. Végleges megoldásnak ígérkezik az, hogy november elsejétől kezdve a Várban lakó elsőévesek egyöntetűen a Modulban akarnak reggelizni, tekintettel arra, hogy a felsőbb évesek előadáslátogatása tudomásunk szerint, fakultatív. Viszont [illegible] hatatlannak tűnik a diétás étkeztetés. Ugyanis a Fővárosi Tanács a Szeged Éttermet igénybe vette, Szándékunk volt diétásnővér beállítása a Bartókon, ahol a múlthoz hasonlóan a kis ebédlőben akartunk diétás étkeztetést biztosítani. Tervünket keresztülhúzta a kollégium vezetősége, a kis ebédlőben klubszobát rendeztek be. Ez ügyben kérjük az egyetem és a kollégium vezetőinek sürgős segítségét. A Modul túlterhelését a Bercsényi konyhájának üzemképtelensége okozta. Az építő vállalat ígéretére hivatkozva ígérhetjük, hogy november 1-től a „Bercsényi' legalább tálalókonyha formájában nyújt segítséget, ahova a Modulból jelentős tömeg átirányítható. A Modulban jelenleg 3300 ember étkezik, ez 37 százalékos túlterhelés. A kenyérkérdés is megoldódott. Délelőtt és saját kocsin szállítják megfelelő higiéniával a kenyeret, néha még gőzöl is a meleglől..."

Jóleső érzéssel nyugtázzuk, hogy cikkünk nyomán a Modul környékén megmozdult valami. Reméljük, rövidesen minden rendbejön. Addig? Sok minden lehet még valamivel jobb...

A. P.

Ülésezett az egyetem tűzrendészeti bizottsága

A műszaki osztály osztályvezető főmérnöke, a tűzrendészeti bizottság elnöke 1965. szeptember 29-én ülésre hívta össze a tűzrendészeti bizottság tagjait.

Ez alkalommal megjelent a Művelődésügyi Minisztérium tűzrendészeti főelőadója, *Kiss József* elvtárs is.

Tárgyalásra került az egyetemek tűzrendészeti helyzete. Megállapítást nyert, hogy *az egyetemek megelőző tűzrendészete az utóbbi időben fejlődést mutat*, szervezeti felépítése kielégítő.

A továbbiakban a tűzrendészeti feladatok tárgyalása került sorra, ahol igen helyesen az egyetem tűzrendészeti bizottsága a felmerült problémák végrehajtására *felelősöket jelöl meg és* határidőket tűzött ki.

A tűzrendészeti bizottság komoly tevékenységet fejt ki a tüzek keletkezésének *megelőzése érdekében* és a személyi biztonság fokozásában. A vegyészkari laboratóriumban pl. felülvizsgálja, hogy milyen munkaruha-típus felelne meg az ott végzett feladatoknak.

A tűzrendészeti bizottság a továbbiakban is fontosnak tartja *az új és régi dolgozók oktatását*, valamint a vegyészkar dolgozói és hallgatói részére a kézi oltókészülékek használatáról bemutató gyakorlat szervezését.

Ezen tevékenység csak kis töredéke a bizottság munkájának. A tűzrendészetről szóló jogszabályok és a szabványok betartása komoly feladat elé állítja a két egyetem közös tűzrendészeti bizottságát.

Bajzáth Gyula
tűzrendészeti előadó

START

Annyi minden történik az öt év alatt. A cél közös, a diploma megszerzése, de az út mindig azonos. Pótvágányra-futások, késések, esetleg tragikus karambolok törik össze a nagy elhatározást. A sok veszély közt a többség mégis sikeresen veszi az akadályt. Olyan az egész, mint egy nagyszabású versenyfutás, ahol a „versenyzők" és a „drukkerek" is azon vannak, hogy a futók egyszerre tépjék át a célszalagot.

Nagyszabású versenyfutás kezdődött el az 1965/66-os tanévvel. A felső évfolyamok már némi rutin birtokában veszik az új év akadályát, míg az első évfolyam újdonsült versenyzői előfelvételiseket rendszeresen meglátogatta egy-egy tanársegéd. Kaptunk jegyzeteket is, sőt, a tanárok által tartott órákon, amire havonta egyszer került sor, kötelezően meg kellett jelenni az előfelvételiseknek. Mindennek ellenére, nem tagadhatjuk, hogy az a hat hónap kiesés az aktív szellemi munkából mindannyiunkra rányomta bélyegét, de most már lassan kezdünk belerázódni az egyetemi életbe — mondta Váradi László, az alapszervezet KISZ-titkára.

A „beavatott"

A romantika kedvelője Réti Jóska. Monoron érettségizett és az egyetemi felvételivel a vári kollégista címet is elnyerte. Nagyon tetszik neki a Vár.

— És a kollégium?

— Az is. Guineai diákokkal lakom egy szobában, ami számomra nagyon érdekes. Sokat segítünk nekik, mi, magyarok, főleg a nyelvben. Amióta kollégiumban lakom, még nem feküdtem le előbb este 11—12 óránál. Egyik alkalommal kiruccantunk egy sörözőbe, de legtöbbször otthon vagyunk, beszélgetünk, ismerkedünk egymással. Az esti órákban gitáros szobatársamnak készítettünk egy erősítőt.

— Milyen a kapcsolata az elsőéves kollégistáknak a felső évfolyamokkal?

— A felsősök nagyon rendesek. Általában mindenről tájékoztatnak bennünket. Biztatnak, hogy nem kell megijedni az egyetemtől, hisz vannak dolgok, amiket annak idején ők sem vettek komolyan és mégis továbbjutottak. Egyszóval, nem olyan veszélyes dolog az egyetem — próbálja a „beavatott" kissé nagyvonalúan lezser hangulatát a többiekre is átplántálni, nem nagy eredménnyel.

A Szakma kiváló tanulója

— A felsősök könnyen beszélnek, mert már túl vannak az első év tűzkeresztségén — vágta közbe Józan Krisztina. Ugy látszik, neki más véleménye van a tanulásról. Külsőre is tipikus diáklány. Mintha tegnap lépett volna ki a gimnáziumból. Pedig már pontosan két éve, hogy az iskolai matrózblúzt munkaköpennyel cserélte fel.

— Az érettségi után rádióműszerész szakmát tanultam. — Azt már társai mondták el róla, hogy mint a „Szakma kiváló tanulója" végzett a [illegible]

Küzdényi György. Fekete keretes szemüvegen keresztül nézi az őt körülvevő „új világot" és szépnek, sőt, szebbnek találja, mint ahogy elképzelte.

— Az egyetemi szellem egészen más, mint a középiskoláé. Elsősorban azért, mert akik ide kerültek, azonos érdeklődésűek. Itt mindenkit érdekel a matematika, a fizika, a szünet közbeni beszélgetéseinkben is mindig itt kötünk ki.

— Milyennek találja az egyetemet?

— Egyelőre még nem tűnik túlzottan nehéznek, persze, ez nem jelenti azt, hogy nincs mit tanulni. Az analízissel például én sokat foglalkozom. Hogy aztán később milyennek találjuk az egyetemet, azt hiszem az egyéntől is függ.

A jegyzetfelelős

Kutas Jancsi a kedélyes „srácok" közé tartozik. Igaz, hogy volna mi bosszantsa.

— Nem tudom megszerezni

Jancsi szakközépiskolában érettségizett és egyúttal a rádióműszerész szakmát is kitanulta. Vannak tárgyak, amikkel már korábbi tanulása folyamán találkozott és így nem jelentenek számára problémát.

— Három tárgyból szeretnék elővizsgát tenni. Politikai gazdaságtanból, műszaki rajzból és anyagtechnológiából csak azért, hogy minél több időt fordíthassak az analízis tanulására.

Viszonylag kevés a szakbarbár

Barta Éva tette ezt a megállapítást, miután talált alkalmat arra, hogy néhány tankör társával elbeszélgessen.

— Verseket olvasnak, filozófiai művekkel foglalkoznak köztünk — tájékoztatott Éva —, mint a tankör tanulmányi felelőse. Az Eötvös Gimnázium német nyelvű tagozatán végzett. A tankörben vállal[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Báthori Sándor
Hajdúbiharmegyei Népujság
1965 JUL 31.
102

Magyar főiskolás sikere a párizsi nemzetközi építészpályázaton

Báthori Sándor, a Magyar Iparművészeti Főiskola idén végzett hallgatója negyedik helyezést ért el a párizsi nemzetközi építészpályázaton. Egy építészfőiskolát kellett tervezni; a pályázat címe „Hogyan képzeli egy főiskolás a jövő építészeinek oktatását?" A világ minden tájáról beérkezett 91 pályamű között hét díjat osztottak ki.

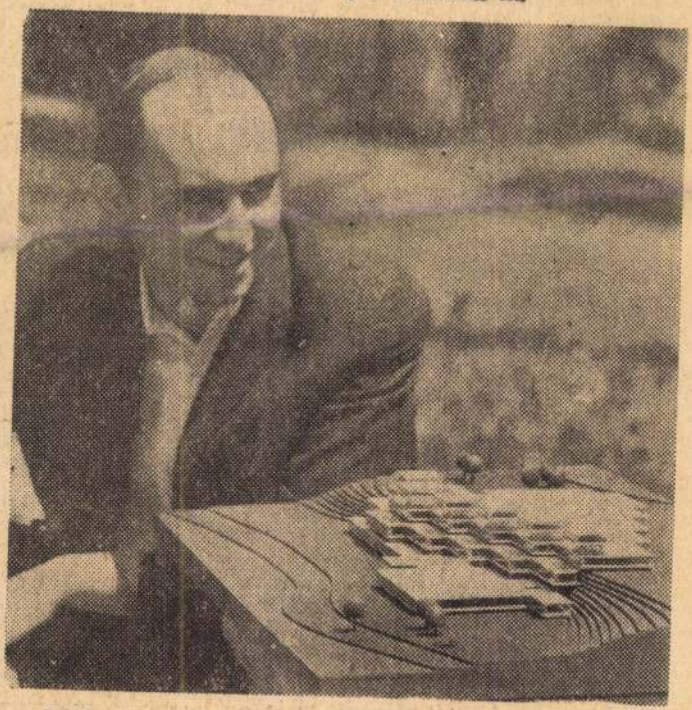

Báthori Sándor az építészeti főiskola tervének makettjével

(MTI Foto — Patkó Klári felvétele)

Apromfdetesek

AJÁNLAT, KERESLET

Egy idős nő részére kis szoba konyhás főbérletet költségtérítéssel átveszek. Busi. 7.

Társaság hiányában egyedülálló asszony megismerkedne 55—60-ig intelligens, komoly férfival házasság céljából. Teljes című levélre válaszolok. Leveleket „Lakásom van" jeligére a kiadóba kérem.

Békés családi életet élő nyugdíjas házaspár szoba konyhás lakást keres, esetleg üres szobát költségtérítéssel, külterületen is lehet. Id. Abai Imréné, Dimitrov u. 11.

Televízió és rádió javítás garanciával Zavoda György rádiószerelő mesternél. Szappanos u. 13. Tel.: 13-44.

Menyasszonyi ruha nylon csipkéből (rövid, hosszú) kölcsönadó. Kétmalom u. 5.

1 db magánjáró 700-as fűrészgépet szövetkezetünk megvételre felajánlja. Hajdúszoboszló és Vidéke Általános Szolgáltató Ktsz. Hajdúszoboszló, Rákóczi u. 3.

Idős nyugdíjas férfinek vagy nőnek lakást adok, betegségben gondját viselem. Pék Istvánné Hajdúböszörmény, Botond u. 17. MH

Egy 15 év körüli kerékpározni tudó fiút felveszek. Kölcsei u. 3., 3. ajtó.

Dolgozó nő 9 éves kislányával kisebb üres vagy albérleti szobát keres, esetleg költségtérítéssel. Veress utca 32.

Szabadrendel[illegible]

Cserépkályha átrakást és új kályha berakást rövid határidőre vállal. Kozák kályhásmester. Budai Ezsaiás u. 2. Tel.: 17-26.

Egyedülállónak, vagy idős házaspárnak díjmentes öröklakást adok belvárosi egyszoba, konyhás, speizos öröklakásért. Kálvin tér 12. Szakácsék.

Keresek központifűtéses bútorozott szobát egy személy részére. Címet Tóthfalusy téri trafikba kérek.

Figyelem!

MENYASSZONYI ÉS VÖLEGÉNYI RUHA KÖLCSÖNZÉS

Széchenyi utca 1. sz. alól áthelyezve Csapó u. 30. sz. alá. Minőségi Szabó Ktsz.

Nyugdíjas mérnök keres műszaki, tervező, adminisztratív, kivitelező, kalkuláló, ellenőrző vagy oktatási kisegítő munkakört 500 forintos havibérért. Ugyanott pedagógusnő középiskolás matematikai korrepetálást vállal. Karsayék. Balassa Bálint u. 6.

Kimondottan jóhangú egész hegedűt veszek. Bajcsy-Zs. 22., 2. lépcső.

Cserépkályhák, kandallók kaphatók, átrakást, kormolást vállalok. Taizs cserépkályhás mester. Ispotály tér 1. Tel.: 38-49.

Kisgyermek nappali gondozását lakásomon vállalom. Nyíl u. 109.

Lakást vagy házrészt veszek 40 000 forint készpénzzel, esetleg részletre is. Ajánlatokat [illegible]

Külön bejáratú bútorozott szobába férfi lakótársat felveszek. Csapó u. 57. Nádházyné.

Egy külön bejáratú bútorozott szoba két rendes fiatalembernek kiadó. Homok u. 14.

Konyhahasználattal bútorozott szoba házaspárnak kiadó. Damjanich u. 11.

Egy dolgozó fiút albérlőnek felveszek. Korponai u. 9/A. Apafi utcából nyílik.

Rendes dolgozó nőt albérlőnek felveszek. Homok u. 132. sz., 3. ajtó.

Bútorozott szobába két kislányt felveszek. Petrofor, asztaltűzhely eladó. Mester u. 34.

Egy férfit albérlőnek felveszek. Marx Károly u. 55.

Külön bejáratú bútorozott szobába 3 első-, másodéves gimnazista fiúkat szeptember 1-re felveszek. Két sodrony eladó. Tanácsköztársaság u. 4., Balla.

Külön bejáratú bútorozott szobába dolgozó nőt lakótársnak keresek. Czegléd u. 18.

Bútorozott szoba konyhahasználattal Mikepércsen kiadó. Érdeklődni Böszörményi u., cipőgyári porta.

Bútorozott szoba, udvarra nyíló, egy dolgozó részére azonnal kiadó. Lónyai u. 9.

Külön bejáratú üres szoba albérlőnek kiadó. István u. 108.

1 férfi albérlőt augusztus 1-re felveszek. Könyök u. 11.

Rendszerető dolgozó férfi albérlőt felveszek, lehet [illegible]

Báthory Zsigmond
erdélyi fejedelem
ikonogr.
Arcképe repr.
Veress Endre dr
Zalánkeményi Ka-
kas István, M. Tört.
Életrajzok. Bp. 1905.
57. l.

mat és igyekezett összeállítani a magyar numizmatika lehetőleg teljes bibliográfiáját, átvizsgált számos oklevélkiadványt, a hozzáférhető kéziratokat és végül a teljes éremanyagot. Mintegy 50 pénzverdét dolgozott fel. Részletesen foglalkozott ezenkívül a XVI. századeleji pénzrontás magyarországi megnyilvánulásaival, különösen Bethlen Gábor pénzrontásának történetével is, amely tárgyból be is fejezett egy tanulmányt. Végül rendezte a magyar nemzeti múzeumi Éremtár önálló kiállításait és megírta a Kiállítási Vezető közép- és újkori részeit.

Dr. Kottász József (1889, Budapest, róm. kath.), budapesti állami reálgimnáziumi tanár a tihanyi Biológiai Intézet munkájának kiegészítésére nyert 400 pengő belföldi ösztöndíjat, amelynek birtokában — mint az előző tanévben is — minden hét három napját Tihanyban töltötte hidrobiológiai, a Balaton planktonjának meghatározására irányuló kutatások végzése céljából. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelkezése alapján ugyanis oly beosztást nyert, hogy szombaton, vasárnap és hétfőn mentesült az iskolai munka alól és leutazhatott Tihanyba. Ezt a nagy költséggel járó gyakori oda- és visszautazást csak az ösztöndíj tette lehetővé. Tihanyi tartózkodása alatt egy speciális, saját maga által konstruált merítőkészülékkel a Balaton különböző (többnyire 0, 1, 2 és 3, de gyakran mélyebb, 10, sőt

Báthory Kristóf

ikonograf.

Andrejé repr.

Szádeczky Lajos

Kovacsóczy Farkas

1576–1594.

M. Tört. Élet

Pzp. 1891. 24 l.

Bethlen Gábor:

Derékig, hétnyolczad jobbra
lonban. Fején prém kalpag van
jusst és körszakált hord. Jobb ke
be van gombolva, brokát mentég
dőöv szorítja. Könrata:

„Gabriel Bethlem D. G
Part. Regni Hvnga
&c. Aetatis Suae 40. A

Rézkarcz, méretei a vonalkere

Lssa 780.

Báthori Kristóf

ikonograf

l.

Asztt. Tört. Erd

192. l.

M. N. Muzeum

tört. ont.

M.D.K.

Báthori László (fr. Ladislaus Bathori dictus) pálos író és másoló

munkájáról Göngösi Gergely prior generális 1528-1532 körül azt jegyzi fel. hogy „... Ladislaus bathori Qui Bibliam in nostro vulgari exposuit et Rex Mathias in sua libraria reponi mandavit." (Egyetemi Könyvtár, Kézirat. Másolat a XVI. sz. ból.)

./.

Balogh Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 545 old.

M.D.K.

Báthori László, pálos író és másoló

... Szerző még több forrást idéz, melyekből kiverető, hogy Báthori László magar bibliát másolt és azt magarul magarázta. Hivatkozik Kerey László tanulmányára, aki szerint Báthori L. valószínűleg azonos azzal a Császár (Nyírcsászári) Lászlóval, akit Báthori Bertalan mint familiárisát vitt hi Bécsbe és 1430-ban őt is és saját magát is az egelemre beiratta. Nyírbátorban lezetett iskolamester. 1448-1450 taján lépbetett a pálos rendbe.

Balogh Holán: A müvészet Mátyás király udvarában Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 546. old.

Báthory Mária

rajztanár 1914

Ki tud róla?

Méltóm nyugta

2000 kor. [illegible] kettőezer ko

órsi v. ref. templ

megindítására elő

kiszámítás felvettem

Bpst, 1922. fev. 23

Báthory Mária

1910/11 – 1913/14

Ferképzőmfőiskrók

66. l.

MINDEN KORREKTURÁT
VISSZAKÉRÜNKI

KORREKTURA

Küldetett: 1934 OKT. 13.

Visszaérkezett:

PÉLDÁNYSZÁM? 511-560.

A KÉZIRATOKTÓL ELTÉRŐ
SZERZŐI JAVITÁSOKAT
KÜLÖN SZÁMÍTJUK FEL

madik nagymester, Philipp Vinghoeus

megiron

Báthory Nándor

+ Bpest 1905. nov. 19.

írod

Gulyás: Magyar Írók

II. 695. h.

Báthory Sándor

1838–1905

l.

Erődi-Bodnár

144. l.

s védelmének költségeit. A török hódolt-
ókben a hadikincstár a kincstár igen nagy

köztulajdonba vette a kincstárat és Buda-
ahonnan azonban a magyar nemzeti kor-

veszteségeinek ez a rövid története eléggé
lnunk kell, amikor a kincstárnak régi lel-
ottal. Az első rendszeres leltár 1528-ból
adból még három. Azután már átlag min-
et az újabb szerzeményekkel kiegészítették.
alában annyira szűkszavuak, hogy leírásuk
égis felvilágosítást adnak a legtöbb meglévő
megéről. Az egyházi ruhaneműek s általá-
ztultak. Így a régi arany- és gyöngyhímzésű
en darab sem maradt fenn; a XVIII. szá-
ímzett fehérneműek is elpusztultak, vala-
nes fémekből készült nagyobb ötvöstárgyak
kannák, tálak, oltárok — majdnem kivétel
anciák és ereklyetartók nagy része is pénz-
, 1793—1810 közt és 1848-ban. Még kirá-
ık címerével ékeskedő műkincseknek sem
rt is váltságdíjat kellett fizetnie az Egyház-
smüvek anyagának aránylag kis értéke nem

Báthory Nándor

+ 1905.

l.

Erődi-Bodnár

56. l. 57. l

ifjú Eorabán művészi
pályára Erzult

Báthory Vándor

l.

Erődi – Bodnár

43. l.
44. l.
45. l.

58. kép. *Magyar festő 1780 körül : Eleth*

A kosztümök gondos részletezéséből kiviláglik

Báthory Nándor

l

Erődi – Bodnár

15, 16. l

Jézus születése (113. kép)

Vászon, olaj, 73×57 cm.

Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

Maszlaghy II., 550. szám. (Tiepolo modorában.) — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. lap. (Ricci.) — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) (Ricci.) — Gerevich PA, 240. l. (Képe 242. l.) (Ricci.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Pellicioli (szóbelileg): Gaspare Diziani.

ROMAGNAI ISKOLA, XIV. század

Krisztus és Szűz Mária a trónon, alattuk Sz Mihály, Ker. Sz János, Sz Péter, Sz Pál és Sz János ev.

Csúcsos felső záródással. Fa, tempera, 36·5×18·5 cm.

Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

Maszlaghy II., 78. szám. (Giottino.) — Berti Toesca 957. l. (Riminii festő, XIV. sz. közepe.)

ROMAGNAI ISKOLA, XIV. század

A háromkirályok imádása

Fa, tempera, 38×24 cm.

Gerevich PA, 230. l. (Romagnai predellatöredék, XIV. sz.)

ROSITI, GIOVANNI BATTISTA (forlii festő, működött 1470—1507 közt)

Báthory Nándor

Marastoni Akad.

l. 1857-56.

Lykanemzromantika
17, 106.

Kovács Oludrois
Kunkentmártors

Báthory Nándor

festő

L.

Szendrey-Szentiványi

148. l.

(aláírás.)

..... pengő fényüzési

t a ..... m. kir. vám-

kell megjelölni, ahová, kivitel esetében pedig azt, ahonnan

lnevezéssel és ugy kell megjelölni, illetve körülírni, hogy az assák. Mellőzendők ennélfogva ugy az általánosságban tartott ezések.

orolására a bejelentő ivben elegendő hely nincs, ugy azok

, amelyért a tárgy belföldi tulajdonosa azt külföldre eladta, szerezte.

lnek a behozott vagy a kivinni szándékolt fényüzési tárgyak evallani.

ján — a vámhivatal jegyzi be a bejelentési ivbe. A bejegyzés el igazolja.

Szeged.

Báthory Nándor

Harmadik foku oklevelet kaptak az Első Magyar Festészakadémia itt felsorolt növendékei.
A lap belső boritólapján közli az erre vonatkozó értesitést, mint irja: "Tárgyhalmaz miatt".
Ney Béla, Baksay Antal mindketten pestiek, Sickel Jakab budai, Kuttner Zsiga budai, Báthory Nándor budai és Baumgarten Miksa győri lakosok.

DÉLIBÁB, Bp. 1855. szept. 23. 15. sz. belső boritólap.

magyarra

Báthori Ötvös Mihály

1658. szenátor Debrecen-
ben

Zoltötv Debr. 11. l.

BUDAPEST

I.

Koronázó-templom

A magyarországi műemlékek... IV 1880, 344 l.

megirva

Báthori Ötvös István

Debrecen, 1669.

l.

Zoltötv Debr. 15. l.

EGER

Érseki palota

Eger multja és jelene. IV 1868, 404 l.

Báthori Sándor épitész
belső- főiskolai hallg.

Épitészeti iskola terve,
Az UIA VIII. párizsi kongresszusa lakalmából meghirdetett pályázatra készült munka

A főiskolás pályázaton 4. dijat és dicséretet ért el.

Magyar Épitőművészet 1965/5.

6-7.1.

Báthory Sándor belsőépítés halgató

Kitüntető oklevelet kapott pályamüve az VIA vilag kongresszusón

Nézsnava, 1965, jul. 29, 80.

Báthori Sándor, belsőépítész MDk

Elismerő oklevelet kapott.

–: Magyar építének értékes sikere a párizsi nemzetközi kongresszuson 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. júl. 29.

B áthori Sándor M.D.K .

A "emzetközi Épitészszövetség ide i. Párizsban tartott VIII. kongresszusához kapcsolt pályázaton Iv. dijat diplomamunkájával.

A ~~xxxxxkás~~Fémmunkás -tröszt ösztöndijas a .

Dutka Mária: A főiskolai diplomamunka, amely nemzetközi dijat nyert

"ag y ar Nemzet 1965. julius 28. 4.1.

Báthori Sándor épirész M.D.K.

A párizsi nemzetközi pályázaton IV. dijat nyert.

/ a Gellérthegy lejtőjére tervezett épitészeti egyetemet /

A Magyar Iparmüvészeti Főiskola most vézett hallgatója diplomatervével vett részt a pályázaton

Fiatal magyar épitész nemzetközi sikere

Magyar Nemzet 1965. julius 1965. 5.1.

Báthory Sándor M.D.K.

Az UIA épitészhallgatók részére kiirt nemzetközi pályázaton kitüntető oklevelet kapott

A mai életformát jobban kielégitő épületekre van szükség

Népszava, 1965 jul. 29.

Bálthori Sándor

Formatervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Miskolcon, 1975. jún–júl.

Báthori Sándor

Rajz (reprós)

Kortárs 1966 IV n. 530 old.

Bátori Sándor belsőépitész

Az ugynevezett komplex brigád tagja, a csoport elvállalxta társadalmi munkában a Hámán Kató uti Üttörőház közösen kialakitott terv szerinti belső és külső diszitést. A tervet elutasitották.

Forrás 1977/4/78
Sümegi: Állomások és eredmények

Báthory Sándor, belső-építész MDK

Díjat nyert.

— : Magyar építész-sikerek Párizsban

3.

ESTI HIRLAP Sp. 1965. júl. 28.

CO 1/

Báthori Zsigmond
fejedelem ikonograf.

l.

Asztfört Erd
193. l

M. N. Muzeum
fört. ost.

Báthory Zsigmond

erdélyi fejedelem

ikonografiája

l.

Hassányi

8. l.

szerint 1918-ban teljesen jó kar-
kastélyt kisajátitották és 1 leu
án király vásárolta meg. Ennek el-
ot. Az erdélyi reneszánsz kastély-
ép emléke minden faanyagától meg-
ában került ujra magyar kézbe. Zsin-
s ablakai, sőt még fapadozata is
tároi rendkivül tanulságos fény-
gos Bizottsága rendelkezésére.
ll állapitani, hogy a magyar műem-
etetteljes gondozását a Jugoszlá-
en tapasztaltuk. A szlovén lakosság
utolsó sorban a szlovén műemléki
telé munkásságának köszönhető, hogy
ikus templomok értékes freskódi-
maradtak fenn.
vidék egy része magyar uralom alá
iterjesztettük erre a területre is.

Báthori Zsigmond
ikonográf.

Hollaender Leó:
Erdély emlékezete
H. és. é. n.
(Különlenyomat az
Arch. Közl.-ből?)

Báthori Zsigmond
tallérjainak
leírása.

Báthory Zsigmond
udvari festői

Lásd
Komáromy Aladár
Báthory Zsigmond
udvartartásához.
Erdélyi Múzeum
1901. 117–118. l.

Báthory Zsuzsanna

Kaposvár

Nagmama

Kréta, 25 x 17

Ornágos diák képzőművészeti kiállítás. Hódmezővásárhely. Kat. bev. Oron László. 1965

8.

Báthory Ernő

Bátor

megírva

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

396 / 1931 szám.

Érk.: 1931 év szept. hó 15. n.

Bátory Zulia

furcsa, hogy a kiadó saját előre meghirdetett kiadványát lekonkurálja.

Még egyszer köszönve szíves jóságokat, igaz tisztelettel vagyok

régi híved

Varjúkleny

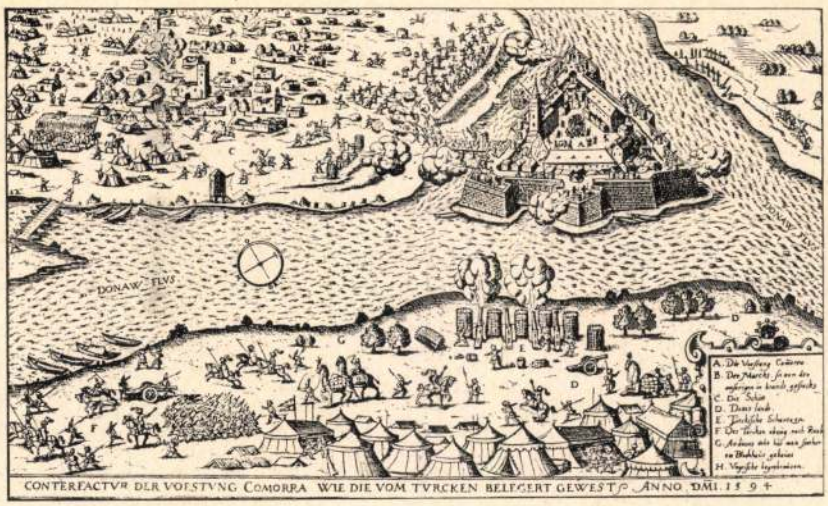

Komárom elfoglalása a törökök által 1594-ben. Rézmetszet Ortelius Chronologiájából.

Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem miniatűr-arcképe pergamentre festve, Ernst Lajos gyüjteményében. Az életteljes arckép 1595 körül készülhetett.

Gerevich – Genthon
A magy. tört. képeskönyve.
Bpest, 1935.

Bàti
Bàthai -y

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JAN
BUDAPEST

Bati Master a/.

Romanizált kelták egy esztergomi szarkofágon (II. sz.) Esztergomi középkori vár

Ábra Szalkai László érsek diákkori tankönyvéből (1485 körül). Esztergomi Bibliothéka

Báti mester: Két jelenet Alexandriai Szt. Katalin legendájából (1410—20 között)
Esztergom, Keresztény Múzeum. Domonkos Endre felvétele

Komárom megyei Dolgozók Lapja 1956. okt. 10.

Látogatás Varga Dezsőnél,

az Esztergomi Keresztény Múzeum restaurátoránál

Báti mester

Az állami és egyházi szervek közös irányítása alatt álló Esztergomi Keresztény Múzeum, amelyet a XIX. század második felének művészetkedvelő esztergomi érsekprímással alapítottak, a Szépművészeti Múzeum mellett az ország második legértékesebb képtára. A múzeum birtokában lévő képeket világszerte ismerik, nem ritka eset, hogy Kölnből vagy Firenzéből fényképet, leírás kérnek a külföldi kutatók egy-egy festményről, szoborról. A magyarországi művészeti alkotások közül olyan darabok vannak itt, mint a *Báti mester*, a *Jánosréti mester*, *M. S. mester*, *Kolozsvári Tamás képei*. A külföldi alkotások közül kiemelkedik *Hans Memling Könnyező Krisztusa*, egy *Cranach Lukácsnak* tulajdonított *Szent Kristóf*, azután az itáliai festmények közül *Filippo Lippi* és *Botticelli* tanítványainak alkotásai.

Ezek a képek több száz esztendősek, és szakszerű kezelésre, karbantartásra szorulnak. Ezt a feladatot látja el *Varga Dezső* konzervátor és restaurátor, aki már egy esztendeje itt működik az esztergomi múzeumban. Munkája rendkívüli alaposságot és gondosságot igényel. Az elhamarkodott kapkodás végzetes lehet, tönkretehet egy képet. Sokszor hetek, hónapok munkája szükséges egy műtárgy rendbehozatalához.

Varga Dezső már eddig is sok becses képet mentett meg a további romlástól, így például a *Jelenetek Alexandriai Szt. Katalin életéből* című 1390 körül Báton alkotott képet, azután M. S. mester 1506-ban festett *Kálváriáját*. Legutóbb egy XVIII. századi olasz barokk képet, a *„Vanitas"*-t (Hiúság) állított helyre.

Felkerestük a fiatal festőművész-restaurátort műtermében, hogy tevékenységével kapcsolatban néhány kérdést tegyünk fel neki. A polcokon számtalan kis üvegcse, tégely, kések, műszerek, fecskendők, reflektorok, vasalók állanak. A restaurátor-műterem laboratórium benyomását kelti.

— *Miért van szükség a képrestaurálásra? — tesszük fel az első kérdést.*

— Amint az emberek, főképp az idősebbek, megbetegednek, ugyanúgy a képeknek, elsősorban a régi képeknek lehetnek betegségeik. A mi múzeumunk képei régi, többévszázados alkotások sokszor szállítottak őket, e közben ütődéseket szenvedtek. A nedves, vagy a túlzottan száraz, páratartalom nélküli levegő is rongálja a képet. A fára festett képnél gyakori a szúrágás. Sok régi képen a festékréteget borító lakkréteg megsötétedik, megbarnul. Sok képnek nincs egyéb baja, csak az, hogy piszokréteg, szennyréteg rakódik rá az évtizedek folyamán. Képzeljük el, hogy egy ablaküveget egy évig nem tisztítanak. Ugyanez a helyzet a képekkel is. Ezt a piszokréteget nekünk kell óvatosan letisztítanunk, hogy a festékréteg ne sérüljön meg. Persze, a tisztítás még a legegyszerűbb feladat.

— *Hogyan dolgozik?*

— Feladatunk kettős: első teendőnk a konzerválás, a kép megóvása a különböző bajoktól, kémiai és fizikai ártalmaktól. Második a restaurálás, azaz a helyreállítás, a tönkrement részek visszaerősítése, visszaragasztása, vagy pótlása. A restaurálásnál alapelvünk az eredeti mű tiszteletben tartása. Arra törekszünk, hogy a mai néző olyannak lássa a képet, amilyennek azt a régesrégen elporladt festő megfestette. Nem módosítunk a festő elképzelésein, nem adunk hozzá semmit az eredeti műhöz, és nem is veszünk el semmit belőle. Ha ezt tennénk, hamisítanánk. Sajnos, volt már rá példa, hogy egyes restaurátorok saját elképzeléseiket belefestették egy-egy régi képbe.

— *Milyen anyagra festett a régi művész?*

— Egészen a a XVII. századig a festők többnyire fatáblára festettek. Később tértek át a vászonra, vagy — ritkábban — a fémlemezre.

— *Kérjük, ismertesse röviden egy régi kép technikai megalkotását.*

— A fa-, vagy vászon-alapra került az alapozás. Ez kréta, enyv, lenolaj keveréke volt. Ezután következett a festék felhelyezése. A régi festő temperával festett. A festék kötőanyaga tojássárgája volt. A legtöbb temperafesték, ha megszárad, vízzel már többé nem oldható. A száradási idő körülbelül egy év volt. Utána a festő belakkozta képét, hogy fényt adjon művének, a tempera ugyanis fénytelen, matt festék. A lakkréteg viszont olajhatásúvá tette a képet.

— *Mikor tértek át az olajfesték használatára?*

— A XVI. században kezdtek a festők áttérni a kényelmesebb olajfestékre. Ennek az az előnye a temperával szemben, hogy a finomabb átmeneteket, tónusokat jobban ki lehet vele hozni, s lakkozás nélkül is fényt ad. Először két németalföldi festő, a Van Eyck-fivérek festettek olajjal. Az olajfesték úgy készült, hogy a porfestéket valamilyen száradó olajjal összekeverték, és utána hosszas munkával egy márványlapon összedolgozták a két anyagot.

— *Hogyan jutott a régi festő festékhez?*

— A régi mesterek, így Leonardo is, saját műhelyükben, nagy lelkiismeretességgel, sok kísérletezéssel készítették festékanyagaikat. Voltak receptjeik, amelyeket titokban tartottak, s csak kedves tanítványaiknak adtak tovább. A régi festők festékkészítési eljárása annyira szakszerű volt, hogy színeik még ma, 4—500 év múltán sem fakultak, s nem is változtak meg.

— *Mi a szerepe a restaurálásnál a röntgenezésnek?*

— A képeket nagyobb múzeumokban meg szokták röntgenezni. Ugyanis gyakran megesik, hogy egy festmény alatt egy másik festmény van, tehát a művész ráfestett egy képet saját régebbi alkotására, vagy más művész képére. Előfordultak nem is egyszer olyan esetek, amikor egy gyengébb mű alatt remekművet találtak. Így pl. Kákay-Szabó György, a budapesti Szépművészeti Múzeum főrestaurátora egy milliókat érő Perugino-festményt talált egy közepes kép alatt. A képek vizsgálatára még infravörös-sugarakat és ultraibolya-sugarakat is használunk.

— *Mennyi ideig dolgozik egy képen a restaurátor?*

— Ez változó. Megesik, hogy egy négyzetcentiméternyi festékréteget egynapi türelmes, pepecselő munkával kell eltávolítani. Sokszor egy kisebb képen egy esztendeig tartó munka is van.

— *Nemrégiben olvastunk a lapokban a megrongálódott „Utolsó vacsorá"-ról. Mi van jelenleg Leonardo világhírű képével?*

— Ez a kép nagyon megrongált állapotban volt a legutolsó időkig. Egyrészt, mert Leonardo da Vinci új anyagokkal kísérletezett, amelyek nem váltak teljesen be, azután a kolostor fala — amelyre Leonardo festette a képet — rendkívül nedves, salétromos volt. Ezekhez a bajokhoz hozzájárult, hogy a második világháború alatt a bombák és ágyúlövések megrázták és megrongálták a kolostor épületét, és a festék egyre jobban potyogott. Olasz restaurátorok, Pelliciori professzor vezetésével, a közelmúltban tökéletesen rendbehozták az „Utolsó vacsorá"-t, amelyet ismét tízezrek csodálnak meg.

Nem teszünk fel több kérdést Varga Dezső restaurátornak mert nagy munkában van most is. Rövidesen megnyílik a *Balassa Bálint helytörténeti múzeum* az esztergomi Bibliothéka épületében, és több megrongálódott festményt kell kijavítania hogy a múzeum megnyithassa kapuit. Elbúcsúzunk tehát Varga Dezsőtől, és további sikereket kívánunk munkájához.

DÉVÉNYI IVÁN

deszkázat letörött, s a nyomás miatt egymás után négy fötefa megtört, s szén mintegy négy méter magasan lefolyt. A kis törést nem biztosították, a *csapat nyugodtan dolgozott tovább a szénfalon.* Sem a csapat, sem a felügyelet

nem törődött a töréssel.

A lefolyt készlet a szellőztetést is akadályozta. A helyzetet jelentettük a tröszt főmérnökének, s így a munkahelyet az említett hibák kijavításáig leállították. Másnap a Bányaipari Dolgozók Szakszervezete munkavédelmi osztályának egyik munkatársával ismét felkerestük a munkahelyet, s azt tapasztaltuk, hogy *a hibákat nem igyekeznek kijavítani, s ezt a területet ismét telepítették.*

A VIII-as aknán az elektromos vezetékek majdnem minkát sem húztak be. Ez már hetekkel előtte is így volt, az üzemvezetőség és a felügyelet nemegyszer látta, *mégsem adtak utasítást a hibák kijavítására.*

Nem első eset, hogy ebben az üzemben

sulyosan megsértik a bányabiztonság legelemibb szabályait.

Az üzem vezetőit emiatt már több esetben figyelmeztették, sőt büntetésben is részesültek, mégsem használt.

Ezek a hibák kisebb-nagyobb mértékben a többi üzemeknél is fennállnak. Az említett példák is bizonyítják, hogy a bányák állapotának a romlása elsősorban az üzemek vezetőinek bizonyos fokú gondatlansága miatt következett be. Ez pedig azt vonta maga után, hogy az első negyedévhez viszonyítja jelentősen, de a második negyedévhez viszonyítva is *nőtt*

... meg m
megtalálták a módját gé
másainkon a gazdaságos i
anyagfogyasztásnak, az i
anyaggal való takarékc
nak.

A kömlődi gépállomás traktorosai és vezetői nem panaszkodnak üzemanyaghiányra, annál meglepőbb választ adnak, ha valaki megkérdezi tőlük, miért állnak, miért nem dolgoznak a gépek.

— Nincsen kovácsszenünk — ezt mondja a főagronómus, az igazgató és a főkönyvelő.

— Jelentettük a megyei tanács gépállomási igazgatóságának, de ott azt a választ adták, szerezzünk ahol tudunk.

A kömlődi traktorosok felkeresték a környező állami gazdaságokat, eljutottak még a tatabányai I-es Erőműhöz is, ahonnan eddig már három mázsa kovácsszenet kértek kölcsön.

A gépek mégsem tudnak dolgozni. Szeptember 29-én például 36 szántótraktor állt 15

Most, hogy a kormukre egett a munka, kizárólag a megyei tanács gépállomási igazgatóságát hibáztatják, mondván: nem adnak „keretet".

A megye TÜZÉP-telepei a győri központhoz tartoznak és hogy egyikben sem lehet kapni kovácsszenet, azért nemcsak a győrieket lehet hibáztatni. Ha a megyei tanács gépállomási igazgatósága időben intézkedik, nincs ilyen probléma a kömlődi és a többi gépállomáson sem. Arra a legkönnyebb hivatkozni, hogy országos probléma, sehol sem lehet kapni, ebből viszont még nem kerül földbe a jövőévi kenyerünk magja.

Helyes lenne, ha a megyei gépállomási igazgatóság megfogadná a Földművelésügyi Minisztérium javaslatát, és ha már hibát követett el, sürgősen javítsa ki és biztosítson szenet a kömlődi gépállomásnak. Enélkül nem tudja teljesíteni a körzetéhez tartozó termelőszövetkezetek őszi tervét, továbbra is állnak a gépek.

Erdőt igényelnek az oroszlányi „Józserencsét" Tsz tagjai

„A termelőszövetkezetek fával való ellátását saját kitermelés útján is javítani kell.

Az érvényben levő rendelkezéseknek megfelelően a termelőszövetkezeteknek — kérésükre — használatba kell adni az olyan 50 katasztrális holdnál kisebb állami erdőket, amelyek a termelőszövetkezet területén belül vannak és nem véderdők. A termelőszövetkezetek használatába lehet adni az olyan védőerdőnek nem minősülő 50 katasztrális holdnál kisebb állami erdőket is, amelyek a termelőszövetkezet területével érintkezően helyezkednek el."

A Minisztertanács szeptember 9-én megjelent határozata után összeültek az oroszlányi *„Józserencsét"* Termelőszövetkezet tagjai és megbeszélték a lehetőségeket. Először is a Zetor és vontató vásárlása tetszett meg a termelőszövetkezet tagjainak. Éltek is a lehetőséggel. A megye első tsz-ei között voltak, akik igényelték a megyei tanácstól a gépet.

A tagok azonban újból és újból átolvasták a Minisztertanács határozatát és egyre inkább kialakult bennük az az elhatározás, hogy erdőt is szereznek maguknak. A tagosításkor ugyan jutott nekik hat hold akácos, de ez kevés, mert nagy terveik vannak: juh-hodályt, süldőszállás-kifutót és lóistállót akarnak építeni, új szőlőt telepítenek majd, kell a szőlőkaró is.

Az oroszlányiak egyik legnagyobb problémája a szerszámfa hiánya volt. Egyik-másik kocsiban hiányos volt a kocsifenék, rongálódottak a lőcsök. Meg kellett volna már javítani. De nem kaptak fát. Megnézték az újonnan tagosított földjeik térképét és megállapították, hogy a környei út és Majk között az ő földjeik kellős közepén húzódik egy körülbelül 40 holdas erdőterület. Leginkább cser- és tölgyfából áll az erdő, de lehet ott találni gyertyánfát és akácost is.

Saját bognárműhelye van a termelőszövetkezetnek, ezért könnyű lesz a fa feldolgozása, könnyen tudják pótolni a szerszámfahiányt. *Csernák János, Tóth Kálmán, Cedlák András* és *Búr András* tavasszal léptek a termelőszövetkezetbe és ők voltak az elsők, akik az erdő igényléséről beszéltek. Nem kellett sokáig érvelniök a régi tagok előtt, mert a Zetor után az oroszlányi *„Józserencsét"* Tsz tagjai igényt tartanak a 40 holdas erdőre is. Nagyon nehéz lenne kiszámítani, hogy mennyit jövedelmez az erdő a termelőszövetkezetnek, az azonban biztos, hogy jól járnak vele. Nem kell évenként sokezer forintot kifizetniök a különböző szerszámfákért és az épületek faanyagaiért.

A TERMELŐ

A gyermelyi *Petőfi* Termelő nagy lendülettel fogtak az őszi dig már elvetettek 100 hold ősz rozsot, és 30 holdról betakarít nyát is. A kedvezőtlen időjárás környéken kevesebb lesz a hol termés burgonyából, mint a gyermelyi Petőfi Tsz-ben mégis a burgonya minden holdja.

☆

Kecskéden és Oroszlányon m tagosítást és mindkét termelő — a burgonya és a kukorica be — hozzákezdtek az ősziek veté vasziak alá való talajelőkészítés

☆

A tatabányai *Szabadság*, a *Csillag* és az oroszlányi *Józsere* szövetkezetben kombájnnal ara a napraforgót és géppel csépe termést.

☆

A bokodi Uj Barázda Term ben, miután elvetették az őszi á

F F

1 1 1

~~28 – 28~~
29 – 29
~~24 – 24~~
~~27~~

Esztergomi képtár

Báti mester (magyar festő)
(1390 körülről):

1. Két szárnykép Magyarországi Boldog Margit (?) életéből merített jelenetekkel. Közös háttérképpel: Két szent elmaradhatatlan alakjával. A hantmegyei Bát r. k. templomából. Fa, tempera 88 × 132 cm.

U. hantmegyei Bát templomából 1911 – 1916 kör.

Terey – Jandics: Régi magyar képek a Képzőművészeti Múzeumban. M. N. – 1928, 74–75 l.

Benesch: Balved 68 l. 1929.
Margit-legenda, 1440 körül

~~Jandics: M. N., 23 – 26 l. 3 repr. 2. kép~~ 1932

Balogh: Az artisti Italiani in Ungheria. Roma, 1936, 28 l.

Divald: Magyarországi ötvösmunkák és ötvösjegyek. Bp. 1911, 23–24 l. 3 repr. (25 l., 26 l.)

Bátky: A magyar művészet története, 1. kötet. Bp. 1930, 190 – 192 l. 3 repr. a képet ábrázoló 192 l.

Benesch: PA, 205 – 296 l. 1 repr. a két belső 296 l.

Genersich: A Virág 1916 július 14, 3. kép.

1928

Genersich: A régi és a mai európai festészet. Bp. 1924, 142 l. 1 repr. I. tábla két belső

Mayer Marin: Die Schätze der Ehrfurcht. Ehrenmuseum in Esztergom. A Műgyűjtő, I – 1931, 21.

Genthon: A mai művészet. Bp. 1927, 56 – 57 l.

Divald: Esztergom és Hont vármegyei kutatások Múzeumi és Könyvtári Értesítő, V – 1911, 163 l.

Divald: Jelvényszerű gótikus kápolnaboltozatokról. Ért. U. Tört. Társ. Évk. II – 1924, 30 l.

Hermann Imre: Utijegyzetek. AÉ, XI – 1878, 148 l.

Genersich: Ötvösmunkák a Boldog Margit-legendából. Bp. 1911, 11 – 12 l.

Genersich: Régi és egyéb magyar festőink a Szépmíves Céh Évkönyvében. Budapesti Hírlap, 1916, 53 l.

Hekler: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin 1937, 78 l. (1 repr. a kép – adás: 104. kép)

Hekler: A magyar művészet története. Bp. 1934, 60 l. 1 repr. a képet ábrázoló 60 l.)

Bati mester

1390 Eonil

Esztergom, Keresztény Múzeum 86×130 cm

2. *Báti mester:*
Jelenetek egy szent nő legendájából
1380—1390 körül

Máriacell, apátsági kincstár 49×41 cm

1. Nagy Lajos király Madonna-képe
1832 előtt

nát gyermekével — hasonló módon — a másik Mária koronázását ábrázolja. Az utóbbin Szűz Mária és Jézus egymás mellett ülnek kissé egymás felé fordulnak s Jézus megkoronázza anyját. Jellemzően olasz motivum ez. Ami a legérdekesebb, mindhárom képet a figurák kontúrjáig a Máriacelliről ismerős liliomos fémlemez boritja. Ha szabad e másolatok alapján itélni, azt gyanithatjuk, hogy mind a négy kép — a máriacelli s a három aacheni — egy kéz műve, vagy legalább is egy műhelyből való. Annyi bizonyos, hogy a liliomos fémlemezzel való diszités jellemezte a Nagy Lajos király udvarából kikerült képeket, ez a külsőleges motivum, amely mégis megkülönbözteti ezeket más kultúrterületek ezidőben készült műveitől. Mindezekből kiviláglik, hogy Lajos király igényeinek kielégitésére — alighanem a budai udvarban — népes műhelyek dolgoztak, melyekre nemzeti mesterségünk, az ötvösség erősen hatott. Bizonysága ennek az ötvösségből kinőtt prágai Szent György-szobor éppúgy, mint az itt emlitett négy táblakép.[1]

*

A máriacelli Madonna függőkép, a korban utána következő, ugyancsak XIV. századi *báti* képek (2. kép) már nem önállóak: szárnyasoltár töredékei. Velük vonul be a szárnyasoltár a régi magyar festőművészet történetébe, innen kezdve játszik hatalmas, szinte kizárólagos szerepet. Feltehető, hogy már előbb is voltak ily szerkezetű oltáraink: erre mutat az 1360 körül készült szlatvini Madonna-szobor, amely ugyancsak

[1] Nagy Lajos uralkodása idejéből még egy állitólagosan magyar származású kép ismeretes, a czenstochowai pálos templom *Madonnát gyermekével* ábrázoló hires kegyképe. Helyi hagyományok szerint a képet Sz. Lukács festette, hosszú hányodás után László opelni herceg 1382-ben a keletgaliciai Belzben talált rá s mai őrzési helyére vitte. Kopera ezzel szemben valószinűnek tartja, hogy László herceg, ki Magyarország nádora is volt, a képet a magyar királyi udvarból kapta. Annyi bizonyos, hogy a máriacelli Madonnához nincs köze. Az átfestés bizáncias orosz ikonná változtatta. Az arcok sötétbarnák, a dekorativ járulékok is mások; hiányzik a liliomos fémlemez-háttér s a kerete sincs kapcsolatban a máriacelli és a acheni zománcos, cimeres keretekkel. Mai állapotában stilusáról és származásáról lehetetlen itéletet mondani. V. Ö: Nyári Sándor: A czenstochowai pálos kolostor és magyar műemlékei. Bp. 1901, 12—18 l. — Kopera, Feliks: A régi festőművészet Lengyelországban. Magyar Művészet, IV. évf. Bp. 1928, 151 l. — U. az: Dzieje malarstwa W Polsce, I. Sredniowieczne malarstwo w Polsce, Krakó, 1925, 149 l.

szárnyasoltár töredék, a hozzátartozó képek azonban elpusztultak s erre mutatnak a XIV. századi főpapi pecsétek, amelyeken olykor, mint Divald[1] megállapitotta, fényes szárnyasoltárok ábrázolásai maradtak meg.

A báti képek 1911 és 1916 között kerültek a hontmegyei Bát község templomából az esztergomi Keresztény Múzeumba. A templomban annak idején ezekket az oltártöredékeket későbbi, XV. század végi táblákkal összefűzve antipendiummá alakitották át, a múzeumban megtörtént ennek a komplexumnak a kettéválasztása. A régebbi képek kétségtelenül egy korai szárnyasoltár töredékei. Erre vall, hogy mindkét oldaluk be van festve. A belső oldalon, melyet részben aranyháttér diszit, két kép látható, jelenetek egy szent nő életéből, a hátsón két szent rendkivül elmosódott álló alakja tűnik elő. A hátoldalon ábrázolt alakok közül a baloldali szent nő, aki hatalmas, német izlésű, kétélű egyenes kardot tart balkezében, a másik palástos férfiszentnek látszik, attributumai kivehetetlenek. Mindkettőnek feje a homlok magasságában el van vágva, lábuk is hiányzik, amiből arra lehet következtetni, hogy a képet felül-alul megkurtitották s igy a belső oldalon levő festmények is csonkák.

A belső szárnyak két képe aránylag jó állapotban maradt meg, úgy hogy tanulmányozásuk biztosabb alapon áll, mint a rongált máriacelli Madonnáé. A baloldali kép jelenete a néző felé szélesedő teremben játszódik le, mint aminőt a XIV. századi olasz piktúra s általában a korbeli miniatűr-festészet gyakran ábrázolt. A terem mennyezete kockás, kétoldalt ajtók, hátul félkörives ablakok nyilnak. Az előtérben szent királyleány ül, kezében kerek tükröt tart, abban nézi magát. Fején pompás nyitott korona látható, mely alaptipusában, liliomos diszitésében hasonlatos a nagyváradi és a margitszigeti sirokból előkerült koronákhoz. Szépen fésült haja kétoldalt a vállaira omlik. Nézi magát a tükörben, miközben a szolgálatára rendelt fehérruhás leányzó, aki mögötte ül, karjait mellén összekulcsolva, tisztelettel jesen várakozik.

Mintha a lovagvilágról regélő miniatűrök prófán tárgyú udvari jeleneteit látnók. A tükör szerepe, a két szelid arcú leány — úrnő és komorna — csendes merengése világiassá teszik a kompoziciót, amely pedig tárgyát kétségtelenül a szenttörténetekből vette.

A másik jelenet szabadban játszik. Baloldalon öreg, szakállas

[1] Magyar művészettörténet Bp. 1927, 97—98 l.

férfi áll, aki Madonnaképet tart kezében. Ez előtt térdel az imént látott szent leány és szolgája. A háttérben ház kapuja s néhány fa látszik. Az öreg férfi nyilvánvalóan nem szent, mert a dicsfény hiányzik feje körül. Feltűnik a kezében tartott Madonnaképnek, különösen csúcsives keretelésének tipikus olasz trecento jellege. A jobb sarok aranyhátterének gránátmustrás mintázása, mint már Gerevich Tibor megfigyelte,[1] később került helyére, a XV. század végéről való.

Ami az ábrázolás tárgyát illeti, a vélemények eltérőek. Divald az elsőben az önismeret, a másodikban az isteni megismerés szimbolumát látta, de hajlott afelé is, hogy egy kevéssé ismert szent legendájából valók. Gerevich árpádházi boldog Margit történetének epizódjaira gondol s véleményét erősen támogatja, hogy a képek tárgyához külföldön nem ismerünk analogiákat. Ez utóbbi esetben a második kép kettéosztott szakállú öregjében esetleg boldog Margit apját, IV Béla királyt ismerhetnők fel.

Fontosabb ennél a problémánál a képek készültének ideje és stilusuk genezisének kérdése. Gerevich olasz analogiák alapján keletkezésük időpontját a XIV. század végére helyezi. Utal a sienai trecentofestészetnek, elsősorban Simone Martininak hatására. »Az alakok azonban nem oly törékenyek, mint Sienában, tartásuk keresetlenebb. A sienai szenvelgő arckifejezés józanabbá higgad. A női alakok nyugodtabb idegéletet élnek, mint a sienaiak nosztalgiás szentjei. A sienai ruharedők szeszélyes ritmusa itt egyenletesebb ütemmé enyhül. S megcsökken a dekorációk szerepe. Fejlett művészi gondolkodásra vall a világos térszemlélet. A lapos megmintázás és a hajzat vonalas kezelése a francia gotikus festészet magyarországi hatásának maradványa. A két képnek kétségkivül hazai mestere az idegen elemeket, mérsékletet és nyugodt szemléletet elárulo magyar formalátással gyúrja át...« — irja.[2] Analogiája meggyőző. Ha tökéletesebb, de hasonló érzelmes női fejekkel gyakran találkozunk Simone Martininak és közvetlen követőinek művészetében. Ha feltesszük, hogy a képek 1380—1390 között készültek — amiben nincs okunk kételkedni — az olasz hatás primer volta nem okoz fejtörést, hiszen a képek még az olaszos kultúrájú Anjou-uralom idejéből valók. A báti képek még egy szempontból fontosak s ez a szempont, mondjuk igy: művészetgeográfiai.

[1] Szóbeli közlés.

[2] A régi magyar művészet európai helyzete. Bp. 1923, 14 l.

Az olasz hatás előretolt bástyája a XIV. század végén Prága volt. A cseh-német művészet első periodusa franciás, mert az olasz piktúra hatása Avignonon keresztül, franciás szineződéssel jutott el a messzi keleti udvarba. Csak a második periodus idején lehet a Csehországban dolgozó Tommaso da Modena kapcsán közvetlen olasz hatásról beszélni. Ezzel szemben a magyar piktúra legkorábbi emlékei, a máriacelli Madonna és a báti képek első kézből kapott félreismerhetetlen olasz hatás alatt készültek, nincs közük a prágai udvari művészethez, amely Boroszlótól Hamburgig s Danzigtól Vesztfáliáig valamennyi német iskola kialakulására elhatározóan hatott. A báti képek, amelyek korábbiak a legrégibb nürnbergi képeknél, sienaiabbak a cseh piktúránál s a máriacelli Madonnával együtt bizonyítják, hogy régi festőművészetünk megindulásához a hatóerőt nem a német, hanem az olasz piktúra adta. A német festészet, amely később annyi impulzust szolgáltatott, nem állott ott a bölcsőnél, a cseh iskolának pedig éppenséggel semmi köze sem volt a magyar festőművészet első, bátortalan lépéseihez.

Báti táblaképek

Jellegzetes mind a négy képen az ötvösségi elemek túltengése, ami súlyosan esik latba a képek magyar származása mellett. A kor szokása szerint ugyanis az alakok külső konturjától egészen a keretig valószínűleg aranyháttér húzódik, amit mesterünk a képeken Nagy Lajos gótikus liliomaival díszített ezüstlemezzel helyettesített. Ez a szinte egyedülálló díszítési ötlet, valamint a képek eredeti gazdag ötvösművű keretelése Nagy Lajos udvarára, a fejlett magyar ötvösség hatására utal.

Az aacheni képek és a máriazelli Madonna mint láttuk, még az ötvösség és a festészet határán mozognak, bizonyos szempontból az Erzsébet-oltár továbbfejlesztései. Szárnyasoltárok táblaképeiből ma csak egyet ismerünk, ezt is Nagy Lajos korának legvégéről : az esztergomi Keresztény Múzeumban lévő báti képeket. Kétségtelenül szárnyasoltár részei voltak egykor, amit az is igazol, hogy a képek hátoldalán is találunk két erősen elmosódott álló szentet. A belső oldalakon jobb állapotban két jelenetet látunk, melynek értelmét máig sem tudta a kutatás teljes bizonyossággal megfejteni. Legvalószínűbb Gerevich Tibor feltevése, mely szerint a képek Árpádházi Boldog Margit életéből vett jeleneteket ábrázolnak. Az első jelenet famennyezetes későromán stílű teremben játszódik, ahol egy glóriával és nyitott liliomos koronával díszített királyleány kezében lévő tükörben szemléli magát. Hátamögött komornája összefont karokkal üldögél. A másik jelenet már a szabadban játszódik. Szakállas öreg szerzetes egy Madonna-képet nyujt az előtte térdelő királyleánynak (LIV. tábla). A gótikus keretelésű Madonnakép teljesen olasz trecento ízlésű, mint ahogy a két báti kép stílusán is erősen megérezni a sienai festészet hatását. A kép szent történetet ábrázol, ha Árpádházi Boldog Margitét, úgy talán allegórikus ábrázolása a királyleány földi hiúságoktól az örök értékek felé fordulásának. Jellegzetes viszont, hogy mindkét kép hangulata eléggé világias. Az első jelenet mintha az udvari élet egy pillanatát rögzítő miniatura lenne, amint a királyleány palotájának termében arcvonásait szemléli tükrében. Festőjét kétségtelenül szorosabb kapcsolatok fűzték az udvari kultúrához, de ugyanekkor lovagi légkörhöz is, melynek szellemét könnyű felismerni a báti képeken. Festőnk a sienaiaktól, elsősorban Simone Martinitől tanult, de testileg és lelkileg kiegyensúlyozott alakjai, mindkét kép nyugodt formái hazai mesterre engednek következtetni.

olasz igazodást mutat. Az Olaszországból
behívott mesterek száma azonban csekély,
inkább legjobb művészeink tanulnak Itáliában
és a trecento festészet legfontosabb góc-
pontjaival tartanak fenn kapcsolatot. Nem
válnak azonban szolgai másolójává az olasz
a magyar művészet hagyományainak, szelle-
gük, vérmérsékletük szerint alakítják, hasz-
központok eredményei így a legrövidebb
kba és döntően befolyásolják Magyarország
n.

Dercsényi: Magy
Lajos Kora. 154.

ÁRPÁDHÁZI BOLDOG MARGIT LEGENDÁJA. 1380—1390

Táblakép Bátról
Esztergom, Keresztény Múzeum

Báti táblaképek

a. fent balra: Póniki Jeremiás-tábla. b. jobbra: Ptaszkowai Madonna.
c. lent: A báti oltártöredék külső képe

a—b. balra: Szt. Bertalan lenyúzása és lefejezése (Kamionka Wielka)

c. jobbra: Szt. Bertalan lenyúzása (Nedec)

Csánky-nyesi

I.

A FELVIDÉKI TÁBLAKÉPFESTÉS KEZDETEI

Táblaképfestészetünk kialakulásának vizsgálatában az újabb magyar művészettörténeti kutatás a báti oltártöredéket (Esztergom, Keresztény Múzeum) állította be a fejlődés legrégibb fennmaradt emlékének, és a XIV. század végére keltezve sienai igazodást, nevezetesen Simone Martini hatását hangsúlyozta. A kétségtelenül érdekes táblára a német kutató, Ludwig Baldass is felfigyelt[1] és azt a XV. század harmincas éveiben reprezentáns nürnbergi festő, az ú. n. Deocarus-oltár mesterének oeuvrejébe sorozta. Közvetlen analógiául a Katalin-oltár töredékeit hozta fel, kiemelvén, hogy nemcsak az egyes formai részletek, a kezek, szemek, hajkezelés stb. megoldása azonos, hanem a típusok és mozdulatok „még erősebb összefüggést mutatnak" a nürnbergi festészet egyik koraibb emlékével, az Imhoff-oltár Mária koronázásával.

Baldass a báti töredéket két összetartozó táblának nézte, az egyik jelenetről pedig azt írja, hogy a „szobában egy királyleány ül és egy ifjú kerek arcképét szemléli, tehát nyilvánvalóan a neki szánt vőlegényéét". Az első publikáció[2] alkalmával azonban már tisztázódott, hogy a királyleány sajátmagát nézi az ékkövekkel kirakott kerek tükörben. Továbbá hangsúlyozni kívánjuk, hogy a töredék egy oltárszárny alsó vagy felső, megcsonkított, de mindig egy táblát alkotó kettős képe és nyilván egy nagyobb oltárból, valószínűleg az elpusztult egykori báti főoltárból származik. A képek tárgyához fűzött több kombináció után legutóbb Pigler Andornak olasz és német analógiával támogatott meghatározása[3] (jelenetek Alexandriai Szt. Katalin legendájából) látszólag a végleges megoldást jelentette. Bát, mint ismeretes, bányásztelep volt és ezzel Alexandriai Szt. Katalin tisztelete helyi magyarázatot is nyerhetne. A kimutatott két analógiát különben egy sziléziai vonatkozásúval is helyettesíthetjük, az 1505. évi giessmannsdorfi oltár megfelelő képével. A báti oltártöredék ugyancsak festett külső lapján (17 l. c. kép), tüzetesebb vizsgálat után azonban két egymással szemben álló női szentet fedezünk fel és ezek egyike félreismerhetetlenül épen Alexandriai Szt. Katalint ábrázolja a karddal és a kerékkel. Az ábrázolás helyzete tehát eleve kizárja, hogy a belső képeken Alexandriai Szt. Katalin életének jeleneteit kereshessük. A jelenetek tárgyának meghatározása továbbra is nyitott kérdés marad.

Baldass fejtegetései a báti töredék helyzetét teljesen új megvilágításba helyezték, megállapításai azonban csak a stiláris kapcsolatok formájában állhatnak meg. A magyar irodalomban még jóval korábban Gerevich Tibor foglalta össze először a töredék

[1] Nürnberger Tafelbilder aus dem zweiten Viertel des fünfzehnten Jahrhunderts. Städel-Jahrbuch VII.—VIII. Band, 1932. 72 l.

[2] Divald Kornél: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai II. Budapest, 1911. 25 l.

[3] Magyar Művészet, 1935. 117 l.

stílus-sajátságait és első értekezésében[1] 1440 körüli időre keltezte. „Lapos, vonalas ábrázolás, széles, összefoglaló rajz, egyszerű redőzet, inkább belső elmélyülést mint cselekvőséget elárulo nyugodt kifejezés, keresetlen térbeállítás, világos színezés és a falfestésre emlékeztető széles, híg technika jellemzi." A báti kép hatásában épen az a lineáris keménység és dekoratív síkszerűség a döntő, melyet Baldass az eredeti benyomás meghamisításának rovására írt, hogy a nürnbergi eredetet ezzel is magyarázza. Lényeges kvalitásbeli és formai különbségek választják el a báti mestert a nevezett nürnbergi festőtől, akinek oeuvrejét a német kutatás azóta ismét szétbontotta és az analógiául felhozott Katalin-oltár töredékeit meggyőzően a Segítőszentek-oltára mesterének tulajdonítja.[2] A báti mester jellemző, síkszerű keménysége gyengébb rajztudásából ered, mely nemcsak a széles, nagy kezeken tűnik szembe, hanem az arcokon is. E részben az ideáltípusra és érzelmes realizmusra való törekvése csak egyhangúságában naiv és reá is jellemző félprofilokat eredményez. A köpenyek redővetése, a XV. század ötödik és hatodik évtizedének felvidéki festészetére jellemző plasztikus felépítése mellett, lineáris egyszerűsítésben keresi keletkezése idején, 1450—60 között, a lágy stílus alkonyán az új mondanivalókat.

A báti mesternek irodalmunkban mindeddig emlegetett olasz igazodása, a sienai festészet hatása, Simone Martini személyében Avignonon keresztül már egy századdal előbb felszívódott a közép- és nyugateurópai művészetbe és elsőnek a németcseh festészetet termékenyítette meg, mellyel a XV. század első felében a konzervatív hajlandóságú nürnbergi piktúra párhuzamosan haladt.

A báti mester a kép-felépítés morfológiájában és gyakran a színezésben, így főként az aranyos tunikának a cseh festészetből eredő vörösbarna, lazúros árnyékolásában a XV. századeleji nürnbergi festészet hatását, egyben a sokat emlegetett nürnbergi kapcsolatoknak első kimutatható jelentkezését mutatja.

A báti töredék keletkezésének előre tolódásával újból felvetődik a felvidéki táblaképfestészet kezdeti alakulásának kérdése. Vajjon fennmaradt-e olyan emlék, mely a báti kép korai helyzetét pótolhatná és ezzel a kialakulás problémájába is belevilágíthatna? E fontos kérdés megoldásához egy eddig kiadatlan emlék vizsgálatával juthatunk közelebb. A besztercebányai Városi Múzeum egy teljesen elfelejtett, félreismert és tönkrement táblája tarthat igényt arra, hogy benne a legrégibb magyar szárnyasoltár-töredéket ismerhessük fel. A tábla a zólyommegyei Pónik templomából származik, ahol Divald Kornél régészeti körútján a szentélyben találta és szerezte meg a besztercebányai múzeum számára.[3] (17 l. a. kép.) A 99×42·5 cm nagyságú táblán Jeremiás próféta bő redőzetű köpenyben áll s feje fölé is felhajló mondatszalagot tart. A gyengén konzervált tábla meleg színhatásában, a próféta alakjának beállításában, szürke, piros béléssű köpenyének zöldesbarna, mély árnyékolásában stiláris hovatartozását is elárulja. Festője a harmadik cseh festészeti stílus-korszak XIV. századvégi provinciális követőjének mutatkozik. Az egyirányba meredt szemek kifejezésében, a testrészek egészen sematikus és gyenge rajzában azonban még az előző stílusperiódus sajátságaival késlekedik.

A XIV. század második felében, de még a századforduló után is — mint isme-

[1] A régi magyar festészet a prímási képtárban. Az Ujság, 1916. júl. 14.

[2] Katalog der Älteren Pinakothek München. 18 Auflage. 1936. 155 l. — Kataloge des Germanischen Nationalmuseums zu Nürnberg. Die Gemälde des 13. bis 16. Jahrh. Beschreibender Text. 1937. 120 l.

[3] L. sz. 3557. — A besztercebányai múzeum kalauza. Irta Divald Kornél. Budapest, 1909. 81 l. — Zólyommegyei kutatások. Múzeumi és Könyvtári Értesítő, III. évf. 1909. 85 l.

Bátimester II

1480

FF FF

B2. Báti késöi képek. a.) Szent Katalin, hátoldalon az Angyali üdvözlet Máriaja. b.) Szent Borbala, hátoldalon az Angyali üdvözlet angyala. A hontmegyei Bát r. k. templomából. Fa, tempera, 86 × 29·5 cm.

~~1911~~ Divald: ~~Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai II. füzet, Bp. 1911, 23–25 l. (repr. 23 és 24 l)~~

Divald: Bars és Hont
Lepold-Homor

~~1928~~ Gerevich: PA, 212 l.
A jánosréti mester műve.

Kostegomi képtár

~~1878~~ Henszlmann Imre: Uti jegyzetek AÉ, XII–1878, 248 l

1932 Genthon RMF, 61 l.
A túrócbélai mestertől.

~~1930~~ Péter: A magyar művészet története. I. kötet, Bp. 1930, 118 l.

~~1916~~ Gerevich: Az Ujság 1916 julius 14, 4. lap.

~~1927~~ Divald: Magyarország művészeti emlékei. Bp. 1927, 135 l. (repr. angyal és Mária 133 l)

~~1911~~ Divald: Bars és Hont vármegyei kutatások. Muzeumi és Könyvtári Értesítő, V–1911, 163 l.

~~1916~~ Gerevich: Régi és ujabb magyar festészet a prímási képtárban. Vasárnapi Ujság 1916, 553 l
Bellai mester.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Báti Géza

1971 JAN 27

TELKIBÁNYA TAVALY ÜNNEPELTE fennállásának 700. évfordulóját. Az évforduló alkalmából az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület hegyaljai csoportja emlékplakettet adott ki, amelyet Báti Géza szobrászművész készítette. A plakett Telkibánya bronzba öntött középkori pecsétjét ábrázolja.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Báti Géza

ESTI HÍRLAP

1971 JAN 26

1021

Sorszámozott plakett

Az elmúlt év végén ünnepelték a zempléni hegyvidék egyik leghíresebb községe, Telkibánya fennállásának 700. évfordulóját. Ez a kis hegyi település hajdan virágzó város volt. Bányáiban a középkorban aranyat fejtettek, és környékén talált kaolinból az 1825-ös években porcelánt gyártottak.

Az évforduló alkalmából az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület rudabányai és hegyaljai csoportja most emlékplakettet adott ki, amelyet Báti Géza szobrászművész készített. Az emlékplakettből kétszáz darabot öntöttek, és azt sorszámozva adták ki. (MTI)

Olajkály
tulajdor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÁNYAMUNKÁS
Budapest

1971 FEB — 2

Telkibánya

Nemrég ünnepelték a zempléni hegyvidék egyik leghíresebb községe, Telkibánya fennállásának 700. évfordulóját. Ez a kis hegyi település hajdan virágzó város volt. Bányáiban a középkorban arányat fejtettek és a környéken talált kaolinból az 1825-ös években porcelánt gyártottak.

Az évforduló alkalmából az *Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület* rudabányai és hegyaljai csoportja emlékplakettet adott ki, amelyet *Báti Géza* szobrászművész készített. A plakett *Telkibánya* bronzba öntött középkori pecsétjét ábrázolja, az *Anjou*-címerrel, a román kori eredetű templommal és egyenes ékkel dolgozó bányászfigurákkal.

Bátki Géza

Elefántcsorda a vízparton

Báti Géza
"üst-restaurátor"

- A szakma egyik nagy öregjénél kezdtük a mozaikok összerakását. Hadd legyen az utolsó szó a hazai müvészeti restaurálás festőien sok szinü palettájának egy másik régi mesteréért. Az üstreparátoré, Báti Gézáé.

- Mekkora ez az üst? Igy fotóról elég nehéz megállapitani.

- Igen. nehéz. Én azt hiszem, hogy ezt sosem mértük, körülbelül egy mázsa. Hatvan-hetven centiméter magas és negyven-ötven centiméter széles.

- Mikori?

- Ujkori üst.

- Nézem itt ezt a fotót, ami belülről mutatja. Ilyen szögecseléssel toldozva foltozva. Ez lenne a régi restaurálás?

- Igen. Meg kell hogy mondjam, hogy én lehetőleg korom előbbre haladtával egyre jobban tisztelem a régi mesterek kezemunkáját, és amennyiben az nem káros vagy nem korróziót okoz vagy esztétikailag nem kifejezetten kiküszöbölendő, mi tisztelettel megtartjuk ezeket és ebben az esetben például a régi restaurálás szellemében oldottunk meg ezen a hun üstön bizonyos feladatokat.

- Azt akkor megállapithatjuk, hogy a restaurátorok kellőképpen szolgálják vagy kiszolgálják a régészeti szakemberek szempontjait és munkáját?

1983. IX. 10. Kossuth 11.00 /- Vnk -/
Reparátorok,

- Körülbelül ez a felfogás uralkodik vagy uralkodott mindeddig. Nagyon örülök, hogy éppen egy régész kolléga adta meg azt a deffiniciót, hogy együtt dolgozó, együtt müködő és együtt gondolkodó munkatárs a régész és a restaurátor. És a legkiválóbb régész kutatók számolnak rá, igénybe veszik és igénylik azokat az észrevételeket, amit egy restaurátor összegyüjt attól a pillanattól, hogy egy sárgombócot kap a kezébe és abból egy csodálatos bronztálat varázsol.

- Reparátorok. Bakonyi Péter riport összeállitása hangzott el.

---000---

Neonfények, slágerkultusz, popkultúra

Bemutatjuk Batisz Miklós belsőépítészt

Batisz Miklós belsőépítész 1968-ban született, és fiatal kora ellenére számos érdekes, új létesítmény belsőépítészetének megálmodója és tervezője. A Portside étterem, a Strike Bowling Club, a Westend Bowling Club, az Extreme Bowling Club és a Mammut Bowling Club tervezése, „elképzelése" mind az ő nevéhez fűződik.

A Portside Pub helyiségét, „megjelenését" – elmondása szerint – igyekezett úgy kialakítani, hogy a hagyományos, angolos kocsmahangulat mellett a magyar íz, a „közép-európai" érzület is jelen legyen a patinázott belsőépítészeti térben. A bőrgarnitúra és a jellegzetes ülőalkalmatosságok fölött monarchia korabeli képeslapok, Fiume, Abbázia, Raguza tengerpartját megjelenítő anzikszok felnagyított és bekeretezett variánsait láthatja a vendég, az érdeklődő.

Batisz Miklós, a Line & More belsőépítészeti és grafikai stúdió vezetője hosszan beszélt a bowling-klubok sajátosságairól. Elmondása szerint ezek a létesítmények itt Magyarországon kissé különböznek az amerikai mintától. Nálunk ezek a klubok a sport- és családi találkozóhely funkciók mellett a fiatalok esti szórakozóhelyeivé is váltak. A hazai bowling-közönség nem elégszik meg a hamburgerrel, így ezek a sportcentrumok nálunk komoly konyhát is vezetnek, különleges menüprogrammal. Természetszerűen az említett létesítmények grafikai arculatát (reklám, szóróanyag, étlap stb.) a belsőépítész mind figyelemmel kíséri, és kiveszi részét azok elkészítéséből is.

A bowling-centrumok külső megjelenését a harsány neonfényeket idéző színek jellemzik. Megjelenik az 50-es évek Amerikájának színvilága. Feltűnő *Lichtenstein, Rauschenberd, Andy Warhol* és a többi amerikai „nagy" hatása, de feltehetően *Reginald March* és *Benn Sahn* „érintései" is jelen vannak a tervezésnél, valamint a „neo-pop-art", az új pop art, a „slágerkultusz" kísérőjelenségei, a pszichedelikus, az érzékelésre ható színek és a „transzavantgard" jellegzetességek is.

A Strike Bowling Club esetében valóban ott van Warhol, megjelennek szitanyomatai, *Marilyn Monroe* és *Elvis Presley* a falakon. Az alapötletet adó Drive In és Diner autós éttermek hangulatát idézi egy, a szovjet-amerikanizmus egyértelmű jeleit viselő Csajka luxusautó hátuljából kialakított kétszemélyes szófa is. A mára már itthon is általánossá vált színhasználat a Strike nyitásakor még valóban unikumnak számított. Az élénk színű falak, a tűzpiros üvegmozaik borítású bárpult, a kék lámpák, a króm és rozsdamentes acél kiegészítők mind a Warhol-i gondolat és a „diner design" újragondolása, újraértelmezése. Éppúgy, ahogy a Mammut Bowling stílusvilágában a 70-es és 80-as évek diszkókorszakának újrafeldolgozása. Itt a létesítmény sajátos stílusának megteremtését – az igen kevés dekorálható falfelület miatt – az Angliában gyártatott, egyedi, saját tervezésű padlószőnyeggel sikerült megoldani. A közelmúltban elkészült Portside terasz és étterem a lágymányosi öbölben szintén fontos korszakok „átirata". A lazúrosan fehérre festett fa tartószerkezetek és a Duna-part hangulata egy már ismert, mégis új, sajátos érzületet képviselnek. Megnyugtatóan és harmonikusan keveredik a modern, a retro és az „azok a csodálatos 60-as évek" hangulata.

Ezek az újraértelmezések, újragondolások feltehetően minden művészeti ág alapjai, frissítői. A belsőépítész is a saját ötletein kívül az újraértelmezésekből, az újrafogalmazásokból merít. Batisz Miklós stúdiója a XII. kerületben található.

Jóry Judit
művészettörténész

Wagner-kultusz Magyarországon (1.)

Hiánypótló memoárkötet készül a hazai zenei műveltség jelentős fejezetéről. Az utóbbi években minden nyáron újabb kötetek jelentek meg a bayreuthi könyvüzletekben az Ünnepi Játékok idején a közép- és a kelet-európai országok Wagner-kultuszáról. Egy Berlinben publikált gyűjtemény megállapítása szerint pedig valamennyi irodalmi munka, amely részletesen foglalkozik *Richard Wagner* hatásával Európa-szerte, hallgatagon átsiklik a magyar wagnerizmus felett. Mindmáig kevésbé ismert, hogy Wagner műveit a XIX. század derekától az elsők között mutatták be hazánkban, és a német nyelvterület után a magyar színpadokon játszották a legtöbb operáját, zenedrámáját.

A másfél évszázad emlékei lassan feledésbe merülnek. A bayreuthi mester pesti látogatásainak, hangversenyeinek eseményei, a Bayreuthi Ünnepi Játékokon közreműködött magyar művészek, az előadásokat élvező zenerajongók élményei, feljegyzései figyelemreméltó adatokat tartalmaznak. Még felidézhetők a hajdani Pesti Német Színház, a Nemzeti Színház, a Népszínház, a Magyar Királyi Operaház, a vidéki színházak előadásai, a koncertek eseményei, s ezek hatása a magyar művelődéstörténetre.

1990-ben a reformországok sorában elsőként újult meg az 1872-ben alapított – mindössze néhány évig működött – Richard Wagner Társaság. Példáját követték a pozsonyi, szentpétervári, prágai, rigai, brnói, moszkvai, ljubljanai, tallini zenebarátok. 1999-ben pedig – elsőként alapítójának javaslatára – Budapesten hívták össze a Nemzetközi Richard Wagner Társaság évi kongresszusát, amit addig nyugat-európai városokban tartottak. Fenti országok azonban megelőzték a magyar Wagner-tisztelők szándékát; már sorra dokumentálták és népszerűsítették a Wagner-kultuszt hazájukban, illetve német nyelven a Bayreuthi Ünnepi Játékokon is.

A Wagner-kultusz saját hazáján kívül először Magyarországon virágzott ki. Művészetének hatása másfél évszázada végigvonul a magyar zenei életen. Legfontosabb magyar vonatkozása *Liszt Ferenc* és Wagner viszonya. Liszt volt az első, aki a sorsüldözött fiatal karmester zsenijétől elragadtatva gondoskodott róla, műveit dirigálta, játszotta, ő ismertette meg a világgal. „Nála nélkül még az sem volnék, ami vagyok, s ha ő nincsen, talán már rég el volnék feledve" – mondotta Wagner.

A két géniusz sorsa különös módon fonódott össze, haláluk óta pedig „utóéletük" is. Wagner férfikora delén vette el második feleségeként Liszt leányát, *Cosimát*, aki első házasságát szakította meg Hans von Bülow-val, Liszt legkedvesebb tanítványával. Két gyermekével együtt állt Wagner mellé, majd három közös gyermekükkel alapozták meg a Wagner-dinasztiát. Wagner Bayreuthban egykori otthonuk, a Wahnfried-villa kertjében pihen. A néhány lépésnyire álló Eschenbach-villában ápolták a súlyos beteg Lisztet, innen kísérték utolsó útjára, a városi temetőbe. Végrendeletében azt kívánta, ott temessék el, ahol örökös vándorútján a halál utoléri. Liszt, akinek legnagyobb zenei remeke Wagner, ott nyugszik az istenségnek az árnyékában, melyet ő alkotott…

…A Rienzi, A bolygó hollandi, a Tannhäuser külföldi visszhangja után a magyar közönség, a sajtó mohó, de bizalmatlan érdeklődéssel fordult az újkori zeneművészet mestere felé. Az 1853-as esztendő új korszakot jelentett a hazai zeneművészet történetében, amikor megalapították a Philharmoniai Társulatot. Első programján hangzott fel először Pesten Wagner zenéje, a Tannhäuser megnyitója. A lapok tiltakoztak „e nagyon zajos, lármás műdarab" ellen, a zenei élet jelesei mozgalmat indítottak népszerűsítésére, *Mosonyi Mihály, Ábrányi Kornél, Rosty Pál, Reményi Ede* üdvözölte Wagnert, aki ars poeti-

Kirándulások könyve

Vendégváró Balaton

Hullanak a levelek. A strandokhoz vezető kavicsos utakra, a sétányokon még üdeségükkel a nyarat idéző, illatozó virágosládák tarka virágai közé is befurakodnak. Vége a nyári üdítő úszásoknak, de a Balaton környéke új élményekkel várja látogatóit. A „magyar tenger"-t körülölelő vidék, a kicsiny települések is gazdag látnivalókkal, történelmi, művészeti, építészeti, irodalmi emlékekkel, értékekkel és helyi sajátosságokkal várják a pihenni és kirándulni vágyókat. A csendes őszi napokkal elérkezik a kisebb-nagyobb túrák, a természetjárás ideje. Kicsit talán az erőgyűjtésé is – a sokszor nehéz téli napokra…

A Kirándulások Könyve sorozat megindításával a néhány napos kirándulások kedvelőinek, szervezőinek kíván segítséget nyújtani a Well-Press Kiadó. A VendégVáró Balaton szerkesztői, *Körtvélyesi Erzsébet* felelős szerkesztő és *Pálfy Katalin* főszerkesztő igen jól válogatott összeállítása hasznos lehet a csoportos, vagy például a hétvégi családi kirándulások tervezőinek. Igen hangulatos – és kedvcsináló – a könyv bevezetőjeként írt „a tó természet- és lélekrajza". A tó keletkezésének meséjét a Balaton kitűnő ismerője, *Lipták Gábor* író, néprajzi gyűjtő írása nyomán mondja el. Történeti ismertetését a 20 ezer év előtti időkkel kezdi a szerző, de hamarosan a közeli századokra és napjainkra tér át. Csak néhány fejezetcím az ajánlott utakból: Kis-Balaton – Az északnyugati tópart – A tündérrózsás tó és környéke – A parttól a Balaton-felvidékre – Bazaltkúpok, barlangok, borok – A part mentén Tihanyba. Külön fejezetet kap Keszthely, Balatonfüred, Siófok, a Belső-Somogy. Minden útitervhez hozzátartozik a szálláshelyek, a kempingezési, az étkezési lehetőségek ismertetése is, s a sportolási lehetőségek sem maradtak ki. Tájékoztató jellegű színes képek és térkép teszik nélkülözhetetlenné az olvasmányos útikönyvet. Mint a kiadó tájékoztatott, „Magyarország intelligens útikönyve a hálón is megtalálható": www.vendegvaro.hu.

Schelken Pálma

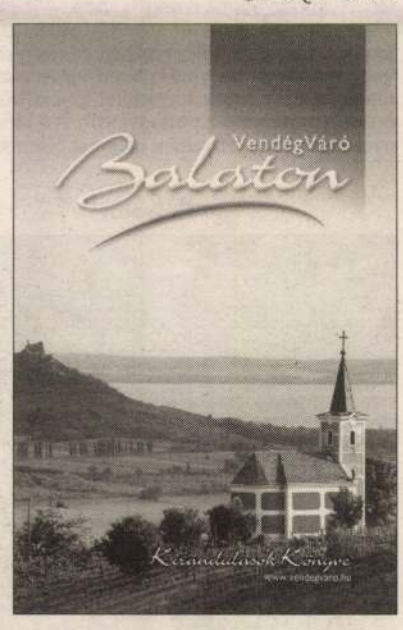

KÖNYVBEMUTATÓ

A Virányosi Közösségi Ház, a Téry Ödön Turista Baráti Társaság és a Magyar Hegymászás Történeti Társaság szeptember 28-án, szombaton 15 órakor a Virányosi Közösségi Házban (XII., Szarvas Gábor út 8/c) tartja a frissen megjelent hegymászó könyvek bemutatóját. Ennek során bemutatják *Nagyváthy János* könyvét: 50 mászótúra az Alpokban (240 oldalon az első magyar nyelven megjelenő alpesi hegymászó kalauz). *Neidenbach Ákos* Hegyi balesetek című könyve 190 oldalon tartalmazza az első magyar hegymászó balesetek történetét a Tátrában, az Alpokban, a Kaukázusban, Afrikában, az amerikai kontinensen és Ázsiában. A köteteket a szerzők dedikálják.

Ismertetik továbbá *Michael Hoffmann Lavinaveszély* című könyvének magyar fordítását. Ez a tavaly Németországban megjelent mű tudományos szintű anyagával egészen újszerű kivitelű, igen részletes információkat ad a lavinák kialakulásáról, az ellenük való védekezés módszereiről.

A közösségi ház a Moszkva térről induló 156-os autóbusz Dániel úti végállomásánál található.

(Kahlich)

Jókai Bellája

Dráma, tragikum nélkül

Jókai Mór kiadatlan levelei és *Feszty Árpádné Jókai Róza* emlékirata „…Az őrültek házába akartatok záratni" címmel látott napvilágot. A kiváló filológus, *F. Almási Éva* írta a jegyzeteket és rendezte sajtó alá a könyvet. Munkálkodásával eddig ismeretlen Jókai-dokumentumok láttak napvilágot.

A neves szegedi irodalomtörténész hagyatékából nyolc Jókai-autográf került elő: az íróhoz intézett családi vonatkozású levelek, a családtagok egymás közötti küldeményei. Köztudott, hogy a Jókai-család tagjai hosszú életűek voltak, s az eseménydús XIX. században át ívelt életútjuk. Az író 1904-ben, 79 éves korában hunyt el.

Jókai életének mindennapjai a nagy nyilvánosság előtt zajlottak egész életében. Ez az iránta való óriási érdeklődésnek és közéleti szerepléseinek köszönhető, nem egyszer ki volt téve a szenzációhajhász krónikások elszabadult fantáziájának. Így volt ez az 1890-es évek végén, amikor Jókai bejelentette: feleségül veszi a 20 éves *Grosz/Nagy Bellát*, a színésznőt. A botrányt nagyméretűvé duzzasztotta egyrészt a Feszty-család, másrészt az akkori jelentős politikus, *id. Hegedűs Sándor* és felesége, Jókai unokahúga, *Jókai Jolán*. Mindenki a Jókai érdekében fellépő, idős írónak jót akaró szerepben tetszelgett. Ez és a családi intrikák valójában megmérgezték Jókai utolsó éveit.

1897-ben még ezt írta: „Hja bizony, ha sokáig él, egyedül marad az ember… A lakóház is egyre fiatalodik fölöttem. Minden újabb, jobb, mint volt régen: csak a gazdája nem az. Az asszonyom elment előre: helyette egy kis unokám maradt. Az is uralkodott: ez is uralkodik; hozzá szoktam az engedelmességhez."

A kötetben szerepel az 1886-os kedves levél, amelyben Jókai bejelenti Rózának, hogy törvényesen adoptálja, de megtalálhatók drámai hangvételű levelek is, mint az 1901-es, amely a végső szakítást jelenti Fesztyékkel. Ebben található a vád, hogy „őrültek házába akartok záratni", és a befejező gondolat: „soha az élet körülményei között sem Te veled, sem családod bármely tagjával találkozni nem akarok." És ez így is történt. Az újranősült Jókai adoptált lányát kitagadta, és nem is találkoztak többé.

Fesztyné Jókai Róza a kötetben olvasható naplója, visszaemlékezése azonnal a szakítás után készült. Lenyűgöző olvasmány. A magánélet titkairól szól, de erről például *Mikszáthnak* az volt a véleménye: „ízléstelenség volna szélesen tárgyalni". Kétségtelen, hogy az eddig ismeretlen, vagy csak hírből hallott dokumentumok segítségével ismét a figyelem középpontjában áll a halhatatlan magyar írófejedelem, Jókai Mór.

Érdekes elgondolkodni: „Különösen Ady volt az, aki Jókai sorsában olyan intést fedezett fel, melyről a mi korunk néha megfeledkezik. A századforduló ünnepelt írófejedelme áldozat is volt, s az ellene folytatott hajszának csak ürügyéül szolgáltak családi és magánéletének tulajdonképpen nagyon is esetleges körülményei. Az agg író elleni közhangulatot olyan indulatok és erők szították, melyek számára Jókainak eszméi voltak gyűlöletesek." (*Sőtér István*)

Nagy Miklós irodalomtörténész 1960-as levélközleményei után 1962-ben – immár ismételten – felhívással fordultak az olvasókhoz, hogy akinek birtokában van az írótól származó kézirat, levél stb., értesítse a szerkesztőket. Ez a felhívás is eredménnyel járt: gazdagodott a Petőfi Irodalmi Múzeum gyűjteménye.

(Enciklopédia Kiadó, Budapest. Ára: 2.900 Ft.)

Domonkos János

Wolfgang Wagner gratulációját fogadják az Operaházban A nürnbergi mesterdalnokok főszereplői: Sólyom-Nagy Sándor, Molnár András és Kincses Veronika.

E késedelmet kívánja pótolni a képes művelődéstörténeti kiadvány, amely az 1800-as évektől kezdve követi – Beethoven fogadtatásával, Liszt és Wagner kapcsolatával, a német zeneköltő megjelenésével, egészen napjainkig – a magyar Wagner-kultuszt.

E szándékot melegen üdvözölte előszavában *Wolfgang Wagner*, Richard Wagner unokája, a Bayreuthi Ünnepi Játékok vezetője.

Az évszázadok folyamán Németország és Magyarország különleges történelmi és kulturális együttessé vált. Ezer évvel ezelőtt, amikor István király a római kereszténység mellett döntött, keletkezett az a meghatározás, hogy „Magyarország a Nyugat része és védelmezője" – azóta az európai szellem és kultúrtörténet jelentős fejezetét képezi. Jeles személyiségei a XIX. században elsőként ismerték fel és támogatták Richard Wagner művészetének időtlenségét, történelem felettiségét. Maga a zeneköltő hagyta örökül, hogy a jövő művészeti alkotásának nem szabad lezártnak lenni egy nemzeten belül! Azóta műveit az egész földkerekségen megismerték, Shakespeare és Napóleon után róla írták a legtöbb dicsérő magyarázatot és ócsárló bírálatot. Leglelkesebb rajongója, majd az áldz ellenségévé vált Nietzsche írta zenéjéről: „mint az állandó alkoholfogyasztás, tompít és gyomorrontást okoz…" Híveit pedig így jellemezte: „Semmit sem értenek a zenéhez, és Wagner mégis uralkodik rajtuk…"

cájával is – „Hiszek Istenben, Mozartban és Beethovenben, valamint ezek tanítványaiban és apostolaiban" – megnyerte a magyar művészet tiszteletét, a közönség támogatását.

A csodált és gúnyolt komponista megosztotta a reformkori zenei közéletet. Egyik oldalán *Egressy Béni*, a kételkedők sorában pedig *Erkel Ferenc* fenntartással fogadta, amikor 1858-ban Liszt közbenjárására műsorra tűzték a Lohengrin előjátékát. A mű ismét felrázta a közvéleményt, invázió indult a jövő zenéjének visszautasítására.

Wagner első magyarországi látogatására 1863. július 23-án került sor. „Megjelenése mint villámütés fog hatni a fővárosi közönségre" – oszlatta el a vendég aggodalmát fogadtatásáról Mosonyi. Koncertjéhez Erkel vezette a próbákat. „Régóta tanuljuk a walkürök lovaglását, de nem tudjuk" – közölte Wagnerral, mert ezzel a darabbal volt a legtöbb bajuk. A szerző rávezette a zenekart a mű sikeres előadására, vezényletével a lejátszhatatlannak tartott zenéjét két estén át, vég nélkül ünnepelték. Vitára késztette a dicshimnuszokat zengő hódolóit, ócsárló kritikusait. Bálok, ünneplések után írta magyar barátainak: „Az a hihetetlen tetszés, melyet Pesten arattam, mutatja nekem az utat, jövőm érdekében, a legnagyobb áldozatok árán is."

(Befejező rész a következő számban.)

Erdősi Mária

BÉRES Az egészséges emberért

Hajlamos a csontritkulásra?

Ugye, emlékszik még, hogy rovatunkban legutóbb a CalciviD tablettáról írtunk? Elmondtuk, hogy a készítmény hatóanyagainak milyen fontos szerepük van az egészséges csontozat kialakításában és megtartásában. Különösen fontos ez a 40 év feletti hölgyek esetében, nekik ajánljuk a következő tesztet.

A változó korban a női nemi hormon termelődésének csökkenésével fokozódik a csontritkulás veszélye, mivel ez szabályozza a kalcium beépülését a csontokba. Ezért különösen fontos, hogy ebben a korban a megnövekedett kalciumigényről gondoskodjunk. Naponta minimum 1200 mg kalcium bevitele ajánlott, melyből átlagos táplálkozással csak napi 600 mg-ot fogyasztunk el. Az alábbi teszt segítségével megtudhatja, fennáll-e Önnél a csontritkulás kialakulásának veszélye!

Sovány, törékeny alkatú?	❒ igen	❒ nem
Első havi vérzése későn jelentkezett?	❒ igen	❒ nem
Ritkán figyel arra, hogy táplálkozása során elegendő mennyiségű kalcium és D-vitamin kerüljön a szervezetébe?	❒ igen	❒ nem
Gyakran fogyókúrázik?	❒ igen	❒ nem
Sok sót fogyaszt?	❒ igen	❒ nem
Fogyaszt élvezeti szereket (kávé, alkohol, cigaretta)?	❒ igen	❒ nem
Hetente három alkalomnál ritkábban mozog?	❒ igen	❒ nem
Irodai, ülő munkát végez?	❒ igen	❒ nem
Télen-nyáron naponta kevesebb mint fél órát tartózkodik levegőn napfényen?	❒ igen	❒ nem
Előfordult csontritkulásos megbetegedés a családjában?	❒ igen	❒ nem

Minden IGEN válasz olyan tényezőre utal, amely veszélyezteti csontjai egészségét. Amennyiben válaszai többsége IGEN, érdemes megfontolnia a Béres által kifejlesztett CalciviD tabletta szedését, mely a szervezetünk által igényelt napi 600 mg kalciumot és a kalcium felszívódását segítő megfelelő mennyiségű D-vitamint egyszerre tartalmazza, egyetlen, könnyen lenyelhető filmtablettában.

B. K.

A CalciviD gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítmény. A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegtájékoztatót vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

Kertjeink ritka vendégei

Kertjeink virágállománya – néhány kivételtől eltekintve – egy viszonylag szűk csoportból kerül ki, pedig a növények, különösen a dísznövények világa szinte korlátlan gazdagságban kínálja a szebbnél szebb változatokat. Csak a környezeti adottságokat kell figyelembe venni, és máris válogathatunk a nem hétköznapi virágokból. Most három olyan növényre szeretném felhívni a figyelmet, amelyek könnyen alkalmazkodnak a hegyvidéki talajviszonyokhoz, elviselik a száraz nyarat, és virágaikkal új színfoltot visznek a kertbe.

KONTYVIRÁG. Ez a név nem egyetlen virágra, hanem a növények egy népes csoportjára utal. Ide tartozik például az erdőségeinkben vadon is előforduló foltos kontyvirág, de kertjeinkbe ne ezt a fajt telepítsük, hanem a nemzetség más, tetszetősebb képviselőit. Minden kontyvirág áprilisban, májusban bontja nagyméretű, feltűnő fellevéllel burkolt torzsavirágzatát, amely akár hetekig is díszíti a kertet. Elvirágzás után a vörösre színeződő termések vonják magukra a figyelmet. A húsos magok mérgező anyagokat tartalmaznak, ezért még éretlen állapotukban távolítsuk el őket, ha gyermekek is használják a kertet. A kontyvirágok vaskos, megnyúlt gumóit nyár végén ültessük el a kert árnyékos részére. Legjobban lombos fák alatt, félárnyékban érvényesül más, tavasszal virágzó hagymás növények társaságában. Az ültetés után takarjuk levelekkel az elültetett töveket, így megvédhetjük az elfagyástól. Az idősebb növények már nem igényelnek takarást. Szebben fejlődik, ha évente egyszer komposztot terítünk a tövek köré, ezzel emelve a talaj tápanyagtartalmát. Szaporíthatjuk magról is, de sokkal egyszerűbb és gyorsabb, ha nyár végén kiemeljük az öregebb tövek gumóit és leválasztjuk a sarjgumókat. Ezek már a következő évben virágot bontanak. Legszebb az olasz és a krétai kontyvirág, amelyek világos színű, hatalmas fellevelet nevelnek. Nyíl alakú leveleiket már ősszel kifejlesztik, ezért mindig takarni kell őket. Sajnos a kertészetekben ritkán találkozunk velük.

Gólyaorr

Érdemes megjegyezni, hogy a világ legnagyobb ismert virága is ebből a családból kerül ki. A Délkelet-Ázsiában honos óriás kontyvirág gumója 70 kgot nyom, egyetlen levele 6 méter hosszú és 5 méter széles lehet. A nyugalmi időszakot követően a levél 10 cm-t is növekedhet naponta. Virágzata közel 3 méter hosszú, és kívül sárgás, belül vörhenyes fellevelének átmérője is elérheti a három métert. Rendszerint legyek porozzák meg, ezért rothadó húsra emlékeztető „illatot" áraszt.

GÓLYAORR. Különleges hangzású neve csak addig tűnik furcsának, míg az első termések ki nem fejlődnek, azok ugyanis valóban gólyaorra, gólyacsőre emlékeztetnek. A gólyaorrok népes és változatos csoportja szinte a kert minden részére kínál fajokat. Alacsony, bokrosodó tövei talajtakaróként, fák, cserjék társaságában, sziklakertben is szépen fejlődnek és gazdagon bontják általában piros, kékes, lilás árnyalatú ötszirmú virágaikat. Laza szerkezete, légies levelei és virágai vadvirágszerű hatást keltenek. Tavaszi hagymásokkal jól társítható, mert levelei a hagymások elvirágzása után bomlanak ki, és jótékonyan eltakarják azok sárguló leveleit. Rendszeres gondozást nem igényel, de a nyári szárazság idején a kert többi részéhez hasonlóan öntözni kell. Kora tavasszal ültessük őket, illetve az idősebb töveket ekkor oszthatjuk részekre. Nyár végén a túlzottan elterebélyesedő bokrot visszavághatjuk. Kedvelt fajtái a termetes pompás- és nagyvirágú gólyaorr, az alacsony, halvány virágú illatos gólyaorr és az élénkvörös virágú piros gólyaorr.

HEBE. Ez az apró levelű növény a világ túlsó felén, Új-Zélandon honos. Nevét Zeusz és Héra leányáról kapta, aki a görög mitológiában az ifjúság istennője volt. Rendszerint mint az istenek pohárnokát ábrázolják Héraklész feleségét, a nektárt kínálgató Hebét. A növény sem a talajjal, sem a fényviszonyokkal szemben nem igényes, metszeni sem kell. Jól tűri a hideget is, ezért a hegyvidéki kertekben, különösen a sziklakertekben gyorsan meghonosodik. Apró, szabályosan rendezett, szürkés levelei között fejlődnek fehér vagy sárga virágai. Kis termeténél fogva talajtakarónak vagy alacsony cserjeként ültethető. A fajok meghatározása nehéz, de nincs is jelentősége a növény pontos besorolásának, mert a sok rokon faj és változat hasonló megjelenésű és igényű. A kertészetek egyre gyakoribb vendége, bár általánosan elterjedtnek még nem tekinthető. Kisebb példányai edényben is szépen fejlődnek.

Barta István

Kertészeti tanácsadó

A komposzt szerves trágyát pótol

A kiskerttulajdonosok mind nehezebben jutnak szerves trágyához. A tavaszi kerti hulladékok összegyűjtésével elkezdhetjük komposztte lepünk alapozását. A különböző szerves hulladékokból komposztálással kitűnő minőségű szerves anyag készíthető. A környezetünk rendben tartásáért is sokat teszünk, amikor a lakóházunk, kiskertünk környékén összegyűlt egészséges hulladékokat (falevelek, gyomok, fahamu, ételmaradvány, lekaszált fű, szőlőtörköly stb.) komposztte lepünkön érleljük, majd újra hasznosítjuk.

Komposztte lepünknek a lakóházunk körül, a kiskertünkben olyan helyet keressünk, amely magasabb, félárnyékos, félreeső helyen van. Mérete változó lehet. Egy átlagos komposztte lep 3x2 méteres. Az alapot vagy ledöngöljük, vagy egy ásónyom mélységben kitermeljük a földet. A zivatarok, záporok során összegyűlt nagy mennyiségű vizet elvezethetjük.

A komposztte lepre szánt hulladékokat 20-30 cm vastagságban rétegezzük. A telepet prizmaszerűen addig építjük, amíg a magassága a 1,5-2 métert eléri. A rétegezésekkel párhuzamosan vegyes műtrágyát (NPK) szórjunk egyenletesen a hulladékra. Beltartalmát növelhetjük, ha hozzájutunk galamb- vagy házinyúltrágyához, amelyet rászórunk az érlelendő komposztunkra.

Feladataink a komposzt készítése alatt: a felületét ne engedjük elgyomosodni. Levegőztessük szellőzőlyukon, vagy időnként forgassuk át. Csapadékszegény évjáratban locsoljuk meg vízzel. A kívánt magasság elérését követően azonnal földeljük le. Körülbelül 12-15 hónap elmúltával földszerű, jó minőségű komposztt rágyát kapunk. Kertünkben szerves anyag, tápanyag utánpótlására a komposzt önmagában is elegendő. Ez azért is igaz, mert a jó minőségű komposztban kétszer annyi nitrogén, foszfor és mész, háromszor annyi kálium és hatszor annyi magnézium van, mint a kerti földben.

Az általunk készített szerves anyag legnagyobb előnye, hogy hulladék felhasználásával helyben készül, olcsón, egyszerűen, mindenki által könnyedén elkészíthető.

A sövények foghíjpótlása

Előfordulhat, hogy a sövényünkből egy-egy tő kipusztul. A hiányokat természetesen pótolnunk kell. A pótlás legegyszerűbb módja, hogy a kipusztult tő helyére a szomszédos tövekről lebujtatunk egy-egy vesszőt. A bujtatáshoz a tövek között ássunk ki egy 40 cm-es árkot. Az ép tövekből fektessünk egy-két hosszú, erős vesszőt az árokba úgy, hogy a csúcsrésze az elpusztult tő helyén nyúljon ki a földből. Amennyiben a kipusztult tő mellett eltérő fajtájú növény van, az alkalmas tő mellett ássunk egy gödröt, amelybe egy nagyobb cserép elhelyezhető. A bujtatásra alkalmas vesszőt a cserép alsó nyílásánál húzzuk át legalább 30 cm hosszban. A cserepet ezek után töltsük fel földdel, jól nyomkodjuk meg, majd jól öntözzük meg.

A rügyfakadást megelőzően a talajfelszín felett vágjuk vissza 3–4 rügyre. Ezekből a rügyekből a nyár folyamán erős vesszők fejlődnek. Ősszel a bujtatott vesszőket a cserép aljánál vágjuk el, de ne egyszerre, hanem több részletben két-három hét alatt.

Lombhullás után a meggyökeresedett bujtványt emeljük ki a cserépből, s azonnal ültessük vissza az elpusztult sövénytő helyére.

Természetesen vásárolhatunk is gyökeres dugványt pótlásra.

Az örökzöldek elhalásának okai

Díszkertjeink kedvelt növényei az örökzöldek. Alig akad olyan házikert, ahol ne találkoznánk különböző fenyő-, ciprus-, tujafélékkel. Kertünk kiemelt részeire telepítik, ám időnként előfordul, hogy kifejlett egyedek elpusztulnak. A kipusztulás egyik legáltalánosabb oka, hogy gyakran figyelmen kívül hagyjuk: e növényfajok többsége a savanyú kémhatású talajokat kedveli. A probléma általában ott kezdődik, hogy ültetéskor, amikor az ültetőgödör ásásakor a talajt kitermeljük, építési törmelékkel vegyített termőtalajra lelünk. Az örökzöld csemetét elültetjük, kerti, vagy virágfölddel pótoljuk a talajhiányt. Néhány év eltelte után a csemete megnő, gyökérzete átszövi a jó minőségű kerti földet, s belekerül a meszes kémhatású, törmelékkel telített talajba.

A jelenség tünetei: a növény fejlődése lelassul, a hajtásvégek beszáradnak, a fák törzsétől kiindulva lombhullás kezdődik. A tüneteket észlelve cseréljük savanyú tőzegtalajra a növényzet körüli földréteget. Esetenként kipusztuláshoz vezethet a magas talajvíz is. Hibát követnek el akkor is, amikor ültetéskor nagy mennyiségű műtrágyát adagolnak a talajba. Aszályos évjáratkor ezek az amúgy hasznos növényi tápanyagok kifejezetten kárt: lombhullást, kiszáradást „eredményezhetnek". A károkozók közül gyakori a fenyő-ilonca, amelynek hernyói a fekete és az erdei fenyők tűleveleit fogyasztva veszélyeztetik fenyőink életben maradását. A legegyszerűbb védekezési módszer az, hogy a lehullott tűleveleket, növényi részeket gyűjtsük össze és semmisítsük meg. A károsítók közül az ezüstfenyőben a levéltetű okozhat károkat. A kártétel következtében pókhálószerű szövedékében sok-sok fenyőtűlevél található. Részleges tűlevélhullást okozhat még a tűkarcgomba, néhány atkafajta, s a pajzstetű is. A kiskertekben alkalmazott téli lemosópermetezés az örökzöldeknél alkalmazva a növényzet teljes kipusztulásához vezethet.

Amikor örökzöldeket telepítünk lakóházunk köré, igen körültekintően járjunk el. Kerüljük a sűrűn egymás mellé történő ültetést, mert a talajtól felfelé idő előtti lombhullás lesz a következménye. Az ültetésnél minden apró részletre figyelve végezzük a munkát. Gondoljunk arra, hogy fejlődésük során hosszú évek telnek el, s unokáink is látni szeretnék szorgalmas munkánk eredményét.

Bánhidi János

Hegyvidéki vendéglátás

Hazai „borongoló" két részletben

Apró szemű, kék bogyójú, savanykás, satnya fürtű szőlők voltak azok, amelyek a Kaukázuson túli területekről őshonos fajtaként fennmaradtak hírmondónak, jó néhány évszázaddal Krisztus születése előtt. Hosszú és fáradságos nemesítés, keresztezés előzte meg a ma ismert és kedvelt viaszos szemű, bő levű gyümölcs, s a belőle nyert nedű, a bor létrejöttét. Európa szőlőkultúrájának alapjait a kelták és a rómaiak vetették meg hatalmas betelepített szőlőültetvényeikkel.

Mi, magyarok, még mielőtt megérkeztünk volna a Kárpát-medencébe, már ismertük a borkészítés fortélyait és a borivás élvezetét. Mi sem bizonyítja ezt ékesebben, mint a „bor" szavunk, ami eltér az Európában elterjedt latin „vinum" szótól, sőt, borászati szakkifejezéseink java része sem latin, hanem török eredetű, mint: seprő, csiger, szőlő, ászok, szűr stb., s amely török hatás még a honfoglalás előtti időből ért bennünket. Bátran állíthatjuk: napjaink jeles szőlészei és borászai bizony a magyar szőlő- és bortermelés évezredes hagyományainak őrzői, avatott értői és továbbvivői. Magyarországon ma 93 ezer hektáron termesztenek szőlőt, s ezzel a világ első huszonöt szőlőtermő országa között foglalunk helyet. A bortermelés nálunk egy-egy jó évben megközelíti az 5 millió hektolitert, mi magyarok évente 30-32 liter bort iszunk meg fejenként, s ezzel a mennyiséggel szintén benne vagyunk az első tizenöt borissza országban. Mára, legalábbis hazai viszonylatban, nem szorul bizonyításra, hogy kiváló, világszínvonalú a bortermésünk, s elmondható, a legjobb úton haladunk, hogy boraink elnyerjék a nemzetközi elismerést. Italaink minőségét, karakterét a sajátos magyar táj, a talaj, az éghajlati és domborzati viszonyok sokszínűsége határozza meg. Jelenleg 22 borvidéket tartunk számon, s valamennyi jelentősen eltér egymástól méretében, elhelyezkedésében és boraik karakterében. Tokajban az aszú, Szekszárdon és Egerben a bikavér, vagy Somlón a juhfark, Badacsonyban a kéknyelű a jellemző arra a vidékre. A két utóbbi egyébiránt magyar hungaricum is, hiszen másutt nem fordul elő, s méltán lehetünk rá büszkék. Szüreti és jeles napokhoz kötődő rendezvényeken, borfesztiválokon jó alkalom nyílik az ismerkedésre mind a borokkal, mind a borászokkal és a borkultúrával.

Ejtsünk szót néhány rangos borvidékünkről, hiszen e tekintetben igazán van mivel büszkélkednünk, s ismereteink bizonyára közel sem teljesek. (Ez alkalommal csak a főváros-közeliekről, illetve a nevesebb dunántúliakra vesztegetnénk szót. A következő számban kerülnek sorra az ország másik felén találhatók.) Kezdetnek itt az *Etyek-Budai borvidék*, amely kissé szétszórtan helyezkedik el, így több irányból is jól megközelíthető. Húsz települést foglal magába, amelyből Etyekhez tizennégy helyiség, a budaihoz hat tartozik. Az aránylag hűvösebb nyarak és nem túl hideg telek, valamint a meszes talaj a fehérborszőlő-fajtáknak kedvez. A XVIII. század óta foglalkoznak bortermeléssel. Itt terem a pezsgő alapbora, a chardonnay, de a királylányka, az olaszrizling, a rizlingszilváni, s az újabbak közül a csereszegi fűszeres, a zengő és a zefír is megállja a helyét. Akad azért vörösbor is errefelé, méghozzá pinot noir, Zweigelt és kékoportó képében. Csak egy ugrás innen a *móri borvidék*, amely ugyan kicsiny, mindössze öt község, Csákberény, Csókakő, Pusztavám, Sőréd, Zámoly, de megtermi a móri ezerjót, amely hungaricum. Löszös talaja otthont ad még többek között a sauvignonnak, a pinot blanc-nak, sőt a szürkebarátnak és az otonel muskotálynak is. Borturizmussal is foglalkoznak, helyi ételspecialitásokat kínálva boraikhoz.

Délre kanyarodva több borvidék közül a *szekszárdival* ismerkedjünk meg, mely nemcsak a Dunántúli-dombságból áll, de átnyúlva a Dunán az Alföld határát is eléri. Több mint 400 pincéjével, sajátos bikavérével, s a mostanában felélesztett kadarkájával a vörösborok paradicsoma. Egyedülálló látványossága a leányvári pincesor vagy pincefalu, ahol a sűrűn egymás mellett álló présházak mögött a löszfalba vájt pincék a népi építészet remekei. Itt is tájjellegű étkeket kóstolva (halászlé, kakaspörkölt) ihatunk mellé egy-egy kortyot vörösboraik bármelyikéből, vagy az újdonsült fehér kadarkából.

Tűzdelt szüreti pecsenye

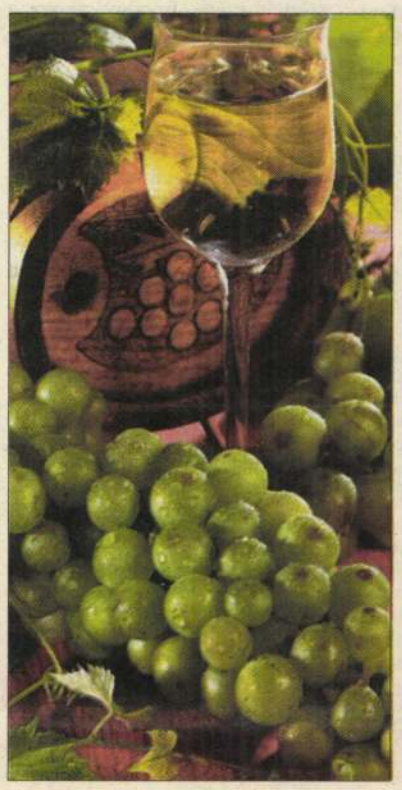

A Balaton északi oldalán, a Tapolcai-medencében sorakoznak a *badacsonyi borvidék* hegyei: Badacsony, Szent-György-hegy, Szigliget, Tóti-hegy, Gulács, Csobánc és Ábrahám-hegy. A vulkanikus talajon több ezer éve virágzik a bortermelés, az itt termő borok kiválóságához a Balaton hatalmas víztükrének klímakiegyenlítő hatása is nagyban hozzájárul. Ellentétben a szekszárdiakkal itt szinte száz százalékban fehérbort szüretelnek, méghozzá a már említett száraz, savas karakterű kéknyelűt, rajnai rizlinget, pinot blanc-ot, szürkebarátot, melyből némelykor édeset ihatunk, vagy az újabbak közül a Zenitet. Valamennyi illatos, zamatos, finom savtartalmú ital. Dunántúli „borongolónk" utolsó állomása a *soproni borvidék*, melynek kiváló fehér- és vörösborai egyaránt fellelhetők. Érdekessége, hogy az egykori borosgazdák nem a szőlőben, hanem lent a városban építették fel présházaikat, pincéiket, utóbbiakat éppen saját lakóházuk alatt. A házaikon cégér jelezte, ha borméréssel foglalkoztak, ezek a cégérek azóta is ékességei a városnak. A soproni bor már a XII. századtól európai hírű, a XIX. századig jóformán csak fehérbort termeltek, de az 1875-ös filoxéra-vész után inkább a vörössel, különösen a soproni kékfrankossal jeleskednek. Az Alpok lábánál elterülő táj klímaviszonyai igen kedvezőek a szőlőnevelésre, fanyarabb, keményebb ízt kölcsönöznek a vörösboroknak, de a fehérek sem megvetendők. Jól itatja magát a zöld veltelíni, s a kuriózumnak számító korai piros veltelíniből készült soproni bor.

Itt az ideje, hogy ennyi barangolás után megpihenjünk, ne csak igyunk, együnk is – ahogy azt az öreg Kis mondta. Íme, egy szürethez illő étellel jutalmazzuk meg magunkat és szeretteinket.

Tűzdelt szüreti pecsenye

Gondosan válasszuk ki azt a négy-öt szelet fiatal marhahátszínt vagy fehérpecsenyét, amiből ezt a fogást elkészítjük, nehogy öregedő marhahúsból kerüljön ki, akkor ugyanis elkeserítően rágós falatokkal kell megküzdenünk. Vékony csíkokra metélt (kb. 10 deka) szalonnával tűzdeljük meg a szeleteket, sózzuk, borsozzuk, és három-négy evőkanálnyi forró olajon hirtelen félig átsütve félretesszük. A sütésből visszamaradt ízes olajjal kenjünk ki egy római tálat vagy römertopfot, ha egyik sincs, valamilyen hőálló cserépedényt.

Ezután hozzáfoghatunk az elmaradhatatlan kísérők megtisztításához: egy jókora fej lilahagymát, egy-egy sárga- és fehérrépát megmosunk, meghámozunk és felkarikázunk. Nem maradhat el e pompás szüreti étek mellől az a 20 dekányi velő sem, amit szintén megtisztogatunk: eltávolítjuk a hártyáját, és mintegy harmadrészét a zöldségekkel együtt cserépedénybe rakjuk. Erre fektetjük rá az elsősütött marhaszeleteket, meghintjük az egészet egy maroknyi mazsolával (kb. 5 deka legyen), ráöntünk vagy 2 deci leszűrt húslevest – készülhet leveskockából is – és 3 deci friss mustot. Manapság városi embernek nem egyszerű feladat mustra szert tenni, nem úgy, mint hajdanán, hogy ősszel a kocsmákra ákombákom betűkkel írt tábla hirdette: must kapható! Must helyett édes, muskotályos borral is felönthetjük a húst. Dobjunk bele egy egész szegfűszeget és egy rudacska fahéjat, hogy megadjuk a végleges ízét-zamatját. Fedjük le az edényt, és közepesen meleg sütőben kb. egy órán keresztül pároljuk puhára. Óvatosan emeljük ki az omlóssá vált szeleteket egy kevés zöldséggel és a mazsolával együtt. A maradék zöldséges levet áttörjük. A megmaradt kétharmadnyi velőt leforrázzuk és földaraboljuk. Tálaláskor minden szelet húst nyakon öntünk a zöldséges mustos mártással, a tetejére néhány szem mazsolát szórunk, köréje rakjuk az egészben hagyott zöldséget, s egy-egy darabka velővel díszítjük. Önmagában a vele párolt zöldségekkel a legegészségesebb, de adhatunk hozzá friss kenyeret, esetleg tarhonyát is. A marhahús mellé elsősorban száraz vörösbor kívánkozik, méghozzá a testesebb fajtájúak valamelyikéből. Ajánlatos óvatosan behűtve, nem túl hidegen kortyolni a villányi kékoportóból, vagy kékfrankosból, a 2000-es szüretelésűből, mivel az igen kedvező évjárata volt a vörösboroknak.

Járay Mari

Szekszárdi borvidék

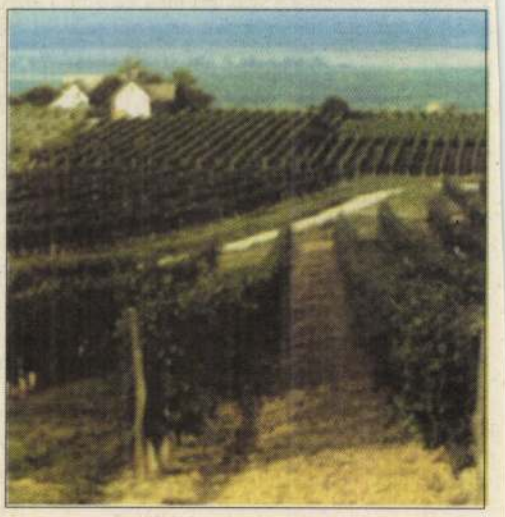

Bati József, Munkácsy-díjas festőművész

1977. október 27. Televizió 2. 2o,45 VGné

TV-Hiradó 2.

- Bati József Munkácsy-dijas festőművész kiállitása a budapesti Csók Galériában, nem akar többet, mint a felismert közönségigényt kielégiteni. Ezt maga a müvész, a tájképeket, csendéleteket bemutató Bati József fogalmazta igy. Akik korábbi, az ötvenes, hatvanas évek munkásságát ismerik, könnyen ráérezhetnek arra az alapvető változásra, ami ezt a nyugodtnak tünő, de ecsetvonásaiban, szineiben, igencsak zaklatott festészete jellemzi. Bati József két évtizeden át a szoros értelemben vett társadalmi témákat megfogalmazó festők közé tartozott. Az egykori nagyméretü falfestmények, megrendelésre született tematikus képek helyett, Bati József néhány éve a kisméretek, a természethü ábrázolás hive lett. A realista festészetet abban véli megőrizni, ha a virág, a fa, a táj, az ember, felismerhetően az marad a képen is. És ebben a meggyőződésében nemcsak egykori tanára, Szőnyi István müvészete erősiti, hanem a magyar festészet valamennyi olyan alakja, akik realista, természetelvü festőként tartanak számon. Müvészettörténészekre vár az a feladat, hogy a korábban a társadalmi igényeknek eleget tevő, ma pedig az un. közönségigényt kiszolgálni akaró Bata József festészetének közös vonásait megkeresse, és a ma megnyilt Csók István Galériai kiállitást értékelje.

BATICZ LEVENTE

Ferencvárosi Pincetárlat
IX. ker. Mester utca 5

A kiállítás megtekinthető:
1972. II. 18-tól III. 4-ig
Hétköznap 14-től 19 óráig
Vasárnap 10-12 és 14-19 óra között
Hétfőn szünnap

Budapest Főváros IX. ker. Tanácsa
meghívja Önt

Batin Lorenti

festőművész kiállítására

nyitás
1972. február 18-án, pénteken este 6 órakor

Megnyitó beszédet mond:
Fekete Judit
újságíró

meghívó

Bativ Levente

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
Budapest

Nemzet 1021

A főváros művészeti pályázatának díjnyertesei

Jelentettük, hogy kiosztották a felszabadulás jubileumára kiírt művészeti pályázat díjait. A díjakat a következők kapták:

Hajdu Mihály zeneszerző, **Szabó** Lőrinc, Weöres Sándor és Jobbágy Károly verseire írt daliciklusával első díjat; **Ránki** György zeneszerző, Garai Gábor Új kor nyitánya című versére írt dalával második díjat; Szelényi István zeneszerző, Rajcs István Séta a szigeten című művére szerzett dalával harmadik díjat kapott.

Örkény István Sötét galamb című drámájával első; **Gyurkó** László Az egész élet című drámájával második; **Görgey** Gábor Noé című drámájával harmadik díjat kapott.

Fekete Gyula Estétől hajnalig, és **Molnár** Géza Elfogynak az éjszakák című kisregényével második-második díjat; **Simonffy** András Hordó című kisregényével harmadik díjat kapott.

Alaksza Ambrus Budapest 1945., és **Csanády** János Negyedszázad című versével harmadik díjat kapott.

Szentiványi Kálmán Emlékezés hangfogóval című novellájával második díjat; **Jávor** Ottó Én és a veterán, valamint **Timár** Máté Régi szerelem című novellájával harmadik díjat; **Granasztói** Pál Túl a fronton című novellájával különdíjat kapott.

Baticz Levente 1945., és **Gellner** Miklós Újjáépült Buda című képével második; **Nagy** Sándor Zoltán Munka, család, és **Szentgyörgyi** József Erzsébet-híd című festményével harmadik díjat kapott.

radékosok érdekében, így a téesz-tagok öregségi segélyét 40 forinttal kiegészítették. Ezenkívül a téeszek egy része a szociális alap terhére rendszeresen támogatja az idős tagokat, esetenként természetbeni juttatásokkal is. A becslés szerint országos viszonylatban mintegy 15 ezren nem részesülnek kiegészítő juttatásokban. Mindezeket figyelembe véve a bizottság javasolta a kormánynak, hogy az idős magatehetetlen, támogatásban nem részesülő és dolgozni már nem tudó embereket, életük végéig részesítsék a rendszeres segélyben. A javaslat szerint az idős téesz-tagok megsegítésére évi 18 millió — 1970-ben 15 millió — forint szükséges. A bizottság javasolta, hogy az összeget március 1-től bocsássák a tanácsok rendelkezésére. Az indítvány szerint a tanácsok illetékes osztályai felmérik, hogy kiket illet meg leginkább a rendszeres segély. A bizottság kívánatosnak tartia, hogy a téeszek az idős embereket továbbra is támogassák. Az együttes bizottságnak a segélyezési alap létrehozására szóló javaslatát a kormány elfogadta, a végrehajtási rendelet kidolgozásával az Egészségügyi, a Munkaügyi és Pénzügyminisztériumot bízta meg, és felkérte a Szakszervezetek Országos Tanácsát. A bizottságok együttes jelentését

Batics Levente

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KFT.

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1990 MÁR 6

NÉPSZAVA

Budapest

tese.

■ **KIOSZTOTTÁK A FŐVÁROSI TANÁCS MŰVÉSZETI PÁLYÁZATAINAK DÍJAIT**

1021

Kurcz György, a fővárosi tanács vb népművelési főosztályának vezetője csütörtökön ünnepélyesen átadta a felszabadulás 25. évfordulójára tavaly meghirdetett művészeti pályázat díjait. Összesen 250 ezer forinttal jutalmazták az irodalmi, képzőművészeti és zenei művek szerzőit, alkotóit. A zeneszerzők közül első díjat Hajdu Mihály nyert, Ránki György a második díjban, Szelényi István pedig a harmadik díjban részesült. A drámairók első díját Örkény István, második díjat Gyurkó László, a harmadikat pedig Görgey Gábor kapta. Kisregényéért második díjat kapott Fekete Gyula és Molnár Géza. Simonffy András a harmadik díjat nyerte. A költészeti pályázat első és második díját nem adták ki. A harmadikat Alaksza Ambrus és Csanády János nyerte. A novellák közül második díjjal Szentiványi Kálmánt, Jávor Ottót, harmadik díjjal Timár Mátét jutalmazták. Különdíjat Granasztói Pál kapott. A festőművészek közül Baticz Levente és Göllner Miklós második díjat, Nagy Sándor Zoltán és Szentgyörgyi József harmadik díjat kapott.

jára". Az erőgépek hiá-
nyával kapcsolatban el-
mondotta, hogy *1968-ban*

Batics Levente

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

1970 MÁR 6

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Kiosztották a fővárosi tanács művészeti pályázatának díjait

Csütörtökön ünnepélyesen átadták a *fővárosi tanács felszabadulási művészeti pályázatának* díjait; összesen 250 000 forinttal jutalmazták az irodalmi, képzőművészeti és zenei művek szerzőit, alkotóit.

A ZENESZERZŐK közül Hajdú Mihály nyerte el az első díjat, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor és Jobbágy Károly verseire írt dalciklusával; Ránki György Garai Gábor Új kor nyitánya című versére komponált dalával második, Szelényi István Raics István Séta a szigeten című művére szerzett dalával pedig harmadik díjat nyert.

A DRÁMÁK közül első díjjal Örkény István Sötét galamb című művét jutalmazták, második díjat kapott Gyurkó László Az egész élet, harmadik díjat Görgey Gábor Noé című drámája.

A pályázatra beérkezett KISREGÉNYEK közül második díjjal jutalmazták Fekete Gyula Estétől hajnalig és Molnár Géza Elfogynak az éjszakák című művét, míg Simonffy András Hordó című kisregénye harmadik díjat nyert. A KÖLTÉSZETI pályadíjak közül az elsőt és a másodikat nem adták ki, harmadik díjat nyert Alaksza Ambrus Budapest 1945 és Csanády János Negyedszázad című versével..

A NOVELLÁK közül második díjjal jutalmazták Szentiványi Kálmán Emlékezés hangfogóval című írását. Jávor Ottó Én és a veterán, valamint Tímár Máté Régi szerelem című műve harmadik díjat kapott. Különdíjjal jutalmazták Granasztói Pál Túl a fronton című novelláját.

A FESTŐMŰVÉSZEK közül Batiez Levente 1945 és Göllner Miklós Újjáépült Buda című képével második díjat nyert. Nagy Sándor Zoltán Munka, család és Szentgyörgyi József Erzsébet-híd című festményéért harmadik díjat kapott. (MTI)

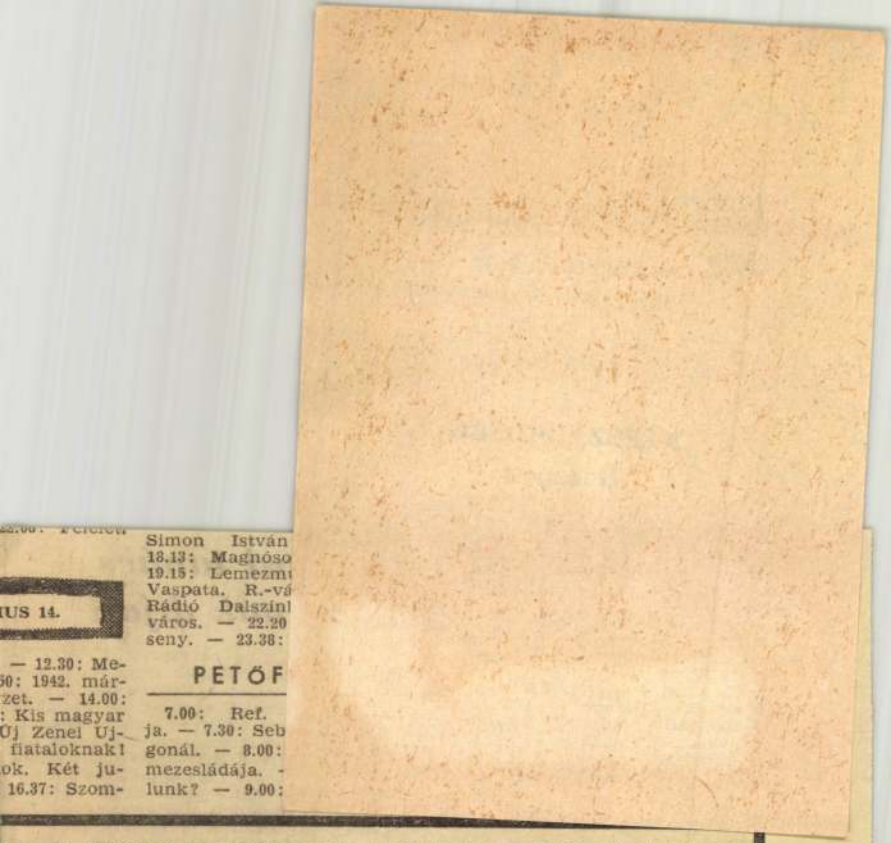

Simon István
18.13: Magnóso
19.15: Lemezmu
Vaspata. R.-vá
Rádió Dalszínl
város. — 22.20
seny. — 23.38:

IUS 14.

— 12.30: Me-
50: 1942. már-
zet. — 14.00:
: Kis magyar
Új Zenei Új-
fiataloknak!
ok. Két ju-
16.37: Szom-

PETŐF

7.00: Ref.
ja. — 7.30: Seb
gonál. — 8.00:
mezesládája. -
lunk? — 9.00:

7.40: V. Fedettpályás atlétikai EB
özv.-e Bécsből. — 18.35: A TV je-
enti... — 19.20: Cicavízió. — 19.35:
Petőfi Sándor naplójából. — 20.00:
TV Híradó. — 20.20: Shakespeare:
Vévedések vígjátéka (a Nemzeti
zínház előadása, felvételről). — Az
lóadás előtt: Színházi jegyzet. —
2.05: TV Híradó, 2. — 22.15: San
emo, 1970. Az olasz táncdalfesztivál
öntőjének közv.-e felv.-ről. —
3.25: Mézga család. 9. Góliát Fólia
ism.).

lunk (ism.). — 11.00: Márciusi kö-
szöntő. Méhes Lajos, a KISZ köz-
ponti bizottság első titkára köszönti
az ifjúságot. — 11.10: Ünnepi meg-
emlékezés a március 15-i forradalom
évfordulója alkalmából. — 14.23: A
képzőművészet története... 16. rész
(ism.). — 15.00: A Marie Paule titka
(magyarul besz. francia bűnügyi
film.). III. — 16.00: A világ térképe
előtt... — 16.15: Delta. — 16.40: V.
fedettpályás atlétikai EB közv.-e
Bécsből. — 18.25: Röpülj páva... 3.
középdöntő közv.-e a veszprémi Pe-
tőfi Színházból. — 19.45: Esti mese.
— 20.00: TV Híradó. — 20.20: Mézga

VASÁRNAP

9.35: Alapfokú
angol nyelvtanf.

Batár Éva

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1970 MÁR 6

1021

...lának osztályvezetője.

Kiosztották a fővárosi tanács művészeti pályázatának díjait

Kurcz György, a fővárosi tanács vb népművelési főosztályának vezetője csütörtökön ünnepélyesen adta át a felszabadulás 25. évfordulójára hirdetett művészeti pályázat díjait. Összesen 250 ezer forinttal jutalmazták az irodalmi, képzőművészeti és zenei művek szerzőit, alkotóit.

A zeneszerzők közül *Hajdú Mihály* nyerte az első díjat, *Szabó Lőrinc, Weöres Sándor* és *Jobbágy Károly* verseire írt dalciklusával, míg *Ránki György Garai Gábor:* Új kor nyitánya című versére komponált dalával — második díjat, *Szelényi István Raics István:* Séta a szigeten című művére szerzett dalával — harmadik díjat nyert.

A drámák közül első díjjal *Örkény István:* Sötét galamb című művét jutalmazták, második díjat kapott *Gyurkó László:* Az egész élet, és harmadik díjat *Görgey Gábor:* Noé című drámája.

A pályázatra beérkezett kisregények közül második díjjal jutalmazták *Fekete Gyula:* Estétől hajnalig és *Molnár Géza:* Elfogynak az éjszakák című művét, míg *Simonffy András:* Hordó című kisregénye a harmadik díjat kapta. A költészeti pályadíjak közül az elsőt és a másodikat nem adták ki. Harmadik díjat nyert *Alaksza Ambrus* „Budapest 1945" és *Csanády János:* Negyedszázad című versével.

A novellák közül második díjjal jutalmazták *Szentiványi Kálmán:* Emlékezés hangfogóval című írását. *Jávor Ottó:* Én és a veterán, valamint *Timár Máté:* Régi szerelem című műve harmadik díjat kapott. Különdíjjal jutalmazták *Granasztói Pál:* Túl a fronton című novelláját.

A festőművészek közül *Batiz Levente* „1945" és *Göllner Miklós* Újjáépült Buda című képével második díjat nyert, míg *Nagy Sándor Zoltán* „Munka, család", és *Szentgyörgyi József:* Erzsébet-híd című festményéért a harmadik díjat kapta.

„ÁDÁM–ÉVA"
„DÁMA", V., P
„JÚLIA", V., Ta
„ABBÁZIA", V.,
„PREMIER", VI.
„AIDA", VII., R
szaküzleteibe

ÁLLÁS

Kezdő és gyakorlott
GYORS- ÉS GÉPÍRÓNŐKET, KERES
iparvállalat.
Jelentkezéseket — »Sürgős 2642« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Főv. V. ker. Ingatlankezelő Vállalat felvételre keres: **normásokat, teljesítményelszámolókat, adminisztrátorokat, gépírókat.** Jelentk.: Bp. V., Szabadsajtó u. 5. Munkaügyi csoport.

KIÁLLÍTÁS KIVITELEZÉSI és DEKORÁCIÓS OSZTÁLYUNKRA FÉRFI SEGÉDMUNKÁST
felveszünk
VII., Wesselényi u. 8.

Gyárkémény-, Kazán-, Kemenceépítő, Hő- és Savszigetelő Váll. budapesti telephellyel

LAKATOST
lehetőleg hegesztő vizsgával lemez és szerkezeti munkára,
ASZTALOSOKAT, SEGÉD- és BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT
azonnali belépéssel
FELVESZÜNK.
Jelentkezés: Budapest, IX., Közraktár u. 6—8. **MAGYAR HIRDETŐ** Műszaki telepe.

A Fővárosi Cipőbolt Kiskereskedelmi Vállalat
AZONNALI BELÉPÉSRE
ALKALMAZ
KARBANTARTÓ LAKATOSOKAT
— nyugdíjas munkavállalókat is, valamint
ABLAKTISZTÍTÓKAT

JÓ MŰSZAKI GÉPBESZERZŐT,
IMPORT GÉPBESZERZŐT
és
GÉPÍRÓNŐT
KERESÜNK
Jelentkezés:
ORSZÁGOS GUMIIPARI VÁLLALAT

Baticz Levente

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPEST
Budapest

1970 ÁPR

1021

Kiosztották a fővárosi tanács művészeti pályázatának díjait

Csütörtökön ünnepélyesen átadták a fővárosi tanács felszabadulási művészeti pályázatának díjait; összesen 250 000 forinttal jutalmazták az irodalmi, képzőművészeti és zenei művek szerzőit, alkotóit.

A zeneszerzők közül Hajdu Mihály nyerte el az első díjat, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor és Jobbágy Károly verseire írt dalciklusával; Ránki György Garai Gábor Új kor nyitánya című versére komponált dalával második, Szelényi István Raics István Séta a szigeten című művére szerzett dalával pedig harmadik díjat nyert.

A drámák közül első díjjal Örkény István Sötét galamb című művét jutalmazták, második díjat kapott Gyurkó László Az egész élet, harmadik díjat Görgey Gábor Noé című drámája.

A pályázatra beérkezett kisregények közül második díjjal jutalmazták Fekete Gyula Estétől hajnalig és Molnár Géza Elfogynak az éjszakák című művét, míg Simonffy András Hordó című kisregénye harmadik díjat nyert. A költészeti pályadíjak közül az elsőt és a másodikat nem adták ki, harmadik díjat nyert Alaksza Ambrus Budapest 1945 és Csanády János Negyedszázad című versével.

A novellák közül második díjjal jutalmazták Szentiványi Kálmán Emlékezés hangfogóval című írását. Jávor Ottó Én és a veterán, valamint Timár Máté Régi szerelem című műve harmadik díjat kapott. Különdíjjal jutalmazták Granasztói Pál Túl a fronton című novelláját.

A festőművészek közül Baticz Levente 1945 és Göllner Miklós Újjáépült Buda című képével második díjat nyert. Nagy Sándor Zoltán Munka, család és Szentgyörgyi József Erzsébet-híd c[illegible] festményéért harmadik díjat kapott.

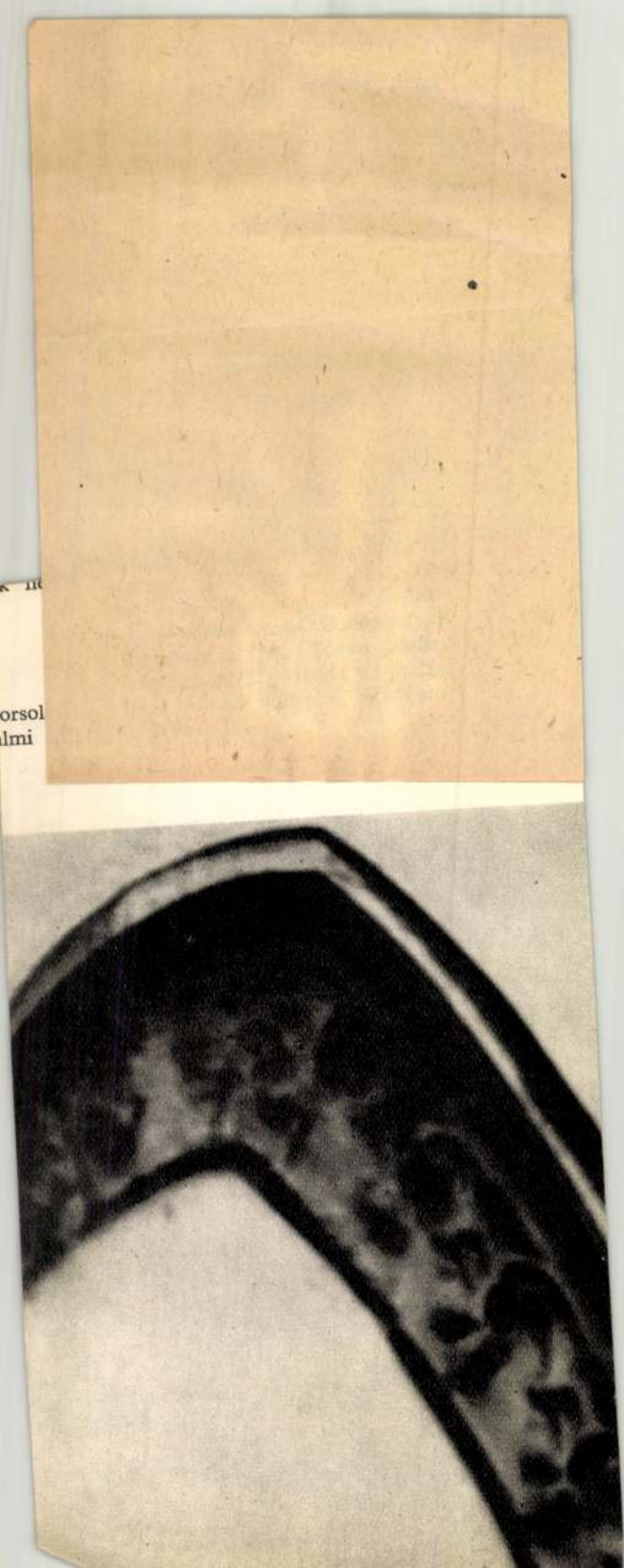

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Baticz Levente festőművész

MAGYAR NEMZET

1972 FEB 18.

Baticz Levente festőművész kiállítása ma este hatkor nyílik meg a Fényképészeti Pincetárlat bemutatótermében.

Szöllőssy Enikő szobrászművész munkáiból rendez bemutatót a Fészek Klub február 23-a és március 4-e között.

Búcsú Batka Istvántól

Ybl-díjas, kiváló építészt veszített el Batka István személyében nemcsak a magyar építésztársadalom, hanem mindazok, akik szűkebben értelmezett szakmájukon kívül hivatásuknak érzik a közösség önzetlen szolgálatát. Korán, 53 évesen, súlyos betegség után, alkotóereje teljében ragadta el a halál. Elképzelések és tervek egész seregét hagyta maga után, amelyek megvalósulását már nem érhette meg.

1969 óta a Tervezésfejlesztési és Típustervező Intézet tervezője volt. Országszerte áruházak, kereskedelmi és szolgáltató központok, Makón a könyvtár tervei fűződnek nevéhez. Az Ybl-díjat a szentendrei könnyűszerkezetes bevásárlóközpontért kapta.

Hosszú évek óta lelkes és értékes társadalmi munkása volt a Hazafias Népfront-mozgalomnak. 1977 óta a HNOT mellett működő településpolitikai munkabizottság alelnöke, az építészeti és műemléki albizottság vezetője volt. Tekintélyes részt vállalt a tudománypolitikai klub tevékenységéből is.

Halála érzékeny veszteség mindazoknak, akik a magyar településpolitikát és az építészetet közügynek tekintik, és eredményeihez erejüket nem kímélve hozzá is járulnak.

1980. VI. 7.

Magyar Hírlap 1980. VI. 7.

Batka István építész

/1029

Batka István épitőmüvész

1975.IV.7.19.00/Szné/

Esti krónika.

-Maradjunk még az épitkezéseknél,az épitészetnél.

-Talán emlékeznek hallgatóink arra a vitára,amely kerek egy éve zajlott le a szentendrei bevásárló központ reklám tornya körül.A 168 óra adásában többen egyetértettek a tervekkel és sokan viszont ellenezték.De idézzünk csak vissza,egy akkor elhangzott véleményből:

-Szentendre középkori jellegü város,mediterrán hangulatu van és hogyha egy ilyen toronyszerü épitmény ott hát tényleg kialakulhatna,akkor kérem éppen azt a varázsát veszitené eé. Arányaiban kérem azonnal minden megváltozna.A hegyek elveszitenék a monumentalitásukat,különben is az egész gondlatot ott,azon a területen,nem tartom szerencsésnek nagyon szerencsétlennek tartom,sőt én teljes erőmmel és meggyőződésemmel tiltakozom ellene.

-A szentendrei bevásárlóközpont tervezője Batka István most Ybl-dijat kapott a munkájáért.És a szentendreiek is egyre inkább megszerették ezt az épületet.

A kitüntetés alkalmából az épitész tervezővel beszélget munkatársunk,Arató Erzsébet.

-A bevásárló központot a szentendreiek már jó féléve,hogy átvették Batka István épitőmüvész azonban ma is ugy őrzi,dédelgeti a központ terveit,fényképeit,makettjait,mint szülő a gyermekét.Nem véletlen,ugyanis ritka dolog az,hogy egy épület ugy épüljön meg,ahogy azt egy tervező megálmodta.Ebben az esetben igy történt.Persze nem kevés harcába került.

A beruházó egy 2 ezer négyzetméteres területeén egy tömbben akar-

1021

Bacsa István építőmű

1975.IV.7.19.0 /Szné/

Esti krónika.

-Maradjunk még az építkezésknél,az építészetnél.

-Talán emlékeznek hallgatóink arra a vitára,amely kerek egy éve zajlott le a szentendrei bevásárló központ reklám tornya körül.A 168 óra mádasában többen egyetértettek a tervekkel és sokan viszont ellenezték.De idézzünk csak vissza,egy akkor elhangzott véleményből:

-Szentendre középkori jellegű véros,mediterrán hangulatu van és hogyha egy ilyen toronyszerű épitmény ott hát tényleg kialakulhatna,akkor kérem éppen azt a varázsát veszitené cé.

Arányaiban kérem azonnal minden megváltozna.A hegyek elveszitenék a monumentalitásukat, ülönben is az egész gondlatot ott,azon a területen,nem tartom szerencsésnek hagyon szerencsétlennek tartom,sőt én teljes erőmmel és meggyőződésemmel tiltakozom ellene.

-A szentendrei bevásárlóközpont tervezője Batka István most Ybl-díjat kapott a munkájáért.Ez a szentendreiek is egyre inkább megszerették ezt az épületet.

A kitüntetés alkalmából az építész tervezővel beszélget munkatársunk,Arató Erzsébet.

-A bevásárló központot a szentendreiek már jó félévé,hogy átvették Batka István épitőmüvész azonban ma is ugy őrzi,dédelgeti a központ terveit,fényképeit,makettjait,mint szülő a gyermekét.Nem véletlen,ugyanis ritka dolog az,hogy egy épület ugy épüljön meg,ahogy azt egy tervező megálmodta.Ebben az esetben igy történt.Persze nem kevés harcába került.

A beruházó egy 2 ezer négyzetméteres területtén egy tömbben akar-

ta elkészittetni az egész bevásárló központot. Az épitőművész ezzel nem értett egyet.

-Szentendre városszerkezete és a legkorszerübb kereskedelmi igények, továbbá a könnyüszerkezetes, épitési technológia, egy más elképzeléshez, vezetett. Ennek lényege, hogy több egységre bontottam, a bevásárló központot. Az volt az célom, hogy a kereskedelmi együttes harmonikusan illeszkedjék bele a müemlékváros szerkezetébe.

-Az igazi vihart azonban nem ez váltotta ki, hanem a bevásárló központ középpontjában épülő reklámtorony. Hogyan is volt ez?

-Igen egy évvel ezelőtt zajlott le ez a vihar Szentendrén, mert egyesek szerint nem értettek egyet azzal, hogy a bevásárló központ középpontjában egy 18 méter magas reklámtorony álljon. Tekintettel arra, hogy a könnyüszerkezetes épitési mód csak egy földszintes létesitmény épitését tette lehetővé, úgy éreztem - és ezt vallom ma is, hogy föltétlenül szükséges volt egy olyan magas, vertikális motivum a bevásárló központ középpontjába, amely figyelemfelhivó és ezt a mai kép tökéletesen bizonyitja is. Enélkül nem lett volna kerek egész az épitészeti kompozició.

-Ma már megnyugodtak a kedélyek. Azt hiszem nem volt ez olyan egyszerü. Ugy tudom, az ugy eljutott a Dunakanyar Intézőbizottságig, a Fővárosi Tanácsig, sőt az Épitésügyi és Városfejlesztési Minisztériumig is.

-A harc egy negyed écig tartott és végül is a Városfejlesztési és Épitésügyi Minisztérium adta meg a végső engedélyt a Dunakanyar Intézőbizottság és a Városi Tanács egyetértésével, hogy megépüljön az eredeti terv.

-Nem veszitette el időközben a kedvét?

Nagyon nehéz volt,nagyon nehéz órák voltak.Nemcsak a tervnek a megálmodása a nehéz feladat.Soklal nehezebb valamit végrehajtani,száz és száz fórumon és kézen át,hogy olyannak valósuljon meg az elképezelésem,amilyennek azt megálmodtam.Mint minden épitészeti munka,ez is egy kollektiv feladat volt,amelyben munkatársaim ,vezetőim és a legfelsőbb fórumok is segitettek.

102

1974. IV. 20. 16,00 N.

168 óra

- Kedves hallgatóink, most beavatjuk önöket egy vitába. Igazán mondom, hogy mi sem tudunk többet, mint azt ami elhangzik és tulajdonképpen nem is foglalkozott a szerkesztőség azzal, hogy különösebben vélemény alakuljon ki erről. Lényegében Szentendréről van szó, de hazánk bármely városában előfordulhat ez, amelyik régi város, amelyik történelmi környezetet őriz és azt valami módon szeretné megtartani. Mert egyszer csak egy szokatlan, meglepően uj, de a maga müfajában tökéletesen modern épület kerül majd be a müemlékegyüttesbe. Hát vajon hgy fogadják? Hát ez a téma, amelyet Vrga Pál göngyölitett fel türelmesen, összegyüjtve a véleményeket. A végeredmény az, hogy a helybéliek a szentendreiek tiltakoznak, a tervező és a kivitelező jónak és szépnek tartja, a hallgató pedig velünk együtt otthon el mondhatja a véleményét. Mindehhez még tudni kell azt, hogy Szentendrét 1972-ben müemlék jellegü védett körzetnek nyilvánitották, amiről szó van az pedig egy 18 méter magas torony.

Pontosabban hirdetőoszlop. A szakmai leirását nem tudom elmondani, de a riportból ez most ugyis kiderül.

- Veszelics Gergelyné a Szentendrei Városi Tanács elnökhelyettese a tanács vezetőinek egységes véleményét igy fogalmazta meg:

- Véleményünk az, hogy erre a bevásárlóközpontban megépülő reklám toronyra Szentendrének nincsen szükséges

- Balogh László festőművész igy érvel:

- Az ember rémálmában sem tudta elképzelni, hogy Szentendrén nyolcadik torony épüljön. Ez egy nonszensz.

- Jankó Zoltán a Pest Megyei Beruházási Vállalat igazgatója:

- Messziről vagy a Duna felől nézve a reklám torony egyáltalán nem is lenne látható.

- Dr. Monori József beruházási vállalat jogi osztályának vezetője azon az álláspontón van, hogy a reklámtornyot meg kell épiteni de nem esztétikai, hanem anyagi érvei vannak hozzá:

- A FÉMMUNKÁS Vállalat tájékozódásom szerint másutt ezt a szerkezetet felhasználni nem tudja. Miután másutt felhasználni nem lehet, egy sorsra kerülhet a MÉH telepre szállitjuk és ott kilogrammonként meghatározott áron eladjuk. Nyilvánvaló, hogy nem fogjuk megkapni érte azt az összeget, amennyiért a FÉMMUNKÁS Vállalat legyártotta.

- Barcsay Jenő Kossuth-dijas festőművész ezt mondta:

- A véleményem az, hogy Szentendre a hegyeivel, dombjaival együtt csodálatos látványt nyujt a Szentendre felé utazóknak, tehát a külföldieknek, nemcsak az idevalósiaknak, éppen ezt tenné tönkre egy idétlen toronszerü épitmény, amely csak a reklámozás céljait szolgálná. Ebbe nem szabad belemennünk, ez ellen tiltakoznám én is.

- És igy érvel a tervező mérnök: Batka István a Tipustervező Intézet csoportvezető épitészmérnöke.

- Tekintettel arra, hogy a szentendrei bevásárlóközpont könnyüszerkezetes létesitmény és Magyarországon ma még igen csak földszintes létesitményeket tervezünk könnyüszerkezettel, erre volt adva az a bizonyos GFT-3 vázszerkezet ezért szükségessé vált egy fölhivó vertikálás motivum, amely a horizontálisan telepitett létesitményre már messziről felhivja a figyelmet. Kompozició szempontjából is elengedhetetlenül fontos, mert a hosszan elnyuló létesitmények csak igy érvényesülhetnek, ha egy ellenpontot, egy ellenhangsulyt adok és ezt szolgálja épitészetileg a torony.

- Életem egyik legnagyobb munkájának tartom, én ebben hiszek egyértelmüen, amit tettem és biztos vagyok abban, hogy nem hogy nem

rontja Szentendre képét, hanem segiteni fogja és itt modern formában leszakadva a régi városmagtól megjelenik egy olyan korszerü együttes, amelyre nemcsak Szentendre, hanem talán mindannyian és korunk épitészete is büszke lehet.

- Hát ez a vita. Mot azonban azt tényleg nem értjük, hogy ezt a tornyot megépitették, a vasszerkezetet megépitették, hát akkor ezt valaki megrendelte, ez valami módon azért mégis csak tervezésre került. A vita utólagosan talán, ezt nem tudnám pontosan, de hát kicsit tulnyujtott. No de most még azt is tudom, hogy jogi nyelven szólva elrendelték a tényszerü bizonyitást, vagyis ezt a vastornyot felépitik majd fából kisérletképpen. Aztán meg nézik közelről és távolról, bár ahogy a riportból kiderült távolról nem érdemes, mert ugyse látszik.

- A tervező mint hallották élete főmüvének mondja ezt az alkotást és ezt bizonyára igy is érzi. Sajnálom viszont, hogy az épitészetben használt szakkifejezések áradatában sokan nyilván velem eg yütt teljesen járatlanok, bár sejtem, hogy miről van szó és mi lehet az, hogy horizontális és az összkép vertikális megtörése, tulajdonképpen arról van szó, hogy nem ártana az alacsony épületek között egy mai épitészeti technikával készült magas épület, ami mondjuk szép is. Na hát majd meglátjuk.

BATKA ISTVÁN

Batka István
1927—1980

A Tervezésfejlesztési és Típustervező Intézet Vezetése, valamint a Magyar Építőművészek Szövetsége nevében szomorú kötelességnek teszek eleget, amikor meghajtom fejemet Batka István koporsója előtt.

Kidőlt ismét egy oszlop a háború utáni építészek rendjéből s egyre szaporodnak a felgyorsuló idő ütemében a keserű búcsúzás pillanatai.

Halott munkatársunk személyében egyikét veszítjük el azoknak, akikkel viharban-napsütésben, békében, de a munka küzdelmei között együtt meneteltünk egy jobb világ emberibb építészetéért. Ő is egyik tagja volt annak az edzett nemzedéknek, amely a történelem kataklizmáiban nőtt fel, megismervén az igazság többoldalúságát velünk együtt ápolta a remény pislákoló sugarát, hite melegével együtt igyekezett e lángot fáklyává lobbantani. Küzdőtársunk volt, aki minden tettével, de elsősorban építészetével tudta, hogy az élete eszköz a nagy Cél szolgálatában, embernek maradva az Embert szolgálni.

Batka István 1927-ben született Szegeden. Szülőhelyéhez, szorosabban véve Makóhoz — ahol szüleivel élt és részben iskolai tanulmányait végezte — egész élete során hű maradt, részt kért és talált a város építészeti problémáinak megoldásában. Emlékét a makói József Attila könyvtár épülete őrizni fogja további generációk számára.

A budapesti Műszaki Egyetem elvégeztével, 1949-ben kezdte meg gazdag építészeti pályafutását és egyike volt azon építészeknek, akik a hivatás és szakma széles munkaterületein sikereket értek el.

Előbb építésvezető, majd főmérnök lett a székesfehérvári Állami Építőipari Vállalatnál, a mai FÁÉV elődjénél és élete utolsó éveiben — az élet körforgásainak engedelmeskedve — volt munkatársaival a CLASP program keretében újra jó munkatársi kapcsolatra lépett.

Munkahelyei: az Építésügyi Minisztérium Iparigazgatósága, a Belkereskedelmi Minisztérium Tervező-Kivitelező Vállalata, a LAKÓTERV és utoljára és végleg a Típustervező Intézet.

Batka István a szerencsés építészek közé tartozott. Szerencséjéhez nem utolsósorban kiváló emberismerete, nyíltsága és barátokat szerző melegsége segítette hozzá.

Tervezett épületei elsősorban kereskedelmi épületek, számuk eléri a félszázat.

Az építész emlékezete; épületei.

Christopher Wren, a nagy angol építész sírja felett leírva áll az örök érvényű gondolat:

„Monumentum si requiris — circum spice!"

Jövendő kor, ha Batka István „emlékét számonkéred, nézz körül!"

A dunaújvárosi Kék Duna, a győri, a tapolcai, a pápai állami áruházak, a budapesti Corvin Áruház, az Újpalotai kereskedelmi és szolgáltató központ fémjelzik munkásságát és építészetének csúcsát a Szentendrei Bevásárló Központ jelentette, melyért komoly küzdelmet vívott, szenvedélyesen védve — képviselve — a műemléki város, a TÁJ, az emberi környezet védelmének ügyét és győzelmet aratott. Munkájáért 1975-ben az Építésügyi és Városfejlesztési Miniszter az Ybl Miklós építőművészeti díjjal tüntette ki.

Nem lenne teljes a kép, amit Batka Istvánról alkotnánk, ha nem emlékeznénk meg másik művészeti tevékenységéről, mely egész életén keresztül építészetét és önmagát teljesebbé tette. Az aquarell festést Varga Nándor és Molnár C. Pál műtermében tanulta, képei külföldi sikerének még életében örülhetett.

A kérlelhetetlen halál Batka István kezéből túl korán — alkotóképességének teljében — ütötte ki a ceruzát, még feladatok hosszú sora állt előtte, hogy alkotó, kutató és fejlesztő építészként tovább gyarapítsa érdemei sorát.

Munkássága újabb elismeréseként most kapta meg az Építésügyi Miniszter kiváló dolgozó kitüntetését, melyet sajnos már nem adhattunk át, eltávozott közülünk.

Koporsód körül ím végső búcsút venni megjelentek azok, kiket szeretetteddel életedben elhalmoztál és most oly magukra hagytál, édesanyád, feleséged, gyermekeid, unokád mellett itt vagyunk barátaid, munkatársaid, hogy mégegyszer és utoljára tisztelettel adózzunk emlékednek s mondhassuk a költővel együtt:

— Mi dolgunk a világon? küzdeni
Erőnk szerint a legnemesebbekért.
Előttünk egy nemzetnek sorsa áll.
Ha azt kivittük a mély süllyedésből
S a szellemharcok tiszta sugaránál
Olyan magasra tettük, mint lehet,
Mondhatjuk, térvén őseink porához:
Köszönjük élet! áldomásaidat,
Ez jó mulatság, férfimunka volt!

Callmeyer Ferenc

1980. június 6-án a temetésen elhangzott búcsúztató.

Magyar Építőművészet 1980/5

krónika

Emlékezés egy Fülep Lajos tanulmányra

Az immár tíz esztendeje halott Fülep Lajos emlékét idézi ez az egyik tanulmányának keletkezéséről szóló írás.

A tanulmány, ill. annak csak felerésze az „Építészet" 1944. évi 1. füzetének mellékleteként látott napvilágot. A másik fele — sajnos — meg sem íródott. Címe: „Célszerűség és művészet az építészetben". Pályarajzi érdekessége, hogy a művészeti sajtóból, irodalomból közel két évtizeddel azelőtt eltűnt gondolkodó vele tért vissza legsajátosabb területére, hogy aztán, az Ady Endre „éjszakájába" bevilágító írásán kívül, képző- s építőművészettől idegen dolgot soha többé közzé ne tegyen.

A tanulmány gondolata, mármint az, hogy Fülep írjon valamit a Magyar Mérnök és Építészegylet Szemléjébe, egy évvel korábbi, — 1943. március 24-én támadt. Pontosan tudom, mert, bár közvetve, némi részem nekem is volt benne, s mert írott, keltezett nyoma is maradt. Mint ahogy egyáltalán mindannak, amit róla s megvalósulásáról alább elmondok. Azon a napon ti., az akkoriban EKE-konferencia gyanánt emlegetett képzőművészeti értekezleten, Fülepről egy felolvasást tartottam — én, a kolozsvári egyetemről Pestre vetődött ismeretlen fiatalember, a művészet tudományainak akkorra már csaknem ugyanolyan ismeretlenné agyonhallgatott páratlan jelenségéről... E szerepet a Fülep „fölfedezését" célzó akkortájt szövögetett terveimmel rokonszenvező két újdonsült művészbarátom unszolására vállaltam. Ők kezeskedtek is értem; sőt afelől is nekik kellett meggyőzniök a rendezőséget, hogy kellemetlenség a másik ismeretlen miatt sem érheti, akivel előállni készültem. Nos csakugyan nem származott belőle. Felolvasásom annyira megragadta ugyanis az értekezlet elnökét, hogy a Fülepről addig mit sem tudó tüstént megkereste őt. Meghívó levelet küldött Zengővárkonyba, s egyszersmind lapszerkesztői szolgálatait is felajánlotta az akkoriban még ott lelkészkedőnek. Az imigyen felbuzdult valaki Padányi Gulyás Jenő építészmérnök volt, az „Építészet" szerkesztője, akinek ugyan nem sikerült az értekezlet következő üléseire felutaztatnia Fülepet, de sikerült egy lapjába illő cikkre vonatkozó igéretet kapnia tőle. Hát ekképp jövének össze 1943 elejére az íráshoz vezető mozzanatok. (A Fülep igéretét nyugtázó Padányi féle levél kelte: 1943. április 10.)

Az írás maga viszont már lassan és nehezen született meg annyiban is, amennyiben félbemaradt. Pedig régi írásainak kiadása előtt szükség lett volna rá avégett is, hogy Fülep nevét-emlékét fölfrissítse. Mert én meg, közvetlen Padányit követően, ennek szándékával teremtettem kapcsolatot vele, és a kiadás közelinek látszott. Tény, hogy Fülep hosszú ideig bele se fogott, sőt év vége felé már nem is cikként, hanem csak előadásra tett ígéretként említette egyik levelében: „Tavaszra az Építészek Egyesületének is ígértem egy előadást" (1943. dec. 22.). Ám Padányi szorgalmazására nem sokkal ezután meggondolhatta magát, mert tavasz felé (1944. márc. 8-án) ezeket írja: „Végre elküldtem a cikknek első felét, aminek írásában mostanában benne voltam. A ... cikk építészeti, agyon nyaggattak, hogy írjak valamit az „Építészetnek". Csakhogy náluk cikk= 6 lap, nálam pedig=60 lap. Úgy, hogy el se tudom képzelni, mit csinálnak vele... Jelentős olyan dolgok vannak benne, amit még nem mondtak meg soha. Nagy gorombaságok is vannak benne, nem tudom Padányi Gulyásék hány felé ájulnak vagy szaladnak tőle. Még az is kérdés, ha tudják, merik-e kiadni."

Ami alább következik, az is mind az akkori sürűbb levelezésünkből való vagy abból vett idézetekkel megtámasztott, s nem merő ellenőrizhetetlen emlékezés.

„A cikkről megtudtam" — nyugtatom meg három napra rá Fülepet —„hogy Padányi kitörő örömmel olvasta, s hogy folytatásokban közli majd az „Építészet"-ben, ugyanakkor viszont könyvalakban is kiadatja." — Egy héttel később (márc. 18-án) Fülep írja: „Az Építészet cikkét már korrigáltam, épp ma küldtem el a levonatot. (Tegnap kaptam.) Az eddig meglévő — az egésznek kb. a fele — kb. 30 könyvlapnyi terjedelmű, ugyanannyit szándékozom még írni. Padányi még 10-én táviratban közölte, hogy ki nap múlva az Építészet meg elolvasná, ha hozzájut, s m már így is lehet látni, mit é alkalmazkodó írás, de így benne."

Fülleptől végre valami új hogy beletekinthessek tanu türelemmel kinyomtatásáig kefelenyomatát, de az egys nek volt elég. Nem nyilat vetkező levelemben, amel ennyi áll: „Az Építészet m lenyomatban futottam át. róla. Önálló kiadása kérdése Padányitól magától hallom száma s melléklete, a cikk nyomdából. Mert hát Padár első oldalán külön is fölhív gálatot vélünk teljesíteni, a mellékletként kezdjük köz nyát: Célszerűség és művé nulmány befejező részét k zuk... Örvendünk, hogy a vonult magyar gondolkozó jainkon szólal meg először."

Ezt követően az én május „Fölfogására, formájára, s lálkozó részletlátásra az ed írásának is egyszerre beh világos, s a problémát an ségből üstökön ragadó, ho a legcsekélyebb ellenállási koztatás" hat ily elemi m nem csoda, hogy Padányiék gukévá tették! Türelmetle — Levelezésünkben, mind inkább annak befejezése, m Egyszer Fülep említi (1944. hogy az építészeti cikk tets nincs meg egy sor se... p málják rajtam azzal, hogy hiányzik belőle"; egyszer lemben bukkan elő — ily lom, hogy a cikk mindegyr nak; örülnek, hogy egyáltal

Várakozásunkban, sajnos akik az írás sorsát szívünk háború már mindenestől láthattuk, hogy ha el is kész már aligha fog. S csakugyan maga az „Építészet" sem. És írásainak kiadása is, amely tettük volt a cikket. — Hog íródott, csak húsz évvel ké születésnapjára kinyomtatt irat felől megkérdeztem. A a tanulmány másik fele is vetkeztettem abból, amit id színtén építészeti cikkének A „Fórum" 1948. szeptem jainak alján ugyanis ez áll: pár éve részletesebben írta ban mellékletként közölni megszünése után elakadt, semben: Célszerűség és — Nos, én az „elakadt"-a 1964-ig úgy tudtam, hogy kedett; s csak akkor jötte radt ...

Persze így is híven tük nyegre törő, rendszerint láttató, gondolatébresztő, tatlan, kritikában kérlelhe lehetős eligazításul szolgál valamennyi abból fakadó amilyenek: az építőművés sének, a historizmusnak építészeti technicizmusnak világnézet függőségének k nönmagukért, a merő ör jelentkeznek a tanulmány tárgyaltatnak benne, rávilá lásának lehetőségére, felté

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SZAKÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285
LES LETTRES FRANÇAISES

LE MYSTÉRIEUX

A gauche : *Sainte Femme*, dessin à la plume (Musée lorrain, Nancy) Ci-contre : *Groupe de femme debout et femme assise*, dessin à la plume (musée du Louvre). Ci-dessus : *Femme agenouillée*, sanguine (bibliothèque de l'Ecole des Beaux-Arts)

JACQUES BELLANGE

On remarque depuis quelque temps, dans les expositions et dans les livres d'art ancien, que les amateurs se passionnent pour un peintre dont on ne sait rien ou presque rien, et dont la plupart des œuvres ont disparu. Depuis plusieurs années, en effet, avant même qu'on ne jugeât que le maniérisme des XVIe et XVIIe siècles était un sujet d'exposition à grand public, on voyait reproduire ici un dessin, là une gravure de ce Jacques Bellange dont l'art est une excellente illustration de cette tendance. Cette faveur soudaine tient-elle au mystère qui entoure sa vie et son œuvre ? Telle est la question que pose Charles Perussaux.

par Charles Pérussaux

JACQUES BELLANGE est un peintre lorrain du XVIIe siècle auquel est arrivé l'aventure la plus navrante dont puisse être victime un artiste après sa mort : la presque totalité de ses tableaux a disparu. En fait, l'on n'en connaît plus que quelques-uns conservés au Musée lorrain de Nancy : l'un est une « Stigmatisation de saint François », le second un « Empereur romain » qui faisait partie d'une série de Césars, le troisième une « Annonciation ».

M. L. Burchard attribue à Bellange une toile du Prado, une « Décollation de saint Jean-Baptiste », œuvre brillante, où se meuvent des personnages d'un luxe inouï ; toutefois cette attribution est controversée.

L'Adoration des mages, eau-forte

D'autre part le Louvre possède bien une toile dont la signature révèle le même nom d'artiste et qui est datée de 1591 : « Salomon sacrifiant aux idoles », mais le prénom est différent ; l'œuvre est signée « A. Belange ». Etait-ce d'ailleurs un de ses parents ? On ne peut l'affirmer...

La disparition quasi totale des peintures de Jacques Bellange ne doit pas surprendre ; il reste en effet peu de peintures françaises de ce début du Grand Siècle. En tout cas, c'est fort dommage en ce qui concerne cet artiste car il fut un peintre important et annonçait certains côtés de l'art du XVIIIe siècle.

Sa vie elle-même eut un caractère étrange ; un curieux mystère l'entoure. D'où venait-il ? On l'ignore. Qui l'a formé ? Des critiques ont désigné Claude Henriet ; Bellange formera lui-même Claude Deruet. En bref, il est apparu après 1600, va disparaître après 1617 et seules quelques grandes lignes de sa carrière nous sont connues.

Au début, Jacques Bellange peignait des portraits et dorait des cadres. En 1602, le duc Charles III de Lorraine lui demanda de restaurer des peintures de la Salle des Cerfs du Palais ducal de Nancy (1) ; son travail est vite apprécié, car en 1606 il est chargé de peindre pour la somme de 1.200 francs, somme considérable à l'époque, une vingtaine de « carreaux de la chasse au cerf ». Cette salle va être souvent appelée galerie de Bellange ; mais il ne reste rien actuellement de ces peintures... Le temps, l'humidité les ont fait disparaître.

Voici l'artiste chargé en 1611 d'exécuter des travaux d'ornementation pour la réception de la reine Marguerite de Gonzague à Nancy ; il n'en reste toujours rien, pas plus que de ses décorations, de la Galerie et de la salle du Palais de Nancy, de ses portraits ou de ses scènes religieuses. Dernier renseignement, on sait qu'il vint, envoyé par le duc de Lorraine étudier les peintures des châteaux de Saint-Germain-en-Laye et de Fontainebleau.

Pourtant direz-vous, comment peut-on établir qu'il semblait annoncer l'art du XVIIIe siècle, s'il ne reste presque plus de tableaux de lui ? C'est que Bellange heureusement gravait ; sans ses gravures et puis ses dessins, on ne pourrait l'évoquer...

BELLANGE a exécuté une quarantaine d'estampes. L'intérêt qu'il présente en tant que technicien dans ce domaine est d'ailleurs très vif, car il fut l'un des premiers en France à utiliser l'eau-forte. Son art est semblable ici à ce que devait être toute sa personne : mystérieuse et fantaisiste ; de longues tailles alternant avec des grains très fins et des stries subtiles, tout concourt à suggérer la vie, le mouvement.

Une de ses plus belles eaux-fortes est bien l' « Adoration des mages », grande œuvre aux personnages nombreux et remuants ; le visage de la Vierge préfigure les visages féminins qu'aimera Watteau, ces visages aux lourdes paupières baissées, à la bouche et au nez délicats. D'autre part, la composition toute en hauteur annonce certaines compositions du Gréco.

La « Résurrection de Lazare » est une eau-forte également en hauteur à l'étrange ambiance ; le « Portement de croix » lui, est d'un effet peut-être un peu confus avec ses multiples figurants, mais le dessin en est très vivant, nerveux et d'une grande précision.

Il est facile de constater dans ces trois gravures une complaisance pour les vêtements bizarres, les attitudes contournées. Pour le comprendre, on doit se replacer à l'époque de l'artiste : Bellange reflétait admirablement une tendance des esprits et des mœurs au début du XVIIe siècle, se manifestant en art par le « maniérisme ».

Une « Allégorie », autre eau-forte de Bellange, démontre ses dons brillants dans ce genre, ce qui fait d'autant plus regretter la disparition de ses allégories peintes. Dessin nerveux, expressions tendues presque inquiétantes, tout cela se retrouve dans plusieurs « Rois mages » isolés, « Un vielleur.», « Les deux musiciens », le « Combat de deux gueux » (une parenté avec son compatriote Callot est assez nette ici).

L'une des plus curieuses gravures de l'artiste est son eau-forte consacrée à l'héroïne romaine Portia, épouse de Brutus. Celle-ci est représentée sur le point de se suicider après la mort de son mari : elle se prépare à absorber l'un des charbons ardents qui se trouvent dans une urne placée devant elle. « Portia » marque étrangement la glorification de l'héroïsme romain dans une atmosphère mondaine...

D'autre part le graveur du XVIIe siècle, Crispin de Passe, accueillit quelque temps dans son atelier Bellange et reproduisit lui-même en gravure plusieurs de ses compositions, par exemple des « Femmes près du Saint-Sépulchre », une « Décollation de saint Jean-Baptiste », une « Adoration des mages »... Des épreuves de ces estampes suggèrent la « vision » de Bellange.

Enfin, les dessins qui nous restent de l'artiste constituent la troisième source d'après laquelle on peut se faire une idée de sa personnalité mystérieuse. Ils ne sont pas nombreux, puisqu'il en a été dénombré environ quatre-vingts et ils excitent d'autant plus l'intérêt des collectionneurs. Dernièrement on a pu en admirer trois au musée Carnavalet, qui provenaient du musée de Stockholm, dont le charmant « couple ». Il est possible d'en voir plusieurs dans d'autres musées.

Son plus important lavis, par les dimensions et surtout l'intérêt artistique, est une « Chasse au cerf » qui se trouve au Musée lorrain de Nancy. C'est une œuvre d'une très belle tonalité dorée ; le haut en est resté à l'état d'ébauche, le bas est plus poussé, précisé à la plume. Et l'on distingue le même emportement, le même mouvement endiablé que dans les gravures. Ce lavis avait été exécuté postérieurement aux sujets des « carreaux de la salle des cerfs » que peignit Bellange.

Le musée de Nancy possède également une « Sainte Femme », dessin à la plume d'une prestesse, d'un élan étonnants. Quant au Cabinet des Estampes, il est riche de deux dessins : une sanguine, la « Femme à la palme » et le « Cuisinier au coq », dessin à la plume.

ON constate à nouveau les prémices de l'art du XVIIIe siècle dans plusieurs œuvres de Bellange ; par exemple dans la « Femme agenouillée », sanguine de la Bibliothèque de l'Ecole des Beaux-arts (quel sens du trait, quelle nervosité frémissante ! Elle devance les fameuses sanguines de Watteau), et dans le « Groupe de femmes debout et femme assise » du musée du Louvre, à la plume ; la disposition de celles-ci, l'élégance de leur maintien annoncent bien — cent ans à l'avance — les amoureuses des fêtes galantes.

Des dessins de Bellange ? M. Pariset mentionne une « Descente de croix » se trouvant à l'Ermitage de Léningrad qui « a servi de projet à un tableau, et nous en avons pour preuve, écrit-il, des traits qui ont servi à l'agrandissement et des taches d'huile » (2)... Ce tableau, entre autres, qu'est-il devenu ?

Signalons enfin la très belle « Adoration des mages », de l'Albertine de Vienne, exécutée au crayon noir, plume et lavis bistre...

Il y a toujours dans l'art de Bellange, ainsi qu'il apparaît dans ces œuvres, une élégance, un raffinement. « Maniérisme », nous l'avons dit au début, telle en est bien la marque, mais maniérisme au dessin nerveux. Cet art ne laisse pas d'ailleurs d'être surprenant par son aspect excessif, par l'esprit mondain révélé : c'est celui d'un homme de cour remarquablement doué.

D'autre part, on ne voit pas dans ces gravures et ces dessins, trace de recherche ou d'évolution. Bellange bénéficiant du « fonds » maniériste du XVIe siècle, a trouvé très rapidement sa personnalité ; il devait en être de même pour ses peintures. On décèle également dans cet art je ne sais quelle crispation, quel mystère... Ainsi l'un des points qui frappent dans les œuvres de Bellange, c'est l'expression souvent équivoque de ses personnages, même dans les scènes religieuses : il donne à de jeunes apôtres des aspects d'androgynes, à des saintes des expressions ambiguës accentuées par le sourire. Nous sommes loin de Fra Angelico.

On perd la trace du mystérieux Bellange vers le moment où son protecteur Melchior de la Vallée (qui était chantre de la Collégiale de Saint-Georges à Nancy) s'est trouvé impliqué dans un procès de sorcellerie. L'artiste a-t-il été inquiété lui-même et a-t-il préféré disparaître? En tout cas, il est bien dommage, répétons-le, que son œuvre picturale soit presque intégralement perdue, cette œuvre dont on peut heureusement avoir une idée par des dessins et des gravures. La peinture de Bellange devait être la fleur la plus belle de l'art maniériste en ce début du grand siècle.

Portia, eau-forte

(1) Cette salle était ornée de bois de cerf accrochés au mur, décorée de peintures, avec écussons aux embrasures des croisées ; elle était à l'image des « salles de cerfs » des châteaux de Blois et Fontainebleau.

(2) Cf. « Deux dessins de Jacques Bellange au Musée Lorrain », par F.-G. Pariset.

Chasse au cerf, lavis, crayon, plume (Musée lorrain, Nancy)

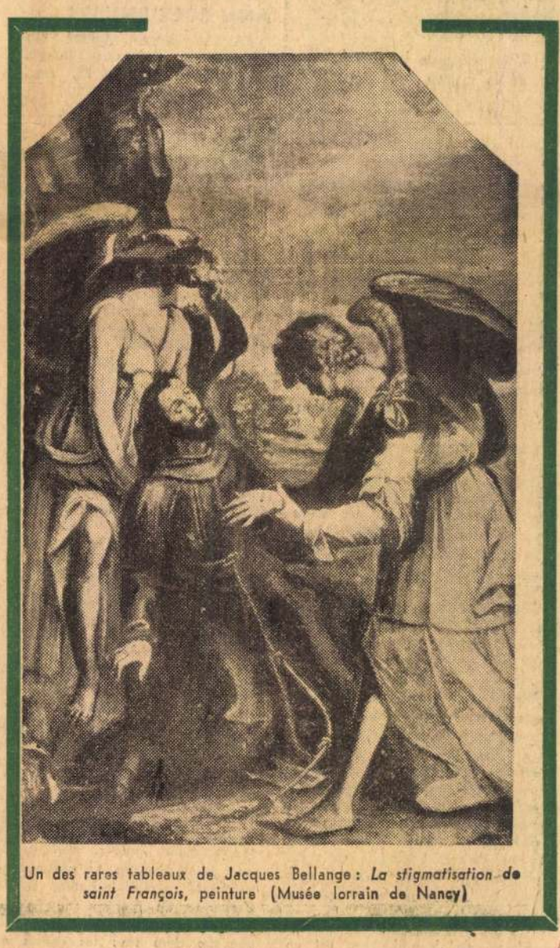

Un des rares tableaux de Jacques Bellange : *La stigmatisation de saint François*, peinture (Musée lorrain de Nancy)

GRATIS

Vous recevrez gratuitement et sans aucun engagement ce magnifique tableau d'Auguste Renoir : "Confidences"

EN COULEURS 48x60 cms

Non pas — bien entendu —, l'original qui se trouve sous bonne garde dans une collection privée en Suisse, mais une reproduction grand format en couleurs qui rend fidèlement toute la somptuosité du tableau, et qui donnera une atmosphère de richesse discrète à votre foyer. Car orner ses murs d'excellentes reproductions de chefs-d'œuvre est un signe de raffinement, tandis qu'y exposer des peintures à l'huile médiocres, pour la seule raison qu'elles sont originales, est indigne d'une personne de goût.

Pourquoi cette offre ?

Elle vous est faite par la GUILDE INTERNATIONALE DE L'ART qui a été fondée pour ouvrir à tous l'un des plus beaux domaines de la culture occidentale : la Peinture, et mettre à la portée des amateurs ses trésors épars dans le monde entier. Son offre est sans arrière-pensée. Elle tient à ce que vous puissiez juger vous-même, *sans aucun engagement de votre part*, de l'extraordinaire qualité de ses reproductions et de l'effet qu'elles peuvent produire sur vos murs. Le plus simple, en ce cas, est de vous en offrir une : à vous de profiter de cette occasion.

Sans aucun risque !

Envoyez-nous le bon ci-dessous. Vous recevrez gratuitement "Confidences" l'une des plus belles œuvres du grand impressionniste Auguste Renoir, et en même temps, notre catalogue et les conditions auxquelles vous pourriez acquérir d'autres tableaux. Si ces derniers ne vous intéressent pas, l'affaire sera terminée pour vous comme pour nous. Mais s'ils vous intéressent, nous vous permettrons de constituer chez vous peu à peu et sans grands frais, sur vos murs ou dans vos cartons, un véritable musée personnel aussi indispensable à l'homme de goût qu'une bibliothèque ou une discothèque.

Mais écrivez immédiatement !

Les commandes devant être servies par ordre de réception, le nombre de planches disponibles étant forcément limité, si vous voulez être sûr de recevoir la vôtre rapidement, un bon conseil : écrivez aujourd'hui même, sans perdre un instant, à la

GUILDE INTERNATIONALE DE L'ART 4, rue de Vienne, Paris

BON GRATUIT

GUILDE INT. DE L'ART - 4, rue de Vienne - PARIS

Envoyez-moi gratis et sans engagement de ma part, le tableau d'Auguste Renoir: "Confidences" Veuillez trouver ci-inclus 100 fr. pour les frais d'envoi (mandat ou versement C.C.P. 13-831-40 Paris).

NOM

ADRESSE

LF 9 A

610 1956 SEP 26

LE MUSÉE-VILLAGE de Bucarest

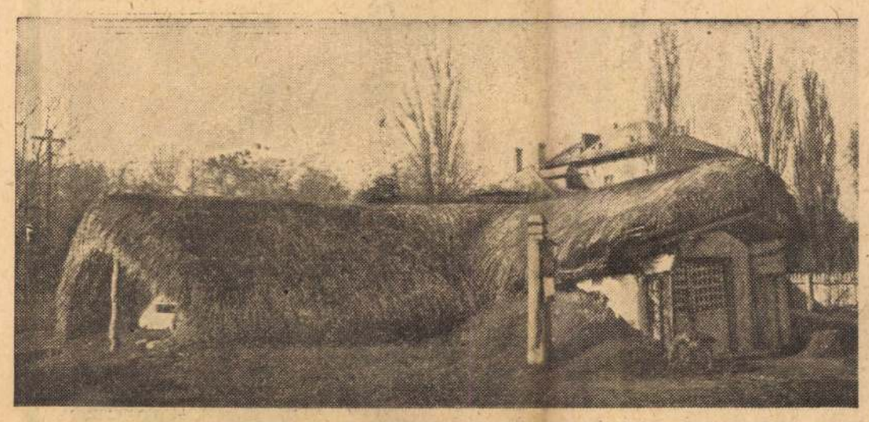

Hutte en partie souterraine de la région de Craiova

Nos lecteurs se souviennent sans doute de ces musées ethnographiques si curieux que notre collaboratrice Olga Fradisse avait trouvés dans les pays scandinaves et dont elle avait évoqué quelques aspects dans un article que nous avons publié au printemps dernier.

Nous aussi, en Roumanie, *nous écrit le professeur Georges Focsha*, nous avons un grand et bien curieux musée, comme il n'en est guère au monde. Un musée qui est un village. Les Français qui l'ont récemment visité ont été très agréablement surpris. *André Barsacq, le directeur du Théâtre de l'Atelier, en écrivait :* « Nous sortons de cette visite absolument éblouis par la richesse et la diversité de l'art populaire roumain. L'architecture des maisons, les motifs brodés des tissus et des vêtements témoignent d'un goût très sûr et d'une invention décorative uniques dans l'histoire de l'art... »

Le professeur Focsha a bien voulu nous adresser une description de ce musée-village. En voici les passages relatifs à l'architecture.

A LA lisière nord de Bucarest, en plein parc de la culture et des loisirs, au bord du pittoresque lac de Herastrau, il existe un musée aménagé en plein air. C'est le « Musée-Village ». Le long des ruelles sont alignées maisons, portes charretières, puits, ateliers et autres installations en rapport avec l'industrie ménagère des paysans.

Chacune de ces constructions y a été apportée et transplantée de son village d'origine. Y compris le mobilier, les outils et les pièces d'inventaire. Tout est l'œuvre d'artisans locaux. Cette authenticité des objets réunis dans ce musée en constitue le trait le plus intéressant. Bien des constructions et bien des objets ont de 60 à 100 ans d'âge. Mais il en est d'autres de plus de deux siècles.

Le musée s'étend aujourd'hui sur une surface de quatre hectares. Plus de cent constructions, deux églises de bois — fierté de l'architecture populaire roumaine — huit ateliers et installation de l'industrie paysanne la couvrent. Les objets ethnographiques dépassent le chiffre de dix mille.

Les éléments les plus typiques des principales zones ethnographiques de la Roumanie — Olténie, Valachie, Dobroudja, Moldavie, Transylvanie — sont exposés dans ce musée. Les fermes y sont groupées en fonction du voisinage des provinces d'origine. Le musée met en relief les différences qu'entraînent les occupations de la population et le milieu géographique. C'est ainsi que l'on y rencontrera des habitations de montagne, de colline, de plaine et des régions de marais, illustrant le genre de vie des bergers, des agriculteurs, des horticulteurs et des viticulteurs, des pêcheurs, etc.

Les objets exposés reflètent les conditions matérielles et les aspects sociaux et économiques de l'existence des différentes catégories sociales de la paysannerie de Roumanie et ses possibilités de création artistique que l'oppression séculaire et les vicissitudes de l'histoire n'ont pas réussi à étouffer. Ils illustrent également, outre ce qui a été créé par la population roumaine, la vie et les réalisations artistiques des minorités nationales, ainsi que les influences qui se sont exercées réciproquement entre les Roumains et les minorités par suite d'une longue coexistence.

Ce n'est point chose aisée que de rendre l'atmosphère de ce musée en plein air, situé sur une faible hauteur dominant le lac de Herastrau où veillent des saules chevelus et dans les eaux duquel se mirent les maisonnettes campagnardes et la silhouette élégante de l'église de Dragomiresti. Au-delà du lac, on aperçoit l'île des Roses. Au loin, sur le lac, vogue une multitude de barques et de canoës.

Les visiteurs, jeunes et vieux, ont appris à aimer leur musée. Les enfants se laissent séduire par le hangar à préparer le poisson, construit sur pilotis à même le lac et pourvu de tous les instruments de pêche ; il en est de même des moulins à vent et à eau.

Les maisonnettes, gaies et toujours chaulées de frais, avec leurs cours bien entretenues, vous invitent à entrer. A l'intérieur, tout — mobilier, chiffons, ustensiles — y rappelle le genre de vie du paysan roumain.

Les ruelles du village frémissent des découvertes que l'on y fait à chaque pas.

Tenant compte de la variété des objets qui y sont exposés, une visite à ce musée est, dans une certaine mesure, comme une petite promenade à la campagne.

Mais, voyons de quoi il retourne. Nous allons, en guise d'exemples, vous présenter quelques-unes des maisons paysannes parmi le grand nombre de celles que l'on peut voir.

Sur le versant méridional des Carpates, au pied des monts du Paringu, dans la région de la rivière de Jiu, en Olténie, les charpentiers des campagnes ont exécuté une remarquable architecture en chêne. **La maison de Curtisoara**, vieille de près de 150 ans, représente une interprétation paysanne de la demeure fortifiée des boyards, la « cula » de l'époque féodale.

Bâtie sur une cave en bois, sur une chambre à provisions ou sur une écurie, elle compte des chambres à coucher au premier étage auquel on accède par un escalier latéral dissimulé par une paroi de planches et présente une foule d'éléments décoratifs comme, par exemple, des colonnettes sculptées, des poutres surchargées d'ornements ou « des fleurs » sur la façade, des pointes d'angle au sommet du toit, etc. Cette décoration a été dégrossie à la hache, travaillée au ciseau, couverte d'entailles. Elle représente des cordes, des candélabres, des rosettes, de petites étoiles, des figures d'animaux et d'oiseaux, ou encore des outils et des armes.

A la même région, mais d'une construction plus récente — elle date de 1875 — appartient **la maison d'Antoine Mogosh, du village de Ceauru,** dont la population fut corvéable sur les domaines du monastère de Tismana, jusqu'en 1864. Mogosh, qui s'entendait à manier le ciseau, a décoré plusieurs maisons paysannes de cette contrée et l'art avec lequel il a embelli la sienne est des plus remarquables.

LA riche plaine de l'Olténie méridionale et la zone de steppe du Danube ont connu un type ancestral d'habitation : **la hutte en partie souterraine.** Son origine la rattache au néolithique. Ce genre de demeure s'est maintenu dans les villages de la plaine du Danube jusqu'à une date toute récente. C'était le type de l'habitation du paysan pauvre. Creusées dans le sol jusqu'à 1 m. 50 de profondeur, ces huttes comptaient parfois plusieurs chambres, sans lumière et sans air, humides et misérables. Les deux exemplaires du musée remontent au début et au milieu du siècle dernier. Ils représentent, probablement, les dernières constructions du genre.

En dépit de son état arriéré, en dépit de l'obscurantisme et de l'exploitation auxquels il était en proie du fait des boyards, le paysan roumain a manifesté son sens artistique de l'ornementation et de la décoration. C'est le cas des éléments de bois : colonnettes et poutre frontale de l'entrée, consoles d'intérieur sont recouvertes de sculptures et de ciselures artistiques. Les motifs utilisés sont des vases de fleurs, des cordes, le serpent, le soleil, la figure humaine, des scènes pastorales ou bibliques. Le paysan pauvre de Roumanie décorait lui aussi de broderies et de dessins multicolores ses habits, ses nattes et ses tapis, cherchant par là à atténuer selon ses moyens la tristesse de sa cabane hypogée.

Ce genre d'habitation ne constitue plus guère aujourd'hui qu'une pièce de musée, un souvenir de temps à jamais révolus.

COMME monuments d'architecture populaire d'une valeur particulière, il y a, au Musée du Village, deux églises de bois, l'une de Dragomiresti (dans le Maramouresh), l'autre de Turia, aux environs de Cluj. Comme de pareilles églises étaient souvent la proie du feu, elles étaient constamment rebâties au même endroit, des mêmes matériaux et d'après la même technique de construction. Ces deux églises représentent le style du Moyen Age roumain, en dépit de la date de construction qu'on y lit et qui est assez tardive.

C'est ainsi que l'église de Dragomiresti fut édifiée en 127. Son plan est simple : un portique à l'entrée, consistant en colonnes et arcades, l'exonarthex (sur lequel se dresse une tour élancée et élégante, de forme pointue et portant un petit balcon), le narthex et le sanctuaire. L'exonarthex est appelé **« l'église des femmes »**, les dernières s'y tenant durant les offices religieux, tandis que le narthex — **« l'église des hommes »** — est réservé à l'autre sexe. La construction de cette église merveilleusement proportionnée et pleine d'audace, svelte et aux lignes bien équilibrées, impressionne les visiteurs.

L'iconostase en bois provient d'un monument plus ancien. Il est pourvu de belles peintures byzantines de facture classique, qui trahissent des influences de la Renaissance ; c'est ce que l'on relève sur les portraits réalistes des douze apôtres. Tout l'intérieur a été peint par des artistes populaires. La peinture naïve et d'un dessin quelque peu gauche, offre une riche et chatoyante harmonie chromatique et fournit une documentation courante à propos des croyances et des superstitions populaires d'antan.

Quant à l'église de Turia, qui a été réinstallée au Musée en 1955, elle date du début du XVIIIe siècle. Le corps de l'édifice, noirci par le temps, paraît trapu sous le large bord du toit élevé et recouvert de bardeaux décorés d'entailles. Les jointures des poutres qui forment les quatre facettes de l'abside polygonale du sanctuaire, celles de devant et des côtés, produisent un effet remarquable.

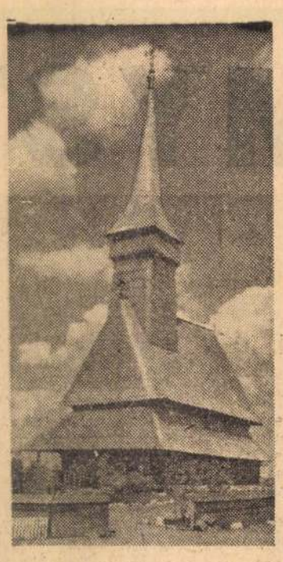

L'église de bois de Dragomiresti

Le clocher se dresse, svelte, pointu et audacieux, mais bien proportionné, sur l'exonarthex. Sur quatre petits clochetons au toit conique sont fichées quatre petites croix métalliques droites et semblables aux deux grandes de la flèche du clocher et du toit de l'abside du sanctuaire.

Petites, les fenêtres ne laissent pénétrer que peu de lumière. De l'ancienne peinture qui recouvrait les murs et l'iconostase de bois, il n'est resté que des taches blanchâtres. Des traces d'une peintures décorative bleu-ciel se voient sur la voûte faite de planches et dont les éléments d'appui, les arcades en chêne, sont embellis à l'aide d'une sorte de corde en relief travaillée au ciseau, joliment tressée et couverte d'entailles linéaires.

Georges FOCSHA.

La maison de Ceauru

TASSES A THÉ et paysages Song

par Michèle ABRAR

NOUS avions annoncé, la semaine dernière, la présentation de « l'art des Song » au musée Cernuschi. Louons à nouveau le travail des organisateurs qui ont su réaliser, par le choix des œuvres et l'intérêt didactique des documents, une exposition sans lourdeur ni fatigue, qui touche la sensibilité et enrichit l'esprit.

Dans les premières salles, des cartes, des reproductions et tableaux chronologiques expliquent les circonstances politiques, les développements économiques et techniques qui ont contribué à la formation d'une des plus fécondes périodes de la culture chinoise. Dans l'intervalle de guerres livrées à l'ennemi extérieur, dans un territoire amputé, l'époque Song, si brillante pour l'art, les lettres, la pensée philosophique, riche de progrès scientifiques, est un témoignage éclatant de la vitalité profonde de la Chine (de 960 à 1279).

VASE SONG

Les connaissances plus étendues sur la cuisson et la couverte attestées par les fours, dispersés en de nombreux endroits, ont entraîné une abondante production de la céramique répondant aux besoins d'une riche classe marchande où l'usage du thé était fort en honneur.

Le potier chinois allie au goût le plus sûr une maîtrise et une parfaite connaissance de la matière. Les diverses techniques qu'il emploie évitent la monotonie. Pour mettre en valeur les lignes délicates des bols, coupes et vases aux formes sobres, il joue avec des tons profonds, une gradation recherchée, ou se sert simplement de ce « blanc bleuté » spécifiquement chinois.

Ces qualités se retrouvent toutes dans les célèbres *céladons*, dont le vert olive du groupe du Nord ou le vert très pâle de ceux de *Yué* éclairent des vitrines bien aérées. Quelques pièces d'orfèvrerie, de jade, deux laques et de ravissants ornements de chevelure en or filigrané complètent la présentation des « arts mineurs ».

MAIS l'art des Song, c'est *surtout l'art de peindre :* aboutissement de recherche d'une technique, d'un style — concrétisé par l'influence du grand calligraphe que fut l'empereur Houei-Tsong — mais surtout fruit d'une synthèse philosophique recherchée pendant de longs siècles. De l'union de l'artiste avec le monde, de la conception même de cette union avec la nature, va naître l'extraordinaire paysage Song. Moyen d'expression nouveau et simple, l'encre de Chine donne forme à la montagne qui suggère l'espace, à l'eau calme du lac ou grondante, sortant des rochers, à la brume et aux nuées évanescentes. Elle relie vides et pleins d'un trait appuyé ou d'une touche légère. Les espaces laissés en blanc, seules les valeurs de l'encre dégagent les plans essentiels. La perspective naît des nuances, de la valeur du ton.

La fin du XIIe siècle connaît les plus grands paysagistes chinois — peut-être les plus grands de tous les temps. Dans le silence et le recueillement des monastères de la secte Tch'an, s'épanouit le talent d'artistes indépendants dont Mou-K'I fut, sans doute, le plus génial. Son *Triptyque figurant Kouan-Yin* rayonne d'allégresse mystique, ses *Fleurs d'ibiscus* de tendresse. Mais son *Village de pêcheurs au soleil couchant* révèle le plus profond de lui-même. Dans ce lavis où tout le concret s'estompe, le paysage est vraiment « l'expression d'un état d'âme, d'une ambiance », c'est « l'antique Tao ». Ainsi du lavis Song ressurgissent les plus profondes traditions chinoises.

En nous rendant à cette exposition, nous savions y trouver un art dépouillé, tout de sobriété. En dépit de cette assurance, devant ces lavis épurés, ces élégantes céramiques, dans l'ambiance créée par cette distinction, « ce cachet » rayonnant de l'art Song, nous éprouvions la sensation d'être devant un de ces moments où toutes les valeurs humaines, acquises au long des siècles, se sont pleinement exprimées.

CALENDRIER DES GALERIES

LA DEMEURE (Rives Gauche et Droite), 30, rue Cambacérès — 24, rue St-André-des-Arts. — Tapisseries d'Aubusson des peintres cartonniers de la Galerie.

Jean LURÇAT
TAPISSERIES NOUVELLES
MAISON DE LA PENSEE FRANÇAISE
2, r. de l'Elysée - ANJou 35-18
tous les jours 10 à 18 h.

GALERIE DE L'INSTITUT
6, rue de Seine
LINO
Œuvres récentes
du 21 sept. au 4 oct.

GALERIE St-PLACIDE
41, rue St-Placide
RAZA
Prix de la Critique 1956
« A la cave » :
Pierre BAUDIN
Jusqu'au 28 septembre

Galerie PAUL PETRIDES
53, rue La Boétie
BELLINI
peintures
Jusqu'au 29 sept.

Le vernissage de l'exposition Paul Elsas aura lieu le 25 septembre à la galerie Furstenberg. Elsas est un des rares peintres issus de l'expressionnisme, cette école allemande si méconnue en France. La ville de Stuttgart, berceau de sa famille, vient de lui faire une importante rétrospective au Kunstverein en avril dernier, manifestation qui eut un succès retentissant.

Peintres amateurs !

Une initiative intéressante en votre faveur !

Jusqu'ici, la plus grosse difficulté qu'éprouvaient les artistes-peintres amateurs était celle de se faire connaître.

Nous ne pouvons donc qu'approuver la décision prise par la GALERIE ROYALE qui, du 20 au **31 octobre prochain,** organisera dans ses vastes locaux le **SALON DES ARTISTES PEINTRES AMATEURS.**

Cette initiative particulièrement intéressante leur permettra de se faire connaître en exposant et en vendant leurs œuvres.

Ajoutons que les lauréats de cette Exposition seront uniquement désignés par le public qui sera appelé à faire connaître son choix.

Les inscriptions sont reçues tous les après-midi de 15 heures à 18 heures, à la GALERIE ROYALE 11, rue Royale, PARIS (8e).

Un PICASSO chez vous

4e tirage
Reproduction du DON QUICHOTTE dessiné par Picasso pour le 350e anniversaire du héros de Cervantès.
(sur papier Ingres 50 x 65)
Franco domicile : 350 francs (port et emballage compris)
Adressez le règlement aux « LETTRES FRANÇAISES »
5, faubourg Poissonnière
C.C.P 152-25 PARIS
Précisez sur le mandat : « DON QUICHOTTE » et l'adresse du destinataire.

A TRAVERS LES GALERIES

RAZA

(A la Galerie Saint-Placide, 41, rue Saint-Placide, jusqu'au 28 septembre). — Le jeune peintre indou Raza a remporté avant les vacances le prix de la Critique. Il justifie par son exposition cette distinction. Non pas avec une œuvre définitivement affirmée, avec des tableaux où l'originalité éclate, mais par une série d'œuvres, de paysages où se révèlent une belle sensibilité, un réel talent. On se méfie toujours un peu de ces paysages chaotiques où les maisons, les arbres ont l'air saisis au moment d'un tremblement de terre : ce sont là des tours qui ne font guère illusion et qu'on a vite fait d'attribuer à une recherche éperdue d'originalité. Aussi pouvons-nous espérer que Raza ne s'en tiendra pas longtemps à ces truquages faciles. Il doit trouver une façon plus personnelle de traduire ce lyrisme qui est le sien et où s'épanouit un admirable don de coloriste. Chaque toile a l'éclat d'un vitrail. On en aime le rythme vigoureux, franc, riche. Ce sont là des qualités qui, semble-t-il, ne s'expriment pas encore à l'état pur. Mais Raza est jeune : tous les espoirs sont permis.

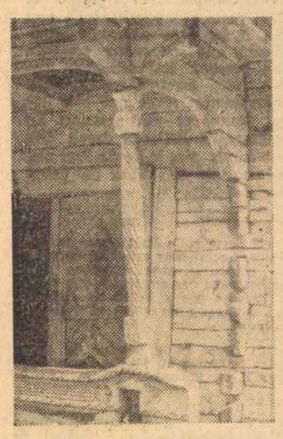

Colonnettes de la véranda de la maison de Ceauru

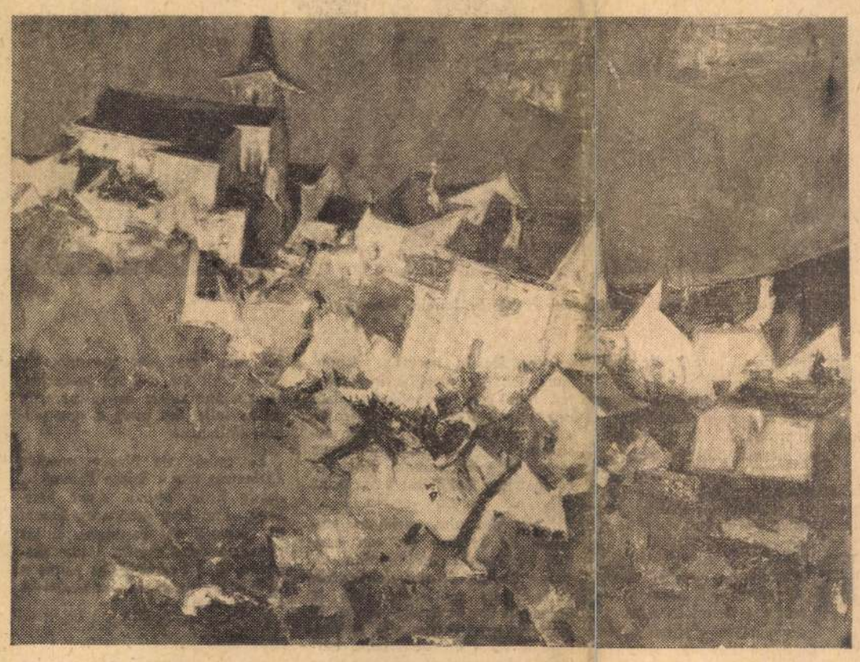

RAZA. — Paysage (Galerie Saint-Placide)

ANN COLE PHILIPS

(A la Galerie André Weil, 26, avenue Matignon, jusqu'au 27 septembre). — M. André Weil, décidément spécialisé dans l'importation de la femme-peintre-américaine, expose pour ouvrir la saison Mme A. C. Philips, qui fait dans l'expressionnisme pas plus mal qu'un autre d'ailleurs. En fait, terriblement comme les autres, avec tous les trucs des autres qu'elle utilise en vrac et sans personnalité aucune. Ce qui sauve certains tableaux, c'est la forte harmonie des couleurs.

Jenny BATLAY

(A la Galerie Marcel Bernheim, 35, rue La Boétie, jusqu'au 27 septembre). — Peintures d'une adolescente. Ces portraits d'Henri Mondor, de Yehudi Menuhin, de Pablo Casals et d'un grave professeur à l'Université de Chicago ne manquent pas d'humour. Dans l'ensemble d'ailleurs, l'exposition est malicieuse : Mlle Batlay doit avoir le tempérament taquin. Elle manque malheureusement de sens pictural : elle n'a plus la franchise des enfants-peintres, pas encore le talent des adultes. Ces gentils tableaux n'auraient pas dû sortir de la maison familiale où ils divertissent les amis, alors qu'ils ne sont pas loin d'énerver les visiteurs d'une galerie, fondés à chercher sur les murs des œuvres mûries et non ces fruits verts.

Pierre DESCARGUES

LIVRES D'ART — CHARLES LAPICQUE VU PAR JEAN LESCURE

par Claude Roy

UN Monsieur Teste qui aurait réussi, et en peinture, ce serait qui ? Peut-être Charles Lapicque. Dans cette œuvre qui ne cesse ni de surprendre, ni d'imposer une cohérence interne, dans les géométries « abstraites » en bleu majeur de l'*Hommage à Palestrina*, et les courbes « concrètes » du galop des chevaux de steeple-chase de la toile, intitulée *Aux tribunes*, dans les paysages français, dépouillés jusqu'à n'être plus qu'une géométrie de triangles, et dans les paysages de Venise, où le *baroquisme* affirme sa fonction, qui n'est pas d'être un classicisme agité, mais une expression originale du mouvement, dans l'extraordinaire variété de ces tableaux si tenacement personnels, c'est-à-dire réductibles à l'*un* de *quelqu'un*, on sent bien la présence entêtée de Lapicque. De la sentir à l'analyser, il y a un large pas. L'amitié, la sensibilité, l'extrême intelligence de Jean Lescure lui ont permis de franchir ce pas, de rendre compte, dans un magnifique album (1), non seulement de ce qui est la constance de ce Protée, Lapicque, mais de ce que sont, aussi, quelques-unes des lignes de force de la peinture contemporaine.

L'essai de Jean Lescure est un des textes les plus pénétrants qu'on ait écrit sur l'art actuel. Le brillant et la perspicacité en sont encore avivés par le dialogue qui s'établit, à chaque page, entre l'auteur et son modèle. Ingénieur et savant, marin et théoricien de l'art, épistolier et interlocuteur, Charles Lapicque s'exprime toujours en artiste. Il a la passion de l'intelligence et l'intelligence de ses passions. Et, d'abord, de la plus vive d'entre elles : la peinture. Son dialogue avec le poète Lescure fait merveille.

Si Lapicque est à la fois, et simultanément, un peintre de paysage qui pourchasse, sur le motif, « *les moindres modulations colorées que lui proposent un ciel, un pré, une rue, un arbre, un visage* », et un peintre des géométries pures de la couleur et de l'imaginaire, s'il est à la fois, comme le dit Lescure, ce *Janus Bifrons* « *le premier aime Corot, le second n'ignore rien des cubistes* », s'il est en même temps un des rares peintres d'histoire de ce temps (*La libération de Paris, L'attaque du Sénat par la division Leclerc*), un peintre de batailles, genre qui se fait plutôt rare, et le peintre de ces « abstractions » qu'il intitulera *Sainte Catherine de Fierbois* ou *La luxure*, s'il essaie successivement ses pouvoirs dans tous les genres et sur tous les *tons* — ce n'est pas que Lapicque soit ce qu'on nomme dédaigneusement : un touche-à-tout. Tout le touche — ce qui est autre chose. Tout le touche, ce qui lui permettra de vérifier en lui, et dans la nature, *l'essentiel*. Jean Lescure rapporte un mot de Lapicque qui va très loin. A quelqu'un qui lui faisait le reproche d'infidélité : « *C'est, dit-il, qu'il faut trouver la chose à quoi l'on puisse être fidèle* ».

On sait que comme plusieurs autres artistes, comme Lewis Caroll (dont Lapicque rappelle souvent l'humour *scientifique*), comme Charles Cros et Raymond Queneau, Lapicque fut d'abord, et reste, un savant. Sorti de l'Ecole Centrale, il débute dans la vie comme peintre du dimanche et ingénieur de la semaine. De 1931 à 1943, Lapicque sera préparateur à la Faculté des Sciences, et poursuivra jusqu'à maintenant des recherches remarquables sur la vision des couleurs. Sa thèse de doctorat ès sciences sur « *L'optique de l'œil et la vision des couleurs* », ses travaux sur la « *Dissymétrie des couleurs et la profondeur picturale* », sur « *La couleur dans l'espace* » représentent une contribution importante à la science de la vision. Est-ce dans la science, cependant, que Lapicque va trouver le « point velique » de son œuvre de peintre, « *la chose à quoi l'on puisse être fidèle* » ?

Jean Lescure montre que ce n'est pas si simple, que Lapicque n'est pas un artiste qui croit que la peinture peut se réduire à l'application de quelques lois scientifiques commodes. Dans un texte plein d'ironie et de malice, qui fait songer à certaines « démonstrations » pseudo-scientifiques de Lewis Caroll, Lapicque s'amuse à démontrer avec une rigueur cocasse que, *scientifiquement*, la seule façon de peindre la terre, c'est d'utiliser le bleu, et la seule façon de peindre le ciel, c'est d'utiliser le rouge. Mais ce que Lapicque entend démontrer ici, en fait, c'est l'absurdité des pseudo-théories et de l'application mécanique des lois de la science aux ressources de l'art. Ce que Lapicque raille, ce sont les *recettes*.

CERTES, la formation scientifique de Lapicque l'assure de la réalité objective de la nature : « *Quelque chose existe en dehors de moi (sans doute de moins périssable que moi)* ». Mais cette réalité objective n'est pas *donnée*, il ne suffit pas à l'artiste de la *refléter*, à la façon des miroirs, pour l'atteindre. Lapicque constate que la création de l'œuvre d'art est un mouvement dialectique, que le tableau doit être conquis. Cet esprit rationnel, qui refuse absolument le vague, « *l'innommable* », refuse aussi de croire que la création artistique soit une pure et simple constatation. « *Il faut*, dit Lapicque, *nous défaire d'une idée qui nous est chère, à savoir que l'art serait la transcription d'une certaine vision que nous aurions de ce monde, vision qui découlerait tout naturellement de notre tempérament, du climat où nous vivons, de notre race, etc.* ». Une œuvre d'art, ce n'est jamais *tout naturel*. Nous sommes tentés parfois de trouver « tout naturel » l'espace géométrique de la Renaissance. Mais Lapicque montre, avec un humour profond, que ce naturel-là est humain, très humain : « *Si la peinture était trompe-l'œil*, écrit-il, *si nous la consommions de cette manière, la première ouverture des portes serait pour le musée du Louvre un véritable désastre. Avant que l'alerte puisse être donnée, toiles et spectateurs ne seraient plus que de lamentables débris, les premières transpercées par le corps de ces derniers, ceux-ci gisant de leur côté, pour s'être tendu le crâne contre la muraille, dans leur impétueux élan vers les objets picturaux* ».

Pour le physicien Lapicque, la peinture n'est pas l'exercice d'une sorte de *physique amusante*, l'application mécanique au métier des images des lois découvertes par le mathématicien de la vision. Si le savant enrichit l'artiste, s'il permet à l'amateur d'art de mieux regarder, avec plus d'intelligence, un Fra Angelico ou un Cézanne (sur lesquels Lapicque donne, page 36, de très intéressants aperçus), le peintre ne peut jamais se réduire à n'être qu'une sorte d'*ingénieur des yeux*.

SI les « recherches » de Lapicque physicien et de Lapicque peintre ont pourtant un point de convergence, l'étude de Jean Lescure montre avec finesse qu'elles ne se confondent jamais. Les pages qu'il consacre à ce qu'il pourrait appeler, si le poète cédait jamais à la tentation du charabia scientifique, l'espace *dynamogène* opposé à l'espace *dynamique* constituent le centre de son étude, comme de l'œuvre de Lapicque. Celui-ci a trouvé, en effet, dans la recherche passionnée et méditée de l'expression du mouvement dans l'espace « *la chose à quoi l'on puisse être fidèle* ». L'œuvre de Lapicque semble le développement de cette remarque de Manet : « *Qui donc a dit que le dessin est l'écriture de la forme ? La vérité est que l'art doit être l'écriture de la vie* ».

Sur les problèmes de cette « écriture de la vie », sur les solutions que donne Lapicque à ces problèmes, Jean Lescure apporte des éclaircissements qui ne sont pas applicables seulement à l'œuvre de Lapicque, mais qui rendent mieux compréhensible la peinture actuelle, de Picasso à Pignon, d'Estève à Gischia. Ce que Manet disait du dessin, Lapicque le transfère aux couleurs. Il est le poète du mouvement. Il exprime, avec un bonheur et une intensité rares, le rythme de la tempête, le vol aigu des voiliers dans le vent, le bond des chevaux de course au-dessus de la rivière, le choc des batailles dans la plaine de Waterloo, le lyrisme de la Libération de Paris. Lapicque est le maître de ce mouvement des couleurs qui déplace les lignes..

Claude ROY.

(1) Editions Galanis.

BATKE JÓZSEF (dr.)

Természeti kincsek a sziklapincében

KIÁLLÍTÁS Szombattól hétfőig a Meghökkentő természet című kiállítással vár mindenkit a budafoki Lics-pincészet. A tárlat a TIT Stúdió Egyesület Ásványbarát Szakkörének 20 éves gyűjtőmunkáját mutatja be. A kiállítással egy időben látható dr. Batke József biokémikus természetfotó-tárlata. A látogatók megtekinthetik az 1700 méter hosszú, működő sziklapincét is. (Metro)

NYILATKOZATOT DIKTÁL
a római magyar követségen a budapesti lapok *kiküldött tudósítóinak Gömbös* miniszterelnök

DOLLFUSS KANCELLÁR MEGLÁTOGATJA a római magyar követségen *Gömbös* miniszterelnököt. A miniszterelnök *egészen a kapuig kíséri* vendégét a látogatás végén

TIZENKÉTÓRÁS ÜLÉSE VOLT TEGNAP A HÁZNAK, de azért *Keresztes-Fischer* miniszterelnökhelyettes tudott annyi időt szakítani magának, hogy *fogadja a taxisofőrök küldöttségét*

ÁGNES és MATYI (Dán Etelka és Sugár Zoltán) a *Barlangvasút* tegnapi főpróbáján a Magyar Színházban

CHIGI HERCEG NAGYMESTER VEZETI A MÁLTAI LOVAGOK 600 tagú küldöttségét a római *Szt. Pál* templomba. Az első sor jobbszélén díszmagyarban *József Ferenc főherceg* megy.

EGY DARAB JÁVORGYÖKÉRBŐL FARAGTA ki Bátky József szobrászművész Horthy Miklós kormányzó lovasszobrát

SZÍNHÁZ

Beszélgetés Casals Pabloval Budapesten a spanyolországi zavargásokról és a magyar zene büszkeségeiről

Dr. *Murányi* Ernő budapesti ügyvéd lakására tegnap este távirat érkezett, amelyben *Casals* Pablo, a világhírű gordonkaművész bejelentette, hogy nem szombaton, hanem már pénteken megérkezik. Félórával később már maga a művész is megjelent poggyászával és sok ezer dollárt érő nagyszerű Bergonsi-csellójával az ügyvéd lakásán. Nagy szeretettel fogadták a nagy muzsikust, aki a család régi jó barátja.

Casals Pablo

— Barcelonából jöttem, — mondotta nekünk ma délelőtt *Casals*, amikor beszélgettünk vele. — Párizson és Bécsen át.

A kopasz, szemüveges, végtelenül kedves művésztől megkérdeztük: mi újság Spanyolországban?

— *Forr az élet, forradalmi a hangulat*, mint csaknem mindenütt. Itt-ott vannak csak kisebb zavargások, de ezek *nem súlyosabb természetűek, mint Európa más városaiban*. Remélem, mire visszatérek, már megint elcsendesedett minden.

Budapestről beszél aztán:

— A mult esztendőben hiába próbáltam Budapestre jönni, nem sikerült, mert más volt az elfoglaltságom. Félig-meddig üdülés és pihenés az, ha idejövök, mert *itt vannak a világ legkedvesebb emberei*. Hogy mennyire szívügyem a magyar zeneművészet ügye, csak azt mondom el, hogy előadtam *Kodály* Psalmus Hungaricus című zsoltárát és *Bartók* nagyon sok zenekari művét dirigáltam saját zenekarom élén. Ők ketten *Dohnányi*-val együtt a magyar zeneművészet büszkeségei... *Hubay*-t, az örökifjú mestert, akit én már olyan régóta ismerek és nagyrabecsülök, szintén nagyon szeretem. Csoda hát, hogy szívesen jövök ide? Hova jöjjön örömmel az ember, ha nem oda, ahol ilyen nagyszerű muzsikusok vannak? Itt születtek és mind magyarok!...

Mit mesél a Grand Hotel?

Századszor került színre tegnap este Bécsben a »Bál a Savoyban«. *Ábrahám* Pál nagy operettje és *először kerül színre a jövő héten*, ugyancsak Bécsben új kis operettje, a »Märchen im Grand Hotel«. A »Mese a Grand Hotelből« próbái közvetlenül a bécsi bemutató után megkezdődnek *Budapesten is*, ahol az ujdonság *április második felében kerül először a közönség elé* a Vígszínházban, *Heltai* Jenő fordításában.

Ábrahám Pál

Ábrahám, mint ismeretes, két osztrák librettista szövegkönyvét zenésítette meg, amely *Savoir* »A nagyhercegnő és a pincér« című vígjátékából, a Belvárosi Színház egykori műsordarabjából készült. De sok köze nincs hozzá; meséjének csak éppen a vázája maradt meg.

Sok képének kerete — *Hollywood lett*. Hollywood filmvilágában újat hajszolnak és az újat — jól tudják — csak a régi Európában találhatják meg. Fölkerekedik hát a dúsgazdag filmkirály leánya, hogy új film-mesét és új szereplőket keressen Európában. Azzal a tervvel, hogy csak olyan mesét vásárol meg, *ami igazán megtörtént az életben* és csak azokkal játszatja el, akik *az igaz történetben maguk szerepeltek*. Vagyis nem hercegeknek és fejedelmeknek maszkírozott színészekkel, hanem magukkal a hercegekkel.

Jobb helyre persze nem is mehetne felfedező útjában, mint a Rivierára, a cannes-i Grand Hotelbe, ahol meg is találja a mesét, amely valóban lejátszódik. Izabella, a hazájából elmenekült *spanyol infánsnő* — ez lett a Savoir orosz nagyhercegnőjéből — menyasszonya *egy magyar hercegnek*, de ez nem akadályozza meg abban, hogy forró kalandba ne bocsátkozzék a hotel egyik csinos szobapincérével. Ez a szobapincér — hogy a *happy end*nek majd mi se álljon útjába — egy francia miniszter és nagyon gazdag hoteltulajdonos fia, aki csak tanulja a mesterséget.

A Grand Hotel meséje aztán Hollywoodban ér véget, ahol találkozik az egész társaság. Elkészülhet a nagy sikert igérő film és össze is házasodhatnak a szereplői. Mert természetesen kisül, hogy a szobapincér és az infánsnő között nincs is olyan nagy társadalmi különbség.

* **Négy premier a jövő héten.** Szerdától szombatig *négy új darab* kerül bemutatóra a jövő héten. Megnyitja a premierek sorát *szerdán* a Vígszínházban Sidney *Kingsley* »Az orvos« (»Men in white«) című amerikai színműve; *pénteken* következik a Nemzeti Színházban *Surányi* Miklós »Aranybástya« című színműve; *szombaton* pedig két bemutató lesz: a Belvárosi Színházban *Halász* Imre »Napoleon ágya« című bohózata és az Andrássy-úti Színházban *Andai* Ernő és *Eisemann* Mihály »Vadvirág« című operettje.

* **Saásdy Alice visszatér a színpadra.** *Stead* angol ezredes végrendeletével kapcsolatban többször szó esett *Saásdy* Aliceről, aki, amióta visszavonult a színpadtól, nem szerepelt a nyilvánosság előtt. A volt színésznő — hír szerint — *ismét színpadra fog lépni*. Magyar kabarétársulat keretében *német és angol sanszónokat fog előadni egy zürichi* színházban. A társulat áprilisban kezdi meg vendégjátékát Svájcban.

* **Szünet lesz ismét a Fővárosi Operettszínházban.** Március 26-án lesz a »Sárga liliom« *századik* előadása a Fővárosi Operettszínházban és ezzel *néhány napra be is zárulnak a színház kapui*. Három-négy napig nem lesz előadás; *Andai* és *Komjáti* »Tilos a házasság« című új operettjét fogják este is próbálni, amely közvetlenül husvét előtt, március 31-én kerül először a közönség elé.

„Barlangvasút"

A Magyar Színház ujdonsága

Sándor, a »Barlangvasút« gépésze, bármilyen nagyralátó ábrándozó is, nem panaszkodhatik irodalmi őseire. Sőt Peer Gynt, Hannele, Kiss József tengeri viharokról álmodozó dunai propeller-kapitánya, A farkas, Marius előkelő rokonságán kívül saját nemesi rangját *Faragó* Sándor kétségtelen írói tehetsége is biztosítja.

Álomjáték. Vagy inkább: álom és játék. A mutatványos bódé sárkányvezetőjének álma Csipkerózsika tündérágyában nem csap sehol se össze saját életével, az álom leleplező ereje sehol se világít be a lélek barlang-

Lázár Mária

Ráday Imre

jainak rejtelmes sárkány- és tündérvilágába, nem kelti a barlangvasút rejtelmes viaszfiguráit új áloméletre, sőt élő alakjait is csak viaszbábokká álmodja vissza. Álom és valóság minden drámai találkozás nélkül békésen vonul el itt egymás mellett, amint kétszer is látjuk ugyanazt a játékot.

A költő álma és a költő valósága helyett meglepő, elmés és nagyon hatásos külön színpadi jelenetek. Az ébredéskor amúgy is itt van már a földalatti kalauzi kinevezés s a megvadult álomsárkány hiába röpíti lovagját a szerelmes kis cukorkáslánnyal együtt a holdba, hogy csillag helyett magát a meg nem született gyereket lopják vissza a földre vagy a mennyországba. A gyerek él, titokban mégis megszületett s a váratlan örvendetes családi esemény egyszerre megváltoztatja és boldoggá teszi a megszelidült ligeti Szent György-lovagot.

A közönséget is. A nézőtér imádja ott fenn a gyereket s hisz rendületlenül a színpadi gólyamesében. A tegnapi főpróba közönsége is izgult, mulatott, határozottan a szerző pártjára állt. *Reinitz* Béla hangulatos és leleményes kísérőzenéje, szerénységében is egész kis remekmű. A gyönyörű képek mozgalmasságában *Hevesi* Sándor kitünő rendezésére ismertünk. *Lázár* Mária, *Ráday* Imre, *Kabos* Gyula, *Dán* Etelka teljes szivükkel és tudásukkal képviselik az érdekes darabot.

(H—ó)

* **Új bankelnök.** *Góth* helyett, aki a Vígszínházban játszott, a »Helyet az ifjúságnak« előadásában a Belvárosi Színházban tegnap este *Sarkadi* Aladár játszotta a bankelnök szerepét. Vasárnap délután is ő lesz a bankelnök, de az esti előadásokban a premier szereposztásában kerül a darab színre, Góth fellépésével.

* **»Giuditta«: április 10.** Az Operaházban most állapították meg *Lehár* Ferenc »Giuditta« című új daljátékának »végleges« premierdátumát. Az első előadást *április 10-ére* tűzte ki az igazgatóság.

Az „Egy csók és más semmi" miatt elvesztette a bécsi Scala-színház vigalmi adókedvezményét

Az osztrák kormány néhány héttel ezelőtt szükségrendelet útján *felfüggesztette a magánszínházak vigalmi adóját* azon a címen, hogy a színházak kulturális, művelődési célokat szolgálnak.

A közoktatási minisztérium, mint *bécsi* szerkesztőségünk jelenti, *ma a Scala-színháztól megvonta ezt a kedvezményt*, mert a színház, amely tegnapelőtt mutatta be az »Egy csók és más semmi« című magyar zenés vígjátékot, ezzel bebizonyította, hogy nem szolgál népmüvelési célokat. A Scala-színháznak tehát *a magyar darab előadásai után meg kell fizetnie a hatszázalékos vigalmi adót*. A megokolás szerint a minisztériumot erre a feltünő intézkedésre az osztrák sajtó állásfoglalása késztette, amely *egyértelmüen élesen bírálta az »Egy csók és más semmi« sikamlósságait*.

Dr. *Beer*, a Scala-színház igazgatója azzal védekezik, hogy a darab olvasásakor ezek a sikamlósságok *nem voltak olyan szembeszökők, mint az előadáson*. A Scala-színház most azzal a tervvel foglalkozik, hogy új darabját, amelyet április elejére tervezett, *már a jövő héten bemutatja* és igy hamarosan véget érnek az »Egy csók és más semmi« előadásai.

* **Használt a botrány »Coriolan«-nak.** *Shakespeare* »Coriolan«-ja *február 1-ike* óta számüzve volt a párizsi Comédie-Française müsoráról is, mert, mint emlékezetes, legutóbbi előadásain nagy nézőtéri botrányok voltak: a közönség egyik jelenetét politikai tüntetésre használta fel. Most a szépmüvészeti miniszter ismét megengedte, hogy müsorra tüzzék és reprize a hét elején, mint Párizsból jelentik, olyan színházi »attrakció« lett, hogy előadása *a maximális bevételt eredményezte: harminckét ezer frankot*. Az előadás minden incidens nélkül folyt le, igaz, hogy a kezdete előtt a függöny elé lépett Denis *d'Inés*, a Comédie »heti ügyeletese« és formás beszédben figyelmeztetvén a közönséget Molière házának hagyományaira és a shakespearei mühöz méltó viselkedésre intette a nézőteret.

BELVÁROSI SZÍNHÁZ

Szombaton, március 24-én **először**

NAPOLEON ÁGYA

HALÁSZ IMRE új vígjátéka.

Főszereplők: Dayka Margit, Turay Ida, Ákos Erzsi, Soltész Annie, Monti Magda, Vadász Ili, Páger, Dénes György, Nagy György, Apáthy, Harsányi, Baróthy, Mészöly stb. — Rendező: Kürti Pál. — Díszlettervező: Gara Zoltán.

Premier a Vígszínházban

Szerdán, március 21-én a new-yorki szezón szenzációja

AZ ORVOS

Színjáték 3 felvonásban

Irta: **Sidney Kingsley**

Forditotta: **Harsányi Zsolt**

Tőkés Anna, Ágay Irén, Somlay, Somló, Rainai, Mály, Hajmássy, Gárdonyi, Makláry, Kovács, Vendrey.

Nyilvános főpróba 20-án, kedden este ½8 órakor

Özv. Bátki Józsefné szül. **Marusicz Margit** felesége, **Borbála, László** gyermekei, **özv. Szabó Sándorné** szül. **Bátki Erzsébet** huga, **özv. Marusicz Józsefné** anyósa és kiterjedt **rokonsága** nevében a fájdalomtól porig sujtva jelentik, hogy a drága jó férj, apa, testvér és rokon

Bátki József

festő és szobrászművész

a Mindenható kifürkészhetetlen akaratából 1948 december 27-én délután fél 3 órakor, életének 72-ik évében visszaadta nemes lelkét Teremtőjének.

Kiesett a véső, az ecset dolgos kezeiből, az örök művészi szépért rajongó lelke visszaszállt Alkotójához.

Drága tetemeit 1948 december 29-én délután 3 órakor kisérjük utólsó utjára a salgótarjáni temetőben a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Az engesztelő szentmiseáldozatot a megboldogult lelkiüdvéért 1948 december hó 30-án reggel 7 órakor mutattatjuk be a Mindenhatónak.

Salgótarján, 1948. évi december hó 28.

Nyugodj békében áldott Lélek, emléked örökké él szivünkben.

Gyászolják még sógorai, sógornői, unokaöccsei, unokahugai és az egész rokonság

Végh, Starján

Bátki József
festő és nebán
+ 1948 dec. 27
Salgótarjánban

N.

dr. Szentiványi Gyula
úmnak

Budapest XI.,
Lágymányosi u. 16.

48 XII 29 12
MAGYAR POSTA

Vásárfia. Bátki József fafaragása

A Szivet a szivnek"

Ez volt az első ügy, amit Kluger Gábor az apja halála után önállóan intézett el. Judit, mikor belépett, arra gondolt, hogy meg fogja mondani, hogy így nem lehet kezelni az embereket. Hogy szoknyaszempontok nem érvényesülhetnek egy vállalat vezetésében és hogy ez nagyon veszedelmes út.

De Kluger Gábor ő ellene fordította az elfogultság vádját, még hozzá szemrebbenés és habozás nélkül és az erkölcsi fölény olyan látszatával, ami valósággal lenyügöző volt. Judit megfélemlítve hallgatott és arra gondolt, hogy vajjon nem volt-e jogos a szemrehányás, amit kapott? Nem birta eldönteni. Csak azt tudta, hogy utálja, mérhetetlenül utálja Kluger Gábort és mindent odaadna érte, ha az öreg urat kikaparhatná a föld alól.

Folytatjuk

Suhanc

Bugylibicska a fényes csizmaszárban.
A csizma sarka dalt nyikorog lágyan.

A csizma halk nótát harmónikál
Örömében, hogy mint egy kis király,

A gazdája oly gőggel lépeget...
Csináltvirág a kék ujjas felett.

Az ing fehér s vakít, virít a fényben.
Kemény a kéz s jobbra, balra kevélyen

Fűzfavesszővel suhintgat; szilaj,
Forró kedv fűti: tavaszi vihar.

Tizenötéves. Csupa vad erő
És féktelenség. Övé a jövő,

Övé a világ... Vidáman dalol
S hegyesen néz rád kalapja alól.

ÖLBEY IRÉN

Uj Idők 1939. XXXIX. 17.

Sportgyakorlat a réteken. A mezei futó tréningje, mint a nyulak legújabb réme — Mühlbeck Károly rajza

Kis Tárca

Tabáni titkok

Egy hipermodern festő kificamodott kezű-lábú fejű nőt alkotott a vásznán. Ósdi kollégája nagyon heves szemrehányásokkal illette.

— Barátom, ehhez te nem értesz, mert elmaradtál a világtól. Ez az új szépség.

— No, ha szépség, — válaszol az öreg, — akkor kívánom, hogy ilyen legyen a feleséged meg a lányod.

Ez az eset jut eszembe, valahányszor költőink krokodilkönnyeket rínak a Tabán pusztulásáról. Mert úgymond, ott lakott a költészet. De még sohasem hallottam, hogy valamelyikük egy tabáni vityillóban szeretett volna lakni. Nem óhajtották magukat ennyire beleérezni a Tabánba.

Most, hogy a Tabánt leépítik s a vityilló-költészetnek befellegzett, elárulhatok egy titkot. Az a Tabán, amelyet most fog eltüntetni a föld színéről a napszámosok csákánya: *nem is az igazi régi. Száz* évvel ezelőtt a közvéleményben kialakult az a nézet, hogy ime, immár egész rendes városrész áll a *régi rendetlen* Tabán helyén.

Milyen lehetett a *régi* rendetlen, ha a *mostani,* rendes, így fest?

Erről eléggé megbízható értesüléseink vannak.

1810-ben vad tűzvész pusztított Budának ezen a részén. A Tabánból semmi más nem maradt, mint por és hamu. Még a templom is félig-meddig martaléka lett a katasztrófának. Az a Tabán, amelyet mi ösmerünk, a nagy tűz után épült, hol vályogból, hol téglából. Két olyan anyagból, amelyet az ős-Tabán nem ösmert. Mert a tűz előtt ott lopott karókból, pléh-hulladékból, a szemétről fölszedett gyékényponyvából, elhasznált zsákokból, kimustrált ládákból s más effélékből épített hajlékokat az ős-tabáni architektúra. Nem is a hajlék volt a legfontosabb, hanem a hozzátartozó udvar és kert. Mert ebben füstölögtek a lacikonyhák, itt főzték kisüstön a pálinkát, nagyüstön a lekvárt, füstölték a fokhagymás kolbászt, ütötték csapra a hordót. Az egész régi Tabán inkább afféle nyári világ volt és az igazi élet akkor kezdődött ott, amikor a jég már elpusztult a Duna hátáról s tartott addig, amíg az első jégtáblák megjelentek. Az ős-Tabán tudniillik egyetlen nagy matróz-csapszék volt, száz apró alkatrészre parcellázva. Ez volt az első kikötőhelyük a Dél felől felvonuló, lóvonatú dereglyéknek, amelyek gabonát, gyümölcsöt, állatot, bőrt szállítottak, a cifraszínű hajók itt tartották első állomásukat, pihentették a hajóvonólovakat. Ide sereglettek a kupecek és alkudoztak a dereglyésekkel, mialatt a matrózok a Tabán kurtakocsmáinak udvarán dalolva itták a budai vörös bort, rágták a pirítósat és ferblit játszottak a gazdával. Rendes pest-budai ember sohasem tévedt ide, mert az ős-Tabán tanyája volt a leghírhedtebb bicskásoknak, hamiskártyásoknak és számtalan olyan alaknak, akiknek foglalkozása gyakran kétes, legtöbbször még ilyen sem volt. Ez volt az ősi, az igazi Tabán, vad-romantikájú piszkos fészek, levantei hangulatokkal, tízféle anyanyelvű jött-mentjeivel, Kelet és Dél tarka népviseletében. Ha a Tabanografia már akkor is oly fejlett lett volna, mint újabb lírikusaink idejében: mennyi zamattal gazdagodott volna költészetünk!

Sajnos, ezt a söpredék-múzeumot az utolsó szalmaszálig megsemmisítette az 1810-iki nagy tűz. Amit üszkein építettek, már „úri" városrész volt. Mert ebben már üvegből voltak az ablakok, kémények is keletkeztek a háztetőkön, sőt kapu is volt az udvar felé.

Hogy ezt a második, rangos Tabánt most köztisztasági, közrendészeti, közbiztonsági stb. okokból halálra ítélték, az csak arra vall, hogy a közmunkák tanácsa nagyon magas lovon ül. Neki már ez a második, talmi-Tabán is túlköltői volt. Így váltakozik a bürök lírai ízlése.

Azonban a költőkre nézve ez nem jelent végzetes csapást. Mert a világ művészi szelleme ma már elérkezett a technokráciáig, a festők már festenek olyan képeket is, amelyekről nem lehet katalógus nélkül megállapítani, portré-e avagy lokomitív, a költők számára pedig lírai zsákmánynak kínálkozik az Elevátor, a gőztraktor és a dinamóház. Nem kell tehát nagyon komolyan vennni a nagy zokogást, amelyet a Tabán elmúlása miatt végeznek.

KRÓNIKÁS

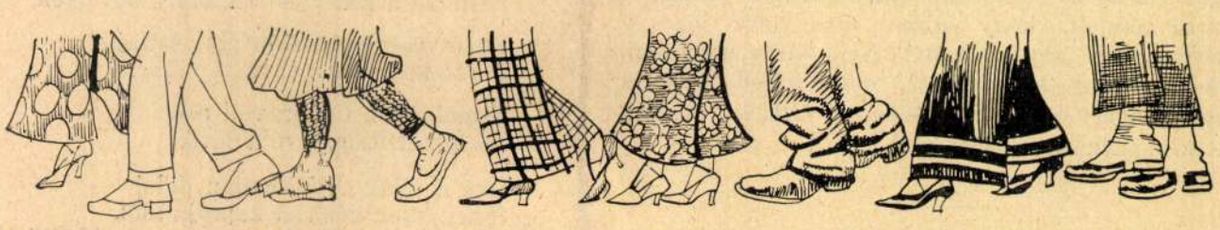

Dunaparti nadrágkorzó. Holnapután már így festenek a nadrágdivatos asszonyok és lányok — Mühlbeck Károly rajza

Általános osztály. Tervezte: Haas Miklós.

mellett a kezdettől fogva arra ösztökélik a növendékeket, hogy a saját eszméiket fejezzék ki, papiron, agyagban, fémben, stb.-ben. A régi mintákat tanulmányozzák ugyan, de utánzásoktól tartózkodnak, e helyett pedig nagy súlyt fektetnek a természet formáinak megismerésére és a közvetlen alakításra. A munkák aprólékos kidolgozása helyett inkább az értelemre, a lényegesre fektetik a fősúlyt. Természetes, hogy kezdetben a tervezési kisérletek igen primitivek, de idővel elérik azt, hogy minden növendék, a kiben csak némi tehetség van, a maga egyéni felfogása szerint helyesen tudja megfejteni a reá bizott feladatot.

E mellett megvan az angol iskoláknak az a rendkívüli előnye, hogy növendékeik mind a nappali órákon át ipari műhelyekben gyakorolják mesterségüket illetve művészetüket s csak az esti órákat töltik az iskolában. Olyan iparművészeti iskola, a hol a növendékek az egész napot töltik, egyáltalán nincs Angliában. A műhelyekben teljesített munka révén megismerik a gyakorlati élet követelményeit, elsajátítják a teknikai tudnivalókat és a fortélyokat, a melyekkel a különböző anyagok ellenállását lehet legyőzni. Ilyképen azután megvan az összhang, a művészi oktatás és a gyakorlati élet között, a mit tisztán iskolai tanítás mellett soha sem tudunk egészen elérni.

Ha a kontinens viszonyai nem is engedik meg, hogy az iparművészeti iskolák az angolok bevált rendszerét és a tanítás módját egészen elfogadják, de az

Általános osztály. Tervezte: Wallerstein Dezső.

oktatás *művészi* részét mindenütt iránytadónak veszik, a hol egyáltalán megvan a hajlandóság arra, hogy az iskolákat a jelen kor követelményeihez alkalmazzák. Tagadhatatlan azonban, hogy vannak még egyes iskolák, — legyen elég, ha az elmaradottságáról híres bécsi iparművészeti iskolára utalok — hol most is, a XIX. század alkonyán, görcsösen ragaszkodnak a sablónhoz, mely beérte a manuális ügyességgel, a tiszta, szabatos munkával, a recipe szerint készült és kompozicióknak nevezett kompilátiókkal, s a mely a gyakorlati élet követelményeinek mellőzésével főleg az iskolai kiállítások számára csináltatta a minél mutatósabb munkákat. Ilyen iskolák, nem hogy hasznára, hanem éppen kárára vannak az iparművészetnek, mert annak egészséges fejlődését akadályozzák.

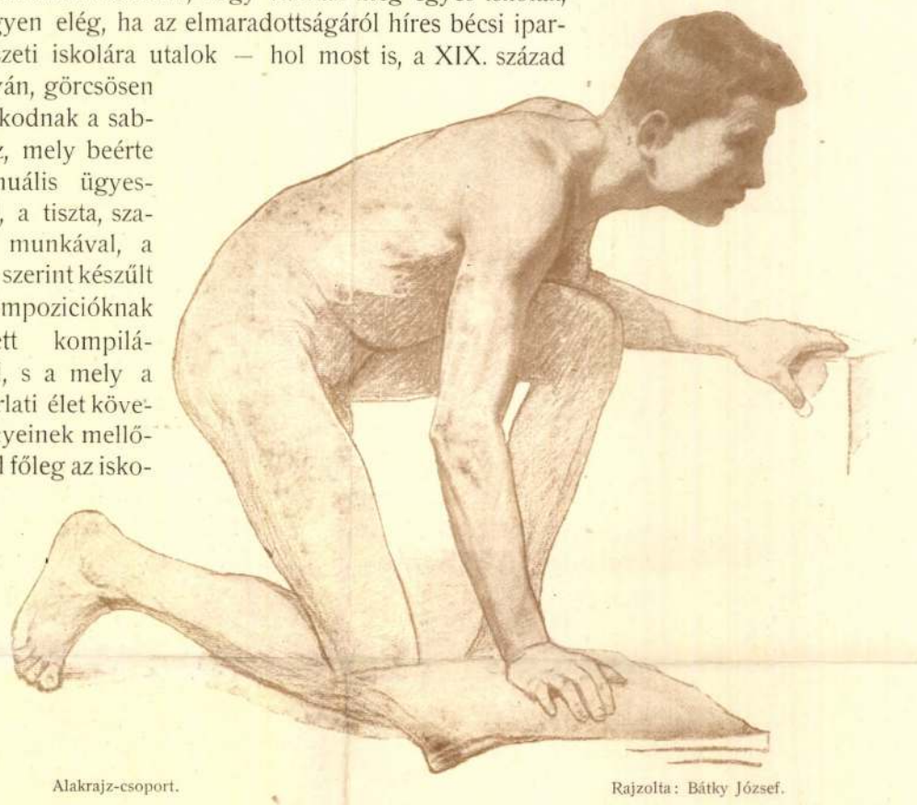

Alakrajz-csoport. Rajzolta: Bátky József.

De viszont konstatálható az is, hogy még az oly óvatos s hagyományaikhoz ragaszkodó német iparművészeti iskolák túlnyomó része most már egymással nemes versenyre kel, hogy a növendékekben az önállóságot, az alkotó képességet fejleszszék s a tehetségesek művészi egyéniségének kidomborítására hassanak. Igy aztán meg is felelnek a ma már oly fontos hivatásuknak s hathatós előremozdítói a nemzet kulturájának és közvagyonosodásának.

*

Fokozottabb érdeklődéssel vártuk az iparművészeti iskolának ez idei kiállítását. Kíváncsiak voltunk, hogy mennyiben érintették az iskolát a magasan csapkodó hullámok, a melyek a mívelt nyugaton sorra döntögetik a maradiságnak sok, biztosnak hitt bástyáját; tudni óhajtottuk, hogy az iparművészetnek általános föllendülése és emelkedő presztizse, mily irányban befolyásolja az iskola munkál-

Magyar Iparművészet
1897/98.

Buzi Barna: Síremlék

Bátki József: Napsugár

MOLNÁR ANDRÁS

IPARMŰVÉSZETI ASZTALOS. ELVÁLLAL MINDEN E SZAKMÁBA VÁGÓ MUNKÁT. TELJES LAKBERENDEZÉSEKET, SAJÁT MŰVÉSZI TERVEI SZERINT A LEGMODERNEBB STÍLUSBAN ÉS A LEGJOBB KIVITELBEN. MŰVÉSZI KIVITELŰ KÉPKERETEZÉSEK :::

BUDAPEST, RÓZSA-U. 44

AZ ASZTALOSMESTEREK KIÁLLITÁSI EGYESÜLETE

A VÁROSLIGETI IPARCSARNOKBAN ÁLLANDÓAN

NAGY BUTORVÁSÁRT

TART, AMELY NYITVA VAN NAPONKINT REGGEL 9 ÓRÁTÓL DÉLUTÁN 6 ÓRÁIG

A NAGYKÖZÖNSÉGNEK ALKALMA VAN SZÉP, JÓ ÉS SZOLID BUTOROKAT JUTÁNYOS ÁRON VÁSÁROLNI

MAJOROS ÉS BÁTKY

ÜVEGFESTŐ, FŐVÁROSI IPARISKOLAI SZAKOKTATÓ, FESTŐMŰVÉSZ

ÜVEGFESTŐ ÉS MOZAIKRAKÓ ▪ MŰHELYE ▪ BUDAPEST, VI., BÉKE-TÉR. TELEFON 170-13.

CSINÁLNAK: ÜVEGFESTMÉNYEKET, VELENCZEI MOZAIKOT, SCRAFITÓT ÉS DISZÜVEGET

BUTORCSARNOK SZÖVETKEZET

Az iparművészeti társulat 1901-ik évi karácsonyi tárlatán a butorcsarnok-szövetkezet tagjai áll. nagy díjat nyertek.

A BUDAPESTI ASZTALOSIPARTESTÜLET VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ BÚTORCSARNOK SZÖVETKEZET RAKTÁRA ÉS ÜZLETHELYISÉGE VIII. KER., JÓZSEF-KÖRÚT 28. ÉS IV. KER., FERENCIEK-TERE 1., A HOL KIZÁRÓLAG CSAK BUDAPESTI KÉPESÍTETT ASZTALOS- ÉS KÁRPITOSMESTEREK MUNKÁI SZEREPELNEK.

KOVALD PÉTER ÉS FIA

BUDAPEST, VII., SZÖVETSÉG-UTCA 37. SZŐRME- ÉS FONALFESTŐ OSZTÁLYA. ELVÁLLAL FESTÉSRE ÉS FEHÉRÍTÉSRE MINDENNEMŰ NÖVÉNYI ÉS ÁLLATI FONALAKAT ÉS SZŐRMÉKET MINDEN TARTÓSSÁGI FOKBAN.

CALDERONI ÉS TÁRSA

BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. SZÁM.

(HAAS-PALOTA). SZÍNHÁZI LÁTCSÖVEK, NYELES LÁTCSÖVEK A LEGDÍSZESEBB KIVITELBEN ELSŐRENDŰ OPTIKÁVAL. ANEROID-BAROMÉTEREK EGYSZERŰ ÉS DÍSZES KIVITELBEN. SZOBA-, ABLAK ÉS FÜRDŐHŐMÉRŐK. PRIZMÁS LÁTCSÖVEK. CSILLAGÁSZATI TÁVCSÖVEK. :: SZEMÜVEGEK ÉS ORRCSÍPTETŐK ::

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Magyar Iparművészet
1911. 1. f.

SZABÓ ANTAL
SZOBRÁSZATI
□ MŰTERMEI □
BUDAPEST, VI.,
VÁROSLIGETI
FASOR 41. SZÁM

BIRÓ BÉLA

MŰ- ÉS BÚTOR-ASZTALOS MESTER, BUDAPEST, VIII. KERÜLET, PRÁTER-UTCA 3. SZÁM, (KÖZVETLENÜL A JÓZSEF-KÖRÚT SARKÁN)

JÓ IZLÉS, KITÜNŐ MUNKA. AJÁNLOM MAGAM HÁLÓ-, EBÉDLŐ-, ÚRI SZALON-, SZOBÁK-, IRODA- S ÜZLETBERENDEZÉSEK IZLÉSES KIVITELÉRE.— BÚTORTISZTÍTÁST, POLITUROZÁST, JAVÍTÁST JUTÁNYOSAN ÉS PONTOSAN KÉSZÍTEK

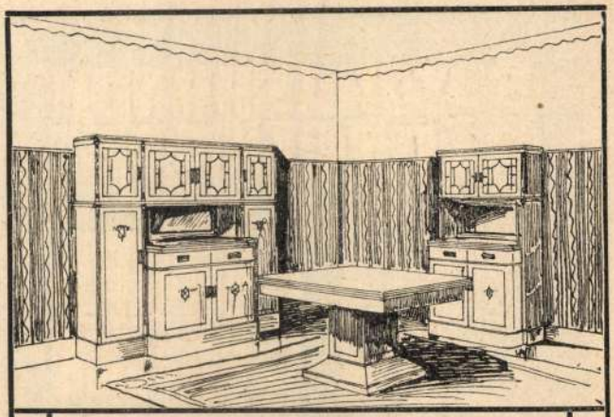

VÉGH SÁNDOR
MŰBÚTORASZTALOS, BUDAPEST
IX., TŰZOLTÓ-UTCZA 38. SZÁM

ELVÁLLAL TELJES LAKÁSBERENDEZÉSEKET, MODERN KIVITELBEN, ADOTT RAJZ, VAGY SAJÁT TERVEZET SZERINT. TELEFON 57-40.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET BEKÖTÉSI TÁBLÁI

KAPHATÓK GOTTERMAYER NÁNDORNÁL KÖNYVKÖTŐNÉL IV. KER. KIRÁLY I. PALOTA 5

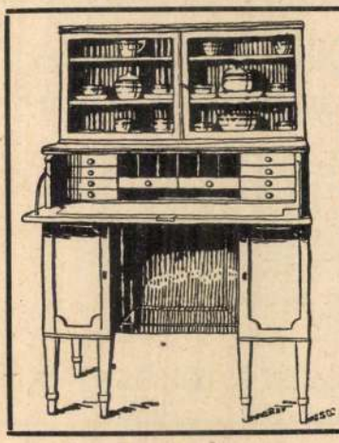

RADÓCZ
JÁNOS
műasztalos

BUDAPEST, VIII.,
CONTI-UTCA 30.
(a József-körút, Rákóczi-téri vásárcsarnok közvetlen háta megett).

Telefon: 97—28.

KISZLING JÁNOS
ASZTALOS-MESTER

ÚJPEST, TAVASZ-UTCA 66. SZ.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-729

1973 AUG 11

Nógrád

Bátki József festő- és szobrász műveiről

Szobrok, *emlékművek*

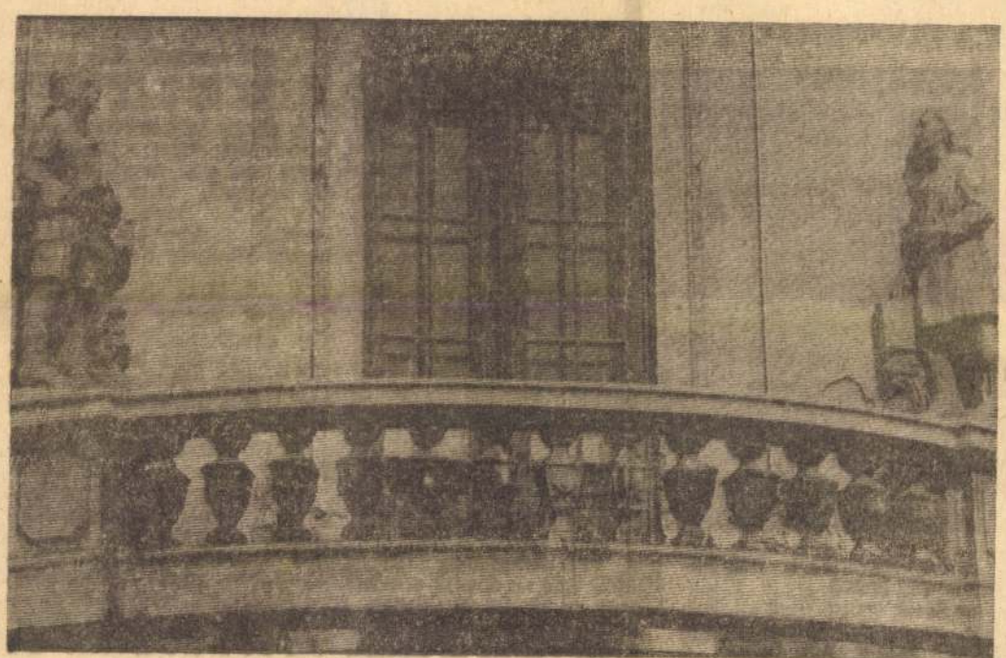

A Palócföld című Nógrád megyei folyóirat 1973. évi első számában Czinke Ferenc Egy dombormű ürügyén címmel írt cikkében Bátki József festő és szobrász emlékét idézi, aki a cikk szavai szerint — „megyénk képzőművészeti előképeihez" tartozik. Többi közt megjegyzi: „...a korigény értékrendjében egybecsomagoló szemlélet nem tekint eléggé mélyére a történelmi pillanatnak, hogy a valós koreszmény részévé olvassza az igaz értékeket!" Cikkét azzal a megállapítással zárja: „...Bátki József, az alkotó is a mienk!"

Salgótarjánban Bátki (a korabeli sajtóközlemények szerint többször: Bátky) Józsefnek két munkája látható közteren. Az egyik a jelenlegi Madách Imre Gimnázium és Szakközépiskola utcai kapuja felett két figura. A Nógrád megyei Levéltárban őrzött polgármesteri iratok (5281/1948) szerint 1947-ben kerültek mai helyükre, az állami gimnázium ebben az évben költözött a volt csendőriskolába. Íme Blanár Sándor polgármester levele: „Tárgy: Művészetek támogatása, Magyar Kommunista Párt Nógrád megyei Bizottságának, Salgótarján, 113/m. titkár 1948. szám alatt hatóságomhoz intézett megkeresésére közlöm, hogy Bátki József szobrászművész részére a múlt évben a volt csendőriskola átalakításához 2 db. szobrot rendeltem, ezzel 6000 forinttal támogattam nevezettet... Salgótarján, 1948. április 13." A másik munka egy 1948-ban készült Petőfi Sándor-dombormű. „Tegnap délután a Hotel Salgó épületén emléktábla-avatásra került sor. A táblát Petőfi Sándor születésének 150. évfordulója alkalmából, a salgótarjáni ODOT résztvevői jelenlétében leplezték le, majd megkoszorúzták..." (Nógrád, 1973. június 21.) A híradás nem említi, de ez is Bátki József munkája.

Amint azt Czinke Ferenc is írja említett cikkében: „...Bátki Józsefet nem kell újra felfedezni!" Így van. A Művészeti Lexikon ezt írja róla: „Bátki József (Zagyvaróna, 1878. — Salgótarján, 1948. dec. 27.) festő és szobrász. Budapesten, Párizsban, majd Róth Miksa üvegfestő-intézetében tanult. Oltárképeket, üvegablakokat készített. A '20-as évektől szerepelt budapesti kiállításokon, főleg kisméretű népi alakokat ábrázoló faszobraival (Megy a juhász a szamáron, Napsugár). Élő vonalak címen 1946-ban könyve jelent meg a rajzolás technikájáról."

Oltárképeinek, egyházi vonatkozású egyéb műveinek esztétikai elemzése nem a cikk feladata. Freskói, oltárai, faliképei láthatók többi közt a homokterenyei, a bárnai, a zagyvaróna, a pestújhelyi, a salgótarjáni déli plébániatemplomban (főoltár), a mátraverebélyi-szentkúti kegyhelyen (főoltár, freskók, oltárfestmény). S egyében kívül ő készítette Salgótarjánban az 1969-ben városrendezési okból lebontott zsidótemplom (Rohamléptekben..., fényképes tudósítás a bontásról, Nógrád, 1969. június 17.) belső festését 1927-ben. (Művészi munka városunkban, A Munka, 1927. október 1., továbbá a A Munka tárcája Isten imádás a művészeten át, 1927. nov. 5.).

Az „előképekhez", valamint a város szellemi önismeretének kérdéséhez tartozik, hogy Bátki József egyházi és világi tárgyú alkotásait a korabeli Magyarország uralkodó osztálya saját történelemszemléletének erősítése, a „keresztény nemzeti" eszmék meggyökereztetésére használta fel. Ezt bizonyítják az akkori országos és helyi lapok beszámolói, amelyeket a salgótarjáni Nógrád megyei Munkásmozgalmi Múzeum bocsátott rendelkezésre. A Salgótarján története című monográfia (Salgótarján, 1972.) írja: „Meglátogatta Salgótarjánt az ellenforradalmi korszak egyik közismert szónoka, a jezsuita Bangha páter, a helyi lap szerint is ünnepi beszéde — amit a bányászok »védőszentjének« Prokopnak ünnepén mondott el — harcias, kemény hangot ütött meg." Lássuk, milyeneket? Például: „...A szellem megrontásában igen nagy szerepe van a sajtónak. Elrettentő példákat sorolt föl az életből ennek bizonyítására. Kéri a hallgatóságot, hogy csak tisztességes hangú, a kereszténység morál alapján álló újságot, könyveket olvassanak..." (A Munka korabeli számának cikke Bátki József főoltárának avatásáról a déli plébániatemplomban. Erre az alkalomra jött ugyanis ide Bangha páter.)

A díjazott Napsugár című faszobor sikeréről pedig ezt írja a lap: „... De a művészi dicsőség meleg fuvalma simogatta meg Bátki művészünk arcát akkor is, amikor a kiállítás megnyitásán a főméltóságú kormányzó urunknak összesen harmadmagával bemutatták, s a kormányzó úr a két szobrát hosszabb szemléléssel tüntette ki... A magunk részéről pedig azt kívánjuk, adjon neki az Isten erőt, bizalmat és kitartást, s városunk vezetőségétől megértő szívet, hogy a kormányzó úr érdeklődése és esztétikusaink felfigyelése állandó értéket és lelkesítést jelentsen számára." (A Munka, 1941. április 19.) Egyébként a város vezetőségének figyelme nem maradt el.

1945 után a művész palóc nép faszoborsorozat készítését tervezte, néhányat ki is faragott, 1948-ban elkészítette a már említett Petőfi-dombormüvet. E sorok nem a teljesség, s nem az értékelés igényével íródtak. Csupán adalékot jelentenek ehhez a még elvégzendő munkához, illetve az „előképek" majdani mélyebb feltárásához.

Tóth Elemér

nni
nkáját
ött

jó kezdeményezésnek bizonyult, de sajnos, nem sikerült megfelelő partnert találnunk hozzá — sorolja Varga József, majd még hozzáteszi —, csupán elvi segítséget kaptunk a kulturális szervektől.

A KISZ VIII. kongresszusán többen megfogalmazták, hogy tegyük vonzóbbá a KISZ-t. Arra is választ kerestem, hogyan sikerült ez a szécsényi járásban.

— Munkánk során nagyon sok tényezőt figyelembe vettünk. Olyan elemekkel gazdagítottuk a programokat, melyek nem voltak híján romantikának. Elég csak a hollókői ifjúsági találkozót említeni. Ezt a szemléletet terjesztjük a régi, s majd az új vezetőségek tagjai között is. A szabad idő eltöltésének megszervezését is még élménytadóbbá szeretnénk tenni. Igazán akkor lesz vonzó a KISZ-alapszervezet, ha a fiatalok érzelmére tud hatni. Az a tapasztalatunk, hogy néhány helyen hivataloskodó hangnem uralkodott el a taggyűléseken. A november kilencedikén megrendezésre kerülő járási küldöttértekezleten ezekre a vonásokra felhívjuk majd az új KISZ-titkárok figyelmét — magyarázza Kiss Gyula.

A választási előkészületek javában folynak. Nem kis feladat a megfelelő emberek kiválasztása. Ahogy a szécsényi járás ifjúsági vezetői elmondták, már mindenütt megtárgyalták a pártszervek vezetőivel az új vezetőség összetételét.

NAGY SZÜKSÉG is van rá, mert az ifjúsági szervezetek előtt újabb és újabb feladatok állnak, melyek valóra váltása nem kismértékben múlik az alapszervezetek vezetőségein.

Szabó Gyula

ében

öntözésben is nagy fantázia rejlene. Ám effajta álmodozásra egyelőre nem pazarolják idejüket. A távlati fejlesztési tervben a növénytermesztést már teljesen alárendelték az állattenyésztésnek. Jóformán már csak gabonát termesztenek.

A pásztói járásban jó néhány közös gazdaságban a szarvasmarhaprogram megvalósítása terén nagyobbak a lehetőségek és tennivalók mint Felsőtoldon. De a Cserhát belsejében is ügyekeznek lépést tar-

Munkásarcok

Tréfára mindig kész...

A nagycsarnokból jön, kezében két kulcs.

— *Ernő, gyere csak* — szólítja meg a párttitkár. Búzás Miklós ifjú Kajtor Ernőt, a Ganz-MÁVAG mátranováki gyáregységének géplakatosát. A mindig tréfára kész, s azt elviselni tudó alacsony termetű, zömök fiatalembert mindjárt különféle megjegyzésekkel próbálják ugratni. Ő azonban szilárdan áll az incselkedő nyelvek keresztтüzében. Egy-egy talpraesett megjegyzésével ad mattot az élcelődőknek. Sértődöttség nélkül folyik a diskurzus. Még akkor is így van, ha egy-egy közbeszólás a fiatalember elevenjébe talál.

Tréfára kész hajlama és készsége aztán végigvonul későbbi beszélgetésünkön is.

— *Szeret dolgozni?*

— Nem nagyon, csak egy cseppett, annyit, amennyi szükséges — válaszol, miközben huncutul összeráncolja szemét, számítva meghökkenésemre.

— *Ezért kap 16 forintos órabért — veszi és adja vissza a lapot a párttitkár.*

— Nagyon jó szakember. Univerzális munkás. Rá lehet mindent bízni — kapcsolódik a beszélgetésbe Kovács Jenő, a daruüzem fiatal művezetője.

Ernő szeme sem rebben az elismerő szavakra, úgy tesz, mintha a dicséret mindennapos lenne.

— *Mindig jó kedvvel jön az üzembe?*

Rám néz. Pillanatnyilag nem tudja, hogy tréfának, vagy komolynak szántam a kérdést. Kisvártatva megszólal:

— Azt nem mondhatom. De amikor már hozzákezdek a munkához, akkor megjön a kedvem.

— *Hány szakmája van?*

tam. Tanítómesterem Búzás Miklós volt — mutat a párttitkára — és Kapás Vilmos.

— *Büszkék magára?*

— Ők tudják — válaszol diplomatikusan.

A későbbiek során a gyáregység igazgatója és a közvetlen munkatársai is elismeréssel szólnak tevékenységéről, segítőkészségéről.

— Kedvelik életrevalóságáért, jó kedélyéért munkatársai. Mindenkinek segít munkájában — jegyzi meg a gyáregység igazgatója.

— Rendes emberek vannak a csoportban. Tizennyolcan vagyunk. Csak egy szakmunkás van közöttük. Többen betanított munkások, jó néhányan vannak ipari tanulók.

— *Sokat segíti őket?*

— Mindig, de nem esik nehezemre. Hárman vannak csak, akik önállóan tudnak dolgozni. Majd megtanulják. Én is így kezdtem...

— *Melyik szakmáját szereti jobban?*

— A mostanit. A lemezlakatosságot.

— *Miért?*

— Mert megkedveltem.

— *Hogyan?*

— Jött az magától...

— Ha szükséges, a darugépészeknek is bedolgozik, ugyanis a két munkaterület szorosan összefügg — jegyzik meg körülötte álló társai.

A fiatal szakember szavaiból egyértelműen kicsendül, hogy nem érzi magát a munka hősének. Amit tesz, azt szívvel, és legjobb tudása szerint cselekszi. Könnyfakasztó kifejezések nélkül, egyszerűen, természetesen és a jó szakemberekre jellemző büszkeséggel beszél munkájáról, úgy, ahogy annak idején mestereitől tanulta. Mert a fizikai munka számára nem egyszerű kenyérkereset, hanem hivatás.

Vajon mivel tölti a szabadidejét?

— Barkácsolok. Tagja vagyok a barkácsklubnak. Vezetőnk Koroknyai Oszkár. Egy kiállítást rendeztünk a községben, ahol falidíszeket — falilámpa, gyertyatartó — állítottam ki. Az üzem patronál bennünket. Anyagot ad, de helyiség is kellene.

— Majd lesz, ha közösen rendbe hozzuk — kér ismét szót a párttitkár.

— *Van még más hobbyja is?*

— Igen. Díszhalakkal foglalkozom.

— *Sok van?*

— Három akváriumban vagy háromszáz. Én, meg a szüleim gondozzuk.

Ahogy kivettem néhány munkatársa szavából, nem méltányolják eléggé ezt a szerintem kedves, és hasznos időtöltést. Pedig megérdemelné! A tartalmasabb szabad idő eltöltésének ez is egyik kulturált színfoltja. Jut még ideje a sakkozásra is. A helybeli sakkcsapat egyik jó képességű tagjaként tartják számon.

— Harmadikok lettünk a megyei versenyben — szól ismét az univerzális képességű jó szakmunkás.

Nem sokkal később lépteit brigádja felé irányítja. Siet, mert tudja, segítségére számítanak a kollektíva tagjai.

V. K.

Mai kommentárunk

Olasz üzletember Romhányban

Önmagában az még nem szenzáció, hogy olasz üzletember érkezett a FIM Romhányi Építési Kerámiagyárába. De az már érdekes és nyilvánosságot érdemel, hogy olasz cég

Dr. Szentiványi Gyula
főtitkár ternak,

Budapest XI.

Lágymányosi - u. 16.

Bátki József

dr. Szentiványi Gyula

H

IV. Lajos utca 16.

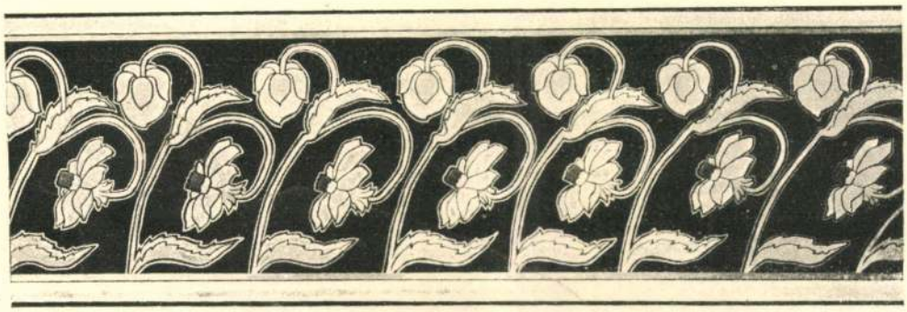

Általános osztály. Tervezte: Haas Miklós.

mellett a kezdettől fogva arra ösztökélik a növendékeket, hogy a saját eszméiket fejezzék ki, papiron, agyagban, fémben, stb.-ben. A régi mintákat tanulmányozzák ugyan, de utánzásoktól tartózkodnak, e helyett pedig nagy súlyt fektetnek a természet formáinak megismerésére és a közvetlen alakításra. A munkák aprólékos kidolgozása helyett inkább az értelemre, a lényegesre fektetik a fősúlyt. Természetes, hogy kezdetben a tervezési kisérletek igen primitivek, de idővel elérik azt, hogy minden növendék, a kiben csak némi tehetség van, a maga egyéni felfogása szerint helyesen tudja megfejteni a reá bizott feladatot.

E mellett megvan az angol iskoláknak az a rendkívüli előnye, hogy növendékeik mind a nappali órákon át ipari műhelyekben gyakorolják mesterségüket illetve művészetüket s csak az esti órákat töltik az iskolában. Olyan iparművészeti iskola, a hol a növendékek az egész napot töltik, egyáltalán nincs Angliában. A műhelyekben teljesített munka révén megismerik a gyakorlati élet követelményeit, elsajátítják a teknikai tudnivalókat és a fortélyokat, a melyekkel a különböző anyagok ellenállását lehet legyőzni. Ilyképen azután megvan az összhang, a művészi oktatás és a gyakorlati élet között, a mit tisztán iskolai tanítás mellett soha sem tudunk egészen elérni.

Ha a kontinens viszonyai nem is engedik meg, hogy az iparművészeti iskolák az angolok bevált rendszerét és a tanítás módját egészen elfogadják, de az

Általános osztály. Tervezte: Wallerstein Dezső.

oktatás *művészi* részét mindenütt iránytadónak veszik, a hol egyáltalán megvan a hajlandóság arra, hogy az iskolákat a jelen kor követelményeihez alkalmazzák. Tagadhatatlan azonban, hogy vannak még egyes iskolák, — legyen elég, ha az elmaradottságáról híres bécsi iparművészeti iskolára utalok — hol most is, a XIX. század alkonyán, görcsösen ragaszkodnak a sablónhoz, mely beérte a manuális ügyességgel, a tiszta, szabatos munkával, a recipe szerint készült és kompozicióknak nevezett kompilátiókkal, s a mely a gyakorlati élet követelményeinek mellőzésével főleg az iskolai kiállítások számára csináltatta a minél mutatósabb munkákat. Ilyen iskolák, nem hogy hasznára, hanem éppen kárára vannak az iparművészetnek, mert annak egészséges fejlődését akadályozzák.

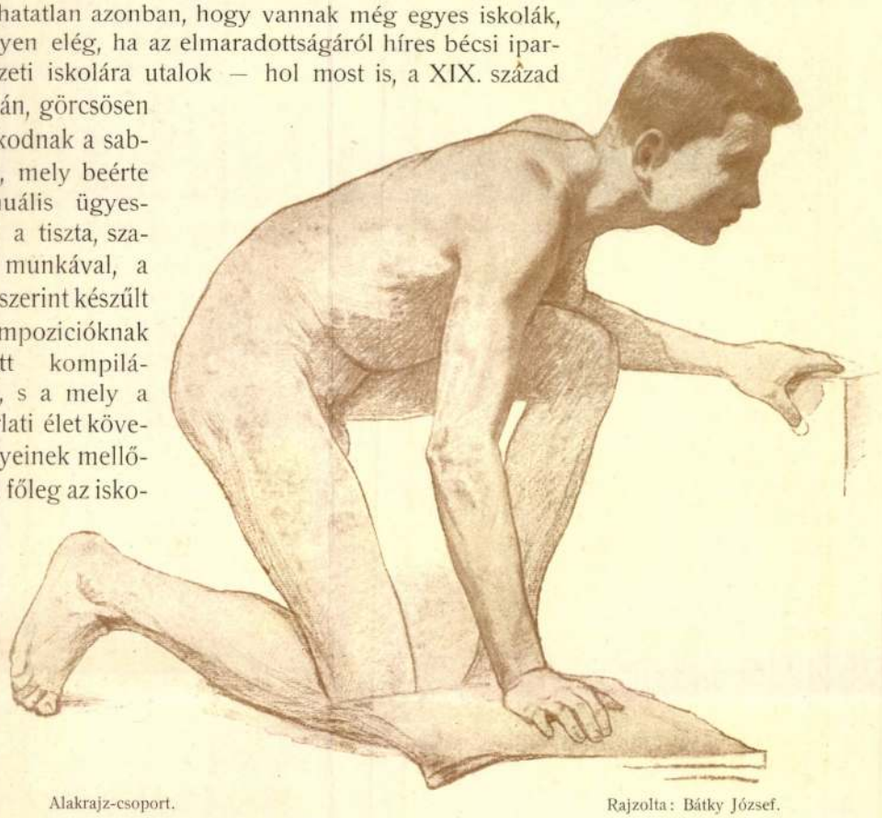

Alakrajz-csoport. Rajzolta: Bátky József.

De viszont konstatálható az is, hogy még az oly óvatos s hagyományaikhoz ragaszkodó német iparművészeti iskolák túlnyomó része most már egymással nemes versenyre kel, hogy a növendékekben az önállóságot, az alkotó képességet fejleszszék s a tehetségesek művészi egyéniségének kidomborítására hassanak. Igy aztán meg is felelnek a ma már oly fontos hivatásuknak s hathatós előremozdítói a nemzet kulturájának és közvagyonosodásának.

*

Fokozottabb érdeklődéssel vártuk az iparművészeti iskolának ez idei kiállítását. Kíváncsiak voltunk, hogy mennyiben érintették az iskolát a magasan csapkodó hullámok, a melyek a mívelt nyugaton sorra döntögetik a maradiságnak sok, biztosnak hitt bástyáját; tudni óhajtottuk, hogy az iparművészetnek általános föllendűlése és emelkedő presztizse, mily irányban befolyásolja az iskola munkál-

Magyar Iparművészet
1897/98. 380 l.

Bátky József

festő és nobran-

lárd okv.

Dornyay Salgótarján

29. l.

dig a következő alkuba bocsátkozott:

— Ön tehát kétszáz forintot kér, ez sok pénz! Tudja mit, száz forintot adok-váltó nélkül.

Ha ilyenkor ragaszkodott az ember a már kitöltött váltó összegéhez, akkor Ottenberg kénytelen-kelletlen visszavette az elfogadványt, átadta a számfejtőségnek és igen alacsony kamattétel felszámitásáról rendelkezett. A közeg elkészitette az elszámolást és az összeg azonnal felvehető volt. Tessék elképzelni: hetven forint volt akkor a havi fizetésem, más kollégáimnak sem vala ennél sokkal több és néhány ezer korona összegre rugó váltóink cirkuláltak a különböző pénzintézeteknél. Az Aradi Első Takarékpénztárnál hagyományos volt, hogy minden évi február hó másodikán, Gyertyaszentelő napján reggel ajánlott levelet hozott a posta, amely rendszerint korán felköltötte a későn hajnalban nyugovóra tért váltóadóst. A levél tartalma azonban mindig ugyanaz és mindenkor igen kellemes volt: Ottenberg sajátkezü-

Bató József

24	Elfogva,	eredeti kőrajz	—	—	—	100.—
25	Meghalt !	„ „	—	—	—	100.—
26	Huszárhalál	„ „	—	—	—	100.—
27	Tüzben előre	„ „	egyetlen példány			200.—
28	Sebesült bajtárs	„ „	—	—	—	100.—
29	A kém	„ „	—	—	—	100.—
30	Tüzérségi tüzben	„ „	—	—	—	100.—
31	I. Kötöző terem (Révész utcai hadik.)		olajf.			4000.—

Nemzeti 18Szalon 1916. jan
Sajtóhadiszállás munkái.

BATÓ JÓZSEF (szül. 1888).

186. *Spalato.* Jelezve: Bató, Spalato, 1923. — Vízfestmény. — Wolfner Gyula úr ajándéka.

Szépm. Muz. graf. o. 61. Kiáll. (1931) Új szerem.

Sovabb.

~~Baránski E. László~~

~~Bardócz Árpád~~

~~Basch Andor~~

Bató József

Csáky László

Csók István

Czencz János

Czigány Dezső

Déry Béla

Farkas István

Ferenczy Károly

Ferenczy Valér

Gyárfás Jenő

Gyömrői Sándor József

1917-18. Haga, az osztrák-magyar sajtóhadiszállás képiőm. kiállítása.

883 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Folgm. Hiv. meghívója a Fő-utcai gör. kat. Temp-lom helyszíni premlézére

A beadv

Melléklet

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Bató József.
festő

* Magyar művészek a berlini Secessio kiállításán. Berlinből jelentik, hogy ott most nyitották meg a Secessio kiállítását. A kiállításon magyar művészek is részt vesznek. A megnyitáson megjelent *Kánya* Kálmán magyar követ is, akit a Secessiónak régi tagja: *Bató* József magyar festő vezetett körül, aki rendezője volt az idei kiállításnak. Akvarellek, pasztellek és szobrok láthatók a kiállításon, amelynek megnyitása most is nevezetes társadalmi és művészeti eseménye volt a német fővárosnak. Különös kiemelésre méltók *Bató* József vizfestményei. Kollekciójában különösen azok a képek keltettek érdeklődést, amelyek a magyar pusztát ábrázolják. *Egry* József most első izben állított ki a Secessióban. Képei Badacsony vidékét mutatják be. *Egry* egyidejüleg külön kiállításon mutatkozik be a berlini közönségnek a Gurlitz-müszalonban.

Magyarság, 1926. nov. 31.

(Az Érdekes Újság)
~~U. 221.~~ 1915. dec.

Ebben jelent meg egy
csomó karcteri rajza-

RILIS

27

16. századból való falképe után készült színes másolatok zárták le.

A sebesültek kezelését főleg a Történelmi Képcsarnok és Székesfővárosi Múzeumból származó grafikai lapok hosszú sorozata mutatta be, még pedig néhány csatát ábrázoló 17. századbeli rézmetszeten kezdve végig egészen az 1848-as időkig. Egy a 19. század második feléből való rézmetszet, Hamannak, a század közepén nagy népszerűségű belga történeti festőnek képe után, a modern sebészet megteremtőjét Paré Ambroiset mutatta be sebészi működése közben, Langenak egy a győri csatát ábrázoló fametszete napoleoni időkbe vezet. Egy finom ceruzarajz, amely a bécsi zsánerfestőtől Strassgschwandtnertől való és amelyet az nálunk időzésekor készített, tehát a közvetlen szemlélet értékével is dicsekedhet, egy elfogott sebesült szállítását ábrázolja. Munkácsynak «A sebesült Lenkey-huszár hazatérése» és Liezenmayernek «A honleányok áldozatkészsége» című rajzai után készült fametszetek az 1868-ban megjelent «Honvédalbum»-ból valók. Thán Mórnak a szemtanu hitelességénél fogva is értékes kőnyomata Buda ostromát, sebesültek szállításával mutatja 1849-ben. Inkább csak hangulati és korfestő voltánál fogva foglalt itt helyet Thán Mórnak egy festménye is, az 1861 ben készült «Ujoncozás 1848 előtt». E zsánerkép klasszikus fölfogású kompozíciójával egészen új benyomásokat keltett és újból igazolta azt, hogy az igazi művészi kvalitások túlélik a pusztán külsőséges divatokat és az ilyen alkotások bizonyos idő elteltével új átértékelésre tarthatnak igényt. A katonai célokat szolgáló régi épületeket föltüntető akvarellek és grafikai lapok sorából csak a nálunk járt kiváló bécsi mesterek finom kőnyomatait említjük: az Alt Rudolf «Rokkant katonák menedékházá»-t (a mai központi városház) és a Schwind Moritz rajza után készült, schuberti hangulatot ébresztő lapot, «A katonai élelmezési raktár a budai vár falán 1833-ban».

Egy külön csoport volt szentelve a régi budai és pesti fürdők képeinek. Rézmetszetek a 16. század végétől kezdve, de főleg kőnyomatok az 50-es és 60-as évekből, köztük számosan Alt Rudolftól, néhány igen szép újabb akvarell Cserna Károlytól és Háry Gyulától. Ehhez csatlakoztak a régi budai és pesti kutak képei, továbbá néhány régi magyar fürdőről készült kőnyomatsorozat részben a 19. század elejéről (Herkulesfürdő), részben a század közepéről (Pöstyén, Szliács, Teplic stb.). Ez utóbbi sorozatban Brodszky Sándornak, és még inkább Libay Lajosnak, ennek az érdemtelenül elfeledett művésznek szliácsi lapjai voltak a legértékesebbek.

A kiállítás történelmi csoportjának képei a kiállításnak csak retrospektiv művészeti részét alkották. Szemlénk hiányos volna, ha néhány élő művész munkáját, amelynek témáját a háború adta és amely a kiállítás más csoportjainak művészi díszét adta, mellőznénk. Egy fiatal művésznek, Baló Józsefnek 23 lapból álló rézkarc-sorozata «Az oroszok elleni háborúban» a helyszínén született, szívvel, lélekkel írt közvetlen frisseségű haditudósítások, melyek nagy változatosságukkal szivünk minden skáláját érintik. Előadásmódjuk is, mint valami zenedarab, símul témájukhoz. Csupa izgalmas drámaiság a villamos ívlámpák alatt, a városból a harcba vonuló katonákat ábrázoló lapon, monumentális térbe helyezése a sebesült társát vivő katonának a másikon, komor, rejtelmes síri borongás, a lövészárokra boruló éjszakát mutató lapon «alusznak mint a sírban», óriási térhatás egy egészen világos lapon, amelyen a néhány fölmeredő kémény fölött magasan röpül a gépmadár és alig egy két odavetett vonás a ciklus utolsó lapja: egy ágyrészlet, rajta egy felénk háttal ülő ápolónő, az ágyban a beteg katona, «meggyógyul-e?» Vaszary János vízfestményeit és rajzait szintén a harctérről küldte. Más temperamentum művészi dokumentumai: egy széles ecsetvonásokból szinesen összerótt arckép (Migrán bég), egy erős tipusú mongol-orosz fej néhány ceruzavonással, Szurmay altábornagy jellemző szögletes feje munkaközben. Mindegyik főcélja az egyéni karaktert megérzékíteni, amint hogy ezt teszi mesteri tökélylyel az a lilában, sötétkékben tartott akvarell, amelyen az óriás Beszkidek alatt hangyaként vonul a trén belátthatlan hosszú sora. Ez utóbbi, aránylag kisebb méretű kép szinte példája annak, hogy a monumentálitás nem mérethez van kötve. Honti Rezső finom ceruzarajzai a front mögötti élet néhány motivumát örökítették meg és különösen hangulatos tájrészleteikkel kapják meg a szemlélőt. Bálint Rezső és Erdei Viktor a harctér

szomorú visszhangját, a hadi kórházak életét rögzitették meg finom, olykor szinte gyengéd rajzaikon. Bálint inkább objektiv valóság-képeket rajzol, Erdei szubjektiv érzéseit, elsősorban a szenvedést és vele való együttérzést igyekszik alakjaiban kifejezni. Ferenczy Valér rézkarcaiban és ceruzával készült kórházinteriőrjeiben fény- és árnyékhatásokra és érdekes tömeghatásokra törekszik.

Így tükröződik a háború, különböző fölfogású és érzésű néhány művészünk lelkében. A krónikás nem óhajt jósolni, de egy sejtésének ad kifejezést, hogy az utolsó évek jobbára tisztán formalisztikus művészi törekvései mintha tartalmi elmélyedésnek adnának helyet. A háború, amely vérrel rajzolja meg a világ területi és társadalmi új felosztását, az események legfinomabb megérzőiben, a művészlelkekben is új érzéseket, témákat és megoldásokat fog kiváltani. A világháború borzalmas vérfürdőjéből már mintha egy más, egy új művészet hajnala derengene.

FÓNAGY BÉLA

ÁPOLÓNŐK
BÁLINT REZSŐ PASZTELLJE

A HAD- ÉS NÉPEGÉSZSÉGÜGYI
KIÁLLÍTÁSBÓL

Művészet 1915

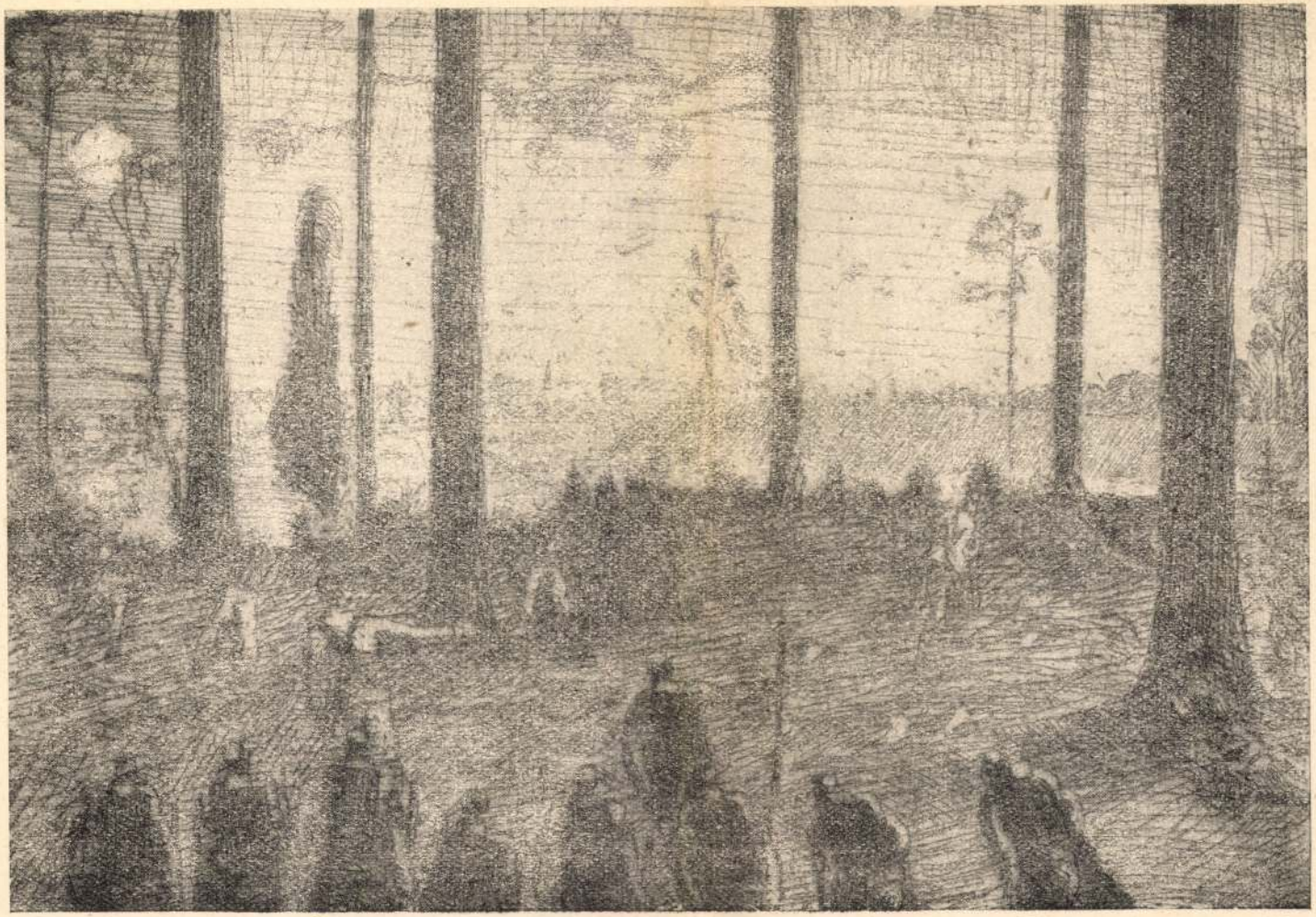

BATÔ JÓZSEF: Döntés. (Rézkarc a harctérről.)

Bató József

EMLÉKEZÉS MÁRCIUS IDUSÁRA

Óh, bennem-lobogott el
Ama szinte már savós,
Tüzetlen és makacs,
De jó nedvü ijfuság.

Március Idusára
Voltak mindig szavaim,
Olcsók és rimesek,
De akkor az volt igaz.

Hadd lássam, óh, hadd lássam
Azt a régi Márciust,
Midőn az ifju bárd
Őszintén s jól hazudott.

Óh, Napja Márciusnak,
Óh, megroppanó havak,
Be jó emlékezés
Ki mostanában esik.

Be, jó ma ez az Élet
Mikor a Holnap sunyi,
Be, jó épp ma élni
Mikor Halál s Élet: egy.

ADY ENDRE

PALÓCFÖLD/Salgótarján 2007/6.

MATITS FERENC

Örökké élő vonalak
(Megemlékezés Bátki József működéséről születésének 130. évfordulóján)

A két világháború között Nógrád megyében tevékenykedő művészek közül sokoldalú tehetségével kétség kívül kitűnik a Zagyvarónán - 130 éve - 1877. március 14-én született Bátki József képző- és iparművész. Nógrádban, de a megyén kívül is több művészeti ágban tevékenykedett. Nem csupán festményeivel, szobraival szerzett megélhetést és rangot magának, de grafikusi, textil-, üvegablak- és mozaiktervezői működése is számottevő.

Bátki József és családja (felvétel: Szabó János magángyűjteményéből)

A későbbi művész édesapja bányaács volt Inászón, szülőfalujában végezte el elemi iskoláit. A tehetséges fiú iskoláztatását Gerber Frigyes bányaigazgató segítette. Gimnáziumba Rozsnyóra járt, ahol rajzkészsége ismételten előtérbe került. Ez határozta meg továbbtanulását is. Az érettségi után ugyanis a fővárosba ment és a századfordulót megelőző években az Országos Magyar Iparművészeti Iskolába járt díszítőfestő szakra. Pap Henrik és Benczúr Béla voltak mesterei.

Tehetségét jelzik gyarapodó országos és nemzetközi sikerei. Még tanult, amikor a *Magyar Iparművészet* című folyóirat az 1897/98-as évben leközölt tőle egy térdelő férfit ábrázoló ceruzarajzot, majd harmadik díjat nyert 1899-ben a párizsi kiállításra szánt frízdíszítmény pályázaton. Érdemes idézni, hogy e munkáját hogyan értékelte a korabeli kritika, *„...A legmeglepőbb sikerű harmadik pályázatnak tárgya egy tavaly elhunyt tanulótársnak síremléke volt. A tervezeteknek túlnyomó része modern fölfogást, önálló gondolkodást tanúsított..."*

471 oldal ↑

471 oldal ↓

Ellenző terve szerepelt az 1900-as *Párizsi Világkiállítás*on. A tehetséges növendék - tanulmányai lezárásaként - 1900-ban egy éves állami ösztöndíjjal Párizsba utazhat és a Julian Akadémián folytat tanulmányokat. Ekkor fordult meg Münchenben és Grácban is.

Hazatérve - 1901 és 1908 között - Róth Miksa üvegtervező és -festő intézetében helyezkedett el, ahol számos templom és épület színes üvegablakát és velencei

mozaikképét tervezte. Majd egy üvegfestővel társulva önállósította magát. Részt vett többek között 1911-ben a *Turini Világkiállítás* magyar csarnokának Kőrösfői-Kriesch Aladár által a kupolacsarnok díszítésére szánt mozaik felrakásában is.

Bátki József tervezte egyebek között a budapesti Örökimádás templom és a margitszigeti Kápolna üvegablakait, a pannonhalmi apátság főépületének homlokzatát díszítő 20 méteres mozaikképet, a rákoskeresztúri temető bejáratát díszítő *Sírbatétel* és *Feltámadás* című mozaikképeket, a mexikói színház nagy függönyének opalescens üvegképét. Dolgozott a kunszentmártoni nagytemplom mellékhajóiban emelt új oltárokon, illetve a templom ablakain is. Mozaikra ültette át a kerepesi temetőben álló Kossuth-mauzóleum Székely Bertalan által festett falképét, valamint az árkádos sírboltok freskóit. A budapesti Zeneakadémia számára szintén készített mozaikokat. Lipóth Ferenccel közösen vett részt a verseci Szent Gellért templom falképeinek tervpályázatán, ahol pályázatuk első díjat nyert.

Harmincévesen Pestújhelyen telepedett le, ahol mintegy negyed századon át aktív tagja a helyi közösségnek, szervezője, majd vezetője volt a Pestújhelyi Polgárok Társaskörének.

1914 és 1916 között katonai szolgálatot teljesített. Az *Élet* című lap 1914 októberében több harctéri jelenetet ábrázoló rajzát is leközli. 1916–18-ban részt vett Basch Árpád *A Kárpátok védői* című nagyméretű triptichonjának festésében. Szerepelt a Műcsarnok 1919-ben rendezett *Hadviseltek* című kiállításán. Az *Uzsoki áttörés* című 6 x 20 méteres panorámaképe a Hadtörténeti Múzeum tulajdonába került, amely kompozíción Bátki József 36 tábornok portréját készítette el.

A háborút követően Budapesten plakátokat készített, de elvállalt restaurátori feladatokat is. Plakátművészi tevékenységének jelentős sikereként tartjuk számon, hogy elnyerte egy kolozsvári plakátpályázat aranyérmét.

472
473.old

1919-ben Frommer Rudolf fegyvergyári igazgató részére készített szükségpénzekhez terveket.

1923-ban a salgótarjáni római katolikus plébániatemplom számára megfestette a *Mária születése* főoltárképet és elkészítette az *Atyaisten* és a *Szentlélek* szobrokat. Szintén e templom számára megtervezte a *Szent Imre* és *Szent Margit* üvegablakokat, amelyeket Palka József kivitelezett 1927-ben.

1926-ban, mint kiállítóművész is sikert aratott, elnyerte ugyanis egy salgótarjáni képzőművészeti tárlat aranyérmét. Ekkor bízták meg a salgótarjáni – a 2. világháborút követő városrendezés során lebontott – zsinagóga freskóinak újrafestésével, amely munkával 1927 őszén készült el.

A '20-as években ellátta a *Hajnalodás* című gyermeklap művészeti szerkesztői feladatait, de rajzolóként dolgozott a *Színes írások* című folyóirat számára is. Egy budapesti gobelinvállalat részére számos tervet készített.

Az 1926-ban a Nemzeti Szalonban rendezett *Egyházművészeti Kiállítás*on négy művel szerepelt.

Több megbízást kapott Pestújhelyen is, így mozaikkompozíciót készített az Ady Endre utcai iskola homlokzatára, olajfestményt az evangélikus templom számára és megfestette az 1927-ben felépült pestújhelyi Keresztelő Szent János plébániatemplom oltárképét, valamint freskóit és tőle valók a figurális üvegablakok tervei is.

1928-ban a kolozsvári zsinagóga kifestésén dolgozott.

A Magyar Képzőművészek Paál László Társaságának 1929-ben rendezett tárlatán, a Nemzeti Szalonban, már mint tag állított ki. 1930-ban a Műcsarnok *Szent Imre Kiállításán* ismét a kiállító művészek között találjuk.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulattól 1932-ben, a Műcsarnokban bemutatott *Megy a juhász a szamáron* című szobrával Halmos Izidor díjat nyert. Ezt a művét, valamint a *Krisztust vivő paraszt* című szoborkompozícióját a Fővárosi Képtár vette meg. A második világháború alatt e két szobra elveszett.

1934-ben hazatelepült. Ekkor felkérték a zagyvarónai római katolikus templom freskóinak elkészítésére. Mint Dornyay Béla *Salgótarján környékének műemlékeiről* 1926-ban megjelent cikkéből tudjuk, a Szent András templomnak ekkor már volt tőle egy *„fából művésziesen faragott feszülete"*. Zagyvarónán népművelési tanfolyam keretében a falubelieknek a művészi rajz alapjait tanította. Új otthona a város *Művésztelep* elnevezésű részén volt, ahol miután - a város által kiutalt telken - megépítette házát, istállót is építtetett, gyümölcsfákat is telepített. Egykori házában ma leánya, Tőkés Ferencné - született Bátki Borbála - él családjával. A homokterenyei templom apszisát 1939-ben festett freskója díszíti, de dolgozott a ludányhalászi templom oltárán és a szentkúti templom dekorálásán is. A zagyvapálfalvai római katolikus templom számára Szűz Mária képet festett.

Tagja lett a város kulturális életében jelentős szerepet játszó Balassa Bálint Társaságnak és részt vett az általuk szervezett programokon, kiállításokon.

1935-ben az Ipartestületben állított ki Fayl Frigyes és Bóna Kovács Károly társaságában, 1936-ban a Városházán rendezett csoportos kiállításon vett részt.

1939-ben adta ki *Élő vonalak* című rajzpedagógiai könyvét, amelyet leszármazottai 2001-ben újra megjelentettek. Ebben a művész szellemesen, közérthető módon próbálja a rajztanítás alapjait átadni.

↑ 473

↓ 474

Az 1940-es évek elején faszobraival - budapesti kiállításokon szerepelve - több elismerés is érte: a Magyar Országos Képzőművészeti Társulat által a Műcsarnokban megrendezett 80 éves jubileumi kiállításon *Napsugár* című szobra nagydíjat és Zala György emlékérmet is kapott. A Társulat 1944-ben vette fel tagjai sorába.

A II. világháborút követően Salgótarjánban köztéri megbízásokat teljesített, így 1947-48-ban a város felkérésére elkészítette az akkori gimnázium - jelenleg Táncsics Mihály Közgazdasági Szakközépiskola - homlokzatára a gyerekeket ábrázoló kőszoborpárt. 1948-ban - szintén városi megbízásra - fehér carrarai márványból kifaragta *Petőfi Sándor* domborművét, amely 1973-ban a költő születésének 150. évfordulóján került az eresztvényi Salgó Hotel falára.

Utolsó jelentős feladatként az Ózd melletti Szentsimon község műemléktemplomának kazettás mennyezetét restaurálta. 71 éves korában, 1948. december 27-én Salgótarjánban hunyt el. A művész sírja a salgótarjáni központi temetőben található.

Bátki József: *Napsugár*

Tóth Elemér: *Képzőművészeti életünk. Nógrád*, 1970. február 1.
Balogh Sándor (szerk.): *Nógrád megye története III.*, Salgótarján, 1970., 147.
Czinke Ferenc: *Egy dombormű ürügyén. Palócföld*, 1973/1., 25.
Tóth Elemér: *Szobrok, emlékművek. Nógrád*, 1973. augusztus 11., 4.
Mezei Ottó: *Az Országos Királyi Iparművészeti Iskola (1880–1944) oktatási rendszere és forrásai. Művészettörténeti Értesítő*, 1975/I., 37., 54.
Frics Gyula: *Nógrád Megye részletes műemlékjegyzéke III.* Salgótarján, 1987., 667.
Tóth Elemér: *Kevesebb legyen a fehér folt. Nógrád*, 1988. október 10., 4.
H. Szilasi Ágota: *Köztünk élt ismeretlen ismerősök. Nógrád*, 1989. március 18., 4.
H. Szilasi Ágota: *Művészek és mecénások Salgótarjánban 1922–1946. Múzeumi Mozaik*, 1989/2., 82–85.
Balogh Zoltán – H. Szilasi Ágota: *Művészek és mecénások Salgótarjánban 1922–1946.* (Katalógus) Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján, 1989., 6–11., 24.
Tóth Elemér: *Művészek és mecénások Salgótarjánban, 1922-1946. Nógrád*, 1989. november 25., 7.
Dudás Pál: *József főherceg leplezte le. Tarjáni Tükör*, 1989. november 30., 11.
Józsa László: *A kunszentmártoni nagytemplom két évszázada. Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 2.* Budapest, 1990 (1991)., 103.
Molnár Péter: *Szent András napi búcsú. Új Nógrád*, 1991. november 30., 5.
Bódi Györgyné (szerk.): *Nógrád megyei helyismereti öröknaptár.* Salgótarján 1994., 177., 1004.
Csongrády Béla: *Salgótarján művészeti élete a 20-as évektől napjainkig.* Horpács, 1994., 35–37., 40.
Gacsári Kiss Sándor: *Salgótarján ősi Római Katolikus Plébániájának és templomának története.* Salgótarján, 1995., 15.
Á. Varga László (szerk.): *Salgótarján történelmi kronológiája I. 1944-ig.* Salgótarján, 1996., 138., 154.
Egy művész emléke. Nógrád Megyei Hírlap, 1997. március 17., 2.
Példamutató ember és művész. Nógrádi Krónika, 1997. március 17., 2.
Búza Péter: *Pestújhely emlékkönyve.* Budapest, 1997., 214.
Cs. Sebestyén Kálmán – Szvircsek Ferenc (szerk.): *Salgótarjáni új Almanach I.* Salgótarján, 1997., 194–195.
Szabó János: *„Élő vonalak" nyomában. Nógrád Megyei Hírlap*, 1998. december 24., 6.
Szvircsek Ferenc (szerk.): *Salgótarjáni új Almanach II.* Salgótarján, 2002., 276.
Cs. Sebestyén Kálmán: *Salgótarján történelmi kronológiája II. 1945–1977.* Salgótarján, 2002., 48., 186.
H. Szilasi Ágota: *Bóna Kovács Károly.* Salgótarján, 2003., 51–52.
Zagyvaróna bemutatta kincseit a nagyközönségnek. Nógrád Megyei Hírlap, 2003. március 11.
Borossay Katalin (szerk.): *Magyarország műemlékjegyzéke – Nógrád megye.* Budapest, 2005., 98.
Szabó János: *Élő vonalak nyomában.* Salgótarján, 2007. (kézirat)

(Köszönettel tartozom Sipos Ákosné adattárosnak, Gecse Zsuzsa könyvtárosnak és Szabó János úrnak bibliográfiai munkám áldozatkész segítéséért.)

476

p. 476

Palócföld 2007/6.

PUNTIGÁN JÓZSEF

Szabó Gyula a közéleti ember

Gondolatok a losonci festőművész születése 100. évfordulója kapcsán

„Szőke hajú, álmodozó szemű fiatalember, akiről Losoncon – bár itt él, mégis kevesen tudnak és kevesen törődnek vele"[1]. A Losonci Hírlap egykori szerkesztője aligha gondolta, hogy jellemzése a festőművész életének jellemző vonása lesz. Hangyaszorgalmú szakmai munkája, műveinek közzététele, a számtalan kiállítás Szabó Gyulát, mint festőművészt, kitörölhetetlenül besorozta a képzőművészet azon egyéniségei közé, akit úgy a kritika, mint az egyszerű közélet elfogadott.

Szabó Gyula arcképe (1959)

Valahol, valamilyen szinten ugyanez fogalmazható meg Szabó Gyuláról, az emberről is. Mégis más, egészen más ez a kép! A ma élő közép- és öregkorukat élő losonciak emlékezetében leginkább szikár, sportos alakja, zárkózottsága és nyitottsága, kedves megjelenése maradt meg. Gyermekként számtalanszor sétálva a ligetben, a losonci fürdő felé vezető úton látva futó alakját, magam is gyakran tettem fel kérdést: Ki ez a bácsi? Ki ő? – A festő – hangzott el a leggyakrabban…

Igen! A festő! „Közéleti" szereplésének is talán ez volt a legismertebb, legjellegzetesebb vonása. Sétálni és figyelni. Csak úgy magányosan vagy kedvenc kutyája társaságában. Meg-megállva és látva a többségünk előtt rejtve maradó értékeket. Jegyzetelve és skiccelve. Álmodozva és elgondolkozva! Ő emberként sétált, akik látták és találkoztak vele, művészként tisztelték és köszöntötték.

Szabó Gyula, Losonc városának egyik legismertebb festőművésze 2007-ben lenne 100 éves. Lenne, mert a Mindenható már jóval korábban, mondhatnánk idő előtt magához szólította. Ugyanakkor megkapta azt a tisztességet, hogy élete, munkássága, festményei, írásai és versei kitörölhetetlenül beíródtak a város, a régió és az egyetemes művészettörténet krónikájába. Alkotásaiból jött létre a losonci Nógrádi Galéria[2], nevét viseli a „Szabóov grafický Lučenec" (Szabó grafikus Losonca) c. országos hatáskörű képzőművészeti vetélkedő, a dunaszerdahelyi magyar tannyelvű általános iskola. A losonci Szabó Gyula Baráti Társaság Szabó Gyula Galéria létrehozását tűzte ki legfőbb céljául, valamint életműve részletes feldolgozását. Munkásságának csak egy részét ismerjük, hiszen írásai, versei, filozofikus ihletésű jegyzetei nagyrészt feltáratlanul várják,

477

Bátki József
festő és nebrán

1/

1948 FEBRUÁR

Vasárnap 8

Bátki József festi és nobran mül 1878 Zagyva-

Hétfő 9.

rónán. Az iparmi-

vezeti főiskolát elvé-

gezve Párizsban

sanult, azután Bu-

Kedd 10.

dapesten Roth

Miksa mintermeben

dolgozik. A buda-

festi Örökimadás

templománál

Szerda 11.

is megablakamnak festé-

sében vett részt

1948 FEBRUÁR

Csütörtök 5.

Péntek 6.

Szombat 7.

Jegyzet.

2

Csütörtök 12.

Mikor a Roth
műhely megszűnt haza
jött Zagyvarónára.
Ekkor készítette a
salgótarjáni főplébá-

Péntek 13.

templom főoltárának
képét (Mária születése) és két mozaik-
szerű üvegablakot.

Szombat 14.

Tőle való a Zagyva-
rónai templom 12
falképe is. 1948
Petőfi Sándor már-

Jegyzet.

vány fejét kerü-
tette a salgótar-
jáni bőtvőde (2)

1948 FEBRUÁR

Vasárnap 22.

Hétfő 23.

Kedd 24.

Szerda 25.

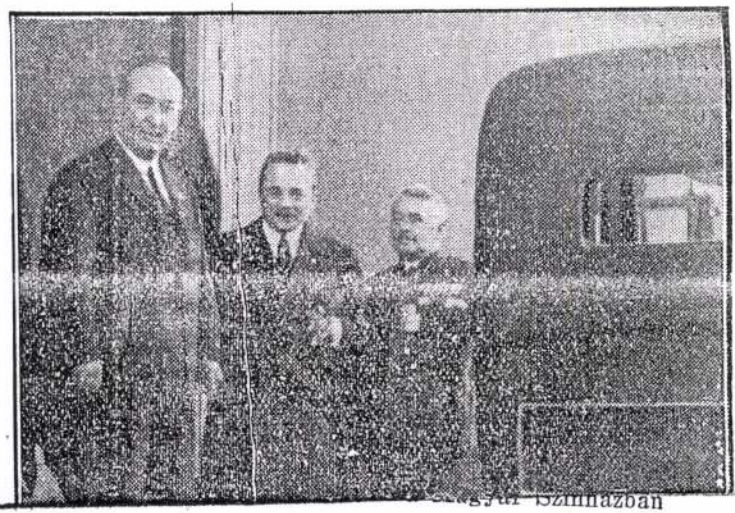

CHIGI HERCEG NAGYMESTER VEZETT A MÁLTAI LOVAGOK 600 tagú küldöttségét a római *Szt. Pál* templomba. Az első sor jobbszélén díszmagyarban *József Ferenc főherceg* megy.

EGY DARAB JÁVORGYÖKÉRBŐL FARAGTA ki Bátky József szobrászművész Horthy Miklós kormányzó lovasszobrát.

Bàti Mester

Alexandriai Szent Katalin megtérése.
1390. Esztergom, Keresztény Múzeum.
(repr.)

Artner Tivadar: Évezredek müvészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

M.D.K.

Báti Mester, szobrász

a Jánosreti Mester környezetéből származik, ismert művei körül egy készült bányavárosi, - kettő pedig túróci templom számára. Körülük mindössze a mosóci retabulum maradt meg. Szerző szerint kívánatos lenne a mosóci oltás három oromzati figuráját alaposabban megvizsgálni.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faszobrai

Akadémiai Kiadó, Bp.1967. 79. old.

„Bátai mester"

1420 körül készített alexandriai Szent Katalin legendáját ábrázoló táblaképe szerepelt, amely az Ermitázsban Észak-Svájcban, a Neuchâtel-i Néprajzi Múzeumban rendezett „A középkori Magyarország művészete 1000–1526" című kiállításon.

Vigília, 1965. 9. sz. 562. old.

M.D.K.

Báti I. mester festö

Alkotása a Keresztény Muzeumban

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964. 15. 1.

Báti I mester festö N.D.K.

1410 és 1420 között
Két jelenet Alexandriai Szt. Katalin legendájából

/ Jegyesét keresö királylány tükörben nézi magát,
A remete Madonna -képet ad a megtérö Szt. Katalinnak /
repr.

Az Esztergomi Keresztény Múzeum Képtára Bp. 1964

114.115.1.

Balti Mester, festő 1

Szent Katalin legendája

c. festménye: Repr.

(harangozó): M. S. a világhírű művetlen 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. máj. 5.

Báti mester, festő

2

„Esztergom kincsei" körül való a felújított Keresztény Múzeumban bemutatott mű: a Szent Katalin megtérése, a titokzatos Báti mester műve.

(harangozó): M. S. a világhírű névtelen 2.

ESTI HIRLAP! Bp 1973. máj. 5.

BÁTI MESTER, festő

Báti képén/Szt.Katalin Megtérése/az előadás sűritése érdekében a báti festő a megtérő királylány népes kíséretét egy személyre egyszerüsiti le, mint az első tükrös jelenetben, mely a legenda elojátékának, a megtérés előzményeinek művészi sűritése.-15-old. VI.és VII. tábla.

KUGLI [illegible]: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom [illegible], Évlapjai, Annales Strigonienses 1960. Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti mester bizonyára ismerhette és elsajátíthatta a korábbi gotikus német piktura eredményeit, de előadásmódját a nürnbergi Deocarus-mester rokon, de festőileg fejlettebb ábrázolásmódjával egy nevezőre hozni nem lehet. 21.old. 42.jegyz

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergomi Évlapjai ,Annales Strigonienses,1960. Ix Bp. 1960.

BÁTI MESTER, festő

A litomericei /Letmeritz/ oltár mesterének segédje festett te 1510 táján a báti képekkel analóg ábrázolásu két cseh táblaképet. Az elsőn Katalin anyja két udvari ember és egy udvarhölgy jelenlétében a gasraemelt baljában lévő tőkét nézi. Az oszlopos csarnokból várral diszitett szép tájra nyilik kilátás. 18.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztrgom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

Báti mester

1430 – Katalin legendája

(Corvina 73

Entz Géza: A gótika művészete 180 m

BÁTI MESTER, festő

A litomericei/Letmeritz/oltár mesterének segédje festett 1510 táján a báti képekkel analóg ábrázolásu két oszlop táblaképet. A másik képen a földön ülő remete holdsarlón álló Madonna-képet mutat a térdelő Katalinnak. Mögötte anyja, két udvarhölgy és egy bajuszos férfi. Sikertelen a főalak beállitása, de a gazdag háttér enyhiti. 18.old

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztrgon Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A második képen az alexandriai királylány, a földi szép
ség megtestesitője, térdre borul az égi királynő és a gyer
mek-"királyfia"képe előtt. Mögötte ujra a fehérruhás kisé-
rőnő. Fejtartásában, imádkozó kézmozdulatában a térdelő
Szt. Katalin halványabb tükörképe. Elelenléte itt is csak
Katalin alakjának kiemelésére szolgál. -15.old.-VI. tábla

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztrgom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A tükör, mint a tisztaság, az önismeret és a bölcsesség jelvénye szerepel a középkor és a reneszánsz ikonográfiájában, táblaképünknél méltán szerepelhet az alexandriai szüz attributumaként, aki többek között a tudósok védőszentje is. 13.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztregom ~~xxxxxxxx~~, Évlapjai, Annales Strigonienses 1960. Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A táblákon a fehérruhás nőalak szerepeltetése csak művészi szempontból szükséges. A legendában nem szereplő mellékalak beiktatása zsánerszerű jelleget ad a képnek, valószerűbbé teszi a legenda ábrázolását és a főalak jelentőségét is emeli. 15.old. -VI. tábla

MUCSI ANDRAS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztregom ~~xxkönyvei~~, Évlapjai, Annales Strigonienses 1960. Bp. 1960

BÁTI MESTER

KELLER Anna: A Jánosréti Mester és köre a művészettörténeti irodalomban. = Ars Hungarica, XVIII.évf. 2.sz 1990 195.p.

BÁTI MESTER, festő

A báti Katalin-oltár megrendelőjében talán Kükülleí János sejthetjük, aki a XIV.sz.50-es éveiben olasz művelts gű pártfogója, esztergomi érsek BVásári Miklós jegyzője ,Nagy Lajos életrajzirója volt. 20. old. 38. jegyz.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11. old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Az osztrák kritika a báti képek eredetét nürnbergi mester műhelyében keresi, a keletkezés korát eltúlozva, a legendajeleneteket a XV. század derekára helyezte. 21.old. 42. jegyz

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Genthon István szerint "a báti képek első kézből kapott felismerhetetlen olasz hatás alatt készültek"...Bizonyítják, hogy régi festőművészetünk megindulásához a hatóerőt nem a német, hanem az olasz piktura adta...-Ikonográfiai vonatkozásuk is olasz mintaképekre utal./Firenze-Siena, Nápoly, Padova, Assisi, Antella/. 19. old. 32. jegyz

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti Katalin oltár ihletője-az olasz példákon kívül-egy olyan legendaváltozat volt, melv Katalin megtérését i is tartalmazta és már a XIV.sz-ban is ismeretes volt ná-lunk. Verses megformálása a XV.sz-ban keletkezhetett, de e négyezersoros vers a XVI.szi Érsekujvari Kódexben maradt fenn. 19.old

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A bati Visitacio/1731/ festett vagy képekből összerott antependiumról nem tesz említést. Henszlmann 1878-ban még elég ép állapotban látta a 4 képből álló bati antependiumot. Talán a XIX. sz-ban történt az összeállitás. De lehet, hogy e töredék egy nagyobb bányavárosból került a báti templomba, 20.old.

MUCSI ANDRÁS: A bati képek ikonografiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A templomot a XVII.sz-banág.ev.használ ták,az 1731-es Canonica Visitacio a barokkban átépitett templomban 3 oltárt emlit,de csak a jobboldali mellékoltár ól jegyzi meg, régi/"ad normam antiquitus erectum"/.Nem elegendő,hogy az Esztergomi Keresztény Muz báti képei ehhez az oltárhoz tartoztak-e 20.old.

KUGSI ANDRÁS: A báti képek ikonografiaja 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti Katalin-oltár donátora talán Kanizsai János esztergomi érsek volt/1367-1416/. A padovai egyetmen tanult. 1377-ben a padovai egyetem ultramontan tagjainak rektora Szt. Katalin iránti tiszteletét rektori határozatban fejezi ki. 1377-ben elrendeli Szt. Katain, mint a tanulók és tudósok védőszentjének megünnepléséét. 30.old.

MUCSI ANDRÁS: A bási képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigoniensen, 1980
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Az ő működése, a magyar piktura további fejlődését illetően nem hatástalan. Művészetének örökösét a XV. sz. közepén működő Mateóci mester személyében találjuk meg. Kettejük kapcsolatának felderítése a további kutatás feladata. 21. old. 43. jegyz

MUCSI ANDRÁS: A bati képek ikonográfiája 11. old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Bár a két báti legenda-jelenet önmagában is befejezett, lezártnak ható kompozíció, a festett hátoldal bizonyítja, hogy szárnyasoltárhoz tartozott, tehát a két legenda-jelenet folytatása is meg volt. 19.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTERFESTŐ

A báti Szent Katalin oltár rekonstruálható méretei ből következtetve, a magyar szárnyas-oltár festészet első nagyszabású emléke, mely Kolozsvári Tamás garamszentbenedeki Kálvária-oltárát megelőzi. 19.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI METERPfestóó

BÁTI MESTER, festő

Az Anjou kor lovagi kulturájában gyökerező báti oltár legenda-ábrázolása itáliai mintaképekre vezethető vissza. A XIV. sz-ban Vásári Miklós esztergomi prépost paduai kódexén kívül-Szt. Katalin kultuszára jellemző, hogy a Képes Krónika legelső A-iniciáléja a királyi pár Nagy Lajost és feleségét, leányuk védszentje Szt. Katalin előtt térdelve ábrázolja. 19.old

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Tekintettel, hogy a báti festő a képsort a ritkán ábrázolt megtérési-epizóddal kezdi, ő a Katalin-legenda legfontosabb, gyakran ábrázolt jeleneteit alpul véve nyolcra, vagy 12-re kell kiegészitenünk az egykori oltár szárnyképeinek számát. Így, ha oromzata nem volt, több, mint 3.5 m. magas lehetett, szélessége megközelitette az 5. métert

19.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A Chigi-Saracini oltár Katalin -legendája 12 képből áll. A középrész Szt.Katalint ábrázolja.Lehet,hogy a báti Katalin-oltár középrésze sem szobor,hanem csak képe volt. A magy.szárnyasoltárok ból a zólyomszászfalvai Szt.Zsófi oltár,vagy a mateóci Szt-István-Szt.Imre oltárt idézhetnénk példának,ahol az oltár festett középrészét a névadó szentek egész alakja tölti ki. 19.old

MÜLLER ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

Páti mester

BÁTI MESTER, festő

A legendajeleneteket, a két másik báti képpel együtt 1916
1916-ban Csernoch János primás szerezte meg a Ker. Muz. szá
mára Esztergomban. A XIV-XV. sz-i báti ~~kápkkkkkx~~ oltar-
táblával foglalkozott a magyar és külföldi szakiroda-
lom is. 11. old. Ltsz: 54.2

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses. 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Az Esztergomi Keresztény Muz-ban oltártábla két legenda jelenettel.-Divald Kornél az esztergomi egyházmegye hontmegyei Bát községben találta meg, két másik faliképpel közös keretbe foglalva. A képeket az oltárasztal magas ágának megfelelően megcsonkították. 11.old. 2.jegyz

MUCSI ANDRÁS: A bati képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses. 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A táblakép alsó és felső széle elmetszi a két szent alakját, a fejek és a szemek felett vannak elvágva. E csonkaság a legendajeleneteknél is érződik. Lent-fent kb. 20-20 cm hiányzik. A mai mag. 88 cm.-120 lehetett.- Szél. jelenleg: 132 cm. lo cm-rel lehetett több. 12. old

MUCSI ANDRÁS: A bati képek ikonográfiája 11. old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses. 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti képek témáját 1955-ben Pigler Andor határozta meg utalással néhány külföldi analógiára..1955-ig Radocsay Dénes könyvéig csak feltételesen fogadták el., talán a Margit legenda ábrázolás tetszetős valószínűsége miatt
12.old.6.jegyz.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses. 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti oltártáblán Katalin királylány fejét ékköves koronát diszíti, és hatalmas aureola. Köpenyéből kibukkanó jobb keze ölében pihen, nyugodt tekintete baljában tartott tükörképét szemléli, mintha végrendelkező atyja utolsó szavain merengene. 13.old.

MUCSI ANDRÁS: A bati képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses. 1960
Bp. 1960

Báti mester ,festő

Az első képen a két összefüggő jelenet tempera technikával,vászonnal leragasztott fenyőfa deszkára van festve. Jól kivehető a vastag alapozásba karcolt előrajz,melyhez a művész festés közben nem igazodott mindig pontosan.Jelentős részéről hiányzik az eredeti festett felület,az aranyhatter és a kopenyek jelentős része későbbi pótlás.
11.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Az első képen a finomabb részletek, az arcok és a kezek megmenekültek a rongálódástól. A kép valószínüleg a XV. sz-ban megsérülhetett és kijavitották, erre vall a remete tejelenet, a kép keletkezésénél ujabb gránatalmamustrás aranyháttere. /VI. tábla/. 11. old.

MUCSI ANDRAS: A báti képek ikonográfiája 11. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti oltárkép első képén baldachinszerü gotikus szobában koronás, fiatal női szent nézi magát a balkezében tartott tükörben, mögötte keresztbefont karral fehérruhás nőalak ül. A másik jelenet Madonna-képet tartó erdei remetét ábrázol az előtte térdelő koronás női szenttel és egy fehérruhás nőalakkal. /VI. tábla./. 11.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti táblákról 1910-ben Divald Kornél azt mondta, hogy "a Legenda Aurea alapján ennek a két festménynek tárgyát nem lehet megfejteni". Divald után a szakirodalom vallásos allegóriáknak tekintette e képeket. Gerevits Tibor szerint Árpádházi Boldog Margit, egyesek szerint Árpádházi Szt. Erzsébet. 12-old. 4-5. jegyzet

MUOSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A bati oltártábla első jelenete a verses legenda koronás hősnőjét az atyja halála után már uralkodó Katalint ábrázolja. A baldachinszerű enteriőrben rajta kivül csak egy fiatal, fehérruhás nőalak tartózkodik, kinek cselekvésten testtartása személytelenségét hangsulyozza, egyszerűsége Katalin szépségét emeli ki. 13.old. VI. kép.

MUCSI ANDRÁS: A bati képek ikonografiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTIMESTER, festő

Bát első templomát 1070-ben Mártonfia Opos Bathor épi-
tettel 320-ban az esztergomi érsekségé lett. Bát ujjaépite
gotikus temploma a XV.sz. közepén épült. 1444 után, a XVI.s
közepén Bát kiváltságlevelet kap Ferdinánd királytól.
M 20.old

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Nyomravezető adatok hiján nehéz a báti képek készülési idejét közelebbről meghatározni, a középkori névtelen magyar festő és az ismeretlen donátor ajándékát az európai festészet fejlődésmenetébe pontosabban beilleszteni. 20.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Vasari Miklós Szt. Katalin legendáját festeti meg egy kó
dexében, a Katalin kultusz Kanizsai János korában tovább
él. A Képes Krónikában Szt. Katalin, mint Nagy Lajos lea-
nyának védőszentje. Ezek a Báti képek előzményei.
21. old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti képek esetében a megrendelő tekintetében az itáliai müveltségü esztergomi főpap, Kanizsai János közvetitő szerepére következtethetünk. 21.old

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp, 1960

BÁTI MESTER, festő

A másik báti jelenet, már a szobában van. A verses legend szerint Katalin az országot járja és eltéved. Az erdőben e egy remete csak neki mutatja meg az "igaz utat". Kérdi miér nem megy férjhez? A remete a gyermek Jézusról beszél. Ezt a jelenetet ábrázolja a másik kép. Az elsőnek tökéletes le zárása. A tükör helyét egy trecento Madonna kép veszi át. 14.old. VI. tábla.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Az első kép hátoldala két álló glóriás szentet ábrázol. A jobboldali szent kezében könyvre és épületmodellre emlékeztető attributumot tart, bal kezével Szt. Katalin lába felé mutat. Lehet, hogy a bányavárosok másik népszerű szentjét, Szt. Borbálát ábrázolja a toronnyal, vagy férfit/Szt. Jánost/. Nyitott köpenyviselet eltér Szt. Katalintól.
V. tábla. 12.old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Az első kép alapozás nélkül festett erősen megkopott hát oldala két álló, egymásfelé forduló glóriás szentet ábrázol A baloldali Alexandriai Szt. Katalin, szokásos ikonográfiai jelvényeivel: baljával felemelt kétélű pallost tart, jobbjával a mellette álló kerékre támaszkodik. Ruhája aran kapoccsal összefogott köpenye, ivsoros disze megegyezik a másik szent viseletével. 12.old. V. tábla.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Két festett táblakép Szt. Borbálát és Alexandriai Szt. Katalint ábrázolja. Az előbbi hátoldalán egy angyal mond datszalaggal, a másiknak hátoldalán Mária látható. Az 1480 körül fe tett kis báti szárnyasoltár, melynek a középrész hiányzik, eredeti állapotában -ha az oltár csukva volt- az Angyali üdvözletet ábrázolta. A képek mérete: 86+29.5 cm. Eszt. Ker. Mus. Ltsz. 55.44, 55.45. 11.old. 3.jegyz

MÜCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti-mester két legenda-jelenete a magyar táblakép-festészet első jelentős állomása. az európai festészet nyomdokain haladó, de már egyéni stílust kialakuító magyar művész elsősorban az olasz trecento forrásaiból merít, ikonográfiája is Itália felé mutat. Előadásmódjában a trecento játékos térábrázolása, a falképfestők síkban gondolkodó nemes egyszerűségével párosul. 21.old. 42.jegyz

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Alexandriai Szt. Katalin megtérésének képzőművészeti ábrázolása is éppen magyar szempontból érdekes, ha a báti képeket összevetjük nyelvemlékeink magyar prózában irt Katalin legendáival. /Debreceni-kódex; Erdy-kódex/ de még inkább régi irodalmunk megkapó szépségü alkotásával, az Érsekujvári-kódex magyar nyalvü verses Katalin legendával. 12. old.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

BÁTI MESTER, festő

Gerevits Tibor mutatott reá, hogy a báti képek, melyek el
ször fogalmazták meg világosan a régi magyar festészet
stiljét, az olasz, közelebbről a sienai trecento-festésze
hatását is magukban foglalják. 19.old. 31. jegyz

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp, 1960

BÁTI MESTER, festő

VII. tábla.-Báti mester 1400 körül.-Alexanriai Szent Katain megtérése./Részlet/. Fekete repr.

MUCSI ANDRÁS: A báti Képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp, 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti táblaképen a méltó jegyest kereső, mintaként saját tükörképét szemléló Szt. Katalin ikonográfiailag csak nem egyedülálló ábrázolás, előttünk csupán egy késői, gyenge kvalitásu XVI. sz-i cseh táblakép analóg ábrázolása ismeretes. 13.old. 13.jegyz

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp, 1960

BÁTI MESTER, festő

A báti oltártábla hátoldala. Esztergomi Keresztény Muzeum. V. tábla. Fekete repr.

MUCSI ANDRÁS: A báti Képek ikonográfiája 11. old

Esztergom Évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp, 1960

BÁTI MESTER, festő

Báti mester.-1400 körül.-Alex.Szt.Katalin megtérése.
Esztergomi Keresztény Muzeum. Fekete repr. Ltsz: 54.2

MUCSI ANDRÁS: A báti Képek ikonográfiája 11.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp, 1960

BÁTI MESTER, festő

Szándékosan kerüli a sokalakos kompoziciót. Bensőséges képeinek egyszerü előadásmódja a legenda lényegét süriti. A Katalin-legendában szereplő magányos kisérőnő képzőmüvészeti ábrázooása a báti képen kivül -nem fordul elő. 15.old.-VI.és VII.tábla.

MUCSI ANDRÁS: A báti képek ikonográfiája 11.old

Esztregom ~~xxxxxxxx~~, Évlapjai, Annales Strigonienses 1960. Bp. 1960

Báti mester

Ez év májusában újra megnyílt az Esztergomi Keresztény Múzeum. Az első teremben van elhelyezve a mester műve: Alexandriai Szt. Katalin legendáját megjelenítő sorozatának fennmaradt töredékei. (anlítva)

D. I.: Képzőművészet.

Vigilia, Budapest, 1943. jul.

BÁTI MESTER, festő

Múzeumaink legszebb festményeiből szines diapozitivek készültek,s már az elmult év őszén egy harminc darabból álló sorozatot megvasárolhattak az érdeklődők a Szépmüvészeti Múzeumban és a Központi Múzeumi Igazgatóság Propaganda Irodáján.-Ezek egyike:

Báti mester: "Két jelenet Alexandriai Szt.Katalin legendájából".- 4.old

Krónika 4.old

Múzeumi Magazin, 1968. 1.sz

Báti mester

15. sz. elején, ~~készített~~ erős itáliai hatású
alatt festett oltárképe, mely a fest. Kata-
lin legenda két jelenetét ábrázolja,
az első ismeretes magyar táblakép-
egyike. Az Esztergomi Keresztény Múzeumban
van.

Zolnay László – Lettrich Edit: Esztergom.
h.n., é.n. – 295 l., 162 t. (Panoráma...)
189-190. l.

Báti festő

kisebb jelentőségű magyar mester, műve az Esztergomi Keresztény múzeumban van.

Zolnay László – Lettrich Edit: Esztergom.
h.n., é.n. – 295 l., 162 t. (Panoráma.)
190. l.

Báti mester

XIV. sz. zárnyasoltár-töredék

A középkori festészet tárháza.
(Tudósítónktól)

Népszabadság
1958. okt. 8.

MDK

Báti mester, [?]

„Itt van[nak] ... a Báti mester...
törékeny ušalakjai, ...“

Harangozó Márta: Egyházi kincsek kiállítása

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 2.

Báti nestor

Alexandria az Szt. Katalin c. képe (eml.)

Szerepel az alábbi Tárlaton

Horváth György: Egyházi gyűjteményeink
Linzei a Nemzeti galériában

Magyar Nemzet 1970 XI. 20.

Hold.

Báti mester

Látogatás Varga Dezsőnél az Ezel. i Kereszting M. restaurszál. Bárány i Jozsi

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1956 [illegible]

mdk

Báti mester (helységnév után)
1390-1400

Katalin legendája: archaikus nyugalom
előkelő egyszerűség, szelíd. sémek"
L-y S-r. Muzeumi Séták
Népművelés, 1963. 11. sz 41. l

H. D. K.

BÁTI mester festő

(14. sz. vége)

1380-1390 két kép Szt. Katalin
élitéből

Müvészettörténeti Á B C Bp. 1961. 479,540. e.

megvva

Báti mester (I)

l.

Gereuropaíhelyz

12, 14. l.

Kurdi nepkol III. 240.

Bátí rk. pléb.

templom
(Hontmegye)
Gotikus helyén
épült újabb kőépü-
let

Div Felsőm

32 – 33. l.

ONTARIO LEGISLATIVE LIBRARY
LEGISLATIVE RESEARCH SERVICE

Báti (oltár) mortese

MAGYAR MŰVESZET
1928. 74, 307
1932. 222.
1929. 172

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bátí mester

Magyar Művészet
1928. 74, 307

Ad Magyar művészet.

Irodalom: Archaeologiai Értesítő, Archaeologiai Közlemények, Művészi Ipar, Magyar Iparművészet, (Művészet) Vasárnapi Ujság c. folyóirat; Ipolyi, Römer, Henszlmann, Pasteiner, Ábel, Pulszky, Mihalik, Divald, Gerevich, Hoffmann, Lyka stb magyar művészeti cikkei és könyvei.

J. Hekler.

is hó 8.-án.

A miniszter rendeletéből:

dr. lovag Ybl Ervin s.k.

miniszteri tanácsos.

A miniszter rendeletéből:

dr. lovag Ybl Ervin s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri irodatiszt.

Báti oltárkép

l.

Gerevich Primás

205, 206 l.

kopekkel

104

I és a kinek kö-

árnyán, ~~az alól ábrázolt~~ négy
nek lábainál czimer van, mely
va tartó két jobb kezet ábrázol, lát-
us sebeiből a vér patakzik ~~és~~ ~~[illegible]~~
ik lajtorját hoz. Oladalt a lat-
l a gonosz szellem köti le figyel-
s és gyalog katonák távoznak. A
jobb szárnyán a pásztorok imádá-
nnen, a hol ökör és szamár áll,
~~tján~~ fekszik a kezeit anyja felé
térdelő Madonna imádkozik (összetett kezek-
sef ül és kissé odább a térdre
ál, másika ~~[illegible]~~ beszél. Mellet-
egyes vidék legelő nyájjal).

[illegible], kinek

a jászolnál

.8: 13.1 cm.
4: IX. 13-án 500 lirán. (231 frt 25 kr.)
.31-én. (246/95.)
az 54347/95 min. számot.
Lotz K., Schickedanz A. és Za-
.

pedig
szt Lőrinc, szt. János, szt. Pál
és szt György képei felett,

Báti nárnyasoltár

(Esztergomi képtár)

XV. 17.

Repr.

Divald Magy mürvenl.

133. l.

Európa Lapfegyesítő
Vállalat

Budapest

Rothermere u. 12

Báti templom

(Nográd vm.)

oltártáblája.

XIV. 4

Péter I 100, 102. l.

Keppel

Legrégibb tábla-

képe a magyar

Univerzetnek -

Simone Martini

hatása alatt

Erstult

r. kir. járásbirósági végrehajtó.

detmény.

közhirré teszi, hogy a **budapesti** ~~I.—III. kerületi~~

065 _____ számu végzésével

Izsó _____ ügyvéd által képviselt

_____

u czég _____ végrehajtató

_____

la _____ végrehajtást szenvedett

elt kielégitési ~~biztositási~~ végrehajtás folytán alperes _____ től lefoglalt

ti I.—III. kerületi kir. járásbiróság fenti számu

finetten
mob vrt 15cm
2,30 f

ényes zálogjogot nyertek volna, alperes _____ lakásán

Báti oltár

1.

Hekler M.M. Tört

60 l. képpel

Pásztormúvészet, Balaton – vidéki

VII. 203

Báti mester, festő

- Alexandriai Szt Katalin vértanú halálát ábrázoló kompozíciója az esztergomi Keresztény Múzeum új kiállításán

V. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. aug. 563. l.

Báti mester

Emlétve

Horváth György: Egyházi gyűjtemény
ind. Kincsei
Magyar Nemzet, Bp. 1970 nov. 20. 4. l.

Báti Mester

Szt Katalint ábrázoló rétrészes

táblaképe említve /esztergomi Keresztény

Múzeum/

Meppen Nemset 1970 február 26.

4 old

Báti Mester
festő

Szent Katalin XV sz. eleje
Fenyőfa. 88 X 132 cm Esztergom. Keresztény
muzeum — Repr

ck magyarországi műv. tört. II Képsz. 246
Corvina 1970

Báti mester

Szt. Katalin legendája c. képe szepró

szerepel az új bélyegsorozatom

- Sándor Kálmán: Ecclesiastical art on stamps

Daily News 1970 XII. 6

Báti I. mester MDK

1390-1400

Báti/Batovce/ két tábla repr. könyvben:

Jelenet Szent Katalin legendájából VI. tábla

Egy remete Mária-képet mutat a megtérő Szent Katalinnal VII. tábla

Radocsay Dénes: a középkori Magyarország táblaképei. Bp. 1955.

Báti I. mester. MDK

az esztergomi muzeumban őrzött két báti tábla festője. Ikonográfiájuk megoldásával többen foglalkoztak. Keletkezésük idejére ~~xx~~ /139o-144o között/ és stiláris hovátartozásukra vonatkozóan is eltérőek a vélemények. Baldass a táblákat a nürnbergi Deocarus oltár mesterének tulajdonitotta /Baldass L. Nürnberger Tafelbilder aus dem zweiten viertel des XV. JH. Städel Jahrbuch VII-VIII. 1932,72./ Különböző vélemények ismertetése.- Szerző szerint a Báti I. mester Nürnbergben dolgozott, s az ottani festőknek a Deocarus oltár előtt keletkezett müvei gyakoroltak rá hatást.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955. 46-47,197.l. Repr.: VI-VII.tábla.

Báti I. mester festő M.D.K.

Egy hajdani báti oltár két festménye:
Szent Katalin tükörben nézi magát -
Egy remete Mária képet mutat a megtérő
Szent Katalinnak, 1430-1440

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarországon
Bp. 1963. 39.1.

Báti 1. mestek

Alexandrini Lt. Katalin i Zefa az Entelgyani Kerentény Muzeum Sor

I. K. A Entelgyani Kerentény Muzeum Nézmutvalás, 1964. 5 n., 44 r.

Báti I mester festő M.D.K.

Szent Katalin tükörben nézi magát.

Egy remete Mária-képet mutat a megtérő Szent Katalinnak. / Jelenetek a báti oltárról, 1430-1440 repr.

Radocsay Dénes: Gótikus festmények Magyarországon Bp. 1963. 9. t.

Báti I. mester festő M.D.K.

Müve a Keresztény Muzeumban

Az Eszte gomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964.

15.1.

áti I. mester festő M.D.K.

Alexandriai Szt. atalin

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964,

15.1.

Báti I. Mester festő M.D.K.

Két jelenet Alexandriai Szt. katalin legendájából

/1410 és 1420

között

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964.

114.1.

II.Báti mester MDK

A báti/Batovce/ 148o körül festett két, kétoldalán festett táblára vonatkozó adatok az Adattárban: Táblak az esztergomi muzeumban.Képek:1.Belső,Szt.Katalin.2.Külső,Mária az Angali üdvözletből.3.Belső,Szt.Borbála, 4.Külső,Angyal az Angali üdvözletból. A két tábla másik két báti képpel közös keretbe foglalva antependium volt.

A táblákra vonatkozó irodalom.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.276-277.l.

II.Báti mester MDK

Az 1480 körül készült mosóci/Mosovce/ Szent Fülöp és Jakab-oltárra vonatkozó adatok az Adattárban.Képek:1.Vizitáció.2.Királyok imádása. 3.Angyali üdvözlet.4.Krisztus születése.5.Szt. Miklos.6.Püspökszent.

A táblák festékrétege rongált, a predella uj.Az oltár az uj templom épitésekor 1910-1920-ban kijavitották.

Az oltárra vonatkozó irodalom

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp.1955.393.l.

II. Báti mester MDK

Jánosréti mester stilusát távolabbi északi megyék felé közvetitette. Tevékenységének korábbix idejéből származik két, kétoldalán festett báti táblája, belső lapjaikon Szent Katalon és Borbála alakjával, /Bát-Batovce 148o körül, repr. könyvben LXXXIV. tábla/ külső lapjain az Angyali üdvözlet jelentésével. A 2 táblát valószinüleg a XVIII.sz. folyamán a két korábbi báti festménnyel közös keretbe foglalva az egyik mellékoltár antependiumaként alkalmazták. Báti müködése formálta a közeli Bakabánya Mária-oltárának stilusát is.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.1o6.1.

II.Báti mester MDK

~~Bátxxxtán~~ Hont megyei megbizatása után legközelebbi müve Turócbélán készült, ahonnan két nagyméretü oltárszárnya jutott a Szépmüvészeti Muzeumba. ~~xxxxxx~~ /Turócbéla - Belá,148o-149o, Utolsó vacsora reprod. könyvben LXXXIV.tábla/. Turó~~c~~ megyében mosóci Szent Fülöp és Jakab-oltár képsorozatát is készitette. - ~~Mxxxdxx~~II. Báti mester müvészetének összevetése Jánosréti mesterével.-

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.1o6.l.

M.D.K.

Báti mester XIV. n. vége

Két oltártáblája (jelenetek alex. Lt. Katalin legendájából) az Esztergomi Keresztény Museumban. (repr.)

Czobor Ágnes: Az esztergomi ker. museum kiállításának vezetője. Bp. 1955 5.

B áti II. mester festő M.D.K.

Lásd. Turócbélai mester

Az Esztergomi Keresztény Muzeum Képtára Bp. 1964.

130.1.

Báti Alice, jelmeztervező

a hegedi kisvinhár előadásához

a jelmezeket tervezte

Tamás Erzsi: Házmesterszerető

7

Népszabadság, Bp. 1979. nov. 24

BATI Alice (Bp. 1951. jan. 21 -) jelmaleíró

SzL 1994. 71.

INVI

L'Istituto Italiano di Cu
ha il piacere di invitarLa alle
rassegna dedica
Francesca A
che avranno luogo presso i
(VII, Erzsébet krt. 39
secondo il calendar
sabato 4 dicembre, ore 18,30:
mercoledì 8 dicembre, ore 1
sabato 11 dicembre, ore 18,30:
L'ingresso è

❄ ❄

MDK

Báti Géza, szobrász

Telkibánya fennállásának 700. évfordulójára emlékplakettet adtak ki. A plakett Báti Géza műve.

—: Sorszámozott plakett 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 26.

Baticz Dezső

okl. építőmérnök

az alábbi cikket rendes tagjának felvették

MMÉ Egylet Közl.

1944. 78 köt. 24. l.

Ø Baticz Dezső

III. e. ép. hallg. 1941-42

Kotsis-tanszék

Vendéglőnyerálóhelyen, tervezet.

Technika 1942.

265. l. lábrával

Folyóir.

C.72

4r 2 kôt.

Revue de l'Art chrétien

publiée sous la Direction d'un comité d'Artistes et d'Archéologues

26. année, 3me série, tome I.
1.–621. ll. ——— Lille

Desclée, de Brouwer et Cie., 1883.

Baticz Kinga

Művelődési ház és posta, Csipkerek. Építész Czeiner Gábor, statikusok Baticz Kinga, Takács Györgyné. -Ismertetés.

Magy.Ép.műv. 1972. 6. sz. 36-39.l.

Batiz Levente

Csendéletekkel
szerepel a győri műcsarnokban
az alábbi tárlaton

M.I.: megyei őszi tárlat

Kisalföld 1968 XI. 12

MDK

Baticz Levente

Kiállitási kritika

Kisalföld 1968 szept.24.

Baticz Levente

Hazatérés – 1945 olaj 120×100 cm

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. Zsk.
Bev.: Bereczky Lóránd.

Batitz Levente

Kiállít

II. Debreceni Országos Nyári Tanlat

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen

1970. aug. 18.

–

Batici Levente

neve e mlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

315. old.

Baticz Levente

1973. nov.-ben sért vett a Margitszigeti Nagyszálló halljában bemutatott fiatal képzőművészek tárlatán.

Nehmann 1973. nov. 23. 101. évf. 274 sz. 4p.

Baticz Levente

Lány

Rajztanitás 1969/1 3o.old.

Baticz Levente:

Egy alkotással nevelt a Tavaszi Tárlat-on.

Salamon Sándor: Jegyzetek tárlatokról - Győrből.

Rajztanítás 1969/4-5 56. old

festő

Szürrealista művekkel szerepelt a tárlaton.

Kovács Gyula: Studió '72
MŰVÉSZET, 1972.december - 31.oldal

Batis

BATICZ LEVENTE festő, grafikus
Budapest, 1941

1967-ben végzett a Főiskolán Kmetty János, Fónyi Géza és Ék Sándor növendékeként. 1968-tól jelentkezik a Studió tárlatain, kamara-bemutatója volt Győrött és Mosonmagyaróváron. A Kirakatrendező Iskola tanára. - Festményeit a szín- és vonalritmusra építi, a jelenségeket átírva, egyéni módon jeleniti meg.

Művészéletrajzok 1975

M.D.Y

Batiz Levente

festő

Resit vett a tárlaton, első
írben mutatta be művét.

Szamár Imre: Teli tárlat és gráfika ki alkotás Görött
Művészet, 1969. április – 46 lap.

Baticz Levente, festő

MDK

1945 c. képével II. díjat nyert.

–: Kiosztották a fővárosi tanács művészeti pályázatának díjait 9.

Bp. 1970. márc.

Népszabadság, 6.

Baticz Levente

Menyasszony olaj + üveg 70×120
Vándorás —"— —"—

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Déri Múzeum, 1970. júl. 19-aug. 9.

Baticz Levente

A Fővárosi Tanács felszabadulási müvészeti pályázatán Baticz Levente és Göllner Miklós festőművészek második, Nagy Sándor Zoltán és Szentgyörgyi József pedig harmadik dijat nyert.

Budapest, 197o. 4.sz. 48. l.

MDK

Baticz Levente

Kiállitási hir

Kisalföld 1968 azg.21.

SZETVÉDELMI HIVATAL
EGYETEM TÉR 5.
)N: 385-179

Tárgy: _____

Ügyintézőjük: _____

Hiv. sz.: _____

Mell.: _____

Batics Levente

Tuzaros c. műve (emlj)
szerepel az alábbi tárlatok

M. 1: Győri havasi tárlat

Kisalföld 1969 IV. 13

Balázs Levente
grafikus

Részt vett a tárlaton.

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Művészet, 1971.augusztus - 10.oldal.

Maticz Levente

Be mutatott művei:

„Megkötözött," tojástempera, 80 x 100 cm.

„Homokbánya," olajtempera, 70 x 120 cm.

Rozványi Márta: Studió 71.

Budapest, 1971

Baticz Levente

Megkötözött, tojás temp:
80 x 100 cm

Homokbánya, olaj temp 70 x 120 cm

Studio '71

Baticz Levente festő

Kiállítása nyílt a

Ferencvárosi Pincelabban

Magyar Nemzet 1972 március 3

4. old.

Batics Levente festőművész

Kiállítása ma nyílik

a Ferencvárosi Pincetárlatban

Magyar Nemzet 1972 február 18

4. old.

Baticz Levente

„Meghatározott" c. Zeje vsnepel
a Studió '71 Ziállításon az Ernst
Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 december 10
4. old.

A győri müvészklubban ezuttal fiatal mosonmagyaróvári müvész pedagógus házaspár: Kristóf Kornélia és Baticz Levente hozta el néhány festményét.

Salamon Nándor:A Baticz házaspár bemutatkozása Györött
Rajztanitás 1969/1 3o.old.

Baticz Levente 2.

A lébényi gimnázium bevelője, jó nevü grafikus. Az első elismerésig számos akadályt kellett leküzdenie. Többszöri próbálkozás után sikerült bejutnia a főiskolára. Elözöleg Kmetty mester korrigálta, a festőszakon Fónyi Géza volt irányitó mestere. Tőle tanulta a képszerkesztés és szinkultura elemeit.

Salamon Nándor: A Baticz házaspár bemutatkozása Györött
Rajztanitás 1969/1 3o.old.

Tanitói mellett nagy hatással volt rá Braque.

Pályakezdése óta tagja a Fiatalok Studiójának és a Képzőművészeti Alapnak.A győri kiállitásokon szerepelt csendéleteivel.A grafikusból festővé lett Baticz élénken érdeklődik a murális technikák iránt is.A mozaikrakás gyakorlatát Hlaski János salgótarjáni nagy alkotása készitésekor szerezte meg.

Salamon Nándor:A Baticz házaspár bemutatkozása Gyöngyösről rajztanitás 1969/1 3o.old.

Batiz Levente festő

Kerepel a Téli tárlatok

Hamar Mudre: Téli tárlat
és grafikai kiáll. gyűrött

Művészet 1969 IV. sz.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Batizán József építészmérnök, az Spartero mérnöke a Magyar Építőipar című tudományos folyóirat pályázatot hirdetett építészek körében új korszerű konstrukciók, épületszerkezetek eljárások díjazására. – Batizán József és Herkó Dezső tervezőpár is díjazott lett az emlékplakettet átadták az építészeknek. A jászberényi és a törökszentmiklósi gabonatárolókat tervezték.

Déli Krónika

1943. X. 2. Kossuth 12.00

Batizán József –
Payr Egon †

Lejtsászi 600 vagonos tárház
tervezői

Magyar Építőművészet 1969. 1. sz. 38.(

Batizán József

Nagykátai 600 vagonos tárház
tervezője (IPARTERV)

Magyar Építőművészet 1969. 1. 4. 38. l.

megírva

Batisz Bandi Feri

földmíves farajó

l.

Malmagyrépmív I.

37. l.

Kesztely h. n. VII. 197.

talan szállítását ellenőrzi és őrködik, hogy azokból semmi el ne idegeníttessék;

j) távolléte vagy akadályoztatása esetén az előadót a Főfelügyelőség és Tanács irodájában a jelen Ügyrend 6. §-a értelmében helyettesíti.

c) A tollnok.

8. §.

A tollnok az előadó, illetve a titkár utasításai alapján:

a) vezeti a Tanács és a Főfelügyelőség iktató-, kiadó-, mutató-, pósta- s egyéb könyveit, végzi az expedicziót s ügyel arra, hogy csakis a főfelügyelő vagy helyettese, a Tanács elnöke, vagy az előadó által kiadott, hibátlanul letisztázott s aláírt ügydarabok továbbíttassanak, mely czélból a tisztázatokat a fogalmazványokkal még aláírás előtt pontosan összeolvassa;

b) végzi az ügydarabok irattári pontos kezelését s nyilvántartja az előjegyzett ügyeket s a beérkezett ügydarabok elintézését;

c) a közgyüjtemények számára a Tanács

Batisz - Bandi Feri

vásárhelyi fafaragó.
Használati tárgyak
fejfák faragója
A pja jeles építő volt
s csak új fejszével
készült az egész ház.

Malonyai A magy-
nép-mű vénete I. k.
37 l.

Budapes

Batizfalvy Béla

1879/80. I. esti tanfolyam
Jelenleg 6-ik gimnáziumi
tanár. Budapesten 1863 febr. 13.
Ref.

Csèsze, római II. 204.

M-D-U

BATIZÁN József építész

Részvétel a pályázaton munkatárs-
ként
Tervezők: Kiss T. Kabó Á. III. díj

Borosnyai Pál: A pesti Nigadó terv pá-
lyázata,
Magyar Építőművészet 1958. (VII) 1-3. sz.
95. l

Batizán József, építész MDK

Payr Egon, Szamszegi Károly és Herkó Dezső
építésszel együtt készítette az újszászi
tárház építészeti terveit.

-: 6000 tonnás tárház épül Újszászon

Népszabadság. Bp. 1960. aug. 4. 10. l

Matizón J.

és Meke Csilla épitettek a Réz Dezsőné tervezte szeghalmi 2000 vagonos pilót.

I. parterv. Fiatal tervezők kiállitása.

Budapest, 1972

261

Batizán József, [építész] MDh

A berentei műanyagüzem tervét Kéniti csoportjával.

György István: Gyárépítők 2-4

NÉPSZABADSÁG, sp. 1961. máj. 4.

Batizfalvy Gabriella MDK

Csendélet, aqu.

Holdvilágos nyári este, tus

[redacted]

Mücsarnok 1958 Magy. Képzőművésznők Kiáll.

Batizfalvi István litográfus

Rózsa György: Vizkelety Béla
litografált magyar tiráfkiipszcsuta.
= MKSz 1995/1. 97-100.

100. p.

MDK

Balitzsalvy Lajos
nyomdász

Vasvármegye Nyomdaváhalat faktora rendezte a szombattelyen lárom napra terjedő kiállitást. „Szépszékkel" maga is szerepel nyomtatványaival
A szombattelyi nyomtatvány kiállitás

Grafikai Szemle 1909 évf 1 z 16 l

Batizi Kőedénygyár

A Gyűrű 1916. 3-4. sz
(Kilenyi Tál gyűrte-
menyének katalogusz-
29 l

Nógrád, Városom (NÓGRÁD)

248

<Batizi köedénygyár>

Petrik Lajos: A < >

Magyar Iparművészet

I 1897-98 évf.

293-95. l.

Batsai faience gyár

Erdély

l.

Martha 140. l.

141. l.

Romai Romeo VI. 282

Batizi kőedénygyár

Kelemen Lajos: A batizi kőedénygyár története.
Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárából. II. 2.
Kolozsvár 1942.

tanácsnok

Batizi ismeretlen mester

Batizi patikaedény.
19. n. elő fele.
29 számú fekete-fehér repr.

Művéni Magyar patikaedények, Bp. 1964.

Batka István

A Tervezésfejlesztési és Tipustervező Intézet épitésze a müvész. "Dijak, kitüntetések - 1975" cimmel közli a lap, hogy az Ybl Miklós-dij III. fokozatával tüntették ki.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 5.
XIX. évf. 14. sz. 2. lap.

Batka István, építész

Az Ybl M.-díj III. f.-t kapta.

– :Tábornoki kinevezések, kitüntetések 5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 2.

Batka István, építész

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy **Batka István** Ybl-díjas építészmérnök, a Fővárosi Bíróság mellett működő igazságügyi építész szakértő, a Hazafias Népfront Település-politikai Bizottságának alelnöke, építészmunkásságának tetőfokán 1980. május 29-én, 53 éves korában, hosszú súlyos betegség után elhunyt. 1980. VI. 7-én 15 órakor helyezzük örök nyugalomra a Farkasréti temetőben. A gyászoló család.

– : Halálozás

23.

Népszabadság. B. 1980. jún. 1.

Batka István, építész

A TTI vezetősége és dolgozói tudatják mindazokkal, akik szerették és tisztelték, hogy **Batka István**, az építőipar kiváló dolgozója, Ybl-díjas építészmérnök kollégánk hosszú szenvedés után május hó 29-én — 53 éves korában — elhunyt. Intézetünk saját halottjának tekinti: temetése június 7-én 15 órakor a Farkasréti temetőben történik.

11.

– Halálozás

Népszabadság, Bp. 1980. jún. 6.

MDK.

Batka István

Riport

Csongrádmegyei Hirlap 1965 ápr.25.lap -

Batka István

Csepeli Állami Áruház és Szegedi Állami Áruház. /Hollay György, Szecső Sándor, Balogh István épitészek, Batka István, Kecskés István belsőépitészek./ - Magyar Épitőipar, 1967. 16.évf. 1.sz. 55-57. 1.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. 1./

73. 1.

Batka István

H/ollay/ Gy/örgy/: Szegedi áruház. /Hollay György, Balogh István, Szecsői Sándor épitészek, Batka István iparmüvész, Mester Jenő kertterv./ - Müszaki Tervezés, ~~2x~~ 1967. 2.sz. 1o-11. 1.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. 1./

74. 1.

Batka István

Veszprémi Állami Áruház. /Hollay György, Töröcsik Sándor épitészek, Batka István iparmüvész./ - Magyar Épitőipar, 1967. 16.évf. 1.sz. 58-59. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

75. l.

Balka István

B/alogh/ I/stván/: Szeged, "Püspökbazár" beépítése. /Balogh István, Hollay György építészek, Balka István, Kecskés István belsőépítész, Mester Jenő kerttery./ - Magyar Építőművészet, 1967. 16. évf. 1.sz. 37-41. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1970. 1.sz. 68-107. l./

73. l.

Batka János

az alábbi pályázaton megvételt nyert 24. számú terv egyik szerzője.

Girardi Kornélné: Korszerű vendéglátóipari együttes tervpályázata, 1972. - Magy. Ép. műv. 1972. 6. sz. 2-8. l.

Batka István

Áruház, Tapolca /Batka István épitész, Magyar László, Magyar Péterné kertterv./ - Müszaki Tervezés, 1968. 2.sz.33-37.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz.149-182.l.

156. l.

Batka István –

Selényi István – Kollai Endre
(LAKÓTÉR)

Követségi épületei, Berlin (NDK) építése.
Tervezés: 1964.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz. 22. l.

Batka István

Pápa, Áruház /Batka István épitész, Magyar László, Magyar Péterné kerttervek./ - Müszaki Tervezés, 1968. 2.sz. 33-37. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

155. l.

Batka István

T/örőcsik/ S/ándor/: Veszprémi Áruház. /Hollay György, Törőcsik Sándor épitész, Batka István belsőépitész/ - Magyar Épitőművészet, 1966. 15. évf. 6.sz. 18-21. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 25o.l.

Batka István

Turócsik Sándor: Csepeli Áruház /Mollay György, Balogh István, Szecsődy Sándor építész, Batka István, Kecskés István belsőépítész/ - Magyar Építőművészet, 1966. 15.évf. 6.sz. 14-17. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 25o. l.

BATKA István építész

B(alka) I(stván): A Corvin Áruház rekonstrukciója (Balka István építész) – Műszaki Tervezés, 1966. 8. sz., p. 24-26.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája.
/Művtört. Ért, 1969. 3.sz. p. 243-284./

p. 247.

Batka István [építész] MDK

A Corvin Áruház tervezője.

Kapalyas Imre: Miért ilyen? 5.

NÉPSZABADSÁG, 1966. dec. 14.

Batka István belsőépitész

M.D.K.

Közreműködött a szegedi "Püspökbszár" beépitésé

Épitész: Balogh István Hollay György
Magyar Épitőművészet 1967/1. 37-41.l.

M.D.K.

Batka István

Csepeli Áruház belsőépitésze

Épitészek: Szecsődy Sándro-Holay István,
Balogh István

Magyar Épitőművészet 1966/6. 14-21. l.

M.D.K.

Batka István, építész

tervei szerint majd átépítésre kerülő Corvin-áruház új homlokzati nézetét korli a lap:

"BUDAPEST", Bp. 1966. I$_v$. évf. jul.sz.

16. old.

Batka István
festő

MDK

müveit kiállitották
a makói József Attila Müvelődési Házban.

Müterem 1958. I. évf. 12. sz. 37.o.

MDG

Batka István festő

Makói születésű építészmérnök. Akvarellista. Szerepelt a Csongrád megyei Ünnepi Hetek keretében megnyílt makói képzőművészek kiállításán. Megemlítve: Vizimalom, Baltaköz a várban, Vödös reggel a Maroson c. művei.

Varga Ákos: Négy alkotó makói kiállításáról.

Tiszatáj, Szeged, 1950. november 10. l.

?

MDK

Batka Istvánról

Naplemente előtt címmel tájkép repr. (Nem vehető ki világosan: képzőművészeti alkotás vagy fénykép.)

(képaláírás.)

Tiszatáj, Szeged, 1958. november

5. l.

MDK

Batka István festő, Makó

Dél-alföldi képzőm.kiáll. a szegedi Móra F.
Muz. 1961. jul.

Batka István
festő

M.D.K.

A megujhódott Alföldet
ábrázolta képein.

Szelesi Loltán: Képzőművészeti napok Szegeden
Művészet, 1961. október — 44 l.

B

MDK

Batka István (grafikus)

grafikával szerepelt a Dél-alföldi Képzőművészek Kiállításán, Szegeden.

Szeleri Zoltán: Dél-alföldi Képzőművészek Kiállítása Szegeden. Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.

Batkai Magdolna

Ferkipzomfoiskivk

1939-41. 141 l.

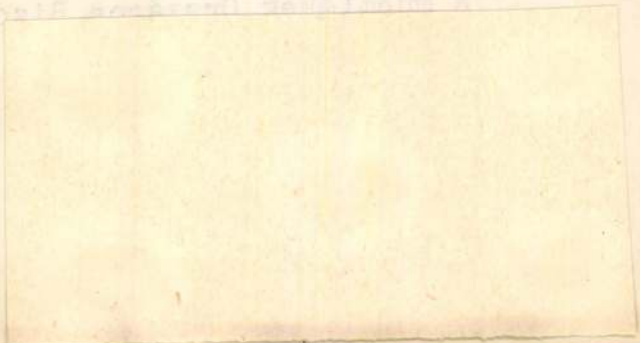

Budapest, 1925.év

A Műemlékek Országos Bizottsá

Batkay Magda

Tizenegy képzőművészeti főiskolai hallgatónő a Sarolta-kollégium nagytermében kiállítást rendezett. Mintegy 62 kis szobor tanuskodik a fiatalok tehetségéről. Kovács Katalin, Péter Olga, Tallián Mária, Batkay Magda, Bayer Erzsi, Fekete Edit, Keller Zsuzsa, Kuczowna Kriszta, Lengyel Margit, Molnár Vilma és Zaár Mária szerepelnek itt müveikkel. A kiállitás 20-án záruł.

(Z. P. A)

as cserép. — Sitzender Affe mit Granatapfel. Ton,

n ovális kartusban csizmadia céh jelvények és két
ftkrug der Schuhmacher, Fayence, darauf in ovaler
nkörbe. Haban, XVIII. Jh.

: domboru hullámdisszel, keskenyedő vállán mykenei
breiter Mündung, Ton, zwischen Streifen Wellendekor
alerei. Griechisch.

ni disz. Görög ásatás. — Vase mit weiter Mündung.
ch.

p, rajta kerek keretben Szent György alakja dombor-
heln, grün glasierter Ton, mit Reliefffigur des Heiligen

aljjal, 3 kanna, 10 tányér, 10 desszerttányér. Angol,
assen mit Untertassen, 3 Kannen, 10 Teller und 10

p, Imari diszitéssel. Angol. — Sechs Dessertteller,

Batkay Magda

polg. isk. rajztanár / Elöb

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 148. l.

74. 25
1935 Miárc 18-n.

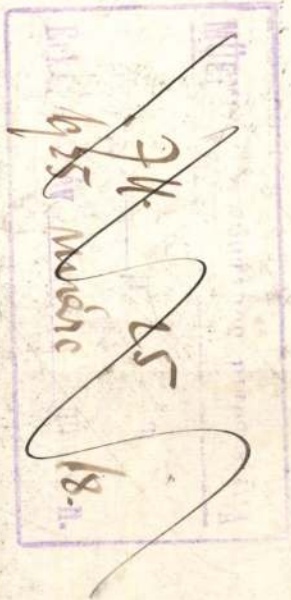

12-én délután 3 órakor a Műegyetem aula
szertartása szerint s a kerepesi temetőben
lomra helyezni.

Lánglelke, mely hevével porlandó te
fáklyája volt a sötét magyar éjtszakának. K
munkás kezéből, de művei tovább élnek s

Budapesten, 1925. évi március hó 9-én

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉS

BATKA SÁNDOR

Németh F.: A bánáti fényk.

2002.

118.o.

ssa József 7 bátyánkkal, kérem, adja

üdvözlettel

Fülep Lajos

Bátkay István

A XV. sz. első felében Veszprémben élt és a Káptalan tagja volt. A fennaradt adatokból arra lehet következtetni, hogy misekönyvek írásával is foglalkozott.

Ádám Iván: A veszprémi székesegyház. Veszprém 1912. II. r. 91. l. 93-C.

A 91. lapon Bátvay-nak írva -

Vasárnap
15
Kath. Nemz. ünnep
Prot. Nemz. ünnep

Ógörög Nemzeti ünnep

Hétfő
16
Kath. Geréb pk.
Prot. Henriette

Kedd
17
Kath. Patrik pk.
Prot. Gertrud

Szerda
18
Kath. Sándor pk.
Prot. Sándor

Csütörtök
19
Kath. József
Prot. József

Péntek
20
Kath. B. Csák Mór
Prot. Hubert

Szombat
21
Kath. Benedek ap.
Prot. Benedek

Izr. 27 S. Vajakhel

12. hét ▪ **1936 Március hó** ▪ 31 nap

Bathi József, Munkácsy-díjas festőművész

a József Attila Szinház előcsarnokában folyósón stb. képzőművészeti kiállításokat rendeznek. Ebben az évben a művészműveiből volt kiállítása

Ötödik sebesség

1977. V, 23. Petőfi 17.00 Gué.

Bátky József

100 frt államsegély

Értimisk 1897/98.
38. l.

150 frt államsegély

Értimisk 1898/99, 34. l.

Párisban tanul állami
ösztöndíjjal.

Értimisk. 1899/1900. 24. l.

Jeles eredménnyel végbi-
lozitvánt nyert. 300 k
államsegély

u. o. 39. l.

HERRMANN
VIKTOR
BUDAPEST

Bátki József

Kertészeti és gyümölcsészeti kiállítás oklevele a földmivelésügyi minisztérium megbízásából és az Országos Tornaszövetség oklevele fentitől.

Értimisk 1902/3. 56 l.

~~Apponyi Sándor gróf III. 60.~~

Bátki József festő

ÉLŐ VONALAK címmel remek kis könyvet állított össze Bátki József festőművész azzal a céllal, hogy a lehető legegyszerűbb gyakorlati módon tanítsa meg rajzolni a gyerekeket. A legegyszerűbb vonalaktól a legkomplikáltabb ábrázolásokig jut el és valószínű, hogy legalább a rajzolás lényegével meg tudja ismertetni még a legtehetségtelenebb gyereket is.

Magyar Nemzet
1946. dec. 22.

Bakki József

festőművész

A Képzőművészeti Társulat 80-as jubileumi rendezett kiállításon a nagy díj kitüntető elismerését fenti Napsugár c. festményével nyerte.

Új Magyarság

1941. márc. 27. (Kiadták a Társaság díjait.)

MEGHÍVÓ

PAOLINO MINGAZZINI

Karunkon a római archaeologia vendégtanára

A LEGÚJABB ÁSATÁSOK AZ ÖRÖK VÁROSBAN

címen (vetített képekkel)

a

PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM

bölcsészeti karának főépületében

(VIII. Múzeum-körút 6—8), a VIII. sz. tanteremben,

folyó évi március hó 26-án, szerdán d. e. 11 órakor

olasz nyelven tartandó első előadására.

GEREVICH TIBOR

A BÖLCSÉSZETI KAR E. I. DÉKÁNJA

Bátki József

11. Menekülés. Üvegkarton. Vízf. Magt.
12. Szentélyrészletterv. Vízf. Magt.
13. Mellékoltárrészletterv. Vízf. Magt.
14. „Beteljesedett." Olajf. Magt.

Nemzeti Szalon
Egyházm. kiáll.
1926.

141

...neziában 1858. apríly 16-án)

...a.

...e bevont teremben, a kerek fehér márvány asztalnál, ...nel bevont karos székben, balra fordulva ül ...ben ecsetet, ~~...~~ baljában palettát és pálczát tart. ...yon, félig kész kép van. Mellette Fornarinát ...ét csipőjére s balját a művész vállára tevé, kis ...zi a ~~T~~ festményt, melynél a polczon öt ecset, egy ...ő fekszik. Rafael, ki arczélben van ábrázolva, ...get, bársony köztöst, bőr övet, fehér tricot és ki- ...a szőke Fornarina pedig, kinek fejét levél ko- ...kivágott kék selyem-mhát hord. Fodros ing- ...l, vállaira fehér fátyolt vetett s derekát csokor- ...oritja. A asztalhoz ⊥ keretbe tett alapraji van tá- ...ben ~~fehér~~ ~~kép~~ egy kép részlete látszik.

52·5 cm.

~~. Lagy. 1871. II.~~

67

Bátky József, iparmüvész

Müvészek, tervezők, akik az Orsz. .Kir.Iparmüvé zeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1896 és 1919 közt.

Bátky József, ? szakon 54. old

Mezei Ottó: Az Orsz. .Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatasi rendszere és forrasai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

BÁTKY József festő

A mellékhajók hat uj oltárának és ablakainak készitője Kaveczky Hugóval és Neuhauser Jánossal. 1910 után

JÓZSA László: A kunszentmártoni nagytemplom két évszázada. = Magyar Egyháztörténeti Vázlatok,2. 1990 (1991) 1o3.p.

37

estményeken.

természettel azonosnak hivő-gon-

36.

e

ra 1900-1925 /Bp.1925/ cimü müvé-

zmus fejezetben mutatja be Szőnyi

arellje alapján "temperamentumos

minősiti Szőnyi müvészetét /II.

/.

eit wie das Leben, der täglich sie

Bátkay tóruf

festőművész

Paál László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel, artaizáló színes karjaival.

Magyarság
1929.1.27.

Bátki József

festő és szobrász

szül. Zagyvapalóc

(Nográd m.) 1878

Ujabban kisebb négyes

alakokat farag fából,

Alleluja c. ilyen

fajta szobrát megvette

a fővárosi Múzeum.

Révai XXI. 133. l.

Bátki József

festő, szobrász

Élet.

Szefeltlex 453. l.

Bátky József
Festő
Házados út 5.
Mincsarnok
1922 jub. kiáll

Bàtki József

zobrázy

Műcs. kiáll, 1922 tól

Pipics 110. l.

Bátki József

festő

Pestújhely

Múzsarnok

1919. hadviselt.

Báski József

(Szentsimoni rk templom restaurálása.)

F:Csomor Ernő.Szentsimon.

Dr.Szentiványi Gyula

főtitkár ur

Budapest

IX.Hőgyész Endre u.10

Müemlék ek Orsz.Bizotts.

Bátki József

~~Műcs. kiál. tól~~

Pipics Co. l.

ából

kötés	jegy

---

a M. Nemz. Múzeum

Könyvtárából 1 ---

1 ---*-ig tartó használatra*

kivette az alább leirt munkát.

Szerző, vagy rendszó ---

Czím, rész ---

Darabsz. --- *alak* --- *jegy* ---

7072. — Budapest, Athenaeum.

Bálky József
festő

1912-ben Lipóth Ferenc
-cel közösen vett részt
a verreci Szent Gellért
templom falfestményeire
kiírt pályázaton. A
művekkel őket bízták meg.

Lipóth Ferenc
leveléből, mely
anyaggyűjteményünk
ben van.

2./ beszerz

pengőt a 127688 számu kiadá

3./ elhelya

nyolc pengőt ugyancsak a 12

4./ kikülde

gőt a 127689 számu kiadási

deletéből: Dr. Tihamér Lajo

Bácski József
festő és grafikus
Salgótarján
művésztelep

MKSz 1947

Bátky József

a Paál László Társaság
tagja
emelt 1929. jan. Erált.
több mint

Sirkó" XIII–XVIII. sz-beli latin és magyar
nyelvű feliratai X. 98.

Bátki József

Münsarnok
1930. Kt Imre Kiáll. 129.

2061-909-5

638. Keretek.

1 darab aranyozott keret mintázott massza-disz-szel, belül pedig sima léczczel és oldalt völgyelés-sel.

Méretei 17.5:25.5 cm.
Becsértéke.....5.00 K

Jegyzet. 1127-906-57.

Összesen: 180 P.

terhére:

5 f. azaz: Negyvenmégy pengőt 75 fill.

. A miniszter rendeletéből: dr. lovag

os.

ásolata: hiteléül:

tanácsos.

tendő fel.

Budapest, 1939. junius hó 3.-án.

A miniszter rendeletéből:

dr.lovag Ybl Ervin s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

min.irodatiszt.

Bátki József

Münsarnok Pestnyhely

1919. hadviselt münv. kiáll. -
309.
nem volt harctéren.

1922. jub. kiáll. 474

1926. téli kiáll. Zagyva n. p
Salgótarján
576 -

Izolyság VI. 160.

Bátky József

festő, Paál László
Társ. tagja.

l. Pestujhely Műcsarnok

1932. febr.-márc. kiáll.
~~[illegible]~~ 326.

1933. nemz. képzm. kiáll.
40.

Bátki József

Pestujtely

Nemzeti képzőm-
kiáll. 1933

Vásárfia, nincs fa.

Nincsarnok
1941 febr. - apr. kiáll

153, 154. nam

Bednár János

20. l.

ALKOTÁS-MŰVÉSZHÁZ

IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 11. FÉLEMELET

Az önarckép. tovabbitani.

I. KIÁLLITÁS.

1923. MÁRCIUS

Bátki József

1926. egyházmuzikiált
Nemzeti Szalon
Menchülés, üvegkaton,
vizf
Szentélyrészletterv, vizf
Mellékoltár részletterv. vizf
Beteljesedett, olajf

Kard vasból VI. 128.

Bátky

üvegfestmény tervező

rád

Fieber Henrik

Üvegfestészet.

Bp. é. n. 29. l.

BENKÓ ISTVÁN
TRAFIKOS
CSÁKTORNYA

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bátky József

l.

Fitt György

133-C

Ottó bizottsági másodépítésznek a
elteyesztett, s a mult év IV. negyedé-
tjairól szóló utiszámlája 234 K
ttvén, azt a t. Bizottságnak f.
20. sz. alatt kelt és keb. számvevő-
atára tudomása és további eljárás

Bátky József

festő

l.

Grör Páris II.

86 l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bátky József festő
Zagyvan mélcsett

l.

Dornyay Salgótarján

29. l.

; a t á s
- - - - - -

a alkalmazottai részére az 1931. évi
--
ín az 1931. évi julius hó 1-től kezdve
l.

á s	Fiz.oszt.	A folyósitandó személyi pótlék havi összege P e n g ő
ló	VI.B.l.	69

Bálki József

Nemzeti Szalon

Bátki József.

1908. Téli kiáll.

Nyomtatás, olaj

1926. Egyházmüvészeti kiáll.

Menekülés, vizf.
Szentély-részletterv vizf.
Mellékoltár részlet, vizf.
Beteljesedett. olaj

1929. PAÁL László társ. kiáll.

Kar ácsony, olaj
szülőfalum. olaj
Golgota, olaj
Fonók, olaj
Szt. György üveg szineskarton
Menekülés, " "
Alleluja faszobor

Bátky József

festő

l.

A Műbarát 1922 182

Madonna.

647. Laurent de la Hire.

Bátki József

Megy a juhász szamáron...
c. az obornúve repr.
Uj Idők 1931. 781. l.

Bátki József MDK

Menekülés, üvegfestmény

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Bátky József MDK

Karácsony, olf.
Szülőfalum, olf.
Golgota, olf.
Fonók, olf.

Paál László Társaság III. kiáll.
Nemzeti Szalon 1929. január

Bátki József

Napsugár, repr.

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállítás

Bátki József MDK

Napsugár, fa

Közelharc, fa

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitád

MDK

Bátki János, szobrász

"Napsugár" cimü szobormüve a nagydij kitüntetö elismerését nyerte.

A képzömüv. társulat 8o éves jub. alkalm.rend.kiáll.
Kiadták a Hücsarnok dijait.
Pesti Hirlap. 1941. márc. 27. EXK.
Uj Magyarság. 1941.márc. 27. 6.1.

MDK

Bátki József

Megy a juhász a szamáron, szobor

Krisztust vivő paraszt, "

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Bátki József, szobrász

Vásárfia. Szines fa.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzőműv.kiáll. /Nemá. M.Kir.Vall és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tn. 9.1.

MDK

Bátki József

Vásárfia, szines fa

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.
9 l.

Bátky József

MDK

Falusi templom belseje, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Bátki József MDK

Tehének, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Bátky József MDK

Szent György /üveg, szines karton/
Menekülés /üveg, szines karton/
Alleluja /Faszobor/

Paál László Társaság III. kiáll.
Nemzeti Szalon 1929. január

MDK

Bátki József

Tehenek, of.

Hadviselt művészek kiáll. Mics. 1919. márc.
2o l.

Bátki József

MDK

Szent Imre, fa

Műcsarnok 1930 Szent Imre emlékkiállítás

M.D.K.

Bató József

Lakatos László: "A császár partra szállt" c. darabhoz tervezett diszleteit kiemeli "Premier a Medgyaszay Szinházban" c. kritika.

Szinház és Divat, Bp. 1919. febr. 23. IV. évf. 8. sz. 27. lap

Bató József

Magyar Szinház: Kékmadár, é.n.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Bató József, festöm.

Tehénpásztorleány. Olf. Jelz.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 18.1.

MDK

Bátky József

Megy a juhász a szamáron c. munkájáért a Halmos Izor kisplasztikai dijat kapta

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1933. évi nagy naptára. 54.l.

Bató József MDK

Munkások állásokat épitenek, vizf.

Mücsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Bató József MDK

30·5 mozsarak uton, olf.

Mücsarnok 1918. Sajtóhadiszállás

Bató József MDK

Bolgár tábori mise Monastirben, olf.

Mücsarnok 1918.Sajtóhadiszállás katalógusa

Bató József MDK

Hősi halál, olf.

Mücsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Bató József

MDK

A hetedik hadseregparancsnokság szállása a Groedel-villában,Máramaros-szigetén, olf.

Műcsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Bató József MDK

Az első román hadifoglyok beszállitása Dornatálba, olf.

Micsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

M.D.K.

Bató József,/1888-

714. Monastir 1916. Rajz.
715. Repülő-állomás. "
716. Tábori kovácsok."
717. Rádióállomás. "

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. Füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 81. l.

Bató József /1888-/

MDK

"Magyar Szinház: Kékmadár" é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 6[illegible]. 1960.
13.1.

MDK

Bató József, 1883-

Magyar Szinház: Kék madár

1885-1960. M.plakát-tört. kiáll. Műcs. 1960.

Bató József.

A régi Műcsarnokban megnyílt Szépművészeti Muzeum új magyar. képtárában néhány festménye szerepel.

Ujság, 1928. Okt. 30.

MDK

Bató József

Vasárnap este, of.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Mücs.

MDK

Bató József

Monastir 1916, r.

Tábori kovácsok, r.

Repülő állomás, r.

Rádió állomás, r.

Szépműv.Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Torrigiani, Pietro
1528/: olasz szobrász
ban a városból menekü
ban bezuzta Michelang
ben Bolognában, Sienä
alföldön át Londonba
szitette /1512--18/
bet fekete szarkofágo
zó kis reliefekkel ék

MDK

Bató József

Vasárnap este, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke.

Bp. 1952.

MDK

Bató József

Koronázási rajzok

Ernst Muzeum kiáll. 27. sz. Bp. 1917. Koronázási tervpályázatok. 9.l.

Baté József festö.

Népszava.1923.IX.30. 3.l.

Bató József

Hildeb 1931

410.P.

Hildebrandt

Bató József
festő

lásd okv.

Hajós, Dr E. M.:
Wandgemälde
von Josef Bató.
Forum. (Pozsony)
1932. 296–297. l.
2 kérpel.

✓

Bató József

festő

Művészeti Lexikon 56. 1

Hatvan-utca Debrecenben II. 180.

Bató József

U.
2176

Ágyúcsó" II. 205.

1903 VII. 28.

~~Beszterczebánya~~

Beszterczebánya

Városi Tanácsnak. A „Centralblatt für Bibliothekwesen" cz. folyóirat beszerzése ~~utolagá érlesítés elkésése végett, jóváhagyatik.~~ nem megtörténte mivoltunk vétetett (383/903).

Bató József

Berlin.

Ume 1928. febr. kiall.

Magyar tájkép, [illegible]

Dupcza Vilmosné X. 220

l o s l e l e t

'izetendő illetékek észrevett csonkitása

ya és kelte:

tott:

z okirattal?

Bató József

1916. jan. Sajtóhadi-nállás
kiáll. N. szalon.
Eredeti lőrajzok
Kötöző terem a Révészutcai
hadi-kórházból, olaff.
Buesú a városból, ered. vér-
karcok az „Im Krieg gegen
Russland" c. műből.

Vrany Vencel, muzeumör X. 157.

Bató-Berger Manó MDK

Portrait. br. Hatvany Károly, márvány

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

M.D.K.

Bató-Berger szobrász

Lukács Sári szinművésznő szobrát készitette. Fényképfelvételen szerepel a szobor képe, Lukács Sári szinművésznő és Bató-Berger szobrász munka közben. A szobrot a lap komoly elismerésben részesiti.

Lukács Sári Szobra c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1917. ápr. 1-8. VI. évf.
14. sz. 17. l.

BATÓ JÓZSEF, Berlin.

25. Magyar tájkép olajf.

Nemzeti Szalon

1928 febr.

Ilme

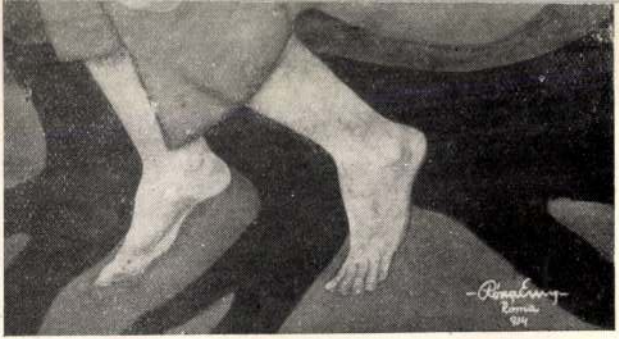

RÓNA EMY : Anyaság

Bató József

~~A Mübarát 1922.~~

Nagybányai kiall.

Ent. 1912

81. l.

~~Brovar fülbevaló, kontoplatáskor~~

~~VIII 206.~~

Bakó József

(Bp. 1917

Ernst Múz. kiáll. 27.17

Rajzok
Koronázási rajzai.

Bató József, festöm. MDK

nagy kollekcióval szerepelt. /Tizmél több mü./

Hadiképkiállitás.
Müvészet.1917. 29.1. ?

Bató József MDK

Sebesültek a tábori kórházban, vizf.

Műcsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Bató József MDK

Üszböki lakos, vizf.

Mücsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Bató József MDK

Harminc és feles mozsarak uton, repr.

Mücsarnok 1918. Sajtóhadiszállás katalógusa

Bató József

A szobrászok közül Esseő Erzsébet munkáját emeli ki dr. Décsey Géza: "Kálmán Péter és a müncheni magyarok a Glaspalastban" c. kritikájában, mely felsorolja azokat a müvészeket, akik Münchenben folytattak tanulmányokat, ott dolgoztak, vagy ott élnek ma is. Esseő Erzsébet kisplasztikáit tehetségeseknek tartja. Bató József és Czóbel Béla festőművészekről mérsékelt birálattal annyit mond, hogy méltatásuknál "szordinót kell tennie tolla hegyére."
Kálmán Péter neve külön cédulán szerepel.
Fenti kritikában felsorolt müvészeket lásd: Lotz Károly nevénél.

ÉLET, Bp.1925.okt.11.
XVI.évf. 21.sz.421-422.lap.

MDK

Bató József, Bér Dezső, Csont Ferenc festőm.-k

Koronázási emlékalbum eredeti rajzainak és vizfestményeinek alkotói a többiek között. Bp.1917.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 75.l.

MDK

Baló József / 1888-/

Magyar Szinház: Kékmadar é.n., 125x95,
MNG. 58.93

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960. Műcsarnok.Kat. 13.1.

Bató József

festő

5 gimn.

nyilv. rajztanf.

3 hó, jóeredm.

Tanár Csirik Gyula

Iparrajziskola 1904

TIHANY

Apátsági templom (Endre sírlapja, Loyolai Ignác viaszkepmása)

Zókai Mór: A magyar Tempevölgy
W 1858, 221 l. – 222 l.
(képe 221 l)

Bató József

nyilv. rajztanf.

5 hónap, jó eredm.

Tanár Böhm János

Iparrajziskola 1905

asta:

M. E. Ny.

Bató József

nyilv. rajztant-

jó

Iparrajziskola 1906

XXII

549

Bató József

1911/12 II.

Ferkészőmfőiskére

65. l.

zása, érzéki jellegű modorosság és puha nagyvonalúság az emberi formák ábrázolásában. Igen fontos, eredetinek látszó ékítménye e kornak a Barahat és Sanchi emlékein uralkodó lótusz-inda. Ezekkel az emlékekkel egyeznek stílusban az Orisszában, a Ramgarh-

Bató József
Istőrművész

Nemzetközi ex-libris kiállítás Szegeden- a Kultuspalota nagytermében- ex-librisciel szerepel –

Magyarság
1934 x. 25

Bató József

Spalatói tájkép
1923. vízf

Szép Mur-
graf. gyűt.

Castelnuovo
1923.
vízf.

M. O

Sári puszta IV. 138.

Bató József

30 és feles mozsár
menetközben c. képe
repr.
Vas. Ujs. 1917. 93 l.

Perugiai iskola:

1269. *Nő feje.*

Vállig látható, szembene
szorítja.

Faszobor, magassága 46
tetett 1894 szeptember 13-án M
358·80 K-án. — Elszámoltatott
895). — Az elszámolásra nézve
november 28-iki 61301 sz. min
molást jóváhagyta az 1900 no
és az 1901 augusztus 26-iki 3

Jegyzet. L. az 1896-iki lajst
— Preisliste Nº 141.

Pl.
Vét. 1894.

Bató József

Hul. Bpest 1888 okt.
15

Révai XXI. 133. l.

Bató József

u. 1897

Vas. Ujs.

1917. 223 l.

vegyes

C. 15

1 Rot. 8 =

Ipolyi,
Arnold

Die geschichtliche Entwickelung des
Gewerbwesens in Ungarn.

Eröffnungsrede von —. Gehalten am 23.
August 1877 zu Pressburg in der Versammlung
Des Ungerischen Historischen Gesellschafts.

aus dem Ungerischen übersetzt von A. Dux.

Bató József

A Szent Zsófia-mecset Ochridában c. rajza repr.

Vas. Ujs. 1917. 223 l.

Tiszafüredi Múzeum és Könyvtár-Egylet
múzeumának működése 1915-ben

X. 155, 156

Bató József

Üszkűb c. rajza
repr
Vas. Ujs. 1917. 319. l

Ortelius-féle Nürnbergi Chronica

VII. 253, 255,

Bató József

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 111. l.

1929. 367 (Gragger Robert arck. repr.)

Baló József

l.

Kisgrafika

1938. 2-3. sz.

24. l.

✓

Ármin s tsa elleni ingókfeloldása

ogy az 1909 Sp II 606/10 sz. végzés
ártás lejárt eredménytalenül, illet-
jtatott.-

É S .-

, hogy a kir járásbiróságnak 1909 Sp
emelkedett s kir járásbiróság aper á
rb. nyugtát Dr Fajnor Vladimir zólyo-
i rendeli és egyidejüleg értesiti a m
i dij lefizetése ellenében a m. kir.
k 1907 márczius 5-én átvett 1 drb.
kü és 1 drb. D. 480100 számu és 1000
y és ezeknek 1907 junius 1:től ese-
. 500 kor. értékü C. 378179 és C.
értékü

Bató József

wiech
2

Skexlib

Illatszeres üveg, római VII 196

27. §.

Az ügyiratok beiktatásuk után a megfelelő s folyó lapszámmal ellátott tárgymutatóba azonnal bevezetendők. Az indikálás oly módon történik, hogy a tárgymutatóba a beadvány tárgya, a beadó hatóság, vagy fél neve és a beadvány iktatókönyvi száma bejegyeztetik.

28. §.

A tárgymutatók betürendben vezetendők, a vezérszó kezdőbetüjének szoros figyelembe vételével. Kettős, vagy több vezérszóval biró beadványokról a megfelelő vezérszavaknál utaló bejegyzések eszközlendők.

Ugyanazon tárgyban később érkező ügyiratok, vagy ugyanazon tárgyban későbben foganatositott intézkedések ugyanaz alatt a vezérszó alatt vezettetnek be, oly módon, hogy a tárgymutató «Iktatókönyvi szám» czimü rovatába az új beadványnak csak iktató-száma iratik be, de föléje irandó e jelzés: Utóirat. Ha azonban az

Bató József

A Koronázási disz-
ebéd a királyi vár-
ban ci rajza

vepr.

Uj Idők

1917. 2. sz.

Kovachich Márton György, jogtudós

arczk. III. 116.

Bató József
Munkások állásokat épitenek, vizf.

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
28 1.

Bató József
Üszkübi lakos, vizf.

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
19 1.

Bató József
Sebesültek a tábori kórházban, vizf.

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
19 1.

Bató József
30.5 mozsarak uton, olaj

Cs. Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
15 l.

Bató József
Bolgár tábori mise Monastirben, olaj

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
13 l.

Bató József
Török ház Monastirben, olaj

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
12 l.

Bató József
Hősi halál, olaj

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
11 l.

Bató József

Az első román hadifoglyok beszállitása

Dornatálba, olaj

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.

9 l.

M. D. K.

BATÓ József grafikus

Arad Fortfest. 325 l

MDK

Bató József
Vasárnap este

Szépmüv. Muz. uj szerzeményei kiáll. 1926-31. 1931.
4 l.

Bató József, festő

Ernst Múz. ujabb csop. kiáll. - Pesti Hirlap 1917
Sept. 8. (k. k. l.)

Bató József

Festő

MDK

A Művészeti és Muzeumi Direktoriuma a balatonfüredi művésztelepre akarja küldeni és a lakásbizottságot kéri, hógy fővárosi mütermét
/IV. Ferenciek tere/
erre az időre rekvirálás alól mentesitse.
/1919 Máj. 31/

63.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Bató József,

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 81.l.

MDK

Bató József

Londonban élő festőművész

Bpestre érkezett a londoni Régi Budapest bál...vezetője

Pesti Napló, 1936. aug. 25. 11. 1.

Baló József

l.

Ezer Kortárs

30.l.

Budapest IX. 73.

MDK

Bató Józsefné, hímzőasszony

Matyó hímzőasszony. Az 1967. évi Kisjankó Bori díj egyik nyertese.

–. Megnyílt a Kisjankó Bori hímző kiállítás

8.

Népszabadság Bp., 1967. aug. 13.

Bató Lajos

MDK

Merengés, vf.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952

Bató József

A Szentháromság –
tér készül Károly
király eskujétez az
emelvény –

Repr.
Az Erdekes Ujság
1917 jan. 8.

Keresztyén nő (rézmetszet) III. 33.

Bató József

IV. Károly megkoronázása a Mátyás-templomban c. rajza repr.

Az Erdekes Ujság

1917. jan. 8.

A koronázási ebéd fenti rajza repr.

u. o.

A Szekesfővárosi törvényhatósági bizottság a palya udvaron, fenti rajza repr. u. o.

Kibédi Gardakör népkvt. III. 178.

Bató

A Sajtóhadiszálláson résztvevő művészek kiállitását és munkáikra vonatkozó kritikát közli a lap "Kultura" c. e rovatában:

Zádor István rajzai a legszebbek a tárlaton.
Vadász Miklós "a legnagyobb szeretettel parádés arcképvázlatokat készit."

Bató, ~~P~~ Pogány és Maróti nevü müvészekről csak annyit mond, hogy "nem jobbak, nem rosszabbak, mint korábban."

Fenti rovatban felsorolt müvésznévsort lásd: Vaszary János nevénél.

Élet, Bp. 1917. febr. 11. IX. évf. 6. sz. 148. lap.

Bató József

A nem mindennapi tehetségü fiatal müvész is részt vett azon a kiállitáson, amelyen "A sajtóhadiszállás képei"-t mutatták be.
Tövis kritikájában igen nagy elismeréssel nyilatkozik a müvész alkotásairól.

A HÉT, Bp. 1916. jan. 9.
XXVII. évf. 2. sz. 27. lap.

Bató József

"Hősi halál" c. müvéből szinte kiérezhető, hogy a müvész a golyók süvöltése közben is igazi müvész maradt, ahogy a puskaporszagu levegőben alkotott festménye tanuskodik róla.
Müvészet c. rovatban közölt kritika a Sajtóhadiszállás müvészcsoportjának festményeit és rajzait méltatja "Képek a harctérről" cimmel.

A HÉT, Bp. 1918. junius 2.
XXIX. évf. 22. sz. 346. lap.

Bató József:

festő

A Berlini akadémián tanult.

Boszniai tájkép c. műve repr. (műveriét)

egy neinet folyóirat XXVII. évf. 1924. augusztusi számában.

A cikk címe.

Ausstellung der Akademie der Künste zu Berlin.

Mai - Juni 1924.

Kunstchronik?

MDK

Bató József festő

Művével szerepelt a Londonban élő magyar művészek kiállitásán.

Ráskay László: A Londonban élő ...

Magyarország, 1938. jun. 15. 9.lap

Bató

~~Fatőmüvész.~~

Műve szerepeltaz UME első
béczi kiállításán.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 14.

Bató József

„Vasárnap este" című alkotása a budapesti Szépművészeti Muzeumban. 1929-ben a Steglitz-i városházának előtér frescóit alkotta. Címe: 10 Pembridge cres. London, W. 11.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.
334 l. 331 l.

Bató József

1919 tavaszán az újonnan szervezett balatonföredi 1
vésztelep tagja.

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés
megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Művtört.Ért.
197o. 2.sz. 141-147. 1.

147. 1.

MDK

Bató József

"Vasárnap Este" c. festményével gyarapodott a Szépm.Múz.modern képtara 1926-ban.

Cikk: A Szépm.Múz.gyarapodasa 1926-ban.

Magyar Művészet, 1927. 2.sz. 111.1.

Bátky József.

festőművész

Paál László Társaság kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Halk színekben tartott barokkizáló kompozíciói ügyes artintikus hatásnak / Karácsony, - Golgota. Ugyanezt a stilust próbálja belevinni falusi genre-képeiben is. Nagyon érdekes és dekorativ néhány színes ablaktérve. -

Nemzeti Ujság
1929.I.27.

Bátky Ernst
festőművés

Paál László Társaság kiállítása – neurati
szalonban – a Társaság új tagja dekoratív
falurészlete, barokkos Golgota-kompoziciója
s Szent György-kartonja dokumentálja tehet-
ségét.

Pesti napló
1929 II. 8.

Bátky Imre

festőművész

Paál László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. A régi képek hatása alatt áll.

Az Est.
1929.I.27.

MDK

Bátky József, Salgótarján

Knopp Jenő: Felébredt százados álmából ...
Uj Ember, 1949. jun. 5. 2 l.

MDK

Bátki József festőművész

A pestujhelyi r.k. templom üvegfestését, Bátki József tervei szerint Topárovits Uros üvegfestő festette.
A főoltár melletti üvegablak.Repr.
A Főoltár feletti freskó, Bátki alkotása. Repr.

Nemzeti Ujság, 1927.jun.12. 18.lap

BÁTKI József, festő és szobrász, Zagyva (Nógrád vm.) 1878. A bpesti iparművészeti iskolában, Párizsban, s azután Róth Miksa üvegfestő intézetében tanult, majd mint üvegfestő és mozaikkészítő Budapesten önállóan működött. 1920—22. Salgótarjánban készítette az ottani rk. templom barokk főoltárát és az ortodox zsidótemplom szimbolisztikus stilizált ornamentikáit, festette a pestújhelyi templom nagy oltárképét s készítette az összes ablakok figurális színes üvegeit, 1928. B. festette a kolozsvári zsidótemplomot, stb

E. G. I. 80-1.

1878
30
1908

1948
14
1934

1948
21
1927

Die Schöpfung Evens, während Adam schläft. —
14. *J. Rottenhammer:* Die Schöpfung Evens, während Adam schläft. — 1835: XII. 29. *J. Rottenhammer:* Landschaft. Gott Vater erschaft die Eva, während Adam schläft. — 1844: ~~XII~~. 16. *J. Rottenhammer:* Landschaft stb. — 1865, 1866, 1867, 1869: III. 16. *J. Rottenhammer:* Éva teremtése Ádám alvása alatt.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: III. 16. *J. Rottenhammer:* Éva teremtése Ádám alvása alatt. — 1873: III. 15. *J. Rottenhammer:* Gott Vater erschafft Eva, während Adam schläft. (Landschaft von J. Breughel.) — 1876, 1878, 1879: XI. 398. *J. Rottenhammer:* Tájkép. (Az atya isten Évát teremti, a míg Ádám alszik.) — 1881: 491. *J. Brueghel I.:* Éva teremtése. — 1888: XVII. 547. *J. Brueghel I.* és *J. van Kessel:* Éva teremtése. — 1896, 1897: XVII. 547. *J. Brueghel I.:* Éva teremtése. — 1897: XVII. 547. *J. Brueghel I.:* Die Erschaffung der Eva. — 1898: XVII. 547. *J. Brueghel I.:* La création d'Éve. — 1901, 1904: XVII. 547. *J. Brueghel I.:* Éva teremtése.

+ XIII.

nDK

Bátky József, ip.m. _diszitö-festö növ.

a harmadik dijatnyerte.

Második feladat: a párisi kiállitásra szánt
friznek festett diszitménye.

Hitvatalos tudositások, pályázatok az ip.müv.isk.-k
Magyar Iparmüvészet. 1899. 481.

Bátky József M.D.K.

ellenző terve

repr.

György Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson
A világ iparmüvészete Párisban. 1900. Szerk. Fittler
Kamill és György Kálmán
Klny. Magyar Iparmüvészet 1900. évi folyamából 132.

Bátky József

"Huszár-roham" c. rajza harctéri jelenetet ábrázol rohamozó lovaskatonákkal.
Repr.

"Parázs: "Heti beszélgetés" cimmel gunyrajz
Repr.

ÉLET, Bp. 1914. okt. 25. VI. évf. 43. sz.
1229, 1239. lap.

Rátky György

festőművész

Paál László Társaság kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Naturalista törekvésében és sok közvetlen lírát árul el.

Pesti Hirlap
1929.I.29.

MDK

Bátky mozaikkészitő

A turini világkiállitás magyar háza nagy kupolacsarnokának mozaik képét Bátky és Majoros mozaikkészitők helyezték el, körösfői Kriesch Aladár tervei szerint.

Cikk: A turini világkiállitás magyar háza.

Magyar Iparművészet, 1911.évf. 253-257.l.

Betűk mozaikkészlete

A turini világkiállítás magyar háza meg-
kupolacsarnokának mozaik képei betűk és
mértani mozaikkészletek helyesztik el.szörös-
fej Artúrról Ajtósi Dürer szobrát.

Cikk: A turini világkiállítás magyar háza.

Magyar Iparművészet,1911.évf.293-297.l.

Bátky Sámf

festőművész

Paál László Társaság kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Igen érdekes egyérűség. Az antik. művészet nemes értékeit egyenesen átmenti a haladó művészet számára s környű megjósolni, hogy valami ej, meglepő formában fog még megjelenni.

Esti Kurir
1929.I.27.

Bátky József
festőművész

Paál László Társaság kiállítása – Nemzeti Szalonban –
képével szerepel.

Ujság
1929 I. 27

Bátky József

"Megy a juhász szamáron" c. művére Halmos Izor kisplasztikai dijat kapott.

N.U.932.III.20.
B.H.932.III.20.
P.H.932.III.20.

Bátky József

"Megy a juhász szamáron" c. művére Halmos Izor kisplasztikai díjat kapott.

N.U.932.III.20.
B.H.932.III.20.
P.H.932.III.20.

M.D.K.

Bátki József /1878-

995. Megy a juhász a szamáron. Szobor. 39x20 fa.
996. Krisztust vivő paraszt. " "

Elvesztek. /Fővárosi Képtár/

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
71. l. MUMOK. Bp. 1952.

Bátki József (1878-)

Megy a juhász szamáron.
Szobor. Fa. Sign.

Krisztust vivő paraszt.
Szobor. Fa. Sign. 929.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Bátky József

festő

1895–99–

Kőműves 1930. 81. l.

Bátki József

Szélfogó terve,
Tanár Benczúr Béla

Repr.

Értimisk 1902/3. 23 l.

~~értékeinek mentése a~~,
~~román betörés idején~~

~~Alsófehérmegyei minszerint~~ ~~X. 180, 181.~~

~~182, 183, 192,~~

Bátky József
üvegfestő
Pestrighely
Értimisk 1910/11. 7. l.

9483.

áró Orczy Lőrincz jobbra fordulva
fölül jobbra az országnak angyalok-

cm.

34.

Bátky József.

A Budapest városkép-kiállításán, a Műcsarnokban, – művei szerepelnek.

Pesti Napló, 1928, jún. 14.

Bátri József

szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH 1933. IV. 20.

Bátky Lóní

festőadvász

Pall László Társaság kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1929.I.27.

Bátki József

Napsugár c. Nobra
repr.

Vándorúr. Salgó-
tarján, 1948. ápr.

A salgótarjáni templom
főoltárának Atyaisten
feje, fenti műve
repr. u.o.

Bátky József festő (Salgótarján)

Szabad Művészet, 1949.

III. évf. 7.-8. sz. 351. o.

a Szabadszervezet Körlevelei.

MDK

Bátky József

/gy./: A Paál László Társaság kiállitása. Képzőművészet 1929. 17. sz. 49.l.

Bathy József

Említve

T. E. Képzőművészeti életünk
Nógrád, Salgótarján 1970. feb. 1.

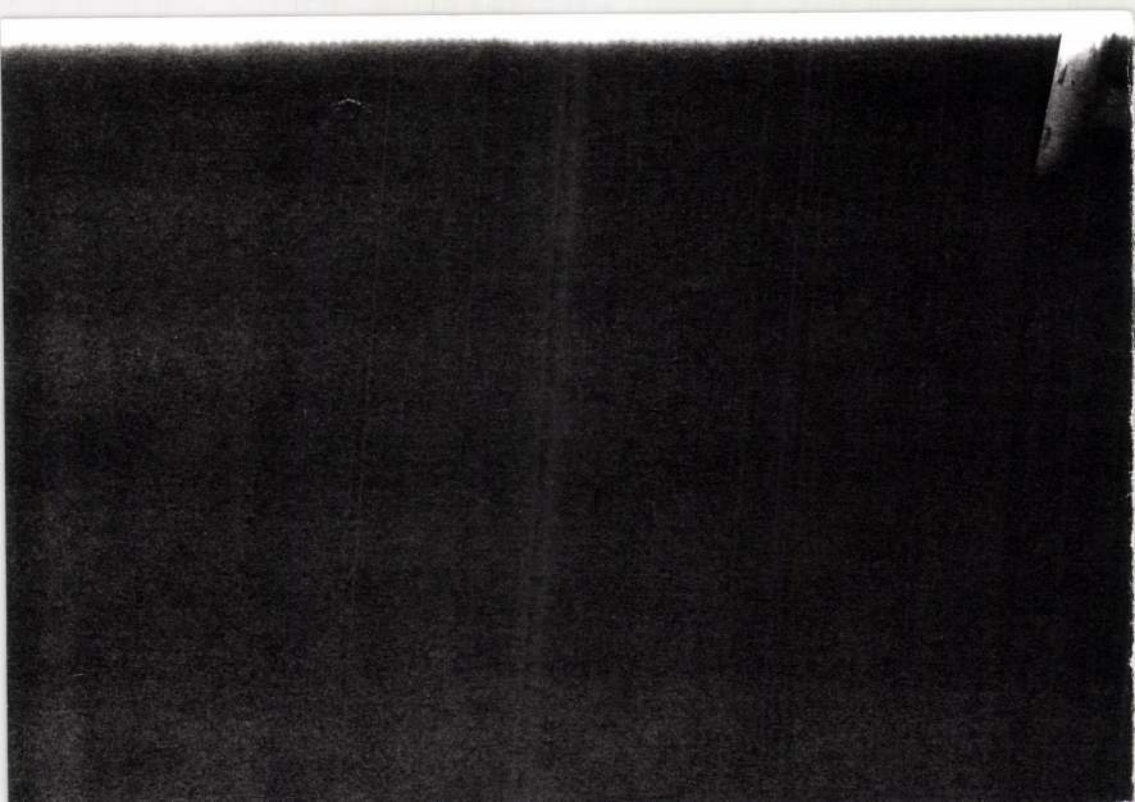

BÁTKY JÓZSEF
festőművész

Kunszentmárton

Római kat. nagytemp.

TKM 583

11.old

MDK

Bátky

vadászjel. szin. ablaküvegen

Sz.G: Iparművészetünk a wieni vadászati kiáll.
Magyar Iparmüv. 1910, 7.sz. 222-223 l.

adót állapitott meg.

192.... év ..... hó .....n

(P. H.)

..... P, azaz .....

forgalmi adó a bevételi lajstrom ..... tét. ala

hivatalnál befizettetett.

192.... év ..... hó .....n

(P. H.)

Az adómentesség igazolása: [4])

Utasitás. 1. Behozatal esetében azt az üzlettelepet a szállitás történik.

2. A fényüzési tárgyat a kereskedelemben szokásos eljáró hatósági közegek a fényüzési tárgy azonosságát megállapit megjelölések, mint a kereskedelemben szokásos fantasztikus elne Ha több, nem egynemü tárgyról van szó és azok fel a bejelentési ivhez csatolandó külön jegyzékben is felsorolhatók.

3. Kivitel esetében vételárnak az az összeg tekintenc vagy amelyért a tárgy külföldi tulajdonosa azt itt a belföldön me A 3. *a)*, *b)* és *c)* pont alatt felsorolt adatokat, ha a adómentes megszerzéséhez van joga, illetve engedélye, nem kell

4. Az adómentességet — a felmutatott okmányok ala valódiságát az eljáró vámhivatal aláirásával és a hivatalos pecsé

257. r. szám. I. Kis-forgalmi.

Schwarcz Jenő

Bátki (Spitz) Arthur

grafikus

L.

Szendrey-Szentiványi

14.8.1.

Bátki néprajztudós

Nemrégiben hunyt el dr. Varga László, Ybl-díjas építeszettörténész és néprajztudós. Néprajzos szakot végzett a Pázmány Péter Tudományegyetemen. Munkásságának első felében olyan néprajzos generációval volt kapcsolatban, melynek három legkiválóbb képviselője Györffy István, Bátki és Viski Károly. Dr. Varga László Györffy tanszékén dolgozott.

Láttuk, hallottuk.

1984. V. 17. Petőfi 10.45 (Zné).

Bátky
Bátky Zs.
Bateme

BATKI OTTÓ

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP 1996. X. 24

Emlékmű és kopjafaavatás

Csanádapácán október 23-a tiszteletére a község képviselő-testülete kedden délután a csaknem száz esztendős platánfa alatt tartotta a millecentenáriumi emlékmű újraavatását. Az ünnepi megemlékezést *Mórocz László* polgármester köszöntője után *Molnár Lajos*, az ÁMK igazgatója tartotta, aki a történeti emlékhely múltját idézte beszédében, majd a száz évvel ezelőtti, 1896-ban épített millecentenáriumi emlékmű helyén *Batki Ottó* kőfaragó által készített emlékművet *dr. Vastagh Pál* igazságügyminiszter, a térség országgyűlési képviselője avatta fel, s mondott ünnepi beszédet. Az ünnepségen végül Csanádapáca község újratelepítésének 175. évfordulója alkalmából kopjafát avatott fel és szentelt meg *Boldvai Antal* plébános.

T. B. I.

Bátky Zsigmond

Pesti Napló

1939 szeptember 1

— **Meghalt Bátky Zsigmond, a Néprajzi Múzeum volt igazgatója.** A magyar tudományos életet súlyos csapás érte. Meghalt *Bátky* Zsigmond, a neves földrajzíró, a Néprajzi Múzeum volt igazgatója. Bátky 1896-ban lépett a Nemzeti Múzeum szolgálatába és hamarosan a néprajzi osztály élére került. Éveken keresztül társszerkesztője volt a *Földrajzi Közleményeknek* valamint az *Etnográfia* című folyóiratnak. Ő szerkesztette Magyarország máig is használt néprajzi falitérképét, megírta Magyarország néprajzát *A föld és népe* című gyűjteményes munkában és fontos munkát írt a rábaközi és kalotaszegi hímzésekről. A Nemzeti Múzeum átszervezésekor főigazgatói címet kapott. Bátkyt a tudományos világ képviselőinek nagy részvételével temették el. A tanítványok nevében *Győrffy* István, a Nemzeti Múzeum nevében *Rédey* Tivadar, a Néprajzi Társaság részéről *Bartucz* Lajos búcsúztatta.

Bátky Zsigmond

Bátky *Zsigmond (Felsőbátkai)*, ny. múzeumi főigazgató, *1874. A magyarság tárgyi néprajza terén végzett kutatásai alapvető fontosságúak. Értékes munkásságot fejtett ki az emberföldrajz, magyar néprajzi térképek szerkesztése és helynévmagyarázás terén. Főbb munkái: *A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának leíró katalógusa* (1897); *Rábaközi hímzések* (1924); *Kalotaszegi varrottasok* (1924); *Pásztor ivópoharak* (1928). A *Magyarság Néprajza* c. gyüjteményes munka tárgyi részének munkatársa.

Uj Idők Lex. III. k.

763. l.

Rados Jenő: Magy
című műve nyomat
Magyar Egyetemi
Eredeti felvétele
képek nyomóduca
ifj. Weinwurm An
Kötés vászna magy
Budapest 1931 sz
A kiadásért felelős

Bátky Zsigmond

Bátky *Zsigmond (felsőbátkai)*, múzeumigazgató, etnográfus és geográfus. Szül. 1874 jan. 5-én Kocson (Komárom vm.). Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, ahol bölcsészetdoktorrá avatták. 1896-ban a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának kötelékébe lépett. 1913—18-ig a Földrajzi Közleményeknek társszerkesztője volt, 1926 óta pedig a *Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Tárának Értesítőjét* szerkeszti. 1919-ben a Néprajzi Múzeum kormánybiztosa, majd 1920-ban annak igazgatója lett. Tudományos kutatásai a magyarság tárgyi néprajza terén alapvető fontosságúak. Emellett az emberföldrajz, magyar néprajzi térképek szerkesztése és helynévmagyarázás terén is igen értékes munkásságot fejtett ki. Különböző szakfolyóiratokban, valamint önállóan is nagyszámú tanulmánya jelent meg. Nevezetesebb munkái: *A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának leíró katalógusa* (1897); *Magyarország néprajzi fali térképe* (1908); *Magyarország néprajza* (A Föld és népei, V. köt.); *Rábaközi hímzések* (1924); *Kalotaszegi varrottasok* (1924); *Pásztor ivópoharak* (1928). Condizione etnografiche dell' Ungheria (Róma, 1929).

BARTUCZ L.

CEK
Kiss Ernő és Társa
országos áruházában
VII., Erzsébet-körút 13.

A TAVASZ
GALÉRIÁBAN
BUDAPESTEN, V, AKADÉMIA-UTCA 8
TELEFON: 25–4–23

Ruhaszakadás
művészi szövése kötött, szövött anyagokba
selyem, georgette és fehérneműekben
VII., Lövölde-tér 1.

GYERMEKC
SÁRKÁNY ÁRPÁD
BUDAPEST, IV.
SÜTŐ UCCA 2.
TELEFON: 81–3–16
Gy
kü

Általános Nyomda, Könyv- és Lapkiadó Rt. Budapest.

Bátki László, grafikus

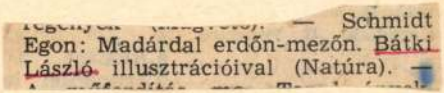
Egon: Madárdal erdőn-mezőn. Bátki László illusztrációival (Natúra). —

_: Most jelent meg

20.

Népszabadság. Bp. 1981 nov. 15

Batkó Lajos

Tanulmány feje szerepel a
hűcsarnok tél. Tárlatán
(emlitve)

Magyarság 1937 I. 23

Bátky Lajos

A Villamosforgó Gépgyár részére készült "ülő munkás" c. szobor, melyet fenti szobrász is készitett, ill. Csorba Géza szobrász munkájának kivitelező munkáját végezte.

Esti Hirlap

223 sz. 1958. szept. 23 2 old.

Bálki Lajos: Kőszobrán

M.D.K.

Medgyessy állandó segítsége mondta, hogy "nagy munkáinál a ló lábának formálása körben Medgyessy saját lábát tapogatta, nézegette, hogy megértse a formát".

László Gyula: Medgyessy Ferenc, /1881-1958/

Bp. 1968. Corvina, 64.old.

MDK

Bátki Lajos

kőszobrász

Kiss István Dózsa-kompozicióját faragja.

Kovács József: Szoborüntők és kőszobrászok között.

NÉPSZABADSÁG. 1958. szept. 27. XVI. 229

M.D.K.

Bakky Sándor
festő

A Műcsarnokban rendezett jubileumi
kiállításon részt vett.

Marsay Károly: Boldog gyermekévek.
Művészet 1961. szeptember — 40 l.

Bátki Spitz Artur MDK

Plakát I-III

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállítás

MDK

Bátky Zsigmond

A magyarság néprajza. Magyar Iparművészet 1934. 24.1.

BATLME, Jakob, pozsonyi üvegfestő

J. B., Glasmaler, 46 éves felesége meghalt (1846, 5481)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

mdk.

Bató

rajza: Pesti Tálapó

Népszava 90 évf. 284 sz 1962 dec 5. 8. L

mak

Bató

rajza: „A Napszemüveg"

Vepjava 91. évf 139. sz 1963 jun 16 12. l

M.D.K.

Bató

Tréfás rajz:
Állatkerti Szinpad: Szerelmi ABC
Elméleti oktatás... ...és a gyakorlati óra

Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. aug. 29. II. évf. 35. sz. 37. l.

M.D.K.

Bató

Tréfás rajz:

Zeneértő közönség.

. - .

Szinpad a Corvin áruház homlokzatán. Tréfás rajz.

. - .

Szunyogtanfolyam.

. - .

Tréfás oldal.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. juni 6. II. évf. 23. sz. 37. l.
Nevető oldal. Bp. 1958. juni 13. II. évf. 24. sz. 37. l.
Bp. 1958. juli 18. II. évf. 29. sz. 37. l.

M.D.K.

Bató

Rajz: Készülődés a szabadtéri előadásokra.

. - .

5 rajz:
Zümmögő kórus
Egy kis éji zene
Bordal
Hegyek alján
Terefere polka

. - .

Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. aug. 8. II. évf. 32. sz. 37. l.
Pesti Szabadtéri Esztrád. Bp. 1958. aug. 15. II. évf. 33. sz. 37. l.

M.D.K.

Bató

Tréfás rajzok:

Romeo és Julia
Antonius és Kleopatra
Othello
A velencei kalmár

Shakespeare ciklus képrovat
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. márc. 7. II. évf. 10 sz. 37. l.

M.D.K.

Bató

Tréfás rajz:
Kép szöveg nélkül.

. - .

A naturalista kaktusz. Három tréfás képből álló rajz.

Vidám sarok
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. okt. 31. II. évf. 44. sz. 37. l.
Vidám oldal. Bp. 1958. nov. 21. II. évf. 47. sz. 37. l.

M.D.K.

Bató

Tréfás rajz:
Kulturszoknya.

. - .

Vidám oldal.
Film Szinház Muszika. Bp. 1958. szept. 5. II. évf.
36. sz. 37. l.

M.D.K.

Bató

Tréfás rajz a Vidámság oldalon:
A zene rabja.

Vidámság oldal
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. ápr. 17. III. évf. 16. sz. 37. l.

M.D.K.

Bató

Két tréfás rajz:

Farsangi esztrád-zenekar
Jelmezbálon.

- - - - -

Rajz. /szöveg, illetve cim nélkül/

- - - - -

Vidám oldal
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. január 9. III. évf. 2. sz. 37. l.
Tarka barka oldal. Bp. 1959. febr. 20. III. évf. 8- sz. 37. l.

mok

Baló

grafikus

Karikatura (világ vége 1962)

Népszava 90 évf. 29. sz 1962 febr 4. 12 l

OMDK

Baló
grafikus

Karikatúrája: Állandó jég árusítás

Népszava 89 évf 164 sz 1961 júl 13. 8l

MOK

Bató
grafikus

rajza: Sportlorgászok

Nepszava 89 évf 147 sz 1961 jun 23, 8 l

MDK.

Bató

grafikus

karikaturái.

Népszava 89. évf. 143. sz. 1961. jún. 18.

mBK

Bató
grafikus

rajza: Évzáró vizsgán

Nápsceava 89 évf 135 sz. 1961 jún. 9.

M.D.K.

Bató

Négykezes. Rajz.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. febr. 12. IV. évf. 7. sz. 45. l.

M.D.K.

Bató

Tréfás rajz a Vidám Oldal-on: „Az ünnepelt mester" címmel.

Vidám Oldal
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. szept. 11. III. évf. 37. sz. 37. l.

mák

Bató

rajzár: Boszorkányszombat a Gellértlegyen – Egykor – és ma –

1. Ország-Világ Hungra

Ország-Világ 1961. 31. sz. 22. l.

mak

Bató

rajza S.O.S.

Ország-Világ Humora

Ország-Világ 1961 32.sz 22.l

MDK

Baló (karikatúra-rajzoló)

rajza repr.

Ország-világ humora

Ország-Világ, Bp. 1960. 50. sz. 22. l.

MDK

Bató
grafikus

Karikatúrája: Nemzetközi ösztöndíjasok konferenciája az Akadémián.

Népszava 89. évf. 206. sz. 1961. aug. 31. cs.

Baló

grafikus

karikatura: Ezt a kocsit is fakarik-
könyvel nyertik (kép)

Népszava 89 évf 280 sz 1961 nov 26, 12 l.

mdk.

Bató

rajza: Köztisztasági helyzetkép.

Népszava, 91. évf 4 sz. 1963 jan. 6.

MDK

Bató (karikatúra-rajzoló)

rajza repr.:

Ország-világ humora.

Ország-Világ, Bp. 1960. 45. sz. (22. l.)

Bató Béla, grafikus MDh

Négy Karikatúra.

Repr.

–: Olimpiász az iskolában 36

[Hárró-Kubó-Lovitó]

Család és iskola, bp. 1964. október XV/10.

Bató Gábor

dijazott munkáját emliti Komor Vilma az "Egyetemisták a Fővárosért" c. diplomaterv-pályázatról irt cikkében

Budapest, 1974. 8.sz. 12-14.l.

Bató Géza, grafikus MDK

E számba dolgozott

– : E számunk munkatársai 27

Család s' iskola, bp. 1963. jánius XIV/6

Bató Géza, grafikus

MDG

Két karikatúrája.

– : Szuroló a technika korában
– : Formabontás

28.1.

XIV/10

Család és iskola, Bp. 1963. október

ESTI HIRLAP

Bató Géza, karikaturista MDK

Gúnyrajz.

Repr.

— : Ő végi dörető 36.

CSALÁD és ISKOLA, br. 1964. június XVI/6

Bató Géza, karikaturista

MDk

Vég rajza.

Repr.

— : A példa
— : A fegyvertársak
— : A politechnika tanítási elönyei
— : Tabló

28.l

Család és iskola, Gy. 1962. június

Bató Géza, grafikus MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Tanév végén

Hábró - Kuhró - Lovíló - [36]

XVI/6

CSALÁD és ISKOLA

Bu. 1965. június

MDK

Bató Géza, grafikus

Rajza.

Repr.

— : A takarékosság jegyében

14

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1965. június XVI/6

Bató Géza, grafikus

Négy rajza.

Repr.

—

: Bató rajzai

Külső hátsó borító (36)

Család és iskola, Gyr. 1965. február.

XVI/2

Bató [Géza], Karikaturista MDK

Két gúnyrajz.

Repr.

1. –: Politechnika

2. –: Diplomácia 28.

Család és iskola, bp. 1962. január

Bató Géza, grafikus MDK

Karikatúrája.

Repr.

— : Nikelet 36.

CSALÁD és ISKOLA, bu. 1964. április XV/4

Bató István, grafikus

MDK

Szúnyrajz.

Repr.

—: Órarend
(Karikatúra)

28.l

Család és iskola, 1961. január

XII/1.

Bató István, Karikaturista MDK

Óraverd c.

Karikatúra.

Repr.

— · — Hátsó borítólap 28.

Család és iskola, Bp. 1961. január

KÖNYVTÁRAT

MDK

Bató Joachim

Tábori K: Páris magyarjai. Bp. é.n. 83 l.

Bató Géza, grafikus 17 D4

karikatúrája.

Rejtv.

— Kérek egy pótgyereket — 28.

Család és iskola, Gy. 1963. február

Bató Géza, karikaturista MDh

Két karikatúrája.

Repr.

(— :) ... csak nékány sort ...
... Kendheted sikálni magad 28
[hátsó borító]

Család és iskola, Bp. 1963. augusztus XIV/8.

Baló Géza, Karikaturista MDK

Rajzai

Repr.

– : September 28.1.

Család és iskola, bp. 1962. september.

Bató Géza, karikaturista

7 Ok

Két gúnyrajz.

Repr.

1., Irodalmi matiné

2., Nézd, apu – ontályon felüli

12.l

Család és iskola, bp. 1960. október

XI/10.

Bató Géza, karikaturista M 04

Gúnyrajzok.

Repr.

1. –: Az első otthoni fürdő
2. –: szemünk fénye megérkezik

22. e.

–: Táborozás után

Család és iskola, bp. 1960. szeptember XI/9

404

Bató Géza (karikatúra-rajzoló)

rajza: A vásárfia – repr.

Ország-világ humora

Ország-világ, Bp. 1960. jún. 1. 22. sz.
22. l.

M.D.K.

Bató Géza

Tréfás rajzok a Vidám oldalon:

Lohengrin - Nászinduló
Háry János
Traviata
Aida - Bevonulási induló

Modernizált operák c. tréfás feliratu rajzok.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. május 15. III. évf.
20. sz. 37. l.

Bató Géza, grafikus MDK

Három karikatúra.

Repr.

— : Hűvös időben

— : Nyári szünidő ... 36

[Hátsó-külső borító]

XVI/8

Család és iskola, bp. 1965 augusztus

Bató Géza, karikaturista

MKD

Rajzoth.

Repr.

— : Az orvosnál.

36

[Hátsó-kulcsó

XVIII/4

CSALÁD és ISKOLA, Gy. 1967. ápr.

Bretó Géza, grafikus

Rajz. Repr

— : Ifjúságvédelem

36

CSALÁD és ISKOLA 1966. június XVII/6

Bató béra, grafikus MDSK

Öt gúnyrajz.

Repr.

– : Vége a vakációnak 36

CSALÁD és ISKOLA, Sp. 1966. augusztus XVII/8

Bató
Bató József

megjött

Bató József

festő

4 Festő. A Berlinben nagy nevet szerzett magyar freskófestő, *Bató József* letelepedett Londonban. Első nagy műve Biró Lajosék házának kifestése volt. A freskókat egy estély keretében mutatják be a család angol barátainak. (Lásd Hosszú, László.)

Az Est 1937 febr. 20.

ARIE. Arany-kor.

BATÓ JÓZSEF RAJZA
ALVÓ NŐ

Nyugat. 1914. márc. 1

Bató József

Ujra és ujra,
Előttem egy sereg öreg szatir
Tavaszi sipját fujja.

Kocsim röpül, uj és uj asszonyok,
Süt a februári Nap:
Óh, asszonyok, be meg csillogtatok.

ADY ENDRE

Bató József

A koronázási díszebéd a budai királyi várban. A helyszinén rajzolta Bató József

Uj Idők 1917. XXIII. 2. sz.

A koronázási ebédre készült ételek. Kallós udv. fényképész felvétele

banális és közönséges volt és sehogy sem illett egy olyan finom, disztingvált kis lényhez, aki talán egy év múlva, de két év múlva bizonyosan hosszú ruhát fog kapni. Margit tehát komolyan megneheztelt Aporra és többé rá se nézett. Mikor az Apor mókáin mindenki nevetett az asztalnál, ő gúnyosan biggyesztette fel a piros ajkait és egy izben, mikor a figyelem megint másfelé terelődött és Apor feléje fordult, ő egyszerűen és határozottan hátat fordított neki.

A hangulat azért nem romlott el; az a faragatlan Apor mintha semmit se akart volna észrevenni a Margit haragjából.

Az ebéd kitűnő és terjedelmes volt. Egyik fogás a másikat váltogatta, a tiszt urak jó étvággyal ettek és ittak, csak egy különös probléma akasztotta meg néha a társalgás vidám menetét.

Minden fogás előtt ugyanis az özvegy külön maga tálalt egy tálcán és halk utasításokkal adta át a szobaleánynak, aki az ételt a tálcán kivitte. Ilyenkor az asztal körül egy pillanatra elhallgattak s a csend mélyén ott lappangott a ki nem fejezett, de kíváncsi és feleletet váró kérdés:

— Vajjon ki az asztal ismeretlen és távollevő vendége?

Apor egy ilyen pauza után hozzáfordult Margithoz és fesztelenül megkérdezte:

— Kinek tálalnak maguk külön?

A kisleány a kérdésre fagyosan nézett végig a hadnagyon és ajkán már ott lebegett a gúnyos megjegyzés:

— Ejnye, de kíváncsi!

De aztán valami hirtelen gondolat megváltoztatta szándékát és gúnyos felsőbbséggel felelte:

— Kinek? Hát a nagynénémnek! Maguk miatt nem ebédel ma velünk. Pedig csodaszép asszony és sokkal fiatalabb a mamánál. De gyülöli a férfiakat!

— Gyülöli? Miért?

— Hát csak. Azért. Ha férfit lát, bezárkózik a szobájába. És igaza van. A férfiak olyan utálatosak. Mind, mind!

A hadnagy az utóbbi kifakadásra nevetéssel felelt, aztán megjegyezte:

— De hiszen maga asszonynak mondta a nagynénijét: eszerint mégis van egy férfi, aki nem olyan gyülöletes előtte?

— Igen, a nénim asszony, de elvált asszony!

— Úgy? Akkor már értem.

— De nem ért semmit! — pattant föl berzenkedve Margit. — Mert nem a férje vált el a nénimtől, hanem ő hagyta el. Mert utálja a férfiakat, érti? Utálja! Én csak tudom, mert velem alszik egy szobában és nekem mindent elmond.

A hadnagy furcsán mosolygott és kötekedve mondta:

— Akkor nem is hiszem, hogy a néni szép!

— Nem szép? — pattant fel olyan sértődötten a Margit hangja, mintha halálos inzultus érte volna. — Hát majd meglátja! Csak azért is, be fogom bizonyítani, hogy mennyire szép! Hadd lássa, hogy milyen asszony utálja magukat, férfiakat. Minden alkonyatkor ott sétál a néném a park egy elzárt területén. Majd én elvezetem magát egy helyre, ahonnan láthatja! Akkor aztán még beszéljen!

Azt szerette volna még mondani a hadnagynak:

— Maga utálatos!

De nem mondta, mert nagyon dobogott a szive és azt érezte, hogy ha még egy szót szól, nem tudni miért, de sírva fakad.

Hamar begyúrt hát a szájába egy darab tortát, hogy ne sírjon.

III.

A kastély férfigyülölő asszonya csakugyan nagyon szép volt és Apor úgy rajta felejtette a tekintetét, hogy csak a Margit csufondáros hangjára riadt fel:

— No, látja, nem megmondtam?

Valami hirtelen támadt érzés azt diktálta a hadnagynak, hogy elleplezze meglepetését, dacosan felelte:

— Hát nem szép!

— Nem? — hüledezett Margit. — Maga pogány!

— Nem! Nekem nem tetszik! — ismételte a hadnagy csökönyösen, meggyőződés nélkül. — Maga például sokkal jobban tetszik.

Nem mondta ezt komolyan, csak játszi kötődésből és valami titkos ingerültségből az ismeretlen asszony iránt, aki ime, fölényesen és lenézően elrejti szépségét a férfiak elől és még az sem tudja kiragadni közömbösségéből, hogy ezuttal olyan férfiakról van szó, akiken huszártiszti atilla feszül.

A kisleányt azonban annyira megdöbbentette a hadnagy kijelentése, hogy lángvörös arccal szaladt el

Éljen a király

Mühlbeck Károly rajza

Bató József, festő

Kodály Zoltán 1911-ben
— (Bató József festménye)

Breuer János: [illegible] zene 28

Új Tükör 16. XXIII/11

Bató József

Vadász István.

30

Magyar kiállitás Londonban

London, junius hó.

(Az Ujság londoni munkatársától.) Nem messze a királyi Buckingham-palotától, a különben elhagyatottt EATON-PLACE nyugalmát szerdán délután ragyogó szép asszonyok, cilinderes urak és hosszu sorokban felvonuló autók tették mozgalmassá.

Szemben a magyar követséggel, a mindenkori követ fehéren ragyogó palotájában székelő ANGLO-HUNGARIAN-SOCIETY hivatalos helyiségében, MAROSSY magy. kir. ügyvivő védnöksége alatt most nyilt meg, az itt élő magyar művészek kiállitása.

★

A katalógusban feltüntetett 1. számu pasztellszerüen finom olajportrait SIMA LÁSZLÓ-ról, a követség sajtóattachéjáról, BATÓ JÓZSEF festőművész kitünő technikáját és ügyes ecsetvezetését tanusitja.

1928 [illegible]

BATÓ *József*, festő, * Budapest 1888 október 15. Budapesten, Nagybányán és Párizsban végezte tanulmányait, Berlinben él. 1911. állított ki először a Műcsarnokban (Aratók, Kőfaragók). A postimpresszionista irány egyik képviselője. 1933. az Ernst-Múzeumban gyüjt. kiállítást rendezett műveiből. Vasárnap este c. olajfestménye és két aquarellje a Szépm. Múzeumban.

L2

K. G. I. 80 f.

Eine Kreuztragung mit vielen Figuren. — 1865, 1866, 1867, 1869: XII. 54. *J. Breughel:* Krisztus keresztjét viszi.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XII. 54. *J. Breughel:* Krisztus keresztjét viszi. — 1873: XII. 54. *J. Breughel:* Kreuztragung Christi. — 1876, 1878, 1879: XV. 600. *J. Breughel:* Krisztus viszi a keresztet. — 1881: 481. *J. Breughel I.:* Krisztus keresztvitele. — 1888: XVII. 546. *J. F. antwerpeni festő* a XVII. század elejéről: Krisztus keresztvitele. — 1896, 1897: XVII. 546. *I. F. antwerpeni festő* a XVII. század elejéről: Krisztus viszi a keresztet. — 1897: XVII. 546. *Monogrammist J. F.:* Die Kreuztragung Christi. — 1898: XVII. 546. *Le monogrammiste J. F.:* Le Christ trainant la croix. — 1901, 1904: XVII. 546. *I. F.:* Krisztus viszi a keresztet.

Bató József

Bató *József*, festő, szül. 1888 okt. 15-én Budapesten. Párisban való tanulása döntő módon a posztimpresszionizmus irányában befolyásolta művészetét. Utóbb állandóan Berlinben tele-

pedett le. Tőle valók a berlin-zehlendorfi városház dísztermének és a Deutsches Künstlertheaternek falképei. 1923-ban az Ernst-múzeumban gyüjteményes kiállítása volt. A budapesti Szépművészeti Múzeumban van *Vasárnap este* c. képe.

ÉBER I.

Gutenberg Lex.
V. k. 377. l.
1930 —

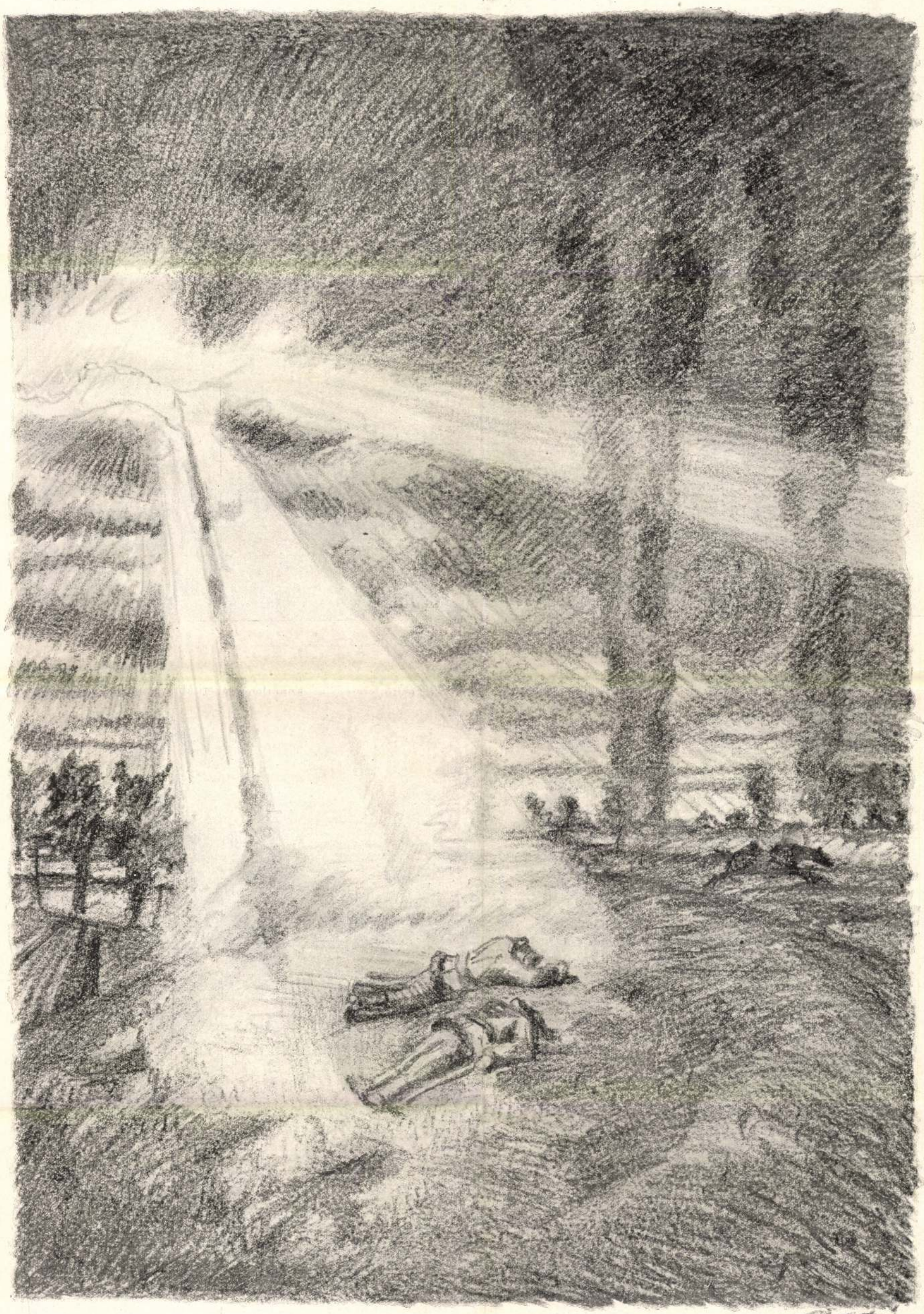

LENYUGVÓ NAP A HARCZTÉREN. — Bató József tartalékos hadnagy rajza.

A VITKOVCEI HADI-HÍD AZ OROSZOK ELVONULÁSA UTÁN.

OROSZ FOGLYOK.

GALICZIAI GYŐZELMES HARCZAINKBÓL. — Balogh Rudolf, a harcztérre kiküldött munkatársunk fölvételei.

meghatóan ragaszkodó szép teremtést: szinte gyermekes elfogódottsággal, remegő hangon, reflektált az álomlátására:

— Maga túlságosan jó hozzám, kedves Juana. Ne ragadtassa el magát odáig, hogy még álmában is féltsen, különösen ne higyjen az álom jelentőségében, legtöbbnyire nem egyéb az, mint az ember legközelebb fekvő impresszióinak eltorzulása. Tegnap — magyarázta — egy új eszmekörbe ragadtam magát magammal, a nélkül, hogy megismertettem volna magával az eszme lényegét (nem volt egyéb a beszédem, mint hirtelen kibővült érzésvilágom reflex kisugárzása) s ime mégis oly hatással volt magára, hogy álmában sem hagyta nyugton. Utánam kérezkedett a csillagok közé, azaz úgy látta, hogy én hívtam önt, de nem tudott követni . . . Lehet — folytatta Morvay — hogy nemsokára el is fogok menni, a hivatásom után, de én nem fogom önt magammal hívni, mert egy bizonytalan sors osztályosává nem tehetem; békében az egymás lemondásán felmagasztosulva fogunk egy időre elválni, kedves jó Juana, csak a szemeddel és sziveddel fogsz követni, én meg gondolatban térek vissza hozzád napról-napra s így igazában nem fogunk mi egymástól elszakadni soha . . . Ne szomorkodjál, Juana — végezte szavait — hogy minden eshetőségre előkészítelek.

A leány lélekzetét visszafojtva hallgatta a férfit. Most már gondosan begubózkodott burnuszába, fázott. Helytelenül értelmezte barátja szavait: azt hitte, hogy az egyszerüen meg akar tőle szabadulni: arra készíti elő.

— Én nem fogok az útjában állani — mondta dideregve, — én ha parancsolja, holnap elmegyek.

Edus szembefordult a leánynyal, egész közel ment hozzá.

— Nem fogsz elmenni addig, a meddig nem küldelek el s én sem fogok tőled elmenni, a míg nem küldesz engemet.

— Az nem lesz soha — kiáltotta Juana.

A férfi nem reflektált a kijelentésre.

— Meg vagy nyugodva Juana — kérdezte — ha ebben földi életünk egész tartamára, mint két becsületes szaváttartó ember megállapodunk?

— Meg, meg.

Fölállott a leány, megvigasztalódva, boldogan. Már nem gondolt arra, hogy barátját visszatartsa a herczegtől, inkább röstellte magát. Kishitüségét, a melylyel bizonyára terhére volt a férfinak, babonás ijedtségét, a melybe álma belekergette, de — szégyellte most már rövid alsó szoknyáját, kilátszó bokáit s vállára omló két vastag hajfonadékát is, a melyek egész térdéig értek. Elpirult, hogy észrevette magát, gyorsan kisurrant az ajtón s annak nyílásából kivánt Edusnak jóéjszakát.

— Bon nuit, mon idole. (Jó éjt, bálványom.)

(Folytatása következik.)

EGY OROSZ LOVASCSAPAT MEGADJA MAGÁT. — Harcztéri élménye után rajzolta Bató József tartalékos vadász-hadnagy.

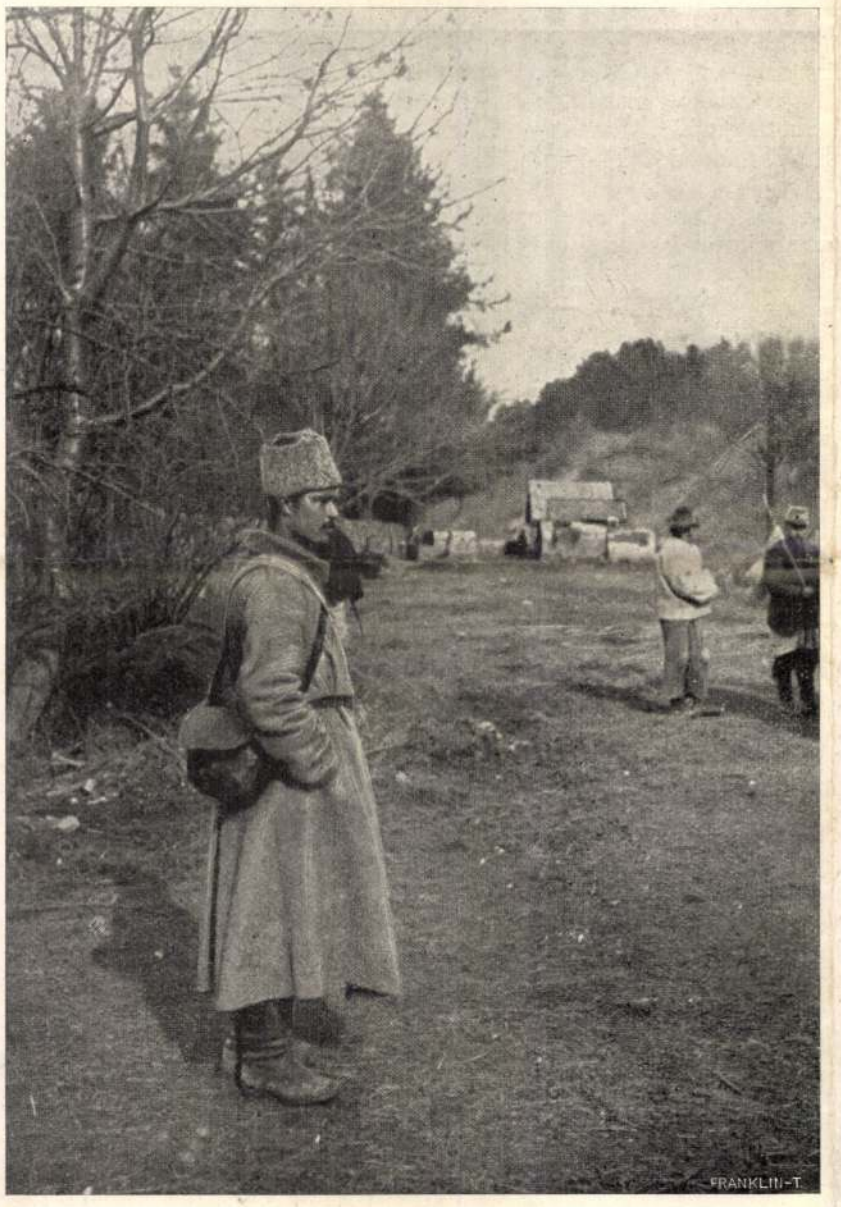

OROSZ FOGOLY.

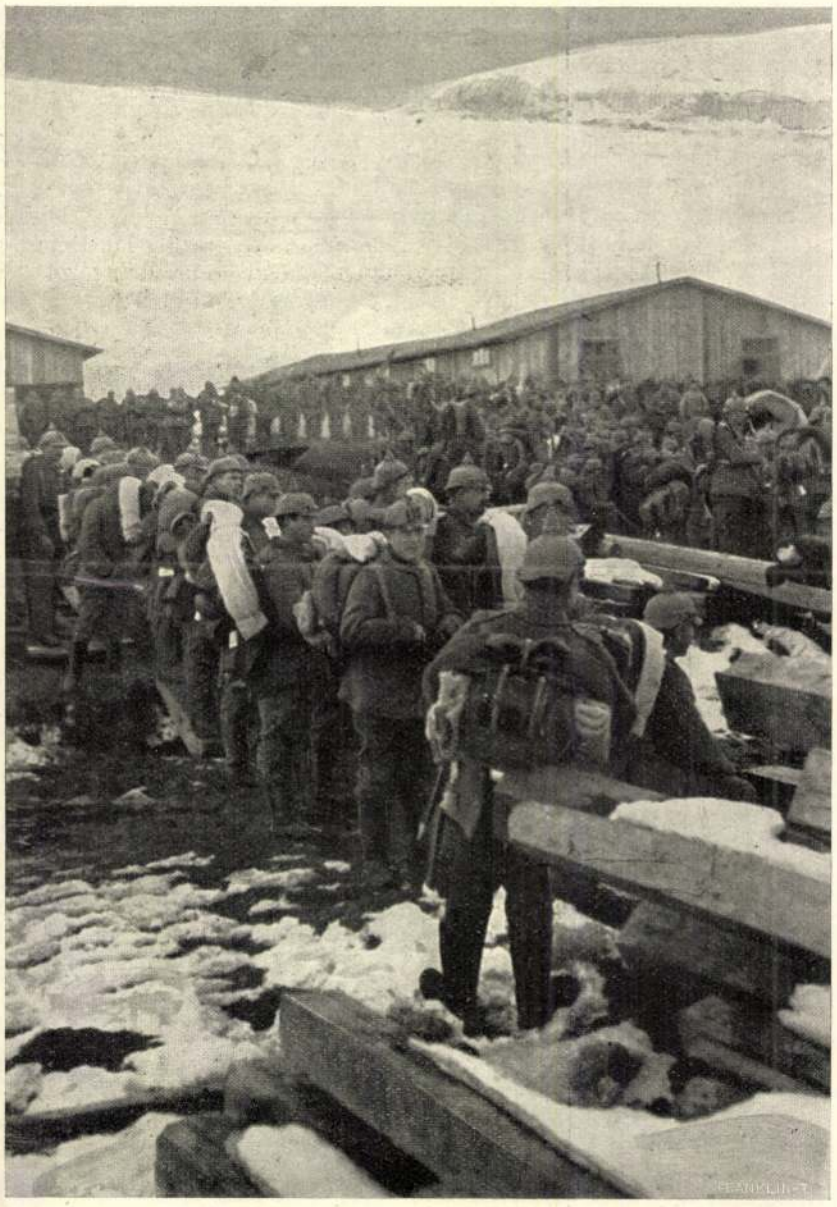

NÉMET KATONÁK SZÁLLÁSAIK ELŐTT INDULÁSRA GYÜLEKEZNEK.

TRAIN ÁTVONULÓBAN.

A KÁRPÁTI HARCZOKBÓL. — Bencze János mérnök fölvételei.

TANULMÁNY
BATÓ JÓZSEF RAJZA

Nyíregyháza 1912.

letelepedve, majdnem tíz évig dolgozik így Schulek mellett, s 1891-ben önállósítja magát. Első, s talán legszebb önálló munkája a törökszentmiklósi plébánia-templom. Restaurálásai közül felemlíthetjük a veszprémi székesegyházat, a szabadkai Szent Ferenc templomot, a győri székesegyházat. Legtöbb munkáját tervpályázatokon nyerte, ezenkívül, közvetlen megbízás útján, a vidéken végzett kisebb állami építkezéseket (erdőigazgatósági, járásbirósági épületek). A fővárosban a már említett „Örökimádás"-templomon kívül építette a Szent Imre-kollégium fehérvári-úti házát. Vidéken álló művei közül felemlíthetjük még a győri szemináriumot, a szeged-rókusi gótikus templomot. A szegedi fogadalmi templom első tervpályázatán Rainer Károllyal egyetemben nyert első díjat, ezt azonban most Schulek Frigyes fogja építeni. A millenniumi kiállítás idején tőle való volt az erdészeti pavillon. Első díjat nyert még a nagybecskereki törvényszék, a pestvidéki törvényszék új palotájára kiírt pályázaton, ezek a tervek azonban még eddig nem kerülhettek kivitelre. Tagja volt a Műemlékek országos bizottságának, a mérnök- és építészegyesületnek, s mintegy öt cikluson át az országos középítési tanácsnak. Az „Örökimádás"-templom építése után kitüntetés gyanánt megkapta a III. oszt. vaskoronarendet.

A JUBILÁRIS TÉLI KIÁLLÍTÁS csütörtökön, február hó 15-én záródott a Műcsarnokban, még pedig minden tekintetben jó eredménnyel. A tárlatot két hónap alatt összesen 45,124-en nézték meg és a nyers bevétel 25,845 kor. 90 fillérre rúgott. A szokottnál gazdagabban illusztrált tárgymutatóból 9367 példány kelt el. Ami a vásárlásokat illeti, elkelt összesen 158 műtárgy 155,258 korona értékben. Ez az összeg az egyes vásárlók közt a következőleg oszlik meg: Ő Felsége a király vett 9 művet 22,000 koronáért, József királyi herceg 6 művet 14,000 koronáért, az állam 32 művet 47,215 koronáért, a Földmívelésügyi Minisztérium 6 művet 4100 koronáért, a Székesfőváros 1 művet 1400 koronáért és társulati nyerőtagok 50 művet 25,191 koronáért. A nyerők összesen 4350 koronát fizettek rá nyereményértékükre. Megjegyezzük, hogy néhány műtárgy megvásárlása iránt még folynak az alkudozások, melyek ha eredményre vezetnek, a vásárlások végső összege még jelentékenyen gyarapodni fog.

MAGYAR MŰVÉSZEK VENEZIÁBAN. Velence városa ebben az évben, április hó 15-től október 15-éig tartja meg tizedik nagy nemzetközi kiállítását, amelyre a külügyminisztérium közvetítésével és a magyar kormány útján a magyar művészeket is meghívta. A kiállításon a magyar művészet mint eddig, úgy ez alkalommal is államilag rendezett külön csoportban lesz képviselve, melynek előkészítő munkálatai már megindultak és a csoport felvételi zsürijének a megalkotása iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszter már érintkezésbe lépett a „Magyar Képzőművészet Egyesülete", a „Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete" és a „Magyar Grafikusok Egyesülete" vezetőségével.

KIÁLLÍTÁSOK PROGRAMMJA. Az „Országos Magyar Képzőművészeti Társulat" az 1911/12. évi Téli Jubiláris Kiállítás bezárása után azonnal hozzálátott a legközelebbi Tárlat rendezéséhez, melynek a keretében a mult esztendőben elhúnyt Hegedűs László és Tull Ödön festőművészek művészi hagyatéka kerül bemutatóra. Ezzel egyidejűleg a „Magyar Grafikusok Egyesülete" és a „Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete" rendezi kiállítását a Műcsarnok helyiségeiben. Erre az érdekes és gazdag kiállításra a vallás- és közoktatásügyi miniszter: 1. alakrajzra egy 400 koronás; 2. tájrajzra egy 400 koronás; 3. a könyv természetéhez alkalmazkodó rajzra (illusztráció) egy 500 koronás; 4. eredeti metszetre, karcra, kőnyomatra vagy a grafikai művészet egyéb fajára egy 500 koronás és két 250—250 koronás; 5. vízfestményre egy 500 és egy 300 koronás; 6. pasztellra egy 500 koronás díjat tüzött ki. A négyes kiállítás március hó 6-ikán nyílik és március 25-én záródik. — A Társulat rendes Tavaszi kiállításának a megnyitása április 26-ikára, zárása pedig május 27-ikére van kitűzve. Ezen a kiállításon a beküldendő műveket április 9—10. és 11-én veszi át a Társulat műtárosi hivatala. A Tavaszi kiállításon a 4000 koronás Társulati-díj, a 3200 koronás báró Forster Gyula-féle „Vaszary-díj" és végül a 450 koronás báró Harkányi Frigyes-féle díj kerül kiosztásra. Az ezekre vonatkozó pályázati hirdetéseket e szám végén közöljük. — A nyári szünet után a Társulat az őszi szezon első kiállításául vagy Roskovics Ignác, vagy báró Mednyánszky László kollekciós kiállítását tervezi, melynek bezárása után a rendes 1912/13. évi Téli kiállítás következik. Az 1912/13. évi Téli és az 1913. évi Tavaszi kiállítás között, 1913 február hónapjában Benczúr Gyula műveinek kollektiv kiállítására készül a Társulat, amelyen a kitünő Mester minden jelentékenyebb alkotása bemutatásra kerül és mely ilyenformán az utóbbi évek egyik legérdekesebb és legjelentősebb tárlatának igérkezik. A kiállításnak különösen aktualitást ad az a körülmény, hogy 1913-ban tölti be Benczúr Gyula életének a 70-ik évét s ezenkívül ugyancsak 1913-ban lesz harminc esztendeje annak, hogy a kiváló Mester a bajor fővárcsból, ahol a művészeti akadémián mint tanár működött, visszakerült hazájába és a festészeti mesteriskola igazgatói állását elfoglalta.

Bató Géza, grafikus MDK

Két karikatúra.

Repr.

— : Pályaválasztás 36

[Hábó-kulcsó-lovitó]

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1966. április XVII/4

Bató Géza, grafikus MDK

Két karikatúra.

Repr

— : Pálya választás 36

[Hábó-hübó-borító]

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. március XVII/3

Baló József

Bartók portré (rajz, 1902) ennek

Baki Miklós: Részlet a Bartók ikonográfiából

Tiszatáj, 1965. 11. sz. 865. l.

Bató József

Rajz Bartók Béhárról

Baki Miklós. Kinetty János Bartók-portréja

Napjaink 1965 10n. 4. l.

M.D.K.

Bató József /1888-/

34. Vasárnap este. Olajf. 70.5 x 95.5, vászon

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 4. l.

B a t ó József festő

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
171-176.
"Berlini levél"

B e r l i n .

Bató József kiállitas

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
120-122.
"Berlini levél"

Muzeológia

Kölni muzeum
- Bató József festménye -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
171-176.
"Berlini levél"

BATÓ JÓZSEF

Tavaszi tájkép. Olajf.
Virág-csendélet. Olajf.

Műcsarnok 1912. tav.kiáll.kat. 81.oldal

Bató József MDK

Kőfaragók, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

Bató József MDK

Aratók, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

MDK

Bató József, festöm.

Köfaragók. Olf.

Aratók. "

Mücs. - 1911-12.évi téli kiáll. Kat. 84.1.

Bató József

MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1912. Tavaszi kiállítás

Bató József MDK

Virágcsendélet, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Bató József MDK

Tavaszi tájkép, olf.

Műcsarnok 1912.tavaszi kiállitás

MDK

Bató József

Művészet 1912. 367.l.

Bató József festő

Pesti Hirlap. 1926. márc. 31. 11

Magyar festők és szobrászok tárlata

Berlinben

Bató MDK

Magyar festők tárlata Berlinben. Pesti Hirlap 1926. márc. 31. 11 l.

Bató József

Nyugat 1914.
348 l.
(2 képpel.)

TARTALOM=MUTATÓ

Pásztor Árpád
Jaques Loeb problémája 264

Róbert Jenő
Szinházi esték 553

Schöpflin Aladár
Thaly Kálmán reviziója 183
Új nemzedék 394
Lovik Károly 637
Sebők Zsigmond 708
Babits Mihály 801

Szabó Dezső
Hommage aux mourants 111
Beteg a könyvek között 299
A fiatal Zola 433

Emil Isac
A szerecsen 212

F. Kernách Ilona
Szép Veca ⟨Jelenet⟩ 523
Erzsébet és Márta ⟨Novella⟩ 700

Kortsák Jenő
A Major lányok ⟨Novella⟩ 303

Lengyel Menyhért
Egy esztendő ⟨Naplórészlet⟩ 81
» » » II. 251

Móricz Zsigmond
Jó szerencsét! ⟨Élet a Kereszten⟩
Regény I. 507

Bató József

Bató József csataképei. Irta Felvinci Takács Zoltán.
Nyugat. VIII. 6. szám.

(Művészet 1915. 286. l.)

Bató József

1911/12. II. első osztály beli mű-
vész növendék Olgyai Viktor.
szül. Budapesten 1888 okt. 15.
Izr. Középiskolát végrett.

9/1
1905 sz. (1905 nov. 9.)

Hivatalból: Dr. Semayer Vilibald szegszárdi és keiskemési ügyszámlája a számvevőségher áttétetik. (XI. 10.)

Chladni-féle clavicylinder VIII. 242.

Bató József

Művészet 1914. 171.

~~285~~, ~~335~~

— ~~1915. 43~~ ~~46. 286.~~

Magyar Művészet
1927. 111.

Kiáll. Fun

1917

Ernst Csop
Kiáll

Bató József

festő

L.

Szendrey - Szentiváni

132. l.

EURÓPAI NÉPKURA

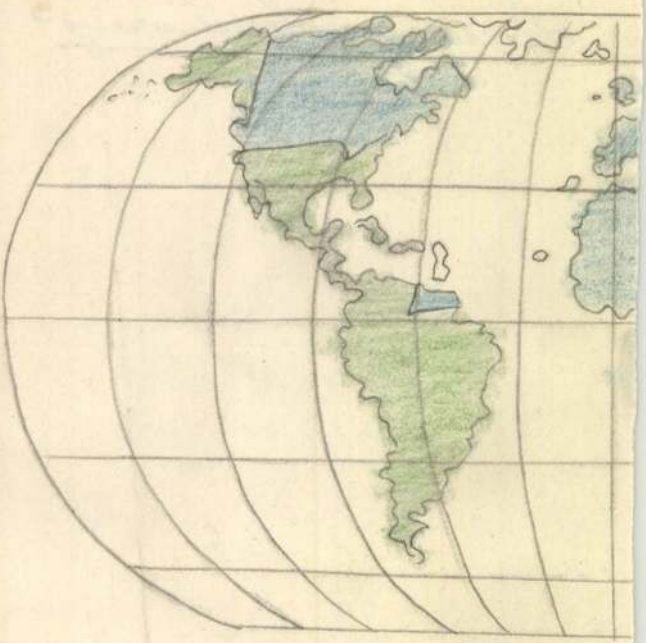

- idegen birtok
- európai származású népek
- európai birtok

Bató József

Kikötő c. rajza
repr.
Művészet 1914. 333. l.

Kat. Nürnb. 1929

~~1102. Ismeretlen művész.~~
A ~~XIX.~~ Háradból.

1102. IV. Béla.

Mellig, jobbraford
Haja, bajusza és szakálla
palástja felett pedig lánczon é
perem mentén:
BÉLA. IV. HVNG. REX. M

~~Emelkedett [illegible] pe~~
~~tere és hátlapja sima.--~~

Rezes ólom domborm
értéke 20 K.-- Havas Emil
907-58).

Proemio Dino

Alfieri . . . . . .

[illegible]

Hóman Balint . . . . .

Cretler : [illegible]

[illegible] Rodolfo

Rosca

[illegible] Ruricsk[illegible]

Bató József

festő

Wod

Ujv MZsL

94. l.

Ø Bató (Berger) Manó

Munkaruda Bpest

1916-17. téli Eiah 411

Szentiványi Róbert dr. III. 238.

Vadak.

426. Philip Ferdinand de Hamilton.

Bató József

1923. Koll. kiáll. az Ernstnél.

A berlini művészélet-ben már jelentős szerepet vivott ki magának

MDK

Baló József, festő

a berlini Casper-galériában

műveiből kiállítást rendezett.

Ugaz. - 1926 V. 21. - Magyar Művészek Párisban

és Németországban.

K. D. K.

BATÓ József festő

1906-ban Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bn. 1954. 324. l.

Bató József.

Bató József. Irta F. Takács Zoltán. Nyugat. VII. 5. sz.

(Művészet 1914. 285 l.)

Bató Jóachim

festő

A szár ad elején Párisban tanult. Art hiszem azonos Bató Józsoffol.

irod

Tab Párismagy 83. l.

Bató József M.D.K.

Budapesten született 1888-ban. Katonáskodása után Párizsba ment, ahol Matisse-nak volt növendéke. 1939-ben Londonban telepedett le. Feltünést keltett London bombázásáról készült rajzaival. Több film diszleteit és kosztümjeit tervezte.

Magyar album. Szerk.Incze Sándor. Elmhurst 1956, American Hungarian Studies Foundation. 73.p.

Bató József

Jakobovits Arthur és Kádár Béla művészek a "legmodernebb tendenciának figyelemreméltó képviselői," -irja kritikájában Jean Preux: "A jubiláris tárlat" cimmel a Mücsarnokban rendezett téli kiállitást ismertetve.

A HÉT, Bp. 1911. dec. 24. XXII. évf. 52. sz. 851-852. lap.

Bató József

Festo

Kül. 1888. Bpesz. Conservatoire des arts et métiers Paris. Mestere Henri Matisse. Németország, Felsőolaszország, Franciaország, Balkán 1912 óta Berlinben működik

A berlini Studien-Ateliers für Malerei und Plastik-tanára.

3 tájkép

Kat Nürnb 1929

16. l.

Arata's zivatarban, of. 1921

Einsames Gehöft, of. 1928

Landschaft mit Taubschlag, of. 1926

DR. FEKETE BÉLA
ÜGYVÉD
SZEGED,
MÉREI UCCA 6/a.
TELEFON: 1001.

T.
Nagyságos
Méltóságos

Igen tisztelt Titka

F.hó 16.-án kelt nagy

p-t sokallom.A hasonló nagyságu

+alos Gyulának.)

Hajlandó vagyok 400 a

festömüvész urnak a Szinnyey - Me

eredetivel mindenben,tehát szinbe

Ha ez az ajánlatom n

közölni velem a lakcimét és azt,h

A titkár ur szivesse

Bató József

cród

Z

Ráskay László

A Londonban élő magyar művészek kiállítása.

Magyarország

1938. jun. 15.

✓

MDK

Bató József

Herczeg G.: Vaszary János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

Bató József

irod

Rózsaffy Versö: Kiállítások. Ernst Múzeum. Ars Una 1923. I. 127 l.

MICHEL ANGELO BOUNAROTTI

Bató József

Szerepel a nürnbergi magyar kiállításon

Neuzeti Ujság 1929 II. 28

BATÓ József festő

78-éves korában Londonban elhunyt.
Nagybányán és Párizsban tanult, 1918-óta
nem élt Mo-on. Előbb Berlinben élt,
majd Korda Sándor tanácsadójaként
Londonban.
- Irodalmi Újság 1966. június 15. 12.

élek, könnyű, de azután?! A gyermekeim mind örökölnek a szabad birtokból' — és mi az? 800 hold, Kittsee fele eladva. — Így a földekből semmit sem tudok neki biztosítani! Csak a jó Isten adja áldását, neki, családjának és gyerekeinek, és segítsen abban, amiben én nem tudok. —

Misi délben már Bécsből telefonált. Kolosszális elintézés! Ezt csak az én Mislem tudja megcsinálni! 1/2 5-kor már itt volt, a gyerekek körülvették és megostromolták. Mindent, de mindent, a legkisebb részletig el kellett mondania.

Egészben véve úgy látszik hogy a villa nagyon kicsi és kérdéses, az abbáziai hotel nagy és jó, de a kicsiknek a lovranai villa mégis csak kedélyesebb és egészségesebb lenne a külön kert miatt. — Most még mindennek, minden benyomásnak le kell higgadnia, de aztán hirtelen az lesz a jelszó: föl délre! — Az útlevelemet előbb mindenesetre rendbe kell hoznom, hiányzik az osztrák vízum.

Január 29.

Ma Szalézi Szent Ferenc. Ministráltam, Ancsi pedig harmóniumozott a szentmisén. —

Ez a nap mindig amolyan kis ünnepnap nekem és Mislnek, hiszen mind a ketten lelkileg a szalézi kolostorhoz tartozunk, és keresztet is kaptunk tőlük ereklyékkel. — Ilyenkor eszembe jut Ausztria-Magyar-

Bató József

festő

esti aktrajz

(gim. érettségi)

3 hónap, jó eredm

tanár: Vesztróczy Mánó

Iparrajziskola 1911.

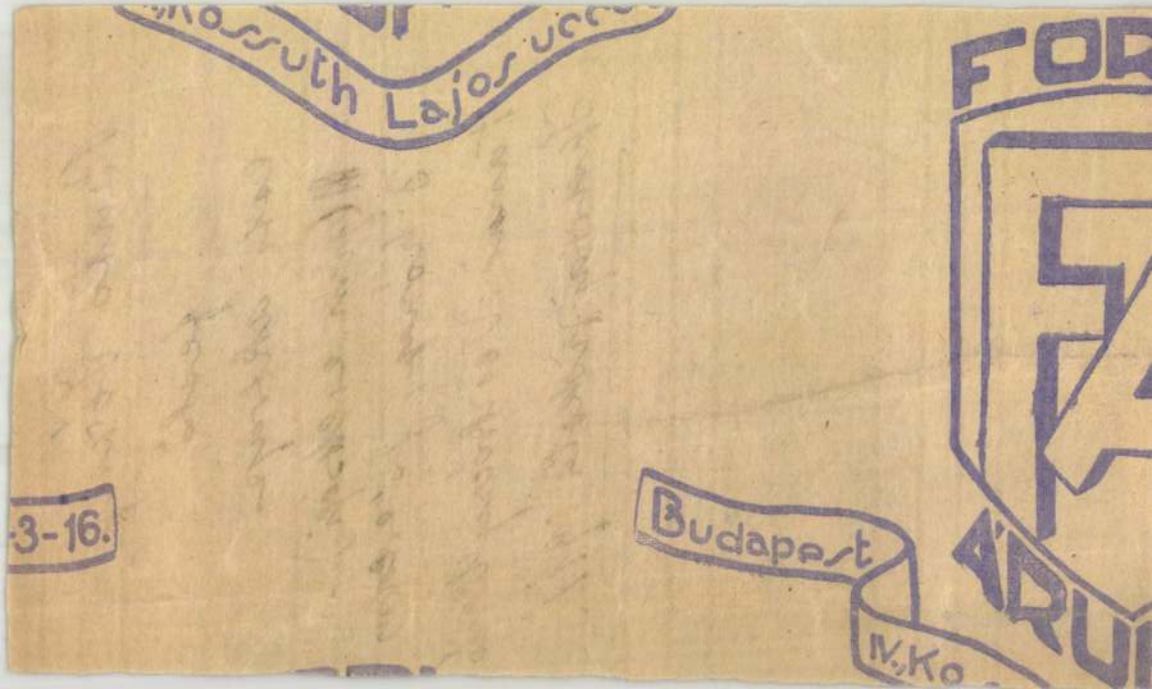
Kossuth Lajos
3-16.
Budapest
IV. Ko
FOR

Bató József

cikke

Josef Bató: Flintertünche und Mörtel. Berliner Tageblatt. 1929 Sept. 5.

Der Berliner Maler gibt in seinem nachstehenden Aufsatz wertvolle Hinweise auf die Restaurierung der Kunstwerke in Italien.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

ELNÖK

BUDAPEST,.....

IX. HŐGYES ENDRE UTCA 10
TELEFON: 182-595

MDK

2/.

Bató József. festöm.-Graf.

Hosszu párisi évek után a berlini-Secessio kiállitási nagytermében két kép Batótól. Tekintélyes kritikusok dicsérik, a Secessio rendes tagjai sorába felveszik, a kölni muzeum megvásárolja egy képét, német müv.folyóiratok egyre reprodukáljak képeit, elmosolyodik sikerein, de összeszoritott ajakkal szivósan kinlódik padlás atelier-jében nagy vásznai elött. Nem képes tetszetös képecskéket, jól fizetett plakátokat gyrtani.

Magyar müvészek a csatatéren.-V.Bató József. Müvészet.1915. 37-44.l.

Bató József

Született 1888 október 15-én Budapesten. Festő. Tanulmányai: Nagybányán és a párizsi Julian festőiskolában (: Devallières, Matisse) 1918. Berlinben telepedett le

Fehéré Morton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
331.

Bató

Az Uj Műrészek egyesületének bécsi kiállításán, – melyet a Künstlerbund Hagen termeiben ~~szerep~~ rendeztek, – műre szerepelt.

Magyarság, 1928. jan. 18.

Bató József
festő

M.D.K.

Berlinben élt Bató, ahol Béréng
baráti köréhez tartozott, a posztimpresszio-
nista irány egyik képviselője.

Dénes Csófia: Béréng
Művészet, 1963. október – 12 kep

MDK

3/.

Bató József, festöm.-graf.

A Révész-utcai hadikórházba került sebesülten, ecset helyett kardot forgatott, vérét ontotta, ki hitte volna e csendes, finom emberről kiről Alfred Kerr egy cikkében ugy emlékezett meg, h. "Hegedüs-arca" van.

Magyar müvészek a csatatéren. V. Bató József. Müvészet.1915. 37-44.l.

1/. MDK

Bató József, graf.

Néhányan élnek még. Rézkarc. Repr. 43.1.

Elfogyott a ló. Rézkarc. Repr. 44.1.

B.J. csendes, halkszavu de erös akaratu müvész. Kis gimnazista korában könyvének margóján különös cirádáju rajzai feltüntek. - Evek mulva: Párizsi festöiskola. A tulfütött atmoszférában mindent megértett, megemésztett de a saját külön ösvényéröl nem téríti le semmi. Külsö sikerek, kiállitásra érett, elfogadott képei, elismerés nem téritik le utjáról.

Magyar müvészek a csatatéren.
Müvészet. 1915, 37-44.1.
V.: Bató József.

Vézi Margit

Berlini levél

Mův. 1. 1914

1914-ben

Tagja volt a berlini

Szabad Secessió

nak. 1913-ban

a Kölni nyszer

vásárolta egy

munvet

Folyó sz.

Tárgy

Folyó mtr.

N

Méretek		Egyes ár		Egyes össz.		Munkák össz.	
Négysz. mtr.	Köb- mtr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.

Bató József
festőművész

Nürnbergi magyar reprezentatív kiállítás-
képével szerepel. A korrekt beírkezességét s
Berlinben való nagyrabecsültségét külön a németek
számára emeli ki a terem. –

Nemzeti Ujság

1929 II. 28

Falkép — Bató József

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. a. LIII. f. 196-200. l.

Bató József festőművész (Kerenyi Dezső)

Üvegfestés — Bató József

Nouvelle Revue de Hongrie

. 1935. XXVIII. a. LIII. f. 196-200. l.

Bató J. festőművész (Kerenyi Dezső)

Buton-tervek — Bató József

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. a. LIII. I. 196-200. l.

Bató József festőművész (Keresztury Desső)

Inkrusztáció — Bató József

Nouvelle Revue de Slovénie

1935. XXVIII. a. LIII. I. 196-200. l.

Bató J. festőművész (Keresztury Dezső)

Táblakép — Tájképek, portrék, dolgozó munkások — Bató József

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. a. LIII. I. 196-200. l.

Bató J. festőművész (Kerentzy Dezső)

Bató József

Bató *József*, festő, *1888. Berlinben működött, ott és Münchenben táj- és alakosképekkel szerepelt. (Tenniszjátékos; Neuruppini táj; stb.)*

Uj Idők Lex.

III. K. 763. l.

Rados Jenő: Magya
című műve nyomato
Magyar Egyetemi
Eredeti felvételel
képek nyomóducai
ifj. Weinwurm Ant
Kötés vászna magya
Budapest 1931 sze
A kiadásért felelős

Bató Viola

Az etruszk vázák figurái után igen ügyesen stilizált bőrmunkái szerepelnek az Ernst Muzeum kiállitásán. Tövis: Müvészeti Krónika" c. beszámolójában, -mely négy különböző kiállitást ismertet-, kiemeli a müvész munkáit.

A HÉT, Bp. 1915. dec. 5.
XXVI. évf. 49. sz. 706-707. lap.